BALTHASARIS THOMASII IVRISCONSVLTI LVCENSIS.

RELIQVA TRIVM DECADVM PARS.

VIDELICET.

De { *Executoribus Vltimarum Voluntatum.*
Restitutione alienorum facienda.
Creditorum concursu. }

Cum plenissimo rerum, & verborum Indice.



PATAVII, M.DC.XLII.

Ex Typographia Pauli Frambotti Bibliopolæ.
Superiorum permissu.

BALTHASSARIS THOMASII.

I. C.

LVCENSIS.

DECAS QVARTA TRACTATVS II.

DE EXECVTORIBVS VLTIMARVM VOLVNTATVM.

DE TESTAMENTARIIS TRACTATVS PRIMVS

Tit. I. Cap. I.

QVI SIT EXECVTOR.

SVMMARIVM.

1 *Executor vltimarum voluntatum dicitur qui testatoris voluntatem exequi debet.*

2 *Minister censetur vltima voluntatis executor.*

3 *Executioni mandatur vltima volũtas ope & consilio executoris.*

4 *Executor proprie est qui nudũ exequendi ministerium habet.*

5 *Executor non censetur procurator.*

6 *Executor est quidam quasi procurator defuncti.*

7 *Executor negociorum gestor dici potest.*

8 *Executor procurator potius quam tutor dici debet.*

9 *Executor iure canonico nuncupatur.*

10 *Executor iure ciuili dicitur minister diuisor dispensator fideicommissarius, commissarius & gauditor.*

11 *Executor loco hæredis censetur nullo alio hærede instituto sed pauperibus ab eo eligendis, in eisue distribuendi potestate concessa lim.num.seq.*

12 *Hæres non censetur executor, quando filius adultus institutus fuit clausula adiecta, quod quandocumque decesserit bona inter Christi pauperes distribuuntur, tunc fideicommissarij vniuersalis vim gerit.*

13 *Executor hæres non est, datus ad distribuendum pracium redigendum ex bonorum venditione amp num.seq.*

14 *Executor hæres non est si testator de sola bonorum distributione mentionem fecerit.*

15 *Hæres non censetur executor alio in testamento hærede instituto.*

16 *Executores tales sunt sicut ij in quos distribuere debent.*

17 *Executor ad rem certam distribuendam non censetur hæres amp.& lim.num.seq.*

18 *Hæres non censetur executor ad rem certam perpetuò distribuendam datus.*

19 *Episcopus non est hæres qui distribuere debet particulare legatum lim.num.seq.*

20 *Executor datus ad distribuendum post mortem hæredis dicitur hæres lim.vt num.seq.*

21 *Executor datus ad distribuendum post mortem hæredis si alter ab intestato hæres adesset hæres non est.*

22 *Executores ad rem certam distribuendam vice hæredis non censetur.*

23 *Substitutio in re certa verbis directis facta ad totum trahitur.*

24 *Executores impropriè hæredes sunt, fideicommissarij etenim sunt.*

25 *Executores ad non pias causas non censentur hæredes.*

26 *Extraneo instituto, ei substitutus non potest directo venire.*

27 *Iure publico sancte & honestè constitutum fuit vltimas voluntates exequi.*

TIT. CI. AP. I.
QVI SIT EXECVTOR.

1 EXecutor vltimarum voluntatum dicitur qui testatoris voluntatem exequi adimplere seu ad effectum perducere debet c.tua.c.Ioannes. extra.de testa.c.religiosus.eo d.tit.in 6.Spec.de instrum. edit.§.nunc verò aliqua n.1.Papien.in form.lib. quo agit. ad redden.rati.tute.glo.ac executores n.2.Capr. de executo.vlt.vol.in princ.n.6.de cõi.Cras.de executori.vlti.volunt.Q.1.n.1.post Iacob.de Aren.de commissar.n 1.Spino.de testam.glo.28.n.2.

2 Vt minister seu administrator l.si quis Titio.vbi Doc. de leg.2.Capra.vbi supra.n.6.

3 Vel cuius ope & consilio vltima voluntas ad effectum perducitur Iacob.à Canib.de execut.vlt.volunt.par. 1.n.3.

4 Propriè verò executor dicitur ille qui nudum habet exequendi ministerium; eligendi verò aut declarandi ministerium habens.non est propriè executor, nec decreto de executore loquente continetur Abbat. cons.11.num.3.&4.lib.2.Card. Alba.in leg.1.§,

tutores. de tutel. in add. ad Bar.

5 Procurator non censetur Capra. supra. n. 7. sed est distributor, minister, aut dispensator Spec. vbi supra. n. 3. 9. 10 66. & seq. Iacob. à Canib. supra n. 8.

6 Est tamen quidam quasi procurator defuncti. l. si verò non remunerandi. §. fin. ff. manda. Bal. conf. 452. n. 2. lib 4. imo procuratorem esse tradit Lap. alleg. 91. n. 6. & procuratori æquiparari probat Bursa. conf. 99. n. 6. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. secundum impressionem Francofurti. n. 30. pag. 17. probat esse quasi procuratorem defuncti & simplicè mandatariû.

7 Negociorum gestor dici potest Iaco. a Cani. supr. n. 8.

8 Procurator autem potius quam tutor dici debet Soc. conf. 11. n. 1. lib. 1. Franch. conf. 116. n. 14. inter conf. vltim. volunt. & in aliquibus tutoribus, & curatoribus comparantur. Papien. supra. n. 1. Carpa. c. 157. n. 17. Rot. dec. 425. n. 8. par. 1. recentis.

9 Canonico iure executor nuncupatur cap. religiosus, & c. sane. de testam. in 6. Capra. supra. n. 10.

10 Ciuili autem iure, minister, diuisor, dispensator, fideicommissarius, Commissarius, & gauditor appellari solet Iacob. à Canib. supra. n. 4. & seq. & n. 10. Capra. supra. n. 10. & seq. Craf. d. Q. 1. n. 2. & 3. & fideicommissarium vocari tradit Io. And. in d. cap. religiosus. n. t de testamen. in 6. quamuis nec legatarius nec fideicommissarius sit Iacob à Canib. supra. n. 9.

11 Hæredis loco censetur nullo alio hærede instituto, sed pauperibus ab eo eligendis, in eiue data distribuendi potestate l. cum tibi de testam. Bar. in l. Centurio. n. 21. de vulg. & pup. subst. & in l. si quis. 37. n. 4. C. episc. & cler. Castr. conf. 273. n. 2. lib. 2. Alex. conf. 4. n. 16 98. n. 10. lib. 2. Ruin. conf. 4. n. 9. 10. lib. 3. Capra. conf. 54. n. 4. Bero. in cap. in præsentia. n. 466. de probat. Boer. dec. 204. n. 47. Franc. Marc. dec. 447. par. 1. Alex conf. 51. sub n. 20. lib. 7. Rim. conf. 435 n. 12. Crau. conf. 440. n. 9. Papien. in form. lib. ad redd. ratio. glo. ac executores n. 5. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 103. Marcabrun. conf. 2. n. 36. & in relictis ad pias causas communem opi. testatur Rot. Rom. dec. 553. par. 1. diuerso. Tiraq. le mort. saisit leuif. par. 7. declarat 5. n. 14. Gamma dec. Lusit. 156. n. 1. Alex. de Neuo. conf. 74. n. 1. vbi hæredis vicem habere fiue pauperes Christi fuerint instituti per l. si quis ad declinandâ. C. de epi. & cleri. vel nemo hæres sit institutus, sed testator iusserit bona sua per suos ex ecutores inter pauperes distribui arg. a contrario sensu l. alio. de alim. & cibar. lega. ibi alio hærede instituto Rot. Rom. decis. 544. n. 2. par. 1. recentior. Marta. de suc. leg. par. 1. Q. 13. art. 6. n. 66.

12 1. Lim. quando filius adultus institutus fuit, clausula adiecta quod quandocumque decesserit, bona inter Christi pauperes distribuantur, tunc enim executores non habent hæredum vim, sed fideicommissariorum vniuersalium, cum pauperes vniuersales fideicommissarij censeantur quorum obtinent locum Bal. in l. præcibus. n. 46 C. de impuber. Alex. de Neuo conf. 74. n. 2. & alio instituto hærede executores hæredes non esse. Alex. conf. 45. n. 10. vers. nec secundum. lib. 1.

13 2. Lim. in dato ad distribuendum præcium redigendum ex venditione bonorum qui non est hæres, nemo enim præcium habens propriè hæres est vniuersalis. Leog. 1. 6. & generaliter. ad trebel. Bal. d. n. 46. uers. itê plus dico, quia precium oneribus deductis intelligitur l. illud. C. de collat. Bal. supr. Paris. conf. 74. n. 43. lib. 3. Alex. conf. 45. n. 10. uers. præterea si testator lib. 1.

14 1. Amp. etiam si testator non fecisset mentionem de venditione, at de sola rerum distributione l. fi. de usufr. lega. l. fi. de admi. lega. Bal. d. n. 46 uers. & idem.

15 3. Lim. non procedere alio dato hærede in testamento; indubitatum dicit Spec. de instr. editio. §. nûc. uerò. n. 28. Alex. conf. 12. n. 7. lib. 3. Paris. conf. 74. nu. 39. & 41. lib. 3. de côi. Craf. de execut. ult uol. Q. 8.

16 4. Lim. nam tales sunt executores quales ij in quos distribuere debent, quocirca si illi rei certæ sint legatarij, executores hæredum loco non erunt Paris. d. conf. 74. n. 42. & 70.

17 5. Lim. hæredum loco non censeri, si dari sint ad certam rem distribuendam Paris. conf. 74. n. 39. 41. 71. 72. lib. 3. Craf. supra. Burs. conf. 28. n. 15. de côi. Paris. 5. n. 57. Alex. conf. 45. n. 8. 9. ubi ad mobilia & immobilia. lib. 1.

18 1. Amp. etiam si relictum sit perpetuum Paris. d. n. 71. 72.

19 2. Amp. ut licet nullo dato executore Episcopus particulare legatum distribuere debeat, non tamen loco hæredis erit, nisi pauperes fuerint instituti Bar. in l. Centurio. n. 23. de uulg. & pup. Paris. d. n. 71. Alex. d. conf. 45. n. 10. uersic. præterea si.

20 1. Sublim. quando dati essent ad distribuendum post mortem hæredum, tunc enim loco hæredum habebuntur Bar. in d. l. Centurio n. 21. Alex. conf. 12. n. 12. lib. 3. per cap. cum tibi. de testam. Paris. conf. 74. n. 55. lib. 3.

21 1. Lim. d. sublim. non procedere quando hærede uita functo adesset alius hæres etiam ab intestato de côi. Paris. supr. n. 57.

22 2. Lim. quando executores dati fuissent ad rem certam distribuendam tunc enim uice hæredum non cêserentur de côi Paris. d. conf. 74 n. 57.

23 2. Sublim. quando uerbis directis substitutio in re certa facta esset, tunc etenim ad totum traheretur l. cohæredi § fi. de uulg. Bar. in d. l. Centurio. n. 18. Paris. d. conf. 74. n 66. 67.

24 6. Lim. impropriè hæredes dici, fideicommissarij namque censentur Add. ad Alex. conf. 98. lib. 2. Rui. conf. 4. n. 10. lib. 3.

25 7. Lim. in executoribus ad non pias causas Valasc. dec. 68. n. 4. & 5. vbi testatur ita iudicatum.

26 8. Lim. quando extraneus institutus esset, ei enim substitutus non posset directo ventre, præsertim si uerba obliqua essent de côi. Paris. d. conf. 74. n. 59. & 65.

TIT. I. CAP. II.
CVR CONSTITVATVR EXECVTOR.

27 Iure publico sanctè & iuste ultimas uoluntates exequi statum fuit l. 1. C. de sacr. san. eccle. l. nel negare quemadmo. testa. aperian Luc. de Pen. in l. unica. col. 2. ad fin. uers. item quia Pretor. C. de expens. lud. lib. 11. Rebuf. de sentent. prouision. in præfatio n. 69. & etiâ ad non pia est fauorabilis & late interpretatur Lup. alleg. 87. n. 5. Tiraq. le mort. saisit leuif. par. 7. decl. 5. n. 8. & esse pium & meritum apud Deum habere implêtem Neuiz. conf. 21. n. 19. ubi etiam uenialiter peccare non seruantem.

TIT. II.
EXECVTORVM GENERA QVOT SINT.

SVMMARIVM.

1 *Executorum alij gratiarum, alij sententiarum, alij vltimarum voluntatum. Vltimarum voluntatum verò alij sunt testamentarij, alij legitimi, alij datiui.*

2 *Honorarij executores alij sunt, alij causa notitia dantur.*

3 *Executorum alij meri, alij mixti, & vtriusque effectus & cognitio.*

TIT. II. CAP. I.
QVOT SINT EXECVTORVM GENERA.

1 EXecutorum alij sunt gratiarum de quibus in c. 1. & cap. executor de elect. in 6. alij sententiarum de quibus in cap. pastoralis. §. quia vero. de offi. delega. & in cap. de coetero. & in cap. quoad consultationem de re iud. & in l. executionem C. de execut. rei iud. & in l. à Diuo Pio. §. 1. de re iud Imo. in clem. 1. n. 4. de testam. de quibus dixi in tract. Iudicio. Ciuil. verbo. Executor. alij vtimarum voluntatum, de quibus in hoc tractatu; quorum alij sunt testamentarij, alij sunt legitimi, alij autem datiui, testamentarij testamento constituuntur *legitimi à lege*; datiui à Iudice. l. 3. §. fin de alim. & cibar. legat. Spec. de instru. editio. §. nunc verò n. 1. Bal. cons. 123. lib. 5. Oldendor. de execut. testa. tit. 2. Iac. à Canib. de execut. vlt. volun. n. 11. & seq. & par. 3. in fi. vbi idem si legitimi testamēto dentur adhuc enim non legitimi sed testamentarij censebuntur, subdens Iudicem executores dando hæredes vocare debere quia eorum interest l. de vnoquoque de re iud. l. nam ita. de adoptio. Papien. in forma. lib. ad redden. ratio. glo. ae executores. n. 2. vbi aliam etiam distinctionem subdit Capr. de executor. in princip. n. 18. Cras. de executo. vlt. vol. Q. 1. n. 5. Burs. cons. 299. n. 3. vbi insolidum habere potestatem si insolidū constituti sint diuisa autem potestate suam partem, quemlibet exequi; si simpliciter nisi vno moriente nō exequi alium. Spino. supra. n. 3. & 4. Rota. Roma. dec. 413. n. 14. par. 1. recenti. vbi nudum ministrum dupliciter dici, respectu tituli & commodi, vt quia verba dispositiua ad ipsum non fuerint relata, nec commodum habeat; alio modo respectu commodi, non tituli Bal. in l. si quis Titio. n. 2. in fi. Imo. n. 2. de leg 2.

CAP. II.

2 Alij honorarij sunt, alij etiam causa notitiæ dantur ad instar tutorum Bal. d. cons. 123. lib. 5. de quibus infra. tit. 6. vbi vide alias executorum species.

CAP. III.

3 Executorū alij mixti sunt, alij meri, si mixtus sit quod superest executioni suum est, si merus hæredis Capra. supra. 4. membr. n. 6. Io. à Canib. supra. par. 3. Rot. dec. 425. par. 2. recentis. & merum esse probat quando onus præcedit, relictum sequitur, cum ratione per viam modi ex l. Lucius. Titius. §. à te peto. de leg. 2. & dec. 531. vide infra. n. 59. tit. 12.

Pars altera

TIT. III.
EXECVTORES QVI DARE POSSINT.

SVMMARIVM.

1 *Executores ij dare possunt qui & testari amp. & lim. nu. seq.*

2 *Clericus & laicus testari valentes, executores dant.*

3 *Mulier testari & executores dare potest.*

4 *Iudex dat Executores hæredibus citatis de quorum interesse agitur.*

5 *Executor in donatione causa mortis dari potest.*

6 *Executor dari non potest nisi circa ea de quibus in vltima voluntate disponere quisque potest, tametsi dispositio fieret ad pias causas de Episcopi licentia.*

TIT. III. CAP. I.
QVI DARE POSSINT EXECVTORES

1 QVicumque testari, & vltimam voluntatem condere possunt, ij & executores constituere valent cap. nos quidam. de testam in 6. l. nulli. C. de episco. & cleric. l. alio. de alim. leg. §. si quis autem. authen. de eccle. tit. Iacob. de Arena. de commissar. n 22. Capra. de executo. membr. 1. n. 1. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 23. pag. 16. & vnum vel plures constitui & dari posse tradit Ceph. cons. 625. n. 10.

2 1. Amp. siue laicus siue clericus sit glo. in cap. religiosus. de testam. in 6. Capra. d. memb. 1. n. 1.

3 2. Amp. vt etiam mulier dare & facere possit Simon. de Pret. supra. n. 24.

4 3. Amp. in Iudice qui potest executores dare citatis tamen hæredibus quia de eorum agitur interesse l. de vnoquoque. de re iudica. l. nam ita. de adoptio. Iacob. à Canib. de execut. vltim. volut. par. 1. n. 15.

5 4. Amp. dari posse in donatione causa mortis Bal. in l. executorem. n. 10. C. de execut. rei iud.

6 1. Lim. non posse dari nisi circa ea de quibus in vltima voluntate disponere quisque potest, etiam si dispositio fieret de licentia Episcopi ad pias causas Bal. in l. executorem. n. 9. C. de execut. rei iudica. Capr. vbi supra. n. 2. qui etiam remissiuè tradit permissos, vetitosque in vltima voluntate disponere ad nota. in l. si quærimus. de testam. & in l. 1. C. de sacro. sanct. Eccles.

TIT. IV.
EXECVTORES QVI ESSE POSSINT ET EORVM ORDO.

SVMMARIVM.

1 *Executor quilibet esse, & officium exercere potest, qui non reperitur expresse prohibitus amp. & lim. num. sequent.*

2 *Hæres nullo dato executore censetur executor constitutus.*

3 *Clerici, & laici, & filijfamilias sine patris consensu etiā executores constitui possunt.*

4 *Laicus ex statuto prohibitus executorem esse, ad clericum nominandum constitui potest.*

5 *Hæredum alter executor constitui potest.*

 6 Mu-

6 Mulier vltimæ voluntatis executrix esse potest nec officiũ ad vota transeundo secunda amittet lim.num.seq.
7 Contrarium tenet Amol.ibi citatus.
8 Fratribus executoribus constitutis sorores minime continentur.
9 Episcopi Archiepiscopi & Primates executores constitui possunt; imo succedunt testamentarijs cessantibus vel exequi negligentibus.
10 Spurius meius executor esse potest.
11 Abbas Prior Religiosi et administratores executores esse possunt.
12 Minor 25. annis dummodo pubes sit executor constitui potest & non agatur de industrialibus, sed de corporalibus.
13 Collegium eligi potest pro executore.
14 Incertus potest executor dari.lim.num.seq.
15 Contrarium tenent ibi citati.lim.num.seq.
16 Incertus nõ potest executor dari nisi certificãdus veniret.
17 Incertus nominatus à testatore de quo non constet non potest tutor esse.
18 Incertus executor dari potest quando incertitudo certificanda veniret.
19 Incertus quem scilicet Titius nominauerit executor constitui potest.
20 Fideicommissarius vniuersalis facta sibi restitutione hæredis loco est & executor datur.
21 Clericus & persona priuilegiata executor constitui potest.
22 Religiosi claustrales executores esse nequeunt.lim.n.seq.
23 Contrarium tenent ibi citati.
24 Religiosi executores esse possunt in relictis ad pias causas lim num seq.
25 Religiosi executores ad pias causas esse nequeunt in his in quibus potest esse litigium.
26 Religiosi ex licentia superioris executores esse possunt. amp.num seq.
27 Religiosi sine superioris licentia exequi non possunt vbi eligi possunt, quamuis teneant ab eis gesta.
28 Fratres minores executores esse non possunt, licet eis nominatio, & electio pauperum committi possit, eorum consilium requiri mandari nec de licentia superioris officium exercere & acceptare possunt.
29 Fratres mendicantes executores esse non possunt in hisque de fratribus minoribus dicta procedunt.
30 Seruus executor esse non potest lim. n. seq.
31 Contrarium tenet Iacob. à Cani. ibi citatus.
32 Seruus executor esse potest in extraiudicialibus.
33 Banniti cum publicatione bonorum executores esse non possunt.lim num.seq.
34 Contrarium tenent ibi citati.
35 Banniti executores esse possunt quoad actus nudi ministerij.
36 Excommunicatus maiori excommunicatione non potest executor esse lim.num.seq.
37 Contrarium tenent ibi citati.
38 Excomunicatus maiori excommunicatione executor in extraiudicialibus constitui potest.
39 Infamis an possit executor esse.
40 Minor 25. annis executor esse non potest lim.num.seq.
41 Contrarium tenent ibi citati lim.num.seq.
42 Minor 25. annis in extraiudicialibus in quibus cognitio non caderet executor esse potest.
43 Infans executor esse non potest.
44 Milites armata militia executores esse non possunt lim. num. seq.
45 Milites armata militia executores esse possunt, nisi contra eos de inhabilitate opponatur.
46 Furiosi & mente capti nequeũt executores esse.lim.num. seq.
47 Furiosi & mente capti executores esse possunt si dilucida habeant internalla.
48 Mutus non potest executor esse lim.num seq.
49 Mutus aliqualiter loqui valens executor esse potest.
50 Surdus executor esse non potest lim.num.seq.
51 Surdus aliqualiter audiens etiã natus executor esse potest.
52 Mulier executor esse nequit.
53 Contrarium tenent ibi citati.
54 Debitor licet testamentarius executor esse possit si testator debitorem vel creditorem sciat; non tamen datiuus.
55 Legatarius non potest executor esse quamuis executionem fieri petere possit.
56 Bonus vir debet executor dari.
57 Fratribus datis executoribus sorores non continentur.

TIT. IV. CAP. I.
QVI POSSINT EXECVTORES ESSE ET EORVM ORDO.

1 QVilibet executor esse & officium exercere potest qui nõ reperitur expræsse prohibitus arg. l. mutus de procurator. l. 1. de testi. & l. nec nõ §. quod eis ex quib caus. & c. Iacob. de Arena. de commissar. n. 4. Luc. de Pen. in l. prima col. fin. versic. secundo competit. C. de expens. Ludo. lib 11. vbi etiam prius exequi à testatore deputatum. & Rebuf. de senten. prouisional. in præfatio. n. 77. 78. & Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 4. 5. & 28. fol. 17. etiam laicus piorum legatorum executor Iacob. a Canib. de executor. vlt. volunt. par. 1. n. 32. Capra. de executor. membr. 2. n. 1. Meno. de præsumpt. lib. 4. præsump. 125. n. 3. vbi à testatore electum prius exequi; eoque cessante Episcopum de communi Cras. de executor. vlt. volunt. Q. 2.

2 1. Amp. vt si nullus in testamento executor constitutus sit, hæres constitutus executor censeatur Luc. de Pen. in d. l. fin. col. pen. in fine. versic. vltimo. nota. C. de expens. Lud. lib. 11. Rebuf. sup. d. n. 77. Simon. de Pret. supra. n. 2. idem dicens si onus impersonaliter foret iniunctum n. 7. ac in hærede hæredis, si hæredem grauauerit post mortem puellas nubere. n. 8. ex Bal. in l. post mortem. n. 10. C. de fideicom. sicut emolumenta hæredi danda sunt, persona cui danda sint minimè expræssa Simon. de Pret. supra. n. 9. Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol par. 1. n. 1. Manti. de vlt. vol. lib. 3. tit. 1. n. 22. post Couar. cap 3. n. 8. de testam. qui ex communi probat hæredem executorum esse etiam pro legatis pijs non autem pro redemptione, captiuorum, tunc enim executore a testatore non nominato, Episcopus exequetur, qui solum etiam à testatore eligitur pro male gestorum restitutione pro definiendis ex vsuris quæsitis; quòd si de malæ quæsitis, oblatisue non nisi testantis confessione constet, vltimæ voluntatis executor ea satisfaciet; vt si de illis constet per eum fiet restitutio qui restituere debet nisi suspectus sit, tunc etenim Episcopus restituet, ac Episcopo consulto fieri debere. Iacob. à Canib. d. num. 1. Mantica. lib. 4. de vltim. volunt. tit. 3. num. 34.

Cras.

Cras. de execut. vlt. vol. Q. 1. n. 6. qui probāt hæredem datum censeri excepta captiuorum redemptione ad Episcopum pertinente per. §. si quis ædificationem. & §. si quis autem auth. de eccle. tit. & l. si quis. §. funus de relig. & sumpt. fune. Gratia. discep. 941. n. 19.

3 2. Amp. vt non modo laici etiam filij familias absque patris consensu, sed etiam clerici executores constitui possint c. fin. de testam. in 6. Fulgos. cons. 75. num. 2. Iacob. à Canib. de execut. vlt. vol. par. 1. n. 20. Capra. vbi supra. n. 2. & seq. vbi idem de Collegio. & de Canonicis regularib. Iacob. supra. & n. 21. de fratribus mendicantibus. & 24. de clericis quoad pias causas Cras. vbi supra.

4 3. Amp. vt si ex dispositione statuti laici executores, constitui nequeant, possint tamen ad clericum executorem nominandum deputari Aret. in cap. post cessionem. n. 43. de probat.

5 4. Amp. vt vnus ex hæredibus executor seu commissarius testamenti deputari possit. Imo. in l. quidam testamento. 99. §. si scriptus. per illum tex. de legat. primo. n. 4. Ang. in l. si à pluribus. eod. tit. vbi etiam exigere posse à cohæredibus vt legata soluat & cohæredibus de indemnitate cauebit.

6 5. Amp. vt mulier etiam vltimarum voluntatum executrix constitui possit nec ad secunda vota transeundo officium amittet *Bar. in l. à filio. is.* vbi etiam de ali. legat. Iacob de Arena de commissar. n. 13. & seq. Bal. in l. id quod pauperibus. num. 3. & 4. C. de Epi. & cler. Ang. in l. si traiectitiæ. n. 4. de nauti. fœnor. Tholos. decis. 154. Fulgos. cons. 75. n. 3. Soc. cons. 11. n. 9. lib. 1. Papien. in forma lib. ad ration. redden. glo. ac executores. n. 3. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 2. Dec. cōs. 91. n. 1. Iacob. à Canib. supra. n. 27. Oldendorp. de executor. testam. tit. 5. de communi Put. cons. 121. n. 36. inter cons. vlt. volunt. & Couar. in cap. tua. n. 3. de testam. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dub. 2. n. 26. pag. 17. Capra. vbi supra. n. 44. & 55. ex magis communi Burs. cons. 225. n. 155. vide infra lim. 11. Ricci. collect. dec. 769. de communi Cras. in §. executores vltimarum voluntatum Q. 2. n. 26. & Gratia. discep. 826. n. 79. etiam si ad secunda vota transiuisset Cras. supra. n. 27. Gratia. supra. n. 80. tam quoad profana, quam quoad pia Ferret. cons. 323. n. 5. Gratia. supra. n. 81. Spino. de testam. glo. 28. n. 33. & seq. vbi tamen officium amittere si secundo nubat.

7 Contrarium de iuris rigore videtur Imo. in clem. 1. n. 23. de testam.

8 1. Lim. primam opinionem magis communem vt fratribus executoribus constitutis non contineantur sorores Coua. supra. d. n. 3.

2. Lim. vt vidua inhonestè viuens desinat executrix esse Sard. de alim. tit. 7. Q. 24. n. 19.

9 6. Amp. vt Episcopi Archiepiscopi, & Primates Patriarcha & Cardinales constitui, ac esse possint executores imo succedant testamentarijs cessantibus, vel exequi negligentibus aut recusantibus l. nulli. C. de Episc. & cler. & si negligat Episcopus Metropolitanus exequetur. §. sin autem hæc. Authent. de Eccl. tit. cap. nosquidam de testam. Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 73. 74. Luc. de Pen. supra. versic. tertio. de communi quod testamentarij esse possint Iacob. à Canib. supra n. 25. Capra. supra. n. 3. Aufrer. ad Cappel. Tholos. dec. 112. Rebuf. supra. n. 80. de communi Cras. supra. n. 3. & 4. & ad pias causas Spec. suprà. n. 73. 74. idē probantes etiam ad non pias causa & Aufrer. supra. dec. 51. Conrad. in templ. om. iud. lib. 2. cap. 2. § 3. de Cardinal. n. 33. Cardinales testamentarios, & legitimos esse posse probat.

10 7. Amp. in spurio dummodo merus executor sit Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 27. vide Paleot. de noth. & spur. pag. 105. n. 8.

11 8. Amp. in Abbate & Prælato ab episcopo tamē exēpto de cōi Cras. supra n. 6. 7. quodque Abbates Religiosi Priores & Administratores possint executores esse Spec. d. §. nunc verò. n. 72. etiam quoad personas miserabiles Coua. in cap. tua. n. 1. de testam. vbi cum superioris licentia, & coram Ordinario conueniri Iacob. à Canib. supra. n. 20. Ang. Aret. d. n. 2. Tholos. dec. 154. quia habent velle & nolle.

12 9. Amp. vt minor 25. annis dummodo pubes possit dari executor; & agatur (non de industrialibus quorum pubes incapax sit) at de corporalibus Iacob. à Canib. supra. n. 26. Iacob. de Arena. de commissar. n. 11. Ang Aret. d. glo. 97. n. 2. subdens impuberem ea exequi posse quæ meri facti sint. n. 3. de communi Cou. in d. cap. tua n. 4. vide infra. lim. 8. Ricci. d. collect. 769. Aufr. ad Tholos. dec. 154.

13 10. Amp. in Collegio quod pro officio executoris, exercendo cōstitui potest Bal. in l. id quod pauperibus n. 8. C. de episc. & cle. Iacob à Canib. supra. n. 31. Ang. Aretin. d. n. 2. & communem testatur Cras. supra. nu. 18. & alij in 6. amp. citati.

14 11. Amp. incertum dari posse Sali. in l. id quod pauperibus. n. 6. C. de epi. & cler.

15 Contrariam opi. tenent Cano. in c. cum tibi. de test. Iacob. à Canib. supra. n. 33. Soc. in l. quidam relegatus. n. 19. de reb. dub. Soarez. in tract. de captator. volunt. n. 10. 11. post allegat. pag. 659. Burs. cons. 226. n. 151.

16 1. Lim. primam opi. non procedere nisi veniret certificandus Soc. supra. n. 15.

17 2. Lim. quando testator nominasset aliquem de quo non constaret. Soc. d. n. 19.

18 1. Lim. secundam opi. contrariam 11. ampliationi non procedere quando incertitudo certificanda veniret Soc. d. n. 15.

19 2. Lim. quando eum testator executorem constituit quem Titius nominauerit, quia non substantia sed personæ nominatio committitur Bar. in d. l. quidam relegatus ad finem vbi Soc. n. 18.

20 12. Amp. in fideicommissario vniuersali facta sibi restitutione quoniam loco hæredis est l. 1. ad Trebel. Rebuf. de sent. prouision. in præfation. n. 79. Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 5. 10. 11. vbi etiam particularem prædictis cessantibus teneri, & fiscum, non tamen pro annuis in vita hæredis decursis ex Natt. cōs. 322. n. 11.

21 13. Amp. etiam si hæres sit persona priuilegiata, vt clericus l. neque. §. fin. de fideicom. hæred. Luc. de Pen. in d. l. 1. ad fin. versic. item Præsidi. C. de expens. Lud. lib. 11. Rebuf. in d. præfat. n. 84.

14. Amp. vt patri filius curator dari possit qui rationē reddere tenebitur. glo. in l. his qui. verbo. dandum. de tut. & cur. de communi Pinel. in l. 1. par. 2. n. 39. C. de bon. mater. firmia. de epis. n. 64. & Soarez. lit. F. n. 211.

15. Amp. in seruo. Spino. d. glo. 28. n. 33. & seq.

16. Amp. in excommunicato quamuis nequeat esse in iudicio in extraiudicialib. enim admittitur Spin. sup.

22 1. Lim. principaliter in Religiosis claustralibus, qui siue monaci, vel canoniei sint executores esse non possunt Spec de instr. edit. §. nunc verò. n. 70. 71. & Capr. de executor. memb. 2. n. 4. Burs. cons. 226. n. 150. intellige sine superioris consensu Cras. de execut. vlt. vol. Q. 2. n. 8. & Capra. refert & sequitur Donat. à Fina in Enchiridion. regul. iur. lib. 2. verbo, executor de communi contra communem Ceual. com. opi. contra com. Q. 88. qui tamen ex magis communi & veriori probat electores pauperum quibus distribui debeat esse posse, & alioquin gesta sine superioris licentia corruere ex Duen. reg. 381. amp. 6. & Q. 404. si non sit de ordine minorum licet pro validitate sit vna communis alia tamen magis communis est in contrarium excepta electione vt supra.

23 Contrariũ, si quidẽ vltimas etiam non pias voluntates exequentes pium opus exercent Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol. par. 1. n. 18. & animę lucrum faciunt §. si verò expræssim. authen. de hæred. & Falcid. à quo lucro monaci & clerici non sunt arcendi cap. tua. nobis. de testam. Bar. in l. à filio. n. 3. de alim. leg. Iacob. de Arena. de commissar. n. 17. 18. Bal. in l. id quod pauperibus n. 9. C. de episco. & cler. & communem habita superioris licentia tradit Paris. cons. 26 n. 1. & seq. lib. 4. & etiam in non pijs tuta conscientia Papien. d. glo. ac executores n. 3. & Imo. in clem. 1. n. 10. de testam. Spino. de testam. glo. 28. n. 32. & seq. distinguit Cast. cons. 13. lib. 1.

24 1. Sublim. non procedere in relictis ad pias causas propter quæ non retrahuntur à Diuinis Iacob. à Can. d. n. 18. Capr. vbi supra n. 5. Bursa. d. n. 150. Marta. decis. 111. Pisa. & in solo facto consistentibus de communi Spino. d. glo. 28. n. 32. de testam. Conrad. in ter. om. iud. lib. 2. c. 7. n. 37.

25 1. Lim. d. sublim. non procedere in his in quibus potest esse litigium, tunc enim executores esse non possunt; quamuis possint in his quæ solo verbo expediri possunt Capr. supr. n. 7. & 11.

26 2. Sublim. quando à superiore licẽtiam obtinuissent c. fin. de testam. in 6 Spec. supra loquens de Papæ licẽtia Bar. supra. n. 3. Papien. in form. libel. ad ratio. redden. glo. ac executores. n. 3. Imo. in clem. 1. n. 7. & seq. de testam. expræssam requiri dicens, & concessam reuocari minime posse, nec à superiore denegari, & si deneget exequi cogetur, idem subdens præcipiente Prælato. Capr. vbi supra n. 6 Coua. in c. tua. n. 1. de testam. de communi testatur Paris. supr. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 25. Crass. supr. Abb. in c. consultationibus. n. 4. in fi. de cleric. ægrot. Rom. cons. 235 n. 4. Conrad. d. c. 7. n. 37. vbi etiam pro coniunctis de mendicãtib. Aufr. ad Tholos. dec. 154.

27 1. Amp. vt quibus casibus executores eligi possunt, sine licentia superioris officium exercere nequaquam valeant; quamuis gesta teneant maxime oppositione omissa Bal. cons. 332. n. 2. lib. 1. Imol. in clem. 1. n. 1. de testam. Iacob. à Canib. de executor. par. 1. n. 19. vbi ex communi Episcopum superiorem esse. Ang. Aret. d. n. 2. Papien. d. n. 3. de communi Cras. sup n. 9. Oldendorp. de execut. testam. tit. 4. Rom. cons. 235. n. 4. Natt. cons. 517. n. 28. Rol. cons. 24. num. 82. lib. 1. Burs. cons. 226. n. 150. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. pag. 16. n. 25.

Contrariam opi. communem testatur Vasq. de succes. lib. 3. §. 21. n. 178. &

28 1. Lim. 2. opi. contrariam primæ limitationi, vel potius secus esse dicas in fratribus minoribus qui executores esse non possunt, nec etiam rector, vel Gardianus conuentus, licet possit illis electio, & nominatio pauperum committi, eorumque consilium requiri mãdari; nec etiã cũ superioris licẽtia officiũ executoris acceptare, & exercere valent. clem. exiui. de verb. sig. Bar. cons. 142. n. 2. lib. 1. & d. n. 3. Bal. in l. id quod pauperibus. n. 9. C. de epi. & cle. Iacob. à Canib. d. par. 1. n. 23. Imo. in clem. 1. n. 24. de testam. Papien. in form. lib. ad redden. ration. glo. ac executores. n. 3. Ias. in l. 1. §. item acquirimus. n. 51. de acqui. posses. Coua. in c. tua. n. 1. de testa. Durant. de tuto. caut. 7. n. 2. & 3. vbi tamen consulere nominare & eligere posse ex potestate sibi data. Cras. supra n. 11. & seq. & est magis communis opi. respectu electionis pauperum vt sit permissa Durant. supra. Natt. cons. 85. n. 3. vbi idem de eorum Gardiano & nec directe nec indirecte, & cons. 95. n. 1. & 2. & cons. 97. n. 9. qui tamen n. 10. non transire sine dubio an esse possint electores pauperum & consultores inquit ex Felin. in c. ex parte. col. fi. lim. 3. de constitut. qui subdit quod si testator fratrem minorem consuli debere cauisset pro executione, alias non teneat executio quod cum consuli nequeat, executio fieri non possit; & non prohiberi pauperes eligere vltra supra citatos tenent Alex. cons. 57. n. 8. 10. lib. 2. de cõi Cras. supr. n. 14. (quamuis negatiuã dicat esse magis cõmunẽ d. n. 14.) Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 25. de communi Dec. cons. 499. n. 2. in fi. Villalob. lit. F. n. 164. & Soarez. lit. E. n. 203. Conrad. d. n. 37. Aufr. supr. vbi tamen pauperes eligere posse.

29 1. Amp. vt quæ de fratribus minoribus dicta sunt, in mendicantibus etiam procedant de communi Cras. supr. n. 16. mendicantes verò, quæ nudi facti sunt exequi possunt secundum communem d. n. 16.

Declara tamen vt eis & societati Iesu relicta vẽdere possint & pręcium in eorum necessitates & pios vsus conuertere possint de cõi. Gab. cons. 28. lib 1. & Meno. cons. 1014. n. 14. Cabal. cons. 16. n. 16. par. 2. Rot. dec. 477. par. 2. recentis.

30 2. Lim. in seruo qui non potest esse executor Iacob. de Arena. de commissar n. 5. & seq. Bal in l. id quod pauperibus. n. 3. C. de epi. & cleri. Imo. in clem. 1. n. 23. de testam. Capr. de executor. memb. 2. n. 15. Burs. cons. 226 n. 150. Donat. à fina. d. verbo, executor. Oldendor. de execut. vlt. vol. tit. 4.

31 Contrarium tenet Iacob. à Canib. de executor. d. par. 1. n. 28. Spino. supra. n. 33. 34.

32 1. Sublim. non procedere in his quæ extra iudicium explicari debent Capr. supra. n. 16.

33 3. Lim. in damnatis & bannitis quorum bona ob condemnationem publicata fuere Capr. supr. n. 19. de communi Cras supr. n. 17. Burs. cons. 226. n. 150. Donat. à Fina. sup.

34 Contrarium tenent Albe. de statut. lib. 4. Q. 106. & Ang. Aret. de testament. glo. 97. n. 3. in deportatis. Spino. supr. sub n. 33.

35 1. Sublim. non procedere quoad actum nudi ministerij vt puta declarationem, aut executionem aliquã faciendam Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 5. Iacob. à Cani. sup. n. 29. qui idem in legato alimentorum tradit & de cõmuni testantur Capt. supr. n. 20. & Cras. d. n. 17.

n.17. Viui.communi opi.63.n.2.Spino.d.n.33.

36 4.Lim.in excommunicato maiori excommunicatione qui in iudicio esse non potest, ideoque nec executoris officio fungi Capra.d.mēb.2.n.21. Burs.d.n.150. Donat.à Fina.d.verbo executor.

37 Contrarium quia contrahere potest tenent Bal. in d. l.quod pauperibus n.6. Alberi. de stat. part.4. Q.106. Spino.supra n.38.

38 1.Sublim.non procedere quoad ea quę extra iudiciū possunt expediri Iacob.sup.n 30.Capra.sup.n.22.

39 5.Lim. in infame in terris Ecclesiæ si opponatur, quamuis de iure ciuili secus sit maxime in actibus extraiudicialibus Capra. sup.n.24.& seq.Donat.à Fina. supra.

40 6.Lim.in minore 25. annis quia in iudicio esse non potest Spec.de instrum.edit.§.nunc verò.n.75.Oldendorp.de execut.vlt.vol.tit.4. Papien. d. glo. ac executores.n.3.Capra.d.membr.2.n.29.& seq. Donat.à Fina.d.verb.executor.Spino.supra n.36. nisi ex consuetudine impubes admittatur n.37. Oldendorp.sup.

41 Contrarium tenet Cras.sup. nu.24. & citati supra 9. amp.

42 1.Sublim.6.lim. non procedere in extraiudicialibus in quorum executione non caderet cognitio, in quibus etiam impubes potest executor esse Bal. in d. l. id quod pauperibus.n.7.Capra.sup.n.31.& seq.

43 1.Lim.secundam opinionem contrariam 6. limitationi non procedere in infante, quia nec sua nec aliorum negocia gerere potest Iacob.à Canib.d.part.1.n.34.& in pupillo Imo.in clem 1. n.23. de testam. & in minore annis 17.communem testatur Burs.cons.226. n.151.

44 7.Lim.in militibus armatæ militiæ qui nequeūt executores esse Capra.supr.n.35.Burs.d.n.151. Donat.à Fina.d verbo executor.

45 1.Sublim.non procedere nisi contra eos sic exequentes de inhabilitate opponatur. Capra. sup.n.36.

46 8.Lim.in furioso,& mentecapto qui nequeunt executores esse cum nesciat quicquid agant. l furiosum. C.qui testa.face.pos.l.furor.de spons.Iacob.de Arena. de commissar.n.22.Papien.in form. lib. ad reddend. ratio.glo.ac executores.n.3.ad similes extendens.Oldendorp.d.tit.4.Burs.d.n.151.Donat.à Fina. sup.post Capr sup.n.37.

47 1.Sublim.non procedere quando dilucida interualla haberet Capr.sup.n.38.

48 9. Lim in muto Imo.in d.clem.1.n.23.Iacob.de Arena d.n.12.Capra. supra n.39. Burs.d.n.151. Donat à Fina.sup.

49 1.Sublim. non procedere nisi omnino loqui non posset, etenim si aliqualiter loqui, vel nutu, aut literis suam voluntatem possit exprimere ad negocia admittetur licet à iudice repellatur Capr.vbi sup. n.40.

50 10.Lim. in surdo qui nequit executor esse Iacob. de Arena.d.n.12.Imo.d.n.23.Capra.d.memb.2.nu.41. Burs.d.n.151.Donat.à Fina. sup.

51 1.Sublim. non procedere in surdo aliqualiter audiēte aut nutu, vel litteris intelligente, etiam si nihil audiret, hic enim ad negocia executor esse potest, licet in iudicio non admittatur Capra.supr.n.42. & 43.

52 11.Lim.in muliere quæ de iure non potest esse executrix, licet consuetudine aliud seruetur glo.in l. tutela. de tutel.& in cap. religiosus. de testam. in 6. Spec. d.§.nunc vero.n.76.vide supra amp.5.

53 Contrarium tenent Bal.in d.l.id quod pauperib.n.3. & 4.Papien.in d.glo. ac executores. n.3. de communi testantur.Capra.d.memb.2.n.45. & Cras. de execut. vlt.vol.d.Q.2. nu.26. vbi idem si transeat ad secunda vota n.27.subdens pro pia causa tantum in iudicio etiam esse posse nu. 28. & hanc secundam opi. tenent ex alio.de alim.leg. Dec.in l. fœminæ. nu.21. de reg. iur.maxime ad pias causas & pro suo interesse.Spino. d.n 34. sed si ad secunda vota transeat vxor à viro relicta executrix, exequi nō poterit n.36.& ad pias causas relinqui posse Meno. cons.1232.n.23.

54 12.Lim. in debitore qui licet testamentarius executor esse possit; non tamen datiuus, & ita demum testamento dari potest debitor vel creditor, si testator debitorem vel creditorem esse non ignorauerit Capr. sup.n.46.& seq Donat.à Fina.d.verbo.executor.

55 13.Lim.in legatario quamuis executionem fieri petere possit Rebuf.de sentent. prouision.in præf. n.79.

56 14.Lim. nam uir bonus executor dari debet Oldendorp.de execut.vlt.volun.tit.2.versic.audi.& tam testamentarius quam legitimus viri boni arbitrio vti debet Meno.lib.4.præsump.125.n.4.

57 15.Lim. vt si fratres executores relicti sint, nō contineantur sorores Bal.in cap.ad audientiam.1.in fi. de rescr.per l.cuius bonis.de cur.furio.Marta.de suc.leg. par.3.Q 2.art.1.n.5.

58 16.Lim.in forense ex statuto vetito executoris officium exercere, qui solus exequi non poterit, licet cum alijs non subditis exequi valeat; electio pauperum vero non subdito & fratri minori, & alij qui executor esse nequit committi potest Plot. cons.168.n.20. 21. lib.1.cons.vlt.vol.

59 17.Lim. nam si testator vni executionem commiserit ad eum non refertur qui testatoris voluntati contrauenerit ob quam contrauentionem hęreditate priuatus sit Alex.cons.138. n.25.lib.1.Surd. de ali.tit.9. Q.25.n.53.

TIT. V.
QVOMODO ET QVIBVS VERBIS EXECVTORES DENTVR.

SVMMARIVM.

1 *Executores in qualibet vltima volūtate dari possunt amp. & lim.num. seq.*
2 *Donatione causa mortis executor dari potest.*
3 *Vltima voluntate nulliter dari non potest nisi acceptet.*
4 *Executores censentur in quos verba executiua directa fuere.*
5 *Executores verbis specificis constitui debent.lim.nu. seq.*
6 *Executor datus censetur si testator x.relinquat Titio pro redemptione captiuorum.*
7 *Executores æquipollentibus verbis nuncupari sat est.*
8 *Executoris potestas à testamento pendet, nec actionem habet contra hæredem*
9 *Executiua verba non disposita collata in aliquem esse debent vt executor sit.*
10 *Executor non censetur consilio arbitrio & voluntate cuius legatorum fuit collata solutio.*
11 *Executoris nominatio vel electio hæredi potest à testatore committi, nō tamen executoris eligendi facultas amp. num. seq*

12 *Executoris electio & declaratio alteri à testatore committi non potest etiam casu quo testamento datus obiret.*
13 *Contrarium tenent ibi citati.*

TIT. V. CAP. I.
QVOMODO ET QVIBVS VERBIS EXECVTORES DENTVR.

1 IN qualibet vltima voluntate dari possunt executores cap. nos quidem & cap. Ioannes. de testam. etiam in codicillis ab intestato Put. conf. 121. n. 39. inter conf. vlt. volunt. Capra. de executor. membr. 3. n. 1. & seq. subdens tales ad distribuendum pauperibus datos non posse ex trebelliano distribuere eis cum personas pauperum repraesentans fideicommissarius censeatur.

2 1. Amp. in donatione causa mortis puta si quis mortis causa hęreditatem suam alicui donet pro pauperibus recipienti executore dato ad pauperes declarandos. Bal. in l. executorem. n. 10. C. de executio. rei iud. Capra n. 4.

3 2. Amp. vt datus in vltima voluntate nulla si acceptet exequi teneatur alioquin datio corruet l. sicut C. de actio. & oblig. Rol. conf. 117. n. 10. inter conf. vltim. volunt. vbi etiam Franc. conf. 116. n. 13. qui subdit, si testamentum inter liberos valeat, esse etiam validam dationem executoris in eo & num. seq. & Put. conf. 121. n. 24. & seq. ibidem extranei dationem in minus solemni testamento non valere probat.

4 3. Amp. executores censeri in quos verba executiua directa fuere Cor. conf. 76. n. 13. lib. 4. & quando quis relictus fuit fiduciarius hęres puta si testator dixerit de quo confido executurum quod non requirit septem testes, & nihil retinet Rota dec. 381. coram. Caualer. vbi etiam ex causa & persona puta valde dilecta probari fiduciam Alex. conf. 45. n. 7. & seq lib. 1.

5 1 Lim verbis specificis constitui debere, nec alij potest committi executoris datio vel electio etiam ad pias causas Capr. supr. n. 6. 7. & 9 & talibus verbis ex quibus constet quod disponens in vltima voluntate omnem commisit executionem expressè vel tacitè, puta, si post legata dicat Titium executorem meum facio, cum tunc videatur executor mixtus seu distributor ad omnia exequenda ordinatus etiam si institutus sit hæres, & etiam si sit rerum certarum executor constitutus Capra supra. n. 10.

6 1. Sublim. sat esse testatorem dixisse relinquo Titio decem pro captiuorum redemptione, vtuè illa in eorum redemptione expendat, non sit enim vis in verbis, sed voluntas spectatur Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 54. vel testatorem dixisse, volo quod des tantum Titio, est enim ac si dixisset, volo quod tot de mea hæreditate accipias & Titio des glo. in l. alio. vbi Bar. n. 2. de alim legat.

7 2. Sublim. sufficere executores verbis æquipollentibus nuncupari, vt puta si dixerit facio Titium ad distribuendum legata, vel ad exequendum voluntatem meam, vel dilapidatorem meorum bonorum, ad exequendum testamentum meum, vel si post legata in institutione dixerit, meam voluntatem committo dispositioni Titij, his enim casibus Titius dicitur executor constitutus cap. cum tibi. de testam. Bald. in l. id quod pauperibus n. 1. ante fin. C. de epi. & cle. Capr. d. memb. 3. nu. 11. & si fideicommissarium relinquit Rom. conf. 228. n. 13. Oldendorp. de execut. testam. tit. 1. vel quando dispensatorem constituisset Paris. conf. 26. n. 4. lib. 4. & si gardiatorem constituerit, dicitur datus executor, siue sit alter institutus hæres siue non, & si testator gardiatoris consilium voluerit hæredem sequi, requirere tenetur, licet illud sequi non arctetur Spec. de instrum. edit. §. nunc verò. n. 4. 5. sed valida erit hæredis distributio si idonea sit d. consilio spreto, n. 6. & si arbitrio seu voluntati gardiatoris cõmissum sit, illud hæres sequi tenetur nisi male fuerit arbitratus n. 7. quod si nolit arbitrari cogetur, vbi verò nõ possit ob mortem Episcopus succedat n. 8. quod si testator dixerit facio gardiatorẽ vt distribuat executor erit. nu. 9. quod si dixerit Titium gardiatorem meum facio volens per eum fieri solutionem, tunc suo arbitrio diuidere, & soluere poterit n. 11. & quando voluntatis declaratores reliquit quod isti executores censeantur l. t. de leg. 2. Bal in l. executorem. nu. 4. in fi. C. de execut. rei iud. Capr. d. memb. 3. n. 14. vbi n. 15. & 16. subdit quod commissio executionis voluntatis vt in arbitrium boni viri censeantur executores iuris & facti; si verò in voluntatem liberam, tunc tantum executores censeantur, nec officium aliquod habere videantur. & quando administratores, procuratores dedit Gratia. discep. 812. n. 1. & seq. Alex. conf. 45. n. 7. & seq. lib. 1.

8 1. Lim. vt licet ad compellendum executor factus omnium prædictorum executor & minister sit, & pecuniam sibi datam dispensare possit; aduersus hæredẽ nullam actionem habet, nec aliud potest quam quod testator ei concessit Spec. supra n. 12.

9 3. Lim. quando verba dispositiua in aliquem tacitè vel expressè collata fuere, non autem executiua, vel distributiua, tunc ille executor non censetur sed legatarius, vt si testator Titio decem legauerit, quæ voluit per ipsum alteri restitui ita ex mente Bar. & Ioan. And. tradit Capr. supr. n. 12.

10 4. Lim. vt si cuius consilio, arbitrio, vel voluntati legatorum solutio sit collata, is non executor, nec distributor erit, etiam addito verbo executor arg. l. pater aliàs est § quidam decedens l. Titium & M uium in princ. de admi. tut. Capr. sup. n 13 & vbi executor ex testatoris dispositione alicuius consilium requirere debet, illud sequi non tenetur, nisi testator addiderit & assensum l. 1. §. si plures de exercitor. l. Titium. de admi. tut. l. 2. manda. cap. olim. de arbitr. Iacob. de Arena. de commissar. nu. 51. & 52. Bal. in l. id quod pauperibus n. 16. C. de epi. & cler.

11 5. Lim. vt licet executoris nominatio vel electio in hæredem à testatore committi possit, non tamen eidem facultas executorem eligendi, vel non tribui potest Bald. in d. l. id quod pauperibus. n. 15. Cor. in l. captatorias. n. 31. C. de testam. milit.

12 1. Amp. vt nec executoris committi possit electio vel declaratio alteri, etiam casu quo a testatore constitutus decederet, quia ista est dispositio, non rei dispositæ executio Bal. in l. executorem, n. 5. C. de execut. rei iud. Capr. d. memb. 3. n. 9. Soarez. de captator. volũt. n. 9. post alleg. ex communi.

13 Contrarium tenet Ancharan. conf. 202 n 3. & Bal. in d. l. id quod pauperibus. nu. 15. vide infra tit. 14. cap. 14.

14 6. Lim. nam licet executor possit substitui, si tamen in pœnam detur, non cēsentur dati nisi in casu expresso & voluntatis nō impotentiæ non obstante clausula codicillari quæ non operatur vbi cessat testatoris voluntas latè Alba. cons. 463.

TIT. VI.
QVOT SINT SPECIES EXECVTORVM VLTIMÆ VOLVNTATIS.

SVMMARIVM.

1 *Honorarij alij sunt executores vt ibi.*
2 *Notitiæ causa etiam executores dantur.*
3 *Exequi vt debeant alij dantur.*
4 *Vniuersales in testamento dantur vt ibi.*
5 *Particulares alij testamento constituuntur.*
6 *Meri executores sunt qui nullum commodum recipiunt vel pro labore habent.*
7 *Mixti executores sunt qui commodum non ex legato sed aliunde percipiunt.*
8 *Mixti etiam sunt qui aliud vltra facti ministerium exequendo facere debent.*
9 *Nudi sunt executores qui nullum cōmodū consequuntur.*
10 *Legitimi alij sunt executores.*
11 *Datiui alij sunt executores.*
12 *Mixtus executor à mero differt, caduco enim facto legato non remanet mero secus in mixto.*
13 *Merus executor non cauet de indemnitate conseruando secus in mixto.*
14 *Merus executor non habet actionem pro re distribuenda consequenda nisi ad pias causas, secus in mixto.*
15 *Mixtus executor procuratorem ad lites constituere potest, merus autem ad negocia intelligenda in profanis, quia ad pias causas non dicitur merus executor & ante litem contestatam ideo procuratorem constituere potest.*
16 *Merus executor à legatarijs conueniri non potest, secus in mixto.*
17 *Merus in vita non implens sibi à testatore iniuncta, suo hæredi executionem non committit; secus in mixto.*
18 *Merus executor ex mandato à testatore vendendi dato exequi sine alijs superstitibus nequit, licet secus si alij obijssent, abessent, impediti forent vel exequi nollent; nec vendere merus potest sine subhastationibus.*
19 *Restitui hæredi debet quod merus executor nō impendit; mixtus autem retinebit nec hæredi restituet.*
20 *Merus executor de dolo & lata dumtaxat tenetur, mixtus vero et de leui.*
21 *Mero executore vita functo statim ab eius hærede fideicommissum petetur, licet ipse commodum aliquod percepturus fuisset; secus si legatarius ac mixtus esset.*
22 *Mixtus commodum sentiens legatarius dicitur nec ideo notarius scribens testamentum se executorem mixtum scribere potest, quia legatum amitteret & falsi pœna teneretur; secus in mero.*

TIT. VI. CAP. I.
QVOT SINT SPECIES EXECVTORVM VLTIMÆ VOLVNTATIS.

1 EXecutorum alij sunt honorarij, & sunt illi qui in testamento dantur pro honore defuncti, hæredis, vel familiæ & dari solent magni viri l. quod si forte. §. 1. de sol. Bal. cons. 123. lib. 5. Capra. de execut. membr. 4. nu. 1. & testamentarius omnibus præfertur. Cast. cons. 81. n. 26. lib. 1. cons. vlt. vol.

2 Alij notitiæ causa dantur, non vt exequantur, sed quia patrimonij notitiam habent iam defuncti, vt eos instruant, & doceant, qui effectualiter exequi debent l. 1. C. de peric. tut. Bal. supra. Capra. supra. n. 2.

3 Alij dantur vt effectualiter exequātur d. l. quod si forte. Capra. sup. n. 3.

4 Vniuersales alij sunt, videlicet qui dantur in testamēto institutionem pauperum continente, vel in quo testator iussit bona sua inter pauperes distribui per suos executores, nullo hærede instituto, & isti executores, vim ac nomen hæredum habent & Episcopus institutus pauperibus Bar. in l. alio. n. 6. de alim. lega. Oldendorp de execut. testam. tit. 3. de communi Capra. sup. n. 4. & dicam infra tit. 12. cap. 13.

5 Particulares alij dicuntur, & ij sunt qui deputati fuere ad legata exequenda, alio hærede instituto, & sūt meri executores ac nudi ministri etiam si eis pro laboris remuneratione aliquid relictum appareat arg. l. tutor. §. quæ tutor. de excusat. tut. Bal. in l. nulli. n. 1. C. de epise. & cleri. Oldendorp. supra n. 5. & 6.

6 Meri sunt alij executores hi scilicet qui nullum commodum percipiunt ex dispositione defuncti, vel illud percipiunt pro labore executionis faciendæ Bal. in l. nulli. n. 2. C. de epi. & cleri. Oldendorp. d. tit. 3. Capra. sup. n. 6. Petr. Iacob. in pract. rubr. 100. de actio. ex testamento. n. 61. & 62. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dubitat. 2. n. 41. pag. 18. Capra. sup. memb. 6. nu. 5. & seq. & quod operi superest ad institutos hæredes spectat Rot. dec. 425. par. 1. recentis

7 Mixti alij sunt, ij videlicet qui commodum aliquod recipiunt non ex legato, sed aliunde ex dispositione defuncti, vt si testator vnum ex hæredibus executorē fecerit, vel executori aliquid legauerit Bar. in l. si quis Titio. 17. n. 1. de leg. 2. Bal. in d. l. nulli. n. 2. & cōs. 193. col. final. lib. 1. Cast. in l. quidam testamento. §. si scriptus n. 2. de leg. primo. Ang. cons. 129. vers. executores & fideicommissarij. Oldendorp. d. tit. 3. Capra. sup. nu. 7. Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 43. Petr. Iacob. supra. & quod operi superest lucrantur Rot. d. dec. 425.

8 Mixti etiam dicuntur qui illud vltra facti ministeriū facere debent in exequendo, quando sibi data est facultas in eligendo personam vel causam declarandi obquam. & cui, legatum distribuendum sit, & quando solum factum commissum fuit, facta monitione anni lapsu authoritas expirat auth. hoc amplius. C. de fideicom. non vbi potestatem habet eligendi, & causam declarandi Bar. in l. cum quidam. de leg. 2. & cōs. 142. lib. 1. Bal. cons. 301. col. fi. lib. 2. Abb. cons. 59. in fi. lib. 1. Roma. cons. 228. n. 10. in fi. vers. 4. & ad euitandam pœnam Alex. cons. 16. n. 1. lib. 4. Boer. decis. 39. n. 14. Simo. de Pret. d. dub. 2. nu. 45. vide infra tit. 14. cap. 1.

9 Nudi sunt alij executores, ij scilicet qui nullum commodum percipiunt siquod verò consequerentur, puta realem, aut personalem actionem haberent etiam alterius gratia, legatarij censerentur Iacob. a Canib. de execut. vlt. vol. par. 3. nu. 2. vbi in quem executiua verba & non ius, sed factum sine commodo collatum fuit Capra. sup. n. 9. 10. Petr. Iacob. d. n. 61. 62.

Meri etiam & qui mixti sint latè tradit Rot. d. dec. 425.

&

& 544.corã Ludouis Cacch. conf.37.Thef. Q. 9. lib. 3. qui etiam ftipulationem notarij pauperum fauore probant non operari quin donatarius qui diftribuere debet proprietatem habeat.

10 Legitimi alij funt de quibus infra tract.2.

11 Datiui alij vocantur de quibus infra tract.3.

TIT. VI. CAP. II. DE DIFFERENTIIS INTER MIXTVM ET MERVM EXECVT.

12 Prima differentia eft quia fi legatum ante diftributionem caducum fieret & quomodocumque de iure vel de facto deficeret nil remanet penes merum executorem d.l.fi quis Titio.17.vbi glo. deleg.2.Bar.in l. 3.n.5.de alim.legat.in mixto fecus eft, quia ei remanebit legatum non penes hæredem caducum effectum d.l.fi quis Titio.& l.Iulianus.de leg.2. quia in fideicõmiffo potiorẽ caufam habet is, fides cuius electa fuit Simon.de Pret de vlt.vol. lib.5.dub.2. n.47. pag.18. Iacob.à Canib.de execut.part.3.n.1.& 2. Caft. in l. à filia.§.alumno ad Trebel.

13 Secunda differentia eft quod merus executor non præftat cautionem de aliquem indemnem conferuãdo l. Diuus, fi cui plufquam per leg. Falcid. fecus in mixto.l.fi à pluribus.in princ.vbi Bar.& alij quia meri fides à teftatore probata videtur, nifi poftea non foluendo fieret, hoc enim cafu cautio ab eo exigenda eft l.liberto.§.Largius.de annu.lega.Simo.de Pret.fupra.n.48.ex Caftr.in d.§.alumno.

14 Tertia eft nam merus executor pro confequenda re diftribuenda non habet actionem contra hæredem, nec contra alios,nifi ad pias caufas l.nullus C. de epifc.& cler.nifi à teftatore poteftas tributa fit Alex. cõf. 170.n.2.lib.2.fecus in mixto qui ob fuum commodũ quod habet in legato pro eo confequendo, omnibus remedijs legatario competentibus iuxta l.1. commũ. delegat. agere poteft Spec. de inftrum. edit. §. nunc verò.n.16.Bar.in d.l.fi quis Titio.n.2.Simon.de Pret. fup.n.50.pag.19.

15 Quarta eft quia mixtus executor procuratorem ad lites conftituere poteft merus verò ad negocia intelligendo in propbanis, quia ad pias caufas non dicitur merus executor, ergo ante litem conteftatam poteft conftituere Caftr.conf.13. n.4. lib.1. Simon. de Pret. fup.n.52.vide infra tit 12.cap.14.

16 Quinta eft quod merus executor non poteft à legatarijs conueniri vt eis legata foluat, quia ab eo non funt relicta, fed per eum ab hæredibus contra quos hæredes legatarij agere debent l.peto §.mater.de lega.2.l.codicillis.§.fin.de vfufr.lega. Bar.in l. Firmio. §.1.n.2.quando dies leg.ced.fecus in mixto dicens & Capra.fupra memb.6.n.53.& feq.& Simo. de Pret. d. dub.2.n.53.vide infr. tit. 12.cap.6.Cur.Iun.conf.327. n.21.

17 Sexta differentia eft nam merus in vita non adimplens fibi à teftatore iniuncta, fuo hæredi imponere non poteft vt poft ipfius executoris mortẽ exequatur; fecus in mixto quia mixti factum teftatoris dicitur Bal.conf.193.lib.1.Simon.de Pret. fup. n.54.

18 Septima eft circa venditionem ac prętij diftributionem fecundum teftatoris mandatum, nam merus vbi plures dati fuere fine alio vel alijs exequi non poteft nifi alij mortui effent, vel abeffent, aut impediti forent, vel exequi nollent cap. fin. de tefta. in 6. l. mulcta.in princ.de condit. & demon. nec vendere poteft merus nifi præmiffis fubhaftationibus & alijs folemnitatibus feruatis de quibus per Iacob. à Canib. de execut. vlt.vol.par.2.§.confultis verf.fin.n.21. & feq. fed mixtus puta executor & hæres folus vendere poteft folemnitatibus prædictis non feruatis, quia meromaiorem habet authoritatem, & poteftatem Simo.de Pret.d.dub.2.n.55.56.

19 Octaua eft nam quod non fuit expenfum per merum executorem diftribuendo debet heredi reftitui; mixtus autem retinebit refiduum non expenfum nec hæredi reftituet l. Lucius.§.1.vbi Caft.de leg.2.Simo. de Pret. fupra n.57.Rota. Rom dec.413.part.1. recẽtis.vbi legatario remanere nifi vt nudus minifter electus effet quod coniecturis elici probat de quibus ibi. puta fi onera præcedant, & illis exequendis poftea fiat affignatio; vel fi fit executoris moleftatio hæredi vetita, ex vfu loquendi teftatoris fi certum executori fit relictum & huiufmodi vt per eam quæ contraria tollit.

20 Nona eft nam merus de dolo & lata tantum tenetur mixtus verò etiam de leui Bal.Caftr.& Imo.in l. fi feruus legatus §.cũ quid. de leg.primo. Simo. de Pret. fup. n.58.

21 Decima eft nam mortuo mero executore ftatim ab eius hęrede fideicommiffum petetur,licet ipfe fuiffet commodum aliquod percepturus l.liberto.§ fi.vbi Bar.de annu legat.fecus fi effet etiam legatarius ac proinde mixtus d §.fi.l.Publius. Meuius.§.1. de cond. & dem. Ang. Aret.in tract.de teftam.glo.97.n.22.

22 Vndecima eft quia cum mixtus commodum fentiat, & legatarius dicatur l.fi quis Titio.de leg.2. notarius teftamentum fcribens fe mixtum executorem fcribere non poteft quia legatum amitteret, ac falfi pœna teneretur l.fi quis legatum.in princ.de falf.l.3. C. de his qui fibi adfcrib.in teftam. vbi etiam aliquod emolumentum fcribenti acquiri deberet fecus fi merum executorem fe fcriberet quia nullum commodum fentire poteft, fed onus Simon.de Pret.d.dub.2.n.59.60.

TIT. VII. VOLVNTARIVM AN NECESSARIVM SIT EXECVTORIS OFFICIVM.

SVMMARIVM.

1 *Executoris officium eft neceffarium & exercere cogi poteft amp. & lim. num. feq.*

2 *Contrarium tenent ibi citati amp. & lim. num. 18. & feq.*

3 *Executor exercere cogitur actione ex teftamento fi relictum accepit alias officio iudicis.*

4 *Acceptare nolens executor legato priuatur.*

5 *Acceptans ignoranter legatum reddere poteft & officiũ recufare.*

6 *Acceptare non cenfetur electioni præfens nifi coniunctus lim num. feq.*

7 *Acceptaffe executoriam cenfetur amicus & coniunctus.*

8 *Acceptatio præfumetur fi actus aliquis vltra præfentiam interuenerit eam arguens.*

9 *Acceptatio præfumitur quando executor teftamentum recepit, legit, ac tacuit.*

10 Re-

10 *Relicto sibi facto acceptato, quando officium acceptasse censeatur.*
11 *Exequi non cogitur priusquam res distribuenda ad executorem peruenerit lim. num. seq.*
12 *Exequi tenetur executor per quem stetit quominus res distribuenda ad ipsum perueniret.*
13 *Legatum consequitur executor officio non acceptato, si erat excusatus.*
14 *Acceptare non cogitur merus executor lim. num. seq.*
15 *Acceptare cogitur datiuus executor si dantis iurisdictioni subiaceat.*
16 *Acceptare cogitur qui testatori promisit, nisi eo viuo loco sui alium subrogari promiserit.*
17 *Acceptans adita hæreditate vel non adita officium exercere cogitur vbi aditio non requiritur.*
18 *Acceptare & exequi cogitur ad pias causas executor datus.*
19 *Acceptasse censetur præsens nominatus qui tacuit.*
20 *Acceptare executor si recuset officium ad Episcopum deuoluitur.*
21 *Legatum acceptans officium etiam executor acceptare cogitur lim. nu. seq. & si officium acceptet exequi debet.*
22 *Legatarius executoris officium acceptare non cogitur quoad ea quæ non potuit valide testator disponere.*
3 *Legatum acceptans, officium executoris exequi tenetur.*
4 *Acceptasse censetur & exequi debet qui legatum soluit, vel aliter pro hærede se gessit.*
5 *Coniunctus acceptare censetur.*
6 *Acceptasse censetur literas acceptans requisitorias acceptationis.*
7 *Acceptasse censetur qui sibi in testamento aliquid adscribi curauit.*
8 *Datiuus acceptare cogitur.*
9 *Acceptasse censetur qui se immiscuit & gerere cœpit.*
Executor acceptare cogitur piæ causæ fauore.
Contrarium tenent ibi citati.

TIT. VII. CAP. I.

VOLVNTARIVM AN NECESSARIVM SIT EXECVTORIS OFFICIVM.

OFficium executorum est necessarium, & illud exercere cogi potest Azo. in sum. C. de epi. & cler. n. 20. versic. item cogi. & si monitus etiã per nuncium non acceptet legato priuatur de communi Capra. de executor. memb. 4. n. 12. & Coua. in cap. si hæredes. n. 5. & seq. de testam. & esse necessariũ præsertim respectu hæredum Papien. in form. lib. ad redden ratio. glo. ac executores. n. 19. Guid. Pap. sing. 46. §. executor. præsertim in relictis ad pias causas Tiraq. in tract. de priuil. piæ caus. priuil. 87. vide tit. sequent.

Contrarium nempe esse voluntarium per l. 3. de arb. & l. fin. C. de contrahend. emptio. tenent Iacob. de Arena de commissar. n. 21. Alex. cons. 4. n. 13. lib. 2. post Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 12. Iacob. à Canib. de execu. vlt. vol. par. 1. n. 36. & seq. Oldendorp. de executo. testam. tit. 7. versic. quintum Ang. Areti. de testament. glo. 97. n. 17. Imo. in clem. 1. n. 9. de testam Coua. in cap. Ioannes. n. 3. de testam. Cras. de executo. vltim. volunt. Q. 3. Franc. cons. 116. nu. 13. inter cons. vltim. volunt. & Pute. cons. 121. n. 138. ibidem vbi & authoritate & vtilitate priuatum officium esse probat Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 3. n. 126. pag. 37. Capra. de executor. memb. 4. n. 17. de communi Burs. cons. 226. n. 152. qui etiam communem dicit Meno. cons. 58. n. 18. Peregr. cons. 51. n. 28. lib. 2. vbi posse renunciare, & censeri renunciasse si per annum se nõ ingesserit.

3 1. Amp. primam opin. vt si relictum acceptasset, posset præcise compelli officium exequi actione ex testamẽto, alioquin iudicis officio. Bar. in l. 1. n. 8. de leg. 2. Oldendorp. de execut. testam. tit. 7. versic. quintum Cappel. Tholos. dec. 294. n. 3. Capra. supra. n. 14. Coua. in d. cap. Ioannes. nu. 3. de testam. de magis communi. Cras. supra. n. 3. & seq. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 20. vbi idem de omni onere non improbato à iure & d. dubit. 3. n. 125. fol. 37.

4 Si vero noluerit officium acceptare legatum amittet Bar. in l. 1. n. 7. de legat. 2. Iacob. de Arena supr. n. 21. 28. Imo. d. n. 9. Coua. supra & in cap. Ioannes nu. 3. de testam qui in d. cap. si hæredes. n. 6 & 7. intelligit facta monitione etiam nuncij medio Cappel. Tholos. dec. 294. vbi subdit legatum alijs accrescere qui acceptarint, de communi Capra. supra nu. 12. qui tamen subdit non priuari pupillari substitutione quoniã per eam pupillo non testatori succeditur. n. 13.

5 1. Lim. primam ampliationem in sui prima parte coactiua & conclusionem primam non procedere, si executor legatum ignoranter acceptasset, tunc enim si vellet cedere legato, officium acceptare minime cogeretur Capr. vbi supra. n. 15. Simon. de Pret. d. dubitat. 3. n. 107. per l. fin. & ibi glos. de confirm. tuto.

6 2. Lim. non censeri officium ex eo acceptatum quod præsens & tacens electus sit, nisi eligenti coniunctus esset, si tacuerit Abb. & alij Doc. communiter in cap. Ioannes de testam. vbi Coua. n. 4. testatur de communi Alex. in l. quæ dotis n. 30. & 31. solut. matrimo. de communi Iacob. à Canib. supr. n. 41. de magis communi Cras. sup. n. 6. & Barba. in cap. Ioannes. n. 11. de testam.

7 1. Sublim. non procedere in coniunctis & amicis qui acceptasse censentur Bal. in l. inuitus. n. 3. vbi alij C. de procur. Coua. supra. Crass. supra. Iacob. à Canib. supra. n. 39.

8 2. Sublim. quando cum præsentia actus aliquis accessisset, ex quo posset acceptatio præsumi. Soc. cons. 63. n. 1. lib. 4. Coua supra Mattes. sing. 22.

9 3. Sublim. quando executor testamentum recepit in quo datus fuit, legit ac tacuit Soc. d. n. 1. Coua. supr.

10 3. Lim. non procedere quando acceptasset relictum non propter tale officium, quod alias testator relicturus fuisset, vel etiam non acceptasset in testamento relictum, tunc enim non cogetur præcise officium acceptare, sed causatiue, quoniam relicto priuabitur si non acceptet officium l. fin. de confirm. tuto. & § ijs omnibus. & §. si quis autem non implens. auth. de hæred. & Falcid. Capra. d. membr. 4. n. 15.

11 4. Lim. quando executori res distribuenda non traderetur, etenim priusquam ad eum res eroganda perueniat exequi non cogitur l. si quis pro redempt. C. de donat. Capra. d. memb. 4. n. 32. Bursat. cons. 299. n. 2.

12 1. Sublim. non procedere quando per executorem stetisset, & causa fuisset, ne res distribuẽda ad ipsum perueniret; vel dolum aut culpam exigendo commiserit, Capra. d. n. 32.

13 5. Lim.

& 544. cora Ludouis Cacch. conf. 37. Thef. Q. 9. lib. 3. qui etiam stipulationem notarij pauperum fauore probant non operari quin donatarius qui distribuere debet proprietatem habeat.

10 Legitimi alij sunt de quibus infra tract. 2.

11 Datiui alij vocantur de quibus infra tract. 3.

TIT. VI. CAP. II.
DE DIFFERENTIIS INTER MIXTVM ET MERVM EXECVT.

12 Prima differentia est quia si legatum ante distributionem caducum fieret & quomodocumque de iure vel de facto deficeret nil remanet penes merum executorem d l. si quis Titio. 17. vbi glo. de leg. 2. Bar. in l. 3. n. 5. de alim. legat. in mixto secus est, quia ei remanebit legatum non penes hęredem caducum effectum d. l. si quis Titio. & l. Iulianus. de leg. 2. quia in fideicōmisso potiorē causam habet is, fides cuius electa fuit Simon. de Pret de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 47. pag. 18. Iacob. à Canib. de execut. part. 3. n. 1. & 2. Cast. in l. à filia. §. alumno ad Trebel.

13 Secunda differentia est quod merus executor non præstat cautionem de aliquem indemnem conseruādo l. Diuus, si cui plusquam per leg. Faleid. secus in mixto. l. si à pluribus. in princ. vbi Bar. & alij quia meri fides à testatore probata videtur, nisi postea non soluendo fieret, hoc enim casu cautio ab eo exigenda est l. liberto. §. Largius. de annu. lega. Simo. de Pret. supra n. 48. ex Castr. in d. §. alumno.

14 Tertia est nam merus executor pro consequenda re distribuenda non habet actionem contra hæredem, nec contra alios, nisi ad pias causas l. nullus C. de episc. & cler. nisi à testatore potestas tributa sit Alex. cōs. 170. n. 2. lib. 2. secus in mixto qui ob suum commodū quod habet in legato pro eo consequendo, omnibus remedijs legatario competentibus iuxta l. 1. commū. delegat. agere potest Spec. de instrum. edit. §. nunc verò. n. 16. Bar. in d. l. si quis Titio. n. 2. Simon. de Pret. sup. n. 50. pag. 19.

15 Quarta est quia mixtus executor procuratorem ad lites constituere potest merus verò ad negoeia intelligendo in prophanis, quia ad pias causas non dicitur merus executor, ergo ante litem contestatam potest constituere Castr. conf. 13. n. 4. lib. 1. Simon. de Pret. sup. n. 52. vide iufra tit 12. cap. 14.

16 Quinta est quod merus executor non potest à legatarijs conueniri vt eis legata soluat, quia ab eo non sunt relicta, sed per eum ab hæredibus contra quos hæredes legatarij agere debent l. peto §. mater. de lega. 2. l. codicillis. §. fin. de vsufr. lega. Bar. in l. Firmio. §. 1. n. 2. quando dies leg. ced. secus in mixto dicens & Capra. supra memb. 6. n. 53. & seq. & Simo. de Pret. d. dub. 2. n. 53. vide infr. tit. 12. cap. 6. Cur. lun. conf. 327. n. 21.

17 Sexta differentia est nam merus in vita non adimplens sibi à testatore iniuncta, suo hæredi imponere non potest vt post ipsius executoris mortē exequatur; secus in mixto quia mixti factum testatoris dicitur Bal. conf. 193. lib. 1. Simon. de Pret. sup. n. 54.

18 Septima est circa venditionem ac pretij distributionem secundum testatoris mandatum, nam merus vbi plures dati fuere sine alio vel alijs exequi non potest nisi alij mortui essent, vel abessent, aut impediti forent, vel exequi nollent cap. fin. de testa. in 6. l. mulcta. in princ. de condit. & demon. nec vendere potest merus nisi præmissis subhastationibus & alijs solemnitatibus seruatis de quibus per Iacob. à Canib. de execut. vlt. vol. par. 2. §. consultis vers. fin. n. 21. & seq. sed mixtus puta executor & hæres solus vendere potest solemnitatibus prædictis non seruatis, quia mero maiorem habet authoritatem, & potestatem Simo. de Pret. d. dub. 2. n. 55. 56.

19 Octaua est nam quod non fuit expensum per merum executorem distribuendo debet heredi restitui; mixtus autem retinebit residuum non expensum nec hæredi restituet l. Lucius. §. 1. vbi Cast. de leg. 2. Simo. de Pret. supra n. 57. Rota. Rom dec. 413. part. 1. recētis. vbi legatario remanere nisi vt nudus minister electus esset quod coniecturis elici probat de quibus ibi. puta si onera præcedant, & illis exequendis postea fiat assignatio; vel si fit executoris molestatio hæredi vetita, ex vsu loquendi testatoris si certum executori sit relictum & huiusmodi vt per eam quæ contraria tollit.

20 Nona est nam merus de dolo & lata tantum tenetur mixtus verò etiam de leui Bal. Castr. & Imo. in l. si seruus legatus §. cū quid. de leg. primo. Simo. de Pret. sup. n. 58.

21 Decima est nam mortuo mero executore statim ab eius hęrede fideicommissum petetur, licet ipse fuisset commodum aliquod percepturus l. liberto. § fi. vbi Bar. de annu legat. secus si esset etiam legatarius ac proinde mixtus d §. fi. l. Publius. Meuius. §. 1. de cond. & dem. Ang. Aret. in tract. de testam. glo. 97. n. 22.

22 Vndecima est quia cum mixtus commodum sentiat, & legatarius dicatur l. si quis Titio. de leg. 2. notarius testamentum scribens se mixtum executorem scribere non potest quia legatum amitteret, a e falsi pœna teneretur l. si quis legatum. in princ. de fals. l. 3. C. de his qui sibi adscrib. in testam. vbi etiam aliquod emolumentum scribenti acquiri deberet secus si merum executorem se scriberet quia nullum commodum sentire potest, sed onus Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 59. 60.

TIT. VII.
VOLVNTARIVM AN NECESSARIVM SIT EXECVTORIS OFFICIVM.

SVMMARIVM.

1 *Executoris officium est necessariu & exercere cogi potest amp. & lim. num. seq.*

2 *Contrarium tenent ibi citati amp. & lim. num. 18. & seq.*

3 *Executor exercere cogitur actione ex testamento si relictum aliquid alias officio iudicis.*

4 *Acceptare nolens executor legato priuatur.*

5 *Acceptans ignoranter legatum reddere potest & officiū recusare.*

6 *Acceptare non censetur electioni præsens nisi coniunctus lim num. seq.*

7 *Acceptasse executoriam censetur amicus & coniunctus.*

8 *Acceptatio præsumetur si actus aliquis vltra præsentiam interuenerit eam arguens.*

9 *Acceptatio præsumitur quando executor testamentum recepit, legit, ac tacuit.*

10 Re-

10 *Relicto sibi facto acceptato, quando officium acceptasse censeatur.*
11 *Exequi non cogitur priusquam res distribuenda ad executorem peruenerit lim. num. seq.*
12 *Exequi tenetur executor per quem stetit quominus res distribuenda ad ipsum perueniret.*
13 *Legatum consequitur executor officio non acceptato, si erat excusatus.*
14 *Acceptare non cogitur merus executor lim. num. seq.*
15 *Acceptare cogitur datiuus executor si dantis iurisdictioni subiaceat.*
16 *Acceptare cogitur qui testatori promisit, nisi eo viuo loco sui alium subrogari promiserit.*
17 *Acceptans adita hæreditate vel non adita officium exercere cogitur vbi aditio non requiritur.*
18 *Acceptare & exequi cogitur ad pias causas executor datus.*
19 *Acceptasse censetur præsens nominatus qui tacuit.*
20 *Acceptare executor si recuset officium ad Episcopum deuoluitur.*
21 *Legatum acceptans officium etiam executor acceptare cogitur lim. nu. seq. & si officium acceptet exequi debet.*
22 *Legatarius executoris officium acceptare non cogitur quoad ea quæ non potuit valide testator disponere.*
23 *Legatum acceptans, officium executoris exequi tenetur.*
24 *Acceptasse censetur & exequi debet qui legatum soluit, vel alter pro hærede se gessit.*
25 *Coniunctus acceptare censetur.*
26 *Acceptasse censetur literas acceptans requisitorias acceptationis.*
27 *Acceptasse censetur qui sibi in testamento aliquid adscribi curauit.*
28 *Datiuus acceptare cogitur.*
29 *Acceptasse censetur qui se immiscuit & gerere cœpit.*
30 *Executor acceptare cogitur pia causæ fauore.*
31 *Contrarium tenent ibi citati.*

TIT. VII. CAP. I.
VOLVNTARIVM AN NECESSARIVM SIT EXECVTORIS OFFICIVM.

1 Officium executorum est necessarium, & illud exercere cogi potest Azo. in sum. C. de epi. & cler. n. 10. versic. item cogi. & si monitus etiã per nuncium non acceptet legato priuatur de communi Capra de executor. memb. 4. n. 12. & Coua. in cap. si hæredes. n. 5. & seq. de testam. & esse necessariũ præsertim respectu hæredum Papien. in form. lib. ad redden ratio. glo. a executores. n. 19. Guid. Pap. sing. 460. §. executor. præsertim in relictis ad pias causas Tiraq. in tract. de priuil. piæ caus. priuil. 87. vide tit. sequent.

2 Contrarium nempe esse voluntarium per l. 3. de arb. & l. fin. C. de contrahend. emptio. tenent Iacob. de Arena de commissar. n. 21. Alex. cons. 4. n. 13. lib. 1. post Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 12. Iacob. à Canib. de execu. vlt. vol. par. 1. n. 36. & seq. Oldendorp. de executo. testam. tit. 7. versic. quintum Ang. Areti. de testament. glo. 97. n. 17. Imo. in clem. 1. n. 9. de testam. Coua. in cap. Ioannes. n. 3. de testam. Craf. de executo. vltim. volunt. Q. 3. Franc. conf. 116. n. 13. inter conf. vltim volunt. & Pute. conf. 111. n. 138. ibidem vbi & authoritate & vtilitate priuatum officium esse probat Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 3. n. 126. pag. 37. Capra. de executor. memb. 4. n. 17. de communi Burs. conf. 216. n. 152. qui etiam communem dicit Meno. conf. 58. n. 18. Peregr. conf. 51. n. 18. lib. 2. vbi posse renunciare, & censeri renunciasse si per annum se nõ ingesserit.

3 1. Amp. primam opin. vt si relictum acceptasset, possct præcise compelli officium exequi actione ex testamẽto, alioquin iudicis officio. Bar. in l. 1. n. 8. de leg. 2 Oldendorp. de execut. testam. tit. 7. versic. quintum Cappel. Tholos. dec. 194. n. 3. Capra. supra. n. 14. Coua. in d. cap. Ioannes nu. 3. de testam. de magis communi. Craf. supra. n. 3. & seq. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 20. vbi idem de omni onere non improbato à iure & d. dubit. 3. n. 125. fol. 37.

4 Si vero noluerit officium acceptare legatum amittet Bar. in l. 1. n. 7. de legat. 2. Iacob. de Arena supr. n. 21. 28. Imo. d. n. 9. Coua. supra & in cap. Ioannes nu. 3. de testam. qui in d. cap. si hæredes. n. 6 & 7. intelligit facta monitione etiam nuncij medio Cappel. Tholos. dec. 294. vbi subdit legatum alijs accrescere qui acceptarint, de communi Capra. supra nu. 12. qui tamen subdit non priuari pupillari substitutione quoniã per eam pupillo non testatori succeditur. n. 13.

5 1. Lim. primam ampliationem in sui prima parte coactiua & conclusionem primam non procedere, si executor legatum ignoranter acceptasset, tunc enim si vellet cedere legato, officium acceptare minime cogeretur Capr. vbi supra. n. 15. Simon. de Pret. d. dubitat. 3. n. 107. per l. fin. & ibi glos. de confirm. tuto.

6 2. Lim. non censeri officium ex eo acceptatum quod præsens & tacens electus sit, nisi eligenti coniunctus esset, si tacuerit Abb. & alij Doc. communiter in cap. Ioannes de testam. vbi Coua. n. 4. testatur de communi Alex. in l. quæ dotis n. 30. & 31. solut. matrimo. de communi Iacob. à Canib. supr. n. 41. de magis communi Craf. sup. n. 6. & Barba. in cap. Ioannes. n. 11. de testam.

7 1. Sublim. non procedere in coniunctis & amicis qui acceptasse censentur Bal. in l. inuitus. n. 3. vbi alij C. de procur. Coua. supra. Craff. supra. Iacob. à Canib. supra. n. 39.

8 2. Sublim. quando eum præsentia actus aliquis accessisset, ex quo posset acceptatio præsumi. Soc. conf. 63. n. 1. lib. 4. Coua. supra Mattes. sing. 22.

9 3. Sublim. quando executor testamentum recepit in quo datus fuit, legit ac tacuit Soc. d. n. 1. Coua. supr.

10 3. Lim. non procedere quando acceptasset relictum non propter tale officium, quod alias testator relicturus fuisset, vel etiam non acceptaset in testamento relictum, tunc enim non cogetur præcise officium acceptare, sed causatiue, quoniam relicto priuabitur si non acceptet officium l. fin. de confirm. tuto. & § ijs omnibus. & §. si quis autem non implens. auth. de hęred. & Falcid. Capra. d. membr. 4. n. 15.

11 4. Lim. quando executori res distribuenda non traderetur, etenim priusquam ad eum res eroganda perueniat exequi non cogitur l. si quis pro redempt. C. de donat. Capra. d. memb. 4. n. 31. Bursat. conf. 299. n. 2.

12 1. Sublim. non procedere quando per executorem stetisset, & causa fuisset, ne res distribuẽda ad ipsum perueniret; vel dolum aut culpam exigendo commiserit. Capra. d. n. 32.

13 5. Lim.

13 5. Lim. quando datus executor officium acceptare non posset, puta quia esset frater minorum, tunc enim relicto cuius capax alioquin foret minime priuatetur, & sit etiam limitatio secundæ partis primæ ampliationis Bar. in l. 1. n. 7. de leg. 2. Iacob. à Canib. supra n. 39. subdens hoc casu acceptatione legati, non censeri executoris officium acceptatum per clem. exiui. §. cupientes. de verbo. signif. Capra. sup. n. 16.

14 6. Lim. quando pro eo officio nihil executori relictũ fuisset, sed executor merus deputatus esset, tunc tale officium acceptare minime cogetur l. 3. §. tamen & si C. de arbitr. l. si quis sepulcrũ. §. funus. de relig. & sump. fune. est enim priuatum officium, ideo inuitus nemo cogitur acceptare. l. filiusfamilias. §. inuitus. de procurator. l. 2. §. quæritur. de curato. bon. dand. de communi Capra. supra. n. 17.

15 1. Sublim. non procedere in datiuo qui cogi potest, si dantis iurisdictioni subiectus existat Capra. sup. n. 21.

16 2. Sublim. quando viuenti testatori promisisset, tunc enim acceptare cogeretur, quamuis viuo testatore alium sui loco subrogari procurare posset, & vbi sine promissione exequendi acceptasset, pœnitere posset Capra. supr. n. 22. 23. 24.

17 3. Sublim. quando mortuo testatore post aditam hæreditatem officium hoc executor acceptasset; vel ante aditam in casu quo aditione opus non esset, tunc enim exequi cogetur, licet tacitè acceptasset tametsi gerere non cepisset Capr. sup. n. 26. & seq.

Tenendo secundam opi. principalem.

18 1. Amp in relictis pro pia causa c. Ioannes. de testa. l. nulli. C. de episc. & cler. Capra. de executor. memb. 4. n. 19. 20. Burs. cons. 226. n. 152. vide infra. n. 30.

19 2 Amp. etiam si præsens nominetur & tacuerit vt supra in 2. lim primæ opinionis.

20 3. Amp. vt si datus executor officium recuset acceptare ad Episcopum transeat Alex. cons. 4. n 17. vers. si autem dixerit. lib. 2. & cum eadem potestate & Simo. de Pret. d. dubitat. 3. n. 127. pag. 37.

21 1. Lim. d. 2 opi. principalem non procedere quando officium, vel legatum sibi factum acceptasset l. at si quis §. si cui funeris vbi Bar. de relig. & sumpt. funer. l. 3. §. 1. de arbitr. Iacob de Arena. de commissat. n. 27. Iacob. a Canib supra n. 38. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 7. in fi. Imol. in clem. 1. n. 9. de testam Dec. cons. 91. n. 2. Capr. d. memb. 4. n. 19. & seq. & nu. 44. & n. 22. & seq. Coua. supra n. 3. 4. ex communi Franch cons. 116. n. 13. inter cons vlt. vol. Simon. de Pret de interpret. vlt. vol. lib. 5. dub. 3. n. 24. & seq. vbi quando hæres executor adiuit, etiam si nullum commodum perciperet, ac testamentum minus solemne esset pag 28. ex Bar. in l. 1. n 10. de condict. in deb. & alijs per l. in testamento. de fideicom. libertat. & l. fi. de reb. cor. idem Simon. sup. n. 125.

22 1. Sublim non procedere nisi quoad ea quæ testator valide ac legitimè disponere potuit, non est enim valida inualidi testamenti ratione solemnitatis probatoriæ, idest numeri testium approbatio Papien. in forma libel, petitio hæred. ex testam. glo. ac etiam realiter. n. 15. Guid. Pap. cons 26. n. 2. versic. nec obstat si procurator Dec. cons. 488. n. 10. Paris. cons. 33. n. 96. lib. 3. Crau. cons. 55. n. 5. & seq. Simon. de Pret. supra. n. 27.

23 2. Lim. quãdo legatum acceptasset Iacob. de Arena. sup. n. 28. & seq. Iacob. à Canib. supra. n. 38. vide primam amp. prioris opinionis & limitationes earum.

24 3. Lim. quando aliquod legatum soluit, vel alias pro hærede se gessit, tunc enim testantis voluntati consensisse videtur Iacob. a Canib. supra. n. 39.

25 4. Lim. quando datus executor esset testatori coniunctus, consanguinitas enim acceptationem operatur l. si seruus communis. de donatio. inter vir. & vxor. l. in sponsalibus. de sponsal. Iacob. a Canib. d. n. 39. in fi. vide supra lim. 2. primæ opinionis.

26 5. Lim. quando literas testatoris vel hæredis pro acceptatione requirentis recepit & acceptauit glo. in clem. 1. de procur. & l. si filius. ad Macedon. Iacob. à Canib. supra n 40. vbi fortius si d. literis vel testamento se subscripserit per l. vxori. de fals. & l. ex sententia. de testam. tut.

27 6 Lim. quando aliquid in testamento sibi adscripsit, vel adscribi consensit in vita vel post mortem Bar. in l. 1. n. 7. de leg 2. Iacob. à Canib. supra. n 40.

28 7. Lim. in datiuo ab Episcopo vel Præside dato qui cogi potest ex officio l. nulli. C. de episc. & cler. l. 4. de alim. legat. Iacob. à Canib. d. n. 40. Capr. sup n. 21.

29 8. Lim. quãdo gerere cœpit hoc est simul ac se immiscuit arg. l. vxori. §. 1. ad leg. falcid. Bal. in l. nulli. n. 3. C. de episc. & cleric. Oldendorp. supra d. vers. quintũ.

30 9. Lim. fauore piæ causæ, etenim ad pias causas exequi cogi potest. cap. tua & cap. Ioannes de testam. Cuma, cons. 12. n. 3. & l. nulli. C. de episc. & cleric.

31 Contrarium tenet Capra. d. membr. 4. n. 19. per cap. Ioannes. de testam. ibi post susceptum, quasi non ante n. 20. inducit etiam d. l. nulli. vbi licentiam quod est verbum voluntatis non necessitatis vide supra. nu. 18. Coua in d. cap. Ioannes. n. 3.

Spino. autem de testam. glo. 28. n. 18. executorem inuitũ nõ cogi acceptare officium etiam ad pias causas quãuis mortaliter peccet si absque iusta causa recuset.

TIT. VIII.
QVALITER EXEQVI COGATVR.

SVMMARIVM.

1 *Executores compelli possunt exequi causatiuè & precisè amp. & lim. num. seq.*

2 *Moram committens in implendo testatoris iussu, omni lucro priuatur quod ad legitimum executorem cum onere deuoluitur amp. num. seq.*

3 *Executor lucro priuatur etiam si annus à die monitionis non sit elapsus, modò negligens fuerit lim. num. seq.*

4 *Executor qui relictum acceptauit & officium non implet semel monitus anni lapsu priuatur toto.*

5 *Processus ordinarius pro coactione ad non pia legata ad cogendum executorem requiritur; sed quoad pia summariè proceditur.*

6 *Executor cui nihil relictum fuit, non præcisè sed causatiuè ne officium in legitimũ transeat acceptare cõpelletur.*

7 *Executor qui acceptauit compelli potest exequi iudicis officio seruato iuris ordine in processu, licet quoad pia legata summariè procedatur.*

TIT. VIII. CAP. I.
QVALITER EXEQVI COGANTVR.

1 COmpelli possunt executores causatiuè & præcisè, nam si quid eis in testamento ad hoc relictum fit, quod alioquin relictum non fuisset, causatiuè cogi possunt, nam si non exequantur legato priuantur, vnica monitione præcedente Bar. in l. 1. n. 7. de leg. at. 1. Guid. Pap. sing. 46 c. Coua. in cap. si hæredes n. 6. Capra. de executor. memb. 4. n. 35. per tex. in §. si quis autem non adimplens. authen. de hæred. & Falcid. de communi Craf. de executor. Q. 3. nu. 3. Butf. conf. 226. n. 15 t.

2 t. Amp. vt si moratus implere iussa testatoris neglexerit omni lucro priuetur quod cum potestate exequēdi ad legitimum executorem transferetur auth. licet testator. C. de Episco. & cleric. Capra supra n. 36.

3 t. Subamp etiam si annus à die monitionis non fit elapsus dummodo fit negligens d. auth. licet Coua. supra. n. 5 & 6. Capra. supra n. 37.

4 1. Lim d. subamp. non procedere nisi quādo executor officium & relictum non acceptauit, at si relictum acceptauit, nec officium impleat, tunc si semel tantum monitus fit, si cursus anni interuenerit toto priuatur auth hoc amplius C. de fideicom. si vero bis fuerit monitus, tunc si differat incontinenti totum amittit, & hoc si totum fit ad pias causas relictum, si verò ad non pias causas, semper anni cursus requiritur Capra. sup. n. 39. & seq. Coua d. n. 5. & 6. & si legatum acceptasset, posse cogi ad exequendum Bar. in l. a filio. n. 4 de alim. legat.

5 2. Lim. nam vt executor cogi possit in casibus quibus compelli potest, quoad non pia, processus ordinarius requiratur, licet quoad pia possit summariè procedi de communi Capra supra n. 41. & 42.

6 2. Amp. vt licet præcisè cogi nō possit quando ei nihil relictum fuit vt acceptet, potest tamen causatiue adstringi adhoc ne officium in legitimum transeat cap. Ioannes. de testam. l. nulli. C. de Episc. & cleric. Capr. supra n. 43. post Bar. d. n. 7. Coua. in d. c. Ioannes.

7 3. Amp. vt si acceptassent compelli possint præcisè iudicis officio ordine iuris seruato in processu, nisi de pijs causis ageretur, quia summarie tunc procedi posset, vel nisi cognitum fuisset & discussum quod exequi teneretur, tunc enim ei præcipi posset vt exequatur, quod si renuat per sententiam censuræ, captis pignoribus, mulcta indicta, captura personæ, alijsque remedijs superioris arbitrio ad id arctabitur Capr. supr. n. 44. & seq. Dec. conf. 91. n. 2. & sufficit tacita acceptatio, & si coniunctus foret sufficit præsentem electioni fuisse, licet in extraneo sola præsentia non sufficiat, sed ex aliquo actu gesto puta receptione testamenti dicetur acceptasse, si non contradixerit Coua. in c. Ioannes. n. 4. de testam. Caroc. de excus. par. 2. Q. 6. n. 70. Cancer. var. resol. tom. 1. c. 7. n. 30. & amicum sufficere fuisse præsentem electioni & non contradixisse Pauian. in tit. cui incumbat onus prol. negati. lib. 1. cap. 29. n. 23. Berta. in reperto. vers. amicitia inducit Graf. de eff amicitiæ n. 245. post tract. de eff. clericat.

1. Lim. non posse executorem inuitum cogi officium exercere ante acceptationem cap. Ioannes. de testa. ad acceptandū tamen compelli potest, & si sine causa recuset, mortaliter peccat Feli. in c. pastoralis. n. 6. de off. deleg. Spino. de testam. glo. 28. n. 18. & saltem præcise ad acceptandum cogi non posse de communi Coua. in d. c. Ioannes. n. 3.

TIT. IX.
PER QVEM ET AD CVIVS PETITIONEM EXEQVI COGANTVR.

SVMMARIVM.

1 *Causatiue cogi potest executor exequi officium, ne in Episcopum anni lapsu transeat officium & præcisè compellendo vt ibi.*

2 *Iudex domicilij executoris, vel vbi officium acceptauit præcisè compellit ad exequendum.*

3 *Iudex executoris eum cogit acceptare ex eo quod commodum acceptauerit, lim. num. seq.*

4 *Monitio facta vt officium ad Episcopū deuoluatur in pijs causis, vel pro bonore defuncti, per Episcopum, vel Sindicum Ciuitatis originis vel domicilij testantis tempore mortis fiet.*

TIT. IX. CAP. I.
PER QVEM ET AD CVIVS PETITIONEM EXEQVI COGANTVR.

1 DVpliciter cogi potest executor officium exequi. Primo Causatiuè monendo & præcisè compellendo. Primo modo causatiuè monendo vt officium exequēdi in Episcopum transferatur sufficit lapsus anni. l. fi. §. sed & si quis optionem C. commun. de legat. quoad commodi priuationem autem, si deputatus fit ad exequendum ad pias causas, Episcopus erit executoris iudex, eumque monebit l. si qui. §. funus. de relig. & sump. fune. Si vero ad non pias causas datus fit, vel fit hæres, legatarius aut fideicommissarius, tunc vt commodo priuetur eo cuius interterit instante iudex eum monebit vt in auth. hoc amplius C. de fideicom. Secundo modo si præcisè cogatur acceptare & exequi & tunc si ideo quia commodum hæreditarium acceptauit coram suo iudice per eum cui actio ex testamento datur cogetur quando tale commodum propter hoc fuit relictum, & ipse datus erat executor fauore certarum personarum vel loci, alias si ad pias causas datus esset per Episcopum & etiam eius iudicem cogetur. Quod si datus esset ad id exequendum, quod honorem testatoris concernebat officium iudicis datur, idemque si animæ testatoris commodum respiciebat; sed si Ecclesiæ vel loci pij commodo cedere deberet actione ex testamento coram Episcopo vel suo iudice compelletur. Bar. in d. l. 1. n. 7. 8. de leg. 1. Guid. Pap. sing. 460. Capra. de executo. memb. 4. n. 48. & seq. & pluribus testamenti laicis executoribus extantibus etatis locus est præuentioni quod clericum coexecutorem Cabedo. dec. lusit. 88. par. 1. & ad Episcopum & Diœcesanum idest Episcopalem iurisdictionem habentem spectat executio vltimarum voluntatum Coua. in c. Ioannes. n. 1. de testam. potest etiam executor ab Episcopo vti Sedis Apostolicæ delegato cogi voluntatem testatoris implere in casum destinatum etiam si laicus foret Spin. de testa. glo. 28. n. 20. & seq. vbi subdit Papam in temporalibus habitu iurisdictionē haberet ex iusta cau-

ſa ad actum & exercitium reducere poſſe ex communi & in concernentibus peccatum & animam nu. 25. nec aliter teſtator diſponere poteſt d.n.20.

2 Verum ſi executor compellatur præcisè ex quo officiũ acceptauerit cum ex quaſi contractu teneatur, compelli poterit per ſui domicilij Iudicem, vel loci vbi officium acceptauit l. hæres abſens §. fin. & l. ſeq. de iudic. Capra. ſupra. n. 53.

3 At ſi ex teſtamẽto contra executorem vt officium acceptet ageretur ex quo commodum acceptauerit, tũc coram ſuo Iudice executor conueniri debet d. auth. hoc amplius § ſi quis autem. authent. de hæred. & Falcid. Capra. ſupra. n. 54. & poteſt legatarius contra hæredes & contra executores agere vt præſtent legata, vel ab hæredibus præſtari curent de cõi. Gomez. de legat. n. 12.

4 t. Lim. vel potius ſecus dicas ſi monitio intentetur vt officium ad Epiſcopum deuoluatur, tunc in pijs cauſis vel pro honore defuncti hoc fiet per Epiſcopũ vel ſindicum Ciuitatis originis, vel domicilij teſtantis tempore mortis l. nulli §. Epiſcopo & §. fina. C. de Epiſco. & cleri. & ſi hoc incertum foret Epiſcopus vbi teſtator obijt monebit & coget, ſi illius executor iuriſdictionis exiſtat; alioquin ad eorum requiſitionem iudex executores monebit l. poſtulaſt. de eff. ord. Capra. ſupra. n. 54. & 55. vide infra. tract. 2. tit. 1. & Epiſcopum executorem compellere non obſtante prohibitione teſtatoris, etiam exemptum, idem de Capitulo dicens ſede vacante Spino. de teſta. glo. 28. n. 20. & de Papa. n. 25.

TIT. X.

REQVISITA VT EXECVTOR EXEQVI POSSIT ET AD QVÆ TENEATVR.

SVMMARIVM.

1 *Executor vt exequi poſſit datus eſſe debet in vltima voluntate morte confirmata amp. & lim num. ſeq.*
2 *Executor ex vltima voluntate inualida & effectum non ſortita non dicitur executor lim. num. ſeq.*
3 *Clauſula codicillari teſtamento appoſita, vel dato executore in codicillis vt datio valida ſit, ſat eſt ab inteſtato hæreditatem aditam.*
4 *Hæreditatis aditio non requiritur vt in teſtamento vel codicillis executor datus teneatur in relictis ad pias cauſas & aditionem non requirentibus lim. num. ſeq.*
5 *Legata pia nõ tribuũt executori poteſtatẽ niſi denunciãdi.*
6 *Executor non adita hæreditate exequi poteſt ex poteſtate ſibi à teſtatore tributa.*
7 *Executores ad vniuerſalia diſtribuenda dati, hæredem cogere poſſunt vt adeat.*
8 *Acceptare debet executor, & cum decreto ſuperioris adminiſtrare lim. num. ſeq.*
9 *Acceptare & exequi officium non tenetur executor niſi res diſtribuendæ ad eius manus peruenerint.*
10 *Executor cui à teſtatore exequi permiſſum fuit, exequi ex ſe poteſt.*
11 *Executores exequi ex ſe poſſunt qui & à ſe ipſis capere vt hæredes etiam particulares*
12 *Executor inuentarium facere tenetur amp. num. ſeq.*
13 *Contrarium tenent ibi citati.*
14 *Epiſcopus & legitimus adminiſtrator & executor inuentarium facere debent.*
15 *Inuentario omiſſo vltra hæreditarias vires executor minime tenetur.*
16 *Inuẽtariũ facere nõ tenetur executor ad res certas conſtitutus.*
17 *Contrarium tenent ibi citati.*
18 *Inuentarium facere non tenetur executor datus pro redemptione captiuorum.*
19 *Inuentarium non tenetur facere executor qui hæredem non repræſentat.*
20 *Inuentarium non facit executor cui à teſtatore remiſſum fuit, limita. num. ſeq.*
21 *Contrarium tenent ibi citati.*
22 *Deſcriptionem bonorum executor facere debet.*
23 *Inuentarium remitti non poteſt executori qui loco hæredis habetur.*
24 *Executor cauere debet de hærede indemnem conſeruãdo.*
25 *Satiſdare non merus ſed mixtus & legatarius tenentur de indemnem conſeruando hæredem.*
26 *Satiſdare merus executor non tenetur lim. num. ſeq.*
27 *Satiſdat merus executor poſt teſtamentum non ſoluendo effectus.*
28 *Merus executor de modo implẽdo cauere debet lim. n. ſeq.*
29 *Satiſdare & cauere non debet executor datus qui ſe nequit obligare vt religioſus. lim. num. ſeq.*
30 *Satiſdare hæredi debet religioſus qui cum ſuperioris licentia acceptauit.*
31 *Executores cauere tenentur de partibus deficientium reſtituendis quæ hæredibus accreſcunt, non autem executoribus ipſis lim. num. ſeq.*
32 *Satiſdare executores tenentur poſt obitum teſtatoris non ſoluendo facti.*
33 *Satiſdare ſaluam rem fore, & hæredem ratum habiturum executores non tenentur, ſi contra debitores agant.*
34 *Satiſdare executor reconuentus de defendẽdo minime tenetur, ſed defendere tenetur.*
35 *Cauere hæredi merus executor non tenetur puta de partibus legatorum ceſſantium reſtituendis lim num ſeq.*
36 *Cauere hæres tenetur à cohæredibus ad exequendum electus.*
37 *Cauere executor debet per teſtatorẽ electus alter hæredũ.*
38 *Cauere executor tenetur ſi teſtator ita iuſſerit.*
39 *Cauere debet executor teſtamenti tempore ſoluendo exiſtens ſi poſtea non ſoluendo fuerit effectus.*
40 *Cauere tenetur executor ſi nudus miniſter non eſſet.*
41 *Cauere executor tenetur aliquid facere iuſſus quod ſi non faceret damno hæredis cederet.*
42 *Contrarium tenet Petr. Iacob. ibi citatus.*
43 *Iurare debent executores ſeſe bona fide diſpoſituros antequam officij adminiſtrationem adſumant amp. n. ſeq.*
44 *Contrarium tenent ibi citati.*
45 *Iurare initio omittens cogi poteſt in fine iurare bene, & legaliter geſſiſſe.*
46 *Iurare tenentur executores etiam in dignitate conſtituti Epiſcopo executore excepto.*
47 *Cauſæ cognitionem adhibere executores debent in declaratione ſibi à teſtatore commiſſa.*
48 *Cauere debet à iudice executor datus de iudicato ſoluendo quamuis ad hoc non teneatur legitimus & teſtamentarius.*
49 *Aditio hæreditatis requiritur antequam nullam executores habeant poteſtatem, amp. & lim num. ſeq.*
50 *Executores hæredem adire compellere poſſunt.*
51 *Aditionem hæreditatis etiam ab inteſtato executores requirunt.*
52 *Aditio hæreditatis non requiritur quando illud eſt diſtribuendum quod aditionem hæreditatis non requirit.*

53 *Adi-*

53 *Aditio hæreditatis non requiritur in his quæ eam præcedere debent vt exequiæ.*
54 *Aditio pro executore non requiritur si periculum sit in mora vt vsurarum restitutio.*
55 *Aditio non requiritur pro executore si testamentum codicillarem clausulam contineat.*
56 *Aditio non requiritur si testatoris mens concurrat vt puta si liberam disponendi potestatem quandocumque concesserit.*
57 *Exigere ante aditionem hæreditatis executores possunt.*
58 *Aditio hæreditatis non requiritur pro executoribus si ita statuto caueatur.*
59 *Aditione hæreditatis non indigent executores ad pias causas.*
60 *Conscientiam defuncti executores exonerare tenentur.*
61 *Executores de dolo, lata, leui & leuissima culpa ad omnia damna tenentur.*
62 *Contrarium nempe nisi de dolo & lata culpa non teneri.*
63 *Fortuiti casus nempe speciei perempta executor non tenetur. lim. num seq.*
64 *Fortuitis casus tenetur executor, si eius culpa casum præcessisset, vel culpa in faciendo consisteret, quod factum in delictum caderet.*
65 *Formam à testatore traditam executores seruare tenentur, aliàs consuetum, alioquin per eos gesta corruent. amp. & lim. num. seq.*
66 *Soluens plus executor quam in mandatis habeat ab hærede non repetit.*
67 *Tempus in electione pauperum seruari debet nec ante eligi possunt lim num. seq.*
68 *Executores liberam potestatem habentes ante tempus, exequi possunt.*
69 *Virginibus maritãdis distribuere debentes monasterium ingredientibus non possunt distribuere lim num. seq.*
70 *Virginibus maritandis distribuenda, monasterium ingredientibus dari possunt nisi de mente testatoris pro solo carnali matrimonio constet.*
71 *Mobilia & immobilia per executores distribuenda, non continent iura, & actiones.*
72 *Distributio si in plures pauperes facienda sit in duos fieri non poterit.*
73 *Iussus executor remittere de prætio alicuius prædij vendendi, si de vno remiserit, de alio remittere non tenebitur, tametsi eodem tempore plura sub hasta vendantur.*
74 *Testamentum patris quam filij prius exequi debet.*
75 *Solemnitates statuti in contractibus non tenetur seruare executor.*
76 *Forma à testatore exequendi non tradita secundum ius & consuetum exequi tenentur.*
77 *Satisdare executores non tenentur lim num. seq.*
78 *Satisdare tenetur executor inops & suspectus.*
79 *Satisdare datiuus executor tenetur.*
80 *Satisdare tenetur mixtus & commodum à testatore percipiens.*
81 *Cauere executor debet partes caducas vel pro non scriptis restituere.*
82 *Cautionem implendi voluntatem defuncti, & hæredem indemnem conseruandi legatarius præstare tenetur.*

TIT. X. CAP. I.
REQVISITA VT EXECVTOR EXEQVI POSSIT ET AD QVÆ TENEATVR
DE CONSTITVTIONE IN VLTIMA VOLVNTATE.

1 1. VT executor acceptare, & officium exequi possit requiritur primò vt in vltima voluntate constitutus sit, quæ morte fuerit confirmata l. familiæ cuius C. famil. erciscun. l. sicut modo. de testam. tute. l. eam quam. C. de fideicom. Iacob. à Caoib. de executor. vltim. volun. par. 2. in fine, Capr. de execut. vlt. vol. membr. 5. n. 1. & seq.

2 1. Amp. & intellige opus esse eam vltimam voluntatẽ effectũ habuisse, etenim si inualida foret, vel ex testamento hæreditas adiri, vel bonorum possessio peti nõ posset; officium executoris deficeret l. si veritas C. de fideicom. l. fin. C. si quis omis. caus. testa. Capr. sup. n. 2.

3 1. Lim. d. amp. non procedere quando in testamento posita esset clausula codicillaris si non valet &c. vel executor in codicillis datus fuisset, tunc enim hæreditatem ab intestato aditã sufficeret glo. in l. qui filio. §. seruus. de hęred. instit. Capr. sup. o. 3. Bal. in d. l. eã quãn. 3.

4 2. Lim. in casibus quibus legata & fideicommissa hęreditate etiam non adita debentur vt ad pias causas, tunc enim hæreditate etiam non adita executoris datio sustinetur Doc. in eam quam. C. de fideicom. vbi Bal. n. 13. & alij. Lap. alleg. 91. n. 6. vide infra 8. requis.

5 1. Sublim. & intellige vt d. legata hæreditate non adita debeantur, ita scilicet vt iudicis officio exequi debeat ot arg. l. hæres. de petit. hæred. quo circa executori non tribuent potestatem nisi forte denunciando Capra. supra. n. 6.

6 3. Lim. quãdo testator in testamento dixisset quod executor etiam non adita hæreditate distribuere posset. Bal. in d. l. eam quam sub n. 13. Capra. vbi supra. n. 7.

7 4. Lim non procedere in executoribus datis ad distribuenda vniuersalia, tunc enim licet aditio requiratur, ipsi petere possunt vt hæres adire cogatur Capra. sup. n. 8. Simo. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 21. pag. 28.

TIT. X. CAP. II.
DE ACCEPTATIONE OFFICII.

8 1. Acceptari per executorem debet officium, vt gerere possit, & exequi, ac bona testantis capere, absque superioris autem decreto administrare non potest l. legitimos. de legitim. tuto. Iacob. à Canib. de execut. vlt. vol. par. 2. in fi. & cum decreto iudicis acceptare debet in § repetitis. n. 1. Capr. de execut. d. memb. 5. n. 9. Grati. discep. 877. n. 15. vbi etiam scire debere & uidisse commissionem. Spino. de testam glo. 28. n. 18. vbi ante quam acceptet non posse cogi exercere licet mortaliter peccet si sine causa acceptare recuset.

9 1. Lim. non cogi acceptare & exercere officiũ nisi res distribuendæ ad eius manus peruenerint l. si quis redẽptionẽ. C. de don. Capr. sup. memb. 6. n. 56. Burs. cons. 299. o. 2.

10 2. Lim. non procedere quando eis à testatore id permissum fuisset l. Titia cum testamento. §. 1. de leg. 2. Capra. supra. n. 10 d. membr. 5.

11 3. Lim. in executoribus qui à se ipsis capere possunt, vt hęredes etiam particulares l. sed & si io conditione §. sed de hæred. instit. & l. denunciationibus. C. de episcop. audient. Capra. supra. n. 11. & seq.

TIT. X. CAP. III.
DE INVENTARIO PER EXECVTORES FACIENDO.

12 3. Requiritur vt de rebus quas diſtribuere debet inuentarium faciat l.nulli.C.de Epiſco & Cleric.§.cũ autem.vbi glo.Spec.de inſtrum.editio §.nunc vero.n.44. vbi ſubdit gratis fieri debere Iacob. de Arena. de commiſſar.n.23.Bal.in l. nulli.n. 10.C. de epiſco. & cleri.Iacob.à Canib.de executor vlt.vol.par.2.in fine.& §.repetitis.n.9.Ang Aret.de teſtam. glo. 97.n.9. Amanel ſing.6.Papien.in form libel. ad redden. rat. glo.ac executores n.11.& 24.Capra.d.memb.5.n.13.& conſ. 25.n. 13. Porcelli. de inuentar.cap.2.n. 13. Frauch.conſ.116.n.23.24.vbi etiam librum rationũ conficere teneri, alioquin contra executorem in litem iurari inter conſ.vlt vol.vbi Rol.conſ.117.n.8. Crau. conſ 446.n.9.Marcabr.ab Anguil.conſ.21.n.27.vide meum tract de Inuentario in Decade impræſſa vbi nouem limitationes comperies Soc.conſ.46.n. 1. lib. 1. Rebuſ. de inuent. n. 2. vbi ab officio repelli ſi illud non fecerit & alium eius loco ſubrogari iudicatum teſtatur; & in litem iurari ex communiori Farin. in fragmen par.2.n.1080.

13 Contrarium in teſtamentario Alex. conſ. 215. n. 8. lib.6 Montu.de inuent.cap. 6. n. 13. & generalem teſtamentarium Decia.conſ.79.n. 45. lib. 2. probat inuentarium facere non teneri.Cor.conſ 81.n. 4. lib. 4. Panuc. de inuent par. 2. n. 75. & ita de conſuetudine ſeruari teſtatur Craſ.de execut.vlt vol.Q 7.n. 1. Gratia.diſcep.826. n. 76. & 77. vbi tamen pro rationum redditione teneri inuentarium facere non ſolemne, iuxta l.fi.C.de iure delib.poſt Craſ.ſupra.Q 8. Fanuc. ſupra.Bal. in auth. ſed cum teſtator. n. 23. C. ad leg. Falcid. Montic.de inuent.c.6.n.10.vbi de cõi.

14 1. Amp. primam opin.in Epiſcopo, & legitimo adminiſtratore, ſeu executore Iacob. à Canib. d. n. 9. Alex.d.n.8.Porcellin.d.n.13.poſt Spec d.n.44. Farin. ſupra vbi tam in teſtamentario quam in legitimo.

15 1. Lim. vt ſi inuentarium non fecerit vltra vires hęreditarias non teneatur ſicut nec tutor, ſed tantum ab agendo repelletur.Capr.ſupr.n.14.Vital. de clauſ. in clauſ.nil nouari inuentarij confectio.penden.n.56. pag.188.Iaſ.in l.fin.§.& ſi præfatam.n. 2. Fall. 5. C. de iure. delibe.

16 2. Lim. non procedere in executore ad rem certam conſtituto, qui non tenetur inuentarium conficere, ſaltem ex conſuetudine Iacob. à Canib. ſupra. n. 14. Capr.d.memb.5.n.17.Burſat.conſ. 28. n. 15.& conſ. 299.n.1.idem dicens de redditione rationis, his exceptis quæ ad ipſum perueniſſent.Farin.ſupr.

17 Contrariam opi.tenent Bal.in l.nulli n.10.C.de epiſcop.& Clericis.& Marcabrun.d.conſ 21.n.27.

18 3. Lim. in executore dato pro captiuorum redemptione, qui non tenetur inuentarium facere Roland. de inuent.par.2.Q.22.pag.31.n.1.Capra.ſupra.n.21. Farin.ſupr.

19 4 Lim in executore qui non repræſentat hæredem, qui nõ tenetur inuentarium coficere, ad quod tenetur qui hęredẽ repręſẽtat Rol.d.n.1.Cap.ſup.n.22.& ſeq.

20 5. Lim.quando fuiſſet à teſtatore remiſſum Iacob. à Cani.ſup.n.12.Pap.ſupr.n.12.Farin.ſupr.n.1081.

21 Contrarium tenent Capr.ſupr.n.29.

22 1. Sublim. nam bonorum deſcriptionem facere debet Pariſ conſ.45.n 20.21.lib 3.

23 2. Sublim. in executore qui loco hæredis habetur, cui remitti non poteſt l.ſcimus C.de iur. delib. Capra. ſupra.n.28.Fari.ſupra.

TIT. X. CAP. IV.
DE HÆREDEM INDEMNEM CONSERVANDO.

24 4. Indemnem hæredem conſeruare debet executor, eique propterea cauere tenetur Iacob.à Cani. de executor.vlt.vol.§.repetitis.n.4.Guid.Pap.conſ.152.in fi. Capra.d.membr.5.n.30.vide infra c.12.n.77.& ſeq.

25 1. Amp. vt ſi non ſit merus executor, ſed legatarius vel mixtus, non ſolum cauere, ſed etiam ſatiſdare teneatur l.ſi tibi legatum.de leg.3.l.ſi à pluribus.de leg. primo.Capra.ſupra.n.33.& 34.

2. Amp. vt ſi nomen debitoris legatum ſit non teneatur hęres de ſuo ſed actiones cedendo liberetur l. ex legato.C.de lega.Marta dec.Piſa.170.

26 1. Lim. vel potius ſecus eſſe dicas in mero, hic enim ſatiſdare non tenetur Capra.ſupra.n.35.

27 1. Sublim quando poſt teſtamentum non ſoluendo effectus fuiſſet vt in l liberto.§ Largius.de annu.lega. Bar. in l.Diuus.ſi cui plus quam per leg. Falc. Capra. ſupra.n.36.

28 2. Sublim vt licet ſatiſdare non teneatur, de modo tamen implendo cauere debet, ex tali enim cautione illius officium non grauatur, ſeu eius malitiæ obuiam itur l.Firmio.§.cum ab hæredibus quand.dies leg.ced. Capra.ſupra.n.37.& 38.vbi ita declarat glo. & Bar. in l.ſi tibi legatum de leg.3.vt ſcilicet in ſatiſdatione, non autem in nuda cautione loquantur.

29 1. Lim. quando, ex conditione perſonæ aliud teſtatorem voluiſſe colligi poſſet, puta ſi religioſum dediſſet executorem qui obligare ſe ipſum non poteſt, tunc nec ſatiſdare, nec cauere tenetur c. quod quidam. de fideiuſ.Capra.ſupra.n.40.

30 1. Sublim quando cum ſuperioris licentia acceptarer Capra.ſupra.n.41.

31 2. Lim. d. primam amp. vt executores teneantur cauere de reſtituendis partibus deficientium, quæ hæredibus accreſcunt, nõ autem ipſis executoribus Doc. in l.ſi quis Titio.de leg. 2. non tamẽ tenentur ſatiſdare d.l. Firmio. §.1.Capra.ſupra.n.50.

32 1. Sublim. quando poſt teſtamentum non ſoluendo effecti fuiſſent, tunc enim ſatiſdare tenerentur arg. d. §.Largius.Capra.d.n.50.

33 3. Lim. non teneri executores ſatiſdare rem ſaluam fore, nec hæredem ratum habiturum ſi contra debitores agant, cum legitimam habeat adminiſtrationẽ ad inſtar tutoris l. tutores debita. C. de admini. tuto. niſi dubitaretur an iſtud officium eiſdem commiſſum foret l.vulg.de adm.tuto.Capr.d.memb.5.n.51.& ſeq.

34 4. Lim. quando executor agens à debitore reconuenitur, tunc enim non ſatiſdat de defendendo, ſed defendere tenetur l. ſi quis ad declinandam §. vbi C. de epiſco.& cle.l liberto.§.Largius. de annu leg.

35 1. Lim. principaliter in mero executore qui non tenetur hæredi cauere puta de reſtituẽdis hæredi partibus legatorũ ceſſantiũ l. Diuus. ſi cui plus quã per leg. Falc.Petr.Iac.in prac.tit.de act.ex teſt.rub.100.n.63.

36 1. Su-

36 1. Sublim. quando hæres à coheredibus ad exequendum fuisset electus, tunc enim cauere deberet. l. 3. §. debebit. de alim. & cib leg. Petr. Iacob. d. n. 63.
37 2. Sublim. quando hæredum alter à testatore electus esset, hic etenim cauere teneretur. l. si à pluribus. in princ. de leg. primo. Petr. Iacob. d. n. 63.
38 3. Sublim. quando testator executorem cauere debere iussisset d. l. Diuus Petr. Iacob. supra. n. 63.
39 4. Sublim. in executore qui tempore testamenti soluendo erat, postea vero non soluendo euadit, tunc enim hæredi imputabitur, si sibi caueri non curauerit l. liberto. §. Largius. de annu. leg. Petr. Iacob. d. n. 63.
40 5. Sublim. quando executor nudus minister non esset, tunc enim cauere tenetur l. si tibi legatum de leg. 3. l. Titio. circa princip. de conditio. & demonstratio. Petr. Iacob. d. n. 63.
41 6. Sublim. quando iussus esset executor aliquid facere, quod nisi fieret damno hæredis cederet, tunc enim cauere tenebitur arg. l. seruo legato. §. si testator. de legat. primo. & l. si quis sepulchrum. §. funus. de relig. & sump. fune.
42 Contrarium tenet Petr. Iac. d. n. 63.

TIT. X. CAP. V.
DE IVRAMENTO EXECVTORVM

43 5. Iurare debent executores sese bona fide dispositu-ros antequam officij administrationem sumant §. fin. auth. vt hi qui. oblig. se habere per hi. res minor. Iacob. de Arena de commissar. n. 24. Petr. Iacob. in pract. rubr. 100. de actio. ex testam n. 63. Capra. de executor. vltim volunt. membr. 5. n. 57.
44 Contrarium vt ante distributionem iurare non teneantur sed post eam bene distribuisse Specul. de instr. editio. §. nunc verò. n. 20.
45 1. Amp. vt si ante administrationem non iurauerint cogi tamen possint postea in fine bene & legaliter administrasse l. si quis pro redemptione, C. de donat. Specul. d. n. 20. Capr. d. n. 57.
46 2. Amp. iurare teneri etiam in dignitate constitutos, nisi Episcopus esset executor. l. de creationibus. l. presbiteros. Auth. sed iudex C. de Episco. & cleric. Iacob. de Arena. supra. d. n. 24.

TIT. X. CAP. VI.
DE CAVSÆ COGNITIONE PER EXECVTORES ADHIBENDA.

47 6. Causæ cognitionem executores adhibere oportet in declaratione sibi ipsis à testatore commissa Marsil. in l. qui cedem. n. 16. ad leg. Cornel. de sicar. alioquin nullam esse electionem pauperum præcipitanter factam probat Rim. cons. 189. n. 27.

TIT. X. CAP. VII.
DE CAVTIONE IVDICATVM SOLVENDI

48 7. Cauere debet à iudice datus executor de iudicato soluendo, quamuis ad hoc non teneatur legitimus, nec testamentarius Cras. de executor. vlt. vol. Q. 6. & nullam cautionem præstare teneri Grati. discep. 816. n. 78. de testamẽtario loquẽs distinguit Bar. in l. diuus. n. 3. si cui plus quam per leg. Falcid. nec merus satisdat nisi testator iusserit d. l. Diuus. Pius. si cui plus quam per l. Fal. Maur. de fideius. par. 8. c. 53.

TIT. X. CAP. VIII.
DE ADITIONE HÆREDITATIS REQVISITA.

49 8. Aditio hæreditatis requiritur, antequam nullam executores potestatem habent Spec. de instr. editio. §. nunc verò. n. 12. Bar. in l. alio. n. 7. de alimen. & cibar. legat. Castr. in l. cum quidam. in fine. deleg. 2. Guid. Pap. sing. 307 §. executor. Papie. in form. libel. ad reddend. ratio. glo. ac executores. n. 12. Capr. de executor. vlt. vol. membr. 5. n. 2. Simo. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dub. 3. n. 18. pag. 28. subdens quod si sit hæres & executor, repudiando hæreditatem non dicatur amplius executor & idem tradit Surd. cons. 274. n. 10. Couar. in cap. 3. n. 1. & 3. de testamen. Marcabr. ab Anguil. cons. 11. n. 18. & cons. 56. n. 55. & seq. Seraphin. decis. 943. n. 6. et Fulgos. cons. 75. n. 4.
50 1. Amp. vt executores hæredem adire compellere possint Iacob. à Canib. de execut. vlt. volunt. §. consultis. n. 1. quo adire nolente executor fit hæres prout & si non sit hæres testamento datus Surd. supra. n. 18.
51 2. Amp. etiam si hæreditas ab intestato deberet adiri Bar. in d. l. alio. n. 7. post Spec. supra. Guid. Pap. supr. Coua. d. n. 3. Simon. de Pret. supra. n. 20. Capr. supra. n. 5. 6. vbi idem pro legatis pijs pro quibus ea non adita officium iudicis dari, nec executoris nisi de nunciando compelli.
52 1. Lim. non procedere quando illud esset distribuendum quod hæreditatis aditionem non requirit vt not. Doc. in l eam quam C. de fideicom. Capra. supr. membr. 5. n. 4. & membr. 8. n. 128.
53 2. Lim. in his quæ debent aditionem præcedere vt exequiæ. Bal. cons. 456. n. 2 lib. 4.
54 3. Lim. quoad ea in quibus periculum est in mora vt ablatorum, & vsurarum restitutio Bal. in auth. hoc amplius. n. 17. C. de fideicom. Simon. de Pret. supra. d. n. 18.
55 4. Lim. quando testamentum clausulam codicillarẽ contineret Capra. d. membr. 5. n. 3. Simon. de Pret. supra n. 21.
56 5. Lim. quando aliud appareret ex mente testatoris vt si liberam dederit potestatem quandocumque disponendi Papien. supra. d. n. 12. Bero. in cap. 1. n. 254. de constitutio. Capra. d. membr. 5. n. 7. Paris. cons. 23. n. 9. lib. 3. Simon. de Pret. d. n. 21. Surd. cons. 274. n. 26. Carpa. c. 157. n. 13. Surd. cons. 274. n. 26.
57 6. Lim. nam possunt exigere Lap. alleg. 91. n. 6.
58 7. Lim. vbi aliter per statuta loci prouisum foret Fulgos. cons. 75. n. 4. Simon. de Pret. supra. n. 18.
59 8. Lim. in relictis ad pias causas l. si quis sepulcrum. de religios. & sumpt. funer. l. quintus. §. ad authoritatem. de annu. leg. Bal. in d. auth. hoc amplius. n. 17. & in l. qui erat. n. 2. famil. ercis cund. & cons. 487. n. 5. & 456. n. 2. lib. 4. Lap. alleg. 91. n. 6. Castr. in d. l. cum quidam in fine Fulgos. cons. 75. n. 4. Barbat. cons. 8. n. 16. lib. 1. Tiraq. in tract. le mort. saisit le vif. par. 7. declara. 5. n. 7. intellige vt per Capr. supra citatum ampliat. 2. quem secutus est Simon. de Pret. supra. n. 21.

TIT. X. CAP. IX.
DE CONSCIENTIA DEFVNCTI EXONERANDA.

60 9. Conſcientiam defuncti executores exonerare tenentur c. tua nos. de vſur. c. in literis. de răptor. cap. vlt. de ſepult. Couar. var. lib. 3. cap. 3. n. 7. Menoch. conſ. 281. n. 41.

TIT. X CAP. X.
DE DOLO LATA LEVI AC LEVISSIMA CVLPA PRÆSTANDIS.

61 10. Executor tenetur de dolo, lata, leui, & leuiſſima culpa ad omnia damna Caſtr. in l. ſi ſeruus, 111. §. cum quid. n. 2. & 3. de legat. primo. Imol. in clem. prima n. 17. de teſtam. leuiſſimam eſſe ſubdens quæ à diligentiſſimo præcaueri potuiſſet. Alex. conſ. 119. n. 5. lib. 6. Franc. conſ. 116. n. 25. inter conſ. vlt. vol. vbi Roland. conſ. 117. Luch. de Graſ. & alij conſulentes. conſ. 118. 119. & 120. Ang. Aret. de teſtam. glo. 97. n. 16. intelligendo in mixto vt per Caſtr. ſupra. & Simon. de Pret. de interpræṭatio. vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 58. pag. 19. & Alex. d. n. 5.

62 Contrarium nempe non teneri niſi de dolo, & lata culpa Burſ. conſ. 28. n. 18. quod in nudis & meris intellige.

63 De fortuito autem caſu nō teneri perempte ſcilicet ſpeciei l. contractus in fi. de reg. iur. Imo. in d. clem. 1. n. 17.

64 1. Lim. quando culpa executoris caſum præceſſiſſet; vel culpa in faciendo conſiſteret, quod factum in delictum caderet l. ita vulneratus. ad leg. Aquil. Graſ. conſ. 118. inter conſ. vltim. volunt.

TIT. X. CAP. XI.
DE FORMA A TESTATORE DATA SERVANDA.

65 Formam à teſtatore traditam executores obſeruare tenentur, alias, ius & conſuetum, alioquin per eos geſta corruent Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol. in princ. 1. par n. 15. Guid. Pap. conſ. 152. ad fin. Rim. conſ. 435. n. 10. & 17. Natt. conſ. 211. n. 19. 21. Franc. conſ. 116. n. 20. & 27. inter conſ. vltim. volunt. vbi Puteo. conſ. 121. n. 54. Coua. in c. tua. n. 6. de teſtam. Burſ. conſ. 28. n. 5. de communi omnium teſtatur Simon. de Pret. de interpræṭat. vlt. vol. lib. 5. dubitatio. 2. n. 40. pag. 18. nam omnis executorum poteſtas à teſtamento pendet Anchar. conſ. 84. n. 2. & infra. tit. 12. cap. 1. nec poteſt impleri per ęquipollens, niſi effectus habeatur Rot. dec. 182. n. 9. crim. per Farinac. Soc. Iun. conſ. 37. n. 16. lib. 2. & formam iuramēti à ſtatuto præſcriptam ſeruari debere Aſſiſ. dec. Luc. 44. n. 34. Marcabr. conſ. 50. n. 114. Soc. conſ. 24. n. 21. & ſeq. lib. 1. Cotta. verbo. iuramentum interpoſitum & à contrahentibus data per æquipollens impletur ſi ad certum effectum data ſit puta inueſtiendi præcij Rot. in Roma. executionis mandati 25. Iunij. 1593. coram Mantica. 24. collectarū à Pico. ad ſtat. Vrbis. Gall. de excep. ſucceſ. tit. 2. exc. 3. n. 27. per æquipollens poſſe impleri in caſu neceſſitatis, & ſi effectum eundem habeat Crau. cōſ. 323. n. 1. & 2. vbi etiam non poſſe in alium vſum conuertere etiam ſi non poſſit exequi vt iuſſit teſtator & formam ſcripturæ poſſe impleri teſtibus deponentibus de eius tenore ſi ſit amiſſa Garzia. de beneſ. par. 5. c. 9. n. 113.

66 1. Amp. vt ſi plus ſoluat quam habeat in mandatis nequeat ab hærede repetere Caſtr. in l. qui alienam. 33. §. libertos per illum tex. de negoc. geſt. ac proinde reſpectu quantitatis forma ſeruari debet.

67 2. Amp. reſpectu temporis, nam ſi pauperes hinc ad quatuor menſes ſint eligendi, antea eligi neutiquam poſſint Bar. in l. cum pater. §. à filia per illum tex. de leg. 2. communem teſtatur Couar. in c. tua. n. 5. de teſtam. & Simon. de Pret. ſupra. n. 75. & 76. pag. 21.

68 1. Lim. 2. amp. non procedere quando teſtator liberam nec modo aliquo regularam voluntatem & poteſtatem executoribus dediſſet, tunc etenim tametſi teſtator verbis geminatis vſus eſſet circa tempus, antea exequi poſſent Bero. in cap. 1. n. 254. de conſtit.

69 3. Amp. reſpectu qualitatis perſonarum eligendarū, etenim ſi centum pro virginibus maritandis relicta ſint, illis monaſterium ingredietibus ſoluere non poſſunt Bal. in auth. niſi. n. 11. verſic. & ideo executores. C. ad trebel. Natt. conſ. 211. n. 19. Simon. de Pret. ſupr. n. 77. Laderch. conſ. 171.

70 1. Lim. non procedere niſi de mente teſtatoris appareat pro ſolò carnali matrimonio Pariſ. conſ. 26. n. 36. lib. 4.

71 4. Amp. quoad res, nam ſi teſtator conceſſerit executoribus poteſtatem mobilia, & immobilia vendendi, iura & actiones vendere minimè poſſint Ang. cōſ. 318. n. 1. Alex. conſ. 45. n. 8. lib. 1. Simon. de Pret. ſupra. n. 78. vide infra tit. 12. cap. 1. & ſi pecunia legetur in alimenta pauperum debet poni ad honeſtum lucrum & ex fructib. pauperes ali, niſi alia mens teſtatoris appareat Surd. de alim. tit. 9. Q. 40. Rot. dec. 742. n. 2. par. 1. diuerſ.

72 5. Amp. quoad modum, nam ſi diſtributio fieri debet in plures pauperes minutatim non poteſt fieri in duos. Geminia. conſ. 20. n. 5. Simon. de Pret. ſupra. n. 79. & ſi in vnum vſum conuertere debent in alium conuertere nequeunt ſine Papæ licentia Papien. in forma lib. rat. red. glo. ac executores n. 16. vbi Add. tunc in aliū vſum conuerti poſſe probat, quia fieri non poſſe dicitur quod ſine diſpenſatione Papæ fieri nequit Carpa. c. 157. n. 14. & ſi plures pauperes eligendi ſint, non poſſe vnum eligi Bar. in l. 1. de opt. leg. Viui. com. n. uni opi. 876. qui tamen teſtatur affirmatiuam eſſe communē & ſi duas buccellas pauperi cuiq; dare debeat non diſtinguet robuſtū a paruulo Surd. de alim. tit. 9. Q. 29. n. 4. ex Bal. & Ang. in l. ſi partem. de ſeru. ruſt. præd. ſed ſi legatum annuum pro maritandis pauperibus puellis relictum ſit vni pro pluribus annis dari poterit ſi pro pluribus non ſufficeret vt iā agnata paupere diſponentis iudicatum ait Theſ. Q. fore. 44. lib. 1. duobus concurrentibus. 1. quod redditus trium annorum tantum dentur. 2. quod mulier non poſſit aliter dotari commodè, poteſt tamen Papa ex abſoluta poteſtate commutare Durant. de tut. & exec. tit. 6. n. 4. quicquid. Crau. dicat. conſ. 323. in fi.

73 1. Lim. nam iuſſus remittere de prætio alicuius prędij vendendi ſi de vno remiſerit, de alio poſtea remittere non tenetur, etiam ſi ſub haſta eodem tempore plura vendantur Zanch. in l. hæredes n. ei §. cum ita. par. 3. n. 8. ad trebel. niſi aliter fuerit a teſtatore cautū

Durant.

Duran. de art. testam. tit. 8. caut. 6. in fine.

74 2. Lim. vt si patris & filij testamenta exequi debeant, patris testamentũ prius exequi tenentur Bal. in l. 1. in fine. C. de bon. authorit. iudic. possid. Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. vltim. n. 5. pag. 160.

75 3. Lim non teneri seruare solemnitates à statuto requisitas in contractibus per eos vt executores initos circa bona testatoris Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 4. dub 4. n. 96 pag. 220.

76 4. Lim. vt nulla tradita forma à testatore secundũ ius & consuetũ exequi teneant Simon. de Pret. d. dub. vlt. n 6. Burs cons 28 n. 5. Spino. de testam. glo 28. n 29. vbi facere teneri quod potest secundum iuris dispositionem, & sic quod in tali casu fieri consuetum est, quod si consuetudo cesset consideret qualitatem defuncti, loci, temporis & facultates, & quod sibi decẽs & congruũ visum fuerit expendat & ad pias causas relicta posse pro carceratis erogari Viui dec. 133. n. 10. & si non possit exequi non possit iuxta formam à test atore traditam, debet exequi vt scit, vel præsumit, præsertim si eius beneplacito remiserit Rot. dec. 365. par. 5. diuerso.

TIT. X. CAP. XII.
DE SATISDATIONE EXECVTORVM.

77 Satisdare executores non tenentur l. non omnium. de tuto. qui non satisd. l. si. de curato. furios. l. de creationibus. C de episc & cleric. Ioan. Andr. in cap. religiosus. n. 6. ad fin de testam. in 6. in legitimo, & testamentario Bar. in l. solent. n. 3. de alim. & cibar. legat. & sing. 88 Rauen. sing. 10. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 5. Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol. part. 2. in fine & §. repetitis n. 4. & 7. in testamentario, & dato ex inquisitione Iacob. de Arena. de commissar. n. 25. Burs. cons. 226. n. 154. vide infra tit. 12. cap. octauo & supra cap. 4 nu. 24. & seq. nec de exequendo cauere Soarez. communi opi. lit. E. n. 200.

Amp. non teneri eam petere ab illo cui negocium testator mandauit nisi expræsserit Rot. decil. 365. nu. 46. par. 5.

78 1. Lim. quãdo inops & suspectus esset l. liberto. §. Largius. de annu. leg. Spec. de instrum. edit. §. nunc vero aliqua. n. 19. Bar. in d. C. solent nu. 3. Iacob. à Canib. supr. n. 8. vel non soluendo effectus Ang. Aretin. d. glo. 97. nu. 5. ante vel post mortem Rauen. d. sing. 10. & quando pauper fieret Bar. in l. liberto 21. §. largius de annu. legat.

79 2. Lim. in datiuo Bar. in d. l. solent. n. 3.

80 3. Lim. quando commodum à testatore percepit & mixtus esset l. si à pluribus. de leg. primo. & l. eum quidam. § si scriptus. eod. tit. Bar. d. n. 3. Iacub. a Canib. supra d. n. 8.

81 4 Lim. in cautione reddendi partes caducas vel pro non scriptas d. l. si à pluribus. idest cum iuramento cauendo l. pecuniæ. 2. responso. de alim. legat. Iac. à Canib. d. n. 8.

82 5. Lim. in cautione seu satisdatione implendi voluntatem, & indemnem hæredem conseruandi quam legatarius præstare tenetur l. si tibi. de legat. 3. l. quibus diebus §. fin. de condit. & demon. Iacob. à Canib. d. n. 8. si autem minister non nudus sit saltem simpliciter cauebit d. l. si plurib. vide supra cap. 4.

TIT. XI.
DE PLVRIBVS EXECVTORIBVS.

SVMMARIVM.

1 *Plures dati executores id omnes simul possunt quod vnus si solus datus fuisset, & simul omnes gerere debent amp. & lim. num. seq.*

2 *Plurium executorum vnus sine alio exequi non potest vbi simpliciter dati fuere amp. & lim. num. seq.*

3 *Pluribus vendendi bona & precium inter pauperes distribuendi potestate concessa vnus sine alijs executoribus seu delegatis ea facere nequit.*

4 *Monasterium vel opus pium facere iussis pluribus discordantibus episcopus eos compellet lim. num. seq.*

5 *Plurium executorum altero vita functo alium non potest episcopus substituere si superstites fideliter exequi possint lim. num seq.*

6 *Mortuo altero executorum eius loco alium Episcopus substituet si superstites negligerent vel suspecti essent.*

7 *Hæredibus pluribus dissentientibus illis Episcopus consentiet qui locis pijs prouidere velint.*

8 *Executoribus in bono concordantibus nullæ erunt Episcopi partes.*

9 *Executio si incerta sit, vnus sine alio simpliciter constitutorum non poterit exequi.*

10 *Plurium executorum aliqui exequi non possunt quando testator, eos omnes insolidum exequi iussit, vel duos aut tres, ita enim seruari debet.*

11 *Plurium executorum si maior pars impedita sit vel exequi nolit, pars minor exequi non poterit.*

12 *Discordantibus executoribus in pari numero nisi intra certum tempus concordauerint Episcopus exequetur infra nu. 18. & 41.*

13 *Conueniri omnes executores possunt etiam si vnus omnia bona habeat vel inter se diuisissent.*

14 *Executorum quibus testator distinctim tribuit potestatem alter superstes exequi non poterit, nisi defuncti loco subrogetur alter.*

15 *Defuncto altero executorũ si alium testator eligi iusserit, superstites sine eligendo nil possunt agere.*

16 *Executoribus omnibus vita functis, vel nullo dato episcopus succedet vel ab ipso constituetur.*

17 *Executores absentes per præsentes vocandi sunt & si non venerint præsentes exequentur.*

18 *Discordantibus executoribus in pari numero Episcopus vel iudex tertium eliget & à maiori parte gesta valida erunt; vel terminum Episcopus statuet, quo transacto ipse exequetur infra n. 41.*

19 *Executoribus pluribus non simul deputatis sed cum clausula qua constet noluisse testantem vnum sine alio exequi, altero absente, mortuo, vel impedito, aut exequi nolẽte cæteri exequi nõ poterunt sed Episcop. exequetur.*

20 *Executoribus duobus vel pluribus insolidum constitutis ita vt omnes concurrant, vnus sine alio nihil poterit lim. num. seq.*

21 *Executorum altero defuncto cæteri exequentur si ita dẽ mente testatoris constet.*

21 *Executorum plurium constitutorum simpliciter altero exequi nolente, alter exequi poterit.*

23 *Executorum altero decedente, si certis personis res certas reliquerit si alter soluerit, factum licet male tenebit, quamuis irrequisitis consortibus.*

24 *Execu-*

24 *Executorum simpliciter constitutorum altero vita functo superstes vel cœteri qui remanserunt exequi poterunt amp.& lim.num. seq.*

25 *Executore Titio cum Sempronio relictis, altero mortuo alter insolidum exequi poterit, & idem alio absente; secus si præsens esset.*

26 *Executorum suspectus exequi non potest quando alium eligendum testator disposuisset.*

27 *Executorum duorum altero contradicente vel mortuo superstes exequi potest.*

28 *Clausula quod vnus sine alio exequi non possit operatur vt vnus nil possit.*

29 *Omnibus, vel vni, potestate tributa potest vnus alijs etiã irrequisitis distribuere, & exequi lim.nu. seq.*

30 *Clausula quod si non omnes &c. operatur vt prius de voluntate & impotentia aliorum constare debeat, vt alij gerere possint validè.*

31 *Executorum aliquo impedito absente vel mortuo coeteri exequi possunt.*

32 *Executore Titio vnà cum Sempronio constitutis vno mortuo vel absente alter exequi potest; secus alio præsente.*

33 *Executor cui alter vices suas commisit in non requirentibus industriam exequi poterit.*

34 *Clausula quod maior pars executorum cum Titio exequi possit; vel omnes aliquibus mortuis superstites cum Titio exequi posse operatur.*

35 *Executoribus insolidum constitutis quilibet eorum exequi poterit, & melior erit conditio occupantis lim.n. seq.*

36 *Executores insolidum constituti licet insolidũ exequi possint non tamen vt duo Rei insolidum tenebuntur si non gesserint.*

37 *Executoribus omnibus in vita, & in morte potestate tributa; omnes insolidum exequentur.*

38 *Diuisa administratione nullus in portione alterius se ingerit nec iuri accrescendi locus fit; diuisione non facta locus est iuri accrescendi.*

39 *Executorum vnus iudicis authoritate ad pias causas agere potest.*

40 *Executorum numerum à testatore expressum exequi sat est, licet omnes non interuenerint.*

41 *Discordantibus executoribus quando maior pars præualeat sup.n.12.*

42 *Discordantium executorum coniunctorum testatoris sententia præfertur.*

43 *Discordia data paritate Episcopi declarationi stabitur qui coniunctiorum sententiæ adhærere poterit.*

44 *Legatum pro labore tribus executoribus relictum altero officium acceptare nolente coeteris insolidum accrescet.*

45 *Clausula quod vnus executorum sine alio nequeat administrare operatur vt altero mortuo absente impedito vel exequi nolente, alij nil possint, sed Episcopus exequetur amp.& lim.num seq.*

46 *Clausula per duos vel tres eorum insol dum exequi volẽs alio etiam absente, impedito, defuncto vel irrequisito duobus vita functis alium superstitem exequi non posse operatur.*

47 *Executoris vnius incepta, alius perficere potest si coeptas ne perficeret fuerit impeditus.*

TIT. XI. CAP. I.
DE PLVRIBVS EXECVTORIBVS.

1 Plures dati executores omnes simul id possunt quod vnus si solus datus fuisset, & simul gerere debent, cap.fin.de testam.in 6. Bal conf 77. lib. 4 quando scilicet simpliciter constituti fuere, & conf. 287.n.4.lib.4.Soc.conf.11.n.2.lib.1. Iaf in l. si quis à filio.§.si patri.n.10.de legat.1.Durant.de tut. caut 8. Gras.conf.118.n.6.inter conf. vlt. vol. & Tort. conf. 124.n.3.ibidem Capra.de executor.vlt vol.memb.6. n.179.vbi subdit quod omnes agere & conueniri possunt ac debent, cum sit commune negocium. de communi Cras.de executor.vlt.vol.Q.4.Burs.conf.229.n. 3.Pereg.conf.51.n.26.& seq lib.2.

2 1. Amp. vt vnus sine alio simpliciter constitutorum exequi non possit d.cap.fin.l. pluribus. de procurator. Iacob.de Arena.de commissar.n 48.Ioan.And.in c. religiosus.n.6.ad fin.de testam. in 6. Iacob. à Canib. de execut.vlt, vol.§. repetitis. n. 16. Papien. in forma libel.ad reden.ration.glo. ac executores. nu.3. in fine Bal.conf.123.n.3.lib.5.Alex.de Neuo.conf.74.nn.6. & quando omnes sunt præsentes & exequi possunt, ac volunt. Pute.conf 121.n.48.inter conf. vltim. volunt. n.53.Simo.de Pret.de vlt.vol.lib.5.dub.2. n.81. pag. 22.vide infra tit.12. cap.6. in fine & si vnus tantum citetur, processus nullus est quia non censentur insolidum constituti Franc. dec 622. Ricci. collect. decis. 769.Ronch.in l.9.n.248.& seq.de duo. reis.Cancer. var.resol.tom.1.c.7.n.27. siue particulares siue vniuersales sint, nisi aliud testator cauerit, maioremque partem citari debere ne processus nullus fiat.

3 1. Subamp. vt si testator iusserit res vendi, vel pecuniam commissarium arbitrio distribui inter pauperes, vnus sine alio distribuere nequeat adinstar coniudicum, vel coeligentium Spec.de instrum. editio. §. nunc vero.u.13.versic.si autem iussit Iacob. à Canib. d.§. repetitis. nu. 19. per cap. in Genesi. 55. de elect. Rim conf.435.n.1 & seq.

4 2. Subamp. quando testator aliquod monasterium, vel Ecclesiam fundari iussit, aliudue pium opus fieri, omnium consensus requiratur, quod si dissentiant aut differant, vno instante eos Episcopus compellet cap.nos quidem de testam. l. 1. C. de sacr. san. Eccles. Spec.d §.nunc verò.n. 13.vers.si verò.Iacob.à Canib. d.n.19.vbi subdit Episcopum alium substituere, vel paupe riori gratificari per d.cap. & cap.tua nos. & cap.Ioannes eod. tit. de testam.

5 1. Lim.nam altero eorum vita functo non potest Episcopus substituere alios, cum superstites id exequi fideliter possint. Spec. d. vers. si verò Gratian. discep. 811.n.2.vbi etiam nec se ipsum episcopum adiungere posse altero executorum absente mortuo, vel exequi nolente ex Ang. de Gamellio.de testam.glo.97.n.11. & idem in administratoribus probat Gratia. sup.n.3.

6 1. Sublim. vel potius secus else dicas si superstites negligerent, vel suspecti essent, tunc enim partes suas Episcopus interponere debet. d.cap.nos quidem, & c. tua nos.& cap. Ioannes de testam.Spec.d.n.13. vers. si autem negligentes.

7 1. Amp. vt hæredibus inter sese dissentientibus, Episcopus cum illis consentire possit, qui locis vel personis pauperibus prouidere velint l.2.de legat.2.l.legatum

tum §. 1. de legat. 3. Spec. d. n. 13. versic. & si illi.

8 2. Lim. vel potius secus esse dicas si in bono concordēt, tunc enim nullæ sunt Episcopi partes Spec. d. n. 13. in fine.

9 3. Subamp. vt si executio sit incerta adhuc vnus sine alio exequi nequeat ex pluribus simpliciter constitutis cap. 2. in fine. de testam. in 6. Bal. in l. nulli. in fine. C. de episcopo & cleric. Franc. cons. 116. nu. 21. inter cons. vlt. vol. & ibi. Marzar. cons. 120. n. 2.

10 4. Subamp. vt si testator iusserit omnes insolidū exequi, vel duos, aut tres, vnus exequi non possit Io. And. Lap. & Dominic. in c. fi. §. 1. de testa. in 6. Iac. de Arena. de commiss. n. 49. Iac. à Canib. de execut. vlt. vol. §. quæro 3. n. 7. in fine Mari. Angus. cons. 154. n. 13. 14.

11 5. Subamp. vt si quatuor constituti sint executores, pluresuè simpliciter, si maior pars impedita sit, vel exequi nolit, minor pars exequi non possit Iacob. à Canib. sup. n. 8. sed si medietas corū extet exequi possunt Castr. cons. 13. n. 3. lib. 1.

12 6. Subamp. vt si in pari numero discordes existant, concordare cogendi sint, quod si intra tempus præfixum non concordent, Episcopus exequetur arg. l. huiusmodi. in fine. de leg. 1. Bal. in l. id quod pauperibus n. 17. C. de episc. & cler. vel si extent consanguinei testatoris executores ipsi præferentur Roma. sing. 539. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 12. in fine sub amp. firmat. infra n. 18. 41. & 42. Spino. de testam. glo. 28. n. 19. Meno. cons. 1267.

13 7. Subamp. etiā si vnus omnia bona habeat, adhuc omnes conueniri possunt, nec enim inter sese diuidere possunt, in præiudicium agere volentium Capr. de executor. memb. 6. n. 179. Cras. de executor. vlt. vol. Q. 4.

14 8. Subamp. vt altero executorum vita functo quibus testator disiunctim potestatem tribuit, alter superstes exequi non possit, nisi loco defuncti subrogetur alter Specul. d. §. nunc verò. n. 47.

15 9. Subamp. vt si testator vno defūcto alium eligi iusserit, nequeant alij duo superstites sine tertio eligendo quicquam gerere Cur. Iun. cons. 66. n. 3.

16 10. Subamp. vt omnibus executoribus mortuis Episcopus succedat, vel nullo dato, ab Episcopo detur Spec. sup. n. 48. Cur. Iun. d. n. 3.

17 11. Subamp. vt absentes per præsentes vocari debeāt si congruè fieri possit, & si congruo tempore expectati non venerint, præsentes gerere possint, non aliter Spec. d. §. nunc verò. n. 49. Soc. cons. 11. n. 2. lib. 1. Rim. cons. 435. n. 1.

18 12. Subamp. vt si discordes sint æquales numero, Episcopus vel iudex eos ut tertium eligant compellat, & quod maior pars fecerit obseruabitur, vel ipsis Episcopus terminum constituet, quo lapso ipse exequetur; aut illius distributio firma erit, quam confirmauerit Episcopus; quod si numero inæquales essent, quod maior pars fecerit sustinebitur, nisi pars minor aliud rationabile attulerit Spec. supra. n. 50. & supra n. 12. infra. n. 41. Spino. d. glo. 28. nu. 19. vbi à maiori parte gesta valere, & æqualium eliget Episcopus quos volet; sed si clericus & laicus adsint clericum eliget ac marem non fœminam, & si plures discordent Episcopum eos concordare alias ipse exequi faciet & Meno. cons. 1267.

19 13. Subamp. vt si executores non fuerint simul deputati, sed cum clausula qua constet noluisse testantem alterum sine alio exequi, tunc vnus sine alio vel mortuo, absente, nolente, vel impedito exequi non poterit, sed Episcopus exequetur cap. nos quidem. cap. si hæredes. de testament Capra. supr. n. 194.

20 14. Subamp. vt si testator duos vel tres insolidū exequi voluerit, si vnus tantummodo supersit, nil possit Lap. in cap. religiosus. de testam. in 6. Capr. sup. n. 195.

21 1. Lim. vel potius secus esse dicas quando testator per superstites exequi voluit Cur. Iun. cons. 66. n. 3.

22 1. Lim. quando plurium simpliciter constitutorum alter exequi nollet, tunc enim alter exequi posset. c. fin. §. si. ubi glo. & Doc. de testam. in 6. Spec. d. §. nunc uerò. n. 12. & 52. Feder de Sen. cons. 67. Paris. cō̃s 81. n. 21. lib. 2. Simon. de Pret de ult. uol. lib. 5. dub. 2. n. 55. & 101. Iacob. de Arena. de commiss. n. 49. Iacob. à Canib. de execut. ult. uol. §. repetitis. nu. 17. Tort. cons. 125. n. 5. inter cons. ult. uol. ubi altero nolente, uel impedito. Papien. In form. libel. ad rat. reddē. glo. ac executores. n. 3. in fine Soc. cons. 11. nu. 2. lib. 1. Rim. cons. 435. n. 1. Bal. cons. 287. n. 4. lib. 4. Capra. d. memb. 6. n. 182. Gras. cons. 118. n. 6. Inter cons. ult. uolunt. Simon. de Pret. supra. n. 82. Durant. de tuto. caut. 8. Cras. supr. Donat. à Fina. in enchirid. conclus. & regular. lib. 2. uerbo. executor. Gratian. discep. 812. n. 1. idem in administratoribus probans n. 3. Durant. de tut. caut. 8.

23 2. Lim. ut si testator altero decedēte res certas legasset personis certis; si eorum alter soluerit, aut inter eos distribuerit; licet male fecerit, factum tamen sustinebitur, quamuis non requisierit consortes. d. cap. fi. §. ubi glo. & Doc. de testam. in 6. Spec. d. §. nunc uerò. n. 13. Federic. de Sen. d. cons. 67. licet secus sit ubi executio incerta foret Bal in l nulli. n. 15. C. de Episc. & cleric. Iacob. à Canib. d. n. 17. & 18. Franc. d. n. 21. Ang. Aret. de testam. d. glo. 97. n. 11. Papien. d. n. 3. ad fin. Paris. d. cons. 81. n. 21. lib. 2. Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 81. in fine & 82. Capra. supr. nu. 185. ex communi Ias. cons. 110. in fin. lib. 1. Cras. supr. Manz. cons. 120. n. 2. inter cons. ult. uol.

24 3. Lim. quando mortuus esset alter plurium simpliciter constitutorum; tūc enim superstes uel superstites exequi possent, agere, & conueniri Bal. cons. 77. & 287. n. 4. lib. 4. Castr. cons 13. n. 3. lib 1. ubi idem si tot obierint quot supersunt & cons. 218. n. 2. lib. 2. ubi altero uita functo alterum exequi; sed duobus ex tribus mortuis duos subrogari debere probat Papien. d. n. 3. in fi. Paris. d. n 81. Soc. cons. 11. n. 2. lib. 1. Rim. cōs. 129. n. 8. Capra. de executor. membr 6 n. 180. Ferret. cons. 189. n. 5. Paris. cons. 35. n. 18. & seq. lib. 4. Gras. cons. 118. n. 6. inter cons. ult. uol. Durant. d. caut. 8. de tutor. Simon. de Pret. sup. nu. 83. pag. 22. Crass. supra. Donat. à Fina. in enchirid. conclus. & reg lib. 2. uerb. executor. Gratia. discep. 811. n. 1. idem in administratoribus probās n. 3. Pereg. cons. 51 n. 26. & seq. lib. 2.

25 1. Amp. etiam si Titius unà cum Sempronio executor datus sit, quia altero mortuo, uel absente, habet locum ius accrescendi Bar. cons. 147. lib. 1. nu. 1. & 2. Ias. in l. re coniuncti. n. 254. de leg. 3. secus alio presēte Soc. d. cons. 11. n. 8. Gratia. discep. 811. n. 4. & 5.

26 1. Sublim. quando testator ius exequēdi altero mortuo in alium eligendum transferri uoluit, tunc ante illius electionem alter exequi non potest Bal. cons. 410. n. 3. lib. 2.

27 4. Lim.

27 4. Lim. vt licet quando vltra duos constituti fuere vnus sine alio exequi non possit, secus tamen est si duorum alter contradicat, tunc enim alter exequi potest, pro vt altero duorum mortuo superstes exequi potest Federi. de fen. supr. Simon de Pret. d. n. 81. quàuis tribus constitutis solus qui remāsit pia exequi possit; pro non pijs vero alij deficientium loco debeant subrogari Cast. cons. 218. in fi. lib. 2.

Contrarium vt indistinctè vnus alijs recusātibus vel exequi non valentibus exequi possit Franc. in cap. si §. sāci. n. 5. Anch. n. 8. Q 3 Gemi. n. 19. de testam. in 6. veriorem dicit Gratian. discep. 812. n 18. & seq.

28 1. Sublim. quando testator disposuit quod vnus sine alio exequi non posset, tunc alter tantum gerere non poterit glo. in cap. si § fina. in verbo. expræsserit. de testam. in 6 per illum tex. Iacob. de Arena. de Cōmiss. n. 49. Franc. cons. 116. n. 21. inter cons. vlt. vol. Gratia discep. 812. n. 16. & seq.

29 5 Lim. quando testator omnes, vel vnum executorū distribuere posse decreuit, tunc vnus alijs etiam non requisitis exequi poterit Soc. cons. 11. n. 2. lib. 1. Iacob. à Canib. d. § repetitis. n. 17. vbi quando testator dixit vnum sine alio exequi posse Oldendorp. de execut. testam tit. 2. vers. prędicta vbi quando testator dixit cōiunctim & diuisim Soc. cons. 11. n. 4. lib. 1. vbi si testator duos ex pluribus exequi posse disposuerit Ripa. in l hæredes mei §. peto n. 5 ad Trebel. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 82. Cancer. d. n 27.

30 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando testator disposuisset quod si non omnes & cap. vt in cap. prudentiam in princ. de offi. deleg. tunc enim prius constare debet de impotentia, & uoluntate aliorum, alioquin gesta corruerent Put. cons. 121. n. 44. & seq. inter cons. vlt. vol. Soc. cons. 11. n. 8. lib. 1. Simon. de Pret. d. n 82. post Bal. cons. 473. n. 2. lib. 2.

31 6. Lim. quando alter mala valetudine aliauè causa foret impeditus vt exequi non posset, vel abesset, aut mortuus, alij enim tunc vel alius exequi posset Iacob. de Arena. de commissar. n. 50. qui intelligit si diutina futura esset absentia l. si longius. de iudic. l. fin. C eod. tit. Bar. in l. nulli. in fi. C. de episc. & cleric. vbi Bal. nu. 15. Papien. d. glos. ac executores n. 3. in fine per d. cap. fin. de testam. in 6. dummodo absens requiratur, ac debito tempore expectetur. Soc. cons. 11. n. 2. lib. 1. Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol. d § repetitis. nu. 17. post Spec. de instr. editio. §. nunc verò n. 49. Bal. cons. 77. & 287. n. 4 lib. 4. Ias. cons. 110. lib. 1. vbi quando abesset vel præsens exequi differret Durant. de tuto. caut. 8. Simon. de Pret. d. dub. 2. n. 82. Capra. d. memb. 6. n. 181. Cras. supra. Donat. à Fina. supra. Alex. de Neuo. cons. 74. n. 6. Capra. supra. nu. 183 Grass. d. cons. 118. n 6. Gratia. d. n. 1. idem probans in administratorib. n. 3. discep. 812. Pereg. cons. 51. n. 26 & seq. lib. 2. subdens episcopum tunc se non posse ingerere nisi malitiam vel negligentiam executoris supplendo sed absentem pro breui tempore expectari debere; posse verò Iudicem loco defuncti si expediat pupillo alium eligere Cancer. d. n. 27. & 34. & si testator dixisset omnes exequi debere, vel maiorem partem.

32 1. Amp. etiam si testator Caium vnà cū Titio executores constituerit, adhuc enim absente altero, officium alter exercere posset Ias. in l. re coniuncti n. 254. deleg. 3. secus alio presente Soc. d. n. 8. & sup. n. 25.

33 7. Lim. quando alter alteri vices suas commisisset circa rem industriam non exigentem, hic etenim tūc exequi posset. Iacob à Canib. d. § repetitis. n. 17. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 17. Ang in l. in venditione. §. si quis. n. 4. de bon. autho. iud. possid per illum tex.

34 8 Lim. quando testator quatuor constituit executores ea ac lege vt omnes exequerentur, vel pars maior cum Titio eorum altero, tunc enim mortuis aliquibus poterunt superstites cum Titio exequi cap. fin. §. 1. de testam in 6. Calderi. cons. 45. Iacob. a Canib. d §. repetitis n. 8.

35 9. Lim. quando quemlibet in solidum constituit, tūc quilibet exequi poterit, & melior erit occupantis cōditio l. non distinguemus §. cum in plures. de recep. arbitr. Iacob. de Arena. de Commissar. n. 49. Papien. d. glo ac executores. n. 3. per d. cap. fi. de testam in 6. Bursat. cons. 299. n. 3. quamuis vnus insolidū pro alijs non teneatur. n. 4. & cons. 226. n. 154. potest enim & vni tantum potestatem tradere testator Soc. d. cons. 11. n. 8. lib. 1. & quando plures insolidum constituuntur, quemlibet gerere posse Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 47. Bal. cons 77. lib. 4. Capra. d. memb. 6. n. 196. Simon. de Pret d. dubitat. 2. nu. 83. lib. 5. & cœptum a præoccupante perfici debet si possit, alioquin ab altero perficietur Capra. supra. n. 197. Crass. supra Donat. à Fina. dicto verbo executor. Durant. d. caut. 8.

36 1. Sublim. & declara vt licet insolidum exequi possint non tamen vt duo Rei insolidum tenebuntur si non gesserint l. Reos. §. cum in tabulis. de duo. reis. pro vt è contra duo pluresuè insolidum teneri possunt ratione doli, & culpæ licet eis non esset commissa administratio insolidum l. 1. §. si apud duos. & l. si duo. deposi. Burs. d. n. 4.

37 10. Lim. quando duobus in vita, & in morte potestatem dedit, tunc enim omnes insolidum exequentur l. si legatario. 22. §. si à duobus. de fideicom. liberta. Iacob. de Arena. sup. n. 53.

38 11. Lim. vt licet quando diuisa fuisset administratio nullus in alterius cura ingerere se posset, nec iuri accrescendi locus sit Bal. cons. 77. lib 4. Bursa. cons. 299. n. 3. attamen ed diuisione non facta locus est iuri accrescendi absentibus vel mortuis alijs Ias. in l. re coniuncti. n. 254. de leg. 3. Paris. cons. 35 n. 19. lib. 4. Ferret. cons. 189. n. 5. Rim. cons. 129. n. 8. quamuis Cast. cons. 218. in fine lib. 2. velit alios subrogādos esse defunctorum loco.

39 12. Lim. quando articulus super quo unus litigaret ad pias causas tenderet, & causa spiritualis esset, tūc etenim vnus Iudicis authoritate agere posset Capra. d. memb. 6. n. 184. Simon. de Pret. d. dubitatio. 2. nu. 82. Donat. à Fina. supra.

40 13. Lim. quando à testatore forma tradita fuisset quod tres ex quatuor aut ex tribus duo omnia administrare possent, tunc enim numerus a testatore præscriptus sufficit, qui debet obseruari tamquam forma ab eo data, prout si unum gerere posse dixisset Bal. cons. 473. n. 2. lib. 2. per cap. cum plures. de offic. delegati. in 6. Soc. cons. 11. n. 4. lib. 1. Franc. cons. 116. nu. 20. inter cons. ult. uolunt. Simon. de Pret. d. lib. 5. dubitatio. 2. n. 82. & si cōstet noluisse testatorem fieri executionem per alterum tantum, tunc Episcopus adiūgetur ad pias causas. n. 83. ex Calcan. cōs. 104. ad finē.

41 14. Lim.

41 14. Lim. nam si plures concordent in administrando vel distribuẽdo, quod pars maior decreuerit sustinebitur, nisi pars minor aliquid rationabile opponat, super quo Iudex adiri debet; quod si in exequendo forent numero pares, tertium Episcopus adiunget, & quod cum illo factum fuerit, ratum habebitur Spec. de instr. editio. §. nunc verò, n. 50. Capra. d. membr. 6. n. 186. & sequen., qua executione intra annum minime facta officium ad Episcopum deuolueturnn. 190. subdens posse etiam Episcopum discordantem compellere vt eum alijs consentiat n. 192. & proxime dicetur & supra n. 12. & 18.

42 15. Lim. vt executoribus in distribuendo vel gerendo discordantibus, præferatur sententia coniunctorum testatoris, aut testatoris coniunctos eligentium Bal. in l. Imperator per illum text. de pact. vers. in textu ibi necessaria. Roma. sing 539. Alex. in l. iurisgentium. § hodie n. 5. Cur. Iun. n. 34 de pact. Ripa. in l. 1. n. 2. de priuil credito. Rol. cons. 16. n. 42. & 43. lib. 3. Simon de Pret de vltim. vol. lib 5 dubitat. 2. n. 84. & 85. pag. 22. quamuis Bal cons. 473. n. 2 lib 2. velit seruandam esse formam cap vltim. de ord iudic.

43 Aliequin data discordiæ paritate Episcopi declarationi standum foret, qui poterit coniunctorum declarationi adhærere Bal i l d l. Imperator versic. in textu ibi necessaria Alex. in d. § hodie. n. 5 Cur. Iun. n 35. sed si clericus & laicus concurrant, clerici consilium præferetur, consanguinei etiam & masculi Spino. de testa glo. 28. n. 19. Viui. dec. 314. nu. 15. Rom. sing 539.

44 16 Lim vt legatum pro labore tribus executoribus relictum, altero officium acceptare nolente, cœteris in totum accrescat l. 1. §. vbi autem C. de caduc. tollen. Cappel. Tholos. decis. 294.

17 Lim. vt licet vnus plurium sibi soluere non possit, si tamen vnus tantum datus sit, vel insolidum plures, sibi soluere potest, & si plures sint possessionem rei sibi legata capere posset Mareicot. var. lib. 1. cap. 1. n. 29. Gutier. in l nemo potest. n. 365. de leg. 1. Cancer. tom. 1. var cap. 7. n. 28.

18. Lim. quando de fauore animæ ageretur Tusc. lit. E. concl. 545. n. 8. Mang supra n. 8.

45 1. Sublim. & declara supradictas limitationes vt si testator expræsserit, quod vnus sine alio administrare non possit, tunc altero mortuo, absente, impedito aut exequi nolente, cœteri nequeant administrare; sed Episcopus exequi debebit Capra. de execut. vlt. vol. membr. 5. n. 194 & membr. 8. n. 122. Franc. cons. 116. n. 20. inter cons. vlt. vol. Franc. in cap. si. §. fanè versic. aduerte quia. de testam. in 6. Gratia. discept. 812. nu. 16. sed pijs legatis exceptis non posse alium addi & mandatum morte vnius consumi. Bal. in l. 4 nu. 2. C. quan. prouo. non est necc. & in l. nulli. in fi. C. de episc. & cleric. Feli. in cap. prudentiam. n. 11. de offi. deleg.

46 1. Amp. idem esse si testator dixerit velle per tres executores, vel duos ex eis insolidum alio etiam absente, impedito, uel defuncto, uel irrequisito, sui testamenti executionem fieri, tunc duobus uita functis qui solus superérit, exequi non poterit Capra. d. membr. 6. n. 195.

47 1. Lim. d. sublim. nam si unus inceperit alter perficere poterit, si ceptor fuerit ne perficeret impeditus l. si ideo. §. fi. de euictio. Spec. de instrum. editio. §. nunc uero. n. 51. Capra. d. membr. 6. n. 197.

TIT. XII.
DE POTESTATE EXECVTORVM VLTIMARVM VOLVNTATVM.

SVMMARIVM.

1 *Potestas executorum à testamento pendet amp. & lim. n. sequent.*

2 *Episcopi vel alterius in executione commissa subrogati potestas pendet à testamento lim. n. seq.*

3 *Testamenti forma si exequi non possit seruanda nõ est lim. num seq.*

4 *Executor cuius fidei conscientia, & industria fuit à testatore electa, alium executorem facere quomodo possit.*

5 *Executoribus commissum perpetuò duraturum mortuis executoribus industriæ quorum accessoria quadam commissa fuerant, Episcopus loci exequetur lim. num. seq.*

6 *Executio perpetuo duratura mortuis executoribus ad Iudicem laicum quo ad prophana deuoluetur, ad Episcopum quoad pia.*

7 *Forma testamenti non seruata ab executoribus gesta nulla sunt.*

8 *Potestas omnia faciendi quæ posset testator intelligitur tributa quoad testamento expressa.*

9 *Vendendi libero arbitrio executoribus tributo, vendere non poterunt nisi pro necessitate commissæ executionis.*

10 *Potestate sibi concessa executoribus abutentibus reclamari poterit.*

11 *Potestate concessa quoad mobilia, & immobilia; nihil executores quoad iura exequi poterunt.*

12 *Eligere si debeant executores in certa summa pauperes duos quõad alia testator intestatus morietur.*

13 *Potestas restituendi male ablata, excludit solutionem debitorum; & pecunias soluendi res exclu let & è cõtra.*

14 *Potestas executorum non extenditur ad res non hereditarias.*

15 *Consilium alicuius si executores requirere teneantur, illud etiam sequi debent amp. & lim. num. seq.*

16 *Consilium omnium requiri debet si ita testator inserit.*

17 *Consulendo obeunte antequam consulat Episcopus succedet.*

18 *Consulto male arbitrante ad arbitrium boni viri recurretur.*

19 *Voluntas testatoris per executores seruari debet tam in facto quam in modo.*

20 *Clausula prout videbitur & placebit executoribus de boni v ri arbitrio intelligitur lim num seq.*

21 *Clausula libuerit & voluerit liberã voluntatem denotat.*

22 *Facta per executores à testatore facta cẽsentur lim. n. seq.*

23 *Relictum ab executore videtur ab herede relictum; & quando executor heres sit.*

24 *Facta ab executoribus non videntur à testatore gesta ante hereditatem aditam, & non probata testamenti scientia.*

25 *Factum executoris suo proprio nomine non dicitur à testatore gestum.*

26 *Prohibita sunt plura executoribus vltimarum voluntatũ.*

27 *Illicita contra bonos mores & contra ius ac tertio præiudicialia non possunt à testatore committi nec exequi.*

28 *Exequi nil possunt executores ante aditam hereditatem.*

29 *Potestate sibi concessa etiam cum clausula vt videbitur &*

& placebit executores abuti non possunt.

30 Maritandis & dotandis pauperibus mulieribus, verba ista de virginibus non de viduis intelliguntur.

31 Habendi causa relictum puta Titiæ vt nubere possit si eius contemplatione puta ob seruitium reliquerit ea mortua antequam nubat euanescit si vero fauore animæ legauerit debet alteri solui.

32 Executor bona fide per hæredem in executione præuentus alterius exequi non poterit.

33 Potestas executoris ad legata non extenditur quorũ executio à lege facta extitit.

34 Executor hæreditatis bona gerere nequit alio hærede dato adquẽ onus illud spectat, nisi à testatore fuerit expressũ.

35 Soluere non potest primo venientibus executor sine cautione.

36 Emere nõ potest executor hereditaria bona nisi filius esset.

37 Executores verbis obliquis, vel circa res particulares matrem per pupillarem non excludunt; secus si verbis directis accipere bona possent.

38 Salarium sibi constituere non potest executor.

39 Executores fideicommissum vniuersale ex Trebelliano restituere non possunt.

40 Potestas executorum nulla in bonis alienis.

41 Trebellianicam & falcidiam non deducunt executores.

Trebellianicam quando præteritus qui ex clausula codicillari restituere debet deducere possit.

42 Pauperi non possunt executores plus dare quam ad eorum paupertatem subleuandam sufficiat.

43 Potestas executorum alijs casibus cessat vt ibi.

44 Executores legata distribuere possũt sine herede bona fide.

45 Executores sine mora & statim exequi debent amp. et lim. num. seq.

46 Nullitatis iudicio super testamẽto moto executoribus pro legatis pijs debet prouideri & pro litis prosecutione.

47 Pauperum electio post mortem alicuius facienda eo viuo fieri potest.

48 Contrarium tenent ibi citati.

49 Pauperes eligi non possunt viuo eo post mortẽ cuius pauperes eligi debent si de hoc extet mens testatoris.

50 Vxore vsufructuaria relicta saltem vsumfructum habere debet si bona sunt alteri ea mortua restituenda, & executores constituti

51 Executio vltimæ voluntatis non differtur dilatione pendẽte hæredi ad inuentarium conficiendum cõcessa, si de pia causa agatur.

52 Legata pia hereditate etiam non adita debentur.

53 Legatarij agere possunt executore differente vel ad pias causas exequi nolente.

54 Executores statim non tenentur exequi si mens testatoris extet pro dilatione.

55 Eligendarum rerum causa annus executoribus tribuitur.

56 Beneplacito & voluntati executoris facta commissione quandocumque exequi potest.

57 Hæreditate non dum adita non tenentur hæredes exequi amp. nu. seq.

58 Fideicommissarius non ante exequi tenetur quam sibi restituta fuerit hæreditas.

59 Legatarius agnito legato voluntatem defuncti exequi tenetur si onus commodo maius existat si testamenti commodi & oneris notitiam habuerit.

60 Executio ante diei euentum, vel conditionem purificatã facienda non est amp. nu. seq.

61 Executio ante diem tacitam facienda non est.

62 Tempus executoribus non currit quousque per alium bona possidentur.

63 Tempus executoribus non currit quousque aliquis est alendus.

64 Tempus alijs casibus executori non currit vt ibi.

65 Factum executoris factum testatori censetur.

66 Agere non potest merus executor pro legatis non pijs lim. nu. seq.

67 Executor legationis agere potest amp. & lim. nu. seq.

68 Executor contra executorem defuncti debitorem agere potest.

69 Agere contra debitorem executor potest cuius nomen legatum fuit.

70 Agere merus & mixtus executor potest vt hæres adeat.

71 Contrarium tenent ibi citati.

72 Agere non potest executor proprio sed officij nomine.

73 Agere ante diem vel purificatam conditionem executor nequit.

74 Agere executor potest ex potestate sibi à testatore tributa lim num. seq.

75 Agere contra hæredem quomodo executor possit.

76 Merus executor etiam agere potest.

77 Agere ex testamento executor potest cui relictum fuit, & si loco hæredis, vel fideicommissarij sit, vtiles actiones habet; conueniri etiam potest, alias condictionem ex lege habet.

78 Executor distribuit sibi ab hærede tradita.

79 Agere contra cohæredem potest hæres executor constitutus lim. num. seq.

80 Agere vt hæres executor cõtra cohæredẽ possit requisita.

81 Executor etiam merus super alimentis agere potest lim. n. sequent.

82 Executor merus non agit pro alimentis nisi caderent in piam causam.

83 Executores ad piam causam actionem habent ad relicta consequendum.

84 Executor merus agere non potest ad non pias causas sed iudicis officium implorare potest vt hæres vel possessor bona tradere cogatur pro executione facienda.

85 Executor contra debitores vtili actione & officio iudicis agere potest.

86 Agit executor causa legatorum pro anima testatoris.

87 Legatarius ab executore electus illico rei vendicationem habet.

88 Executor vniuersalis agere potest quia hæredis iure censetur.

89 Agere executor potest in testamẽto ad agendũ cõstitutus.

90 Executor non nudus minister sed & legatarius agere potest vt ibi.

91 Agere potest executor ex potestate sibi à testatore verbis amplis.

92 Executor pecunias ex venditione bonorum sine hæredibus inuestire potest.

93 Executor pro exoneratione conscientiæ defuncti agere potest contra hæredem etiam pendente termino inuentarij conficiendi. (agere nequit.

94 Conditione pendente, vel die nondum veniente executor

95 Hæreditate non adita vbi requiritur aditio agere non potest executor. (agere possit.

96 Hæreditatis aditio ab intestato requiritur vt executor

97 Executor legatum pro redemptione captiuorum nisi heredem constitutus faciat non consequetur.

98 Hæreditate nõ adita executor aget quando non est implendum

dum in persona hæredis, sed post mortem testator impleri iussit.

99 *Agit executor pro legatis pijs etiam non dum adita hæreditate, quæ pro eis non requiritur.*

100 *Executor vniuersalis vtilibus actionibus cõueniri potest amp. & lim. nu. seq.*

101 *Reconueniri potest executor & defendere eos tenetur pro quibus agit.*

102 *Conuenire hæredem potest quilibet de populo pro executione legatorum piorum.*

103 *Executor pro distribuendis iuribus quando eorum cessione liberetur.*

104 *Conueniri executor pro pijs legatis potest, alio etiam hærede instituto.*

105 *Conueniri executor potest petitione hæreditatis vel quorum bonorum vt ex possessione falcidia, & trebellianica detrahatur.*

106 *Executor conueniri potest ex suis promissionibus officio etiam finito.*

107 *Conueniri non potest executor nomine proprio sed vt pauperum administrator.*

108 *Conueniri ab hærede non potest executor vt indemnis conseruetur.*

109 *Conueniri potest legatarius executor licet non merus vt agat.*

110 *Executor mixtus à legatarijs & alijs conueniri potest vt ibi.*

111 *Agere debent omnes executores si plures sint, & conueniri; si forent insolidum constituti, vel alij obijssent, abessent, vel res certa alicui legata esset.*

112 *Agunt executores coram Episcopo loci domicilij testatoris, seu originis; & pro legato pio etiam coram Laico.*

113 *Contrarium nempe agere executores posse in loco in quo testator obijt tenent ibi citati.*

114 *Clericus & laicus pro legatis pijs corã Ecclesiastico conueniuntur.*

115 *Hæres conuenitur in loco domicilij nisi pro legatis pijs vel relictis pro honore & dignitate defuncti seruandis.*

116 *Conuenitur executor vt hæres, hærede non instituto.*

117 *Debitores conueniendi sunt vbi à testatore conueniri poterant.*

118 *Conueniri executores possunt in loco domicilij, vel vbi officium acceptarunt.*

119 *Ordine iuris seruato agunt & conueniuntur executores lim. nu. seq.*

120 *Executores & iudex de plano procedere debent.*

121 *Feriato tempore executores procedunt modò dies non sint feriati in honorem Dei.*

122 *Satisdare rem saluam fore & cauere de hæredibus restituendis singulis partibus pauperum; nisi in casibus de quibus ibi non tenetur executor.*

123 *Summarie proceditur in relictis ad pias causas.*

124 *Executor de manu hæredis capit nisi legatarius esset.*

125 *Adire nolente hærede, cogendus est.*

126 *Possessionis immissionem executor quilibet petere potest.*

127 *Agit & conuenitur executor nomine pauperum per ipsum executorem eligendorum.*

128 *Episcopus nil potest alio extante executore.*

129 *Executor ad opus pium faciendum qua actione agat.*

130 *Hærede negligente nubere puellas executor in possessionem mittetur.*

131 *Executor officium sine sumptu exercet.*

132 *Declarare testatoris voluntatem testamentarius executor potest.*

133 *Declaratione semel facta executor variare non potest lim. nu. seq.*

134 *Electione facta variare potest executor vt ibi.*

135 *Episcopus qui spurio testatoris hæreditatem dedit eam reuocare potest.*

136 *Executor irrequisito hærede exequi non potest.*

137 *Declaratio executoris ad debitum modum reduci potest.*

138 *Substituere alium executor potest lim. nu. seq.*

139 *Contrarium tenent ibi citati lim. nu. 145.*

140 *Substituere non potest executor si persona industria electa fuerit lim. nu. seq.*

141 *Substituere potest executor cuius industriæ commissio facta fuit si substituto aliquid certum & declaratum per executorem mandatum sit.*

142 *Substituere non potest executor cui vt per se ipsum faciat mandatum fuit.*

143 *Substituere nõ potest executor si personaliter facere iussus sit.*

144 *Substituere non potest in magnis negocijs executor licet possit in paruis.*

145 *Substituere potest executor quando pauperum electio spectat ad certas personas, & solum merum & nudum facti ministerium interuenit & quando rei certè loco certo erogatio facienda est.*

146 *Substituere executor potest in relictis ad pias causas.*

147 *Contrarium tenet Soc. ibi citatus.*

148 *Substituere pauperi electo alium pauperem executori permittitur.*

149 *Substituere potest legalis executor puta Episcopus.*

Mortuis omnibus alij possunt subrogari.

150 *Exigere merus executor potest eique soluens liberatur amp. & lim. nu. seq.*

151 *Agenti executori si se opponat hæres cogetur ab Episcopo.*

152 *Exigere potest executorum alter ab altero.*

153 *Executoris conditione in peius mutata debitor ei soluens satisdationem habere debet vt liberetur lim. nu. seq.*

154 *Soluens executori cuius conditio viuo testatore & scienter mutata fuit liberatur.*

155 *Exigere non potest executór hæredem cogere quoniam executori cedendo actiones liberatur, quamuis executor non liberetur cedendo actiones.*

155 *Agere nolẽtibus hærede vel executore cogentur vt ibi.*

156 *Soluens testamentario executori liberatur. lim. nu. seq.*

157 *Soluere debitor hæreditatis executoris hæredi non potest.*

158 *Solui non potest executori si contradicat hæres ex iusta causa.*

159 *Hæres requiri debet in executione vel distributione per executores facienda amp. & lim. num. seq.*

160 *Hæres præuenire potest executores si certi sint quibus dari debet.*

161 *Hæres requiri debet etiam si testator liberam executoribus potestatem tribuisset.*

162 *Hæres per executores requiri non debet si testator illis hærede contradicente etiam exequendi potestatem concesserit lim. nu. seq.*

163 *Hæredi executor tenetur qui rem minus iusto pretio vendidit.*

164 *Requiri non debet hæres per executorem in legatis pijs.*

165 *Legata potest executor bona fide absque hærede distribuere.*

166 *Venditio facta per executorem hærede irrequisito tenet, licet executor hæredi ad interesse teneatur.*

167 *Requiri non debet hæres quantitate à testatore taxata, & arbitrio dato circa personas eligendas, vel circa distributionem.*

168 *Exequi velle hæres nequit, si executoré testator dederit.*

169 *Executor vniuersalis nullo requisito exequitur amp. nu. seq.*

170 *Executor vniuersalis nullo dato hærede institutus & substitutus censetur.*

171 *Executor particularis ad certum certis distribuendum non requirit hæredem lim. nu. seq.*

172 *Executor particularis sine testatoris permissu rem distribuendam non potest propria authoritate capere.*

173 *Hæres per executores cogi potest vt eis det distribuendū.*

174 *Executores meri procuratorem ante litem contestatam constituere non possunt nisi vt ibi sed actorem constituūt & num. seq.*

175 *Executor merus ad negocia procuratorem constituere potest.*

176 *Executor merus ex potestate sibi à testatore tributa procuratorem ante litem contestatam constituere potest.*

177 *Procurator ante litem contestatam ad pias causas executor constituit.*

178 *Procurator ab executore constitui potest vt certis distribuat, non vt procurator suo arbitrio distribuat.*

179 *Procuratorem ante litem contestatam constituit executor quando verba dispositiua in eum directa à testatore fuissent.*

180 *Procuratorem ante litem contestatam legatarius & qui loco hæredis habetur constituunt.*

181 *Delegare alteri officium suum merus testamenti executor minime potest lim. num seq.*

181 *Merus executor alteri suum officium delegare potest in casibus de quibus ibi.*

183 *Delegare non potest executor sua conscientiæ commissa.*

184 *Delegare non potest executor cuius electa industria fuit.*

184 *Industria alicuius ex quibus colligatur electa.*

185 *Executores vltimarum voluntatum transigere & compromittere nequeunt lim. nu. seq.*

186 *Transigere executor vniuersalis potest si res dubia sit & probationes desint; & etiam compromittere.*

187 *Compromittere ac transigere cum decreto executores possunt vbi decretum requiritur, si loco hæredum sint, & pauperum administratores.*

188 *Compromittere, & transigere executores possunt testatoris permissu, legatariorumque consensu.*

189 *Vendere possunt executores testamenti insolutum dare & obligare, præsertim si eis concesserit testator amp. & lim. nu. seq.*

190 *Contrarium tenent ibi citati.*

191 *Possessionem transferre potest executor.*

192 *Executor vendens hæredem pro euictione obligat, secundum consuetudinem loci promittens.*

193 *Vendens executor dominium & possessionem in emptorem transfert nisi hæres contradicat, hoc enim casu emptori hæredem conueniendi pro possessione obtinenda potestatem tribuet executor.*

194 *Tractio insto insolutum tradita in dubio censentur.*

195 *Vēdere executores possunt Christi pauperibus instiutis.*

196 *Executor vendere potest etiam si non fuerit ex trebelliano facta restitutio.*

197 *Permutare & executores possunt.*

198 *Vendendi licentia concessa, censetur executori hipothecata ut vendere possit.*

199 *Executor vendere potest ex licentia sibi à testatore tradita decreto iudicis omisso amp. & lim. nu. seq.*

200 *Vendere executor potest ex testatoris licentia sine decreto etiam si testamentum irritum sit.*

201 *Vendendi potestatem executori testator adultus concedere potest.*

202 *Venditio ex licentia testatoris sine decreto nisi hæredi minori vtilis non valet ab executore facta.*

203 *Contrarium tenet Simonc. ibi citatus.*

204 *Venditio sine decreto ab executore in vim generalis licentiæ a testatore ei traditæ fieri nequit, sed specialis requiritur.*

205 *Contrarium tenent ibi citati.*

206 *Vendere immobilia minorum non possunt executores sine decreto sine testatoris licentia.*

207 *Vendere executores non possunt habita fide de pretio amp. & lim. nu. seq.*

208 *Confessio recepti precij per executorem facta non præiudicat, nisi numeratio probetur.*

209 *Executor vendens habita fide precij pro nummo dominium non trāsfert.*

210 *Vendendi libera voluntate vel potestate executori concessa, vendere poterit habita fide de precio dummodo bona fide gerat & dummodo magnum pro modico non vendat, nec precij solutio differatur vltra diem solutionis legatorum amp. nu. seq.*

211 *Vendendi licentia seu potestas vendendi sicque viri boni arbitrio executori tributo precij fidem habere executor poterit.*

212 *Venditio per executores facta quando legatarius satisfactum foret, vel fuisset in instrumento dictum quam pecuniam recepit in præsentia mei notarij & c. valida est.*

213 *Hærede irrequisito executor vendere nequit nec dominium transferre lim. nu. seq.*

214 *Contrarium tenent ibi citati.*

215 *Vendendi licentia à testatore executoribus tributa vendere possunt quamuis non possit hæres a possessione expelli, sed contra illum pro ea obtinenda agi debeat.*

216 *Contrarium probat Gomez. supra.*

217 *Hærede absente non requisito executor vendere potest.*

218 *Vendere potest executor hærede pupillo irrequisito.*

219 *Venditionem nulliter ab executore factam a iudice cōfirmari peti potest.*

220 *Vendere executor sine hærede nolente consentire non prohibetur.*

221 *Vēdere nō potest executor nisi pro necessitate amp. n. seq.*

222 *Executor habens liberum vendendi arbitrium vendere non potest nisi pro necessitate.*

223 *Merus & nudus executor nisi ex testatoris concessione vendere nequit.*

224 *Vendere non possunt executores sine subhastatione lim. nu seq.*

225 *Executor mixtus absque subhastatione vendit.*

226 *Subhastatio in venditione executoris non requiritur vendendi licentia eidem à testatore concessa.*

227 *Executor vendere non potest forma a testatore sibi tributa minime seruata lim. nu. seq.*

228 *Venditio cum consensu aliorum per executorem uerum facta tenet.*

229

229 *Vendere iusto pracio executor debet alioquin venditio corruet.*

230 *Hæres vendicare potest rem pro debito ab executoribus distractam de quo non constet.*

231 *Vendere non possunt executores ante aditam hæreditatẽ etiam si essent executores ab intestato.*

232 *Vendere vniuersalis executor potest non particularis nisi ei à testatore fuerit permissum lim. nu. seq.*

233 *Executor particularis ex licentia sibi à testatore concessa vendere potest.*

234 *Vẽdere potest executor si nullus fuerit hæres institutus.*

235 *Vendendi licentia à testatore concessa, non potest executor dominium et possessionem in emptorem transferre penes hæredem existentem sed pro ea contra illum agere emptor debet.*

236 *Vendendi licentia à testatore executori in casu concessa quo vendi non possit, executor cõtra hæredem aget pro pijs legatis tantum.*

237 *Venditio per executorem illegitimè facta non tenet, sed non retractabitur nisi in subsidium executore soluendo non existente.*

238 *Pacto retrouendendi in venditione pupilli fauore apposito per executorẽ vendere nõ potest in pupilli præiudiciũ.*

239 *Vendendi licentia à iudice tradita non continet permutationem, neque insoluti dationem, quamuis eam contineat à priuato tributa.*

240 *Executor qui vti vir bonus gerere debet, res quaslibet vendere non potest & si liberam potestatem habeat, intelligitur dummodo bona fide faciat.*

241 *Hæres venditionem impedire potest pecunias necessarias offerendo.*

242 *Executor non potest bona testatoris emere nisi filius sit.*
Pauperibus substitutis an pupillaris facta censeatur.

243 *Vendere potest executor ex libera alienandi potestate sibi concessa.*

244 *Vendere executor potest alijs casibus vt ibi.*

245 *Executor vendere volens rem eligit ac pracium limitat amp & lim num seq.*

246 *Vendit executor siue vt vir bonus constitutus, vel liberam habeat potestatem.*

247 *Solemnitates statuti executor seruare non tenetur quas proprio nomine contrahens seruare teneretur.*

248 *Venditione per executores facta in casu nõ permisso bonæ fidei emptor publicianam & vsucapiendi conditionẽ habebit, nec ab eo res poterit auocari, si pracium in vtilitatẽ hæreditatis fuerit conuersum, nisi eidẽ restituatur.*

249 *Pracio & modo ac tempore vendendi executori à testatore præscriptis non requiretur hæredis citatio, licet requiratur vbi à lege vendendi potestas competeret quam tunc hæres pracium offerendo impediet.*

250 *Hæredem absentem vel adesse nolentem, vocare executor minime tenetur.*

251 *Vendere non potest executor nisi sub hasta lim. nu. seq.*

252 *Contraria opinio communis est.*

253 *Subhastatio à testatore potest executori remitti.*

254 *Executores quibus vendendi licentia vt bonis viris concessa fuit, non possunt nisi bona fide & vt viri boni arbitrio vendere.*

255 *Restitutio male ablatorum est actus iustitiæ & omni iure facienda est.*

256 *Restitui debet siuè naturaliter & ciuiliter vel naturaliter tantum debeatur.*

257 *Restitui debent turpiter data vel recepta lim. nu. seq.*

258 *Turpiter data post delictum nõ restituuntur secus ante.*

259 *Iudici dans pecunias vt iustam sententiam proferat quã alioquin proferre nollet non peccat.*

260 *Legatum integre solutum quod erat defalcandum restitui debet.*

261 *Confitens recepisse spe futuræ numerationis in foro poli non tenetur soluere quod non recepit, & si soluat ei restitui debet.*

262 *Condemnatione iniusta solutum restitui debet.*

263 *Malafide præscriptum restitui debet lim. nu. seq.*

264 *Præscripta retineri possunt si bona fide iure canonico foueatur amp. nu. seq.*

265 *Restituenda non sunt bona fide præscripta si ea completa mala fides superueniat.*

266 *Mutuum filiofamilias factum ob charitatem, restitui debet.*

267 *Contrarium tenent ibi citati.*

268 *Pactum nudum obligat in foro poli.*

269 *Pupillus sine tutore contrahens obligatur naturaliter & in foro poli lim. nu. seq.*

270 *Contrarium tenent ibi citati.*

271 *Pupillus sine tutore se obligans non tenetur nisi locupletior factus sit.*

272 *Contrarium tenent ibi citati.*

273 *Pupillus tutore carens & curatore minor non obligantur naturaliter sine eis contrahentes.*

274 *Contrarium tenent ibi citati.*

275 *Infans vel infanti proximus naturaliter non obligatur lim. nu. seq.*

276 *Infans obligatur naturaliter si malitia ætatem suppleat.*

277 *Contrarium tenent Sanch. ibi citatus.*

278 *Pupillus cum tutore contrahens nec naturaliter obligatur lim. nu. seq.*

279 *Pupillus cum tutore contrahens, alio tutore authore obligatur.*

280 *Pupillus effectus locupletior tutori obligatur.*

281 *Pupillus ex dolo tutori obligatur.*

282 *Pupillus authore tutore sine decreto nõ obligatur si alienet res immobiles vel mobiles quæ possunt seruando seruari.*

283 *Pupillus & adultus cui à iudice administratio interdicta fuit ex causa naturaliter non obligatur.*

284 *Pupillus ex mutuo naturaliter non obligatur.*

285 *Contrarium tenent ibi citati.*

286 *Lege resistente contractui naturalis non oritur obligatio amp. nu. seq.*

287 *Iuramentum non firmat contractum cui lex resistit.*

288 *Retentio non datur ex naturali obligatione lege resistente contracta.*

289 *Ludo amissa an retinere minor possit si amissa soluere iurauerit.*

290 *Restituere quis tenetur à minore accepta sine tutore vel curatore vt ibi.*

291 *Compensatione occulta minor vti potest vt ibi lim. n. seq.*

292 *Minor compensatione vti non potest si restitutio in integrum sibi competat.*

293 *Ludo amissa à lege prohibita minor retinere potest.*

294 *Negans contraxisse coram iudice, cum minore qui probare non possit quomodo non teneatur.*

295 *Lædere alium non possunt Ecclesia, nec personæ Ecclesiastica.*

296 *Aduocatus, medicus & huiusmodi vltra debitam mercedem recepta restituere tenentur.*

296 *Iudex iniuste iudicans restituere tenetur.*
297 *Aduocati quæ facere & cauere debeant.*
298 *Negotiatione illicita quæsita restitui debent.*
299 *Foro poli restituere tenetur qui & in foro fori.*
300 *Ludo quæsita restitui debent vt ibi.*
301 *Ludi mala & miraculum quod Lucæ successit.*
302 *Ludus à lege ciuili vetari potest.*
303 *Hipocrita & ceretanus restituere tenentur.*
304 *Constitutio iniqua Principis contra ius naturale vel Diuinum iusta causa cessante sperni potest, & eius causa recepta restitui debent.*
305 *Inuentario non confecto vltra vires hæreditatis recepta restitui debent.*
306 *Testamento minus solemni relicta solui debent.*
307 *Naturali obligatione remanente sublata ciuili sententia, vel præscriptione præstari debent naturaliter debita.*
308 *Pœna legalis non debetur ante sententiam nisi ipso iure imposita sit lim. nu. seq.*
309 *Pœna legalis etiam lata sententia non debet offerri nisi petatur.*
310 *Pœna legalis in foro poli non debetur nisi ex parte alterius sit restitutio damni.*
311 *Pœna legalis quando in foro poli debeatur.*
312 *Filius seruus & socius male parta restituere tenentur amp. num. seq.*
313 *Filius restituere quando teneatur notabilem summam ablatam patri.*
314 *Hæres vsurarij ab Episcopo cogi potest ad restitutionem.*
315 *Restitutio statim fieri debet cũ primũ potest amp. n. seq.*
316 *Restituere potens non est absolutus si non restituat.*
317 *Hæredes ad restituendum testamento grauare non sufficit lim. nu. seq.*
318 *Executor excusatur si modicum moretur ex causa lim. nu. seq.*
319 *Executor tutus non est exequi differens pro hæredis vtilitate.*
320 *Restitutio non mathematice sed moraliter facienda est.*
321 *Restituendi oportunitate carens non tenetur elicere positiuè restituendi propositum.*
322 *Hæredes & vxor ad quos malè parta per virum patrũuè peruenere etiam pro alimentis restituere tenentur. lim. nu. seq.*
323 *Hæredes & vxor à restitutione excusantur si necessitate coacti aliter viuere non potuissent.*
324 *Clerici ex illicita negociatione quæsita vel aduocatione, restituere tenentur.*
325 *Dos ex male partis genere data restitui debet simul ac sciuit.*
326 *Restitutio rei damnificatæ non sufficit cum supplemento valoris.*
327 *Restitui debet omne lucrum post moram contingens.*
328 *Damnum dolo, vel lata culpa illatum in foro poli restitui debet. lim. num. seq.*
329 *Leui & leuissima culpa in foro poli tenetur, qui id intendit lim num seq.*
330 *Culpa leui & leuissima omittendo consistente intendens non tenetur ad damnum.*
331 *Damnum primum dumtaxat præstatur.*
332 *Vasa mala cõmodans non tenetur si dixerit vt videret.*
333 *Damni non præuisi nec intenti illati nõ tenetur qui causa fuit rei illicitæ operam dando lim. nu. seq.*
334 *Damnum nec præuisum nec intentum refici debet si probabiliter euenturum poterat præuideri.*
335 *Damnum consentienti illatum non reficitur.*
336 *Aduocati & similes quando de leui teneantur.*
337 *Damno positiue cooperans restituere tenetur si contra iustitiam egerit.*
338 *Mandans restituere damna tenetur amp. & lim. nu. seq.*
339 *Princeps subditis mandans ipsis & damnificato damnũ restituere tenetur.*
340 *Mandans non tenetur mandato reuocato si illud innotuit mandatario lim. nu. seq.*
341 *Consulens reuocato consilio non releuatur.*
342 *Mandans non tenetur quando mandatarius excessit fines mandati.*
343 *Mandans non tenetur quando mandatarius alia causa motus deliquit.*
344 *Consulens, rogans, hortans, & instruens, damnum inferri restituere tenetur amp. & lim nu. seq.*
345 *Consulens tenetur etiam si ante factum conatus fuisset consilium reuocare, nisi consilium falsum fuisset.*
346 *Consulens tenetur etiam si consilium ab alio datũ fuisset.*
347 *Consulentibus pluribus quatenus teneantur.*
348 *Consulens minus malum pro maiori vitando non tenetur si aliàs maius malum non potuisset euitari.*
349 *Damni excessus causa de illo dumtaxat tenetur excessu.*
350 *Consulens ad dãna non tenetur quæ consulens passus fuit.*
351 *Consulens si imperitus & idiota fuerit damna restituere non tenetur.*
352 *Consulens non tenetur vbi damnum sine consilio successisset.*
353 *Consentiens si tamen efficaciter suo cõsensu ad damnum concurrerit & non aliter tenetur lim. num seq.*
354 *Suffragio vltimo loco dantes postquam ex alijs datis cõdemnatio processerat non tenentur lim. vt ibi & nu. seq.*
355 *Suffragia posteriora dantes dubitantes an post numerum sufficientem dederint tenentur.*
356 *Suffragia priora dantes etiam si certo nossent alios in eãdem sententiam venturos restituere tenentur.*
357 *Suffragia dare renunciantes inde aliquod damnum secuturum præuidentes restituere tenentur.*
358 *Laudans & inducens malefactorem ad damnum alteri inferendum restituere debet, licet secus sit si dumtaxat laudaret.*
359 *Receptans malefactorem vel prædam restituere tenetur lim. num. seq.*
360 *Receptãs ob consanguinitatem humanitatem vel necessitatem hospitij nihil ad malum præstans, nec restituere punirique minime potest.*
361 *Auxilium post delictum præstans nõ tenetur restituere.*
362 *Receptans furtum non tenetur nisi receptatio furti causa fuerit sine qua non.*
363 *Participans in damno alterius si in opere intrinsecè malo fuerit particeps, restituere tenetur secus si iusto metu coactus lim nu. seq.*
364 *Ratificans damnũ suo nomine illatũ restituere nõ tenetur.*
365 *Impedire damnũ obligatus ex iustitia totum vel partem restituere prout tenebatur & poterat obstringitur.*
366 *Obstare manifestare & clamare, & impedire ex officio de iustitia obstrictus causa iusta cessante omittens restituere tenetur lim num. seq.*
367 *Impediens malo animo obstare volentem furi obligatũ sola charitate non tenetur restituere.*
368 *Accepta à fure post furtum commissum ne fur manifestetur non restituuntur lim num. seq.*
369 *Accepta à fure ne manifestetur quãdo sint restituenda.*

370 Impedire omittens extrema necessitate pressum non tenetur restituere.

371 Effectu non secuto consulens mandans & alij de quibus supra restituere non tenentur.

372 Restituere tenetur is cui testator iussit.

373 Emens alienum scienter restituere tenetur amp. & lim. nu. seq.

374 Emens à fure scienter furti tenetur ac restituere debet amp. nu. seq.

375 Emens scienter alienum sine precio non tenetur rem domino restituere.

376 Pignori aliena scienter recipiens restituere tenetur.

377 Furti poene incursus requirit scienter emptum, & celationem furti & animum lucrandi.

378 Emptor rei furtiuæ bona fide consumptæ non tenetur restituere nisi quatenus locupletior effectus sit.

379 Emptor alienæ rei præcium quod ex venditione percepit restituere non tenetur sed id pluris si quid perceperit.

380 Emens alienum pro domino precio sibi restituto sine eo restituere non tenetur.

381 Contrarium tenent ibi citati lim. nu. seq.

382 Emptori rei furtiuæ præcium solutum non repetit dominus rei qui illud ei soluit.

383 Emens à fure si domino restituat præcium à fure repetet.

384 Emptor rei furtiuè pro domino publicè protestans præciũ repetet.

385 Emptor rei furtiuæ à domino præcium repetit si ei vtilis emptio fuerit.

386 Emptor rei furtiuæ præcium à domino consequitur si difficilius domino fuisset illius recuperatio.

387 Emens à latronibus vel hostibus præcium recuperat.

Furtum factũ à debitore an puniatur vbi etiam de clerico res furatas retinente.

388 Emens rem furtiuam præcium repetet in vtilitatem domini conuersum.

389 Emptori præcium si dominus soluerit pro re sua ei vendita per furem recuperanda, non repetet.

390 Emptor rei furtiuæ præcium recuperat ex statuto lim. num. seq.

391 Iudeus pignori aliena recipiens domino non tenetur restituere non obstante priuilegio.

392 Clerici & extranei non ligantur priuilegijs quod iudæi foenerantes nequeant à dominis rerum sibi hipothecatarum conueniri.

393 Emptor rei furtiuæ dubitans esse furtiuam non tenetur domino restituere.

394 Hæres non excusatur à restitutione ex ignorantia furti vel vitij sui authoris.

395 Restitutio si dominus ignoretur factis debitis diligentijs pauperibus fieri potest & restituens liberatur lim. num. sequent.

396 Compositione facta cum Papa restituere obligatus liberatur & n. 801.

397 Restitutio expensis debitoris facienda est, nisi eas creditor facturus fuisset.

398 Creditori etiam excomunicato restitutio facienda est.

399 Turpiter recepta ob maleficium ex materia non vendibili, vel iniqua conuentione non domino sed pauperibus vel fisco restitui debent.

400 Iudici datum per fouentem iustitiam si tamen pro iustitia administranda dederit repeti potest lim. nu. seq

401 Iudex qui non habet salarium de publico mercedem tãtum legibus taxatam petere potest.

402 Iudex qui recepit pro iniusta sententia ferenda ad damna parti tenetur.

403 Testis restituere tenetur quod pro testimonio perhibendo recepit lim. num. seq.

404 Testis non restituit quod pro falso deponendo recepit, licet parti ad damna & interesse teneatur.

405 Testis pro labore et expensis factis in ferendo testimonio iustam mercedem petere potest ac recipere.

406 Notarij & alij publica officia exercẽtes mercedem lege constitutam recipere possunt, non tamen vltra.

407 Inuentor alienæ rei sine mercede restituere tenetur lim. num seq.

408 Inuentor alienæ rei pro labore in perquirendo recipere potest.

409 Inuentor alienæ rei ex promissione vel consuetudine recipit.

410 Inuentor alienæ rei sponte data recipere potest.

411 Restitutio Communitati facienda est pro damno ei illato.

412 Inuentori pauperi ab Episcopo vel confessario applicari potest.

413 Restituere tenetur gratis facere legis præcepto obligatus lim. nu. seq.

414 Gratis ex officio facere obstrictus non tenetur restituere quod pro mercede laboris recepit.

415 Maleficium ne fiat si quid recipiatur restitui debet lim. nu. seq.

416 Contrarium tenent ibi citati.

417 Maleficium & opus illicitum ne fiat alia virtute quam iustitiæ recepta non restituuntur.

418 Metu qui caderet in constantem virum acquisita restitui debent.

419 Stuprans damna illata stupratæ restituere tenetur.

420 Læso qui in integrum restituitur restitutio læsionis facienda est.

421 Vendens precio iusto sciens decretum minoris præcij secutum vel naues venturas restituere tenetur.

422 Contrarium tenent ibi citati.

423 Fur rem extantem alioquin eius æstimationem restituere tenetur amp. & lim. nu. seq.

424 Fur re perempta tenetur etiam si eodem modo penes dominum perijsset.

425 Contrarium tenent ibi citati.

426 Fur non tenetur ad interesse quantiplurimi nisi dominus si tunc habuisset rem furto subtractam fuisset venditurus.

427 Fur expensas vtiles & necessarias in re furata factas deducere potest.

428 Fur non tenetur ad rei præcium nisi eo tempore quo illam dominus vendidisset, vel consumpsisset.

429 Fur non potest violenter re furtiua nisi incontinenti spoliari.

430 Furtum rei leuis alioquin veniale multis casibus mortale efficitur vt ibi.

431 Furans rem suam vel sibi debitam restituere non tenetur.

432 Malæ fidei possessor fructus restituere tenetur amp. & lim. vt infra.

433 Fructus restituere tenetur malæ fidei possessor cui mala fides superuenit pro tempore malæ fidei.

434 Fructus percipiendos fur malæ fidei possessor restituit.

435 Fructus ex re meliorata perceptos à mala fidei possessore an restituat.

436 *Possessor malæ fidei quas expensas deducat.*

437 *Fructus quos inhoneste dominus percepisset malæfidei possessor non restituit.*

438 *Malæfidei possessor rem & prætium in foro poli restituere tenetur non pœnam.*

439 *Eligens dignum omisso digniore mortaliter peccat; indignum omisso digno idem & ad restitutionem tenetur.*

440 *Contrarium tenent ibi citati amp & lim.num seq.*

441 *Patre meliorante dignum filium digniore omisso, dignus digniori restituere non tenetur.*

442 *Dignum digniori præferri faciens non tenetur restituere amp & lim.num seq.*

443 *Digno dari impediens vt æque digno detur non tenetur restituere lim num. seq.*

444 *Dignum impediens vt digno detur dolo vel fraude restituere tenetur.*

445 *Digniorem impediens dolo & fraude restituere tenetur amp.& lim num.seq.*

446 *Digniorem præcibus omitti faciens restituere tenetur.*

447 *Digniorem omitti faciens qualiter restituere teneatur.*

448 *Digniorem omitti faciens restituere tenetur si iustitia commutatiua offensa fuerit.*

449 *Impediens à consecutione hæreditatis legati & eiusmodi dolo cui fraude restituere tenetur.*

450 *Seruus à domino fugiens redire tenetur lim. num. seq.*

451 *Christianus ab infidelibus captus euadens redire non tenetur.*

452 *Aliena sine vitio possidens simul ac iniuste possidere nouit restituere tenetur amp.num.seq.*

453 *Aliena possidens statim cum nouit aliena ea restituere cum fructibus tenetur.*

454 *Furtiuæ rei emptor vel aliter acquirens domino si extet restituere tenetur, si autem perempta illius æstimationem amp.& lim.num.seq.*

455 *Emptor rei furtiuæ à domino rei præcium consequi non potest.*

456 *Emptor furtiuæ rei in his quæ vsu consumuntur si fur soluendo existat non tenetur æstimationem soluere vbi nec in aliam speciem transformatam.*

457 *Contrarium tenent ibi citati.*

458 *Emens bona fide à fure si scientia superueniat potest rei domino dicere moue litem quia per sentētiā decidi volo.*

459 *Emi res furtiua potest per dubitantem rem esse furtiuam modo nō sit dubius an eā emere possit sine peccato.*

460 *Emens modico præcio rem furtiuam pro domino quam alioquin dominus non habuisset, tunc dominus rei præcium restituet.*

461 *Thesaurus arte magica inuentus totus Principis est sed vide ibi.*

462 *Restitutionis præceptum obligat ad mortalem culpam quia iustitiæ est.*

463 *Possessor bonæfidei statim cum rem à se possessam alienam scit illam domino restituere tenetur lim.num.seq.*

464 *Possessor bona fidei si bona fide alienauerit vel consumpserit suam esse credens non tenetur nisi quatenus locupletior sit effectus lim.num.seq.*

465 *Locupletior factus aliquis non præsumitur qui bona fide consumpsit.*

466 *Contrarium tenent ibi citati.*

467 *Possessor bonæfidei non tenetur de interitu lim.n.seq.*

468 *Possessor bonæfidei de interitu tenetur si fuerit in mora restituendi.*

469 *Emptor bonæfidei qui eodem præcio vel minoris vendidit, non tenebitur aliquid restituere, nisi id plus quod consecutus esset.*

470 *Possessor bonæfidei non restituet rem quam alteri donauit cui aliam non donasset nisi eam habuisset amp.n.seq.*

471 *Donatarius rei sibi à bonæ fide. possessore donatæ si eam ludo amiserit restituere non tenebitur nisi tantumdem ex suo lusisset si ea res sibi donata non fuisset.*

472 *Furtiuam rem cum amicis comedens catenus restituere tenetur quatenus ex suo impēdisset amp num.seq.*

473 *Furtiuam rem apud amicum comedens non tenetur restituere vltra eius valorem si plus comedisset.*

474 *Vsurarium contractum bona fide iniens, si postea iniustum nouerit rem cum eo in quo detur effectus fuit restituere tenebitur.*

475 *Hæreditatis possessor bona fide quas expensas deducet.*

476 *Dubitans alienam rem esse postquam bona fide eam acceptat si debita adhibita diligentia non inueniatur dominus nō restituit nisi in alieni dominij magis inclinet, hoc enim casu aliquid restituere debet.lim.num seq.*

477 *Dubius in acceptione rei malafide si facta debita diligentia dominum non inueniat partem restituet ad ratam dubij.*

478 *Dubitans rem esse suam quam à bonafide possessore abstulit debet restituere totum.*

479 *Occupans rem à nullo possessam si dubitet cuius sit sua an aliena pro ratione dubij aliquid restituere tenetur.*

480 *Diligentia adhibita melior est conditio possidentis.*

481 *Adulter damna marito post triennium & hospitali refundet lim.num.seq.*

482 *Adulter dubius an sua vel mariti proles existat restituere non tenetur.*

483 *Damnum inferens totum si solus partem si cum alijs intulerit restituere tenebitur lim.num seq.*

484 *Dubitans an damnum dederit non tenetur restituere. lim num.seq.*

485 *Damnum à pluribus illatum si à quo ignoretur quisque ad ratam dubij.*

486 *Dubitans ante damnum restituere tenetur cōstito damnum processisse.*

487 *Volenti iniustum sibi fieri restitutio facienda non est.*

488 *Damnum communitati restitui debet in eius bonis illatum nisi leue sit.*

489 *Damnum illatum à seruo dominus non reficit nisi ditior effectus.*

490 *Pater non tenetur resarcire damnum à filio illatum sine sui culpa.*

491 *Damnum in re fructifera in spe existente illatum quatenus reficiatur.*

492 *Procurator ad emendum equum 100. si 90. emerit, 10. restituet lim.num.seq.*

493 *Procurator opera & industria plus minusue emens aut vendens restituere non tenetur.*

494 *Accepta pro faciendo opere debito ex iustitia danti restituetur lim num.seq.*

495 *Iudex restituere non tenetur ab eo datum cuius non interesset vel liberè donatum.*

496 *Quæstores ab his quibus ex officio pecunias soluere tenentur nil capere possunt.*

497 *Executores vltra mercedem sibi debitam nil capere possunt nisi pro maiori labore.*

498 *Opere illicito pro faciendo ante recepta restitui debent, secus si postea etiam promissione præcedente amp.& lim. num.seq.*

499 *Pater, vir, & dominus in illicitè quæsitis à filio seruo & vxore nullum ius habent.*

500 *Peccati vitandi causa quid accipi potest.*

501 *Causa turpi quæsita restitui debent si lex capientem in capacem reddat.*

502 *Contractu malo ex aliqua circumstantia capta restitui debent.*

503 *Periculo eripiens rem alienam domino restituere tenetur, detracta æstimatione laboris.*

504 *Possessor malæ fidei de interitu tenetur etiamsi eodem modo res penes dominum perijsset amp. & lim. n. seq.*

505 *Periculum rei spectat ad possessorem malæ fidei etiam si dubitetur an eodem modo penes dominum perijsset.*

506 *Periculum non est furis post oblatam domino & per eũ penes furem dimissam rem furatam.*

507 *Periculum domini est si certum sit eodem modo penes dominum perituram lim. nu. seq.*

508 *Periculum furis est post moram, puta si rem eo tempore destruxit quo penes dominum non perijsset.*

509 *Possessio malæfidei restituere debet cui abstulit eiusuè successori ius aliquod in ea habenti lim. nu. seq.*

510 *Emptor malæ fidei restituere domino tenetur nisi alioquin pracium recuperare non posset.*

511 *Furi auferens, vel mala fide superueniente possessori bonæ fidei res domino restitui debet intellige vt ibi.*

512 *Restituenda hæredibus si pro anima defuncti erogari iterum restituere tenetur lim. vt ibi.*

513 *Distribuẽs in ea opera in quibus alij distributionẽ dominus commiserat non tenetur iterum dare.*

514 *Bonæ fidei possessor si mala fides superueniat ei à quo habuit restituere tenetur, vt praciũ recuperet lim. n. seq.*

515 *Contrarium tenent ibi citati.*

516 *Bonæ fidei possessor titulo lucratiuo si mala fides superuenisset restituere domino tenetur.*

517 *Multo qui bona fide aliena deferenda recepit domino restituere potest.*

518 *Emens à fure domino restituere debet amp. et lim. n. seq.*

519 *Emens bona fide si vendiderit furtiuam contractum rescindere tenetur & pracium emptori restituere & rem domino reddere amp. nu. seq.*

520 *Emens rem falsam & vendens recuperare & pracium restituere debet.*

521 *Vendens equum furtiuum quando pracium emptori restituere non teneatur.*

522 *Venditor bonæ fidei alienæ rei tenetur id plus pracij restituere quod recepit.*

523 *Emptor & venditor rei alienæ augmentum pracij cum re domino restituere non tenetur.*

524 *Contrarium tenent ibi citati.*

525 *Restitutio ex delicto vel re accepta quomodo facienda.*

526 *Restitutio à possessore malæ fidei fiat indistinctè, à bonæ fidei possessore si habeat, vel quatenus ex ea ditior sit effectus amp. & lim. nu. seq.*

527 *Damnum fieri præcipiens restituere tenetur si ei cui iussit præsit & in eo authoritatem habeat amp. nu. seq.*

528 *Exequens post iubentem damnum reficere tenetur.*

529 *Aggressores plures damnum reficere tenentur licet alter dumtaxat percusserit.*

530 *Mandans & consulens tenetur post præcipientem & alij successione vt ibi.*

531 *Restituto tota à causa principali cæteri omnes liberantur amp. num seq.*

532 *Restituente integre causa secunda, damnum passus nil vlterius petere potest, sed causa secunda indemnis à prima conseruari debet amp. nu. seq.*

533 *Restituẽte aliquo ex pluribus vnius causæ, ratas ab alijs consequetur.*

534 *Restituente aliquo vnius causæ plurium causa priori nõ soluente ratas ab eiusdem causæ complicibus cõsequetur.*

535 *Restituente vno si alter ex tribus damnum dantibus soluendo non sit medietatem à consocio consequetur soluẽdo existente.*

536 *Damno condonato primæ causæ sequentes libere euadũt.*

537 *Creditoribus restitutio fieri debet prius rei suæ domino amp. & lim num. seq.* (rata debet.

538 *Dominos plures adesse si dubitetur cuilibet restitui pro*

539 *Venditor ratione pracij non soluti præfertur.*

540 *Contrarium tenent ibi citati.*

541 *Venditori merces restituuntur emptore non soluendo existente.*

542 *Contrarium tenent ibi citati.*

543 *Venditor in re vendita præfertur si ex statuto dominium translatum non sit.*

544 *Debita certa prius incertis soluenda sunt.*

545 *Contrarium tenent ibi citati.*

546 *Debita ex contractu oneroso prius lucratiuis soluãtur.*

547 *Legata prius quam hæredis debita solui debent.*

548 *Hipothecarijs creditoribus prius soluitur postea personalibus.*

549 *Hipothecariorum creditorum priori soluitur nisi posterior ad emendam vel reparandam rem mutasset, vel huiusmodi.*

550 *Emptorum plurium priori res tradi debet.*

551 *Creditor in bonis defuncti creditori hæredis hipothecario præfertur.*

552 *Debitor non seruans ordinem soluẽdi de quo supra mortaliter peccat contra iustitiam, nisi iuris vel facti ignorãtia, vel materiæ paruitas ipsum excuset.*

553 *Debita pœnalia ex maleficio postponuntur debitis non pœnalibus.*

554 *Debitum ex rapina, furto præfertur, furtum vsuræ coeteris paribus.*

555 *Debitum ex contractu licito vsurario præponi debet.*

556 *Ordo à statuto datus seruari debet in solutione.*

557 *Ordinem restituendi non seruans grauiter peccat & restituere tenetur.*

558 *Creditoribus ex cõtractu vel delicto pro rata solui debet.*

559 *Creditores personalem tantum habentes æqualiter admittuntur.*

560 *Exigens prius suum creditum in actionem personalem habentibus alijs non tenetur restituere nisi ius prælationis haberent lim num. seq.*

561 *Creditori posteriori soluens dum non soluẽdo extit absque debitoris petitione peccat lim. nu. seq.*

562 *Contrarium tenent ibi citati.*

563 *Debitor soluere potest pauperioribus creditoribus aliorũ prælatione cessante.*

564 *Contrarium tenent ibi citati.*

565 *Funeris expensa moderata coeteris creditoribus defuncti præfertur lim n. seq.* (ex graui necessitate.

566 *Funeris impensa fieri non potest ex bonis creditorũ nisi*

567 *Medici pharmacopolæ & huiusmodi mercedẽ & praciũ recipere possũt à debitore nõ soluẽdo existẽte lim. nu. seq.*

568 *Medici & pharmacopolæ mercedem ac pracium vltimæ infirmitatis tantum coeteris anteriorem habent modo nõ habeant expræssam anteriorem.*

569 Vxor non tenetur restituere nisi id pluris consumpti ex bonis viri quam sibi deberetur.

570 Donatio facta per debitorem soluendo existentem tenet, nec restitui debet quamuis donans postea non soluendo fieret.

571 Debitor potest diligentiori licet posteriori creditori soluere lim.num.seq.

Creditori vnius negocij licet posteriori creditori alterius negocij prius solui debet.

572 Venditum alij, sibi ab eodem vendi sciens & emens ante traditionem primo factam in foro poli restituere tenetur.

573 Famulus domino seruiens non soluendo existenti nil recipere potest nisi ex eo tantum dominus acquisierit lim. num.seq.

574 Famuli salarium à domino petere & capere possunt non soluendo existente si decenter sine eis viuere nõ poterat.

575 Famuli salarium recipiunt vt ibi.

576 Debitor statim restituere tenetur quod modo sine sui notabili damno facere non potest & in futurum fore credit vt numquam restituere possit si ex delicto restituere debeat.

577 Contrarium tenent ibi citati.

578 Lucri magni priuatio non est iusta causa impedienda restitutionis.

579 Debitor religionem ingredi nequit satisfacere impotens. amp & lim.num.seq.

580 Debitor nec ex voto ante emisso ingredi potest non satisfacto creditoribus lim.num.seq.

581 Debitor in seculo manens si dubitet an satisfacere possit ingredi tenetur si votum debita praecessisset.

582 Debitor obsequij puta faciendi scripturam ingressu religionis liberatur lim num.seq.

583 Debitor post ingressum promissa religioni compatibilia implere tenetur amp.num.seq.

584 Contrarium tenent ibi citati.

585 Debitor religionem ingressus debitum satisfacere debet.

586 Contrarium tenet Sanch. ibi citatus.

587 Religionem ingredientis professio valet satisfacere creditoribus non valentis.

588 Motus Pij. V. quoad debitores ingredientes religionem quando cesset.

589 Peccatum committi operans operari debet vt resipiscat.

589 Religionis ingressum impediens exitumuè procurans restituere tenetur.

590 Reuelans secretum peccat vt ibi.

591 Famam iniustè auferens restituere tenetur amp.& lim. num.seq.

592 Detractorem audiens & quodammodo ad detrahendũ mouens restituere debet.

593 Fama etiam ijs restitui debet quibus ab eo cui crimen narratum fuit reuelatum fuisse dubitatur lim.n seq.

594 Fama nõ debet ei restitui cui reuelauit audiens si de audientis taciturnitate diffamans non verebatur.

595 Famam restituere debet qui verum dixit honorando & laudando.

596 Famam falso auferens restituere debet falsum dixisse, narrando, & etiam iurando.

597 Fama priuatim restituere debet qui priuatim abstulit.

598 Famam auferens omne damnum restituere debet.

599 Detractor qui impedivit alterum acquirere quatenus restituere teneatur.

600 Contumelia afficiens, susurrans, deridens, restituere tenetur.

601 Famam alibi auferens, seu diffamans animo nocendi alibi publicè infamatum restituere tenetur.

602 Famam alteri auferre malo an mo suam tuendo aliquis non potest lim.num.seq.

603 Infamans alium non animo nocendi sed suam famã tuendi non tenetur restituere lim.num.seq.

604 Infamans alium vt non teneatur restituere requisita.

605 Compensatio detractionis vnius cum alterius fieri potest lim.num.seq.

606 Compensatio non fit cum fama auferenda.

607 Fama ablata potest condonari & etiam reciprocè.

608 Infamatorem infamans ad sui defensionem non peccat.

609 Famæ restitutio impossibilis non obligat.

610 Fama non est restituenda si diffamatio inefficax fuit.

611 Fama non restituitur si absque periculo vitæ restitui nequit.lim.num.seq.

612 Bona ordinis inferioris quando superioris ordinis præpolleant.

613 Delectans diffamationis qualiter peccet.

614 Fama non est restituenda quando infamatus suis bonis actibus famam recuperauit.

615 Fama restitui non debet quando illi quibus falsum etiam narratum fuit obliti fuissẽt puta lapsis.20.vel 30. annis.

616 Famam nõ restituit quis cum notabili suæ famæ iactura.

617 Famam hæres infamantis non restituit.lim.num.seq.

618 Contrarium tenent ibi citati.

619 Hæres infamantis damna restituere tenetur.

620 Hæredibus infamati an fama restitui debeat.

621 Iudicium temerarium quando ad restitutionem obliget.

622 Infamans in materia leui & vti apta ad infamandum dicens probabilibus non habuit, non tenetur restituere.

623 Crimen alienum ab alijs auditum narrans alijs quatenus teneatur.

624 Infamia alterius tribus casibus detegi potest sine peccato & iniustitia.

625 Famæ restitutio quando in pecunia facienda.

626 Famæ ablatores sibi ipsis ad inuicem infamiam illatam remittere possunt.

627 Fama cum fama compensari potest lim.num.seq.

628 Compensatio famæ cum fama inter diffamatos fieri non potest sine mutuo consensu.

629 Compensari pecunia fama nequit sine consensu creditoris pecunia.

630 Compensatio famæ quando fieri non possit.

631 Compensatio famæ si fieri nequeat, non est pecunia compensanda alio damno secluso.

632 Contrarium tenent ibi citati.

633 Vxor notabilem quantitatem viro auferens restituere tenetur amp.& lim.num seq.

634 Vxori donata viri contemplatione viri sunt & ea restituere vxor tenetur.

635 Vxor communia cum viro alienans restituere tenetur.

636 Vxor donare potest quæ solitæ sunt eiusmodi conditionis bonorum viri elargiri absque restitutione.

637 Vxor potest ex bonis sui viri etiam inuiti extrema necessitate laboranti donare.

638 Vxor potest subuenire filijs & alijs egenis lim.num.seq.

639 Vxor viro mortuo in suam partem imputat expensas pro filijs & alijs egenis factas vt supra.

640 Vxor aliquid occultare potest pro viri magno damno, euitando.

641 Vxor ex certa portione à viro sibi prouictu assignata, parcè viuens residuum retinere potest.

642 *Vxor viro amente vel absente eleemosinas erogare potest.*

643 *Vxor pro victu vestitu & medicamentis necessarijs ex viri bonis capere potest.*

644 *Vxor viro decocto etiam sibi & familiæ pro alimentis, capere potest.*

645 *Vxor quæ congruam dotem dedit de lucro laborum disponere potest.*

646 *Religiosi post votum paupertatis vltra necessaria nil sibi vsurpare possunt lim. num. seq.*

647 *Religiosus qui suam indigentiam superiori narrauit pro victu, si non dederit necessaria capere potest.*

648 *Moniales esculenta & poculenta donare possunt.*

649 *Famuli certo tempore conducti contra iustitiam peccant sine causa recedentes.*

650 *Famuli auferentes aliquid domino in quantitate notabili an peccent.*

651 *Damnum à pluribus datum quatenus reficiendum.*

652 *Pluribus damnum dantibus insolidum tenentur.*

653 *Vulnerato lethaliter mortem accelerans quatenus teneatur.*

654 *Damnum ab vno datum quod ab alijs datum fuisset dãs reficere tenetur.*

655 *Vsurarius tenetur vsuras restituere amp & lim. n. seq.*

656 *Vsurarius qui potest restituere interim absolui non potest.*

657 *Vsurarius deducto ne egeat in foro poli restituere tenetur, in foro fori autem intotum.*

658 *Vsurarius restituere non tenetur quod eum vsuris lucratus fuit lim. num. seq.*

659 *Vsurarius restituere tenetur factus si rem fructum ferentem extorsisset.*

660 *Vsurarius restituere non tenetur in casibus, de quibus ibi.*

661 *Vsurarius non tenetur restituere si vsuræ fuerint remissæ, quamuis de non petendo pactum non sufficeret.*

662 *Infidelibus bona nisi in certis casibus nequeunt auferri.*

663 *Eleemosina de illicitè quæsitis fieri non potest licet secus sit vbi non sunt restituenda.*

664 *Gabellæ illicitè extorta restitui debent.*

665 *Falsum deponens testis omnia damna parti restituere tenetur.*

666 *Filij debitoris non soluendo existentis qui victum sibi parare possunt etiam alijs seruiendo sine dedecore tenentur creditoribus alimenta restituere.*

667 *Emens à debitore tradita ei pecunia quam consumpturum scit in præiudicium creditorum, & vendens sciens se ad soluendum impotentem nisi necessaria ad victum vendit restituere tenetur.*

668 *Debitore non soluendo existente nil ab eo capi potest nec ab vsurario.*

669 *Legatum debitor non soluendo existens repudiare nequit in foro poli, & restituere tenetur amp. & lim. n. seq.*

670 *Legatum repudiari consulens nisi bona fide tenetur restituere lim num seq.*

671 *Legatum seu hæreditatem per debitorem repudiatam acceptans nisi debitorem ad repudiandum induxerit repudiantis debita soluere non tenetur.*

672 *Legatum debitori factum repudiare non potest debitoris hæres.*

673 *Occisi iniustè damna hæredi refici debent amp. & lim. num seq.*

674 *Homicida damna reficere tenetur licet vnum pro alio occiderit.*

675 *Homicida damna & lucrum cessans soluere tenetur ac restituere si iniuste occiderit, vel vulnerauerit.*

676 *Occidens inuasorem non tenetur restituere.*

677 *Occidens non tenetur soluere totum lucrum quod fecisset occisus, sed spem lucri.*

678 *Vita hominis & membri abscisio non recipiunt æstimationem.*

679 *Occidens pro funeris impensa nil restituere tenetur nisi ob lucrum cessans & damnum emergens.*

680 *Occisi pro anima restitui nihil debet ad reparandum vitę damnum de iustitia, sed de æquitate.*

681 *Occidens eum qui paulo post necandus erat morte iusta mortaliter peccat non tamen restituere tenetur.*

682 *Homicida qui pœnam talionis soluit alia pœna non tenetur.*

683 *Contrarium tenent ibi citati.*

684 *Homicida à restituendo liberatur si læsus eiusue hæredes omnia damna remiserint lim. n. seq.*

685 *Homicida ex remissione delicti damnorum restitutionem non euadet.*

686 *Homicida casualis restituere non tenetur lim. n. seq.*

687 *Homicida casualis tenetur quando vbi medici non adfuissent vulnus illatum fuisset.*

688 *Homicida non tenetur nisi ad expensas necessarias.*

689 *Homicidij operi periculoso nauans quatenus teneatur.*

690 *Adultera virum occidens adulter quando non teneatur.*

691 *Ebrius homicidium committens quatenus restitutioni sit obligatus.*

692 *Hæredibus necessarijs tantum restitutio facienda est.*

693 *Condemnatus falsis testibus an per homicidam indemnis conseruari debeat.*

694 *Honoris restitutio non fit in mutua prouocatione, nec aliter vt ibi.*

695 *Restitutio est ad salutem necessaria amp. & lim. num. seq.*

696 *Restitutio rerum suo tempore facienda est iusto titulo acceptarum vt ibi.*

697 *Peccato mortali existens iustus fieri non potest & salutem per gratiam consequi sine animo restituendi cum poterit.*

698 *Restituere obstrictus quoties peccet.*

699 *Hæredi iniungere an sufficiat ut restituat quod defunctus restituere debebat.*

700 *Restitutio ex acceptione, vel re accepta quatenus facienda.*

701 *Restitutio pro bonis naturalibus animi & acquisitis & spiritualibus quomodo facienda.*

702 *Iniuriæ illatæ æstimatio restitui debet amp. & lim. num. seq.*

703 *Iniuria quoad odium & rancorem in foro poli remitti debet non quoad damna & interesse.*

704 *Hæredibus occisi etiam diuitibus damna refici debent.*

705 *Hæredes occisoris damna et interesse restituere tenētur.*

706 *Satisfactione iniuriæ oblata non potest in iudicio agi nisi vt ibi.*

707 *Iniuriæ plena remissio interesse petitionem tollit.*

708 *Homicida qui modum inculpatæ tutelæ non excessit non tenetur damna & interesse restituere.*

709 *Homicida non tenetur ad damna si mors culpa medici, vel vulnerati processit.*

710 *Homicida tenetur tantum ad expensas vtiles & necessarias.*

711 Homicida quas expensas & damna praestet.
712 Hæres extraneus ad damna & interesse agere non potest.
713 Contrarium tenent ibi citati.
714 Iniuriarum actio cessat vt ibi.
715 Operæ occisi nobilis prætendi non possunt.
716 Occisor non tenetur se iudici offerre pro satisfactione damnorum.
717 Hæredes occisi pro honore defuncti petere nil possunt.
718 Accusator iniustus criminis occulti quod in iudicio probari non potest mortaliter peccat & famam restituere tenetur.
719 Honor ablatus restitui debet ex necessitate salutis amp. & lim.num.seq.
720 Honor per vindictam non reparatur.
721 Honor restitui debet illis qui vni illata iniuria affecti fuere.
722 Restituere & ij tenentur, qui contumeliæ causam dedere. lim.num.seq.
723 Iniuriæ seu contumeliæ cuilibet, verbis potest satisfieri.
724 Honoris restitutio fit honoris exhibitione.
725 Honoris restitutioni veniæ petitione satis fit lim.n.seq.
726 Veniam superior petere non tenetur.
727 Veniæ sola petitio quando non sufficiat.
728 Venia via non sumitur si possit aliter honori satisfieri.
729 Honoris restitutio pecuniæ medio fieri potest.
730 Honoris ablati restitutio cessat si fuerit condonata.
731 Hæredibus iniuria affecti non est restituendus honor nisi & ipsi iniuria sint affecti.
732 Gabella fraudata restitui debet amp. & lim.n.seq.
733 Gabellæ restitutio antiquissimæ fieri debet etiam si causa non constet.
734 Pœna fraudatæ gabellæ non soluitur nisi secuta sententiæ executione.
735 Tributa iniusta non obligant in foro poli lim.num.seq.
736 Iniusta tributa solui debent ratione scandali.
737 Gabellæ nouæ imponi non possunt nisi pro necessitate publica amp.num seq.
738 Gabellæ à subditis nouiter exactæ eis non præiudicant.
739 Gabella non debetur causa cessante nisi noua causa superueniat.
740 Clerici non tenentur soluere gabellas nisi vt ibi.
741 Conditione & causa finali data vel donata cessante restitui debent.
742 Sanctitate vel paupertate ficta accepta pauperibus restitui debent lim.vt ibi.
743 Reus in iudicio quando veritatem fateri teneatur.
744 Vendens plus iusto prætio restituere tenetur lim. n.seq.
745 Contrarium tenent ibi citati.
746 Emens scienter plus iusto prætio non petit restitui.
747 Contrarium tenent ibi citati.
748 Emens minoris rei valore à sciente non tenetur restituere.
749 Emens ad rem actionem minus iusto prætio potest acquirere.
750 Emens minus iusto sine dolo non tenetur restituere.
751 Contrarium tenent ibi citati.
752 Venditor rei vitium sciens in substantia vel scientia superueniente restituere tenetur.
753 Emens ab ignorante iustum prætium illud ei manifestare tenetur.
754 Emptor iusto prætio soluto ad aliud non tenetur.
755 Prætio taxato iusto à Republica plus vendi non potest.
756 Simoniacè data restitui debent lim num.seq.
757 Simonia mentalis non obligat ad restitutionem.
758 Simonia conuentionalis ex neutra parte completa non obligat ad restitutionem.
759 Clerici inhabiles si beneficium obtinuerint restituere tenebuntur amp & lim.num seq.
760 Residere obstrictus ad beneficium si non resideat non lucratur fructus.
761 Clericus plura beneficia habens etiam simplicia si vnum vel duo ad sustentationem sufficiant restituere tenetur.
762 Clericus crimen committens quo ipso facto beneficio priuatus sit fructus restituere debet.
763 Clerici beneficiati restituere tenentur ecclesiastica bona quæ post sufficientem sustentationem male dispensarunt.
764 Beneficiati qui post sex menses ab accepto beneficio officium non recitant fructus restituere tenentur.
765 Clerici restituere debent fabricæ illius Ecclesiæ in qua beneficium obtinent.
766 Pensionarij restituere tenentur si quotidie B. M. V. officium non recitent vel horas in choro.
767 Ministri stipendium accipientes restitutioni obnoxij sunt pro rata muneris non functi.
768 Curati, pro horis, & sacrificijs prætermissis sunt obligati restituere.
769 Beneficium quo dignus est ficta sanctitate accipiens non obligatur restitutioni.
770 Fructus non sunt à clericis restituendi nisi pro rata defectuum.
771 Clericus pauper fructus quos restituere deberet superioris licentia retinere potest.
772 Bellum iustum quod sit, & an eo capta restitui debeant.
773 Tempore transacto habens ex contractu mutui vel alio restituere tenetur.
774 Restitutio ei facienda est cui res ablata fuit amp. & limit.num.seq.
775 Restitutio danti fieri debet licet custodiam vel vsum haberet.
776 Restitutio danti facienda est licet dubitetur cuius sit.
777 Conditionaliter vel ad certam causam data pecunia quæ defecit danti restituetur.
778 Hæredibus eius à quo recepit vel domino restitui debet.
779 Solui creditori creditoris an possit infra.num.917.
780 Restitutio domino facienda est rei ab eo vel aliunde habita.
781 Restitutio patri & monasterio facienda est rei à filio vel monacho receptæ.
782 Restitutio si causa fuerit ad effectum perducta cui facienda vbi ei locus sit.
783 Simoniacè data Ecclesiæ restituenda sunt.
784 Restitui iure naturæ ei debet à quo res accepta fuit non sic humano iure.
785 Restitutio si dominus ignoretur vel absit qualiter fiat.
786 Restitui cui debeat causa alteri nocendi datum.
787 Empta ab iniusto possessore cui restitui debeant & prætium recuperari.
788 Contrarium prætium scilicet non recuperari.
789 Emens à fure ei non domino de rigore iustitiæ restituere tenetur lim num.seq.
790 Emens à fure ei restituere non potest in casu de quo ibi.
791 Restitutio rei ab iniusto possessore habitæ domino in foro fori facienda est.

792

792 *Dubius emptor an venditor dominus sit nisi animo restituendi domino inuento tuta conscientia emere non potest.*

793 *Restitutio domino facienda non est quando in eius perniciem cederet.*

794 *Restitutio cui facienda sit si non reperiatur is à quo habita fuit, nec rei dominus, vel absit.*

795 *Inuenta quomodo restituenda.*

796 *Restitutio in loco acceptæ rei facienda est lim. num. seq.*

797 *Possessor bonæfidei rem alienam vbi est restituere tenetur.*

798 *Restitutio ex contractu ibi facienda est vbi conuenit, vel debitor conueniri potest.*

799 *Restitutio si dominus à loco recesserit cuius expensis facienda.*

800 *Nuncio rem deferendam tradens quando liberetur.*

801 *Compositio cum Papa inita quando debitorem liberet & n. 396.*

802 *Debitor bonæfidei omnia sua bona restitutioni obnoxia habens quæ retinere possit.*

803 *Venditio pro maiori præcio quam res valeat data ad soluendum dilatione vel minors, anticipata facta solutione non valet lim. num. seq.*

804 *Contrarium tenent ibi citati.*

805 *Venditio immobilium pro maiori præcio data dilatione tenet.*

806 *Contrarium tenent ibi citati.*

807 *Venditio dilata precij solutione pro maiori præcio valet ratione periculi & laboris suscepti.*

808 *Venditio ad tempus si de præsenti non fuisset inuentus emptor verisimiliter pro maiori pratio non improbatur in consistentibus pondere numero vel mensura.*

809 *Contrarium tenent ibi citati.*

810 *Venditio in nundinis carius facta quam præsente pecunia valet.*

811 *Venditio dilata solutione si non fuerit excessus rigorosus iustus rei valor, aut infimus iustus valet.*

812 *Venditio facta pro maiori præcio soluendo tempore matrimonij mortis vel huiusmodi emptoris valet.*

813 *Venditio maiori præcio propter dilatam solutionem causa lucri vel damni augeri vel minui potest si hoc emptori significetur.*

814 *Venditio emptori mere voluntario maiori præcio dilata solutione fieri potest.*

815 *Intentio venditoris vel alterius non deprauata non arguit contractum illicitum lim. vt ibi.*

815 *Valor rei tantus censetur quanti vendi potest scienti qualitatem & valorem rei eiusdem.*

816 *Vendere maiori præcio mercatori ad tempus licet easdē merces negociaturo intellige vt ibi.*

817 *Vendere mercator potest suas merces cariori præcio data dilatione si paratus erat pecunia præsente vendere & præcium in alijs mercibus inuestire ex quibus verisimiliter lucrari potuisset vt ibi.*

818 *Emptor pacisci potest de reficiendis damnis patiendis & ideo fideiussorem velle.*

819 *Venditor iustum precium consequi impeditus suam iniustam vexationem redimere potest.*

820 *Venditor carius data dilatione vendere potest si tempore solutionis sit incertum futurum præcium.*

821 *Vendi carius potest data dilatione si res empta in melius per emptorem mutetur.*

822 *Vendi carius ob dilationem res potest quando ad tempus quo plus valitura res esset per venditorem seruatura foret lim. num. seq.*

823 *Venditio frumenti pro valore mensis Maij, vel interim valet ob fortunæ æqualitatem etiam respectu temporis inter contrahentes requisitæ.*

824 *Venditor merces seruaturus illas hoc pacto distrahere potest vt cum sibi libuerit præcium commune eligere possit modo à semel electo non variet lim. num. seq.*

825 *Venditor seruaturus merces ad Kalend. Martias non potest pacisci de præcio Kalendis octobris vendens, quo fuerint Kalendis Maij.*

826 *Venditio non rescinditur in foro fori veriori ad tempus facta viliorive anticipata solutione nisi vt ibi.*

827 *Vendi plus potest data dilatione ratione periculi cui venditor subijcitur.*

828 *Contrarium tenent ibi citati.*

829 *Vendere carius ad tempus permittitur tribus concurrentibus vt ibi.*

830 *Emere vilius anticipata solutione permittitur si probabiliter dubitetur plus minus ve traditionis tempore res ualitura.*

831 *Venditione data dilatione maiori uel minori anticipata solutione præcio facta non est usura nisi ratione excessus iusti præcij & ideo præcium iustum solui debet non autem excessus ubi alij casus restitutionis faciendæ.*

Fures plures quatenus teneantur & liberentur.

832 *Restituere impotens excusatur lim. num. seq.*

Fur non tenetur ad pœnam quadrupli.

833 *Restituere impotens non excusatur si is cui restitui debet in extrema necessitate fuisset.*

834 *Restitui res debet si extet necessitate cessante.*

834 *Restituere impotens tenetur si ad pinguiorem fortunam deuenerit.*

835 *Necessitas magna à restitutione excusat debitor tamen à superfluis cauere tenetur.*

836 *Restituere pro parte debet qui pro parte restituere potest.*

837 *Restituere obligatus, non potest parentes creditori præferre nec filios nec uxorem nisi ut ibi; extraneos autem nullo pacto præferre potest.*

838 *Restituere impotens non excusatur si ab alijs necessaria subministrentur.*

839 *Castrum non restitui ab occupatore non refectis expensis factis ne ab inimicis caperetur etiam si dominus pro suo interesse eas fecisset lim. num. seq.*

840 *Castrum uasallus quando repetat expensis non restitutis.*

841 *Castrum custodire obligatus non repetet expensas.*

842 *Adultera uxor confiteri non tenetur alterum filiorum ex adulterio susceptum lim. n. seq.*

843 *Uxor adultera tenetur fateri filium adulterinum si absque periculo uitæ hoc possit etiam cum iactura famæ, si reuelatio utilis sit.*

844 *Adultera si possit restituere sine uitæ periculo, & incursu infamiæ id facere tenetur, alioquin id facere proponet cum potuerit.*

845 *Usurarius mentalis sponte data restituere non tenetur si de libera datione constet amp. num. seq.*

846 *Mutuans ea spe ut debitore eo animo omnino libero dāte percipiat alias non mutuaturus, si spes ista principalis nō sit, sed impulsiua causa mutui restituere nō obligatur.*

847 *Usuras non restituit creditor habens animum non restituendi iam receptas si debitor remittat.*

848 *Fur extrema necessitate constitutus restituere non tenetur lim. num. seq.*

849

849 *Fur extrema necessitate cessante si ad pinguiorem fortunam deuenerit restituere tenetur.*
850 *Contrarium tenent ibi citati.*
851 *Furari non licet in graui necessitate.*
852 *Adulterium & fornicatio non excusatur ob necessitatē.*
853 *Furari non licet eadem necessitate grauato.*
854 *Meretrix quæstus sui corporis causa factos restituere non tenetur lim.num.seq.*
855 *Meretrix restituere debet datum maius debito pracio aut à non valente dare quamuis plus meretrice quæ meretrix non est accipere queat.*
856 *Concubitu à lege vetito promissa merces peti non potest,*
857 *Iniuria defendens mercedem petere potest amp.n.seq.*
858 *Damnum reficere non tenetur qui illud non impediuit cum commodè posset nisi vt ibi.*
859 *Furis indicati causa mercedem indicans petere potest, vt ibi.*
860 *Inuasum defendere quando aliquis teneatur.*
861 *Hæredibus occisi quando non sit facienda restitutio.*
862 *Solemnitatum defectu contractu nullo quæsita modo nō desit consensus non sunt restituenda.*
863 *Contrarium tenent ibi citati.*
864 *Ludo quæsita fraude cessante non sunt restituenda amp. & lim.num.seq.*
865 *Sponsione lucrata per habentem partes ludi potiores non restituuntur si fraus alia cesset.*
866 *Ludo amissa contra legem an soluenda sint.*
867 *Ludo quæsita ab inuoluntario per ludentem tracto restitui debent vt ibi.*
868 *Gabellas non soluens non tenetur in foro poli restituere si pœnalis lex sit.*
869 *Contrarium tenent ibi citati lim.num.seq.*
870 *Gabellam iniustam fraudans non tenetur restituere.*
871 *Gabella non soluitur per prohibitū de Prouincia ad Prouinciam sub pœna transmittere si propterea nullum vectigal impositum sit.*
872 *Venatione prohibita capta non sunt restituenda limit. num seq.*
873 *Venatione capta restitui debent si lex ferarum acquisitionem impediret.*
874 *Venator tenetur fundi domino damna reficere.*
875 *Venari prohibens non tenetur damna reficere nisi vt ibi.*
876 *Venari & piscari impeditus vltra præcium ad alcam et iactus retis æstimationem agere potest.*
877 *Pisces in piscina existentes, & animalia viuarij restitui debent.*
878 *Repræsaliæ an iustæ & permissæ sint & quando pro eis iuretur in litem de tuto.tit.13.n.229.vers.75.*
879 *Nobilis pauper restituere non tenetur.*
880 *Iustitiam legalem violans seu generalem restituere non tenetur nisi vt ibi.*
881 *Reus delictum negans pœnam soluere non tenetur nisi vt ibi.*
882 *Frumentum extra territorium portans contra legem Principis non tenetur restituere.*
883 *Restitutionis obligatio cessat culpa lethali venialiue cessante.*
884 *Occidens hominem ignoranter feram esse putans etiam si illicitæ rei operam daret non tenetur restituere limita. num.seq.*
885 *Occidens aliquem vehementi motus passione quando restituere teneatur.*
886 *Damnum veniali tantum culpa illatum non est totum restituendum.*
887 *Damnum contra intentionem illatum non est totum restituendum.*
888 *Bellans subditus quando damna reficere teneatur.*
889 *Restituere in foro poli non tenetur qui nec in foro fori.*
890 *Restituere accepta pro opere licito faciendo ad quod recipiens non tenetur ex præcepto iustitiæ non obligatur accipiens.*
891 *Restituenda non sunt recepta pro opere debito ex charitate faciendo.*
892 *Restitui non debent recepta post opus illicitum etiam ex præcedenti pacto.*
894 *Restituenda non sunt in littore maris reperta.*
895 *Vas conflatum ex aliena materia eam longe superans, materiæ domino restituendum non est.*
896 *Nuncij culpa à creditore deputati cui debitor ex delicto eam consignauit si res perijsset debitor non tenetur, licet secus sit si ipse nuncium deputasset lim.n.seq.*
897 *Nuncij culpa mutuanti creditori non nocet si à debitore missus sit lim.n.seq.*
898 *Nuncio à creditore vel eius ordine electo periculum creditoris est.*
899 *Nuncij debitoris culpa non obest debitori si res commodata, vel deposita eadem remissa sit vt ibi lim.num.seq.*
900 *Nuncij culpa rei commodatæ vel depositæ debitori culposo nocet amp.num.seq.*
901 *Famulo creditoris tradens debitor non liberatur vt ibi. lim.num. seq.*
902 *Famulo creditoris rei eadem sine delicto restituenda si tradita sit quem debitor fidelem alias fuisset expertus liberatur debitor .lim.nu.seq.*
903 *Famulo alio quam conuento transmittens debitor non liberatur.*
904 *Confessario datum vt domino restituat an debitor liberetur.*
905 *Possessor bonæfidei fructus industriales restituere non tenetur amp.& lim.num seq.*
906 *Fructus non restituit bonæ fidei possessor quos sui culpa non percepit.*
907 *Possessor bonæ fidei restituet fructus perceptos ex locatione torquis furati.*
908 *Possessor bonæ fidei restituit fructus naturales & mixtos extantes si extent; sin secus eorum valorem quatenus locupletior est effectus lim.num.seq.*
909 *Possessor bonæ fidei pro parte fructuum restituenda expensas laboresque deducet.*
910 *Possessor bonæfidei qui fructus triennio possedit non restituit etiam dies vltima triennij cœpta dumtaxat sit. limi.num.seq.*
911 *Possessio triennij continui probari debet ne possessor bonæfidei restituere fructus teneatur absque eo quod fructus consumpti fuerint lim.num.seq.*
912 *Fructus præscripti censentur fundo præscripto.*
913 *Possessor bonæfidei qui intra triēnium fructus consumpsit conueniri potest ad præcium per annos 30.*
914 *Contrarium tenent ibi citati.* (scribit.
915 *Possessor bonæfidei sine titulo fructus triennio non præ-*
916 *Contrarium tenent ibi citati.*
917 *Creditori creditoris soluens liberatur.*
918 *Bona fide possessa restitui debent vbi sunt quando aliena noscuntur non tamen transmittentur possessoris expensis lim num.seq.*
919 *Possessor bonæfidei cognoscens alienam rem esse si*

aliò

aliò transtulerit quas expensas facere teneatur.

920 *Restitutio in loco facienda est vbi dominus eam possedisset si ex acceptione iniusta procedat amp. & lim. num. seq.*

921 *Restitui res debet iniustè ablata vbi dominus eam possedisset expensis auferentis, etiam si maior expensa re ipsa exigeretur.*

922 *Contrarium tenent ibi citati.*

923 *Expensas dominus facere tenetur ex domicilij mutatione.*

924 *Expensas restitutionis facere tenetur is qui in mora restituendi versatur.*

925 *Restituere obligatus ex contractu vel quasi vbi conuenisset tenebitur restituere aliàs in loco contractus.*

926 *Creditor à debitore non soluendo existente recipiens non tenebitur restituere nisi alijs esset hypothecatum, quamuis fraudis creditorum scientia superueniat lim.n. seq.*

927 *Creditor gratuitò à debitore in fraudem creditorū ignoranter recipiens tenetur si intra annum creditores auocent.*

928 *Contrarium tenent ibi citati.*

929 *Restitutio alijs casibus facienda non est vt ibi.*

930 *Restitutio in tempus magis oportunum differri potest ad creditoris vel alterius damnum euitandum amp. & lim. num. seq.*

931 *Debitor non potest restituere si videat creditorem in perniciem tertij abusurum nisi vt ibi.*

932 *Debitor restituere tenetur etiam creditori in sui solius damnum abusuro.*

933 *Debitor differre potest solutionem si maius damnum pateretur quam creditor ob dilatam restitutionem.*

934 *Restitui non debent ordinis inferioris bona cum notabili iactura bonorum superioris ordinis vel medij amp. & lim. num seq.*

935 *Restituere non tenetur aliquis cum detrimento valetudinis notabilis famæ, vel vita.*

936 *Debitor qui sine famæ, aut corporis detrimento restituere non potest per se vel alium restituere tenetur si potest euitare pericula.*

937 *Restitutio differri non potest ex æquali damno ob dilationem creditoris ac debitoris.*

938 *Restituere cum infamia tenetur de furtis alijs infamatus.*

939 *Accusator falsus suam falsitatem detegere tenetur si accusatus ita à morte liberetur.*

940 *Restitutio non requiritur quando rationabiliter eam dominus nolle debet.*

941 *Restitutio differri potest quando debitor à proprio statu iustè acquisito caderet lim. num. seq.*

942 *Vsurarij filius restituere tenetur tametsi statum mutare cogeretur lim. num. seq.*

943 *Filius vsurarii non tenetur restituere statum mutando nisi ad eam iniustè peruenisset.*

944 *Possessor bonæ fidei non tenetur cum status mutatione restituere.*

945 *Filius spurius vel vsurarij bona fide in statu nobili constituti, statum mutare non tenentur, nec restituere ij compareti.*

946 *Cedens bonis solutionē differre potest amp. & lim. n. seq.*

947 *Cedens bonis abscondere potest quantum pro sui suorumque status conseruatione sufficiat.*

948 *Cedens bonis restituere tenetur ad pinguiorem fortunā perueniens amp. & lim. num. seq.*

949 *Cedens bonis si ei dedecus non sit artem exercere tenetur vt restituat.*

950 *Cedens bonis ignominiose restituere tenetur si diu et euadat.*

951 *Cedens bonis compositione cum creditoribus facta, dolo & fraude cessantibus ab alia restitutione liberatur; nec in libris scholaris executio fieri poterit.*

952 *Cedens bonis habens iustam causam solutionem differendi si ex delicto debitum procedat ad interesse tenebitur lim. num. seq.*

953 *Debitor ex contractu ad interesse mora cessante non tenetur lim. num. seq.*

954 *Debitor non potest restitutionem differre pro suo damno euitando, cum damno creditorum.*

955 *Fraudem committens non est tutus in foro poli.*

956 *Compensans restituere non tenetur lim. num. seq.*

957 *Compensatio non potest in plus fieri quam compensanti debeatur.*

958 *Compensatio cessat si via iuris suum consequi posset sine impensa aut molestia notabili.*

959 *Compensatio non potest fieri cum re alterius.*

960 *Compensatio non potest fieri si scandali timor subsit.*

961 *Compensatione propria authoritate facta pars moneri hoc debet.*

962 *Compensatio cessat in delictis.*

963 *Contrarium tenent ibi citati.*

964 *Compositione facta cum Papa restituere debitor non tenetur.*

965 *Præscripta bona fide non sunt restituenda. lim. num. seq.*

966 *Restitutio in integrum minoribus & pijs locis datur aduersus præscriptionem.*

967 *Mala fides superueniens completa præscriptione an operetur restitui præscripta debere.*

968 *Duellantes sese necantes restituere non tenentur amp. num. seq.*

969 *Prouocatus non tenetur restituere etiam si prouocantem occiderit modum excedendo.*

970 *Confessarius restituere tenetur si sua culpa, vel malitia pœnitentem vt restitueret non monuerit lim. num. seq.*

971 *Confessarius non tenetur restituere in casu de quo ibi.*

972 *Exemplo malo alium ad crimen inducens restituere non tenetur amp. & lim. num. seq.*

973 *Intercedens suo malo exemplo inducere ad malum sine opere non tenetur restituere.*

974 *Exemplo malo Episcopo, vel iudice ad malum inducentibus, restituere tenentur.*

975 *Contrarium tenent ibi citati.*

976 *Impediens aliquem à consecutione boni sine vi vel fraude quod ei ex iustitia non debetur etiam nocendi animo, restituere non tenetur lim. num. seq.*

977 *Impediens consecutionem boni dolo & fraude restituere id tenetur in spe consideratum.*

978 *Impediens boni acquisitionem ex iustitia debiti sine vi & fraude restituere tenetur.*

979 *Suadens ne quis alium hæredem faciat vel testamentum reuocari faciens vi vel fraude restituere tenetur.*

980 *Beneficium digno conferri impediens restituere tenetur. lim. num. seq.*

981 *Impediens indignum assecutione beneficij etiam fraude non tenetur.*

982 *Dignum assecutione beneficij impediens vt digniori conferatur non tenetur.*

983 Dignum impediens vt indigno beneficium conferatur vi vel fraude adhibita restituere tenetur.
984 Competitores impediens ne beneficium consequantur singulis pro rata distribuere debet amp. num. seq.
985 Competitoribus restituere tenetur qui sine vi & fraude alteri conferri operatur.
986 Venari vel piscari impediens restituere tenetur.
987 Eleemosinas pauperibus impediens restituere debet.
988 Retrahens bonum aliquod procurantem vi fraude vel aliter, restituere tenetur.
989 Digniori dari impediens vt digno detur quatenus restituat.
990 Debitor non tenetur restituere facta transactione cum creditoribus.
991 Iniuria volenti illata restitutio cessat.
992 Fortuito casu re pereunte sine culpa vel mora auferentis restitutio silet amp. num. seq.
993 Debitor ex contractu re pereunte post moram quando eodem modo penes dominum perijsset non tenetur in foro poli, secus si ex delicto.
994 Bello prædata vel empta quando non restituantur.
995 Participi delicti non restituetur.
996 Vxor & familiæ ex illicitè per virum quæsitis viuentes an restitutioni obnoxij sint.
997 Naturalis obligatio ex consensu minus solemniter præstito retentionem tribuit.
998 Electus minus solemniter beneficium retinere potest. lim. num. seq.
999 Electus minus solemniter dolo dante causam electioni, beneficium retinere nequit.
1000 Furiosi & dementes non peccant nec restituere tenentur, licet eorum curatores male habita restituere teneantur.
1001 Confitens spe futuræ numerationis quod non recepit, lapso biennio restituere non tenetur quod non recepit.
1002 Condemnatus iniustè solutionem offerre non tenetur.
1003 Hæres vsurarij etiam non facto inuentario vltra vires hæreditarias non tenetur.
1004 Hæres falcidiam & trebellianicam retinere potest etiã si testator legata integra solui mandasset.
1005 Mutuum odio creditoris vetitum filiusfamilias restituere nõ tenetur, nisi pecunia mutuata esset penes ipsum.
1006 Mulier Velleiano tuta & minor qui naturaliter obligatur an restituere obstricti sint.
1007 Pœnas delictorum vltro quis non tenetur offerre amp. & lim. num. & seq.
1008 Pœna ipso iure imposita nisi coactè non est soluenda.
1009 Contrarium tenent ibi citati.
1010 Pœna non est sponte soluenda ex delicto etiam notorio.
1011 Pœnam soluere tenetur reus pro delicto condemnatus.
1012 Pœna non à lege sed partium conuentione procedens, soluenda est lim. num. seq.
1013 Pœnã facto adiecta non quantitatis dationi apposita conuentione partium solui debet, lim. num. seq.
1014 Pœna à non soluto fœnerari excepto mutuo addita debetur.
1015 Pœna per debitorem non est offerenda.
1016 Pœna 30. annis præscribitur.
1017 Pœna pro ea parte tantum debetur quatenus interest, & contrauentum fuit.
1018 Pœna non debetur si debitor soluere fuerit impotens.
1019 Pœna contra iustitiam puta quadruplum excedens non debetur.
1020 Pœna legalis à lege subrogata loco inæstimabilis interesse prout si restitutionis impossibilis foret debetur.
1021 Pœna ex parte soluentis tantum non recipientis debetur vt ibi.
1022 Pœnam creditor exigere potest tuta conscientia.
1023 Pœna testamento apposita contrauenientem afficit.
1024 Pœna legalis debetur si mens testatoris appareat.
1025 Acquisitione vetita ex rei natura non in criminis pœnam, pœna debebitur.
1026 Restitutio an confessionem præcedere debeat.
1027 Restituere nemo tenetur nisi qui contra iustitiam peccauerit.
1028 Restitui nil debet nisi quod acceptum fuit amp. & lim. num. seq.
1029 Æstimatio rei quando loco rei restitui possit.
1030 Valor rei restitui potest vbi res nequit reddi.
1031 Damnum emergens et lucrum cessans ex iniusta acceptione restitui debet lim. num. seq.
1032 Restitui quod debet vltra interesse damni & lucri in pœnam succedit, nec ante sententiam debetur.
1033 Reus inquisitus negans restituere non tenetur.
1034 Vendens ad tempus redimere statim potest iusto prætio quo numerata pecunia venderetur licet carius vendidisset.
1035 Periculum rei venditæ ex pacto ad venditorem spectare potest & alijs casibus secus est venditione perfecta.
1036 Creditor subripiens pro suo credito certo restituere non tenetur amp. & lim. num. seq.
1037 Restituere non tenetur qui sine culpa nocet amp. n. seq.
1038 Restitutio in foro poli ex sola lata culpa oritur.
1039 Restitutionis obligatio in foro poli ex lata culpa vt oriatur requisita.
1040 Creditor subripiens restituere tenetur nocens quatenus locupletior est effectus.
1041 Nocendi intentio obligat ad restitutionem.
1042 Damnum directè inferens etiam si venaliter tantum peccauerit restituere tenebitur.
1043 Damnum suis animalibus datum quatenus reficiatur.
1044 Restituere nõ tenetur legis vel iudicis authoritate possidens lim. num. seq.
1045 Restituere tenetur legis vel iudicis authoritate possidens, si ius concessiuum & applicatiuum sit vt ibi.
1046 Sententia declaratiua non liberat à restitutione lim. n. seq.
1047 Sententia priuatiua quatenus à restitutione excuset.
1048 Ignorans inuincibilis restituere non tenetur.
1049 Officia creditori præstita prætio æstimabilia à debiti restitutione eximunt.
1050 Debitor non tenetur se vendere pro ære alieno soluendo.
1051 Soluens posteriori creditori qui pecuniam bona fide cõsumpserit operatur ne à prioribus creditoribus posterior conueniri possit, lim. num. seq.
1052 Contrarium tenent ibi citati, amp. & lim. num. sequent.
1053 Distingue primo vt ibi.
1054 Distingue 2. vt ibi.
1055 Distingue 3. vt ibi.
1056 Pecunia posteriori creditori soluta ab anteriori si extet creditore hipothecario recuperari potest.
1057 Contrarium tenent ibi citati.
1058 Creditores anteriores solam personalem habentes à posteriore

teriore solutam non auocant pecuniam.

1059 *Soluta posteriori creditori pecunia potest per anteriorem reuocari limita.num.seq.*

1060 *Solutum posteriori creditori non auocatur per anteriorem si debitor sit soluendo.*

1061 *Socio facta solutione pro sua & aliorum parte, cæteris suam partem dare compelletur.*

1062 *Creditor prior personalem habens siue hipotheca priuilegiatam præfertur secundo habenti solam personalem non priuilegiatam lim.num.seq.*

1063 *Contrarium tenent ibi citati.*

1064 *Creditor prior personalem priuilegiatam habens nõ reuocat à secundo non priuilegiatam habente, si debitor soluendo sit.*

1065 *Contrarium tenent ibi citati.*

1066 *Priuilegiatam obligationem habere non dicitur qui anteriorem habet hipothecam sed illi de quibus ibi.*

1067 *Priuilegium & hipotheca æquiparantur.*

1608 *Hipothecata re vendita, vel præscripta, vel perempta hipothecarius creditor anterior ad præcium aget.*

1069 *Hipothecarius anterior non agit in casu de quo ibi.*

1070 *Hipothecarius anterior non auocat præcium quando res posteriori creditori assignata per eum bona fide distracta fuit.*

1071 *Creditor anterior à posteriori qui dolo, & mala fide consumpsit reuocat.*

1072 *Creditor anterior hipothecarius auocat à posteriori non hipothecario sibi solutum.*

1073 *Contrarium tenent Ceph. ibi citatus.*

1074 *Fiscus à secundo creditore auocat pecuniam sibi solutam.lim.num seq.*

1075 *Fiscus si soluere teneatur non auocat à posteriori creditore.*

1076 *Pupilli bona cum fisco contrahentis non sunt fisco hipothecata nisi quantum ad pupillum peruenerit.*

1077 *Pœnis in fiscalibus ante sententiam fiscus non habet hipothecam, nec sententia creditoribus anterioribus præiudicat.*

1078 *Fiscus creditori priuato succedens non vtitur suo priuilegio.*

1079 *Fiscus nisi facta excussione non auocat à creditore posteriore ei solutum.*

1080 *Fiscus non auocat à creditore ex causa onerosa sibi soluta.*

1081 *Contrarium tenent ibi citati.*

1082 *Creditores anteriores auocare possent præcium hoc pacto ex rebus venditis extractum vt prioribus creditoribus solueretur.*

1083 *Creditoribus parem diligentiam adhibentibus, posteriori solutum anteriores auocabunt.*

1084 *Creditores vnius Prouinciæ creditoribus alterius in illa præferuntur.*

1085 *Mulier pro dote præuia excussione in bonis viri creditoribus à viro soluta vendicare seu auocare potest.*

1086 *Pecunia à debitore decocto soluta non soluendo existente per anteriores auocari potest amp.num.seq.*

1087 *Pecunia soluta posteriori ab institore vel mandatario debitoris si debitor soluendo non sit auocatur per anteriorem.*

1088 *Hæres cum inuentario debitori posteriori soluens liberatur, sed à posteriori creditor anterior auocabit soluta, non tamen liberatur anteriores adesse sciens.*

1089 *Mobilia in solutum posteriori tradita si extent per priorem reuocari possunt amp. & lim.num.seq.*

1090 *Mobilium præcium anterior à posteriori creditore vẽduorum recuperat.*

1091 *Mobilia à posteriori creditore recepta, & bona fide consumpta anterior creditor non auocabit.*

1092 *Mercium venditarum vel bona fide distributarum nõ datur prioribus creditoribus reuocatio.*

1093 *Creditor secundus restituere debet quod fraudolenter recepit.*

1094 *Creditorum priuilegiatorum titulis diuersis vigilantes præferuntur.*

1095 *Creditoribus posterioribus soluere cum priores adesse sciuisset non potest debitor.*

1096 *Soluens posteriori in obligatione generis non liberatur ab anterioribus.*

1097 *Data res in solutũ posteriori creditori per anteriorem auocari potest.*

1098 *Creditor anterior auocat posteriori solutum duobus casibus vt ibi.*

1099 *Creditor anterior solutum posteriori vendicabit debitore non soluendo effecto.*

1100 *Creditor anterior cui ex iudicis sententia pecunia soluendæ erant, eas à posteriore auocabit.*

1101 *Pecunia procuratori posteriori soluta nondum reddita domino per anteriorem creditorem auocari poterit.*

1102 *Creditor anterior à posteriori solutum auocabit in casu l.fin. § etsi præfatam. C. de iur. deliberan.*

1103 *Creditor posterior sciens anteriores adesse eis in foro poli recepta restituere debet.*

1104 *Correorum alter partem exigens consocijs participare tenetur.*

1105 *Creditor anterior à posteriori non auocat soluta non excusso debitore lim. nu. seq.*

1106 *Excussio non requiritur si agatur contra nomen principalis debitoris per creditorem intellige vt ibi.*

1107 *Creditori posteriori solutum non auocat anterior non habens hipothecam & priuilegiatam nisi vt ibi.*

1108 *Creditor anterior etiam priuilegiatus non auocat à posteriori creditori solutam pecuniam ex causa onerosa.*

1109 *Contrarium tenent ibi citati.*

1110 *Solutio anteriori vel æquali facta creditori non auocatur. lim. num.seq.*

1111 *Solutio æquali creditori facta per debitorem, ne reuocetur requisita.*

1112 *Creditori posteriori solutum non reuocatur si ita statuto caueatur.*

1113 *Creditori posteriori anteriore præsente solutum non reuocat anterior.*

1114 *Creditore anteriore conducere, & reuocare volente à posteriori creditore priuilegiato vt puta contra mulierem cui dos soluta fuit, vel contra fiscũ, cessat reuocatio.*

1115 *Vxor non potest repetere merces à viro venditas.*

1116 *Creditorum banchi si posterior exegerit cæteris communicare non tenebitur nisi vt ibi.*

Restitutio cessat, alterius partis læsione cessante.

Meretrix restituere an teneatur & qua ea sit.

1117 *Executores malè ablata liberè & incerta distribuere possunt amp. & lim.num.seq.*

1118 *Executor retinere potest vt restituat si quid deberi, certum sit.*

1119 *Executor non potest soluere debita ex contractu lim.n. seq.*

1120 *Executores soluere possunt ex ordine testatoris amp.n. seq.*

1121 *Debita naturalia executores soluere possunt lim.n.seq.*

1122 *Debita naturalia elisa executores soluere minime possunt.*

1123 *Foris facta idest iniuriosa debita si testator solui executoribus mandauerit executor soluere potest ea quæ tẽpore obitus testatoris soluenda erant.*

1124 *Debita præscripta si alia non extent executor qui debita soluere potest exoluet lim.num.seq.*

1125 *Debita præscripta non potest soluere executor si alia extent.*

1126 *Debita potest executor soluere à quibus testator iniustè fuit absolutus.*

1127 *Restitutio male ab incertis vno loco ablatorum ac distributio alibi fieri potest.*

1128 *Soluere si testator iusserit omnibus probantibus se creditores, ea probatio cum illis sufficiet quæ & cum defuncto suffecisset.*

1129 *Legatario rei legatæ instrumenta executor tradere tenetur n si maior pars apud hæredem manere debeat.*

1130 *Debita ad soluenda datis executoribus de quibus debitis intelligatur.*

1131 *Executor ad male ablata distribuenda si infidelis sit ad solum Episcopum distributio spectabit.*

1132 *Episcopus solus exequi posses stante constitutione sinodali qua es & absolutio & distributio reseruatur.*

1133 *Executor de fraude suspectus sine Episcopo exequi non potest.*

1134 *Hærede irrequisito executor distribuere nequit lim. n. seq.*

Contrarium tenent ibi citati.

1135 *Hæres sine executoribus distribuere potest, & bene agens liberatur.*

1136 *Hæres requiri non debet si quantitas certa, à testatore taxata sit & arbitrium versetur circa personas eligendas vel inter eas distributionem faciendam.*

1137 *Executoris fide digni iuramento creditur.*

1138 *Executores non facta à testatoris quantitatis taxatione quatenus distribuere possint.*

1139 *Vsurarum pro restitutione quas probationes exigent executores.*

1140 *Male ablata incerta quatenus executores distribuere possint.*

1141 *Executor erranter promittens aut soluens repetere potest.*

1142 *Debitis pro soluendis datus executor pœnam soluere minime potest.*

1143 *Venalia bona executores bona fide exponere possunt. amp.num.seq.*

1144 *Emere executores palam bona distribuenda possunt.*

1145 *Legata soluere executores possunt seruata forma de qua ibi.*

1146 *Executores sibi ipsis soluere possunt.*

1147 *Legatarios in possessionem bonorum legatorum immittere possunt lim.num seq.*

1148 *Hæredem non inducet executor in possessionem nisi legatarius censeretur puta in re certa institutus.*

1149 *Distribuere executor datus vbi sibi videbitur & placebit vel ad suum arbitrium ad pias causas distribuere debet amp. & lim.num.seq.*

1150 *Prior electus ad distribuendum inter pauperes, fratres suos eligere potest.*

1151 *Executor in scholarem pauperem distribuere potest.*

1152 *Executor personarum permissarum magis pauperem, & magis idoneum eligere potest.*

1153 *Executor qui carceratos liberare debet, vel in pias causas distribuere carceratos ex maleficio pœna pecuniaria liberare potest.*

1154 *Executor qui debet egentibus distribuere ex eis egeno distribuere potest.*

1155 *Pauperibus legatum confraternitatibus & pijs locis distribui potest.*

1156 *Pauperibus relictum hospitali, vel hospitalium plurium pauperiori debetur.*

1157 *Pauperes nobiles eligi possunt qui forte pro dote filiarum indigeant lim.num.seq.*

1158 *Pauperes nobiles eligi non possunt si exiguum sit distribuendum.*

1159 *Pauperibus relicta vel pro dotandis mulieribus dari possunt nuptæ absque dote, vel incongrua; nisi pro virginibus maritandis relicta forent.*

1160 *Executoris dicto statur circa personas in secreto sibi expressas pro certa quantitatis distributione facienda. lim.num.seq.*

1161 *Contrarium tenent ibi citati.*

1162 *Executores non possunt secreto à testatore sibi dictum vt sese declarent asserere.*

1163 *Eligi per executores non possunt à iure probibiti vt incestuosi &c. l.m.num.seq.* (scribet.

1164 *Spurius cui Episcopus omnia bona dedit 30. annis præ-*

1165 *Executor si totam relictam summam non impendat in causam à testatore expressam, nisi testator dixerit in alium vsum conuerti nolle quia tunc hæredi dari deberet, in alios vsus per executores erogabitur.*

1166 *Executor non potest inimicis testatoris distribuere.*

1167 *Executor alijs distribuere nequit vt ibi.*

1168 *Pauperes etiam exteri per executores eligi possunt. amp. & lim.num.seq.*

1169 *Contrarium tenent ibi citati.*

1170 *Nobilis pauper & minus pauper eligi possunt.*

1171 *Pauperes fœminas potius quam masculos executores eligere debent.*

1172 *Pauperes si maritandæ sint pauperibus pro augmento earum dotis distribui potest sine quo nubere nõ possẽt.*

1173 *Legata certa summa monasterio, & residuo pauperibus distribuendo, eidem monasterio pauperiori post mortem testatoris effecto distribui potest.*

1174 *Prior eligere potest suum fratrem pauperem.*

1175 *Vsurarum restitutio quibuscumque pauperibus fieri potest, quarum, & quomodo.*

1176 *Eligi possunt singulares personæ, & monasterium & collegium.*

1177 *Pauperi dare iussus pauperibus distribuere potest.*

1178 *Filius & alter executoris coniunctus ex ordinata charitate si pauper sit ab executore eligi potest lim.n.seq.*

1179 *Filium vel coniunctum eligere non potest executor si fraudis suspicio subsit.*

1180 *Pauperes testatoris præferendi sunt.*

1181 *Executor filios eligere nequit si ita vsumfructum haberet.*

1182 *Spurius testatoris ab executore eligi non potest lim. vt ibi.*

1183 *Pauperes alterius loci eligi nequeunt vbi testator de certo loco limitatè disposuit.*

1184 *Executores se ipsos in pauperes eligere non possunt lim. num.seq.*

1185 *Executores se ipsos in magna necessitate constitutos eligere possunt lim.num.seq.*

TIT. XII. CAP. I.
DE POTESTATE EXECVTORVM VLTIMARVM VOLVNT.

1 OMnis potestas executorum à testamento oritur, ac pendet, quod omnino seruare tenentur. cap. fi. in fi. vbi glo. de testa. in 6. l. 1 §. si plures de exercit. actio. Bal. in l. si pupillorum § si Prætor. in fine de reb. cor. & in l. id quod pauperibus. nu. 14. C. de Episcop. & cleric. Lap. allegat. 87. nu. 1. Anchar. cons. 84. nu. 2. Iacob. à Canib. de execut vltim. voluntat. part. 2. nu. 14. in fine & nu. 15. & in §. consentaneum nu. 1. Oldendorp. de execut. testam. tit. 6. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 3. Franc. cons. 116. nu. 20. inter cons. vltimar. voluntat. Rim. cons. 435. nu. 17. Simon. de Pret. de vltimar. volunt. lib. 5. dubit. 2. nu. 29. pag. 17. Marcabr. ab Anguil. cons. 56. nu. 55. Bursat. cons. 226. nu. 153. alioquin nulla esse probant ab executoribus gesta Rim. cons. 129. nu. 5. Seraph. decis. 842. nu. 3. vbi citat Castr. cons. 177. nu. 1. lib. 2. & decis. 1048. vbi cum libera constitutus sit etiam inuitis hæredibus pecunias vtiliter in stabilia conuertere posse nisi penes hæredes compelli deberent iudicis officio implere. Rot. dec. 179. coram Ludouis. vbi contra mentem testantis nil posse vide supra tit. 10. cap. 11 Ricci. collect. decis. 1201. vbi satisfacere sibi posse & mobilibus deficientibus immobilia alienare posse Gratia. discep. 812. nu. 11. Seraph. decis. 842 nu. 3. vbi à iure & a testamento pendere. & Scain. decis. bono. 44. nu. 47. & sequent. & si sit pluribus pijs locis distribuendum.

2 1. Amp. in Episcopo vel alio subrogato in executione commissa Franc. in cap. contra eum de reg. iur. in 6. Felin. in cap. cum dilecta nu. 7. amp. 7. de rescrip. Ruin. cons. 48. num. final. lib. 2. Simon. de Pret. supra n. 36.

3 1. Lim. d. amp. quando quod testator iussit per executorem fieri ad certum tempus restrictum fuit, & industria quodammodo executoris electa declarando vt per Bal. cons. 123. ad fin. lib. 5. & fieri non possit amplius, tunc enim substitutus, vel subrogatus non habet quid secundum formam præscriptam exequatur l. in testamento ita quidam. de conditio. & demõstrat. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 37. & 38.

4 1. Sublim. nam potest executor, cuius fides, consciẽtia, & industria a testatore fuit electa, alium executorem facere ei aliquid committendo certum, & a se declaratum Rim. cons. 336. nu. 44. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. nu. 39. & subdelegare non posse quia electa censetur personæ industria Bal. in l. epistolam. C. de Episc. & cleric. Franc. in cap statutum. §. assessorum. de reser. in 6. Rot. decis 18. de conces. preben. Felin. in cap. quoniam. 2. §. is autem nu. 5. de offi. deleg. Anch. in cap. fi. nu. 8. de testa. in 6. Maran. de treg. & pace Q. 74. num. 3. Gratia. discep. 812. nu. 12. præsertim si testator disposuerit nullum alium ingerere se posse n. 22.

5 2. Sublim. nam quod præcipuum est in re cõmissa, & perpetuò duraturum mortuis executoribus, industriæ

quorum accessoria nõnulla fuerant cõmissa ad Episcopum loci exequendum transeat successiuis temporibus secundum formam testamento præscriptã Cast. cons. 177. lib. 2. Cur. Iun. cons. 66. Simon. de Pret. d. dubitatio. 2. n. 40.

6 1. Lim. d. sublim. non procedere nisi in legatis pijs, in prophanis enim, Iudex secularis exequetur Bal. in l. fin. §. sed & si quis n. 13. comu. delegat. Simon. de Pret. d. n. 40. vel Episcopus secundum Abba. in cap. si hæredes. n. 7. de testam. Simo. de Pret supra.

7 2. Amp. vt forma testamento tradita non seruata, nulla sint ab executoribus administratá l. diligenter. manda. auth. hoc ius porrectum in fine. C. de sacro. sanct. Eccles. Ias. cons. 200. in princ. lib. 2. Paris. cons. 19. n. 59. lib. 2. & cons. 57 n 47 lib. 4. Tiraq. in tract. le mort. saisit. leuis. par. 7. declaratio. 5. n. 4. vbi non posse manũ testatoris bonis apponere vltra disposita in testamento. Simon. de Pret. d. n. 40.

8 3. Amp. vt habens potestatem à testatore omnia faciendi, quæ testator ipse si viueret facere posset; intelligatur quoad contenta in ipso testamento, ac pro eorum executione Ruin. cons. 84. ad finem. lib. 2. Simon. de Pret d dubitatio 2. n. 34.

9 4. Amp. vt etiam concesso libero vendendi arbitrio, vendere non possint nisi pro necessitate commissæ executionis Bal. in l. magis puto. §. non passim. de reb. eor. Simon. de Pret. supra. n. 35. Bursat cons. 28. n. 13. & dicit Bal. in l. fi. §. sin autem legata C. de bon. quæ libe. executores debere seruare ordinem in vendendo pro legatis soluendis, nec vendere posse vltra necesse, nec de præcio fidem habere. Mangil. de euict. Q. 192.

10 5. Amp. vt si executores circa distributionem, vel personarum electionem tradita potestate abutantur, à malè gestis per eos reclamari possit Bal. in l. final. in princ. n 7. cõmu. delegat. Paris. cõs 45. n. 18. 19. lib. 3. Menoch. de arb. cas. 182. n. 34. & seq. Simon. de Pret. d. n. 35.

11 6. Amp. vt potestate circa mobilia, & immobilia tributa, nil possint circa iura executores etiam in pia causa l. a Diuo Pio. §. in venditione de re iud. Alex. cõs. 45. num. 8. lib. 1. quamuis secus foret si testator circa omnia bona sua potestatem dedisset l. quoties. §. final. de vsufr. Ang. cons. 328. n. 1. Simon. de Pret. de vltim. volunta. lib. 5. dubitatio 2. n. 78.

12 7. Amp. vt si executores duos pauperes in certa summa tantum eligere debeant; in cœteris testator intestatus obijsse censeatur. Ang. cons. 358. n. 2. & 3. Simõ. de Pret. d. dubitatio. 2. lib. 5. n. 105.

13 8. Amp. vt constituti ad restituendum malè ablata; debita ex contractu soluere nequeant; nec deputati ad soluendum pecunias, poterunt res soluere; nec è contra Bal in d. l id quod pauperibus. n. 21. C. de Episco. & cleric. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volun. in §. consentaneum. num. 19. licet datus ad iniuriam emendandam debita soluere possit Burs. cons. 28. n. 3.

14 9. Amp. vt circa res non hæreditarias nihil possint executores Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 23. Iaco. à Canib. d. n. 19.

15 10. Amp. vt si consilium alicuius requirere executores teneantur illud etiam sequi debeant l. si quis arbitratu. de verb. oblig. Iacob. à Canib. d. n. 19.

16 1. Subamp. vt si plurium consilio requisito exequi debeant, consilium omnium requirere teneantur l. quid tamen. de recep. arbitr. cap. cum terra. de elect. c. tua. de testam. Iacob. à Canib. supra. n. 19 fall. 1.

17 1. Lim. & declara vt si consulendus antequam consulat obierit, Episcopus succedat Iacob. à Canib. d. n. 19. fall 2.

18 2. Lim. nam si consultus, malè fuerit arbitratus, ad arbitrium boni viri recurrendum sit l. fin. C. de contrahen. emptio. l. hæc venditio. col. fi. ff. eod. Iacob. à Canib. supra. fallent. 3. intelligens si dubium sit male arbitratum, secus si certum foret per l. quidam. §. Papinianus. de administ. tuto. l. vt gradatim. §. 1. de muner. & honor. c. cum olim. ad fin. de arbitr. cap. licet. post medium de regular. & transeum. ad relig. & in §. quæro. 3. n. 13.

19 11. Amp. seruari debere tam in facto quam in modo Lap. alleg. 87. n. 1.

20 12. Amp. vt verba potestatis executori concessæ, prout videbitur, & placebit, intelligantur arbitrio boni viri Paris. cons. 45. n. 16 & seq. lib. 3. subdẽs quod si male fuerit arbitratus detur ad superiorem recursus vide infra lim. 3. principalem.

1. Lim. non tamen importare necessitatem personæ in quam directum est verbum videbitur Rot. dec. 365. n. 5. par. 5. diuers. nec grauar ad gesta iustificanda.

21 2. Lim. vel potius secus dicas quando testator dixisset, libuerit & voluerit, hæc enim verba liberam denotant voluntatem distribuendi ad libitum executoris Paris. cons. 26. n. 26. & seq. lib. 4. & si voluntati, iudicio & beneplacito sit remissum rationabiliter gessisse sat est Rota. dec. 365. n. 4. par. 5. diuers.

22 13. Amp. & declara vt quod executores faciunt testator fecisse videatur l. vnum ex familia. §. 1. de leg. 2. Bar. cons. 142. n. 3. lib. 1. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dubitat. 2. n. 29. & seq. pag. 17. Lambertẽg. de contract. glo. 1. n. 4. & possunt vsufructuariæ concedere possessionem bonorum Alex. cons. 56. in fi. lib. 3. Pic. in l. Titia §. Titia. n. 137. de leg. 2. & idem de hæredibus probant, & si vsufructuarius fuisset executor cõstitutus posset propria authoritate possessionem capere Dec. cons. 243. sub n. 3. Eug. cons. 100. n. 26. Mona. dec. bonon. 16. in fi. loquens de locatione sine pensione.

23 Et ab executore relictum, videri ab hærede relictum de communi Gomez. de legat. n. 54. versic. ex quo infertur. Cur. Iun. cons. 327. n. 17. & seq. vbi etiam factũ executoris videri factum hæredis, & hæredis locum tenet testamento datus hærede non dato, vel scripto repudiante Surd. cons. 274. n. 28.

24 1. Lim. 13. amp. non procedere ante aditam hæreditatem, & vbi non probaretur scientia testamenti Marcabr. cons. 21. n. 19. & sequen. vide supra. tit. 10. cap. 8.

25 2. Lim. non procedere quando constaret actum ab executore gestum suo nomine proprio fuisse factum. l. Titium. §. alteri. de administr. tutor. Marcabr. supra. n. 30.

26 3. Lim. nam plura sunt quæ sunt executoribus prohibita de quibus in seq. limitationib. & datus ad nominandũ personam puta ad cõmẽdam datus non cẽsetur ad erectionem commẽdæ nisi constet de mente testatoris, vel simpliciter datus sit Rota. dec. 94. par. 2. recentior vide infra n. 137.

27 1. Lim. principaliter in illicitis, contra bonos mores,

res, & contra eius, ac tertio præiudicialibus quæ nõ possunt à testatore committi, nec exequi l. seruo alieno. §. fin. de leg. primo. l. quidam in suo, de condit. institution. Luc. de Pen. in l. 1. col. 4. in fine versic. voluntas namque C. de expens. ludo. lib. 11. Iacob. a Canib. de executor. vltim. volunta. part. 1. nu. 2. Couar. in c. tua. n. 6. de testam. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dubitat. 2. n. 38. pag. 17. Tiraq. in tract. le mort. saisit le vif. pract. 7. declarat. 5. n. 9. Gulielm. de Bened. in cap. Rainutius. de testa. versic. si absque liberis. 2. in tract. de legat. n. 126.

28 2. Lim. vt ante aditam hæreditatem nihil exequi possint Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 22. & 60. Bar. in l. alio. n. 7. de aliment. legat. Bal. in auth. hoc amplius. n. 17. C. de fideicom. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 4. Surd. conf. 274. n. 17. vide supra. tit. 10. cap. 8.

29 3. Lim. vt quamuis à testatore constituti sint ad distribuendum prout eis videbitur & placebit, potestate sibi concessa abuti nequeãt; sed viri boni arbitrio vti teneantur l. fideicommissa. §. sic fideicommissum. de leg. 3. Bar. conf. 194. n. 3. in fi. Ias. in l. si sic. nu. 4. & seq. de leg. primo Paris. conf. 45. nu. 16. & seq. lib. 3. Mantica. de vltim. vol. lib. 8. tit. 5. n. 8. & idem si conscientiæ & discretioni eorum sit facta cõmissio, nempe vt viri boni arbitrio intelligi debeat Paris. supra. n. 24. Manti d. n. 8. attamen si testator voluit ad volũtatem executorum distribui, poterunt etiam indignos eligere. Bar. in l. captatorias de legat. primo Manti. d. n. 8. in fi.

30 4. Lim. vt legatum pro maritandis & dotandis pauperibus mulieribus de viduis non intelligatur testatorem sensisse Bal in proem decret. n. 25. Ias. in l. duobus. §. si ei qui. n. 2. de iur. iur. Manti. supra n. 21. & de illis intelligatur quæ ex laboribus viuunt si alimenta non habeant Bal. in l. paupertas per illum text. & glo. ibi de excusatio. tutor. Ias. in l. si constante. n. 151. sol. matr Mantica. supra. n. 22. & pro Virginibus maritandis relicta, monasterium ingredientibus tradi nõ possent element. contingit. de religios. domi. Bal. in auth. nisi rogati. n. 11. versic. quæro numquid monasterium. ad Trebel. Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. n. 79. ante finem alias n. 93. de constitutio. Natt. conf. 296. n. 1. & 3. attamen quando testator voluit dari aliquid in subsidium maritandi hæredum filias, tunc etiam monasterium ingredientibus dari debet Natt. supra. Mantica. supra.

31 5. Lim. vt licet si testator aliquid dari dispofuerit Titiæ vt nubere posset extinguatur legatũ si Titia priusquam nubat moriatur, si eius contemplatione reliquerit, puta propter seruitutis remune rationem, attamen si fauore animæ reliquisset, alteri solui deberet Abb. in cap. nos quidem in fine. de testam. Manti. supra. n. 23.

32 6. Lim. vt executor bona fide ab hærede in executione præuentus, vlterius exequi non possit Bal. in l. nullin. 6. C. de Episc. & cleric. Imo. in l. quidam. 99. n. 6. de leg. primo. Tiraq. in tract. le mort. saisit part. 7. declarat. 5. n. 5.

33 7. Lim. executorum potestatem non extendi ad legata quorum executio a lege facta fuit Bar. in l. talis scriptura. 30. §. fin. in fine de leg. primo. vt puta si testator leget rem suam propriam Rim. conf. 435. n. 6.

34 8. Lim. nõ posse administrare bona hæreditatis alio hærede dato ad quem illud onus spectat, nisi fuerit à testatore expressum l. alio. vbi Bar. de alim. legat. Burs. conf. 133. n. 7.

35 9. Lim. vt si datus sit executor ad faciendam solutionem pro damnis datis emendandis, non possit soluere primo venientibus absque cautione. Rol. de inuentar. pag. 130. n. 1.

36 10. Lim. non posse emere bona hæreditatis nisi filius esset Luc. de Penn. in l. 1. in fine. C. de expens. Ludo. lib. 11.

37 11. Lim. vt constituti per verba aliqua vel circa res particulares matrem per pupillarem non excludant Alex. conf. 45. n. 8. & seq. lib. 1. tametsi secus sit, si verbo directo accipiant omnium bonorum esset iisdem tributa potestas conf. 51. n. 21. lib. 7. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dubitatio. 2. n. 103. pag. 23.

38 12. Lim non posse sibi salarium constituere glo. & Doc. in l alio. de alim. legat. Ang. Aretin. de testam. glos. 97. n. 21. posse tamen sibi constitui a iudice petere pro successiua gestione Munnoz. de ratiocin. cap. 27. n. 48. deberi autem si sit ei relictum vel rusticus sit, aut suis negocijs nauare solitus aut consuetudine præscripta Gutier. de tutel. par. 3. cap. 45. n. 25. & seq. & dari eidem posse Spino. de testa. glo. 28. n. vlt in fi.

39 13. Lim. non posse executores fideicommissum vniuersale ex Trebelliano restituere Bal. in l. id quod pauperibus. n. 29. C. de Episc. & cleric. Ang. Aret. d. n. 21.

40 14. Lim. nullam executores in bonis alienis potestatem habere Bal. in d. l. id quod pauperibus. nu. 23. nec in quæsitis hæredi eorum contractu Alex. conf. 27. n. 2. lib. 3. nec hæredibus & substitutis præiudicare etiã si liberam habeant potestatem Rot. dec. 179. coram Ludouis.

41 15. Lim. non posse executores Falcidiam, & Trebellianicam restituendo & soluendo deducere, quoniam restitutio directo fit, & quia beneficio legis habetur, prout non detrahitur quando pater sit hæres propter filium Bal. vbi supra. n. 30. nec à filio præterito grauato restituere ex clausula codicillari si ei legitima debeatur nisi posthumus sit Rim. Iun. conf. 78. 10. & seq. & n. 16.

42 16. Lim. plus pauperi dare non posse quam ad eius paupertatem subleuandam sufficiat Bal in l. 1 n. 31. C. de sacrosan Eccles. & conf. 162. n. 2. lib. 5. Mant. de vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 5.

43 17. Lim. alijs modis ut in sequentibus cap. huius tituli. & declara ut si ad pias causas distribuere debeãt; pro liberandis carceratis ex maleficio possint pecuniariam pœnam soluere. Loazes in l. filiusfamilias. §. Diui. n. 143. de legat. 1. nec potest confitendo hæredi præiudicare Rot. dec. 604. n. 3. par. 1. recentis. & alimenta naturalibus præstabit contra prohibitionem testatoris Bal. in l. id quod pauperibus n. 38. C. de Epi. & cleric. Soarez. tit. de todo, home. nu. 14. Surd. decis. 155. n. 10. ubi si in pios usus sit relictum in funus pauperum expendere posse oratorium sine Episcopi consensu in sua domo religiosi executores erigere nequeunt. Rom. conf. 235. n. 4.

TIT.

TIT. XII. CAP. II.
DE LEGATORVM DISTRIBVTIONE SINE HÆREDIS REQVISITIONE.

44 Executores fine hærede possunt bona fide legata distribuere cap.tua. de testam. Specul. de instrumento. edition.§.nunc verò aliqua.n.23.Bartolin.conf.82.o. 8.inter conf.vltim.volunta.vide infra cap.13.& cap. 17. vbi late quando hæredes requirendi vel non sint per executores antequam vendant vel distribuant; & si fideicommissarius executur datus sit ad distribuendum propria authoritate possessionem capere potest, licet si plures essent vni tantum id non permitteretur nisi insolidum constitutis Pereg. art. 47. o. 46. Fusar. Q.605.n.21.& seq. Medic.exam.130.110.& seq. late agentes quibus casibus fideicommissarius de manu hæredis capere teneatur.

TIT. XII. CAP. III.
QVANDO EXEQVI DEBEANT.

45 Executores fine cunctatione id est dilatione vel mora exequi tenentur! cum quidam ita vbi Bar. & alij. de legat.2 l.nulli.§. fin autem C. de Episco. & cleric. licet glo.ibi verbo. cunctatione exponat idest dubitatione; & male Spec. de instrum. editio §. nunc verò n.40.Iacob.a Canib.de executor.vlt.vol. §. consequenter.n.18 Boer.dec 39.n.15.ante fin.Rebuf.de sentent.prouisional.n.69.de communi Paris.conf 26. n. 20.lib.4.Simon.de Pret.de vlt.volunt.lib.5.dubitatio. 2.n.62. & 63. siue de electione incertarum personarū de certis, vel de alia executione agatur pag. 20. vide infra tit.14. non parum enim executionis dilatio animæ testatoris nocet, ac celeritas prodest Riccard. lib 4.sentent.distinct.35.art.5.Tiraq.in tract.le mort. saisit leuif.in 7 par.declarat. 5.n. 10. & in foro poli annum non habere tradit Diana par.3.tract.5.resol. 59.Barbos de iur.Eccle.vniuer lib.3.c.27.nu. 30. & annus a lege datus potest à iudice limitari n.38.39.

46 1. Amp. vt si testatoris consanguinei dicant testamentum nullum, sed executores testamenti contradicant, pendente iudicio nullitatis debet executoribus prouideri pro pijs legatis soluendis, ac litis prosecutione vt iudicatum refert Rebuf.de sentent. prouisional.n. 70. & tunc legatarij de restituendo cauebunt, si restitutionem fieri debere contigerit l.1.& toto tit. si cui plus quam per leg.Falcid. Rebuf.supr.n.71.Ricci.collect.dec.769.versic.septimo.

47 2. Amp. vt si testator post mortem alicuius vt puta vxoris, pauperes eligi ac distributionem fieri iusserit, vxore adhuc superstite executio, & distributio fieri possit.Bal.in l.post mortem.col.fin.sub n. 10. C. de fideicommis. Anchar.conf.202.o.4.& 122.n.4. Abbas. conf.11.n.1.lib.2. veriorem dicit Dec. in l. cum tempus.n.3.de reg.iur.Grat.conf.124.n.20.lib.2. Couar. to cap.tua.o.5.de testament.Padill.in l. vnum ex familia in princip.n.12.de legat.2.Gomez.in l 17.Tauri.n.7.Vasq.de success.creatio.par.1.§.7.n. 19. Spino. de testam.glo.28.o.71.Valasc.dec. 102.n. 27. vbi testatur ita in praxi seruari & Manti. de vltim. volunt. lib.8. tit.5.n.20.& Gonzales.reg 8.Cancellar. glo. 2. n.48.& sequent. vbi iuribus & rationibus hanc partē optime comprobat & vide infra cap.26.Fraoch. dec. 706.Ricci.collect.dec 769.versic.quarta.

48 Contrarium tenent glo.& Bar.in d. l. post mortem. n.2. vbi Ang. n. 2. infinitis vicibus practicasse inquit de communi Iaf.n.7.per l.cum pater §.a filia.de lega. 2.Bal.conf.118.n.1.lib.5.Dec.vbi supra.& conf.416. n.22.Paris.conf.23.n.17.lib. 3. de communi duabus rationibus Simon. de Pret.supra n. 76. præcipue vero quia tunc mandati forma non seruatur post Roma. cōf.452.n.1.& 2. Alex.in l.Iliputatio ista.§ si quis dolum n.47.de verbor.obligation. & de magis communi testatur in conf 81.n.14.lib. 6. de communi Bero. in cap. 1. n. 254.de constitutio.& Cras.de execut.vlt. vol.Q.7.n.9.Viu.communi opi.976 n.3.vbi de communi omnium Gutier.pract.QQ.c.29.n.3.11.Ceual. Q.686.n.3.Gratia.discep.73.n.2.secus dicentes si fauore hęredis dilatio concessa esset & dicit. Alba.conf. 69.tempus certum à testatore expressum non currere nisi mortuo testatore.

49 1. Lim. primam opinionem non procedere quando adesset mens contraria testatoris Coua.in cap.tua.n. 5. de testam.Mantica.supra.

50 2. Lim. vt si vxor vsufructuaria relicta sit in vita sua alio post mortem eius hærede instituto, & executoribus constitutis, vxor saltem iudicis officio habere debeat vsumfructum Bal.in l.id quod pauperibus.n. 27. C.de Episc.& cleric.

51 3. Amp. non differri executiones ad pias causas tēpore inuentarij faciendi hæredi concesso pendente. Cin.& Bal.in l.nulli.n.9. C. de Episc. & cleric. Balb. dec.402.

52 4. Amp. vt pia legata non adita etiam hæreditate debeantur Lup.in rub.de donatio.inter vir.& vxor.§. 65.o.19.vide infra.cap.4.& tit.14.c.1.& 14.n.18.

53 5. Amp. vt executore differente vel nolente exequi ad pias causas, legatarij agere possint l. si pluribus. de leg.primo. Rim conf.435.n. 26.& excluso executore vel debente eligere legatarios piæ causæ pecuniarum ad hæredem legantis deuolui licet non quo ad opus ædificationis puta sex mensibus elapsis,nec moram purgare poterit in iudicio conuentus Pereg.cōf. 40.n.5.& seq.lib.3.& n.9.10.

54 1. Lim. quando adesset mens testatoris pro dilatione Ang. Aretin.de testament glo 97.n. 4. vbi tamen tunc legatum cum fructibus solui, nisi testator hæredis fauore dilationem apposuisset,puta dicendo hęres dato post annum ex Bar.& in l. talis scriptura in fine. de legat.primo Paris.conf.23.n.& seq. lib. 3. Simon. de Pret.d.dubitatio.2.n.64. Durant. de tuto. caut. 6. vbi etiam posse cauere ne vnquam currat, & si quando voluerit exequi legata solui iusserit tempus,viuente executore non currere tempus Vasq.de suc. creat.§. 4.n.3.Gutier.prac.QQ.lib.2.Q.43.ex communi,Barbos.supra.n.25.

55 2. Lim. in electione rerum pro quibus executori datur annus ad eligendum.l final.§.sed & si quis.cōmu. delegat. Doc.omnes.in d.l.cū quidam.Simo. de Pret. supra.n.65.

56 3. Lim. quando testator executionem remisit voluntati, & beneplacito Commissarij, tunc enim quandocumque in vita exequi potest, nec nisi morte potestas expirat Bal.conf.297.& 301.lib.2.Paris.conf.23. n.18.lib.3.Simon.de Pret.d.dubitatio.2.n.66.Burat. d.caut.6.n.2.

57 4. Lim.

57 4. Lim. vt hæredes qui tenentur exequi testatoris voluntatem siue ex testamento siue ab intestato, non prius teneantur illam exequi quam adierint hæreditatem l eamque. C. de fideicom. exceptis casibus quibus non adita hæreditate legata debentur vt per Cor. & Ias. ibidem. & primo hæres. secundo substitutus & fideicommissarius vniuersalis legatarius veniens ab intestato, deinde fiscus si adierint §. si verò expræssum auth. de hæred. & Falcid. auth. hoc amplius. C. de fideicom. Spec. de instrum. editio. §. nunc verò. nu. 22. Cor. cons. 324. col. 5. n. 8. versic. & puta. lib. 4. Natt. cons. 231. in fi. Simon. de Pret. de vltim. vol. lib. 5. dubitatio. 3. n. 2. & seq. pag. 27. & in alijs executorib. Coua. in cap. nos quidem nu. 3. de testam. Barbos. de iur. Eccle. vniuers. lib. 3. cap. 27. n. 29.

58 1. Amp. vt fideicommissarius non ante exequi teneatur, quam sibi fuerit hæreditas restituta Aretin. in l. non amplius §. cum bonorum sub nu. 3. col. 2. versic. est tamen inter de legat. primo. Soc. Iun. in l. t. n. 226. & 230. eod. tit. Simon. de Pret. supra. n. 80. & sequent. vel habita pro restituta per legem nu. 98. & sequent. præterquam piæ causæ fauore de communi Alex. cõs. 4. n. 16. lib. 2. & Simon. de Pret. supra.

59 2. Amp. vt legatarius cum legatum agnouerit teneatur volũtatem defuncti exequi etiam si onus commodo maius existat, ita demum si sciuerit in testamento cõtenta legatum & onus & non aliter l. cum ab vno. de leg. 2. l. si is qui. l. pater. de acquiren. hæred. Bal. cõs. 204. lib 4. Crau. cons 174. n. 9. Simon. de Pret. supra. n. 106. & seq. de quo dixi in tract. de pactis omnium contractuũ tit. de pactis realib. passiuis. Si maius onere commodum sit legatarij erit, si verò executori relictum foret, hæredis erit Rota. dec. 25. par. 1. recentis. vbi etiam legatarium cognosci ex verbo lego, vel relinquo rei certæ adiecto, & si cui relictum sit cum onere implendo sed dec. 531. par 2. merum dicit executorem esse ac opere impleto hæredi quod superest restitui si onus præcedat legatum, nisi res legata valde excederet onus nec id plus sit in ambiguo. & dec. 425. vide supra tit. 1. n. 3.

60 5. Lim. quando dies vel conditio per testatorem apposita fuit, illæ enim attendi nec ante executio facienda est l. tali. de iur. dot. l. quidam testamento. §. si scriptus delegat primo. Iacob. à Canib. d §. consentaneũ. n. 18. & intra tempus à testatore expræssum alius se nequit ingerere Barbos. de iur. Eccl. vniu. lib. 3. cap. 27. n. 25. ex communi & si testator, si fieri in primo termino non posset illum prorogasset, probari debet intra primum terminum perfici non potuisse.

61 1. Amp. in die tacita in facto contenta puta Ecclesiæ ædificatione tunc enim non currit annus Bal. in l. id quod pauperibus. n. 11. C. de Episc. & cler. Iacob. a Canib. d. n. 18. dicam infra tit. 14. cap. 1.

62 6. Lim. tempus non currere quousque bona per aliũ possideantur glo. in l. mãcipia. C. de seruis fugiti. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 21.

63 7. Lim. non currere tempus executori quousque aliquis alimentari debet Bal. in d. l. id quod pauperibus n. 12. quem refert & sequitur Ang. Aret. d. n. 21. in fi.

64 8 Lim alijs modis vt infra tit. 14. cap. 1. nec exequi possunt nisi adita hæreditate ex testamento Oldr. cõs. 108. versic. circa secundum, nisi plena facultas eis tradita sit Lap. alleg. 92. n. 5. Zuccar. dec. Luca. 17. n. 18. & 22.

9. Lim. tempus non currere ignoranti vel legitime impedito Coua. in c. nos quidem. n. 3. 4. de testam Barbos. d. cap. 27. n. 38. licet fauore conscientiæ defuncti secus probet.

TIT. XII. CAP. IV.
DE FACTO EXECVTORIS QVOD TESTATORIS CENSEATVR.

65 Factum executoris à testatore factum videtur, gestumque à testatore censetur l. vnum ex familia §. 1. de legat. 2. vide supra cap. 1. amp. 13. huius tituli.

TIT. XII. CAP. V.
DE ACTIONE EXECVTORIBVS COMPETENTE.

66 Merus executor testamentarius agere nõ potest pro legatis nõ pijs l. Lucius §. Meuia. ad Trebel. vbi Doc. nec contra hæredem, neq; contra alium possessorem Sali. in l. nulli. n. 9. C. de Episc. & cler. Rom. in l. si postulante §. Titius n. 4. ad Trebellia. Iacob. à Canib. de execut. vltim. vol. §. consultis. n. 2. & in mero Oldendor. de execut testam. tit. 6. Tiraq. in tract. le mort. faisit leuif. part. 7. in §. declarat. n. 11 & Durant. de tutor. caut. 9. n. 1. post Specul de instrum. editio. §. nunc verò n. 16. vbi etiam nec exigere posse dicunt. Couar. in c. Ioannes. n. 5. de testam. vide infra cap. 8. pro pijs autem potest Alex. cons. 170. n. 2. lib. 2. nec contra debitores. Seraph. dec. 842. Surd. de alim. tit. 8. priu. 32.

67 1. Lim. vel potius secus esse dicas quando executor aliquod commodum habiturus est, & qui potius legatarius dicitur, & legati particeps, vt puta si testator dixerit Titio centum relinquo de quibus volo quod distribuat inter pauperes pro anima mea, vel Falcidiã deducere posse voluit, tunc potest suum commodum ab hærede petere sicut legatarius actione ex testamẽto, hipothecaria, & rei vendicatione, contra quemcumque possessorem, & contra hæredem Spec. in tit. de instrumento. editio. §. nunc verò aliqua n. 16. Imol. in clement. 1. n. 25. de testamen. Bal. in l. id quod pauperibus. n. 18. & 19. C. de Episc. & cleric. & Iaco. à Canib. de executor. vltim. volunta. § consultis n. 17. Roma. in l. si postulante. §. Titius. n 4. ad Trebel. Papien. in forma libel. ad redden. ration. tut. glo. ac executores nu. 4. vbi dicit quod si sint executores generales aut singulares meri & puri nullum commodum sentientes, quod tunc habeant conditionem ex l. nulli. C. de Episcop. & cleric. si autem mixti sint, habeant actionem ex testamento contra hæredem; & contra debitores hæreditarios Lap. alleg. 91. nu. 6. Salic. in d. l. nulli n. 9. vbi Addent. Iacob. à Canib. supra. n. 11. Oldendorp. de execut. testamen. tit. 6. Dec. cons. 91. n. 1. in fine Capra. de executor. vltim. volunt. membr. 6. n. 1. & sequent Couar. in cap. Ioannes. nu. 5. de testam. & de magis communi tam in mixto quam mero Cras. de exec. vlt. vol. Q. 8. & in legatario grauato distribuere legatum Alex. cons. 170. nu. 2. Surd. d. priuil. 32.

68 1. Amp. vt contra executorem etiam debitorem defuncti agere possit Ioan. de Plate. in l. 1. n. 2. C. ne fisc. rem. lib. 10. nisi executores fuissent hæredes instituti Castr. in l. qui proprio. §. si duobus. n. 3. de procur. Dec. cons. 91. n. 3. merus autem executor non agit contra

alium

alium executorem Surd.d.priu.32.n.3.4.si ad esset hęres, alias posse probat.

69 2.Amp. vt etiam contra debitorem cuius nomen legatum fuit vtilibus actionibus experiri possit Spec. d. §.nunc verò. n.33.nec tunc debitori satisdare tenebitur nisi dubitetur an executor sit, & etiam à debitore conueniri potest vt defendat non vt satisdet n.34.nec indemnem conseruet n.35.

70 3.Amp. vt etiam contra hæredem agere possit vt adeat tam mixtus quam merus executor de communi Cras.d.Q.8.& quod merus agere possit non actionem ex testamento, sed officium iudicis implorando vt hęres, aut bonorum possessor compellatur ad bona tradendum pro executione facienda Coua. in cap. Ioannes.n.5.de testam.de communi Gomez.de lega.n.12.

71 Sed contra hæredem nec merum nec mixtum executorem agere posse ex communi probat Capra. d. membr. 6. n. 11. licet ab eo recipere possit, & distribuere vt l. Lucius §.Meuia.ad Trebel.subdens nō posse agere contra hæredem etiam si fuisset à testatore constitutus ad complenda omnia legata à testatore relicta Durant.de tuto. cat.9. nisi testans concesserit.

72 1.Sublim. & declara prædicta vt quando executor agere potest, ei non detur actio nomine proprio, sed executorio, ac officij l. Diuus.ad leg.Falcid. Bal.in l. id quod pauperibus. n.18.19. C. de Episco. & cleric. vbi etiam dicit executori non mero dari actionem ex testamento.Imo.in clem.1.n.24 de testam.

73 2. Sublim. vt ante diem vel conditionē purificatam agere nequeat Bal.cons. 118.n. 1.lib.5.

74 2.Lim. quando testator expræsè concessisset petendi potestatem vt puta si Titium eius hæredem instituens, Caio, mille legasset dicendo quæ petere posse volo, & petita exactaque distribuere, tunc enim agere posset Spec.de instrum. editio §. nunc verò. nu. 17. Imo.in clem.1.n.15.de testam.Capra.d.membr.6.n. 12.Durant.de tuto.& execut. caut.9. Simon. de Pret. de interpr.vlt.volunt. lib.5. dub.2. nu.51.52. pag.19. Iacob.a Canib.supra.Coua.in cap.Ioannes.n 5. de testam. Seraph.dec.842.n.3.vbi quando facultas verbis amplis concessa fuisset.

75 1.Sublim. vt licet contra debitores agere possit executor ex potestate sibi a testatore concessa;non tamen agere posse contra hæredem quia nō subest materia ex qua actio contra hæredem possit oriri, nisi quoad vt legatarijs soluat tamquam eorū procurator Capr. sup. n. 13. & sequent.

76 Contrariam tamen opinionem vt etiam merus agere possit magis communem ait Cras.supra. d Q.8.

77 3.Lim. nam si executori relictū sit habet actionem ex testamento & si loco hæredis vel fideicommissarij sit, habet vtiles actiones, & etiam conueniri potest; alioquin condictionem ex lege Spec.d.§.nunc verò. n. 18.& 28.Capra.cons.54.n.5.& agere posse etiam si restituere alteri debeat sibi verbis dispositiuis legatū de communi.d.memb.6.n.5.& habere tacitam hipothecam ex Peguer.dec.131.Ricci. collect. dec. 769.

78 4.Lim. vt ab hærede sibi tradita executor distribuere possit Spec.supra n.17.Capra. d.membr.6.n.11.

79 5.Lim. quando alter hæredum executor deputatus fuisset puta si testator dixerit volo quod per talem ex meis hæredibus legata soluantur, tunc enim ipse contra hæredem agere poterit familiæ erciscundæ iudicio vt legata percipiat, ac legatarijs actione ex testamento tenebitur l.si à pluribus.de legat.1.Capr. d.memb.6 n.19. Donat. a Fina. in enchirid.conclus. & regul.lib. 2. verbo.executor.

80 1.Sublim. non procedere nisi testator hęredem non solum executorem, sed etiam præceptorem reliquisset, secus si ipsum simpliciter executorem constituisset l.si à pluribus.l. quidam.§.si scriptū de legat. primo.Capra.d membr.6.n.20.

81 6. Lim. in executore etiam mero & nudo super alimentis constituto, hic enim agere potest Bal. in l. nulli.n.2.C.de Epis.& cleric.Roma in l.si postulante. §.titius.n.4.ad Trebellia.Capra.vbi supra. n.21. glo. citans in l.si quis Titio de leg.2.Donat. a Fina.supra. Iacob.à Canib.d.§.consultis.n.7.& hęredē conuenire potest vt alimenta soluat Surd. de alim. tit.8. priuil. 32.n.2.Intrigl.sing.96 n.36.lib.3.

82 1.Sublim. non procedere nisi alimenta caderent in piam causam l.alio.de alimen.legat.Capra. sup.n.22.

83 7.Lim. in executoribus ad pias causas constitutis, hi enim actiones habent ad relicta consequendum l.nulli.l.si quis ad declinandam C. de Episc. & cleric. vbi glo.Spec.de instrum.editio.§.nunc verò. n.16.17. Iacob.de Arena.de commissar.n.26.Bar.in d §. Meuia. & in d.l.si quis ad. n.4.5.Bal.in d.l.nulli.n.2.& in l.id quod pauperibus. n.18. C. de Episc. & cleric. Roma. in d.§.Titius.n.4.Alex.cons.170.n.2.lib.2.& cons.51. n.2. lib. 7. & in l. Centurio. n.78. vbi tamen secus in alijs non pijs de vulg. & pupilla. substitut. Iacob. à Canib.d.§.consultis.n.8. Ang. Aretin. de testam. glo. 97.n.8.de communi testatur Capra d.memb.6 n 25. & seq.Couar. in cap. Ioannes nu.5. de testam. Tiraq. de priuil.pię caus.priuil.81.vbi tamen in non pijs subdit contra hæredem agere non posse Valasc. decis. 68.n.6.Donat.a Fina. d versic.executor. & infra lim. 10.Seraphin.decis.842.n.3.Dec.cons.91.n.2.Durant. de tuto.& execut.caut.9.Gratian.discep.812. nu. 23. Papi.in forma.lib.ad rat red.glo.ac executores. n. 5. Surd.d.priuil.32. & contra hæredes etiam agere potest executor ad pias causas Burat. dec. 14. n. 1. ex cōmuni Rot.Rom.

84 8.Lim. vt licet in relictis ad non pias causas merus executor contra hęredem vel alium possessorem agere non possit l. Lucius.§ Meuia ad Trebel. Spec. d. §. nunc verò . n. 16 & alij supra in conclusione citati attamen officium Iudicis implorare potest vt hæres, vel quilibet bonorum possessor ad ea bona tradenda cogatur pro executione facienda Bal.in l.nulli. nu. 2. C.de Episc.& cleric.Couar. in cap.Ioannes.n.5.de testament.præsertim si agatur de honore testatoris seruando, tunc enim etiam in non pia causa dabitur officium Iudicis, Capra sup.n.38.Ang. Aret. de testam. glo.97. nu.8. Lup. in rubric. de donation.inter vir. & vxor §.65 n.18.19.Donat. à Fina. vbi supra.Seraph. dec.842.n.3.Surd.d.priuil.32.

85 9.Lim. vt licet non possit agere contra hæredes vt debitores ad soluendum compellat, contra eosdem debitores tamen agere, ab eisque exigere poterit l. nulli.C.de Episc. & cler. §. si quis autem. Authent. de Eccles.tit. Iacob. à Canib. supra. nu.8. & 9. Iacob. de Arena.de Commissar.n.28.& seq. vtili quidem actione, & iudicis officio. Capr.d.membr. 6. n. 42. & seq. Donat. à Fina.supra.

86 10. Lim.

86 10. Lim. quando testator executori legasset vt pro eius anima distribueret, vel quando centum pro anima reliquit, tunc enim actione ex testamento poterit experiri l. alio. de alim. legat. Iacob. de Arena. supra. n. 29. & seq. vbi idem si executor monachus esset, & quando partem legati pro se retinere potest Papien. d. glo. ac executores. n. 4. vbi etiam pauperibus institis executores agere posse n. 6. Rot. dec. 773. n. 1. & 2. par. 2. recent. vbi etiam contra hæredem agere posse præsertim si verba ad executores sint relata.

87 11. Lim. vt legatarius ab executore electus statim habeat rei vendicationem, quia à testatore videtur electus l. cum quidam. & l. vnum ex familia de legat. 2. Bal. in l. id quod pauperibus n. 32. C. de Episcop. & cleric.

88 12. Lim. in vniuersali qui loco hæredis habetur & ideo nomine suo agere potest & ante litem contestatam procuratorem constituere Alex. cons. 51. sub nu. 20. lib. 7. Capra. de executor. d. membr. 6. n. 46. & seq. & Donat. à Fina. d. verbo. executor.

89 13. Lim. in constituto in testamento ad agendum & petendum post mortem testatoris, quia si in rem suam constitutus sit non potest hæres eius mandatum reuocare l. illam de donation. pro vt nec si in rem tertij cõstitutus sit l. cum pater. §. Meuio. de leg. 2. quamuis reuocari posset si in rem hæredis constitutus esset, & hæreditate iacente agere non posset, nisi hæredem ratum habiturum caueret Bal. in d. l. id quod pauperibus. nu. 37. C. de Episcop. & cler.

90 14. Lim. vt si aliquis sit executor non nudus minister qui magis debet legatarius dici, verbi gratia, testator ita dixit; lego Titio tales res & volo quod dictus Titius illas det, seu restituat Martino; si namque dictus Titius viuo adhuc testatore decesserit, aut viuês mortuo testatore legatum repudiet, tunc fideicommissarius Martinus ad fideicommissum aget contra testatoris hæredem, remansit enim legatum penes eum cum suo onere l. 1. §. pro secundo. C. de caduc. tollen. l. pater meus. alias incipit Celsus in princip. de legat. 2. nec primus legatarius viuens cogetur agnoscere legatum l. mulier. prima. in fine ad Trebellian. & l. nã quod §. non omnis eod. Quod si ille primus legatum agnouerit, non tamen agere velit contra hæredem, tunc secundus aget contra primum ad fideicommissum, & primus liberabitur cedendo actionem ex testamento contra hæredem l. si seruus legatus. §. cum quid. de legat. 1. l. Imperator. in princip. de legat. 2. l. si legatarius. de legat. 3. sed si primus agnouerit, & exegerit legatum, tunc primus tenebitur secundo restituere l. Imperator. §. sed. & si legatum de legat. 2. l. si legatarius. de leg. 3. l. Titio. fundus. de conditio. & demonstration. & si secundus repudiet fideicommissum, vel decedat antequam dies fideicommissi cedat, tunc legatum remanebit primo, eiusque lucro cedet l. si quis Titio. de legat. 2. quod non esset si ille primus nudus minister esset vt ibi Petr. Iac. in pract. rubr. 100. n. 64. subdens quod si ex alijs causis quam supra dictum est non valeat legatum relictum Titio primo legatario; an valeat fideicommissum relictum Martino; item si fideicommissum relictum Martino secundo legatario non valeat, ex alijs causis quam supradictũ est an cedat lucro Titij primi legatarij est tex. hæc decidens in l. codicillis in princip. de legat. 2.

91 15. Lim. quando ei à testatore potestas tradita esset etiam verbis amplis, Seraph. dec. 842. nu. 3. & decis. 1048. n. 1. & sequent. vbi quod si testator mandasset quod pecuniæ redactæ ex bonis, se mouentibus, auro, & argento, & pecuniæ ex nominibus testatoris vel ex officijs aut societatibus exigendæ, vbique existentes in emptionem censuum aut bonorum stabilium erogari debere cum facultatibus & authoritatibus necessarijs & oportunis; si authoritas ista executoribus data sit, poterunt exigere, & erogare iuxta mandatũ testatoris; & vbi facultas illa hæredibus data fuisset, ea nõ intelligetur ad executores priuatiuè tributa, nã vel ipsimet executores testantis voluntatem implere poterunt, vel hæredes ad eam implendam compellêt l. nulli. C. de Episc. & cler. §. si quis autem pro redemptione authen. de Ecclesiast. tit. Specul. de instrument. editio. §. nunc verò. n. 33. Iacob. a Canib. de executor. vltim. vol. part. 2. §. consultis. n. 8. 9. & 14. & Seraph. supra. n. 3 hoc præsertim procedere inquit vbi pecuniæ inuestiendæ essent penes executorem non penes hæredem; & quia nisi ratione demandatæ executionis executor pecunias inuestiset de suo teneretur l. si pecuniam. & l. si mater. C. de vsur. Gratia, discep. 812. n. 24.

92 1. Amp. vt executores pecunias vt supra inuestire possint etiam hæredibus nõ requisitis, quamuis eos requirere teneantur in alienatione bonorum hæreditariorum Seraph. d. decis. 1048. n. 6.

93 15. Lim. quando testator pro exoneratione consciẽtiæ reliquit tunc possunt executores agere contra hæredes etiam pendente tempore inuentarij conficiẽdi. Ias. in l. finali. §. licentia. n. 5. C. de iur. deliber. Rot. Roma. dec. 773. n. 7. par. 2. recentior.

16. Lim. nam contra hæredem & debitores agere potest (non tamen ante litem cõtestatam procuratorem constituere, nisi testator illum constituendi potestatem concessisset) si ita testans disposuerit Durant. de tut. & execut. caut. 9.

94 1. Sublim. generaliter suprascriptas limitationes non procedere in relictis conditionalibus & in diem pro quibus ante diem, & ante purificatam conditionem agi non potest Bal. cons. 118. n. 1. lib. 5. vide infra tit. 14. Bar. in l. quidam 99. §. si scriptus. de legat. 1.

95 2. Sublim. ante aditam hæreditatem vbicumque requiritur aditio non possit executor agere contra hæredem vt sibi legata præstet illis scilicet casibus exceptis quibus hæreditate etiam non adita legata debẽtur l. eam quam vbi Doc. C. de fideicom. Spec. d. §. nũc verò. n. 22.

96 1. Amp. vt si quis ab intestato decesserit, adhuc hæreditatis editio ab intestato requiratur l. 2. de fideicommissar. libert. Specul. d. n. 22.

97 2. Amp. vt si testator omnia bona pro redemptione captiuorum reliquerit adhuc non possit executor consequi legatum nisi hæredem constitui faciat. Speculat. supra. n. 23.

98 1. Lim. 2. sublim. non procedere quando non est in persona hæredis implendum, sed testator iussit post mortem impleri Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 18.

99 2. Lim. in legatis pijs qui etiam hæreditate non adita debentur, vt supra. cap. 3. amp. 4.

TIT.

TIT. XII. CAP. VI.
CONVENIRI AN POSSIT EXECVTOR.

100 Vniuersalis executor conueniri potest vtilibus actionibus Capra.de executor. vltim. volunt. membr. 6. n. 49. & adire ac distribuere cogitur nu. 50. Cast. conf.273.n.2. in fine.lib.2. Capra. conf.54. nu.5. vbi eisdem actionibus cõuenire posse & tam executorem quam hæredem pro legato conueniri posse Gomez. de legat. n.12.Scain.dec..bono.44. n.16.& seq.

101 1.Amp.vt & reconueniri possit, eosque pro quibus agit defendere teneatur l. si quis ad declinãdam §. vbi ad fin.C.de Episc.& cleric.& l.liberto.de annu.legat. Iacob. à Canib.de execut.vlt.vol.§.consultis. n.15.

102 2.Amp.vt quilibet de populo hæredem conuenire possit pro executione piorum legatorum Bal. in l. nulli.n.13. C.de Episc. & cleric. Ang. in §. sin autem sanctissimus. Authent.de Ecclesiast.tit.Oldendorp.de executor.testam.tit.2. versic.denique.Couar. in cap. si hæredes de testam·Simon.de Pret.de vlt.volunt.lib.5. dub.2.n.71.pag.20.Scain.dec.bono.44.n.18.

103 3.Amp. vt si iura sint distribuenda non liberentur eorumdem iurium cessione si executores in culpa fuerunt non exigendo postquam iura eisdem cessa fuere Capr.d.membr.6.n.61.& seq.

104 4.Amp. etiam si alij sint hæredes instituti adhuc pro legatis pijs conueniri possunt Castren. conf. 273. n.2.ad fin.lib.2 per l.nulli.C.de Epis.& cler.

105 5.Amp. conueniri posse petitione hæreditatis, vel quorum bonorum vt ex possessione bonorum detrahatur Falcidia & Trebellianica Alex. de Neuo, conf. 74.n.4.

106 6.Amp. vt ex promissionibus suis etiam finito officio cõueniri possit Castr.in l. qui erat.n.3.famil.ercis.

107 1.*Lim.* non posse proprio nomine conueniri sed vt pauperum administrator Capr.d.membr.6.n.51.nisi in casu sextæ ampliationis.

108 2.Lim. non posse ab hærede conueniri vt conseruetur indemnis Spec. de instrum.edition.§.nunc verò.n. 35.vide supra tit.10.cap.4.

109 3.Lim. in particulari non mero executore sed legatario, qui licet hæredis loco non habeatur, non potest à creditoribus conueniri si commodũ consecutus nõ sit;licet conueniri possit vt agat Capra. d. n.51.

110 1.Sublim. tamen & declara nam à legatarijs & fideicommissarijs, eisque quibus aliquid dari debet conueniri potest si mixtus sit, & commodum ex testamento delatum agnouerit, licet non à creditoribus; sed si commodum consecutus non sit non poterit conueniri vt distribuat & consignet, sed vt agat & tunc hæres conueniri potest quia legatum ei cum onere remansit Capra.supra.n.51.& 52.post Bar.in l.Firmio. §.1.in fi.quando dies leg.ced. Si autem merus executor sit & tunc ad pias causas conueniri potest l. nulli, vbi glo.C. de Episc.& cleric. pro non pijs autem non potest conueniri actione, ex testamento d. §. 1.sed alia actione vt puta depositi, rei vendicatione, vel ex stipulatu si stipulatio intercesserit cõueniri potest; si verò agnoscere incœperit, iudicis officio vt exequatur conueniri poterit l. 3. §. 1. de arbitr. l. Quintus de annu.legat.Bar.supra vbi etiam an acceptare cogatur, Capra.sup. n.54.& seq.uide sup.tit.6.different. 5. & Bar. & Capra.sup.uolunt merum qui alioquin non potest regulariter cõueniri actione ex testamento, negociorum gestorum actione conueniri posse & Bal.in l.nulli.n.2.C.de Episc.& cleric. vbi etiam iudicis officio merum conueniri posse, & si res distribuendas consecutus sit conueniri posse tradunt, prout & iudicis officio conueniri potest postquam agnoscere cœpit, & quandos res distribuendas haberet penes se, vel sit in culpa quominus habeat.

111 2.Sublim. vt si plures sint omnes agere & conueniri debeãt nisi insolidum forent constituti, vel nisi aliqui obijssent aut abessent, vel nisi res certa legata sit alicui Cras.de execut.vlt. vol.Q.4.n.5.& 6.vbi etiã aliquos eorum non posse relictum acceptare nisi alij longe absint ac diutius impediti, vel acceptare nolint vide supra tit.11.Franc.dec.622.vbi omnes conueniri debere nisi insolidum constituti sint, vel alter absit & quamuis hæres ad sit executor conueniri potest si de conscientiæ exoneratione agatur.

TIT. XII. CAP. VII.
CORAM QVO AGANT ET CONVENIANTVR EXECVTORES.

112 Executores agunt coram Episcopo loci domicilij testatoris, vel in quo natus est, seu originis authent. de Eccle.titul.§.sin autem ædificaturus contra debitores hæreditarios vel hæredes Spec. de instrum. editio.§.nunc verò. n.43. Capra. de executor. vltim. vol. membr.6,n.64.Si verò non habuerit domicilium ibi, sed alibi, officij acceptati locus attendetur, vel vbi defuncti voluntatem agnouit,aut administrauit Spec. supra.Bar.in l.solent. n.13. de alimen. legat. sed non pauperi relicta, coram seculari petere debere probat Iacob. à Canib.de execut. vlt.volunt. par. 3.n.5. subdens quod si in neutro reperiatur vbi contraxit, & officium acceptauit conueniri posse Alex.conf.17c.n.1. & 2.lib.2.causas ad pias relicta cognosci posse ab Ecclesiastico, & laico iudice probat & Surd. de alim. tit.8.priuil.9.vbi idem quo ad alimẽta relicta spurio.

113 Conueniri autem possunt executores in loco in quo decessit testator; & si in loco obierit vbi nec originis, nec habitationis domicilium haberet; tunc conueniuntur in loco ubi officium acceptarunt; & si ibi bona non possideant, executio fiet ad petitionem seu requisitionem iudicis qui condemnauit, per Iudicem ubi executores possident bona Speculat.d.n.43. Capr, supra.nu.65. & seq. qui subdit officio acceptato Episcopum & Iudicem secularem cogere posse ut pia legata exequantur.;n.68.

114 1.Amp. vt si alter executorum clericus sit & alter laicus pro pijs legatis coram Episcopo cõueniantur. Bar.in l. solent.n.14.de alim.legat.Simon.de Pret. de ultim.uolunt.lib.5.dub.2.n.86.pag.22. quod si causa pia non sit quilibet à Iudice suo conuenitur, poterit tamen laicus Iudex laicum compellere ad iurisdictionem Ecclesiastici prorogandam Bar. supra & etiam si causa non sit pia hoc casu coram Ecclesiastico tantum conueniri debere Alex.de Neuo. conf.74. n.7. & seq. ubi ex communi tam pro causis pijs quam pro relictis personæ miserabili coram Ecclesiastico conueniri & agere posse, quamuis etiam coram laico, quia mixti fori est, nisi clericus debeat conueniri.

115 Hæredes uerò ubi domicilium habent conueniri

debent

debent quando non agitur de legatis pijs, nec de relictis pro honore & dignitate defuncti seruãdis l. fideicommissum de iudic. l. nulli. C. de Episc. & cleric. Capra. supra n. 69.

116 Hærede autem non instituto, conuenietur executor vt hæres quamuis non detrahat Falcidiã, & adire cogetur Spec. d. §. nunc verò. n. 26.

117 Debitores verò ibi conueniendi sunt vbi à testatore poterant conueniri Capra. d. membr. 6. n. 70.

118 Executores in loco domicilij vel vbi officium acceptarunt conueniri possunt ac debent Capra. supra. n. 71. & pro legatis pijs à quolibet de populo conueniri possũt Rom. cõs. 69. Surd. de alim. tit. 3. Q. 8. n. 4.

TIT. XII. CAP. VIII. QVO ORDINE AGANT CONVENIANTVR ET SVMPTV CVIVS.

119 Executores agunt & conueniuntur iuris ordine seruato hoc est libello oblato, debitisque solemnitatibus obseruatis Spec. de instrument. editio. §. nunc verò. n. 57. & sequent. Capra. de executor. vltim. volunt. membr. 6. n. 72.

120 1. Lim. nam tam executores quam iudices de plano procedere debent Vasq. de succes. resolutio. §. 18. n. 115.

121 2. Lim. diebus etiam feriatis officium executoris exerceri posse, dummodo non sint in honorem Dei feriati Vasq. supra. n. 113. & 114.

122 4. Lim non debere executores cauere de hæredibus restituendo singulorum pauperum partes, nec rẽ saluam fore, satisdare, nisi alia mens testatoris appareat, vel nisi viuo testatore, & ipso ignorante desierint esse soluendo, vel nisi à Iudice dati sint, vel executorum hæredes existant, vel legatarius rogatus alteri legatario restituere vel facere vel nisi cohæres sit Spec. d. §. nunc verò. n. 43. vide sup. tit. 10. c. 12.

123 5. Lim. in relictis ad pias causas in quibus procceditur summariè & de plano Capra. supra. n. 73. Tiraq. priuil. piæ caus. 157.

124 6. Lim. nam licet executor distribuenda de manu hæredis capere debeat non è contra l. nulli. vbi glo. verbo. exigendi C. de Episcop. & cleric. Bal. in l. id quod pauperibus. n. 28. eod. tit. Tiraq. in tract. le mort saisit leuif. part. 7. declarat. 5. n. 1. attamen si executor sit legatarius rem legatam propria authoritate poterit occupare l. fistulas. §. fundum. de contrahen. emptio. prout si vniuersalis esset executor Bal. in l. nõ est dubium. n. 4. Cast. n. 3. Alex. in fine. Ias. limit 2. C. de legat. Gomez. de legat. n. 10. versic. ex quo deducitur. & n. 12. maxime si illud executoribus fuisset à testatore concessum vt per eos & Durant. de tutor. & executor. caut. 10. n. 3. Vasq. d. §. 18. n. 110. Soc. cons. 11. n. 8. lib. 1.

125 Hærede autem adire nolente cogendus est etiam si repudiasset, si adhuc adire possit beneficio legis vel restitutionis, præsertim rebus in eodem statu permanentibus, alioquin secus Spec. supra. nu. 59. si autem adire nequeat non posse executorẽ cogi vt distribuat & exequatur nisi quando hæreditate etiam non adita legata debentur; & vbi ab intestato relictum foret, executor nullum ius haberet ante aditam hæreditatem n. 60.

126 Immissionem in possessionem ex l. fin. C. de edict. Diui. Adria. executores petere possunt arg. l. si quis ad declinandam C. de Episc & cleric. & ita in vniuersali, testamentario, & Episcopo Doct. tenere tradit Bar. in d. l. fina. n. 12. nisi datus esset ad cõstructionem loci pij de communi Craf. de execut. vltim. volunt. Q. 13. si tamen testamentum non sit rasum, nec cancellatum, neque nullum & ita iudicatũ testatur Rebuf. de sentent. prouisional. in præfation. n. 72. & seq Tiraq. le mort saisit leuif. part. 7. declarat. 5. n. 6. de cõmuni Menoch. de adipisc. remed. 4. n. 256. Rot. Rom. decis. 553. n. 5. part. 1. diuerso. sed non esse legitimum contradictorem probat Meno. supra. n. 644. quin etiã possessionem propria authoritate capere posse Dec. cons. 416. Diaz. reg. 407. lim. 2. Gutier. in l. nemo potest n. 365. de leg. 1. nec dici legitimum contradictorem qui non possidet, nec interesse habet, licet citatus necessariò non voluntariè & vbi interesset, præseruaretur ex clausula sine præiudicio Seraph. decis. 144. & 701. par. 2. recentis. quæ in beneficijs requirit titulum parem Borg. decis. 43. nu. 74. par 1. & Mona. dec. Luca. 20. creditorem census immissionem possessionis bonorum debitoris petere pro non solutis censibus.

127 1. Amp. etiam si pauperes testator instituisset per Titium eligendos ab ipso, adhuc enim Titius agit & conuenitur nomine pauperum eligendorum & ex d. l. fin. immitti petit. Zuccard. ibi n. 253. Meno. supra. n. 269.

128 1. Lim. in Episcopo qui vbi alter extat executor nil potest Zuccard. supra n. 251. Meno supra. n. 270.

129 2. Lim. in executore dato pro loco pio ædificando atque ita pro eo quod nondum est, tunc enim executor erit cum fuerit ædificatus, interim autem secus, quo circa alia actione vel iudicis officio contra illos experiri debet, qui ad illud hospitale, locumue pium construendum fuerunt à testatore grauati Ang. cons. 135. n. 1. Meno. supra. n. 171.

130 Hærede autem nubere puellas negligente immissionem in possessionem executori concedendam probat Bal. in cap. cum venissent. n. 12. de eo qui mittit. in possess. vide infra. cap. 14.

131 Sine sumptu officium executor exercet l. nulli. vers. post vnius C. de Episcop & cleric. vbi Castr. n. 6. Spec. de instrument. editio §. nunc verò. n. 42. intelligendo respectu iudicis, nam notario nisi esset de publico salariatus deberi probat sed n. 83 ex hæreditate expensas fieri debere ostendit Capra. supra. nu. 75. & 76. & Couar. in cap. Ioannes. in fine testam. Simon. de Pret. de vlt vol. lib. 5. interp. 2. dubit. 2. n. 30. pag. 59. Iac. à Canib. de exec. vlt. vol. par. 2. n. 4. notarij mercedes solui ex rebus hęreditarij cõcludit & n. 6. subdit quod ex suis bonis impendit deducere posse & Paris. cons. 26. n. 18. lib. 4. & n. 19. & de bonis erogãdis expensas faciendas deduci tradit Ioan. And. in cap. religiosus. de testam. in 6. & Burs. cons. 28. n. 20. vide infr. tit. 15. cap. 3.

TIT. XII. CAP. IX. DE INTERPRÆTATIONE MENTIS TESTATORIS.

132 Executor testamenti ambigẽ à testatoris mentem

hærede etiam non requisito & etiam in mortis articulo interpretari potest, & voluntatem testatoris sibi commissam declarare Bal. cons. 259. lib. 4. Fulgos. cons. 47. ad finem. Paris. cons. 26. n. 29. 30. lib. 4. Manti. de vltim. volunt. lib. 3. tit. 1. n. 20. Simon. de Pret. de vltim. volunt. lib. 1. fol. 4. n. 16. pag. 15. & fol. 7. pag. 36. & si dispositioni alicuius relictum sit, ad pias causas intelligitur nisi libere dispositioni dixerit vel causæ piæ ob expræssa accomodari non posset de communi Paris. cons. 38. n. 23. lib. 3. Coua. in cap. cum tibi. n. 10. de testa. & Gail. de excep. socc. tit. 3. exc. 4. o. 9. par. 2. Rot. decis. 365. nu. 2. par. 5. diuersor. maxime si constet testantem secutum fidem executoris n. 3. cui statur ac si testator declarasset. n. 6.

1. Lim. nam si alicui Sancto relictum sit, debetur Ecclesiæ illius Sancti, & si Ecclesia particularis illius Sancti non extet debetur maiori Ecclesiæ in qua sit corpus d. Sancti, & si pluries d. Sanctorum Ecclesiæ sint, pauperiori debetur, si pares in paupertate forent locus erit gratificationi Afil. dec. 244.

133 2. Lim. nam executor qui semel elegit & declarauit amplius variare non potest l. huiusmodi. §. Stichum. de legat. 1. Abb. cons. 1 1. n. 1. lib. 2. Simon. de Pret. d. lib. 1. solut. 7. pag. 70.

134 1. Sublim. quando electio nullum sortita esset effectum, vel tertio non esset ius quæsitū, vel dissensisset, aut obijsset electus; his etenim casibus variari potest c. si electio, de electio, in 6. l. penult. in fi. C. de his quib. vt indig. Bar. & alij in l. serui electione de legat. 1. Simon. de Pret. d. solut. 7. pag. 70. Bursat. cons. 378. n. 31.

135 2. Sublim. in Episcopo qui dedit hæreditatē spurio testatoris, eā namq; reuocare potest Bal. in l. id quod pauperibus. col. fina. vers. aduerte quia. C. de Episco. & cleric. Simon. de Pret. d. solut. 7. n. 2. pag. 70.

136 3. Lim. vt non tamen irrequisito hærede exequi possit Gab. de citatio. conclus. 1. n. 191. & sequent. Manti. supra. n. 21. vide infra cap. 13.

137 4. Lim. vt declaratio ad debitum modum reduci debeat Manti. supra. n. 21.

Datus ad nominandum personam non censetur directo vocatus, nec datus ad nominandum personam ad commendam censetur datus ad erectionem commendæ nisi ad eam erigendam vel eius augmentum datus sit vel alia mens testatoris appareat Rot. dec. 132. coram Ludoui. vide supra n. 26.

Executor etiam datus ad dispensandum super matrimonio etiam mortua vxore declarare potest Crot. cons. 77. n. 20. Surd. dec. 29. n. 9.

TIT. XII. CAP. X.
DE SVBSTITVTIONE EXECVTORVM.

138 Executor alium potest substituere Cin. in l. id quod pauperibus. C. de Episc. & cler. Bal. in l. 1. §. ne autem. n. 8. C. de caduc. tollend. Paris. cons. 26. n. 3. lib. 4. Meno. lib. 6. præsump. 92. n. 7. vide infra cap. 15.

139 Contrarium etiam si ei a testatore licentia concessa fuisset Salic. in d. l. id quod. n. 7. Soc. in l quidā relegatus. n. 16. de reb. dub. & quod alij nequeat suā authoritatē concedere Capra. cons. 54. n. 8. & 9. Tiraq. de priuil. piæ caus. priu. 31. Vasq. de success. lib. 2. §. 18. n. 111. de cōi Cras. de execut. vlt. vol. Q. 4. Viui. dec. 305.

140 1. Lim. primam opi. nō procedere quādo esset electa industria personæ Bal. cons. 123. n. 6. lib. 5. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 12. & electum præsumi Viui. dec. 305. Ricci. collect. dec. 369. in fine vel consciētia & arbitrium. 1201. post Ias. in l. quod quis n. 4. fall. 5. C. de procur. vbi etiam quibus casibus procurator non substituat.

141 1. Sublim. non procedere quādo substituto aliquid certum & declaratum per executorem committeretur cap. is cui. de offi. deleg. in 6. Bal. in l. nulli. n. 4. C. de Episc. & cler. Rim. cons. 336. n. 44. Balb. decis. 401. Ricci. d. collect. 1201.

142 2. Lim. quando forma electionis executoris seu mādati continet vt faciat per se ipsum Bal. in d. §. ne autem. n. 6. secus quando effectum respexisset.

143 3. Lim. quando testator iussit executorem personaliter facere, vel exequi Bal. in d. §. ne autem. o. 6. Meno. lib. 6. præsumpt. 92. n. 7.

144 4. Lim. in magnis negocijs quicquid fit in paruis Bal. in d. §. ne autē n. 6. & cons. 123. n. 5. lib. 5.

145 1. Lim. secundam opi. principalem quando electio pauperum spectat ad certas personas, & solum merū ac nudum facti ministerium interuenit Bursat. cons. 55. n. 29. & quando certæ rei erogatio certo loco facienda est Io. And. in cap. religiosus. sub n. 6. vers. hoc verum. de testamen. in 6.

146 2. Lim. in relictis ad pias causas Sali. sup. Tiraq. de priuil. piæ caus. priuil. 31.

147 Contrarium tenet Soc. in d. l. quidam relegatus. n. 17. de reb. dub.

148 3. Lim. nam pauperi electo alium pauperem substituere potest Bal. cons. 162. n. 3. lib. 5.

149 4. Lim. in executore legali puta Episco. Alex. in l. 1. n. 6. de leg. 2. Diaz. reg. 269. vide inf. tract. 2. de execut. legitimo. Cotta. verbo erogatorij Cras. supr. vide infra. cap. 15.

5. Lim. omnibus mortuis alios subrogari posse Ricci. collect. dec. 1201.

TIT. XII. CAP. XI.
DE EXACTIONE PER EXECVTORES FACIENDA.

150 Exigere potest merus executor nudusuè minister satisdatione etiā minime præstita, eiq; soluens liberatur Lap. allegatio. 91. n. 6. vbi etiā non adita hæreditate. Iac. a Canib. de execut. vlt. vol. §. cōsultis n. 13. Capra. de execut. vlt. vol. memb. 6. n. 78. Bursat. cons. 226. n. 135. & contra heredē agere potest vt habeat bona & exequatur nec de exequendo cauere tenetur de cōi. Villalo. lit. E. n. 130. 131.

151 1. Amp. vt si hæres conuentus excipiat contra executorē agentem quod ex aliqua causa agere nō possit, cogatur hæres per Episcopū, vel Prætorē mero officio iudicis rem legatā tradere; & si eā debitor conuentus opponat, nec hæres agere curet, legatarij suo nomine agent vtiliter contra debitorē; vel aget Episcopus Spec. de instrum. edition. §. nunc verò. n. 40. Iac. a Canib. d. §. consultis. n. 8. & 9. per d. l. nulli. C. de Episc. & cleric. & §. si quis autem. Authent de Eccl. tit. & o. 14.

152 2. Amp. vt executorum alter ab altero exigere potest l. si plures. de administr. tuto. Oldendorp. de executor. testam. tit. 6. versic. quarto.

153 1. Lim. quādo eius cōditio esset in peius mutata, tūc enim vt debitor sit ei soluendo liberatus satisdationē ab eo exigere tenetur l. liberto. §. Larg. de annu. legat.

Capra.

Capra. d. membr. 6. n. 79. Iacob. à Canib. d. n. 14. post Spec. supra. n. 37.

154 1. Sublim. quando eius conditio mutata fuisset sciente testatore, licet eo ignorante secus foret. Capra. supra. n. 80. & seq.

155 2. Lim. non posse cogere hæredem vt exigat; quoniam executori cedendo actiones liberatur, quamuis non liberetur executor cedẽdo actiones Spec. d. §. nūc verò n. 38. si verò nolit hæres, vel executor agere, cogentur per legatarium n. 39. vbi etiam si executor sit impeditus, Episcopus tunc exequetur. & dicit Capra. supra. n. 81. hæredem non liberari mero vel mixto executori soluendo, nisi cautionem de soluendo relicta exegerit, quam hæres soluens tenetur ijs cedere, quibus executor exigens distribuere tenetur, eaque non exacta ab executoribus hæres & ipsi conueniri possint, licet si eam exegisset hæres cedere sat esset & hæres poterit repetere vt cautio præstetur ex communi & dicit Ceph. cons. 625. n. 20. 21. hæredi non incūbere nisi legatario ad distribuendum dato actionem cedere directam vt exigere possit; & legatario etiam sine cessione suo nomine actiones vtiles competere vt exigat & distribuat.

TIT. XII. CAP. XII. DE SOLVENTIBVS EXECVTORI.

156 Debitores hæreditarij executoribus testamentorum soluentes liberantur l. quoties. de admi. tutor l. 1. §. si propter. ne in possess. mitta. Ang. Aret. de testam. glo. 97. n. 18. vbi etiam coexecutori soluendo Capra. de executor. vltim. volunt. Membr. 6. n. 82. vbi etiam si soluat hæredi liberari & tunc contra hæredem vtili actione poterit experiri vt tradat quod recepit.

157 1. Lim. non posse solui hæredi executoris Ang. Aretin. d. n. 18. in fine.

158 2. Lim. non posse executoribus solui hærede contradicente, quia tunc si adsit causa iusta vt puta quia executor soluendo non sit tunc ei rectè non soluetur nisi præstita cautione idonea prius Capra. supra. n. 82. vbi subdit quod si debitor hæredi soluisset, contra hęredem agere posset vt sibi tradat quod recepit si talis executor esset in quem transirent actiones sine cessione, alioquin ante cessionem actionum sibi solui non posset n. 83.

TIT. XII. CAP. XIII. DE HÆREDIS REQVISITIONE.

159 Hæres in distributione seu executione per executores facienda requiri debet Anch. in reg. peccatum ad finem de reg. iur. in 6. Ruin. cons. 84. nu. 13. lib. 2. Capra, supra nu. 86. Franc. cons. 116. nu. 35. inter cons. vltimar. volunt. Rebuf. de præcon. & licitat. artic. 7. glo. 1. nu. 16. Gab. de citatio. conclus. 1. nu. 191. vbi subdit non posse sibi commissa exequi hærede contradicente Bursa. cons. 28. nu. 14. Paris. cons. 74. nu. 53. & 54. lib. 3. vbi loquitur de venditione fructuum & hæredem prætium offerre posse probat. Manti. de vltim. volunt. lib. 3. tit. 1. n. 21. vide infra. cap. 20.

160 1. Amp. vt hæres possit executores præuenire si certi sint quibus dari debet, licet secus sit vbi per executorem vel alium declarandi forent Bal. & Imol. in l. quidam testamento. §. penult. de lega. primo. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 17.

161 2. Amp. etiam si liberam executoribus potestatem tradidisset ipse testator prout defunctus facere poterat Rui. cons. 84. nu. 13. lib. 2. Bursat. cons. 28. n. 13. vide infra cap. 17.

162 1. Lim. quando executoribus à testatore vendendi potestas hærede etiam contradicente tradita esset, tunc enim requirendus non esset Bal. cons. 380. lib. 4. Capra. supra. n. 86.

163 1. Sublim. nam hæredi tenebitur si minus iusto prætio vendiderit, prout etiam ex culpa puta si meliora distraxerit Bal. supra.

164 2. Lim. in præstatione legatorum ad pias causas in qua hæredem executor non tenetur inquirere, quia ipse hæredis loco censetur Tiraq. de priuil. piæ causæ. priuil. 81. Capra. cons. 25. nu. 7. nec citare Maran. de ord. iud. part. 6. membr. 1. de citat. nu. 21. & quando executor arbitrator esset nec hæredis informatione egeret Mastril. decis. 242. nu. 61. & seq. maximè pro dotis quantitate arbitranda. n. 70.

165 3. Lim. nam bona fide legata potest sine hærede distribuere cap. tua extra de testament. Spec. de instrum. editio. §. nunc verò nu. 23. imo debet bona fide distribuere d. cap. tua & ne venditio viliori prætio fiat hæres adesse debet ac requiri Bartoli. cons. 82. num. 7. & sequent. loquens in legatis pijs inter cons. vltim. volunt.

166 4. Lim. vt hærede non requisito venditio valida sit, sed executor hæredi ad interesse teneatur Alex. cons. 215. nu. 10. lib. 6. & quod merus executor vendens hæredem requirere non teneatur, cum ei si malè gesserit obligatus existat Bal. supra. Gab. d. conclus. 1. nu. 193. Afin. in prax. iudic. §. 7. lim. 4. Mangil. de euict. Q. 192. n. 23.

167 5. Lim. quando testator quantitatem taxasset, & arbitrium dedisset circa personas eligendas, vel circa distributionem, tunc hæres non est vocandus l. nulli. §. cum autem. C. de Episcop. & cleric. Soc. de citatio. artic. 5. Q. 8. nu. 11. Maran. de ord. iud. part. 6. de citatio. nu. 22. lim. 15. Afin. supra.

168 6. Lim. non posse hæredem exequi velle si testator executorem dedisset Anan. cons. 86. n. 1.

169 7. Lim. in executoribus vniuersalibus, ijs scilicet qui dati sunt ad vniuersa testatoris bona erogaada nullo hærede instituto, hi namque sine alterius requisitione, & voluntate disponere, & alienare possunt pro distribuendo Oldendorp. de executor. testam. tit. 6. Capra. d. membr. 6. n. 85. Couar. in cap. Ioannes. n. 6. de testam.

170 1. Amp. vt isti executores instituti & substituti dicantur nullo hærede instituto l. alio. à contrario sensu. de aliment. legat. vbi Bar. Q. prima Crau. cons. 440. nu. 9. quamuis alio hærede instituto secus sit Franc. cons. 116. nu. 22. inter cons. vltimarum. voluntat.

171 8. Lim. quando executor particularis electus ad distribuendum certum quid personis certis illud habet quod est distribuendum, tunc enim inuito etiam hærede distribuere potest Capra. supr. n. 86. Couar. sup.

172 1. Sublim. nam non potest executor particularis rem distribuendam propria authoritate capere, nisi

& fuerit à testatore permissam Capra.supra. n.87.

173 Quod si id quod est distribuendum nō sit penes executores possunt hæredem cogere vt si pecunia distribuenda sit eam ijsdem præstet; qua muis bona defuncti vendere non possint, vt inde pecuniam redigant, & legata persoluant, etiam si dati sint ad compellendum, & omnia legata soluendum, nisi illud eis fuisset à testatore permissum, quo casu potest fieri alienatio sine iudicis decreto, & absque pupillo Capra.supr. n.88. & seq.vbi idē subdit siue alienatio fiat pro executione contractus, aut vltimæ voluntatis. Seraph. dec. 1048.vbi etiam quod si penes executores pecunia existat eam sine hærede inuestire possint sicut testator iussit, sed si penes hæredes sit, iudicis officio complere compelli.

TIT. XII. CAP. XIV. DE PROCVRATORIS CONSTITVTIONE.

174 Meri executores non possunt procuratorem ante litem contestatam constituere sed actorem, licet secus si mixtus sit, vel ad pias causas constitutus, his enim duobus casibus ante litem contestatam procuratorē possunt eligere l.1. C. de bon.mat.l. nullam. C. de donat. l. sed si §. idem ait & si de iniur. Iacob. de Arena. de commissar. n.33. Salic.in l.nulli.n.16.C. de Episco. & cleric.Castr. consi.13. n.4. lib. 1. Bouer. sing. verbo. procurator.n 34.Capra.de executor.vltim. voluntat. membr. 6.n. 31.& seq.& n.5. ex cōi in mixto seu legatario quod ei permissum sit & in dato ad eligendum pauperes Ang.in l.debitore.n.2.rem rat. habe. Iacob. a Canib.de execut.vlt.vol.§ consultis.n.10.& quando suo nomine constituit vel loco hæredis est quod illum constituere possit & n.20.Simon.de Pret.de vltim.vol. lib.5.dubitat.2.n.51.52.pag.19.

175 Quodque merus executor vel commissarius procuratorem constituere non possit ante litem cōtestatam licet ad negocia extraiudicialia possit Papie.in forma libel.ad rat.redden.glo.ac executores n.22.Bouer. d.n.34 quod ad agēdum nequeat, possit autem quoad distribuendum Alex.in l.neque tutores.n.9. C.de procurator.Sali.in l.nulli.n.16.C. de Episcop.& cleric. & non posse Capra.supr n. 18.Simon.de Pret. vbi supra quod tamen vltra iam dicta.

176 1.Lim. quando testator executori potestatem tribuisset procuratorem ante litem contestatam constituendi Durant.de tuto.& executor. cant.9. in fine.

177 2 Lim.in legatis pijs Castr.in l.nulli.n.2.in fi. C. de Episco.& cleric.Aretin.de testam. supra & alij supra citati.

178 3.Lim. quando vult dare quibusdam, quia tunc ad eis dandum procuratorem constituere potest, non autem vt procurator suo arbitrio distribuat Spec. de instrum. editio.§.nunc verò.n.14.ad fin.

179 4.Lim.quando testator verba dispositiua ad executorem direxit vt quia sic dixerit, lego Titio centum, quæ volo eum restituere, hic enim licet nudus minister sit quia nullum debet commodum percipere, habet tamen actionem ex testamento & hipothecariam contra hæredem & possessorem suo nomine aget & ante litem contestatam procuratorem constituet de communi omnium.Capr.d.membr.6.n.5.

180 5. Lim. in legatario eoque qui loco hæredis habetur qui procuratorem ante litem contestatam constituere indubiè potest Bal in d.l.id quod pauperibus. n. 19.C. de Episc. & cleric. qui etiam in simplici commissario idem tenet, quod ad pias causas intellige & ipsum sequitur Parif.consi.26.n.8.lib.4.

TIT. XII. CAP. XV. DE DELEGATIONE PER EXECVTORES FACIENDA.

181 Merus executor testamēti alteri officium suum delegare non potest l.nulli.circa princip.ibi pro sua cōscientia C.de Episco. & cleric.& supra.cap.10. Vasq. de succes. lib.2. §.18. nu.111. vbi etiam si à testatore potestas tradita esset de communem dicit Cras. de execut.vlt.vol.Q 4.

182 1. Lim. multis modis vt supra cap.10. & quando nudum ministerium tantum commissum foret, puta circa rem certam, tunc enim delegare potest Bal.in l. nulli.n. 4. C.de Episcop. & cleric. Iacob. à Canib. de execut.vlt.volunt part.3.n.3.Cras. supra Balb decis. 401.post Alex.in l.1.n.6.delegat.2.Ricci.collect. dec. 1201.

Tenendo autem conclusionem affirmatiuam quod possit delegare & substituere de qua supra d. cap.10.

183 1.Lim.non procedere quando conscientiæ executorum commissio facta esset, tunc enim delegare non posset cap.15.cui.de offic deleg in 6.Bal.in l.nulli n. 4.C.de Episc.& clerie Iaf.in l à Iudice. n. 10. versiculo confirmatur.C.de iudic.Balb.d.decis.401.

184 2.Lim. quando executoris industria electa fuisset, tunc delegare minime posset; id quod ex tribus colligi potest. Primò ex mandati forma puta facias per te ipsum. Secundò quando singularis requiritur industria quæ naturaliter homini non inest, sed continuis exercitijs, doctrinis, & experientijs acquiritur. Tertiò ex magnitudine negocij Bal.consi.123.n.4.5. & 6.lib.5.Iaf.in d.l.à Iudice.lim.5.

TIT. XII. CAP. XVI. DE TRANSACTIONE ET COMPROMISSO EXECVTORVM.

185 Executores vltimarum voluntatum transigere & compromittere nequeunt Spec. de instrum. editio. §. nūc verò.n.41.Imo.in elem.1.n.25.in fine de testam. Soc.consi.95.n.10.lib.3.Crau.consi 323. nu 1. Simon. de Pret.de vltim.volunt.lib.5.dub.2.n 97.& seq pag. 23.quia alienare etiam nō possunt vt per eum. nec debitum remittere vt per eos.

186 1.Lim.in vniuersali si res dubia sit & probationes desint. Spec.sup.Ioan.Bapt.de arbitr.lib.2.c.15.n.6.

187 2.Lim. quando essēt loco hæredum, & pauperum administratores tunc enim transigere, & compromittere possent cum decreto vbi requiritur Io. Bapt. de arbitr.lib.2.cap.15.n.6.Luchi.de Curt. consi.110. nu. 14. inter consi.vlt. volunt & in Monaco dato ad pias causas Marta.dec.Pisa.111.

188 3. Lim. quando de consensu legatariorum, testatorisue permissu transigerent, vel compromitterent Specul.supra. Ioan. Baptist.d.n.6. Simon. de Pret. d. nu.97.& seq.

TIT.

TIT. XII. CAP. XVII.
DE VENDITIONE PER EXECVTORES FACIENDA.

189 Executores testamentorum vendere insolutum dare possunt, & obligare presertim si testator id eis cõcesserit l.nulli.C.de Episc.& cleric. Specu. de instrum. editio.§.nunc verò.n.32. Iacob. de Arena. de commissar.nu.34.Bar.in l.alio.nu.11.de alim.leg. Papien. in forma libel.ad ration.redden.glo.ac executores nu.4. Capra. de executor. membr. 6. nu.93. Mar. Anguissol. cons.268.n.4.Salust.& alij cons.79. n.34. inter cons. vlt.volunt.Ceph.cons.625.n.11. vbi subdit quod non debet hæres vendere sed executor ac præcium distribuere, & Salust. & alij supra probant vendere posse pro debitorum & legatorum solutione. de communi in vniuersali Cras.de executor.vltim.volunt.Q.11. Simon.de decret.lib.3.tit.8.n.38. Spino. de testam. glo. 28.n.30. & seq. & alter alteri executorum iusto prætio & palam & bona vide vendere potest. Bal. in l.5. n.3.C.de contrahen.emptio.& emptor tutus erit licet præcium non conuertatur in causam præscriptam Gutierez alleg 1.Mangil.de euict.Q.192.

190 Contrariam opinionem tenent Duraut.de tutor.& executor.caut.10.n.1.per l. alio. de alim. legat. & Simon de Piet.de vltim.volunt lib.5.dubit.2.nu.97.& seq.pag.23.Bursat.cons.226.n.153.lim.n.243.de cõi Gomez. delegat n 12.

191 1. Amp. primam opinionem vt possessionem etiam transferre possint per tex. in l.Papinianus. de publicã. Bar.in d.l.alio.n 20. intelligendo vt infra. amp. 3.

192 2. Amp. vt vendendo hæredem ad euictionem obstringat si secundum consuetudinem loci promittat. Bar.in d l alio.n 25.de alimen legat.Ang. Aretin. de testamen.glo.97.n.15.vbi tamen executorem vendentem non teneri Spino.supra. n.31. si vniuersalis & vti hęres executor sit euictionem præstat nisi omnia pauperibus distribuat, particularis eã non pręstat Mang. supra Q.193.

193 3 Amp. vt emptori possessionem tradere possit ac dominium transferre si hæres non contradicat, alioquin potestatem tantum emptori ttibuere potest conueniendi hæredem pro possessione transferenda Bal. in l.id quod pauperibus. C. de Episc. & cleric. nu. 31. Capra.supr.n.102.& seq. & dicit Ceph. cons.625. n. 24.data licentia a testatore exigendi, & vendendi, & hærede non possidente ex eius manu capere nõ teneri.

194 4. Amp. vt data insolutũ in dubio pro iusto prætio tradita censeantur Ang. Aret.de testam. glo.97.n.20.

195 5. Amp. in executoribus constitutis, pauperibus Christi institutis quia hæredum loco censentur executores vendere possunt l. si quis ad declinandum. C. de Episc.& cler.Papien.d.glo. ac executores. n.5.

196 6. Amp. vendere posse etiam si nõ fuerit ex Trebelliano facta restitutio l.si quis de legat.2.Bal. cons. 119.n. 7. lib. 5. vbi etiam subdit posse agere contra hæredem vt res sibi tradat vt vendi posit.n.2.

197 7. Amp. permutare posse l. ficut. §. venditiones. quib.mod. pignus vel hipo. soluat. Bar.in d.l. alio. nu. 11.Papien.in d.glo.ac executores n.15.

198 8. Amp. vt data vendendi licentia, censeatur executori hipothecata vt vendere posit Bal.cons.118.n. 2.lib.5.

199 9. Amp. vt iudicis decretum in huiusmodi venditione facienda non requiratur quando testator alienandi licentiam concesit glo. in l.1. §.1. verbo cauerit & ibi Iacob.de Arena.Bar.& Bal.de reb.eor.Alex. cons. 62.n.1.& 2.lib.2.& cons.215.n.7. lib.6. Afflic. decis. 285.Mars.sing.465.Vasq.de succes.creat.tit. de testã. potest §.10.n.76.d.l.1.§.præterea.l.1. & l. prædium. Cod.quando.decre.opus non est Tiraq.de leg.connub. glo.8.n.185.Simon.de decret.lib.3.tit.8.n.30.

200 1. Subamp. etiam si testamentum irritum foret, adhuc enim testatoris probat voluntatem, nec decreto opus erit l.fin. de reb.eor.vbi Doc. Ias.in l. mandata.n.8.de offi.eius Ripa.in l.1.n.164.de vulgar.& pupil.subst.Gomez.de contract.c.14 n.16.Simon.supra n.31.& 39. vbi etiã si in codicillis inualidis talis potestas executoribus in testamento datis sine ea, data sit.

201 2. Subamp. etiam si testator non esset perfectæ ætatis sed adultus l. Aurelius § Caius. de liberat. legat. Bal. in l.1.de reb.eor etiam si curatorem adultus haberet & contradiceret d.§. Gaius. vbi glo. & Bar. in primo.notab. Salic.n.5.Castr. n.5. & Ang. Fulgos. & Ias. nu. 2. in l. si frater C. qui testam. facere poss. Simonc.supra.n.32.vbi reijcit quandam Bal. distinctionem Minsing centur.3.obseruat.5.

202 1. Lim. 9. amp. non procedere nisi alienatio esset vtilis minori Bar.in l.qui Romæ. §. coheredes in fine de verbor. obligation. Add. ad Bar.in l.1.de reb eor.

203 Contrarium stante licentia vendendi a testatore tradita dummodo alienatio fiat secundum mensuram debitorum & bona fide Simon.supra n. 33.

204 2. Lim. non sufficere generalem alienandi licentiã vt sine decreto fieri posit, sed requiri pro certo fundo fuisse tributam Add. ad Alex.cons 27.n.1.lib.3.

205 Contrarium nempe generalem alienandi licentiã sufficere prout si specialis eses Alex.cons.215.in princip.lib.6.Rol.cons.99.nu.41. lib.1. Simoncel. supra. nu.34.

206 3. Lim. vel potius secus esse dicas si testator d. licẽtiam executoribus non dedisset, tunc enim si res immobiles minorum alienari deberent, decretum requiri ex l.1.de reb.eor.Durant.de tutor.& executor.caut. 10.n.1.

207 1. Lim. principaliter non procedere nec uendere pose nisi soluto præcio non etiam habita fide illius, nec enim dominium transit nisi recepto præcio per executorem Imo. in l. a Diuo. Pio.n.21.ubi Ias. nu.8. testatur de communi post Bar.in §. sed si emptor. n.5. ubi de pijs legatis & alijs ad certum effectum de re iudica.idem Ias. in authen.qui rem.n.16. uersic.11. C. de sacro.sanct. Eccles. Capra.supra. n.96. Iacob. a Canib. de execut.ultim. uoluntat.§. consultis.n.22. Ang. Aretin.de testam.glo 97.n.7.Papien.d. glo. ac executores n.20. Rim.cons.435.n.16.de communi Cras. de execut.ultim.uolunt.Q.11.n.5.& non pose fidem habere de prætio maxime ultra tempus ad exequendum concesum Imol.supra Rota.dec.18. coram. Canaler. Viui.dec.305.n.7.ubi etiam nisi præsente pecunia dominium transferre non pose n.8. de communi Villalo.lit.E.n.129.vbi etiam non pose bona defuncti pro execution alienare n.132.Soarez.lit.E.n.201. communi opi.Manti.de contract.lib.4. tit.21.n.5. vbi sequitur Bar. supra.

208 1. Amp. d. primam lim. vt cóofeſſio recepti prǣcij non prǣiudicet niſi aliter numeratio appareat Bar. in l. alio. n. 23. de alim. legat. Papien. d. glo. ac executores n. 10. 21. Franc. Aret. conſ. 4. n. 2. Aog. Aret. d. gloſ. 97. n. 7. de communi teſtatur. Tiraq. de retract. conuention. glo. 6. § 4. n. 12. Viui. dec. 305. n. 9.

209 2. Amp. vt habita fide vnius nummi totius prǣtij non transferatur dominium licet contractus validus ſit arg. l. quamdiu. de diſtract. pignor Bal. in l. in ciuile. n. 4. C. de rei vendicatio Tiraq. de iudic. in reb. exig. n. 38. pag. 88. Sebaſt. Medic. reg. 5. n. 29. verſic. executor. ad pias cauſas,

210 1. Sublim. quando habet et liberam voluntatem ſeu poteſtatem vendendi, tunc enim vendere poſſet habita fide de prętio, dummodo bona fide gerat, nec magnum pro modico legato vendat, nec prǣtij ſolutio differatur vltra tempus quo debent legata ſolui Bar. in d. l. alio. n. 22. de alim. legat. Alex. in l. a Diuo. Pio §. ſed ſi emptor. n. 10. Iaſ. n. 8. & alij Doc. de re iud Ang. Arc. d. n. 7. Papien. in d. glo. ac executores. n. 20. Capra ſupra. n. 97 & ſeq. Craſ ſupra n. 5. qui n. 7. inquit contra executorem prius agendum eſſe ſi ſit ſoluendo, quam cuntra emptorem Rot d. deciſ. 18. dummodo non debeat conuertere prǣcium in aliquod opus ibidem & dec. 24. Mant. d. nu. 5. Mangil. de euict. Q. 192. n. 48.

211 1. Amp. idem eſſe quando non libera voluntas ſed viri boni arbitrium executori in alienatione tributũ fuiſſet, vt puta ſi licentia, vel poteſtas, data eſſet iuxta l. nepos Proculo. de verbor. ſignif. & l. 1. C. de ſacro ſanct. Eccleſ. Capra ſupra n. 100. & ſeq. Manti. d. n. 5.

212 2. Sublim. quando ſatis factum foret legatarijs, vel inſtrumento dictum foret quam pecuniam recepit in prǣſentia mei notarij &c. Bar. in d. l. alio. n. 23. & 24.

3. Sublim. quando teſtator conceſſiſſet confiteri poſſe Gutier. alleg. 1. Mang. ſupra n. 47.

213 2. Lim. non poſſe vendere ſine hǣredum requiſitione, & abſque licentia, nec irrequiſitis hǣredibus duminium, & poſſeſſionem transferre l. 3. C. de diſtract. pignor. l. legatum ciuitati de vſufr. legat. l. 1. §. cum dicitur. ſi cui pluſquam per leg. Faleid. Iacob. de Arena. de commiſſar. d. n. 34. Bar. in d. l. alio. n. 16. de alim. legat. Ang. Aret. de teſtam. glo. 97. nu. 6. Caſtr. conſ. 81. n. 27. lib. 1. conſ. vlt. vol. Papien. d. gloſ. ac executores n. 17. ſubdens facta venditione poſſe ementem agere contra hǣredem ad ſibi tradendam poſſeſſionem, nec non hǣredem ab executore compelli poſſe, vt executori res vendendas exhibeat n. 18. Ruin. conſ. 84. n. 13. lib. 2. Rebuf. de prǣcon. art. 7. glo. 1. n. 16. Durant. de tutor. & executor. d. caut. 10. n. 2. Gomez. de legat n. 12. Tiraq. in tract. le mort ſaiſit le vif. part. 7. declarat. 5. n. 2. de communi. Craſ. ſupra. n. 3. niſi hǣres abeſſet ex communi Franc. conſ. 116. n. 22. inter conſ. vltim. volunt. & n 35. & ibi Bartolinus conſ. 82. n. 9. Iacob. a Canib. ſupra. n. 21. Mar. Anguſ. conſ. 154. n. 12. Marcabr. conſ. 21. nu. 29. Pariſ. conſ. 74. n. 53. & 54. lib. 3. vide ſupra cap. 13. Viui. dec. 305. n. 11.

214 Contrariam opinionem quod ſcilicet poſſint executores hǣrede irrequiſito vendere, licet vendẽtes ad intereſſe hǣredi teneantur Alex. conſ. 215. n. 10. lib. 6. ſed vbi vendere poteſt etiam poſſeſſionem transferre poſſe Capr. ſupra. n. 104. Mar. Angus. conſ. 268. n. 11. & ſaltem creditores non eſſe citandos in datione in ſulutum & ſubdit Alex. ſupra. n. 12. quod ſi fuerit emptori tradita poſſeſſio poterit ſe tueri contra dominũ ex magis communi Mangil. ſupra. n. 19.

215 1. Sublim. primam opi. non procedere quando à teſtatore vendendi licẽtia data fuiſset, quamuis non poſſit hǣres inuitus à poſseſſione expelli ſed agere de legat. Bal. in l. id quod pauperibus. nu. 31. C. de Epiſc. & cleric. Alex. conſ. 62. n. 5. lib. 2. Papien. d. glo. ac executores. n. 12. prǣſertim ſi noluerit hǣredem requiri, n. 19. Capr. conſ. 25. n. 7. Durant. de tuto. & executor. caut. 10. n. 3. Carpa. cap. 157. n. 15. lib. 1.

Contrarium probat Gomez. ſupra.

216 2. Sublim. quando teſtator certam ſummã in diſpoſitionne puta Titij reliquit pro anima ſua l. nulli. C. de Epiſc & cleric. & l. ſi quis pro redemptione. eod. tit. Iacob. de Arena. ſupra. n 36.

217 3. Sublim. non procedere quando hǣres abeſset de cõmuni Craſ. d. n. 3. & Capra. d. memb. 6. n. 113. Seraph. dec. 1048. n. 6.

218 4. Sublim. quando hǣres pupillus eſset Alex. conſ. 62. n. 3 lib. 2.

219 5. Sublim. vt ſi nulla ſit alienatio peti poſſit à iudice confirmari Mar. Angus. conſ. 268. n. 16. & ſeq.

220 6 Sublim. quando hǣres cõſentire nollet de communi Capra. d. n. 113. memb. 6.

221 3. Lim. non procedere niſi ex neceſſitate vendant, & quatenus neceſſitas vrget l. Lucius. de exercit. Bal. in l. fin. §. ſin autem legata C. de bon. quę liber. Simon. de Pret. de vltim. volunt. lib. 5. dubitat. 2. nu 35. pag. 17. Cacehe. deciſ Pedem. 171. n. 19. & conſ. 12. n. 78. Affiſ. concluſ. 14. illatio. 12. & non ſolutis debitis ac legatis Ang Aret. conſ. 96. n. 15. inter conſ. vltim. vol.

222 1. Amp. etiam ſi executores haberent liberum arbitrium vendendi Bar. in l. magis puto. §. non paſſim ante fin. de reb eor. Rui. conſ. 84. n. 13. lib 2. Simon. de Pret. ſupra. Burſ. conſ. 28. n. 13. alioquin ab eorum male geſtis reclamabitur Pariſ. conſ. 45. n. 18. 19. lib. 3. Simon. de Pret. d. dubitatio. 2. n. 35. pag. 17.

223 4. Lim. in nudo & mero executore niſi eidem vendendi poteſt as fuiſset per teſtatorem conceſsa Bal. in l. ſi hǣres in princip. de condict. cauſ. data. Iacob. de Arena. d. n. 34. Bar. in l. alio. n. 3. de alimen. legat. vbi ſolum habere actionem contra hǣredem pro conſeruando legato & pro alimentis & legatis pijs agere poſse & ante num. primum Papien. in forma libel. ad redd. ration. glo ac executores. n. 4. Simon. de Pret. ſupra. n 96.

224 5. Lim. ſine ſubhaſtatione executores vendere non poſse Bar. in d. l. alio. n. 21. de alim. legat. Ang. Aret. d. glo. 97. n. 6. Simon. de Pret. ſupra n. 56. vide cap. ſeq. Viui. dec. 305. n. 6.

225 1. Sublim. non procedere in mixto executore Simon. de Pret. d. n. 56.

226 2. Sublim. quando à teſtatore vendendi licentia cõceſsa fuiſset l. 2. C. quando decreto opus non eſt Bal. conſ. 287. n. 4. lib. 4.

227 6. Lim. quando formam à teſtatore traditam non ſeruauit Franc. conſ. 116. n. 27. inter conſ. vltim. vol. vbi Tort. conſ. 119. n. 6. & ſeq. & Marzar. conſ. 120. ibidẽ loquentes in plurium conſenſu requiſito in alienatione

natione nec aliorum ratificationem sufficere probant vbicumque consensus alterius in actu requiritur; & alij requiri debent si commodè haberi possint, neque collegas ratificare sat esset Spec. d.§.nunc verò.n.49. Franc. supra n.34.nec aliorum confessio quod cōsenserint sufficiens esset n.36.& Tort.supra.nu. 6. & seq. Put.cons. 121.n.43.48.& 49. ibid. & Tort. cons. 124. & 125.n.5.ibid.Papien.d. glo. ac executores, nu. 16. Capra.c 157.n.14.Gutier.alleg.prima vbi vt omnes ab executore tutus sit, non requiri constare præcium legatarijs esse solutum ex Bar.in l.alio n. 25. de alim.leg.Cast.in l.si præcium.C.de procur. vbi tamen forma non seruata nec re bona fide vendita, hæredē regressum habere contra emptorem in subsidium, prout dolose mens à creditore ius pignoris vendendi habente, à debitore in subsidium cōueniri potest Bar. supra. nu. 13. venditionem ab executore factam non bona fide nec forma seruata reuocari ait alias emptor tutus est & Cur. Iun.in d.l.si præcium.n.5.Gurier. supra vbi in fine ait ita iudicatum Moli. de primog. lib 4.cap 4.n.22.ex communi non requiri ementem facere solui legatarijs. Gutier. supra subdit ementem à procuratore obstricto in certam causam præcium vertere tutum esse sola assertione procuratoris illius causæ, sed anterioribus creditoribus nō obesse ab herede factas venditiones nisi debita, & legata soluerit.

228 1. Sublim quando iterum cum consensu aliorum venderetur Mar. Angus.cons 268.n 22.& seq.

229 7.Lim. non posse vendere magnam rem modico præcio, sed pro iusto præcio debēt alienare, alioquin venditio veluti fraudolenta non valeret Bar. in d. l. alio n.14. subdens tunc dominum agere ad rem recuperandam contra emptorem. n.15. Ang. Aret. de testam.glo.97.n.14.Redoan. de reb. Eccl. non alienan. rub.de causæ cognitione in alienand.n.16. pag. 150.

230 8.Lim. hæredem vendicare posse rem per executores venditam pro debito de quo non cōstat. Bal.cons. 397 lib.2.

231 9.Lim. ante aditam hæreditatem executores vendere non posse etiam si essent executores ab intestato Bar.in d.l.alio.n.7.de alim.leg.Guid. Pap. sing. 307. Papien.in forma libel. ad redden. ration. glo. ac executores.n.13.Ang. Aret.de testament.glo.97.n.4.Viui. dec.305.n. 10.

232 10.Lim. non procedere nisi in vniuersali, nam particularis executor vendere non potest, nisi ei fuerit à testatore concessum Papien.d.glo. ac executores.n.4. de communi Couar.in cap.Ioannes.n.6. de testam. & Crass.supra Iacob. a Canib.de execut. vltim. volunt. §. consultis n.18.& seq.Ang.Aret.d. glo.97. n.10. & Simon.de Pret.d.dubitatio.2.n.96.& seq. Valasc. decis. 68.n.8.

233 1.Sublim quando particulari executori alienandi potestas fuisset a testatore concessa vt per citatos in limitatione proxima præcedenti.

234 2. Sublim. vt nullo instituto hærede vendere possit executor constitutus Iacob. de Arena. de commissar. n.34.Valasc.supra.d.n.8.

235 3 Sublim. & declara non etiam concessa per testatorem vendendi potestate, si heres sit in possessione, non potest executor etiam mandato testatoris de vendendo recepto & in illius executionem dominium sine possessione in emptorem transferre, sed emptor agere debebit contra hæredem pro possessione consequenda & ita dominium consequetur Ang. Aret. d. n.10.

236 4. Sublim. vt concessa vendendi potestate in casu quo vendi non possit, aget executor contra hæredem pro pijs legatis tantum Ang. Aret.d.glo 97 n.9.in fi.

237 11.Lim. nam sine debita solemnitate facta nō valet, licet non retractetur nisi in subsidium executore non existente soluendo Cur.Iun.in l.si præcium n.4.C. de procur.

238 12. Lim. nam si pactum retrouendendi pupillo apposuerit, non poterit executor postea in præiudicium pupilli vendere Iacob. à Canib sup.n.23. Alex. cons 27.in fi lib. 3. Tiraq. de retract. conu. ad fi. tit. n.19.Rot.dec.328.n.5.par.2.recentis.

239 13 Lim. vt licentia vendendi à Iudice data non cōtineat permutationem, nec insoluti dationē, quamuis eam contineat à priuato tributa Bar. in d. l. alio n.11.Ang Aretin.d.glo 97 n.13.

240 14 Lim. vt si tanquam vir bonus gerere debeat non possit res quaslibet vendere, immo & si liberam habeat potestatem, intelligitur enim dummodo bona fide faciat Bar. in d.l.alio.n.8.9.13. Aretin. d. glo. 97.n.14. & ex verbo licentia arbitrium boni viri tributum ait Bar. & ex verbis liberam voluntatem vel potestatem secus, vbi etiam subdit hæredem cogere posse vt bona exhibeat & cum Bar. tenet Salic. in l. prædium. in fine. C. quando decr. opus non est Alex. cons 62.n.1. & 2. lib. 2. Simon. de Pret. supra.n. 37.

241 15 Lim. nam potest hæres venditionem impedire ne per executores fiat offerendo pecunias necessarias pro legatis soluendis l.2.§.1.C.de iur. domi. impetr. & dare fideiussorem de vendendis tot bonis pro legatis soluendis Bar.in d.l.alio n. 19.de alim.legat. Ang. Aretin.d.glo.97.n. 15. Durant. de tutor. & executor. caut. 10. n.3.Capr.d.memb.6.n. 110.

242 16. Lim. non posse executorem emere de bonis testatoris, nisi filius esset Luc. de Pen.in l.1.in fi.C.de expens.ludo.lib. 11.

Pauperibus autem substitutis an pupillaris facta cēsatur vide Fusar. de subst. Q.244.

Tenendo secundam opi. principalem.

243 1. Lim. non procedere quando testator executori liberam dedisset alienandi potestatem glo.in d.l: prædium.C quando decre. opus non est Alex.cons. 62. n. 1.lib. 2.vbi etiam sine decreto tunc vendi posse Durant de tutor.& executor.caut.10. n. 2. etiam si adultus fuisset Ias.in auth.ingressi.n.3.C.de sacr.san.Eccl. & in l.quæ de legato.n.39.de legat. 1.de cōi.Gomez. de legat.n.12.vel vniuersalis esset d.n.12.

244 1. Sublim. & declara vt in limitationibus primæ opinionis & 2. lim. quando hæres vendere se offerret & satisfacere, vel aliam rem vendi offerret, vel si minus iusto præcio executor venderet, hæres alium habeat qui iusto præcio emere velit protestando quod licitetur Durant d caut. 10.n.3. tunc vendere non posse ait nisi ei potestatem ampliorem dederit testator.

TIT. XII. CAP. XVIII.
DE FORMA ET ORDINE ALIENATIONIS.

245 Executor vendere volens rem vendendam eligit & præcium limitat Capra.de executor. vltim. volunrat. memb.

memb.6.n.106.arg.l.creditor.2.C.de distract.pigno.
246 1. Amp. siue executor vt vir bonus constitutus sit, vel liberam habet potestatem Capra.supra.n.107.d.l.creditor.
247 2. Amp. vt non teneatur statuti solemnitates obseruare quas proprio nomine contrahens seruare teneretur Fulgos.consi.75.n.3.& 4. vide supra tit. 10. cap.11.
248 3. Amp. vt si in casu non permisso venditio facta sit, emptor bonæ fidei habeat publicianam, & vsucapiendi conditionem, nec ab eo res poterit auocari si præcium in vtilitatem hæreditatis conuersum sit, nisi eidem restituatur Capra supra.n.118.& seq.
249 1. Lim. quando testator aliter dispósuisset, vel potestatem alienandi limitasset ac declarasset, vt quia concessisset vendendi licentiam à tali tempore in antea, talem rem pro certo præcio, & tunc citatio hæredis non requiretur licet requiratur vbi à lege potestas daretur & tunc potest hæres impedire venditionem pecunias offerendo, aut vendere volendo & ex præcio legata soluere præsertim si maius præcium reperiret quam executores inueniant Capr.de executor. vlt.vol.d.memb.6.n.108.& seq de communi Gomez. de leg.nu.12.
250 1. Sublim. non esse vocandum hæredem quando absens esset, vel nollet adesse de cõi. Capr.supr.n.13. dixi cap.præcedenti.
251 2. Lim. non posse vendere nisi sub hasta l.ordo. C. de execut.rei iud.dixi capit.præcedenti.lim.5.
252 Contraria opinio communis est ut testantur Capr. supra.n.117.& Cras. de executor. ult. uolunt. Q. 11. num. 2.
253 1. Sublim.quando testator aliud cauisset dando licentiam sine subhastatione uendendi. Capra. supra. n.125.
254 3. Lim. non posse executores alienare nisi bona fide & arbitrio boni uiri si ut uiris bonis & uiri boni arbitrio sit eis facta commissio Capra. supra num. 118. Cras.supra.n. 6. uide dicta in capite proximo præcedenti.de communi Gomez d.n.12.ubi requiri debere hæredem ut minori damno afficiatur hæreditas in uenditione.

DECAS IV. TRACTATVS III.

TIT. XII. CAP. XIX. DE RESTITVTIONE FACIENDA ALIENORVM AD REG. PECCATVM DE REG. IVR. IN VI.

255 Restitutio male ablatorum & aliorum ad alium pertinentium quæ est actus iustitiæ, quo cuique redditur, quo ab eo ablatum vel acceptum est Carbon. de restitut.Q.3.pag.20.vers.restitutio est & Q. 4. distributiuæ iustitiæ esse probat si Princeps ciuibus vel communitati restituere debeat commutatiuæ si priuato restituere teneatur. lege Diuina, naturali & humana facienda est, quia non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum reg. peccatum.de reg. iur. in 6. D.Thom.2.2.Q.62.art.8. Lup. in repet. rubr. de donatio.int. vir.& vxo.§.65.n.35.& seq.Coua.in d.reg. peccatum in princ.part.1.relect.& 2.part. n.1.& seq. & de re furata part.2.§.1.n.1.& seq.& hoc ex iustitia particulari seu commutatiua quæ obligat ad restitutionem damni alteri illati Bonacci. de restitutio. disputat. 1. Q. 1. puncto. 1. n.3.& ideo fur tenetur restituere.n.4.quæ fieri debet æqualiter ad rem debitam secundum communem n.8.& seq.& est præceptum affirmatiuum punct.2. n.4. & punct. 3. ex iniusta acceptione restitutionis obligationem oriri probat, & ex iustitiæ violatione non aliarum virtutum. §. 1. & ex culpa mortali vel veniali n.5. Durant.de tutor. & executor.caut.11.vbi testatores monet vt caueant ablata restitui Anch.in d.reg.peccatũ in princ.tradens ex offensa proximo illata tres personas affici, Deum & Ecclesiam militantem, ac proximum ex cap. primo. de crim.falsi à quibus obligationibus liberatur offensor, quoad Deum per contritionem, quoad Ecclesiã per satisfactionem coniuncta confessione, & absolutione confessarij vel sententiam Ecclesiæ, quoad proximum offensum restitutione oblati, damni iniustè illati refectione 14.Q.6.cap.1.& nu. 1. sola contritione pœnam æternam tolli, non temporalem, iuncta autem confessione & satisfactione peccatum deleri in totum quoad Deum & restitutionem iustitiæ actum probat Ludouic.Carbon.de restit.Q. 2. iustitiæ descriptionem ponens. & Q. 3. tradit an restitutio sit satisfactio sex constituens conclusiones Port. consi. 30. nu. 25. Durant. de tut. caut. 11.
256 1. Amp. rationem esse faciendam siue quis naturaliter & ciuiliter teneatur puta ex furto, rapina, dolo, oppressione, & calumnia, id quod Diuino, & naturali iure, ac positiuo restitui debet d.reg.peccatum c. fin.14.Q.5.l.1.§ debitum.de cõstit.pecun. l. nam hoc natura. de condit. indeb. cap. ius naturale prima distinct.Iacob. à Canib.de execut. vltim. volunt. §. consentaneum.n.2.siue naturaliter tantum puta si dominus seruo, Monaco Abbas, vel filio pater promiserit; licet enim non assistat ius ciuile, Canonicum tamen assistit, quod fouet illud promissum ex causa sufficiẽti cap 1.& 2. de pact. Iacob. à Canib.supra n.3. & 4.
257 2. Amp. turpiter data in foro poli vel recepta restitui debere, vt puta mathematico, meretrici, histrioni, & huiusmodi, pauperibus distribuendo Iacob. à Canib.supra.n.4.& 5.vide infra amp.37.
258 1. Lim.non procedere nisi in datis ante nõ post cõmissum delictum, tametsi ante promissa forent Nauar.lib.4.cap.2.n.132. Less.lib.2.cap.18.dubitat.3.n. 18. Bonacci.de restitutio.disputat. 1.Q.3.punct.3.post debitum verò puta adulterium commissum posse virum dotem retinere eo remisso & aliquid pro remissione ex pacto recipere nec ante cõdemnationem restituere teneri in foro poli. Sanch. de mattim. lib. 10. disp.8.n.22.
259 2. Lim. vt infra amp.63. & declara vt non peccet dans iudici pecunias vt iustam sententiam ferat, quã aliàs proferre nollet Carbon.de restitut. Q.47. concl. 1. Viui. dec.113.n.10.11. vbi idem de esculentis & poculentis modicis.
260 3. Amp. in legato integre soluto quod erat defalcandum, æquitas enim suadet vt in facto erranti, restitutio fiat Iacob.à Canib.supra n. 5. sub dubio tamẽ
261 4. Amp. in eo qui confessus est pecuniam recepisse spe futuræ numerationis, & biẽnio tacuit, licet enim iuris præsumptione soluere debeat, nec repetat. l. in contractibus. C.de non numera. pecunia. attamen in foro

foro poli nec poterat recipere, sed recepta restituere tenetur Innoc. in cap. quia plerique circa princip. de immunitate. Eccles. Bal. in l. si ex cautione n. 18. C. de non numerata pecun. Iacob. a Canib. sup. n. 6. Felin. in c. si cauti. n. 62. de fide instrum. Molin. de contract. disputat. 302. n. 17.

262 5. Amp. in condemnatione iniusta ex hac enim nõ oritur naturalis obligatio nec ex illa receptum retineri potest in foro poli, sed restitui debet cap. veritate 8. distinct. Iacob. à Canibus supra n. 7 intelligendo tamen si sententia notorie iniusta sit Capra. de executor. membr. 6. n. 141. Ang. Aret. de testament. glo. 97. n. 15. Bal. in l. id quod pauperibus n. 22. C. Episc. & cleric. non tamen sponte offerre tenetur debitor iniustè absolutus, prout nec iniustè condemnatus Ancharan in d. reg. peccatum nu. 26. Q. 7. versic verus enim & in reg. possessor malæ fidei n. 21. de reg. iur. in 6. vbi quando sententia absolutoria iniusta esse debitorem soluere teneri. Carbo. de restit. Q. 31. concl. 6. firmat iniustè absolutum restituere non teneri. & Q. 84 in fine vbi quando iniuste condemnatus non appellauit nisi suo iuri sponte renunciasse videatur intelligens si iniustam sententiam sciuerit qui obtinuit.

263 6. Amp. in eo qui ab initio rem alienam mala fide præscripsit, vel ex post facto, nam tenetur in foro poli restituere secundum Theolog. vt refert Abb. in cap. nauiganti n. 6. de præscrp. 6. Iacob. a Canib. supra n. 8. Bal. in l. id quod pauperibus. n. 22. C. de Episc. & cleric. Anchar. in reg. possessor malæ fidei nu. 21. de reg. iur. in 6. Lup. in rubr. de donation. inter vir. & vxo. §. 65. n. 29. Capra. de executor. vlt. volunt. membr. 6. n. 140. (vide infra amp. 48.) Carbon. de restitut. Q. 83. concl. 2.

264 1. Lim. vel potius secus esse dicas quando præscriptio foueretur à iure cano. propter bonam fidem, tũc enim præscripta retineri possent Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 22. Iacob. a Canib. sup. n. 8. Ang. Aret. d. glos. 97. n. 15. Cor. cons. 177. n. 4. lib. 2. Ang. in sum. verbo, præscriptio §. 47. & seq. de communi Lup. d. §. 64. n. 25. & seq.

265 1. Amp. d. lim. etiam si completa præscriptione cũ bona fide; superuenisset mala fides, nam tunc non tenetur restituere quia res præscripta bona fide non est amplius aliena, sed propria iuris authoritate d. magis communi etiam in foro poli, quia ius canonicum etiam quatenus disponit in foro contentioso semper tendit in salutem animæ, nam finis iuris canonici est dirigere hominem ad bonum commune secundum quod congruit humanæ societati non solum ciuiliter viuenti, sed secundum fidem in Deum tenendo, & vitam aliam expectando, idem lex humana iniquitatem non continens seruanda est etiam in foro poli, cũ ergo lex humana etiam canonica ex iusta causa tollat actionem, & conferat dominium præscribendo saltẽ in effectu, non conspicitur ratio quare in foro animæ restituere teneatur, potest enim lex iusta causa rei suę dominum priuare & in alium transferre puta ob delictum vel publicam vtilitatem l. item si verberatum. de vendicat. cap. pro humani. de homicid. lib. 6. testatur Abb. in cap. nauiganti. n. 6. de præscriptio. nisi defunctus in mala fide fuisset quia hæres defuncti conscientiam exonerare tenetur, & si præscribens vel hęres adeo scrupulosus esset vt conscientiam deponere non posset quin restitueret, tunc enim restituere tenetur cap. cui est illata. 21. Q. 3. qui enim facit contra conscientiam etiam erroneam ædificat ad gehennam Ang. d. versic. 47. Lup. supra n. 29. subdens quod si ab alio quam a defuncto cuius est hæres acquisiuisset, & bona fide præscripsisset tutus esset & Ancharan. d. n. 21. Carbon. de restit. Q. 83 concl. 3.

266 7. Amp. in mutuo filiofamilias facto ob charitatẽ vt in dubio præsumitur quod in foro poli restituere tenetur, quamuis iure ciuili tutus existat Macedoniano Senatusconsulto, cum non in pœnam tantum debitor à iure ciuili exoneretur, sed in pœnam & odium creditoris ab actione iudiciali liberetur Coua. in 2. part. relect. §. 3. n. 4. versic. ego verò. de communi Vasq. de succet. lib. 3. §. 28. lim. 32. n. 55. quando patrifamilias nulla læsio accidit morte tamen patris secuta, etiam si creditor occidisset (licet eorum vterque contra cõmunem secus teneat quando creditor necasset patrem mutuum recipientis) Add. ad Gomez. de cõtract. mutui lit. C. Duen. reg. 369. n. 2. Amerì. de patria potesta. effect. 5. n. 12. 13. quæ opinio tutior videtur præsertim si mutuum filiusfamilias in casu necessitatis recepisset Bonaccina. de mutuo disputat. 3. Q. 3. puncto. 1. n. 6. Mantica Cardinalis Eminentissimus de contract. lib. 8. tit. 8. n. 33. vbi quando in casu necessitatis mutuauit, & probare non potest, vel si filiusfamilias locupletior factus sit, alioquin secus. Iacob. a Canib. de executor. vlt. volunt. §. consentaneum nu. 9. dixi in tract. mutui. lim. 27. princip.

267 Contrariam opinionem vt scilicet tuta cõscientia, filiusfamilias possit se ipsum Macedoniani exceptione tueri tenent Doc. in cap. quia plerique. de immunitat. Eccle. Bar. in extrauag. ad reprimendum verbo. denunciationem. 12. Abb. in cap. quia plerique. nu. 26. 27. Gomez. supra n. 2. versic. ex quo inferas. Moz. de contract. mutui. col. 7. n. 15. ante finem. de communi Molina. de cõtract. disputatio. 301. n. 1. quia publica potestas hoc potuit introducere in commune bonum & iusta lex seruanda est etiam in foro poli vt per eum de communi etiam testatur Gutier. de iuram. cõfirmator. contract. part. 1. cap. 43. n. 6. nisi in filij, vel patris vtilitatem conuersum fuisset. & in authen. sacramenta puberum. n. 84. C. si aduers. vendition. vbi etiam hanc opinionem tenet, nisi mutuum in filij familias vtilitatem esset conuersum, ad quod pater teneretur.

268 8. Amp. in promissione pacto nudo facta, vel sine causa, quæ ciuili iure non obligat; secus in foro poli in quo non fit differentia inter nudum ac solemne pactum Bal. in rubr. extra de pact. n. 17. Ias. in l. iurisgentium §. sed cum nulla n. 22. de pact. & in §. sed istæ. n. 109. Instit. de action. Exea. de pact. n. 354. & sequent. de communi Couar. in cap. quamuis pactum part. 2. §. 4. n. 13. de pact. in 6. & Gomez. var. resol. tom. 2. c. 9. n. 2. in fine. & Padilla in l. naturalis. §. & si quidem. n. 17. de præscr. verb. & Molina. de contract. disputatio. 257. nu. 1. quia ante ius ciuile solum naturale & gentium vigebat, quo non differebant nominati cõtractus ab inominatis, & naturalis oriebatur actio Valasc. de iur. emphiteo. Q. 5. n. 2. Molina. vbi supra; in foro autem conscientię, rei attenta natura ex omnibus naturalis oriebatur obligatio; ius autem ciuile nudis pactis (exceptis quibusdam casibus, quos omnes

nes congessi in tract. de pactis cuiuslibet contractus tit. de pactis nudis) actionem ciuilem denegauit, naturalis effectu dimisso, ideo datur retentio & compensatio vt per eum. Lopez. de contract. lib. 2. cap. 43.vers. sed quia. vbi intelligit expræssa causa eauè cessante si obligandi animus adfuerit & conditiones personarum non mutentur. Iacob. à Canib. de executorib. vltim. volunt. §. consentaneum n. 9. dixi in d. tit. de pactis nudis limitat. 5.

269 9. Amp. in pupillo contrahente sine tutoris vel curatoris authoritate, obligatur enim naturaliter & in foro poli tenetur glo. in l. final. verbo. non tuebitur. de iur. iur. & in l. quod pupillus. 41. verbo. natura de conditio. indeb. & in l. 1. verbo promiserit. de nouatio. vbi Bar. n. 7. Cast. n. 6. Ang. n. 4. Aretin. in §. pupillus n. 3. Institut. de inut. stip. Sali. in l. 1. n. 1. C. de inut. stipulat. Fulgos. in l. quod pupillus. n. 2. & 3. de cōdict. indeb. Alex. in l. si pupillus. 21. n. 2. ad leg. Falcid. Dec. in l. pupillus. in fine de reg. iur. Corn. in authen. sacramenta puberum n. 8. C. si aduers. vendit. Ias. in l. interdum 29. de condit. indebit. Felin in cap. quanto. n. 1. de præsump. Aldobrand. in §. authoritas autem. n. 22. Institut. de authorit. tutor. Nauar. lib. 4 consil. in prima editione tit. de sponsal. cons. 39. nu. 11. & in 2. tit. de desponsat. impub cons. 4. n. 11. Gomez tom. 2. variar. cap. 15. n. 1. Gutierez. in l. nemo potest. n. 159. de legat. primo. Caldas. in l. si curatorem verbo. non absimilis. n. 27. C. de restit. in integr. de communi Coras. in l. filium quem §. Falcidia. n. 38. C. famil. ercis. c. Molina. de iust & iur. lib. 1. tract. 2. disputatio. 124. §. quāuis autem Corduba. in summa. Q. 155. Ludouic. Lopez. 1. part. instruct. 2. editione cap. 124. §. igitur Azor. in summ. tit. de arbitr. n. 8. de magis communi & magis probabili Sanchez. de matrimo. lib. 6. disputatio. 38. n. 21. Bonacci. de contract. disputatio. 3. puncto. 5. Q. 1. n. 6. vbi rationes ponūt. vide tract. tutor. subamp. 25. ampliationis 28. tit. 19. cap. 7.

270 Contrariam opinionem tenet Cin. in l. 1. ad finem C. de inutil. stipulationi. Alcia. in l. pacta. n. 24. C. de pact. Duaren. in l. si pupillus. 127. ad finem. de verbo. obligatin. Couar. de pact. 2. part. §. 4. n. 10.

271 1. Lim. primam opi. magis communem non procedere nisi pupillus locupletior sit effectus glo. in l. 1. verbo promiserit. de nouat. aliques ita limitare ait.

272 Contrariam sententiam, quia quando ditior est effectus naturaliter, & ciuiliter tenetur l. finali. C. pro empto. l. si pupillus. 127. de verbo. oblig. vbi glo. verb. promittat & in d. l. 1. verbo. promiserit ubi Bar. nu. 6. Aret. in §. pupillus. n. 3. Inst. de inutil. stipulat. Caldas. in l. si curatorem uerbo. non absimilis. nu. 30. C. de in integr. restitutio Sancbez. d. disputatio. 38. n. x2.

273 2. Lim. non procedere nisi quando tutorem vel curatorem habens sine eius authoritate contraxit, secus si eo eisue careret glo. in l. 1. verbo non es obligatus C. de inutil. stipulatio. Ang. in l. si pupillus. 21. paulo post princip. vers. in tex. ibi sine tutore. ad leg. Falcid.

274 Contrarium nempe pupillum tutore vel curatore carentem naturaliter ex contractu obligari ex d. l. si curatorem, C. de in integr. restitutio. tenet Bar. in l. 1. n. 6. & 7. de nouatin. vbi Cast. n. 7. Alberi. ibi in §. illud non interest. n. 2. Sali. in l. 1. n. 1. C. de inutil. stipulatio. Alex. in l. si pupillus 21. in princip. n. 2. ad leg. Falcid. Aretin. in §. pupillus. n. 3. Institut. de inutil. stipulatio. Ias. in l. interdum. n. 4. de conditio. indebiti. Gutierez. in l. nemo potest. n. 151. de legat. 1. Sanchez. d. disputat. 38. n. 23.

275 3. Lim. quando pupillus infans esset vel infantiæ proximus, quia tunc nec naturaliter obligaretur, quia ei plena deficit intelligentia, neque consensum perfectum habet glo. in l. si pupillus. 21. in princip. versic. si pupillus. ad leg. Falcid. & in l. 1. verbo. non es obligatus C. de inutil. stipulat. vbi Salic. n. 1. Bar. in l. 1. n. 7. Cast. n. 6. de nouat. Dec. in l. pupillus. 149. in fine de reg. iur. Aretin. in §. pupillus. n. 2. Inst. de inutil. stipulatio. Ias. in l. ius iurandum quod ex conuentione in §. pupillus. n. 10. de iur. iur. Felin. in cap. quinto. nu. 2. de præsumption. Aldobrand. in §. authoritas autem Institut. de authorit. tutor. n. 22. Nauar. lib. 4. consil. in prima editione tit. de sponsal. consi. 39. n. 15. & in 2. tit. de sponsatio. impub. cons. 4. n. 1. Gomez. tom. 2. variar. cap. 14. n. 1. Molina. tom. 1. de iust. & iur. tract. 2. disputat. 224. pag. 1394. Sanchez. d. disput. 38. n. 24. Lambert. de contract. glo. 16. n. 12. in fine.

276 1. Sublim. quando malitia suppleret ætatem Aretin. in d. §. si pupillus. n. 2.

277 Contrariam sententiam tenet Sanch. d. n. 24. in fi.

278 4. Lim. non procedere quando pupillus cum tutore contraheret, tunc enim nec naturaliter obligaretur, quia prohibetur tutor d. obligationem recipere imo punitur l. non licet C. de contrahen. emp. & ita lex huic contractui resistit glo. in l. naturaliter. 13. in fine de condict. in deb. & in l. 1. verbo. non es obligatus. C. de inutil. stipulat. & in l. 1. verbo. promiserit. de nouatio. vbi Bar. n. 7. Cast. n. 6. Alberi. in §. illud non interest. n. 3. Salic. in l. 1. n. 1. C. de inutil. stipulat. Aret. in d. §. pupillus nu. 3. Instit. de inut. stipulat. Molina. tom. 1. de iust. & iur. tract. 2. disputat. 2x4. pag. 1395. de communi testatur. Coras. in. l. filium quem. §. Falcidia n. 38. C. Famil. ercisc. Gutier. in l. nemo potest. nu. 149. de leg. primo. Bertacchi. in reperto. verbo. pupillus n. 50. de communi Sanchez. d. disputatio. 38. nu. 25. ex l. pupillus. de autho. tuto. ibi pupillus obligari tutori eo authore non potest.

279 1. Sublim. non procedere quando altero tutore authore pupillus tutori se obligaret. d. l. pupillus. glo. & Doc. in l. pupillus. 112. de reg. iur. Sanchez. d. n. 25. dixi. in tract. de pact. omn. contract. tit. qui possint pacisci.

280 2. Sublim. quādo pupillus locupletior effectus fuisset tunc enim etiam ciuiliter pupillus tutori tenebitur glo. in d. l. pupillus. verbo. naturaliter Molina. vbi supra. Sanchez. d. n. 25.

281 3. Sublim. quando pupillus dolum commisisset, tunc enim tutori obligabitur. glo. in d. verbo. naturaliter. Molina. supra vbi quando eam rem dolo detraxisset, vel alienasset & Sanchez. d. n. 25. in fi.

282 5. Lim. quando prohibitæ rei sine decreto alienari facta esset alienatio puta immobilium, ac mobilium quæ possunt seruando seruari, tunc enim non obligatur etiam naturaliter, licet tutore authore promiserit, vel alienauerit sine decreto, cum lex eiusmodi alienationi resistat l. si ad resoluendam. 7. & l. si quidē. 11. & l. si minor. 15. C. de præd. minor. Bar. in d. l. 1. n. 7. 8. Castr. n. 6. de nouatio. Areti. in d. §. pupillus. n. 3. Institut. de inutil. stipulatio. Sanchez. d. disput. 38. n. 26.

283 6. Lim. quando pupillo vel adulto iudex admini-

strationem

strationem interdixit ex aliqua iusta causa, tunc enim nec naturaliter obligatur Bar. in d.l.1. in fine de nouatio, Sanchez. d. disputat. 38. n. 27.

284 7. Lim. in mutuo in quo pupillus nec naturaliter obligatur l. pupillus. 58. de actio. & obligatio. l. quod pupillus. 41. de condict. indeb. Bologn. in Rubrica, si cert. petatur, n. 23.

285 Contrarium tenent Caldas. in l. si curatorem. verbo, non absimilis. n. 28. C. de in integr. restitutio. Gutierez. in l. nemo potest. n. 150. de legat. primo. & Sanchez. supr. n. 28. per l. final. de iureiuran. & l. si pupillus 21. in princip. ad leg. Falcid.

286 8. Lim. quando lex contractui resisteret, tunc enim nec naturalis orietur obligatio, quod ex statuto propter commune bonorum induci potest Molin. de iust. & iur. tom. 2. tract. 2. disputatio. 261. §. in Regno Castellæ Bonacci. de contract. Q. 1. disput. 3. punct. 5. nu. 6. Rota. Bono. dec. 63. n. 5. in nouiss. Surd. conf. 115. nu. 21. & seq. Sanchez. de matri. lib. 1. disp. 7. n. 16. & cum ludus alearum laicis & clericis prohibitus sit amissa in ludo peti non possunt sed retineri, & soluta repeti & intra 40. annos Rot. dec. 95. nouis. diuerso.

287 1. Amp. vt iuramento isto casu contractus non firmetur Gutierez. in authent. sacramenta puberum. n. 47. C. si aduers. vendit. Sanchez. supra, nu. 28. in fine Gab. conf. 43. n. 31. lib. 1. vide tractatum tutorum tit. 19. n. 3009. lim. 206.

288 2. Amp. vt licet quando pupillus naturaliter obligatur, non teneatur is qui cum pupillo ludens vicit, restituere quod lucratus fuit, nisi per minorem in integrum restitutio petita sit, quia hoc casu in foro poli quamuis dominium nõ fuerit in recipientem translatum, sufficit tamen ius recipiendi & retinendi habere Molina. tom. 1. de iust. & iur. tract. 2. disputat. 224. ad finem & tom 2. disputatio. 519. §. quod dictũ est; attamen secus est vbi pupillus naturaliter non obligatur vt si lex resistat actui Sanchez. d. disputatio. 38. n. 30. versic. quia licet. & n. 34. vbi repetitio daretur probat retinere posse.

289 3 Amp. vt si minor iuret quod in ludo amiserit se soluturum, & non repetiturum, soluere teneatur, nec restitutionis in integrum beneficio vti possit, nisi in casibus quibus maiori datur repetitio, siue minor curatorem habeat, siue non, quia iuramento contractus firmatur, & minor beneficio restitutionis in integrum excluditur secundum vnam opinionem, ex veriori autem possit relaxationem a iuramento petere, eaque obtenta cõtrauenire medio restitutionis in integrum; sed non obtenta relaxatione iuramento adstrictus manebit. Sanchez. supra n. 30. in fine.

290 9. Lim. vt licet à minore aliquid sine tutore vel curatore accipiens restituere teneatur, quouis titulo receperit Innoc. in cap. quia plerique. n. 3. versic. sed quid dices, de immunita. Eccles. Sot. lib. 4. de inst. & iur. Q. 5. art. 3. vers. at quoad rei punctum Ledesma. 2. part. 4. Q. 18. artic. 1. dubit. 12. pag. 227. col. 1. in fine Gomez. in l. 3. Tauri. n. 124. Sarmient. de redditi. 1. part. cap. 2. §. 1. publicanda la postura Siluest. verbo, restitutio. 2. dicto. 5. ubi quod soluens debitum pupillo sine tutore non liberetur, nisi pupillus penes se habeat & locupletior effectus sit, & possit alter rem detinere donec pupillus prætium soluat, quatenus factus est locupletior, quod si locupletior non fit, sed pecunias perdiderit emptorẽ teneri rem gratis restituere Sarmiẽt. supra. n. 6. attamen ubi minorem naturaliter obligari tenemus, non tenebitur alter restituere, donec minor læsus restitutionis beneficio sit usus, quia ualet is contractus in foro conscientiæ donec rescindatur Butr. in cap. quia plerique. n. 12. Abb. n. 31. de immunitat. Eccl. Molina. tom. 2. de iust. & iur. disput. 224. supradicta ad finem. §. ex dictis infero Sanchez. d. disput. 38. n. 31. quamuis vbi minor habens vel non habens curatorem sine iudicis decreto rem immobilem alienat, quia nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur, non tenebatur in foro poli vt per eum.

291 Minor etiam si non possit sine magnis expensis restitutionem coram Iudice petere, occulta compẽsatione poterit vti Cordub. in summa. Q. 155. Lop. 1. part. instruct. 2. editio. c. 124. §. si autem talis minor.

292 1. Lim. non procedere nisi quando esset talis læsio, vt alter citra omne dubiũ teneretur in foro poli ipso iure & ante iudicis sententiam restituere quia beneficium restitutionis minoribus læsis concessum non est, vt alter ante petitam & concessam restitutionem teneatur læsionem resarcire l. si curatorem. C. de in integr. restit. nec ideo compensatione poterit vti vbicũque restitutionis in integrum beneficio ius suum poterit recuperare Sanchez. d. disputat. 38. n. 32.

293 Poterit tamen retinere minor quod non soluit puta in ludo contra legem amissum, quoties enim lex humana, iusta negat actionem ad aliquid petendum, & simul eiusdem rei repetitionem concedit debitori si soluerit, tunc licet possessori in vtroque foro retinere Bar. in extrauag. ad reprimen. n. 13. Butr. in c. nouit n. 62. & 63. de iudic. Sanchez. supra nu. 34. & probat etiam ex simili de ludo in quo perdens cui datur repetitio, non soluere potest. Couar. in reg. peccatum. 2. part. §. 4. n. 8. versic. sed remota. Molina. tom. 2. de iustit. & iur. tract. 2. disputat. 515. conclus. 4. Lopez. lib 2. de contract. cap. 22. conclus. 1. Sanchez, supra. Diana. par. 2. tract. 17. resol. 8. nisi aliud lege loci caueretur vel nisi perdens repetitioni renunciasset.

294 Quod si minori competat restitutionis beneficium cum eo contrahens læso si neget contractum coram Iudice quem minor probare non possit, & ideo succũbat, quatenus negans iste teneatur dic vt per Molina. supra disputatio. 514. §. dubium est vtrum quando iuridice & Azebedo. lib. 8. de recopilatio. tit. 7. l. 2. n. 97. Salon. 2. 2. Q. 61. in fine quæst. 5. de dominio artic. 6. post vltim. conclusio. §. quæres. hic. duo. refert. Sanch. supra n. 35.

295 10. Amp. vt Ecclesia, & ecclesiasticæ personæ alium re ipsa lædere non possint quia Ecclesia est cultrix iustitiæ, nec debet cum aliena iactura locupletari Bero. consi. 89. n. 37. lib. 1. Manti. de contract. lib. 3. tit. 10. n. 16.

296 11. Amp. in medico, aduocato, & iudice, qui vltra debitam mercedem recepta, in foro poli restituere tenentur cap. non sanè. 14. Q. 5. cap. sancimus. 1. Q. 8. l penult. & fin. C. quod met. caus. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volunt. §. cõsentaneum. n. 11. Siluestr. in summa. verbo, Aduocatus. n. 16. & alij infra citandi circa aduocatos.

Iudex etiam si iniuste iudicet restituere tenetur de communi omnium Carbon. de restitut. Q. 31. vers. secundo.

297 Aduocati verò consulere clientem debent vt veritatem

tatem fateatur; instrumentis falsis, testibus & allegationibus non veris vti non possunt, iustam causam ob negligentiam & imperitiam non perdent, iniustam non suscipient, salarium capient moderatum, litem calumniose non different, alioquin in conscientia tenebuntur ad refectionem damni. Possunt tamen malitijs aduersarium expellere, si eorum cliens foueat iustam causam, dum tamen falso, periurio, vel sine malo non vtatur; Nec possunt clientem consulere ad transigendum, si causam iniustam foueat, alioquin tenentur ad restitutionem, quia causam damni dant alienum recipi consulentes Cepol. cautel. 67. & 76. Siluestr. verbo. Aduocatus. n. 6. vbi etiam non posse aliquid facere ex se malum. Caccialup. de Aduocato. Q. 4. vbi pericula 12. congessit quibus subiacent Aduocati. Zannat. in pract. fori Mediolan. nu. 268. 294. 365. & 366. Minf. cent. 3. obs. 6. Couar. var. lib. 1. cap. 2. n. 3. Tiraq de retract lignag. in præfatio. n. 70. Gutierez. pract. QQ. lib. 1. Q. 26. inquit clientem ad concordiam posse hortari si causa dubia sit; secus si iniusta, nisi creditoris voluntas libera fiat, qui aliquid dare velit ad sumptus litesque vitãdas certiorato de hoc cliente, alioquin aduocatos mortaliter peccare tenerique ad restitutionem Q. 28. prout & mortaliter peccant, & restituere tenentur qui causam iniustam defendunt Q 29. & lib. 2. Q. 29. n. 18. subdit secundum acta innoxium apparentem defendere posse, quem in conscientia noxium nouit. Bonacci. tract. moral. lib. 2. disputat. 10. Q. 3. punct. 4. n. 3. & seq subdens teneri pauperibus subuenire, iniuste quæsita restituere, & in causis sibi commissis rectè iudicare, inanem nõ habere gloriam, & salarium à lege vel consuetudine taxatum solummodo capere nisi vltra donetur, vel nisi labor, scientia, & aduocati dignitas & causæ difficultas maius exigeret vbi non est taxatum. n. 9. Cotta. verbo. dolum bonũ Aluis. de Albert. sing. 199. vbi fouentem ius cauillationibus inquit cauillationes tollere posse & Felin. in cap. 1. n. 2. de testi. tradit quando veritas occultari possit & Silu. supra n. 16. inquit aduocatum cuius negligentia, vel infidelitate, aut imprudentia cliens causam amisit teneri, si se sciẽtem iactaret cum non esset, nisi id cliens sciuisset; dolo tamen vel lata culpa aduocati cessante, etenim in foro animæ aliquis non tenetur ad emendationem damni præter propositum illati ex leui vel leuissima culpa, sed pœnitentia ob negligentiam imponitur nõ de damno ex magis communi nisi damnum intenderet vel esset lata culpa & de magis communi Gutierez. d. Q. 29. subdens Aduocatum causam iniustam per ignorantiam defendentem, si alioquin peritus sit non teneri, si excusabilis non crassa fuerit ignorãtia, & diligentiam omnem adhibuerit pro iustitia vel iniustitia causæ cognoscenda.

Nec teneri etiam aduocatum imperitum, licet se peritũ dixerit esse clienti imperitiam scienti & Q. 30. tradit quando contra clientem causam etiam introductam dimittere, & consulere queat & Q. 31. dubium de iure ostendit an vltra taxatum salarium à cliẽte sponte offerente possit aliquid recipere, leue tamen munusculum ex amicitia, & beneuolentia recipere posse. Carbon. de restit. Q. 51. versic. primum dictum aduocatus vbi teneri gratis pauperi patrocinari in necessitate ubi deberet eleemosinam facere; potest patrocinari in causa iniusta si iustam esse putabat ex communi, si iniustã ad restitutionem tenetur si obtineat & ad expensas clienti si cliens non restituat damna, parti dubiam tueri potest, & si iniustam reperiat dimittere ignorans restituere tenetur & mortaliter peccat si causam perdat nec pacisci potest de quota litis & salario honesto debet esse contentus.

Procurator etiam diligens esse debet & sciens verax & iustam causam defendere debet, ac mercede iusta cõtentus & priores causas perficere debet Carbon. supr versic. primum dictum in procuratore.

Miserabiles personas defendere gratis tenetur, & si id non faciat in extrema pauperis necessitate mortaliter peccat, si sibi pro locorum, temporis, vel rei necessitate adstrictius quadam sorte iungantur, sique necessitas præsens sit & sibi occurrant, non tenetur autem eas querere Viui. dec. 159 n. 6. 7.

Instantias causarum & terminos ne labi sinant, nec respondeãt positionibus cum iuramento sine principali cliente quem moneant fateri vera & solam iustitiam, & veritatem semper tueantur.

Instruentes autem reum ad negandum cum iuramento quamuis in foro fori non puniantur; tenentur tamen in foro poli, & peccant de communi Couar. variar. lib. 1. cap 2. n. 2. Nauar. in manuali. cap. 25. n. 35. de communi Laderch. cons. 203. n. 3. & 4. qui idem dicit de reum docente orationes, characteres, & huiusmodi, citra sortilegia & incantationes.

Reus etiam negans iniuste crimen mortaliter peccat quamuis restituere non teneatur Carbon. de restit. Q. 31. concl. 5.

Recipientes aduocati aduersam partem, vel iudicem peccant in Deum de communi Soarez. communi. opi. lit. A. n. 98.

Iniustum titulum habens ex quo præscripserit etiam immemorabili tempore quamuis producere illum non teneatur Mille. in reperto. verbo. præscribere volentĩ non obstat error iuris. Paris. cons. 101. n. 114. lib. 1. & cons. 66. n. 128. lib. 3. hoc tamen non procedit nisi titulus omnino in iustam præscribentis causam non ostendat, sed dubiam tantum; si verò eam omnino iniustam ostenderet, vt prouocatur in conscientia consuli debet Molina. de primogenit. lib. 2. cap. 6. nu. 76. Gutierez. pract. QQ. lib. 5. Q. 62. n. 37.

Iniustam causam defendentes tenentur ad omnia damna aduersæ parti restituenda, nec non & clientis, si ipsum de iniustitia non admonuerint nisi illius conscius fuisset Bonacci. d. puncto. 4. n. 4.

Secreta clientis alteri parti pandentes aduocati ex quo cliens iustam causam amisit, quam alioquin licitè vicisset ad restitutionem tenentur, nisi pars aduersa damnum graue iniquè alias potuisset pati Bonacci. supra. n. 5.

Fisco pœnam restituere non tenetur aduocatus quia pœna ante condemnatoriam sententiam non debetur Bonacci. supr. n. 7.

Probabilem pro cliente causam tueri possunt aduocati, quamuis aduersa pars probabiliorem foueret, modò vere probabilis existat quam ipse fouet, si enim, verè probabilis non esset, quia scilicet rarò aut numquã soleant Iudices secundum dictam opinionem iudicacare, mortaliter peccant & ad restitutionem parti contrariæ tenentur Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp.

2. Q

2.Q 4.puncto.9.n.16.subdens posse clientis defensionem suscipere quando vtraque pars æquè dubia esset in facto vel in iure aut æquè probabilis & disputat. 10.Q.3.puncto.4.n.8.& Gutierez supra. lib.1. Q.26. & 27.vide infra amp.29. in eius 6.lim.

Differentes lites iniustè restituere tenētur qui damnum contra iustitiam inferunt de communi Carbon. de restitut. Q.31.concl.3.

298 12. Amp.in quæsitis ex illicita negociatione cap.1. & 2.de emptio.& venditio. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volunt. §. consentaneum nu. 11. Ancb. in reg. peccatumn. 20. & sequen.vbi distinguit.de reg. iur. in 6.

299 13. Amp. vt multo magis in foro poli restituere teneatur, qui in fori foro restituere deberet, tunc enim multo fortius conscientia remordet cap. literas. de restitutio. spoliator Couar.in d. reg. peccatum. §.8. nu. 13.præterquam si de pœna ageretur vt per eum.

300 14.Amp.in ludo quæsitis; siue traxerit alium, vel tractus sit propter mala quæ ex ludo sequuntur, præterquam si modicum foret causa recreationis D. Thom.2.2.Q.30.artic 7.Canonist. in cap. clerici. de vita &honesta clerico. Ancb.in d. reg. peccatum. nu. 20. Iac. à Canib. d §. consentaneum. n.12. Bonacci. de restitut. disputat. 1.Q.3.punct.2.vbi teneri restituere fraudolenter lucrata vel vi tractione ad ludēdum minis autem trahentem non teneri, nec filiofamilias ludente ad honestam recreationem tantum quod perdet esse restituendum, nec si quam etiam magnam summam perdiderit cum eo cui eamdem lucrifecerat & idem de minore, & è contra qui non potest disponere si ludens vicerit lucrum retinere non potest, nisi perdens sciret cum quo luderet; & si cum aliena pecunia ludens lucrum suum faciat, nisi fur cum aliena pecunia ludens aliud non haberet quod perdenti traderet si vicisset, nisi alia mens perdentis appareat, & furem lucrum posse retinere si perdens sciebat pecuniam esse furatam, & ludentem cum fure qui cum pecunia furata aliquod lucratus fuit, hoc lucrum cum fure factum retinere posse; sed non posse aliquem plus vna manu vincere quam perdere; alterum verò pecunia numerata, & alteram credita ludere posse ex communi d. puncto. 2. inquit ludentem ludo vetito lege humana non teneri in conscientia soluere nisi iurasset se soluturum quo casu soluet, ac solutum repetet, nisi liberaliter soluere promisisset; quod si victus petere non auderet metu dedecoris, non posset suscipiendo compensare, & qui ludo vetito vicit non tenetur ante iudicis sententiam restituere modò iudicem vi vel fraude non impedierit ne condemnaret ad restituendum & contractus iniustus non sit; & qui ludo uetito ludit animo repetendi lucrum retinere non potest; nec tenetur quis ludo vetito quæsita restituere si extra iudicium repetantur vt per eū. Quodque vbi datur repetitio pecuniæ in ludo amissæ possit perdēs cui datur repetitio, nō soluere & quod ei actio ad repetendū datur Couar.in reg. peccatum. 2. part.§.4.n.8.vers. sed & semota Molina.tom.2.de iust. & iure.tract.2.disp.515.conclus.4. Lopez. lib.2. de contr.c.22.concl. 1.Sanch.de matrim. lib.6. disp.38. n.34 vers.& in alio. Gutierez.de iuram. confirmator. contract.par. 1.cap.53.n.7. & seq. vbi etiam quod si soluta non repetere iurasset absolutione petita à iuramento poterit solutum repetere. Carbon. de rest. Q.41. concl.2. ex lege naturæ ait nō resti tui ludo lucrata ex receptissima in foro poli restitui debent ex lege ciuili prohibito ludo, nec restitui debent iure canonico, sed dolo fraude vl metu importunis etiam præcibus inducens, vel ab eo qui alienare non poterat lucratus restituere iure naturæ tenetur concl.3 prout & ita inductus è contra restituere debet; consuetudine & lege indui & prohiberi potest à equisitio & permitti vide infra lim.1 t. Viui.cōi.opi.468.n 15. vbi de communi Ameri.de pat.pot.eff.2.n.59.& seq.patri non acquiri quæ lucratus est filius in ludo illicito; nec reuocare quæ tangunt legitimam si pater amisit licito ludo & viuens ludo licito de quo in l. aliarum C. de relig. & sump.fine non tenetur restituere nisi filiofam. vicisset; in illicitis ludis victa debēt restitui de quib.in d.l.alearum vt per eum Mangil. de euict. Q. 191. nu. 17. & seq.teneri restituere ob dolum etiam sine dolo lucrata, nisi dolus non repugnet naturæ ludi, vel nisi dolū passus noluit restitui, nec ei qui dolo perdidit falsis taxillis vtens; & victorem non tenere restituere nisi à iudice condemnetur nisi lex dicat nullum esse ludum tam in iudicio quam extra tunc in foro poli restituere teneretur.

301 Quamplura autem mala ex ludo oriri palam est.

Lucæ miraculum successit anno . . . . . eum quidam ludo clamidem etiam amisisset eaque à victore exutus fuisset, nudus saxa arripiens contra Imaginē Beatissimę & immaculatissimæ Virginis, proiecit & ne imago filij à saxo percuteretur, ad alteram partē posuit & ex ipsa saxo percussa sanguis exiuit qui in Ecclesia S. Augustini custoditur & illico qui saxum proiecit terra vbi erat aperta in infernum descendit, quæ etiam modò aperta manet nec finis eius reperiri potest; ad honorem cuius Imaginis Perillustr. D. Io: Franciscus Boccella hæres quondam Perillust. D. Petri Boccella de Luca Oratorium cum maximo sumptu construi fecit.

Ludens autem cum falsis taxillis ne dum lucrata restituet, sed et furti falsique tenetur Ang. de malef. versic. medidordi mal dadi. n. 1. Rim. cons. 90. n. 51. Amade. de find. nu. 93. saltem pœna stellionatus Paris. de Put.de lud. n.9. Aug.ad Ang. supra.n.2. Iodoc.in prac. cap. 126. n.4. de magis communi Meno. de arb. cas. 399.n.10.11. de communi Capr.concl.86.nu.6. Lopez.de contract. lib. 1. cap.16. vers. ad quam Q. subdens sincerè cum eo ludentem lucrata retinere licitè posse.

302 Lex ciuilis ludum ad creditum præsertim vetare potest & irritare promissa & tunc retineri possunt amissa, & repeti soluta si lex cōcedat si autem promissio iurata esset solui deberet ac repeti de magis communi Carbon. de rest. Q.42. qui autem perdidit in ludo quod recuperare potest sed præ pudore non audet repetere non potest latenter furari ex magis communi sed in iudicio repetere debet; & quod vni restituere debet nō potest compensare cum eo quod cum alio perdidit. Q.43.

Mutuans autē lusuro ad probibitos ludos de iure nō potest repetere licet secus de consuetudine seruetur & prohibiti ludi censentur in quibus ingenium, & fortuna versatur; secus si sola industria vel ingeniū. Cla. in §. ludus. Intrigl. sing. 29. lib. 3.

303 15. Amp. in hipocrita & ceretano qui restituere tenentur vniuersali Ecclesiæ quod simulato nomine sãctitatis extorsere non illi qui dedit cap. sanè & c. fin. 14. Q. 5. Iac. à Canib. de exec. vlt. vol. in d. §. consentaneum n. 12.

304 16. Amp. in receptis propter iniquam Principis aut Imperatoris constitutionem contra ius naturale vel diuinum iusta causa cessante emanatam, quia in foro poli inualida est, idemque si cum cauia facta esset quæ eo casu cessaret l. omnes populi. de iust. & iur. & l. fi. C. si contra ius vel vtilit. pub. Iacob. à Canib. supra. nu. 13. Anchar. in reg. peccatum. nu. 19. de reg. iur. in 6. & iniquam constitutionem sperni posse, neque in foro poli ligare inquit. n. 28. versic. est aduertendum.

305 17. Amp. in receptis à non conficiente inuentariũ vltra vires hæreditarias quia in foro poli non attenduntur huiusmodi pœnæ Io. And. in cap. quamquam. de vsur. in 6. Iacob. à Canib. d. §. consentaneum. n. 14.

306 18. Amp. in relictis in minus solemni testamento ob defectum puta numeri testium quæ solui debent, quia naturalis subest obligatio Iacob. à Canib. supra. n. 16. Ancha. in d. reg. peccatum n. 26. versic. idem ille. de reg. iur. in 6. & quamuis hæres nequeat hæreditatem in minus solemni testamento relictam retinere in foro fori, eam tamen in foro poli retinere potest ex communi Ripa. in l. nemo potest. n. 99. de leg. primo & Cras. de vltim. volunt. §. 1. n. 14. & 15. quamuis Clar. in §. testamentum. Q. 90. versic. sed quid si contrarium teneat. Et è contra hæredes ab intestato hæreditatem hæredibus in minus solemni testamẽto scriptis in foro poli restituere tenentur secundum magis communem opin. de qua testatur Cras. supra. n. 16. quod intelligi debere inquit si certò constet testantis voluntas hæredi ab intestato puta si testamento præsens fuerit, ac testatoris voluntatem audierit; & ita magis communem opinionem procedere; sed si dubium foret, tunc enim sicut hæres in foro ciuili vni vel duobus testibus in testamento adhibitis credere non tenetur, cum septem testes requirantur, ita nec in foro poli fidem habere tenetur, lex enim iusta etiam in iudicio animæ seruanda est vt est communis opinio, quare dubius hæres ab intestato succedens in conscientia sua tutus esse potest, vt per eum. Et ex minus solemni testamento hæreditatem retineri posse ex communi contra communem Spino. de testam. glo. 31. n. 25. & Cla. d. Q. 90. quem sequitur Soarez. commun. opinio. lit. T. n. 83. & seq. inquit naturalem obligationem oriri ex testamento minus solemni quoad relicta in eo præterquam respectu hæreditatis, eam tamen scriptum hæredem retinere posse quousque ab eo petatur in foro poli; si tamen hæres aliqua legata soluisset cœtera inuitus soluere non cogetur in foro fori, quamuis Cla. iam Couar. ab eo citato teneant hæredem in minus solemni testamento institutum si non molestetur per hæredes ab intestato venientes non posse retinere hæreditatem cum quoad eam nec ciuilis, nec naturalis obligatio ex minus solemni testamento nascatur; vbi autem nascitur naturalis vt in legatis legatarios tem legatam possidẽtes retinere posse ex cõi veri. Hinc infertur & in foro poli etiam nullum esse testamentũ minus solẽne quoad non pia, licet validũ sit quoad pia probat Bonace. de test. punct. 5. n. 3. quod vt sup. intelligi & declarari posse videtur magis cõem sententia sequẽdo. Et quod solemnitatũ iuris ciuilis defectus solum in foro fori nõ autem in foro poli attendatur, etenim in foro poli dũmodo aliquid fiat secundum terminos iuris naturalis vel gentium nempe consensu interueniente in contractibus vel in vltima volũtate deceptione, fraude, vel læsione cessantibus sustinetur Abb. in cap. 1. n. 19. de restitutio. in integr. Innoc. in c. quia propter. n. 9. vers. alij verò. de elect. idem Abb. in cap. quia plerique. n. 31. de immunita. Ecclesia. & clare Inno. in c. quod sicut. sub n. 8. versic. vnde sicut eod. tit. de elect. Lanfr. Balb. decis. 510. Ias. in l. nemo potest in 2. lectu. n. 97. & seq. de leg. primo intelligens quoad retentionem non etiam vt agi possit post Alex. ibi nu. 23. Felin. in c. 1. n. 39. & seq. de constitut. loquens etiam de consensu propinqui a statuto requisiti minime adhibito Sapia ad Abbat. in d. cap. quia plerique Tiraq. de legi. connub. glo. 4. n. 22. Ceual. comm. opi. contra com. Q. 71. & 137. vbi de retẽtione hereditatis in minus solemni testamento relictæ ostendens valde controuersum in foro poli inquiens dimittere tutius, valde iuridicum eam retinere buriat. cons. 338. n. 62. & seq. fructus lucrari si res non petatur ab eo qui ex minus solemni volũtate possidet nisi lex resisteret actui. Lamberteng. de contract. glo. 16. n. 3. retineri posse probat, nisi per mulierem contractus sine solemnitate gestus rescindatur Decia. cons. 121. n. 57. lib 3. vbi cessante deceptione valere in foro poli quia non curantur iuris ciuilis solemnitates ob eam excludendam inductæ & inquit Ripa. in d. l. nemo. potest n. 99. & 100. de leg. primo ex communi hæredem scriptum in testamento minus solemni in foro poli hæreditatem retinere posse, nisi testator extraneum propinquis suis inconsulto prætulisset, & quod venientes ab intestato hæreditatem retinere possint si testamentum minus solemne fraudolentum arbitrentur, secus si veritatem scirent in contrarium Meno cons. 469. n. 2. & 3. inquit lege resistente factum non tenere etiam cum iuramento in foro poli Capic. dec. 89. nu. 1. legata in testamento minus solemni facta naturaliter deberi probat, & legatarium sine vitio rem legatam possidentem esse exceptione tutum si conueniatur, & in foro poli institutum in minus solemni testamento hęreditatem retinere posse, eam autem restituere teneri si in fori fori conueniatur, & num seq. vbi etiam si clausula codicillaris saltem duobus testibus probetur iure fideicõmissi retineri posse hæreditatẽ per hæredẽ institutum ob naturalem obligationem Arnon. commentar. 87. peti posse tenet & dari ei debere hęreditatem & legata Boer. decis. prima n. 71. & sequent. vbi probat legem Principis quoad solemnitates non ligare in conscientia tres casus constituens Primus est quando canon vel lex se super præsumptione fundat, quia si in foro animæ certum sit præsumptionem illam non esse veram præualet ibi veritas etiam si lex induceret iuris, & de iure præsumptionem. Secundus quando lex est iniusta quia non tendit in communem vtilitatem, sed Princeps eam ob sui vtilitatem emisit; Tertius quando lex imponit pœnam quæ non obligat in foro poli sed a sacerdote pœnitentiam pro delicto imponi stat esse & his casibus.

Secun-

Principis constitutionem non legare secus si lex iusta esset & legitimè edita & Crass.supr. n. 13. & sequent. inquit quod si hæres in minus solemni testamento relicta soluere promiserit, tenebitur etiam in foro fori secundum magis communem Giguſ. de pensio. Q. 34. nu. 6. & seq. actum naturaliter validum in foro poli seruari posse probat positiui iuris solemnitatum non obstante defectu. Onded.cons.58. nu.21. & seq.lib.2. vbi hæredem ex minus solemni voluntate non solum teneri soluere legata in foro poli & voluntatem testātes implere ex communi de qua per Vasq. de succes. progres lib.3.de codicil.§.30.n.30. sed etiam in foro exteriori naturaliter obligatus est ex magis communi, ob quam naturalem etiam in foro fori conuentus legatarius qui possidet exceptione hæredem excludet à sua petitione si sine vitio possideat & Rota. Auenio. dec.87.idem Vasq.de testat.potent.lib.1.§.2. nu.6. & seq.tutum probat in conscientia dubium contentorū in testamento propter solemnitatis defectum quamuis secus dicat si certò veritatem sciret reiecto Couar. idem dicēte si certo sciret & Vasq. secutus est Zanch. in l.hæredes mei.§. cum ita part.3.n.62. ad trebel.& subdit Vasq.supra n.13.& seq. legatarium posse retinere legatum in minus solemni testamento relictum, secus in hærede quoad hæreditatem, legatarium verò rem legatam furari non posse, sed eam consequi posse per denunciationem euangelicam ex communi & si hæres possideat, tam scriptus in minus solemni testamento quam legitimus retinere posse in foro poli ex communi n.18.Lopez.de contract.lib.2 cap.42. in princ.vbi legem irritantem dumtaxat contractum si non prohibeat expræsse vel ex consuetudine dominij translationem licet in foro fori non teneat, secus etiē in foro poli, & quando ex testamento minus solemni hæres, vel ab intestato succedens hæreditatem retinere possit dixi etiam in tracta.testamentorum.& in tract.de pactis cuiuslibet contractus. in fine pactorum.verbo.solemnitas.Tiraq.de leg connub.d. glo.4. n.15.& seq.tutum probat in foro poli detinentē rem ex cōtractu vel testamento minus solemni fraude vel læsione cessantibus.& peccatum mortale esse testamenta solemnitatum defectu impugnare & Vasq. & Coua.probat.Magon.dec Rot.Lucan.32.nu.57.vide infra.lim.10.Carbon.de restit. Q.45. vbi legem ciuilem contractum irritare posse defectu solemnitatum & testamentum & erunt nulla etiam in foro poli & ex communi minus solemniter institutum non teneri hæreditatem restituere donec à se petatur in iudicio & ab intestato hæres retinere eam potest & petere & sine peccato retinere, & in pia causa non obesse solemnitatis defectum etiam in foro externo, & posse hæreditatem retineri & peti per euangelicam denunciationem,non enim lex ciuilis contra naturalem rationem obligat in foro poli Marta.dec.98.Pisa.lex autem cano.in peccati etiam venialis materia seruari debet in terris Ecclesiæ etiam in feudatis,in terris etiā iuris ciuilis; in indifferenti verò quælibet in suo foro de communiori Surd.de alim.tit.7.Q.29.

307 19. Amp. deberi quādo naturalis obligatio subest, ciuili præscriptione, vel sententia absolutoria sublata Iac.à Canib.sup.d.§.consentaneum n. 16.

308 20.Amp.vt licet pœnę legales non obligent in foro poli sed sat est sacerdotem pro delicto pœnitētiam imponere glo.in cap.fraternitatis.12.Q 2.Felin.in c. 1.n.41.versic.tertius casus de constit. Vasq. infra citandus.n.661.Garzia.de benef. par.3.c.2.n.151. vbi non deberi imponendam per sententiam & Garz. de benef.par.11.c.10.secus dicens in beneficijs priuato vel officijs publicis attamen secus est vbi pœna ipso iure esset imposita vel secuta condemnatio contra defunctum Bal.in l.id quod pauperibus n.22.C. de Episcop.& cleric. Capr.de executor.vltim. vol. memb. 6.n.142.Coua.in reg peccatum.§.8.n.6.de reg.iur. in 6.vbi deberi probat quando lex ipso iure disponit vt in censuris vel ob aliam causam impedit acquisitionem Ceual.comm.opi.contra com. Q.688. n.6.7.

309 1. Lim. tamē nā vbi etiā pœna imponitur ipso iure vel sententia condēnatoria lata fuit non debet pœna offerri,nec solui nisi petatur late Couar.de spōs.2.par. c.6.§.8 nu.10.& seq. Ceual.com.opi. contra comm. Q. 688. nu.6. etiam in foro poli Eug. cons. 9. nu.94. & sequent.ex communi idem dicens de debito ex contractu & in bonis proprijs temporalibus Garz. supra. nu. 19.

310 2. Lim. nō deberi in foro poli nisi ex parte alterius sit dāni restitutio de cōi. Barbos. in l.si mora.n.44. sol. matrim.& Vasq.in l.quoniam in prioribus n. 662. C. de inof.testam. vel nisi iurans non impleuit. n. 661.

311 Circa istam amp.vide infra lim. 65. n.1007.

3.Lim.in eis pœnitentiæ vsque ad sententiam esse locū l.in criminali vbi Bar.n.5.Cast. nu. 4. de iurisd. omn. iud.Zuccar.dec. Luca.15.n.11.

312 21.Amp.vt filius seruus & socius male parta restituere possint & debeant, & ad hoc per Episcopū cogi etiam sine domini patrisuè consensu Bal.in l.1.n.1. de his qui sui sūt vel alie.iur. Lup.in repetit.rub.de donat.inter vir.& vxor.§.65.n.13 & seq.

313 1.Subam.vt si patri sūmā notabilē furatus sit restituere teneatur, nisi verisimiliter constet patrem condonaturum Bonacci.de restit.disput.1. Q.10. punct. 1. n. 3. & 4.

314 22.Amp.vt Episcopus hæredes vsurarij etiam non contriti ad male acquisita restituenda cogere possit Lup.vbi supra.n.16.

315 23.Amp. vt restitutio statim fieri debeat cū primū fieri potest legitur.n. in Cronicis D. Francisci quod quidam morabatur paradisū ingredi donec fieret restitutio & interim in pœnis lueret ad hoc c. in litteris. de raptor.D.Thom.2.2.Q.62.art.8. c. sæpe de restit. spoliat.Lup.d.§ 65.n.19.& 35.quia pręceptū de restituendo licet affirmatiuū cadit sub pręcepto non furtū facies negatiuo,at negatiua obligāt sēper & ad sēper n.36.Couar.in reg.peccatū de reg.iur.in 6.part.1.relect.n.1.Molina.tom.3.tract.2.disp.753. n.2. Regin. lib.10.tract.1.n.223.Clauis Regia lib.10.tract.5.c.4. & si ex delicto vel quasi, statim, si ex cōtractu, tēpore cōuēto, si sine tēpore, quādo petetur, nisi creditor nō peteret timore,vel obliuione,aut impotentia.Bonacc. de restit.disput.1.Q.6.punct.1.n.1.& seq.& qui nō restituit cū possit ad dāna tenetur quāuis debitor morosus ex cōtractu sine dāno creditoris & periculo creditū perdēdi etiam sæpius à creditore requisitus non sit facile de lethali damnandus n.4.

316 1.Subamp.vt qui potens non restituit nō sit absolutus in sacramēto pœnitētię nisi prius restituat c.si res. 14.Q.6.Lup.sup. n. 39. & manet in peccato mortali

si potens non restituat, nisi ex paruitate materiæ à peccato excusetur lethali de cõi. Bonacci. sup. n.6. & qui non restituit toties peccata multiplicantur quot sunt actus voluntatis non restituendi moraliter interrupti puta somno, contritione, & huiusmodi n.9. & nõ posse absolui nõ proponentẽ restituere data oportunitate ex cõi nu. 14. & qui partẽ restituere vult cum totum restituere possit, nequit absolui & n. 18. & 19. inquit confessarium non absoluere eum qui pluries restituere promisit, & non restituit nisi ex circumstãtijs, loci, temporis, & personæ credat pœnitentem statim restituturum, & creditorem non recepturum damnũ & n. 20. absolui posse eum dicit qui restituendi præceptum non acceptat, cum sit paratus quod tenetur facere, vel sciat se nõ teneri probabili opinione Carbon. de restit. Q. 90. vbi etiam absolutus qui non restituit post confessionem vt promisit iterum si confiteatur non sit absoluendus nisi ita visum fuerit cõfessarij prudentię quod restitueret & hoc certo sciret & si differat ad articulũ mortis sẽper esse in peccato mortali, etsi tunc nolit restituere poteris, vel non poteris careat animo restituendi, non est absoluendus, idemque de dubio an rem alienam haberet, si non adhibeat diligentiam; nec absoluetur qui potens nolit restituere totum sed paulatim. ex communiore dub. 6. & si ex Diuino præcepto debet statim restituere tenetur parere confessario ita præcipienti dub. 6.

317 2. Subamp. vt non sufficiat in testamento hæredes grauare ad restituendum nisi rationabiliter, & probabiliter melius possit ab hæredibus fieri Lup. sup. n. 40. vel differat ratione scandali vel infamiæ vitandæ Nauar. c. 17. n. 67. Bonacc. sup. n. 15. sed is qui reliquit hæredibus vt restituant liberatur à purgatorio ante restitutionem Nauar. sup. n. 68. Carbon d. Q 90. in 3. dubit. vbi citat D. Thom. quo lib. 6. art. 13. & Adria. quo lib. 8. ita tenentes.

318 1. Lim. 23. Amp. nam excusatur executor si modicũ moretur vt res testatoris melius vendantur, si præcij augmentum tantum sit quod præualeat tarditati, & maiores eleemosynę fieri possint D. Thom. Quodlibet 6. art. 14. Ang. in sum. verbo, executor, col. penul. vers. 23. Lup. supr. n. 19.

319 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando executor vendere differret ad vtilitatem hęredis, tunc enim tutus non esset quoad Deum Lup. sup. n. 20.

320 2. Lim. non mathematice nulla omnino mora interposita, sed moraliter fieri debere tẽpore opportuno sine dolo & fraude Molina supra. Rebel. lib. 2. de restit. Q. 17. n. 2. & alij in ampliatione citati Bonacc. d. n. 1. & propositum restituendi cõtinuum requiri tẽpore opportuno & cum potestate restituendi Carbo. de restit. Q. 79. & 90.

321 3. Lim. vt qui non habet opportunitatem restituendi non teneatur elicere positiue hoc propositum restituendi data opportunitate Bonacci. supra. n. 8.

322 24. Amp. vt hæredes & vxor ad quos male parta per virum patremque peruenere etiam pro alimẽtis, restituere teneantur Hostien. in summa. de pœnitent. & remissio. §. quibus & qualiter vers. quid de rapina in fine Anch. in reg. peccatum. n. 26. Q. 6. vers. sed hic quæritur. de reg. iur. in 6. Frat. Ioan. in sum. confes. tit. de rapina Q. 64. Rainer. in tit. de raptor. rubr. de bellis §. 21. Flor. part. 2. tit. 1. cap. 12. §. 9. Frat. Franc. de Platea in tract. de vsur. versic. 10. §. 28. Frater Baptist. in sum. Rosel. verbo. restitutio. 8. versic. 2. Anch supra. n. 28. Q. 9. vbi hęredes teneri etiam ex obligatione ex delicto descendente quatenus vires hęreditariæ suppetunt etiam si ad eos nihil peruenerit ex eo delicto, nec lis cum defuncto fuerit contestata, licet de iure ciuili secus sit & n. 29. si vnus hæredum non soluendo fiat tradit quando alij teneantur; & col final. cum Episcopi interuentu per hæredes distribui debere probat, vel per executores. Lup. supra. n. 21. vide infra. lim. 55.

323 1. Lim. nam prædicti excusantur si necessitate cogente aliter viuere non potuissent pręsertim si patri & viro interijssent laborando, & bona male ablata iam dicta custodiendo, debent tamen circa restitutionem laborare, & dum possunt compensare Lup. supra. nu. 21. ex mente prædictorum; & animum restituendi habere debere tradit etiam Anchar. supr n. 26.

324 25. Amp. vt à clericis acquisita ex illicita negociatione, vel aduocatione, quæ restitutioni subiacent, statim illis restituere debeant à quibus extorta fuere in quorum defectum pauperes succedunt cap. cum tu. de vsur. Abb. in cap. relatam. 2. in fine de testam. Lup. supra. n. 22. vide infra. amp. 112.

325 26. Amp. vt dos data genero ex male partis sciẽter vel ignoranter per eum restitui debeat simul, ac illud sciuerit quia pro restitutione hipothecata est; posset tamen filiæ si incerta sit restitutio dos parua concedi in totum, si magna in parte per Diœcesanum, quo remedio cessante si velit mulier dotem restituere negante viro ipsa erit in statu salutis si se restituturam proponat cum primum potuerit prædecedente viro, & si ipsa prædecederet, viro & hæredibus vocatis, protestetur dotem esse ex vsuris & quod eam restituant; quod si eam vir velit restituere & vxor nolit, tunc viro sufficiet nihil ex ea percipere, & restituturum proponere cum potuerit. Verum si neuter restituere velit, vterque in statu damnationis erit Henric. Herp. in suo præcepto. 7. præcep sermo. 44. col. 4. vers. 13. Lup. in d. §. 65. n. 24. At si vir sciens socerum non esse soluendo dotem receperit, eam creditoribus restituere tenetur; si vero ignorans retinebit, quia ex contractu oneroso recepit, vel cum cœteris creditoribus concurret Siluest. in verbo. vsura. 8. Q. 4. Molina. disputa. 328. n 10. 330. n. 10. Rebel. lib 8. Q. 16. sect. 3. n. 14. de cõi. Bonacci. de restitutio disput. 1. Q. 8. punct. 2. n. 28. & si filiæ mortuo verò restituta esset, nec aliter vsuræ solui possent, dos pro vsuris restitui deberet Anch. in d. reg. peccatum n. 29. versic. quæro vlterius.

326 27. Amp. vt non sufficiat rem damnificatam restituere cum supplemento eius valoris, sed cõmune præciũ restitui debet re damnificata recepta, nisi rei dominus aliud eligat siue dolo uel culpa damnum dantis hoc acciderit l. si seruus §. boue. de conditio. furti. cap. 2. de incur. Lup. d. § 65. n. 30. 31.

327 28. Amp. ut si quis aliquem re sua fundauerit quia secundum communem ualorem debito tempore plus ualebat ac restituerit dum minus ualeret, teneatur satisfacere de omni lucro post moram, nisi debitor omni fraude & culpa cessante, tunc impotens ad soluendum fuisset Henric. Herp. in suo præcept. 7. præcep. sermo. 6. in fine. Lup. d. §. 65. n. 31. uersic. ex his.

328 29. Amp. ut licet dãnũ inferẽs de iure ciuili ex leui &

leuissima

leuissima etiam culpa teneatur l. in lege Aquilia. ad leg. Aquil. Gram. dec. 4. n. 15. & seq. sed non iure poli, attamen ex dolo vel lata culpa illatum in conscientia reficere tenetur Innoc. in cap. sicut dignum. n. 5. de homicid. Roma. sing. 106. Corset. in sing. verbo. forum conscientiæ Felin. in cap. 1. n. 42. de constit. Gram. supra Tiraq. de pœn. temperand. caus. 13. n. 13. de cõi. Couar. de sponsal. 2. par. cap. 6. §. 8. n. 12. Lopez. de cõtract. lib. 2. cap. 35. versic. iam hic qui dicit de damno leui culpa eueniente, quę venit in contractibus vtriusque gratia celebratis & in foro poli ad mortale non peruenit damnum inferentem ex cõmuni teneri, quia hæc obligatio non tam descendit ex peccato quam ex natura contractus, Guliel. de Bened. in c. Rainutius versic. si absque liberis 2. in tract. fideicommiss. num. 148.

329 1. Lim. quod dixi non teneri de leui, nec de leuissima in foro poli non procedere, quando damnum inferens id intenderet Innoc. supra. Gram. supra. n. 16: & in committendo leuis & leuissima culpa consisteret Coua. supra. n. 13. 14. Soarez. cõi. opinio. lit. C. num. 336.

330 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando culpa leuis vel leuissima omittendo accidisset, tunc enim non teneretur Coua. d. n. 13. Soarez supra. n. 337.

331 2. Lim. vt quando aliquis de damno tenetur, de primo tantum teneatur, non de successiuo, nec in infinitum Lopez. supra. versic. adde quod.

332 3. Lim. in eo qui vasa mala ignoranter locauit si conductorem monuerit vt videret qualia forent Lopez supra cap. 27.

333 4. Lim. non teneri in foro poli rei illicitæ operam dantem si damni non prævisi nec intenti causa fuisset; vt si fur domum noctu ingressus, inaduertenter & cõtra intentionem eam incenderit, quamuis in foro fori damnum reficere teneatur; eum vero qui culpa saltim veniali alienam domum combussit ad aliquam restitutionem teneri, non tamen totius damni Bonac. tracta moral. tom. 2. in tract. de restitutio. disputatio. prim. Q. prim. puncto. 3. §. 1 n. 11.

334 1. Sublim. vel potius secus esse dicas si probabiliter existimari poterat euenturum, tunc enim refici debet D. Thom. 2. 2. Q. 64. artic. 8. in corpore. Barbosa. in Lalia. §. eleganter. n. 56. solut. matrimo.

335 5. Lim. in eo qui damnum consentienti intulit Bonacci. d. disputat. 1. Q. 2. puncto. 5.

336 6. Lim. & declara vt Aduocati, medici, & huiusmodi licet de lata non autem de leui teneantur, attamen de leui etiam tenentur recepto prætio pro dicto officio exercendo de communi testatur Bonacci. d. Q. 2. puncto. 7. n. 19. 20. nec pro amissione causæ tenentur si alter diligentior fuisset, quando diligentiam adhibuit quam cęteri boni aduocati consueuere, modò ad maiorem diligentiam se non ostentauerit vel obligauerit, tunc enim de leui tenebitur; & si sciens clientem ad ipsum accessisse vt cœteris peritiorem, maiorem diligentiam adhibere tenetur, & ea non adhibita tenetur restituere quanti valebat spes clientis sperantis victoriam aduocato eam diligentiã adhibente; qui autem se peritissimum ostentauit, vel alium peritissimum excludit, de leuissima tenetur, & ad eam diligentiam quam peritissimus adhibuisset. Rebel. lib. 1. de contract. Q. 10. n. 7. Bonacci. supra. n. 21. & 22. vbi idem de medicis, & huiusmodi Anch. in reg. peccatum. n. 18. Q. 5. de reg. iur. in 6. dicens prælatum, & aduocatum de negligentia teneri illata dãna resarcire, idemque de Iudicibus iudicantibus vide supra amp. 11.

337 30. Amp. vt positiue ad damnum cooperans contra iustitiam ad restitutionem teneatur puta mandãs consulens, consentiens, approbans, dans refugium furem receptans vt male agat, licet secus sit, si velut hospes amicus vel consanguineus reciperet; tenetur etiam restituere ille qui negatiuè cooperatus est non loquendo, non obstando, vel non manifestando quãdo tenetur ex iustitia loqui, obstare, aut manifestare, si ad damnum efficaciter concurrat de communi Bonacci. de restitutio. disputat. prima. Q 2. puncto. 3. n. 1. & seq. secus dicens de dante tantum damni occasionem. Coua. in reg. peccatum. 2. par. relect. §. 12. n. 1. Carbon. de restit. Q. 65. versic. Prima eorum vbi quando alias damnum non fuisset illatum ex communiori & sua operatione damnificans etiam si alius intulisset tenetur ex communi. conel. t.

338 1. Mandans itaque tenetur damna restituere P. Nauar. lib. 3. cap. 4. par. 1. n. 26. Molin. tom. 3. tract. 2. disp. 729. Clauis Reg. lib. 10. tract. 2. cap. 7. Vasq. de restit. cap. 9. dubitat. 1. Bonacci. d. Q. 2. punct. 6. n. 2. Carbo. supra. conel. 3. communissimam dicit si præceptum causa fuerit sine qua non idem de exequenti dicens. Q. 3.

339 1. Amp. vt Princeps subditis mandans, ipsis, & damnificato damnum restituere teneatur Rebel. lib. 2. Q. 13. sect. 3. n. 14. Bonac. supr. puncto. 7. n. 17.

340 1. Lim. quando mandatum reuocauit & mandatario illud Innotuit Less. lib. 2. cap. 13. dubit. 3. Azor. 3. par. lib. 4. cap. 10. Bonacci. d. punct. 6. n. 3. Carbo. supr. versic. est hoc.

341 1. Sublim. vel potius secus esse dicas in consulente qui non releuatur etiam si consilium reuocet, quia cõsultus iam inflexus est consilio Nauar. cap. 27. n. 133. Azor. supra. cap. 11. quæst. 4. Less. supra. dub. 6. n. 16. Molina. tom. 3. disp. 731. de magis communi Bonacci. d. puncto. 6. nisi cum moneret contra quem consilium dedit d. n. 6.

342 2. Lim. non teneri quando mandatarius, mandati fines excessit, respectu excessus Azor. d. cap. 10. quæst. 4. Bonacci. supr. n. 7. quod si vnum loco alterius occiderit vide Bonacci. de irregul. Q. 4. puncto. 8. n. 17.

343 3. Lim. quando mandatarius alia causa motus deliquit Carbon. supra. versic. quartum.

344 2. Consulens, hortans, rogans, & instruens, damnum inferri, restituere tenetur de communi Coua. supra d. §. 12. n. 1. & Bonacci. Q. 7. vbi supra. in tract. de restitut. si causa fuit sine qua non Carbo. d. Q. 65. cõmunissimum dicit conel. 3.

345 1. Amp. etiam si ante factum conatus fuerit consilium reuocare, nisi consilium falsum fuisset. Nauar. cap. 27. n. 133. alios citat Bonac. supra. n. 6. & dixi supra. e. 1. versic. sublim. vel potius.

346 2. Amp. etiam si consilium ab alio datum fuisset Rebel. lib. 2. Q. 14. sect. 2. n. 5. Less. lib. 2 cap. 13. dub. 2. n. 2. Reginal. lib. 10. n. 109. Vasq. cap. 7. §. 1. dubit. 1. Couar. in reg. peccatum. 2. par. §. 12. n. 2. versic. hinc patet de reg. iur. in 6. Bonacci. d. punct. 7. n. 7.

347 3. Amp. vt pluribus consulentibus quilibet insolidũ teneatur,

teneatur, nisi consilium, vel auxilium partis damni tantum causa fuisset, quia tunc ad eam damni partem tantum consulens & auxilians tenebitur Coua. supra.& n.4. in fine.

348 1. Lim. in eo qui minus malum committi consuluit, cum maius committi deberet, quãdo alia ratione delinquentem à malo patrando non poterat retrahere Valent.tom. 3.disp.5.Q 21.n.4. Arago.2.2.Q.62.art. 7.& Q.78.artic.4. Reginald. lib. 10. tract. 2.nu. 102. Clau. Regia.lib. 10.tract.2.cap.8n.3. Molina. tom.2. dispnt.335.n.3.& tom.3.tract.2.disputatio.730. n.3. Sanchez.de matrimo.lib.7. disputat.11.nu.5. Rebel. lib.2.Q 24 sect.4.n.87. Azor.3.part.lib 4.c.11. quæs. 8.Less.lib.2.cap.13.dubitat.3.n.19. P Nauar.lib.3. c. 4.n.29.Vasq.de restitut.cap.9.§.1.dubit.prima. n.13. Bonacci. d. punct.7.n.8.& 9. idem probans in opem ferente, nisi eam præstet in actione intrinseca mala puta membri abscissione, si autem alterius respectu consuluit minus malum quam quod delinquens cogitarat teneri probat.n.14.nisi fur aliteruè delinquẽs de vtroque cogitasset n.15.Carbon.de rest.Q.69.

349 2. Lim. vt qui fuit causa excessus de eo tantummodo teneatur Rebel.supra.n.20.Less. supra. n.7. 10. & dubitat.4.n.3.Coua.in d.reg. peccatum.n.4. versic.4. Bonacci.d.punct.7.n.13.Carbon.d.Q.66. vers. tertiũ qui concilium.

350 3. Lim. non teneri ad damna quæ consultus passus fuit Clau. Reg.lib. 10.tract.2.cap.8.n.2. & cap.12.n. 26. Less.lib 2.cap.13.dub.7.n.55. Azor.3.part. lib.4. cap.11.Q.6.ad fin.Bonacci.d.punct.7.n.16.

351 4 Lim. in imperitis, & idiotis, bona fide consilium dantibus qui restituere non tenentur, licet secus si fraude vel dolo Silu.verbo.consilium.quæst.7.Nauar. cap.25.n.29.P.Nauar.lib.3.cap.4.n.25. Bonacci. d. puncto.7.n.25.Carbo.supra vers.quod si idiotę.

352 5. Lim. quando damnum sine consilio successisset. Carbon Q 66.concl.2.vel alia causa deliquisset vers. quartum & aliàs erat facturus Gras.ess.3. clericat. n. 11.vbi plures citat.

353 3. Consentiens qui efficaciter suo consensu concurrit ad damnum restituere tenetur, licet secus sit si efficaciter ad damnum non concurrisset Nauar. cap.17. n.21.Clau.Regia.lib. 10.tract.2.cap.9.P.Nauar.lib. 3.cap.3.n.33. Less.lib.21.cap.13.dubit.3.n.23. Azor. lib.4.cap.12.de communi Bonacci.d. Q.2. puncto. 8. n.1. & seq. receptissimam quãdo consensus causa fuisset sine qua non Carbon.d. concl.3. & versic. de consensu vbi idem si superueniat si ideo damnum sit illatum vt consensus ille sequatur.

354 1. Lim. non procedere in vltimo loco dantibus suffragia post quam per aliorũ suffragia mors iam fuisset illata, nisi speraretur futurũ vt posterioribus recusantibus priores eorum suffragia recusasset hoc enim casu posteriores etiam restituere tenerentur Salon. 2. 2.Q.62.art.7.contr.1. P.Nauar. supra cap.4. nu.33. Molina. disputat.732. n.2. Clau.Reg.d. cap.9. nu. 3. Valent.tom.3.disp.5.Q.6.punct.3.Bonac.d punct.8. n.4.

355 1. Sublim. in posterioribus dubitantibus an dederint suffragia post numerum sufficientem P. Nauar. sup. Bonacci.sup.n.5.tunc enim restituere teneri probant.

356 2. Sublim. nam qui priores suffragia tulere etiam si certò norint alios in eamdem sententiam venturos restituere tenentur, quia in damno efficaciter concurrisse censentur Bonac.supra.n.6.

357 3. Sublim. nam renunciantes eorum vota præuidentes inde damnum aliquod secuturum tenentur ad restitutionẽ Molin.disput.732.n.2. Bonacci. sup.n.8.

358 4 Laudans & inducens malefactorem ad damnũ alteri inferendum restituere debet, licet secus sit si tãtummodo laudaret. P. Nauar. lib. 3. c. 3 n.33. Azor. lib.4.cap.13.Clau.Reg.lib.10.cap.10. Less lib.2.c. 13.dubit.3.n.25.Molina.lib.3.disp.733.Reginal.lib. 10.n.85.Bonac.de rest.d.Q 2.punct.9.n.1.& n.9.idẽ de magnatibus ait quod teneantur restituere damna per eorum famulos in eis fidẽtes illata, si illud aduertentes dissimulassent.

359 5. Receptãs malefactorem vel prædam tenetur ad restitutionem quia influit in damnum Molin. d. disp. 733.n.2 Less.supra Bonacci.sup.n.2.vbi domino per se vel alium restituere debere Coua.d.n.1.Lup.in rub. de donatio.inter vir & vxor.§.65.n.58.vbi idem si pignori sciẽter recepisset de communi Farinac. Q.crim. 168.n.56.licet secus dicat si ignoranter furatum recepisset, vt furti non teneatur.

360 1. Lim. in recipiente ob consanguinitatem humanitatẽ vel necessitatem hospitij nihil ad malum præstantes hic enim restituere non tenetur Bonacci.supr. n.4.nec punitur Gail.de pace pub.lib.2.cap.10.n.16. Farin.Q.cri.112.n.93.113.n.258.

361 2. Lim. in abscondente furem & auxilium ad fugã præbente post delictum non concurrẽdo ad delictum qui restituere non tenetur Bonacci.supra.n.6.

362 3. Lim. non procedere nisi receptatio furti causa fuerit sine qua non Carbo.d.Q.66.ante finem vers.2.

363 6. Participans in damno alterius restituere tenetur si in opere intrinsecè malo fuerit particeps, licet secus sit in coacto iusto metu, seu ex causa rationabili in opere non intrinsecè malo participante Bonacci. d. Q. 2. puncto. 10. n. 5. & seq. & caput alijs plus restituere teneri de communi Carbon.de rest. Q.67. concl. 3.& omnes teneri quamuis vno soluente cœteri liberentur qui sibi ratas restituent infra amp 83.

364 1. Lim. in ratificante damnum suo nomine illatum qui non tenetur restituere Petr Nauar.lib.3 cap.4.n. 69.Molina.tom.3.tract.2. disput.729. Reginal. lib. 10.tract.2.n.48.Bunacci. d. puncto.10. nu.9. contra alios per eum citatos.

365 7. Non impediens damnum quod impedire tenebatur ex iustitia restituere tenetur totum vel partem pro vt tenebatur & poterat Vasq. cap.9.§ 3. dub.vlt. n.9.Bonacci.d.Q.2.punct.10.n.18. secus si ex officio non teneretur Coua.in d.reg.peccatum.§.3. n.5. vbi communem dicit.

366 8. Non obstans, nõ manifestans, nec clamans, nec impediẽs cum teneretur ratione officij ex iustitia impedire, vel manifestare, tenetur insolidum restituere damnum, causa iusta cessante, prædicta non faciendi, licet secus sit vbi ex iustitia ad prædicta non teneretur, etiam si prauo animo cessasset D. Thom. 2. 2. Q.62.art.7 ad tertium Molina.tom.3.disp.735. Valent.tom.3.disp.5.Q.6.punct.3. Nauar cap.17.n.18. Bonacci.d.Q.2.punct.11.n.1.& seq. vbi multifariam infert de communi Carbon. de restitut. Q.68. nisi ob magnum detrimentum quod caperent non impediãt.

367 1. Lim. in eo qui prauo animo impediuit Titium volentem obstare furi qui Titius sola charitate tenebatur, hic enim ad restitutionem minime tenetur P. Nauar. lib. 3. cap. 4. n. 136. Bonacci. d. punct. 11. n. 3. nisi vi vel fraude impediret vt per eum.

368 2. Lim. vt accepta a fure ne fur manifestetur post furtum commissa non sint restituenda Sot. 4. de iust. Q. 7. art. 3. Nauar. cap. 17. n. 21.

369 1. Sublim. & declara vt si absolutè donauit vt ad tacendum alliceret, nec sit pars rei furatæ retinere tradita possit qui accepit a fure; idemque si traditio facta foret vt furtum permitteret, vel taceret dum committeretur; secus si pacto vt absolutè taceret; teneri tamen restituere damnum furto illatum si propterea fur animosior & securior ad furandum factus sit alioquin non furaturus P. Nauar. lib. 3. cap. 4. n. 132. Less. dubitat. 10. n. 68. Bonac. d. punctio. 11. n. 12. secus dicens si animosior factus non fuisset ex communi.

370 3. Lim. quando non impediret extrema necessitate præssum Carbo concl. 4. d. Q. 68.

371 1. Lim. generaliter prædicta non procedere non secuto effectu licet enim grauiter peccet verbis concurrens ad maleficium consulendo approbãdo & huiusmodi non tamen restituere tenetur Carbon. d. Q. 66. concl. 1. idem dicens secuto effectu qui fine d. verbis euenisset concl. 2.

372 31. Amp. in eo cui testator iussit restitutionem facere qui in statu damnationis est cum retineat alienũ ad cuius restitutionem tenetur etiam si per mille manus transiret arg. l. sed vbi. de minor. l. si ego. §. siue autem de petition. hæreditat. cap. si beneficia. de præben. in 6. Lupus in d. rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 65. n. 52. in fine.

373 32. Amp. in emente scienter alienam rem, qui restituere tenetur, nec sumptus deducit, nec amissione, vel interitu rei liberatur, nec si rem emptam vendiderit l. qui numenta. de furt. l. 2. C. eod. Hostien. in sum. de pœnis & remis. §. quibus & qualiter. versic. quid de prædam ementibus Lup. d. §. 65. n 55.

374 1. Amp. vt si à fure scienter emerit vel pignori acceperit, furti teneatur l. inciuilem vbi glo. & Doc. C. de furt. l. si seruus cuiusdam. de condict. indeb. Ang. Aret. in versic. si vestem cœlestem. n. 19. Mars. in l. is qui cum telo. n. 3. C. de sicar. Cacchera. decis. pedem. 40. n. 1. Vulp. cons. 149. n. 5. Meno. cons. 300. nu. 70. Masc. conclus. 831. n. 13. 18. & seq. l. ancillæ. C. de furt. Lepid. dec. Luc. 151. versic. His ita. vide infra. amp. 53.

375 1. Subamp. vt licet furti non teneatur qui ignorãter emit, rem tamen emptam debeat domino restituere sine præcij recuperatione à domino rei d. l. inciuilẽ C. de furt. l. si mancipium. C. de rei vendicatio. etiam si talis res translata fuerit in alios Alba. cons. 84. nu. 1. Bonacos. Q. erim. verbo. furtum in fine Capella Tholosa. decis. 151. de communi Soarez. comm. opi. lit. F. n. 406. Affl. decis. Perusi. 42. Mascar. concl. 831. n. 18. subdens. n. 21. in dubio ignorantiam præsumi & eam domino teneri sine restitutione præcij restituere, etiã si in nundinis emisset nisi aliud statuto caueretur vbi tamen statutum cessare probat, si Iudeus à iudeo pignori acciperet rem furatam, nec quando iudei fœnerantes scienter rem furatam pignori accepere, etiam si adsit tantum præsumptiua scientia; nec statuto locuserit in emente, vel pignori accipiente res Ecclesiæ neque contra forenses Farinac. Q. 177. nu. 29. & sequent. nec in recipiente pignori a famulo quæ cognouit verisimiliter non famuli sed domini esse n. 39. Lepid. dec. Lucãn. 151. versic. His ita.

376 2. Subamp. in accipiente sciẽter pignori rem alienam a filijsfamilias & à seruis Vrsil. de Affl. dec. 369. ad n. 2. & 3. vel aliter aliena pignori recipiendo Farinac. supr. n. 19.

377 1. Lim. 32. amp. nam ad pœnam furti incurrẽdam duo copulatiue cõcurrere opus est, primum quod sciẽter emerit, Secundum quod rem furatam celauerit Mascar. de probat. concl. 831. n. 13. 18. & seq. & vlterius requiritur animum lucrandi habuisse. Rol. cons. 45. n. 25. & seq. lib. 1.

378 2. Lim. vel potius secus esse dicas si res per emptorẽ fuerit bona fide consumpta, tunc enim tenetur quatenus factus est locupletior Coua. in d. reg. peccatum. 2. part. relect. in initio. n. 3. & si furtum factum sit in rebus quæ recipiunt functionem in genere suo, & pecunia, vel alia res in genere suo functionem recipiens accipienti bona fide data sit, & consumpta ad restitutionem non tenebitur, licet si extaret teneatur Bar. in l. si fur de furt. & in l. rogasti. §. fin. si cert. petat. Coua. supra de communi Soarez. d. n. 406. Clar. in §. furtum. n. 27. in fi. Meno. lib. 5. præs. 29. nu. 18. 19. Tusc. verbo. furtum concl. 555. n. 17. de communi Farin. supra. n. 49. & 51. vide infra n. 456.

379 3. Lim. nam si bonę fidei emptor rem emptam alienauerit præcium quod in emptione erogauit restituere nõn tenebitur, sed illud plus quod vltra præcium accepit; si autem alienauerit mala fide vt quia sciuerit rem alienam restituere tenebitur Coua. sup. Ang. cons. 36. lib. 2. cons. crim. in magna impræssione Lepid. dec. Luc. 151. de eõ. Farina. supra. n. 50. & 51.

380 4. Lim. quando emptor in emptione protestatus esset se nomine veri domini emere asserendo se paratũ eidem rem emptam restituere soluto sibi pręcio, nam eo non restituto rem domino restituere non tenetur Hostien. in sum. de pœnis & remissiõ. §. quibus. Cepol. caut. 10. Ias. in l. si prædium nu. 2. C. de procurator. Add. ad Afflic. dec. 369. n. 6. & 7. Aufrer. ad Cappel. Thol. decis. 151. in princ. Lup. in cap. per vestras. in rubr. §. 65. n. 57. de donatio. inter vir. & vxo. Bursat. cons. 43. n. 35. Clar. in §. furtum. versic. sed hic incidẽter quæro.

381 Contrariam opinionem tenet Bal. vt refert. Cast. in l. 1. de nego. gest. Alcia. de præsump. reg. 3. præs. 29. Alba. cons. 84. Boss. de furt. n. 50. Benint. decis. 34. vbi inquit hoc habere locum licet res in nundinis empta esset & opinionem Hostien. procedere in rebus à Barbaris & hostibus emptis Natt. cons. 436. Affl. decis. Perus. 42. Bonacos. Q. erim. verbo. furtu. in fine Granuc. theore. 24. idem dicentes si in nundinis emisset de communi Farin. Q. cri. 177. n. 42. & seq. vbi citat contrarium tenentes Ricci. collect. decis. 2331.

382 1. Lim. hanc. secundam opi. non procedere quando rei dominus sponte præcium soluerit rei emptori bonæ fidei, illud enim repetere non posset Menoch lib. 5. præsump. 29. n. 31. & seq. Farinac. supra. n. 47.

383 2. Lim. nam qui rem furtiuam domino restituit quã emerat a fure, prætium à fure poterit repetere Meno. supra. n. 21. Farinac. supr. n. 48.

384

384 3.Lim. quādo ille qui vult emere publicè fecit hāc protestationem scilicet per proclama, publicè enim fieri dicitur quod in conspectu omnium fit; palam coram duobus vel tribus testibus Hostien. supra Bossi. de furt. n.50. Affis.decis. Perus.42. Cabal. resol. crim. cas.292.n.23.& sequent. Farinac.d.Q.177.n.45.

385 4.Lim. quando rei furatæ emptio in vtilitatem domini cessisset vt si pro modico empta sit, alioquin nāque non cederet in vtilitatem domini Afflic. de pace. iuramen.firman.§. receptatoribus. n.6. Meno. lib. 5. præs.29.n.29.Farin.supra.n.46.

386 5.Lim. quando probabilis coniectura fuisset quod numquam rem istam dominus habuisset, vel cum maxima difficultate, nisi eam alter emisset à fure Natt. cons.436.n.5.de magis cōi. Couar. in reg. peccatum. initio.3. part. relection. n.5. vbi pro vtroque foro.

387 6.Lim. in rebus emptis à latronibus exteræ gentis vel hostibus quas rei dominus prætio non soluto non poterit habere l.muliet in opus. de captiu. & postlim. reuers. Alcia.reg.3.præsump.29.n.1. Benint. dec. 34. Rota. Auenio. decis 30. de magis communi Couar. supra n.5. Meno.d.præsump.29.n.26.& de magis cōi Farinac. Q cri.177.n.40. hoc ipsum etiam ex mente Theologorum esse dicentes. Ricci.collect.decis.1331. vbi etiam agit de furto facto à debitore ex Viui. dec. 146.& Affis.dec.Luc.1.& de clerico res furatas retinente ex Borg. dec. 23. part.5.

388 7. Lim. quando rei emptæ præcium conuersum fuisset in vtilitatem domini, tunc enim rem ab emptore habere non posset nisi prçcium solueret. l. si prçcium vbi glo.& Doc. C. de procur. Alcia. supra.n.primo. Farinae.supra.n.46.

389 8.Lim nam si rei dominus præcium emptori restituerit illud repetere non poterit Alcia. supra Farinac. supra.n.47.

390 9.Lim. quando aliud statuto caueretur vt in multis locis Galliæ Cisalpinæ in quibus adsunt decreta, & priuilegia quod iudei fenerantes nequeant rei vendicatione conueniri à rerum dominis nisi præcio eis oblato per dominos rerum Ana.cons.70.

391 1.Sublim. non procedere in iudeo scienter in pignus rem alienam recipiente, tunc enim tali priuilegio non obstante rem domino restituere tenetur sine præcio Ana. supra. Bossi.de indic. n.62. Alcia. vbi supra.

392 2. Sublim. in cleticis & extraneis qui talibus priuilegijs non ligantur Alciat. supra.

393 5.Lim. principaliter vel potius secus esse dicas in dubitante rem sibi dunatam vel à se emptam furtiuā esse, non enim semper qui dubitat rem alienam à se possessam restituere tenetur statim, quia & si dubius sit rem illam propriam esse, vel alienam, certus tamen est nec dubitat se esse ad illius rei restitutionem obligatum, ideoque non habet dubium practicum, licet habeat dubium speculatiuum; poterit ergo dubitans rem furtiuam esse eam titulo emptionis & donationis accipere, modò habeat animum illam verò domino restituendi, quoties eam esse alienam cōpertum fuerit; itaque rem hanc ratione huius dubij bona fide quæsitam, diligenti præmissa inquisitione an furtiua sit, eā alteri donare, ac vendere poterit modò emptorem, vel donatarium huius dubij admoneat, alioquin tenebitur ad damnum quod ex donatione vel emptione ista emptori vel donatario obuenerit, cum videatur vitium cum fraude tacuisse Coua. in reg. peccatum, de reg. iur. in 6. initio 3. part. relect. de reg. iur. in 6.n.4. subdens quod si quis dubitet rem esse furtiuam eam emere posse modò non sit dubius an licitè eam emere possit absque peccati culpa, nam si de hoc dubitaret ageret contra dubium practicum, & sic contra conscientiam, & peccati culpam contraheret.

394 33.Amp. vt hæres ignorantia vitij vel furti sui authoris non excusetur Lup. in d.rub. de donat. inter vir. & vxo.§.65.n.56. idem dicens de emente alienā rem quam venditoris non esse fama vigebat.

395 34.Amp. vt licet ei sit restitutio facienda cui res ablata fuit, vel eius hæredibus secundum omnes Anchar. in cap. peccatum n. 27. versic. ad hanc de reg. iur. in 6. & n. 30. attamen si ignoretur cui restitutio facienda sit, factis debitis proclamationibus in Ecclesia, ac debita inquisitione, si dominus non inueniatur, dando pauperibus pro anima domini rei, liberatur ab alia restitutione qui restituere tenebatur Hosti. d tit. de pœnis.& remis. versic. quid de prædam ementibus Lup.d.§.65.n.60. subdens quod si res interim pereat domino peribit, & si possessor pauper sit retinere possit cum Diœcesani consensu (vbi etiam dicit quid si facta pauperibus distributione dominus appareat recurrendū esse ad Gab. 4. sentent. distinct. 15.Q 2. col.fin. in princ.) Bonacci. disputat. 1. Q. 2. punct.2.n.13. in distributione autem incertorū Diœcesani consensus adesse debet Anchar. in d. reg. peccatum.n.25. versic. hoc enim & n.30. versic. sed iuxta subdit quod si extorsio à pluribus in longinquis partibus facta sit, proclama fieri debeat & si scientes non compareant sibi imputent si distributio pauperibus fiat, ignorantibus autem non oberit, quamuis postea veniens reuocet à pauperibus. & vide infra amp. 40.

396 1.Lim. nam facta compositione cum Papa retineri possunt Nauar. cap.17.n.39. Eman. Sa. de restitutio. n.61. Bonacci. de restitut. d. punct.4.n.12. vbi tamen domino restitui debere si appareat.

397 35. Amp. vt expensis debitoris restitutio fieri debeat, nisi eas creditor facturus fuisset Coua. in reg. peccatum in prima. part. relect. n.7. de reg. iur. in 6. & ideo debitor creditorem certiorare debet quid nam velit de hac restitutione fieri.

398 36. Amp. etiam si creditor esset excommunicatus glo.& Doc. in cap. penult. 15.Q.6. Siluest. in verbo. excōmunicatio, 5.Q 12. Medina. restitut. Q.3. caus.9. Couar. sup. n.8. Bonacci. de restitutio. disp.1.Q. vltim. puncto.2.n.3. subdens etiam debitorem excommunicatum non excusari a restitutione n. 32. Carbon. de restitut. Q.85. dub.4. vbi differri excommunicato creditore quo cum cesset commercium, debiti petitionē, secus si non sit nominatim excommunicatus nec publicus clerici percussor. tunc enim non liberatur ex communi à debito personali; à reali autem excommunicatio superueniens non impedit restitutionem.

399 37. Amp. turpiter recepta ob crimen aut maleficiū propter materiam non vendibilem, vel quia conuentio iniqua fuerit, restitui debere non danti, sed fisco aut pauperibus glo. penult. in d. reg. peccatum. de magis communi Medina. de restitutio, Q.2. cap. 2. &

Couar.

Couar.supra.§.2.n.6.licet ipse dissentiat nisi contractus ita reprobatus esset vt actio & retẽtio denegetur puta defectu consensus vide sup.amp.2.n.257.Natta. cons. 76. vbi de turpiter à tutore receptis pro eo quod gratis facere tenebatur l.9.de tutel. & Cancer. varia. resol.tom.3.c.11.n.11.

400 38. Amp. vt iudici datum per fouentem iustitiam per dantem repeti possit, si ad hoc dedit vt iudex iustitiam ministraret, secus si daret vt pro dante sententiam ferret, hoc enim secundo casu subest iudicis præsumpta corruptio, ideoque repetitio cessat l. 1. & fi. de condict.ob turp.caus glo.in cap.non sane.14.Q. 5. Abb.in c.cum ab omni.n.8. de vita. & honesta. clerico. Alex.in l. 1.n.1. Ias.n.3.(vbi tamen negatiua abũdat) de cond.ob turp.caus.Siluest.in sum. verbo. restitutio.2.§.1.restitutio 4.§.1. Medina.de restitutio. Q. 25.col.10.de magis communi Couar.supra.§.3.n.1. vbi etiam primo casu non perdere causam illum qui iudici dedit; & pœnam impositam per Cambisem Persarum Regem Sisanni corrupto in iudicando cui pellem ex corpore detractam sellæ intendi fecit,in eaque filium eius Otantem iudicaturum considere iussisse commemorat; & lege duodecim tabularum pœnã capitis iniungi, & vide infra amp. 60. Carbon. de restit.Q.47.concl.1.vbi dantem pecunias iudici pro habenda iusta sententia non peccare & Q.50.vbi concl. 11. refert ex Lampridio Alexandrum Seuerum suum familiarissimum officia vendentem quæ ipse præstabat fumo perire voluisse.

401 1. Lim. quando non haberet salarium de publico, tunc enim mercedem legibus tantum taxatam recipere posset; vltra enim receptum restituere debet l.4. §.in iudicio.fin.regund.Abb.in c.quia plerique.n.13. de immunita.Eccle.Couar.d.§.3.n.2.

402 2. Lim. quando recepit pro iniusta sententia ferẽda, licet tunc ad damna parti teneatur. Bonacci.de restitutio.disp.1.Q.3.puncto.3.n.7.

403 39. Lim in teste qui tenetur restituere quod pro testimonio perhibendo recepit, quisque etenim ex lege charitatis tenetur ad proximum liberandum ab iniquo damno & liberè cap nolite timere.11 Q.3. cap. intimauit de testi.vbi Abb.& Felin Couar.d.§.3.n. 2 Bonacci.de restitutio.disputat.1.Q.3.puncto.2.n.6.

404 1. Lim. non procedere quãdo pro falsũ deponendo recepit, licet tunc parti ad interesse teneatur & damna. Emanuel.Sà.verbo.restitutio.n.10.Bonacci. supr. n.7.

405 2. Lim. nam pro labore & expensis factis in ferendo testimonio iustam potest recipere mercedem cap. statutum.§ proferendo.de rescrip. in 6.& l.quoniam liberi.C.de testi.Coua.d.n.2.Bonacci.supra.vbi idem si ei libere donetur Emanuel.Sa.verbo.restitutio.n.9. idem dicentes si recipiens non præstet ea quę tradens intendebat.

406 1. Amp. prædicta in notarijs, & alijs publica officia exercentibus qui pro labore mercedem lege vel consuetudine definitam recipere possunt, non tamen vltra, quoniam vltra receptum danti restituere tenẽtur Abb.d.n.13.Couar.supra.n.2.in fine. Carbon. de restit. Q.51.versic.primum dictum in notario vbi fidelem diligentem & peritum esse debere, nec facere instrumenta illicita; custodire & manifestare scripturas mercede iusta contentari nisi iurasset à lege taxata, contentari quid vltra antiquam taxam recipere posse.

407 40. Amp. vt rei alienæ inuentor eam ex lege iustitiæ restituere teneatur sine aliquo præmio vel mercede cap. si quid inuenisti.14.Q.5.Abb.in capit.dudum. 2.n.18.de elect.Couar.d.§.3.n.3.& in 3.par. relect.§. 1.n.1. vbi idem si facta diligenti inquisitione dominus non reperiatur distribui pauperibus debere ex communi & Siluest. verbo. inuentum. & Bonacci. de restit.disputat.1.Q.2.puncto.2.n.13.(vide supr.amp. 34.) & hanc ampliatio.probat etiam Bonacci.n.supr. Q.3.punct.4. vbi etiam loca pia pauperum appellatione contineri probat.

408 1. Lim. nam pro labore in perquirendo,mercedem recipere ac retinere potest Feli.in cap.dilecti. n.2. de accusat.Cassan.in consuet.burg rubr.1.§.3.n.1.Couar.d.n.3.Bonacci.d.puncto.4. n. 7. vbi communem dicit.

409 2. Lim. quando ex promissione vel consuetudine daretur, tunc enim retineri posset Bonacci.d.n.7.

410 3. Lim. sponte & liberè datum retineri posse Coua.d.n.3.in fine.Bonacci.d.n.7.

411 4. Lim. nam pro damno Reipublicæ, vel Communitati illato, restitutio communitati vel Reipublicæ fieri debet quando damnum commune est Molina.disputat.747.Caietan.2.2.Q.62.artic.5.Vasq. de restitutio.cap.5.dubitat prima.Bonacci.d.puncto.4.n.10.

412 5. Lim. nam si inuentor pauper sit, potest sibi de consensu Episcopi vel Confessarij applicare si ex constitutione loci requiratur, alioquin sine eo Nauar. c. 17.n.92.Molina.disputat.747.n.3.Bonacci.d. punct. 4.n.13 & seq.vbi etiam non esse restituendum simpliciter afferenti sed dominium, & se dominus appareat, pauperem cui tradita fuit restituere non teneri, si debita præcessit diligentia.

413 41. Amp. eos qui præcepto legis gratis facere tenentur, quod recipiunt turpiter capere, & restituere teneri glo.in l.4.§.si tibi indicium de condict.ob turp. caus.vbi Ias.Couar.supra.§.3.n.6.2.par.relect.

414 1. Lim. non tamen prohiberi pro mercede laboris aliquid recipere, ac receptum restituere non tenebitur.Couar.supra.

415 42. Amp. non posse aliquid recipi ne maleficium fiat, quoniam ex debito iustitiæ vnusquisque tenetur a malo abstinere, ideoque recepta restituenda sunt l. 4.in princ.& §.fin.de condictio. ob turp. caus. l. iurisgentium.§.si ob maleficium.de pact.nec inde naturalis oritur obligatio Garzias.ibi n.1.& seq Soc.in rub. de verbo.obligat.n.12.Couar.d.§.3.n.6.versic.deducitur, Bonacci.de restitutio.disputat.1.Q 3.puncto. 2.n.3.& seq.

416 Contrarium vt locus restitutioni non sit in foro poli, licet danti repetitio concedatur Sot.de iust. & iur. lib.4.Q.7.artic.1.Carbon.de restit.Q.47.concl.6.

417 1. Lim. primam opi. vel potius secus esse dicas in acceptis pro abstinendo ab opere illicito alia virtute quam iustitiæ vt ne blasphemetur, vel publica meretrice se immisceat Bonacci.supra.

418 43. Amp. vt acquisita per metum qui caderet in constantem virum restitui debeant, quia non fuit libera dantis voluntas, & receptio processit ab iniuria proximi & ideo turpis fuit Siluest.in verbo. metus. in fine Adria.in 4.sentent.in tract.de restitut.cap aggredior.

dior. versic. ex quibus omnibus. Couar. d. §. 3. n. 7. Carbon. de restit. Q. 46. concl. 7. ex communi si iniuria intercedat, quamuis secundum Philos. actus dicatur voluntarius ex receptissima sententia.

419 44. Amp. stuprantem teneri stupratæ damni illati æstimationem præstare in foro poli, non etiã id quod per leges exteriores in pœnam stupri reddere cogeretur Couar. d. §. 3. n. 7. vers. sexto & dicit Farinac. Q. crim. 147. §. dos n. 129. in foro poli stuprantem mulierem non teneri pro pœna criminis nec dotare, sed illud tantum dare quod dictam dotem augeri opus erit ob stuprum commissum & Lup. de illegit. comment. 1. §. 5. n. 125. Gutierez. cano. QQ. lib. 1. cap. 37. n. 12. ex communi inquit teneri eam vxorem ducere vel dotare damno satisfaciendo cõdigne scilicet quãto pluris eget ad virum inueniendum sibi coæqualem, quam indigeret si virgo esset, arbitrio boni viri, non tamen integram dotem quia hoc ad criminis pęnam spectat quæ in foro poli non debetur ante condemnationem; aut satisfacere aliter, & aliquid plus ei dari debet propter verecundiam quam semper patietur, & conuitia quæ ob id audiet à marito & num. 23. subdit quod si alij decenter nupserit, si postea vir illud sciens eam male tractet, ei tenetur stuprans dare aliquid viri boni arbitrio, secus si stuprum foret occultum; est etiam vt supra mulieri satisfaciendum si propterea pauperiori & ignobiliori nubere coacta sit, & etiam si corruptam habuerit quæ pro virgine habebatur si sit ob id infamata ideo viri boni arbitrio tenebitur vt supra, licet in foro poli non teneatur ex causa virginitatis quam ipse non abstulit secundum communem dixi in tracta. stupri. Carbon. de restit. Q. 26 virum ad nullam restitutionem teneri probat si virgo sciens & volens fuerit etiam præcibus importunis adhibitis, secus si dolo & fraude violauerit tunc omnia dãna restituere tenetur vtroq; foro etiã si corrupta ea esset sed. occulta, sed ex hac corruptione ꝓ corrupta haberetur nisi in foro exteriori prius corrupta probaretur & in foro poli ad maiorem dotem stuprator debet cõdemnari iudicis arbitrio sed ad pœnas legibus impositas non tenetur stuprator ante iudicis sententiam, si verò vt non corrupta bene nupserit stuprator ad nil tenebitur, nisi postea ad notitiam peruenerit ita vt vxor à viro discederet, tunc aliquam restitutionem facere teneretur; debet etiam stuprator satisfacere pro virginalis signaculi corruptione & qui promisit vxorem ducere vel dotare tenetur stare promissis, quod si disparis conditionis essent dotari sat esset; & si nubere nollet cum pauper esset aliquid ei subministrare teneretur per tot. d. Q. 26. & vide tractatum de tutore. tit. 19. n. 161. & 4299.

420 45. Amp. vt læso qui obtinuit in integrum restitutionem aduersus contractum ipso iure validum, qui per restitutionem in integrum rescindi potest ob læsionem quam ipse nouit restituere teneatur quod recepit ex dicta læsione, si dolosè, etiam si nullum commodum ex læsione perceperit, secluso autem dolo id solum quod ipse acquisiuit ex læsione alterius rem autem quam ex contractu habuit non tenetur restituere nisi petita, & obtenta in integrum restitutione Inno. in cap. quia plerique de immunitat. Eccles. Couar. d. §. 3. n. 8. & variar. resolutio. lib. 1. cap. 3. n. 5.

421 46. Amp. vt sciens secreto decretum minoris prætij, si vendat frumentum prætio tunc iusto ignoranti decretum, vel naues frumento onustas propediẽ aduenturas, teneatur emptori ad interesse in vtroque foro Bar. in l. quæro. de action. emp. Roma. sing. 282. alias 286. Medina. de restitutio. Q. 35. Conrad. de contract. Q. 62. Couar. supra. §. 4. n. 6. Bertaz. claus. 24. glo. 1. n. 3.

422 Contrarium in foro poli tenent D. Thom. 2. 2. Q. 77. artic. 3. Alex. ab Alex. dier. Genial. lib. cap. 1. & Coua. d. n. 6. ante finem. de communi fraude cessante. Carbon. de restit. Q. 52. concl. 8.

423 47. Amp. in fure & raptore qui etiam si res furata perierit penes ipsum ad eam si extet, illiusuè æstimationem si sit perempta, restituendam tenetur in vtroque foro, quamuis sine culpa furis perijsset glo. in reg. peccatum de reg. iur. in 6. D. Thom. 2. 2. Q. 62. art. 7. Siluest. verbo. furtum. §. 16. Coua. supra. §. 6. n. 1. Bonacci. de restitutio. disputat. 1. Q. 3. vbi etiam tantum restituendum quantum sufficit ad damni illati refectionem etiam futuri temporis ratione habita vt in segetibus immaturis, & pullo equino detractis detrahendis & de communi Viui. communi opi. 347. n. 6. Carbon. de restitut. Q. 28. versic. tertium & concl. 5.

424 1. Subamp. etiam si res furata penes dominum eodem modo perijsset glo. in l. quod te. vbi Bar. n. 10. si cert. petat. de cõi. Alex. in l. cum res. §. final. de leg. primo. Medina. de restitut. Q. 6. vide infra. amp. 65. de cõi. Carbon. supr.

425 Contrarium tenet Ias. in d. l. quod te n. 28. Dec. nu. 16. Cur. Iun. n. 33. & Couar. supra. n. 1. versic. ego tamen per l. item si cum exceptione §. sed & si quis quod met. caus. l. si plures §. final. depos saltem in foro poli.

426 1. Lim. 47. amp. non teneri furem ad interesse quantiplurimi nisi dominus eo tempore si rem habuisset eam venditurus fuisset Siluest. verbo. furtum Q. 16. Medina. d. Q. 6. Couar. supra. n. 2. Bonacci. de restitutio. disputat. 1 Q. 3. punct. 11. vel nisi dominus damnũ passus sit iuxta summum valorem si certo constet dominum venditurum, tempore maioris valoris, alias tenetur restituere rem cum spe quam dominus habebat maioris vendendi n. 4. si tamen vitulus sit ablatus, & bos penes furem effectus, vel bos macer pinguis, vel vitulus apud dominum bos euasisset, fur tenebitur maius prætium domino restituere n. 5 & seq. Carbon. d. Q 28. concl. 4. & 5. & concl. 6. inquit quod si dominus conseruaturus fuisset & eodem modo penes ipsum perijsset furis culpa cessante non teneri & 7. & concl. 8. inquit quod si res à fure sublata apud dominum vendibilis erat & vendita eo tempore fuisset quo pluris valuit rei æstimatio facienda erit secundum hoc tempus.

427 2. Lim. deducere posse expensas necessarias & vtiles in re furata factas, licet in foro poli secus sit Coua. d. §. 6. n. 3. vbi etiam vtiles auferre posse absque læsione rei Bonacci. supra. n. 5. & seq.

428 3. Lim. non teneri furem nisi ad rei prætium temporis quo eam dominus vendidisset, vel consumpsisset, vel quatenus fur censetur domino rei damnum intulisse Bonacci. supr. n. 9. si quid autem vltra ex industria lucratus sit, restituere non tenebitur, vt per eum.

429 4. Lim. non tamen posse per vim à fure auferri, nisi incontinenti per dominum ablatæ rei Bonacci. de

resti.

restitut.disputat.1.Q. 4. punct. 3.n. 3. sed in foro poli furi auferri posse vt domino restituatur Anch. in reg. peccatum n.12.de reg.iur. in 6. & si dominus eam repetat melior vel deterior restitui ei debet Carbo.supr. concl.2. non habita ratione deteriorationis si etiam apud dominum euenisset concl.3.

430 5. Lim. vt infra limitatio. 6.principali & licet rei leuis furtum sit veniale peccatum fiet mortale ex intentione multum furandi vel si inde peccatum mortale sequatur uel grauius damnum orire tur,uel si parua quantitas sæpe repetatur animo cumulandi Carbon.de restitut.Q.2.in fine.

431 6. Lim. non procedere in furante rem suam uel sibi debitam qui restituere non tenetur Anch.in d.reg. peccatum.n.11.ad fin.de reg.iur.in 6.

432 48. Amp. ut malæ fidei possessor fructus restituere teneatur etiam industriales quamuis dominus eos non percepisset, deducta ex eis industriæ mercede, si scilicet extent vel ex eis possessor malæ fidei locupletior sit effectus, alioquin secus Couar.d.§.6.n.4.Bonacci. de restitut.disputat.1.Q.3.punct.vlt.§.2.n.1.dixi late in tract.emptio.& vendit.& quando sua industria dominus eos percepisset de communi in vtroque foro. Carbon.de restit.Q. 27. concl. 5. licet secus teneat si dominus non percepisset.

433 1. Subamp.vt si mala fides superueniat pro rata teneatur vt malæfidei possessor Molina. tom. 2. disputat.569.versic.quando aliquid Rebel.par.1.lib.2. Q. 5.n.9.Sanch.in sum.lib.2.cap.23.n.152.Bonacci. supra.

434 2. Subamp. ad percipiendos furem, & malefidei possessorem teneri, quos inspecta industria dominus ipse percepisset, vel ex hominum communi cura de communi Dec.in l.generaliter.de reg. iur. & Couar. d.§.6.n.4.Bonacci.supra.Menoch.de recuperan.rem. 15.n.615.Sanch.supra.n.148. & idem si eos percepit & consumpsit quos dominus non percepisset vt contra Couar.tenet Molina.supra.n.4.Rebel.supra.n. 4. Sanch supra.n.126.Bonacci.supra.n.4.& n. 6. teneri ad percipiendos quos dominus fuisset percepturus in foro fori vel percipi potuissent l. si fundum. 17. C. de rei vendicatio.secus in foro poli Sanch.supra. n. 118. Couar.varia.resol.lib.1.cap 8.n 4.Bonac.d.§.2.n. 6. post sententiam tamen etiam in foro poli teneri probant.

435 3. Subamp. in perceptis ex re meliorata quæ domino cedit vt sunt plantæ, secus si male fidei possessoris essent melioramenta vt domus vel paries fabricata. Sanch.supra.n.105.& 123.Rebel.supra.n.3. Molina. supra.Bonacci.supra.n.2.& 3. & quicquid teneat Couar.var.resol.lib.1.cap.8.n.4. eos non teneri restituere iudicando seruatur.Valasc.de iur.emphi.Q. 25. n. 26.Rota.Roma dec.294.n.1.par.1.diuerso.Surd.decis.282.n.30.Barbos.in l.diuortio. in § fin.n.51.solut. matrimo.dixi vbi supra. vbi plene materiam tractaui tam quoad malæ quam bonæ fidei possessorem.

436 1. Lim. expensas necessarias & vtiles deducere, ac voluntarias, licet in foro fori solas necessarias deducat, alius vero auferre potest sine rei detrimento Sanchez.supra.n.136.Bonacci.supra. n. 9. de communi. Couar.in reg.peccatum.§.6.n.3.de reg. iur. in 6. Molina.de contract.disputat.455.n.3.dixi vbi supr.Carbon.d.Q.27.concl.7.

437 2. Lim. in fructibus quos dominus inhonestè percipere potuisset,licet teneatur eos restituere quos ipse inhonestè percepit. Sanchez supra.n.102.& 122.Meno.supra.n.605.Bonac.supra.n.7.8.

438 3. Lim. vt licet malæ fidei possessor in foro poli rem & prætium soluere teneatur, non tamen pœnam Felin.in cap.1.n. 43. de constitut.intelligendo vt infra lim.65.nisi post sententiam Carbon.d.Q.27. concl. 9.

439 49. Amp. vt dignum eligens omisso digniore, sicque violans distributiuam iustitiam, vel indignum digno omisso, mortaliter peccet,quamuis electio valida sit ac digniori, nec non & digno si indignum elegerit, teneatur ad restitutionem Paluda.in 4.sentent. distinct.15.Q.2.art.2.Caietan.2.2.Q.62.art.2.versic. ad confirmationem Nauar.lib.2.de restitutio.n. 144. Vasq.de restitut.cap.1.dubitat.1.n.6. Salon. 2. 2. Q. 62 artic.2.controuer.25.conclus.7. late Garz. de benef.par.7.c.16.in Episcopatibus & curatis licet secus in alijs probet quia cessat peccatum mortale ac proinde restitutio exceptis præbendis quia sunt institutæ vt præmium meritorum.

440 Contrarium tenent Adria.in 4.sentent.tract. de restitut.in cap.quia iam determinatum est cuius opinionem benigniorem & forte veriorem tradit Couar. supra.§.7.n.6.versic.uerum Adrianus.Rosel.lib. 3.Q. 3. Bannes.2.2.Q.62.art.2.dubit.1.Nauar. in manuali. c.17.n.69.Bonacci.de restitutio.disput.1.Q.1. punct. 1.n.10.& seq.

441 1. Amp. secundam opi. in patre meliorante filium omisso digniore, dignus enim digniori restituere nõ tenetur Coua.supra.nu. 7. ubi reijcit Lup. & Gomez. contrarium sentientes,id est digniorem esse eligendũ.

442 2. Amp. ut quomodocumque quis impedierit ne beneficium digno detur, ut digniori daretur non teneatur restituere, quia distributiuam non uiolauit iustitiam D. Thom. 2.2.Q.62.art.2.ad quartum. Paludan.in 4.sentent.distin.15.Q.2.art.2.Siluest.uerbo.restitutio.3.Q.ultima.Couar.supra.n.8.concl.1.

443 1. Subamp. idem esse si digno dari impediat, vt æquè digno daretur, nam neque hoc casu distributiua iustitia offenditur Caietan. d. art. 2. uersic. ad primum Paludan.d.art.2.Siluest.d.Q.ultim.Couar.supra. conclus.2.

444 1. Lim. d. subamp. non procedere quando illud dolo fieret, ui, aut fraude, tunc enim restitutioni locus esset Coua.d.conclus.2. in fine.

445 1. Lim. d. secundam opinionem principalem non procedere quando ui, dolo, fraude uel præcibus & sollicitudine, sic digniorem impediturum sciens, ut conferatur digno usus fuit, qui restituere tenetur & idem si sine ui dolo uel fraude, quia legem distributiuæ iustitiæ infringit Coua.supr.concl. 3.

446 1. Amp. idem esse si præcibus tantum usus sit, aduertens illud impedimentum à se præstari, ut indigno detur; uel digno digniore omisso, tenetur enim digno restituere quando causa fuit indigno dari; nec non & digniori si digno sit datum de cõi. omniũ Couar.supr.conclus.4.

447 1. Lim. nam d.restitutio non est semper ad æquale præcisè facienda, sed arbitrio boni uiri qui æstimabit ex uarijs circumstantijs damnum; negocium illud distinguens; non est enim æquale damnum illatũ

per

per impedientem collationem digno vel digniori fieri antequam facta foret; ac si factam reuocari faciat præcibus aut sollicitudine Thom. & Caiet. d. Q. 62. art. 2. ad quartum Siluest. Adrian. & Paluda. supr. Archiep. Florent. 2. par. tit. 2. cap. 1. §. 26. Couar. supra. concl. 4.

448 2. Lim. d. secundam opi. quando simul violatur aliquod ius pertinens ad iustitiam commutatiuam, puta si quis teneatur distribuere secundum dignitatem eruditionem, vel inopiam cuiusque de cõi. Bonacci. supr. n. 11. 12. & in beneficijs ad concursum. n. 13.

449 50. Amp. vt impediens aliquem à consecutione, hæreditatis, legati, vel donationis dolo, vi, vel fraude, ad restitutionem arbitrio boni viri teneatur, quia damnum per iniuriam infert, in re ferè illi quæsita, idcirco ex ratione iustitiæ commutatiuæ ad restitutionem tenetur; quamuis secus sit si sine vi dolo, vel fraude, etiam odio & vt sibi consulat, & prospiciat, alterum ad voluntatem mutandam induxerit, qui tamen si odio, vel vindicta illud fecerit peccat. Couar. supra. concl. 5. qui sic intelligit Palud. Caieta. & Silu. supra. nolentes ita impedientem ad restitutionem teneri, nempe vt eorũ opinio procedat vi dolo vel fraude cessantibus vide infra limitat. 49.

450 51. Amp. vt seruus à domino fugiens redire teneatur & mortaliter peccet glo. in cap. iusgentium. prim. distinct. quam Docto. cõiter sequuntur Coua. in d. reg. peccatum. §. 11. n. 3. in fine. versic. septimo.

451 1. Lim. non procedere in Christiano ab infidelibus capto, cui licet aufugere, & ad suos reuerti Couar. d. §. 11. n. 6. & lib. 1. variar. resolut. cap. 2. n. 10.

452 52. Amp. vt aliena quæ quis possidet etiam sine vitio vel iniusta acceptione simul ác scierit alienam, domino restituere teneri, sciens enim malæ fidei possessor efficitur l qui bona fide. l. bonæfidei de acqui. rer. domi. Couar. in d. reg. peccatum. 3. par. relect. in initio. n. 1.

453 1. Subamp. vt fructus etiam restitui debeant in casibus quibus eos bonæ fidei posset non lucratur Coua. d. n. 1. & quando possessor bonæfidei eos restituere teneatur ipse remittit se ad lib. 1. variar. resolut. cap. 3. n. 6. & seq. ego latissime egi in pactis emptionum, & venditionum; præcipue autem eos restituere tenetur si ex eis locupletior fit effectus de magis cõi. Vinc. de Franch. dec. 31. & Crau. cons. 737. n. 24. & Meno. de recuperan. remed. n. 598. & cons. 1173. n. 12. & Dec. cons. 79. n. 2a & 23. lib. 2. & Felin. in cap. de quarta. n. 31. de præscrip. & alij quos longa serie vltra. 80. Doc. congessi vbi supra contra aliam opi. quam alij magis communem dicunt & in facti contingentia ob dubietatem opinionum pro parte dimidiæ restitui debere obtinui coram Rota. Lucana.

Tenebitur etiam restituere extantes Gab. cons. 108. n. 5. lib. 1. Lamberteng. de contract. glo. 1. n. 224. Ces. de Barz. decis. Bonon. 53. n 36. & seq. deductis tamen expensis ex communi alios casu congessi in tract. prædicto.

454 53. Amp. vt rei furtiuæ scienter vel emptionis titulo vel alio acquisitor eam domino si extet restituere teneatur, alioquin si perempta sit, iustam illius æstimationem ob malam fidem l. seruus. de cõdict. indeb. l. eos C. de furt. cap. qui cum fure. de furt. Lup. in rub. de donation. inter vir. & vxor. §. 65. n. 53. Coua. in d. reg. peccatum. initio. 3. par. relectio. n. 2. Bonacci. de restitut. disp. 1. Q 2. puncto. 2. n. 14. vide supr. amp. 32. & quidem cum fructibus quos dominus percepisset. Carbon. de restit. Q. 74. concl. 7.

455 1. Amp. vt rei præcium a domino consequi nõ possit de communi Sanchez. in sum. lib. 2. cap. 23. n. 2. & Bonacci. supra. disp. 1. Q. 2. puncto. 1. n. 4. vbi etiam ad omnia damna teneri si restituere recuset vide infra Amp. 115. nec statuto contrarium caueri potest nec consuetudine Tholos. dec. 151 Franc. Marc. dec. 8. par. 2. Ricci. collect. dec. 2331. vbi etiam si in foro publico emisset.

456 1. Lim. non procedere in his quæ vsu consumuntur si fur soluendo existat hoc enim casu rem furatam emens aliouè titulo acquirens in foro animæ ad restitutionem illius non tenetur. Medina de restit. Q. 10. ad fin. Carbon. supra. licet in foro exteriori contrariũ procedere dicat. Franc. Marc. dec. 7. par. 2. vbi idem re in aliam speciem transformata & Ricci. collect. dec. 2331. vide supra. n. 378.

457 Contrariam opi. tenet Couar. in d. initio. 3. par. relect. n. 2. quia dominium in recipientem non transfertur, nec à priori domino abdicatur l. rogasti. §. final. si cert. petat. & si bona fide consumpserit, recipientis fit, non si mala fide l. nam & si fur. eod. tit. vbi autem bona fide consumpserit tenetur restituere, quatenus locupletior effectus fuit ex receptissima Canonist. & Theologorum sententia Coua. supra. n. 3. si tamen eodem prætio pet eam vendiderit, ad nihilum rei domino tenebitur, si vero pluris in eo pluri vt per eum.

458 2. Lim. vel potius secus esse dicas si quis bona fide emerit, nam rei alienæ si scientia superueniat potest rei domino dicere, moue litem, quia per sententiam decidi volo, an tua sit vt præcium a venditore consequi possim Anchar. in cap. peccatum. de reg. iur. in 6. & si res extet eam restituere tenetur domino, at si bona fide consumpserit tenetur in id in quo est factus locupletior ex receptissima Theologorum sententia. Coua. supra. n. 3. & qui emit bona fide non tenetur domino restituere sed, ei à quo accepit restituere potest ex communi; at si mala fide emit furi restituere potest & ab eo præcium recuperare Diana. de immu. Eccle. par. 3. resol. 4. Mangil. de euict. Q. 31. n. 30. & sequ. vbi etiam bona fide vigente non teneri in foro poli restituere & si vendiderit tenetur si mala fides superuenit domino restituere id in quo locupletior factus est vide infra n. 518.

459 3. Lim. in dubitante rem esse furtiuam qui eam emere potest modo dubius non sit an eam emere possit sine peccati culpa, hoc enim casu ageret contra dubium practicum & contra conscientiam; sed primo casu ageret contra dubium speculatiuum Couar. supra. n. 4.

460 4. Lim. quando sciens rem esse furtiuam eam quis modico præcio emerit pro domino, quam alioquin dominus non habuisset, tunc enim emptor à domino rei in vtroque foro præcium solutum recuperabit cap. rapinam. 14. Q. 5. Hostiens. in tit. de pœnitent. & remissio. versu quid de prædam ementibus, col. 1473. Ang. in verbo. restitutio. 1. n. 5. Io. Maior. in 4. sentent. distin. 15. Q. 26. ad fin. Siluest. uerbo. restitutio. 3. Q. 7. Cepol. caut. 10. Lup. in d. rub. de donatio. inter uir. & uxo. §. 65. n. 57. Cou. sup. n. 5. Bonac. d. n. 14. uide supra. amp. 32.

461

461 54. Amp. vt thesaurus magicа arte inuentus totus Principis sit, eique restitui debeat; absq; ea verò in proprio agro inuentoris totus fiat; sed si in alieno data opera inueniatur totus domini fundi erit, fortuitò autem inuentus, pro dimidia inuentoris, & pro alia dimidia, domini fundi erit §. thesau. Inst. de rer. diuis. est receptissima sententia vt testatur Couar. in reg. peccatum in 3. part. relect. §. 2. sed si extet memoria, vel instrumenta cuius sit, non erit thesaurus, & domino debet reddi vt per eum & Gutierez de tutor. par. 3. c. 26. n. 4. de quo dixi latè in pactis emptionum. amp. 133. Bonacc. de restit. disp. 1. Q. 3. punct. 6. vbi tamen subdit quod si ignorans in fundo alieno consentiente domino inuenerit, totus inuenientis erit, si autem sciret totus domini fundi sit, & inuentum in loco sacro & religioso diuidi inter inuentorem, & loci dominũ, & qui sciens in fundo latere eum emit, thesauri dominus fiet, in fundo dotali inuentus ad vxorem pro dimidia, & ad emphiteotam etiam pro dimidia in emphitheotico fundo inuentum.

462 55. Amp. vt præceptum restitutionis obliget ad mortalem culpam, quia iustitiæ actus est, nisi paruitas materiæ excusaret de communi Bonacci. de rest. disp. 1. punct. 1. n. 5.

463 56. Amp. in possessore bonæ fidei qui statim cum scit rem à se possessam alienam esse, illam domino restituere tenetur de communi Bonacci. de restit. disput. 1. Q. 2. punct. 1. n. 3. infra amp. 67. nec prætium recuperabit a domino Carbon. de restitut. Q. 74. concl. 10. per l. inciuilem C. de furt. & à die motæ litis fructus restituere tenetur non prius, tunc enim in mala fide art. 49. n. 79. & seq. Rot. dec. 221. n. 6. part. 2. recenti & dec. 483 non teneri fructus eum restituere, qui bona fide eos percepit, quæ oritur à qualibet credulitate & causa ex qua resultat bona fides, vel mala excluditur loquens de eo qui literas beneficij intra sex menses non expediuit dum mandatum ad id dederit & pecunias in tempore transmiserit.

464 1. Lim. nam si bona fide alienauerit vel consumpserit suam esse credens non tenetur in aliquo, nisi quatenus locupletior effectus esset D. Thom. 2. 2. Q. 62. art. 6. Nauar. cap. 17. n. 7. Rebel. part. 1. Q. 3. lib. 3. Bonacci. supra, n. 5. & ex communi post Sanchez. in sum. lib. 2. cap. 23. n. 7. locupletiorem dicit qui rem comedit & suis rebus perpercit Bonacc. supr. Q. 3. puncto. 10. n. 1. Carbon. de rest. Q. 74. concl. 10.

465 1. Sublim. & declara non præsumi locupletiorem effectum illum qui bona fide consumpsit Sanch. supra nu. 37. Rebel. part. 1. lib. 2. Q. 3. & ferè communem testatur Bonacci. supra num. 7. & asserenti hoc onus probandi incumbere de magis communi Cor. Iun. cons. 28. ad fin. Surd. cons. 115. nu. 20. & Rim. Iun. cons. 260. n. 37. & Mago. dec. Luca. 13. n. 31. & Ces. de Barz. decis. Rot. Bonon. decis. 61. n. 17.

466 Contrariam tamen opinionem magis communem Guirba. decis. 89. n. 15. latè Crau. cons. 550. nu. 10. Peregr. de fideicom. artic. 49. n. 116. cum alijs quos pro vtraque parte congessi in pactis emptionum vbi tamen in minore distinxi ex Rim. Iun. in §. fin. n. 61. & sequent. & alijs Inst. de quibus aliena. licet. & Meno. lib. 6. præs. 27. n. 10. & Anehar. Q. 15. n. 5. lib. 1. ad ibi dicta me remitto, quę Deo dante propediem emittere spero cum conuenientibus singulorum contractuum ordine alphabetico tam permissis, quam vetitis, & alijs tractatibus vltimarum voluntatum iudiciorum ciuilium, criminalium, & Iuris canonici iam compositis vt in fine Decadis editæ pollicitus fui; in contractu autem nullo aduersarius minoris probare debet minorem locupletatum, vbi autem rescissione opus est, minori incumbit se non fuisse effectum locupletiorem probare Rim. Iun. in §. fi. n. 61. & 62. Inst. quibus alien. licet Gratia. discep. 720. n. 24. 25. probatur verò si pecuniam sibi datam habeat, vel ex ea emerit, aut rem emit quam de suo emisset necessario, quæ perijt modò. glo. in l. fi. C. de vsucap. pro emp. Bal. 2. not. vbi quando vtilitas permanet, aut necessitas transiens vel consumpta Sali. in fi. C. de vsucap. pro emp. Lamb. glo. 24. n. 5. Masc. concl. 1165. & seq. Meno. lib. 6. pręs. 27. Odd. de rest. in int. Q. 51. Aldobr. Instit. qui. mod. re contrahi, oblig. §. is quoque. vers. datione & si minor rescissoria agat sat esse constare pręcium ad ipsum peruenisse probare Aneh. Q. 15. lib. 156. non præsumi locupletatum ex contractu fœnoris, nec si minor alienationem nullam dicit si reus locupletem dicat, sed si minor restitui petat quia lęsus ipse probabit si prætium dicat amisisse, secus si dicat se læsum quia dicat vendere non fuisse vtile, & reus dicat velle rem pro prætio retinere vti in vtilitatem minoris verso tunc. n. reus probabit Lamb. supra. n. 16. & seq. Gab. de prob. concl. 7. n. 18. qui distinguit vt Rim. Iun. d. n. 61. sed mutuans minori probare debet Gab. supra. n. 19.

467 2. Lim. nam bonę fidei possessor non tenetur de interitu Nauar. de restit. part. 3. n. 147. Molina. tom. 1. disp. 246. & 720. n. 4. Vasq. de restit. c. 9. §. 3. n. 5. Bonacc. supr. n. 8. vide infra lim. 53.

468 1. Sublim. quando fuisset in mora restituendi l. in rebus. 18. commoda. Bonacc. sup. Q. 3. punct. 10. n. 31.

469 3. Lim. vt bonæ fidei emptor si eodem minorisue alienet non tenebitur aliquid restituere, si autem pluris, illud plus restituere debet Rebel. lib. 9. Q. 18. n. 9. Vasq. sup. n. 3. Bonacc. supr. d. punct. 1. n. 9. Carbon. de restit. Q. 74. concl. 10.

470 4. Lim. non teneri d. possessorē bonæ fidei rē restituere, si eã bona fide possessã alij donauit cui similem, vel dissimilē nõ donasset, nisi eã habuisset, si quid autem in remuneratione accepit, illud restituere debet Molina. tom. 1. disput. 246. col. 988. Vasq. sup. Sanch. supra. n. 3. Bonacc. supr. n. 11.

471 1. Amp. in eo qui dono recepit, qui si ludo amiserit, nisi tantumdem de suo lusurus fuisset, non tenetur restituere Vasq. sup. Bonacc. supr. n. 12.

472 5. Lim. vt qui rem furtiuam quam bona fide emit valentem 30. comedit cum amicis, si domi suæ decē comedisset decē tãtũ restituere teneatur, quia in decē locupletior effectus dicitur Vasq. sup. Bonac. sup. n. 13.

473 1. Amp. è contra vt si rem valoris 30. apud amicũ comederit cum tamen domi 40. comedisset, non teneatur vl tra 30. restituere; quia dominus vltra 30. nõ fuit damno affectus Vasq. sup. n. 5. Molina. tom. 3. disput. 218. Nauar. lib. 3. cap. 4. nu. 149. Bonacc. supra. n. 14. & 15. & is idem ex communi in veste aliena cõsumpta vt eius valorem tantum restituere debeat, & si extet eam domino restituere teneatur vna cum eo in quo locupletior factus est.

474 6. Lim. in eo qui bona fide iniustum & vsurarium contractum

contractum iniuit; nam ſi poſtea iniuſtum cognoue-
rit, ex tunc rem tenetur reſtituere, & id in quo ſe di-
tiorem factum inuenit; ſi autem ignorantia craſſa,
& ſupina fuiſſet, vt à peccato non excuſetur; tenebitur
reſtituere vti malæfidei poſſeſſor Molina. diſputat. 63.
& 720. n. 4. Bonaccina. ſupr. n. 16.

475 7. Lim. in poſſeſſore hæreditatis bona fide qui
maiores fecit expenſas, quam feciſſet, ſi hæreditatem
ad ſe non pertinere credidiſſet, has enim expenſas de-
ducet, licet ſecus ſit in factis intuitu hæreditatis ac-
quirendę l. ſed & ſi. de petitio. hæred. Sanch. ſup. n. 32.
Moli. tom. 1. diſp. 246. col. 988. & Bonac. ſup. n. 17.

476 8. Lim. in dubitante rem eſſe alienam poſtquam
bona fide acceperat qui facta debita diligentia, & in-
quiſitione nõ tenetur eam reſtituere, & ſi in alieni do-
minij magis inclinet aliquid reſtituere debet Sanch.
in ſum lib. 2. cap. 10. n. 9. Bonacci. de reſtitut. diſp. 1.
Q. 2. puncto. 2. n. 4. & ſeq. & ſubdit Bonacc. poſſeſſorẽ
qui hanc rem vendit, hoc dubium emptori exprime-
re teneri, & poſſe etiam emi adhibita diligentia per
venditorem vel emptorem inueniendi dominum; &
dubitantem vt ſupra re vti poſse ſi vſu non conſuma-
tur, vt equus ſoluto præcio vſus deductis expenſis, non
tamẽ re vti poſse quę vſu cõſumatur, vel deterioretur.

477 1. Sublim. vel potius ſecus eſse dicas in accipiẽte rẽ
mala fide dubitans eſse alienam, hic enim facta de-
bita diligẽtia partem reſtituere debet ad rationẽ du-
bij. Molin. tom. 3. diſput. 721. n. 3. Bonac. d. Q. 2. pũct.
2. n. 11. & ſeq. Sanchez. de matrimo. lib. 2. diſput. 41.
n. 25. & in ſum. lib. 2 cap. 23. n. 173. & 177.

478 2. Sublim. in dubitante rem eſse ſuam quam à bo-
næ fidei poſseſsore abſtulit, hic enim tamquam malę
fidei in totum reſtituere tenetur Sanchez. d. diſput. 41.
n. 26. Rebel. par. 1. Q. 5. n. 9. Moli. tom. 3. diſput. 723.
n. 4 Bonac. d. Q. 2. punct. 2. n. 15. idem dicens ſi ſuam
opinetur ex cõi poſt Sanchez. 17. n. 34.

479 3. Sublim. in eo qui rem aliquam occupare cœpit
cum à nullo poſſideretur dubitans ſuam vel alienam
eſse, qui pro rata dubij alienæ rei reſtituere tenetur.
Sanch. d. c. 23. n. 172. Bonac. ſup. n. 16. ſi tamen domi-
nus reperiatur ei cũ fructib. reſtitui debet vt per eum.

480 Diligentia autẽ adhibita melior erit cõditio poſſi-
dẽtis, & pro eo in dubio iudicabitur Sanch. d. diſp. 41.
n. 32. Bonac. ſup. §. incidens, vbi multipliciter infert.

481 57. Amp. in adultero qui tenetur reſtituere damna
marito poſt triennium, & etiam hoſpitali cui partus
expoſitus fuit, & alijs quibus ſpurius hæreditatem
abſtulit Bonacci. de matrimo. puncto. 4. Q. 15. n. 6. &
ſeq. de cõi. Diana. par. 2. tract. 17. reſol. 55.

482 1. Lim. quãdo dubitat nũ proles ſuſcepta ſua ſit an
mariti adulterę, quia mariti eſse credere poteſt, nec re
ſtituere tenetur Bonac. de reſt. d. Q. 2. punct. 2. §. inci-
dens. n. 6.

483 58. Amp. vt damnum Inferens actione iniuſta poſi-
tiua efficaci, vel ſolus, vel cum alijs, ſi ſolus in totum
teneatur, & pro parte; ſi cum alijs reſtituere Rebel,
lib. 2. de reſtitut. Q. 14. n. 1. & ſect. 2. n. 8. Azor. par. 3.
lib. 4. c. 10. D. Thom. 2. 2. Q. 62. art. 7. de cõi. Bonacc.
de reſtitut. diſp. 1. Q. 2. puncto. 3. & 7. n. 17. ſuperiorem
ſubdito damna inferre iubentem reſtituere teneri etiã
per inferentem paſsa vti mandatarium ex Siluestr. &
Moli. quamuis, quo ad mandatarij damna in poli fo-
ro ipſe diſsentiat, mandantis culpa ceſsante ad quam
præcauendam teneretur ex contractu, admonendo
mandatarium de periculis futuris. n. 18. Anch. in reg.
peccatum. n. 28. verſ. in dominis autem de reg. iur. in
6. vbi dominũ teneri damna reficere per eius anima-
lia illata vel pro noxa animalia dare. Carbon. de reſt.
Q 36. vbi de dato in occidendis vel attrahendis alie-
nis columbis, vel per eas, vbi idem inquit de paſcuis
tradens etiam quando cuſtodes non teneantur puta ſi
prohibitio iniuſta eſſet, vel cedens in neceſſitate exi-
ſteret. Et culpoſus damnum paſſo reficere debere ſi
probetur, quod niſi culpa illa præceſſiſſet, illud dam-
num paſſus minime fuiſſet tradit Crau. conſ. 8. n. 27.
Decia. conſ 97. n. 62. lib. 2. 47. n. 51. lib. 4. Couar. var.
lib. 3. c. 14. n. 2. ante fin. vbi ex Bar. in l. verum. n 2. de
furt. ait quod ſi fracto meretrici cauſa libidinis hoſtio
alter furetur, quamuis frangens furti non teneatur,
quia furtum non commiſit, tenebitur tamen actione
legis Aquiliæ ad refectionem damni & Meno. conſ.
1118. in fi. quod eſt deciſiuum. 1194. n. 1. & ſeq. vbi ex
officio obligatum teneri pro damno leui aut leuiſſi-
ma culpa accidenti; & regulariter iure ciuili tenetur
quis damnum reficere culpa etiam leuiſſima illarum,
ſed in foro conſcientię quis non tenetur niſi ob dolum
& latam culpam Rom. ſing 106. & Corſ. in verbo. fo-
rum conſcientiæ & Tiraq de pœn. cauſ. 13. n. 13. Bo-
uer. ſing. verbo. actio. n. 15. vbi de iniuria; & in ver-
bo. mixta n. 29. vbi quem teneri ad damnum per eius
inimicum illatum Corſ. ſing. verbo. colonus. probat
colonum ad damna teneri ab inexpertis eius labora-
toribus data. Mantua. ſing. 152. vbi de extrahente
nauis clauũ & 161. vbi de impediente ad brauium
currentem, vel tormentum manuarium ad ſignum
explodentem ne pręmium conſequatur, quod tamquã
legis violator puniri debeat. Gul. de Beued. in c. Rai-
nut. verbis & vxorem. dec. 5. n. 352. de teſta. vbi alie-
num falconem abſcondentem, & carne ſalata & ca-
ſeo paſcendo quibus obierit, licet ipſe his veſceretur
actione legis Aquiliæ teneri. Lopez. de contract. lib.
2. c. 27. verſ. prætetea quærit; eum non teneri tradit
qui vaſa mala locauit in foro poli, ſi dixit conductori
vt qualia eſſent videret, ſi mala eſſe ignorauit & cap.
35. verſ. iam hic; de damno culpa leui eueniente quę
venit in contractibus gratia vtriuſque celebratis, & in
foro poli ad mortale non peruenit, obligatum eſſe ex
cõi, quia obligatio iſta non tam deſcendit ex peccato,
quam ex natura contractus; quando autem quis de
damno tenetur, non de ſucceſſiuo & in infinitum tene-
tur ſed de primo tantum verſ. adde quod. Soarez. lit.
C. n. 336. culpam leuem aut leuiſſimam in omittendo
ad reſtitutionem non obligare ex cõi ait Coua. in reg.
peccatum. §. 12. de reg. iur. in 6. damnum dantem cõ-
ſulentem & auxiliantem in vtroq; foro inſolidum te-
neri & Add. ad Mago. dec. luc. 27. quamuis Mago. ibi
n. 54. ſecus teneat in foro poli Bonac. trac. moral. tom.
2. in tract. de reſt. diſp. 1. Q. 1. punct. 3. §. 1. n. 11. inquit
in conſcientia eum non teneri qui dans operam rei il-
licitæ damni non præuiſi, nec intenti cauſa fuit, velu-
ti ſi fur noctu domum ingreſsus eam inaduertenter, &
contra intentionem incendit, quamuis in foro fori,
damnum reficere teneatur; qui autem culpa ſaltem
veniali alienam domum incendit ad aliquam reſti-
tutionem tenetur non tamen damni totius & in tract.
de reſtitut. diſp. 1. Q. 2. punct. 5. ad reſtitutionem eum
non

non teneri ait qui consentienti damnum intulit, teneri autem iubentem mandantem & consulentem & consentientem damno alterius, receptantem, participantem, manifestantem, & à boni consecutione impedientem, declarando vt per eum punctis sequen. vbi latè de restitutione agit & Gul. de Bened. in cap. Rainutius versic. si absque liberis. 2. nu. 148. in tract. fideicom. substit. de testam. ob leuissimam culpam ad restitutionem damni in foro poli aliquem non teneri probat Crau. consi. 40. n. 10. & Gargiare. patro. 8. in fi. lib. 1. damnum futurum non refici probant & Cabedo. dec. lusit. 93. par. 1. de morte seruorum domus hospitantis peste infectum nō teneri eum qui morti causam dedit, subdens quod vbi quis damnum intulit vt ab incendio se liberaret in alienam domum iniuria non teneatur Barbos. in l si mora. n. 44. fol. matr. ex cōi inquit pœnam in foro poli non deberi, si vtrinque imposita sit, secus si ex parte vnius pœna sit, & ex parte alterius damni restitutio, sed si damnum per eum datum sit, qui illicitæ rei operam dabat, & poterat probabiliter existimari damnum illud venturum, refici debet D. Thom. 2. 2. Q. 64. n. 8. in corpore Barbos. in l. alia §. eleganter. n. 56. sol. matr. & pro illato leuissima culpa quem teneri etiam in foro poli Purp. cons. 449. n. 24. & Add. ad Bertaz. cons. crim. 16. in fi. Viui. dec. 6. vbi hæredem delinquentis de iure canonico ex delicto defuncti teneri ciuiliter ad damna medici & medicinæ, licet ad pœnam non teneatur, nec contra heredem agi possit iure ciuili ad operas defuncti ante motum iudicium excepta furti causa, & pœna ipso iure a lege imposita sine hominis ministerio & dec. 133 n. 4. probat inhabitantium culpa incendium processisse præsumi nisi probetur vigiles solitos & quamuis conductor teneatur de lata & leui non de leuissima ex pacto etiam de leuissima tenetur, item quæritur §. si gemma l. si quis fundum, l. sed & damno loca. Molina de contract. disp. 494. n. 3. ex communi. item de leuissima tenetur qui vt artifex operas locauit, vel in conducenda re frangibili Rim. Iun. cons. 441. n. 15. & seq. Gram. dec. 3. n. 16. 17. vbi incendium leuissima culpa puta inhabitantium illatum vt præsumitur in foro fori non poli refici, quia in foro poli ex leuissima culpa non tenetur. Corset. sing. verbo. forum conscientiæ vbi pœnitentiam probat imponi & de magis cōi Silu. in sum. verbo Aduocatus n. 16. nisi intenderet damnum vel esset in lata culpa tunc enim teneri ait in foro poli de cōi Villalob. lit. P. n. 66. 67. nisi culpa in faciēdo cōsisteret Trig. sing. 57. vbi quod licet incendiū culpa inhabitātis processisse præsumatur, quia leuissima est nō tenebitur conductor nisi culpā leuissimam præstare teneatur cū de leui & lata tātū teneatur ex magis cōi subdens pro bata diligentia conductoris culpā præsumptam excludi Ferrat. caut. 36. Rot. dec. 528. coram Ludou. vbi non teneri de incendio nisi ob latam aut leuem in actione locati non legis Aquiliæ, puta si re locata ad vsum non destinatū vsus esset Lopez. de contr. lib. 2. c. 27. vers. porro circa. vbi de dolo lata & leui teneri, non de leuissima nisi ad opus conductū exactissima diligētia exigeretur, puta in poliendo lapide præcioso tunc .n. de leuissima teneretur, prout si diligentissimū se obtulisset cap. 28. vers. deinde circa, & quando pro custodia mercedē recepit vers. circa l. qui mercedē loca. & Turza. cōi, opi. 185. vbi si constet qui damnū intulerit ipsū teneri, nō tamē eum teneri qui domū vicini destruxit ne sua comburatur, quę alioquin combusta esset. At si non conductor, nec dominus, sed alius incendiū causauit, nō tenetur dominus etiam si a famulo sit illatum, modò nō deliquerit in officio ad quod fuerat deputatus, dominus non tenetur, prout nec damno ab extraneo illato. Verum si ignoretur à quo incendiū processerit, inhabitantium culpa præsumi Burs. cōs. 53. n. 35. vbi leuissima teneri qui custodire tenetur Pereg. cons. 81. n. 1. lib. 3. conductorem teneri probat si eius culpa fructus marcescant Rot. dec. 62. par. 2. recentis probat incendiū sine culpa conductoris accidisse asserenti culpam abfuisse ab eo probare teneri nisi locator agat ad dāni refectionē tunc .n. debet locator culpā conductoris probare & dec. 104. incendij conductorē non teneri, sed ad locatorē spectare nisi conductor in vsum non destinatū vsus sit, vel nisi ita conuenerit cōductor vt teneatur, & licet actione locati de lata & leui tantū teneatur, si lege Aquilia de leuissima teneri, & vt conductor excusetur cōstare debet vt diligentē fuisse vsum & quod conductor de lata & leui, non leuissima teneatur Mago. dec. Flo. 111. n. 21. Rot. dec. 278. n. 5. corā Ludouis. Meno. cons. 53. n. 21. Rim. Iun. cōs 795. n. 33. Arnon. dialo. 9. Garg. patr. 58. n. 4. Fari. Q. 169. n. 26. 27. vbi idem de custode cū mercede de cōi. Lopez. d. c. 27. vers. idemq; & vers. seq. Ceph. cons. 362. n. 19. & seq. 740. n. 25. operas locantē in re fragili nō teneri de leuissima nisi se peritū asseruerit Cag. in l. contractus. n. 45. de reg. iur. l. si merces §. qui columnam loca vbi Cast. de culpa negligētia & imperitia teneri. l. eū in plures, §. ferrum eod. tit. Gāma. dec. 154. secus dicens si petitia probetur, & quod solita fecerit vide Caroc. de loc. par. 2. c. 77. in parua impressione Surd. cons. 61. n. 16. & seq. culpā ait ab allegāte esse probādā & dec. 316. n. 68. & seq. declarat ex quib⁹ culpa tollatur & Rol. cons. 95. lib. 2. Ceph. cons. 362. nu. 19. & seq. vbi de leui nō leuissima teneri si sequatur incēdiū & Rim. Iun. cons. 795. n. 31. & seq. vbi de conductore domus qui promisit eam quouis modo non dirui deuastari vel deteriorari, suo dolo culpa causa negligentia, vel defectu, quod ea combusta nō teneatur Thes. Q. foren. 61. lib. 3. mulionē teneri de culpa quia ballas in stabulo dimisit, non ob duplas in eis ipso inscio positis indicatum ait, & Q. 79. damnum in fructibus a solo separatis ex cōi cōductoris esse. Destructa autē domus ne aliæ comburerentur refici debet Mantu. sing. 351. & ibi initiū præsumitur incendium habuisse vbi primo ignis visus fuit præsertim ex coniecturis Rot. dec. 427. & 448. corā Ludouis. & 278. debere probari sine culpa processisse & Lopez. de cōtract. lib. 2. c. 35. vers. tādē vbi idem in alij quæ sine culpa nō solent accidere, secus in incursu hostium & alij quæ sine culpa accidere solēt in bis. n. præsumitur abesse culpā & quādo incendium culpa euenisse, & quando excusetur, & vicinus etiā teneatur tradūt Affl. dec. 57. Put. dec. 82. lib. 2. Meno. de arb. cas. 390. Gab. cōs. 159. lib. 1. Burs. cons. 59. Nouel. reg. 180. Viui. cōi. opi. 439. Gail. obs. 22. lib. 2. Mazol. cons. 85. Mar. Angul. cons. 124. Crau. cons. 35. Franc. Marc. dec. 817. par. 2. Turza. vero. d. opi. 185. inhabitantem probare teneri sine sui culpa incendium euenisse n. 8. & idē de quolibet obligato custodire nisi incursus hostiū foret, vel Diuino iudicio

iudicio accideret, quãuis secus vbi casus includit culpam vt furtũ & incendiũ, dequo incendio non teneri conductorẽ 1, si non cõstet de culpa certæ personæ. 2. si ignis iuxta solitũ habit' fuerit in domo etiã si pueri tantũ relicti sint in ea. 3. si conductores vigiles esse cõsueuerint; prout è cõtra tenetur constito quod circa ignẽ negligens esse soleret post Ana. cõs. 71. Lopez. d. lib. 2. c. 28. in fi. inquit in cõtractib⁹ quibus de dolo & lata culpa quis tenetur asserentẽ interuenisse probare teneri, at vbi de leui vt in cõductore, vel leuissima vt si pro custodia mercedem recepit ei casũ probare incũbit, prout cuilibet custodi Viui. dec. 150. incendio orto in domo vicini eã vicinũ destruere posse dolo & iniuria cessante, prout & nauta funes anchorarũ nauis alterius in quos vi uentorum incidit, nec vllo pacto tenetur. Sedquod si cũ alijs damnũ intulerit q̃d insolidũ teneatur quilibet, licet repetere à socio partẽ possit nisi tota res ad condẽnatũ peruenerit Coua. in c. peccatũ. §. 12. n. 3. de reg. iur. in 6. Add. ad Mago. decis. Luc. 27. licet Mago. n. 54. pro rata teneri probet & licet in iudicio ciuile omnes insolidũ teneri probet & Viui. dec. 451. in fi. & Add. ad Thes. dec. 254. attamen Thes. n. 3. non teneri probat nisi pro rata etiã ex delicto nisi alij non sint soluẽdo attamen si cõstet quantũ quisq; damni intulerit pro alijs non teneri Flo. in l. itẽ. Mæda. 11. §. sed si plures ad leg. Aqu. Cabal. resol. cri. 198. n. 11. 12. Mona. dec. Bon. 63. n. 2. & seq. & 64. n. 6. cõstito de damno ad restitutionẽ teneri eum qui illius causa fuit ex l. 27. §. si furnũ & l. 50. ad leg. Aquil. & dec. 65. damnum ei imputari qui sui culpa sentit & modicum impedimentum vel quod facile potest remoueri non attendatur, & licet qui causam dãni dat damnũ dedisse videatur & de omni dãno sequenti teneatur & si causa remota sit, regulariter tamen intelligitur de dãno immediate ex antecedenti occasione secuto, & ex valde remota quis non tenetur & reg. qui causam damni &c. non habere locũ quando factũ non erat ad damnũ ordinatum & si operam rei illicitæ daret, nec vbi initium licitũ fuit & Crau. cõs. 319. n. 21. & alijs & in eo qui soueã fecit in via poblica in quã cadens crura fregit nisi debita diligentia adhibita sit apponendo trabem vel cooperiendo Rota. dec. 289. par. 5. diuersor.

484 1. Lim. in dubitãte an sua actione vel omissione efficaciter cooperatus sit ad alterius damnum Siluest. verbo. restitut. 3. Q. 6. Rebel. d. sect. 2. Nauar. lib. 2. de resti. c. 4. dub. 4. n. 58. Sanch. in sum. lib. 1. c. 10. nu. 44. Reginal. lib. 10. tract. 2. c. 7. n. 4. & c. 12. n. 6. Bonac. d. Q. 2. punct. 4.

485 1. Sublim. quando constat aliquem ex quatuor dãnum intulisse sine mutuo cõsensu, vel consilio, sed dubitatur quis eorũ intulerit damnum, tunc enim eorũ quisque tenetur ad restitutionem ratæ dubij maioris vel minoris Bonac. supr. n. 5.

486 2. Sublim. in dubitãte ante factum qui tenetur ad restitutionẽ postqua constiterit damnũ re ipsa secutũ ex illius actione, quia peccauit contra iustitiã exponẽdo se voluntariè periculo faciendi iniustã & dãnificatiuã actionẽ Rebel. lib. 2. Q. 14. sect. 6. n. 34. Bonacci. sup. n. 6.

487 2. Lim. volenti & consentienti simpliciter & absolutè (non inuoluntariè mixtè) iniustũ non fieri, nec esse locum restitutioni Aragon. 2. 2. Q. 59. art. 3. Molin. tom. 1. disp. 9. Less. lib. 2. c. 7. dubitat. 3. Bonac. d. Q. 2. punct. 5. qui tamen hoc admittere nõ videtur in adulterio, & homicidio, clericiq; offensione, quia filij, Respublica & totus clericalis offenditur ordo.

488 3. Lim. in ligna cedente non in fundo priuato alieno, hic enim restituere debet sed Cõmunitatis si pars eius sit, ille .n. non tenetur restituere, nisi damnũ notabile intulerit, & tunc post condemnationem tenetur ad pœnam Bonacc. sup. Q. 3. punct. 7. n. 16. & 17. Carbon. de rest. Q. 36. vbi nõ teneri restituere subdit qui in cõi intulit stante lege nõ cedendi nisi strages magna sit cõcl. 4. & posse etiã cedere in re cõis, nõ obstãte Principis prohibitione donatione vel vẽditione concl. 3.

489 4. Lim. in dãno dato a seruis & animalib⁹ alicuius, dominus .n. sine sui culpa non tenetur ad damnũ nisi dominus ditior sit effectus, vel secuta cõdemnatio, si verò culpa iuridica damnum prædictũ illatum fuerit non tenetur dominus secluso cõtractu quamuis teneatur ex culpa Theologica idest mortali vel veniali Bonacc. sup. punct. 8. vbi etiam gubernatorem Vrbis vel familię ad dãna sibi commissorum teneri ob sui culpã ex Silu. de restit. §. 16.

490 5. Lim. patrẽ non teneri damnũ resarcire à filio datũ sine patris culpa §. fi. Inst. de noxal. Molin. a. tom. 3. disp. 713. Rebel. lib. 2. Q. 14. sect. 8. n. 61. Clauis, Reg. lib. 10. tract. 2. c. 14. Bonac. sup. n. 5.

491 6. Lim. vt sup. in 11. ampliatione & si damnũ in re fructifera in spe existẽte detur expẽtarũ, periculi, & incertitudinis ratio haberi debet & an per iniuriã datũ sit an casu, & an graue sit Carb. de rest. Q. 39. cõcl. 1.

492 59. Amp. vt procurator ad emendum equum 100. si emerit 90. teneatur x. restituere & si ad vẽdẽdũ pretio 100. vendiderit. 90. ad 100. tenetur, quod si pluris vendiderit totum restituere tenetur, nisi equũ sibi ipsi emptum pro 100. accepisset, & postea pluris suo nomine vendidisset Molina. de contr. disp. 363. n. 1. Rebel. 2. part. lib. 9. Q. 18. sect. vlt. n. 37. Siluest verbo. emptio. Q. 24. Less. lib. 2. cap. 21. dubitat. 18. nu. 137. Bonacc. supra. punct. 6. n. 13. & seq.

493 1. Lim. nam si ex opera & industria extraordinaria pluris vendiderit, vel minoris emerit, id pluris pro sua opera retinere poterit Rebel. sup. Reginal. lib. 25. nu. 317. Molina. disp. 362. Bonacc. sup. n. 19.

494 60. Amp. vt acceptũ pro faciendo opere debito ex iustitia danti restituendum sit, vt in iudice de publico stipendiato Medina. de rest. Q. 2. dub. 2. Nauar. c. 17. n. 37. Rebel. 2. part. lib. 18. Q. 20. Less. lib. 2. c. 14. dubitat. 9. n. 63. Bonacc. de rest. Q. 3. punct. 2. n. 1. & 2. vide sup. amp. 38. Carbon. de rest. Q. 50. subdẽs in extrema necessitate positi ab eo ex actu virtutis accepta restitui debere.

495 1. Lim. quando ab alio daretur cuius id fieri nõ interesset, vel liberaliter donatũ foret Vasq. c. 7. disp. 6. n. 47. Bonac. d. n. 1. Carb. sup. idem dicens si iusta nõ esset merces donata vt aliquid amplius recipi posset maxime ob maiorem laborem.

496 61. Amp. quæstores aliquid ab his accipere nõ posse quib⁹ ex officio pecunias soluere tenẽtur Nauar. de dat. & accept. n. 53. Reginal. lib. 10. tract. 1. nu. 179. Bonacc. sup. n. 7.

497 62. Amp. ministros iustitiæ seu executores nõ posse aliquid vltra præcium sibi a partibus taxatum recipere nisi pro maiori labore quã tenerentur Nauar. c.

17. n.

17.n.34.Coua.in reg.peccatum.par.2. §.3.n.10. Reginal d.n.179.Bonacc.sup.n.8.

498 63. Amp. in receptis pro illicito opere faciẽdo ante opus quæ restitui debet quilibet .n.à malo abstinere tenetur, licet secus sit in receptis etiam ex promissione ante opus, quam post opus promittens soluere tenetur Less.lib.2.cap.18.dub.3.n.18. Molina. tract. 2. disputat.74. conclus.2. Emanu. Sà verbo. restitutio n.17.Nauar.lib.4.cap.2.n.132.Bonac.d.Q.3. punct. 3.licet in foro fori promittens non teneatur hoc casu implere opere facto quod antea promiserat. Carbon. de restit.Q.47.præsertim si ita lege caueatur &Q.49.

499 1.Subamp. vt pater, dominus, & maritus in illicitè quæsitis per filium, seruum, & vxorem nullum ius habeant, vt (quicquid alij senserint) probat Bonac. supra.n.12.Carbon.de restitut.Q.48.concl.9.

500 1.Lim.nam pro peccato vitando quid accipi & retineri potest Carbon.sup.concl. 6.sup. amp. 42. Carbon.sup. Q.50. vbi etiã vltra taxam legis recipi posse per modum gratitudinis, vel si taxatio iustanon esset.

501 2. Lim. nam acquisita ob turpem causam restitui debent tam antequam post factum recepta quando lex capientem incapacem facit, illique qui dedit restitui debet, nisi aliud iure caueatur vt in beneficio simoniaco Nauar.lib.4.cap.2.n.91. 132.& 246. Reginal.lib.20.n.185. Molina. disput.94. Vasq. cap. 7. dubit.9.n.77.de communi Bonaccin.supra.n.9.& seq. Carbon.de restit.Q.47.concl.5. & Q. 48. concl. 11. ex actu turpi mercedem operis locati capi posse vt in parasitis, mimis, histrionibus & huiusmodi. & Q. 49. concl.5.& Q.50.concl.14.

502 3. Lim.non procedere in contractu malo ex aliqua circumstantia de cõi Carbon.de restit. Q.47.concl.2.

503 64.Amp. vt eripiens ex periculo rem alicuius puta ouem ex faucibus Lupi domino restituere teneatur detracta æstimatione laboris & periculi propriæ vitæ Nauar.cap.17.n.99. Less.lib.2.cap.5.n.67.quos vide refert Bonacci.supra.puncto.5.n.9.

504 65.Amp.vt malæ fidei possessor de interitu teneatur etiam si res quæ perit eodem modo penes dominum perijsset contingenter Bonacci.de rest.disp.1.Q. 3.punct.10 n.2. vide supra amp.47.

505 1. Subamp. idem esse licet dubitetur an eodẽ modo penes dominum perijsset Bonac. supr.n.8.

506 1.Lim. quando eam domino obtulit qui penes furem custodiendã dimisit, tunc .n.de interitu non tenetur, si casu, & sine furis culpa perierit Siluest. verbo. furtum. quæsit. 26.Bonac.supr.n.2.

507 2.Lim. quãdo res certò peritura eodem modo fuisset apud dominum Molina.tom.3.disput.725.concl. 7.nu.11. Medina. de restitut. conclus. 6. Nauar. cap. 17.n.8. Bonac.d. n.2.nisi locupletior factus esset vt per eum.

508 1.Sublim quãdo rem fur destruxit eo tempore quo apud dominum peritura non fuisset puta post incendium domus domini rei, quia in mora restituendi cẽsetur.Nauar.cap.17.n.26.Rebel.part.1.lib.2.Q.7. n. 3.Bonac.supra.n.7.

509 66.Amp. vt malæfidei possessor restituere teneatur cui rem abstulit aliquod ius circa eam habenti, eiusuè successori D.Thom.2.2.Q 62.artic.5. Moli. tom. 3.disput.741.n.1.Rebel.lib.2.de rest.Q.11. n.1. Nauar.lib.4.c.2.n.19. Bonacc. de restit. disput. 1. Q. 4. punct.1.n.1.&6.vbi cum Molina.supr n.7. bonis creditoris publicatis restitui fisco debere probat.

510 1.Lim. vt emptor malæfidei domino restituere teneatur nisi alioquin prætij amittendi periculum subiret, tunc enim à quo emit restituere posset, vel nisi certo sciret domino restituturum Clau.Regia.lib. 10. tract.1.cap.3.Bonacc.supra.puncto.2.n.2.

511 2.Lim. quando furi abstulit, tunc enim domino restitui debet prout & quando bonæfidei possessor cœpit cum malafide possidere, & est morosus si cum à quo recepit iniustum constet esse possessorem Molin. sup.n.5.Nauar.sup.n.22.& 28.Bonacc.d. punct. 1. n. 4.& 5.

512 3.Lim. vt licet qui bona hæredibus restituenda in pia opera insumpsit pro anima defuncti; iterum restituere teneatur Molina.supr.n.1.& Bonacc.supra.n.7. secus tamen est quando hæredibus dandum indiuiduum bonafide vt supra impendisset vt per eos.

513 4.Lim. vt retinens rem quam defunctus rei dominus alteri distribuẽdam in pia opera commiserat,per se distribuat in ea opera, nec mortaliter peccet, quia non videtur intulisse notabile damnum, modus enim tantum variatus fuit, nec iterum restituere teneatur Molina supr.Bonacci.d.punct.1 .n.8.

514 67.Amp.vt bonæfidei possessor si malafides superueniat non domino rei, sed ei à quo eam emit restituere teneatur, vt præcium recuperare possit Nauar. cap.17.n.6.Siluest.verbo.restitutio.3. quæsit. 10. Rebel. part.1.lib.2.Q 9.nu.3. Salon. 2.2. Q.62. artic.6. Azor.part.3.lib.4.cap.3.Q. 1.Less. lib.2. cap.14. dubitat.3.n.14.Bonacc.d.Q.4.puncto.2.n.1.vide supra amp.56.

515 Contrarium tenent Sot. de iust. & iur. Q. 7. artic. 2.concl.4.Coua.in reg.peccatum par.3.n.3.Molina. tom.3.disp.722.

516 1.Lim.primam opi.quando titulo lucratiuo acquisiuit, tunc enim verò domino non autem furi restituere tenetur à quo recepit, nisi moraliter certus sit furẽ domino restituturum Clauis Regia. lib.10. tract.2. c. 2.n.21.P.Nauar lib.3.cap.2.lim.3.n. 19.

517 2.Lim. in mulione qui rẽ furtiuam bona fide alteri deferendã accepit, qui vero domino restituere posset si hoc sine sui graui damno, & absq; periculo amittẽdæ mercedis facere posset,admonito fure,alioquin ei deferet cui fur dixit; quod si scienter acceperit, verò domino restituere tenebitur, quamuis mercedẽ amissurus esset Bonacc.supra n. 3.

518 3.Lim.vt qui rem emit à fure verò domino restituere teneatur, siue furem non inueniat pro præcio recuperando, vel inuentus præcium restituere nolit Clauis Regia supra n.17. de communi Bonacci. supr. n.4.Mangil. de euict. Q.170. n.17. etiam si præcium perdat ex tutiori,licet emerit bonafide & postea fit in mala constitutus domino reperto licet cum Less. teneat furi restituere posse vt præcium recuperet & latè agit quam rem furtiuã emens præcium consequatur vide supra n.458.

519 1. Amp.vt qui bona fide rem furtiuam emit & vẽdidit, teneatur rescindere contractum & præcium restituere emptori, & rem vero domino restituere postquam cognouit alienam esse Clauis Regia supra. nu. 13.Molina,tom.3.tract.2.disput 821.n 6.Less.lib.2. cap.14.dub.5.Bonaccina.supra.n.5. etiam si non sit

factus locupletior ex prætio ex Sanch. in sum. lib. 2. cap.23.n 22. nec cedendo actionem contra primum emptorem liberatur Bonac.supr.n,8.

520 1.Subamp.in eo qui emit rem falsam, & vendidit Sanch.supr.n.26.& Bonac.supra n,7.

521 1.Lim. d amp. nam si emerit equum furtiuum bona fide à Titio quem bona fide vendidi Caio, qui Caius domino comperto equum restituit, quando cum Caius me posset admonere, non fecit, antequam equũ domino restitueret, non teneor Caio præcium restituere, si monitus ego à Caio prætium a Titio recuperare potuissem; licet secus sit si ego admonitus præcium a Titio recuperare minime potuissem, tũc enim Caio præcium restituere teneor. Less.sup.Bonacci.supra n 9.

522 2.Lim.quando emptor bonæ fidei rem alteri eodẽ præcio vendidisset, licet restituere teneatur augmentum præcij quod receipisset Sanchez.sup. n. 25. & 28. Molina.tom.3.disput.721.n.6.& seq. Vasq.cap. 9. §. 2.dubitat.4.n 21.Bonacci.supra.n.10.11. vbi autem gratis accepisset, totum præcium ex venditione receptum restituere debet vt per eum.

523 3. Lim. vt emptor & venditor rei eiusdem alienæ recuperans ab eo cui vendidit præcio minori, non teneatur rei domino reperto, cum re illud præcij augmentum restituere, quia dominus rei suæ receptione remanet indemnis Molina.tom.3.tract.2. disp. 721. n.10.Bonacci.supra n.12.

524 Contrarium nempe etiam præcij augmentum restitui debere ex communi Rebel.lib.2.Q.5.n.11.Sanch.sup n.29.de cõi.Molina.sup. & Bonacc. supra.

525 68.Amp.si ex delicto, vel ex re accepta restitutio facienda sit, totum simul quantum potest restitui debeat, nec sit per partes facienda restitutio; ex contractu verò iuxta pactum, & per se, vel per alium, restitutio fieri potest, nec opus est publice fieri ratione scandali vitandi, & in quacumque pecunia fieri potest nisi aliter conuenisset Siluest. verbo. solutio. Q. 3. ex communi & Bonacci.supr.Q.7. vide infr. lim. 49.

526 69.Amp.vt prius ab eo qui rem formaliter & effectualiter habet, restitutio facienda sit, si bonæ fidei, si extet, vel ex ea ditior factus sit; indistinctè autem si malæ fidei possessor sit Coua. in d. reg. peccatum. par.2.§.12.n.4. Molina.disput.737.n.2. Clauis Regia.lib.10.tract.2.cap.12.n.15. Rebel.lib.2. de restitut.Q.15.n.1.Less.lib.2.cap.13.dubit.5.n.40. Azor. part.3.lib 4.cap.19.quæs.3 Bonacci.de rest. vbi sup. Q.8.puncto.1.n.2.& 3. ex communi Vasq. de restit. cap.9.n.52.& 56.

527 1.Subamp. vt præcipiens damnum fieri restituere teneatur, si supra eum cui iussit authoritatem habuerit vt pater, dominus, maritus, & huiusmodi, in filio, vxore, seruo &c. Molina.supr. n.3. Clauis Regia. supra n.13.Less. supra n.41.Siluest. verbo restitutio. 3.quæsit.3.Bonacci.supr.n 4.vide supr.amp.29.

528 1.Amp. vt post præcipientem exequens damnum restituere teneatur D.Thom.2.2.Q. 62. art. 7. Vasq. cap.9.dubit.3.n.51.Bonacci. supra. n. 5. vbi etiam si arma alter exequenti tradiderit n.7.post Vasq supra, n.56.

529 2.Subamp. vt si plures aliquem communi consensu aggressi fuerint, sed alter tantum percusserit, omnes principaliter damnum restituere teneantur Vasq. supra.n.59.Bonacci supr.n.8.

530 3.Subamp.vt post præcipientem consulens & mandans teneatur, & post eos receptator, post receptatorem non impediens, nec manifestans cum ex officio teneretur D. Thom. d. artic.7. ad secundum Clauis Regia supra.n. 14.Vasq.supra.§.3.n.10.P.Nauar. lib.3.cap.4.n.81.Bonacci.supra.n.9.10.vbi intelligit nisi causæ secundæ ad malum cooperatæ sint, quia tunc & ipsæ pro rata tenerentur & in defectum priorum insolidum vide supra amp. 30.

531 1.Lim.69.amp. vt restituente causa principali totum cœteri sequẽtes successiue liberi sint D.Thom. d. art.7. Medina.de restitutio.Q.8,Coua. d. §. 12. nu. 4. Rebel.d.Q.15.n.1,Clauis Reg supra n.16.Vasq.cap. 9.dub.3.n.51.communem probat Bonacci.supra.nu. 21.

532 1.Amp. vt si causa secunda integre soluat, nõ possit damnum passus a prima causa seu principali prætendere quicquam, sed secunda causa à prima indemnis conseruari debet P.Nauar. supra.n. 84. Less. d. n. 40.Molina.supra Clau. Regia supra n.18.Vasq. supr. n.51.Bonacc supr.n.12.

533 1,Subamp. vt si plures vnius causæ vt puta præcipientes vel exequentes existant, quorum alter totum soluat, ab alijs ratas repetere possit Vasq. supr. cap. 9.dubit.4.Bonacci.supra n. 4.

534 1.Amp. etiam si inferioris causæ vnus plurium totum soluat priori causa non soluente, adhuc enim à cooperantibus ratas consequi debet Clauis Regia. supra.n.20.P.Nauar.supr.n.86.Molina.supra. n.4. Bonacc. supra.n.15.

535 2. Amp. vt si trium vnus non soluendo sit, & alter totum soluat, totius soluti medietatem restituere debeat tertius soluenti. & sibi actio dabitur contra soluere non valentem pro sexta parte totius Less.supra dubitat.8.n.60.Molina.supra.n.4.& 5.Bonacci.supra.n.16.

536 2.Amp. primam lim. idem esse vt causæ sequentes liberæ sint, primæ causæ damnum condonetur; si autem plures sint in prima, vel alijs causis & vni donetur alij pro alijs eorum ratis tenebuntur, & si causarum sequentium alter liberetur, principalis nihilo minus insolidum tenebitur, non tamen causæ secundæ actio contra principalem dabitur absque cessione sibi a creditore facta Less.d. dub.8. n.59. Molina. disput.737.738.P.Nauar.lib.3.cap.4.n.116.117.part. 1.dub.9.Vasq supra.n.68.Bonacci.supra.n.17.18.

DECAS IV. TRACTATVS IV.
DE CREDITORVM CONCVRSV.

537 70. Amp. vt inter creditores restitutio per debitorem fieri debeat primo rei alienæ si dominus sciatur l.procuratoris. §. plane vbi glo. & Doc.de tributo vel etiam si ignoretur Molina. disput. 760.Reginal. lib. 10.n.235.Vasq. de restitutio. cap.11. n.13. Less. lib. 2. cap.15. dubitat. 1.n.3. Bonacc.de restitutio.disput. 1.Q.8.puncto. 2.n.5.vbi etiam ex communi pauperibus, vel capsæ incertorũ fieri debere si dominus ignoretur; & prius dominis res suas restitui debere Molina.de contract.disput. 536. n.30. & seq. post Bal. in l.pro debito.n.1.C.de bon. autho. iud. possiden dixi, in pactis pignorum & hipothecarum Carbon. de re-

stitut.

stitut. Q.92.concl.4.etiam incerta vt sacratus calix concl.3.Pereg.cons.80.n.6.& seq.lib.3.vide infra. n. 1051.& seq.

538 1. Subamp. ut si plurium esse dubitetur, cui libet pro rata dubij restitui debeat ac distribui, & domino reperto ipsi restituere debent nisi legitimè pręscripsissent Less.supr.o.3. Vasq.supr. de cõmuni testatur Bonacci.supra.n.7.

539 2. Subamp. vt venditor ratione præcij non soluti præferendus sit Medina.C.de restitut.Q.2.Nauar.c. 16.n.49.Caietan.verbo.restitutio, cap.8. Lessi. supr. dubitat.2.n.11.alios citat Vasq.de restitut.c.11.dub. 3.n.16.Bonacci.d.punct.2.n.8.Carbon. supra. concl. 4.subdens quod aucto rei præcio res vendenda esset, & soluto suo præcio venditori reliquum creditoribus distribui.

540 Contrarium tenent P. Nauar.lib.4. cap.4. n.39. Azor.par.3.lib.4.cap.36.quæsit.1.Moli.d.disputat. 536.tom.1.Vasq.supra.Couar.var.lib 1.c.7.n.3 est tex.in l.procuratoris.§.planè.de tributo.nisi dominiũ retentum fuisset.

541 Alij volunt venditori merces restituendas esse. & si plus valerent cęteris creditoribus esse soluendum Bal. in d l.pro debito.n.1.Nauar.cap.17.n.49. verius inquit Siluest.verbo.restitutio.6.n.5.

542 Contrarium tameo nisi non habita fide de præcio merces venditæ fuissent Ang.in verbo.restitutio.2.n. 16.& plerosque ita tenere probat Gutier. pract. QQ. lib.5.Q98.n.5.6.& Q.100.n.16.

543 Quod si ex statuto vel pacto dominium non soluto præcio non transferatur venditor in re vendita præfertur l. procuratoris. §. planè. de tributor. act. Gomez.de emp.& vend.n.29.versic.item etiam infertur Ripa.in l. si ventri §.in bonis.n.6.7. de priuileg. credit. Mago. dec. Luca.31.n.10.Surd.dec.157.n.3. & seq.vbi etiam facta traditione, & interim esse locationem de quo plene dixi in pactis uenditionum amp. 5.prioc & Gail.obs.15.lib.2. tribus casibus uenditorem præferri probat emptore cessante uel decocto. primo si de pręțio fidem non habuerit; secundo si uenditori specialiter res fuerit hipothecata pro præcio nõ soluto; tertio si emptor dolosus esset, quia sciret tẽpore uenditionis non esse; sed dolus iste probari debet cum noo præsumatur Ripa.supra. Rota.dec.399.n.3. par. 2. recentis. ubi quando uenditor sibi dominium reseruauit uique quo præcium integrè solueretur & 42.& Marta.dec.43.Pisa.ubi saltem ob specialem hipothecam Mangil.de euict.Q.40.etiam contra tertiũ possessorem Q.42.

544 3. Subamp ut debita certa prius incertis quorum dominus ignoratur solui, ac restitui debeant Valent. tom.3.disputat.5.quæs.6.puncto,10. Clauis Reg. lib. 10.tract.5.cap.10.Vasq.d.cap.11.n.3.10.Bonacci.supra.n.9.Carbon.supra.concl.3.& quando primus cõtractus incertus esset ratione loci & quotæ Rim. Iun. cons.99.n.10.

545 Contrarium tenet Molin.tom.2 disputat.750.n.2.

546 4. Subamp. ut prius debita ex contractu oneroso, quam ex lucratiuo solui debeant per eum qui soluendo non est Molina.supra.n.4.Medina.C.de restitutio. Q.2.dubitat.5.conclus.4.Nauar.cap.17.n.50.Rebel. Q.19.n.14.Clauis Reg.supra.n.34.Less. supra. n.35. Reginal.supra.n.239.post Anchara.in reg. peccatum n.30.uersic.ulterius quæro.de reg iur.in 6.Bonaccin. supra.n.12.Carbon.d.Q 92.concl.5.Cabal.cons.26. par.2.

547 5. Subamp. ut prius legata quam debita hæredis soluenda sint, nisi hæreditatis intuitu facta fuissent puta pro testamento, inuentario, ac funere defuncti Siluest.verbo.restitutio.6.quæsit.6.Ang.in verb. restitutio.2.0.17.Nauar.d.n.50.Bonacci.supra n.14.contra Clau Reg & alios & si legata pia sint & prosana pro rata soluentur si hęreditas soluendo non sit Dian. par.3.tract.5.resol.60.

548 6. Subamp. vt hipothecarijs prius quam chirographarijs, & solum personalem habentibus solui debeat l.eos C.qui potior.in pigno.habean.vbi glo. declarat Bal.in l.pro debito.n.1.C.de bon.autho.iud.possiden. Molina.d.disputat.536.n.30. & seq. vbi hipothecariorum subdit prius esse priuilegiatis satisfaciendum. Bal.d.n.1.Anch.supra.Clau.Reg.supra.Less.supr. dubitat.4.n.22.Marta.dec.Pisa.83 Franc.dec.93.n.9. Bonacci.supra.n.15.Carbon. d. Q.92. concl.11. nec hipothecarij etiam scriptura priuata concurrunt cum personalem habentibus Carta.dec.130.Ricci.collec. dec.66.Franch.dec.82.n.7 & per totum & publicum instrumentum posterius, priuatæ scripturæ præfertur nisi eius veritas probetur Manti.de contr. lib. 11. tit. 22.n.24.Thes.Q.89.n.13.lib.3.Odd.cons.100.n.54. & seq.vbi late quæ sint probanda.Senat.Dolan.decis. 27.vbi chirographarios ex ordine temporum constitui post hipothecarios, & chirographum nisi trino teste notatum, vel nisi ex statuto non haberet hipothecam.

549 7.Subamp.vt plurium hipothecariorum priori solui prius debeat nisi posterior ad rem emendam vel reparandam mutuasset vel huiusmodi casibus vt dixi in pactis pignorum & hipothecæ Coua.var. lib. 3. c. 7.n.2.Less.supra.n.23.Bonacci.supra.n.16. Carbon. supra.concl 6.intellige vt in l.procuratoris. § planè. de tributo act.& tacita prior puta dotis posteriori expræsse præfertur de communi.Viu.dec.438.n.13. de communiori Gutier.pract.QQ.lib.5.Q.99.n.20.Facchi.contro.iur.lib.3.c.99.Mins.cent.4.obs.13.Manti. de contract.lib.11. tit.25. n.2. & expræssa posterior pro dote anteriori tacitæ non expræssæ præfertur Sali.in l.assiduis.n.3.C.qui potior.de communi Cor.cos. 18.n.3.lib.1.& Aret.in § fuerat. n.33. Inst. de actio. & Soarez.lit. D.n.909. in dote expræssa incipit à die contracti matrimonij, & tacita à die promissionis si sequatur numeratio de communi Marta.dec.Pis.13. n.9.Gall.de exec.tit.4.exc.9.n.32.par.2.expræssam tacita dotis posteriori præferri ex communi & Ceual. Q.371.dotis autem tacitam aliorum tacitæ anteriori præferri nisi dotis confessio extet sine præcedenti promissione exc.10.& Assis.dec.Perus.66. nu.32. nec lapsus biennij nec renunciatio dotis non solutæ creditoribus obest Gall sup. exc.10.

550 1. Amp. vt plurium emptorum priori sit res prius tradenda, si neutri eorum tradita res sit exceptis casibus quibus dominium sine traditione transfertur, vt puta Ecclesiæ & piæ causæ fauore, vel si priori emptori res uendita fuerit hipothecata, uel si tradita esset scienti in fraudem creditori alienari, quia hoc casu non transiret dominium in recipientem Moli.disput. 264.n.13.& 369.de contrac.Less.lib.2.cap.21.dubitat.19.

tat. 19. Coua. uar. lib. 2. cap. 19. n. 8. Bonacci. supra. n. 17. dixi ubi supra & in pactis dominij, & dominum anterioribus etiam præferri in re empta ex communi Odd. cons. 100. n. 41. non obstante hipotheca alterius quæ tamen illæsa remanet n. seq. ubi limitat pluribus modis late agens etiam quando scriptura priuata anterior præferatur publico instrumento posteriori.

551 2. Amp. ut in bonis defuncti creditor illius præferatur creditoribus heredis hipothecarijs etiam Surd. decis. 310. & obtinui pro Vincentio Ioannetti & D. Caterina eius vxore in curia mercatorū anno 1619. ipsos pro dote præferri in bonis eorū debitoris cuius hæredes cessarunt creditoribus hæredum, nec obstricti fuere cum cœteris creditoribus concurrere, & in alijs etiam causis ita in d. curia ita iudicatum fuit, & pro hæredibus Simonis Pierucci cum creditoribus Antonij Flascarij in d. curia obtinui 1635. 22. Decembris in contractu census.

552 8. Subamp. vt debitor non seruans ordinem soluendi vt supra mortaliter peccet contra iustitiā, nisi ignorantia iuris, vel facti, vel materiæ paruitas ipsum excuset de communi Bonacci. supra. n. 26 & quando soluendo non esset quod suæ conscientię non satisfaciat, nisi credidisset omnibus esse soluendo, vel vnum creditorem alio potiorem esse ignorasset præterquam si ignorantia non esset excusabilis Ang. in verbo. restitutio. 2. n. 19 Siluest. verbo. restitutio 6. n. 7. Nauar. c. 17. in manual. n. 52. Gutier. pract. QQ lib. 5. Q. 98. n. 36. modò alij non sint magis priuilegiati vt per eos, subdentes quod ei qui in iudicio fuerit diligentior in exigendo solui possit, etiam si alij magis priuilegiati neglexissent, non tamen magis indigenti gratificari posse, & creditorem etiam petentem non peccare suū creditum recipiendo nisi alij essent magis priuilegiati. Odd. cons. 100. n. 1. & 31. vbi creditori ex confessione præferri creditorem qui aliter creditum probat secus si vterque ex confessione creditor esset. ex Rip. in l. priuilegia n. 23. vbi late quando posterior præferatur de priuil. cred. & confessionato veram numerationem præferri Soc. cons. 74 n. 2 lib. 4. Decia. cons. 22. lib. 3. nisi instrumentum confessionis celebratum foret ante numerationem; vel nisi tempore lapso opponendi exceptionem non numeratæ pecuniæ, Manti. de contract. lib. 11. tit. 22. n. 27.

553 9. Subamp. vt debita pœnalia ex maleficio postponenda sint debitis non pœnalibus Carbon. supra. concl. 7.

554 10. Subamp. debitum ex rapina debito ex furto præferri, furtum vsuræ cœteris paribus Carbon. supr. concl. 8.

555 11. Subamp. debitum ex contractu præponendum vsurario si vsurarius habeat alia bona non ex vsuris acquisita Carbon. supra. concl. 9.

556 11. Subamp. vt ordo à statuto datus seruari debeat Carbon supra. concl. 10.

557 12. Subamp. ordinem restituendi non seruantem grauiter peccare & iterum restituere teneri nisi iuris, vel facti ignorantia excusetur Carbon. supr. concl. 13.

Depositi causa creditor præfertur Peguer. decis. 37. non tamen in bancherijs nec funeri Ricc. collec. dec. 473. idem dicens in dote, & augmento quod anteriori præferatur, & in creditore ex cuius pecunia refecta res fuit, & in commendatarij creditore qui non habet hipothecam super fructibus, nec si ius anterius esset vnius horæ, nec si ius anterius esset illiquidum, nec si posterior haberet clausulam constituti; nec si ius anterius delegatione extinctum foret deponentē præferri si non sit translatum dominium alias secus Rui. cons. 108. n. 2. & seq lib. 1. Plo. de in lit. iur. §. 10. n. 24. in dubio in sacculo factum præsumitur Rui. sup. Natta. cons. 372. n. 18. Gab. de reb. cred. concl. 2. nu. 13. Marta. decr. 83.

Prior creditor an & quando præferatur Rip. in l. Senatus consulto in quib. caus. &c. & in l. priuilegia. de priuil. cred. Neguz. de pig. memb. 5. par. Rebuf. de const. redd. glo. 8. art. 1. Moz. de contract. pig. col. 4. dixi latè in tract. pignorum & si tertius iura acquisiuit à primo. l. si prioris & l. fin. C. de his in prior. credito. loc. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 36. n. 156. non præfertur si sit per confessionem posteri ex vera numeratione Soc. cons. 78. n. 2. lib. 4. Masc. concl 372. & Grati dec. 125. n. 5. & vt prior chirographarius posteriori instrumētario pręferatur, opus est apocham tribus testibus esse subscriptam, eam recognoscant, sint integræ opinionis & sit a partibus subscripta & dicta integra opinio probetur Vin. dec. 277. & dec. 285. n. 8. hipothecarios præferri probat creditoribus in personali excepta sorore pro paragio quæ etiam executionem habet, licet contra successorem singularem secus sit Marta. decis. 53. Pisa. priorem ex scriptura priuata posteriori per publicum instrumentum non præferri etiam iure canonico, nisi scriptura trino teste omni exceptione maiore signata recognoscatur & a creditore & debitore subscripta sit & 75. non dari prælationem priori in ordine scripturę etiam horam continenti, si duo instrumenta eadem die confecta sint, nisi aliter prioritas probetur & Seraph. dec. 994. priorem hipothecā præferri, & Pacif. de salu. interd. c. 2. n. 459. & seq. vbi amp. & lim. pensionarius etiam creditoribus anterioribus præfertur Garzias. de benef. par. 1 c. 5. nu. 236 dotes anteriores prius solui Mona. dec. Flo. 22. & scripturam priuatam trino teste munitam præferri publico instrumento posteriori, & sufficit causam coniecturalem præcedentem continere & pro omni resto & saldo computorum factam Rot. dec 382. n. 2. par. 5. diuers. & priorem pro sorte esse etiam priorem pro interesse & dec. 383. & dec. 407. d. par. 5. non teneri creditorem hipothecarium anteriorem, & alijs præferendum contra tertium possessorem agentem actiones ei cedere contra se ipsum, licet contra alios teneatur; qui autem merces vendidit mercatori qui fugam conceperat in illis præfertur prout in prætio ex eis habito Mangil. de evict. Q. 41.

Mutui causa creditor ex quo dominium transtulit in mutuatarium non præfertur alijs creditoribus personalem habentibus, etiam si adhuc pecunia mutuata extet Rip. in l. si ventri. §. in bonis. n. 5. de priuileg. cred.

Separationem bonorum debitoris eius creditores à bonis hæredis debitoris petere possunt l. 1. de separatio. non tamen creditores hæredis & ibi Cuma. n. 2. nec eam petere tenentur creditores hipothecarij, vt per eum & Cast. & alijs etiam casibus fit de quibus in d. l. 1. & Cuma. supra. Cast. cons. 316. ad fin. lib. 1. probantes cessare si creditor hæredis fidem vel alterius secutus sit, vel quinquennium ab hæreditate adita elapsum sit iuncta scientia aditionis Fulgos. & Ang. in d. l. 1. §.

illud

illud n.2. Surd.dec.310.n.13.& seq. vbi inuentarium operari vt iura hæredis non confundantur, nec separationem propriam hoc casu dari, sed abusiuã Thes. Q.55. n.6. lib. 3. qui probat in hipothecaria non intrare separationem, nec quinquennium currere lite cœpta ante eius lapsum & inter creditores hæredis, separationem cessare, si hæres bona fide alienauerit. n.9.& de anno. 1609. Iunij. obtinui in curia mercatorum pro Vincentio Ioannetti, & D. Caterina eius vxore non debere concurrere pro hipotheca dotium cum creditoribus Banchi ex quo D. Antonius Bonuisi pecunias dotales ab eis receptas in bancho posuerat, licet Vincentius à bancho fructus dotis recepisset quia non animo nouandi id fecerat ad d.l.1. quę tamen dos solui non poterat nisi pro ea conuertenda in bonis stabilibus; & ob hipothecam creditores personalem habentes nõ concurrere cum hipothecarijs Asin. de execut.§.7.c.21.Strac.de decocto. par. vlt, n.16. 20.& seq. Morot.cons.67.n.5.Costa.de port.rat. Q.45.de remed.subsid.c.40.& dicit.Surd.dec.224.n. 17. separationis remedium non necessitatis esse, at consilij, & in legato ab auia relicto filię Stephani Anchiani decocti cum D. Lelio Barzotti declaratũ fuit integrè solui debere, tametsi Petrus Gulielmi maritus D. Camillæ filiæ d. Stephani legatariæ d. dotis recognouisset d. Stephanum debitorem etiam pro interesse ex actis D. Alexandri Lippianni 1626.fol.84. quamuis in causa D. Laurę nouercæ Dominici Georgi quia non probauit bona per d. Dominicum possessa sibi hipothecata iudicatum fuerit cum cœteris creditoribus debere co.currere ex actis D. Iulij Colli in curia mercatorum. 1627. & in causa Serenissimi D. Ducis Vrbini cum creditoribus Banchæ Dominorũ Bonuisiorum anno 1632. cum creditores cum Bancha concordassent in medietate crediti; Serenissima hæres, quæ in saluiano intentato ex fructibus tantum in pluribus annis creditum suum consequi poterat, nec bona insolutum petere poterat, nec vt venderentur consequi, licet in hipothecaria hoc creditoribus permittatur Eug.cons.65.n.86.vbi testatur ita Rot. Romã iudicasse tres ex quatuor partibus sui crediti cum expensis oblatas elegit, & ita causa concordata fuit, cum tamen Domini Iudices inclinarent ad fauorem Serenissimæ hæredis prout in alijs causis iudicarant, pro qua Serenissima alter eius Aduocatorum in causa patrocinium præstiteram, & iustissimam arbitratus fui. Rot. Rom.dec.41.coram Caualer.n.3.& seq. vbi separationem bonorum testatoris fieri peti posse, vt ipsius creditoribus & legatarijs prius satisfiat quam creditoribus hæredis & n.4.& dec.51.& 112.n.4.vbi legatarijs hipothecarijs cõtra hipothecas factas per hæredem prius satisfieri bonorum separatione facta, & legatarium emptori præferri subdit etiam quantitate legata. Surd.dec.224.n.18. hæredem posse omittere separationem, & sibi ipsi soluere quod sibi debetur, legis authoritate, ac sine Iudice & Meno. cons. 183.n 35.& Rot.dec.77.n.4.par.2.recentis. Viui.decis.185.n.8.vbi in feudis cessare separationem & filia in dote legata potior est dote vxoris filij hæredis ac creditoribus & bonorum separationem petere potest ac debet l.1.§.quæsitum.de separat. Soc.cons.269.lib. 2. Surd.dec.310.n.8.& 12.intra quinquennium tamẽ nisi minor restituetur Soc.supra.n.5.Cancer.var.re. fol.par.1.c.3.n.83.subdens non requiri separationem si hæres inuentarium fecerit ex Surd.supr.n.14.15. & fi.& quod separatio fit a lege etiam respectu creditorum ex Franc.dec.246. ad fi.& ex Sec. supra. ad fin. tradit l. ab hærede de separat. loqui in creditore chirographario non in hipothecario. Franch.dec.53. n. 8.vbi tit.de separationibus loqui in creditoribus defuncti in actione personali qui impetrat a separatione præferuntur etiam creditoribus hipothecarijs hæredis in bonis defuncti l.1.§.sciendum de separatio. subdens quod licet hæres adeundo se obliget, non tamen obligat bona sua quia defunctos ea non obligauit nisi expræsse obligasset n.7.

Si mulier agat ad bona viri pro dotis restitutione ob inopiam viri pro concurrenti quantitate dotis & donationis propter nuptias ad iustum prętium bona habebit vel retinebit conuenta Olasc. dec. 135.num. 10. Franc.dec.54. Viu.dec.413.Gab.cons.147.lib.1. vbi propterea oblationem dotis cessare probant Manij. de contract.lib.1 t. tit.30.n. 24. & seq. de communi. Gutier.cons.19.n.13.Medic.dec.91. vbi tamen secus ait si vxor sit hæres viri.Marta.dec.Pis. 36. vbi offerri viduæ posse quæ pro dote ad iudicationẽ habuit etiã si viuente viro ei assignata fuissent, hæc enim non est vera restitutio, nam mortuo viro petere debet bona sibi assignari citatis creditoribus & ius offerendi competere etiam post tres conformes nisi ageret vtili rei vendicatione pro re quasi dotali æstimata, vel nisi debitor primum, & secundum decretum passus esset citatus & contumax, & si læsio adsit quia vili præcio adiudicatio facta sit. Locus est oblationi & si dominium ex statuto esset irreuocabiliter quesitum. Mago. dec. luc. 55. & ibi Add. ob inopiam offerri vxori non posse ex communiori licet contrarium verius esse dicat. Rot.dec.653.n.5.coram Caualer. in concursu creditorum pro rata etiã posterioribus assignari si prioribus ex his quæ possident satisfiat & 559.n.5.par. 1. recentior. in vidua tenuit Rota. luca. inter D. Auroram & D. Filippam Pacini primo semestri. 1626. ex actis D. Bernardini Pieruccini fol. 115. vbi de hæredib. viduę & vxorem bona omnia viri retinere posse nisi vir ad inopiam vergat, vel nisi viri hæres sit Medic.exam.56.n.25.& seq.& dec.91.& 92.

Pares creditores in pignore concurrentes æque priuilegiati æquales in iure esse debent l.aliena.§.si pluribus vbi Bar.& alij de pig. actio. de communi Viui. decis. 438.n.1.

Si creditor secundus offerat priori tenetur prior ei cedere iura non tamẽ pignora & eorum possessionem tradere, licet in fideiussore & venditore secus sit Doc. in l. Paulus.quib. mo. pig.vel hipo. sola.l.2.C.de fideius.l. 2.C.de distract.pig. Viu.dec.475.

Eligit creditor ad quæ bona agat nisi aliqua sint alienata, tunc enim non aget ad alienata nisi in subsidium l. creditoris arbitrio.de distr. pig. Alba.cons. 97. n. 52. 52.Mart.dec.Pis.16.vbi nec ad fructus cõmendæ, feudi, maioratus, & beneficialium nisi in subsidium. Rot. dec.741.par.1.recentis. sed non potest vendere meliora debitoris bona, si sibi ex viliori satisfieri potest. Minado.dec.13.Marta.decis. 130. & sufficit debitorem offerre id ex quo sibi satisfieri possit Bar. & Salic. in l. creditoris arbitrium de distract. pig. Marta. d. decis. 130.& pro suo credito potest hæres bona illud excedentia

dentia retinere si indiuisibilia sint, alloquin pro suo credito tantum Rota.dec.559.n.4.5.par.1.recentior.

1. Amp. vt si creditores citati ad ostendendum ius suũ non comparuerint ius pignoris remisisse censeantur l. si eo tempore vbi glo.& Doc.C. de remis. pig. & non potest emptorem sub hasta molestare Marta.dec.Pis. 181. vbi exigit expressam creditoris protestationem quando pignus venditur si præsens sit alias sibi præiudicat etiam in dote.ex l. si debitor. §. si in venditione quib.mo.pig.vel hipot.soluat.Intrig.sing.88.n.65.lib. 3.Mago.dec.luc.55.n.14.vbi declarat.

1. Lim.d.amp.vt ex tali citatione ius creditori non habenti non acquiratur de cõi.Dec.in l.fi.n.47. C. de edict.D.Adria.

2. Lim. non procedere quando non fuit præfixum tempus ad agendum Doc.in d.l.si eo.Seraphi.decis. 994. num. 2.

3. Lim. quando creditores ius suum prosecuti fuere, & protestati Seraph.d.n.2.

4. Lim. quando citatio domi facta fuit & copia dimissa quę nõ sufficit pro sui iuris priuatione nisi alia personalis præcesserit.Seraph.supr.n.3.

5. Lim. quando iudex vigore d. citationis procedere noluit Seraphi.d.n.3.

Si debitor non soluendo existens soluat creditorib. iuris ordine non seruato conscientiæ suæ non satisfacit, nisi credidisset esse soluendo quo ad omnes, vel ignorasset vnum creditorem altero priorem, nisi ignorantia non esset excusabilis Gutier.supr.n.16.modo alij non essent priuilegiati magis; ei vero qui fuerit in iudicio diligentior solui potest, & si alij negligentes magis priuilegiati forent, non tamen magis indigenti gratificari posse.

Creditor etiam non peccat suum creditum petens, nisi alij essent magis priuilegiati Gutier.d.n.16.

Parem hipothecam habentes eodem instrumento eadẽ verborum structura quib. eadem res hipotheccata fuit pro rata admittuntur, sed si diuersis instrumentis ac diuersis modis contracta sit, nec alicuius prioritas constet, melior erit conditio possidentis nisi alter eorum esset priuilegiatus, quia hic præfertur non constito de prioritate alicuius Neguz.de pig 2.memb. 5. par.n.31.& 4.Pacif.de saluia. insp. 3. c. 2. n. 433. & seq. & 437. si verò diuersis conceptionib. duob. res obligata sit prius nominatus præfertur nisi in contractu scripturam exigente.n. 443. Manti. de contr. lib. 1.tit.22.n.4.

Secundus creditor vero hipothecaria ad rem agit quatenus excedit creditum primi & si primo soluat insolidum secundo res obligata manet Pacif.supr.n.438. & 449.

Creditum in scriptura cum die præfertur scripturę sine die Manti.supra.n.5.Pacifi.supr.n.445.

Hęres anterior postquã sibi satisfecit de suo credito bona alijs creditorib. dare tenetur, Rot. dec. 567. coram Caualer.

Forenses non sunt deterioris conditionis quam creditores loci debitoris Rot.dec.162.n.3.par.1.recentis.

Emptor cum pacto soluendi creditorib. anteriorib. non præfertur in hipothecaria nisi expræsè actum sit, vel cessionem à creditorib. obtinuerit in actu solutionis qui anteriores essent, licet cessantib. prædictis anterioribus soluendo retinere possit. Neguz. de pig. 3. memb.5.par.n.3.de magis communi Benint.dec. 50. ante fi. Rot.dec.190. collectarum per Pacif. supr. nu. 447.vbi de magis cõi.

Vxor etiam pro restitutione suæ dotis non pręfertur creditorib. societatis excepta parte quæ viri supererit creditorib. societatis satisfactis, & pecunijs datis socijs in rem societatis versis pro quib. concurret cum alijs creditorib. Rot.dec.514.coram Buratto, loquẽs in casu quo vir dotem proprio nomine non vt dotalẽ pecuniam pro sua missa in societatem posuerat; vt vxor non concurrat; sed præferri in bonis societatis à viro emptis ex dotali pecunia specialiter hipothecatis; dec.719.

558 1. Lim. vt non prius solui debeat creditoribus ex delicto, vel ex contractu, sed vtrisque pro rata, nisi res quæ restitui debet extet penes debitorem integrè soluere non valentem Molina.supra.n.4.Reginal. supr. n.243.P.Nauar.lib.4.cap.6.n.41.Less.supra.dub.3.n. 16.Azor.supr.quæst.2.Vasq.supr.cap.11.dub.2.n.29. Bonacci. supr. n. 11. idem dicens si ex pluribus ex diuersis delictis creditores extent.

559 2. Lim. vt plures personalem tantum habentes æqualiter admittantur secundum ratam debiti cuiusque, non attento vter eorum prior existat, respectu temporis l.1.de separation.Bal.in l.pro debito.n.1.C. de bon.authorita.iudic.possiden.Bonacci.supra.n.18. nisi adsit alius titulus prælationis, vel hipotheca Vasq.de restitut.cap.11.dub.2 n 48.Siluest.verb. restitutio.6.quęst.5.Reginald.lib.10.n.248.Eman.Sà. verbo.restitutio.n.61.& alij citati per Bonacc.supra. n.19.Molina.de contract.disputat.536.n.30.& seq.in hipothecarijs autem dic vt per Rip.in l.priuilegia.de priuileg.cred.

560 1. Amp. vt qui prius creditum suum exegit in habentibus solam personalem alijs restituere non teneatur nisi ius prælationis haberent. l. pupillus. quæ in fraud.creditor.Nauar.d.cap.17.n.52.Siluester supra. quæsit.8.Reginal.supra.n.246.Vasq supra.dubita. 5. post Ancharan.in d.reg.peccatum.n.30.versic.vlterius quæro.de reg.iur.in 6.subdens soluendo primo venientibus liberari, etiam non recepta cautione de restituendo prioribus nisi in casibus exprєssis in iure, vt per eum.Bonacc.supr.n.20.21.& diligentioribus solui posse qui exactionem prius procurarunt, tametsi magis priuilegiati extarent exigere negligentes Gutier.pract.QQ.lib.5.Q.110.n.16.& quando posterior creditor conueniri ab anterioribus possit pro exactis per eum latè dixi in pactis pignorum amp. 10. principali vbi sua sedes & vide infra.lim. 78. n. 1051. & 926.

561 1. Lim. d. amp. non procedere quando à debitore non soluendo existente sponte ac sine petitione posteriori creditori soluitur, dans etenim peccat Nauar. supra.n.33.Vasq.de restit.cap.11.n.106.Bonacc.sup. n.22.& recipiens non potest in conscientia retinere, licet possit in foro exteriori, quia peccat contra iustitiam commutatiuam sciens alijs soluere non posse. Siluest.supra.Azor.par.3.lib.4.cap.36.quęsit.8.ad fin. & Bonac. sup.n.23. quod autem secus inquit respectu fori exterioris mult iplici ter limitaui, vbi supra.

562 Contrarium tamen & sic retinere posse posteriorẽ cui solutio facta fuit Molin.d.disp.536.n.34. Less. supr.n.41.& alij à Bonac.supr.citati.

563 1. Sublim. primam opi. quando debitor creditoribus pauperioribus tantum aliorum prælatione cessãte, ante alios soluerit quod facere potest D. Thom. opusc. 73. n. 18. Vasq. supra. versic. octauo. Medina. de restitutio. dubitat. 5. Rebel. supra. Clauis. Regia. supr. n. 36. Aragon 2.2. Q. 62. art. 8. concl. 5.

564 Contrarium nisi isti creditores in graui necessitate existant tenent Less. supra. dubitat. 7. n. 46. Azor. supr. quæsit. 4. Vasq. d. cap. 11. dubitat. 2. n. 39. & dubitat. 4. n. 92. Bonacci. supra. n. 24.

565 3. Lim. in expensa funeris quæ moderata fieri potest, ac prius deduci quam creditoribus etiam hipothecarijs soluatur l. at si quis. §. 1. & l. penult. de relig. & sumpt. funer. nec non inuentarij ac testamenti Nauar. d. cap. 17. n. 51. P. Nauar. lib. 4. cap. 6. dubitat. 2. n. 27. Reginal. d. lib. 10. n. 144. Vasq. supr. dubitat. 3. n. 84. Bonacci. supr. n. 25. & de funeris expensa Vinc. de Franch. dec. 51. & 413. & Surd. dec. 155. Mastril. dec. 10. Didac. Spin. de inuentar. n. 45. ex cõmuni Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 73. n. 5. & dixi in pactis pignorum & hipothecæ amp. 44. tacitæ hipothecæ. Rice. collec. dec. 473. vbi tamen Senat. Neap. non prætulisse funeris impensam ex Franch. dec. 51. Marta. dec. 83. Pisa. vbi etiam deposito præferri, vbi idem de vestibus lugubribus, & idem dicitur de expensis vltimæ infirmitatis Surd. dec. 112. in fi. vbi in vtroque distinguit Gutier. pract. QQ lib. 2. Q. 73. n. 5. & in l. nemo potest. n. 95. 96. de leg. 1. Med. dec. 21. & in vestibus lugubribus. Mastril. dec. 10. Franch. dec. 413. Surd. dec. 255. n. 28. qui consuetudini hoc tribuit & dec. 112. n. 5. heredem cum inuentario ait præferri expræssam habenti Mona. dec. Flo. 22. vbi de funere & aromatario.

566 1. Sublim. dictas expensas fieri non posse ex bonis creditorum nisi ex graui, aut extrema necessitate, sed tantum ex bonis debitoris vt tenent in d. 3. lim. citati & Franch. d. dec. 51. n. 10. Couar. in c. Rainaldus. §. 3. n. 2. de testam.

567 4. Lim. nam medici pharmacopolæ & huiusmodi infirmo medicinas & alia necessaria præstantes, à debitore etiam non soluendo existente mercedem ac pretium recipere possunt Vasq. de restitut. c. 11. dubitat. 3. n. 83. Bonacc. supr. n. 30.

568 1. Sublim. non procedere nisi respectu vltimæ infirmitatis ex qua debitor decessit, & pro necessarijs tantum procedere, nec anteriorem exptæssam habentibus præferri Franch. d. dec. 51. Surd. dec. 112. Gutier. supra. Manti. de contract. lib. 11. tit. 23. n. 23. & seq. & dixi vbi supra. d. amp. 44.

569 5. Lim. nam vxor debitoris non soluendo existentis licet restituere teneatur quando res mariti consumpsit in fraudem creditorum; nõ tamen tenetur si plus quam sibi à viro debeatur non consumpsit, cum vir vxorem congruè sustentare teneatur iuxta personæ qualitatem cum dotis prælatione si dedisset Molin. d. disput. 330. n. 6. & 8. Nauar. d. cap. 17. n. 268. Rebel. lib. 8. Q. 16. sect. 3. n. 12. Vasq. supra. n. 79. Bonacc. supra. n. 31.

570 6. Lim. nam donatio facta per debitorem soluendo existentem valida est, neque ad restitutionem tenetur donatarius, quamuis donator postea fiat non soluendo; licet secus sit vbi donatio facta esset dum debitor soluendo non erat Vasq. supra. n. 71. Sot. lib. 6. de iust. & iur. Q. 1. art. 4. Rebel. de contract. lib. 1. Q. 7. sect. 2. Bonac. supr. n. 34.

571 7. Lim. nam diligentiori solui potest, licet postetiori eique retentio datur, modò alij non extent magis priuilegiati qui sint præferendi Carbon. sup. concl. 14. Sublim. nam vnius negocij creditori prius solui debet, quam creditori alterius negocij etiã anterioti Strac. de decocto. n. 20. Decia. cons. 109. n. 20. vbi de prouincijs lib. 1. Mago. dec luc. 1. n. 19. vide infra n. 959.

572 71. Amp. vt venditum alij sibi ab eodem venditore vendi sciens & emens ante traditionem primo factam in foro poli restituere teneatur etiam si intra annum non repetatur, quia iniustæ actioni cooperatur Molina. disputat. 328. n. 10. 329. n. 6. ad fi. Bonacc. d. disputatio. prima. Q. 8. puncto. 2. n. 29.

573 72. Amp. vt famulus non soluendo existenti seruiens nihil à domino recipere nec receptum retinere possit, nisi domino tantum seruiendo acquisierit Nauar. d. cap. 17. n. 270. Molina. d. disputat. 330. Bonacci. supra n. 30.

574 1. Lim. quando famulis dominus indigeret, nec sine eis nisi cum dedecore viuere posset secundum sui conditionem, tunc sicut dominus eos retincre potest, ita & ipsi traditum sibi salarium Vasq. de restitut. cap. 11. dubitat. 3. n. 83. Bonacci. supra. n. 30.

575 73. Amp. vt in subamp. 70. ampliationis.

576 74. Amp. debitorem teneri statim restitutionem facere quam modò sine sui notabili damno facere non potest, & in futurum fore credit vt nunquam restituere possit si ex delicto facienda sit Less. lib. 2. cap. 15. dubitat. 80. n. 50. & cap. 16 dubitat. prima. n. 23. Molina. disputat. 754. versic. quando verò. Vasq. de restitut. cap. 10. disputat. prima. n. 14. refert.

577 Contrarium nempe sat esse pauperibus aut pio loco paulatim pro creditoris anima restituere eo modo quo posset in locum restitutionis quam creditori facere non posset Molina. disputat. 75. n. 5. Vasq. d. n. 14. Bonacci. supra. n. 28. Q. vlti. puncto. 1.

578 75. Amp. vt magni lucri priuatio quod debitor faceret restitutionem differendo, non sit causa sufficiens restitutionis impeditiua, nisi debitor lucrum hoc quęrat ad satisfaciendum alijs creditoribus, quibus alioquin satisfacere minimè posset Nauar. d. cap. 17. nu. 59. Molina. d. disputatio. 754. versic quando detrimẽtum, & alij quos refert & sequitur Bonacci. supra. d. n. 1. Carbon. de restit. Q. 87. concl. 2.

579 76. Amp. vt debitor religionem ingredi nequeat, quando videt ita non posse creditoribus satisfacere. Molina. tom. 3. disputat. 758. Valent. tom. 3. disp. 5. Q. 6. punct. 7. versic. præter bas 9. Sanch. in sum. lib. 4. c. 19. n. 6. vbi citat contrarium tenentes Bonacc. supra. Q. vltim punct. 2. §. 1. n. 1. nec ideo à restitutione liberatur Carbon. de restitut. Q. 85. dubitat. 3.

580 1. Subamp. etiam si ex voto ingredi deberet ante, vel post contracta debita emisso Sanch. supra. nu. 11. Bonacc. supra. n. 1.

581 1. Lim. d. subamp. vt si dubitet an in seculo manendo satisfacere possit, ingredi teneatur si votum debita præcessit; secus si ea subsequatur, quod si vtrinque rationes adsint, liberum est debitori ingredi si velit. Sanch. & Bonacc. & n. 3. ex cõi.

582 1. Lim. 76. amp. quando aliquod obsequium quis promisisset puta facere scripturam & huiusmodi, ab hac enim obligatione religionis ingressu liberatur, nec

nec restituere aliquid tenetur, nisi eam promissionem fecerit etiam in casu ingressus Sanch supra.n.31. Bonac.supra.n.4.& 5.

583 1. Sublim. & declara vt siue ingrediens exeat, vel in religione maneat promissa cum religione compatibilia adimplere teneatur Nauar.comment.2. de regular.n.42.Bonac.supr.n.6.

584 Contrarium tenet Sanch.supra.n.34.35.

585 1. Amp.d.sublim.vt ingressus debitum præstare teneatur quod in seculo manens satisfacere potuisset, cum superioris licentia, scribendo, vel artem faciendo vt cum lucro satisfaciat, quam superior concedere debet, si ingredientem sciuit ingressus tempore debita ista habuisse Molin.supr.Bonacci.supr.n.7.

586 Contrarium tenet Sanch.supr.n.14.

587 2. Lim. vt professio valeat, nam motus Pij Quinti anno 1587. ingressum prohibens, quoad professionē moderatus fuit per Clem. Octauum anno 1602. de cōi. Bonacc.supr.n.8.

588 3. Lim.vt d motus Pij Quinti non habeat locum in monialibus,nec in recipientibus ad ordinē Equitū S. Iacobi, nec in modico ære alieno nec quando ingredientis bona sufficiunt pro ære alieno Sanch.sup. n.24. vbi etiam non continere incerta debita & Bonacci.supr.n.8.nisi Episcopo reseruata esset restitutio nec ad ens etiam extendi qui sine sui culpa non soluēdo facti fuere vt per eos.

589 77. Amp. vt qui alium ad peccatum induxit vi vel fraude operari teneatur vt resipiscat; si verò ingressurum religionem, vel eum qui iam ingressus fuit ab ea amouit, religioni damnum restituere tenetur. Valent.tom.3.disputat.5.Q.6.n.38.& 43.Molin.tract.4. disputat.51.Azor.par.3.lib.5.cap. 2. Bonacci. supra. disp.2.Q. 1. puncto. 1. quamuis abducens à religione professum solo consilio, & præcibus sine vi vel fraude nnn teneatur monasterio restituere vtilitatem quā à religioso illo percepisset n.6.

590 78. Amp.in reuelante secretum in alterius damnū qui lethaliter peccat,maxime si ei sub sigillo commissum sit, nisi damnum leue esset modò non sit secretū confessionis Nauar.cap.18.n.52.Reginal.lib.24. n. 106.Siluest.verbo.secretum Eman. Sa. verbo. secretū de cōi Bonacci.disput.2.Q.2.punct.1.vel nisi reuelans secretum magni momenti crederet esse parui,adhibita diligētia in eius cognitione quamuis ex lata negligentia mortale sit,& si reuelet sine iusta causa tenetur restituere Silu.sup.Molin.disp.5.n.2. Bonacci. supra. qui tamen subdit eum qui reuelat vi tormentorum & metu mortis non peccare nisi ex reuelatione huiusmodi graue damnum publicum oriatur & n.9.ex cōmuni subdit reuelandum esse quando tendit in graue damnum communitatis, vel innocentis iuramento non reuelandi non obstante,& quod dictum sit sub sigillo confessionis, non animo recipiendi sacramentum confessionis, & potest etiam sacerdos reuelare delicta patranda sub protestatione sanguinis vindictā non intendendi modo nō sit secretū cōfessionis.n. 11.

591 79. Amp. vt qui iniuste famam abstulit, vel bonū proximi restituere teneatur etiam si defunctis famam abstulerit, quod si defuncto tantum ablata sit, ei restitui debet suffragiorum exhibitione, si autem consanguineis, illis restituetur Molina. disput. 44. n. 3. Bonaccina.de restitutio.disputat.2.Q.4.punct.2.n. 3. & qui diffamauit publicè,debet publicè confiteri mēdacium, falsumque dixisse, & insuper ab infamato veniam postulare Anchar.in reg.peccatum.n.10.versic.de fama autem.de reg.iur.in 6.per cap. si res. 14. Q.6.cap.quidam.2.Q.1.& c.deteriores. 6. Q. 1. Carbon.de restitut.Q.17.concl.1.vbi necessariam esse restitutionem pro salute vbi idem si iniustè bonæ opinionis damnum fuerit illatum & concl.3. secus ait si iuste ablata sit tribus concurrentibus, quod crimen verum sit,quod ordo correctionis fraternæ præcedat & in vtilitatem cedat corporalem vel spiritualem delinquentis vel Reipublicæ aut priuati & sic ex necessitate fiat.

592 1. Subamp. in audiente detractorem, & quodammodo ad detrahendum mouente, qui mortaliter peccat contra iustitiam, & restituere tenetur Nauar. c. 18.n.37.Sot.5.de iust.Q.10.art.4.Rebel.par.1.lib.4. Q.6.n.2.Azor.par.3.lib.13.cap.7.dubitat.10.Molin. tract.4.disputat.34.Less.lib.2.cap.11.dub.4.Reginal. lib.24.n.95.Clauis.Reg.lib.11.cap.9.n.38. Bonacci. supra.disputat.2.Q.4.puncto.11.n. 1. idem dicens de ostendente sibi gratam aliorum detractionem, & de interrogante aliorum defectus sine iusta causa, & ita causa est manifestationis defectuum aliorum, nisi inuincibiliter ignorasset detractinnem grauem futurā.

593 2. Subamp. famam restitui debere nedum ijs quibus crimen narratum fuit; sed & ijs quibus vel sciebat, vel dubitabat reuelatum fuisse Rebel. lib. 4. de rest.Q.12.Bonacci.supra.puncto.14.

594 1. Lim. quando ei reuelauit de cuius taciturnitate non dubitabat, tunc enim eis non tenetur restituere quibus ille reuelauit Less.cap.11.dubitat.22. n. 111. Rebel.supra.n.4.Bonacci.supra.n.2.

595 3. Subamp. in eo qui crimen verum narrauit qui restituere debet honorando scilicet, & laudando infamatum apud eosdem.Molina.supra.disput.41. Reginal.lib.10.n.341.Aragon.2.2.Q.62.artic.2.Bonac. supra.puncto.15.n.2.& 3.Diana.par.3.tract.5.resol. 30.vbi etiam citat hoc non sufficere tenentes & si crimen erat occultum tenetur ad restitutionem damni qui illud licet verum falsis testib. probauit Clau. Regia.lib.12.c.15.n.13.Reginal.lib.24.n.130.Bonacc. supra.disputat.1.Q.2.puncto.3.n.6.Carbo. d. Q. 18. concl.4.& 5.sed concl.6.non teneri verum crimen accusantem minus solemniter.

596 4. Subamp. vt qui narrauit falsum crimen famam restituere teneatur, se falsum dixisse dicendo, etiam iurando, & adhibitis testibus si opus sit Sot. de iust. lib.4.Q.6.artic.3.Bonacci.d.puncto.15.n.4.de communi omnium Carbon.de rest.Q.18. concl. 1. qui intelligit quando iniustè hoc processit Dian.par.3.trac. 5.resolut.29.vbi magnæ authoritatis viros excipit.

597 5. Subamp. vt priuatim restituere debeat qui priuatim abstulit, publicè autem si publice abstulerit de cōi Bonacci.d.punct.15.n.5.

598 6. Subamp. eum qui alterum infamauit teneri ad restitutionem totius damni P. Nauar.lib.2.cap. 4. n. 384.Less.lib.2.cap.11.dubitat.19.n.101.Moli.tract. 4.disputat.41.Clau.Regia.lib.11.cap. 3. n. 17. Reginal.lib.10.n.335.de cōi. Bonacci. supra. puncto. 16. disputa.2. Q.4.de cōi omnium Carbon.d.Q.17.concl.5.& Q.18.concl.5. totum damnū ex falsa; æquale ex vera sed occulti criminis diffamatione refici.

599 7. Subamp. vt detractor, qui causa fuit ne alter aliquod bonum obtineret, vt puta officium, vel beneficium, restituere teneatur, non quanti valet officiũ vel beneficium; sed quanti valet spes illud consequendi, nisi causa fuerit vt quis priuaretur obtento, tunc enim restituere deberet quantum valet officium vel beneficium Bonacc.d.punct.16.n.2.

600 8.Subamp. in contumelia hoc est in obijcente prę senti crimen vel defectum; & in derisione qua honor alterius violatur cum intentione eum confundendi, & inducendi erubescentiam; & in susurratione, quæ est linguæ defectus ad discordias inter amicos seminandas, in his enim iniustè illatis restitutio fieri debet; honor autem ablatus restituitur dando locum honorificum & veniam petendo, honorifice salutando & huiusmodi, vel etiam facta remissione; ex susurratione etiam oritur restitutionis obligatio, quia fit contra iustitiam Bonacci supr. Q.5.puncto.1. & 2. & Q.6.n.9.vbi tamen. n. 4. licitam dicit susurrationem, quando quis manifestat alterius defectum ad dissoluendum perniciosam & periculosam amicitiam sine aliquo mendacio.

601 9.Subamp. mortaliter peccare qui alibi infamat animo nocendi ei qui alibi publicam infamiam contraxit, nisi bono fine & non animo nocendi fecerit; & si illam famam recuperasset, diffamans peccaret cõtra charitatem ex communi etiam contra iustitiam, sed si eam non recuperasset non peccaret contra iustitiam ex communi, nisi alijs puta filijs in alia regione existentibus noceret, vel nisi in loco valde remoto diffamaretur, tunc enim contra iustitiam fieret; Quod si notum extra iudicium alibi publicaret vbi notum non esset contra charitatem peccaret & contra iustitiam, sed illis narrans qui essent eiusdem loci non peccaret contra iustitiam quoniam paulo post notitiam habere potuissent Carbon.de restit. Q 21.

602 10.Subamp.vt suam famam tueri aliquis non possit malo animo alium infamando, sic enim non est defendere sed vlcisci Carbon.de restitutio.concl.24.versic.quoad allam.concl.1.

603 1.Lim.vel potius secus esse dicas quando alium infamaret non animo nocendi, sed ad propriæ famæ defensionem Carbon.sup.concl.2.

604 1.Sublim.d.primam limitationem non procedere nisi tribus concurrentibus; Primo quod crimen manifestatum sit idoneum ad famam defendendam, atque multo notabilius quam faciat crimen quod obijcitur, non ledat; Secundo quod eodem tempore fiat; Tertio quod crimen sit pacto aliquo notum Carbon. d.concl.2.qui cautius inquit ab hoc tuendi modo se abstinere.

605 5.Lim.79.amp.posse ad æqualitatem compensari vtrinque detractorum Salon.2.2.Q.62.art.2.controuers.23.concl.2.pag.230. Less. lib.2.c.11.dubit. 25. n.132 Eman.Sà. verbo.restitut. n.32. Bonaccina. d. Q.4.puncto.vltim.n.1. & qui grauius diffamauit potest loco pignoris detinere quousque per eum quẽ infamauit; sibi criminis minoris fama restituatur n.2. & vide infra n.627.Diana.par.3.tract.5.resol.not.2.

606 1.Sublim. non procedere nisi in fama ablata non autem in auferenda, etenim vltio diceretur, & esset Bonacci.sup.n.2.

607 2. Lim.non procedere quãdo infamatus infamanti condonaret etiã reciprocè restitutionis obligationẽ; quod nisi aliud obstet facere non prohibentur Salon. d.contr.23.Bonacc.sup.n.3. vt puta modo in alterius damnũ donatio minime cedat n.5. Reginal lib.10.n. 338.Clau.Regi.lib.11.c.6.n.16.Eman. Sà. verbo. infamare.n.3.de cõi.Carbon.de restit.Q.23.vers.secunda sententia & concl.7.condonatio sine causa potest esse peccatũ mortale, si remittens damno spirituali afficeretur, vel proximus eo afficeretur, vel propriũ tẽporale damnũ accideret, aliorumue infamia, vel si Respublica damno magno afficeretur, aut criminis grauissimi infamia esset, vel si quasi gloriam iactans de peccato sumeret concl.5. at famæ restitutione donata, damnorum restitutio donata minime censebitur Q.24.concl.6.

608 3 Lim. non peccare qui ad sui defensionem infamatorẽ infamat Rebel.lib.4.Q.13.n.6.Salon.d. cõtr. 23.concl.3. ad finem. Bonac. sup. n.4. & supra. amp. 9.10.

609 4.Lim.non procedere quando famæ restitutio impossibilis esset Bonaccina.sup.n.9.

610 5.Lim.non procedere quando inefficax detractio fuit quia audientes non credidere vel antea nouerãt Valent.tom.3.disp.5. Q.6. punct.5. Nauar. cap 18.n. 144.Clauis Reg.sup.cap.3. n.13. Carbon. de rest. Q. 17.concl.1.& Q.20 in fine.

611 6.Lim.non procedere quando restituere obligatus id absq; periculo vitę efficere non posset; quoniã vita est superioris ordinis quã fama, nec bona inferioris ordinis restitui debent cũ damno notabili boni ordinis superioris Caietan.2.2.Q.62 art.6.Nauar.c.17.n.56. Bonacc.d.punct.vlt.n.11.de cõi.Carbo.de rest. Q.21. concl.1.Dian.par.3.tract.5.resol.30. not.5.vbi etiã si plebeius nobilẽ infamasset, & etiam si infamia esset maxima puta hæresis vel criminis læsæ maiestatis.

612 1.Sublim.d.6 limitationẽ non procedere quando bona inferioris ordinis essent tanti momenti, vt arbitrio viri prudentis præponderarent ordinis superioris bonis Rebel lib.4. de restitut. Q.13.nu.1. Salon. sup. controuers.16.concl.3.Bonacci d.n.11.

613 7.Lim.nam qui aliũ ad detrahẽdũ non inuitat sed duntaxat delectatur de graui detractione, mortaliter peccat cõtra charitatẽ non contra iustitiã; nõn peccare tamen mortaliter audientẽ sine cõplacentia malũ proximi sed tantũmodo delectationem capiendo rei nouæ, aut eiusmodi Less.sup.n.10. Rebel.sup.n.6. Nauar.c.23.n.26.Reginal.sup.n.96.& Bonac.sup. Q.4. punct.11.n.4.& 5 mortaliter tamen peccabit si potẽs grauiter detrahentẽ non corrigat profuturũ sperãs, nisi iniurias timeret, aut verbera; vel nisi id publicè constaret n.6.& si subditos detrahentes grauiter non corrigat, qui ex officio tenetur animę curare salutẽ, vel suorum subditorũ famã custodire, contra iustitiã peccat ac proinde restituere tenetur, nam restituendi obligatio ex violatione iustitiæ cum damno alterius contrahitur Clauis.Reg sup.n.44.Less.d.dub.23.Molina.disp.34.Bonacc.d.Q.4.punct.11.n.9.

614 8. Lim. non teneri infamantem restituere quando infamatus suis bonis actibus famam recuperauit Less. lib.2.cap.11.dubit.17.n.98. Valent. tom 3. disput.5. Q.6. puncto.4 Emanuel. Sà. verbo.restitutio. nu. 30. Molina.tract.4.disputat.40. Reginal. lib.10.n 337. Clau.Reg.sup.cap.3. n.14.de cõi. Bonacc. sup. punct.

12. Q.4. certissimum dicit Carbon. d.Q.17. concl.4.

615 9 Lim. non esse restituendam famam, quando illi, quibus crimen verum falsumue narratum fuit, obliti fuere puta 20. vel.30. annis elapsis, nulla talis uarrationis facta mentione Molina. tract.4. disp.41. nu.2. Reginal. sup.n.340. P. Nauar. lib.2. cap.4. n.423. Valent. tom.5. disput.5. Q.6. punct.5. Rebel. lib.3. Q.13. n.7. Less. cap 11. dubitat 18. n.207. Clau. Reg. lib.11. cap.7. nu.29. Bonacci. d. Q.4. punct.13. subdens infamatorem dicto tempore transacto non teneri eos quibus narrauit interrogare an recordentur. Carbon. Q. 24. in fi de restitut, si tamen interim damnum aliquod accidisset restituere teneri inquit.

616 10. Lim. quando restitutio alienæ famæ fieri non potest absque notabili iactura propriæ famæ, nam iustitia non obligat ad restitutionem cum damno notabiliter maiori damno illato Salon. 2. 2. Q.62. art. 2. contro.13 concl.1. Bonacc. de restitut. d. puncto vltim. n 12.13. subdens ex Nauar. cap.18. n.50. Illustrē non teneri plebeio restituere famam, quando eam præstare non potest sine iactura suæ famæ, debet tamen aliter compensare si possit, vel condonationem obtinere Reginal. lib. 10. n.345. Less. lib.2. cap.11. dubitat. 26. P. Nauar. lib. 2. cap. 4. n. 400. Bonac. supr. n.13. Carbon de restitut. Q 22. concl.3. vbi quādo diffamator maioris conditionis esset; sed si minoris fieri debet, nisi detrimentum multorum præsertim spirituale accideret, tunc non fiet restitutio cum detrimento famæ sed alia via.

617 11. Lim. in hærede infamantis qui non tenetur famam restituere, quia ista obligatio personalis est P. Nauar. supra n. 416. Lessi. supra dubitat. 21. Salon. supra controuers. 21. concl. 2. Reginal. supra n. 348. Eman. Sa. verbo. restitutio. n 18. Bonacc. supr. n.15. Carbon. de restitut. Q 22. concl.5.

618 Contrarium tenet Nauar. cap.18. nu.46. Molina. tract.4. disput.45. n.4. Rebel. lib.4. de restitut. Q. 11.

619 1. Sublim. primam opi. non procedere quoad damna per eius authorem defunctum illata, hæc enim hæres restituere tenetur, quia quoad hæc obligatio realis est hæredes afficiens Bonacci. d. n.15. Carbon. supra.

620 12 Lim. hæredibus infamati famam non esse restituendam, nisi & ipsos afficeret, vel nisi de damnis illatis agatur Salon. sup. conclus.1. Molina. tract. 4 disp. 44. ad finem. & 45. Bonacci. supra. n. 16.

621 13. Lim. vt ex iudicio temerario quando scilicet aliquis non suspicatur, sed firmiter ac deliberatè de aliquo graui malo proximi vt puta furto, adulterio, & huiusmodi sine sufficienti fundamento, indicijs & coniecturis, quæ prudentem mouere possint ad ita iudicandum & sine rationabili causa fit; iudicans non teneatur restituere nisi ex circumstantijs, puta si alteri non manifestatis leuibus indicijs manifestasset Molina disputat. 16. n.13. Rebel. lib.2. de restitutio. Q.10. sect. 10. n.4. Bonacc. supra disputat. 2. Q.7. puncto 1 & 2.

622 14. Lim. non procedere in materia leui & vbicumque apta ad infamandum dicens non habuit pro talibus Carbon. de restit. Q.17. concl.2.

623 15 Lim. & declara vt qui alienum crimen ab alijs auditum ignotum cœteris narrat bono animo ac debitis circumstantijs non peccet, alias venialiter peccet, sed animo nocendi, vel eo cessante, alios credat fidem habituros, vel ita narret vt eis credibile faciat, aut eos a quibus audiuit nominet siue notabile crimē eis etiam narret, quos sibi non constet fidem habituros grauiter his casibus peccat, & restituere tenetur, quamuis secus foret si audita crimina simpliciter referret, & nulla ratione confirmet, nec sua nec illorum authoritate a quibus audiuit, dicendo dumtaxat se ipsum audita referre, sed rarò accidit ne aliquo pacto narrata confirmentur, ideo tutius est restituere dicendo se leuiter locutum, operam dando vt opinionem quam alij conceperant, quantum in se est, remoueat, non tamen se mentitum dicere tenetur si ita verè audierit Carbo, de restitut. Q. 20. subdens narrantem simpliciter non teneri restituere si narrans nullius authoritatis existat; vel audientes non credant, aut peccatum fuerit cum emendatione narratum, vel si occasio infamiæ remota fuisset, siue res interim aliter vulgata fuerit; cautius tamen esse a narratione abstinere.

16. Lim non cessat obligatio restitutionis famæ quando detractio verbis generalibus effecta fuit, puta quem mendacem, ambitiosū &c. esse asserendo, nisi ratione dignitatis personæ vt si de prælato aut religioso ex grauioribus talia dicta essent Diana par.3. tract.5 resol. 30. not. 4. quamuis referat Fillic. ex Silu. & Nauar asserentibus vniuersaliter detractionem vt obliget ad restitutionē de peccatis mortalib⁹ esse debere.

624 17. Lim. non procedere & alterius vitium sine peccato & iniustitia posse quandoque detegi; Primo propter bonum spirituale alterius puta ne alij in loco infectentur ob alterius hæresis suspicionem. Secundo ob temporale bonum proximi puta si medici ignari opera quis vteretur. Tertio ob vtilitatem Reipublicę puta mali Pręlati non emendati electionem Carbon. de restit. Q.21. concl.6.

625 18. Lim. & declara vt si alia ratione restitutio fieri non posit, vel non debeat in detrimentum proprię famæ in pecunia restitui debeat de communi Carb. Q.22. concl.4.

626 19. Lim. nam possunt infamantes vel detrectantes sibi ipsis ad inuicem famæ restitutionem remittere, & vnus potest alteri non remittere condonare nolenti; mutuus autem in condonatione consensus exigitur de communi Carbon. de restit. Q.24. in princip.

627 20. Lim. nam fama cum fama compensari potest de communi Carbon. de restitut. Q.24. concl. prima. vide supra n.605.

628 1. Sublim. nam non potest compensatio etiam inter æqualiter diffamatos sine mutuo consensu fieri de magis communi Carbon. d Q.24. concl.2.

629 2. Sublim. non posse pecunia famam compensari sine consensu creditoris pecuniæ Carbon. supra. concl. 4.

630 3. Sublim. non posse fieri compensationem per eum cui fama omnino necessaria esset, alteri non item, nec si diffamatio nō esset æqualis criminis Carbon. supr. concl 5.

4. Sublim. non posse compensari inter inæqualiter infamatos, nec si scandalū oriretur, nec si alter famam reddere vellet, nec maledictum pro maledicto reddendo Diana. par.3. tract.5. resol.3. not.2.

20. Lim. in reo accusato & iuridice de crimine verò interrogato

terrogato qui negat non enim tenetur ad restitutionem famæ Caieta. 2. 2. Q. 68. art. 2. Sot. de iust. & iur. lib. 4. Q. 6. artic. 3. ad 4. Dian. d. resolut. 3. not. 3.

631 1. Amp. suprascriptas limitationes vt quoties fama restitui non potest non sit pecunia compésanda ex iustitia, alio damno secluso P. Nauar. sup. n. 146. Eman. Sà. sup. n. 55. Less. supr. dubit. 16. Azor. part. 3 lib. 5. c. 9. Q. 13. Nauar. cap. 17. n. 90. Reginal. sup. n. 342. Bonacc. d. punct. vlt. Q. 4. n. 14. Diana. par. 3. tract. 6. resol. 53. & tract. 5. resol. 30. vtramque opinionem probabilem ostendit.

632 Contrarium tenet Clauis Reg. lib. 11. c. 3. n. 25. & c. 7. n. 26. & alij à Salon. supr. contr. 14. concl. 2. citati & Eman Sà verbo infamare n. 8.

1. Lim. primam vt infamatus, si alia ratione nolit aut nequeat satisfacere infamator, sibi ipsi satisfacere ex debito pecuniario infamantis Diana d. resol. 30.

633 80. Amp. in vxore notabilem quantitatem ex bonis viri accipiente, quorumue maritus administrationē & vsumfructū haberet, quæ mortaliter peccat, & restituere tenetur si id faciat sine viri consensu expresso vel præsumpto, maior tamen quantitas ad mortale peccatum in furto vxoris requiritur, quam extranei de communi. Bonacci. de restit. disp. 2. Q. 10. punct. 2. nu. 2.

634 1. Subamp. idem esse respectu donatorum vxori viri contemplatione à consanguineis viri, etenim viri, sunt, quamuis secus sit si vxoris intuitu eidem donata fuissent Clar. in § donatio. Q. 10. Villalob. comm. opi. lit. D. n. 155. Bonacc. sup. n. 3. & de vestib⁹ & alijs vxori traditis die vt per Surd. dec. 166. dixi in tractatu donationum amp. 33.

635 2. Subamp. idem esse in rebus inter coniuges communibus, si eas vxor inscio & inuito viro alienatit Bonacci. sup. n. 4.

636 1. Lim. 80. amp. nam elargiri & disponere de illis vxori permittitur quæ similis conditionis vxores donare solitæ sunt, etiam inuito viro quoad ea quæ dotis ratione, & familiæ ipsam decerent Molina. disp. 274. n. 7. P. Nauat. lib. 3. cap. 1. n. 83. Bonac. supra. n. 6. etiam ad honestam recreationem ludendo. n. 7.

637 2. Lim. vxorem posse extrema necessitate laboranti ex bonis viri etiam inuiti subuenire Bonacci. supra. nu. 9.

638 3. Lim. nam potest subuenire filijs primi matrimonij patri & matri in egestate vitę, & status, petita à viro licentia, qua negata ex dote, vel eius fructibus subuenire potest P. Nauar. sup. n. 161. Clauis Reg. lib. 9. cap. 16. n. 8. Less. lib. 2. cap. 12. dubit. 14. n. 80. Bonac. sup. n. 9. vers. secundus.

639 1. Sublim. nam mortuo viro tenetur vxor in suam partem imputare, ac in dotem d. expensas Less. dubit. 18. n. 88. Bonacc. d. n. 9. vers. obserua tamen.

640 4. Lim. ad euitandum magnum viri damnum, vt quando maritus prodigus esset, & quādo esset in peccato mortali, posset vxor occulte aliquid reseruare, & pro eleemosina dare, vt Deus eum conuertat Bonacci. d. n. 9. vers. quinto.

641 5. Lim. quando vir assignauit vxori certam portionem pro victu, quod enim parce viuendo non impendit vt poterat, retinere potest Bonacci. supra. versic. quarto.

642 6. Lim. quando vir amens effectus, vel absens, nisi alteri administratio domus tributa sit, vbicumque eleemosinæ quantitas præscripta non fuit, plus potest vxor erogare pro vt illi ratio dictauerit quam vir præsens vel mentis compos expendere solitus esset Bonacc. sup. vers. quinto.

643 7. Lim. potest enim vxor pro victu, vestito, & medicamentis necessarijs insumere, hoc enim ei à viro denegari nequit Bonacc. supra. versic. sexto.

644 8. Lim. viro decocto posse vxorem vt sibi & familię consulat aliquid clam accipere. Bonacci. supr. versic. propterea.

645 9. Lim. non modo posse vxorem de suis disponere, sed etiam de lucro quod aliqua arte facit, si dotem dederit ad sui sustentationem congruam, quamuis enim domum gubernare teneatur, non tamen suo labore sustentare Bonacci. d. vers. propterea.

646 81. Amp. in religiosis qui mortaliter peccant furti, si post votum paupertatis sibi non necessaria in quantitate notabili vsurpent P. Nauar. lib. 3. de rest. cap. 1. nu 195. Molina. disputat. 140. nu. 276. & 687. Clauis Reg. lib 9. cap. 26. n. 20. & si cui religiosus in notabili quantitate dederit restituete tenetur dans & recipiens, qui autem bona fide recepit tenetur restituere si extat, alioquin quatenus ditior est effectus, religiosus verò tenetur admonere recipientem vt restituat, & de licentia superioris satisfacere ex redditibus quos habet de superioris licentia, quorum donare nil potest nisi de licentia superioris & donata recipiēs sine d. licentia restituere tenetur Bonacci. de restitut. disp. 2. Q. 10. punct. 3.

647 1. Lim. nam si religiosus suam indigētiam superiori explicauerit pro victu qui denegauerit, necessaria capere possit, quamuis recipere nequeat si superior petita concederet Bonacc. supra. n. 3.

648 2. Lim. in esculentis & poculentis quæ duob. vel tribus diebus consumi posent, quæ moniales donare possunt Bonacci. sup. n. 7. vers. non nego.

649 82. Amp. vt famuli certo tempore conducti fugiētes sine causa rationabili contra iustitiam mortaliter peccent, & dicitur causa rationabilis si dominus nolit ad victū necessaria seruo dare, si nimis seuiat in percutiendo illum, & si non doceat quæ docere debet, & iusta causa cessante recedens pacta non seruans contra iustitiam peccat ideoq; restituere tenetur Bonac. de restitut. disp. 2. Q. 10. punct. vlt. n. 1.

650 Ac mortaliter furti peccāt domino aliquid auferētes in notabili quantitate Nauar. c. 17. n. 138. Bonac. d. puncto. vltim. nu. 2. nisi pro vsu proprio minimam quantitatem victualium successiuè furentur, quæ temporis progressu notabilis foret, quia licet modus varietur contra voluntatem domini, non tamen substantia, sed alijs vendere, ludere, aut aliter tradere nequeunt vt per eos.

651 83. Amp. vt si plures damnum intulerint & alter phisicè idest positiue adiuuando vel moraliter idest consilio, consensu, & huiusmodi causa fuerit iniusta totius damni ipse insolidum restituere teneatur, qui vero partis tantum causa fuit in parte tantum tenebitur Salon. 2. 2. Q. 62. art. 7. controuers. 8. Molina. tom. 3. disput. 734. Valent. tom. 3. disputat. 5. Q. 6. part. 3. Clauis Regia. lib. 10. tract. 2. cap. 12. nu. 2. Bonacci. de restitut. disput. 1. Q. 2. puncto. 10.

n. 10. Carbon. de rest. Q. 65. concl. 1. & seq. vbi si prior necessaria damni causa fuerit accessorium non teneri, secus si furtum plures fecissent quod vnus non fecisset, tunc omnes teneri vide supra amp. 30.

652 Sed omnes concurrentes in furto, & rapina insolidum teneri, eumque qui furtum tenet & restitutione per vnum facta alios liberari; vbi autem res ipsa restituta sit, alios ad nihilum consocio teneri, quod si alter totum soluerit ab alijs consocijs ratas in poli foro consequetur Couar. in reg. peccatum. 2. part. §. 12. n. 3. de reg. iur. in 6. Carbon. supra. Q. 67. vbi etiam si nil adesset comburentibus puta domum principali soluente cœteros liberari & socios, quando furti author sine eis non nocuisset insolidũ teneri si alias nocuisset solum mortaliter peccant, nec restituere tenẽtur nisi in parte fuerint causa damni, tunc enim partem restituere tenentur, concl. 7.

653 84. Amp. occidentem ab alio lethaliter vulneratũ, licet ad totale damnum non teneatur, attamen quatenus mortem accelerauit vel causa fuit alicuius particularis damni, restituere teneri Reginal. lib. 10. n. 117. Bonacci. dicto puncto. 10. n. 19.

654 85. Amp. etiam si Titius damnum non dedisset, adhuc alij dedissent; nihilominus tenebitur Titius damnum datum restituere Couar. d. §. 12. n. 2.

655 86. Amp. in vsurario qui tenetur vsuras restituere cap. cum tu. de vsur. constito autem esse vsuram etiam laicus iudex compellet, quamuis cognoscere non possit an vsura sit secundum magis communem Rol. cõs. 95. lib. 4. licet Gallia. cons. 125. dicat ex magis communi esse mixti fori de quo latè dixi in pactis mutui; & laicum constito vsuram esse ad restitutionem cogere posse est communis opinio Mazol. cons. 78. n. 6. de tutore curatore administratore Guid. Pap. de vsur. n. 46. Viui. dec. 373. vbi extinguere sortem & mutuantẽ mortaliter peccare non recipientem sub vsuris si ex necessitate vel vtilitate recipiat ex communi.

656 1. Subamp. vt si restituere possit, interim nequeat absolui Lup. in rubr. de donat. inter vir & vxo. §. 65. nu. 38. & sequent. & si non adsit cui restituere debet pauperibus restituere tenetur. Corset. sing. verbo. restitutio.

657 1. Lim. nam debet intelligi deducto ne egeat in foro poli, licet in foro fori in totum teneatur Anchar. in reg. peccatum. n. 8. de reg. iur. in 6.

658 2. Lim. non teneri vsurarium restituere quod cum vsuris lucratus fuit Spino. de testam. glo. rubr. part. 13. n. 29. post Lup. in cap. quamquam. n. 56. de vsur. & ante eos Anch. in d. reg. peccatum n. 24.

659 1. Sublim. quando vsurarius rem fructum ferentem extorsisset Ancha. supr. & de magis communi Lup. supra n. 57.

660 3. Lim. quam pluribus casibus quos congessi in pactis mutui & interesse, vna cum pactis singulorum cõtractuum propediem Deo dante edendis.

661 4. Lim. quando remissæ fuissent quamuis pactum de non petendo non sufficeret Anchar. in d. reg. peccatum n. 26. Q. 7.

662 87. Amp. nec infidelibus eorum bona auferri posse nisi in certis casibus per Anch. in d. reg. peccatum n. 14. & seq.

663 88. Amp. vt de illicitè acquisitis quæ restitui debent vt vsura, furtum, & huiusmodi, non possit eleemosina fieri, licet secus sit vbi non debent restitui vt data meretrici, & histrioni Anchar. supra n. 25.

664 89. Amp. in Vniuersitate, Collegio, & Ciuitate gabellas & pœnas illicitè estorquentibus, quas restituere tenentur Anchar. supra. n. 28. versic. sed remanet dubium.

665 90. Amp. vt testis falsum deponens omnia damna parti contra quam deposuit restituere teneatur Felin. in cap. 1. nu. 42. de constitut. etiam si dolo verum tacuerit Add. ibi Carbon. de restitut. Q. 51. versic. quartum dictum, qui tamen inquit non teneri restituere quod sibi datum fuit.

666 91. Amp. vt filij debitores non soluendo existentis, qui victum sibi parere possunt etiam alijs seruiendo sine dedecore, teneantur creditoribus alimenta restituere quamuis si sine dedecore id facere non posent, non teneantur, modò non plus insumant quam ipsis à parentibus pro eorum substentatione debeatur, nec res quarum dominium non habet pater Nauar. cap. 17. n. 269. Molina. disputat. 330. nu. 9. Rebel. lib. 8. Q. 16. lect. 3. nu. 11. Vasq. de restitut. cap. 11. n. 81. & 90. Bonacc. supr. n. 31. Q. 8. punct. 2.

667 92. Amp. vt qui emit à debitore tradita ei pecunia quam scit consumpturum in præiudicium creditorũ, & vendens dum scit se impotentem esse ad soluendum, nisi necessaria ad victum vendat, restituere teneatur Vasq. supra. n. 78. Molina. disput. 330. nu. 11. Rebel. supra. & n. 8. & 9. Bonacc. supr. n. 35.

668 93. Amp. vt nihil capi posit per vltimam voluntatem, nec donationem causa mortis ab vsurario, & à debitore non soluendo existente l. qui autem. §. nemo enim quæ in fraud. credito. l. fin. §. 2. C. de iur. deliber. Molin. de contract. disputat. 329. n. 6. Less. lib. 2. cap. 20. dubitat. 19. n. 172. Bonacci supr. n. 35.

669 94. Amp. vt debitor non soluendo existens teneatur in foro poli si legatum sibi relictum repudiet, quia contra iustitiam facit, ideoque restituere teneatur Molina. disputatio. 435. nu. 6. versic. iuxta ea P. Nauar. de restitutio. lib. 3. cap. 1. nu. 112. Sanch. de matrimo. lib. 6. disputatio. 4. nu. 9. Bonaccin supra. nu. 36. licet in foro fori secus dicant dixi in tracta. de pactis contractus cuiusque tit. qui possint pacisci. lim. 12.

670 1. Amp. in consulente ad repudiandum nisi bona fide consuleret Sanch. d. n. 9. in fin.

671 1. Lim. d. subamp. non procedere in eo qui legatum vel hæreditatem à debitore repudiatam acceptauit, qui nisi debitorem ad repudiandum induxerit repudiantis debita soluere non tenetur Bonaccina. supra. n. 37.

672 1. Sublim. vel potius secus esse dicas in hærede debitoris qui non potest legatum debitori factum repudiare, quando ex repudiatione nullum commodum hæredi debitoris obueniret, damnumuè ex acceptatione Couar. in cap. Rainaldus. §. 3. nu. 14. de testam. dixi in tract. Trebellianicæ in mea Decade impræssa tit. 13. intellige post aditam hæreditatem. Pacif. de Saluiano. interdict. inspect. 3. cap. 2. n. 96. in secunda editione.

673 95. Amp. vt hæredi iniustè occisi damni æstimatio solui debeat propterea recepti l. ex hac si quadrup. paup. fecis. dicat. c. 1. de iniur. Coua. in reg. peccatũ. §. 3. n. 7. vers. sept. 2. par. relect. de reg. iur. in 6. & recepta

restituere

restituere non tenetur variar.lib.2.cap.10.nu.7. vers. secundum,dummodo æquum Iudicis arbitrio reccperit vt per eum & Medina.de cōtract.Q.29. & omnia damna hæredibus occisi refici debere Gomez. var. tom. 3 cap.3.n.37.P.Nauar.lib.4.de restitut.cap.1.n. 64.Molina. tom.4. tract.3. disp. 83. Clauis Reg. lib. 11.cap.2.n.6.Bonacci.de restitut.disput.2. Q. vltim. sect.2.punct.1.n.6.Azor.part.3.lib.5.cap.3.quæsit.2. ac refici debere etiam per hæredes occisoris & fiscū si bona occisi superfint Nauar.cap.15. nu.25. & cap. 16.n.15.Reginald.tom.1.lib.20.n.320.Clauis Reg. lib. 11.cap.2.n.19.Salon.2.2.Q.62.art.2. contro. 4. concl.3.ad quintum de communi Bonacc.supr.n.15. & ante hos Anch.in d.reg. peccatum n. 10. Q.1. vbi idem de pœnis canonicis subrogatis loco interesse inæstimabilis & impossibilis restitutionis & recepta posse tutè retineri in foro poli Lopez.de contract. lib. 2. cap.45.vers.præterea donatum de communi Carbon. de restit.Q.13.vide infra amp.99.Ricci.collect.decis. 831.Ancha.Q 40.n.8.& seq.lib.1.vbi teneri ad interesse etiam animæ occisi faciendo eleemosinas, missas celebrari & huiusmodi ad expensas curationis, ad æstimationem operarum occisi pro tempore quo verisimiliter viuere potuisset, & ad interesse familiæ quam occisus alebat,etiam medio iuramenti in litem per hæredem liquidando Plo.de in lit. iur. §. 41. & si plures delinquant in rixa casuali et constet de delinquente,is solus ad pœnam & damna tenetur,sinon cōstet,omnes ad damna tenentur, nullus autem ordinaria pœna punitur; sed si præcessit tractatus omnes ad pœnam & damna tenentur licet vnus tantum vulnerauit qui ignoretur Coua.var.lib.1. cap.3. nu.12. Senat.Dolan.dec.25.vbi iudicis arbitrio hoc damnum æstimari.Affl.concl.39.vbi sub ampliat. 11.modis& æstimatio operum fiet secundum l.hæreditatum ad l. fal.Gomez.de homicid.n.38.& Borg.de tuto. n.236.

674 1.Subamp. in occidente Caium quem putabat esse Titium, quia in homicidio dolus in genere sufficit de communi Gomez.de homicid.n.34.Coua.in.cap.alma mater. §.10.n.15.par.1.de sent.excom.in 6.Clar. in §. homicidium versic.dicunt etiam Sanch. de matrimo.lib.9.disput.32.n.27. Molina. tom. 4. disputat. 30.& 53.n.2.Bonacci.supr.Q.vltim.sect.2.part.2.nu. 8.vbi etiam n.7. tradit quid in ignoranter occidente remittendo se ad suum tract. de censuris disput. 1.Q. 2.puncto 1.n.19.& de irregular.puncto. 7.& 8. sed si hominem occidisset inuincibiliter credens esse feram quem tamen occidisset si hominem esse sciuisset ad restitutionem non teneri,quia ignorantia comitans excusat actum externum a peccato licet non excuset affectum internum ,ita tamen correptus & vehementi passione motus semiplene saltem aduertēs quid faceret occidit ad aliquam tenetur restitutionē de rest.disput.1.Q.1.punct.3.n.7.8.

675 2.Subamp.vt occidens sine mutilans damna & lucrū cessās restituere teneatur si iniustè fecerit ex magis communi Carbon.de rest.Q.12.concl.4. & 5. fol. 77.non deducto aliquo pro labore Q. 14. concl. 3. & in reparando honore, quod prudens & iustus vir faceret seruari debet concl. 5. qui per actorem æstimatur cum Iudicis taxatione versic.tertium fol.88.Ricc.supra vbi etiam compositionem cum fisco non præiudicare parti, nec ita condemnatis bonis cedet, & cōdemnari etiam ad honorem sine requisitione & ad expensas curæ.

676 1.Lim. quando se defendendo accidisset inuasorē etiam a se contumelia prius affectum nisi inuasus modum excessisset, tunc enim ad aliquam non tamen integram satisfactionem teneretur Gomez. supra. nu. 38.Azor.supra. quæsit.8.Moli.disputat. 81. P.Nauar. lib.2.cap.3.nu.362. Rodriq.part.1.c.136.& 139.Bonacc. supr.nu. 3.& seq.Cabal.resol. crim.cas.248. nu. 29.& seq. de communi omnium Carbon. de restitut. Q. 12.versic. prima conclusio. fol.77. & Q. 13. & Q. 14.concl. 1. Plot. supr. & non deberi prouocanti nisi ob excessum modi prouocati Crau. cons. 119. nu. 7. Thes.Q.7.ita iudicatum ait lib. 3. & pro defensione sui, rerum suarum, & proximi, authore iudice, & in bello iusto authoritate publica Viui.dec.197. nu.27. & seq.439.n.37.38.vbi idem de clerico.

677 2.Lim. nam non totum lucrum quod fecisset occisus solui debet, sed spes lucri deductis expensis pro toto tempore quo prudentis arbitrio viuere potuisset, non detracta laboris æstimatione Aragon. 2.2.Q 62. artic.2. Couar.var.lib.2. cap. 10. n.7. versic quarto. Vasq.cap.2.de restitutio.§.3.dubitat.2.n.6. Bonacc. d.punct.1.n.8.Ricci.d.collect.831.

678 3.Lim. pro vita hominis & membro abscisso nihil esse restituendum , quia non recipiunt æstimationem Nauar.cap.15.n.22. Couar.supra.Vasq.d.§.3. dub.6. & alij citati per Bonacc.supra. n.10. vbi tamen alios citat contrarium tenentes. Ricci. supra. Affl. supra lim.2.

679 4.Lim. nihil pro funeris impensa restituendum esse,nisi ob lucrum cessans, damnumque emergēs Rodriq.cap.139.n.8.& communem testatur Bonacci.supra.n.11.

680 5.Lim. nil restitui debere pro anima occisi ad reparandum vitæ damnum de iustitia, sed de æquitate Molina.tom.4.tract.3. disput. 84. Clauis Regia. lib. 11.cap.2.n.12.Bonacci.supra.n.12.

681 6.Lim.in occidente eum qui paulo post morte iusta erat occidendus, licet necans mortaliter peccet Nauar.lib.4.cap.1.n.78.Vasq.sup.dub.3.n.8. Bonacci.sup.n.13.

682 7.Lim. quando pœnam talionis homicida soluisset, tunc enim ad aliam pœnam non teneri tenent Salon. 2. 2. Q. 62. artic. 2. controuers. 4. concl. 1. & contro.10.concl.1.Ang.verbo.homicida & alij relati à Rebel. loco mox citando.

683 Contrarium si hæredes occisi damna petant, quia talionis pœna Reipublicæ debetur, damnorum refectio autem hæredibus occisi Nauar. cap. 15. nu. 22. Less.supr. dubitat. 22. P.Nauar. lib. 2. cap. 8. Rebel. part.1.lib.3.Q.13.n.3.Vasq.supr.dubitat.5.Aragon. 2.2.Q. 62.art.2.Azor. par.3. lib.5.cap.3. quæsit. 6. Couar.variar.lib.2.cap.10.n.7.Molina. disputat. 84. n. 8. Eman. Sà verbo.homicidium. 18. Rodriq. cap. 139.n.3.Bonacc.sup.n.14.

684 8.Lim. quando læsus vel eius hæredes remiserunt omne debitum Molina.tom.4. disput. 81. Salon. 2. 2. Q.62. art.2.controu.9. Bannes.d.artic.2.Gomez. variar.tom.3.cap.3.de homicid. n.54. Clauis Regia. supra.n.17.Less.dubitat.19.n.158. Bonacci. supra. nu. 16.subdens patrem peccare contra filiorum pauperū charitatem debitū remittendo,vel plenè Mars. sing. 246.

685 1. Sublim. non sufficere offensum remisisse delictum homicidij, quia de iniuria & rācore intelligitur non de damnis Couar. d. n. 7. Bonacci. supra n. 17. de magis communi Farin. Q. crim. 105. nu. 365. & seq. dixi in tract. iniuriarum.

686 9. Lim. in homicidio casuali pro quo non tenetur homicida ad restitutionem, vt puta si ob malā curam medicorum, vel propria offensi negligentiam leuiter vulneratus obierit, sed tantum tenetur ad damna ob vulnera illata obuenientia Sot. lib. 5. Q. 1. art. 9. Less. lib. 2. cap. 9. dubitat. 15. vbi de communi Iuris peritorum & Bonacc. disput. 2. Q. vltima. sect. 2. punct. 2. n. 4. Cabal. sup. n. 35. 36.

687 1. Sublim. quando vbi vulnus illatum fuit medici non adessent qui vulnus curare possent Bonacc. d. n. 4.

688 10. Lim. non teneri nisi ad expensas necessarias & vtiles non autem ad superfluas & voluntarias Abb. in cap. finem. n. 28. & 29. de dolo & contu. Cabal. resolutio. crim. 248. n. 49. nec ad operas nisi officialis fuisset Gomez. de homicid. n. 37.

689 11 Lim. nam licet peccet mortaliter contra iustitiā, & restituere teneatur qui in opere periculoso homicidij non adhibet debitam diligentiam, ne sequatur homicidium; attamen si negligentia fuit leuis, & venialis culpa, non tenetur nisi pro qualitate culpæ restituere, & si dubitetur an lethalis, venialis ue sit tenebitur ad dimidiam damnorum, quia obligatio restituendi ex iniusta actione procedens pœna est iure naturæ debita, quæ debet esse proportionata culpæ Rebel. part. 2 lib. 2. Q. 10. sect 4. nu. 17. Reginal. lib. 10. tract. 2. n. 74. de communi Bonacc. de restitutio. disputat. 1. Q. 1. puncto. 3. §. 1. n. 9. & disputat. 2. quest. vltim. sect. 2. par. 2. n. 5. & si debitam diligentiam adhibuerit, ne homicidium sequeretur, vel damnum, siue licitæ, siue illicitæ rei operam daret, morte, vel dāno secutis ad restitutionem minime tenebitur. n. 5.

690 12. Lim. vt adulter adulteræ virum occidens cum moderamine pro sua uita tuenda etiam si accedens ad adulteram hoc euenturum suspicatus sit, quamuis peccauerit crimine adulterij & contra charitatē non præcauendo quod euenire poterat, non tamen tenebitur ad restitutionem secundum communem de qua per Bonacci. d. punct. 2. n. 6.

691 13. Lim. in ebrio homicidium committente distinguendo quod aut ebrietas erat voluntaria, & culpabilis; aut non, vt secundo casu non inducar obligationem restituendi D. Thom. 2. 2. Q. 150. artic. 4. & alij communiter. Primo casu verò subdistingendū est, aut ebrius aliquo modo homicidium præuidit, vt si habuit aliquod dubium homicidij, vel aliàs ebrius damna intulit; aut nullo modo præuidit vel præcogitauit, primo casu restituere tenetur, quia in eam volitum est & intentum reputatur. Secundo casu quo nullo modo præuidit non imputatur ad culpam nec restituere debet prout nec si posito dubio homicidij adhibita fuerit cautio ad illud præcauendum Molina. tom. 4. disput. 71. & 77. Less. lib. 4. cap. 3. d. ibit. 1. n. 71. Rodriq. cap. 139. n. 5. Azor. part. 3. lib. 2. cap. 13. versic. septimo Rebel. lib. 3. Q. 11. n. 7. Bonacc. d. puncto. 2. n. 7.

692 14. Lim. hæredibus necessarijs tantum puta filijs & patri (quos Theologi vocant necessarios) non fratribus creditoribus & alijs qui beneficium à defuncto sperabant Sot. 4. de iustit. Q. 6. artic. 3. ad tertium Bonaccina. d. sectio. 2. puncto. vltim. n. 3. Put. decis. 280. lib. 3 Ricci. collect. decis. 831. & eis quos defunctus vel mancus tenebat alere Assis. supra lim. 3. vbi etiam non iurari in litem nisi homicidium dolosum fuerit. Diana par. 3. tract. 6. resol. 22. solis filijs & fratribus restituere teneri & resol. 54.

693 15. Lim. non esse restituendum ei per homicidam qui falsis testibus ad mortem condemnatus fuit, nisi id processisset ex indicio ensis condemnati, quo inuito homicida vsus fuisset; vel nisi agatur de solutis per condemnatum hæredibus occisi, quæ homicida restituere tenetur Molina. tract. 3. disput. 80. P. Nauar. lib. 2. cap. 1. n. 77. Bonacci. d. puncto vltim. sectio. 2. n. 4. nec tenetur, nisi in d. casibus restituere, quando homicida præuidisset aut intendisset alteri imputandū vt factum fuit, quod tamen controuersum probat.

694 16. Lim. restitutionem honoris non fieri in mutua prouocatione, vel si iniuriam inferens fuisset importune prouocatus; nec fieri debet cum notabili iniuria offendentis Carbon. d. Q. 14. concl. 5. nec facta remissione per offensum quæ fieri potest nisi maius malum oriretur versic. quartum. fol. 89. & restituitur veniæ petitione; vel soluta pecunia vers. tertium, fol. 88, veniæ autem concessio ob rei magnitudinem pœnam non excludit fol. 91. versic dubitatio secunda; licet alioquin condemnatio pro honore fiat nemine requirēte Mago. dec. Luc 91. Ricci. d. colle. 831.

17. Lim. in marito adulterum occidente in adulterio depræhensum donec iudex cognoscat vtrum pœna, atque iniuriæ compensationem restitutio remitti debeat Moli. de iust. & iur. tract. 3. disput. 81. n. 10. Diana. resol. 54. par. 3. tract. 6.

695 96. Amp. restitutionem esse ad salutē necessariam eorū quæ iniustæ ablata fuere si ille qui abstulit restituere possit d. reg. peccatum. de reg iur in 6. cap. final. de iniur. & dam. dat. Carbon. de restitut. Q 5. intelligens necessitate præcepti si fur possit restituere, versic. secunda, conclusio fol. 35.

696 1. Subamp. in restitutione rerum iusto titulo acceptarum suo tempore facienda quæ est ad salutem necessaria necessitate præcepti, non necessitate medij, puta quia non possit restituere, hoc enim casu non est necessaria restitutio si non possit fieri, nemo enim ad id obligatur quod præstare nequit Carbon. d. Q. 5. versic. quarta conclusio fol. 38.

697 2. Subamp. vt in peccato mortali existens iustus fieri non possit & salutem per gratiam consequi sine animo restituendi cum poterit. Carbon. supra vers. quinta conclusio.

698 3. Sublim. vt non restituens si possit & detur occasio & si nouum actum seu voluntatem non restituendi habeat nouum peccatum committit aliàs si in mora tantum sit, peccatum dumtaxat grauat Carbon. sup. Q. 6. ad finem. versic. quinta conclusio. fol. 45.

699 1. Lim. 96. amp. nam si restituere obstrictus hæredi restitutionem iniunxerit quamuis suæ negligentiæ pœnas in purgatorio luat post eam purgatam salutē obtinet, ne ex aliena negligentia puniatur, ideo regula peccatū intelligitur de remissione culpæ in hac vita, non de remissione pœnæ in alia, implicat enim remissam esse culpam, & pœnam persolui non posse Carbon. supr. concl. 4. fol. 38. d. Q. 5.

700

700 97. Amp. restitutionis obligationem aut ex acceptione vt in fure, aut ex re accepta velut in emente à fure bona fide; primo casu restitui debet siue rem fur habeat, siue non, secus in secundo in quo si habeat restituere solummodo tenetur. Carbon. de restitutio. Q. 7. versic. quartum fundamentum fol. 48. & ita acceptio & retentio considerantur & Q. 64. vbi quomodocumque alienum quis acceperit vel retinuerit.

701 98. Amp. in bonis naturalibus animi, & acquisitis & spiritualibus primo casu ex malis medicamentis data opera vsu rationis potest quis priuari & ingenij hebetis reddi, vt & in secundo scientiarum acquisitarum & tertio in virtutibus, ac donis Diuinitus infusis, vt si mala doctrina a fide reuocetur, & inducere ad peccandum; si damnum fuerit illatum, aliqua restitutione opus est Carbon. de rest. Q. 8. & in priuatione bonorum spiritualium si nocumentum alteri dolo & fraude quis inferat puta contra fidem vel religionem aliquid suadens palinodiam canere debe & ab errore reuocare quantum potest illum quem in errorem induxit, etiam si absque fraude induxisset quamuis hoc vltimo casu cessante fraude secundum vnam opinionem tutam magisque ad praxim aptam cum volenti non fiat iniuria omnis tollatur restituendi necessitas. Q. 9. sed retrahens à religione eum qui iam fuit ingressus, vel ingredi volentem non tenetur ipse eam ingredi, nec restituere si bono animo ingredi impediat, si autem malo animo retrahat præsertim ingredi debentem ex voto suadere tenetur vt intret, prout & si dolo aut vi ingressum retrahit, vel ingressurum retrahit, impedimentum namque remouere tenetur ex communi; qui vero professum quomodocũque à religione reuocauit nõ tenetur ipse ingredi nec alium ingredi facere sed operari vt ille ad religionẽ reuertatur Q. 10. respectu autem damni quod impedito ingressu monasterium passum fuit vel ex retractu eius qui iam fuit ingressus respectu bonorum quę monasterium acquisiuit eo non retracto restituere tenetur arbitrio boni viri cõsiderata quãtitate emolumẽti certitudine & incertitudine & alijs circũstãtijs.

702 99. Amp. iniuriæ illatæ æstimationem restitui debere ac damnum resici iniuria etiam quoad odium remissa nisi plena remissio facta esset Roma. in l. 2. n. 7. 8. ad Sillan. de cõi. Carbon. de restitut. Q. 14. versic. secundo ex communi, fol. 90. aut nisi forent expræsè remisa, Alex. cons. 168. n. 5. lib. 2. de magis cõi. Petr. à Plac. in epitom. delict. cap. 6. n. 40. & Clar. in §. fin. Q. 58. versic. quarto modo Rim. Iun. cons. 103. n. 38. & seq. præsertim si fuerint iuramento promissa verbis vniuersalibus non obstantibus in generali remissione postea facta, & idem in Principe subdit iniuriam remittente, & in dubio non referri ad damna & interesse vt que plena remissio censeatur de damnis & interesse mentio facta requiritur vt per eum. Franc. Marc. dec. 192. n. 4. par. 2. & dec. 929. vbi etiam tradit quomodo hominis mortui operæ æstimentur de cõi. Villalo. com. opi. lit. l. n. 36. & Soarez. lit. l. n. 83. & lit. P. n. 64. & Minsing. cent. 4. obseruat. 10. idem dicẽs si depopulationes & deuastationes remisæ fuissent, & Rim. iun. supra de magis communi. Viui. cõi. opi. 375. Surd. dec. 261. n. 4. de magis communi. Farin. Q. crĩ. 105. n. 365. & seq. Franc. Marc. dec. 941. pat. 2. de communi vt rancore remisso iniuriarum agi possit. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. n. 12. Rot. Bono. dec. 111. n. 36. & seq. in nouissimis probans confessione sacramentali damna & actionem ad vindictam minime tolli & Gratia. decis. 58. in addit. nisi plena remissio facta esset cum sacerdos pro absente stipulari possit vt per eum. Carbon. supra. versic. dubitatio secunda fol. 91. vbi idem si offendens talionis pœnam passus esset Cabal. resol. crim. cas. 248. n. 17. & seq. vbi damna expensas & mercedem operarum solui debere non tamen ob viatricem deturpantem nisi non nupta esset, & membro debilitato tantum singulis annis solui debere eo viuente pro operis quibus offensus carebit vel occisus, & hæredibus occisi solui debere vltra curæ & mortis expensas secundum leg. hæreditatum ad leg. Falcid. tenetur etiam homicida ad interesse animæ occisi pro ea opera bona faciẽda de magis communi Achil. de Graf. dec. 365. sequendo Azo. opinionem & iudicis arbitrio æstimabitur n. 3. & in filio vel patre alendis ab occiso n. 5. vide supra. amp. 95. Carbon. de restitut. Q. 15. concl. 3. damnum & lucrum cessans esse arbitrio boni viri taxandum etiam si pœnam talionis occidens passus sit in fine. Q. & iuramento iniuria affecti probari æstimationem Seraphi. priuil. iuram. 31. n. 15. præuia iudicis taxatione. Crau. cons. 119. Manci. de iuram. par. 4. Q. 212. & per testes vt per eum & Bossi. de iniur. n. 2. & Soe. cons. 146. n. 16. lib. 1.

703 1. Subamp. (vltra subampliationes in corpore ampliationis positas) vt in foro poli licet odium & rancorem offensus remittere teneatur, non tamen damna & interesse; nec in eo etiam remissa censebuntur nisi plena facta remissione. Roma. in l. 2. n. 7. 8. ad Sillan. Marsil. sing. 246. post glo. in cap. si quis contristatus 90. dist. & in cap. 1. de malef. de cõi. Ias. in l. si tibi decem. §. quædam. n. 2. de pact. & Ceual. com. opinio. contra com. Q. 389. licet in contrarium alleget Igne. in l. 1. §. Diuus. n. 25. & 29 ad Sillan. de communi procontraria parte testantem & Ang. de malesic. verbo. nec non ad querelam. n. 90. & Durant. de legat. caut. 34. sed Durant. interesse peti posse tenet nisi plena remissio facta esset & subamp. cõmunem testatur. Carbon. d. Q. 14. versic. secundo. fol. 90.

704 2. Subamp. etiam si hæredes occisi diuites sint adhuc eis damna resici debent Carbon. supra. Q. 15. cõcl. 1. vel artem habeant Ricci. collect. dec. 831.

705 3. Subamp. hæredes occisoris restituere prædicta teneri Carbon. d. Q. 95. concl. 6.

706 1. Lim. 99. amp. nam si sufficiens satisfactio fuerit oblata non potest in iudicio agi nisi iudicis sententia necessaria sit ad consulendum honori, aut damno offensi & læsi. Bonacci. tract. moral. tom. 2. disputat. 3. Q. 4. puncto. 3. n. 5. loquens in foro poli.

707 2. Lim. non procedere quando plena remissio facta esset, hæc enim petitionem interesse tollit Rom. in l. 2. n. 7. 8. ad Sillan. Marsil. sing. 246. Durant. supra. Rim. Iun. cons. 103. n. 38. & seq. subdens tunc plenam factam censeri quando de damnis & interesse mentio facta fuisset Carbon. d. Q. 14. vers secundo. pag. 90. Add. ad Gratia. dec. 58. loquens de facta in confessione sacramentali.

1. Amp. à minore cum iuramento remitti posse sine tutore & curatore, siue iuramento adultus habens curatorem, eo authore remittet; si pupillus sit solus tutor

tutor remittet, & contra hanc remissionem non restituetur Gutier. in auth. sacramenta puberum n. 135. & seq. C. si aduers. vendit. Gomez. de homicid. n. 66. Menes. in l. transigere. n. 65. C. de transact.

708 3. Lim. non procedere quando vulnerans vel occidens ad sui defensionem id fecisset inculpatæ tutelæ modum non excedens, hic enim non teneretur damna vel interesse reficere Crau. cons. 119. n. 7. & seq. Cabal. cas. 248. resolut. crim. nu. 29. & seq. subdens tunc non dici excessum modum, quando saxo offensus pugione se defendit cum aliter non posset ex quo licet se meliori & fortiori instrumento defendere post Clar. in §. homicidium. versic. scias tamen & Gomez. de homicid. n. 22. & cum Crau. sup. n. 72. Cabal. supr. n. 33. probat ad defensam homicidium factum censeri quando occidens prius insultatus fuit, & pugno percussus, & ei turpe fuisset eiusmodi percussionem sustinere, vel quando occidens erat occiso corpore debilior, Quin etiam modo excessu qui aduersarium vulnerat pro sui defensione ad damna, & interesse non tenetur, licet modum excesserit Gomez. supr. n. 38. & Cabal. supr. n. 33. & seq. qui tamen subdunt in aliquo teneri ob excessum iudicis arbitrio non tamen in totum. Carbon. de restitut. Q. 15. in prima concl. vbi lim. procedere ait etiã in mutua prouocatione puta duelli & in suorum etiam defensione.

709 4. Lim. non procedere quando mors non processisset ex vulnere, sed culpa medici vel vulnerati. Gomez. sup. nu. 28. versic. tertius casus Clar. supra. nu. 42. versic. quandoque etiam Cabal. supra. n. 35. & seq.

710 5. Lim. non teneri nisi ad expensas vtiles & necessarias non autem ad superfluas & voluntarias Abb. in c. finem n. 28. 29. de dul. & contuma. Cabal. sup. n. 49.

711 6. Lim. vt licet agi possit ad mercedes medicorum, & alias expensas in curatione occisi factas ęstimatio operarum etiam fiet quibus pater occisi caruit pro tẽpore leg. hereditatum ad lege Falcid. & hominis occisi æstimatio debeatur; attamen non fiet libertatis, vel cicatricum, vel membrorum eius æstimatio sine vulneratus, vel occisus aliquis fuerit, Achil. de Gras. decis. 365. n. 2.

712 7. Lim. non procedere in hærede extraneo qui agere non potest ad damna & interesse occisi Azo. in sum. C. de leg. Aquil. n. 9. Crau. cons. 119. n. 6. Achil. supra n. 4. qui communem testatur, sed filius tamen vel pater occisi ab eo alendi cum aliunde non haberent, ad damna agere posse omnes Dominos ait concurrisse; quamuis in filio hærede substiterint n. 6.

713 Contrarium tenet Carbon. supra concl. 8. qui magis communẽ comprobat vbi etiam creditoribus occisi esse satisfaciendum. concl. 9.

714 8. Lim. actione iniuriarum agi non posse puta si mille perdere maluisse, quam iniuriam seu contumeliam illam pati dicat iniuriam passus; (licet agi possit l. Aquil. ad damna expẽsas & interesse) quia agitur de pœna & publica vindicta, si gratiam Princeps homicidæ condonauerit Crau. cons. 119. nu. 2. vel si dolus cessaret n. 4.

715 9. Lim. operas non posse prætendi quando occisus nobilis erat, nec operari solitus erat Crau. supra. n. 6.

716 10. Lim. non teneri occisorem se iudici offerre ad satisfaciendum pro homicidio etiam si id ei confessarius imponeret Silu. verbo. restitutio. 3. quest. 2. Carbon. d. Q. 15. concl. 4. pag. 95.

717 11. Lim. hæredes occisi nil pro honore defuncti offens petere posse, nisi honor æstimatus fuisset ante mortem offensi Carbon. d. Q. 95. concl. 7.

718 100. Amp. in accusatore iniusto criminis occulti quod in iudicio probari nõ potest, qui mortaliter peccat & famam restituere tenetur de cõmuni Carbon. de rest. Q. 19. concl. 2. quia contra charitatem & iustitiam facit, subdens negantem malo animo crimen de quo iniustè accusatur calumniando accusatorem grauiter peccare, nõ tamẽ teneri restituere famã & Q. 51. contra verum accusantem mortaliter peccare & restituere teneri & desistere teneri si accusationem veram non esse compererit, nec potest vti falsis testibus, & pro iustitia non animo nocendi accusare debet.

719 101. Amp. honorem ablatum restitui debere ex necessitate salutis Carbon. de restitut. Q. 25. concl. 1.

720 1. Subamp. vt honor non reparetur per vindictam, nam vindicta est contra rationem & ex suo genere grauissimum peccatum, repugnat autem, vt peccando honorem quis recuperet cum actionibus honestis acquiratur Carbon. supr. concl. 2.

721 2. Subamp. vt si iniuria vni facta in alios redundaret, ijs etiam honor restitui debeat glo. in cap. parrochianos. de sentent. excom. de communi Carbon. de restitut. Q. 25. concl. 12.

722 3. Subamp. restituere teneri non modò eum qui proxime contumeliam aut conuicium fecit, sed & eos qui causam sufficientem dederunt vt contumelia fieret si quid detrimenti inde ortum sit, qui enim causam damni dat, damnum dedisse videtur, vno tamen restituente cœteri liberantur, verum qui iniuriam irrogauit semper actui restituere debet Carbo. d. Q. 25. concl. 13.

723 1. Lim. amp. 101. nam omni contumeliæ & iniurię etiam verberibus factæ per verba potest satisfieri, quoniam iniuria non tam fit rebus & verbis, quam animo, qui verbis optime patefit; honor ergo restituetur si quis dicat si nihil animo despiciendi aut paruipendendi fecisse, & si hoc animo fecisset se male ac iniuste fecisse & huiusmodi verbis Carbon. supra. concl. 3.

724 2. Lim. nam honoris restitutio optimè fit honoris exhibitione ijs signis quibus honestos homines & re aliqua excellentes honorare solemus Carbon. supra. concl. 4.

725 3. Lim. nam veniæ petitione honoris restitutioni satisfit, namque Deo satisfit venia petita cur nõ priuato Carbon. supra concl. 5. ex magis communi.

726 1. Sublim. non procedere in superiore qui veniam petere non tenetur sed æqualis & inferior & cum iniuria est leuior Carbon. sup. concl. 6.

727 2. Sublim. nam inferior superiori, ignobilis nobili si grauis sit iniuria respectu personæ affectę, aut afficientis circumstantias & genus iniuriæ, hoc casu vltra veniæ petitionem aliqua alia satisfactione opus est Carbon. supr. concl. 7.

728 3. Sublim. veniæ viam non sumi si alio modo possit honor restitui Carbon. supr. concl. 8.

729 4. Lim. nam mediante pecunia honoris restitutio fieri potest, licet inter nobiles & aliqua ornatos dignitate in vsu non sit Carbon. supra. concl. 9.

730 5. Lim. condonatam non esse restituendam hono-

ris

ris ablationem Carbon.supra.10.conclus.10. vide supra.amp.79.in eius.2.limitat.

731 6. Lim. non esse restituendum hæredibus iniuria affecti, nisi & in eos iniuria redundaret.Carbon.sup. concl.11.12.nec per hæredes iniuriantis vltim. concl.quia iniuria fit certæ, & à certa restitui debet.

732 102. Amp. vt gabella fraudata restitui debeat si imposita fuerit (requisitis concurrentibus primo authoritas imponentis c. super quibusdam. §. præterea. de verbo.sig.vt in Imperatore, Rege, Generali Concilio metum & mixtum Imperium habentes Principes, & Respublicæ superiorem non recognoscentes ex antiquissima consuetudine id possunt; secundo causa, necessitatis vel publicæ vtilitatis non priuatæ Principis; tertio forma quæ in proportione geometrica cõsistit circa duo,nempe vt plus possidens plus grauetur, & ex causa maioris minorisuè necessitatis maius minusuè tributum imponatur) & fraudans mortalitet peccat.Carbon.de restitut.Q.32.in princ.& concl.1. Matte.22.& conclus. 6.& Q. 33. dub. 2. ex causa & consuetudine super commestibus etiam imponi posse & dub.7.tradit an gabellarijs offerri debeat.

733 1. Subamp. etiam si antiquissima sit nec de causa impositionis constet adhuc enim iusta præsumitur, fraudans mortaliter peccat, & restituere tenetur. Carbo.supra.concl.8.d.Q.32.

734 1. Lim. nam nemo pœnam impositam gabellam non soluenti soluere tenetur nisi post sententiæ executionem.Carbon.supra.concl.3.d.Q.32.

735 2. Lim. iniusta tributa non obligari in foro poli, & iniusta dicuntur si requisita de quibus in amp. cessarent.Carbon.supra.concl.4.& exigentes mortaliter peccant & restituere tenentur.concl.7.

736 1.Sublim. nam ex accidenti ratione scandali iniusta soluenda esset.Carbon.supra.concl.5.

737 3.Lim. nouas imponi non posse nisi pro necessitate publica totam communitatem respiciente, puta bellum iustum, defensio ciuitatis, redemptio Domini capti bello iusto, pro construendo ædificio, pro liberanda Republica ab onere vel obsequio Carbon.sup. concl.9.ex cõi.Cabedo.dec.lusit.49.par. 2. nec à feudatario Imperatoris habente regalia indefinite Rot. dec. 29.par.1.diuers.Marta.dec.160.Pis. licet possint imponi à Ducibus Italiæ qui iura imperij præscripsere vt per eum.

738 1. Amp. vt si à subditis noua & insolita pedagia & tributa exigantur seu vectigalia sibi non præindicent metu enim soluisse censentur Ond.conf.86.n.17. lib. 1.licet ex diutina obseruantia metu purgatus censetur.Pereg.conf.13.n.11.& seq.lib.1.& licet antiqua iusta præsumantur secus in nouis,nisi causam habeant & fraudari possunt hæc noua, nec exigi possunt Carbon.de rest.Q.33.dub.1.

739 4. Lim. non deberi causa cessante nisi noua superueniat causa; vel nisi præscripta vectigalia forent. Carbon.d.Q.33.dub.3.& ideo si pro custodia viarum fuerint imposita si non custodiantur fraudari possunt. dub.4.

5. Lim. in gabella imposita pro rebus necessarijs vsui deferentis quæ non restituitur fraudata. Diana.part. 2.tract. 17.resol. 28.

740 6. Lim. in clericis qui non tenentur soluere gabellas nisi in quatuor casibus; primo ex Papæ authoritate. secundo ex necessitate communi clericis, & laicis sed cum consensu Episcopi; tertio si negocientur pro se ipsis vel res alienæ sint.Carbon.d.Q.33.disp.7.Ferret.de Gabel.n.431.& seq.

7. Lim. in contractu conditionali in loco purificatæ conditionis non contractus solui debere. Meno. cons. 96... n.24.lib. 10.Gutierez.de gabel.Q. 8. n. 9. Zuccar. in conf.post.dec.luca.nu. 19.& seq. vbi etiam ex noua adiecta qualitate ibi contractum dici irritum.

741 103. Amp. vt sub conditione data vel donata, cõditione & causa finali (non etiam impulsiua) cessante, restitui debent, prout & modo non impleto, nisi conditio talis esset quæ non adiecta censenda foret, & si finalis causa simulata esset restitui deberet. Carbon.de restitut.Q.44.

742 104. Amp. vt ficta sanctitate acceptum seu ex ficta paupertate restitui pauperibus debeat Innoc.& Abb. in cap.quia plerique.de immu. Eccle. n.36. nisi paupertas vel sanctitas vt causa accipiendi non fingatur, sed ideo fingeret vt ad dandum moueret ratione paupertatis, & si vere pauper sit non teneretur restituere Carbon.de rest.Q.50.ad finem.dub.50.

743 105. Amp. vt Reus in iudicio veritatem fateri debeat si à proprio iudice de crimine cuius præcesserit infamia vel semiplena probatio interrogetur id quod in processu debet esse probatum, & indicatum reo, alioquin appellare potest; nec etiam tenetur complices reuelare nisi prędicta præcedant, & prædictis cessantibus negare potest, nec peccat mortaliter, prout accideret si prædictis concurrentibus negaret; & vbi negare potest id facit iuxta suam intentionem, scilicet se non fecisse id de quo iudex interrogare possit. Carbon.de restitut.Q.51.vers.primum dictum in reo & Q.19.concl.8.de cõmuni quod nulla infamia præcedète posse verbis ambiguis iudicem fallere non tamen directo mentiri ex communi Silua.nup. lib. 3. n. 41.& seq.& Ceual.Q. 603. vbi verissimam & consulendo & iudicando tenendum & Q.301. iuramentum de veritate dicenda à reo exigi posse, si tamen neget delictum commisisse & de periurio conuinceretur nõ posse de periurio puniri & idem in iuramento calumniæ & in respondente positionibus & Surd.dec.17.n. 7.& 15.Diana.par. 2. tract. 15. resol. 27. non teneri fateri si de pœna graui puta capitali, confiscationis bonorum, triremium vel mutilationis membri nisi plene delictum foret probatum & par.3.resol.52. reũ negantem delictum ex quo pœna pecuniaria inferretur non teneri ad restitutionem.

744 106. Amp. vt vendens plus iusto præcio, legitimo, vel naturali mortaliter peccet & illud plus restituere teneatur in his quæ ad victum sunt necessaria de cõmuni omnium Carbon.de restitutio. Q. 52. concl. 1. nisi ex liberalitate id plus donaretur, vel ratione dàni concl.2.& 3.& siue plus siue iusto minus constituatur ad iustum in foro poli reduci ac restitui debet Bal. in c.cum causam.2.in fi.de testi.Iaf.in l.fiquis in conscribendo.n.5.C.de pact.Franc. Marc. dec. 698. n. 6. par.2.Cirier.de primogenit. Q.15.n.3.lib.2.Lopez.de contract.lib.1.cap.13.de communi Soarez.com. opi. lit.C.n.17.& lit.E.n.138.Ferrat.caut.19.n.4 licet secus dicat iure canonico in foro contentioso & Manti. de contract.lib.4.tit.20.n.59.& seq.Spino. de testam. glo.rubr.13.part.n.52.Barbos.in 4.part. rub. sol. matrimo.

trimo.n.16.Iacob.à Canib.de executor.vltim.volun. §.consentaneum.n.10.de communi Carbon.de restit. Q.52.concl.4.de magis communi Farin. Q. crim. in fragment.par.1.verbo,decipere.n.43.dixi in tractatu emptionis & venditionis.de magis communi in foro poli.Tiraq.de leg.connub.glo. 9. n. 8. & seq. & Add. ad Bertaz.cons.crim.238.lit.D. & Lup. in cap. nauiganti.n.11.de vsur.

745 Contrarium nisi magna læsio sit. Moli.de primog. lib.1.cap.5.n.56.

746 1. Lim. primam opinionem non procedere in sciẽter emente Dec.in l.semper in contractibus,157.n. 9. de reg. iur.

747 Contrarium vt ampliatio procedat siue scienter siue ignoranter læsio contigerit.Couar.var.lib. 2. cap. 4.n.11.Farinac.supra.n.45.& 46.

748 2. Lim. non procedere in emente minoris quàm res valeat à sciente rei valorem qui tutus est in foro poli.Rip.in l.si vmquam.n.18. Q. 9. C. de reuo. don. Soarez.com.opi.lit. D. num. 17. & lit. E.n.139.Crema.in l.2.n.159.C.de rescind.vend.Meno. cons. 109. n.30.nisi necessitatis causa, vel mentis leuitate vendidisset, vel nisi ex parte emptoris nimius affectus interuenerit.Crema.d.n.159.Farin.supr.n.48.

749 3. Lim. non procedere in emente ad rem actionem qui minus iusto pręcio emere potest vt ex Inno.tradit Cag.in l.qui actionem.n.10.de reg.iur.

750 4. Lim. non procedere cessante dolo emptoris. Trentacinq.de subst.par.2.c.16.n.5.versic.secundo.

751 Contrarium tenent. Crema.supra.n.158.& Farin. supra.n.154.

752 107. Amp. vt venditor sciens vitium rei in substantia, quantitate notabili, pondere, mensura, qualitate maioris momenti & idem si post venditionem scientia superuenerit restituere teneatur ex receptissima. Carbon.de restit.Q.52.concl.6.& conclus. 7. celantẽ rei notabile vitium tribus casibus restituere teneri; Primo si defectus damno sit emptori; Secũdo si ad id inutilis emptori res esset,gratia cuius emitur;tertio si quis emeret vt reuenderet & cum tali vitio minus vẽderetur extra hos casus seruato iusto præcio vitium tacere potest.

753 108. Amp.vt emens ab eo qui iustum præciũ ignorat illud ei manifestare teneatur Abb.in c.quia plerique.de immu.Eccle.de cõi.Carbo.d.Q.52.concl.13.

754 109. Amp. vt emptor iusto soluto præcio ad aliud obligari nequeat esset enim vsura ac restitui deberet. Carbon.d.Q.52.concl.14.

755 110. Amp. vt si vendatur res plus iusto præcio à Republica taxato etiam si dubium sit an iustum sit, iniquum erit; secus si expræssè præcium iustum non foret & non seruaretur æquitas naturalis; præcium autem à lege humana taxatum etiam clerici seruare debent, quia æquitati naturali consentaneum est quã omnes seruare tenentur.Carbon.d.Q.52.concl.16.

756 111.Amp. simoniace data restitui debere Nauar. in manual.cap.23.n.103.Carbon.de restit.Q.60.versic.21.vbi non esse ei faciendam qui dedit sed pauperibus quia non est facienda iure Diuino sed humano, & non nisi post sententiam ex communi ante autem rem in iudicium deductam ei qui dedit restitui potest; secus postea de communi Gutierez.cano.QQ.lib. 2. cap.23.n.20.dixi in tractatu, Simoniæ & in simonia reali ita etiam tradit Carbon.supr.versic. 24. & idem de eo qui simoniæ à tertio commissæ notitiam postea habuit quod resignare, & fructus ex quibus ditior est factus restituere debeat versic.25.de communi,Garz. de benef.par.8.c.1.n.45.& antecedentibus.

757 1. Lim. nam per simoniam mentalem accepta nõ restituuntur c.vlti.de Simon.Carbon.de restitu.Q.60. versic.22.de cõi.Garz.d.n.45.

758 2. Lim. conuentionalem ex neutra parte completam ad restitutionem non obligare.Carbon.supr.versic.23.subdens temporale datum spirituali non accepto danti restitui debere,quia conditione non impleta contractus non dicitur factus; si autem completa sit ex parte eius qui spiritnale dedit,licet sit peccatum non adest poenæ subiectio & collatio tenet vt stilo curiæ seruatur.

759 112. Amp. in clericis qui si inhabiles sint puta minores 14. annis & beneficium obtinuerint, curatum ante 25.illegitimi, irregulares, hæretici, eorum filij, excomunicati, simoniaci, & huiusmodi beneficia obtinere non possunt, & qui accipiunt beneficium curatũ animo nõ clericandi mortaliter peccant,& fructus restituere tenentur licet in simpliei beneficio secus videat.Carbo.de restitut.Q. 61. Nauar. in enchirid. c. 25.n.118.vbi clericum qui simplex beneficium acquisiuit animo non consequendi sacros ordines non teneri restituere fructus licet mortaliter peccet & Senat. Dolan.dec.65.n.8.

760 1. Subamp. vt beneficium curatum residentiam exigens obtinens si non resideat non lucratur fructus licet Vicarium tenuerit Concil.Trid.sess.13.cap.1. de reform.Carbo.d.Q.61. versic. quartum exceptis causa studij & Theologiæ Doctoribus publice in aliqua Vniuersitate docentibus ibid.& cap cum eo. de elect. in 6.vel alia iusta causa non residentibus Carbon.sup. Garzia.de benef.par.2.c.1.n.5.

761 2. Subamp. in habente plura beneficia simplicia etiam sine dispensatione sine causa si vnum ad substentationem sufficeret conuenientem restituere tenetur.Carbon.supra.versic.quintum.

762 3. Subamp. vt qui crimen commisit quo ipso facto beneficio priuatur fructus restituere debet & idem si per sententiam priuandus sit; vt hęresis, schisma, lęsa Maiestas, simonia, sodomia frequentata Cardinalis, Episcopi curati & iuuantis percussio, homicidium qualificatum, falsarius literarum Apostolicarum qui per vim possessionem beneficij ingrediuntur, qui profitetur religionem qui ipso iure amittit, matrimoniũ ab existente in minoribus contractum etiam non consumatum, vel inualidum, & etiam ante consumationem muliere ingrediente religionem, curatus ad ordinem necessarium intra annum se promoueri non faciens ipso facto, & si incompatibile receperit ipso facto,causę sunt iustæ priuationis licet in alijs sententia requiratur Carbon.concl.61. de rest. versic. multa & excõmunicatus qui est in mora absolutionem petendi ante eam non lucratur fructus & idem de suspẽso nisi per ipsum non steterit quin absolueretur versic. octauum & versic. nonum. sed beneficiatum homicidam iniustè, posse retinere nec dici ipso iure vacare ex cõi. Viui.dec.6.n.18.

763 4. Subamp. clericos beneficiatos restituere teneri ecclesiastica bona quæ post sufficientem substenta-

tionem

tionem male dispensarunt de magis communi Carbon. de restit. Q. 61. versic. decimum; sed fructus in magno excessu male consumptos restituere non teneri licet mortaliter peccet clericus ex cõiori Garzia. de benef. par. 2. c. 1. n. 6. 7. de communi Leo. in thes. fori. Eccle. c. 12. n. 21. vbi ex Coua. in c. cum in officijs n. 3. in fi. de testam. de consuetudine non seruari ait sed esse corruptelam.

764 5. Subamp. beneficiatos qui post sex menses ab accepto beneficio non recitant officium restituere teneri, & admonitione præmissa si non resipiscant beneficio priuantur, dummodo fructus percipere possint. Carbon. supra. versic. vndecimum Garzia. de benef. par. 3. c. 1. n. 23. ex constitutione Pij V. 138. quæ cum impediat acquisitionem ipso iure sine iudice operatur ex cõi n. 32. & per tot. plura de hac restitutione explicat, & respectu residere omittentis. c. 2. vbi n. 151. in foro poli non restitui nisi per sententiam condemnetur. Vasq de succes. lib. 3. §. 22. n. 56. in contentioso nõ teneri restituere, sed in poli foro controuersum ostendit in negatiuam cum alijs quoad omnes fructus inclinans.

765 6. Subamp. vt fabricæ illius Ecclesiæ restitutio isthæc facienda sit in qua habetur beneficium, vel pauperibus; distributionum verò quotidianarum restitutio & distributio inter participantes fiet, & quando ex communi massa sumuntur, restitutio Canonicis fiet Carbo. supra. versic. duodecimum Garzia. supra. n. 35 amissas ob non interessentiam fabricæ vel pauperibus dari, licet amissæ per aliquem Canonicum massæ capitulari dentur. n. 36. & par. 3. c. 4. in fi.

766 7. Subamp. in pensionarijs qui tenentur officium Beatissimæ & Gloriosissimæ Mariæ semper Virginis recitare vel horas in choro, & non recitant Carbo. supra. versic. decimum tertium ex bulla Pij. V. quoad primum & ex cap. 1. de cleric. non resid. in 6. quoad secundum Garzia. de benef. par. 1. c. 5. n. 67. qui tamen restringit ad percipientem pensionem vt clericum non titulo seculari.

767 8. Subamp. idem esse in omnibus ministris qui stipendium accipiunt; nam si suis non fungantur muneribus pro rata restituere debent Carbo. supr. versic. decimum quartum & si indigni sint Garz. de benef. par. 7. c. 7 n 30.

9. Subamp. in indigno beneficij, qui saltem ad damna & interesse tenetur & collator in subsidium Garzia. de benef. par. 7. c. 7. n 23. & seq.

768 10. Subamp. curatos non modò pro horis, verum etiam pro sacrificijs prætermissis restitutioni obnoxios. Carbo d. versic. decimum quartum.

11. Subamp. in eo qui intra bimestre à die adeptæ possessionis curati beneficij professionem fidei non emisit, Garz. de benef. par. 3. c. 3. n. 35. & seq. vbi etiam fabricæ Ecclesiæ vel pijs locis dari, & vbi capitulo applicantur non potest cum eo componi, & nisi à Papa donari non possunt vel sacra Pœnitentiaria data aliqua eleemosina n. 53. & seq distributiones vero nõ perdi num. 58. nisi eam non faciat ex ignorantia vel inaduertentia. n. 66 & seq.

769 1. Lim. amp. 112. eum qui ficta sanctitate si dignus sit beneficium acceperit non teneri restituere. Carbon supra. versic. tertium.

770 2. Lim. non teneri fructus restituere nisi pro rata defectuum Carbon. supra. versic. decimum tertium. Garzia. supra. n 34.

771 3. Lim. nã pauper superioris licentia fructus quos restituere deberet retinere posset. Carbo. d. versic. decimum tertim.

772 113. Amp. vt si bellum moueatur à Christianis cõtra Turcas, hæreticos, infideles vt fieri potest & debet. Carbon. de restit. Q. 62. vbi etiam probat bellum non esse ex se malum; & vt iustum sit quinque requiruntur; primum publica authoritas, causa iusta; secundum est quando scilicet à suis iniuste acta punire vult Respublica, vel si iniuste occupata recuperare velit, qua de causa contra Turcas Christiani bella gerunt; tertium quod prius legati mittantur pro suorum recuperatione, & quod bellum sit vltimum remedium; quartum recta intentio non lucri causa fiat; quintum vt in progressu iura belli seruentur, & pacta, & legatorum impunitas & huiusmodi vt per eum qui alia de bello tradit, & si iuste motum fuerit obligatio restitutionis cessabit, secus si iniustè hoc enim casu restitutioni locus erit; declarando quod si bellum sit defensiuum sine authoritate cesset peccatum; damnum tamen illatum non coactè defendendo restitui debet pro excessu cap. olim. 1. de restitut. spoliat. si modum non excedit mortaliter peccat; idemque dicitur de eo qui bellando recuperat suum qui peccat mortaliter licet restituere non teneatur, ideo autem grauiter peccat, quia in re graui iuris ordinem peruertit, si bellum iustum authoritate infert, vel suscipit non tenetur restituere; si vero iniustum restituere debet omnia damna etiam subditis Carbo. supra. Q. 63. qui communissimam testatur subdens quod Princeps bellum iniustum suscipiens cuius causa non esset criminosa, non seruato ordine admonendo aduersarium an sine bello restituere vellet, peccat & suis damna reficere tenetur & restituere quod plus damni intulit quam percipere deberet, vel receperit quam deberet ab his qui culpa carerent, vel si oblatam satisfactionem recusaret si crimen non intercessisset, & si initio iustum videretur postea iniustũ apparuerit, damna post modum illata restitui debent, & vbi etiam res dubia esset damna omnia restitui debent & dub. 2. inquit durante conflictu omnes qui occurrunt occidi posse, modo is non occurrat qui naturali reuerentia, vt pater seruandus sit, parta victoria particulares nequeunt hostes occidere, illi vero qui belli iniusti causa fuere occidi possunt non ex furore belli, sed iuridico more vt Rei necantur & in 3 dub. tradit quando Ciuitas militibus in prædam dari possit, nempe si pro plena victoria nullum aliud remedium subesset tradi posse non tamen Ecclesias & monasteria spoliari posse sub pœna excõmunicationis bullæ in cœna Domini, & innocentes directo offendi nequeunt, peregrini, hospites ad nundinas venientes mercatores & rustici vt per eum & dub. 4. Principem damna illata subditis non posse condonare, nisi ex iusta causa cum nõ posset hosti resistere dando quid minus ne maius amittat nec peccat, nec restituere tenetur & dub. 5. milites si bellum dubium sit mortaliter peccare ac restitutioni obnoxios esse si dubium sciant; stipendiati pugnare possunt nisi eis constet belli causam esse iniustam, secus si nullo modo subiecti essent, parati autem ad pugnandum in quocumque bello indifferenter mortali-

ter

ter peccant. & dub. 6. pugnantes culpabili ignorantia iusti belli vel iniusti, quia scire debuerunt & potuerũt mortaliter peccant & restituere tenentur, & si ignorantia sit inuincibilis quia nec debuerũt nec scire potuerunt ad aliquam restitutionem tenentur & dub. 7. milites sine licentia sui Ducis pugnantes & sua recuperantes mortaliter peccare sed restituere ea non tenentur, sed si aliena receperint, vel damna intulerint restituere debent nisi tacita Principis voluntas saltẽ subesset & dub. 8. captiuos Turcarum remigantes in bello iniusto non peccare & dub. 9. seruos in bello captos, vel emptos licitè non posse fugere ex cõi. & dub. 10. die etiam festo bellare posse dummodo missa audiatur si adsit facultas. Soarez. alleg. 8. n. 10. ex l. si captiuus. §. expulsis. de capti. & postlim. reuer. inquit quod licet bello quæsita Principis sint, domino tamen priori restitui debent.

Iniusto autem bello vi capta restitui debent & iuramẽta relaxari c. sicut. 29. de iur. iur.

773 114. Amp. vt qui ex contractu puta mutui, locati, commodati depositi & huiusmodi aliquam rem pro certo tempore & ad vsum certum accepit, elapso tempore restituere debeat nec possit ad alium vsum, vel vltra vti, alioquin ad damna & interesse tenebitur & commodatarium qui pro sui vtilitate recepit, si culpa sua perierit ad restitutionem teneri ex cõi. Carbon. supra. Q. 72. concl. 2. secus si culpa cesset concl. 1. sed si gratia commodantis sit factum commodatum, cõmodatarius non tenetur ad restitutionem si eius dolus vel culpa lata cesset. concl. 3. idem si gratia vtriusque res locata vel commodata esset. concl. 4. mutuatarius autem tenetur indistinctè restituere etiam culpa cessante concl. 5.

774 115. Amp. vt rei restitutio facienda sit à quo res accepta fuit. Carbo. de restit. Q. 73. in versic. quo etiam & reg. 2. ex cõi.

775 1. Subamp. etiam si tradens vsum, custodiam, vel procurationem rei haberet, adhuc illi restitui debet, licet in foro poli domino restitui possit si ei vtile esset nec damno vsurarij vel custodis cederet. Nauar. c. 17. n. 29. Carbo. supra. reg. 4. ex cõi.

776 2. Subamp. etiam si dubitetur cuius res sit adhuc tradenti restitui debet. Carbon. d. Q. 73. reg. 6. ex cõi.

777 3. Subamp. in pecunia ad certam causam data vel sub conditione quæ defecit, danti enim restitui debet Nauar. cap. 17. n. 28. Carbon. supra. reg. 7. ex cõi.

778 4. Subamp. hæredibus eius à quo habuit seu domini restitui deberi Carbon. de restit. Q. 76.

779 5. Subamp. vt ei solui non possit cui creditor debet in foro exteriori, nisi ex eadem causa essent debitores in foro interiori, secus si dominum soluens admonuisset, nisi inuito creditore soluisset Carbon. supra. Q. 85. concl. 1. & seq.

780 1. Lim. 115. amp. vt domino suum restitui debeat ab eo vel aliunde habitum Carbon. supra. reg. 3. ex cõi. d. Q. 73.

781 2. Lim. nam ab eo acceptum qui nullum ius habet vt monacho & filio, patri & monasterio restitui debet. Carbon. supra. concl. 5. d. Q. 73.

782 3. Lim. non procedere quando causa dationis ad effectum perducta fuisset siue turpis iniusta, vel honesta sit, vbicumque restitutio facienda est non danti, sed pauperibus restitui debet de communi Carbon. supra. reg. 8. quamuis non desint recipientem ante sententiam retinere posse tenentes d. Q. 73.

783 4. Lim. non procedere in re data simoniace quæ non danti sed Ecclesiæ restituenda est cap. de hoc de simo. licet quandoque ei qui dedit restituatur vt in c. veniens eod. tit. Carbon. supra. reg. 9.

784 5. Lim. nam iure naturæ vel ipsa ratione inspecta ei restitui debet à quo res accepta fuit, secus iure humano ideo per iudicis sententiam fisco vel alteri res applicata tradi debebit. Carbon. supra. reg. 10.

785 6. Lim. nam si dominus ignoretur vel ita absit, vt ei restitutio fieri nequeat nisi hæredes adsint, pauperibus in vtilitatem domini restitui debet nisi de re notabili ageretur cap. sicut dignum. de homic. Carbon. supra. reg. 11.

786 7. Lim. datum causa nocendi alteri ei non esse dãdum qui iniuria affectus fuit ante sententiam namque in pauperes distribui potest nisi pro se recipiens retinere velit. Carbon. supra. reg. 12.

787 8. Lim. nam res empta ab iniusto possessore non animo restituendi domino, si vendens non compareat domino restitui debet sine pręcij recuperatione, quod recuperabit emens animo restituendi domino de magis communi Couar. in reg peccatum par. 3. in initio. n. 5. & Carbo. de restit. Q 74. concl. 2. vide supra amp. 53. qui loquuntur si modico præcio pro domino emerit. Affl. dec. 369. n. 6. 7. Lup in rub. cap. per vestras. §. 65. n. 57. de donat. inter. vir. & vxo. Bursa. cons. 43. n. 35. dixi in tract. furti & infra. n. . . . .

788 Contrarium ut pro domino emens nisi ab hostibus emisset præcium non recuperet Benint. dec. 34. Natt. cons. 436. Assis. dec. luc. 42. Granuc. Theore. 24. de cõi Farin. Q. 177. n. 40. & seq. nisi ab hostibus emerit uel domino utilis fuerit uel præcium conuersum fuisset in rem domini.

789 1. Sublim. nam à fure emens si ipse compareat ei non domino de iustitia restituere tenetur, quamuis de charitate domino restituere possit. Carbon. d. Q. 74. concl. 4.

790 1. Lim. d. sublim. non procedere quando emens à fure probabiliter crederet non restituturum, & sine suo detrimento restituere posset, tunc domino non furi poterit restituere hoc monito fure ne restituat interim & in conscientia tutus uiuat. Carbon. supr. cõcl. 5. secus si detrimentum pati posset tunc domino restituere non posset concl. 6.

791 9. Lim. nam in exteriori foro res ab iniusto possessore habita domino restitui debet l. inciuilem. C. de furt. Carbon. supra. concl. 8. & quidem sine præcio & l. si mancipium. C. de rei vendicat. Mascar. concl. 831. n. 18. & seq. ubi etiam ignorantiam in dubio præsumi Lepid. dec. luc. 151. uersic. his ita. Farin. Q. crim. 177. n. 20. & seq.

792 10. Lim. nam dubius an uendens rem sibi dominus sit, eam emere non potest tuta conscientia, nisi animo eamdem domino inuento reddendi, & si diligentiam adhibuerit uendere uel donare potest emptore monito rei conditionem Carbo. d. Q. 74. concl. 13. & seq. & si superueniat rumor quod aliena sit retinere potest animo restituendi, & uendere animo præcium tradẽdi emptorem monendo in casu quo alterius esse compertum sit concl. 16. de fructibus autem dubij possessoris controuersum probat, concl. ultima.

793 11. Lim. vt nec domino restituenda sit constito in eius perniciem re sua dominum abusurum, etiam si magna contentione rei dominus instaret, itaut si posset impediri restitutio nec fieret mortaliter peccaret & ad restitutionem restituens teneretur veluti causã damni dans de communi Carbon. de restitution. Q. 75. quod si dominus contra charitatem vellet abuti non debet restituere nisi minaciter dominus instaret & tempus restitutionis aduenisset vt per eum.

794 12. Lim. vt si is à quo res habita fuit, vel dominus aut cui debetur absit nec reperiatur diligentia adhibita, pauperibus vel in pios vsus erogari potest authoritate ordinarij, nisi de re modica ageretur proqua d. authoritas non est necessaria Carbon. de restit. Q. 76. dub. 2. intellige nisi adessent hęredes quia eis restitui deberet & Q. 78. vel consanguineis vers. sextum.

795 13. Lim. vt inuenta licet verò domino reperto ex perquisitione restitui debeant, eo tamen non inuento præhabita locorum diligentia solita in perquirendo pauperibus restitui debet cum authoritate superioris si de re momenti agatur Carbon. d. Q. 76. dub. 3. cessantibus tamen hæredibus domini rei & dub. 5. & si inueniens pauper esset pro se retinere posset. concl. 7. quamuis expedire dicat in manibus confessarij tradere vt ad libitum distribuat, inuẽtoris autem nõ fieri probat. Q. 77.

796 116. Amp. vt debitor teneatur domino rem suam eiue debitam restituere vbi eam accepit cap. Episcopis. &c. reintegrandæ. 3. Q. 1. de communi Carbon. de restitut. Q. 78. vers. primum.

797 1. Lim. 116. amp. nam bonæ fidei possessor rẽ alienam vbi est restituere tenetur Carbon. supra versic. secundum.

798 2. Lim. nam ex contractu ibi reddi debet vbi conuenit, vel cõueniri potest ac repeti Carbo. sup. versic. tertium post Nauar. cap. 17. n. 42.

799 3. Lim. nam si a loco dominus recesserit etiam sine iusta causa qui iustè recepit expensis creditoris transmittere potest ad eum ex communi, si verò expensa magna esset & ferè ad rem debitam ascenderet monendus esset dominus quid fieri vellet nec mittere teneretur Carbon. supr. versic. quartum & quintum & domini expensa aliò transmitti debet quò dominus migratus est nisi absque expensa dominus transmissurus fuisset vers. seq.

800 4. Lim. nam nuncio à creditore destinato tradi potest, & si pereat quomodocumque domino perit; debitori autem perit, si ipse nuncium miserit quomodocumque pereat, si verò rem eam miserit debitor per nuncium fidelem sine cuius culpa perierit creditori peribit, quia creditor dominus mansit, licet si miserit per nuncium non fidelem debitoris mittentis periculum foret. Carbon. d. Q. 78. vers. ad extremum.

801 117. Amp. vt compositio quam debitor cum Pontifice faceret de aliquo soluendo, & tuta conscientia reliquum retinendi si debitor certus sit non liberet à restitutione in conscientia; quod si verus dominus adhibita omni diligentia non inueniatur, erit tutus in conscientia; qui autem fraudolenter bona à pluribus occuparit compositione liberari nequit; potest Papa dispensare & componere in bonis incertis; vt autem debitor ex compositione in conscientia tutus sit non quid minimum, at proportione seruata soluere debet, non expectato iubileo sed quam primum compositionem obtinendo Carbon. de restut. Q. 86.

802 118. Amp. vt si bonæ fidei debitor omnia habeat restitutioni obnoxia nisi creditor sit in eadem necessitate extrema, & futuræ restitutionis spes probabilis esset, sit ei restitutio facienda retento eo per debitorem quod est necessarium pro sui status conseruatione vt eiusdem status pauperes seruare solent, instrumenta suæ artis artifex retinebit; quod si spes probabilis futuræ restitutionis adesset non teneretur integrè restituere itaut cadat à suo statu, sed sat est si in suo statu se restringat vt restituere possit Carbon. de rest. Q. 88. concl. 1. & 2. & si sua bona alijs habeat obligata, & iniuste acceptum restituere debeat à suo statu cadere debet & ad magnam se necessitatẽ redigere posset, tamen instrumenta retinere si artifex esset. concl. 3. si aliena bona habeat restituere tenetur vsque ad mẽdicitatem non ad infamiam si mutuata vel furto alteri ablata haberet; concl. 4. quas autem ex alienis bonis empta haberet restituere teneretur ad grauem vsque necessitatem concl. 5. malus autem possessor ex iniqua acceptione omnia restituere tenetur ex communi.

803 119. Amp. non valere venditionem dilata præcij solutione, si propterea merces uel bona plus iusto præcio uendita sint; uel minus iusto præcio anticipata solutione, nisi probabiliter dubitetur an plus uel minus his temporibus merces uenditæ ualituræ forent Hostien. in sum. de usur. n. 8. uers. quarto Rodulph. de usur. part. 2. Q. 29. n. 44. Buro. in cap. cum dilecti. nu. 37. & seq. de emp. & uend. Soc. cons. 176. n. 9. lib. 4. Archiep. Florent. de usur. n. 16. 17. Petr. de Vbal. de duob. fratr. part. 5. n. 24. & 25. ex Bal. in rub. C. de usur. n. 4. Natta. cons. 369. n. 1. & 2. & cons. 670. Add. ad Bertaz. cons. cri. 238. lit. B. Rim. Iun. cons. 218. n. 58. de magis cõi. Gutierez. de iuram. confir. contract. part. 1. cap. 2. n. 6. intelligens ex aliorum mente quod hæc uera æstimatio consideretur secundum ualorem proprietatis fundi venditi cum fructibus percipiendis tempore quo dies solutionis non dum venerit cum hoc verum proprium & considerabile interesse sit Lopez. de cõtract. lib. 2. cap. 22. 35. 36. versic. propter aliqua vbi cõmunem etiam si periculum aliquod subesset vers. ad sextum & cap. 37. versic. his autem probat ratione metus debitum non consequendi plus recipi minimè posse & cap. 41. vers. ex prædictis vbi de lanis per pastores venditis Mastril. decis. 106. vbi si ematur, vel conducatur vilius anticipata solutione, tametsi verisimiliter non certitudinarie hoc accidit Spino. de testamẽt. glo. rubr. part. 13. n. 47. & 54. pręsertim si merces corruptas ad tempus solutionis seruare non posset n. 55. Gutierez. cano. Q.Q. lib. 1. cap. 39. nu. 10. vbi illicitum dicit contractum pro maiori prætio quod valebit à tempore contractus ad mensem Maij, vel Iunij post Coua. var. resolution. lib. 2. cap. 3. n. 7. & seq. de communi Carbon. de restitut. Q. 52. concl. 9. Lup. in c. nauiganti. n. 104. & 105. de vsur. & 111. magis communem testatur in foro poli, & restitui debere id plus Viui. dec. 28. vbi etiam legem non vendendi nisi certo præcio & nimis carè transgredientem mortaliter peccare etiam si clericus vendat, & in casu necessitatis vendere quem cogi etiam de clericis loquens, & dec. 106. mortaliter peccare legi etiam ciuili con-

trauenientem sed ex Feli.limitat In cap. Ecclesia.nu. 37.& sequēt. de constit.Surd.de alim. tit.1. Q.77. vbi ex necessitate cogi quem vendere quod habet vltra suum victum tam à Laico quam ab Episcopo; & cogi etiam emere fruges quæ fiunt deteriores à Republica iuxta patrimonij quantitatem nec corrupta bonis misceri posse fisco excepto; sed vbi quis vendere cogitur, intelligitur iusto præcio refecto l. fideiussor. §. meminisse. vbi Doc.de legi.1. Rol. cons.71.n.9. lib. 3.Surd.de ali.tit.8.priuil.77.n.14.& priuil. 94. in casu necessitatis cogi vendere victualia habentem præcio taxato & in conscientia excedi non posse ex communiori.

804 Contrarium tenet Bertaz cons.eri.138.n.3.in fi. & Vasq.contr.ill communem dicit lib.3.cap.50.n.5. vt refert Gutier.d.n.6.

805 1.Lim.amp.119. non procedere in venditione immobilium in quibus contractus vsurarius non præsumetur, sed ad prætium supplendum agendum erit Bal.in rub.C.de vsur.n.4.Petr.de Vbal.de duob.fratr. par.5. nu.24. Soc. cons.176. nu.4. & 9. quando aliàs non inuenisset emptorem & 103.n.22. lib. 4. Burgos. in cap. ad nostram.nu.18.de emp.& vend. Lup. in d. cap. nauiganti. n.117. Rim.Iun. cons.177. n.20. subdens merces in hapotheca existentes quid immobile censeri.

806 Contrarium tenent Salic. in autb. ad hæc. n.8. C. vsur. Rodulph. de vsur.in cap.cōsuluit.n.9.par.2.Dec. cons.119.n.13.de magis cōi.testantur Soc. cons.88.n. 15.lib.4. & Gutier.cano. Q.Q lib.1. cap.39.n.17.& sequent.

807 2 Lim.non procedere quādo ratione periculi & laboris suscepti aliquid vltra moderatè emptoris consēsu augeretur in prætio, hæc.n. æstimationem recipiunt Molina.de contract. disp.356. Lopez. de contr. lib.1.c.37. vers.ar verò.& vers.secunda conclusio; inquit conuenire posse de aliquo soluendo vltra præciū pro damnis pro debiti recuperatione, culpa debitoris incurrendis Gutier. sup. nu.32. vbi etiam ratione expensarum.

808 3.Lim.non procedere in rebus etiam pondere, numero, vel mensura consistentibus, quando emptor præsente pecunia non fuisset verisimiliter inuentus, tunc enim non erit vsura es quo pecunia nō potest videri ab alijs tradita etiam postea illis mutuata, quia illam solutioni paratam non habebat Sali. in autb. ad hæc. nu 8. Q. 9. C. de vsur. Anan. in cap. in Ciuitate. nu. 3. de vsur. Soc. cons. 176. nu. 4. versic. sexto. lib. 2. Dec. cons. 111. nu. 8. Siluest. in verbo, vsura. 2. §. 1. Caietan. 2. 2. Q.77. Rim. Iun. cons. 177. nu. 14. Valasc. dec.44. n.4. Lup.in cap.nauiganti.n.107. de vsur.

809 Contrarium & præcium iustum temporis contractus debere solui tenent Bal.in d. rubr. C.de usur. n.4. Petr. de Vbal.sup. Couar.uar.resol.lib.2.cap.3.n.6.7. Gutierez.supr.n.36.& seq.

810 4.Lim.non procedere in venditione in nūdinis facta ad creditum carius quam si præsente pecunia uenisset Moliua.de contract.disp.357. qui intelligit dūmodo præcium non sit in indiuisibili & à lege taxatū sed crescere, ac decrescere possit ut per eum Couar. sup n.6.ubi tamen controuersūprobat Lup. in d.c.nauiganti.n.129.probans si non inueniantur emptores carius ad tempus uendi posse, & præsente pecunia uilius emi,

811 5.Lim.non procedere quando non excederetur rigorosus iustus ualor aut infimus iustus de cōi omnium Molina.sup.d.disput.355.n.1. & Lopez de contract. lib.1.c.36.uers.secunda cōclusio, nisi præcium fuisset à Republica taxatū ut per eum Dec. cons. 111.n.11. Spino.de testam.glo.rubr.13.par.n.47. probans ultra à lege taxatum uendere mortale esse peccatum; quod si taxatum non sit, quod in publico foro uenditoribꝰ soluitur, iustum censeri & est diuisibile, & iustitiæ latitudinem habet, cuius alterum extremum dicitur rigidum præcium, alterum medium quod uocatur moderatum; ut si res iuste decem aureis uendatur, nouē & undecim uendi possit, & intra illos extremos limites licet omnibus carius uendere pecunia credita quā numerata, & uendens ultra à lege taxatum præciū restituere tenetur etiam si clericus esset n.54. Lup. in d. cap.nauiganti.n.116.de usur.

812 6.Lim.non procedere in uēditione pro maiori precio soluendo tempore mortis emptoris, uel matrimonij, monachatus aut præsbiteratus, dummodo læsio non interueniat ratione habita dubij futuri euentus Dec.cons.115.& ita iudicatum testatur Thes. Q. forens.14.n.6.lib.2.

813 7.Lim.non procedere quando data dilatione præcium propter lucrum cessans, damnumue emergens augeretur uel minueretur, si hoc emptori fuerit significatum Molina.sup.n.4.& seq.ubi declarat & disput. 355.de cōi Soc.cons.88.n.16.lib.4.Dec. cons. 111. n. 9. Lopez.d.c.36.uers.4.Rim. Iun.cons.586.n.1.& seq. Lup. in d. cap. nauiganti. nu.128.de usur.uide infra. lim.20.

814 8.Lim. non procedere nisi quando uēditur res emptori in necessitate constituto, secus in emente merè uolūtario, ac de rei ualore optimè instructo Thesaur. supr.n.9.

815 9.Lim.non procedere nisi uenditoris intentio fuerit deprauata, etenim contractus iustitia ex intentione uenditoris pendet prout omnis usura c. consuluit de usur. si ergo idcirco uenditor maius præcium constituerit quia de præcio fidem habuit, & uenditio legum decreta excedat, nec ad pericula respexerit quę medio tempore accidere possunt, aut cum iuuene inesperto contraxerit, quo eū de iure contrahi nequeat, cumque incerto de rei ualore, uel sagax adita paciscendum fatuum & grossolanum induxerit, contractus non erit tutus in foro poli, nec in exteriori sustineri poterit, licet dici soleat rem tanti ualere quanti uendi potest, quoniam intelligitur de sciente rei conditionem, non de ignaro & egeno & dummodo iusta æstimatione ac præcio communi uenditio facta sit glo. in l.prætia rerum. uerbo. funguntur. ad leg. Falcid.quam Doc.communiter sequūtur ut testatur Lup. in d.cap.nauiganti n.110.Thesaur.sup.qui omnes Canonistas ita tenere probat.

Temporis antiqui probabitur si constet quantum ab eo tempore creuerit nam 30.uel 40.annis ab hinc circa dimidiam creuerat nunc tribus ex quatuor partibus in circa Onded. cons. 31.n.50.lib.1. Surd. cons. 451. nu. 39. 330. nu. 5. Merli. decis. 70. nu. 6. ita depositiones peritorum uide etiam in causa Dominicæ Raphaelis cū hæredibus D. Barthulomei Vanulli 1633. exactis

exactis D. Christophori Geminiani.

816 10. Lim. non procedere quando mercatori frumentum vel res aliæ mercesue venales venditæ fuere cum eisdem negociaturo, tunc enim dummodo vsuræ ad fructuum quantitatem commensurentur qui ex re vendita percipi possent, permittentur Dec. cons. 111. nu. 8. de communi Rim. Iun. cons. 177. nu. 14. & 586. n. 17. & seq. Carbon. de restit. Q. 52. concl. 17. Lup. in d. cap. nauiganti. n. 130.

817 11. Lim. non procedere quando mercator suas merces vendere paratus erat, & in alijs mercibus preçium conuersurus, ex quibus verisimiliter lucrari potuisset, nam si ab hoc contractu desistat vt animo res suas ad creditum vendat, de lucro cessante non integro, sed ratione habita quod impediri potuisset conuenire potest Lopez de contract. cap. 36. versic. quarto intelligens si certum sit pecunias alioquin inuestisse in alias merces, non si amico vendiderit ac lucretur, nec si pecunias pro vsu familiæ impedisset, aut cum pecunijs alijs retinuisset. Dec. cons. 111. nu. 8. & 9.

818 12. Lim. nam potest emptor pacisci de reficiendis damnis patiendis, ac pro eis fideiussorem velle Lopez d. cap. 37. versic. secundo & versic. tertia conclusio. quamuis propterea nequeat præcium augeri concl. 4. si damna sequantur intelligendo. versic. secundo concesso.

819 13. Lim. non procedere quando impeditur consequi iustum præcium, non enim peccat quando sine alicuius iniuria suam iniustam vexationem redimit Lopez. d. lib. 1. cap. 42. uersic. secundo adijcimus.

820 14. Lim. non procedere quando dubitatur an res vendita tempore solutionis præcij plus, vel minus valitura sit, hæc enim incertitudo validum contractum reddet cap. in Ciuitate. & cap. fina. de vsur. Hostien. in summa. de vsur. nu. 8. versic. quarto Dec. cons. 111. n. 10. Soc. Iun. cons. 83. n. 7. lib. 2. subdens non esse peccatum nisi mentem habeat de prauatam nu. sequent. intelligens limitationem hanc procedere ita demum si concurret etiam quod contrahens tunc non fuisset aliter venditurus, vel empturus, & vtrumque requiri probat Coua. supra nu. 6. & Bero. cons. 168. n. 22. lib. 1. & Spino. de testament. glo. rubr. 13. part. nu. 54. si conijci possit merces tempore traditionis puta recollectæ plus minusue valere posse, vt si in hieme triticũ vendatur pro tempore futuræ recollectæ vt per eum & duo prędicta requiri ex communi nempe incertitudo præcij tempore solutionis & quod venditor non esset venditionis tempore venditurus Nauar. in manua. cap. 17. nu. 241. receptissimam dicit Coua d. nu. 6. & Gutierez. cano. Q. Q. lib. 1. cap. 39. nu. 2. Lup. in d. cap. nauiganti. nu. 119. & 120. tenuit Rot. Rom. in vna Amerina. grani. 29. Maij. 1592. coram Rpd. Blanchetto, subdens non præsumi tunc venditurum. Lanar. cons. 61. vbi valere frumenti emptionẽ ante tempus certo præcio ancicipate soluto, si pręcium tale sit quod tempore messis plus vel minus valere possit. & idem si pręcium conuentum ante tempus messis solui debeat tempore consignationis; idemque si præcium anticipate soluatur nec dubitetur quod plus minusue valere possit, sed venditio frumenti non est in genere sed ad certum fundum restricta & non conuenit dari nitidum purum & cribratum, quia emptor periculum subire potest ne frumentum bonum sit, contractus valet nu. 1. & sequent.

821 15. Lim. non procedere quando res vendita in melius per emptorem mutaretur, tunc enim in foro etiã poli ad tempus carius vendi posset Dec. cons. 111. n. 11. Lup. in d. cap. nauigãti n. 131. licet ipse dissentiat, alios pro hac limitatione citat.

822 16. Lim. non procedere vbicumque venditor merces ad tempus quo pluris valituræ essent seruaturus fuisset, tunc enim carius vendere potest solutione in tempus dilata quo pluris valerent, tametsi venditionis tempore minus valerent, & vendi posunt rigoroso præcio quo valerent tempore solutionis, non autem vltra rigorosum Archiep. Florent. de vsur. cap. 1. nu. 16. 17. Spino. supra n. 55. & idem si ad illud tempus eas seruare potuisset siue seruauerit, siue non, de communi nu. 56. Gutierez. supra. nu. 6. vbi tamen exigi non pose maius præcium illius dixi vel mensis sed mediocre vel commune post Couar. d. nu. 6. versic. item secundo. Carbon. de restit. concl. 12. d. Q. 52. modò pręcium variari posit vt per eum est tex. in cap. nauiganti. de vsur.

823 1. Sublim. tamen & declara non valere tritici venditionem factam soluendi in mense Maij secundum præcium quod eo mense curret, vel quod interim valuerit vsque ad d. mensem, debet enim ęqualitas fortunæ inter contrahentes adesse, ac etiam temporis Spino supra. n. 56.

824 17. Lim. nam potest venditor qui merces seruaturus erat illas ea conditione distrahere, vt cum sibi libuerit præcium commune eligere posit, modò à semel electo non variet Coua. supra Gutierez. supra nu. 7.

825 1. Sublim. vel potius secus ese dicas in venditore mercium quas seruaturus eset ad Kalend. Martias, qui non potest pacisci eas vendens Kalendis Octobris de prætio quo fuerint Kalendis Maij Couar. supr. Gutierez. supr. n. 8.

826 18. Lim. non procedere in foro fori in quo non rescinditur venditio cariori præcio ad tempus quam in promptu ac de præsenti valeat; vel viliori anticipata solutione, nisi constiterit ea propter carius aut vilius factam venditionem extitise Abb. in cap. in Ciuitate nu. 5. Ana nu. 5. & 6. & cœteri. de vsur. de communi Gutierez. supra. nu. 15. & 16. secus dicens si solutionis tempore constitiset plus minusue valituram ex receptisima post Couar. variar. d. lib. 2. cap. 3. nu. 7.

827 19. Lim. non procedere ratione periculi cui venditor subijcitur puta si pauperi vendat à quo præcium nisi medio litis minime consequetur Nauar. in manuali. cap. 27. n. 239. & 240. Carbon. de restit. concl. 10. d. Q. 52.

828 Contrarium tenet Sot. de iustit. & iur. lib. Q. 4. artic. 1. ad primum Gutierez supr. n. 30.

829 20. Lim. ut licet carius non liceat ad tempus uendere ratione lucri cesantis, uel damni emergentis, secus tamen est tribus concurrentibus; Primo quod mercium dominus eas statim præsenti pecunia uendere posent emere uolentibus, ac præcium in alias merces inuestire pòset ex quibus sibi uel certum, uel uerisimile lucrum foret. Secundo quod præcibus, & importunitate alterius id omitteret ut illi ad credi-

tum venderet ex quo certè acuerisimiliter certam pecuniæ quantitatem lucrari omisit; Tertio quod hoc casu tonum non exigat quod ex illa negociatione lucrari potuisset, sed id minus quod lucrum valet non dum quæsitum seu habitum licet speratum ob eius incertitudinem quam valeat actu Couar. var. resol. d. lib. 2. cap 3. nu. 6. versic. tertio. de communi Corduba. im sum. de casos de conscientia Q. 84. & Gutierez. supra n. 25. & seq. vide supra. lim. 7.

830 21. Lim. nam rem vilius emere licet anticipata solutione quam nunc vendatur, si probabiliter credatur tempore quo tradenda est plus minusue valituram cap. nauiganti. de vsur. vbi Lup nu. 95. Carbon. d. Q. 52. cooel. 11. & de grano in herba vendito minoris quam tempore messis esset Bal. in rub. C. de vsur. nu. 4. distinguit quod aut præsens numeratio est causa damni venditoris & est vsura; aut sola conuentio est causa damni, quia de præsenti non soluitur præcium, & tunc contractus non erit vsurarius, aut neutrum est causa damni, quia frumentum in herba non plus valet tempore contractus & tunc licitus sit contractus l. fistulas. §. si frumenti. & de contrahen. emptio. l. si debitor. §. verisimile eod. tit. l. inter stipulantem. §. sacram. de verbo. oblig. refert & sequitur Petr. de Vbald. de duo. fratri. part. 5. nu. 25. Natt. cons. 369. nu. 2. vbi quandu non esset ablata debitori facultas se liberandi & cons. 670. nu. 6. inquit an plus minusuè valiturum sit verisimile attendi, minus enim valet frumentum tempore messis quam seminaturæ vt per eum quem secutus est Rim. Iun. cons. 218. nu. 58. tenet etiam Gab. cons. 77. in solito fœnerari si verisimile sit plus percepturum vsuram esse probans. lib. 1. Neuiz cons. 90. n. 32. vbi Augusto minus valere quam tempore Paschatis.

831 22. Lim. & declara vt vsura non consideretur nisi ratione excessus iusti præcij, ideo iustum præcium solui debet, non etiam excessus Abb. in cap. in Ciuitate nu. 2. Ana. n. 1. de vsur. Salic. in authent. ad hæc n. 9. Q. 9. C. de vsur. Couar. var. resol. lib 2. cap. 3. n. 7. Lup. in d cap. nauiganti. n. 105. de vsur.

120. Amp. vt si plures furtum commiserint insolidum teneantur. l. vulgaris. §. si duo. de furt. l. si plures arbor. furt. Cæsar. Mar. Anguf. cons. 113. nu. 1. de communi etiam in foro poli Coua. in reg. peccatum §. 12. nu. 3. subdens restitutione damni ab vno facta, cæteros liberari a restitutione eidem facienda qui damno fuerat affectus, nec aduersus confures agere posse si ipse rem furatam habuisset quam restituisset; si verò ad alium confurem res furata peruenisset, is eam in totum restituere tenebitur illi qui domino restituit, & reliqui socij rapinæ æque principales tenebuntur pro portione damni dati sibi ipsis competenti ad restitutionem faciendam ei qui iam restituit tametsi ad eos nihil peruenerit; quod si plurium vnus principalis existat, qui alios alioquin non facturos induxerit, hic tenebitur in foro poli restituenti totum quod restituit ex his quæ ad eum non peruenere omnino reddere; At si plures vno omnium consilio damnum dederint, tunc eorum altero restituente, alij pro rata ei restituere debent, si consensus omnium furti causa efficiens fuerit cum alioquin id vnus ex eis sine alijs non fecisset. Verum si plures concurrerint in datione damni absque eo quod vnus ab alio causam mouentem habuerit, etiam si communi consilio, aut simul vt socij facinus aggressi fuerint, quilibet in solidum damnum passo restituere tenebitur; sed consulens, vel auxilium præstans non tenebitur, nisi ad eam damni partem quæ consilio vel auxilio illata fuit; & centum furari volenti, aliquis ut 200. furaretur consuluerit non tenebitur nisi pro centum nu. 4. in 2. part. relect. Thes. decis. pedem. 254. qui dicit quod si sententia lata sit condemnatoria in actione ciuili ex delicto descendente, & omnes socij criminis condemnati sint, tunc in executione si cœteri non sint omnes soluendo, qui furati sunt; & soluendo reperiuntur, pro alijs qui soluendo non erunt in subsidium soluent; idque in delictis procedet si æqualiter delictum sit commissum quod pluribus arrestis iudicatum testatur Boer. decis. 310. num. 8. in fine, quem secuti sunt Roncbegal. de duob. Reis. in l. eandem. nu. 103. & 113. & in re diuidua furata puta frumento ita iudicatum testatur Thes. supra subdens quod si de pœna corporali ageretur non sufficeret alterum reorum luere pœnam, & insolidum etiam teneri omnes qui rem inseparabilem puta trabem furati sint vel capsam quæ per solum hominem portari non possunt Thes. supra Viui. decis. 451. vbi insolidum teneri & non posse a carceribus liberari, nisi damno satisfacto quãdo non suspenduntur; eorum tamen bona non esse hipothecata pro furti, vsuræ, vel alterius delicti restitutione nisi post promissionem factam sacerdoti de restituendo, nec isto casu retrotrahitur.

121. Amp. vt aduocati vel procuratores consulentes veras positiones negari, teneantur ad damna illius cuius positiones negatæ sunt, & ad resarciendũ damnum amissionis causæ ubi ob ueras positiones, causam ponens amisisset glo. in cap. 1. uerbo statuimus. uersic icirc tamen. de confes. in 6. ubi etiam iudicem aduocatos expellere ubi Apostil. intelligit quando coostare esse admittendas; & ego suppleo si respondẽs ueras non ignoret, secus si ueras non crederet, licet re uera ueræ essent, puta quia alienum factum sibi incognitum continerent glo. in cap præsentium. uerbis. quid sciat. de testi. in 6 Natt. cons. 59. n. 1. & 2. aduocatus tamen & procurator pro rustico & idiota interuenire potest Maran. de ord. iud. par. 6. act. 3. n. 15. 16.

122. Amp. non posse prælatum concedere subditis redimere punitionem & sic pecuniam recipere pro pœna pro peccato imposita, ac retinere, quia huiusmodi uexationem redimere illicita esset cum daretur occasio in peccato perseuerandi cap. vt clericorum. de vita & hone. cle. Viui. dec. 50. n. 1.

1. Lim. nam redimere vexationem licet, ac pecuniam soluere si quis plenum ius habeat in beneficio & sit in possessione cap. dilectus. Primo de simo. si autem non haberet plenum ius in re, sed ad rem puta in expectatiuis non posset vexationem redimere, nec si ius plenum haberet in beneficio, & possessionem adeptus de facto spoliaretur, quia non redimeret vexationem, sed amissam etiam possessionem recuperaret Inno. in cap. ad aures in fine. & alij de simo. Viui. dec. 50. n. 1. & 2. intellige primo nisi à potẽti impotens nõ posset aliter vexationẽ redimere de facto circa possessiõẽ beneficij occupatam, tunc licitè datur pecunia pro recuperatione Ecclesiæ de facto possessæ

& redimitur

& redimitur vexatio facti & non iuris Abb. in d.c. dilectus ad fi. vbi Feli. prima. Fal. de cōi. & Viui. supra. n. 3. Felin. in d.c. dilectus. n. 3. Anan. n. 8. de commmuni. Ferret. cons. 235. n. 2. Rebus. in tit. de simo. in resig. n. 17. Redoa. de simo. par. 3. c. 2. n. 17. par. 4. c. 11. n. 44. dummodo detur modicum aduersario valde potenti vltra ius certum & possessionem. Gutier. cano. QQ. lib. 2. c. 23. n. 53. ex communi & ius plenum requiri & possessionem nisi eam amisisset Carbo. de rest. Q. 60. vers. decimum. Spino. de testam. glo. 7. in fi. nec pro iure quærendo redimi posse Franc. Marc. decis. 1248. par. 1. Gutier. supra. licet possit pro iure amisso recuperando. Redoa. par. 2. c. 3. n. 27. non posse etiam dari pro expensis litis & ballis glo. in c. super hoc. verbo. pecuniæ. de renunc. Feli. supra. n. 4. Redoa. supra. par. 2. c. 10. n. 9. par. 3. c. 2. n. 17. par 4. c. 11. n. 45. nec pro damnis & interesse Imo. in c. cum pridem. n. 2. de pact. 2. intellige redimi posse si de iure suo non dubitet quia à peritis ei dicatur babere meliora iura Feli. d. n. 4. Redoa d. c. 2. n. 16. & d. c. 11. n. 44. Meno. cons. 67. n. 17. Rebus. supra. n. 18. 3. redimi potest iudiciaria vexatio propbanæ rei spirituali annexæ vt iurispatro. fructuum decimarum, & pensionum Viui. supra n. 5. & seq. & rei materialis simpliciter puta domus, fundi, num. 9. & extraiudicialem rei spiritualis concernentis honorem, famam, infamiam, crimina falsò obiecta, præter veritatem, falsum testimonium & huiusmodi. n. 9. & seq. vbi autem redimi potest sunt seruandæ conditiones de quibus per Doc. in d. c. dilectus & Redoa. d. par. 3. c. 21. 22.

1. Sublim. tamen & declara quod licet dans pecuniam in casu permisso pro vexatione redimenda non peccet, sic tamen accipiens simoniacus est, ac peccat & accepta restituere tenetur de cōi. Abb. in d. c. dilectus. ad fi. Feli n. 6. Hosti. in sum de simn. n. 16. Rebuf. supr. n. 23. Bocc. in c. de hoc. de simo. vbi distinguit Ana. in c. veniens n. 3. eod. tit. dicit quod quando dedit prętextu consuetudinis vti prauæ ei restituitur cui dedit, si autem ex conuentione debeat remanere penes Ecclesiam illam vel dari pauperibus cessante iniuria, & distinguit etiam Redoa. par 4. c. 11. n 46. & c. 14. & sublim. tenet Gutier. supra. n. 59. Quod si per extorsionem recipiatur duplicatum restitui debet, secus si cōi concordia Abb. in c. audiuimus. n. 1. de simo. Verum in simonia quæ dicitur quia prohibita circa venditionem beneficiorum pecuniam non esse restituendam, licet secus sit in prohibita quia simoniaca vt est vendere sacramenta & omnia veteri & nouo testamento simoniaca iudicata. Bocc. in c. mandato. nu. 8. de simo.

2. Sublim. & declara vt transigens super beneficio vt quiete possideat non deponatur vti simoniacus, sed quia datione temporalis speciem simoniæ committit transactio nulla est ex cōi. Paris. cons. 30. n. 14. lib. 4. de cōi. Viu. dec. 50. n. 12. valida tamen erit si spirituale pro spirituali detur c. ex multiplici. c. de coetero. c. suggestum. de decim. Redoa. de simo. par. 2. cap. 31. n. 39.

123. Amp. vt iniuste bannito iudex teneatur omnia damna quomodocumque contingentia restituere Inno. in c. fi. in fi. d his quæ vi metusue &c. Sum. Armil. verbo. bannitum. §. 2. Viui. dec. 355. vbi etiam ex statuto permittente bannitum impune occidi posse, id fieri non posse pendente tempore appellandi, & appellationis ex Alex. cōs. 184. n. 7. & seq. 186. n 4. & 14. lib. 4. Nell. de bannit 4. par. 1. temp. n. 23. & seq. & licet bannitus contumax pro confesso habeatur innocentiam suam probare potest. Viui. decis. 439. nu. 9. & sequent.

124. Amp. vt si dubiū sit quid vel quātū debeat restitui, testator iubere possit canonistam consuli, cuius declarationi magis quam Theologi standum est in pertinentibus ad dubia conscientiæ, quoniam scientia iuris canonici principaliter tendit ad ius Diuinum in dubijs casibus ad moralem philosophiam pertinentibus interprætandam, & potest debitor cum creditoribus transigere si certi sint; sed si incerti vel procul sint cum Episcopo transiget vel vt partem restituendorū debitoris filijs Episcopus relaxet; poterit etiam debitor obtinere vt per Episcopum fiant publica edicta, vt si cui restitui debeat intra certum tempus compareat alias restitutio pro facta habebitur, & tunc restitutio pro incertis habebitur, nec post terminum comparens audietur Durant. de tut. caut 11. subdens dicto monentium circa restitutionem non stari in damnum tertij, sed examinatus à iudice parte citata iudicium faciet.

125. Amp. vt clericus qui beneficij possessionem sacerdotij ordinem annexum habentis accepit & intra annum à die possessionis quæsitæ ordines sacros non susceperit, si per ipsum steterit iure ipso priuetur nisi illiteratura non approbetur vel alia causa iusta excusetur; & si ad sacerdotium non promoueri intendat mortaliter peccat & fructus restituere tenetur nisi voluntate mutata promotus sit, & idem in alijs beneficijs ordines annexos habētibus si ita accipiat vt fructus lucretur & postea dimittat, secus si hæsitet an accipiat ordinem sacerdotij vel pro adsumendo animū mutasset, secus si pro non sumendo; si vero cum proposito se non promouendi accepit, non pro fructuum lucro sed ad alios fines, restituere tenetur, & fabricæ Ecclesiæ vel pauperibus dabuntur, nisi ex mensa capituli sint, quia tunc mensæ capitulari remanebunt; in simplicibus vero sufficit animus oneribus satisfaciendi & si matrimonio copulari intenderet Garz. de benef. par. 3. c. 4.

126. Amp. Episcopum qui Vicarium ineptum elegit grauiter peccare, ac restituere damna teneri & receptas assessorias prout & Vicarius Theologus vel aliter ineptus Garz. de benef. par. 5. c. 7. n. 17. & seq.

127. Amp. excōmunicatū qui ex clausula absolutionis ad effectum beneficium obtinendi tantum fuit absolutus non faciet fructus suos Garz de benef. par. 7. c. 13. n 65. & n. 90. & seq. dari Ecclesiæ, & pensiones titulari, & distributiones alijs; nisi nulla vel iniusta esset excommunicatio, vel pro sua Ecclesia si extet statutum de hoc, aut ex consuetudine eos lucretur post. Gutier. cano. QQ. lib. 1. c. 1. n. 90. & seq. & Vgal. in de cens. Eccle. tit. de excom. maior. tab. 2. cap. 12. vbi sub amp. & lim.

128. Amp. vt si eligi seu præsentari debeat consanguineus vel patrimonialis, qui id petat & idoneus sit & alius præsentetur, teneatur ei alium præsentans ad damna & interesse. Garzia. d. par. 7. c. 15. n. 11. 12.

129. Amp. vt licet beneficium pure libereque renunciari possit non tamen spe vt conferatur certo, obligā-

di non declarata intentione nisi enim spes sit vt certo conferatur sine animo arctandi ad ei dandum simonia mentalis committitur obligans ad restitutionem & censuras ac pœnas quamuis ignorans alterius partis prauam intentionem à censuris & pœnis excusetur duráte ignorãtia licet alias simonia mẽtalis non obliget ad restitutionẽ Garz. de benef. par. 11. c. 3. n. 184.

130. Amp. vt intrusi in beneficijs ab his obtentis qui conferre non poterant titulum dimittere, & fructus perceptos cum damnis & expensis persoluere teneantur alioquin in inferno cruciabuntur. Gonz reg. 8. cãcel. §. 7. proem n. 8.

131. Amp. vt cappellanus qui tenetur celebrare certas missas si infirmetur, teneatur illas celebrari facere nisi modico tẽpore infirmus maneat sex vel octo dierũ, alioquin fructus restituere tenetur Nauar. de restitut, lib. 2. n. 210. qui tamen distinguit quod si beneficium sit fundatum ex redditibus principaliter ad sustentationem ministrorum vt canonicatus & dignitates & similia, & his tempore infirmitatis debeantur & si quotidianę distributiones forent c. 1. de cle. non resid. in 6. quod si principaliter instituta sint pro missarum celebratione secundario autem pro sustentatione ministri pro tempore quo celebrat, & tunc æquum non est fructus infirmo dari, & licet duos menses infirmo deberi probet; de 6. vel 8. diebus debere intelligi tradit Genuen. in prax. c. 54. licet ex statuto loci infirmus maiori tempore lucrari possit ex c. significatũ de præben & quod famulo infirmo non debetur salarium, sed modica impensa per 8. vel 10. dies ex veriori. Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 5. n. 71.

132. Amp. vt ipso iure beneficio priuatus, fructus restituere teneatur, quamuis vbi sententia ad priuationem requiritur eos percipere possit donec per sententiam priuetur glo. fin. in cap. fraternitatis. 12. Q. 2. Felin. in cap. 1. nu. 42. & sequent. de const. Gab. conclus. crim. 12. num. 10. Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 15. n. 150. & per totam tradit quibus casibus ipso iure beneficij priuatio incurratur, & quibus non; & effectus differentiæ huius & glo. 56. n. 124. vbi quando collatio ab Episcopo facta fuit in mense reseruato si post collationem Papa declaret alternatiuæ priuilegium amisisse expræsse vel tacitè alteri de eo beneficio prouidendo, & ista declaratio retrotrahitur ad diem contrauẽtionis ordinarij, nisi ex iusta causa Episcopus excusaretur, puta si contrauentio Episcopi non esset ita clara quin posset aliqua tergiuersatione controuerti, tunc declaratio iudicialis requireretur, vel beneficium obtinens in longinquis partibus obijsset, & ordinarius verisimiliter credidisset in suo mense obijsset, isto casu non priuabitur alternatiuæ priuilegio per abusum, quia alternatiua non est proprie priuilegium idest contra ius commune vt priuilegiũ per abusũ amittatur sicut nõ amittitur quãdo nõ ex priuilegio sed statuto vel cõsuetudine cõpetit, nisi postquã scietiã habuisset quod cõferre nõ potuisset nõ destitisset, sed ad immissionẽ intrusi in possessionẽ processisset, vbi autem alternatiua priuatur fructus à die contrauentionis restitui debent, quia declaratio retrotrahitur ad instar emphiteotici commissi ad Ias. in l. fi. n. 7. C. de iur. emphi. Feli. in c. de quarta. n. 33. de præscr. Tiraq. in l. si vnquam n. 270. & seq. C. de reuo. donat. & vbi alternatiua Episcopus priuatur redit ad suos quatuor mẽses Martij Iunij Septembris & Decẽbris. Gonzal. supra. n. 125. & seq. vsque in finem d. glo. 56.

133. Amp. vt pœnitens qui confessario pecunias dedit vt suo creditori restitueret quod non fecit, iterum creditori restituere teneatur Diana. tract. moral. par. 2. tract. 17. resol. 2. ita tenentes plures citat; ipse vero cum alijs dissentit.

134. Amp. dubitantem initio possessionis rei an sua sit teneri diligẽtiam adhibere pro domino inueniendo, eique rem cum fructib. etiam consumptis restituere; post diligentiam si manet adhuc dubius pro rata dubij creditori restituere tenetur de quo dubitat, si vero talis persona ignota sit pauperib. eam distribuere; quod si dubium æquale sit, dimidiam restituere debet & quominus probabile est rem alienam esse, eo minus restituere tenetur iuxta quantitatem dubij perseuerantis. Verum si initio bonam fidem habuerit, si postea dubitare cœperit, veritatem inquirere debet, at manente dubio, si æqualiter dubitet, vel tenetur restituere ex communi. At si inæqualiter dubitet magis inclinans vt res aliena sit, partem restituere tenetur pro ratione maioris illius propensionis secundum probabilem; sed ex probabiliori nil restituere tenetur Diana. par. 2. tract. 17. resol. 44.

135. Amp. inuitatum qui bona fide cibos furtiuos edit, teneri restituere id in quo locupletior est effectus quos scilicet domi suæ edisset Sanchez. in sum. tom. 1. lib. 2. c. 23. n. 34. Diana. par. 3. tract. 5. resol. 43 vbi tamen communem in contrarium extare probat licet amp. probabiliorem dicat.

136. Amp. vt qui restituere tenetur non possit pro parte restituere si totum restituere queat. Diana. part. 3. tract. 6. resol. 5. Moli. de iust. & iur. tract. 2. disp. 756.

137. Amp. vt si quis vi vel fraude impediat ne aliquis instituatur restituere teneatur ei quod non fuit consecutus Nauar. in manuali. c. 17. n. 76. Bonacc. de contract. disp. 1. Q. 2. puncto. 12. n. 5. & alij contra alios quos citat. Diana. supra. resol. 33. secus probans dolo & fraude cessantib. & qui fraude alijs casib. damnum dedit restituere tenetur de quibus per eum.

138. Amp. vulnerantem opificem teneri restituere expensas medici, & æstimationem operarum quib. ex vulnere caruit, deducta æstimatione molestiæ ac laboris quem in officio, & opificio subiturus erat; prouocatum tamen ad rixam restituere non teneri Moli. de iust. & iur. trac. 3. disp. 82. & 83. Dian. sup. resol. 53.

139. Amp. eleemosinis pauperib. datis sui debiti immemorem ex furto non liberari a restitutione, quia gratis dedit Sanch. in sum. tom. 1. lib. 1. c. 13. n. 11. Lopez. de contract. lib. 2. c. fi. ad fi. Diana. supr. resol. 57.

140. Amp. vt clericus carius vendens quam lege statutum sit restituere teneatur Viui. dec. 28.

141. Amp. præces importunas reddentes mixtum inuoluntarium, quod euenit quando voluntate omnino repugnante & quasi coactus nõ ex sola reuerẽtia quid agit in conscientia ad restitutionẽ obligare Sanch. de matr. lib. 4. disp. 10. vbi idẽ si ita legatũ impediatur.

142. Amp. non teneri offensum vel eius hæredem instrumentum publicum pacis cum offendente puta bãnito inire nisi ex causa puta grauis damni quod eius familia pateretur Reginal. in prax. fori pœnit. lib. 17. n. 123. Azor. tom. 20. lib. 12. c. 5. Q. 7. Beia. in resp. cas. consu. par. 1. cas. 10. fol. 25. Comitul. lib. 4. Q. 32. n. 17.

Bonacc.

Bonac. disp. 3. Q. 4. punc. 3. n. 5. si tamē illud faciat & aliquid accipiat restituere tenetur, quia vi præcepti ad id tenebatur. Coua. in reg. peccatum. 2. par. releċt. §. 3. n. 6. Medi. de rest. Q. 27. Nauar. in manua. cap. 17. n. 34. Lessi. lib. 2. de iust. & iur. cap. 14. dub. 9. n. 69. si tamen pacto cessante, offendens aliquid offenso donaret non crederem teneri restituere, ut de sponte mutuanti datis dicitur, sensisse uidetur Coua. supra.

143. Amp. ut restitutio omnino facienda sit rei alienæ ablatæ sine dilatio. S. Tho. 2. 2. Q. 62. art. ult. Coua. in reg. peccatum 1. par. releċt. in princ. n. 1. Gutier cano. Q Q. lib. 1. cap. 40. n. 1.

1. Subamp. vt procrastinantes dum restituere possūt & annuatim restituere promittētes nō videantur absoluendi nisi prius restituant, vel efficaciter negocium disponant vt executionem habeat, nec etiam communicandi quatenus ad iudiciū confessoris spectat Silu. in sum. verbo. rest. 5. n. 4. Nauar. in manual. cap. 17. n. 62. Cordub. in sum. Q. 68. n. 1. Gutier. 5. n. 8.

1. Amp. vt confessarius non debeat secundo pœnitentē absoluere qui tenetur statim restituere, & eam primo iussus omisit, nisi actualiter nunc eam faciat Caieta. in sum. verbo. restit. cap. 6. nisi talis esset pœnitens & causa ob quā restitioitutionē omitteret, & locus & Epis. vbi sit confessio quod absolutionē impartiendā indicarent arbitrio prudētis confessoris cū verò proposito restituendi hoc enim sufficit quod Deum si oportunitas ad aliud non adsit Nauar. 5. n. 59. fortius absol. denegabitur ei, qui sepe restituere promisit & non restituit Gutier. 5. n. 9.

2. Amp. vt si debitor soluendo sit non absoluat nisi restituat inuito creditore, nec possit annuatim soluere velle, nisi ex iusta causa nisi confessarius nosset creditorem permissurum dilationem, si verò cōtrariū sciat vel dubitet, eidem dilationem rationabilem dare potest recepta cautione quod prædicto tempore soluet; & cū hoc eum absoluat Gutier. 5. n. 13.

3. Amp. vt procrastinantes vsque ad mortem eum restituere possent licet certè tunc velint restituere vel hæredib. mandare vt restituant perdurēt in peccato mortali, nec absoluendi sint, & improuisa morte præuenti in statu damnationis decedunt, idemque dicit de dubitantib. an id quod habent alteri debeant nolentes in vita iudicio decernere, sed in testamento illud hæredi suo demādare proponunt. Cordub. in sum. Q. 68. versic y delosuso. Gutier. 5. n. 14. & seq.

1. Lim. 3. amp. non procedere quando debitor crederet verè & certè quod talis detentio non sit cōtra Dñi voluntatem; vel si contra ipsam, inordinatā tunc vt inf. 2. lim pupilli. Silu. d. vers. 5. n. 7. Gutier. 5. n. 18.

2. Lim. quando viuens omisit restitutionem eam sciens eius hæredem melius facturum; proponens quod si aliud crederet, ipse statim restitueret. Ang. in verb. rest. 3. §. 2. Nauar. d. cap. 17. n. 68. versic. 13. Cord. d. Q 68. vers. 2. Gutier. 5. n. 19.

7. Subamp. vt impediens alterum dolo vi aut fraude ne legatum vel huiusmodi cōsequatur ad restit. viri boni arbitrio teneatur, secus si dolo vi vel fraude cessante etiam odio, vel vt sibi consulat alterum ad mutationem volūtatis induxerit Coua. in reg. peccatū par. 2. §. 7. n. 8. concl. 5. Gutier. cano. Q. Q. lib. 2. c. 11. n. 83.

1. Lim. non teneri aliquem ad restitutionem certæ rei faciendam certæ personæ quando multo maius damnum restituens pateretur quam res esset restituenda, nemo enim tenetur restituere rem inferioris ordinis vt pecuniam cum detrimento famæ vel honoris, nec famam vel honorem cum detrimento uitæ Caieta. 2. 2. Q. 62. art. 6. Nauar. in manuali. cap 17. n. 87. & seq. & est uerissima & cōis. omnium Theologorum sententia ut testatur Gutier cano. Q. Q lib. 1. c. 38. n. 10.

2. Lim. quando debitor pauper esset & inops, quia non tenetur restituere qui restitutionem aliorum deliberatam non potest executioni mandare S. Tho. 2. 2. Q. 62. art. 2. & Caiet. d Q 62. art. ult. Gutie. 5. Q. 40. n. 2. 3. ex communi omnium Theolog.

1. Amp. idem si quis re aliena indigeat ad subleuandam propriam necessitatem extremam, quia tunc rem alienam inuito domino capere posset, nisi creditor eadem extrema necessitate laboret. cap. si quis præp. de furt. Sot. in 4. dist. 15. Silu. in sum uerbo. restit. 5. n. 2. Coua. in reg. peccatum. par. 1. releċt. in princ. n. 2. Nauar. in manual. c. 17. n. 60. de communi omnium Gutier. d. Q. 40. n. 4.

1. Subamp. etiam si debitoris necessitas extrema nō sit sed habita ratione dignitatis & status grauissimam pateretur ex restitutione iacturam modò ex ea dilatione leue oriatur crediroris detrimentum, ut si debitor pro restitutione cogeretur res suas uili prætio uendere, uel instru. quib. uiuit, uel artem relinquere dū tamē firmiter proponat restituere cum primum possit Arch. in cap. si res 14. Q. 6. Scot & alij in 4. dist. 15. Silu. d. uerbo. rest. 5. n. 2. 3. Caietan. d. Q. 62. art. 8. Q. ult. Lup. in rep. rub. de don. inter uir. & uxor. §. 65. nu. 51. Nauar. d. cap. 17. n. 56. & seq. Coua. d. n. 2. Gutier. d. Q. 40. n. 7.

1. Lim. d. subamp. dūmodo debitor parcè uiuat infra ultimū decentiæ sui status gradum, quia non debet laute uiuere, pomposè uestire, & filiab. magnas dotes dare Gutier. 5. n. 8.

2. Lim. quando is cui restitutio fieri debet esset in æquali uel propè æquali necessitate, uel incommodo rei, ac debitor, quia tunc integre statim ei facienda est restitutio quamuis debitor omnino panper remaneat, quia non licet alicui in re aliena dominum incōmodare ut se ipsum commodet Ang. in sum. uerbo. rest. 3. n. 4. Silu. & Cord. 5. Gutier. 5. n. 10. idem tenens in debitore bonæ fidei. n. 11.

3. Lim. quando restituenda res extat, nisi debitor extrema necessitate laborat tune eam statim restituere debet etiam si statum mutare cogatur Caieta. d. Q. 62. art. 8. Q ult. Gutier. 5. nu. 12. reiecta distinctione debiti ex delicto uel causa ciuili.

4. Lim. ut licet agens contra lege iustitiæ commutatiuę ad restitutionē teneatur, secus tamen est in agente cōtra legem charitatis de communi latè Gutier. cano. Q. Q. lib. 2. cap. 6. n. 108.

5. Lim. ut licet rei inuentor quæ prius fuerit alicuius in nemore repertæ Episcopo exhiberi debeat eius loci, qui si dominū non inuenerit pauperib. distribuere debeat, neque cum bona conscientia pro se retinere possit; secus tamē est in re quæ antea uerisimiliter in bonis nullius fuerit, tunc eam restituere non tenetur Gutier. 5. C. 9. n. 2. ubi autem dominus certus abest curator dabitur qui rem custodiat, si autem incertus sit facta debita diligentia præconijs uel libello publicè in Ecclesia appenso & nō reperto domino pauperib. distribui

distribui detur n. 8. 9. post Gul. de Bened. verbo. & vxorem nomine Adelasiam. dec. 5. n.368. & seq. de testam.in cap. Rainut. ex cõmuni & Gomez. de furt. n.1. & Silu. in sum.verbo.inuentum.& Nauar.in manual.lati.cap.17.n.92.& 171.& Coua.reg.peccatum 3.part.relect.§.1.n.3.talis autem distributio per Episcopum fieri debet imo & fine eo ex communi Gutier. 5. n. 10.si autẽ inuentor pauper sit poterit pro se retinere, etiam si seruando seruari posset actio tunc domino restituendi si reperiatur Silu.Nauar.Guliel.& Gutier.5.n.12.& seq. vbi subdit facta compositione discreta cum camera Apostolica inuentorem posse retinere sibi dimissa quæ tamen solui debent ijs quib. postea deberi constiterit & quidem integrè vbi etiam quid legib. Hispanicis & Gallicis seruetur.& n.24.restitui debere etiam post præconia & Iudicis sententiã solutis tunc expensis & n. 25. vbi quis restituere tenetur non posse ex pacto quocumque recipere vltra impensum sed à sponte dante recipere posse, vel oblatũ.

6. Lim. in datis meretrici quæ non tenetur restituere etiam in foro poli etiam turpi causa postea non secuta Abb.in cap.plerique n. 12. 13.de immu Eccles.Coua.in d.reg.peccatum.2.par.§.2.n.4.& Theol.Leges. & Cano.conuenire ait Nauar. in manual. cap. 17. n. 34.moderatè tunc & sine dolo & fraude data Salon. de iust.& iur.art.Q 62.art.5. controu. 4. de communi Gutier.d.c.10.n.1.& 2.& Coua. d.nu.4. & dummodo dantes habeant ius donãdi at non id permitti filijsf. monacis & nuptis mulierib.ijs exceptis de quibus possunt liberè disponere. milites etiam & clerici nequeũt concubinis donare, imò si meretrix petat in iudicio meretricium ei solui debet Gutier. 5.vsq; ad n.11.vbi non quia scilicet licet turpiter faciat non tamen turpiter accipit. nec promittitur & nu. 29. magis communem ait & n.16.& idem dicunt in alia muliere nõ meretrice Coua & Nauar.5.& Gutier.5.n. 25. quãuis non meretricib.actio propterea non detur in foro fori. n.26. & Coua. 5.n 3.

832 1.Lim. principaliter in non valente restituere, hic enim excusatur cap. si res. 14. Q. 6. Anchar. in reg. peccatum n.7.de reg.iur.in 6.vbi in foro poli non teneri eum satisfacere qui debet, nisi deducto ne egeat si ex contractu debitor existat Lup.in repetit.rubr. de donatio.inter vir. & vxor. §.65.n.36. & seq. & n.40. in fine Riccard in 4.sententent.distinct.15.artic.5.Q. 4.& idem si ob filij necessitatem restituere aliquis nõ possit n.41.& 48.& quando artis instrumenta vendere cogeretur qua cum viuit, dilationem petere debere, qua negata, aliquid annuum soluere teneri inquit n. 50. & limitationem receptissimam dicit Coua. in reg. peccatum.in prima part.relect.n.2.de reg.iur.in 6. vbi rationes adducit; & idem subdit extrema necessitate cessante si debitor ex tali restitutione maximam iacturam pateretur,sed modicam creditor ex dilatione Bonacci.de restit.disput. 1. Q.vltima. puncto. 1.n.30.vbi idem tam ob sui quam suorum extremam necessitatem vel grauem.Carbon. de restit. Q.5. vers. sexta conclusio. fol. 39. & Q. 80. difficult. 1. vbi ex magis communi etiam si in eadem necessitate sit cũ creditore & vi & fraude alienum occupasset. nisi ab eo accepisset qui in extrema necessitate requireretur & in fine idem dicit si soluere aut restituere iurasset, nisi etiam necessitate superueniente soluere iurasset tunc enim iuramentum seruari deberet; & non teneri in foro fori furem inopem restituere Bero. in cap. delicti.de arbit. n. 68. nec pœnam quadrupli soluere tenetur de commmuni Soarez. comm. opi. lit. F. nu. 397.

833 1.Sublim.quando is etiam cui restitui debet fuisset prius in extrema necessitate constitutus, vel eodem tempore cum restituere obligato, quamuis is nõ teneatur debitor prius in extrema necessitate constitutus restituere; debet tamen si eodem tempore vel postea constitutus fuerit in dicta necessitate Scot. in 4. sentent.dist. 15. Lup.d.§.65.n 43 Bonacci. supr. n.31. nec si pari modo necessitas grauis existat. n. 32. vide infra lim.6.

2.Sublim. vt si res cessante necessitate extet, debeat restitui P. Nauar. Less. & Bann. & alij quos refert & sequitur Bonacci supr. n. 34.ac teneri restituere ablatum penes se existens Anchar. supr.n.7.Carbon. de restitut. Q.81.concl.4.ex communi.

834 3.Sublim.vt si ad pinguiorem fortunam peruenerit restituere debeat Lup. d. n. 48. vers. tutius Couar. supra n.2.versic.hinc etiam vbi idem de vsurario nisi propter inopiam à restitutione excusaretur Bonacc. supr.n.33.& 34.vbi quando ante necessitatem recepit & in extrema necessitate consumpsit, restituere teneri si ad pinguiorem fortunam deuenerit, secus si in necessitate accepta consumpsit ex Nauar.cap.17.nu. 61.Clar. in §. furtum.versic.sed vidi & alijs, nisi prius ex contractu recepisset in necessitate consumpta, vel etiam in necessitate ex contractu accepisset Bonacc. supr.n.35.Carbon supr.concl.5. & in extrema secundum quid existens quia speraret hereditatem restituere teneretur, modicum autem in extrema necessitate receptum non tenetur restituere ad pinguiorem perueniens ex communi concl.7.prout. nec si de volũtate domini etiam præsumpta constaret pro non restitutione ex communi concl.8.

835 4.Sublim. vt licet magna necessitas, quãuis extrema non sit à restitutione excuset, debitor tamen à superfluis cauere debet, quia cum honore, statusque decentia ex alieno viuere aliquis non potest Archiep. Florent.part.2.tit.2.cap.8.col.5.Lup.d.§.65. n.51.& 52.dicam infra lim.40.

836 5.Sublim. nam si pro parte restituere possit, pro parte restituere debeat l.quæ de tota. de rei vendicatio Anchar.in reg. peccatum.n.5.versic. quarto principaliter. de reg.iur.in 6.

837 6.Sublim. non tamen posset parentes in necessitate existentes præferre creditori si tempus restituendi venisset licet alioquin secus Carbon. supra. Q. 80. diffic.2. idem dicẽs de vxore & filijs quod de parentibus secus autem de fratribus & cognatis quibus creditor est præferendus vt per eum.

838 7.Sublim.nõ procedere si ab alijs necessarium subministretur Carbon.d.Q.81.concl.1.

839 2. Lim. quando dominus vel alter subditi vel alterius castrum defendit, ne occuparetur etiam pro interesse domini, qui propterea impensas fecit non teneatur, non refectis expensis restituere Anchar. in reg. peccatum n.11. versic. sed occurrit. de reg. iur. in 6. Lup.d.§.65.n.61.

840 1.Sublim.quando vasalli castrum dominus fortificauit, uel etiam Ecclesiæ vt cõmodius bellum gerere posset

posset, tunc enim castrum vasallus repetet non solutis expensis, nisi vti per vnum de populo Bald. in l. si in aliquam in fine principij de offic. proconf. Iacob. de S. Georg in inuest. feud. versic. de castro Rubei montis n. 14. Lup. d. §. 65. n. 62.

841 2. Sublim. vel potius secus esse dicas quando quis ex contractu vel quasi castrum custodire tenetur, qui non repetet expensas Iacobin. à S. Georg. supra n. 15.

842 3. Lim. in vxore adultera quæ viro confiteri non tenetur alterum filiorum ex adulterio procreatum, si periculum vitæ aut incursus infamiæ subesset, quia vita, & fama bona superiuris ordinis sunt, quæ non sunt periculo exponenda pro hæreditate quæ bonorum inferioris ordinis est latè Couar. in reg. peccatū de reg. iur. in 6. in prima par. relect. n. 3. per cap. officij de pœnitent. & remission. P. Nauar. lib. 2. cap. 4. puncto. 2. dubitat. 6. Nauar. cap. 17. n. 69. Bonacci. de restitutio. disputat. 1. Q. vltim. puncto. 1. n. 25. vbi etiam tradunt nolenti ex causis prædictis suum adulterium manifestare non esse absolutionem denegandam nu. 16. post Anchar. in d. reg. possessor malæ fidei. n. 22. de reg. iur. in 6. idem dicentes de partum supponente Carbon. de restit. Q. 89. concl. 7. 8. idem de adultero quod de adultera dicens ex communiori concl. 12. & adulterum teneri ad alimenta quousque pater alere tenetur, ad dotem si fœmina sit, & ad hæredes conseruandos indemnes, & ad hospitale mittentes ad expensas tenentur nisi paupertate excusentur; spurius autem non tenetur credere matri concl. 15. nisi argumenta legitima extarent concl. 15. & si plures cum muliere rem habuerint neuter eorū credere tenetur filium esse suum & 17. concl. 1. mulierem adulteram testari posse probat & lim. communem probat Dian. resol. 30. in fi. par 3. tract. 5. vbi etiam non teneri ei credere filium spurium.

843 1. Sublim. quando remoto periculo uitæ sciret cū famæ iactura utilem fore reuelationem, eique crederetur uelut si ualde ingens patrimonium esset quod auferretur, & spurio daretur non facta reuelatione prædicta discretissimi viri arbitrio Couar. d. par. 1. n. 6 ante finem versic. sed si adamussim, Carbon. supra. concl. 5. & 6. idem de adultero dicens concl. 12.

844 2. Sublim. quando adultera restituere posset sine periculo incursus infamiæ vel vitæ, tunc hæredibus viri restituere teneretur, alioquin proponere debet se restituturam cum poterit, & vbi non extet cui restituere debeat pauperibus dabit, quod dare poterit, Anchar. in d. reg. peccatum n. 6. in versic. sed quid dices. vbi subdit adultero no filio vt ab hæreditate abstineat sua dere posse & in d. reg. possessor. n. 22. Carbon. supra concl. 5. 6. idem dicens de adultero concl. 12. legatum autem quo facta fuit indigna per adulteriū occultum retinere potest in foro poli Vasq. de suc. progres. in præfat. lib. 1. n. 89. & lll contro. cap. 104. n. 6. Marta. de suc. leg. par. 3. Q. 12. art. 3. n. 7. sed Diana. supra, inquit ex communi matrem si possit teneri legitimis filijs satisfacere, aut consulere spurium religionem intrare.

845 4. Lim. vsurarium mentalem non teneri etiam pauperibus restituere sponte data ex mutuo, si de libera datione constet Siluest. in verbo. vsura. 3. & de magis communi Theologorum sententia testatur. Couar. supra par. 2. n. 3. 4. & 8. idem interiori quod in exteriori foro probans, quamuis secus in vtroque sit, si non constet liberè datum sed remissas non restitui, & à sponte dante recipi, non tamen pro tempore præterito ad exactionem differendam nisi ita testator iussisset Surd. de alim. tit. 8. priu. 29. vbi etiam circa vsuras Theologorum declarationi standum circa ius nō factum & fori Ecclesiastici circa ius esse & de communi tit. 9. Q. 18. n. 16. puniri tamen posse etiam à seculari ex communiori Diana resol. 77. par. 1. tract. 2. Cla. in prac. cri Q. 37. vers. quæro igitur Gall. de excep. succes. tit. 14. excep. n. 27. par. 2 Garz. de benef. par. 8. c. 1. n. 48. vbi libere data & sponte etiam mentem deprauatam habenti non restitui.

846 1. Amp. etiam si quis mutuet ea spe, vt debitore eo animo omnino libero dante percipiat, alioquin non mutuaturus, modo spes ista non sit principalis, sed impulsiua causa mutui Caietan. in quodlibet de vsura. cap. 3. Couar. supra sub n. 8.

847 5. Lim. quando debitori creditori habenti animum non restituendi solutas vsuras remisisset l. si rem. §. omnis. de pignor. actio. l. certè. §. iulianus. de præcar. l. item liberatur in princip quib. mod pig vel hipothe. soluat. glo. in d. reg. peccatum. verbo. restituatur. Fede. de Sen. cons. 18 & 22. Medina. de restitut. Q. 3. caus. 2. veriorē & eōi omniū consensu receptam testatur. Couar. d. par. 2. n. 5. & respectu alterius debiti, si donatio liberè, & iure permittente facta sit Bonacci. de rest. disput. 1. Q. vltim. n. 2. vbi idem si debitor certus sit de tacita dilatione, vel remissione creditoris, licet secus si de hoc dubitaret ex communi opinione Docto. & actualis non requiritur oblatio Carbon. de restit. Q. 82. requiritur tamen remittentem habere potestatem remittendi fraudem vim & grauem metum abesse & ignorantiam; remitti autem non potest tribus casibus iure prohibitis de quibus in c. statutum. de rescr. lib. 6. & cap. ex eis igit &c. fœlicis recordationis de cens. lib. 6. &c. 2. de hæretic. in element.

848 6. Lim. in fure in extrema necessitate constituto qui non tenetur restituere quando scilicet vitæ periculo non poterat aliter subuenire quam furto. c. discipulos. de consecrat. distinct. 5. de communi omniū Couar. supra in §. 1. n. 3. Bonacci. de restitutio. disput. 1. Q. 8. puncto. 3. n. 3. & 8. qui subdit pro extrema pauperum necessitate aliquem furari posse, si ipse non habeat, quia pauperes id furari possent. Ameri. de patr. pot. eff 1 n 5 6. Viui. cōi. opin. 346. n. 1. vbi de cōi. Surd. de alim. tit. 1. Q. 76. n. 11. vbi etiam militibus permissum furari si non soluantur stipendia in bello iusto pro victu tit. 8. priuil. 39. vbi idem si necessariā asportet.

849 1. Sublim. vt si ad pinguiorem fortunam peruenerit restituere teneatur Couar. d. §. 1. n. 4. de cōi contra aliam cōem. Viui. 5. n. 4. deductis tamen sibi necessarijs Lup. de vsur §. 4. n. 64. ad quem se refert Surd. sup.

850 Contrariam sententiam communem dicit Siluest. verbo. furtum. Q. 5. quia eo casu res communes fiunt. & Viui. supra. Surd. d. priuil. 39.

851 2. Sublim. in graui necessitate in qua furari non licet de cōi. Bonacci. supra. n. 5 & 6. si enim maxima non sit mitius puniri Surd. d. priuil. 39. n. 10. & cōem dicit Diana. par. 2. tract. 17. resol. 29. licet cum alijs secus teneat salua &c.

852 3. Sublim. in fornicatione & adulterio, & sic in præcepto

præcepto decalogi nō mœcaberis quod in hoc differt ab alio præcepto non furtum facies vt pluribus rationibus probat. Couar. supra. n. 5. & seq. Surd. d. tit. 8. priuil. 40.

853 4. Sublim. quando ei furatur qui in eadem necessitate existit D. Thom. 2. 2. Q. 60. artic. 7. Less. lib. 2. c. 12. dubitat. 12. de cōi. Bonacci. de restitutio. Q. 8. puncto. 3. n. 3. vide supra. lim. 1.

5. Sublim. quoad non commestibilia si commestibilia extent Surd. d. priuil. 39. n. 9.

854 7. Lim. in meretrice quæ non tenetur restituere quæ pro fornicatione recepit. Coua. supra. §. 2. n. 4. vbi n. 3. in fine idem ait in monacha, adultera, & alia nō meretrice & in meretrice. Vasq. contro. illust. cap. 48. n. 5. 10. Ceual. com. opi. contra. com. Q. 587. de cōi. Viui. cōi. opi. 499. de magis communi etiam in foro poli Gutierez. de iuram. confirmato. contract. part. 1. cap. 6. n. 2. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 9. receptissimam testatur. Carbon. de rest. Q. 48. vbi de prædictis omnibus idem ait ac de maribus etiam ex magis cōi.

855 1. Sublim. quando maius esset debito prætio meretrici datum, aut à non valente dare, quamuis quæ meretrix non est plus possit quā meretrix recipere de cōi Nauar. lib. 4. cap. 2. n. 121. & Bonacci. de restitutio. disputat. prima. Q. 3. punct. 3. n. 6.

856 2. Sublim. non procedere quando concubitum lex prohiberet, tunc promissa merces peti non posset Carbo. supra.

857 8. Lim. vt licet quis alium ab iniuria defendete teneatur lege iustitiæ, vel præcepto charitatis si commode & absque proprio periculo possit. cap. quantæ. vbi glo. & Doc. de sentent. excommunic. Grat. consi. 1. n. 47. lib. 1. mercedem tamen petere potest l. si pater. §. 1. de donatio. Adrian quodlib. 1. a rt. 2. col. 3. Couar. d. §. 3. n. 4. intelligens modò propterea defensionem non moretur, sed postea stipendium petat.

858 1. Amp. & declara vt is qui non defendit à damno cum commode posset, quamuis grauiter peccet, non teneatur ad illati damni restitutionem, quia contra legem charitatis tantum fecit, si autem ex officio publico teneretur iniurijs obuiare vel testimonium à Iudice requisitus perhibere, quia contra legem iustitiæ commutatiuæ faceret, restituere teneretur D. Thom. & Caieta. 2. 2. Q. 62. art. 7. Adrian. quodlibet. 11. Q. 1. Siluest. verbo. restitutio. 3. Q. 5. de communi Theologorum Medina. de restitutio. Q. 9. & Couar. d. §. 3. n. 5. Bonacci. de restitutio. disputat. 1. Q. 1. puncto. 3. §. 1. n. 3. disputat. 2. Q. vltim. sectio. 1. puncto. 11. n. 2. ex communi probat quem teneri vitam & bona proximi defendere, si illud sine suo notabili incōmodo possit, non tamen quando alterius bona tueri non posset sine morte inuasoris; nec Principem vitam exponere teneri pro vita priuati tuenda n. 5. & seq. ex officio autem defendere teneri superiores etiam prælatos, tutores, & curatores. n. 11.

859 2. Amp. quem teneri furtum, furemque priuato indicate, quando res aliter eidem restitui non potest, attamen mercedem pro labore & expensis inueniendi illum, petere, ac recipere potest Couar. d. n. 5.

860 3. Amp. vt inuasum etiam inuitum tueri quis teneatur, si hoc sine sui graui incommodo facere possit, præterquam in casibus infrascriptis; si inuasor persona publica sit, ex cuius morte graue damnum Reipublicæ oriretur & quando inuasor esset pater, & quando quis fidei causa martirio se objiceret, & quādo inuasus nō vult defendi, vt inuasoris vitam saluet, Bonacc. de restitutio. disputat. 2. Q. vltim. sect. 1. pūct. 11. n. 8.

861 9. Lim. in hærede ocelsi in casibus limitationum. 95. ampliationis. n. 673. & seq.

862 10. Lim. in acquisitis ex contractu nullo solemnitatum defectu, non deficiente consensu contrahentium, quæ in foro animæ non sunt restituenda Innoc. in c. quod sicut. de electio. Abb. in c. quia plerique. nu. 28. de immunita. Eccles. Felin. in c. 1. n. 39. Dec. in 1. lect. n. 19. de constitutio. Tiraq. de legi. connub. glo. 4. n. 20. Boer. dec. 1. n. 13. de magis cōi. Cras. de successio lib. 1. §. 1. n. 12. & seq. Lamberteng. de contract. glo. 16. n. 3. Ceual. cōi. opinio. contra commun. Q. 71. & 137. vbi valde controuersum esse probat an hæreditas ex minus solemni testamento retineri possit, tutius eam dimittere, valde iuridicum retinere tradens, & ante eos Ancharan. in reg. peccatum. n. 26. Q. 7. versic. vbi in simili & latius. in reg. possessor malæ fidei. n. 15. & seq. de reg lur. in 6. vide supra, amp. 18.

863 Contrarium tenet Couar. in d. §. 3. n. 9. 10. (idem dicens in testamento nullo solemnitatum defectu, vbi autem ratihabitio etiam hæredum nulliter contrahentis præsumi posset primam opinionem tenet d. n. 10. in fine.) de communiori Garzia. de benef. part. 9. c. 1. præsertim in prouisione beneficij vbi etiam forū fori non differri à foro poli si vtrumque veritati nititur, secus si fori præsumptione fundetur Cancer. var. resol. pat. 2. c. 1. n 204. & seq. in foro poli d. bere seruari solemnitatem statuti, alias non obligari quia cessat naturalis obligatio si lex resistat, restitui tamen debere recepta si ex eis locupletior fit factus.

864 11. Lim. in ludo quæsitis fraude cessante legibus ludi seruatis si ludentes liberam administrationem habebant, quæ restitui non debent sunt enim licitæ conuentiones à futuro euentu fortunæ pendentes D. Thom. 2. 2. Q 32. artic. 7. ad secundum Io. Maior. in 4. sentent. distinct. 15. Q. 13. Paludan. ibi. Q. 3. artic. 5. Medina. de restitutio. Q. 22. Couar. supra. § 4. n. 1. & seq. vide supra. amp. 14. late Add. ad Cap. Tholos. dec. 193. vbi etiam agit de filiofamilias, seruo, & monacho pendentibus vt patri &c. detur repetitio cessante libera administratione. Diana. par. 2. tract. 17. resol. 27 non esse restituenda tracto per minas vel preces, etiam si omne pecunias prius amissas vicisset & alias etiam licet vi tractus iure fori amissas posset repetere pecunias & consuetudinem ludendi excusare à restitutione ex communi Rocch. de consuetud. num. 134. cautius tamen esse pauperib. erogare. n. 137. ex communi.

865 1. Amp. non esse restituendum quod pro sponsione duplicatum fuit per habentem potiores ludi partes certas, his quæ alteri obuenire possent, modo alia fraus non lateat Medina. de restitutio. Q. 22. Dec. cōs. 115. Couar. d. §. 4. n. 6. vers. sed contrariam. Nec per habentem minus capitale qui maius recepit ex sponsione totius residui. Diana. resol. 40. tract. 17. par. 2.

866 2. Amp. non debere solui amissa in ludo contra legem dantem repetitionem soluti, & actionem vincenti negantem, & idem si ex lege ludi pecunia apposita tantum ludenda foret, & super credito ludens amiserit

amiserit Adrian.in 4. sentent. §. quia in superioribus. Sot.lib.4.de iust.& iur.Q.5.art.2.Couar.d.§.4.n.8.

867 1. Sublim. quando alium inuoluntarium cupiditate lucri ad ludum aliquis attraxit, puta conuicijs, & opprobrijs, & vehementibus præcibus, quamuis secus sit vbicumque leuis fuisset attractio D.Thom. 2. 2.Q.32.art.8. Alciat.lib.8.paregon.cap. 16. de cõi. Couar.d.§.4.n.7.

868 12. Lim. non teneri in foro poli restituere qui gabellas non soluit ex lege non soluenti pœnam imponente Azor.in sum.verbo.pedagium.Q.6.Mattes. notab.78.Gomez.in cap.2.n.60.de constitut.in 6.Ias.in l.2.n.143.C.de iur.emphi.

869 Contrarium quia humana lex quæ iusta sit vi humani præcepti ad culpam transgressores obligat quãdoq; mortalem, quandoque venialem, tametsi transgressoribus pœnam addiderit, quia humana potestas a Diuina deriuatur, ac procedit ad mortale obligat, quando finis est valde vtilis Reipublicæ, contemptus autem legis semper mortalem continet culpam, licet alioquin legis transgressio venialem tantum contineret D. Thom. 1.2.Q.96.art.4.& 2. 2. Q. 186. art.9. latè Couar.supra.§.5.& n.3.col.3.versic. attamen inquit gulam non esse mortale peccatum, sed veniale crimen, nisi excessus sit planè immodicus, vel excedentem obijciat periculo peccati mortalis ex communi omnium; & vbi lex ob commune bonum grauem imponit pœnam censetur legislator ad culpam mortalem obligasse num. 1. & seq.& n.4.versic.ego sanè post Sot.quodlibet.1.Q.6. art. 5. & contra limitationem de communi testatur Couar. supra. n. 5. & Bertacchi.de gabel.par.9. in princ.Silu. verb. gabella.3.Q.8.Medina.de contrac.Q.13. Alph.à Castr.lib. 1.de potest.Lega.Princ.cap.11. Sot. lib. 3. de iust. & iur Q.6.art.7.& iustam gabellam fraudantem restituere teneri ex magis communi & probabiliori Bonacci.de restitutio.Q.9.puncto.1.n.3.

870 1. Lim. secundam opi. in ea parte quæ est contraria 12.limitationi circa vectigalis solutionem; non procedere quando vectigalia iniusta essent nempe ab eo imposita qui ius indicendi nõ haberet; vel absque vlla causa præter iustam laboris & regiminis mercedem a Principe instituta, tunc enim in foro poli soluenda non erunt Bar.in l.vectigalia de publican. quẽ cœteri sequuntur receptissimam dicit Coua.d.§.quinto.in fi.versic.quod si & Bonacci.supra qui etiam subdit creditorem Principis qui aliter suum consequi nõ potest gabellas fraudare posse compensando, & vt Princeps non teneatur restituere sat esse causa adueniente ob quam gabellæ exiguntur, esse paratum exequi & impendere Ancbar.in reg.possessor malę fidei. n.22.Q.4.de reg.iur. in 6. non tamen fraudari posse subdit iusta causa indictas, & hanc lim. tenet etiam. Felin.in c.1.n.41.de cõstitut.loquens de gabella iniusta, & quando permissæ impositionis causa cessaret, Dec.n.18.

871 2. Lim. quoad ea quæ de Prouincia in prouinciã transmittuntur si ex eorum transmissione nullum vectigal foret institutum, sed tantum pœna contra trãsmittentes imposita respectu rerum vetitarum transmitti; hæc etenim pœna in foro poli non debetur. Medina.de rest.Q.15.ad finem.Couar.d.§.5. in fine.

872 13. Lim. nam venatione prohibita ob causam publicam vel priuatam capta per venatorem non sunt restituenda quia non offenditur commutatiua iustitia, cum non sint res alicuius, nec alicui debitæ Couar.supra.§.8.n.2.& n.9.versic.quinto.vbi idem si dominus fundi locasset ius venandi in eo, & quando venatio prohibita esset ex iure præscriptione quæsito per inferiorem a Principe versic.septimo.& n.11.probat venari prohibentem teneri domino fundi vicini damna per feras illata restituere & n.12. idem de piscatione probat, quod de venatione dicitur per l.quẽadmodum. §. planè ad leg. Aquil. etiam si per alium lethaliter vulnerata, aut irretita ab alio capiatur. n. 13.per.§.illud quæsitum.Institut.de rer.diuis.Sed Bonacci.de restitutio.disputat.1.puncto.7. Q. 3. n. 11. inquit esse capientis si euadere potuisset, vel non fuisset lethaliter vulnerata, & pisces ex rete extractos debere restitui, sed captos ex rete per extrahentem extensa non habebit dominus retis sed extendens ob suã industriam.n.12.& seq. & venatione, vel piscatione vetita capta non esse restituenda si suam libertatem animalia retinebant.Carbon.de restit.Q.34.vbi quãdo prohiberi possit & Q.35.versic.in hac limitationẽ magis communem testatur & concl. 1. idem dicens de in loco priuato existentia trahente in locum publicum si animalia non essent propria sed vagari solita concl.8.idem de piscibus & auibus non inclusis dicens.concl.10.& Q. 36. columbas alienas attrahẽs ad suam columbariam non teneri restituere si pro suis pascendis fecerit ac retinendis, alioquin secus.

873 1. Sublim. quando lex ferarum acquisitionem impediret, tunc enim capiens restituere teneretur Cou. supra.n.6.vbi idem dicit de hæreditate spurio relicta, & beneficio irregulari & simoniaco collato.Carbon. supra.concl.4.in fine.d.Q.35.

874 2. Sublim. nã venator tenetur fundi domino damna venando illata restituere quoad fructus, etiam si dominus venationem minime prohibuisset in fundo suo quamuis feras captas restituere non teneatur Couar.supra.n.11.Bonacci supra. n. 15. Carbon. supra. concl. 5. vbi idem si dominus locare vel vendere venationem solitus esset d.Q.35.

875 3. Sublim. prohibentem aliquem venari, non teneri reficere damnum nisi ob retia fracta ob incertitudinem futuræ prædę vel piscationis vel venationis, etiam si piscatorem aut uenatorem occidisset ut ex Cast.& alijs probat Coua.supra qui tamen piscatoris & uenatoris occisi operas æstimari debere tenet; & maxime quando captura piscium uel aucupium certissima forent & uberrima Modern.Paris.in l.1.n.84. C.de sent.quæ pro eo quod interest profer.Cou.sup.n. 12.per l.ait lex in fine ad leg.aquil.& l.seq.tenetur autem qui ui alium in loco publico uenari prohibuit & mortaliter peccat Carbon.d.Q.35.concl.9.

876 4. Sublim.quando emptor piscationis uel uenationis impeditus fuit uenari uel piscari, nam ultra prætium agere potest ad aleam, & iactus retis æstimationem l.iactum retis de action.emp.Couar.d.n. 12. in uersic.quin & præter.

877 5. Sublim. in piscibus clausis in piscina, & animalibus in uiuario quæ sunt restituenda, quamuis secus sit, quoad existentes in stagno uel siluis circumseptis. l.3.§.item feras.de acqui.possess. Couar. supra. n. 14. & 15. Carbon. supra. concl. 2. idem probans de non clausis

clausis si redire solerent ut gallinæ & colůbæ concl. 3.
878 14. Lim. in repræsalijs quæ licitæ & iustæ sunt ubicumque bellum iustum est, & ex iusta causa indictum & plures causas congerit Couar. supra. §. 9. ubi etiam subdit innocentes propterea offendi non posse nisi repræsalias impedirent & alijs casibus concedi probat. Minsing. cent. 6. obseruat. 1. dixi in pactis pignorum; & quando uel non concedi possint, & damna refici debeant, & à quo tradit Meno. consi. 244. & quando contra infideles bellum moueri possit. Couar. supra. §. 10. capta autem in bello iusto capientium fiunt. cap. iusgentium. 1. distinct. l. hostes. l. si quid in bello de captiu. Coua. supra. §. 11. ubi n. 6. probat Christianos nō fieri seruos in bello etiam iustissimo inter Christianos, infideles autem seruos fieri n. 1. & 2. Immobilia Principis sunt qui iustum bellum indixit, mobilia autem Duci exhibēda sunt inter milites distribuenda secundum merita nu. 6. & ex interuallo recuperata eorum dominis non restitui, nisi id accidat iure postliminij, incontinenti uerò recuperata restitui prout, & si bellum iniustum foret in foro poli restitui debere n. 7. & in fine subdit in his rei militaris peritos consulendos, & à quibus & ex quibus causis bellum possit indici late tradit Bonacci. de restitutio. disputat. 2. Q. ultim. §. 1. & 2. & seq. ubi n. 16. milites probat damna illata contra superioris mādatum restituere teneri & n. 27. plures personas repræsentantes ut plura stipendia recipiant restituere teneri, nec posse milites à rusticis nisi quę solita sunt eis dari capere, quibus Princeps damna refundere debet, militibusque stipendia de publico. & nu. 28. inquit Principem non posse componere damna subditis illata, sine eorum consensu, nam sine iusta causa non potest Princeps disponere de bonis subditorum ex communi; & Anchar. in d. reg. peccatum n. 13. de reg. iur. in 6. inquit iusto, uel licito bello capta occupantis fieri.
879 15. Lim. in nobili habente male acquisita quæ pauperibus erogare deberet, quia si pauper sit pro se retinere potest uel filiabus in dotem dare Lup. in rub. de donatio. inter uir. & uxo §. 65. n. 41. & seq. & 48. uersic. quod autem & in c. per uestras. §. 12. n. 7.
880 16. Lim. nam uiolans iustitiam legalem seu generalem (si non teneatur ex officio conseruare commune bonum, ut puta si iudex furtum nō impediat, quod impedire tenetur) ad restitutionem non adstringetur Clauis Regia. lib. 10. tract. 2. cap. 15. n. 7. Less. lib. 2. c. 1. dubitat. 3. n. 11 Bonacci. de restiturio. disputat. 1. Q. 1. puncto. 1. n. 3. Carbon. de restit. Q. 31. concl. 4. & cōmutatiua nō legalis obligat ad restitutionem Bonac. tract. moral. tom. 2. disput. 10. Q. 3. puncto. 2. n. 23.
881 17. Lim. in Reo negante delictum qui non tenetur pœnam soluere ad cuius solutionem confitens condēnatus fuisset, quia generalem iustitiam tantummodò offendit, Clau. Reg. supra. Less. supra. Vasq. c. 2. Q. 96. art. 5. disputat. 273. cap. 12. n. 13. Azor. par. 1. lib. 5. cap. 8. Q. 5. Sanch. in sum. lib. 2. cap. 22 n. 22. Bonac. supra. n 4. Sanch. de matri. lib. 10. disp. 9 n. 33. vbi negare posse delictum & illud excludere falsis testibus (ex quo damnandus erat) in foro poli. Carbon. de restit. Q. 19. si iuste & iuris ordine accusatus neget mortaliter peccat ex cōmuni, idem si neget occultum sed verum cum iuramento, venialiter si neget sine iuramento, negans autem crimen de quo iniustè accusatur non tenetur restituere, secus si iustè accusetur; negans autem extra iudicium crimen non tenetur restituere & solum venialiter peccat vt per eum.
882 18. Lim. in portante contra legem Principis frumentum extra territorium qui non tenetur ad restitutionem, quia publicam & generalem iustitiam violauit, non particularem & commutatiuam Bonace. supr. n. 5. tametsi mortaliter peccet saltem quādo Respublica graue damnum ex eo pateretur, & se exponit sine iusta causa periculo vitæ, vel si ea sit Principis intentio. n. 6. subdens à confessario absoluendum non esse nisi amplius non extrahere proponat. n. 7.
883 19. Lim. quando culpa mortalis aut venialis cessat, tunc & restitutionis obligatio cessat etiam si graue damnum illatum sit, Rebel. par. 1. lib. 2. Q. 4. Nauar. lib. 2. cap. 1. n. 47. Less. lib. 2. cap. 7. dubit. 6. n. 26. Bonacci. de restitut. disput. 1. Q 1. puncto. 3. §. 1. n. 6.
884 20. Lim. in occidente hominem ignoranter feram esse putans, etiam si rei illicitè operam daret puta si clericus venaretur, qui damnum culpa illatum restituere non tenetur Molina. disputat. 728. Nauar. lib. 2. c. 1. n. 61. Less. lib. 2. cap. 7. dub. 9. Reginal. lib. 10. tracta. 1. n. 70. Bonac. supra. n. 7. idem probans quamuis illum occidisset, si hominem esse nouisset.
885 1. Sublim. vel potius secus esse dicas si quis ira correptus, aut vehementi motus passione, semiplenè saltem aduertens quid faceret aliquem occidit, nam ad aliquam restitutionem tenetur, quia peccauit contra iustitiam in damnum alterius, idemque si sua veniali culpa domum combusserit Rebel. d. Q. 4. Bonac. supra. n. 8.
886 21. Lim. in damno culpa tantum veniali illato quod non tenetur inferens in totum restituere Rebel. supra. Q. 10. Reginal. supr. n. 74. de communi testatur Bonacci. supra. n. 9. quia obligatio restituendi oriens ex iniusta actione et pœna iure naturæ debita quæ debet esse culpæ proportionata, & cum leuis sit venialis minus puniri debet quam si culpa grauis esset, vt per cum, et si dubium sit an culpa venialis vel mortalis sit, medietatem esse restituendam, subdens nu. 10. culpa veniali graue damnum inferentem, si culpa venialis adeò grauis fuerit vt obliget ad restituendā rem notabilem, teneri rem sub mortali restituere.
887 22. Lim. in damno contra intentionem illato per operam dantem rei illicitæ puta furem domum comburentem licet in foro fori teneatur l. in lege ad leg. aquil. Rebel par. 2. lib. 2. Q. 10. n. 9. Nauar. cap. 17. n. 140. Molina. tom. 3. disput. 728. Bonacci. de restitutio. disp. 1. Q. 1. puncto. 1. ante fin. n. 11. qui tamen furem teneri damnum reficere quod intulit pedibus frangendo vide supra. amp. 28.
888 23. Lim. nam subditus qui ratione obedientiæ pugnauit in bello de cuius iustitia non practicè sed speculatiuè tantum dubitabat, hic enim non tenetur dāna reficere, secus si practicè de iustitia belli dubitasset, hoc enim casu non excusatur à culpa iniustę damnificationis, ita nec à restitutione Rebel. par. 1. lib. 2. Q 4. n. 14. Clauis Regia. lib. 10. tract. 2. c. 2. n. 6. Molina. tom. 1. disputat. 113. Salon. 2. 2. Q. 62. art. 6. controuers. 7. Bonacci. de restitutio. disput. 1. Q. 1. puncto. 2. n. 19.
889 24. Lim. nam qui non tenetur in foro fori restituere vt puta qui bona fide acquisiuit, & postea dubitare
cœpit

cœpit facta debita diligentia, non tenetur etiam in foro poli, vtriusque enim fori idem est iudicium quãdo fori forus non nititur falsa præsumptione Bonac. supra disput. 1. Q.2. punct.2. n.6. & seq.

890 25. Licita in acceptis pio opere licito faciendo ad quod recipiens tenetur ex alio quam iustitiæ præcepto, quia ex violatione iustitiæ tantum oritur restitutionis obligatio Sot. de iustit. lib.4. Q.7. argum. 1. Vasq. de restitutio. cap.7. dubitat. 5. n.43. Emanuel Sà. verbo. restitutio. n.9. Bonacci. supra. Q. 3. puncto.2. nu.1. & quando peccatur contra charitatem tom.2. tract. moral. disp. 10. Q.3. punct.4. n.17.

891 26. Lim. in recipiente pro faciendo opere debito ex charitate qui non tenetur restituere vt in modico Rebel. lib. 10. Q.21. n.2. Molina. disputat. 93. concl. 2. Bonacc. sup. n.9. d. Q. 3. punct.2.

892 27. Lim. in receptis pro illicito opere faciendo nõ ante sed post opus etiam ex promissione præcedenti quæ restituenda non sunt vide supra amp. 63.

893 28. Lim. in repertis in littore maris quę occupantis sunt cum in bonis nullius existant §. Lapillorum Institut. de rer. diuisio. Bonacc. d. Q. 3. punct. 6. n.11.

894 29. Lim. in venis auri, & argenti per dominos fũdi inuentis quæ fundi dominorum sunt Bonacci. sup. nu.12.

895 30. Lim. in eo qui vas conflauit ex aliena materia quod si longè superet materiam non est materiæ domino restituendum (quamuis restitui deberet si non longe materiæ valorem superaret,) sed materiæ præcium restituet Sanch. in sum. lib.2. cap.23. nu.77. de communi Bonaccina. supra. punct.7. n.33.

896 31. Lim quando res perijt culpa nuncij à creditore deputati cui debitor ex delicto eam consignauit, debitor enim ad aliam restitutionem non tenetur, quãuis si ipse nuncium misisset teneretur Nauar. cap. 17. n.67. Molina. tom.3. disp.751. n.2. & 3. P. Nauar. lib. 4. cap.5. dubitat. 1. n.4. Clau. Reg. lib. 10. tract.5. cap. 9. Bonaccina. supr. puncto. 8. n.3.

897 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando res mutuata, per debitorem creditori per nuncium à debitore electum remissa fuit, si namque priusquam creditori sit tradita perierit, debitor à restitutione non liberatur Siluest. verbo. restitutio 4. quæsit. 8. Nauar. c. 17. n.67. Vasq. de restitutio. cap.2. §.3. dubitat. 9. Bonacci. supra. n.4.

898 1. Lim. quando nuncius fuisset à creditore electus, vel à debitore de creditoris mandato, tunc enim creditori periret. Molina. tom. 3. disp. 563. & 751. Clau. Reg lib. 10. tract. 5. cap. 9. n. 5. Bonacc. supr. n. 5.

899 2. Lim. vel potius secus esse dicas in re commodata vel deposita quæ eadem numero restitui debet, si nãque per nuncium debitoris transmissa periret non tenebitur debitor l. argentum. commoda. Molina. d. disputat. 751. Bonacci. supra. n.6. maximè si nuncio res etiam in genere debita signum conuentum habẽti credita sit, nisi debitor ipse signum manifestasset ex communi n. 11.

900 1. Sublim. quando debitoris culpa periret, vt puta famulum non fidelem eligentis si ex contractu maiorem diligentiam adhibere teneretur Bonacc. d. n.6. & & seq. & n.9.

901 1. Amp. idem esse quando creditor misit famulum vt debitorem de re mittenda moneret, non designata persona per quam mittere deberet, si enim eidem famulo tradet, & pereat, debitori peribit l. si mei causa commo. Bonacc. supr. n.12.

902 1. Lim. d. amp. quando res eadem numero sine delicto restituenda esset, & debitor famuli fidelitatem alias expertus fuisset Molina. disputa tio. 296. n.8. Bonacci. d. n.12.

903 1. Sublim. quando per alium famulum remisisset quam per conuentum, tunc enim debitor non liberaretur. Gomez. varia resolut. tom.2. cap.7. n.3. vers. & idem Bonacci. supra. n.13.

904 Confessario autem datum vt domino vel creditori soluat, si pereat non liberari debitorem plures tenẽt; alij verò liberari affirmant citati à Bonaccina. supr. n.8.

905 32. Lim. in possessore bonæ fidei qui fructus industriales restituere non tenetur D. Thom. 2. 2. Q. 68. art.3. Nauar. in sum. cap.17. n.15. Sanch. in sum. lib. 2. cap. 23. n.56. de communi Bonaccin. de restitutio. Q.3. puncto. vltim. §. 1. nu. 3. Menoc. de recuperan. rem. 15. n. 579. & sequent. & ita pluries iudicatum testatur Thesaur. decis. 29. n.7. Gab. cons. 35. nu. 14. & sequent. lib.2. de quo plenè dixi in pactis emptionũ & venditionum dum tractaui de præscriptione vbi idem de alijs fructibus.

906 1. Amp. non teneri fructus restituere quos sua negligentia non percepit de communi Bonaccina. d. §. 1. n.15.

907 1. Sublim. non procedere in perceptis ex locatione torquis furati Molina. tom. 3. disputat. 719. in fine. P. Nauar. lib. 4. cap. 1. dubitatio. 6. n.4. Sanchez. supra. n. 132. Bonacci. supra. n.4 quia hic fructus non est industrialis, sed est præcium locationis.

908 2. Sublim. vel potius secus esse dicas in naturalibus & mixtis quos extantes bonæ fidei possessor restituere tenetur si extant, sin secus eorum valorem quatenus locupletior factus est de communi Sanch. supra. n. 66. 67. & 77. & 147. & Bonacci. supra n. 7. & extantes restituere teneri Gab. cons. 108. nu. 5. lib. 1. Lamberteng. de contract. glo. 1. n. 224. Surd. decis. 247. nu. 10. Cęs. de Barz. decis. 53. nu. 36. & sequent. deductis tamen expensis vt per eum qui communem testatur loquentes tam de industrialibus, quam de naturalibus, & consumptorum præcium quatenus ex eis locupletior factus fuit esse restituendum ex veriori & magis communi & in iudicando tenenda Alcia. in l. si me & Titium n.6. si cert. pet. post alios ibi. & Meno. de recuperan. remed. 15. n. 598. & cons. 1173. nu. 12. Crau. cons. 737. n.24. Decia. cons. 79. n.22. & 23. lib. 2. Surd. dec. 45. n.15. Cacchera. decis. pedem. 95. n. 33. & vltra 80. congesti vbi supra; & plures etiam pro contraria parte & in hac contrarietate locupletationis obtinui pro dimidia circiter diuidi debere.

909 1. Lim. nam pro parte ex tantium restituenda, bonæ fidei possessor expensas laboresque deducet. Molina. supra. nu.4. Sanch. supra. nu.79. Bonacci. supra. nu 9.

910 2. Lim. quando bonæ fidei possessor fructus triennio possedit etiam si vltima dies triennij sit tantum modo inchoata, quia totam elapsam non est opus in vsucapione mobilium l. in vsucapione. de vsucapion. Molina. supra disputat. 718. n. 1. Couar. variar. resol. lib. 1. cap. 3. n.7. Bonacci. supra. n. 10. Peregri. de fidei-

com. art. 49. n. 123. & seq. de cōmuni testantur Becc. conf. 6. n. 28. vbi tam de consumptis quā de extātibus & Thesaur. dec. 114. n. 2. Lambert. de contract. glo. 1. n. 220. de communi Soarez. communi opinio. lit. F. n. 346. 350 355. de magis communi Crau. conf. 506. n. 1. & seq dixi vbi supra.

911 1. Sublim. non procedere nisi probetur per triennium continuum fuisse possessos absque eo quod consumpti fuerint, quia sine possessione non currit præscriptio Bar. in l sequitur. §. fructus. de vsucapion. Soc. conf. 251. in fine, lib. 2. Soc. Iun. conf. 150. n. 28. lib. 1. Bellamera decis. 412. Ruin. conf. 204. n. 15. lib. 1. Couar var. resol. lib. 1. cap 3. n. 7. in fine. Meno de recuperand rem. 15. n. 589. Ond. conf. 30. n. 74. lib. 1. vbi aliter etiam sublim. & nu antecedent.

912 1 Lim d. sublim. nam fundo præscripto sunt præscripti fructus tam pendentes quam percepti non tamen triennio possessi l. eos. C. de vsur. vbi Bal. Sanch. supra. n. 95. Bonacci. supra. n. 14.

913 2. Sublim. nam lapso triennio datur actio ad præcium fructuum intra triennium consumptorum quæ durat annis 30. Ond. supra. n. 74. Seraph. dec. 1168.

914 Contrariam opinionem vt siue fructus consumpti sint, aut extent triennio præscribantur communem dicit Thesaur. decis. 114 n. 2.

915 3. Sublim. 32. lim. non procedere quando bonæ fidei possessor titulum non haberet, tunc enim fructus triennio non præscriberet. Soc. conf. 251. in fine lib. 2. Barb. conf. 81. n. 11. & seq. lib. 3. Soc. Iun. conf. 150. n. 28. 29. lib. 1. Rim. Iun. conf. 244 n. 263. Decia. conf. 79. n. 25. lib. 2. Bonacci. supra. n. 13.

916 Contrarium tenet Sanch. supr. n 94. & Meno. d. remed. 15. n 594. vt refert Bonacci supra. sed Meno. in industrialib. & in naturalibus etiam, secus tenet nisi respectu naturalium condemnetur ad rei restitutionē, tunc etiam fructus bonæ fidei possessorem restituere teneri si titulum non habeat vel habeat inualidum n. 580. & seq.

917 33. Lim. vt qui soluit creditori creditoris liquido quod suo creditori debet non teneatur ad aliam solutionem in vtroque foro Molina. tom 2. disp. 743. Medina. de restitutio. Q. 3 caus. 5. P. Nauar. lib 4. cap. 2. dub. 5. n. 23. Clauis. Regia. lib. 10. tract. 5. cap. 7. nu. 6. Bonacc. d. Q. 4. punct. 3. supra. n. 779.

918 34. Lim. nam res bona fide accepta ibi restitui debet vbi est, quando aliena cognoscitur, nec tenetur bonæ fidei possessor eam domino mittere suis expensis Vasq. de restitut. cap. 10. dubitat. 2. nu. 40. Bonacci. de restitut. disputat. 1. Q 5. punct. 1. n. 1. & dominus absens admonendus est, & si hoc fieri nequeat nec fieri posse speretur, domini consanguineis restitui potest, & in eorum defectum pauperibus Nauar. cap. 17. n. 42. Molina. tom. 3. disputatio. 752. Clauis. Regia. lib. 10. tract. 5. cap. 4. n. 9. Less. lib. 2 cap. 15. dubitat. 18. Bonacci. supra. n. 2.

919 1. Sublim. quando possessor bonæ fidei cognouit esse alienam aliò transtulisset, præuidens dominum pro re sua recuperanda aliquas expensas facturum, nā proprijs expensis restituere tenetur detractis quas dominus fecisset si à priori loco abducta nō esset, quātuis secus sit si alio bona fide transtulisset ne forte surriperetur, tunc enim domini expensis deberet reduci. Clau. Regia. sup. n. 10. Rebel. part. 1. lib. 2. Q. 13. sect. 2. n. 5. Bonacci. supra. n. 3.

920 2. Sublim. vel potius secus esse dicas quando restitutionis obligatio orta esset ex iniusta acceptione, tunc restitutio est in loco facienda sine domini sumptu vbi dominus eam possedisset, nisi ablata fuisset Nauar. d. cap. 17. n. 43. Azor. part. 3. lib. 4. cap. 32. opi. 3. Bonacci. supra. n. 4.

921 1. Amp. etiam si maior esset expensa quam rei valor Vasq. cap. 10. dubit. 1. n. 27.

922 Contrarium tenent alij vt per Bonacc. sup. n. 5. tūc non teneri restituere, sed posse differre donec restituere possit sine tanto suo dispendio; si vero destituatur credens numquam posse sine tanto suo detrimēto restituere pro anima eius ad quem res pertinet erogare posse inquit.

923 1. Lim. 2. sublim. nam dominus qui mutauit domicilium, tenetur expensas facere quas dominus qui mutauit domicilium fecisset pro rebus ad locum illū transferendis Rebel. sup. Clauis Regia. sup. n. 2. & 13. Vasq. sup. n. 29. Bonacc. sup. n 6. & si maioribus expēsis transtulisset, quam malæ fidei possessor in restituendo fecisset, possessor malæ fidei illud plus retinere posset n. 8.

924 3. Sublim. in eo qui fuit in mora restituendi qui tenetur eas expensas facere quas dominus non fecisset Clau. Reg. sup. n. 7. Vasq. sup. n. 28. de cōmuni Bonacc. sup. n. 7.

925 4 Sublim. in obligato restituere ex contractu vel quasi, licet enim rē in loco contractus restituere debeat, secus tamen est si alibi restitui debere cōuenisset Bonacc. sup. n. 9. aut verisimiliter sit actū in domo creditoris præstari debere, puta si mutuum amico in itinere fieret, & tunc quia contractus mutui, commodati, vel depositi sit gratia recipientis, restitutio expensis debitoris facienda est; quando verò res accepta fuit in vtilitatem creditoris, restitutio fieri debet expensis creditoris, nisi rem legatam aliò transtulisset hæres, qui suis tunc expensis in loco restituere deberet, & nisi res deposita aliò translata fuisset sine culpa depositarij, tunc enim deponentis expensis reponi deberet, & qui equum commodatum recepit, nō tenetur expensis suis domino restituere extra locum in quo recepit nisi commodatarius mutasset domiciliū non autem commodans; quod si commodans illud mutasset eius expensis transmitti deberet ad locum mutatum Bonacci. supra. nu. 10. & sequent vsque ad nu. 16. vbi etiam mutuatarium non teneri mutuo recēpta transmittere ad locum domicilij post mutuum à creditore nouiter electi, nisi aliud conuenisset, vel nisi debitor fuisset in mora nu. 16. Azor part. 3. lib. 7. cap. 10. Q 4. & Reginal. lib. 25. nu. 184. non tamen valet pactum alibi restituendi, quam vbi quis recipit sine debita mercede, nisi liberè & voluntarie ineatur Bonacc. supra. n. 17. & vbi debitor timeret non posse recuperare expensas quas facere non tenetur, partem rei diuiduæ pro expensis retinere potest, vel indiuiduam vendere, & retentis sibi expensis, domino residuum transmittere, n. 18. post Cuna. in reg. peccatum part. 1. nu. 7. de reg. iur. in 6. & alios citatos.

926 35. Lim. vt qui titulo oneroso aliquid bona fide accepit a debitore non soluendo existente nisi a lijs esset hipothecatū, licet postea cognoscat in fraudē creditorū factū à debitore, nō teneatur restituere, quāuis teneretur si frau-

fraudem sciret, vel de ea dubitaret tempore contractus Couar. var. resol. lib. 3. cap. 3. Rebel. lib. 8. Q. 16. sect. 3. Salon. 2. 2. Q. 78. art. 3. cõtrouers. 3. Valent. tom. 3. disput. 5. Q. 21. punct. 3. Azor. part. 3. lib. de vsur. cap. 14. Vasq. de restitut. cap. 11. dub. 3. n. 58. Molina. de contract. disp. 328. Bonac. de rest. Q. 8. disp. 1. punct. 2. nu. 27.

927 1. Sublim vel potius secus dicas in recipiente à debitore gratuito ignorante in fraudem creditorum cedere, quia tenetur creditoribus intra annũ à die sciẽtiæ petentibus restituere l. 1. quę in fraud. cred. l. ignoti. C. de reuoc. his quæ in fraud. creditor. & si sciens fraudem acceperit, restituere tenebitur etiã post annum quantum ex eo contractu creditores læsi fuere quia culpabiliter actioni iniustæ cum damno alterius cooperatus fuit vt tradunt Doc. in limitatione citati.

928 Contrarium modò recipiens non induxerit ad donandum quod non teneatur in foro poli restituere etiã si nouerit impotentem fieri ad soluendum creditoribus Molina. disput. 318 n. 10. & 329. n. 6. Less. lib. 2. cap. 10. dubitat. 19. c 168. P. Nauar. lib. 3. c. 4. n. 218.

929 36 Lim. vt in limitationibus ampliationum.

930 37. Lim. nam damnum creditoris vel tertij quando creditur restitutionem eis damnum allaturã operatur, vt restitutio in tempus magis oportunum differri possit Molina. tom. 3. disputat. 755. n. 1. Rebel. lib. 2. de restitutio. Q. 17. sect. 3. n. 18. Nauar. cap. 17. n. 63. Azor part. 3. lib. 4. cap. 39. ad finem Less. lib. 2. cap. 16. dubitat. 4. n. 53. Clauis Regia. lib. 10. Bonacc. supra. disp. 1. Q vltim. punct. 1. n. 1.

931 1. Amp. vt si debitor cognoscat creditorem in dãnum tertij abusurum non possit restituere, & grauiter peccet, nisi excusaretur ratione damni notabilis quod ipse non restituendo pateretur Molina. tom. 3. disputat 755. n. 1. vel ob iudicis præceptum solui aut restitui mandantis Valent. tom. 3. disput. 5. Q. 6. n. 4. Salon. 2. 2. Q. 62. artic. 5. vbi Aragon. 2. dub. P. Nauar. lib. 4. cap. 2. dubit. 6. n. 31. Sot. lib. 4. de iust. & iur. Q 7. art 1. Nauar. cap. 17. n. 62. Bonacci. d. Q. ultim. punct. 1. n. 4. & restituere teneri damnum per ipsũ illatum ex communi n. 8.

932 1. Sublim. quando creditor abusurus est in sui solius detrimentum ut puta meretricibus, ludis, & huiusmodi, tunc enim restituere tenetur cum correctione præmissa, ne abutatur P. Nauar. supra n. 33. Azor. supra Sanchez. de matrimo. lib. 9. dispat. 6. Bonacc. supra. nu. 4.

933 38. Lim. debitorem à restitutione excusari ut eam differre possit, si longe maius damnum patiatur statim restituendo, quam creditor ob dilatam restitutionem pateretur, dummodo rei restituendæ substantia non damnificetur Molina. disput. 754. n. 2. Eman. Sà. uerbo. restitutio. n. 26. & Bonacc. sup. n. 11. & 12. ubi idem de periculo corporali & animæ, & quando dubitaret filios ob egestatem, uel filias, aut uxorem adulterari, aliterue peccaturas post Rẽbel. sup. sect. 4. n. 17. Nauar. cap. 17. n. 57. Coua. sup. in loco in prima lim. citatus Less. lib. 2. c. 16. n. 21. Carbon. de restit. Q. 87. ubi ratione damni quod ex ingenti debito percipitur non posse restitutionem differri ex communi & concl. 4. inquit debitorem non teneri statim restituere cum detrimento animæ corporis uel famæ, qui autem graue damnum ex sua fraude pateretur statim restituere cogeretur prout si creditor tãtum uel quasi, aut maius damnum pateretur concl. 8. & quando non esset damnum notabile restituenti statim restituere deberetur siue iusta siue iniusta sit acceptio; ex iusta tamen acceptione debitor non tenetur lucrum cessans dimittere quod ex suis bonis capit, nec statum mutare vt statim restituat & damnum dilationis reficere debet nisi adsit creditoris consẽsus concl. seq. Marta. decis. Pis. 18. vbi restitutionem debiti esse quanto citius faciendam sub mortali peccato, nisi fieri non possit sine graui damno debitoris, qui tamen parcè viuat alias procrastinat potens non debet absolui nisi prius restituat vel negocium disponat vt habeat executionem, & si creditor sit in æquali necessitate debet restitui nisi debitor non possit, & si restituenda res extet si debitor non sit in extrema necessitate, statim restitui debet & si debitor statum mutaret, & si vterque in extrema necessitate sit extantem restituere debet; & siue iustè iniustè habuerit, debitor egenus potest differre si proponat restituere cum primum poterit, ex Coua. in reg. peccatum, par. 1. n. 2. Nauar. in manua. cap. 17. n. 56. & seq. & aliis.

934 39. Lim. non teneri restituere inferioris ordinis bona puta pecunias & res pecunia æstimabiles, quæ infimi ordinis sunt cum notabili iactura bonorum medij ordinis idest honoris & famæ; nec supremi idest vitę, mẽbri, libertatis, sanitatis & huiusmodi Bonac. d. Q. vltim. punct. 1. n. 13. nec teneri se vendere vt restituat de communi. nu. 10. Carbon. de restitut. Q. 89. concl. 1. ex communiori & concl. 2.

935 1. Amp eum non teneri restituere qui sine detrimẽto valetudinis notabili, famę, aut vitę restituere non potest Molina disputat. 754. n. 2. Bonacc. supra. n. 17.

936 1. Sublim. vt debitor qui sine famę aut corporis detrimento non potest restituere per se, per alium restituere debeat, si ita famæ corporisue periculum cesset Molina. supra. Bonacc. supr. n. 18.

937 2. Sublim. non posse differre quando damnum debitoris & creditoris ex dilatione ęquale esset Molina. supra. de communi testatur Bonacci supra. n. 19. secus dicens si damnum debitoris non differentis esset maius notabiliter damno quod creditor propter dilationem pateretur, puta si cogeretur domum minoris vẽdere quam valeret, vel artis instrumenta quibus cum viuit, vel necessaria corpori, vel operturas cubilis, vel si nobilis famulatu se priuare, vel artem manualem exercere nu. sequent. & vt maius dicatur duplo maius requirit; tenetur tamen nobilis expensas minuere, vt paulatim restituat seruata sui status decentia n. 23. nec si famæ detrimentum pecuniæ valore inferius esset concl. 3. vbi si vtilitas speraretur.

938 3. Sublim. quando quis de alijs furtis infamatus esset, quamuis restituendo periculum infamię subeat Bonacci. supra. n. 14.

939 4. Sublim. vt qui Caium falsò accusauit ex quo ad mortem damnandus est teneatur suam falsitatem patefacere si ita Caius à morte liberaretur, cum non aliter liberari possit, etiam si ipse infametur; quamuis non teneatur nisi propterea liberaretur de communi Bonacci. supra. n. 21.

940 40. Lim. differri vel omitti posse restitutionẽ quando dominus rationabiliter nolle debet restitutionem fieri Nauar. cap. 17. n. 89. Molina. disp. 754. n. 2. vers.

ſicut autem. P.Nauar. lib.4. cap 4. n. 46. Eman. Sà. verbo. reſtitutio. n.25. de communi Bonacc.ſup.n.13. quod euenire probat ſi propter bona inferioris ordinis reſtituta, notabiliter ſuperioris ordininis reſtituta bona detrimẽto affieerentur. Carbon.de reſt. Q. 89. verſ. quarto nemo.

941 41. Lim. differri poſse quando debitor à proprio ſtatu caderet iuſtè acquiſito etiam ſi debitum contraxerit ex delicto, ludis, ſcortis, & huiuſmodi quamuis ſecus ſit ſi iniuſte ſtatũ acquiſiuiſſet per vſuras & huiuſmodi, quo etiam caſu retinere poteſt quę ſunt neceſſaria eiuſmodi conditionis hominibus pro tenui victu & veſtitu P.Nauar.lib.4. cap.4.n.60. & poſt ab eo citatos Bonacc.ſup.n.24. debitorem tamen ſubdens expenſas minuere debere vt paulatim reſtituere poſſit. Carbon.de reſtit. Q.87.verſ. an autẽ & concl. 11. vbi idem ſi creditor ſtatum mutare cogeretur, debitor tamen ſumptus reſtringere tenetur; & ſi reſtituenda res extet ſtatu etiam mutato, reſtitui debet concl. 3.

942 1.Sublim. in filio vſurarij qui reſtituere tenetur, tametſi ſtatum reſtituendo mutare cogatur Bonacci. ſupra.n.26.

943 1.Lim quando non adeſset infamia, nam ſi occultis fraudib⁹ ad eũ ſtatum peruenit nõ teneretur recedere cũ infamia, licet ſublimitatio procedat quando ad eũ ſtatu iniuſtè perueniſse cõſtaret Bonacc.d.n.26.

944 2.Lim.quando bona fide poſſideret neſciẽs vel dubitãs facultates quas poſſidet iniuſtè quæſitas tunc.n. non tenetur cum mutatione proprij ſtatus reſtituere cum ſit conditio bona fide poſſidentis Clau. Reg. lib. 10.tract.5.c.6.n. 3.Valent.tom.3.diſp.5. Q.6. puncto. 7.Bonacci d.n.26.

945 3.Lim.quando filius ſpurius vel vſurarij bona fide in ſtatu nobili conſtituti ſunt, quia non tenentur reſtituere tales comperti, ſed expenſas minuere deberi, vt reſtituant quantũ poſſunt, ita vt mendicare, vel artẽ vilem exercere minime cogantur Bonacc. ſupr. n.27. vbi tamen ſecus tenet ſecluſa excuſatione ratione cõſeruationis famæ, extremæue, grauiſue neceſſitatis.

946 42. Lim. in cedente bonis qui reſtitutionem differre poteſt, quia impotens ad ſoluendum cenſetur l.qui bonis, de ceſſio. bono l. 1.C.qui.bon.cede poſ.§ fin. Inſt. de action.Bonacc.d. Q vlt. punct. 1. n. 36. etiam ſi ex delicto. teneatur Carbon.de reſt.Q.83. concl. 1. & 3.

947 1.Amp. vt abſcondere poſſit quantum ſufficiat pro ſui ſuorumque ſtatus ſubſtentatione Rebel. de reſtitut.Q.12.ſect.4. P.Nauar.lib 4.c.4.n.60. & Bonacci. ſup.n.37. & ea quæ per leges permittuntur Carbon.de reſtit.Q.83.concl.4.

948 1.Sublim. quando ad pinguiorem fortunam perueniſſet, tunc enim reſtituere teneretur de communi Gomez.var.reſol.tom.2.c.11.n.52.Clau.Reg.lib. 2. tract.5.cap.7.n.4. Leſſ.lib.2.cap.16.dubitat.3.de cõi. Bonacci.d.n.36.Carbon.de reſtit.Q.83.concl. 1. & 5. ex cõi exceptis quæ lege retinere poteſt. concl. 6. ſed poſſe tuta conſcientia retinere alimenta & idem de vſurario; & ſi ignominioſè ceſſerit ad nihil tenebitur Surd.de alim.tit.8.priu.28.

949 1. Amp. vt ſi ei dedecus non ſit artem exercere teneatur, vt creditoribus ſatisfacere queat Sanchez. de matrimon.lib.6.diſputat.4. n. 10. ad tertium niſi creditores vrgerent vt in carcerem detruderent. ibidem.

950 2.Amp. etiamſi ignominioſè bonis ceſſerit Couar. var.reſolut.lib.2.cap.1.n.6.Bonacci.ſup.n.38.

951 1.Lim.primam ſublim. quando cum creditoribus compoſuiſſet minus ſoluendo, dolo fraude, vel metu, ceſſantibus Silueſt.verbo. reſtitut.7. n.2. Nauar. cap. 17.n.75.Eman.Sà.verbo.debitum.n.27.Bonacc. ſup. punct.2.n.6.

2.Lim.in ſcolari quoad libros Rebuf.priu.5.ſcolar.112. Intrig.ſing.101.n.63.lib.3.Soc.reg.57. Aufr.ad Tholoſ.dec.136. vbi idẽ de armis & breuiario, ſed quoad creditores poſtea contractos teneri inſolidum probat.

952 2.Sublim. vt vbicumque adeſt iuſta cauſa reſtitutionem differendi ſi ex delicto debitum procedat, debitor ad damni & ceſſantis lucri intereſſe creditorib⁹ ſoluendum teneatur Molina.diſput.754. n.3. 755.n. 4. P.Nauar. lib.4. cap.4.nu.56.Leſſ.lib.3.cap.16. dubitat.1.n.32.Bonacc d.puncto.1.n.38.

953 1.Lim.vel potius ſecus eſſe dicas quando debitum ex contractu procederet quia tunc non diceretur in mora vt ad intereſse teneri poſſet P.Nauar.ſupr. Clauis Reg.lib.1.tract.5.cap.1.n.12. Bonacc. d.n.38.

954 1.Sublim. quando debitor ad ſuum damnum vitãdum reſtitutionem euitaret, quia non conuenit vt ſe indemnem conſeruet cum damno creditorum Molin. ſupra.Aragon.2.2.Q.62.art.4.Ledeſm. par.2. Q 18. art.5.Clau.Regia.ſup.Bonac.d.punct.1.n.38.in fine.

955 3.Sublim. non procedere in eo qui fraudem commiſit qui in foro poli tutus non eſt Carbon.ſupra.concl.3.quæ præſumitur ex his de quibus Bal. in l. 1.n.9. Sali.n.9.C.qui bon.ad poſ. & n.10.

956 43.Lim. non teneri reſtituere qui compenſat cum ſuo credito liquido, & cum re ſibi debita ex iuſtitia Sot.lib.5.de iuſt.& iur.Q.3.art.3.Nauar.c.17.n.112. Clauis Reg.lib.9.cap.14. n.6. de communi Bonacci. de reſtitutio.diſput.1.Q.vltim.n.12.& 13. dixi in tracta.compenſatio.Carbon. de reſtit. Q 83. dubitat. 2. vbi rem ſui debitoris retineri poſſe ſi aliter ſuum conſequi non poſſit vel niſi cum magno labore & impenſa, & ſi debitum liquidum ſit & compenſatio in reb⁹ fiat eam admittentibus.

957 1.Sublim.non poſſe in plus fieri quam compenſanti debeatur, quia eſset furtum Bonacc.ſup.n.17.& tunc illud plus reſtitui debet. n.20.

958 2.Sublim.non procedere quando petitione iudici vel debitori facta poſset debitũ ſibi commodè conſequi ſine notabili moleſtia, vel expenſis, vel inimicitijs vel honoris iactura vel probationes deeſsent, his enim caſibus occulta vti poſset compẽſatione Bonac. ſupra.n.18.

959 3.Sublim. non poſse fieri cum re alterius ſed in re debitoris aut creditoris exiſtẽte penes debitorem nolentem eam reſtituere; in re autem debitoris exiſtẽte apud creditorẽ diſpoſita vel commodata non videtur creditorem compenſationem facere poſſe, quia fieret contra fidem diſpoſiti vel commodati de cõi. Bonac.ſup.n.18.niſi alia ratione res debita obtineri non poſſet ex Nauar.c.17.n.115.Eman.Sà.verbo. depoſitũ n.4.Leſſ.lib.2.c.27.dubit.4.n.16.& ſi facta ſit in re alterius reſtitui debet Bonac.ſup. n.20. & ideo creditor ſocij nõ cõpenſat cũ ſocietate niſi creditoribus ſocietatis fuerit prius ſatisfactum Mago.deciſ. Luc. 1. Gratia.diſcep.964.n.5.948. nu.2. & 3. Franch.deciſ. 636. Rot. Rom. dec.366. coram Ludouiſ. Rot.Gen.

deciſ.

decis. 26. nu. 29. 30. Munnoz. de ratioc. cap. 36. tenuit Rot. Luca. in primo semestri anni 1572. ex actis D. Michaelis Angeli Baldinotti inter creditores Iacobi Raphaeli decocti Strac. de decoct. vltim. part. tit. qui potior. in bonis decoct. habe. nu. 25. secus dicens quando quis negocium vnum dumtaxat exercuerit, tunc etiam extra illud eius creditores omnes concurrent ex Castr. cons. 186. n. 3. lib. primo. & creditores vnius negociationis præferri in ea creditoribus alterius societatis Rom. sing. 575. de communi Add. ibi Rot. dec. 38. n. 4. coram Cauaier. & cum debito in diem cessare Lepid. dec. vlt. Mona dec. Luc. 66. n. 19. & Bono. 54. & non fit etiam de debito contracto ante cameralem obligationem nec tertius ita obligatus compensatione gaudet Rot. dec. 205. nu. 11. nouis. diuers. par. 5. nisi constet esse fideiussorem. decis. 124. in qua recessit à decis. 205. nec de illiquido ad liquidum fieri 338. n. 6. d. par. 5. 308. n. 6. 380. n. 3. par. 1. recentis. Veral. dec. 50. lib. 1. n. 2. Surd. dec. 184. n. 6. nec nisi parte opponente de communiori Soc. Iun. cons. 74. n. 25. lib. 3. Rot. dec. 338. n. 8. nisi ad impediendum cursum vsurarum d. n. 8. Veral. dec 108. n. 10. lib. 2. vel præscriptionem Moeda. dec. 3. de præscr.

960 4. Sublim. si scādali periculū subesset Bonae. d. n. 20.

961 1. Lim. suprascriptas sublimitationes vt licet in casibus earum violetur iustitia legalis vsurpando sibi iudicium rei propriæ iuris ordine omisso, non tamen retinere tenéatur nisi rem alterius, vel excessum, quãuis facta compensatione, debitorem eiusue hæredem mouere compensans debeat compensationem factã, ne bis idem exigi contingat, vel debitorem adhuc existimare in peccato esse Nauar. cap. 17. n. 113. Molina. disput. 691. Bonaeci. supra. n. 20. 21.

962 5. Sublim. non esse licitam compositionem in delictis P. Nauar. lib. 2. cap. 4. n. 3.

963 Contrarium quia mutua delicta æqualia compensatione tolluntur Rebel. Q. 18. n. 8. Bonacci. supra. n. 22. & 24. vbi idem in delictis diuersi generis. l. viro atque vxore solut. matri. nisi pars cui contrauentum fuit prius declarasset, & esset conquesta, vel nisi ex vna parte esset notorium ex alia dubium Grat. cons. 66. n. 25. lib. 1. vel nisi agatur de publico interesse Abb. in cap. olim. primo. n. 23. vbi Add. de restitut. spoliato. quod alijs modis limitat & ampliat Sebast. Medic. de compensat. Q. 34. Decia. tract. crim. lib. 3. cap. 33. & Farina. in fragment. part. 1. verbo. delicta. n. 110. & seq. & de adulterio. Q. 143. n. 69. & seq. & dixi vbi supra Carbon. supra vers. quarto quando.

964 44. Lim. in eo qui eum Papa compositionem fecit, qui non tenetur restituere si cui restitui debeat ignoretur, siue obligatio restituendi ex iniusta damnificatione procedat, siue ex re accepta, siue ex contractu quamuis si extaret & constaret is cui restitutio facienda esset, talis compositio nisi ex graui causa non valeret, quæ causa iusta debet esse Molina. supra Less. lib. 2. cap. 16. dubitat. 11. nu. 83. Clau. Regia. lib. 10. tract. 5. cap. 8. n. 22. Bannes. 2. 2. Q. 62. art. 5. dubitat. 8. Bonacci. sup. n. 27. 28. subdentes certis debere satisfieri cum retentis ex dicta compositione incertorum.

965 45. Lim. re bona fide præscripta quæ restituenda non est Meno. de retinend. remed. 5. n. 84. Salon. 2. 2. Q. 5. art. 7. conclus. 2. Lopez. par. 1. cap. 133. Siluest. verbo. præscripto. 1. n. 13. Clauis Regia. cap. 7. n. 5. & 34. Bonacci. d. disputat prima. Q. vltim. punct. 2. §. 2. n. 32. vide sup. amp. 6. Carbon. de restitut. Q. 83. conclus. 3.

966 1. Sublim. nam minores & loca pia in integrum restituuntur dummodo per minores probetur eorum negligentiam abesse l. 1. §. fin. ex quib. caus. maior. Molina. disputat. 80. & 88. Meno. cons. 409. n. 89. Ricci. verbo. alienatio. decis. 32. n 4. Bonacc. supra de qua latè egi in contractu emptionis & vēditionis cum suis amp. & lim.

967 2. Sublim. quando post completam præscriptionē alienæ rei scientia superuenisset, tunc enim secundū Theologum sententiam restitui deberet Anchar. in c. peccatum. n. 11. versic. non obstat quod superuenerit, de reg iur. in 6. vide supra amp 6.

968 46. Lim. in duellantibus qui sese occidentes ad aliquam restitutionem minime tenentur, iuri suo etenim cessisse censentur Rebel lib. 3. Q 11. n. 8. Salon. 2. 2. Q. 62. artic. 2. Molina. tom. 4. disput. 82. Less. lib. 2. c. 9. dubitat. 21. Azor part. 3. lib. 5. c. 3. quæst. 7. Bonaec. de restit. disp. 2. Q. vltim. section. 2. punct. 1. n. 1.

969 1. Amp. prouocatum restituere non teneri etiam si prouocantem occiderit modum excedendo Bonaeci. d. n. 1.

970 47. Lim. in confessario qui non teñetur ad restitutionem quando sua culpa vel malitia nō admonuerit pœnitentem restituere Valent. tom. 3. disput. 5. Q. 6. punct. 3. Sanch. in sum. lib. 1 cap 6. n. 5. Azor. part. 3. lib. 4. cap. 16. quæsit. 3. Eman. Sà. verbo. restitutio nu. 21. Suarez. de pœnit. disputat. 32. sect. 6. n. 9. vers. ego verò Reginal. lib. 10. tract. 2. n. 42. Bonacci. de restitutio. disput. 1. Q. 2. punct. 11. n. 13.

971 1. Sublim quando confessarij negligentia haberet rationem consilij, nam restituere tenetur quando pœnitenti restituere obligato dicit non teneri, vel si ex malitia crassa ignorantia, vel lata culpa dicit pœnitenti alteri quam cui debet, restituere teneri Bonacc. d. n. 13.

972 48. Lim. in eo qui prauo exemplo alium ad crimē induxit, qui restituere non tenetur, quia iustitiam nō violat inducens, quæ est causa restituendi Sanch. in sum. lib. 1. cap. 6. n. 1. Bonaeci. supra n. 14.

973 1. Amp. in intēdēte suo malo exemplo inducere ad malum fine opere qui non tenetur restituere, quia nō ex interno, sed ex externo actu restitutionis oritur obligatio Bonacc. d n. 14.

974 1. Sublim. in Episcopis & Iudice, quorum si malo exemplo alij delinquant ipsi restituere tenentur Sanch. in sum. lib. 1. cap. 6.

975 Contrarium tenet Bonacci. d. punct. 11. in fine, quia ex officio damna impedire tenentur.

976 49. Lim. vt aliquem à boni consecutione impediēs sine vi, vel fraude quod ei ex iustitia non debetur, etiam si animo nocendi impediat ad restitutionem minime tenetur, quia non violat iustitiam, ex quo impeditus non habet ius ad id à quo impeditur Molina. tom. 3. disp. 727. n. 2. Salon. 2. 2. Q. 62. artic. 2. controuers. 25. Rebel. lib. 3. de restitutio. Q 1. Azor. part. 3. lib. 4. cap. 9. Less lib. 2. cap. 12. dubitat. 18. Vasq. de benef. cap. 2. §. 4. dubit. 19. n. 127. Eman. Sà. verbo restitutio. n. 21. Bonacc. de restitutio. disputat. 1. Q. 2. puncto. 12. secus dicentes, si vi & fraude impediret; & quando quis non dum acceptatam donationem sine vi,

ne vi, vel fraude rescindi curauit, non teneri restituere n.4. vide sup. amp.50. Carbo. de rest. Q.29. concl.2. & 3. ex communi.

977 1. Sublim. quod dicitur de impediente vi & fraude non procedere nisi eo bono in spe, non in re considerato Molina. sup.n.7. Vasq. sup.n.143. de cõi. Bonacc. sup.n 2.& 6. Carbon. sup.4. cond.& 5.

978 2 Sublim. lim. in sui prima parte, vel potius secus esse dicas quando boni acquisitionem ex iustitia debitum impediret, etiã sine vi & fraude Bonac. sup. n.3.

979 3. Sublim. vt licet quis possit aliquem suadere, ne Titium hæredem instituat, eiuè non leget; secus si vi vel fraude testari impediat vel conditum testamẽtum reuocari; hic enim restituere debet Molina. tom. 1. disput.135. ad fin. Salon. 2.2. Q.63. art.2. contro. 25. Nauar. cap.17. n.7. Eman. Sà. verbo. restitutio. n. 21. Bonacci. sup n.5. vide supr. amp.50.

980 4. Sublim. quando quis impediuit beneficio dignum, hic enim restituere tenetur Bonac. sup. n.6. secus dicens si impediuisset indignũ Carbo. de restit. Q. 30. concl. 1.& 2. & 3. vbi tamen peccare mortaliter ex odio indignum impediens quamuis non teneatur restituere; & si ex odio dignum vel digniorem impediat mortaliter peccat & restituere tenetur concl. 6. & 7. ex communi & si dignus vel dignior impeditus sit ei restitui debet, & si dignus vt indigno daretur digno restitui debet & aliquid Ecclesiæ dari concl. 8.9. idem de distributore dicens concl. 10. & de officijs secularib'. concl. 11. & si dignior eligi debeat ad secularia & Ecclesiastica, digniori restitui debet & tales restitutiones viri boni arbitrio facie ndæ sunt concl. 12. & 13. & subdit impedientem eum consequi cui ius re vel ad rem competebat ei in totum debere restitui & idem si alias consecuturum dolo vel fraude impediverit; vel si impediatur consequendum ex iustitia distributiua; si autem ex commutatiua restitutio Ecclesiæ vel Reipublicę, fieri vide tract. tut. tit. 19. n. 3009. lim. 402.

981 1. Lim. non procedere quando impediuit indignũ à beneficio ad quod nullam spem habebat licet vi, vel fraude, adhibita impedierit Vasq. supra. n. 135. Bonacc. supra. n.6. probantes istum non teneri ad restitutionem Carbon. supra.

982 2. Lim. in impediẽte dignum vt digniori beneficiũ conferat, qui ad restitutionem minime tenetur Vasq. supra. n. 150. Bonacc. sup. n.7. Carbon. supra concl. 4. vbi fraude & dolo cessante non peccare.

983 5. Sublim. in impediente dignum vt beneficium cõferatur indigno, vi, vel fraude adhibita, qui tenetur digno, Ecclesiæ, & Reipublicæ restituere Valent. tom.3. disp. 15. Q.2. part.2. Bonacci. supra. n.8.

984 6. Sublim. in eo qui multos competitores impediuit, ne beneficium consequantur tenetur, etenim singulis restituere quantum spes valebat Molina. supra. n.7. Less. supr. n. 116. Bonacci. supr. n.9.

985 1. Amp. in eo qui etiam sine vi vel fraude curat indigno, vel alteri dari extra competitores, hic enim arbitrio prudentis competitoribus dignis restituere tenetur Rebel. lib.3. Q.5. n.5. P. Nauar. lib.2. c.4. n. 144. Lopez part.2. cap. 125.& 126. Bonacc. supr. n.9.

986 6. Sublim. in impediente venari, vel piscari, qui tenetur restituere arbitrio prudentis viri, quia iniuste suo iure vti impediuit, habita ratione iuris in spe, & laborum Vasq. sup. n. 135.& 142. Bonacc. supra. n. 10.

987 8. Sublim. in prohibente alicui pauperi eleemosinas fieri dicente contra verum pauperem non esse, qui restituere tenetur Molina. sup. Bonacc. supr. n. 11.

988 9. Sublim. quando quis aliquem procurantem aliquod bonum retrahit, vi, vel fraude, verbis, aut precibus qui restituere tenetur, quamuis secus sit prædictis cessantibus Vasq. sup. n. 147. Bonacci. sup. n. 12.

989 10. Sublim. vt impediens digniori dari vt digno detur sine dolo & fraude restituere non teneatur si æque aptus ad curam sit; & idem si digno sine dolo dari impediat vt alteri digno detur Carbo. de restit. Q.30. conclus.4.

990 50. Lim. facta transactione cum creditoribus Durant. de tutor.& executor. caut. 11. vbi etiam dat cautelam vt citentur per proclama, & si non compareãt quo ad incertos componat, & quod restituere obligatus in testamento disponat eligi canonistam qui declaret quid & quantum restitui debeat, quia in his quæ pertinent ad dubia conscientiæ standum est potius Doctori Canonistæ quam Theologo, quoniam scientia iuris canonici principaliter tendit ad ius Diuinum interpretandum in dubijs casibus ad moralẽ philosophiam pertinẽtibus; Theologia verò in actibus seu operibus Domini Nostri Iesu Christi interpretandis Alex. consi. 1. n. 10. lib.2. Dec consi. 3.

991 51. Lim. in iniuria volenti illata vt supr. amp. 58.

992 52. Lim. quando res fortuito casu perijt sine culpa vel mora auferentis l. si ex legati causa. de verbo. obligat. l. quod te. §. cert. petat. Anchar. in reg. peccatum n.8. versic. quinto principaliter de reg. iur. in 6.

993 1. Amp. idem esse si post moram perijsset, quando eodem modo penes dominum perijsset, tunc enim debitor ex contractu non tenetur in foro poli, licet si ex delicto debitor esset teneretur Ancha. supr. n.8. in fin. versic. sed aduerte. & n.9.

994 53. Lim. in emptore rei bello deprædatæ quando Principes bellantes omnia damna vicissim remiserunt ob pacis publicum bonum, tunc etenim non tenetur emptor restituere, prout nec illi qui eam deprędati fuere Ancha. supra. n. 18. vbi secus ait eorum respectu ex parte quorum bellum fuisset iniustum.

995 54. Lim. non esse participi in delicto restituendum, quamuis secus sit, si non participasset, etiam alioquin malus Ancha. supra. n. 19.

996 55. Lim. in vxore & familia qui viuunt ex illicitè quæsitis per virum, aut patrem; distinguendo vt si vir non teneatur restituere procedat limitatio, puta in quæsitis ex meretricio & histrionatu, secus si restituere teneatur, tunc sola vxor si alia non extent bona ex eis viuere potest animo cum poterit restituendi Anchar. supr. n. 26. dixi supra amp. 24.

997 56. Lim. nam obligatio naturalis puta ob consensum minus solemnem retentionem tribuit Ancha. d. n.26. vers. nam talis consensus dixi supra . . . .

998 57. Lim. electum minus solemniter, & non seruata forma substantiali, posse retinere beneficium propter eligentium consensum Anch. d. n. 26. vers. iuxta prædicta etiam si metus præcessisset n. 27. Felin. in cap. 1. n. 40. de constitutio. Dec. n. 19. vers. ex ista.

999 1. Sublim. quando ex dolo dante causam electioni obtentum fuisset, tunc enim retineri non posset non obstãte superioris cõfirmatione, licet secus sit vbi dolus inci-

lus incidisset, puta quia eligentes volebant eligere, sed tam cito, eligendus autem procurauit, ne opinionem mutarent, statim eligi Anchar. in d. reg. peccatum. n. 27.

1000 58. Lim. in furiosis ac dementibus quia in eis nō cadit peccatum, quamuis curatores eorum res alienas mala fide occupatas restituere teneantur. Ancha. supra. n. 28. Q. 8.

1001 59. Lim. in confitente mutuo recepisse spe futurę numerationis qui lapso biennio non tenetur offerre quod re vera recepit Anchar. in reg. possessor malæ fidei. n. 12. vers. nam per hoc de reg. iur. in 6.

1002 60. Lim. in condemnato iniustè qui non tenetur offerre solutionem Anchara. d. n. 12. & d. versic. nam per hoc. vide supra. amp. 5.

1003 61. Lim. hæredem etiam vsurarij non teneri vltra vires hæreditarias etiam non confecto inuentario in foro poli secundum omnes Theologos Anch. in d. cap. possessor malæ fidei. n. 13. versic & aduerte dixi in tract. inuentarij in mea decade impræssa tit. 15. n. 71. vbi vide.

1004 62. Lim. nam hæres falcidiam, ac trebellianicam retinere potest, etiam si testator legata, & fideicommissa integrè solui mandarit. Anchara. supra. n. 12. versic. & reperio; & si facti non iuris ignorantia soluat repetere potest vt per eum.

Contraria opinio cōmunis est Rui. cons. 117. n. 21. lib. 3. Manti. de vlt. vol. lib. 9. tit. vlt. n. 18. & Saul. de alie. reb. fideic par. 1. Q. 16. n. 5. vbi quando executores debent legata ad integrum distribuere & licet de pijs legatis non deducatur lim. vt per Thes. Q. 114. lib. 3. & alia grauare Surd. de ali. tit. 8. priu. 18. n. 10. & priuil. 30. pro male ablatorum restitutione integra solui prout alia pia nec ob alia, legata minui quę minuuntur nisi de contraria mente testatoris constet.

1005 63. Lim. quando lex odio creditoris inducit, & sanxit vt in filiofamilias ex Macedoniano, quia non tenetur mutuum restituere, nisi pecunia mutuata esset penes ipsum Anchar. d. versic. & reperio. & n. 27. in fine. dixi in pactis mutui.

1006 64. Lim. in muliere tuta Velleiano ob eius imbecillitatem, & in minore qui naturaliter obligatur, non ratione malæ fidei vel peccati, qui contra talem obligationem restituitur, & quando datur restitutio contra naturalem vel contra obligationem, nam cū naturalis inefficax sit, & elisa non obligat, quamuis obliget quæ ex pacto nudo, vel alia oritur æquitate Anchar. in d. reg. possessor malæ fidei n. 12. versic. & reperio. & n. 20. in fine.

1007 65. Lim. in pœnis delictorum, quas non tenetur quis vltro offerre, nec se ipsum prodere, licet in conuentionalibus, ob id quod naturali iure debetur, secus sit Anchar. in d. reg. possessor malæ fidei. n. 21. Felin. in cap. 1. n 21. de constitutio. subdens sat esse in pœnis ex delicto sacerdotem pœnitētiam imponere & Boer. dec. 1. n. 76. & eas ante condemnationem non deberi Gutier. cano. QQ. lib. 1. cap. 37. n. 12. de cōi. Eugen. cons. 9. n. 90. & seq. Lopez. de contractl. lib. 2. cap. 30. & 32. & Couar. de spons. par. 2. c. 6. §. 8. n. 10. & Clar. in pract. §. finali. Q. 80. versic. vltimo. & Soarez. communi opinio. lit. P. n. 128. Bonac. tract. moral. tom. 2. disputat. 10. Q. 3. puncto. 2. n. 23. Spino. de testament. glo. 27. n. 31. & seq. de cōi. Dec. in d. cap. 1. n. 20. concl. 5. sequentes glo. in cap. fraternitas. 12. Q. 2. & Cagn. in l. quod à quoquam. 46. n. 3. de reg. iur. vide supra. amp. 20. n. 308.

1008 1. Amp. etiam si pœna ipso iure à lege vel canone imposita esset de communi ferè omnium Simanc. de hæretic. cap. 9. n. 27. & seq. & n. 82. & Clar. supra. & Soarez. supra.

1009 Contrariam sententiam communem dicit Tiraq. in l. si vnquam. verbo. reuertatur. n. 291. & 292. C. de reuo. donat. Felin. in d. cap. 1. n. 43. & seq. nisi lex fundaret se super falsa præsumptione. n. 44. Cors. sing. verbo. pœna. 12. 14. Gutier. cano. QQ. lib. 2. cap. 5. n. 14. 15. 28.

1010 2. Amp. etiam si delictum esset notorium Siluest. verbo. pœna. Q. 25. n. 1. & Clar. supra.

1011 1. Sublim. non procedere quando reus pro delicto condemnatus esset, tunc enim etiam in foro poli condemnationem soluere teneretur, quia per sententiam dicitur quæsitum ius fisco D. Thom. 2. 2. Q. 62. artic. 3. Bal. in l. id quod pauperibus. Q. 9. n. 22. in fi. C. de Episcop. & cleric. Anchar. in reg. possessor malę fidei. n. 21. Q. 3. de reg. iur. in 6. Felin. in d. cap. 1. n. 46. de constitut. Tiraq. supra. n. 291. in fine. Sanch. de matrimo. lib. 1. disputat. 37. vbi condemnationē requiri.

1012 2. Sublim. quando pœna non descendit à lege sed ex partium conuentione, quia tunc pars ex arbitrio magis libero & spontaneo se obligat, & ideo tenetur soluere in foro poli. Anch. d. n. 21. Q. 3. Felin. in d. c. 1. n. 46. lim. 3. Cag. in l. 1. n. 110. C. de pact. inter empt. & vendito. de cōi. Cor. cons. 55. n. 22. versic. constat autem. lib. 3. Paris. cons. 34. n. 32. lib. 1. & n. 42. & 47. vbi tamen subdit in hac pœna expensas computandas Crau. cons. 693. n. 11. Bursat. cons. 53. n. 20. & de iure canonico Decia. cons. 79. n. 3. lib. 3. de cōi testatur Seraphin. priuil. 54. n. 3. Caroc. de locato. par. 7. conclus. 18. n. 22. Cag. supra n. 4. Bonacc. tract. moral. tom. 2. disputat. 10. Q. 3. punct. 2. n. 23.

1013 1. Lim. non procedere nisi quando facto pœna apposita esset, secus si dationi quantitatis & in fraudem vsurarum, tunc enim non deberetur vt per citatos in limitat. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 30. versic. his præmissis Meno. de arbitra. iud. cas. 260. Caroc. supra. n. 28. 29.

1014 1. Sublim. quando à non solito fœnerari apposita fuit vel facto, vel alteri contractui quam mutui, tunc etenim debetur de magis communi Turzan. conclus. 71. Caroc. supra. n. 30.

1015 2. Lim. non teneri debitorem offerre, cogitare enim potuit illum cui pęna debetur tacendo remittere voluisse Vasq. contro. illustr. cap. 28. n. 16. Meno. de arbitr. iud. cas. 260. n. 40. Felician. de societa cap. 29. n. 21. & seq. nisi quatenus interest; vel nisi cum iuramento promissa esset, vel nisi ad eam condemnatus esset Nauar. in manual. cap. 23. n. 68. in fine Felicia. supra. Lopez supra. cap. 31. versic. secundo. Sanchez. de matrimo. lib. 1. disputat. 37. Caroc. supra. n 26.

1016 3. Lim. nam 30. annis præscribitur Rebuf. in l. 1. in glo. proferantur. n. 41. Sanchez. d. disputat. 37. n. 5.

1017 4. Lim. non deberi nisi quatenus interest & pro ea parte tantum qua quisque contrauenit, sic etenim æquitas dictat. Bero. cons. 196. n. 8. & 14. lib. 1. & in curia mercatorum Bursa. cons. 53. n. 39. Gratian. disc. 34. n. 15. sed esse controuersum probat. Gab. conclus. crim-

crim.34 n.10.11.de quo dixi in tracta.emptionum.& in tract.interesse.vbi sua sedes, sed si nullum interesse versetur, non deberi Caroc.de locat.d.conclus.18.n. 25.& 27.

1018 5. Lim.non procedere stante impotentia debitoris solutionis faciendæ Anton.à Leut. cons. 18. n. 47. cons.crim diuerso.lib.2.Lopez.d.c. 30. versiculo porro.vbi de cõi.

1019 6. Lim. quando esset contra iustitiam quia scilicet quadruplum excederet Cagno.supra.n.5. dixi vbi supra.

1020 3. Sublim. quando legalis pœna à lege subrogata esset loco inæstimabilis interesse & impossibilis restitutionis, puta pro membro vel debilitato, vel trũcato, quia cum illud ablatum non possit effectualiter restitui, ipsa pœna subrogatur loco eius ablati, quare sicut absolutio nun restituendo ablatum impeditur, ita non restituendo eius loco subrogatum Felin. in d.c.1.n.46.lim.4.Cag.supra.n.8.

1021 4. Sublim. quando non ex parte vtriusque sed soluentis tantum pœna esset non etiam ex parte recipientis puta in satisfaciendo damnum passo sine lucro damnificantis; nisi damnum culpa leui, aut leuissima illatum fuisset Felin.d.n.46.lim.5.Cag.supr. n.5.& 6 Bonacci.d.n.23.

1022 5. Sublim. vt licet debitor in foro conscientiæ ad pœnæ solutionem non teneatur, secus tamen est ex parte crediteris, qui cum bona conscientia pœnam petere exigere, ac retinere potest Cag.supra.n 9.

1023 6. Sublim. in censutis, & pœnis testamento appositis, puta si vsusfructus fuerit vxori relictus si caste vixerit; hæ namquæ transgressiones in foro poli afficiunt prout censite à canone iniunctæ etiam non secuta condemnatoria sententia.Cagn.supra.n. 10. 11. Gutier.mox citandus.n.14.15.20.

1024 7. Sublim. quando contraria mens legislatoris appareret Gutier.cano.QQ lib.2.cap.5.n.14 15. 20.

1025 8. Sublim quando acquisitio ex rei natura impeditur non in pœnam criminis Gutier.supra.cap. 23. n.28.& de tutel.par.1.cap.16.n.133.

1026 66 Lim.nam restitutio non est opus quod re confessionem præcedat, sed satis est si præcedat in voto, quo etiam modo satisfactio præcedere debet, at verò actu vtraque confessionem sequi debet Carbo. de restit.Q 3.versic.ad tertium pag. 23. post medium col. penult.& col.final.versic.non tertia.

1027 67. Lim. neminem obligari ad restitutionem, quantumuis contra solam charitatem peccet, nisi admisceatur peccatum quod aliquo pacto sit contra iustitiam per inæqualitatem, vim, dolum vel fraudem Carbon de restit. Q.7.versic. secundum fundamentũ. fol.47.Bonacci.tract.moral.tom.2.disp.10.Q.3.pũct. 4.n.17.Garz.de benef.par.7.c.16.n.42.vbi cessante peccato cessare obligationem restitutionis.

1028 68. Lim. nil aliud quam quod acceptum fuit, vel debitum est restitui debet l.eum à quo.l.manifesto.C. de solut.siue iustè siue iniustè fuerit acceptum de cõi. Carbon.de restit.Q.27.concl.1.

1029 1. Amp. vt si ex rei restitutione fur occultus manifestaretur, vel maximo incommodo afficeretur, rei æstimationem restituere sat esset Nauar. in manual. c.17.n.25.Carbon.d.Q.27.concl.2.

1030 2. Amp. vt si res nequeat restitui valor certus, vel incertus iudicis arbitrio restitui debeat ac possit. l.certi condictio.si cert.pet.Carbo.d.Q.27.concl.3.

1031 1. Sublim.nam damnum emergens & lucrum cessans ex iniusta acceptione restitui debet de cõi. Carb. d.Q.27.concl.4.

1032 1. Lim. d.sublim.vt si quid vi legis vltra interesse d.damni & lucri restitui debeat, id in pęnam succedat nec ante sententiam debeatur Carb.d.Q.27.concl.9.

1033 69. Lim. Reum inquisitum negantem non teneri ad restitutionem siue pęna corporalis sit vel pecuniaria, quia restitutio à commutatiua iustitia læsa procedit, quando is retinet quod alteri restituere debet, nisi lata sententia, vel nisi de alterius damno ageretur & expensis indebitè ab alio propterea factis Carbon.de restitut.1.Q.31.& Q.19.versic. prima scoti & concl.8.vbi negantem crimen animum habere debere se non commisisse crimẽ quod commisit de quo iudex interrogare debeat.

1034 70.Lim.nam vendens ad tempus reemere statim potest iusto pręcio quo in pecunia numerata venderetur, licet carius ad tempus venditio facta esset Carbo. de restit.Q.52.concl.15.

1035 71. Lim. vt licet periculum rei venditæ ex pacto ad venditorem spectare possit vel si conuenerint non esse absolutam venditionem nisi instrumento confecto; vel si venditor fuerit in mora tradendi & prætiũ restitui debeat prout si post commisum maleficium vendita fuisset; attamen secus erit, si partes conuenerint uenditionem simplici uerbo uenditionem fieri, factamue censeri licet postea instrumentum confici deberet; nec etiam si emptor in mora fuisset recipiẽdæ rei; nec ubi duo alternatiuè uẽdita fuere si utrumque perierit licet si alterum remaneat sit in electione emptoris id uelle, uel pręcium sibi restitui l.si emptione.§.emptione.de contrahen. emptio, & si dictum foret uendo tibi equum indefinite omnibus pereuntib. restitui præcium debeat, propositum namque reddit sensum confusum cum nõ dixerit unum ex equis meis & si vinum degustationem exigens uendatur post degustationem periculum emptoris erit, nec præcium restituetur l.si uina de peric.& commo. rei uend. restitui etiam præciũ debet si secundo emptori res uendita tradatur.l.quoties.C.de peric.& commo.rei uend. Carbon.de restitut.Q.53 & licet ad dominum spectet hoc uerum est si tota utilitas possessoris sit, secus si de ea tradens participet ut in soccita l.Titius Sempronio ubi Cast.de præscr.uerb.Viui.dec.142.n.8. uel si iure speciali dominus sit.Rom.sing.335.Trigo.sing.39.uel si empta re conuenerit non transferri dominium non soluto præcio periculum emptoris erit ex cõi.Moz.de loca.rubr.de accidental. n.37.

1036 72. Lim. non esse à creditore occulte suscipiente quod sibi debetur quantum est suum creditum restituendum, si creditum certum sit, si in iudicio petere nequeat absque notabili detrimento, si ex tali acceptione propria non sequatur infamia si alterius damnum uel scandalum esset, si id sibi permisum credat & pro certo à debitore id consequi non posse credat. Carbon.de rest.Q.64.uersic.maior autem & sententiã excommunicationis rerum subreptarum hunc non compræhendere nisi mens iudicis adesset pro restitutione horum etiam & uia iuris repetendorum.

1037 73. Lim. nam sine culpa nocens non tenetur restituere

stituere ac si casu nocuisset Carb. de restit. Q.71. (vbi Q.70. ponit species culpæ) cap. si tua culpa. in fine de iniur. l. qui foueas ad leg. aquil. cap. lator. de homic.

1038 1. Amp. vt in foro poli ex sola lata culpa restitutionis nascatur obligatio, licet in exteriori ex leui & leuissima teneatur Innoc. in cap. sicut dignum de homicid. Silu. verbo. culpa. Q.4. & alij Carbo. d. Q.71. versic. secunda sententia.

1039 2. Amp. vt animo nocendi cessante in foro interiori nisi ex lata culpa non oriatur obligatio restitutionis, intelligendo si damnum per se datum sit omni ex parte restituendum de communi Carbon. d. Q.71. concl. 3. ex iuribus in limitatione citatis.

1040 1. Sublim. 73. lim. non procedere quatenus nocẽs locupletior effectus esset Carbon. d. Q.71. concl. 1.

1041 2. Sublim. non procedere quando adesset nocendi intentio tunc in foro poli oritur obligatio ad restitutionem totius damni illati etiam ex leuissima culpa Carbon. supra. concl. 2.

1042 3. Sublim. nam qui directè damnum intulit quamuis venialiter peccarit tantum, ad restitutionem tenebitur cap. fin. de iniur. Carbo. Q.71. concl. 5. secus si indirectè damnificasset concl. 6.

1043 4. Sublim. non procedere in damno suis animalibus dato sine culpa, ad reficiendum enim totum dãnum in foro exteriori tenetur aut animalia dandum cap. si bos alienus de iniur. Carbon. supra. concl. 7. & si animalia essent ferocia eorum dominus alterius ad duplum tenetur & suæ culpæ pœnam præstat; idem de illato à seruis dicẽs si sine culpa domini actione de noxali restitui, si cum eius culpa actione legis Aquiliæ ibidem.

1044 74. Lim. nam legis vel iudicis authoritate possidẽs non tenetur restituere, quod enim iure retinetur, omni iniuria vacat cap qui peccat. 23. Q.4. Carbon. de restit. Q.83. vers quod ergo.

1045 1. Sublim non procedere nisi in iure concessiuo & appellatiuo vt in cessione bonorum & præscriptione, secus in concessiuo, aut actionis concessiuo, & repetitionis negatiuo Carbon. supra concl. 1.

1064 2. Sublim. non procedere in sententia dumtaxat declaratiua si præsumptioni, vel falsæ probationi innitatur, quæ non liberat à restitutione, quamuis secus foret si ex veritate procederet si ex veritate lata sit, si tamen hoc ei pro quo prolata fuit innotescat. Carbon. supra concl. 3.

1047 1. Lim. 2. Sublim. vel potius secus esse dicas si sententia non sit declaratiua iuris alterius partis, sed ex causa priuatiua per quam res à possidente auferatur, & alteri applicetur, tunc enim qui accepit restituere non tenebitur nisi sententia in re foret iniusta Carbon. supra concl. 3.

1048 75. Lim. ignorantem inuincibilem, idest qui nec potuit nec scire debuit se cuipiam debere, non teneri restituere Carbon. de restit. Q 85. dubitat.

1049 76. Lim. nam officia creditori præstita quæ præcio æstimari & vendi possunt liberant à restitutione debiti Carbon. sup. dub. 6.

1050 77. Lim. debitorem non cogi se vendere & libertatem amittere pro ære alieno soluendo, licet possit debitor pro creditori satisfaciendo se illi dare seu credere tamquam seruum Carbon. supra. dubit. 7.

1051 78. Lim. vt si posteriori creditori debitor soluisset qui pecuniam sibi solutam bona fide consumpserit; ab anteriori creditore hipothecario molestari nequeat, ne cõmercia confundatur Ang. in l. tutores. de condictio. indebit. idem tradens de alijs mercibus & ita iudicatum testantur Afflict. decis. 190. n. 6. Gram. Q.1. post decisiones & Capic. decis. 78. n. 2. Paris. cons. 69. n. 2. lib. 4. vbi etiam de mercibus, & alijs insolutum datis Natta. ad Alex. cons. 108. lib. 5. & attenta æquitate Cartar. dec. 19. & Afflict. secuta est Rot. Rom. dec. 84. collectarum à Pacif. de Saluia. interdic. quamuis ibi mercium præcium pro eo destinatũ fuisset qui illud exegit & dec. 204. n. 2. & dec. 242. n. 6. par. 4. diuerso. Gail. obseruat. 25. n. 15. vbi in personali lib. 2. idem dicens si sciens soluendo non esse præcium receperit Decia. cons. 109. n. 93. lib. 2. Seraphi. decis. 166. Surd. decis 60. n. 9. Thesaur. Q. forens. 16. n. 11. lib. 2. (licet contrariam opinionem magis communem fateatur in habentibus hipothecam) & ita per Senatum Pedemontanum iudicatum fuisse testatur, tutum esse in conscientia subdens eum qui recepit n. 11. Marescot. resolutio. 36. n. 7. lib. 2. vbi testatur ita Rot. Rom. iudicasse Cepha. cons. 448. n. 29. & seq. & cons. 555. n. 4. de magis communi Meno. cons. 25. n. 1. & Eugen. cons. 89. n. 5. post Rot. Rom. dec. 301. n. 18. par. 1. recentior. & n. 22. idem probat si alteri creditoris gratia fuerint solutæ pecuniæ ad ipsum peruenturæ & 468. n. 1. & decis. 595. par. 2. Gargiare. patrocin. 56. lib. 1. Gutierez. pract. QQ. lib. 5. Q. 100. n. 7. vbi magis communem testatur. Pacif. supr. inspect. 3. cap. 2. n. 252. vide supra. amp. 70. n. 560. & 926.

1052 Contrarium tenet Bar. in l. si non expediatur §. 1. vbi alij de bonis authorit. iudic possiden. & in l. pupillus quæ in fraud. cred. per l. final. §. etsi præfatam C. de iur. deliberan. & hoc de rigore verum dicum citati ab Afflic. supra. Assis. dec. Perus. 45. n. 20. Ceph. cõs. 86. n. 7. 8. 135. n. 17. de magis communi Strac. de decocto, part. vltim. n. 29. & seq. vbi distinguit. late Surd. cons. 4. n. 24. 25. & per totum inspecto rigore licet de æquitate secus dicat & cons. 436. n. 10. de magis cõmuni Facchin. controuers. iur. lib. 12. cap. 93. subdens nullam extare scriptam æquitatem contrarium suadentem, & extantem vendicari posse, consumptam autem condici veriorem dicit Maceratens. resol. 60. casu. 15. lib. 2. Gratian. decis. 71. n. 5. Barbos. in l. 2. part. 6. n. 18. & seq. solut. matrimo. vbi late discutit, & contraria tollit Ricci. collect. decis. 473. vbi etiam respectu acquisitorum post obligationem priorem, præferri. Marta. dec. Pis. 42. & dec. 48. non auocari ex æquitate à creditoribus quibus emens iussus fuit per venditorem præcium soluere.

1053 1. Distingue vt prima de æquitate procedat secũda de rigore; & licet æquitas scripta nõ sit, attẽdi tamẽ potest, cum iudicando à maioribus tribunalibus sit approbata & quodammodo consuetudine approbata iuxta tradita per Mantica. de contract. lib. 1. tit. 17. n. 20. & hanc distinctionem tenent Paris. cons. 65. n. 1. & 2. lib. 4. Marescot. resol. 36. n. 7. lib. 2. & alij vt supra.

1054 2. Distingue vt prima procedat in creditore personalem tantum anteriorem habente, secunda autem si hipothecam haberet Barbos. supra. n. 21. Facchine. supra expræssam vel tacitam Rot. Auen. dec. 146. n. 7.

1055 3. Distingue vt creditor ex causa onerosa à posteriori reuocet; non autem si ex causa lucratiua creditor sit

tor sit secundum Fab. Gram. Alciat. Ceph. Meno. & Surd. Contra quos tamen extat magis communis de qua per Couar. practi. QQ. cap. 29. n. 3. & Thesaur. supra n. 10. Rot. Rom. d. dec. 595. n. 3. & Coua. secuti sunt Barbos. supra. n. 24. & Gutierez. pract. QQ. lib. 5. Q. 100. n. 4.

1056 1. Sublim. non procedere quando soluta pecunia extaret, tunc enim per anteriorem hipothecarium creditorem reuocari posset Gram. d. Q. 1. n. 7. Paris. cons. 69. n. 7. lib. 4. Affl. dec. Perus. 45. n. 20. Surd. cons. 4. n. 48. versic. secundo respondeo & cons. 436. n. 11. idem de nomine debitoris insolutum dato subdens non exacto Gail obseruat. 25. n. 16. lib. 2. Decia. cons. 109. n. 93. vbi quando pecunia sequestrata fuisset lib. 2. Molina. de contract. disputatio. 536 n. 27. vbi de recipiente bona fide ex communi omnium idem subdens si bona fide recipiēs pecunias consumpsisset quatenus locupletior effectus fuit. Ceph. cons. 555. n. 9. Maceratens resol. 60. casu. 15. lib. 2. Gutierez. pract. QQ lib. 5. Q. 100. n. 12. Facchi. d. cap. 53. Rot. decis. 564. par 2. recentis. idem de eo qui sibi soluit & dec. 49 n. 3. coram Coccino.

1057 Contrarium tenet Pereg. de iur. fisc. lib. 6. tit. 6. n. 8. versic. in hoc.

1058 1. Lim. d. primam sublimitationem non procedere in solam personalem habentibus Gail. sup. n. 15.

1059 2. Sublim. non procedere quando secundo creditori ex causa lucratiua pecunia peruenisset, tunc enim ab eo auocari posset Alex. cōs. 108. n. 10. lib. 5. Gram. d. Q 1. n. 7. Cepha. cons. 86. n. 17. de communi testatur Pereg. supra; & quando locupletior factus esset, quia vltra suum creditum recepisset Ceph. cons. 555. n. 9. Rot. Rom. dec. 595. n. 3. & d dec. 760 n. 3.

1060 1. Lim. 2. sublim. non procedere quando debitor soluendo esset, & nisi in subsidium Alex. cons. 108. in fine. lib. 5. Surd cons 528. n. 20. Rot. Rom. in vtraque dictarum decisionum. d. n. 3.

1061 3. Sublim. non procedere quando solutio alteri ex pluribus socijs facta fuisset, tam pro sua quam cœterorum parte, tenebitur enim condictione indebiti partem socio restituere l tutores. in fine. de condictione indeb. Ang. in l. pupillus. num. 4. de his quæ in fraud cred. Cast. cons. 447 n 3. lib. 1. Fab. in §. item si quis in fraudem. n. 23. ad finem. Inst. de action. versic. secundo casu vbi distinguit Meno. cons. 46. n. 7.

1062 4. Sublim. non procedere quando creditor primus nullam prætendit hipothecam, sed personalem tantum priuilegiatam; hic enim à posteriore priuilegiatam non habente repetere poterit l. deferre. §. fin. de iure fisc. l. pecuniam. C. de priuileg. fisci. vbi Salic. n. 1. Ang. in l pupillus. n. 1. versic. item dicas. quæ in fraud. cred. Capic. dec. 78. n. 5. & 6. extantem vel consumptam Bal. cons. 360. n. 1. qui in consumpta intelligit quando consumens locupletior factus fuit lib. 1. & & Affl. loquens siue extet siue consumpta sit. dec. 190. n. 6. Cast. cons. 447. n 3 lib. 1. Cepha. supra. n. 9. Surd. cons. 4. n. 26. vbi communem dicit.

1063 Contrarium tenet Couar. practica. QQ. cap. 29. n. 2. Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 6. n. 8 versic. at in creditoribus; qui volunt cum priuilegio hipothecam cōcurrere debere, quibus concurrentibus idem dicit Couar. de causa lucratiua & onerosa, & etiam de pecunia postea acquisita. n. 3. & 4. & Peregr. supra. Ceph. cons. 555. n. 7. 12. 13. Gutierez. d. lib. 5. Q. 100. pract. QQ. n. 3.

1064 1. Lim. 4. sublim. non procedere nisi quando debitor non posset creditori priori ac potiori satisfacere, vel aliter priori creditori priuilegiati succuri nō posset Bar. in l. pupillus. n. 1. Ang. num. 1. quæ in fraud. cred. Ceph. d. n. 9. Capic. dec. 78. n. 6. vbi declarat Cou. supra. & in subsidium tantum Alex. cons. 108. n. 10. lib. 5. vbi de communi omnium Roman. sing. 615. Peregr. supra. n. 8. in fine. Gab cons. 37. lib. 1. loquens de nomine debitoris respectu dotis etiam & reijcit. Neguz. contrarium tenentem Meno. cons. 25. n. 10. & de adipiscen. remed. 3. n. 120. & seq. Rot. Rom. dec. 29. n. 6. in collectis per Pacif. de salutan. interd. collectarum & d. dec. 595. n. 3. Turzan. reg. 18.

1065 Contrarium tenet Neguz. de pignor. 4. membr. 2. par. n. 59. & tenere videtur Surd. cons 4. n. 49. sed alijs nititur responsionibus, in nomine debitoris loquens.

1066 2. Lim. & declara non dici priuilegiatam habere, qui anteriorem habet hipothecam sed illi eā habere dicuntur de quibus in tit. de priuileg. cred. Affl. dec. 190. n. 6. in fine. Peregr. supra. n. 8 versic. in hoc. & quando res emitur pecunia posterioris pacto inito tēpore emptionis non etiam postea vt sit hipothecata et qui ad hoc mutauit Gratia. discep 616. n. 15 & seq. Neguz de pig. memb. 2. par. 5. n. 3 Gail. obs. 15. n. 7. lib. 2. de cōi. Soarea cōi. opi. lit. M. n. 273. dixi in tractatu pignorum Rot. dec. 62. coram Burat. vbi etiam de data pro restauratione.

1067 Sed priuilegium & hipothecam Vrsil. æquiparat. ad Afflict supra. n 6 & 7. & in tacita probatur in l. 2. C. de priu. fisc. l. 2. C. in quib. caus. pig tacit. cōtrah. Alba. cōs. 211. n. 23. subdens non ex tempore sed ex causa priuilegium dari. l. priuilegia de priuil. cred.

1068 5. Sublim. non procedere quando res hipothecata creditori vendita fuisset, ac perempta vel præscripta, tunc enim ad illius præcium agi posset per creditorem cui res fuerat hipothecata glo. in l 1. in fine. vbi Bal. C. de distraction. pig. Bar. in l. qui à debitore. in princip. quæ in fraud. cred Fab. in § item si quis in fraudem. n. 23. versic. si verò rem. Instit. de action. Rot. Rom. dec. 681. n. 7. par. 1. recent.

1069 1. Lim. vt 4. sublimitatio limitata fuit.

1070 2. Lim. non procedere quando bona fide recepta res fuisset ac distracta, tunc etenim præcij non dabitur reuocatio Thesaur. d. Q. 16. versic. verum sub n. 24. idem dicens in pecunia furto subtracta bona fide consumpta secus si mala n. 25.

1071 6. Sublim. non procedere quando mala fide, ac dolo consumpsisset qui recepit, tunc enim condici ab eo posset Bar. in l. qui à debitore. n. 1. in fine quę in fraud. cred. Fab. in §. item si quis in fraudem. nu. 23. versic. primo casu Instit. de action. Castr. cons 447. n. 3. vbi quando illicite extorsisset lib. 1. Affli. dec. 190. n. 4. Affl. decis. Perus. 45. n 20. Peregri. de iur. fisci. lib. 6. tit. 6. n. 8. Rot. Rom. d. decis. 595. n. 4. par. 2. recentior. Surd. cons. 4. n. 43. & 44 Molina d. c. 27. ex communi omnium secus dicens si bona fide consumpsisset. & Thes. Q. 16. n. 16 tunc in mala fide versari dicens si statim receptam pecuniam sciens debitorem soluendo non esse consumpsisset, vel facta notificatione crediti anterioris, & etiam protestatione; in conscientia subdens tutum non esse Marescot. supr. & quando

posteriori

posteriori dolo malo soluisset Rot. Rom. d. decis. 681. n. 9. & Pacif. d. cap. 2. n. 250. & seq. de æquitate enim non de rigore iuris procedit limitatio & bona fides requiritur Rot. Rom. dec. 317 n. 5. par. 1. recent. 516. n. 6. par. 2. 564 n. 4. Surd. conf. 4. n. 48.

1072 7. Sublim. non procedere quando ille cui solutum fuit hipothecam non habebat alter autem habebat. Castr. conf. 447 n. 3. lib. 1. supra. sublim. 4.

1073 Contrarium tenet Ceph. conf. 555. n. 7.

1074 8. Sublim. non procedere in fisco qui speciali fauore à secundo creditore auocat pecuniam per debitorem ei solutam l. pecuniam. C. de priuil. fisc. Surd. conf. 4. n. 48. versic. quarto & n. 26. Peregri. supra. n. 8. versic. at in creditoribus. non facta distinctione, an secũdus creditor sit ex causa onerosa vel lucratiua limitando vt per eum n. seq. Molina. de contract. disputat. 536. n. 26. per l. de ferre §. final. de iur. fisc. de communi omnium Thesaur. Q. forens. 16. num. 4. lib. 2. vbi cum Marta. voto 42. idem dicit in Ecclesia Romana Marescot. resolut. 36. n. 5. lib. 2. Eugen. cõs. 89. in princip. Couar. pract. QQ cap 29. Gutierez. pract. QQ lib. 5. Q. 100. n. 1. Grati. dec. 71. n. 6. Affl. in feud. tit. de duo. fratri. de nou. inuest. c. 1. n. 9. priuil. 11. vbi etiam consumptam Marta. dec. Pis 42.

1075 1. Lim. non procedere quando Cęsar, vel fiscus ipse soluere teneretur puta quia in rem suam pecunia conuersa fuisset, tunc enim cessaret huiusmodi priuilegium Meno. conf. 25. n. 5 & seq.

1076 2. Lim. non procedere in pupillo contrahente cũ fisco cuius bona non sunt fisco hipothecata nisi quatenus à fisco in pupillum peruenisset l. 2. vbi glo. de reb. cor. Ias. in repet. l. si constante. n. 67. sol. matri. Neguz. de pignor. 4. membr. 2. part. n 113. Pereg d. tit. 6. n. 9.

1077 3. Lim. in pœnis fiscalibus in quibus ante condemnatoriam sententiam non habet fiscus bona delinquentis obligata, nec sententia anterioribus creditoribus præiudicat de communi Neguz supr. n. 115. & Peregr supra. n. 12. est tex. in l. in fraudem. 45. vbi glo. Bar. & Albe. de iur. fisc. Boss. de bono publi. n. 29. secus post condemnationem probantes, nam debitoris fisci etiam ex contractu bona sunt fisco tacite hipothecata l. 2. vbi Doc. C. in qui caus. pig tacit. contra. l. 2. & 3. C. de priuil. fisc. Pereg supra. tit. 7. n. 38. Goz. conf. 97. n. 12. Soc. Iun. conf. 124 n. 6 lib. 3. Rim. conf. 243. n. 18. Surd. de alim. tit. 8. priu. 35 vbi & si ipso iure publicentur alienare posse ex causa necessaria; futura tamen conditionalia & alimenta non contineri publicatione. priuil. 59. nec legitima filiorum nisi ob crimen lesæ maiestatis Diuinę & humanæ, dos autem filiabus & alimenta filijs reseruantur nisi cum patre deliquerint Farin. Q. 24. n. 34. & seq. Gall. de excep. succ. tit. 4. excep. 2. n. 90. & seq.

1078 4. Lim. non procedere quando fiscus creditori priuato successisset l. fiscus. de iur. fisc. l. aufertur. §. fiscus. vbi Bar. declarat. eod tit. Peregr. supra. n. 14. sed fiscũ priuato succedentem à die successionis iuribus fisci vti Cabal. cas. 226. n. 15. ex d. l. fiscus.

1079 5. Lim. non procedere nisi in subsidium & facta excussione Cepha. conf. 86. n. 9. Meno. supra. n. 10. Thesaur. Q. forens. 16. n. 3. lib. 2. Gutierez. supra.

1080 6. Lim. non procedere in creditore ex causa onerosa à quo fiscus soluta non reuocabit Fab. in §. item si quis in fraudem n. 23. in fine. Instit. de action. Meno. supra. vide infra. lim. 3. secundæ opinionis.

1081 Contrariam opinionem testantur cõmunem Coua. supra. n. 3. & Gutierez. d. Q. 100. n. 4.

1082 9. Sublim. non procedere in prætio extracto ex rebus vẽditis quod hoc pacto depositum fuerit vt anterioribus creditoribus solueretur, tunc enim à posterioribus quibus solutum fuisset, per anteriores reuocari posset Rot. Rom. dec. 87. in collectis per Pacif. de salui. interd. & si pro ære alieno soluendo fuerit à Papa vel Principe obtentum certa bona fideicommissi vendi posse, anterioribus creditoribus solui debet Rot. dec. 479. par. 2. recentis.

1083 10. Sublim. non procedere quando creditorum omnium diligentia exactionis tempore æqualis fuisset, tunc enim prior à secundo creditore solutam pecuniam auocabit Iac. de Aren. in l pupillus quæ in fraud. cred. Castr. conf. 447. n. 3. lib. 1. Ruin. conf. 76. n. 11. lib. 1. Phanuc. de inuent. par. 5. n. 148. Add. ad Afflict. dec. 190. n. 7. Rot. Rom. ita firmasse testatur. Pacif. de salu. interd. insp. 3. cap. 2. n. 100. & in 2. impræssione. n. 262. est dec. 29. n. 5. ab eo collectarum & decis. 242. n. 6 par. 4. diuers. Seraphi. decis. 1074 n. 3. Marescot. resolut. 36. n. 3 lib. 2. Rota. Rom. decis. 48. par. 2. recent. vbi quod prior. bus etiam soluere tenetur 443. n. 8. par. 2. recentis nec illo casu iudex decernere potest posteriori solui data cautione prioribus restituendi lat. in l. à Diuo Pio. § si super. n. 9. & seq. de re iud. Rot. in Toleta. peculi. 26. Ianuarij. 1590. coram. Comitulo 12. collectarum à Pico ad stat. Vrbis. Rot. Auen. dec. 146. n. 7.

1084 11. Sublim. non procedere in creditoribus diuersarum Prouinciarum, quia si qui in vna creditores sint præferuntur cæteris alterius etiam anterioribus quia eius negocij tantum vnusquisq; contemplatione cõtraxisse censetur, nec ideo potest ex pecuuijs negocij vnius Prouinciæ creditoribus alterius negocij in alia Prouincia cum eadem persona contracti in præiudicium creditorum eius Prouinciæ, vbi pecuniæ reperiuntur satisfieri Mago dec. lucan 1. n. 9. & per totam Rot Rom. dec. 242. n. 8. quæ secus dicit in alijs quam mercatorum creditoribus (vide supra. n. 959.) Decia. conf. 109. n. 29. lib. 2.

1085 12. Sublim non procedere in muliere pro dote, quæ facta excussione contra hæredes viri pecuniam creditoribus viri solutam repetere potest. Gutierez. pract. QQ lib. 5. Q. 100. n. 2. communem dicens. Eug. conf. 89. n. 1. & seq. de cõi. Thesaur. d. Q. 16. n. 5. Grat. dec. 71. n. 5.

1086 13. Sublim. non procedere quando solutio à debitore decocto fieret, nec posset aliter creditoribus eius satisfieri Ceph. conf. 86. n. 8. 12. Vrsil. ad Afflict. decis. 190. post Affl ibi in fine. Seraph. dec. 1074. n. 4. Thes. d. Q. 16. n. 14. Strac. de decoct. n. 28. & seq. & idem esset si iam magistratus posterioribus solutum fuisset, adhuc enim posteriores auocarent consumptione non obstante vt iudicatum testatur Thesaur. supra. idem subdens. n. 15. quando amicus debitoris dum ad instãtiam creditoris posterioris ad carceres duceretur depositum huius creditoris fauore fuisset, vt debitorem à carcere liberaret & ita Romæ iudicatum fuisse inquit & Marescot. d. resol. 36. n. 4. lib. 2. Strac. de decocto. par. vlt. n. 34. Intrigl. sing. 85. n. 21. & seq lib. 3. vbi idem si triduo ante decoctionem solutio facta esset

vterque

vterque ait Rot.d.dec.443.n.8.par.2.recentis:

1087 1. Amp. siue ab ipso debitore, vel ab eius institore vel mandatario posteriori creditori solutio facta sit Thes. sup. n. 16. & si a tutore, idem seruabitur quod de solutione à debitore facta diximus nu. 20. subdens cautius pro tutoribus esse vt sibi de anterioribus restituendo caueri faciant.

1088 2. Amp. idem esse si ab hærede debitoris cum inuentario solutio posteriori creditori facta sit, quia primo venientibus soluere potest & liberatur, nisi anteriores adesse sciuisset, quamuis debitor ipse soluens non liberaretur, & ab eo posteriori creditori solutam pecuniam anterior auocabit Doc. in l fin. §. & si præfatam. C. de iur. delibe. & ita iudicatum testatur Thesaur. supra. n. 16.17. subdens emptorem secundo creditori soluentem non liberari quamuis ab hærede emês qui fecit inuentarium tutus euadat; & an ei offerri possit se remittit ad Vinc. de Franch. dec. 531. Nec liberabitur etiam hæres soluens posteriori si inuentarium non confecerit, sed anterioribus etiam soluere tenebitur, si soluendo sit; alioquin creditor anterior pecuniam solutam repetet. n 19.

1089 15. Sublim. non procedere quando insolutum posteriori creditori tradita fuere mobilia etiam post prioris obligationem quæsita, quæ si extent per priorem creditorem reuocari poterunt l. si fundus. §. in vendicatione de pignor. Bal. in l. 1. de distract. pign. Thesaur. d. Q 16 n.24.

1090 1. Amp. idem esse in eorum prætio si vendita essent Bal. supr. & in mercibus venditis. Alba. cōs. 718.

1091 1. Lim non procedere quando bona fide recepta, & consumpta fuissent, tunc enim cessaret reuocatio. Thes. supra.

1092 2. Lim. non procedere in mercibus venditis seu bona fide distributis pro quibus ne confundantur negocia non dabitur reuocatio Bal. in l. vbi adhue n. 7. C. de iur. dot. Ang. in l. tutores. de condict. indeb. Peregri de iur. fisc. lib. 6. tit. 6. Thes. supra. obtinui pro Christophoro Martelli cum supradicto Nicolao Capini. 1628. & 1629. coram Rota Lucana; quod intellige vt per Pute. dec. 297. lib. 2 & Pacif. de saluian. interd. inspect. 3. cap 2. n. 60. & in 2. editio. n. 190. vbi citat plures Rot. Rom decis. & secus dicit tota hapotheca alienata & Rot. Rom dec. 230. n. 3. quæ recessit à decis. 181. par. 4. diuerso. & de hoc latè egi in tractatu pignorum.

1093 16. Sublim. non procedere quando secundus creditor per fraudem recepisset, tunc enim acceptum restituere teneretur Ceph. consf. 555. n. 9. vel mala fide sciens anteriores adesse Marta. dec. 48. Pisa. n. 4.

1094 17. Sublim. non procedere in priuilegiatis diuersis titulis, quia vigilantes præferuntur quamuis secus sit in non priuilegiatis diuersi tituli; quod si sint eodē titulo creditores primo venientes alijs non præiudicant, si possessorio agatur; si petitorio, quia ex secūdo decreto in possessionem immitti petunt, sic quæ domini fiunt cœteris præiudicant Bart. de Capua. sing. 90. & in priuilegiatis vltra fiscum & dotem de communi Gutier. d. Q. 100. n. 2 lib. 5. & Marta. decis. Pisa. 42. vbi de fabrica S. Petri pupillo minore & Ecclesia.

1095 18. Sublim. non procedere quando posteriori soluens priores adesse sciuisset, tunc enim posterioribus solui non posset Rot. Rom. dec. 48. par. 2. recentior. & 447. coram Ludouis. vbi præsertim si in nota soluenti traditi essent licet secus forent stāte iusta causa ignorantiæ & dec. 511. n. 18. & seq.

1096 19. Sublim. non procedere in solutione generis, quod perire non potest Affl. dec. 190. n. 4. Maceratens. resol. 60. cas. 15. lib. 2.

1097 20. Sublim. nō procedere in re immobili insolutū data Macerat. supra.

1098 21. Sublim. non procedere quando in casu molestiæ ab altero illatæ creditor restituere promisit, vel sine præiudicio iurium partium solutio facta fuisset, Macerat supra.

1099 22. Sublim. non procedere debitore effecto non soluendo quod facta excussione constabit l. si non expedierit. §. 1. de bon. autho. iud. possid. Eugen. consf. 89. n. 10. & 11. Surd. consf. 4. n. 13. Maceratens. d. cas. 15. in fine.

1100 23. Sublim. non procedere quando pecuniæ ex iudicis decreto anterioribus soluendæ essent. Marta. clauf. 175. n. 4. Gratian discep. 37. n. 41.

1101 24. Sublim. non procedere quando procuratori soluta fuisset nondum reddita domino Surd. cons. 4. n. 48. 49. Gutierez. cano. QQ. lib. 5. Q. 100. n. 13.

1102 25. Sublim. non procedere in casu l. final. §. & si præfatam C. de iur. delib. Couar supra. versic. his etiā. Gutierez. supr. n. 14. supr. amp. 2. sublimitatiōnis. 13.

1103 26. Sublim. non procedere in foro poli si posterior à debitore bona recipiat, quem sciat alijs anterioribus hipothecarijs creditoribus non esse soluendo, tenebitur enim anterioribus restituere, nisi in casu quo debitor licitè posterioribus solueret, hoc est quia diligens fuerit in exigendo creditum suum alijs creditoribus anterioribus negligentibus Gutierez. pract. QQ. lib. 5. Q. 100. in fine.

27. Sublim. quando creditori tradita non fuit pecunia à debitore sed eum aliunde eam recepisset sibi ipsi soluisset. Rot. dec. 516. n. 3. & seq par. 2. recentis.

28. Sublim in hærede cum inuentario qui primo venienti soluere potest licet posteriori, sed prior ab eo auocabit l. fi. §. & si præfatam C. de iur delib Gall. de exec. succ. tit. 2. exe. 5. n. 25. & seq. vbi tamen subdit hæredem debere sibi caueri facere de prioribus restituendo.

Tenendo autem secundam opinionem contrariam limitationi 78.

1104 1. Amp. idem esse in correis credendi certæ quātitatis communis debiti; etenim si suam partem alter exegerit, tenebitur alijs eorum d. partis ratas expensis deductis soluere propter hipothecam, quamuis in actionibus personalibus secus sit Vinc. de Franch. dec. 635.

1105 1. Lim. d. secundam opinionem contrariam limitationi 78. non procedere non facta excussione cōtra bona debitoris, ante enim nō potest anterior creditor auocare posteriori solutum Bar. in l. si non expediatur. §. 1. de bon. autho. iud. possiden. Alex. consf. 108. in fine. lib. 5 Neguz. de pig. 4. memb 2 par. n. 6c. vers. dummodo præcedat Ceph. consf. 86. n. 8. & 21. Eugen. consf. 89. n. 10. Barbos. in l. 1. par. 6. n. 22. versic ad perfectam. solut. matrimo. Meno. consf. 25. n. 10. Thesaur. Q. forens 16. n. 3. lib. 2.

1106 1. Sublim. non procedere quando contra nomen principalis debitoris ageretur per creditorem, tunc enim

enim non requireretur excussio Surd. cons. 4. n. 32. & seq. (vbi alios casus ponit quibus non requiritur excussio & ego latè dixi in tractatu fideiussorum) quod limitat non procedere quãdo principalis debitor hoc nomen sui debitoris insolutum alteri posteriori creditori assignasset, quia cũ hoc casu si ab eo cui assignatum fuisset auocaretur contra debitorem assignantẽ regressum haberet, excussio requireretur quia militat ratio noui iuris quæ in sublimitatione cessat Surd. supra.

1107 2. Lim. non procedere quando hipothecaria & personalis priuilegiata deesset, tunc enim nisi solutio facta sit per gratificationem, violentiam, nimiam recipientis properantiã, vel importunitatẽ, reuocationi locus non erit l. pupillus. quæ in fraud. cred vbi omnes. Ceph. cons. 86. n. 10. ita omnes tenere testatur.

1108 3 Lim non procedere in creditore ex causa onerosa à quo soluta pecunia auocari minime potest etiã per anteriorem priuilegiatum Fab. in §. item si quis in fraudem. n. 23. ad finem Inst. de actio. Alex. cons. 108. n. 10. lib. 5. Gram Q. 1. n. 7. Capic. dec. 78. n. 7. Ceph. cons 86. n 22. Meno cons. 25. n. 13. vbi confutat Couar. contrarium tenentem & in dote Onded. cons. 18. n 65. lib. 1. Gutierez. d. Q. 100. n. 9.

1109 Contrarium tenet Couar. d. cap. 29. n. 3 de communi Peregri. d tit. 6. n. 8 versic. quare fisci. de magis communi Thesaur. d. Q. 16. n. 20.

1110 4. Lim non procedere quando solutio anteriori, vel æquali creditori facta fuisset, tunc enim reuocari minime posset l. si debitor. de pignor. Ceph. cons. 86. n. 5. Gutier. pract. QQ. lib. 3. cap. 101. nu. 2. vbi testatur ita iudicatum Thesaur. supra. n 6. idem dicentes, soluta pecunia etiam non dum consumpta.

1111 1. Sublim. non procedere quod dicitur respectu æqualis nisi duo copulatiue concurrant quod socius, vel æqualis creditor alter negligens extiterit, & interim debitor non soluendo fuerit effectus d. l pupillus quæ in fraud. cred. l final. C. deposi. Meno cons 46. n. 6.

1112 5. Lim. non procedere quãdo aliud statuto caueretur Paris. cons. 69. lib 4. Cartar. dec. 19. n. 6. 7. Surd. cons 4. n. 48. & 49. vbi declarat.

1113 6. Lim. non procedere quando anteriore præsente pecunia posteriori soluta fuisset tunc enim priori non competet reuocatio l. 1. C. si eo tempore l. hipothecas C. de remis pignor. Thes supra. n. 18.

1114 7. Lim. non procedere quando creditor anterior cõdicere, & reuocare vellet a posteriori creditore priuilegiato vt puta contra mulierem cui dos soluta fuit & contra fiscum; tunc enim reuocatoria cessaret. Cast. cons. 446. in fine lib. 2. Thesaur. supr. nu. 21. vbi rationes affert.

1115 8. Lim. non procedere in mercibus à marito vẽditis quas non posset vxor repetere Paris. cons 69. nu. 3. lib. 4. Couar. pract. QQ. c. 29. n. 1. vers. nam licet Gutierez. d. Q 100. n. 10. vide supra. lim. 2. decimæquintæ sublimitationis prioris opinionis.

1116 9. Lim. non procedere inter creditores bãchi quorũ posterior si suũ creditũ exegerit alijs anteriorib' nõ tenebitur cõmunicare, nisi violenter exegerit, vel nisi debitor ei gratificatus fuerit, vel nisi quãdo exegit bona iudicis authoritate ad alios deuenissẽt, vel nisi priuilegiatus superuenerit Cassan. in cathal. glor. Mund. 12. part. consid. 99. lim. 13. Gutier. d. c. 100. n. 15. quãtis limitatio gratificationis ex l. 9. tit. 15. partit. 5. Hispaniarum non procedat vt per eum.

Decretũ verò soluendi posteriori data cautione restituẽdi priorib. creditũ remanet Coccin. dec. 356. n. 4.

Soluẽs autẽ debitor creditorib' sui creditoris posteriorib. iussu creditoris sui, liberatur si bona fide soluerit quę ex errore facti nõ iuris inducitur, & ex suspicione nõ violenta ꝙ alij creditores anteriores adessent nõ inducitur mala fides, quæ si adesset nõ liberaretur Rot dec. 443. par. 2. recẽt vbi quando vẽditor asseruit alios nõ extare creditores ijs exceptis quib' pręciũ per emptorẽ solui iussit & Coccin. dec. 359. vt emptor anteriori vendentis creditori soluens hipothecaria agere posit cessio vel pactũ requiritur potest tamen excipere ac retinere n. 2.

Quod si debitor condẽnatus nomẽ sui debitoris insolutũ dederit sui creditori qui à iudice obtinuerat, si alijs creditorib' qui in iudicio nõ obtinuerãt, spõte cesserit eadẽ nomina, nõ posse cessionarios impedire executionẽ sententiæ fauore d. creditoris Mona. decis. Luc. 37. licet hoc non præiudicet creditoribus anterioris quomin' insolutũ dationẽ reuocare posint Surd. cons. 436. n. 10. 11. & secus foret si non dũ foret assignatũ Natt. cons. 300. Mona. sup. n. 43. & seq. ego autẽ cõstito de anterioritate cessionariorũ circuitus euitarem.

79. Lim. non teneri aliquem restituere si pars alia læsa vel grauata non sit in re vel iure suo D. Thom. 2. 2. Q. 62. art. 1. Sot. lib. 4. de iust. & iur. Q 6. art. 1. Bartolin. super bulla Pij P. V. de caufi. in princ. fol. 3. vers. quoad obligationem verò restitutionis ex cõi. probans restitutionẽ esse actum commutatiuæ iustitiæ, quocirca vbi iustitia læsa non est, nec contra eum aliquid factũ, restitutioni locum esse non posse

80. Lim. nã meretrix post delictũ patratũ pręcium promissũ petere potest aut solitũ dari Caie. 2. 2. Q. 32. art. 7. ad 2. Coua. in reg. peccatũ. part. 2. §. 2. n. 2. Moli. de iust. & iur. Q. 94. vers. secunda pars & vers vnde reijcienda vbi reijcit Nauar. tenentẽ hoc esse peccatum. Marta. de suc. leg. part. 3. Q. 12. art. 3. n. 4. vbi etiã meretricẽ dici quę pluribus patuit, non si soli amasio sine præcio. Viui. cõi. opi. 499. subdẽs in foro poli non esse restituẽda siue publica meretrix, siue secreta fornicatrix sit; licet hęc nõ petat in iudicio, publica petat, nec etiã ex sodomia recepta restitui Viui. dec. 482. vbi publicam testari de lucratis posse non priuatam.

81. Lim. æquiualens rei suæ ab opulento, & potente, occupatę, si aliter haberi nequeat furari licitũ vtroque fori poliq; iure seu foro glo. in c. ius gentiũ. 1. dist. Inno. in c. olim 1. n. 8. de rest spd. Alex. cons. 135. n. 1. lib. 1. 127. n. 8. lib. 4. Feli. in c. quoniã n. 13. de simon. Affl. in const. Reg. lib. 1. rubr. 7. n. 36. Mars. sing. 177. n. 6. D. Antonin. in sua sum. tit. 1. c. 15. de furt. par. 2. vbi intelligit in duob' casib' vt per eũ Viui. cõi. opi. 346. n. 6. & seq. vbi idẽ damno quomodolibet illato. Alba. cons. 296 nu. 2. 452. nu. 15. modò scandalum non sequatur & Add. ibi Viui. dec. 146. n. 21. & 22. vbi etiã impune occidi posse furem nocturnum; sed diurnum non nisi pro rerum defensione sine quibus viui non posset n. 9. 10. nec excusari furem à poena si rem restituat, vel rei dominus dicat suo contensu furatam cessante verisimili, furti etiam teneri eum penes quem reperta sit res furata, nisi personam ostendat à qua emerit n. 1. & seq. & dec. 223. furari posse æquiualens rei suæ si ali-

ter non potest suum consequi modò scandalum cesset;
82. Lim. non teneri ad restitutionem clericos qui fructus beneficiorum illicite ac in luxibus expendere, licet mortaliter peccent Molina de primog. lib. 2. cap. 10. n. 46. & seq. sed n. 52. teneri Episcopum probat restituere ex patrimonialibus quod consumpsit in vsus prophanos ex communi, licet aliam sententiam vti probabiliorem alios sectatos probet tutiorem tamen tenendam inquit probabili etiam reiecta.
83. Lim. vt si delitor morosus qui confitens pluries non restituit quod ex contractu debet, restituendi animum habens, si creditori ex tali dilatione detrimentum non inferatur, absolutio non videtur deneganda sed pro restitutione confessarij debent vrgere presertim si mora esset magna & cōmode restitutio fieri posset Diana. de immu. Eccle. par. 3. resol. 3.
84. Lim. vt crumenam in via reperiens si facta diligētia dominum non reperiat tenetur dare pauperibus secundum plurium opinionem sed secundum alios & probabilem sententiam pro se retinere potest Diana. supra resol. 5. supplerem vltima retenta, dum tamen retineat animo restituendi domino si quando appareret.
85. Lim. vxorem adulteram non teneri quæsita ex adulterio viro restituere, quia non debetur restitutio pro omni iniuria, vel pro æstimabili damno pecunia mediante Diana supr. resol. 7. subdens quod licet acceptum pro opere lege punito restitui debeat ex communi legistarum, & canonistarum, tamen contraria sententia probabilior est quia leges prohibent acquisitionem, non factam acquisitionem; sed clausula salua, &c. vtitur.
86 Lim. furantem mulum quem multo tempore locauit, non teneri domino muli restituere mercedes locationis, si dominus muli diues esset, qui non putaretur velle tale præcium locationis, licet oppositum sit probabilius; vel si res talis sit quæ locari non solet vt pecuniæ ad ostentationem, in alijs casibus restitui merces debet Diana supra resol. 50.
87. Lim. nam fructus industriales non sunt restituendi; sed naturales de communi Diana d. resol. 50.
88. Lim. furem qui rem vendidit in optimo statu, in quo dominus nō fuisset venditurus non teneri præciū quo vendidit restituere, sed temporis quo dominus fuisset venditurus ex veriori & probabiliori Diana supra resol. 51. alias opiniones probabiles referens & saluans, &c. quod si ignoretur quādo dominus venditurus esset medium præcium attendi probat resol. 52.
89. Lim. donatarium non teneri restituere quando scit donationem fieri cum damno creditorum etiam si ab ipsis intra annum non reparetur; nisi scienter induxisset ad donandum in fraudem creditorum Moli. tom. 2. disput. 238. n. 14. Diana. part. 3. tract. 5. resol. 39.
90. Lim. in pecunijs furatis fure emente quas venditor bona fide accepit & cum suis miscuit Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 23. n. 15. Diana. supra. resol. 40. contra alios.
91. Lim. in emente bona fide à fure & postea maiori præcio vendente qui non tenetur domino restituere illud plus, velut ex sua industria acquisitum Moli. de iust. & iur. tom. 3. tract. 2. disp. 721. n. 10. Diana. supra resol. 41. contra alios.
92. Lim. In vendente bona fide rem alienam eodem præcio quo emeret qui non tenetur præcium domino restituere Moli. supra. n. 6. 7. 8. Diana. supra. resol. 42. contra alios.
93. Lim. nam minor ludens non tenetur soluere quod perdidit nisi soluere iurasset; si verò creditori soluerit, retinere potest, donec iure ciuili restituere cogatur; quod si minor vel eius tutor aut curator indebite solutum recuperare nequeant compensationem etiam occultam facere possunt Diana. supra. resol. 44. nec qui perdidit soluere tenetur resol. 94.
94. Lim. iudicem non peccare nec restituere teneri expediendo pecunia mediante causam vnius ante alios, si litigantes iure temporis æqualiter gaudeant, vel vt maiorem diligentiam adhibeat & intra iustitiæ terminos causam expediat munera ei data sint Diana. supra. resol. 45.
95. Lim. non teneri ad restitutionem eum qui consilio suo fauorem confirmauit vel hortatu suo causa fuit vt citius furaretur, licet excessum in damno restituere teneatur, quod fur non dedisset sine hortatu nec tenetur qui furi ascendenti scalā tenuit, si absque eo ascendisset, vel asportari auxiliatus fuit dum sine eius auxilio fur asportasset Diana. supra. resol. 47. cum alijs contra alios & resol. 84. vbi etiam consulentem furtū vel homicidium & dubitantem an ex suo consilio processerit non teneri cum alijs contra alios.
96. Lim. in custodibus portarum siluarum &c. qui non tenentur restituere pœnam pecuniariam illis qui merces vel ligna exportant si eos non manifestent dissimulent, prout nec is qui aliquid accepit à fure ne acclamarit, vel manifestaret eum nisi id facere ex officio teneretur quia domus cura eius esset, sed si extraneus furaretur famulus domini rei ablatæ teneretur Diana. supra. resol. 54.
97. Lim. in accepto pro eo quod ex charitate solum, aut alterius virtutis obligatione debitum erat quod restitui non debet Diana. supra resol. 55. vbi tamen controuersum probat, & an index qui in vtramque opinionem inclinare potest, aliquid accipere possit vt alteri adhereat nisi lex positiua vetaret.
98. Lim. milites exercitus deprædantes non teneri restituere nisi prout deprædatus quisque fuit, Dux autem ad totum per milites ablatum tenetur Dian. supra resol. 86.
99. Lim. vsurarium contractum bona fide facientem iustum eredētem lucrum retinere posse quantū acquisiuisset per contractum licitū Diana. supra resol. 92.
100. Lim. vt licet testis falsus teneatur damna restituere, secus tamen est si reus iam esset per alios testes conuictus, tunc eius dictum nil operatur Diana. supra. resol. 105.
101. Lim. metum leuem in contractu adhibitum non obligare ad restitutionē secundum aliquos licet secus sit ex mente aliorum Diana. supra. resol. 117. sed metus iniustus in contractu lucratiuo secundum aliquos obligat ad restitutionem alij negant resol. 118. vbi alios casus ponit quibus ob metum restitutio facienda vel non sit in onerosis autem contractibus non esse locum restitutioni metu graui initis ante petitam rescissionem resol. 119.
102. Lim. testem iuridice interrogatum non teneri ex iustitia commutatiua respondere ita vt sinil scire dicat non

cat non tenetur restituere licet grauiter peccet contra charitatem erga proximum, & contra obedientiam & iustitiam legalem erga iudicem, non tamen peccat contra iustitiam commutatiuam, nam ante iudicis mandatum non tenetur ex iustitia commutatiua, & per iudicis mandatum solum accedit, solum accedit obligatio legalis iustitiæ & obedientiæ, nullum est ergo commutatiuæ iustitiæ vinculum nec obligatio restitutionis Diana. supra resol. 101. contra alios subdens quod secundum aliam opinionem tenetur parti de damno non fisco. de mulcta.

103. Lim. testem qui pro veritate dicenda aliquid ab alio accepit, non pro quo deponit non teneatur restituere, licet secus sit si ab eo acceperit pro quo deponere debet si ad redimẽdam vexationem detur, secus si ad animum iudicis vel testis alliciendum ad iustam sententiam ferendam, aut ex mera liberalitate, tunc iudex ac testis recipere potest nec danti restituere tenetur Diana. par. 3. tract. 6. resol. 4.

104. Lim. in comedente vuas in vineis alienis dummodo eas non exportet glo. in cap. omnes leges. dist. 1. Cepol. de seru. rest. c. 20. n. 3. Coua. in reg. peccatum. 2. par. §. 1. n. 3. de reg. iur. in 6. Ripa. in l. damnum. n. 3. de dam. inf. est enim de iure Diuino Deutero. cap. 13. uers. ingressus. licet Diana. par. 3. tract. 6. resol. 20. dissentiat.

105. Lim. ex consilio non teneri restituere si causa efficiens non fuit, sed impulsiua excitans animum iam paratum; consulentes etiam ad contractus vel negocia si idiotæ fuerint, vel alio bona fide & sine dolo, vel fraude non teneri, nisi ex officio puta aduocati recepta tamen mercede & non aliter Diana. d. tract. 6. resol. 23.

106. Lim. non teneri restituere qui dolo vel fraude publicationẽ bonorũ impedit, vel sententiã aut condemnationẽ impedit Diana. supra. resol. 35. vbi infert ad plura etiam respectu pœnæ conuentionalis.

107. Lim. famulum non teneri ad restitutionem si domino famulos alios furantes non manifestarit ex officina domini sæpius furari nisi eius curæ furata subessent; vel nisi extraneus furaretur, vel famulus à famulo furante aliquid acceperit ex furatis si clamet, vel eius domino furtum iudicet, licet non teneatur si res accepta non esset pars furti nisi accipiens sua promissione tacita vel expressa animosiorem furem reddat qui alioquin absterritus fuisset Diana. d. part. 3. tract. 6. resol. 58.

108. Lim. beneficiarium qui horas canonicas omisit si eleemosinas non hoc intuitu pauperibus dedit à restitutione liberari Diana. supra. resol. 57.

TIT. XII. CAP. XX.
DE MALE ABLATORVM DISTRIBVTIONE, ET SOLVTIONE.

1117 Malè ablata & incerta distribuere debentes executores, possunt liberè, & irrequisito diœcesano disponere & erogare, sicut ipse testator potuisset de cõi. testatur Capra. de execut. vlt. vol. memb. 6. n. 121. & seq. Vulp. conf. 103. n. 11. inter conf. vltim. volunt.

1118 1. Amp. vt si aliquid deberi certum sit, vt restituat retineri possit per executorem; secus si non deberi certum foret; quod si dubitetur, certum tempus statuetur quo cognoscatur an debitum existat, quo elapso restituet. Spec. de instrum. editio. §. nunc verò n. 30.

1119 1. Lim. non posse soluere debita ex contractu nec his creditoribus distribuere bona defuncti debitoris Bal. in l. id quod pauperibus n. 21. C. de Episc. & cleri. Capr. d. membr. 6. n. 138. & quando ex honesta causa fuere contracta Papien. in forma libel. ad redden. ratin. glo. ac executores. n. 24.

1120 1. Sublim. quando aliud fuisset à testante dispositum nempe vt executores tenerentur soluere debita, tunc enim ea possent ac soluere deberent si pura erant & quorum solutiones venerant tempore mortis testatoris Guid. Pap. sing. 361. vel pura erant vt infra dicetur. Capra. supr. n. 138.

1121 1. Amp. vt naturalia tantum debita soluere possint Bal. in l. id quod pauperibus. nu. 22. C. de Episcop. & cleric. Anchar. in reg. possessor malæ fidei n. 21. de reg. iur. in 6. Vasq. de succes. progres. lib 2. §. 18. nu. 110. Tiraq. in præfatio. priuil. piæ causæ nu. 24. & in tract. le mort saisit le vif. par. 8. declarat 5. n. 10. Capr. d. n. 138. etiam si naturalia & ciuilia solui mandasset Munnoz. de ratioc. cap. 23. n. 3. & pacto nudo promissa soluere posse. Bal. supra. n. 22. Exca. de pact. n. 476. Intrigl. sing. 64. n. 140. lib. 3.

1122 1. Lim. d. amp. non procedere quando elisa essent puta imbecillitate mulieris, vel quia minor fuerit in integrum restitutus Anchara. supra. n. 12. versic. & reperio. & n. 21.

1123 2. Amp. vt si testator iusserit solui sua foris facta, id est iniurias emẽdari, debita quorum dies venit, tẽpore mortis testatoris soluere teneantur, quia solutionis tempore adueniente defunctus cœpit creditorib⁹ iniuriari, & peccat qui conuento tempore non soluit Spec. d. §. nunc verò. n. 69. Guid. Pap. sing. 361. Bursat. conf. 28. n. 3.

1124 3. Amp. vt si alia debita non extarent præscripta soluere possit Bal. in l. quibus diebus. §. dominus seruo. de conditio. & demonstratio. Ias. in l. qui Romæ. §. duo fratres. n. 64. de verb. oblig. Munnoz. supra. n. 4. & seq. Cur. Iun. conf. 85. n. 4.

1125 1. Lim. vel potius secus esse dicas, si alia debita extarent, tunc enim non posset soluere præscripta eũ bona fide & fomento iuris canonici, licet soluere deberet cum mala fide præscripta Bal. in l. id quod pauperibus. n. 22. C. de Episcop. & cleric. & in d. §. dominus seruo. Cor. conf. 277. n. 4. lib. 4. Lup. in rubr. de donatio. inter vir. & vxor. §. 65. n. 29. Capra. d. membr. 6. n. 140. quem sic intelligo quamuis contrarium dicere videatur, post Anchar. in d. reg. possessor malæ fidei. n. 21. de reg. iur. in 6. vide supra c. 19. amp. 8. Munnoz. supra. post Imo. in cap. fin. n. 25. de præscip.

1126 4. Amp. vt debita soluere possit à quorum solutione defunctus iniuste absolutus fuit, si notoria sit iniustitia Anchar. d. n. 21. Capra. supra. n. 141.

1127 5. Amp. vt soluere ac distribuere Florentiæ possint, in Germania malè acquisita, si personæ quibus restitui debeat incertæ sint, vbi testator incerta restitui iussit Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 26. Ancha. in reg. peccatum. n. 30. versic. sed iuxta. d. reg. iur. in 6. vbi tamen proclama fieri debere subdit.

1128 6. Amp. vt si dictum sit à testatore soluere debere omnibus probantibus se recipere debere, sufficiat ea

probatio cum executoribus, quæ cum defuncto sufficiens fuisset, & quandoque coniecturæ sufficiunt. Bal. in d l.id quod pauperibus. n.24. C. de Episcop. & cleric. Capra.d. membr.6.n.143. & dictum vnius testis cum iuramento Munnoz.sup.n.11.

1129 7. Amp. vt legatario rei legatæ instrumenta tradere teneantur nisi rei legatæ pars maior apud hæredem manere deberet. Specul. d.§. nunc verò. n.31.

1130 1. Lim d. primam sublim. nam dati executores ad soluenda debita, de puris intelligitur si aderant, alioquin de conditionalibus, nec ad postea contracta si alia tunc extabant, executorum potestas extendetur Bal. in l. si ita scripsisset. de leg.2. Ias. in l. qui Romæ. § duo fratres n.64.de verbor. obligatio. nec solui possunt illicita & reprobata testatoris debita, sed licita & honesta Natta.cons.402.n.56. Surd. dec. 38. n.12.259.nu 13. Gratia discept. nu.68. nisi alia non habuisset n. 67. nec exprimeret licita & honesta tunc enim etiam si alia non habuisset de illicitis censeri non posset n 67.

1131 2. Lim principaliter, nã si ille qui male ablata & incerta restituere tenetur persona infidelis esset, ad solum Episcopum spectaret distributio cap.cum sit. de iure Capra.d membr.6 n 124.& seq.

1132 3. Lim. quando extaret constitutio sinodalis per quam Episcopo non solum absolutio, verum etiam male ablatorum distributio reseruaretur, tunc Episcopus tantum distribuere posset Capra. supra. n. 126. post Bal in l.nulli n.5.C.de Episc.& cleric.

1133 4. Lim. quando de fraude suspectus esset, tunc enim sine Episcopo distribuere non posset tam hæres quam executor alter. Doc. in cap. fin. de testam. in 6. Bal. in l. nulli.nu.5.C.de Episcop.& cleric. Capra. supra.n.128.

1134 5. Lim. non posse sine hærede fieri distributionem per executores Capra. supr.n.129.

Contrarium probat Bal. in d.l. nulli. n. 7. per l. penult. C.de donat. vide supra.cap.13.

1135 1. Amp. primam vt hæres sine executoribus distribuere possit si id benefaciat & liberetur Spec. de instrum.editio.§.nunc verò aliqua. nu. 61. Capra. d. membr.6.n.81.

1136 1. Sublim. 5. limitat. non procedre quando testator taxauit certam quantitatem, & arbitrium versatur circa personas eligendas, vel circa distributionẽ inter eas faciendam, tunc hæres requiri non debet, illique non sunt requirendi in quos distributio fieri debet, sicut non requiruntur quando executoris declarationi stari debet Capr. supr.n.130.& seq. post Iacob.de Arena.de commissar.n.36.

1137 1 Amp. si executor sit persona fide digna illius iuramento credatur, licet alioquin secus sit Capra. sup. n.136.

1138 2. Amp. vt si quantitatem distribuendam testator non taxauerit, executores distribuere, & exequi possint vsque ad certam quantitatem inspecta qualitate personæ, quantitate patrimonij & numero liberorũ Bal. in l.nulli.n.6.C.de Episc.& cleric. Capra. d. mẽbr.6.n.137.

1139 6. Lim vt licet vsurarum restitutio fieri debeat secundum librum recipientis, vel eo cessante secundũ coniecturas, attamen si nulla probatio, & nullæ coniecturæ haberi possint per executores non fiet executio Bal. in l.id quod pauperibus.n 25. C. de Episcop.& cleric. Iacob. à Canib. de execut. vlt. volunt. §. consentaneum n.17.

1140 7. Lim. nã si malè ablata incerta sint quorum dominium in possessorem trãsfertur neque repetitio datur, tunc executor poterit exequi tanquam dominus alioquin secus Iacob. a Canib. de executor vlt. volunt. §. quæro tertio n.15.16. per l. in testamento. prima de cond.& demo.& l. argentarius. de eden.

1141 8. Lim. nam si erranter promiserit, aut soluerit, repetere possit Cast. in l. qui erat n. 4. famil. erciscun.

1142 9. Lim. vt ad soluendum debita datus executor, pœnam soluere minime possit Felin. in cap.1.n.43.de constitutio.

TIT. XII. CAP. XXI.
DE VENALIVM EXPOSITIONE.

1143 Executores bona fide venalia exponere possunt bona quæ administrant l. tutor rerum. de administrat. tutor. Capr. de execut. vlt. vol. memb.6.n.172.

1144 1. Amp. vt sibi ipsis palam emere possint bona distrahenda, licet non clam Anchar. in clem. religiosus. n.17. de testam. Ang. Aretin. de testam. glo.97. n.20. vide sup. cap.17.

TIT. XII. CAP. XXII.
DE SOLVTIONE LEGATORVM.

1145 Legata soluere executores possunt obseruata forma l. final. §. sin autem legata C. de bon. quæ liber. vbi Bal. Ang. Aret. de testam. glo.97. n.19. in fine quod si pro omnibus bona non sufficiant, ratam à quolibet retinere debent vel cautionem habere de restituẽdo, alioquin ab alijs legatarijs conueniri possunt Castr. cons.273.n.3.vers. nam si sunt. lib.2.

TIT. XII. CAP. XXIII.
DE SOLVTIONE SIBI IPSIS FACIENDA.

1146 Executores sibi ipsis soluere possunt, quod sibi debetur, rei etiam debitæ possessionem capiendo Bal. in l. non est dubium. n.4. C. de leg. vbi Ias. n.4. lim. 2. Dec. cons.243. n.3. Soc. cons.11. n.6. lib.1. vbi dicit quod quando quatuor fuere executores constituti, & dictum quod duo ex eis exequi possint, aut facere, inter quos semper Titius debeat interuenire, potest Titius sibi soluere cum alterius authoritate Ruin. cons. 119.n.6.lib. 3. Paris. cons.54. n.31. lib.3. Rebuf. de donatio glo. 1. in fine. Tiraq. le mort saisit le vif. part. 7. declaratio.5.n.15. Neuizan. cons.84.n.5. Surd. cõs. 253.n.16. Franc. dec.204. n. 9. & seq. Laratha. cons. 72.n.1. intellige posse sibi soluere si solus sit, vel plures insolidum, vel si plures sint legatæ rei possessionem capere velit. Maresc. res.1. lib.1.n.29. Gutier. in l. nemo potest. n.365. de leg.1. & Cancer. var. resol. tom.1. cap.7. n.28. non tamen soluere posse sibi si pauperes eligere debent Surd. cons.4.

TIT. XII. CAP. XXIV.
DE IMMISSIONE IN POSSESSIONEM.

1147 In possessionem bonorum legatorum executores possunt

posſunt legatarios immittere ſi certũ ſit legatum ab hęrede præſtandum l. ſi legatorũ & l. ſeq. vt in poſſeſ. legator non tamen vniuerſalem fideicommiſſarium Iacob. à Canib. de execut. vltim. volunt. §. conſultis. n. 15. & ſequent. Rui. conſ. 119. n. 6. lib. 3. vide ſup. c. 8.

1148 1. Lim. non procedere in hærede quem non inducet in poſſeſſionem executor, niſi hæres legatarius eſſet puta in re certa inſtitutus Bal. in l. id quod pauperibus n. 28. C. de Epiſ. & cleric. per l. ſed & ſi ſub conditione circa finem in ratione ſui. de hæred. inſtit.

Executor autem poſſeſſionem propria authoritate capere poteſt ſi teſtator ei cõceſſerit l. Titia cum §. Lucius. de leg. 2. Soc. conſ. 11. lib. 1. Durant. de tut. caut. 10. n. 3.

TIT. XII. CAP. XXV.
IN QVOS FACIENDA SIT DISTRIBVTIO.

1149 Ad diſtribuendum vbi ſibi videbitur & placebit executor deputatus, vel ſecundum ſuum arbitriũ, ad pias cauſas viri boni arbitrio diſtribuere debet, tam perſonis quam pijs locis, alioquin per Epiſcopum reuocaretur executio & diſtributio facta Bal. in l. 3. de annu. legat. Ang. Aretin. de teſtam. glo 97. n. 10. in fi. Capra. de execut. membr. 6. n. 149. & 150 & ſi iuſſi ſint in vſus pios diſtribuere impendere poterunt in funus pauperum. Bal. Nou. de dot. part. 5. n. 10. Surd. deciſ. 255 n. 10.

1150 1. Amp. vt ſi Prior electus ſit ad diſtribuendum inter pauperes poſſit eligere fratres ſuos Bar. in l. cum quidam. n. 3 de leg. 2. Bal. in cap. cum in iure. n. 6. de elect. & elect. poteſt. Anchara. conſ. 84. nu. 4. in fine etiam ſi monaſterio legatum particulare factum fuiſſet Add. ad Bar. in d. l. cum quidam 24. lit. C. Imo. in clem prima. n. 19. de teſtam. & idem in alio electo ad diſtribuendum inter pauperes vt religioſos pauperes mendicãtes pro eorum neceſſitatibus eligere poſſit Imo. in l. captatoriæ in fine. de leg. primo Manti. de vltim. voluntat. lib. 8. tit 5. n. 7. Burſ. conſ. 380. n. 6. Gonzal in reg. 8. cancel glo. 2. n. 55. infra. nu. 1174. Barboſ de offi. Epi. alleg. 83. n. 25.

1151 2. Amp. diſtribuere poſſe in ſcholarem pauperẽ & ſtudioſum, licet ſi poſtea reperiatur contrarium quod dedit executor repetere poſſit, quia mandati fines exceſſit Iaſ. in l. cumquid n. 31. ſi cert. petat. Capr. d. membr. 6. n. 147.

Et in filios, & conſanguineos pauperes fraude ceſſante Iaſ. in l. ſi is n. 7. in fi. de vulg. Mantic. ſup. n. 16. Gonz. ſup. n. 54. Brun. de reb. dub. cap. de perſona n. 26.

1152 3. Amp. vt perſonarũ permiſſarum magis idoneũ, & magis pauperem eligere poſſit l. cũ quidam de leg. 2. quamuis non teneatur magis pauperẽ eligere Bar. in l. vnũ ex familia §. 1. in fi. de leg. 2. Bal. in l. id quod pauperib. n 35. C. de Epi. & cler. & in d. l. cum quidam in fi. Iacob. a Canib. de execut vlt. vol. §. conſentaneũ n. 20. Manti. de vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 4. 6. ſubdens gratificationi locum fore, nec peccare ſi pauperem pauperi præferat & Bal. in l. 1. in repet. n. 31. verſ. item quæritur C. de ſacr. ſan. Ecc. Aufr. ad Tholoſ. dec. 108. & minus pauperem eligi poſſe Brun. d. n. 26. vide infra. cap. 26. lim 8.

1153 4. Amp. vt ſi carceratos liberare debeat in pias cauſas diſtribuere poſſit ex cauſa maleficij pecuniaria pœna condemnatos à carcerib. detẽtos liberare Bal. & Alex. in l. quamuis. n. 11. ſol. matr. & in l. Marcellus. §. res quæ n. 3. ad Trebel. Ang. Aret. de teſtam. glo. 97. n. 21. Rim. in §. 1. n. 382. Inſt. de donat. vbi ſecus dicit ſi de fideicommiſſarij præiudicio agatur nu. 383. Ceph. conſ. 624. nu. 60. vbi ſecus ſi de fideicommiſſarij præiudicio ageretur de cõi. Caroc. de excus. par. 2. Q. 22. n. 19. ex Alex. d. n. 11. & Coua. var. lib. 2. cap. 16. n. 9. verſ. contrariam qui loquitur de alienatione Eccleſiaſticorum.

1154 5. Amp. vt ſi egentib. diſtribuere debeat, poſſit ex eorum numero, alteri egeno dare Oldendorp. de execut. teſta. tit. 6. verſ. 3.

1155 6. Amp. vt pauperib. indefinite legatum, cõfraternitatib. & pijs locis diſtribuere poſſit Bal. in d. l. id quod n. 34. C. de Epiſcop. & cleri. & collegio. pauperi. Brun. d. n. 26.

1156 7. Amp. vt ſi pauperib. relictum ſit, & adſit vnum hoſpitale tantum & eius hoſpitalarius diſtribuat ſalua rerum ſubſtantia, ſi plura ſint pauperiori debeatur, ſi de pauperiori dubitetur, Epiſcopus declarabit, ſi nullum hoſpitale extet, Epiſcopus pauperib. in genere diſtribuet l. ſi quis ad vbi Bal. n. 4. C. de Epiſc. & cleri. qui etiam omnia vendere poteſt, ac diſtribuere Mant. de vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 5.

1157 8. Amp. nobiles pauperes eligi poſſe quia forte indigeant pro dote filiarũ vt condigne nubere poſſint, vel aliter, & pauperes dicuntur arbitrio iudicis etſi victum habeant Bal. in d. l. ſi quis. n. 5. verſ. circa. 3. Alba. conſ. 69. n. 7. Manti. d tit 5. n. 3 Surd. d. tit. 1. Q. 93. n. 33. Lup in cap. per veſtras. §. 12. n. 7. de donat. inter vir & vxo. ſiue teſtator iuſſerit bona ſua erogari pro puellis dotandis, vel pauperib. diſtribui Spino. de teſtam. glo. 28. n. 27. & paupertas conſideratur non in ſumma egeſtate, at ſecundum perſonæ qualitatem Rot dec. 201. par. 2. recentis vbi de alendo patrono, & iudicis arbitrio eſſe dec. 200. n. 4. par. 1. ex cõi. & Coua. var. lib. 2. cap. 6. n. 8. de cõiori Cæl. de Barz. dec. 80. n. 6. ſed pauperem non dici ſi ſuo iure vti poſſit, ac diues fieri Rot. dec. 664. coram Caualer. & 233. inuẽtario pauperẽ probari & 138. d. par. 2. probari ſi pater nihil reliquerit, & filius nihil quæſiuit, & ex fama 628. n. 3. non attendi induſtriam at bona ex quib. viuere queat Viui. dec. 454 n. 5.

1158 1. Lim. quando paruum eſſet patrimoniũ diſtribuendum, tunc enim veriſimile non eſt teſtantem de nobilib. ſenſiſſe Ang. in l. ſed & ſi. §. ſi libertis. nu. 3. de iud. Manti. d. n. 3.

1159 9. Amp. relicta pauperib. vel pro dotandis mulierib. dari poſſe nuptę ſine dote, vel cum dote incõgrua, niſi pro virginib. maritandis relictum foret Lup. ſupr. n. 8. Spino. d. n. 27. & quãdo iuſſu teſtantis hęres puellas debet dotare, virgo, pauper, & bene morigerata eligi debet, non obſtante ſtatuto contrario cui teſtator non cenſetur ſe conformare voluiſſe niſi in dubio, nec obſtat obſeruantia niſi hæres ſciuerit, & verba clara non ſint Rot. dec. 188. par. 2. recentis. & eſſe debere præciſã in caſu de quo agitur & dec. 39. & Ond. conſ. 48 n. 47. lib. 2. Craſ. in §. teſtamentum. Q. 76. vbi quando verba teſtantis repugnant, vel clara mens eſſet Rota. apud Garz. de benef. par. 5. c. 3. n. 148. verbo cauſatiue de obſeruantia in confirmatione poſita eã probant, & ſi ſit diuturna præſumi facit etiam ſi contra ius ſit Rot. dec. 124. n. 23. & ſeq. par. 5. diuerſ. talem

inquit præsumi, qualis fuit actus initio; & exactu æquiuoco non inducitur; & si filiorum mentio facta sit in iure patronatus hæreditario sine taxatiua & dec. 302. n. 13 ex decreto irritante obseruantiam contrariam tolli probat, & informi scripturæ dat robur etiam si non constet in omnib. obseruatam, nisi scriptura infantis sit & obseruantia ab ea nimis remota nisi adminiculata foret, vel nisi prius non adfuisset occasio actum faciendi Rot. dec. 10. n. 33. coram Burat. in adnot.

1160 10. Amp. nam quando certam quantitatem reliquit quam per executores distribui mandauit prout secreto eisdem asseruit commisisse, tunc si quantitas sit expressa, nec testib. probari possit in quos distributio fieri debeat; executoris dicto iurato stabitur Bal. cons. 279. lib. 4. Capra. d. membr. 6. n. 151.

1161 Contrarium nempe executori dicenti sibi secreto commissum non credi Felin. in cap. cum in iure. nu. 4 de offic. delegat.

Distinguit Bar. in l. Theopompus. n. 4. & seq. de dot. præleg. Suarez. de capator. vol. n. 12. & seq.

1162 1. Lim. 10. amp. non procedere quãdo se ipsos declarauerint, testatorem dixisse affirmantes, quod se ipsos eligerent executores, tunc enim Episcopus ab eis dictam quantitatem auferet, vt in pios vsus cõuertatur Capra. sup. n. 152. sed si verè pauperes sint executores, possunt pro se retinere nisi testator alium pauperem nominauerit æque cum executore pauperem Spino. supra n. 28. & Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 2. nu. 56 Surd. de alim. tit. 1. Q. 94. n. 1 & seq. Durant. de tuto. caut. 10. n. 4 vbi nisi testator cauerit se non posse eligere. Sed non posse esse testes testamento Bal. cons. 221. n. 3. lib. 3. & 287. n. 2. lib. 4. sibi ipsi dare non posse. Surd. cons. 4. n. 39. vbi pauperes eligere debentes se ipsos eligere non posse.

1163 2. Lim. nõ posse eligere à iure prohibitos puta incestuosos & spurios, vel a testatore puta naturales alimentis exceptis, quæ naturali præstari possunt testatoris prohibitione non obstante Bal. in l. id quod pauperibus. n. 35. C. de Epis. & cler. Ang. Aret. de testam. glo. 7. n. 16. & 20. & Bal sup n. 38. Cor. cons. 326. nu. 10. lib 2. Anan. cons. 13. in fine Calcan. cons. 62. nu. 7. Durant de arte testan. tit. 1. caut. 14. n. 9. Boer. decis. 127. n. 14. Meno. lib. 4. præsump. 96. n. 12. vide infra cap. 26. in 4. lim. nouæ ampliationis Brun. de reb. dub. cap. de personis n. 26.

1164 1. Sublim. nam si spurio omnia bona dederit Episcopus annis 30. præscribat Bald. d. n. 35. propter præsumptam bonam fidem ex authoritate superioris &. Iacob. a Canib sup. n. 20. arg. l. & generaliter. de noxal. Papien. d. glo. ac executores. n. 23.

1165 2. Lim. & declara quod si certa quantitas relicta sit pro male ablatis quæ ad tantam summam non ascendant; si testator dixerit in aliam causam cõuerti nolle residuum hæredi reddendum erit; sin secus potest Episcopus cũ commissario in alium vsum conuertere Capra. sup. n. 154.

1166 3. Lim. non posse inimicis testatoris distribuere si inimicitia grauis sit, secus leui l. 3. in fi. de adim. legat. l. Lucius. §. Lucius Titius. de legat. 2. Bal. in d. l. id quod. pauperibus. n. 35. Iac. a. Can. d. n. 20. in fine vide cap. seq. lim. 5. Surd. de alim. tit. 9. Q. 25. n. 54. vide infra n. 1198.

1167 4. Lim. alijs modis vt seq. c. vbi etiam cõclusio ista ampliatur. & in dubio de pauperibus loci testatoris intelligi Cor. cons. 41. n. 4. lib. 4.

5. Lim. nam si legetur pauperibus talis loci post mortẽ alicuius non possit ante cum cõsensu illius cuius mors expectari debet solui Bar. in l. cum pater. 77. §. a filia. de leg. 2. sed hodie aliter seruatur Coua. in c. tua n. 5. de testam Spino. de testa. glo. 28. n. 71. Valasc. decis. 102. n. 27. Gonzal. reg. 8. canc. glo. 2. n. 47. & seq. vbi etiam ex l. 3. tit. 10. par. tit. 6. si certũ quid certis pauperibus sit relictum, non posse his dari alia pauperibus relicta.

TIT. XII. CAP. XXVI.

DE PAVPERIBVS EXTERIS ELIGENDIS, ET ALIIS.

1168 Distributio per executores etiam in pauperes exteros fieri potest relictorum pauperibus, non etenim refert vndecumque pauperes sint, nec opus est de testatoris domicilio eligi Capra. de executor. vlt. vol. membr. 6. n. 156. & seq. licet secus dicat in Episco. Simon. de Pret. de interprætatio. vlt. volun. lib. 5. dubit. 2. n. 54. qui licet citet Alex. cons. 91. n. 5. lib. 7. in contrarium, nihilominus Alex. loquitur de paupere de familia testatoris eligẽdo & ob incertitudinem pro anima legata distribui posse exteris Bal. in l. id q. n. 26. C. de Epis. & cler. & Brun. de reb. dub. in c. perso. n. 25.

1169 Contrarium nempe pauperes eligi debere de Ciuitate & loco domicilij testatoris non extraneos ab eol. nulli. l. si quis ad declinandam. C. de Episcop. & cleric. glo. in cap. si putem. verbo pauperes de testam. in 6. Padilla. in l. si præses. n. 24. C. de seruit. & aqua Couar. in c. cum tibi. n. 14. de testam. Marsil. in l. fin. n. 168. de iurisd om. iud. Manti. de vlt. volunt. lib. 8. tit. 5. n. 2. Meno. lib. 4. præs. 125. n. 5. vel Epispopi exequẽtis Papien. in furma. libel. ad redden. ratio. glo. ac executores n. 6. Gonzal. reg 8. cancellar. glo. 2. nu. 59. Capra. cap. 157. n. 18. Surd. de alim. Q. 93. tit. 1. Crau. cons. 323. n. 2.

Tenendo primam opin.

1170 1. Amp. vt nobilis pauper & minus pauper eligi possit, licet alij pauperiores existant modò pauperes eligantur l. cum quidam de legat. 2. Bal. in l. id quod pauperib⁹. n. 35. C. de Epis. & cler. Capr. d. membr. 6. n. 160. & seq. vbi etiam posse Ecclesiã eligi, & in eius refectionẽ impendi Surd. d. Q. 93. n. 27. & seq vbi etiã senes & infirmos esse præferendos Barbos. d. alleg. 83. n. 18.

1171 2. Amp. vt fœminas potius quam masculos eligere debeant, & quæ in paupere monasterio, hospitali, vel carceribus reperiuntur Beninca. de pauper. 8. par. in 3. speciali. n. 42. & seq. Menoch d. præsump. 125. n. 8. & seq & quidem pauperiores vt per eos, nisi masculi essent fœminis pauperiores tunc enim masculi præferri deberent, & tunc si de familia testatoris, vel executoris extent ij sunt eligendi sanctiores tamen, & magis indigentes quam propinquiores Surd. d. Q. 93. n. 25. tit. 1. Gonz. d. glo. 2. n. 59.

1172 3. Amp. vt si sint pauperes maritandæ, possit pauperibus distribui pro earum dotium augmento, sine quo nubere non possent Paris. cons. 26. n. 38. lib 4. & dari proprijs filiabus non omnino pauperibus Cras. de executor. vltim. volunt. Q. 10. n. 9. Paris. supra.

1173 4. Amp.

1173 4. Amp. vt licet alicui puta monasterio testator certum quid legauerit; & residuum suorum bonorum pauperibus distribui iusserit, possit eidem monasterio legatario post mortem testatoris pauperiori effecto distribui Anchar.côl 84.n.2.& 3. vide infra lim.4.

1174 5. Amp. vt Prior fratrum prædicatorum executor relictus possit in pauperem eligere sui monasterij fratrem, est enim ex regula charitatis Bar. in l. cum quidam.n.3.de leg 2.vbi Add.lit.G.l. omnibus. §. si iussus.de legat 1.§. Diaconissa.auth.de sanctis.Episc. Bal.in cap.cum in iure, nu. 6. de elect. & etiam suum monasterium Imo.in clem.1.n.18.de testam. Capra. d.membr.6 n.164.& aliquid pro se ipso retinere posse vel monasterio dare salua conscientia Paris. cons. 26.n.24.lib 4.Gonzal.reg.8.cancellar.glo. 2.n.55. vide supr. n. 1150.& Abbatissæ suum monasteriū Anchar. cons.84.Viui.dec.314.n.13.

1175 6. Amp. in restitutione vsurarum vel male partorum, quia non refert quibus pauperibus fiat, si vt incerta restituantur Anch.in d.reg.peccatum.n. 30. Q. 10.versic. pro pleniori, de reg. iur. in 6. & si persona certa sit ei restitui debent; si incerta, pauperibus per hæredem restitui debent Episcopo consulto Rot. dec. 152.par.1.recentis. non tenetur tamen vsurarius restituere quod cum vsuris est lucratus Spino.de testam. glo.rub. part.13.n.29.Lup.in c. quamquam n. 56. de vsur nisi vsurarius rem fructum ferentem extorsisset de magis côi n 57.Rot.dec.177. par. 1.recentis. vbi ex officio iudicis restitui cum non sint bona tacite hipothecata nisi bona stabilia extorta essent sed tacite hipothecata ex communi probat Villalo.lit.V.n.69. dixi in pactis pignorum.

1176 7. Amp.eligere posse executorem,singulares personas collegium fraternitatem ac monasterium, & si pro anima distribui debeat, vnus pauper eligi potest Castr.cons.97.n.3.lib.1.Cag.in l. singularia.n. 35. si cert.petat.Paris cons.26.n.24.lib.4.Capra.d.memb. 6.n.165.& seq.Meno.lib.4.præsump.125.n. 21. vide infra lim 6.Brun.supra.n 26.

1177 8. Amp. vt si pauperi dari iusserit, possit executor pauperibus dare Castr.cons.97.n.3.lib.1.Roma.sing. 454. vbi quando dictum fuit; cuicumque voluerit. Menoch d præsump.125.n. 23. & è contra pauperibus relicta pauperi dari possunt & datum censetur si is institutus sit Imo.in l.vnum §.si duos n.16.deleg.2. Brun.supra.n 26.

1178 9. Amp. vt filius & quilibet alius coniunctus executoris eligi possit ex ordinata charitate Calde.de testa.côs.39.Gemin.côs.20.n.3.Imo.in clem.1.n.19.de testa.Abb.in c.1.n.5.de cohabitatio.cleric. Natt.côs. 211.n.20.Paris.cons.45.n.15.lib. 3. Port. cons. 27. n. 20.Capra.cons. 54.n. 18. & seq. vbi idem de filiabus etiam adoptiuis & quod prius eligi debeant filij pauperes testatoris etiam spurij & postea alij coniuncti. Decia.cons.1.n.51.lib. 3. de communi si pauperes essent.Cras.de executor. vltim.volunt.Q.10.n.5. Simo. de Pret.de vltim.volunt.lib. 5.dub.2.n.88.& 89.pag. 22.Vasq.de vltim.volunt.lib.2.§.18.n.110. Tiraq. de priuileg piæ caus.in præfat.n.8.pag.8. versic. & facit Manti.de vltim.volunt.lib.8.tit.5.n.16.Meno.lib. 3. præsump.54.n.3. si pauper coniunctus executoris sit. Viu.dec.314.n.14.Surd.d.Q.94.Barbos.d. alleg. 83. n.21.& 23.

1179 1. Lim. non procedere si subesset fraudis suspicio prout præsumitur quando filio facta fuit nisi pauperem esse constet Paris.cons.45.n.15.lib.3.Floria. in l. altius ædes.si seruit.vendic.Simon.de Pret. supra. nu. 88.Barbos.supra.

1180 2. Lim. nam pauperes testatoris semper præferri debent Paris cons.26.n.31.lib.4.eosque eligentem in conscientia tutum probat n.33.de côi.Cras.d.Q. 10. n.6.Vasq.d.§.18.de success progress.n.118.eius scilicet coniunctos Meno.cons.321.n.5.& lib.4.præs. 125.n. 13.Barbos.d.alleg.83 n.17.

1181 3. Lim quando executor filios eligendo in illis bonis vsumfructum haberet, tunc enim eos non posset eligere Bal. in c. cum in iure n. 7. de elect. & electi potesta.Cappel.Tholos.dec.128.n.2.Capra.d.memb. 6.n.174.

1182 4. Lim. non posse spurium testatoris ab executoribus eligi, nisi verè pauper sit Bal. in l. id quod pauperib.n.35.C.de epi.& cleri. vbi etiam tradita repeti posse probat Anch.in clem.religiosus.n. 18. de testa. Ang. Aretin.de testam.glo.97.n.20.Ripa.in l.1. n. 3. de priuil.creditor.Capr.d.memb.6.n.174.& seq. Boer. dec.127.n.14.& 15.Lup.in rub.de donatio. inter vir. & vxor.§.65 n.49.& 50.Cras.d.Q. 10.n.8. Duen.reg. 366.amp.6. Decia.supra.n.52.Manti.de vlt. vol. lib. 8.tit.5.n.11.16.vbi idem de spurio executoris Meno. lib.4.præsump.96. n. 12. alimenta vero ei deberi ex magis communi probat Manti.supra.n.12.13.etiam in bonis patris & Soarez.de todo Gome.n.21.de quo late dixi in tract.incapacium in mea decade impressa.vide supra.cap.25. lim. 1. & non posse etiam executoris spurium eligi nisi in opem & pro alimêtis Bar. in l.fi.n.9.de his quib.vt indig.Cast.in l. si is qui. n. 5. Alex.n.8.Ias.n.7.Zas n.12.de vulg.Manti.supra.Papien.in form.libel.rat.red. glo. ac executores nu. 23. vbi sola alimenta tribui posse Carpa.c.157.n. 16. & Soarez tit.de toto. home.n.23. ex communi omnium vsque ad alimenta tantum distribui posse & Rot.572. & 616.par.2.recentis.consanguineorum nomine côtineri probat de iure canonico & vbi à testatore cogniti fuere & in iure patronatus pro consanguineis succedere prout & legitime nati ex spurio Barbos. d. alleg. 83.n.24.Surd.de alim.tit.1.Q.93.n.6. Gutier. pract.lib.3.Q.55.n.21.

1183 1. Lim.principaliter non procedere quando mens testatoris extat se restringentis ad pauperes certi loci, tunc enim alij eligi non possunt Capra.supra.n. 159. & quod in dubio eligendi sint pauperes de ciuitate nisi alios testator elegerit Papie. in forma.lib. ad red. ratio.tut.glo ac executores n.6.Cras.d. Q. 10. Meno. lib.4.præsump. 125. n. 5. & prius eligendos esse quos testator executoribus expressit. Paris. cons. 26. n. 29. lib.4.

1184 2. Lim. executores se ipsos in pauperes eligere nō posse cap.tua nos.de testam Bal.cons.287.n.2. lib. 4. Zabarel.in clem.1.col.penult.Q.22. de testame. Soc. cons.11.n.6.lib.1.Capra.supra.n.168.Paris.cons. 26. n.22.lib.4.de côi.Cras.supra. Manti.d.lib.8.tit.5.n.9. etiam si pauper esset Rom.cons.228.n. 12. Carpa. c. 157.n.17.

1185 1. Sublim. quando essent in magna necessitate constituti, tunc etenim se ipsos executores eligere possent D. Thom.2.2.Q.32.artic.7.ad vltimum Scot.
in 4.sen-

in 4 ſentent.diſtinct.15. Abb.in cap.cum in iure.n.4. verſic.& hæc de elect. Imol.in element.1.n.19. & ibi Card.Q 21.in fine.de teſtam.ex ordinata ſcilicet charitate Gemin.conſ.1?.n.3.ex communi omnium.Soc. conſ.11 n.6.7.lib.1.Nauar.in manuali.c.25.n. 122. Capra.d.membr.6 n.169.& conſ.54.n.18. Simon.de Pret.de vlt.voluntat.lib.5.dubitat.2.n.87. pag. 22. Durant.de tutor.& executor.caut.10.n.4. Marſil. in l vnius.§.ſeruo.n 9.de quæſtio.Burſat.conſ.380.n.3. & quando ſolus eſſet electus Craſ.ſupra. n. 3. Padilla. in l.præſes n. 12. C. de ſeruit. & aqua Pariſ. de reſig. benef.lib.9.Q 17.n.120.Pariſ.conſ.26. n. 22. lib. 4. Lup.in rub.de donat.inter vir.& vxo.§.65.n.42. Meno.d.præſump.125.n.17.Gonz.reg.8.Cancel.glo. 2. n.56.Mantica.ſupra.n.9.Surd.d.Q.94.Barboſ. d. alleg.83.n.22.

1186 1. Lim. non procedere quando teſtator aliud diſpoſuiſſet. Durant.d.caut.10.n.4.Viui.dec.305.n.12.

1187 2. Lim.nam & tunc moderatè accipere debet. Pariſ.ſupra.n.24.in fine.Mantica.d.n.9.

1188 3. Lim. non procedere quando tempore teſtamẽti executoris paupertas teſtatori cognita erat Anch. conſ.84.n.3.Meno.lib.4 præſump.125.n.19.

1189 2. Sublim.quando executor ſocium haberet,tunc enim alter alteri pauperi poteſt erogare Iacob. de Arena.de commiſſar.n.42 Ang. Aretin. de teſtam. glo. 97.n.13. Capr. ſupra. n. 170. maxime ſi alter de conſenſu aliorum, vel habens poteſtatem inſolidum alteri daret & n.171.Craſ.ſupra.n 4.

1190 3. Sublim quando vni perſonarum electio commiſſa eſſet qui in monaſterio exiſteret nam monaſterium eligere poſſet, & pro ſe aliquid honeſtum retinere.Pariſ.conſ 26 n.23.24.lib.4.

1191 3. Lim. principaliter non poſſe eorum filios in pauperes eligere executores in teſtamento relictos, nec alios valde coniunctos, nec ſpurios ipſorum Iacob.de Arena.de commiſſar.n.42.& 43.Bal.conſ.91. lib.1.162.n.2.lib 5.Ang. Aretin. de teſtam. glo. 97. n.20.Pariſ.conſ.45.n.14 lib.3.poſt Caſtr. conſ. 81. n. 28.inter conſ.vlt. vol. & Calderi. in tit de teſtamen. conſ.31.Craſ.ſup.Manti.de vlt.volun.lib.8.tit.5.n.16.

1192 1. Amp. etiam ſi teſtator in conſtitutione executorum addidiſſet prout eis videbitur & placebit, diſtribuant, vel exequantur Pariſ.conſ.45.n. 16. & ſeq. lib 3.ſubdens quod ſi malè fuerint arbitrati, poſſit ad ſuperiorem pro correctione recurri Manti.d.n.16.

1193 1. Sublim. quando eſſent verè pauperes & palam facerent præſertim hoc expræſsè acto, ne vſusfructus patri acquiratur, tunc enim eis dare poſſent Calderi. in tit.de teſtam.conſ.39.Bal.in l.id quod pauperibus n.20.C.de Epiſc.& cleric.vbi ſequitur Iacob. de Arena.ſupra.Abb.in c.1.n.5. de cohabitat. clerico. Imo. in clem.1.n.19.de teſtam. Iaſ.in l.ſi is qui.prima. n.7. in fine.de vulg.poſt Iac.de Arena.d.n.42. Ancharan. conſ.436.Ang.Aretin.de teſtam.glo.97.n.13.Aufrer. ad Cappel.Tholoſ.dec.128.Capr.d.membr.6 n.174. & ſeq.Guliel.de Bened.in cap.Rainutius.n.77.verbo. ſi abſque liberis 2.in tracta.pupillar.ſubſtit. de teſtamen.Natta.conſ.411.n.20.Capr.cõſ.54.n.18.Mant. ſupra.n.9.& 16 Meno.d. n. 17. Gonzalez. in reg. 8. cancellar.glo.2.n.54 ſecus ſi ficta eſset cauſa paupertatis.Caſt.conſ.81.n.28.inter conſ.vlt.vol.Surd.d. Q. 94.Barboſ.d.alleg.83.n.23.

1194 1. Amp. vt iſti ſint cæteris præferendi, hæc eſt enim pietas maior Bal.in l.illa inſtitutio.n.2.verſic. iuxta hoc vbi Imo.n.4.de hæred.inſtituen. Anchara. in cap.cum tibi.n.10.de teſtam.Calca.conſ.8.n.44. Pariſ.conſ.26.n.31.& ſeq.lib. 4. Manti. ſupra. n. 17. ſubdens teſtatorem de vicinis pauperibus magis ſenſiſse videri.Surd.d.Q.93.tit.1.

1195 1. Lim. d. ſublim. quando tempore teſtamenti eorum paupertas teſtanti cognita fuiſset, tunc enim eligi non poſsent Anchara.conſ.84.n.3.Meno.d.pręſump.125.n.19.

1196 2. Sublim. non procedere quando eos eligerent, eiſque non quotam hęreditatis darent ſed aliquid pro eleemoſinis; hoc enim fieri poſset Capra. d. membr. 6.n.175.

1197 4. Lim. vt ſi certis pauperibus nominatis teſtator certas quantitates reliquerit, & reſiduum pauperibus diſtribui mandauerit per ſuos executores teſtamentarios eligendis, non poſſint executores ex certis prædictis eligere, ſed alios eligere debeant Lopez in l.3. tit.10.partit 6.vbi declarat.Gonzal.reg.8.cancellar. glo.2.n.53.vide ſupra.amp.4.

1198 5. Lim. non poſse teſtatoris inimicum eligere. Bal.in l.id quod pauperibus n.35.C.de Epiſco.& cleric.Alex.conſ.91.n 5.lib 7. Iacob. à Canibus de executor.vlt.volunt.§.conſentaneum.num.10. Capra. d. membro.6.n.176.Marſil.in l.1.§. præterea. n. 31. de quæſtio. ſubdens hoc procedere etiam ſi executor diſtribuendi liberum haberet arbitrium. Surd. de alim. tit.9.Q.25.n.54.

1199 1. Sublim. non procedere in leui inimicitia Iacob. à Canib.d n.20.in fine.vide ſupra.c.25.lim.3.

1100 2. Sublim. non procedere niſi electus per executores odioſus fuiſset ac indiguus, vt puta quia cum teſtatoris vxore, vel ſorore concubuiſset; ſecus ſi odioſus tantum, quando teſtator contritus confeſsuſquæ deceſſiſset, & odium in extremis remiſiſset. Bal.in d. l.id quod pauperibus.n.35.C.de Epiſco. & cleric. Capra.d.membr.6 n.177.

1201 6. Lim. vt ſi teſtator iuſserit perſonis ſingularibus diſtribui, non poſſint vniuerſitatem executores eligere Iacob.à Canib.d.n.20.

1202 7. Lim. non poſse executores incertos, indiſcretoſque eligere Capra.ſupra.n.178.

1203 8. Lim. nam licet valeat pauperum electio pauperioribus omiſſis, attamen ex hoc executores in conſcientia grauantur Papien.in forma.libel.ad redden. ration.glo.ac executores n.6.Dec.conſ.72.n.3.Simo. de Pret.d.lib.5.dub.2.n.94.vide ſupra.cap.25.amp.3. Surd.de alim.tit.1.Q. 93.n. 21. vbi pauperiores eligi debere & Barboſ.d.alleg.83.n.18.

1204 9. Lim. vt ſi plures eligendi ſint vnus eligi non poſſit Bar.in l.1.de optio.lega.Bal.in repetit.l.1.n.31.C. de ſacro.ſan.Eccleſ.Caſtr.conſ. 97. n. 3. lib. 1. Ang. Aretin.de teſtam.glo.97.n.22. Dec.conſ.471.n.9. Aufr.in addit.ad Cappel.Tholoſ.deciſ. 128. Bologn. in l.ſingularia.n.32. ſi cert. petat. Simon de Pret. d. dubitat.2.n.95.pag.23.Manti.ſupra.n.18.& 19.vbi reſpondet contrarijs Meno.lib.4.præſump.125.n.24. & ſeq. vbi intelligit quando vni dando diues fieret, ſecus ſi modicum eſset diſtribuendum. ciue qui plures filias haberet vide Viui.cõi.opi.876.

1205 Contrarium tenent Alex.conſ.109.n.7.lib.7.de

communi

communi testantur Claud. Aquens. in l. qui quartam. §. 1. de leg. primo. & Cagno. in l. singularia. nu. 17. si cert. petat.

1206 10. Lim. non posse plus pauperibus dari quam eorumdem necessitas requirat Bal. cons. 162. n. 2. lib. 5. Simon. de Pret. de vltim. volunt. lib. 5. dubit. 2. n. 93. pag. 22. Manti. de vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. n. 5.

1207 11. Lim. nam si executio & distributio fieri debeat post mortem testatoris, vel post aliud tempus, antea fieri non posset Bal. cons. 91. lib. 1. de magis cõmuni Alex. cons. 81. n. 12. lib. 6. & Cras. de executor. vltim. volunt. Q. 10. n. 9. nisi hæres vel executor post mortem hæredis perseueraret in tali electione vide supra. cap. 3.

1208 Contrariam opinionem, veriorem, magis rationabilem & communem testatur Cag. in l. cum tempus. vbi Dec. de reg. iur. & Cras. sup. n. 10. nempe quod executores in vita distribuere possint Cou. in cap. tua. n. 5. de testamen. nisi alia mens testatoris colligatur. Ricci. collect. dec. 769.

1209 12. Lim. vt relicta pro maritandis puellis eis non debeantur monasterium ingredientibus Bal. in auth. nisi rogati. n. 11. C. ad Trebel. Natt. cons. 211. n. 19. in executore cons. 296. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 77. pag. 21. lib. 5. dixi in tract. legatorum. Gul. de Bened. in vers. qui cum alia n. 31. vbi nec Papam alterari posse de testam. late Barbos. d. alleg. 83. n. . . . .

1210 Contrarium tenet Paris. cons. 26. n. 36. lib. 4. nisi contraria mens testatoris appareat. Rot. Rom. decis. 130 par. 1. recent. & 301. coram Ludouis. Ricc. supra. Rota. dec. 401. n. 6. coram Caualer. vbi quando filiæ quæ nubent & earum descendentes vocatæ fuere vt moniales non contineantur & dec. 417. maxime ex verbo (maritera) vernacula lingua prolato Cou. in c. 3. n. 11. vers. sexto de testam. Sanch. de matrim. part. 1. disput. 33. n. 30. Rota. dec. 624. par. 1. recentis. subdens deponi debere ex solo ingrediẽdi animo & 404. par. 2. quæ eadem cum d. dec. 417. Surd. de alim. tit. 1. Q. 93. n. 36. late Barbos. supra. n. 28. vide tract. de libert. Eccle. amp. 402.

1211 1. Sublim. primam opi. in legato pro nuptijs, quod etiam pro monasterij ingressu solui potest Natt. cons. 296. n. 4 & quando pro certa muliere relinquitur maritanda nisi constet legantem de temporali sensisse. Meno. lib. 4. præs. 148. Barbos. d. alleg. 83. n. 27. vide tract. de libert. Eccle. amp. 402.

1212 13. Lim. vt bona quæ iussit testator distribui inter mendicantes, inter robustos distribui minime possint. Simon. de Pret. d. dubitat. 2. n. 94. pag. 22. lib. 5.

1213 14. Lim. pro filiabus maritandis relicta de nubilibus intelligi, nisi modicum esset legatum Franch. Marc. dec. 860. lib. 1. etsi pro innubili maritanda relictum sit non debetur nisi post annum duodecimum Sanchez lib. 7. disputat. 91. n. 62.

1214 15. Lim. vt reperto pauperes, verè pauperes non fuisse, ab eis repeti posse data per executores Bal. in l. id quod pauperibus. sub n. 35. C. de Episco. & cleric. Add. ad ipsum in l. 1. n. 31. C. de sacro. san. Eccle.

16. Lim. vt si fuerint instituti pauperes, vel Ecclesia tunc existentes de domicilio testatoris instituti censentur, & Ecclesia parrochialis in vel ex qua sacramẽta percipiebat, & si plures essent Ecclesiæ Episcopus dabit cui velit Costa in c. si pater. verbo. pauperes. n. 11. 13. de testam. in 6. Gall. de excep. succ. tit. 3. exc. 2. n. 8. 9.

17. Lim. vt si distribui debeant pauperib. ad portam testatoris concurrentib. dari nõ possit pauperib. in hospitali morantib. Genuen. in pract. Eccle. Q. 214. Barbos. d. alleg. 83. n. 20.

Tenendo secundam opi. principalem quæ habet eligi debere pauperes domicilij testatoris.

1215 1. Lim. non procedere quando testator executori concesserit facultatem pauperes eligendi, tunc enim non tenebitur ex domicilio testatoris eligere l. cum quidam. de legat. 2. Tholosa. dec. 128.

1216 Contrarium tenet Couar. in cap. cum tibi. n. 14. de testam. ex mente testatoris præsumpta.

1217 1. Lim. hanc secundam opinionem non procedere quando ex probabilibus coniecturis colligeretur de alijs sensisse puta si in alio domicilio maiorẽ partẽ bonorum haberet, vel diutius vixisset, & in alio breui obijsset Mant. de vlt. volun. lib. 8. tit. 5. n. 5. Papien. supra. n. 6.

2. Lim. vt si sacerdotes pro missis celebrandis eligere debeant eorum arbitrio, possint aliunde eligi Tholos. dec 128. Ricci. collect. dec 769.

3. Lim. in Episcopo qui potest exteros eligere cum sit iuris executor Crau. cons. 323. sub n. 2.

TIT. XII. CAP. XXVII.
DE TESTE EXECVTORE.

1218 Testis esse potest testamentarius executor in testamento Masc. concl. 710. n. 1. sed citati per eum cõtrarium probant. Farinac. Q 60 n. 283.

1219 1. Lim. vel potius secus esse dicas in negocijs officij. Bal. cõs. 221. n. 3. lib. 3. Nouel. reg. 216. n. 12. Farinac. supra. n. 282.

TIT. XII. CAP. XXVIII.
DE DATIONE INSOLVTVM.

1220 Executores testamenti insolutum dare possunt testatoris bona ex ampla potestate alienandi, eis à testatore tradita etiam sine solemnitatibus à statuto requisitis in alienatione bonorum minoris, & sine subhastatione & hærede etiam non requisito, licet illi ad interesse tenerentur. Lambert. de contract. glo 1. n. 3. Rot. Rom. dec. 446. par. 1. recentior. post Alex. cons. 215. n. 1. & seq. & n. 10. lib. 6.

TIT. XIII.
DE TRANSMISSIONE OFFICII EXECVTORIS.

SVMMARIVM.

1 *Officium executoris ob eius mortem ad hæredes non trãsmittitur amp. & lim. num. seq.*

2 *Contrarium tenet Gul. de Lud. ibi citatus.*

3 *Executoris officium non transit ad executores prælati successorem.*

4 *Transmittitur executoris officium ex mente testatoris. lim. num. seq.*

5 *Officium executoris non transmittitur quando altero executorum vita functo ad superstites deuolui testator iussisset.*

6 Offic ium

6 *Officium executoris mixtum ad hæredes transmittitur.*

7 *Executoris officium dignitatis nomine datum ad successorem transit.*

8 *Transmittitur executoris officium re non integra.*

9 *Officium executoris vt legatarij dati ad hæredes transmittitur.*

10 *Executoris officium ad hæredes transit si exequi cæpisset.*

11 *Executoris officium iure alicuius obligationis bursalis, onus continentis competens transit ad hæredes quamuis secus si personale.*

12 *Officium executoris mortuo Episcopo ad Capitulum non transit.*

13 *Episcopo mortuo, infirmo, vel absente, executio non ad Archiepiscopum sed ad secularem iudicem deuoluitur.*

TIT. XIII. CAP. I.
DE TRANSMISSIONE OFFICII EXECVTORIS.

1 Officiũ executoris eius morte ad hæredes ipsius non transmittitur, sed ad Episcopum deuoluitur l.alio.de alim.legat.glo. in cap. fin. §. fin.verbo.mortuo de testam.& in l.tutela.16.de tutel. Bal. in l. si hæres in princ. de condictio. caus. dat. & cons.193.lib.1.& cons.39.n.1. lib. 5. Roman. cons. 69.n.6.vbi Mandos.in addit.Alex.cons.206. n. 6. lib. 6.Gherard.de Petra. San.sing.85.Boer.dec.38.n.23. de communi testatur Cur.Iun.cons.66.n.1. Simon. de Pret.de vlt. volunt.lib.5.dubitat.2. n. 67. & 70. pag. 20.de cõi. Villalob.com.opi.lit. E. n. 133. & Soarez. lit.E.n.202.de magis cõi.Palaez.de maioratu.par. 1. Q.48.n 48. secus dicens respectu legati executori facti. Laderch.cons.128.vbi relicta per Hebreos in pios vsus Cristianorum conuerti per Episcopum de communi Cras.de execut.vlt. vol. Q. 14.n. 2. & Noal. de transmis.caus.51.n.4. dixi in tract. transmissionis Viui.dec.305.

2 Contrarium tenet Gul.de Ludo.sing.56.

3 1. Amp. primam opi. nec ad successorem Prælati trãsire si præsertim coniunctæ personæ sit facta commissio, licet secus foret si dignitati facta esset Spec.de instr.editio.§. nunc verò. n. 77. versic. 82. & in dubio si extraneo testatoris sit facta commissio, dignitati factam censeri, si vero testatori coniuncto,personæ Iac. à Canib.de executor.vlt.vol.§.quæro tertio. n. 5. vbi transire officium ad successorem prælati executoris deputati nomine dignitatis, nisi nomen proprium in electione executoris præcedat, vel nisi testatori coniunctus esset electus executor, vel alia qualitas adiecta successori non conueniret Iacob. de Arena. de cõmissar.n.39.40. Ias.in l. qui liberis. §. hæc verba. nu. 12. de vulg. Lanfran.de arbitr.par. 5. n. 49. Noal. de transmis.cas.51.n.3.

4 1. Lim. principaliter non procedere quando constat de mente testatoris pro transmissione glo. in d. §. fin. verbo mortuo. per illum tex. Alex.cons.106.n. 6. lib. 6 ex communi Paris.cons.23.n. 12. lib.3.post Spec.d. §.nunc vero.n.76.versic.81.& Bar.in l.a filio. n. 5. de alim.legat.Cur. Iun. cons. 66. n. 1. Sebast. Medic. in tract.mors omnia soluit par.2.concl 41.subdens tunc etiam ad hæredem hæredis transire de cõi.Villalo.supra.n.134.& Soarez. supra.& Cras.supra.

5 1. Sublim. vel potius secus esse dicas quando altero executorum uita functo, ad superstites officium spectare disposuisset Cur. Iun.supra.n.3.

6 2. Lim. in executore mixto Bal.in l. id quod pauperibus.n.10. C. de Episco.& cleric.infra lim.5.

7 3. Lim. non procedere in dato sub nomine dignitatis, puta Priorem talis conuentus, tunc enim ad successorem transiret. Bar.in l. qui liberis. §. hæc verba. n. 5. Alex.n.8.de cõi. Ias.n.12.de vulg.Bal.in l.3.n.1.C.de relat. post Iac.de Arena.supr. Iaco.à Camb.sup.Ang. Aret.de testament.glo.97.n.19. Medic. supra. de cõi. Noal.de transmis.cas.51.

8 4. Lim. re non integra, tunc enim ad hæredes transire tradit Spec.supra.n.81.& infra.lim.6.

9 5. Lim. quando vt legatarius datus esset l.cum vnus.l. à filia.l.alimenta de aliment.legat.vbi Bar. Iacob. de Arena.supra.n.44.& seq.Bal.in d. l. id quod pauperibus.n.10.sic dicens in mixto.C.de episco.& cle.vt sup. lim.2.quæ eadem est cum ista Noal.supra.n.5.

10 6. Lim. quando executor cœpisset exequi tunc officium ad hæredes transiret. Iacob.de Arena. supra. n. 45.arg.l.1.C.de hæred.tuto.& supra.lim.4.

11 7. Lim. non procedere quando executoris officium competeret iure alicuius obligationis bursale onus continentis, tunc enim ad hæredes transibit, quamuis secus foret si personale onus contineret Bar. in l. à filio.n.5.de alimen.legat.Noal.supra.n.6.

12 1. Lim. quod de Episcopo dictum fuit, nam mortuo Episcopo executoris officium ad Capitulum non trãsibit, quamuis executores compellere queat. Cras. d. Q.14.n.4.vbi de communi.

13 2. Lim. vt si Episcopus mortuus, infirmus, vel absens fuerit executio non ad Archiepiscopum, sed ad Iudicem secularem deuoluatur de cõi. Cra.supra.n.5.

TIT. XIV.
DE FINE EXECVTORIÆ ET DEVOLVTIONE AD EPISCOPVM.

SVMMARIVM.

1 *Tempus anni executoribus est præfixum à die monitionis per Episcopum facienda ad voluntatem testatoris exequendam, quo transacto ad Episcopum executio deuoluitur amp. & lim. n. seq.*

2 *Anni tempus vt supra executoribus ciuili et canonico iure præfigitur.*

3 *Executio statim facienda est.*

4 *Executio lapso anno ad Episcopum deuoluitur monitione etiam non facta.*

5 *Contrarium tenent ibi citati.*

6 *Tempore certo à testatore vel constitutione Episcopali ad exequendam præfixo elapso, executio ad Episcopum deuoluitur nec executor se potest ingerere lim. n. seq.*

7 *Forensis & ciuis nouellus constitutionis tempus ad exequendum præfigentis ignorantia præsumitur nec officio priuatur.*

8 *Conditionalibus in relictis temporis cursus non incipit currere nisi purificata conditione.*

9 *Executor lapso tempore constitutionis vel testamenti non priuatur iure eligendi.*

10 *Contrarium tenent ibi citati.*

11 *Ignoranti tempus non currit ad exequendum præfixum.*

12 *Contrarium tenent ibi citati.*

13 *Epi-*

13 Episcopi constitutio extra suam diœcesim non operatur.

14 Executio post annum fieri potest vbi legatum petitum non fuisset.

15 Executoribus meris dumtaxat anni tempus currit, secus si eligendi, & declarandi potestatem haberent.

16 Tempus anni ignorantibus etiam executoribus currit li. mi.num.seq.

17 Contrarium tenent ibi citati, lim.num.seq.

18 Ignoranti probabiliter non currit tempus exequendi.

19 Ignoranti currit tempus si consuetudo ita seruet.

20 Ignorantia, crassa, & supina non impedit temporis versum.

21 Executores ipso iure priuantur si non exequantur intra annum à die scientiæ.

22 Tempus executoribus arbitrio iudicis ad acceptandum præfigi potest intra quod si neglexerint, Episcopus exequetur.

23 Relicta ad pias causas executores præstare, & exequi tenentur intra sex menses ab insinuatione testamenti.

24 Executoris malitia si Episcopo in continenti constaret qui exequi tenerentur non sunt vlterius expectandi.

25 Monitione bina per Episcopum facta etiam non expectato anni lapsu potestas exequendi aufertur, & in Episcopum transfertur.

26 Executoris officium intra annum cœptum, Episcopus exequitur post annum amp.num.seq.

27 Officium executoris intra annum inchoatum siue cum perficiendo separatum vel connexum sit Episcopus post annum perficit.

28 Episcopus si parum de anno supersit ita ut perfici per executores nequeat, statim exequetur.

29 Electio à testatore commissa intra annum vel aliud tempus præfixum non facta ad Episcopum deuoluitur.

30 Executores omni commodo testamenti priuantur si intra annum non exequantur.

31 Testator non potest disponere vt executore intra annum non exequente officium non deuoluatur ad Episcopum.

32 Executor non implens voluntatem testatoris ea etiam perdit, quæ fuisset ei omnino relicturus.

33 Hæredum alter, qui post hæreditatem diuisam se quietauerunt, si non impleat voluntatem defuncti, ad eum implentem portionem suam deuoluit, iuramento non petendi ex quacumque causa non obstante.

34 Hæreditate priuatur non implens testantis voluntatem, etiam si clericus esset vel Ecclesia quæ tamen intra quadriennium in integrum restituetur.

35 Priuatio hæreditatis incurritur etiam si onera extrinseca non impleat.

36 Voluntatem testatoris non implens an ipso iure priuetur.

37 Executore negligente Episcopus etiam in prophanis succedit à testatore relictis.

38 Executionis testamenti tempus incipit à morte testatoris & currit de momento ad momentum etiam ignoranti, quamuis legato propter ignorantiam minime priuetur.

39 Annus executoribus non incipit currere nisi à die scientiæ & potentiæ exequendi, lim.n.seq.

40 Contrarium tenent ibi citati vt ignoranti currat.

41 Scientia in executoribus præsumitur nuncupatiuo testamento deputatis.

42 Ignoranti executori currit tempus si extet consuetudo.

43 Ignoranti tempus currit impersonaliter executione commissa.

44 Monitio non requiritur pro executione facienda si Episcopi constitutio extet quod intra annum sit executio facienda.

45 Contrarium tenent ibi citati.

46 Distingue vt ibi.

47 Impeditus executor ex qualitate & magnitudine operis ne intra annum exequatur, officio non priuatur lim. nu. seq.

48 Contrarium tenent ibi citati.

49 Impeditus executor operis qualitate non excusatur si intra annum non incœperit exequi.

50 Executor ex Ciuitate expulsus & omnibus bonis priuatus excusatur si intra annum executionem non fecerit.

51 Tempus executoribus etiam à testatore præfixum non currit nisi ab adita hæreditate lim.num.seq.

52 Tempus executoribus currit etiam non adita hæreditate quoad pia legata.

53 Contrarium tenent ibi citati lim.num.seq.

54 Tempus executoribus currit non adita hæreditate quando nullum testator hæredem instituit volens omnia sua bona in pias causas vel pauperes distribui.

55 Hærede à testatore instituto adire nolente, nec alio hærede legitimo existente quid agendum.

56 Hæres suus si se abstineat currit anni tempus executoribus præfixum.

57 Hærede scripto adire non valente aliquo casu legata pia debentur.

58 Pia legata extraneo hærede instituto sponte hæreditatem repudiante debentur, & ab intestato venientibus repetita censentur qui tamen adire debent.

59 Legata pia et alia pro sepultura hæreditate etiam non adita debentur.

60 Hæreditate non adita executores se immiscere possunt, quando testator iussit vt hæres verbo tantum adiret nec se hæreditati immisceret donec ab executoribus pia legata fuerint executa & soluta amp.num.seq.

61 Hæreditate non adita, ex ordine testatoris legata pia solui possunt, non alia.

62 Legata pia extraneo instituto non adeunte debentur etiã si repudiet.

63 Annus executoribus non incipit currere in legatis conditionalibus, vel in diem, nisi adueniente die, vel conditione purificata.

64 Prorogari ex causa potest anni tempus aliunde executoribus præfixum.

65 Executori negligenti à testatore subrogatus episcopum excludit.

66 Anni tempus executori mero tantum currit, secus si in quam causam distribuere debeat testator extrasserit, vel personarum electio executoribus commissa sit. lim. num.seq.

67 Contrarium tenet Auch. ibi citatus.

68 Legata pia soluenda sunt intra tempus incipiens ab obitu testatoris.

69 Electio rerum si intra annum facta non sit ad legatarium deuoluitur quicquid sit in electione personarum l m. n. seq.

70 Electio rerum in legatis ad pias causas statim currit.

71 Episcopus in executione non succedit quando testator disposuit nolle executorem eligi.

72 Anni lapsus non deuoluit executoris à testatore prorogati officium ad Episcopum.

73 Annus executoribus non currit lite pendente inter hæredes scriptos & ab intestato venientes, lim.n.seq.

74 Tem-

74 *Tempus anni currit lite pendente inter hæredem scriptum & ab intestato venientes ex clausula codicillari in testamento posita.*

75 *Anni tempus simplici executori currit & à die monitionis priuatur, secus si haberet potestatem eligendi & declarandi.*

76 *Executor lapso anno officio non priuatur si eius arbitrio tempus fuisset à testatori remissum.*

77 *Executione post mortem alicuius à testatore translata eo viuo fieri non potest.*

78 *Ecclesia, vel monasterium si ædificari deberet & annus foret elapsus tunc aduersus negligentiam in integrum restitutio peti posset appellationis scilicet per testatorem interposita & tunc quinquennij lapsus exigitur vt executor officio priuetur.*

79 *Executorum altero ab officio propter negligentiam remoto, qui remanet exequi potest.*

80 *Legitima non priuatur filius legata pia non præstans lim. vt ibi.*

81 *Hæres & executor vt non implens voluntatem defuncti hæreditate priuetur requisita.*

82 *Hæreditatis priuatio non inducitur quando implendum non respicit pecuniarium commodum alterius limita. vt ibi.*

83 *Hæreditate non priuatur hæres non implens testatoris voluntatem si ille qui succedere deberet hæreditatem nollet.*

84 *Implere voluntatem defuncti non tenetur quis vbi hæreditas damnosa esset.*

85 *Hæres non implens defuncti voluntatem non priuatur; quando datus fuit particularis executor sine quo hæres facere nil poterat lim. num. seq.*

86 *Hæreditate priuatur hæres qui monitus remoto executore vel mortuo testantis voluntatem non impleuit.*

87 *Pœna speciali à testatore non implenti apposita hæreditatis priuatio non incurritur.*

88 *Priuatio Regni Ducatus & huiusmodi non incurritur per filium testantis voluntatem non implentem.*

89 *Hæreditate non priuatur hæres ob alterius negligentiam.*

90 *Hæreditate non priuatur hæres quando testator iussit quid de mero & mixto imperio aut iurisdictionis voluntaria.*

91 *Priuatio hæreditatis non incurritur quando præceptum non potest impleri.*

92 *Executoribus certis ac limitatis electis si voluntas testatoris per hæredem non impleatur hæreditate non priuatur.*

93 *Hæres à priuatione excusatur si testator specialem executorem dederit lim. num.*

94 *Implere differens vel nolens hæres monitus defuncti voluntatem post quam specialis executor acceptare noluit, vel obijt, hæreditate priuatur.*

95 *Executoribus datis non causa industriæ vel hæredem exonerandi sed pro faciliori executione, hæres monitus non implens hæreditate priuatur.*

96 *Anno lapso non priuatur hæres qui ante non impleuit si negocium ita exigebat implendum.*

97 *Hæres post annum implere potest priusquam conueniatur.*

98 *Suspectus executor de dilapidatione remoueri potest lim. num. seq.*

99 *Suspecti executoris gesta ante accusationem vel ea pendente ante interdictam administrationem tenent.*

100 *Subrogari non potest executor nisi suspecto remoto.*

101 *Executor mixtus vt suspectus remoueri non potest.*

102 *Inimicitia superueniente executor datus reuocatur.*

103 *Executoris officium finitur sententia priuationis quæ in iudicatum transitum fecerit.*

104 *Officium executoris finitur completo opere.*

105 *Fraudolentus quando executor præsumatur.*

106 *Executores ijs modis quibus tutores & curatores excusantur.*

107 *Morte naturali vel ciuili executoris officium finem recipit lim. num. seq.*

108 *Executoris mixti morte eius officium ad hæredem transit.*

109 *Executoris officium à morte testatoris initium sumit.*

110 *Incertitudo vitiat executoris dationem lim. vt ibi.*

111 *Præscriptio non obstat executioni testamentorum lim. vt ibi.*

112 *Executores non sunt minus solemni testamento dati amp. vt ibi.*

113 *Executorum constitutio nulla redditur publicato testamento quorum interest non citatis.*

114 *Captatoria dispositio quoad executorum substantiam eorum arbitrio pendens, executorum dationem nullam reddit, licet secus sit quoad accidentia, & consecutiua.*

115 *Executores constituti reuocari possunt lim. num. seq.*

116 *Executores testamento dati non censentur reuocati per codicillis constitutos.*

117 *Officium executoris alijs modis expirat vt ibi.*

118 *Hæreditate non adita an expiret executoris officium.*

119 *Venditione facta iuxta mandatum testatoris non expirat executoris officium nondum facta traditione.*

TIT. XIV. CAP. I.
DE FINE EXECVTORIÆ ET DEVOLVTIONE AD EPISCOPVM.

1 ANni tempus executoribus est præfixum ad exequẽdum testatoris voluntatem à die monitionis per Episcopum faciendæ, quo transacto absque executione officium exequendi ad Episcopum deuoluitur athent. hoc amplius. C. de fideico. l. nulli. C. de Episcop. & cleri. cap. nos quidem. & c. si hæres. de testament. Bal. cons. 96. in fine. & 420. lib. 2. Castr. cons. 97. n. 2. lib. 1. 8 t. n. 24. cons. vlt. vol. lib. 1. Imol. in clem. t. n. 12. de testam. Papien. in forma. lib. quo agit. ad redden. ratio. tute. glo. ac executores. n. 7. vbi a die scientiæ curæ vel fictæ Ang. cons. 64. n. 2. Iacob. à Canib de executor. vltim. volun. par. t. n. 2. & par. 3. n. 1 t. de cõi. Capr. cons. 25. n 10 & de executor. vlt vol. membr. 7. n. t. & seq. Coua. in c. 3. in princ. n. 2. de testam. post Anchara. cons. 45. n. 1. Rim. cons. 129. n. 2. Petr. de Perus. cons. 30. n. 25. & seq. inter cons. ulti. uolunt. Vasq. de succes. progres. lib. 2. §. t 8. n. 1 t 2. Durant. de tutor. & execut. caut 6. n. 1. de cõi. Cras. de executor. ult. uolunt. Q. 5 uide supra tit. 12 cap. 3. Carpa. c. 157. n. 20. & seq. Spino de testam. glo. 28. n. 39. & seq. ubi etiam Episcopo negligente ad Metropolitanum deuolui non etiam ad laicos Iudices, cum non sit mixti fori. Conrad. in templo. om. iud. lib. 2. c. 5. §. 4. de potent. epi. circa. ultim. uol. ubi etiam alteri posse committere executoriam deuolutam, licet alij executores non possint; & ea ponit quæ Episcopus possit ut executor legitimus.

2 1. Amp. ut procedat tam de iure ciuili quam canonico d. l. nulli. d. auth. hoc amplius. d. cap. nos quidem. & c. si hæres. de testam. de cõi. Bal. in l. id quod pauperibus.

bus.n.11.C.de Episc.& cleric.& Capra. d.membr. 7. n.2.

3 2. Amp. vt statim fieri debeat executio puta si incertorum de certis electio facienda sit Paris. cons.26. nu. 21. lib.4. Simon.de Pret. de interpretat. vltim. volun. lib.5. dub.2. n.62. pag.20. vide sup. tit.12. cap.3.

4 3. Amp. vt etiam si non sit facta monitio adhuc anno elapso executio ad Episcopum deuoluatur secundum communem de qua testatur. Capr. sup. n. 4. & seq.

5 Contrariam opinionem communem dicit Couar. in d. cap.3. n. 2. & hæc est magis communis opinio vt ex citatis infra lim. 19.

6 4. Amp. vt si certum tempus per constitutionem Episcopalem, aut a testatore ad exequendum præscriptū fuerit, eo elapso executio ad Episcopum deuoluatur, nec possit vltra illud executor officium exercere Lup. alleg 87. n.3. Ang. cons.63. n.2. & 3. Anchar. cons.45. n.1. Roma. cons.228. n. 10. vers. quarto sententiam vbi Mandos. in addit. lit. C. Iacob. à Canib. de execut. vltim. voluntat. part. 3 n.11. Oldendorp. de executor. testam. tit.7. Tiraq de retract. conuent. Q 2. glo. 1. n. 61. vtrumque etenim tempus simul currit. & Simo. de Pret. supra n.71. vide infra n.44

7 1. Lim. non procedere in forense, & ciue nouello qui d. constitutiones ignorare præsumuntur Iacob. à Canib. d. part. 3. n. 12. 13. Bar. cons. 342. n 4 lib.1.

8 2. Lim. in conditionalibus relictis in quibus non incipit temporis cursus nisi purificata conditione Imo. in l. quidam 95. §. si scriptus. n.4. & seq. per illum tex. de legat. primo.

9 3. Lim non priuari iure eligendi Anchara. cons. 412. n.4. Roma. supra Iacob. à Canib. d. part. 3. n. 14.

10 Contraria opinio communis est quam tenent Anchar. cons. 387. Ias. in l. fin. § sed & si quis in 3. not. C. com. de legat. Felin. in cap. si quis contra nu 3. de foro competen. de communi Mandos. ad Roma. supra vbi intelligit. quando cū executione electio iuncta foret, alias primam opinionem procedere ex Ripa. in l. si Insulam. n.88. de verbo. oblig.

11 4 Lim. probata ignorantia & possessione ex alia causa Iacob. à Canib. d. part. 3. nu. 14. ignoranti enim tempus istud non currit, nisi aliud consuetudo seruet Bal. in id quod pauperibus n.13. C. de Episcop. & cleric. Bar. cons. 142. nu. 4. lib.1. Cuman. cons. 12. nu. 3. Papiens. in form. lib. pro redden. ratio. tut. glo. ac executores n.9. Ruin. cons. 128. n.6. lib.5. Couar. d. cap. 3. n. 3. de testam.

12 Contrarium tenet Boer. decis. 39. n. 17. post Castr. d. n.2. infra n. 16. & 38. 39. & communem contra communem probat Ceual. comm. opi. contra comm. Q. 374.

13 5. Lim. non operari extra Episcopi diœcesim Bar. d. cons. 142. n.4.

14 6. Lim. quando legatum non fuisset petitum, hoc enim casu post annum exequi posset Abb. cons. 11. n. 3. lib.2.

15 7. Lim. non procedere nisi in meris executoribus, non autem si haberent eligendi, & declarandi potestatem Abb. supr. n 4. Card. Alban. in l. 1. §. tutores. de tutel.

16 5. Amp. vt talis annus currat etiam ignorantibus executoribus Bal. in l. si quis ignota. §. si conditioni ad Sillania. & in cap. super eo. 2. n. 3. & 4. de appellat. vbi tamen subdit ignorantem non amittere legatum. & ita obseruari testatur Cras. supr. d. Q. 5. Vasq. lib. 2. §. 18. n. 13. de succes. resol. supra n. 11.

17 Contrarium tenent Oldendorp. supra. versic. sextum Ang. Aretin. de testa glo. 97. n. 12. & 18. Papien. in d. glo. ac executores n.8. de communi Capra. d. membr. 7. n. 5. & seq. de magis communi contra comm. Ceual. supra sed ex communi & iudicando tenendo nisi statuto aliud caueatur à die monitionis currere probat.

18 1. Lim. primam non procedere quando ignorantia esset probabilis & necessaria Bal. in d. §. si conditioni.

19 1. Lim. secundam opinionem non procedere quando consuetudo aliud seruaret; tunc consuetudo seruāda esset Capra. supr. n. 8 & supr. lim 4 quartæ amp.

20 2 Lim. in ignorantia crassa, & supina Cast. d. n. 2.

21 6 Amp. vt si intra annum non impleant ipso iure priuentur potestate exequendi incipiendo à die scientiæ & potentiæ, nisi aliud constitutione caueatur, & casibus infrascriptarum limitationum exceptis Capra. supra n. 24. alios citat Couar. in cap. si hæredes. n. 6. & 7. de testam. licet ipse dissentiat.

22 7. Amp vt si executores officium non acceptarent, possit eis arbitrio iudicis præfigi tempus intra quod si negligant acceptare, Episcopus exequetur Capra. d. membr. 7. n. 15. si verò acceptauerint eos ad exequendum poterit Episcopus compellere eius arbitrio, vt per talem terminum de eorum negligentia constet, propter quam illos poterit Episcopus exequendi officio priuare n 26.

23 8. Amp. vt relicta ad pias causas executores præstare & exequi teneantur intra sex menses, ab insinuatione testamenti numerandos authen. de Eccles. tit. Spec. de instrument. editio. §. nunc verò. n. 81. versic. 89. Imo. in l. à Diuo Pio. n. 25. de re iud. Ibi Ias. nu. 10. 11. & in §. sed si nu. 13. Capra. d. membr. 7. nu. 29. & idem in hæredibus & legatarijs ad illa grauatis nu 38. a die scilicet intimationis testamenti & non implentes tenentur legatum iam fructibus restituere; alia autem legata non pia non tenentur implere nisi à tempore requisitionis, vel à morte. per l. fideicommissaria de fideicom. libert. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volunt. part. 2. Q. 3. communem testatur Coua. in cap. 3. nu 6. & in cap. si hæredes. nu. 5. de testam. vbi etiam priuari omnibus à testatore habitis, & ex legatis executoribus, pia legata solui posse cap. nos quidem de testam. Florent. in 3. part. sum. tit. 10. cap. 3. §. 5. Ang. in sum. verbo, executorum. §. 23. Rebuf. de sentent. prouisional. in præfat. n. 89. Iacob. a Canib. supra §. tertio. nu. 11. nisi legatum maius tempus exigeret vt constructio Ecclesiæ vel monasterij Oldendorp. d. tit. 7. Capra. d. nu. 38. de communi etiam testatur Cras. de executor. vltim. volunt. Q. 5. in fine. sed moram in legatis pijs ipso iure committi cum primum exequi potuit Pereg. cons. 40. nu. 4. lib 3. Barbosa. de iur. Eccles. vniu. lib. 3. cap. 27. nu. 26. in prophanis annum, sex menses in pijs esse probat nisi intra dicta tempora opus compleri non posset, vel nisi ex iusta causa à Principe prorogatus esset.

24 9. Amp. vt si incontinenti Episcopo constaret malitia executorum qui exequi tenerentur, vlterius expectandi non sint velut manifesti contumaces, nec illis

alia dilatio danda erit Capra. d. membr. 7. nu. 27. & si declarare nolint iuxta mandatum testantis Rota. dec. 413. coram. Cavaler. Conrad. supra.

25 10. Amp. ut facta bina monitione, per Episcopum etiam, non dum lapso anno auferatur executori potestas, & in Episcopum transferatur. §. sin autem qui hoc. auth. de Eccles. tit. Spec. d. §. nunc verò. nu. 81. Iacob. a Canib. de executor. vltim. volunt. part. 2. Q. 3. Couar. in d. cap. 3. n. 5. qui hoc in legatis pijs procedere probat & in cap. si hæredes. nu. 5. vbi etiam in duplum anno lapso teneri, & legatum amittere Rebuf. de sentent. prouisional. in præfatio. n. 88. vbi ad priuationem hæreditatis monitionem, & anni cursum requiri probat; post eam si intra annum, binas monitiones requiri ex cap. nos quidem. de testam. §. si quis autem non impleat. auth. de hæred. & Falcid. & Iacob. a Canib de executor. vltim. volunta. §. quæro tertio. nu. 12. sed Ias. in l. cum quis. nu. 6. C. de procur. contumacem in præcepto sibi facto per Episcopum iusta causa statim priuari.

26 11. Amp. vt si intra annum exequi cœperit, Episcopus finiat post annum Capra. d. membr. 7. n. 31.

27 1. Subamp. procedere siue inchoatum cum perficiendo sit separatum vel connexum Capra. supra. nu. 32. & 33. subdens posse Episcopum executores compellere si velit.

28 2. Subamp. vt si parum de anno superfit, ita vt executores nequeat perficere, tunc statim Episcopus exequi possit Capra. d. membr. 7. nu. 34. quamuis aliud caueatur in cap. commissa. de elect. in 6. quia ibi Ecclesia non vacat intra n. 35.

29 12. Amp. in electione à testatore commissa intra annum non facta, vel intra aliud tempus à testatore præfixum quæ ad Episcopum deuoluctur secundum communem de qua testatur Coua. in cap. 3. nu. 7. de testam.

30 13. Amp. vt executores quibus exequi iussum fuit omni commodo testamenti priuentur si intra annum non exequatur auth. hoc amplius C. de fideicom. & si legata pia essent, intra annum statim priuentur cum negligentes sunt auth. licet. C. de Episco. & cleric. Capra, supra. nu. 38. Couar. in cap. si hæredes. n. 5. de testam. & facta monitione per nuncium nu. 7. Rebuf. de sentent. prouision in præfat. n. 88. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius de testam. versic. si absque liberis. 2. in tracta. delegat. nu. 194. & sequent. vbi iusta causa cessante priuari hæreditate & legatis & substitutis vel coniunctis, alijsue applicari cum suis oneribus vt in auth. hoc amplius. C. de fideicom. subdens quod monitio requiratur vt executores hæreditate priuentur, vel sint instituti hæredes, cum lapsu anni vel duæ monitiones requirantur vt ante priuentur secundum communem nu. 201. & 218. & prælegatum perdere qui non implet voluntatem testantis nu. 203 & de magis communi Ias. in d. auth. hoc amplius nu. 5. & si minor contra testatoris voluntatem alienarit nulliter & ignorans substitutus admittetur nec minor in integrum restituetur Surd cōs. 248. nu. 22. 23. Fusar. Q 718. nu. 23. de substitut. Spino. d. glo. 28. nu. 45. vbi siue officij contemplatione, siue simpliciter legatum fuerit nisi constaret testantem in omnem casum relicturum fuisse, nec legitima filiorum priuari. nu. 49. 50. & hæredem hæreditate & prælegata priuari ex communi Viui. decis. 118. sed filium non priuari si præcepto testatoris contraueniant Marta. decis. 115. Pisa. vide tract. de tuto. tit. 19. nu. 1412. nec si sine culpa sua non contrahat matrimonium quæsitis priuatur licet quærendis & lucro faciendo priuetur. Rota decis. 44. nu. 14. 15. nouis. diuers. Turret. cons. 24. lib. 2. vbi ita iudicatum.

31 14. Amp. vt non possit testator disponere contrariū Couar. in cap. tua n. 6. de testam. nec curam, vel institutionem ad Episcopum non spectare. nu. 8. Luc. de Pen. in l. 1. col. 3. vers. quin imo non potest C. de expēs. ludo. lib. 11. Papien. in d glo. ac executores. n. 7. per l. nemo potest. de leg primo.

32 15. Amp. non implens voluntatem testatoris ea etiā perdat quæ fuisset omnino relicturus Ias. in d. auth. hoc amplius. n. 2. Gulielm. sup. n. 205.

33 16. Amp. vt si duo hæredes diuidentes hæreditatem se quietassent, altero non implente, alter in parte contrauenientis succedat, iuramento nihil petendi ex quacumque causa, &c. non obstante Bar. in d. auth. hoc amplius. n. 6. in fine vbi Ias. n. 9. Gulielm. de Bened. supra. n. 206. qui idem in substituto inquit, qualibet renunciatione non obstante.

34 17. Amp. vt implens testantis voluntatem hæreditate priuetur etiam si clericus esset, vel Ecclesia; quāuis ipsa restitutionem in integrum habeat intra quadriennium Felin. In cap. Ecclesia S. Mariæ. n. 67. de constitutio. Gul. de bened. supr. n. 207.

35 18. Amp. etiam si non impleat onera extrinseca vt puta vota ex testamento vel sine eo, in inducta Cap. licet de voto. vbi Abb. not. 4 Gulielm. de Bened. sup. n. 208.

36 19. Amp. vt non implens testatoris voluntatem ipso iure priuetur, si pœna affirmatiue imposita sit, puta si quid fecerit, vel negatiue cum tempore, licet si absque tempore, monitio requiratur, & tunc tempore lapso & non facto implemento priuabitur Gulielm. de Benedict. supr n 221.

37 20. Amp. vt Episcopus succedat executor hærede negligente etiam in prophanis relictis Lucas. de Pen. in d. l. 1. col. 3. versic. nam & in relictis C. de expens. ludo lib. 11. quæ post annum tantum a monitione exequetur, quamuis pie legata intra annum exequi possit Petr. de Perus. cons. 30. n. 25. & seq inter cons. vit. vol.

38 21. Amp. vt tēpus incipiat à morte testatoris & currat, de momento ad momentum etiam ignoranti quāuis legato propter ignorantiam nō priuetur Bal. in c. super eo. 2 n 3. 4. de appellat. vbi etiam tradit quādo dies termini computetur, vel excludatur de quo dixi in interpretationibus pactorum & contractuum. verbo. Dies. & à die mortis incipere Capra. cons. 25. n. 9. vide supra amp. 5. & infra lim. 1. & in relictis pijs Bal. cons. 441. lib. 5. sed impeditus restituetur in integrum Gratia. discep. 646. n. 8.

22. Amp. vt si monitus ab Episcopo per annū negligat, hæres extraneus hæreditate priuetur, filius verò excepta legitima Diana resol. 59. par. 3 tract. 5.

39 1. Lim. principaliter vt annus currere non incipiat nisi a die scientiæ, & potentiæ. Lup. alleg. 87. n. 3. Cuman. cons. 12. n. 3. Castr. cons. 97. n. 2. lib. 1. Papien. in forma libel. quo agit. ad redden. ratio. tut. glo. ac executores. nu. 8. Anchar. cons. 412. de communi testatur Capra. de executor. vltima. volunt. membr. 7. n. 8. &

n.8.& Vasq. infra citandns & Couar.in cap.3 n.3.de testam.& à die monitionis in testamentario Boer.decis.39.n.14.Iacob.à Canib. de execut. vltim. volunt. §.consentaneum.n.18. fal.3.Oldendorp.de executor. testam.7.vers.sextũ Ruin.cons.128.n.6.lib.5. Donat. à Fina.in enchir.concl.& regul.lib.2.verbo.executor Papi.supra n.8.vbi à diæ scientiæ veræ, vel fictæ. Capra. sup.n.20.& à die monitionis tantũ currere de cõmuni Spino.de testa.glo.28.n.10.nisi hęreditatis aditio non requiratur ex lege ad validitatem testamento relictorum vt ex lege Regia probat; hæredi autem electione vel distributione commissa tempus non currere ante aditionem.Gall.de exce.suc tit.2.exc.4.par. 3. n.7.& seq.non priuari hæredem probat nisi ex sententia & personaliter citatum; nec si executores dati essent, vel testator pœnam adiecisset, vel aliud testator dispoluerit Roma.cons 235. n.4. à die monitionis currere ex cõi nisi ex constitutione Episcopi moneatur ex cõi Goz.cons.34.n.8.Add.ad Rom. cõs.228.lit.Q.

40 Contrarium & sic.contra ignorantes etiam currere Vasq.de succes.resolutio.lib.2.§ 18.n.13. subdẽs cessante læsione restitutionem in integrum non dari. vide supra amp.5.n.11.

41 1.Sublim.& declara nam scientia pręsumitur in executoribus nuncupatiuo testamento deputatis Rol.cõs. 66 n.25.lib.4.Boer.dec.39 n.13.& sub n.17.probabilem ignorantiam requiri ostendit.

42 2.Sublim. quando consuetudo esset in contrarium quæ seruari deberet Capra.sup.n.8.

43 3.Sublim quando testator impersonaliter disposuit puta si non sit facta executio, tunc enim etiam ignoranti currere tempus probat Bal.cons.171.lib.3.

44 4.Sublim. nam vbi adest Episcopi constitutio, quod intra annum sit facienda executio, non requiritur monitio, & scientia præsumitur Bal. cons. 171. lib. 3. Castr.cons.97.n.1.& 2.lib. 1. de communi Mandos. in addition.ad Roma. cons. 228.lit.Q. secus dicens cessante constitutione prædicta ex alia communi.Papien.d.glo.ac executores.n.8.vide supra n. 6.

45 Contrarium vt constitutio Episcopi anni tempus præfigens à morte testantis intelligatur, id est, & ab adita hæreditate, & die scientiæ currere incipere, ad quam adeundam hæres compelli potest Couar. in cap.3.n.3.de testam.

46 Distingue, & declara vt anni lapsus stante data Episcopi constitutione excludat à iure distribuendi, non autem à iure eligendi Roman. cons.228.n.10.versic. quarto sententiam vbi Mandos.in addit.lit.T. quamuis communiter contrarium seruari testetur.

47 2.Lim. non procedere quando executores impediti essent propter qualitatem vel magnitudinem operis, vt puta si testator monasterium vel Ecclesiam construi iussisset quod fieri anno minime potest,tunc enim executoris officium etiam post annum duraret Bal. in l id quod pauperibus nu.11. C. de Episcop. & cleric.Bal.cons.420.n.3.lib 2. Iacob. à Canib.de executor. vltimar. voluntat. §. consentaneum nu. 18. Fallent. 2. Oldendorp. de executor. testam. tit. 7. versic. tertium.Cor.cons. 102. n.10.lib.4. Capra.d. membr. 7. nu.9. durat enim hoc casu tempus annis quinque nu. 30. sed si hospitale construi deberet anno construi debet, quod si fieri non possit domus conducenda esset Coua. supra. nu. 6. vbi ex communi intra annum à die monitionis incipi debere, & perfici si posset, & quando hæres esset impeditus non priuaretur hæreditate Ias. in d. authen. hoc amplius. nu.6. Gulielm. de Bened.d. versic.si absque liberis. 2.n.210. in tracta. delegat. & annum à monitione dari, & quinquennium ad perficiendum Iacob. à Canib. supra. part. 3. n. 14. ex §. si quis ædificationem. authent. de Ecclesiast. tit. & impedimento iuris Bal.cons.401. n.3.lib. 2. de communi Coua.supr.n.3.Seraph.decis.1048. n. 4. vbi quando pecuniæ singulis annis exigi debebant Gratia. discep.797.nu.20.21. vel datur restitutio &. 656. nu 8. Spino. de testam. glo.28. n.40. & sequent vbi in requirentibus celeritatem pro exoneratione conscientiæ defuncti perfici intra annum debere, secus in his quæ spatium temporis requirunt quæ intra annum cœpta sat est, & saltem in integrũ restitui Phanuc. de inuent.part.1.nu.20. Gratia. discept. 757. n. 20. & dicit Rom. cons. 69. nu.5. sex menses dari, annum, vel 5. annos secundum operis qualitatem. & 235.n.4.Conrad.supra.

48 Contrarium tenet Vasq.de succes.resol. lib.2.§.18. n.112. Tiraq.priuileg.piæ causæ. 97. nisi magnitudo operis impediret vt per eos.

49 1.Sublim. primam non procedere quando intra annum opus non incœpisset Papien. d. nu.8. vide infra. lim.15.

50 3.Lim. quando executor fuisset expulsus de ciuitate, & priuatus omnibus bonis, tunc enim anni lapsu exequendi potestate non priuabitur Capra.sup. n.10. Donat. à Fina.supra.

51 4. Lim. tempus non currere executoribus nisi ab adita hæreditate, & scientia etiam si à testatore præfixum fuisset, etiamsi ab intestato deberet adiri, ad quam adeundam hæres compelli potest Oldendorp. d. versic. sextum Couar. in d. cap.3.n.2. & 3. de testam.Cras.d.Q 5.nec lite pendente super hæreditate nisi adsit clausula codicillaris Papien. supra. n.11. Carpa d.cap.157. nu.21. 22. & si hæres sit executor non curret tempus nisi post aditam, qui tamen à legatarijs iudicis officio cogi poterit Spino.de testam.glo. 28.n.14.

52 1. Sublim. non procedere quoad legata pia, quoniam non requiritur hæreditatis aditio pro eorum solutione, & quod eorum respectu etiam non adita hæreditate currat tempus Bal. in l. id quod pauperibus. nu. 13. in fine & in l. nulli nu. 9. vbi etiam ante inuentarium. C.de Episcop. & clericor. & cons. 39. nu. 2. & 441. lib. 5. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. nu.19. Papien. in d.glo.ac executores. nu.10. Lup.in repetit. rub. de donat. inter vir. & vxo. §.65. nu. 18. & 19. inquiens ex Bal. per eum citato quod anima quæ à corpore separatur in gratia Dei purgata statim volat ad cœlum; purganda verò in purgatorio captiuatur, damnata autem statim ad infernum pergit; per legata pia verò animæ à purgatorio redimuntur; quare ex mora hæredum non debent diutius in purgatorio remanere ne in gloriam intrent, ideo iudicis officio quod in æquitate fundatur debet executioni mandari; & qui exequi differt animæ testatoris nocet ac præiudicat duabus rationibus de quibus per Riccard. 4. dist. 45. Q. 4. sequitur Ang. in summa. verbo. executor penult. colum. versic. 23. Lup. d nu. 19. subdentes grauissimè peccare qui quam citius

possunt vltimas voluntates non exequuntur nisi parũ differrent vt venderent prætio maiori quod moræ prædictæ præpolleret ad fauorem piorum legatorum exequendorum Barb. cons. 8. n. 16. lib. 1. dummodo de legato pio testibus duobus cõstet c. relatum. de testam. Bal in l. eam quam. n. 12. C. de fideic. & de iure canonico Guid. Pap. dec. 604. Add. ad Mattes, sing. 162. Gul. de Bened. vers. si absque liberis. 1. nu. 27. de testa. de cõi. Capra. reg. 131. n. 61. & seq. secus dicens si à certo hærede relicta sint,

53 Contrariam opinionem communem probat Couar. in c. Rainaldus. §. 3. n. 11. de testam. Ias. in l. 1. n. 31. & seq. C. de sacr. san. Eccl. de communi Add. ad Lup. sup. de communi Grat. cons. 140. n. 4. lib. 2.

54 1. Lim. 2. opinionem non procedere quando nullum testator hæredem instituit volens omnia bona sua in pauperes vel pias causas distribui datis executoribus, quia pia causa, & pauperes instituti censebũtur, quibus nulla expectata aditione hæreditatis, executores constituti distribuere poterunt; aut nullis datis executoribus Episcopus distribuet l. his verbis. de hæred. instituen. Bar. in l. 1. n. 65. C. de sacr. san. Eccl. Barbat. cõs. 8 n. 14. lib. 1. Anchar. in cap. cum esse n. 15. de testam. Couar. in cap. Rainaldus. §. 3. n. 11, vers. primus casus.

55 2. Lim. quãdo hæres à testatore institutus adire nollet, nec alius legitimus successor, tunc enim ne bona à creditoribus capiantur & legata pereant, possunt alicui ex legatarijs pijs bona addici, vt pia legata conseruentur, datis fideiussoribus de ære alieno soluendo l. 4. in princ. de fideicom. libert. Bar. & Ias. in l. eam quam. n. 19. C. de fideicom. Roma. in authen. similiter speciali. 20. C. ad leg. Falcid. & esse communẽ dicit Ias. d. n. 19. & Couar. supr. vers. secundus casus.

56 3. Lim. quando qui decessit habebat suum hæredem licet abstinentem l. cum quasi. §. sed & si suus. de fideicom. libert. Bal. in auth. hoc amplius. col. 2. C. de fideicom. Ias. in d. l. eam quam n. 19. Couar. sup. versic. tertius casus,

57 4. Lim. quando hæres scriptus non potuit puta repentina morte præuentus, vel viuo adhuc testatore obierit eo ignorante, hæreditatem adire, tunc enim legata pia debebuntur. l. Antoninus. de fideicom. libertat Roma. supra. speciali 20. Couar. sup. vers. quartus casus.

58 5. Lim. quando extraneus hæres institutus sponte hæreditatem repudiauit, quia pia legata repetita cẽsentur a venientibus ab intestato, qui tamen adire debent l. testamento. de fideicom. libert. Ias. in d. l. eam quam. n. 20. Coua. d. n. 11. vers. quintus casus.

59 6. Lim. in legatis pijs relictis ad sepeliẽdum eius corpus, & alia quæ statim fieri oportet; hæc enim debẽtur hæreditate etiam non adita Bal. in d. l. eam quam col. 4. Ias. n. 20. Couar. d. n. 11. vers. sextus casus.

60 7. Lim. quando testator iussit hæredi vt verbo tantũ hæreditatem adiret, nec ei se realiter immisceret donec ab executoribus pia legata fuerint soluta tunc. n. executores possunt non expectata reali immixtione, vel reali aditione hæredis, pia legata soluere Boer. decis. 41. Ias. in d. l. eam quam. n. 20. Couar. supr. vers. septimus casus.

61 1. Amp. idem esse si testator voluerit simpliciter legata deberi etiam non adita hæreditate, quod respectu piorum legatorum procedit, non autem quoad alia, debet enim hoc intelligi, vt hæres non adire, sed possessionem apprehendere prohiberi possit Boer. supra. Coua. supra.

62 8. Lim. quando extraneus institutus hæreditatem repudiauit, vel adire noluit, tunc enim pia legata etiã ante hæreditatis aditionem debentur Anchar. in cap. cum esses. nu. 15. de testam. & cons. 144. de communi Barbat. cons. 8. n. 14. lib. 1. Tholos. decis. 89. Add. ad Alex. cons. 209. nu. 16. lib. 2. de communi Couar. supra versic. Octauus casus. contra aliam communem, sed limitatio magis communis est vt patet iunctis citatis in sublim. præsertim verò quia communiter seruari testãtur Add. ad Alex. sup. & Coua. sup. vbi etiam iudicis officio legata pia peti posse & exigi nec requiritur actio. l. hæreditas de petit. hæred. Coua. supra.

9. Lim. si adsit iuramentũ, clausula codicillaris & alijs casibus vt per Add. ad Mattes. sing. 162. & Capra. reg. 111. deberi autẽ restrictiuè ad tempus testamẽti quia pia causa non est contra regulas iuris priuilegiata Mart. dec. 6. n. 15. Paris. cons. 86. n. 74. lib. 2. vbi in substitutionibus.

63 5. Lim. principaliter in relictis sub conditione vel in diem, ante euentum namque diei, vel conditionis nõ currit annus executoribus l. quidam testamento §. si scriptus. de leg. primo Bal. in l. id quod pauperibus n. 12. C. de Episcop. & cleric. Aretin. cons. 94. n. 7. vers. sed terminus & cons. 301. n. 1. lib. 2. Corn. cons. 302. n. 10. lib. 4. Papien. d. glo. ac executores. n. 9. Capra. d. membr. 7. n. 11. Simon. de Pret. de vltim. volunt. lib. 5. dub. 2. n. 64. pag. 20. & n. 80 pag. 21. vbi idem dicit de illiquidis priusquam liquidentur per l. talis. de iur. doti. Imol. in l. quidam. 99. n. 4. & seq. de leg. primo. Iacob à Canib. d. §. consentaneum. n. 18. Fall. 1. Donat. à Fina. supra.

64 6. Lim. quando Episcopus anni terminum, aliumuè à testatore præfixum ex causa prorogasset, tunc enim anno, vel termino alio à testante præscripto elapso executio non deuoluetur ad Episcopum Bal. in l. nulli. n. 8. C. de Episcop. & cleric. de communi Capr. de executor. vltim. volunt. membr. 7. n. 12. Papien. d. glo. ac executores n. 11. puta ex causa absentiæ vel infirmitatis Bal. cons. 207. n. 1. lib. 3. Rebuf. de sentent. prouis. in præfat. n. 88. Donat. à Fina. supra.

65 7. Lim. quando testator aliter disposuisset puta executoris primo loco dati nolentis vel negligentis exequi alium substituendo, sicque Episcopus manebit, ab executione exclusus Bal. in l. si fundum. §. stichum. versic. ex primo nota. de leg. primo & cons. 301. in fi. lib. 2. Capra. d. membr. 7. n. 13 Durant. de tut. & executor. caut. 6. n. 3. & sat esse intra tempus à testatore præfixum implere quod currere incipit à die aditæ hæreditatis l. statu liberos. §. si quis hæredi de statu lib. Bar in l. genero. de his qui notant. infam. Alex. in l. si mihi & tibi. §. 1. de legat. primo. & quando testator de substituto prouidisset ad Episcopũ non deuolui tenent etiam Coua. in c. 3. n. 2. de testam. in c. tua. n. 6. eod. tit. Oldendorp. de executo. testam. tit. 7. vers. quartũ Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 1. Cotta. in memorab. verbo. executores. non tamen executori dato, sed alium simpliciter substituendo Boer. dec. 39. n. 16. Donat. à Fina. sup. Spino. d. glo. 28. n. 41. Conrad. sup. vbi tamẽ si non sit à testatore datus executor Episcopus exequetur non obstante testatoris prohibitione. Conrad. sup.

66 8. Lim.

66 8.Lim.non procedere nisi in mero executore, secus quando in quam causam fieri distribntio debeat, vel personarum electio executoribus commissa foret, tūc enim etiam post annum eligere possent Bar.in l. cum quidam de legat.2.n.9.Castr.in l. pen.C.de execut.rei iudi.Anchar.cons.412. Aretin. de testam. glo.97.n.2. Boer.decis.39.n.14.Capr.d.membr.7.n.14.Simon.de Pret.de vlt.vol. lib.5.dubit.2.n.45.pag.18. Donat.à Fina. sup. vide supra tit.6.

67 Contrarium tenet Anchar.cons.387.

68 1.Sublim.non procedere in legatis ad pias causas in quibus statim incipit tempus currere; sed tantum in alijs Capra.sup.n.15. Papien. in form. libel quo agit. ad redden.ratio.tute.glo ac executores.n.10. vbi etiā ante aditam hæreditatem currere in pijs legatis.

69 2.Sublim.non procedere in electione rerum sed personarum tantummodo, nam in electione rerum ad nō pias causas si executor intra annum non eligat, vel non possit eligere, electio in legatarium transfertur l.final.§.1.C.com.deleg.& Episcopus nō se intromittit quando per viam libelli ad partis instantiam ageretur; secus si ex officio Capra.supra n.16.& seq vbi etiam distinguit quando iudicis officium, vel actio competit vt primo casu Episcopus se ingerat pro executione vltimæ voluntatis quia res pia dicitur, non in secundo nisi de relictis ad pias causas ageretur, intelligendo si electio personarum committatur; si verò rerum, tunc si ad vtilitatem alterius non facta intra annum electione legatarius eliget d l fin.

70 1. Lim. non procedere in legatis pijs Cast. cons.97. in fine lib.1.Ang.cons.64.n.3.Rim.cons.129.n.2.

71 9.Lim. quando testator dixit nolle executorem eligi, tunc enim Episcopus non succedet ita decisum refert Alex.cons.206.n.9.lib.6.Oldendorp.d.tit.7.vers. quartum Simon de Pret.de vlt.volunt.lib 5.dub.2.n.67.pag.20.vbi idem dicit in relictis ad pias causas.

72 10.Lim. quando testator terminū prorogasset quod facere potest Bal.cons.301.lib.2.Coua.in cap.tua.nu.6.de testam.Durant.de tutor & executor.caut.6.n.2.

73 11.Lim.lite pendente inter scriptos hæredes & ab intestato venientes hoc tempus non currere Papien. d.glo.ac executor.n.11.

74 1.Sublim.non procedere quando in testamēto clausula codicillaris contineretur Papien.sup.n.12.

75 12. Lim. nō procedere nisi in simplici executore habente executoriam, qua lapso anno à die monitionis priuatur authen. hoc amplius.C. de fideicom. secus si vlteriorem eligendi & declarandi potestatem haberet tunc enim anno minime excluditur, sed eo elapso, adhuc potestas durat Bal.cons.301.lib.2.Roma. cons.228.col.4.versic.quarto sententia Cast cons.97. in fine lib.1.Anchar.cons.412. Simon. de Pret. de vlt. volunt.lib.5.dubitatio.2.n.45.pag.18. & ius arbitrādi & declarandi post annum prosequi ac vigere Bar. cons.142.n.5.lib.1.Mar.Angus cons.154.n.4.

76 13.Lim.quando testator executionis tempus in arbitrium executoris remisisset, tunc anno minime expirat, sed stat in pendenti vsque ad mortem commissarij Bal.cons.297.& 301.n.6.lib.2.Paris.cons.23 n.18.lib.3.& Simon.de Pret.supra.n.66. expirat autem si tempus labatur à testatore præfixum Burs.cons.133. n.3.vel prorogasset Spino.d.glo.28.n 41.

77 14. Lim. nam si ex dispositione testatori executio post hæredis mortem fuerit translata, vel post obitū vxoris vsufructuariæ relictæ, non possunt in eorum vita eligere Simon.de Pret. supra.n.74. vbi etiam citat contrarium tenentes.

78 15.Lim.quando deberet ædificari monasterium vel Ecclesia, & annus elapsus foret, tunc enim peti posset in integrum restitutio aduersus negligentiam prosequendæ appellationis per testatorem interpositæ Rota.decis.prima n.1.de testam.per Bisign. & vt executor officio priuetur.quinquennij lapsus exigitur vbi testator Ecclesiam vel monasterium ædificari mandauit, si verò hospitale vel quid simile construi iusserit intra annum perfici debet, alioquin executores domum conducere vel emere coguntur. §. si quis ædificationem.authen.de Eccles.tit.Capra.d.membr.7.n.28.& seq & idem de hærede, legatario, & fideicommissario subdit construi facere obligatis n.38.

79 16.Lim.vt licet alter executorum ab officio propter negligentiam remotus sit, alter qui remanet exequi poterit Castr.in authent.hoc amplius.n.7.C.de fideicom.

80 17.Lim.non tamen filium non implentem legata pia legitima priuari Bal in d.auth. hoc amplius.n.7. Barbat.in cap.si hæredes n.10.de testamen. de communi contra aliam communem.n.9. Siluest. verbo. testamentum 2. Q. 10. de communi etiam Cirier. de primogenit.lib.3.Q.6.& etiam non facto inuentario legitimam minuere legata de communi Couar.supra, quamuis aliter statum hæreditatis dicat probari debere. Guliel.de bened.in cap.Rainutius.vers. si absq; liberis.2.in tract.de legat n.196. de testam. nisi soluere recusasset legata pro malè ablatis & animæ redēptione, vt per eum Tiraq priuil. piæ. caus 84. Scrad. de feud par.10 sect.20.n.74 & dicit Surd de alim. tit. 8.priu.26.filio in vita patris non deberi & datam reuocari posse, nisi pater dissipet non publicari autem viuo patre.

81 18.Lim. nam vt hæres ob non impletam voluntatē defuncti hæreditate priuetur & executor lapsu anni excludatur, tria requiruntur. Primum quod onus hęredi impositum non sit à lege reprçsentatum, idest habitum pro impleto. Secūdum quod hæres fuerit à iudice monitus, vel alter executor, per se non medio nūcij vel epistolæ secundum aliquos, nisi de pijs legatis ageretur; sed iudicis decreto per nuncium fieri sat esse probat Couar. in cap.si hæredes.n.7.de testam.cum qua monitione requiritur anni lapsus, licet si duæ factæ forent non requiratur lapsus anni Gulielm. de Benedict.supra.n.201.ex communi & dixi supra amp. 10.Tertium lapsus anni à die monitionis auth. hoc amplius. vbi Bal. n. 16. C. de fideicom. de communi Ias.n.3.qui tamen à iudice fieri debere probat.& n. 4. monitionem exigi inquit, etiam si de executione piorum legatorum agatur vt executores officio priuentur Gulielm.supra.n.202.de communi Dec.cons.91. n.3.& Simon.de Pret.de vltim.volunt. lib.5. dubitat. 2.n.102.pag.23.& Iacob. à Canib. d.§. consentaneū n.18.Fallent.4.& §. quæro tertio. n.11. post Bal. in l. id quod pauperibu. n.11. C. de Episc & cleric. Lup. allegat.87.n.3.Abb.cons.11.n.3. lib.2. Cuma. cons. 12.n.3.Ang.cons.64.n.2.Anchar.cons.4[illegible].n.1 de cōmuni Couar. in cap.3. n.2. de testam. Oldendorp. de executor.testam. tit. 2. vers. insinuatio. Mar. Angus.

conf.268. n.9. de communi etiam Add. ad Papien, d, glo. ac executores. communiter requirentes monitionem vt executor anni lapsu possit officio priuari. Odd. conf.79.n.40.& seq. vbi minorem in integrum restitui si negauit vel omisit implere voluntatem testatoris & de rest. in int. Q.83. nu.57. restitui ex communi probat & Intrigl. sing.98.n.128. lib.3. Spino. de testa. glo.28.n.39.& sequent. vbi ad effectum deuolutionis ad Episcopum vnicam sufficere monitionem; binas autem vt commodo hæreditatis possit priuari, vbi tã in pijs quam in prophanis; & plures casus quibus contra præceptum testatoris alienans non puniatur vide Gul. de Bened. in cap. Rainut. vers. si absque liberis. 2. n.209.& seq. Odd. de prohib. alie, Q. 21. 22. Senat. Dolan. decis.87. Rot. decis. 141. coram Caualer. 51. par. 1. recentis. 593. par. 2. recentior. & Fusar. Q. 582. & seq. & personalem citationem requiri Rim. Iun. cõs. 67.n.25. Viui. dec. 118. n.6. & Rot. Luca. secundo semestri 1566. inter fratres de Zibibbis ex actis D. Christophori Antonini. 6. lib. 6. mearum, vbi etiam ex cõmuni declaratoriam contrauentionis requiri prius ex Tiraq. in verbo. reuertatur n.400. contra Decia. conf. 1.n.10. lib.3. & 2. n.93. lib.2. vbi lite pendente fieri posse & Simo. de Pret. de vlt. vol. lib.4. dub.4. fol.217. n. 25. legitima & Trebellianica non priuari Pereg. decis.35. vbi si ex causa legitimæ alienari vetarit & casu alienationis eam legasset & tenet prohibitio alienationis residui vt & si ad certum tempus sit vetita alienatio deduci nequit, potest verò si sit generalis prohibitio non facta legitimæ mentione.

82 19. Lim. quando implendum nõ respiceret commodum pecuniarium alterius, tunc hæres non implens nõ priuatur, nisi implendum animam testatoris concerneret vt in cap. licet. de voto. vel nisi testator non implentem priuasset, Ias. supra. n.6. limitat. 2. Guliel. de Bened. supr. n.211.

83 20. Lim. quando qui succedere deberet in hæreditate ob non impletam defuncti voluntatem, hæreditatem habere nollet, tunc hæres non implens minime priuabitur Bar. in auth. hoc amplius n.6. Bal. nu. 15. Ias. lim. 3. C. de fideicom. Guliel. de Bened, sup. n.212. Surd. conf. 274.n.27.

84 21. Lim. quando hæreditas damnosa esset Ias. supra lim.4.

85 22. Lim. hæredem non priuari quando specialem testator executorem dedit, sine quo hæres facere nil poterat; alioquin secus Ias. supra lim. 5. Guliel. de Bened. supra. n.215. per tex. in l. mulcta. de condict. demonstrat.

86 1. Sublim. quando mortuo vel remoto executore iudex hæredem monuisset, qui postea intra annum non implesset, tunc enim elapso anno hæreditate priuabitur l. fin. §. sed & si quis C. commun. de legat. Guliel. de Benedict. d. n.215. vide infra lim. 29.

87 23. Lim. quando testator in casu contrauentionis specialem pœnam apposuisset tunc enim priuationi hæreditatis locus non esset l. 1. §. 1. de pœna. legat. Ias. supra. lim.6. Guliel. de Bened. supra. n.217.

88 24. Lim. in Regno Ducatu, & huiusmodi quibus filius hæres non priuatur ob non impletam testatoris voluntatem Ias. supra. lim. 7. Guliel. de Benedict. supra. n.216.

89 25. Lim. non posse hæredem priuare ob alterius negligentiam l. paterfamilias à testamento. de hæred. instituen. Roma. sing. 112. Guliel. de Benect. supra n. 219.

90 26. Lim. quando testator iuberet quid de mero, vel mixto imperio aut voluntariæ iurisdictionis puta aliquem adoptandi l. vxorem. §. si hæres. de legat. 3. vbi Bar. Gulielm. supr. n.223.

91 27. Lim. quando illud quod testator iussit impleri nõ potest, tunc hæres non priuabitur, quia pœna nunquam incurritur nisi formaliter præcepto contra fiat l. in testamento quidam. l. multa de condit. demon. licet in aliud opus simile conuerti debeat. ibidem Gulielm. supra. n.224. Mar. Angus. conf. 268. n.8.

92 28. Lim. quando testator per certos tantum voluit bona distribui etiam ad pias causas, prohibens omnẽ alium etiam Episcopum se ingerere in executione, nam mortuis d. executoribus non facta d. executione, non poterit amplius fieri executio Alex. conf. 206. nu. 7. lib.6. Signor. conf. 204. n.4. & seq. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib.5. dubitat. 2. n.67. & seq. pag. 10.

93 29. Lim. quando testator specialem executorem dedit, tunc hæres à pœna excusatur d. l. multa Bar in d. auth. hoc amplius, n.6. & conf. 137. n.2. & supra. lim. 22.

94 1. Sublim. quando post mortem vel renunciationem specialis executoris hæres monitus fuisset, tunc enim non implens voluntatem testatoris intra annum priuabitur, Bar. in d. auth. hoc amplius. n.6. & supra. lim. 22. in eius sublim.

95 2. Sublim quando executores dati essent non causa industriæ, vel causa hæredem exonerandi, sed causa facilioris executionis, tunc d. auth. locum habet si hæres monitus sit Bal. in d. authen. nu. 15. Simon. de Pret. d. dub. 2. n.104.

96 30. Lim. quando negocij qualitas post annum exequi pateretur Bal. in l. nulli n.5. C. de Epis. & cleric. Mar. Angus conf. 268. n.8.

97 31. Lim. etiam post annum exequi posse priusquam conueniatur, & agatur Bar. conf. 142. n.2. lib.1. Mar. Angus. supra. n.7.

32. Lim. per Episcopum anni tempus prorogari ex causa posse Papien. d. n.11. Carpa. d. cap. 157. n.21.

33. Lim. tempus non currere nisi post requisitionẽ præsertim si declarandi facultas liberè data esset Mastril. dec. 242. n.71. & seq. ex communi Spino. d. glo. 28. n.10. & seq. etiam pro facienda restitutione qua mandata anima a purgatorio liberatur, & si differatur nu. 8. quia subdit non peccare ex iusta causa differentem vt melius vendat. & ampliores dat eleemosinas vtue omnibus pijs causis commodius satisfiat si modicum sit tempus, secus si vt hæredi prodesset, & si a lege non facta insinuatione priuetur certo tempore, adhuc monitio iudicis requiritur. n.15. & sequent. & duas requiri n. 39.

TIT. XIV. CAP. II.
DE SVSPECTIS EXECVTORIBVS.

98 Suspectus executor de dilapidatione remoueri potest Speculat. de instrum. editio. §. nunc verò. n.53. vbi etiã ab Episcopo, ab hærede, & à legatarijs accusari posse, & contra eũ agi. Iac. à Can. de execut. vlt. vol. part. 3. n.16. 17. vbi subdit amittere legatum ei à testatore factum Capra. de execut. vlt. vol. memb. 7. n.36. pro vt

& si

& si post acceptationem officij modum in exequendo excederet vide infra tit. 15. cap. 2. lim. 1. princ. Ramò. conf. 3. n. 28. vbi ex iusta causa testamentarium recusari posse prout Præses & Prores recusari iudex potest ex Mastril. dec. 151. n. 79. & alijs & quando contrafecit dispositioni testatoris Cast. conf. 333. n. 3. lib. 1.

99 1. Lim. nam legitime ante accusationem gesta, vel ea pendente ante administrationem interdictam sustinentur, nisi ipso iure administratio foret interdicta l. eum quem. C. de suspect. tutor. §. si quis autem. Instit. eod. tit. Specul. supra. d. n. 53.

100 2. Lim. non tamen alium nisi suspecto remoto subrogari posse Specul. d. n. 53. vbi in fine subdit iudicem posse remouere suspectum sine accusatione.

101 3. Lim. non procedere in mixto qui remoueri non potest, sed ad exequendum compellitur, hic enim propriè non gerit officium, sed habet ius in re. Bal. in l. id quod pauperibus n. 36. C. de Episcop. & cleric.

TIT. XIV. CAP. III.
DE INIMICITIA SVPERVENIENTE.

102 Inimicitia superueniente datus executor reuocatur Bal. in l. Athletæ. §. dat remissionem. n. 5. de excusat. tutor. Capra d. membr. 7. n. 37. & tacitè reuocatum censeri n. 38. Marsil. in l. 1. §. præterea. n. 11. de quæstion.

TIT. XIV. CAP. IIII.
DE SENTENTIA PRIVATIONIS.

103 Sententia priuationis quæ in rem iudicatam transitum fecerit officium executoris finitur. cap. cum inter. de re iud. l. Præses. C. eod. Iacob. à Canib. de executor. vlt. volunt. par. 3. n. 15.

TIT. XIV. CAP. V.
DE OPERIS COMPLEMENTO.

104 Operis complemento executoris officium perficitur & finem recipit l. cum Sillanian. C. ad Sillanian. Iacob. à Canib. supra. d. n. 15.

TIT. XIV. CAP. VI.
DE FRAVDE PRÆSVMPTA.

105 Fraudolentus præsumitur executor ob quam nisi excludatur amoueri potest authen. de litigiosis. §. ad excludendas. & authent. de executor. in princ. Luc. de Pen. in l. quemadmodum. versic. 110. C. de agricol. & censit. lib. 11. Mascar. concl. 710. n. 2. & in fraudem vxor executrix relicta censetur cui ex statuto maritus vltra certam summam relinquere nequit, sed tunc executio per Episcopum fiet vel eius authoritate per vxorem Alba. conf. 437.

TIT. XIV. CAP. VII.
DE EXCVSATIONE EXECVTORVM.

106 Excusantur ijsdem modis executores, quibus tutores & curatores l. qui testamento. & l. qui tuis. de excusat. tutor. Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol. par. 3. n. 8. 9. & quando non esset eiusdem Ciuitatis l. fi. de excusat. tuto. Capra. de excusa tot. vlti. volunt. memb. 8. n. 72. & quando causam legitimam haberet memb. 4. n. 34. Cras. de execut. vltim. volunt. Q. 15.

TIT. XIV. CAP. VIII.
DE MORTE EXECVTORIS.

107 Morte executoris naturali vel ciuili eius officium & mandatum in alium per ipsum factum extinguitur nisi ad pias causas substitutus esset Bal. in authen. si qua mulier n. 14. C. de sacr. san. Eccles. Roma. conf. 119. n. 1. Iacob. à Canib. de executor. vltim. volunt. par. 3. n. 10. per cap. esijt qui seminat §. in eo verò casu. de verbo. significat. & ad Episcopum deuoluitur, (licet à non nullis erranter citetur clem. eriui) Cur. Iun. conf. 66. n. 2. vbi omnibus vita functis commune & verissimam testatur Mandos. ad Roma. supra. Sim. de Pret. de vltim. volun. lib. 5. dubitat. 2. n. 52. pag. 19.

108 1. Lim. non procedere in mixto cuius officiū mortenon finitur, sed hæredi suo iniungere potest vt sibi à testatore commissa exequatur. Bal. conf. 193. lib. 1. Simon. de Pret. supra. n. 54.

109 2. Lim. vel potius secus esse dicas in morte testatoris constituentis executores qua executoris officium non finitur, sed ea secuta initium sumit, licet re integra datiui officium expiret morte constituentis Capra de execut. vlt. vol. memb. 8. n. 140. & membr. 7. in fi. Tiraq. in tract. le mort. saisit leuif. part. 7. declarat. 5. n. 12.

3. Lim. non tamen extingui annuum legatum Bat. in l. annuam. ó. de annu. legat.

TIT. XIV. CAP. IX.
DE INCERTITVDINE EXECVTORVM ET LEGATORVM.

110 Incertitudo vitiat executoris dationem, nisi ad pias causas constitutus sit vt dixi supra. tit. 4. non tamen vitiat legata pia l. id quod pauperibus. & l. nulli. & l. si quis ad declinandam. C. de Episcop. & cleric. Specul. de instrum. editio §. nunc vero. n. 25. & si testator dixerit pro anima mea lego, nec quantitatē adiecerit, poterit executor disponere vsque ad quantitatem condecentem personæ, secundum dignitatem & facultates, & numerum liberorum defuncti l. 3. de alimen. legat. Iacob. de Arena. de commissar. nu. 38. Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 1. loquens de relictis pauperibus in genere per illū tex. & in l. nulli. in summar. C. eod. Manti. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 4. Meno. de adipiscen. possess. remed. 4. n. 157. & lib. 4. præs. 125. n. 1. dixi in tract. Dispositionis ad pias causas in mea Decade impræssa, vide tract. tutorum. tit. 8. n. 3. Viui. dec. 412. vbi etiam primogenitum ex coniecturis vocatum censeri ex certis tam in vltima voluntate quam contractu, etiam si natus sit post bannum patris primogeniti si non sint positi in conditione sed vocati descendentes, nascituri, perpetuo, & etiam si alteri substituto ob bannum ius quæsitum sit adhuc filius banniti post bannum conceptus & ortus admittetur Fusar. Q. 318. & 424. Pereg. art. 22. n. 76. 77. Surd. conf. 125. n. 30. & seq. Facchi. contro. iur. lib. 4. c. 88. tenuit Rot. in Luc ana successionis. 346. part. 5. diuers. 34. & prima Febroarij 1630. coram Dunonez. & 21. Iunij. coram Ghisilerio. & Petr. de fideic.

Q. 3. n. 22. At si duo eodem partu nati sint vterque gceret si non constet quis primo natus sit & erit locus præuentioni Gonzal.reg.8.canc.§.3.proem.n.19. & §.6.n.53 ex Moli.lib. 1. c. 18.n.6. esse fauorabilem primogenituram quoad publicam vtilitatem, odiosam quoad alios filios, potest enim res eadem diuerso respectu, vel diuersa ratione iure diuerso censeri & alijs casibus vt per Gonz.supra.n. 71. & seq. qui odium vel fauorem in dispositione colligi ex eo quod præponderat ex Meno.de recup.rem.1.n.37.ad fin,

TIT. XIV. CAP. X. DE PRÆSCRIPTIONE EXECVTORIÆ.

111 Præscriptio non obstat executioni testamentorum nisi centenaria esset glo.in § penult.per illum tex. verbo.nulla temporis.auth.en. vt de cætero non fiant cõmutat.collat.5. Alex.conf.60.ad fin.lib. 1. Rebuf. de sent.prouision.in præfation.n.76 de cõi & vera.Boer. dec.39.n.6.contra longissimi temporis præscriptionẽ pauperes restitui, non autem contra centenariam, & & 40. annis præscribi tenet Bal.in d.l.nulli n.15. nisi testamenta essent conditionalia, vel substitutiones continerent, inspectis tamen verisimilibus coniecturis.

TIT. XIV. CAP. XI. DE MINVS SOLEMNI TESTAMENTO DATIS.

112 Minus solemni testamento dati executores, non sunt executores, neque officium exercere possunt, vt supra dixi.tit.5.

113 1. Amp. idem esse si testamentum fuerit publicatum non citatis quorum interesset, adhuc enim nulla est executorum constitutio Grat.cons.126. inter cons. vltim.volunt.

TIT. XIV. CAP. XII. DE CAPTATORIA DISPOSITIONE.

114 Captatoria dispositio, & ex arbitrio executorum quoad substantiam pendens, executorum constitutionem nullam reddit, licet secus sit quo ad accidentia, & consecutiua l.captatorias.C.de testam.milit. l. Lucius.§.1.de leg.primo. Anchar.cons.433.n. 1. Decia. cons.68.lib.4. & iure cano. institutio ab alieno potest pendere arbitrio Aluis. de Albert. sing. 113. per cap. cum tibi.de testam.quamuis iure ciuili secus sit l. discretis.C.qui testam.face.pos.l.iubemus.C.de testam. captatoria autem non censebitur si testator piæ causæ fauore vxorem in pauperes distribuere debere iusserit Paris.cons.45.n.13.lib. 3. Soc. in l. quidam relegatus.n.16. de reb. dub. vbi fauore piæ causæ & pauperum valere & ferè omnes concordare ait Cor. in d. l.captatorias.n.14 & 16.& Salic.in l. id quod pauperibus in fine.C.de Episc.& cleric.Soarez. de captator. volunt.n.8.de magis communi testantur Couar. in c. cum tibi.n.12.de testam.& Meno.lib.4 præs. 125.n. 2.vide supra.tit.5.dixi in d. tract. dispositionis ad pias causas tit.2.cap.58.n.107.& seq. & in interpretationibus pactorum & contractuum verbo. Voluntati alterius vide Soarez.de captato.volunt.& Gab.de pia causa concl.3.& dotis fauore sustineri l.Theopompus de dot.præleg. Soarez. supra.n.12.& 14. vbi inquit quod si testator alicui centum reliquit distribuenda vt ei in secreto dixit, valere prout legatum dotis incertum & alios usus ponit quibus captatoria dispositio ualet n.seq.Rota dec.317.n.7.par.2.recentis,ubi non dici captatoriam quando alterius arbitrio institutio, uel legatum committitur, sed uitiosam; captatoriam uerò eam esse quæ fit sub conditione relicti inuicem faciendi,est enim captare oblatis illecebris,& structis technis uenari aliena latè Surd.dec.98.n.6 Pereg. de fideic.art.33.n.60.Seraphi.dec.350.n.11.12. & licet institutio arbitrio tertij collata nulla sit,secus est in legatis arbitrio uel liberæ uoluntati legatarij commissis de cõi Rot.d.dec.317.n.8 Alex.cons.54.n 3.lib.2. Pereg.supra.n.67. & Viui. dec. 209. non valere fideicommissum in hæredis voluntatem relictum liberè, secus si vt virum bonum: Viui.dec.293. vbi per legem conferri posse Gall.de excep fuc.tit.3. exc.4. par. 2. ex statuto vel consuetudine & propria causa etsi non in liberam sed in velatam & tacitam voluntatem collata esset, & si certus de incertis eligi posset valere probat & Pecch.de testa.coniug.lib.1.c.12.&exc.14. tit. 4. vbi fauore piæ causæ & alijs casibus valere, & exc.25.n.84. & seq. vbi etiam quando arbitrio tertij esset facta commissio,

TIT. XIV. CAP. XIII. DE REVOCATIONE EXECVTORVM.

115 Reuocari posse executores testamento vel alio vltima voluntate constitutos ambigi non potest, sicut & testamenta in quibus dati fuere l. pacta nouissima. C.de pact.vbi Doc.Duen reg.187 cau.18. vbi de tutoribus cum eadem solemnitate reuocandis.

116 1. Lim.vt dati in testamẽto nõ censeantur reuocati per alios datus in codicillis sicut nec testamẽtũ per codicillos reuocatur.l.si a patre.de testam.tut.Ang.in l.si quis cum.§.Iulianus n.3.de procur.

117 Alijs etiam modis officium executoris expirat vt in tract.de tutoribus dixi.tit.33.

TIT. XIV. CAP. XIV. DE HÆREDITATE NON ADITA.

118 Hæreditate non adita executoris officium cessat. Fulgos.cons.75.n.4.Seraph.n.dec.943.n.6 uide supr. tit.10.cap.8.& legata nisi pia de cõi.Viu.decis. 419. ubi etiam causam piam succedere ex vulgari contenta in fideicommissaria, & trebellianicam contra pia non deduci nisi in conditionali sed esse canendum de ea piæ causæ restituenda & 422. posthumo etiã ignoranter præterito pia legata deberi etiam excessiua & pro exoneratione conscientiæ non posse reuocari licet prophana excessiua reuocentur sed executorem hæredem esse non adita hæreditate dixi supra.tit.12. n 23.

TIT. XIV. CAP. XV. DE VENDITIONE NON TRADITA POSSESSIONE.

119 Facta uenditione per executores iuxta mandatum testatoris non expirat officium & mandatum non facta per eos possessionis traditione ideo ad illam tradendam

dendam conueniri possunt, licet hæres debeat esse conscius contractus & traditionis.l. fundi venditor de acqui.posses.Capic.dec.121.n.2.& obtinui pro D. Antonio Trenta cum executoribus testamenti D. Simomonis Dorati, vt ex ampla potestate executoribus tradita contra eos absque hæredum citatione agi potuerit post venditionem per eos factam ad tradendā possessionem 10. Februarij. 1628.rogato Egr. D. Iacobo Motronio pag.76. vbi etiam ex Affl.decis.luc. 44.n.14.dictum fuit executores finito officio ex dolo vel ex culpa conueniri posse, quamuis in ipsis vtrumque cessaret,

TIT. XV.
DE RATIONE PER EXECVTORES REDDENDA.

SVMMARIVM.

1 *Executores officio functi rationem administrationis reddere tenentur amp.& lim.num.seq.*
2 *Rationes reddere tenentur executores etiam si testator prohibuerit.*
3 *Episcopus vsque ad annos 40. executores rationes reddere compellit amp.num.seq.*
4 *Statutum tempus à iure præfixum limitans in tutoribus non procedit in executoribus.*
5 *Rationem Episcopo reddere tenentur religiosi etiam exēpti.*
6 *Rationem reddentes executores reliqua & librum reddere tenentur.*
7 *Ratio per executores reddenda, licet eorum conscientiæ vel discretioni fuerit facta commissio.*
8 *Executor particularis acceptorum dumtaxat rationem reddere tenetur.*
9 *Ratio non est reddenda per executorem de secreto à testatore commissis.*
10 *Executoribus nō imputatur si ratio oblata non fuerit per Episcopum acceptata.*
11 *Episcopus soli Deo rationem executionis reddit.*
12 *Executorum quilibet, nisi de gestis non tenetur.*
13 *Executor pro non exactis non tenetur nisi de dolo & lata non etiam leui culpa.*
14 *Ratio reddenda est per executores hæredibus & legatarijs quorum interest.*
15 *Episcopo vti ordinario piorum legatorum executionis ratio reddi debet amp.& lim.num.seq.*
16 *Episcopus domicilij originis & habitationis rationem ab executoribus exigit.*
17 *Episcopus executionis etiam legatorum ad non pias causas rationem exigit.*
18 *Episcopus etiam intra annum rationes reddi petere potest & vsque ad annos 40.*
19 *Exempti executores ab Episcopo illi executionis rationem reddere non tenentur.*
20 *Contrarium tenent ibi citati.*
21 *Executor in iudicio executori rationem reddere non tenetur, extra autem tenetur.*
22 *Rationes executores reddunt viri boni arbitrio eorum sacramento amp.& lim.num.seq.*
23 *Executores vtili negotiorum gestorum actione, rationes reddere tenentur.*
24 *Executores mandati actione rationes reddant si viuo testatore vel eo rogāte vel etiam vita functo susceperint.*
25 *Arbitrum et calculatorem executores impetrare possunt qui de acceptis & expensis tantummodo cognoscat.*
26 *Executorum sacramento stari debet etiam de magnis expensis. lim.vt ibi.& de expensis etiam funerum agitur.*
27 *Librum rationum distributorum non tenentur executores conficere.*
28 *Rationum redditionem possunt executores offerre qua nō accepta nil potest illis imputari.*
29 *Executorum dicto statur ci. ca paruas expensas.*
30 *Executores de mali administratione tenentur, nec domini sunt, sed administratores.*
31 *Executorum iuramento non statur quando in gestione se male gessissent, vel mendaces arguerentur. amp. n. seq.*
32 *Executorum rationes reuideri possunt etiam si eorum cōscientiæ commissa fuerit executio.*
33 *Iuramento executorum non statur de magis expensis lim. num.seq.*
34 *Expensæ minutatim factæ quæ coarceuatæ magnæ sunt iuramento executorum probantur & codice rationum.*
35 *Expensæ quæ secreto fieri debent executorum iuramento probantur.*
36 *Expensæ quæ factæ probari non possunt sacramento executorum probabuntur.*
37 *Executoris iuramento standum est ex qualitate executorum.*
38 *Expensæ verisimiles executorum sacramento probantur.*
39 *Executoribus non creditur de secreta sibi commissione à testatore facta.*
40 *Contrarium tenent ibi citati.*
41 *Expensæ per executores factæ legatarijs imputantur.*
42 *Ratio semel reddita iterum per executores reddenda non est.*
43 *Executores non tenentur insolidum sed prout quisque gessit lim. vt ibi.*
44 *Executores non tenentur reddere rationem si à testatore fuerit remissa intellige vt ibi.*
45 *Executores particulares inuentarium facere non tenentur nec rationes reddere.*
46 *Executores post annos 40. rationes reddere non tenentur.*

TIT. XV. CAP. I.
DE RATIONE PER EXECVTORES REDDENDA ET QVANDO REDDI DEBEAT.

1 EXecutores tenentur reddere rationem generalem administrationis post officium finitum, & ante illud finitum de male gestis tantum l. si hæres vbi Doc. de condict.ob caus.l.nulli.C.de Episc. & cleric.cap.tua nobis de testam. Specul. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 45. vbi subdit reddendam esse hæredibus, legatarijsque præsentibus Castr.cōs.333. n.2.lib.1.Iacob.de Arena.de commissar.n.46. Papie. in forma.libel.pro redden.ratio. tut. glo. ac executores.n.24.& tam ante,quam post annum Imo.in clem. 1.n.12.in fin.de testam.Capra.de executor. vltim. voluntat.memb.8.n.1.& 2. & cons. 25. n. 12. Iacob. à Canib.de executor.vltima.volunta.§.nouissimum. n. 1.& 6. vbi etiam vsque ad 40. annos posse conueniri. Oldendorp. de execut. testam. tit. 8. idem subdens in quolibet alienorum administratore prout & Rol.cōs. 49.n.6.& per tot. lib. 1.Franch.cons.116.n.25.& 45. inter cons.vltim.voluntat. Gherard. de Petra Sancta. sing.84.

sing.84.n.1.idem dicens in omni gestore per l.1.§.officio.de tutel.& ration.distrahen.Mandos. ad Roma. cons.414.Crau.cons.446.n.9. Simon. de Pret. de interpraetatio.vlt.vol.lib.5.dubitatio.2.n.102.pag.23. tenuit Rot. Lucana. inter sp. Fabium Marcellum & Scipionem ex vna; & Philippum Ioannē & Raphaelem Arnolfini ex alia in primo semestri anni 1573. in actis D. Blasij Pauli dec.67.lib.8. mearum vbi etiam per haeredes ex Roma.cons.413.n.2. Dec.cons.110. n.7.Marta.dec. Pisan.99. Ricc.collect.dec.734.Munnoz.de ratiocin.c.3.n.18.Rot.dec. 18. coram Caualer.vbi de executore cum libera qui non impleuit testatoris mentem.

2 1. Amp. etiam si testator prohibuerit executoribus rationum redditionem cum per talia verba non videatur facta remissio, sed solum modus praescriptus rationum reddendarum, vt scilicet non fiat scrupulosa inquisitio quoad negligentiam; quae remissa videtur, nisi lucrum facerent penes eos existentium l.quidam decedens de administrat.tutor.l.si seruus vetitus. de leg.primo Salic.in l.nulli.n.14.C.de Episco.& cleric.Iacob.à Canib.supra.n.2.Capra.supra.n.3.& seq. Ferrat.caut.51.vide infra.n.44.

3 2. Amp. vt per Episcopum vsque ad annos 40. compelli possint ad rationem reddendam, quia Episcopus ius pauperum prosequitur ergo annis 40. durat §. pauperibus authent. de Eccles. tit. Bal. in l. id quod pauperibus n.39.C.de Episc.& cleric.Iacob.à Canib. supra. Papien.d.glo.ac executores num.25. Capra. d. membr.8.n.15.16.

4 1. Subamp. vt statutum, tempus à iure praefixum limitans in tutoribus, & sic ius commune corrigens, non procedat in executoribus Rota.Lucan. in d. causa; quia in correctorijs non fit extensio de communi. Onded cons.8.n.54.lib.1.& cons. 12.n.22.lib.1.& Barbos.in l.si constante.n.101.solut.matr. Vincent. de Franch.dec. 378. n. 3. de quo late dixi in interpraetationibus pactorum.verbo. Ratio vbi pro vtraque parte quam plures congessi & vtramque opinionem limitaui.

5 3. Amp.vt religiosi etiam exempti teneantur Episcopo rationem reddere d.l.nulli.Imo.in clem.1.n.2. de testam.etiam translati ad Ecclesiam secularem n.11. Marta.dec.Pisa.111.

6 4. Amp. vt reliqua restituere teneantur & etiam librū rationum alias ad interesse condemnabuntur per iuramentum in litem declarando l.tutor qui repertoriū. de administrat.tuto.Franc.cons 116.n.23.& seq.inter cons.vltim.volunt.Oldendorp.de executor.testamen. tit.8.

7 5. Amp. etiam si conscientiae, vel discretioni alicuius fuerit commissa executio vel distributio Parit. cons. 45.num.24. lib. 3. Gemi. in cap. statutum.§. assessorem ante fin.vers.nota ex his.de refer.in 6. Simon. de Pret.supra.

8 1. Lim. non procedere in particulari executore, qui acceptorum & expensarum tantum, computum dare tenetur, & reliqua haeredi restituere Burs.cons.28.n. 15.16.& cons.299.n.1.

9 2. Lim. non teneri rationem reddere, nec personam nominare ei à testatore secretò nominatam Anchar. cons.436 n. 3. versic. praeterea probabiliter Vinc. de Franch.dec.484.

10 3. Lim. vt eis non imputetur, si eam obtulerit, nec ab Episcopo fuerit acceptata Imo.in clem.1.n.21. de testam.

11 4. Lim. in executore legitimo puta Episcopo qui soli Deo rationem reddit arg.cap.irrefragabili de offi. ordinar.Papien.in forma.libel.pro redden.ratio.tute. glo.ac executores n.24.

12 5. Lim. quemlibet executorum non teneri nisi de his quae gessit, non de gestis per alios, etiam si insolidum constituti fuissent l. cum alicui.in fin.vbi Bar. de nego.gest.Bursat.cons.299. n. 7. secus in tutoribus dicens n.8.& vbi vnus pro alio tenetur locus erit beneficio diuisionis dolo, & culpa cessantibus. nu. 9. & 10. Cancer.uar.resolu.tom.1.c.7.n.31.

13 6. Lim. non teneri pro non exactis nisi de dolo, & & lata, non autem de leui culpa l.2.C.arbitr.tut.Bursat.supra.n.10.

7. Lim non teneri reddere rationem uniuersalem ante finitū tempus administrationis,quia tutoribus equiparantur, nec etiam partis Alba. cons.401 ubi subdit quod si curatoribus comparentur partis tantum non etiam totius reddere cogi posse.

TIT. XV. CAP. II.
CVI RATIO REDDI DEBEAT.

14 Haeredibus & legatarijs quorum interest ratio reddenda est l. 1. C. si ut se ab haered. abstin. & auth. ibi posita de communi Capra. de executor.ultim.nolunt. membr.8.n.8.& si haeres executori dederit rem distribuendam reddita per executorem ratione liberatur. nu. 9. & seq. uel reddi debet haeredibus ac legatarijs praesentibus Specul.de instrum.editio.§.nunc uero. n. 45.Iacob.à Canib.de executor.ult.uol.§.nouissimum. n.2.

15 1. Amp. ut Episcopo & iudici ordinario etiam inferiori ordinariam iurisdictionem habenti ratio reddi debeat pro relictis ad pias causas, intellige de ordinario originis, uel domicilij testatoris, hisque deficientibus, loci ubi decessisset testator. Imo.in clem.1.nu. 14.de testam.post Spec.d.§.nunc uerò.n.45.per d.clem.1.& l.si quis ad declinandam C.de Episco.& cleric.Iacob.à Canib.de executor ultim.uolunt §. nouissimum n 3.In praesentia haeredum & legatariorum ut per eos eisque uocatis Papien.in forma libel. ad redden.ration.tute.glo ac executores.n.24.Capr. supra. n.11.& seq. Munnoz.de ratiocin.c.3.n.18.& seq.Spin. de testam. glo. 28. n. 20. & seq. ubi etiam si executor laicus sit.

16 1.Subamp ut eam exigere possit tam ordinarius loci originis testatoris uita functi, quā domicilij & habitationis eiusdem; & si de hoc dubitetur reddenda erit ordinario loci ubi testator decessit l. nulli. C. de Episco.& cleri.Capra.supra.n.16. imo & ordinarius executoris ipsum cogere rationem reddere ad instantiam iudicis ordinarij testatoris defuncti si executor de uno loco sit, & defunctus ex alio; quod si domicilij eiusdem fuissent, tunc ibi cogi posset n. 17. Imo. in clem.1.n.14.de testam. vtrumque inquit rationem exigere posse, & originis, & domicilij pro bonis in eorum locis existentibus, quod si in uno loco tantum bona extarent, ratio ordinario loci bonorum reddetur & num. 5. quando & testator, & executor forent dioecesum

diœcesium diuersarum, tunc ordinario vel originis, vel habitationis defuncti, reddi deberet, quod si esset incertum, Episcopo loci defuncti testatoris.

17 2. Subamp. etiam in relictis ad non pias causas, cũ voluntatis testantis executio, pium dicatur; nisi competeret actio Capra. supra. n. 14. & 15. & seq.

18 3. Subamp. vt tam intra annum si viderit expedire executores compellere possit rationem reddere; quam postea, etiam vsque ad annos 40. Bal. in l. id quod pauperibus. num. 39. C. de Episcop. & cleric. Capra. supra n. 15. 16.

19 1. Lim. primam amp. non procedere in exemptis ab Episcopi iurisdictione Cast. conf. 187. in fi. lib. 1. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dubitat. 2. n. 101.

20 Contrarium tenet Imo. in clem. 1. n. 2. & 6. de testa. etiam respectu dati à iudice, & testamento facto in loco exempto, & etiam ad Ecclesiam secularem trãslati n. 11. Spino. de testam. glo. 28. n. 20. & seq.

2. Amp. executori reddi debere per executorem qui solus gessit Bertac. de epi. 6. par. Q. 29. n. 64. Munnoz. supr. n. 19. ita dicens pluries vidisse iudicari.

11 1. Lim. principaliter, nam non tenetur executor executori rationem reddere in iudicio; sicut nec tutori tutor, neque curatori curator l. 2. C. de admi. tutor. l. actus ff. eod. tenetur tamen extra iudicium communicare rationes, alias tanquam suspectum remoueri peti potest d. l. actus & l. 3. §. 1. eod. Capra. supra n. 18. & seq. vbi idem dicit de legatis pijs per l. nulli. C. de Episcop. & cleric. & non pijs.

TIT. XV. CAP. III. DE MODO RATIONIS REDDENDÆ.

11 Ratio per executores reddi debet arbitrio boni viri eorum sacramento cui stari debet l. si quis pro redemptione. vbi glo. C. de donat. l. Thais de fideicom. libertat. & tam gestorum quam neglectorum & in totum non pro parte etiam de fructibus & cum restitutione reliquorum & instrumentorum, nec sufficeret reliqua restituere non editis rationibus l. non solum. §. is qui. de lib. legat. & l. fin. eod. tit. Spec. de instrum. editio. §. nunc vero. n. 45 vbi etiam sat esse iurasse semel, nec iterum iurare cogi nisi ex causa Iac. de Aren. de commissar. num. 46. Oldendorp. de executor. testam. tit. 8. Ang. Aretin. de testam. glo. 97. n. 11. Papien. in forma lib. redd. ration. tute. glo. ac executores n. 26. Capra. de executor. vltim. volunt. membr. 8. n. 21. Masc. de probatio. conclus. 709. n. 1. Ricci. collect. dec. 1201.

23 Quam vtili negociorum gestorum actione reddere tenentur ad similitudinem curatoris l. curatoris. de nego. gest. Ang. conf. 96. n. 18. inter conf. vlt. vol.

24 Vel mandati actione si officium susceperint testatore viuente & rogante, vel etiam eo vita functo Capra. d. membr. 8. n. 5. & 6.

25 Arbitrum & calculatorem impetrare possunt qui de acceptis & expensis tantum cognoscat l. si cui libertas de condit. & demonstrat. Oldendorp. supra. versic. decima.

26 1. Amp. sacramento executorum stari debere etiam de expensis magnis etiam secretò factis d. l. si quis pro redemptione. §. 1. Capra. d. membr. 8. n. 25. Mascar. supra. n. 2. & seq. si ita Episcopo visum sit, nisi de mendacio conuicti essent Iacob. a Canib. de executor. vlt. volunt. § nouissimum n. 5. Iacob. de Arena de commissar. n. 46. vbi tamen Episcopum executorem non iurare n. 47. per auth. sed iudex. C. de Episco. & cleric. & Bal. in l. nulli. n. 11. C. eod. & Masc. supra n. 5. & nõ credi executorum iuramento de mendacio conuictis, vel si de ipsorum interesse agatur n. 7. nec de irrationabilibus stabitur eorum iuramento. n. 13. vide infra. lim. 2. & de factis pro redemptione captiuorum. Rim. in §. 1. n. 1361. & seq. Inst. de actio. Seraphi. priu. iura. 32. n. 19. Manci. de iuram. par. 4. eff. 161. & idem de expensis pro domo reparanda eff. 162. post Rim supr. n. 1369. Masca. concl. 709. qui tamen secus probat in magnis. Intrigl. sing. 99. n. 97. lib. 3. Rot. dec. 377. coram Caualer vbi in paruis credi & his quæ aliter probari nequeunt Burs. conf. 28. n. 21.

27 2. Amp. vt librum rationum bonorum distributorũ conficere non teneantur Aman. sing. 234.

28 3. Amp. non peritam per executores offerri posse, quod si acceptata non fuerit, non erit quid executoribus imputetur Imo. in clem. 1. n. 20. & 21. de testa.

29 4. Amp. vt circa paruas expensas eorum dicto stetur vt infra lim 2. & de remissis eorum conscientiæ iuramento ipsorum stari de distributione sine dolo facta Bal. in l. nulli. n. 11. C. de Episco. & cleric.

30 5. Amp. de mala administratione teneri, nec in executores dominium transferri sed solam administrationem Paris. conf. 74. n. 70. lib. 3.

6. Amp. non posse à testatore quoad dolum & culpam nisi leuem aut leuissimam remitti Coua. in c. tua n. 6. de testam. Barbos. de iur. Eccle. vniu. lib. 3. c. 27. n. 42.

31 1. Lim. non stari executorum iuramento quando circa officium male se gessissent, eorumue mendacium argueretur l. si quis adulterij. ad leg. Iul. de adulter. l. dedie. §. fin. qui satisdare cogan. Capra. d. membr. 8. n. 22. & Masc. d. conclus. 709. n. 6.

32 1. Amp. vt etiam si conscientiæ executorum sit facta commissio adhuc ratio reuideri possit an executi sint, & an bene vel male; & an secundum verisimilem mentem testatoris, vel conscientiam boni viri ratione saltem naturali bene informatam Gemin. in c. statutum. §. assessorem ante fin. versic. nota ex his. de rescrip. in 6. Simon de Pret. de interpretatio. vltima. volunta. lib. 5. dub. 2. n. 107. pag. 23.

33 2. Lim. non procedere nec eorum iuramento credi de expensis magnis, quæ debent testibus probari, vel instrumentis Bal. in l. id quod pauperibus. n. 40. C. de Episco. & cleric. & in l. nulli. n. 11 C. eod. Capra. supr. n. 23. & seq. vbi etiam non probari codice rationum & iuramento quamuis in paruis secus sit Mascar. sup. n. 12. Iacob. à Canib. supra n. 4. & in paruis nullam probationem requiri tradit Bursat. conf. 28. num. 11. quod si cappella à testatore commissa, ædificata reperiatur; ab executoribus facta præsumetur & impensa Architectis probabitur quorum duo sufficient: Bal. in d. l. id quod pauperibus. n. 41. & Iacob. à Canib. d. n. 4. & Papien. in d. glo. ac executores n. 27. Capra. supra. n. 36. Tiraq. de iud. in reb. exig. pag. 47. secus dicens in paruis & in legatis magnis testes requiri Bar. in l. diuus. n. 5. si cui plus quam per leg. Falcid.

34 1. Sublim. non procedere in factis minutatim quæ coaceruatæ effectæ sunt magnę quæ codice rationum & iuramento executorum probabuntur Bal in d. l. id quod pauperibus. n. 40. & in l. nulli. n. 11. C. de Episco. & cleric.

& cleric. Iacob. à Canib. supra n. 5. Mascard. d. concl. 709. n. 16.

35 2. Sublim. in expensis quæ secreto fieri debent quæ executorum iuramento probabuntur. l. Theopompus. de dot. præleg. Iacob. à Canib. supra n. 4. Mascard. supra n. 4.

36 3. Sublim. in expensis quæ non possunt facilè probari vt eleemosinæ, istæ enim sacramento executorum probabuntur, licet in alijs puta legatorum solutione secus fit Bal. in d. l. nulli. n. 11. Capra. d. membr. 8. nu. 24. & seq. & de executione vltimæ voluntatis. Guid. Pap. dec. 614. Simo. de Pret. d. dubit. 2. n. 106. pag. 23.

37 4. Sublim. quando ex qualitate executoris eius iuramento standum foret etiam in magnis Bursat. cons. 28. n. 21. & ab Episcopo ex qualitate executorum sacramentum deferri posse Bald. in d. l. id quod pauperibus n. 40. C. de Episco. & cleric. Capra. supra. n. 18. & 34. quia Episcopus est pauperum procurator & partē repræsentat. l. si quis pro redemptione. de donat. Bal. supra. Papien. supra. n. 26. Masc. supra. n. 7.

38 5. Sublim. vt si expensæ quas executores fecisse dicunt verisimiles sint eorumdem iuramento probentur, quamuis alioquin secus fit Capra. d. membr. 8. n. 32. & seq. vbi multos tradit modos expensas probādi etiam coniecturis & n. 36. libro rationum cum iuramento verisimiles probari & Mascar d. conclus. 709 n. 13. 14. & si appareat aliquid verisimiliter expendisse, In cœteris rectè omnia erogasse præsumetur Anchar. cons. 436. col. 3. versic. præterea præsumendum Meno. lib. 2. præsump. 63. n. 4 & si liber in aliquo veritatem continere compertum sit, in magnis etiā ei credi debet de magis cōi. Rot. Rom dec vltim. n. 15. & seq. par. 1. diuersor. & dicit Capra supra. n. 36. ex bono & æquo rationes reddendas arbitrio iudicis, qui personæ qualitate perpensa; eiusque de quo agitur quantitate in aliquibus executorum iuramento stabit, & in aliquibus plenas requiret probationes, & in aliquibus eorum conscientiæ credet n. 37. Tiraq. in l. si vnquam. C. de reuoc. donat. in præfatio. n. 51. & seq & de expensis funerum si rationabiles sint Viui. dec. 307. Ricci. collect. decis. 2170. versic. quo verò.

39 3. Lim. executoribus non credi de commissione sibi ipsis secretò per testatorem facta Paris cons. 31. n. 28. lib. 4. Rui. cons. 68. n. 14 lib. 1. Mascar. d. concl. 709. n. 19. licet eius iuramento stari deberet si de tali commissione constaret. Rota. dec. 377. n. 5. coram Caualer. alias duo requiri ait vt cesset executoris interesse, & fide dignus sit n. 4.

40 Contrarium tenet Salic. in l. nulli. n. 13. C. de Episco. & cleric. per d. tex. & l. Theopompus de dot. prælega. Feli. in loco citato per Mascard. supra. & hoc casu nō teneri rationem reddere, nec legatarium declarare. Anchar. cons. 436. n. 3. versic. præterea probabiliter. Vinc. de Franch. dec. 484.

41 4. Lim. & declara vt expensæ per executores factæ legatarijs imputentur, & de legatis detrahantur, præsertim si legatarius solitus esset suis operibus victum parare, alioquin ratio haberetur eius quod executores domi suæ expendere soliti essent, ac debuissent, nisi testator captiuos redimi iussisset, tunc enim expensa omnis hæredi imputaretur l. & si. §. 1. de administrat. tutor. l. sed & si. §. quod autem de petitio. hæredita. Capra. d membr. 8. n. 28. & seq. Iacob. à Canib. de executor. vltimar volu. . at. par. 3. n. 6. & eas retinere posse Bursat. cons. 28. n. 10. Couar. in cap. Ioannes. n. 6. de testam. Paris. cons 26. n. 18. 19. lib. 4. quod si pro vno legato expensa facta sit illi imputabitur. Capra. supra. n. 39. & si certa quantitas relicta sit pro captiuorum redemptione vel alia causa de ipsa summa expensæ necessariæ faciendæ sunt n. 40. quamuis hæredi imputetur omnis expensa quando captiuos redimi iussisset.

42 5. Lim. rationem semel redditam iterum non esse reddendam l. semel. C. de apoch Oldendorp. d. tit. 8. versic. vndecima. dixi in tract. tutorum. tit. 34.

43 6. Lim. non teneri insolidum executores sed prout quisque administrauit l. cum alicui. in fine. de nego. gest Aret. cons. 66 n. 5. Franch. cons. 116. n. 48. inter cons. vltim. volunt. Bursat. cons. 299. n. 5. 6. cessante dolo vel culpa vt per eum, & vbi insolidum tenerentur beneficium diuisionis haberēt, & ordinis, si omnes soluendo essent Rimin. cons. 435. n. 13. vbi quando essent hæredes Bursat. supra. n. 7. licet in tutoribus secus dicat n 8. vide supra. cap. 1.

44 7. Lim. quando redditio rationum fuisset à testatore vel inter viuos remissa, quamuis non operetur respectu reliquorum & doli l. si seruus. de legat. primo. l. cū tale § quid ergo. de condit. & demonstr. Oldendorp. supra. qui de neglectis non teneri subdit & l. Aurelius. §. filius de lib. leg. Imo. in clem. 1. n. 16. de testam. de solo dolo hoc casu teneri, cum non facta remissione, de culpa etiā & negligentia teneatur, vt quiuis alius ratione officij tenetur Papien. d. glo. ac executores. n. 12. vbi remitti posse, & id omne eis legari in quo debitores apparerent. Paris. cons. 45. n. 21. & 22. lib. 3. dixi in tract. tutor. tit. 34. & supra. n. 2.

45 8. Lim. in particularib. executoribus qui inuentarium facere, & rationem reddere non tenentur Bursat. cons. 28 n. 16.

46 9. Lim. non teneri rationem reddere post annos 40. Papien. d. glo. ac executores. n. 25. vide supra. cap. 1. amp. 2.

47 10. Lim. & declara vt si constet executorem aliquam summam fideliter erogasse, totam summam erogasse præsumatur Anch. cons. 436. n. 3. Viui. dec. 132. n. 7.

BAL-

BALTHASSARIS THOMASII. I. C. LVCENSIS.

TRACTATVS SECVNDVS. DE LEGITIMIS EXECVTORIBVS VLTIM. VOLVNTATVM.

Tit. I. Cap. I.

QVIS LEGITIMVS SIT EXECVTOR.

SVMMARIVM.

1 *Legitimus executor quis sit.*

1 Legitimus executor dicitur cui potestas seu officium vltimas voluntates exequendi à iure sine hominis dispositione tributa est, vt Episcopus §. sin autem specialiter, & §. sequen. authen. de Ecclesiast. tit. Spec. de instrum. editio. § nunc verò aliqua sub n. 1. Luc. de Pen. in l. 1. col. fin. versic. tertio competit C. de expens. Iudo. lib. 11. Capra. de executor. vlt. volunta. membr. 8. nu. 41. Papien. in form. libel. rat. red. glo. ac executores. n. 2. Carpa. cap. 157. n. 12.

TIT. II. DE SPECIEBVS LEGITIMORVM EXECVTORVM VLT. VOL.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus dicitur legitimus executor loci originis, domicilij testatoris, vel vbi eius bona consistunt. lim. num. sequent.*
2 *Episcopus loci rei legatæ exequetur.*
3 *Episcopus loci vbi res vendenda pro præcio distribuendo reperitur exequetur.*
4 *Episcopus originis vel domicilij exequitur vbi in loco rei vendendæ non adsit Episcopus.*
5 *Episcopus quando exequatur vel non, dic vt ibi.*
6 *Prælati inferiores ordinariam iurisdictionem habentes legitimi executores sunt.*
7 *Delegatus ab Episcopo legitimus executor est.*
8 *Capitulum mortuo Episcopo legitimi executoris loco succedit amp. nu. seq.*
9 *Capitulum compellit executores vt exequantur.*
10 *Archiepiscopus defuncto, infirmo, vel absente Episcopo officium executoris exercet.*
11 *Princeps secularis vltimas voluntates exequi potest.*
12 *Iudex secularis vltimas volūtates exequi potest lim. n. seq.*
13 *Iudex secularis non exequitur sed ad exequendum executores cogit.*
14 *Abbas, & Archidiaconus Episcopalem iurisdictionem in loco habentes sunt administratores legitimi.*
15 *Episcopus & legitimus executor etiam nō pia legata exequuntur vt ibi.*
16 *Episcopus legitimus est executor non obstante prohibitione testatoris.*
17 *Legitimus executor exequitur quando testamentarius vel legatarius contra debitorem hæreditarium agere noluit.*
18 *Executor legitimus exequitur absentibus bannitis vel excommunicatis executoribus.*
19 *Executoribus mortuis Episcopus succedet & exequetur.*
20 *Executor legitimus succedit testamentarijs in tempore præfixo competenti non exequentibus lim. num. seq.*
21 *Legitimus executor non succedit si maior pars exequi velit nec minor rationabiliter contradicat.*
22 *Episcopus executore remoto subintrat.*
23 *Episcopus exequi potest executore dato tempore debito non exequente.*
24 *Executore male arbitrante Episcopus succedit.*
25 *Executor exequi recusans per Episcopum cogi potest captis pignoribus.*
26 *Legitimus executor succedit eo dato executore qui esse non possit.*
27 *Episcopus alijs suas vices ex causa committere potest.*
28 *Legata pro anima exequenda sunt etiam si dubitetur an testator Saracenus, vel Christianus sit.*
29 *Episcopus nomine pauperum possessionis immissionem petere potest.*
30 *Incerta existente facta declaratione à testamentario, Episcopus declarat.*
31 *Executor qui officium in manu Episcopi renunciauit non potest sine eius consensu reassumere officium.*
32 *Legitimus exequi non potest extante testamentario nisi negligat per annū vel fraudis suspectus existat amp. n. seq.*
33 *Executore testamentario negligente ei à testatore substitutus succedit, non autem Episcopus.*

 34 *Hæres*

34 *Hæres Episcopum præuenire potest, quando testator nullo dato executore summam taxauit.*
35 *Executor testamentarius & Episcopus si certa sit persona & dispositio nisi vt facti merus executor se non potest ingerere.*
36 *Episcopus exequens non libero sed regulato debet arbitrio vti.*
37 *Ecclesiasticus iudex quibus casibus in seculares cognoscat.*
38 *Episcopo negligente superior exequitur.*

TIT. II. CAP. I.
DE SPECIEBVS LEGITIMORVM EXECVTORVM VLT. VOL.

1 EPiscopus legitimus dicitur executor, loci videlicet originis, vel domicilij testatoris, aut vbi sunt testatoris bona, vt prius exequatur episcopus loci bonorum, secundo loco episcopus originis, quæ si dubia fuerit, episcopus domicilij legitimus erit & exequetur quòd si dubium foret domicilium, episcopus loci in quo testator decessit exequetur vt illegitimus l. nulli. C. de episcop. & clerie. cap. nos quidem & cap. si hæredes de testam. Azo. in sum. C. de episcop. & cleric. nu. 20. Specul. de instrum. editio. §. nunc verò. n. 1. & 81. Bal. in l. nulli. n. 14. C. de episc. & cler. vbi subdit quod si bona in diuersis diœcesibus existant cuiusque loci episcopus exequetur Iacob. à Canib. de executor. vltim volunt. part. 1. n. 12. Ang. Aretin. de testam. glo. prima. n. 97. Luc. de Pen. supr. versic. tertio. & versic. 4. Coua. in cap. si hæredes. n. 1. & 4. & in cap. Ioannes. n. 2. & sequent. de testam. Capra. d. membr. 8. n. 42. 57. & seq vbi nu. 69. subdit gesta per episcopum loci in quo testator obijt valida esse, nec originis episcopo superueniente non reuncari & nu. 65. & sequent. eum exequi subdit qui potest exequi celerius; quod si episcopus originis, vel domicilij, aut loci in quo testator decessit fuerit executus de iure, non potest de facto exequi quoad bona alibi existentia nisi literas mittat ad Episcopum loci bonorum n. 70. & sequent. vbi etiam Episcopum executoris compellere eum posse ac debere n. 72. & si officium acceptarit in loco domicilij ibi executor compelletur n. 73. Rebuf. de sentent. prouisionalib. in præfat. n. 80. subdens quod si Episcopus negligens fit, Metropolitanus exequetur. n. 81. per. §. fin autem hæc authent. de Eccles. tit. & Iacob. à Canib. d. part. 1. n. 12. Boer. decis. 39. nu. 15. & sequent. Simon. de Pret. de vltim. voluntat. lib. 5. dubitat. 2. nu. 3. pag. 14. Oldendorp. de executor. testam. tit. 7. versic. secundum. vide supra tract. 1. tit. 9. Scain. decis. Bono. 44. n. 62. & ex Sacr. Concil. Trident. sess. 22. cap. 8. vt delegati Sedis Apostolicæ omnium piarum dispositionum sunt executores. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 9. nu. 4. vbi etiam non obstante testatoris prohibitione Episcopū posse exequi Surd. de alim. tit. 8. priuil. 32. negligente executore post annum Episcopum exequi sed annus non currit impedito nisi in legatis pijs nisi impedimētum proueniat à natura rei faciendæ & intra annum facta bina monitione transferri sed est controuersum vt per eum Conrad. templ. om. iud. lib. 1. cap. 5. §. 4. fol. 175. vbi latè quæ in hoc possit Episcopus & debere distribuere in loco testamenti vel male ablatorum Ciatlin. contro. foren. cap. 5. n. 15. vbi etiam pecunia relicta vt in bonis in alia diœcesi inuestiatur originis Episcopum exequi & obseruantiam attendi Leo. thes. fori Eccle. par. 4. cap. 2. n. 45.

2 1. Lim. & declara vt si species aliqua legata sit quę alicubi existat, tūc loci rei sitæ Episcopus exequetur. glo. & Doc. in l. nulli. C. de Epis. & cler. Iac. a Canib. d. par. 1. n. 14. & alij supra citati.

3 2. Lim. quando quantitas deberetur, tunc enim ille exequetur vbi res est quæ vendi debet pro d. quantitate soluenda, si res illa in vno loco sit, si verò in vtroque loco esset vterque exequeretur l. cum res. de leg. primo, Iacob. à Canib. d. n. 14.

4 3. Lim. vt si res legata vendenda in neutro d. locorum reperiatur, Episcopus originis, vel domicilij ut supr. attendetur & exequetur. Iac. à Canib. d. n. 14.

5 4. Lim. ut infra in limitationibus omnium legitimorum executorum; & ubi testator executore negligente alios substituisset, sibi metipsi executorem substituisset Cepol. caut. 209. Durant. de tut. caut. 6. Spino. de testa. glo. 28. n. 40. infra nu. 33. & quando testator tempus prorogasset uel currere noluisset Durant. sup.

5. Lim. quando intra annum cœptum fuisset opus plures annos requirens Spino. supra. n. 41.

6. Lim. nam in sua diœcesi tantum existentia eius Episcopus distribuet Rom. consl. 150.

7. Lim. nam in oblationibus imagini factis Parochus præfertur. Rot. dec. 37. nouis diuers.

6 Prælati inferiores si ordinariam habeant iurisdictionem legitimi executores sunt præsertim Vicarij Episcopi, quibus ultimarum uoluntatum executio committi potest Iacob. a Canib d. part. 1. n. 12. Capra. supra. n. 43. Coua. in cap. Ioannes n. 1. de testam.

7 Delegatus etiam ab Episcopo legitimus erit executor Iacob. à Canib. d. n. 12. & 13. quem potest ex causa Episcopus dare ut infra amp generali. 12. Capra. supr. n. 74 & seq. uide infra tit. 5. Coua. supra. n. 3.

8 Capitulum mortuo Episcopo legitimus dicitur executor Spec. de instrument. editio. §. nunc uerò. n. 78. uers. 83. Iacob. à Canib d. n. 12. Capra. d. memb. 8. n. 44. & seq. secus tamen si Episcopus abesset, uel esset infirmus tunc enim daretur coadiutor. n. 49. & 50. Specul. supra n. 79. de communi Couar. in cap. Ioannes. n. 2. de testam. Papien. in d. glo. ac executores. n. 2. ubi idem de Oeconomo inquit.

9 1. Amp. quoad compellendum datos executores ad officium executoris exercendum; licet quoad rationē reddendam Episcopus id possit quia habet tunc ordinariam, quamuis inferior id non possit Imo. in clem. 1. n. 13. de testam.

10 Archiepiscopus mortuo uel infirmo existente Episcopo uel absente, exequi non potest; poterit autem Episcopo negligente Specul. d. §. nunc uerò. n. 79. uers. 85. Capra. supra. n. 51. & seq.

11 Princeps etiā secularis ultimas uoluntates exequendi potestatem habet l. hæreditas. de petitio. hæred. Luc. de Pen. in l. 1. col. finali. uersic. quarto competit. C. de expens. ludor. lib. 11. Rebuf. de sentent. prouis. in præfatio. n. 82. Simon. de Pret. de ultim. uolunt. lib. 5. dub. 2. n. 3. pag. 14.

12 Iudex etiam secularis exequi potest præsertim in casibus quibus non potest Episcopus exequi legitimus executor

executor censetur Spec.d.§.nunc verò. n.80. vers. 86. Luc.de Pen.d.col fin.versic.item prætori de communi Capra.d.membr.8.n.53.maximè intra annum Couar.in cap.si hæredes.n.1.2.& 3.de testam. vbi etiam quemlibet petere posse executionem vltimarum voluntatum fieri Rebuf. de sentent. prouisional. in præfat.n.83. per l.si quis sepulcrum.§. prætor de religios. & sumpt.funer.Iacob. a Canib.de execut.vltimar.volunt.part.1.n.13.Oldendorp. de executor. testam. tit. 7.versic.magistratum.vbi mixti fori esse, & præuentioni locum probat Spino.de testam. glo.28.n.23.

13 1.Lim. nam non potest ipse exequi, nec dicitur legitimus executor, sed potest executorem, vel hæredem, vt exequantur, compellere Capra.d.membr.8.n.53. & seq.

2 Lim. in testamento vsurarij, vel incestuosi facta prohibitione per Episcopum Conrad. in templo om. iud. lib.2.cap.5 §.4 n.3.fol.175.

14 Abbas etiam & Archidiaconus } iurisdictionem Episcopalem habentes in loco, sunt legitimi administratores Iacob. à Canib.d.part.1.n.12.Couar.in d. cap. Ioannes.n.1.de testam.

Deputati ad fabricam S. Petri habent facultatem exequendi pia legata intra tempus non execu. vt S. Congreg. declarauit. Barbos.collecta bullar.verbo. fabrica.fol.352.

15 1.Amp. generaliter vt Episcopus & legitimus executor etiam non pia legata exequantur, quando nullus a testatore datus fuit executor; licet eo dato secus sit l.1.C.de sacr.san.Eccles.cap.vltima voluntas.§.sed alius 13.Q 2.Capp.Tholos.dec.112.& dec.51.vbi intelligit si ex officio procedat non ad instantiam legatariorum Tiraq.in tract.le mort.sais.lè vif. par.7. declarat.5.n.9.Coua.in cap.si hæredes nu.4.& in cap. Ioannes.n.2.& seq.de testam.Diana.de nume.Eccles. resol.98.par.1.tract.2.vbi si datus executor intra annum executus non sit & de immun.Eccl. par. 3.resol. 21. ex communiori etiam si sola prophana sint legata instante legatario post annum cogere posse hæredem ac executorem vt legata præstet post Moli.de iust. tom.1.tract.2.disp.250.n.5.& Barbos.collect.tom. 1.lib.3.tit.26.cap 6.n.12. & hæredes cogit vt legata etiam non pia soluant ex cõmuniori Alex. cons. 239. in fi. lib.6. & Conrad. supra & si executor intra annũ non exequatur Gutier.prac. QQ.lib.1.Q.44.n.4. Genua.in prax. Archiepi.Neap.cap.69 n.25. Barbo. de offi. Episc.part.3 alleg. 82.n.15. Ciarlin. contro. forens.cap.21.n.14.

16 2. Amp. etiam si testator Episcopo executori legitimo prohibuerit ne se ingereret in administratione, adhuc enim gerere potest & exequi nisi testator aliũ dedisset executorem Aufr. ad Cappel. Tholos. supra Iacob. à Canib.de executor. vltim. vol. versic. seu §. quæro tertio n.1. est tex. in cap. tua. nobis de testa. & in argum. l. nemo potest. delegat. primo. Papien. in forma.libel redden.ratio.tut.glo.ac executores nu. 7. Coua.in d.cap.tua n. 6. de testam. Bursat. cons. 226. n. 2 4. vide supra tit.14.cap.1. Leo.thes.fori.Eccles. par.4.cap.2.n.46.

17 3. Amp. vt legitimus exequatur quando legatarius vel testamentarius executor contra debitorem hæreditatis agere non vult Doc.in l nulli C.de Episcop.& cleric. Iacob.à Canib. supra.n.2.

18 4.Amp. legitimum exequi, executoribus absentibus, bannitis, vel excommunicatis d.l. nulli. & l si quis ad declinandam C.de episc.& cler. Iac.à Can.sup.n.3.

19 5.Amp. mortuis executoribus episcopum succedere & exequi §.sin autem qui auth. de eccles. tit d.l.nulli. §.1.d.cap.tua de testam Iacob. supra.n.4. & 14.

20 6.Amp. legitimum exequi, testamentarijs in tempore sibi præfixo non exequentibus vbi competens esset. Iacob supr.n.9.

21 1.Lim. quando maior pars parere vellet, nec minor rationabile aliquid opponat, & probet Iacob. d. n. 9. vbi tamen Spec. citat negantem hoc casu episcopum succedere, nisi gratificando rationabiliorem partẽ, vel per Commissarios tertium eligi iubendo.

22 7. Amp. episcopum remoto executore dato succedere Iacob. à Canib.sup.n.10.

23 8.Amp. vt si debito tempore executor non exequatur; episcopus exequi possit Iacob. supra. n.11. vide supra.tit.14.cap.1.

24 9. Amp. quando executor male arbitratur vel exequitur, tunc episcopus exequetur idest, si fuerit executus vlterius non arbitretur, sed si non fuerit arbitratus, arbitrari cogatur, & si male sit arbitratus, episcopus eius arbitrium non sequetur, sed factum tractabit, & per se implebit, si tamen certum sit male executum, si verò dubitetur ad arbitrium boni viri recurretur Iacob. à Canib.supra n.13.

25 10. Amp. vt executor viuens exequi nolens per episcopum captis pignoribus compelli possit Iacob. à Canib. sup.n.14.

26 11. Amp. episcopum succedere vel alios legitimos executores coexecutore dato, qui esse non potest §. si autem. authent.de ecclesiast titul. cap. nos quidem de testam. Iacob. de Arena. de commissar. nu. 20. & spurio dato executore episcopum succedere Bal. in l. si quis ad declinandam. nu.11. C. de episc. & cleric.

27 12. Amp. vt episcopus alteri suas vices possit ex causa committere Bal. in l. nulli. nu. 8. C. de episcop. & cleric. Couar. in cap. Ioannes nu. 2. sequent. vbi suo subdito delegare posse de testam. Iacob. à Canib. d. part. 1. nu. 12. Conrad. supra licet alij non possint.

28 13. Amp. relicta pro anima exequenda esse etiam si ignoretur an testator sit Saracenus vel Christianus, vbi enim de origine vel domicilio non apparet, vbi te inueniam ibi te iudicabo Bal. in l. nulli. nu. 12. C. de episco. & cleric.

29 14. Amp. vt episcopus nomine pauperum petere possit immissionem possessionis Bal. in l. si quis ad declinandam. nu. 6. C. de episcop. & cleric. & agere etiam contra tertium possessorem Gutier. prac. QQ. lib.4.cap.29.Ciarlin. contro. forens.cap.28.n.25.

30 15. Amp. vt si incerta sit declaratio per testamentarium facta puta ad pauperes declarandos qui etiam futuros declarauit, episcopus succedat. Bal. supra. n.12.

31 16. Amp. vt si executor in manibus episcopi renunciauerit, non possit sine episcopi consensu etiam reintegra officium reassumere Bal. in l deberi n.2.C. de fideicom. liberta.per. cap. licet de procur. in 6.

17. Amp. capitulum sede vacante executores cogat Spino.de testa. glo. 28.n.20.

18. Amp. vt episcopus in bonis Peregrini intestati succedat vt eius hæredibus præstet illius bona si fieri pos-

fit, alijs in pias causas distribuet auth. omnes peregrini. C. communia, de succes. Bonacci. de restit. disp. 1. Q 3. punct. 5. n. 5. Gallus. de except. succ. tit. 4. excep. 6. n. 6. part. 1. nisi lege loci fiscus vocetur Coua. in reg. peccatum. de reg. iur. in 6. in 3. par. relect. 1. n. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 27. n. 8.

19. Amp. ne dum Episcopus sit legitimus executor sed omnis habẽs quasi episcopalem iurisdictionem Abb. in c. Ioannes. n. 2. Coua. nu. 1. de testm. Barbos. de iur. Eccl. vniu. lib. 3. c. 27. n. 32. & omnes actiones habet quas hæres vel testamentarius executor habet Conrad. d. lib. 2. c. 5. §. 4. n. 2. vers. habet fol. 175.

20. Amp. vt Episcopus constito legitime de executoris negligentia nedum possit verum etiam exequi teneatur volũtatem testatoris Barbosa. n. 40. etiam testator contrariũ disposuisset cap. tua nobis 17. vbi Coua. n. 6. Barbos sup. n. 41.

21. Amp. vt nõ modo executio verum etiam electio deuoluatur Coua in cap. nos quidem n. 7. de testa. de veriori & communiori Barbos. sup. n. 45.

22. Amp. exequi posse piam causam etiam in laicos Gratia. discep. 60. n. 31. Ciarlin d. cap. 21. n. 21.

23. Amp. exequi pia legata etiam ante annum licet hæres pœnam non incurrat nisi post sex menses, & quoad prophana post annum Gutier. pract. QQ. lib. 1. Q. 44. n. 4. Ciarli. sup. cap. 28. n. 22

32 1. Lim. generaliter non posse Episcopum vel legitimum executorem exequi si testamentarius extet executor nisi per annum neglexerit, vel de fraude suspectus foret Bal. in l. nulli. n. 5. C. de Episc. & cleric. Imol. in clẽ. 1. n. 12. de testam. Beninca. de pauperta. Q. 8. tertio. speciali. vltim. volunta. n. 45. Meno. lib. 4. præsump. 125. n. 3. & de exequendo monitus fuerit & adita fuerit hæreditas Barbosa. de iure Eccl. vniu. lib. 3. c. 27. n. 31. & 34. idem probans de alio intra certum tempus iudicare debent vt non teneatur non requisitus, & vnica sufficiet monitio pro deuolutione ad Episcopum non pro commodi priuatione quia duæ exigẽtur n. 35. decretum monitionis à iudice fiet notificatio autem per nuncium vel epistolam n. 36. & generales monitio sufficiet n. 37.

33 1. Amp. vt negligente testamentario si testator de alio executore prouidisset nõ succedat Episcopus Bal. in authen. licet testator. in fine C. de Episco. & cleric. Boer. dec. 39. n. 15. & seq. Barba. consf. 23. lib 3. Scain. Rot bono. dec. 44 n. 62. Spino. d. glo. 28. n. 40. Durant. de tuto. caut. 6. n. 3. Rot. dec. 121. nouis diuers. vbi si vnus plurium executorum nõ fuisset interpellatus vel mora cessaret ob incertitudinem & 213. vbi quando successiue plures vocati fuere omnes esse monendos.

34 2. Lim. quando testator nullo dato executore summã taxauit, tunc enim licet Episcopus exequi posset, eum potest hæres præuenire §. si quis in nomine auth. de ecclesiast. tit. Bal. in d. l. nulli. nu. 6. intelligens si bona fide hæres præuenerit, Tiraq. in tract. le mort. saisit le vif. part. 7. declaratio. 5. n. 5.

35 3. Lim. vt si certa sit persona & dispositio, non possit testamentarius executor nec Episcopus nisi vt merus executor facti Bal. in l. si quis ad declinanda n. 13. C. de Epi. & cler. per l. hæreditas. in fine de petit. hæred. & cap. nos quidem. de testam.

36 4. Lim. Episcopum non libero, sed regulato arbitrio vti debere Bar. consf. 194. n. 3 in fine. Paris. consf. 45. in fine. lib. 3. Meno. lib. 4. præsump. 125. n. 4.

5. Lim. non procedere contra Priores &c. monasteriorum nisi constaret de eorum negligentia Moli. de iust. & iur. disp. 251. vers. dubium fic Rot tenuit vt per Mar. Muta. dec. 2. n. 19. vbi n. 10. si conseruatores intra menses non eligantur religiosos coram Episcopo conueniri posse.

37 5. Lim. non posse ecclesiasticum se ingerere de relictis per defunctum in peccato mortali nisi cõtritum obijsse constaret c. à nobis. 2. vbi Abb. de sent. excom. Bargos. in c. 1. n. 14. de emp. & vend. vbi alios casus ponit quibus ecclesiasticus in seculares cognoscit.

38 6. Lim. vt Episcopo negligente superior exequatur Bal. in l. nulli. n. 15. vers. sed si C. de Episc. & cleric.

TIT. III.
QVÆ FACERE TENEATVR LEGITIMVS EXECVTOR.
SVMMARIVM.

1 *Executor legitimus inuentarium facere, ac rationes reddere tenetur lim. num. seq.*

2 *Inuentariũ à testatore remissũ legitimus executor facere nõ tenetur.*

3 *Satisdare legitimus executor non tenetur.*

TIT. III. CAP. I.
QVÆ FACERE TENEATVR LEGITIMVS EXECVTOR.

1 EXecutor legitimus inuentarium facere, & ratione reddere tenetur l. nulli §. cum autem C. de Epis. & cler. clement. 1. de testam. Capra. de executor. vlt. vol. membr. 8. n. 77.

2 1. Lim. non procedere quando inuentarij confectio fuisset à testatore remissa quod facere potest, quamuis redditionẽ rationũ remittere minime possit l. final. C. de tutor. & curat. l. tutores. de administr. tut. Capr. supra. n. 78. & 79. vbi in totum eam remittere non posse ostendit.

3 Satisdare tamen non tenetur l. nulli. C. de Episcop. & cleric. Bar. in l. 3. n. 3. de alim. & cibar. legat.

TIT. IV.
DE ACTIONIBVS EXECVTORIBVS LEGITIMIS COMPETENTIBVS.
SVMMARIVM.

1 *Legitimus executor in iudicio agere potest contra hæredes & hæreditarios debitores pro testatoris voluntate exequenda conditione ex l. &c.*

2 *Executor legitimus agens in defectum executorum experiri potest actionibus quibus testator potu fset.*

3 *Episcopus sine capitulo exequitur, delegat, & executores compellit.*

4 *Legitimus executor nomine pauperum adire & exequi potest amp. num. seq.*

5 *Executor particularis hæredes ex officio compellere potest.*

6 *Executor legitimus nomine pauperũ et pij loci agere potest.*

7 *Legitimus executor pia causa excepta, & his quæ ad honorem & authoritatem defuncti pertinent exceptis legatariorum nomine agere non potest.*

8 *Executor legitimus ad pias causas agit tantummodo.*

9 *Executor legitimus vt vir bonus procedere potest.*

TIT.

TIT. IV. CAP. I.
DE ACTIONIBVS EXECVTORIBVS LEGITIMIS COMPETENTIBVS.

1 Agere potest in iudicio legitimus executor cōtra hæredes & debitores hæreditarios, pro testatoris voluntate exequenda condictione ex l. nulli. C. de Episc. & cleric. & l. si quis ad declinādam eod. tit. vbi Bar. n. 3. vel in factum actione l. quoties. de præscr. verbo. Capra. de execut. memb. 8. n. 80.

2 1. Amp. vt si agat in defectum executorum, experiri omnibus actionibus possit quibus testator potuisset e. si hæredes. §. nos quidem. de testam. auth. licet. C. de Episc. & cleric. Capra. d. memb. 8. n. 81.

3 2. Amp. vt Episcopus sine Capitulo exequi possit, executorem compellere, & alteri puta Vicario suo delegare; quamuis a testatore datus executor hoc nō possit, cum secundum suam conscientiam distribuere debeat l. nulli. C. de Episc. & cleric. Capra. de executo. d. membr. 8. n. 74. & seq. vide supra hoc tracta. 2. tit. 2.

4 3. Amp. vt pauperibus institutis, vel si bona inter pauperes distribuenda sint nullis constitutis executoribus, vel datis negligentibus, seu exequi nolentibus, ita vt potestas exequendi in legitimum transferatur, legitimus adire, & nomine pauperum agere possit, & conueniri l. si quis ad declinandum vbi Bal. n. 4. & seq. C. de Episcop. & cleric & ex l. fin. C. de edict. D. Adria. tollen. immissionem in possessionem nomine pauperum petere vt per eum Capra. sup. n. 82. & 83. & hoc quando legitimus executor est vniuersalis vt supra scilicet pauperibus institutis, vel si nullo instituto hærede, bona sint inter pauperes distribuenda, vel solis pauperibus, vel loco pio institutis Capra. d. n. 83.

5 1. Subamp. etiam si sit particularis executor, adhuc etenim potest hæredes ex officio compellere & alios ad quos spectat vltimam volūtatem exequi in relictis ad pias causas, vel in his quæ spectant ad honorem, vel authoritatem testantis l hæreditas. in fine. de petit. hære. l. l Quintus de annu. legat. Capra. sup. n. 84.

6 4. Amp. vt legitimus executor nomine pauperum vel pij loci agere possit cum sit legitimus administrator & defensor cap. cum dilectus. de succes. ab intesta. d. l. si quis ad declinandam Capra supra. n 85. eique remedium adipiscendæ competit. Meno de adip. rem. 4. n. 156. & seq. vbi amp. & lim. sequitur Gonzal. reg. 8. cancel. glo. 5. §. 7. n. 90.

7 1. Lim. non posse legitimum in alijs relictis prçterquā ad pias causas, & his etiam exceptis quæ pertinent ad honorem & authoritatem defuncti nomine legatariorum agere, sicut nec testamentarius executor poterat eo casu quo ad legitimum exequendi potestas deuoluitur; quamuis legitimus possit ex officio hæredem vel alium compellere qui defuncti voluntatem exequi debet cap. Ioannes. & cap. tua de testament. Capra. d. membr. 8. n. 86.

8 2. Lim. non procedere nisi in relictis ad pias causas Alex. in l. qui liberis. §. hæc verba n. 8. de vulga. & pupilla. vide supra hoc tractatu. tit. 2. prima amp. generali.

9 3. Lim. nam procedere debet vt vir bonus, & ea facere, quæ ille, cuius loco extitit subrogatus, iuxta formam à testatore præscriptam facere tenebatur Ruin. cons. 48. n. 20. lib. 2. Simon. de Pret. de vlt. volunt. lib. 5. dubitat. 2. n. 36. pag. 17. dum tamen vt testator iusserit, possit executioni mandari n. 37.

TIT. V.
DE POTESTATE LEGITIMI EXEC. IN EXTRAIVDICIALIBVS.

SVMMARIVM.

TIT. V. CAP. I.
DE POTESTATE LEGITIMI EXEC. IN EXTRAIVDICIALIBVS.

1 Legitimus executor omnia gerere potest quæ testamentario concessa sunt Capra. d. membr. 8. n. 90.

2 1. Amp. vt non possit à testatore prohiberi in casu quo ad ipsum iurisdictio de iure spectat Capr. supra n. 93. & seq. vide supra tit. 2. ampliatio. 2. generali hoc eodem tract. 2.

3 1. Lim. quando testator in defectum vnius alium executorem constituisset Capra. supra. n. 96 vide vbi sup.

4 2. Amp. vt possit Episcopus facere cōstitutionem circa vltimarum voluntatum executiones, quæ seruari debet Capra supra. n. 97. quæ quando locum habeat vide supra tract. primo. tit. 14. cap. 1.

5 1. Subamp. procedere in capitulo in locum executoris succedente Capra. supra. n. 98.

6 3. Amp. vt bona distribuenda capere possit, si pauperes vel pius locus hæres scriptus sit l. si quis ad declinandam C. de Epis. & cler. Capr. d. memb. 8. n. 87. etiā per procuratorē Rot. dec. 630. n. 3. & seq. corā Caual.

7 4. Amp. vt quamuis testamentarius executor ex dispositione

fitione testamẽti sine alicuius cõsilio exequi nequeat, in legitimo tamen secus est, quia legitimus ex iurisdictione, non ex permissione testant s exequitur auth. licet. C. de Episc. & cler. cap nos quidem. cap. si hęredes. de testam. Capra supra n. 91. & seq.

8 5. Amp. vt legitimus transigere, pacisci, & alia facere possit, quę testamẽtario executori permissa sunt, cũ in ipsũ potestas testamẽtarij trãseat l. si quis ad declinãdam & l. nulli C. de Epis. & cle Capr. d. tit. de exec. vlt. vol. memb. 8. n. 89. vide sup. tract. primo. tit. 13. c. 16.

9 6. Amp. vt legitimus terminum executoribus prorogare possit Bal. conf. 207. n. 1. lib. 3. Papien. in form. libel. ad redden. ration. tute glo. ac executores nu. 11. vide supra tract. 1. tit. 14. cap. 1. lim. 1.

10 7. Amp. vt legitimus substituere alium sibi subditum possit ad not. in cap pastoralis de offic. delega. & in l. 1. C. qui pro sua iurisd. t ouar. in c. Ioannes. de testam. n. 3. qui potest idem quod executor prior, nisi prioris industria electa fuisset, vel executio in certo loco facienda esset Simon. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dub. 2. n. 35. & seq pag 17. Cotta. in mem or. verbo. erogatorij vide supra. tit. 2. hoc 2. tractatu.

11 1. Lim. nam si plurium executorum aliquis superfit, non potest legitimus alium subrogare, quia in defectum vel ob maleficium tantum subrogare potest Io. And. in cap. religiosus n. 4. de testam. in 6. per cap. nos quidem & cap. tua nos. eod. tit.

8. Amp. posse vendere quæ pauperibus in genere relicta fuere sine solemnitatibus & præcium pauperibus dare Bal. in auth. hoc ius. n. 3. C. de sac. san. Eccl. Redoa. de reb. Eccl. pag. 232. n. 12. subdẽtes posse etiam Episcopum pauperibus certi loci puta hospitali cui acquirẽtur vt alia eiusdẽ hospitalis bona & pag. 161. n. 1. & 2.

12 1. Lim. nam si alius esset institutus hæres in bonis pauperibus distribuendis, tunc bona caperet executor tenetur de manu heredis l. nulli. §. fi. C. de Epis. & cler. alio. de alim. legat. Capr. d. membr. 8. n. 88.

13 1. Sublim quando testator expræssisset, quod pauperes vel legatarij a se ipsis caperent. l. Titia. cum testamento. §. 1. de leg. primo Capra. supra. n. 89. Durant. de tutor. & executor. caut. 10. n. 3.

14 2. Lim. quando testator in defectum primi executoris de secundo prouidisset, tunc enim nil posset gerere legitimus. Bal. in l. si fundum §. si stichum vers. ex primo not. de legat. 1. Capra. sup. n. 96. vide supra. tract. 1. tit. 14. cap. 1. lim. 7.

15 3. Lim. non procedere nisi quando testamentarius, cessat, negligit, non vult, aut exequi non potest glo. pen. in cap. religiosus vbi Doc. de testam. in 6. Capra. d. memb. 8. n 99. & 121.

16 4. Lim non posse Episcopum & legitimum executorem fraudem in ipsa distributione committere, vel facere, sed alijs prohibere tenetur l. si quis ad declinandam in fine C. de Epis. & cler. quia sunt nudi ministri ac meri executores, nec aliquod lucrum percipere debent l. si quis Titio. de legat. 2. nec inter suos distribuere possunt l. si tibi mandauero §. si tibi manda. Floria. in l altius ædes si seruit. vend. vbi citat. Io. Crisostom. dicentẽ, si bene dixeris, & male vixeris tu solius condemnator eris, nam bene viuẽdo, & benè docendo populũ instruis quomodo viuere debeat, bene autẽ docẽs & malè viuendo dominum instruis quomodo te debeat condemnare cap. multi 40. distinctio. de omnibus sacerdotibus loquens.

TIT. VI.
QVANDO, ET QVOMODO LEGITIMVS EXEQVI POSSIT.
SVMMARIVM.

1 *Executor legitimus vbi nullus testamentarius extat exequi potest amp. & lim. num. seq.*

2 *Legitimus executor exequi potest, quando testamentarius nollet vel exequi non posset.*

3 *Executoribus vita functis principale cõmissum perpetuò duraturum ad Episcopum successiue deuoluitur.*

4 *Legitimi executoris potestas perpetua est, & quandocũque Episcopus compellere & exequi potest lim. nu. seq.*

5 *Archiepiscopus potest Episcopo terminum ad exequendũ assignare, eumque negligentem officio priuare.*

6 *Legitimi executores non dantur nisi post aditam hæreditatem, ideoque ante exequi nequeunt lim. nu. seq.*

7 *Legitimi executores ante aditam hæreditatem distribuẽda exequi possunt.*

8 *Legitimi executores ante aditam exequi possunt ex mente testatoris*

TIT. VI. CAP. I.
QVANDO, ET QVAMDIV LEGITIMVS EXEQVI POSSIT.

1 Executor legitimus vbi nullus extat ex vltima volũtate cõstitutus exequitur, quamuis secus sit vbi testamẽtarius extet, qui acceptauerit, quẽ legitimus quandocumq; vt exequatur cogere potest post quam officiũ acceptauit c. Ioannes. de testam. Capra. de execut. vlt. vol memb. 8. n. 99. Rot. dec. 642. corã Caualer. vbi Episcopũ exequi non dum extante vel absente executore piæ causæ fauore cum in pijs iurisdictionem etiam in laicos habeat.

2 1. Amp. vt legitimus exequi possit etiam quando testamentarius negligens esset, vel exequi nollet glo pen. in c religiosus de testam. in 6. & ibi Doc. Capra. d. nu. 99. vide supra tract. primo. tit. 14.

3 2 Amp. vt mortuis executoribus quod est principale in re cõmissa perpetuò duraturũ, quando eorũ industriæ quędã accessoria cõmissa fuerãt ad Episcopũ loci exequẽdũ, & adimplendũ transeat, successiuis tẽporibus secundũ formã testamẽti Castr. conf. 177. lib. 2. Cur. Iun. cõs. 6. intelligẽdo tamẽ quoad pias causas, in prophanis. n. Pręses loci exequetur Bal. in l. si. in pri n. 9. cõm. de legat. aut Episcopus Abb. in c. si hęredes. n. 7. de test. Sim. de Pret. de vlt. vol. lib. 5. dubit. 2. n. 40. pag. 17.

4 3. Amp. vt legitimi executoris potestas perpetua sit, & quandocũque Episcopus compellere & exequi possit Capra. d. memb. 8. n. 100. & seq.

5 1. Lim. quando superior nempè Archiepiscopus Episcopo se inferiori terminum assignasset, tunc enim inferiorem negligentem priuare posset Doc. in cap. cum Ecclesia. de elect. Capra. supra n. 102.

6 1. Lim. principaliter nã legitimi non dantur nisi post aditam hæreditatem, nec ideo ante exequi possunt l. si verò de testam. tute. Capr. supr. n. 127.

7 1. Sublim quando illud esset distribuendum quod hæreditatis non requireret aditionem, tunc enim ante aditionem exequi possent Capra. supra. n. 128.

8 2. Sublim. quando aliter de mente testatoris appareret Paris. conf. 22. n. 9. & seq. lib. 3.

BAL-

BALTHASSARIS THOMASII, I. C. LVCENSIS.

TRACTATVS TERTIVS.

DE DATIVIS EXECVTORIBVS VLTIM. VOLVNT.

Tit. I. Cap. I.

QVIS DATIVVS SIT EXECVTOR.

SVMMARIVM.

1 *Datiui executores sunt qui à Iudice dantur lim. num.seq.*

2 *Executor testamento minus solemni datus à iudice confirmatus non datiuus sed testamentarius censebitur.*

TIT. I. CAP. I.
QVIS DATIVVS SIT EXECVTOR.

1 Datiui executores sunt illi strictè loquendo qui à iudice, aliouc iurisdictionem habente cõstituuntur Spec.de instr.editio.§ nunc verò. n.2.Papien.in forma.libel.quo agit.ad redden. ratio. tute glo.ac executores.n 2. communem testatur. Capra de executor vltim.voluntat.membro. 8. n. 103. Carpa.c.157.n.12.

2 1. Lim. in confirmato à iudice quia in minus solemni testamento datus sit qui non datiuus, sed testamentarius censebitur Capra.supra.n.104.Simon.de Pret. de vlt.volunt.lib.5.dub.2.n.61.ante finem pag.20.

TIT. II.
QVI DATIVOS CONSTITVANT EXECVTORES.

SVMMARIVM.

1 *Iudex vel Consul Ciuitatis executores datiuos constituere potest, Praeses, Praefectus, ac loci Index l m.num.seq.*

2 *Executorem constituere index secularis nequit licet executorem certis casibus possit compellere.*

3 *Executorem Iudex originis vel domicilij tantummodo constituit.*

4 *Iudex secularis vt executorem dare possit requisita.*

TIT. II. CAP. I.
QVI DATIVOS CONSTITVANT EXECVTORES.

1 Iudex vel Cõsul Ciuitatis executores datiuos constituere potest, nec non Praeses Praefectus praetorio, & Iudex loci l.nulli.C.de Episco. & cleric. c. nos & cap.tua nobis.de testam.Spec.de instrum. editio. §. nunc verò.n.2.Capra.d.memb.8.n.106. idem de alio praelato iurisdictionem habente à lege circa executionem affirmantes.

2 1. Lim in Iudice seculari qui executorem hunc constituere nequit, licet compellere possit haeredem vel executorem in certis casibus exequi, & haeredum alterum eligere qui alimenta praestet Capra. supra. nu. 107.

3 2. Lim. nam Iudex originis vel domicilij tantum datiuum potest constituere non alij, etiam si bona alibi sint; legitimus executor enim Dioecesano loci bonorum mandat vt exequatur.Capra.supra.n.109.

4 3. Lim. non procedere nisi tria requisita concurrant. Primum quod constituens habeat dandi iurisdictionem. Secundum quod illi det cui potest ratione possessionis, & originis. Tertium quod quem dat sub sua iurisdictione habeat, alter enim nisi acceptet, vt exequatur cogi minime potest. Capra, supra. n. 110. & seq.

TIT. III.
QVARE DATIVI EXECVTORES CONSTITVANTVR.

SVMMARIVM.

1 *Executores interdum causa honoris, notitiae, vtue gerant, vt ibi dantur.*

TIT. III. CAP. I.
QVARE DATIVI CONSTITVANTVR EXECVTORES.

1 Executores datiui interdum constituuntur causa honoris qui honorarij dicuntur & hi ad exequendum compelli nequeunt, quamuis si velint exequi possint. Alij dantur causa notitiae quia notitiam habent patrimonij defuncti vt eos instruant qui exequi tenentur l.iure nostro.de testament. tute. l. quaero.

quæro.§.1.l. quod si fortè, de solutio, alij ad hoc tantummodo dantur vt exequantur; & isti administrare debent, & cogi possunt d. l. quod si fortè. Capra. d. membr.8.n.114.

TIT. IV.
QVANDO DATIVI EXECVTORES CONSTITVANTVR.

S V M M A R I V M.

1 *Executores datiui post aditam hæreditatem constituuntur. lim.num seq.*
2 *Datiuo executori locus non est quando testamentarius, vel legitimus vult ex. qui.*
3 *Executoribus pluribus constitutis cum clausula quod vnus sine alio exequi non possit, altero vita functo cæteri exequi non possunt, nec alius dari potest sed Episcopus exequetur.*

TIT. IV. CAP. I.
QVANDO DATIVI CONSTITVANTVR EXECVTORES.

1 Datiui post aditam hæreditatem constituuntur, quando nullus testamentarius extar, vel nequeant, aut non possint extantes exequi, Capra.d.membr.8.n.118.& 127.

2 1. Lim.non procedere quando illud distribuendum foret quod hæreditatis aditionem non requireret Capra.supra.n.128.

3 2. Lim. non procedere quando alia mens testatoris appareret Paris.consf.23.n.9.& seq.lib.3.

TIT. IV. CAP. II.
DE DATIVO SI TESTAMENTARIVS VEL LEGITIMVS EXTET.

4 Executor dari potest etiam si testamentarius vel legitimus extet, vt cum illo administret, præsertim si testamentarius minus idoneus esset; vel quando patrimonium diffusum foret Capra. supra. nu. 117. qui tamen concludere videtur dari non posse nisi indefectū testamentarij vel legitimi.

5 1. Lim. nam quando testamentarius, vel legitimus vult exequi, datiuo locus non erit Capra.supra.n.121.

6 2. Lim. non procedere quando testator plures constituisset cum clausula quod vnus sine alio exequi non posset, tunc enim altero vita functo cœteri exequi nō possent, sed Episcopus exequetur nec alius dari poterit Capra.supra.n.122.

TIT. V.
QVÆ FACERE DATIVVS EXECVTOR TENEATVR.

S V M M A R I V M.

1 *Datiui executoris constitutione vocandi sunt hi, quibus distributio facienda est, & qui interesse prætendere possent; idemque in distributione per executorem facienda.*
2 *Datiuus executor inuentarium facere tenetur ac rationem reddere sicut executores cæteri.lim.num.seq.*
3 *Inuentarium executori testator remittere potest, non etiam rationum redditionem.*
4 *Datiuus executor satisdare tenetur lim.num.seq.*
5 *Executor datiuus non tenetur satisdare ex inquisitione datus.*
6 *Satisdare tenetur datiuus executor qui ex post non soluendo factus fuit.*

TIT. V. CAP. I.
QVÆ FACERE DATIVVS TENEATVR.

1 Vocari debent illi quibus distributio facienda est quando datiuus constituitur nec non & qui possunt interesse prætendere, & tam in datione huius executoris, quam in distributione prædictorum requisitio facienda est Capra.d. membr. 8. n.124.& seq.

TIT. V. CAP. II.
DE INVENTARIO ET RATIONE REDDENDA A DATIVO.

2 Datiuus inuentarium facere tenetur & rationem reddere sicut legitimus & testamentarius.Capr.d.memb. 8.n 129.

3 1. Lim. non procedere quando testator inuentarij cōfectionem remisisset quod facere potest, quamuis redditionem rationum remittere non posset Capra. supr. n. 130. intellige vt supra dixi tract. primo. tit. 15. & tract.2.tit.3.

TIT. V. CAP III.
DE SATISDATIONE DATIVI EXECVTORIS.

4 Datiuus executor satisdare tenetur l.3 § 1. vbi Bar. de alim.& cibar.legat.n.3.quamuis Capra.d.memb. 8.n 133.teneat quod tantum cauere debeat.

5 1. Lim. non procedere quando ex inquisitione datus esset Capra.supra.n.132.

6 1. Sublim. non procedere quando ex post non soluendo factus esset, tunc enim satisdare tenetur.l. liberto. §.Largius in fine.de annu. lega. Capr.d.n.132.

TIT. VI.
DE POTESTATE DATIVI EXECVTORIS.

S V M M A R I V M.

1 *Executor datiuus agere, distribuere, vendere, transigere, pacisci & alia facere, & exequi potest, quæ testamentarius & legitimus gerere possunt.*

TIT. VI. CAP. I.
DE POTESTATE DATIVI EXECVTORIS.

1 Datiuus executor agere, distribuere, vendere, transigere, pacisci aliaque facere & exequi potest, quæ testamentarius, & legitimus gerere & exequi possunt Capra. de executor. viti. volunt. membr.8.n.135.

TIT.

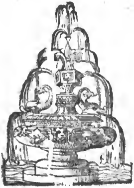
TIT. VII. QVANDO ET QVANDIV DATIVVS EXEQVATVR.

SVMMARIVM.

1 *Executor datiuus donec negocium exequendum perfecerit exequi potest lim.num.seq.*
2 *Tempore præscripto lapso executoris expirat officium.*
3 *Executor remotus velut suspectus aut negligens exequi nequit.*
4 *Executoris datiui potestas morte committentis expirat.*

TIT. VII. CAP. I. QVANDO ET QVAMDIV DATIVVS EXEQVATVR.

1 Datiuus exequi potest donec perficiendum negocium peregerit Capr.de executor.vlt.vol. memb.8.n.137.
2 1. Lim. non procedere quando ad certum tempus cõstitutus esset, quod esset elapsum Capra.supr.n.138.
3 2. Lim. quando velut suspectus, aut negligens remotus fuisset, tunc enim exequi non posset.Capra.supra. n.138.
4 3 Lim. nam datiui potestas & officium morte committentis expirat, siue commissio iurisdictionis sit vt in cap. gratum de offic.delega.siue exercitij actionis ministerij l.mandatum C.manda.Capra.supra.n.140. licet in testamentario secus dicat vt per eum.



BAL.

BALTHASSARIS THOMASII, I. C. LVCENSIS.

TRACTATVS QVARTVS.

COMMVNIA DE EXECVTORIBVS CVRATORIBVS AC TVTORIBVS.

Tit. I. Cap. I.

DE ÆQVIPARATIONE EXECVTORVM ET CVRATORVM ET DIFFERENTIIS.

SVMMARIVM.

1 *Tutores curatores et executores æquiparantur, & executores magis curatoribus, quam procuratoribus comparantur, lim. nam differunt vt infra n. 2.*

3 *Officium tutoris publicum est ac necessarium, executoris autem priuatum, & voluntarium.*

4 *Tutores inuentarium facere tenentur, executor descriptionem bonorum.*

5 *Executores rationem ex bono et æquo tutores autem strictè reddere tenentur.*

6 *Officium tutoris & curatoris plurium annorum est, executoris anno excluditur.*

7 *Tutores nisi tutela finita rationem non reddunt, executores autem simul ac male gerunt.*

8 *Potestas executorum minor est potestate tutorum.*

9 *Tutores inuiti creantur secus in executoribus.*

10 *Tutores de rigore iuris gerunt, executores secundum eorum conscientiam et voluntatem testatoris exequuntur.*

11 *Tutores de leui & leuissima tenentur, executores de dolo & lata tantum.*

12 *Differentias prædictas inter tutores & curatores secuta est Rota Lucana.*

13 *Executoribus ab eligentibus differunt.*

TIT. I. CAP. I.

DE ÆQVIPARATIONE EXECVTORVM TVTORVM ET CVRATORVM ET DIFFERENTIIS.

1 Tutores, curatores, & executores, æquiparantur, & magis curatoribus, quam procuratoribus executores comparantur, sunt enim quasi quidam curatores animæ Bal. in l. nulli. n. 10. C. de Episcop. & cleric. Roman. conf. 119. n. 1. Burs. conf. 133. n. 15. & procuratoribus comparari conf. 299. n. 6. & executorum officium simile esse officio tutorũ Fulgos. conf. 25. n. 3.

2 1. Lim. tamen nam differunt casibus infrascriptis.

3 Primo quia officium tutorum est publicum & necessarium, executorum verò priuatum & voluntarium. Franch. conf. 116. n. 23. inter conf. vltim. volunt.

4 Secundo Tutores inuentarium facere tenentur, curatores autem bonorum descriptionem tantummodo, dixi in tract. tuto. tit. 3. cap. 2 & in tract. execut. tit. 4. sed executores inuentarium facere teneri Ricci. collect. dec. 1201.

5 Tertio tutores strictam rationem reddere tenentur curatores autem ex bono & æquo vt infra per Rot. Lucan.

6 Quarto officium tutoris & executoris pluribus annis viget, executoris autem clauditur anno vt supra. de executor. tract. 1. tit. 14. & de tutor. tit. 33.

7 Quinto tutores nõ nisi finita tutela rationem reddũt, executores autem prius idest simul ac male administrant vt supra. tract. 1. tit. 15. & de tut. tit. 34.

8 Sexto maior est tutorum potestas quam executorum vt in vtriusque tractatu constat.

9 Septimo tutores inuiti creantur, secus in executoribus vt supra tract. 1. & de tute. lib. tit. 1.

10 Octauo tutores de rigore iuris administrant; executores autem secundum eorum conscientiam, voluntatem testatoris exequuntur vt in vtroque tract. pluries dixi.

11 Nono tutores tenentur de leui & leuissima, executores autem non tenentur nisi de dolo & lata vt de executor. tract. 1. tit. 10. cap. 10. & de tutor. tit. 18. c. 12.

12 Prædictas differentias congessit Rot. Lucan. in vna coram ipsa pendẽte inter Dominos Fabium Marcellum & Scipionem, & Philippum Cenami, & Raphaelem Landi ex actis egr. D. Blasii Pauli in primo semestri 1573. ex Doc. in l. nulli. C. de Epi. & cleric. & Porcelli. de inuen. cap. 2. & Modern. in consuetud. Parisien.

Parisien.§.6.glo.6.& Spec.de instrum.editio. §. nunc vero.n 44.vbi de inuentario.Iacob.à Canib.de executor.vltim.volunt.in §.repetitis & §. nouissimum. Capra.de executor.vltim.volunt.memb.5.n.17.& seq. vbi ex consuetudine particularem non facere inuentarium & Burfat.conf.28.n.15.16.

23 Differunt etiam executores & eligentes Bal.conf. 473.lib.2.

TIT. II.
EX QVIBVS ELECTIO FACTA CENSEATVR.

SVMMARIVM.

1 *Eligendi potestatem habens executor in morte instituendo vel legando elegisse censetur seruata forma à testatore præscripta.*

TIT. II. CAP. I.
EX QVIBVS ELECTIO FACTA CENSEATVR AB EXECVTORE.

1 Eligendi potestatem habens executor in morte instituendo vel legando alicui, eum elegisse censetur, l.vnum ex familia.§.si duos.de legat. 2.Bal.conf.193.lib.1.subdens talem executorem mixtum censeri, & conf.162.n.2.lib 5.Simon.de Pret.de interprætatio.vlt.volun.lib.5.dub.2.n.92.pag.22. dummodo formam à testatore traditam seruet, n.93.

TIT. III.
DE SVBSTITVTIONE ELECTO FACIENDA.

SVMMARIVM.

1 *Electo in pauperem alter ex pauperibus permissis substitui potest.*

TIT. III. CAP. I.
DE SVBSTITVTIONE ELECTO FACIENDA.

1 Electo in pauperem alter ex permissis pauperibus substitui potest Bar. in l. vnum ex familia. 69 § sed & si.n.2.de leg.2.Bal.conf 162.n.3. lib.5.Loffred.conf.7.n.10.Simon.de Pret.d. dubit.2. n.90.pag.22.

TIT. IV.
DE PROBATIONE EXECVTIONIS.

SVMMARIVM.

1 *Executorem esse fama & coniecturis probatur.*
2 *Testamentum etiam à testatore ad pias causas scriptum & subscriptum sine testibus probat.*
3 *Distributio per executores facta probari debet amp. n. seq.*
4 *Executori de commissione sibi secretò facta non creditur.*

TIT. IV. CAP. I.
DE PROBATIONE EXECVTIONIS.

1 Fama probatur aliquem executorem esse, & coniecturis, puta probando à iuris fide dignis audiuisse, illum à quo emit, executorem fuisse Bal. in l.1.n.2.C.de reb.Eccle. non alien. Mascar. de probation.conclusio.710.n.3.

2 Testamentum etiam à testatore ad pias causas scriptum & subscriptum sine testibus probat. Rot. Rom. dec.553.n.2.par.1.recentior. & inter liberos Marta. dec.8.n.46.& sine publicatione valere si testator coram notario & testibus suam voluntatem expræsserit & ante publicationem obierit & duobus testibus probari alijs mortuis & legata & fideicomissa vniuersalia extraneis relicta sustineri non directas institutiones & substitutiones per totam & dec.60. vbi idem de scripto inter liberos vt valeat quoad fideicommissa vniuersalia extraneo relicta nō directo institui quamuis hoc casu ob defectum solemnitatum vt fideicommissaria sustinetur. Pereg.dec.33.

3 Distributio autem facta pauperibus probari debet, nec enim statur assertioni executoris Paris.conf 45.n. 23.lib.3.& si de re magna agatur, non stari executoris iuramento tradit Spec.de instrument.editio.§.nūc verò.n.21.vide tract.primum.de executor.tit.15.c.3. & Gallia.conf.120.

4 1. Amp. executori non credi de commissione ei facta in secreto Masc.conclus.709.n.19. ex Paris.conf.31. n.28.lib.4. qui tamen non loquitur de sibi in secreto commissis.vide.d.cap.3.

TIT. V.
DE COMMVTATIONE VNIVS IN ALIVM VSVM.

SVMMARIVM.

1 *Voluntatem testatoris executores prout iussit seruare tenentur, nec aliter exequi possunt amp.& lim.n.seq.*
2 *Executores si certa sit persona & dispositio nisi pro mera executione se nequeunt intromittere.*
3 *Maritandis virginibus relictum in alium etiam vsum meliorem conuerti nomine potest amp num.seq.*
4 *Maritandis virginibus relicta monasterium ingredientibus executores non possunt distribuere.*
5 *Voluntas testatoris si eo modo quo disposuit imple ri non posset si testator quid agendum disposuerit, eius voluntas nisi de absoluta potestate Papa commutari nō posset.*
6 *Distribuenda pro anima testatoris erogari possunt pro Reipublica reputatione vt ibi amp num seq.*
7 *Ornamenti Ecclesia relicta quibus non eget, pro rectore egente distribuere executores possunt.*
8 *Pauperibus distribuenda pro Ecclesia reparatione distribui, quando possint.*
9 *Distribuenda certa summa pro malè ablatis, si tanta non sint ac iusserit testator in aliam causam nō conuerti reddetur quod superierit hæredi, eo verò non expresso in aliam piam causam erogabitur.*
10 *Dotis causa relictum vni quando alteri dari possit.*
11 *Executoribus iuxta mandatum testatoris non valentibus exequi, alibi illud effici debet.*
12 *Ecclesia relictum quæ in loco non reperiatur cathedrali restitui debet.lim.num.seq.*
13 *Exequi si non possit quod testator iussit, voluntas eius exequi debet sicut disposuit.*
14 *Legatum relictum eunti extra mare; si nullus modò pergere audeat legatum debetur modò ad locum similem accedat.*

15 Mo-

15 *Monasterium si non possit construi vbi testator iussit, alibi ædificabitur.*
16 *Opere à testatore ordinato perfecto quid de residuo legati agetur, ibi vide.*
17 *Commutari relictum pium potest cum consensu ordinarij dic vt ibi.*
18 *Commutatio pij legati Papæ authoritate fieri potest.*
19 *Commutatio vnius in alium vsum fieri potest quando ad relictum & ordinatum non sufficeret.*
20 *Executor quando executio facienda est certæ personæ, cōmuni, collegio, loco & modo expressis alteri dare & cōmutare non potest etiam si piè ageret.*
21 *Commutatio, legati pij non potest fieri alijs casibus vt ibi.*

TIT. V. CAP. I. DE COMMVTATIONE VNIVS IN ALIVM VSVM.

1 TEstatoris voluntas per executores seruari debet ac exequi prout disposuit quia lex est. §. disponat. authen. de nupt. dixi. in tracta. dispositi. ad pias causas in mea decade impressa, nec enim sufficit fieri quod testator iussit, nisi fiat vt iussit l.sed si ante.ad trebel.& operæ Sancti Francisci relictum in aliud opus conuerti non potest cap.tua nobis. de testam.l.legatum.& l.seq.de vsufr.legat.l.1.l.legatum.de administr.rer.ad Ciuitat pertinent.Bal.in l.si quis ad declinandam.n.9. C. de Episco. & cleric. vbi testatur ita iudicatum & in relictis ad pias causas.cōs. 118.n.5.lib.5.Bartol.de Vulp. cons. 103. n. 8. inter. cons. vltim. volunta. Papien. in forma. libel. pro reddē. ration. tut.glo.ac executores.n.16.Natt.cons.211. n. 19.Thob.cons.60.n.10.Laderch.cons.171.Rota.dec. 65.n.14.nouis.diuerso.

2 1. Amp. vt si certa sit persona & dispositio, tunc nec testamentarius executor, nec Episcopus intromittere possint eorum officium nisi pro mera executione Bal. in d.l.si quis ad declinandam. n. 13. C. de Episcop. & cleric.

3 2. Amp. vt pro virginibus maritandis relictum non possit in alium etiam meliorem vsum conuerti Card. in clemen.quia contingit.n.19.de religio.domi.Natt. cons.211.n.19.& si pro certa nubenda paupere sit relictum quæ ante quam nubat obierit nisi personæ cōtemplatione, alia pauper eligi debet Bal.Nou.de dot. par.6.priuil.77.nec nisi cum consensu Papæ in melius mutari posse Gatz.de benef.par.7.c.1.n.110.

4 1. Subamp. vt monasterium ingredientibus nequeant executores dare Bal.in authen.nisi rogati.n. 10. versic.& ideo.C.ad Trebel.Natta.d.n.19.Paris.cons.26. n.36.lib.4.intelligens si mens testatoris extet pro carnali matrimonio.vide supra.tit.10.cap.11.tradit Sanch.de matrimo.lib.1.disp.33.n.30.vbi si de certis personis actum foret & Rot.dec.401. coram Caual. vide supra.tract.1.de executo.lit. 12. n. 1209. distinguit, Bal.Nouel.de dot.par.6.priuil.77. secus in parte filiæ legatariæ ait Decia.cons.5. lib. 3. vbi etiam per eam transmitti sequitur Turret.cons.75.lib.2. Crau. cons. 101.Cras.in §.legatum.Q 48.Ond.cons.53.lib.2.vbi quando filia vel alia transmittat ante quam nubat moriens late agunt & Meno.lib.4.præs.146.

5 3. Amp. vt si prouidisset testator, eo casu quo eius voluntas vt disposuit non impleretur, quid agendum foret; non possit eius voluntas nisi de absoluta Papæ potestate commutari.d.clement.quia contingit de religios.domi. Durant.de tutor.& executor.caut.6.n. 4. Viui.dec.265.n.11.vbi idem de Papæ delegato.

6 1. Lim. nam si testator certam summam reliquerit, & erogari velle disposuerit pro anima sua, executoris arbitrio, si Ciuitas reparatione indigeat, nec aliter sine incommodo, & scandalo prouideri queat; executor poterit ab Episcopo compelli ad dandum in d. reparationem pro Reipublicæ vtilitate Luc. de Pen. in l.1.col.2.versic.pone igitur & col. 3. C. de expens. ludo.lib.11.

7 1. Amp. vt si pro Ecclesiæ ornamentis relictum sit quibus non eget, pro rectore egente fructus impendi possint authoritate Papæ Luc.de Pen.supra.col. 3. in fine.versic. secundo quæritur. & col. 4. & 5. quamuis secus dicat vbi legatum puta pro alimentis necessariū foret Cast.cons.187.n. 1. & 3. lib. 1. vbi relicta certa summa pro incertis & male ablatis si tot non reperiātur, residuum debeat in alios pios vsus distribui; si autem pro cappellæ constructione, quod supererit ea cōstructa debet in alios pios vsus conuerti eiusdem Ecclesiæ per fratres legatarios cum d. onere, & si alia persona vel locus non extet in cuius vtilitatem distribui possit, restituetur hæredi per l.Lucius.§.a te. delegat.2.Spin.de testamen.glo.28.n. 26. vbi si ordinata fieri nequeant, vel Ecclesia ijs abundet in alios pios vsus conuerti posse cum consensu Episcopi si ordinatis obstet iuris vel naturæ impedimentum, sed si voluntas testatoris in totum mutetur Papæ authoritas requiritur, si in parte Episcopi sufficiet Rom.sing.481.

8 2. Lim. nam si pauperibus distribui iusserit, in reparationem Ecclesiæ poterit per Episcopum distribui, nisi Ecclesia aliunde haberet; & pauperes alioquin fame perirent. Iacob.à Canib.de executor. vltim. volunt.§.quæro tertio.n.17.& seq.post Bal.in l.si quis ad declinandam.n.10.C.de Episcop.& cleric.& Io. And. in cap.religiosus.n.6.de testam.in 6.

9 3. Lim. nam si testator bona sua pro male ablatis distribui iusserit nec tanta male ablata appareant prout testator taxauit, quæ omnia eius bona absorbeant si testator mandauerit in aliam causam non conuerti residuum reddetur hæredi; si verò id non expræsserit, in aliam causam conuertetur idest pauperibus distribuetur.l.legatum.& l.quidam.de vsufr. legat. Bal. in d l.si quis ad declinandam.n. 10.C.de Episc.& cleric. Coua.in cap.3.n.9.de testam.

10 4. Lim. quando voluit centum Titiæ dari pro dote vt nubere possit, tunc ipsa antequam nubat vita functa alteri dare tenetur, si fauore animæ non pro seruitiorum remuneratione Titiæ dari voluerit Abb. in c. nos quidem.in fine.de testam. Manti. de coniect. vlti. voluntat.lib.8.tit.5.n.23.Bal.Nouel.de dot.par.6.priuil.77.Sanchez.de matrimo.lib.1.Q.33.n.30. Coua. in c.3.n.11.vers.sexto ex proxima.de testam.

11 5. Lim. quando executores iuxta mandatum testatoris exequi non possunt vt puta cappellam certo loco ædificari, tunc enim alibi construi debet cap. statuimus.de off.deleg.in 6.cap.nos quidem. de testam, Lap.alleg.87.n.5.& 6.Mandos.ad Lap.supra. lit. N. Add.ad Papien.in form.libel. ad redden. ration. tute. glo.ac executores.lit. F. Roma. sing. 474. vbi etiam non incurri pœnam à testatore adiectam.

12 6.Lim.

12 6.Lim. vt si legatū Ecclesiæ fuerit relictum quæ in loco non reperiatur dari debeat Cathedrali, §. si quis In nomine.§.vnum sanctorum, authent. de Ecclesiast. tit. Lap. alleg.87.sub.n.6.vbi Mandos in addit. lit.O.

13 1.Sublim.5.& 6.limitationes non procedere quando testator casu quo non posset fieri quod iussit, ordinasset quid fieri de relicto deberet; tunc etenim eius voluntas seruari deberet l. liberto.§. Lucius. de annu. leg.l.legatum §.1.de vsufr.lega.Lapus. alleg.87. ad fi. Durant.de tuto.& execut.caut.6.n.4.

14 7.Lim. nam si cui legetur vt vadat vltra mare,si nullus modò pergere audeat legatum debeatur,modò ad locum similem vadat Spec. de instrument. editio. §. nunc verò.n.23.vbi Ioan. And. distinguit quod aut testator considerauit itineris laborem ex voto testatoris & procedat opinio Spec. aut subsidium Terræ Sanctæ & oportunitas debeat expectari.

15 8.Lim.vt sicubi testator monasterium construi mandauerit vbi fieri non possit, arbitrio Episcopi & executoris alibi fiet cap.3.vbi Doc. & Couar. n. 9. de testam.& si aliquem sanctum instituerit qui in loco non reperiatur oratorium habere, legatum debebitur Ecclesiæ Ciuitatis in qua testator habebat domiciliū las. in §. ex maleficijs.n.45. Instit. de action.

16 9.Lim. quando testator pro male ablatis oratorium fieri iussit certa præscripta forma, in id opus mille erogari mandans, nam quod eo perf. cto supererit in piam causam erogabitur; quamuis hæredi detur si certæ formæ oratorium construi iubet mille aureos propterea designando; quod enim constructo oratorio supererit ad hæredem pertinebit, quoniam testatoris voluntati satisfactum fuit Ruin. cons. 75. lib. 2. Couar.d.cap 3.n. 10 de testam.

17 10.Lim. nam ex causa cum consensu ordinarij commutari potest Rot.Roma.decis.574.n.1.par. t.diuers. sed in dec.544.n.2.part. t.recentior. Papæ consensum requiri,qui non solet cōsentire nisi vbi legatū vt factū fuit impleri non potest & dec.65.nouis.diuers.vbi etiā requiri consensum omnium interesse habentium in commutatione facienda.

18 11.Lim. quando cum Papæ authoritate commutaretur quod fieri potest clem. 2. de relig. 105.domi.Papien.in d.glo.ac executores. n.16. & ex eius absoluta potestate Durant. de tut. & exec. caut. 6. nu. 4. licet Crau. conf. 323. in fi.dubitet.

19 12.Lim.quando legatum ad vsum non sufficeret pro quo relictū fuisset, tunc enim in alium pium vsum cōuerti deberet Franc.Marc.decis.861.par.1.

20 1.Sublim.prædicta vt quando executio facienda est certæ personæ communi, collegio, vel loco, & modo expresso, non possit executor alteri dare, nec mutare etiam si pie ageret Sac.Butrig.Bal.& Sali.in l. si quis ad declinandam C.de Episco.& cleric.Doc.in c. tua nobis de testam.Ang.Aret.de testam. glo.97. nu. 19.versic.quando executio Sanch. de matrim. lib. 1. disp.33.n.30. vbi de carnali matrimonio inteligi si de certa persona actum sit & num.seq. idem de incertis probat nisi de neptib. testatoris ageretur Tholos. dec.26.

21 14.Lim.alijs modis vt dixi in tract. dispositionis ad pias causas in mea decade c.18.prima inpræssa, & cū tractatur de mutanda voluntate defuncti circa Deo dicata; hoc soli Papæ permissum est Card. in clem. quia contingit.n.11. de relig. domi. Bal. in l. si testamentum n.1.&2.C.de testam.Tholos.dec.26. ad fin. quod procedit in omnibus dispositis siue respectu causæ,loci,vel personæ Guid. Pap.dec.556.sub n. 1. vers. tu dic.& licet hoc etiam Episcopo ex iusta causa permittatur vt sup.lim. 10.n.17.attamen cū quatuor possint huius alterationis causæ allegari necessaria,vtilis, tolerabilis,ac temeraria & hæc vltima sit extra potestatem, sola illa prima in Episcopo considerabilis est adhibita causæ cognitionæ, ac vocatis quorum interest l.si quis ad declinandam C.de Epi.& cle. secundā, & tertiam solus Papa attendit Bal.in l. si testamentū. n.3.vers.& scias C.de testam. Lotter. de re benef. lib. 2.Q 47. n.66.& seq. subdens necessariā causam dici quando aliter non potest impleri dispositio Aufr. ad Tholos.sup.Gutier.cons.1.n.19.& ex cōi nisi per Papam mutari non posse Villalo.comm.opi.lit. V. n.48. & Rot. dec. 471. n. 4. corā Caualer. Odd. de prohib. alien.Q.30.n.115.& seq.Papam solum legata pia in alium vsum commutare quo magis saluti animæ defuncti proficiat,sed ablatorum restitutio ijs qui certi sunt fieri debet pro incertis Papa distribuet; At Princeps laicus in his se non ingerit, quam ad opus Ciuitatis publicum relicta in aliud possit conuertere nu.seq. ex causa puta si relicto operi legatum non sufficiat inferiores à Principe non posse n.137.& seq.

22 15.Lim.non esse testantis voluntatem seruandam si aliqua suspicio oriretur in alendis filijs testatoris, nec si legi repugnet, nec si filijs damnosa esset, & vtilitati pupillorum aduersa Viui.dec.265.nec si verba repugnent etiam si magna sit pro mente præsumptio,verba enim omnino seruari debent, nisi mens manifesta sit, & ita dicit iudicatum dec. 281. expræssum operari vt tacitum cesset nec opus sit coniecturis ait.dec.283. & licet pro expræsso habeatur si verisimiliter interrogatus testator respondisset, hoc tamen fallit quando omissus non haberet omnimodam similitudinem cum expræsso 2. si verba refragentur. 3. si coniecturæ non sint vrgentes; & iuris.4. si coniecturæ ex testamento non colliguntur 5. vbi mens expræssa est 6. vbj verba expræssa sunt nec mens contraria probatur aperta dec.284.

23 16.Lim. nam quibus casibus Episcopus vltimas voluntates iure communi potest cummutare, ijsdem, & Capitulū sede vacante potest Cacch.inst.lib.2.tit.9.n. 82.Moneta.de commut.vlt.vol.c.5.n.427.& seq.Barbos.de canon.& dignit.cap.42.n.101.

TIT. VI.
DE POENIS NON EXEQVENTIVM VLTIMAS VOLVNTATES.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non implens defuncti voluntatem grauiter peccat.*
2 *Exequi nolentes vel negligentes vltimas voluntates retinētes legata sacrilegium committunt.*
3 *Exequi obligatus si non exequatur testatoris voluntatem omni commodo priuatur.*
4 *Executor si non exequatur infamis sit facti infamia & contra conscientiam agit.*
5 *Puniuntur etiam exempti per ordinarium non exequentes testatoris voluntatem.*

* O TIT.

TIT. VI. CAP. I.
DE POENIS NON EXEQVENTIVM VLTIMAS VOLVNTATES.

1 HÆres non implens voluntatem defuncti grauiter peccat Doc. in cap. vlt. voluntas. 13. Q. 2. quia iniustè infert animæ defuncti notabile damnum, necator dicitur, & ab Ecclesia reijci debet cap. quia oblationes & c. seq eadẽ. Q. 2. Archiep. Florent. in 2. part. sum. tit. 1. cap. 2 t. §. 3. Rebuf. de sentent. prouisional. in præfatio. n. 85. Simon. de Pret. de vltim. vol. lib. 5. interpr. 1. dub. 2. n. 4. pag. 14. n. 4. Spino. de testam. glo. 28. n. 7.

2 1. Amp. vt legata pijs locis non soluentes sacrilegium committant quia amico aliquid subtrahere furtum est, Ecclesiæ sacrilegium cap. gloriæ, 12. Q 2. & iudicio diuino non sint immunes Gulielm. de Bened in c. Rainutius. vers si absque liberis. 2. in tractatu legato. & fideicom. n. 208. de testam. vbi ex Archiep. Florent. 2. part historiali tit. 14. cap. 4. §. 4. inquit quod cum apud Baionam Vasconum Vrbem quidam miles Caroli Magni Romoricus nomine, ægrotans, & morti proximus accepta pœnitẽtia & sanctissima Eucharestia cuidam suo consanguineo præcepisset, vt equũ venderet quem miles habebat & preciũ Clericis Largiretur, ac pauperibus erogaret, quod tamen non fecit imo cum cibis, potibusque ac vestimentis, citò expendisset, post 30. dies mortuus ei apparens in Estasi de nocte ei dixit; quia res meas pro redemptione animæ meæ tibi commendans non vt disposueram expendisti, & tibi retinuisti, propter quod in pœnis tartareis 30. dicbus cruciatus fui, tu in eodem loco infernali, vnde egressus sum, crastina die descendes vbi cruciaberis; quibus dictis disparuit, & cum eadẽ die somnium socij suis narraret subitò clamore facto in aere; velut Leonum, Luporum, & Vrsorum, illico raptus ille fuit à demonibus in locum diuino iudicio destinatum; & demum quæsitus à socijs vix 12. die supra montem altissimum mortuus iacens (toto corpore collifo) inuentus est, quatuor dietis à loco distãs vbi raptus fuit, in quo demones eum proiecerant & in vltim. part. tit 23. cap. 7. §. 7. narrat quod cum semel D. Thom. de Aquino in Ecclesia fratrum de Neapoli in oratione existeret de nocte visibiliter sibi apparuit frater Romanus Doctor in Theologia de ordine prædicatorum, quem Parisijs legentem successorem reliquerat, qui nuper obierat, eius tamen obitus D. Thomæ nondum fuerat nunciatus, à quo cum sciscitaretur quid de eo esset? respondit ego sum in via æterna, fui autem in purgatorio per 15. dies propter negligentiam quam commisi circa expeditionẽ testamenti cuiusdam quam mihi commiserat Episcopus Parisiensis. quam citius exequendam, quam expedire tardaui & Lup. etiam refert. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 65. n. 20. & Rebuf. de sentent. prouisional. in præfatio. n. 86. & n. 87. inquit vidisse & audiuisse anno. 1521. in mense Iulio, vel circa in Ciuitate Bliterrensi quemdam notarium à præceptore sacerdote quem suis pueris constituerat monitum vt voluntatem suæ vxoris defunctæ impleret, alioquin ei noctu reuelatum asserebat præceptor, quod male se haberent notarij res, & præceptorem Rebuffo præsente eum monuisse, vt illa compleret quæ sua vxor iam defuncta disposuerat, quod facere maritus non curauit, & iterum à spiritu vxoris monitus sacerdos, vt illum maritũ notarium vxoris volũtatẽ exequi curaret, alioquin breui notarius moreretur; cui nõ credidit, imo eum irridebat; ideo fato quodã ante 2. dies vna nocte per Vmbrã verberatus adeo fuit, quod ante triduum dicens Rebuffo se damnatum, obijt, & sic forte ad inferos delatus extitit; & ita Rebuf. vidisse testatur. n. 87. videtis ergo mala quę accidunt voluntates defunctorũ non exequentibus, sed bona eorũ retinentibus. Simon. de Pret. supra. & alias pœnas refert Spino. d. glo. 28. n. 7.

3 2. Amp. vt hæreditate & omni testamenti commodo priuetur l. si quis sepulcrum. §. funus. de religios. & sũp. funer. Rebuf. sup. n. 91. Guliel. de Benedict. sup. n. 195. & seq. dixi in tract. de indignis in mea deca de impræssa, & sup. tractatu primo de execut. vlt. vol. tit. 14. Scain. dec. Bonon. 44. n. 64. etiam non interpellatus vbi certum tempus expressum foret nisi excusationes coloratas haberet cur non sit executus n. 65. præsertim, ad excusationem caducitatis.

4 3. Amp. vt infamis sit facti infamia, & contra conscientiã agat l. militis. C. de religios. & sumpt. funer. vbi glos. Gulielm de ludo. sing. 126. Rebuf. sup. n. 90.

5 4. Amp. vt puniantur etiã temporali pœna ab ordinario etiam exempti, nempe arbitraria, & si sint religiosi bona habentes ad fructuum restitutionem, si nõ habeant, corporali pœna afficiuntur Imo. in clemẽt. prima. n. 3. & 22. de testam.

5. Amp. vt si interpellati non exequantur, ad superiorẽ ius deuoluatur, nisi res incerta esset, vel alij eo executores adessẽt nõ interpellati Rot. dec. 131. nouiss. diuc.

Exemptio autem si generaliter concessa sit nec restricta ad locum sed personalis sit extra locum extẽditur, nec sit extra locum restringi potest Rot. dec. 54. n. 19. par. 2. diuers. Marta, dec. Pisa, 159. vbi Rot. Rom. iudicasse probat Papam concilio derogare si aliter disponat & tantum operari generalia & geminata verba exemptionis vt singularis expræssio, & intelligi etiam exemptionem respectu beneficiorum, licet in limitata secus probet.

1. Lim. non procedere quando ex iusta causa executio differretur puta vt bona melius vendantur vt omnib[9] pijs causis satisfieri possit, vel plenius D. Thom. quodlibet. 6. art. 14. Spino. de testa. glo. 28. n. 8. secus dicens si hæres pro sui vtilitate differret.

TIT. VII.
DE ACTIONE PRO RATIONE REDDENDA AB EXECVTORIBVS.
SVMMARIVM.

1 *Executores negociorum gestorum actione conueniri possunt pro rationum redditione & mãdati vt ibi amp. & lim. n. seq.*

2 *Executores gerere cœpisse, & omnia gesturos accessisse sat est, vt conueniri possint.*

3 *Executores tenentur etiam si nulliter gessissent vel alienassent.*

4 *Executores etiam non dum finito officio pro male gestis conueniri possunt.*

5 *Minores ex alienatione læsi in integrum restitutionem etiã incidenter per viam exceptionis petere possunt, & contra mandatum alienandi.*

6 *Exe-*

6 *Executores plures non tenentur insolidum, sed quisque pro eo quod gessit conueniri potest.*

7 *Rationem executores vltimarum voluntatum reddere tenentur hæredibus & legatarijs non Episcopo nec iudici seculari; & si magnæ sint expensæ non sufficiet pro rationum redditione codex rationum, nec iuramentum sed testes & instrumenta exigentur, quod si paruæ forent iuramento executoris stabitur.*

TIT. VII. CAP. I. DE ACTIONE PRO RATIONE REDDENDA AB EXECVTORIBVS.

1 NEgociorum gestorum actione executores cõueniri possunt, pro rationum redditione; nisi viuo testatore mandatum acceptassent, tunc enim mandati actione tenerẽtur, etiam pro male gestis. Franc. cons. 116. n. 41. inter cons. vlt. vol. & ibi Pute. cons. 121. n. 32. per l. curatorem. C. de neg. gest. Iacob. à Canib. de executor. vlt. vol §. nouissimum. nu. 7. & part. 1. n. 8. Tort. cons. 119. inter cons. vlt. volunt. n. 1. Capra de execut. vlt. vol. in princ. n. 8.

2 1. Amp. sat esse gerere cœpisse, vel omnia gesturos accessisse teneantur. l. si pupilli §. videamus. vbi glo. & Bar. de nego. gest. Franc. supra. n. 40. & seq. Tort. sup. n. 3. & 4. Rol. cons. 117. n. 6. inter cons. vlt. volunt.

3 2. Amp. teneri etiam si nulliter gessissent vel alienassent Bar. in l. filiæ. 88. de solutio. Franc. supra. nu. 34. Gras. cons. 118. n. 8. & 9. inter cons. vlt. volunt. & ibi Manzar. cons. 120. n. 14.

4 3. Amp. vt pro male gestis officio etiam non dum cõpleto conueniri possint Franc. sup. n. 45.

5 4. Amp. vt minores ex alienatione læsi in integrum restitutionem etiam incidenter per viam exceptionis petere possint l. nam postea. §. si minor. de iure. iuran. Pute. d. cons. 121. n. 95. & seq. Odd. cons. 51. nu. 9. vbi idem aduersus mandatum alienandi. & de rest. in int. Q. 56. n. 19.

6 1. Lim. nam si plures sint, non tenentur insolidum, sed quisque prout gessit conueniri debet l. cum alicui. in fine. de nego. gest. Franch. d. cons. 116. n. 48. vide pro alijs limitat. supra tract. 1. tit. 15.

7 2. Lim. nam rationem executore vltimæ voluntatis reddere tenentur hæredi, & legatarijs, non autem Episcopo, nec iudici seculari; secundum opinionem magis communem & veriorem, & si magnæ sint expensæ pro rationum redditione non sufficiet codex rationum nec iuramentum sed testes, & instrumenta exigentur, quod si paruæ forent iuramento executoris stabitur vt testatur Cras. de execut. vlt. vol. Q. 8.

FINIS.

BALTHASSARIS THOMASII.

I. C.

LVCENSIS.

APPENDICES AD TRACTATVM DE LEGITIMATIONE.

LEgitimatus per subsequens matrimonium an excludat substitutum, quando substitutio facta fuit, si sine filijs legitimis & naturalibus, seu legitime descendentib. vel ex legitimo matrimonio natis & procreatis controuertitur & quamplures hinc inde congessi in tractatu isto legitimationis tit. 14 n.281.& seq. & controuersum probant Meno.lib.4.præs.81. Intrigl.de feud. cent.2. art. 1.n. 399 & seq.& Rot.dec.781.coram Burat sed.

1 Legitimatū adimitti ad feuda tenent 72. Doc. citati à Giouagnol.cons.59.n.28. lib.1. qui etiam ex receptissima admitti ad fideicommissum & hanc magis seruatam in iudicando de cōmuni Molin.de primog. lib.3.cap.1.n.10.Late Borg.dec.32.n.5.& seq. par.5. ita pluries iudicatum probans de communi Ameri.de pat.pot.c.5.n.56. latè Surd. cons.213. n.17.18. Ond. cons.72.n.24.& seq.lib.2. de magiscōi Marcabr.cōs. 73.n.16. Becci. cons. 165. lib. 2. latè Laderch. cons. 24.n.38 Nartman.Pistor QQ.iur. lib 2. part. poster. Q.14.Gutier. de matrimo. cap.74. nu.14. ex veriori communiori æquiori & practicata *Cenal.* Q.2. nu. 64. Azor. Instit. moral. par.2. lib.2. cap.13. col.1.lit. D. vers sed verior. Moli.de iust. & iur. tract. 2. disp.172. col.2.lit.C. Alcia.cons.52 tom 3. lib.2. Petr.Ant. Angus.cōs.74.lib.6.Gillia. cons. 122 *Veg.*cons.55.n.15. Cels. Vgo.cons.119.n.5. Purp. cons.92. Berret. cons. 33.n.19.Scrad.de feud. par.7. c.2.n.21. Faccbi. lib. 7.cap.51.Peregr.dec.107.Marta.voto Pisa.94.Surd. cons.213.n.18.Camil.Galli.de verb. sig. lib.3.c.21. n.24.lib.9.cap.17. Barbos. in collect.4. decretal. tit. 17.Garz.de benef. par.7. cap 2. nu.43. Lotter. de re benef.lib.2.Q.48.n.91.Pascal.de patr.pot.par.2.c.4. n.61.Cancer.var.resol. c.11.tit.de spons. & matri. n. 61.Matteac.deleg.lib.3.c.21.n.16.Io. Larrea.decis. Senat.Granat.disp.8.n.6.qui alios quamplures adducunt de magis cōi & veriori Burs.cons.18.n.3.& seq. vbi ita iudicatum Gab. cons.21. nu.35. lib.1. Meno. cons.1098.n.6.

2 Contrarium nempe substitutū admitti excluso legitimato te.ēt Bal.cōs.367.li.5.& in l.si eius in fi. Imo.in fi. Aret.col.pen. ad fi. Soc.n.9. Rui.n.88. Rub.in §. quidā.n.162.&169.Garz.in §.& quid si tantū n. 270. de libe.& posth. Luc.de Pen. in l. eos n 45. & seq.C. de his qui sponte Butr.in c. per venerabilē n.17. Præpos. n.104.Card.n.104.extra qui fil.sint legit. Barba. in l. cū acutissimi.n.251.C de fideic.Alex.in l. generaliter §.cū autē vers.quod si aliquis C.de inst. & substi. Zuccard.in rub.si cert.pet.n.2. Natta. in l. hac consultissima.§.ex imperfecto.n 24. de testam. Bertr. in l. hac editali in princ.n.6.C.de secun.nup.Roma.cons.367. Calderi.cons.1.qui fil.sint legit. Cur.Sen. cons.73. nu. 24.ante fin. Alex. cons.121. n.18. lib.2. vbi secus si de legitimis & naturalib. autem foret, & cons.5.n.7. lib. 7.Alcia.cons.187.& 507.Soc.cons.77 n.14.lib.3.Cur. Iun.cons 64.n.12.Rim.cons.543.Paris.cons.2.n.140. lib.1.Dec.cons.284.n.5.624.n.4.Bertr cons.149. nu. 13.in 2.pri.par.Goz.cons.25.n.3 Bero.cons.180.n.8. lib.2.Losse.cons.1.n.49.Crau.cons.675.Rol.cōs.100. lib.2.Ceph.cons.82.n.29 & 67.Decia cons.31.num. 124.33.n.90.lib.1.Grat.cons 19.nu.45.lib.2. Rim. Iun.cons.222.n.60.Thob.cons.32.n.1.Pafet cons.98. & seq.Bertaz.cons ciu.52.Mantua.cōs.38.n.12.Burs. cons.390 n 50.Alba.cons.357.n.8.Gab.cons 21. nu. 30.lib 2.Meno.cons.16.n.19.776.n.3. Turret. cons. 89.n.28.lib. . . Berret.cons.118.n.59.Leon.cons.10. Aldobr.cons.188.Torniol cons.46. nu.11. Hotoman. cons.30.n.12.Panciro1.cons.169.n 2. Surd. cons.1.n. 19.Cassanet.cons.34.n.17.Borg de Pax.cons 6.n.13. Gallia.cons.36.n.31.& 89.Sacca cōs.147.n 40. Bello.Iun.cons.34.Ciria.contr.21.n.11 Cannet.in extrauag.volentes vers. sed quid si in fi.Gomez.in l.9.Tauri. n.64.Cifuent.in l.40. Tauri. col.1. Tiraq.in l.si vnquā verbo,susceperit.n.82.C. de reuo.donat. Durāt. de art. test.tit.5.caut.11.Marza.de fideico. Q.30. Mant. de vlt.vol.lib.1.tit.12.n.14. Palaez. de maiorat. part.2. Q.1.n.8.Pereg.de fideic.art.24.n.30.& 46.vbi ita iudicatum ex cōiori Tusc.lit.L. concl.238. n.39. Laud. de legitimat.n.138.Rosel.de legit.par.1 §.vltimo videndum Surd.de legit.per matri. vers.4. videndū Trētacinq.var.resol.lib.1.tit.de legitimat. resol.1. n. 28. Assis.concl.26.lim.1.& iudicatum ait Raud. de analog.c.36.n 128.Io del.Castil quotid.contr.lib.4.c.31. vbi veriorem cōiorem & ita iudicatum in Regio. Senatu Hispan. Fusar.de subst.Q.409.Caldas.de iur.emphi.par.4.Q.21.n.49.Ciarlin.contr.forens. cap.111. Intrigl. de subst.cent.1.Q.66.n.26.Facchi.lib.4.cap. 54.10.c.11.Brun.de stat excl.fœm. art.12. Q.4. Grego.de conces.feud.par.4. Q.8.n.25.Emil.de iur. feud. c.18.n.39.Sonsbec de feud.par.9.n.71.& 74.Cancer. QQ.iur. sing. 11.lib.2. Mercad. contr.iur.lib.4.c.17.

Tepat

Tepat, var. resol. lib. 2. fol. 172. vers. legitimat⁹ per subsequẽs Matteae. de fideic. lib. 3. c. 21. Fab. in Cod. Fabri. lib. 23. diff. 19. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 18. art. 8. Gall. de excep. succes. par. 1. excep. 2. nu. 24. & seq. Donat. Anto. de Masin. quotid. resol. c. 226. Guid. Pap. dec. 482. Boer. dec. 128. Thes. dec. 196. Viui. dec. 262. n. 16. Surd. dec. 162. n. 8. 319. n. 5. Rot. dec. 645. par. 2. recentis & eorũ Coceino. in Parmen. status 27. Aprilis 1622. & 14. Iunij. 1623. Merlin. dec. Luca. 98. tenuit Rota Lucana Maij 1639. inter D. Octauianum Deodati & D. Annam. . . . . vxorem D. Amilcharis Orsucci ex actis egr. D. . . . . Seraph. dec. 918. n. 19. & 1300. in fi.

3 Distingue vt secunda procedat in extraneo grauato extraneo restituere; prima autem si descendens extraneo restituere grauatus esset, quia suæ soboli licet legitimatæ extraneos præferre voluisse verisimile nõ est Rui. in d. §. si eius n. 97. Fusar. supra n. 35.

4 Contrarium tenet Meno. lib. 4. præs. 81. n. 21.

5 1. Amp. primam opi. principalem legitimatum admittentem procedere in nato ex viro nobili & muliere vili, nam & hic subsequenti matrimonio legitimatur Olasc. dec. 154. vbi ex Abb. in c. Innotuit n. 17. de elect. appellatione legitime nati in materia restringibili contineri ait, licet non firmet Olasc. & ex eo ortũ expræsse per subsequens legitimatum, non excludere nobiles agnatos testatoris tenet Marteac. de fideic. par. 3. c. 21. n. 10. si ex legitimo matrimonio nati vocati sint & in feudis etiam ad succedendum admitti ex communiori Intrig. de feud. cent. 2. art. 1. nu. 413. 414. vbi etiam ex veriori & vsu recepta & Surd. consil. 1. n. 20. 213. n. 21. & Duen. reg. 150. lim. 8. Gab. consil. 21. n. 10. lib. 1. Berret. cons. 33. n. 19. lib. 1. Meno. consil. 225. n. 61. Borg. sup. n. 6. licet amp. non admiserit Rot. Luca. supra.

6 1. Lim. primam. opi. non procedere si extent coniecturæ prouocatione substituti vt Meno. lib. 4. præs. 81. in princ. & infra citandi probant.

7 Prima erit si testator filiam naturalem à successione sua exclusisset Rim. Iun. d. cons. 222. n. 115. Paris. consil. 9. n. 47. lib. 2. Grat. cons. 65. n. 12. 13. lib. 1. Petr. de fideicom. Q. 1. concl. 23. vers. 9. de voluntate. Leon. d. cons. 10. n. 8. 9. Meno. cons. 318. n. 15. Rota. Luca. sup.

8 Secunda si testator sciuerit alterum hæredum habere filium naturalem & substituerit decedenti sine filijs ex legitimo matrimonio procreatis Soc. Iun. cons. 12. n. 8. in fi. lib. 4. Grat. cons. 29. n. 47. lib. 2. Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 12. n. 25. vers. 3. Gall. de excep. tit. 1. excep. 2. par. 1. n. 41. vers. quod quidem præsertim quando testator sciebat legitimam prolem in familia adesse Decia. cons. 88. n. 22. lib. 2. Rot. Luca. in d. causa Deodata.

9 Tertia oritur ex nobilitate testatoris ex qua illegitimos excludere voluisse censetur Bal. cons. 367. n. 1. lib. 5. Ciarlin. contr. for. c. 11 1. n. 10. Gargiare. cons. 95. n. 64. & 67. Rui. cons. 92. n. 15. 16. lib. 3. Bero. cons. 167. n. 7. lib. 2. Pancirol. cons. 169. n. 2. Meno. cons. 173. n. 72. Decia. cons. 88. n. 22. lib. 2. Petra. supra. vers. 5. Io. del Castillo d. c. 31. n. 25. & 26. Rota Luca. supra.

10 2. Lim. vel potius secus esse dicas si grauatus in fraudem substituti matrimonium contraxisset puta in articulo mortis si id comminatus fuisset vel aliter coniici posset Meno. sup. d. præs. 81. n. 28. Borg. supra. n. 8.

11 3. Lim. si verba geminata essent puta si sine liberis legitime descendentibus, ac de vel ex legitimo matrimonio natis & procreatis, tunc legitimatus substitutum non excludit ex communi omnium Crau. cons. 675. n. 3. in fi. Meno. supra n. 24. Pereg. d. art. 24. n. 46. vbi ita iudicatum, si additum sit & non aliter latè Intrigl. de feud. cent. 2. art. 1. n. 407. & seq. Surd. dec. 319. n. 5. & cons. 213. n. 18. Marcabr. cons. 73. n. 19. & 39. Rui. cons. 92. n. 14. lib. 3. Rota. Luca. vbi supra.

12 Contrarium tenet Borg. supra ex communiori n. 6. & 12. sed aliquid posse dari substituto & n. 10. Burs. cons. 18. n. 16. 17. Cras. d. Q. 38. in fi. ex cõiori. & veriori.

13 1. Lim. 2. opi. non procedere vel potius secus esse dicas, si testator decedenti sine filijs legitimis & naturalib. substituerit hoc enim casu legitimatus per subsequens matrimonium substitutum excludet Meno. d. præs. 81. n. 2. vbi ampliat in matrimonio putatiuo Ciria. contro. 21. n. 81. 82.

14 2. Lim. quando testator dixit si decesserit sine filijs ex legitimo matrimonio sine participio natis Rui. in l. Gallus. §. si eius. n. 95. delibec. & posth. Meno. supra. n. 25.

15 Amp. idem esse si testator dixerit si decesserit sine filijs ex legitimo matrimonio procreatis Rui. supra. n. 96. Meno. sup. n. 26. idem probãs si additum sit conceptis & natis & cons. 225. n. 4.

16 3. Lim. quando testator dixit si decesserit sine filijs natis ex legitimo matrimonio, & constat filium conceptum ante matrimonium contractum sed eo contracto ortum Alex. cons. 5. n. 3. lib. 7. Rui. supra. n. 97. Meno. supra. n. 27.

17 In re autem dubia non errabit iudex vtrique partẽ assignans vt per Borg. sup. & dec. 23. n. 15 par. 3.

18 2. Legitimatio valet si nullus defectus in specie expræssus sit, licet plures exprimendi adessent si verbis vniuersalib. geminatis Princeps vsus sit, quib. de omnib. in genere cogitare potuerit, vt puta ex quocumque coitu, quomodocumque & similibus Castr. cons. 30. n. 6. lib. 1. Ciria. contro. 399. n. 18.

19 3. Bulla Pij P. V. reuocatoria facultatum in illegitimos disponendi non impedit illegitimos quominus feudi vel emphiteosis bonorum ecclesiæ inuestiturã acquirere possint Ciria. contr. 79.

20 4. Legitimati secundum testatoris voluntatem ad fideicommissum admittuntur, sed contra eam controuersum est Ciria. contro. 207. 208. vbi etiam institui debuisset vnus de familia nobilium testatoris, nec substituti citandi sunt si ex voluntate testatoris legitimatio fiat & non requiri ex communiori n. 41. nec si comes legitimare possit citatis & non citatis quorum interest, nec si legitimatio cum claus. ex certa scientia fiat de potestatis plenitudine non obstantib. &c. vsque ad n. 53. & seq. vbi multis casib. probat legitimatos legitimorum appellatione contineri in fideicommisso à nobili instituto, & idem in spurio legitimato, si ad primæua iura naturæ ab habente potestatem legitimatus sit n. 75. verè legitimatum probãs, & nobilem fieri si plenissimè legitimatus sit, & bastardos nobilis nomine contineri, si de parentela nobilium uocati sint, secus si nobilis de parentela, & natura pares omnes fuisse nec nobiles ab ignobilibus distinctos, & nobilitatem aduentitiam esse & cõtrou. 209. bastardos de familia naturaliter sumpta pro descen-

dentibus ab eodem stipite esse, licet secus si ciuiliter pro agnatione sumatur, & de familia dici si ita extet communis vsus & contro. 210. institutus autem in re certa etiam legitimatus non querelat testamentum, sed legitimæ supplementum petet contro. 221. n 13. & seq. & 37. Surd. consil. 427. & Thes. Q. 68. & 76. lib. 2. traditam ex feudalibus & emphiteoticis hoc supplementum deducatur. & legitimatum ab habente potestatem ex voluntate testatoris in amplissima forma succedere etiam in emphiteosi Ecclesiæ iure patro. & feudo Borg. dec. 32. n. 19. par. 3.

21 5. Legitimationem nemo impugnare potest nisi cuius fauore nulla est Oad. consil. 37. n. 33. lib. 2. Surd. cōs. 1. n. 88. Ciria. contr. 136. n. 33.

22 Legitimare ad feuda Ecclesiæ Cæsar nequit Becci, consil. 3. n. 63. nec Imperator Sperel. dec. 73.

23 6. Spurius legitimatus censetur, nō dispensatus quādo legitimans intendit ad primeua iura naturæ personam restituere, nil super matrimonio disponendo Ciria. sup. n. 34. & facultate legitimandi concessa dispensatio continetur n. 35. nec legi legitimationi obstanti derogare opus est si ex certa scientia à monito defectus facta sit n. 38. maximè si Imperator priuilegium concesserit cum derogatione obstantium & clausul. pro expræssis. n. 43. infantem etiam legitimare potest, legitimandi potestatem habens præsertim ex claus. non obstantibus quibuscumque; infantis ratificatione secuta n. 47.

24 7. Clausula constito intelligitur per veras & legitimas probationes parte citata Ciria. contr. 287.

25 Clausulas ex certa scientia supplentes &c. limitat. Borg. dec. 46. n. 403. & seq. lib. 1. 432. & seq.

26 Clauf. fine præiudicio filiorum & hæredum legitimorum & naturalium restringitur ad filios, nec transuersales præseruat si facultas legitimandi fit etiam ad intestati successiones Ciria. contr. 136. n. 49.

27 Clauf. sublata tollit interpretationem, & claudit os iudici Sperel. dec. 59. n. 23.

28 Clauf. de plenitudine potestatis non operatur si iniquitas ressultet, nec iure gentium alter iure quæsito, ad vtilitatem Principis etiam soluto prætio. Ciria. contr. 59. n. 17.

29 Clauf. statum, & merita causæ nisi motu proprio posita non operatur Sperel. dec. 85. n. 37. ex communi.

30 Clauf. quatenus fuerit & sit in possessione; in concessione Principis intelligitur, si propria culpa in ea non fuerit, non si culpa partis, aut officialis, alioue impedimento legitimo Ciria. contr. 57. n. 12.

31 Clauf. perinde valere lim. Borg. dec. 17. n. 79. & seq. par. 2.

32 Clauf. arbitrio Rotæ non dat facultatem ius alterius lædendi nec reintegranda reijci potest, vt super petitorio tantum cognoscatur Rot. dec. 100. coram Burat. & 171. vbi fine præiudicio literarum Apostolicarum arbitrio Rotæ non reuocare iam factam executionem rite & rectè à iudice, sed non factam retardare & 138. & 770. & ex iusta causa retardat decis. 442.

33 Clauf. si quid exequendum executionem denegat donec de iustitia cognitum sit & ex hac clauf. executionem petens mandatum ex eisdem actis iustificare tenetur sed executionem impediens etiam ex nouis fundat intentionem, & tunc creditor nouas faciet probationes ad iam factam probationem elidēdam Rota. dec. 650. coram Burat.

34 Clauf. appellatione remota tollit omnem appellationis effectum, & idem omni executione remota, iusta verò reiecta non censetur nisi causa eū dicta clauf. fuerit Cardinali commissa, nec in integrum restitutio, nec recursus ad Principem sublatus censetur Ferentil. ad Burat. dec. 597.

35 Clauf. parito breui sola patientia satisfit Rot. decis. 646. coram Buratt. incorpora lib. dec. 321. n. 16.

36 Clauf. dummodo causa non sit instructa idest de ea iudici non constet etiam per alteram partem non purificata conditione, nō auocat nec tribuit iurisdictionem Decia. consil. 36. lib. 3. & instructam dici si de ea liquet Lune. de attent par. 2. cap. 10 n. 19.

37 Clauf. dummodo non sit alteri ius quæsitum præsernat ius præsentati à maiori parte, non à medietate nisi ab ordinario institutus fuisset, vel facta collatio, & nondum institutio qua collationem præsernat etiā imperfectam si præcessit si pura sit & non conditionalis Ferentil. ad Burat. dec. 651. Sperel. dec. 52. n. 15.

38 Clauf. salutares libelli non operantur quoad non narrata Borg. dec. 23. n. 24. par. 2.

39 Clauf. fine præiudicio intelligitur excepto expræsso Rota. d. dec. 442.

40 Clauf. quam & quas operatur Iudicem appellationis cognoscere posse vt in prima instantia si acta trāsportata fiant Rot. decis. 51. vbi Add. coram Burat. & 405. vbi tamen in causa prophana transportationem non requiri; traditque quando omnia acta debeant transportari.

41 Clauf. vt asseris ad partem refertur suus vt asseritur Sperel. dec. 52. n. 21.

42 Clauf. quorum tenores, derogat omnibus priuilegijs & constitutionibus habentibus derogatorias derogatoriarum Rot. dec. 390. coram Burat.

43 Clauf. siue præmisso siue alio quouis modo, omnem vocationis modum includit pluries Rota. firmauit Cassad. dec. 5. de præben. Put. dec. 25. in fi. lib. 3. & in Virdun. eano. 15. Martij 1596. 267. in meis manuscriptis, dummodo resignatio saltem de facto iustificetur.

INCAPACE ET INDIGNO.

1 STatutum immobilia in forenses alienari vetans non continet mobilia, te mouentia, nec nomina debitorum, nec Ecclesiastica etiam emphiteotica si a laico possideantur Ciria. contr. 191. & mobilia petere posse ad hæreditatem concurrens cōtro. 36. n. 9. & 204. n. 101.

2 Nec nuptam forensi à Principe, eone ad matrimoniū promouente Ciria. supra.

3 Nec si in loco forensis extet statutum forenses admittens ad stabilium successionem & in loco vbi bona sunt & forensis succedere vult statutum viget quod idem ius forensibus reddatur quod ipsi seruant subditis loci statuentium Ciria. contr. 291. 292.

4 Res semel in forenses alienabilis facta semper alienabilis manet Plo. consil. 19. n. 18. Laderch. consil. 64. n. 4. Ciria. contr. 257. n. 19.

5 Bannitus relinqui potest si in gratiam Principis restituantur Rot. dec. 616. coram Burat. in fi. & eorū filij etiam

etiam post bannum concepti, ac post ius substituto quæsitum ad primogenituram admittatur ex coniecturis de quib. dec.922. & alias tenuit Rot in Lucana de Albianis & obtinui coram Eccellentis. D. Lelio Altogradi arbitro inter Antoniolos 1638.

6 Filius naturalis viuo patre habet alimenta, eo vita functo duas vtuias si non extent vxor & filij Ciria. cōtro.437.

7 Societatis domus vere professa licet verè mendicans fit ac stabilium incapax, eorum tamen capax est non pro retinendis, sed vendendis, & prætio suis necessitatib. vtendi Rot. dec. 245. coram Burat.

8 Vxor legato ei à viro facto indigna fit si adulterium commisisset, vel stuprum intra annum luctus & vtroque casu hæredib. datur, post annum fisco Ciria. contro.134.

9 Occidens testatorem & vxorem qui occisorem instituerat hæreditate priuatur & proximiori ab intestato defertur prout si statutum incapacem declaret Ciria. contro.217.

10 Forensis ex constitutione Sixti V. & Clem. VIII. non acquirit stabilia, nisi decennio habitet, ac domicilium contrahat & statutum Ferrariæ non continet descendentes a ciue originario Rot. dec. 811. coram Burat. vbi Add. n. 11. subdit vicem receptum cum onere collectas soluendi non desinere vicem esse licet eas non soluat sed Surd. de alim tit. 9. Q. 20. in fi. Meno. conf. 581. n. 44. Decia conf. 11. lib. 2. dicunt commodis ciuilitatis carere si eas non soluat; intellige nisi prius exemptionem ex statuto acqui siuisset Aneh. Q. 48. n. 6. 7. lib. 2.

11 Forensis à Principe dispensatus capax fit Ciria. contro.204. n. 49.

12 Statutum vetans æstimationem dari intelligitur rei immobilis relictæ, secus relicto prætio Ciria. contro. 204. n. 102.

13 In fideicommisso successiuo post illud purificatum forensem effici capacem Ciria. contro.205.

14 Statuta vetantia alienationem in forenses, non continent forenses in forenses alienantes odiosa esse, & ecclesiastica, & clericos non continere, licet in actu puro vel conditione purificata, qui momento effectum consumpsit, habilitas superueniens non attendatur Ciria. d. contro. 205. n. 202. & in fine posuit Rotæ decisionem & filios postea ex incapace natos admitti præsertim ex coniecturis contro. 206. & si iura & actiones alienari vetet de competentib. ad immobilia intelligi debet contro. 230. n. 4.

15 Vxor ciuis etiam ex priuilegio etiam vidua acquirere potest Ciria. contro.273.

16 Religionem profitens incapacem bonis priuatur quæ ab intestato venientibus acquiruntur, nec ea recuperat licet ad capacem religionem transferatur nisi aliter Papa in translatione cauisset Rot. dec. 510. 576. coram Burat. sed annuum legatum recuperat. dec 643. vbi n. 20. in hæreditate etiam succedere posse, & ex pupillari post translationem ad capacem delata & 756. in addit. legatum tamen annuum finitur sicut ecclesiæ relictum Add. ibi hæreditas vero monasterio quæritur dec. 639. n. 14. Carmelitæ in communi capaces sunt, sed fratres minores de obseruantia & capuccini incapaces sunt verum minores S. Francisci tam de familia quam reformati capaces sunt legatorum pro vna, vice mobiliumque modicæ quantitatis pro eorum necessitate, incapaces autem annuorum redditium perpetuorum etiam cum onere missarum, nisi pro cultu Diuino puta pro Lampadib. & ornamentis ecclesiæ dec. 756. vbi Add.

17 Incapax vel indignus qui cum fisco transigens hæreditatem dimisit, creditorib. & legatarijs non tenetur, sed fiscus Ciria. contro. 17. n. 12.

18 Incapaci relictū coniuncto accrescit. Ciria. contr 51.

19 Filia naturalis matri non illustri cū legitimis & naturalib. succedit & præterita testamentum rumpit licet fœminæ per masculos statuto excludantur sed ex clauf. codicil. præteritus grauatus censetur legitima retēta institutis restituere Rot. dec. 520. coram Burat.

20 Spuria ex parente sacris initiato parentib. non succedet nec eorum consanguineis nec ex spurio legitimi auo ab intestato succedant nec ex testamēto si parentum contemplatione eis relinquatur, vel si legitima proles extet, nec agnati sint neque cognati Ciria. contro. 8. & 9. subdens filiorum appelatione in fideicommissis non contineri nepotes in extraneis & alijs casibus nec nepotum appellatione pronepotes & quibus casibus repræsentatio cesset.

21 Filiatio respectu matris est necessaria, sed respectu patris coniecturæ ac præsumptiones sufficiunt, & si cum viro habitet vxor, licet accedat adulter ex viro filius præsumitur nisi impotens sit, vel aliter adulteri esse conijciatur, & si de præiudicio tertij agatur, & succedendo agnatis requiritur absentia, vel impotentia viri tempore conceptionis; at si de patri succedēdo qui filium adulterinum instituit, & filium nominauit, pro filiatione sat erit Burat. dec. 726. vbi Add. & institutione vti de filio probari; libro parochi & paterno quo ætas etiam probatur præsertim iunctis adminiculis & duob. testib. de communi tractatu & reputatione dec. 135. & 749. vide Petra. de fideic. Q. 11. n. 238. & seq. vbi late probari etiam si vt filius legitimatus sit Ciria. contro. 236. n. 28. mariti autem præsumitur adulterio non obstante nisi vitiatus corpore sit Marf. sing 530.

22 Maritus bannitus non gaudet beneficio statuti dotis lucrum deserentis Albe. de stat. lib. 4. Q. 13. n. 5. vers. dicit tamen. Iaf. in l. 1. n. 5. ad fi C. de hæred. inst. Marza. conf. 19. n. 5. Pereg. de iur. fisc. lib. 3. tit. 7. n. 12. in fi. secus si ex pacto lucraretur per ea quæ dixi in tract. incapacis. n. 117.

23 Incapacis fauore facta in mortis articulo in fraudē præsumitur. Sporel. dec. 73. n. 20.

DE LEGITIMA.

1 Legitimam cum Falcidia detrahit filius si legata sint conditionalia ex communi & veriori. Gab. conf. 16. n. 29. lib 1. Craf. in §. Falcidia. Q. 1. Peregr. de fideic. art. 3. n. 55.

2 Contrarium tenent Alcia conf. 630. Surd. dec. 251. e communiori Ciria. contro. 316.

3 1. Lim. primam nam legatum purum dicitur quando solutio seu conditio legatarum dotium executioni apposita fuit Ond. co. l. 53. n. 31. lib. 2. Mastril. decif. 78. Viui. dec. 484. n. 6. Decia. conf. 5. n. 4. lib. 3. Ciria. contro. 316. n. 7.

4 1. Amp. in legato loco legitimæ succedente quod purum

rum censetur Meno.cons.251.n.38.Ond.supra.n.12. & 24.Rot.dec.266.n.3.par.1.nouiss.Ciria.supr.n. 8.

5 Nepos ex bonis aui legitimam detrahit ex persona patris Cras.in §.legitima.Q.4.Ciria.supra.n.16.

6 Filiæ sta tuto exclusæ non faciunt partem in legitima, nec pro illa earum dotes computantur, sed vt æs alienum detrahuntur, ac de residuo tertia pro filij legitima detrahitur de communiori Decia.cons. 47.n. 37. lib.3.Thes.dec.159.n.9.Gratia. discept. 676.n. 6.& Ciria.contro.316.n.21. At si filij tres sint, viuo patre dotata statuto exclusa, innupta dotanda & masculus omnium legitima triens erit,& dotata partem faciet fauore masculi tantum, & non dotata non habet nisi quantum si dotata non fuisset exclusa haberet, & sic non dotata habet tertiam partem trientis idest nonã partem totius ac si eius soror exclusa non esset, non autem trientis dimidiam Capic.dec. 158. Ond. cons. 1.n.99.& 105.lib.2.Ciria.contro.385.subdens in calculanda dote danda, datæ dotis rationem haberi.

7 Feudum in legitima imputatur nisi ex pacto & prouidentia antiquum foret Cras.in §.legitima Q.21.Surd. cons.427.n.6.19.Ciria.contro.316.n. 24.& in Falcidia Cras.sup.& in §.Falcidia Q.17.Ciria.supr. n. 25. quod minus ob deuolutionis periculum æstimatur n. 26.& Surd.supra.n.46.

8 Transmittitur legitima cum fructib. etiam consumptis à die mortis testatoris perceptis etiam ad extraneos Ciria.contro.367.

9 Renunciatio successionis legitimam non includit nisi expræssa sit Ciria.contro 367.n.15.& seq.& si mater excludatur ob non petitum tutorem filio; hoc fallit mortuo filio pubere etiam si curatorem filio non petierit, & licet priuetur secundo nubens etiam legitima siue nubat ante vel post obitum habita filij successione, sed si vidua succedat & non nubat non tenetur proprietatem reseruare, & si secundo nubat non petito tutore licet filij successionem perdat, eo tamen filij obeant, reintegratur ad plenam successionem, & à paternis solum excluditur non ab alijs nec à fraternis habitis a patre per alium fratrem defunctum, & cessat exclusio si filius matri aliquid relinquat, quæ legitimæ supplementum petere poterit ex Facchi.lib. 3.contr.63.& alijs tradens etiam quando vsusfructus matri relictus in legitimam imputetur ex Surd. cons. 388.& alijs.

10 Tempus mortis attenditur in deductione legitimæ, ac dotis loco eius succedentis, & si valor intrinsecus temporis beneficio augeatur, etiam legitima augetur Surd.cons.128.Pereg art.36.n.26.Decia.cons.17. n. 19.lib.2.Grat.cons.79.n.24.lib.2.Rot.dec.347.par. 1.diuers.Ces.de Gras.dec.6.& 10.de testam.Barz.decis.101.n.34.Facchi.contro.lib.4.c.16.Ciria.contro. 391.n.6. sed si à patre vsq; ad legitimam data sit auctis facultatibus non petet supplementum ex veriori & communiori Borg.dec.32.n.17.par.3.

11 Filiab. statuto exclusis legitima cum supplemento debetur non obstante statuto eis per aduersatiuam in alio capite querelam & supplementum illis vetante cessantib. masculis, alias querelant, vel supplementum petent alio extraneo institutn Meno.cons.76.n.6. Rim.iun.cons.487.n. 6. Ciria. contro. 400. n. 13. ex Bal.in l.omnes populi.n.72.de iust. & iur. Rot. decis. 425.par.4.diuers.355.n.12.par. 1. diuers. nisi statutũ dote contentas esse & plus petere non posse disponat. Surd. cons. 348. Ciria.supra.n.55.

12 Mater non amittit legitimam per tacitam pupillarem in compendiola compræhensam, nisi coniecturæ legales extent, vel tales a Doc. inuentæ, quæ aliud nequeant importare; prout dicitur de prohibitione trebellianicæ nec legitimam binubens perdet, nisi viduitatis condictione adiecta Borg. decis.1. n. 60. & seq.par.3.vbi etiam late agit quando transiens ad secunda vota filijs succedat, lucrata amittat, vel transmittat, fructusque restituat & dec.4 vbi matri legitimam deberi ex æquitate scriptæ quæ rigori præfertur & in residuo substitutum admitti & ita in dubio opiniones conciliari sed dec.10.n.20.d.par.3.ob expressam pupillarem eam amittere etiam si sit vsufructuaria omnium bonorum si alter in re certa institutus in vniuersum succedat declarans quando hoc fiat.

13 Dos legata nepti ex fratre, & sic extraneæ, si fideicommisso locus sit, ei debetur, etiam si aliunde dotate se posset, nec imputatur in legitima sibi debita in bonis patris, quia testator eam dotare non tenebatur, ideoque dotem paternam, & hanc sibi legatã consequi posset, licet legatam nisi nuptiarum tempore consequi nequeat, nec ad hæredes transmittat ante decedens, imo solutam eius hæredes restituere tenerentur Borg dec.5.n.91.vers. quo vero ad 2. & nu. seq par. 3. subdens congruam dari debere secundum tempus nuptiarum, qualitatem personarum, filiorũ & patrimonij quantitatem, alijsque filiab. datam nisi illa excessiua foret, vel dotes creuissent, & hoc casu prius congruè dotatæ non petent suppleri etiam facultatib. auctis, & licet dotes priores non ascenderẽt ad legitimam, dummodo dimidia legitimæ minus datæ non sint; quod si ab eo dos legata sit qui dotare tenebatur, tametsi nuptiarum tempore dari voluerit, prout si statutum prius dotari mandat & postea ab hæreditate excludat, ante nuptias obiens ad hæredes transmittet, licet secus sit vbi prius exclusa postea dotari iubetur Ceph.cons.56.n.20.21.Borg.supra.n. 96. & seq. subdens quod si testator extraneus dotes nõ legasset, de fideicommisso detrahi non possent, cum de instituto per ascendentes deducantur (nisi secus testator cauisset) etiam quoad postea natas, dummodo grauatus natus esset testamenti tempore, & fœmina non fuerit aliter dotata, vel maritata n. 103. & seq. quod si legata congrua non esset, augeri deberet, quæ procedere inquit etiam in emphiteoticis & feudalib. inæstimatis tamen Aufr. ad Tholos. dec.279.& tam in constitutione, quam in restitutione dotis; non tamẽ posset ex fideicommisso dotare grauatus si aliũde haberet, & deberet dos vere soluta non confessata apparere; etsi grauatus alienasset non posset mulier contra possessores agere nisi de dote sibi soluenda caueri fecisset Borg.supra.nu.seq.

14 Legitima quæ est quota bonorum non hæreditatis debetur ex omnib. bonis, sed iudicis arbitrio deducitur ex aliquib. non de meliorib. nec minuitur per legata etiam pia, nec donatione causa mortis, inter viuos etiam remuneratoria, nec titulo lucratiuo nec oneroso, nisi de vera numeratione constet, nec defuncti confessione nec delicti condemnatione, nec fideiussionib. factis nec illicito ludo nec venditionibus minus iusto præcio factis; debeturque sine onere legatorum

gatorũ & fideicõmissorum conditionis dilationis & modi vt ęs alienũ, pro qua filiꝰ dicitur quasi creditor, detrahitur ante diuisionem inter filios faciendam & legata in cumulum ponuntur pro legitima & trebellianica calculanda, licet integra soluantur si hæreditas soluendo sit, & legitimato ex patris ordinatione post obitum debetur Borg.dec.7.par.3. dos autem relicta exclusæ ob dotem à paterna hæreditate ante omnia vt æs alienum deducitur.n.40.

15 Dos data ab auo nepti patris contemplatione, patri in legitimam imputatur prout matri data, seu filiæ, nepotib. imputatur Borg.supra.n.28.29.

16 Legitima & trebellianica capiunt dimidiam hæreditatis si quatuor filij sint, si pluris alterius dimidiæ vnciam cum dimidio alterius vnciæ cum dimidia, & debetur trebellianica etiam si legitima per statutum vel iure communi semis sit Borg.supra.n.43.

17 Legitima statuto aucta gaudet priuilegijs legitimæ iure communi debitæ Borg.d.n.43.

18 Legitimato post obitum patris ex eius ordine debetur legitima, & eius supplementum vti verè legitimo Borg.supr.n.49. vbi remissiue tradit formam petitionis vtriusque n.50.

19 Ascendentib. legitima debetur prout & descẽdẽtib. iure positiuo vbi non egent alimentis, sed ijs indigẽtib. iure naturæ Rot.dec.62.par.5.diuers.& matri debetur etiam Ecclesia instituta etiam in bonis filij religiosi & binubę ac viduæ debetur, hæc autem contratabulat licet ex clausul.codicil.pręterita restituat hæreditatem legitima retenta illa autem non contratabulet; & viduę pleno iure debetur binubę in vsufructu Sperel.dec.32.vbi etiam probat ius cano. tollere pœnas secundo nubentium in odium secũdarum nuptiarum à iure ciuili institutas, non in fauorem filiorum primi matrimonij ex cõi & binubæ deberi in vsufructu bonorum filij primi matrimonij prædefuncti, licet non in proprietate, qui æstimatur tempore mortis defuncti & in ea imputatur Seraph.dec.1365. & quamuis binubæ matri aliquid in proprietate relictum sit vt aliud petere non possit, supplementum legitimæ in vsufructu petere potest Rim.Iun.cons.105.num.22. Facchi.lib.3.c.63.Mangil.de imputa.Q.7.n.32.Sperel.dec.33.sed alijs liberis eiusdem matrimonij non extantib. binuba in proprietate legitimam habebit, ex cõiori Rot.dec.223.n.5.par.5.diuers.Sperel.supr.n.12.& seq. idem probantes si liberi ij ciuiliter obijssent ex professione emissa in religione incapaci bonorum nec proprietate priuatur fauore extranei; tacitus autem consensus filiorum pro secundis nuptijs nõ operatur matrem consequi legitimam in proprietate sine actu positiuo puta priuigni habitatione cum vitrice, & minor qui consensit sine curatore non restituitur Sord.dec.99.de cõiori, Sperel.supr.n.17.& seq. dummodo filij sciant ex hoc consensu sibi obesse ex Burat.dec.82.& alijs nec rustica, nec minor excusatur; & prædicta in patre etiam procedunt Sperel.sup.n.19.& seq.

20 Legitima filiorum & liberorum quatuor, vel paucicrum de quadrante ad trientem aucta est sic & parentum de quadrante ad trientem aucta fuit ex cõi. Doc.opi.in auth.nouissim.C.de inof.testa.Thes. dec.170.n.5. Raud.dec.Pisa.47.n.16.Sperel.dec.34.Merli.de legit.lib.1.tit.2.Q.12. matris autem si filius fratre præterito extraneum instituerit & matri aliquid reliquerit legitima triens erit Rot.dec.421.422.par.4.diuers. Vini.dec.405.n.19 de cõiori & æquiori Sperel.dec.34.n.4.& per totam vbi idem si fratri aliquid sit relictum à fratre, & matri non titulo institutionis legitima autem matris deducetur post legatum fratri factum de residuo Thes.dec.6.Rot.dec.39.n.15.collectarum à Merli.post tract.de legit.de cõiori Sperel. supra.n.37.Borg.dec.8.n.1.& seq par.3.

21 Exclusi à successione simpliciter, & incapaces bonorum in communi & in particulari aut delicto vel iusta exhæredatione non faciunt partem pro augenda legitima filiorum, secus si non simpliciter, sed cum qualitate dotis vel certæ summæ, hoc enim casu partem faciunt pro dote sibi debita, & numerum ad fauorem masculorum non exclusorum quib. legitima debetur, intellige si dotata excludatur, non si exclusa dotari iubeatur, hoc enim casu nec numerum nec partem facit ex communiori Borg.d.dec. 8. n. 2. & seq.& vbi dotari mandat hoc ius ad hæredes non trãsmittit, & si dos soluta sit non secutis nuptijs restitui debet n.10.& quando dotatę excluduntur affert duas lim.quas non approbat dec. 12.n.35.& seq.par. 3. & dec.12.n.49. vbi non extantibus eam excludentibus legitimam petere posse & dec.14.n. 31.& seq. tradit an pater qui ex statuto inter filios numeratur, partem faciat.

22 Legitima statim morte secuta debetur cum fructib. & de legatis nõ detrahitur, nisi meliora legata essent & hæreditas soluendo sit; si autem res non fructifera sit velut pecuniæ non debentur fructus, nec si in vita assignata fuisset Borg supra.n.13.16.17.& dec.12.n.35.licet in non possidente tempus petitionis attendi Romæ iudicatum dicat.

23 Dos vel aliud à patre filiæ data vel ab alio patris contemplatione in legitimæ calculatione, vel computatione venit sed prius legitima eius detrahitur cui datum fuit, & residuum in legitima computatur exemplificat Borg.supra.n. 18. 19.& seq. & supplementi etiam à die mortis decis. 22. n.86.par.3.

24 Dos filiæ puræ & simpliciter exclusæ ante legitimã filiorum deducitur velut æs alienum licet totum patrimonium absorberet Borg.dec.14.n.31.par.3.

25 Emancipationis præmio data filius non imputat in legitimam, nisi pater aliud expræsserit; ante emancipationem quæsita imputat, non postea parta Borg. dec.22.n.52.& seq.par.3.ex testamento patris emancipato non debetur legitima nisi eam reliquerit n.62. & seq.

26 Præteritus testatori notus testamenti tempore ex clausul.codicil.in futurum concepta legitimã detrabit & d.claus. effectum fauore instituti operatur; sed si ignotus sit, & posthumus ignorantem præteritus; legitimam & trebellianicam habebit, si maiorem partẽ ab intestato non consequeretur, si enim hanc maiorem consequeretur, solam partem filio hæredi scripto tangentem restituet nepos, qui legitimam consequetur vel totum eius patri tangentem, si legitima, & trebellianica maius esset Borg.decis. 24. part. 3. post Thes.dec.141.n.18. sed ex communiori solam consequi legitimam.Borg.supra.n.9.& 31.

27 Doti onus imponi nequit si loco legitimæ ex statuto succedat puta quia statutum dotatus excludat præsertim legi-

tim legitimæ supplementum vetante, licet secus si exclusas dotari mandaret, hoc enim casu dos loco legitimæ non succedet Rota.dec.215. coram Burat. à Ciria.contro.71. vbi si loco legitimæ succedat subdit fœminas exclusas impinguare legitimam masculorum; & idem si renuncient, vel monasterium intrent ex communiori & 72. si loco legitimæ succedat, dotis legatum purum transmitti, alioquin secus, & ex coniecturis transmitti, & si tempus nuptiarum sit executioni non legati substantiæ adiectum.

28 Legitima inuentario omisso non amittitur, asserens tamen alia bona non extitisse, ex quib. detractiones fieri possent probare tenetur, sed facto inuentario asserens detractiones consumptas probabit Ferentil.ad Burat.dec.115.

29 Ex feudis etiam dignitatũ legitima debetur nisi alia bona extẽt, vel nisi primogenitura sit Ciria.cõtr.2.& asserenti alia extare probãdi onus incumbit n.102.& posse Imperatorem ex feudis deduci iubere sed contr. 5.non facto inuentario à grauato quis probet alia extare plurib.casib.declarat, vbi etiam si dos in subsidiũ ex fideicommisso petatur releuari probat pro se præsumptionem habẽtes & sic pro legitima etiam & cõtro. 6.n.21.ex mixto indistincte extrahi probat.

30 Dos data à matre filiæ, nepti ab auo, vbi dotare tenentur in legitima non imputatur Surd.de alim.tit.1. Q.7.& 102 n.9.Pereg.art.37.n.9.Costa. remed. subsid.65.Rota. Lucan. DD. Pasqualuccio & Bartolino iudicib. inter DD. Cenamios & Sextios Mangil. de imput.Q.20.n.8.9.21.58.

31 Onerari legitima expræsse potest si vltra legitimam filio relictum sit qui acceptarit Ciria. controu. 242. num.8.

32 Si pater fisco ob delictum filij legitimam soluere teneatur, ea nepotib. ex illo non debebitur Rot. decis. 922. coram Burat. vbi Add. cautelam probat filium legitimo priuandi, in totum vel in partem eum instituendo & grauando, & si onus acceptare nolit cum in legitima instituendo, tunc enim vel onus acceptare vel fructus bonorum restituere vel in legitimã imputare debebit ex Surd.dec. 21. n. 20. & alijs, quam omnes admittunt; intellige de fructibus bonorum vltra legitimam, quoniam cum fructibus legitima debetur nec ideo imputare eos tenetur vt dixi in tract. legitimæ, & filij legitima publicabitur etiam in plus instituti, & in casu delicti priuatus nisi legitimæ expræsse renunciarit, vel sciens testamentum in omnib. & per omnia illud approbasset Ciria.contro.148.etiã si in casu delicti filium priuasset.

33 Legitima debetur in vita religionem ingredientis emissa professione Rota.dec.461.n.16.coram Burat.

34 Matri non debetur legitima si extet defuncti filius Ciria.contro.243.n.31.

35 Delegatis legitima debetur si meliora legata sint, vel alia non extent Ciria.contro.221.n.33.

36 Nepotes ex filio in capita auo in legitima succedunt si cum filio in stirpem Pereg. de fideic. art. 36.n. 39. Costa.de portio.rat.Q 181.Merli.de legit.lib.1.tit.4. Q.2.& dec.59.& 61. Rotę per eũ collectarum Mart. de success.lega.par.1.Q.2.art.8. Mangil. de imputat. Q.20.n.16.tenuit Rot.Luca.vbi supra & ex Ond.cõs. 2.n.28.8.n.30.lib.1.Meno.cons.793.Rim. Iun. cons. 767.n.35.Fusar.Q.485.n.115.Gallia.cons.17. n. 12. tenuit legitimam fore iuxta numerum nepotum ex eorum persona venientium, & licet detur successio in stirpem etiam sine patrui concursu inter filios fratrum Decia.cons.1.n.394.lib.1.requiritur tamen cõcursus plurium stirpium Ciria.contro.174.n.24.Rot. Luca.supra.dixi in 2.appendice inuentarij; vel dispositionis ad pias causas vbi fere omnes pro vtraq; parte congessi, & nepotes ex fratre cum patruo in stirpem patruo succedere in capita verò, si soli sint, & fratres in capita Rot.dec.309.310. 352. coram Burat. & in capita patruo succedere nepotes ex fratrib. iudicando seruari in Lucana diuisionis 15. Decembris 1636. coram Panzirolo. vbi respondet statuto Lucano. sed indistincte in stirpem succedere auo, patruo & auiæ ex communiori Borg.dec.21.n.70.& seq.par.3.

37 In legitima filius imputat quod habuit à patre vel matre in vita legitimæ correspondens quando voluit præcurrere tempus, & si constet patrem voluisse donare, vel ob causam dedisse ad quam de iure tenebatur, vel pro sua parte, vel si mater dotem filijs renũciasset Ciria.contro.262.n.78.& seq.non tamen creditur patri de datis filio, nec imputat sua Borg. decis. 22.n.44.par.3.

38 Præteritus non dicitur, institutus in re euincibili, vel credito elidibili, sed aget ad supplementum legitimę Ciria.contro.263.264.

39 Dos data ab auo nepti contemplatione matris, nepti in legitimam imputatur, secus si neptis contemplatione, quod coniecturis percipietur Ciria.contro. 264.n.15.& seq.vbi coniecturas ponit.

40 Donatio remuneratoria quatenus merita capiunt non reuocatur velut in officiosa etiam pro legitima. Rota. Auen.dec.23.n.14.Ciria.contro.270.n. 2.& 23. vbi de facta ex causa de futuro, & iudex arbitrabitur an merita æquiualeant.

41 Exclusa à statuto, si à patre instituatur & fideicommisso grauetur, legitimam ac trebellianicã detrahet Surd.cons.185.n.19.Ciria.contro.284.n.59.&seq.vbi etiam contra Surd. non posse à Patre prohiberi, nec onus apponi, nec appositum approbatur generali approbatione testamenti sed specifica requiritur nu. 70. & seq. etiam quoad trebellianicam ex cõi, & institui posse, salua legitima masculis contro. 316.n.19.

42 Ascendentib.pure debetur,& matri debita triens est, sed ex statuto Mantuæ si sola sit proximior triens est, alias tertia eius quod ab intestato habuisset, sed si cũ sorore testatoris agnita extet sextans erit, quia cum matre succedit Thes.dec.172.n.4.Ciria.contro. 288. n.6.7.304.vbi etiam si incapax stabilium sit sola mobilia calculari.

43 Exhæredato ex iusta causa in re certa instituto legitimæ supplementum debetur, nisi probetur iusta causa, debetur etiam legitima eius filijs ex persona propria ex cõmunion Gomez. var. tom. 1.c.11.n.10.& & 21.Ceual.Q.101.Ciria.contro.298.

44 Aes alienum testatoris, & necessaria, & funeris impensa deducuntur, vt donatio propter nuptias, & lucrum dotis Ciria.contro. 404. subdens legata etiam ad pias causas post legitimam deduci.

45 Legitima filio Iudei cõuerso ad fidem in vita patris debetur ex æquiori tenẽda contra communem Borg. dec.21.n.11.

DE

DE TREBELLIANICA.

1 Filia quę renunciauit hęreditati patris vel matris eis ab intestato non succedit, præterita non rũpit, & à patre instituta, & fideicommisso grauata, trebellianicam non detrahet, nisi eam illi pater explicite permiserit Ciria. contro. 263. subdens hodie etiam contra testatoris voluntatem detrahi, & potest eam grauatus etiam in præiudicium tertij nolle detrahere, eiusque detractio est causa lucratiua; licet nõ deductam à grauato, hæres eius eam consequi, & cedere possit Meno. conf. 1017. n. 13. Ciria. contro. 284. n. 31.

2 Inuentario non facto amittitur nisi à testatore prohibitum sit Ciria. contro. 288. n. 28.

Contrarium ex communiori & æquiori Borg. decis. 7. par. 3. maxime in minore & data pari culpa.

3 Fructus imputat extraneus fideicommisso grauatus, Ciria. supra. n. 29. & nepotes licet non filij primi gradus Borg. dec. 13. n. 26 par. 3.

4 Feuda in fideicommissi restitutione veniunt, vbi alienari possunt præsertim noua, vel mixta, & vbi fideicommissum feudo comprehensorum fauore institutum fuit etiam remotioris Ciria. cõtr. 324. & ex clausul. ad habendum & c. alienari potest etiam in extraneos, dotes autem nisi in subsidium de fideicommisso non detrahuntur, & absolutè si à transuersali factum sit. 325. n. 29. & 328. n. 34. post Meno. lib. 4. præs. 189. n. 40.

5 Emphiteosis Ecclesiæ non venit in restitutione fideicommissi extraneo relicti, nec si sit ex pacto & prouidentia, in hæreditaria secus Ciria. contr. 205. n. 209.

6 Fideicommissarius ab hærede grauato suam partem petit, & quam à cohærede grauato habuit & prælegata excepta legitima, & trebellianica si cohæredes inuicem substituti & prælegata & institutiones grauamen præcedant, secus si prius grauasset & postea honorasset tunc suam partem restituet nisi pro totius restitutione extet mens testatoris Borg. dec. 7. nu. 45. par. 3.

7 Trebellianica semel detracta, vel non donata, nec re missa fideicommissario à 2. vel 3. detrahi nequit Borg supra. n. 46. & seq.

8 Nec detrahitur de legatis pijs medietatis vel immediatis intellige vt per Cras. §. trebellianica. Q. 6. n. 3. Marcabr. conf. 4. n. 53. & seq. Borg. supr. n. 51.

9 Restitutione fideicommissi veniunt à patre inter viuos per diuisionem filijs tradita si ea prælegauit ijsdẽ & postea in omnibus alijs suis bonis filios hæredes instituit & inuicem substituit Borg dec. 14. n. 11. & seq. par. 3. subdens coniecturas sufficere vt prælegata restitui debeant & aliquas affert.

10 Alienatione prohibita, trebellianica censetur vetita, quę nepotibus inhiberi potest. Borg supr. n. 26. 27.

11 Transmittit ad hæredem grauatus ius detrahendi trebellianicam, non etiam ad substitutum Borg. sup. n. 47.

12 Filijs primi gradus in statu florentino prohiberi potest, & vbi potest prohiberi æquipollentia verba sufficiunt ex cõi. Borg. dec. 22. n. 81. 82. par. 3.

13 Empta ex pecunia hæreditaria veniunt in restitutione fideicõmissi velut hęreditaria, nõ tamẽ hęreditaria dicuntur, prætio rei hęreditarię empta, nec pupillaris, nec dotalis hęreditaria fit, nisi in subsidium emptione proprio nomine facta Rota dec. 784. coram Burat.

14 Prælegata in restitutione fideicommissi veniunt si maior pars hæreditatis inter filios diuisa, & distributa sit; Burat. decis. 847. vbi etiam legatum ex claus. omni meliori modo inter filios institutionem operari, & annuum ex coniecturis vnicum & purum fieri; & alijs casib. prælegatum restitutione contineri probat Ciria. contro. 204 n. 110. Borg. dec. 14. n. 11. & seq. par 3.

15 Mobilia vsu per grauatum consumpta non restituũtur Pereg. de fideic. art. 10. Ciria. contro. 143. n. 12.

16 Hæres grauatus æs alienum ex fructibus fideicommissi soluere, tot bona retinet, nisi etiam fructus restitui testator iussisset Rot. dec. 509. coram Burat.

17 Prohiberi trebellianica debet expræsse, sed generalia, vel id necessario inferentia sufficient exempla vide per Ciria. contro. 11. n. 45. & seq. & ex communiori etiam filijs primi gradus & æquipollentib. verbis prohiberi posse late Borg. dec. 3. par. 3. & 4. n. 31. nisi legitimatis dec. 7. n. 48.

18 Trebellianica non deducitur quando præteritus ex claus. codicillari instituto restituit, sed sola legitima Ciria. contro. 262. n. 77.

19 Nec pia causa de legatis pijs trebellianicã nec falcidiam detrahit de communi Borg. dec. 30. n. 36. lib. 1. nec de dote pauperi non descendenti relicta dec. 7. n. 37. par. 3.

DE FALCIDIA.

1 Falcidia imputatur quod à legatario capitur etiã condictionis implendæ causa, vel in vim modi Ciria. contro. 248. in fi.

2 Hæres grauatus rem legatario dare, quam legatarius hæredi per fideicommissum restituere tenetur, post certum tempus, eam in Falcidia imputare non tenetur Ciria. contro. 297. n. 26.

3 Falcidia non detrahitur de relicto pro legitima, ære alieno, pia causa, nec pro dote filiæ, vel pauperi Ciria. contro 316. n. 10. & seq.

4 Prohiberi tacite Falcidia potest si verba hoc necessario inferant Meno. conf. 374. n. 35. Ciria. contro. 326. n. 29.

5 Inuentario omisso Falcidia perditur Cras. in §. Falcidia. Q. 12. Ciria. contro. 316. n. 10.

DE INVENTARIO.

1 Minor restituitur aduersus omissum inuentarium creditorib. certis ad opponendum citatis docto credita excedere bona, non tamen contra minorem, vtroque de damno vitando tractante, nec si tutor soluendo sit, nec fratri maiori in diuiduis suffragabitur; nec informe stabilium sine cõfinib. mobilium & se mouentium sine pondere, numero, vel mensura, & valore, & si posteriori creditori facto inuentario soluerit à posteriori anterior repetet, sed si ante inuentarium soluisset anteriores ab eo petent ac si non soluisset, & de fructib. etiam satisfacere debet Ciria. contro. 294. posteriori verò non potest soluere sine cautione anterioribus restituendi. 362. n. 7. debet enim soluere bona fide. & 160. n. 54. & seq.

2 Pro-

2 Probat inuentarium femiplene contra tertium ex cōi Dec. in l.ex his n.20.C.de teftam.& Ciria.contr.321. n.30.dicam paulo infra.

3 Omittens dolofe aliquid inuentario ponere nifi modicum fit in duplum tenetur nec beneficium perdit, & fi omiffa non fint mobilia magni valoris fed ftabilia patentia non punitur nec in dolo præfumetur Ciria. contro.316.

4 Probat inuentarium contra conficientem & hæredē nec poteft contra probari; non tamen contra tertium fine adminiculis Ferentil.ad Burat.decif.637.& non citato non obeft, præfentes creditores certi nominatim citari debent, fecus fi abeffent dec.750. vbi Ferentil.in add. error vero poteft à tutore probari præfertim ex loci vifitatione, & ex clauf. fi qua non ponenda &c. maxime eius fideiuffore cui tutoris confeffio non oberit Ciria.contro.25.

5 Actiones non conferuat minus folemne fi non contineat mobilia omnia & ftabilia confinibus coram teftib. defcripta præfentib. femper, duo quorum teftatorem & hæredem cognofcant, ac tres loco creditorum ac legatariorum Ciria.contro.160.n.94.& etiā alijs legata, nec prodeft fi quid dolofe omiferit, nec fi teftator illud hæredi prohibuerit, mandans omnia debita folui, & fi illud fecerit & in hæreditate totidē extent, alienata hæredis a teftatore non recuperat, alias fecus, nec ea recuperat fi non fecerit; non præiudicat autem nifi in defcriptis certis contro. 163. n. 11.reftitutio autem bonorum coniecturis probatur. Affl.dec.13.Rim.Iun.conf.52.n.122.

6 Hæres tenetur Cappellaniam erigere de fuis bonis à teftatore ordinatam etiam facto inuentario, fi vires hæreditariæ fuppetant, nifi rem fuam habere faltem ex affectione intereffet Rota. dec. 395. coram Burat. fubdens ftatutum dotatas excludens, ab hæreditate dotantis tantum excludere.

7 Si ex fuo contractu conueniatur hæres ei non prodeft inuentarium Ciria.contro.290.

8 Cohæredis inuentarium cohæredi nō prodeft, nifi nomine omniū factū,fucceffori verò ipfius prodeft licet quoad commiffarium controuerfum fit,quo omiffo de proprio legata foluet, ex bonis autem hæreditatis, fi confecerit Rot.dec.521.coram Burat.

9 Hæredi non prodeft inuentarium nifi intra 30. dies ab adita cœptum & intra alios 60. perfectum Ciria. contro. 127. omiffio eius non impedit hæredem ius fuum deducentem Burf. conf.83.n.19.

10 Prohibitum non prodeft & à teftatore prohibitum dicitur fi iufferit hæredi vt approbet ab eo difpofita, nec ideo facto defuncti contrauenit Ciria. contro.21. n.43. poteft etiam à teftatore vetari fauore hæredis grauati, fed cautionem præftare debet reftituendi nifi à teftatore vetita fit, tunc vero fi dilapidet officium iudicis imploratur contro.288.

11 Cenfum redimere volens hæres cum pecunia facere debet inuentario non obftante Ciria. contro. 24. de quo dixi fupra in appendice priori inuentarij.

12 Actor ad certam litem inuentarium facere & cautionē præftare non tenetur Rot.dec.524.corāBurat.

13 Defcriptio bonorum lite pendēte negatur fi damno pars afficeretur Burat.dec.398.

14 Fructus percepti facto inuentario extinguūt creditum hæredis, fed eo non facto fecus eft conditione pēdente reftitutionis Rot.dec. 580. par. 1. diuerf. Surd. dec.92. vbi etiam adeundo cenferi fibi foluiffe fi ita velit & 224.ex veriori & communiori.

DE PRIMOGENITVRA ET MAIORATV.

1 Primogenitura inftitui poteft fuper reb. hæredis prout & maioratus Moli.de primoge.lib. 4. c. 1.n.17.&feq.lib.2. cap. 10. n. 70. Palacz. de maiora par.4.Q.16.Ciria.contro.303.n.7.

2 Ex primogenitura & vbi bona de primogenito in primogenitum, vel de liberis in liberos tranfire debent, reciproca inter lineas plurium & eorum defcendentium inftitutorum oritur, & lineæ vnius mafculis ceffantib. alterius lineæ mafculi admittuntur Moli. de primog.lib.1.c.4.n.13.Pereg.de fideic.art.13.n.76. Ciria.fupra. n. 15. & vnius linea deficiente ad tranfuerfales tranfire Moli.fupr.n.37.39.Meno.cōf.1082. nu. 10. quia primogenitura pro agnationis conferuatione inftituta eft, quæ etiam per tranfuerfales conferuatur Rot.dec.128.n.2.par.2.diuerf.vbi etiam perpetuam probat ex verbo fuccedat, & ex dictione femper& extenditur de perfona ad perfonam eadem ratione vigente Moli.lib.3.c.5.n.2.Meno.conf.803.n. 34.& numquam moritur Moli.lib.1.c.5.n.20.Ciria. fupra.n.41.

3 Euictionem præftat primogenitus rem euincens nec prætium reftituet Surd.conf.70.n.17.idem de emphiteofi feudo vel fideicommiffo, & his quę fui natura vendicantur nifi fpecifice eo cafu promifsa efset Becci.conf.24.n.39.Pereg.art.52.n.68.Ciria.fupra.n.50. & feq.

4 Quifque primogenitū inftituere poteft, cum omni iure permittatur pro bono publico, & fauorabilis fit, in fuis bonis etiam feudalib. fiue nouis fine licentia domini, fiue antiquis hæreditarijs vel mixtis vel dignitatis & iurifdictionis maxime cum Principis authoritate,quo cafu etiam in præiudicium legitimę inftitui poteft, præfertim vbi alienari folita efsent cum directi domini confenfu Ciria.contro.312.nec alijs filijs in alijs bonis recompenfa debetur ex Ceph. conf. 3.n.54.& Surd.conf.427.n.53.Ciria.fupra.n.117.& ex fola feudi in comitatum erectione inftituta cenfebitur Raud.var.refol.c.44.n.34.Ciria.fupra.n.27.& alijs modis vt per Thef.Q.forenf.35.n.6.lib.1.& fub primogenitura, vel titulo primogenituræ fufficit relinqui Moli.lib.1.c.5.n.32.Ciria. fupra. n. 29.& feq. vbi etiam facta referuatione declarationis fucceſsorum& inftituta cenfetur non tantum refpectu tituli primogenituræ, verum & fructuum iurifdictionis, & aliorum bonorum & pertinētiarum feudorum Raud. d.c.44.n.81.86.90. Ciria. fupra. n. 73. & feq. & pro conferuatione familiæ Surd.conf.241.n.40. vbi quia fauorabilis de perfona ad perfonam extendi probat. Ciria.fupra.n. 65. & quid indiuiduum continet n. 66. & Meno.conf.322. n. 62. & vni tantum debetur cæteris exclufis fratrib. Moli.lib.1.c.11.n.8.Ciria.fupr. n.64. etiam facta mentione primogenitorum in plurali in inftitutione n.68.ex Rim.Iun.conf.544.n.89. & primogenitus fratres etiam in honoribus præcedit conf.736.n.33.& Ciria.fupra.n.70.& 84 licet feuda & fideicommifsa plurib. obuenire poffint, & alias vt fideicommifsa cenfeantur,

5 Di-

5 Diuidens cũ fratrib. bona primogenituræ sibi primogenitus non præiudicat Iaf.conf. 107.lib.4.Ceph.cõſ. 152.n.71.Natt.conf.501.n.58.Meno.cõſ.181.n.92. 484.n.33.498.n.26.Palaez.de maior.par.4.Q.35.Ciria.ſup.n.121.nec ſi patiatur fratres actus iuriſdictionales exercere Caſtr.conf.179.n.4.lib.1.Maſc.concl. t 203.n.10.Surd.conf.160.n.18.Ciri.cõtr.312.n.120.

6 Primogenitus non tenetur approbare factũ defuncti in bonis primogenij de cõi Pinel.in l.1.par.3.n.99.C. de bon.mat.eũ Peralt.in rub.de hæreſt.inſt.n.94. contra Palaez.de maiora.par.4.Q.16.& Moli.lib.4.c.1. n.12.ſed ſine conſenſu Principis, prima eſt ſine dubio Ciria.ſup. n.114.& in omnem caſum non tenetur niſi pro quota hæreditatis.n.115.

7 Reuocare primogenitus nequit primogeniũ, nec minui poteſt etiã à primo inſtitutore, ſi per contractum erecta ſit Meno.conf.1126.n.12.Raud. var. reſol. 37. n.237.Ciria.contr.312.n.93.vel cũ Principis conſenſu erecta ſit Ceph.cõſ.337.n.15.Ciria.ſup.n.95. præſertim ſi reuocetur abſq; Principis cõſenſu Valaſ.dec. 130.n.17.Ceph.conſ.12.n 30.35.& conſ. 337. Purp. conſ.500.n.25.Marta.voto 9.n.11.Ciria.ſup.n.95. & 96.nec reuocatur ex æquali filiorum inſtitutione, nã de alijs ſuis bonis, non de primogenituræ ſubiectis inſtitutio facta cenſetur.Ceph. conſ.3.n.84.& conſ.337. & 608.n.80.Ciria. ſup.n.89.

8 Alienari poteſt ex iuſta cauſa Ciria. contro.160.n.8. 56.& ſeq. vbi idem vtiliora ſubrogando.

9 In feudo antiquo dignitatis poteſt ab Imperatore cõſtitui Ciria.contr.2.n 96.ante ius alijs plenè quæſitũ; ſi vocatus ad eã conſentiat cõditione pendẽte obligari ea purificata releuari petit contr.15. cẽſus in ea nõ poteſt etiã à primo acquirente etiam cũ Principis cõſenſu conſtitui vltra ipſius vitam, nec fideicommiſſo Princeps derogat niſi ob publicã vtilitatẽ & data recõpẽſa poſt Moli. lib.3.c.3.n.10.nõ pro priuata, alienatione prohibita niſi præcium vtilius conuertatur Ciria.contr.303.n.55.& 364.alios caſus ponit quib. fideicommiſſo derogatur.

10 Maioratus relictus ad alterius electionem qui nõ eligit ſoli primogenito debetur Moli.lib.2.c.4. n. 42. Ciria.contr.56.n.66.& à primo inſtitutore deſcendentes habent.contr.57.n.43.

11 Maioratus poſſeſſor alere & dotare non tenetur fratres & ſororem filios & filias etiam parentib. eorũ vita functis niſi eis legitima à primo inſtituere debeatur Alex.in l.1.n.20.ſol.matr.Moli.lib.2.c.15.n.67.Gutier.de tute par.2.c.3 n.42.

12 Tranſmittitur ius primogenituræ & ſi quis ante euẽtum conditionis obierit Seraph.dec.145.n.7.

DE PIA CAVSA.

1 Legatum relictum ſoluendum in fine anni vltima die anni ſolui ſat eſt; vt pia legata initio anni ſolui debent, & legatorum in teſtamento relictorum diminutio in codicillis generaliter facta, nõ cõtinet pia & alimentorũ Ciria.contr.364 & ſeq.

2 Derogatio Papæ generalis non tollit ius conditionalis fideicõmiſſi, monaſterio vel pio alij loco relicti, qd mortuo teſtatore conſiderabile cenſetur & ad hoc radicatum, ne ei cenſeatur derogatũ ſi Papa præiudicij ſcientiã nõ habeat ex clauſulis generalib. derogationũ ampliſſimis quoad priuilegiatos.Rot.dec.128.par. 2.recent.vbi etiã monaſterio immediate acquiri non monaco mediante nec contra ipſum pręſcribi niſi 40. annis etiam quoad futura.

3 Legatum rei alienæ etiam ignoranter relictũ piæ cauſæ fauore tenet Burat.dec.395.n.4.

4 Teſtamentum inter liberos & ad pias cauſas teſtatoris manu ſubſcriptũ valet ſine teſtibus die ac menſe, & ſufficit à teſtib. notam manũ habentib. recognoſci adminiculis iunctis Burat.dec.475. vbi Ferent. intelligit ſi pia cauſa primo loco fuerit inſtituta, nõ in euẽtum futurum ſubſtituta, ſi tamen pia legata maiorẽ hæreditatis partem abſorberent valere; non ſuſtineri autem ſi voluntas imperfecta ſit, quæ perfecta præſumitur & inuentario bonorum, ac teſtamenti ſubſcriptione probatur.

5 Confraternitates an poſſint bona abſq; ſolemnitatib. alienare dixi in appendice executorũ vlt.vol.n.11.eis autẽ relicta quæ in pios vſus cõuertunt pro anima relicta dici, & vere pia, vt pro captiuis redimendis, pauperib. dotandis, nec pro eis datium ſolui; licet vera pia non ſint pro viarum, pontium, & murorũ refectione & huiuſmodi Ciria. contro. 94. vbi etiam ad vſum certum relicta non poſſe tuta conſcieatia abſq; Papę licentia ad alium conuerti; At Princeps ſecularis prophana, & pia erga patria mutet 364. nu. 49. non ad vſus pios relicta & licet teneat confraternitates alienare bona poſſe ſine ſolemnitatibus, ſecus ſi id relinquens vetaſſet, & vide d.n.11.quoad perſonas & eorum bona corã ſeculari conueniuntur, quo ad communia corã Eccleſiaſtico Borg.dec.17.n.69.par.2.

6 Legato maius quod eſt venit fauore piæ cauſæ Surd. dec.298.n.10.Grat.diſcep.780.n.14.15.16.

7 Ius facultatiuum & cõſuetudo decennalis obligat in futurum Leo.theſ.fori Eccle.par.2.c.11.nu.48.Rot. dec.365.n.4.5 par.2.recent.Sperel.dec.67.n.47.

8 Donatio piæ cauſæ facta valet nemine pro ea acceptante, & non reuocata etiã priuati fauore facta poſt mortem donantis acceptari poteſt, nec ab hærede donantis reuocari poteſt ex cõiori Sperel.dec.81. & mãdatũ de donando Eccleſię morte nõ expirat ex cõiori n.39.& mulier & parochus pro Eccleſia idonei teſtes ſunt ex cõi.n.42.& ſeq & conteſtes eſſe in facto principali ſat eſt imo vnicus de facto proprio plenè probat ex cõi ſi autẽ de clerici intereſſe ageretur vel collegij non admitteretur nec clericus nec de collegio exiſtens per totam.

9 Obligatus ad factũ piæ cauſe fauore præciſe compellitur, licet ſecus ſi ad honorẽ Dei vel publicũ quis teneretur puta capellã vel ſepulcrũ conſtruere Bal. in l. 1.n.58.in fi.C.de ſent.quæ pro eo quod intereſt Sali.n. 27.Iaſ.in l.ſtipulationes nõ diuiduntur n.33.verſ.quatuor de verb.oblig.Rom.ſing.635.Bero.conſ.15.n.65. lib.3.Tiraq.priu.piæ. cauſ. 122. & libertatis Nouel. reg.102.Gutier.de iur.confir.contr.c.39. n.4. Intrig. ſing.97.n.109.lib.3.& ita pleroſque tenere ait Manti.de contract.lib.14.tit.32.n.20.

10 Extenſio de perſona ad perſonam in fideicõmiſſis ex coniecturis fit, non ſi non conſtet de mente teſtatoris, & minus cõtra eũ Manti.de vlt.vol.lib.3.tit.19.n.10.

11 Alternatiua in conditionib. ſtat coniunctim niſi de fauore piæ cauſæ agatur Viui.dec.7.Frãch. dec.150. reſoluitur etiam in coniunctam prout è contra copula in diſiunctam ex mente teſtatoris Borg. deciſ. 25.

par. 3. licet in suo casu ex alijs tenuerit alternatiuā suam retinere naturam nempe quando instituti nō essent testanti proximiores substituto, & fauore liberorum tradunt in coniunctam resolui.

DE TVTORE AC IN EO CONTENTIS VSQVE AD TRACT. DE CVRATORE.

1 TVtores constitui possunt, curam alterius suscipere valentes à iure non prohibiti; dari autē non possunt impubes, furiosus, seruus, fœminæ matre, & auia exceptis quę secūdo nubentes desinunt esse tutrices & earum viri bona pro tutelæ ratione reddenda sunt hipothecata, nec religiosi etiā superioris consensu etiā quoad miserabiles personas, nec sacerdotes testamētarij legitimi, & datiui tutores esse possunt, nec debitores & creditores matre excepta vidua manente, excepto etiam testamentario; filiosam. verò alio impedimento cessante tutor esse potest Bonac. de contr. disp. 3. Q. 19. punct. 3.

2 Officium tutoris & curatoris est pupillum minoremq; & rectè administrare alias de dolo & lata culpa tenētur, & si initio salarium constitutum sit non etiam ex post nisi causa iusta, de leui tenentur, & potest impuberem masculum & fœminam volētem religioni offerre, & sine tutoris consensu ingressum intra annum & diem reuocare potest a religione, vt & pater potest, ex facultate data ab habente potestatem in dicto monasterio; & inuentarium facere tenetur altoquin cōtra eum in litem iuratur; tenetur conseruare omnia bona, iura, & actiones minorum, pecunias in emptionem bonorum stabilium, vel censuum conuertere, vel in societatem, alias ad interesse lucri cessantis, & dāni emergentis etiam sortem excedens condemnatur, & ad fructus restituendos qui percipi potuissent si culpa tutoris percepti non sint; compromissum de claris facere non possunt, exigere & debita soluere debent vendendo prius inutilia, & minus vtilia, & vltimo stabilia si alia non sufficiant, donare autem non possunt nisi solita munera dari magistris & huiusmodi; iniuriam pupillo factam remittere possunt, ex causa, & pacem inire cum decreto iudicis; fructus bonorū minorum vendere statim possunt, nec expectare quod carius vendantur obligati sunt Bonac. sup. pun. 4.

3 Legatum sibi a testatore factum tutor testamentarius consequi non potest non acceptata tutela, licet secus in legitimo & datiuo Surd. dec. 38. Bonac. sup. n. 3.

4 Rationem reddere tutor & curator finita tutela tenētur nō prius nisi quoad bona inuētario descripta Surd. dec. 184. Gratia. discep. 282. n. 13. & seq. Bonac. sup. n. 4.

5 Tutor à curatore differt; Primo tutor inuito datur, petenti non inuito nisi ad litem curator. Secundo tutor datur personæ principaliter, curator autem bonis. Tertio tutor ad rem certam non datur, curator ad rem certam, litemque constituitur, & ad rationes cum alio administratore subducendas. Quarto tutor impuberi datur, puberi curator quamuis quandoque impuberi puta si tutorem non idoneum habeat vel tēporaliter impeditum, sed à perpetuo impedito tutela aufertur; curator datur etiam furiosis, mentecaptis prodigisque Bonac. supra. punct. 5.

6 Illegitimi tutoris gesta ne cum eo contrahens decipiatur tenent, & si in vtilitatem pupilli versum sit, negociorum actione pupillus tenebitur Rota. decis. 394. coram Burat. præsertim si pupillus maior factus ratificet dec. 524. & 526. in fine vbi de census reuenditione sine disdicta & duab. vicib. & quæ peritura tēpore forent, quæque nequeunt obesse pupillo ante solemnia gerere potest dec. 67. n. 8.

7 Victricus priuigno tutor dari potest Cur. Iun. cōs. 94. n. 7. Port. cons. 150. n. 10. Borg. de tuto. nu. 289. Ciria. contr. 135. n. 23.

8 Pater legitimus administrator hæreditatem filio infanti delatam adit, quam ex possessione alio iure adiuisse non censetur, nisi vltra sine alio titulo possederit, adita etiam censetur venditione bonorum, & in dubio filij aditam declarant Rot. decis. 523. coram Burat. sed filius sui iuris effectus ad aditam repudiandā restitui potest, repudiatam verò amplius adire nequit, pront eius tutor, & curator, & à patre etiam repudiatam adire potest l. fi. §. vbi autem C. de bon. quæ liber. & si pater adire nolit, actui huic & liti dabitur curator Olasc. dec. 89. nu. 5. in iudicio quando sine patris consensu esse possit Soc. reg. 151. Casla. in cons. Burg. rubr. 6. §. 3. col. 842. & sine filio & monaco patrem & monasterium adire & repudiare Borg. decis. 1. par. 3.

9 1. Amp. patrem posse etiam sine decreto ex causa necessaria bona filij alienare ex communi Rota. decis. 657. coram Burat. & an pacem facere pro iniuria filio illata controuersum est Fari. Q. 14. nu. 36. Facchi. contr. lib. 9. cap. 42. non tamen filius alienat proprietatem Rim. Sen. cons. 328. n. 27. & seq. licet secus sit in alijs proprietarijs Borg. dec. 28. n. 82. par. 2.

10 2. Amp. locare posse filium impuberem ad artē absque eius consensu discendam & ad hoc filium obligare Rot. dec. 810. coram Burat.

11 3. Amp. procuratorem sine filij consensu constituere ex communiori contra magis communem, & si filius contradicendi causam non haberet à patre facta tenerent, prout si de vsufructu ad patrem spectante non etiam de proprietate bonorum filij agatur Pinel. in l. 1. par. 2. n. 65. & seq. C. de bon. mat. sed si pater vsumfructum non haberet vt in casib. per Surd. cons. 116. sine patre in iudicio esse posset vt per eum subdens posse patrem vsumfructum repudiare in præiudicium creditorum in clerico Duran. caut. 1. de his qui non hab. test. fact. Coua. in cap. quia nos n. 3. de testa.

12 4. Amp. patris authoritatem tutoris esse maiorem Pinel. supr. n. 67.

Accusare potest filius sine patris consensu Fari. Q. cri. 12. n. 10. ex communiori.

13 Magistratus non conuenitur nisi facta excussione contra tutores & fideiussores qui tamen probare debet fideiussorem idoneum fuisse, secus in eius hærede Ciria contr. 22.

14 Mu-

14 Mutatio causæ possessionis præsumitur ex titulo superuenienti absque animi declaratione, si tituli secundi validi notitia habita sit Ferent. ad Burat. dec. 127.

15 Iuramentum fidelitatis non præstari, pactum, statutum, & consuetudo valent Iacob. de Feu. vers. qui quidem inuestiti n. 74. Scrad. de Feud. par. 6. cap. 4. n. 13. Intrigl. de feud. cent. 1. Q. 42. n. 5. Meno. cons. 1. n. 28. vbi feudum non esse arguere. 65. n. 17. & 64. n. 37. & seq. 1224. n. 10. & seq. inquiens hoc iuramentum sine dolo præstare omittentem à feudo non cadere Mãti. de contract. lib. 23. tit. 1. n. 12. tit. 21. n. 14. Pereg. cons. 4. n. 39. lib. 1. & alia de hoc iuramento vide per Intrigl. de feud. Q. 56. cent. 1.

16 Idem dicitur de iuramento iurisdictionis, assecurationis nuncupato à subdito Principi pręstando de quo per Natt. cons. 598. n. 11. 628. n. 1. & duplex à vasallo præstari ait Crau. cons. 896. n. 22. & seq. iurisdictionis & feudi; subdens vltra contenta in his iuramentis de quib. in tit. 1. in fi. qual. iura. vasal. debe. & tit. seq. de forma fidel. vasallum domino non teneri Meno. cons. 889. triplex esse probat fidellitatis vasalli, consiliariorum Principis & habitationis quoad subditos, quę simul præstari sat esse probat & 943. n. 13. & seq. præuia tamen requisitione. Rim. Iun. cons. 557. nn. 42. & sequent. Guid. Pap. dec. 307. vbi de iuramento securitatix ab incola præstando Villalo. lit. V. n. 3. vni filiorum domini feudi præstari sufficere probat ex communi & Viui. verbo. iuramentum potest & Soarez. lit. I. n. 287. per procuratorem specialem ex causa probabilis absentiæ posse præstari Gratia. decis. 107. in addit. omnib. vocatis vni pręstari sat esse Intrig. d. Q. 56. n. 190. & seq. vbi etiã à non suspectis non pręstari.

17 1. Lim. vel potius secus esse dicas quoad fidelitatem, quæ velut de feudi substantia remitti nequit, licet possit iuramentum remitti, idcirco pacto non obstante ad omnia iuramento fidelitatis contenta tenebitur Io. And. ad spe. tit. de præscri. add. 1. in fi. Bal. in auth. nisi rogati. n. 16. C. ad Trebel. Soc. cons. 257. n. 1. vers. aliquando & 3. lib. 2. Alex. cons. 30. n. 19. 79. n. 6. lib. 1. Dec. cons. 193. n. 5. vers. non obstat quod quando Paris. cons. 23. n. 20. lib. 1. Scrad. sup. n. 14. & per tot. tradit quando quibusque præstari debeat Ias. in prælud. feud. n. 114. Moz. rub. de accid. feud. n. 34. de cõi. Gueri. Piso Soac. præceptor meus in prælud. feud. nu. 179. Meno. sup. n. 18. de cõi. Intrig. de feud. cent. 1. Q. 2. n. 13. & seq. Mant. d. tit. 21. n. 15. Ceph. cons. 549. n. 32. & seq. Pereg. cons. 4. n. 39. lib. 1.

18 Contrarium tenet Rol. cons. 16. n. 11. lib. 1. & tunc feudum non esse ait Grat. cons. 9. n. 120. lib. 1.

19 Sublim. nam pactum tenet, nec ob non pręstitũ fidelitatix iuramentum & alia seruitia vasallitia, alindue propter quod feudum solet amitti vasallus priuatur, sed pœnam pecuniariam soluet, nec ideo ob alienationem cadet Iacob. sup. n. 72.

20 Iuramentum autem fidelitatis domino immediato præstari debet Crau. cons. 803. cursu temporis non obstante si quando præstitus appareat, & à fidelitatis, iuramentum vasalli differre probat ex Natt. cons. 367. n. 19. sed Ceph. cons. 176. n. 9. & seq. à solis vasallis præstari inquit, quod enim subditi præstant, assecurationis est, & de iuramento fidelitatis Regis Angliæ vide Suarez. de defens. fidei. catho. lib. 6.

21 2. Lim. secus esse pacto & consuetudine cessante, si namque non præstetur vasallus iure suo priuatur Cla. in §. feudum. Q. 53. non tamen à domino vasallo præstabitur. Q. 70.

22 3. Lim. non censeri remissum ex concessione in feudum nobile gentile & francum, venit enim ex feudi natura Io. And. supra Iacob. supra. n. 74.

23 4. Lim. nam ad omnia fidelitatis iuramento contenta nihilominus tenebitur Manti. supra. n. 13.

24 5. Lim. tacite non præsumi cursu temporis etiam immemorabilis hoc pactum conuentum, nisi requisitos recusasse constet, & postea præscripsisse Brun. cons. 35. n. 3. Rol. cons. 53. nu. 24. lib. 2. 52. nu. 28. lib. 3. Natt. cons. 518. Crau. cons. 27. n. 3.

25. Effectus iuramenti vltra alias amp. & vltra dicta de iuramento calumniæ per Scaec. de iudic. par. 2. cap. 1. quem vide.

26 1. Amp. vt filiusfam. pro patre à carcere liberando fideiubens iuramento obligetur, nec in integrum restituatur, nisi ex enormissima læsione probata quæ ex releuatione semouetur Burat. dec. 783. sed vbi ex statuto sine patris consensu obligari nequit, nec iuramẽto obstringetur ex communiori Cur. Iun. cons. 152. n. 7. Meno. cons. 121. n. 6. sed contra. Cur. Ium. vide insr. amp. 22.

27 Contrarium tenet Bero. cons. 180. n. 8. lib. 1. Rot. dec. 391. n. 4. coram Ludouis. si iuramentũ annullet quod ex communiori non potest solemnitate omissa, licet præstari vetare valeat.

28 2. Amp. in taxatione expensarum à iudice facienda partis iuramentum requiri cum sententia liquidatoria, & ab excessiua taxatione appellatur, excessus quantitate expræssa; vel si alia certa sit iusta causa Burat. dec. 421. vbi Add. subdit Rotam non excusare ab expensis ex iusta causa, nec si ex statuto victus victori debeat in expensis condemnari hoc enim casu condemnatur & si alias ex iusta causa excusaretur ex communiori Gab. de expens. concl. 1. Surd. dec. 164. n. 17. & cons. 252. n. 27. Pereg. dec. 152. & pro alio factæ probantur iuramento, & coniecturis etiam in re communi & si factas constet, quantitas iuramẽto probabitur Ciria. contr. 42. Borg. dec. 15. n. 26. lib. 1. vbi in taxatione à victore iurari & plura de expensis ponit etiam si ex statuto victus condemnari debeat.

29 3. Amp. renunciationem quarumcumque hæreditatum & bonorum obueniendorum pręsertim ab ingrediente religionem & iuratam valere, licet aliqua etiã specificata foret Burat. dec. 366. sed a filia factam ob congruam dotem habitam vel habendam sine patris consensu, vel matris, quorum hæreditati renunciauit in consensu vsque ad mortem non perseuerantium iuramento non firmatur, & sufficit tacita consensus reuocatio testando, vel inter viuos disponendo, sed si perseuerænt, licet dos nulla data sit fratri etiam facta tenet ex communiori, læsio enim considerari nequit ubi hæreditati uiuentix renunciatum fuit, præsertim si congrue fuisset aliunde dotata Burat. dec. 894. ubi Ferentil. nec affirmatiuum pactum, nec negatiuum sine eius consensu de cuius hæreditate agitur iuramento ualidari probat, & ex cõi generalis ualet ubi alias ignoranti succurritur Rui. cons. 16. n. 6. lib. 4.

30 4. Amp. recusationem iudicis in alia causa, nisi cũ iuramento in alijs causis fuerit repetita nõ suffragari, ac notarij suspicionem saltem ex iuramento proban-

dam Burat. dec. 371. n. 8. & seq. vbi etiam recusationẽ iudicis fieri debere cũ appellatione ab vlteriori processu in scriptis, alioquin à iudice post recusationem gesta tenere, & in vna causa loci recusationem factã ad aliam nisi repetatur non extendi.

31 Et nuncij relationis iuramẽto contradicentis statur Lanfr. dec. 227. Meno. de arb. cas. 112. n. 11. & cõtra eam iuratam probatio admittitur Ang. cõs. 22. lib. 1. cons. cri. in magnis Masc. concl. 1120. (licet Grat. cõs. 30. n. 57. lib. 1. secus teneat) Guid. Pap. dec. 557. in fi. Tiraq. de retr. lig. §. 8. glo. 9. n. 4. Feli. in c. proposuisti. n. 2. de prob. vbi lim. & iudicis arbitrio esse cui eorum stet Ias. in vers. quadrupli n. 28. Inst. de actio.

32 5. Amp. insinuationem statuto requisitam tollere nisi etiam iuramentum requirat Add. ad Burat. dec. 924. & 47. n. 11. post Rot. dec. 729. par. 4. diuer. 671. par. 1. 385. n. 9. par. 2. recentior. alias verò à statuto requisita, iuramento tolletur pręsertim si statuto & insinuationi cũ iuramento fuerit renunciatum Ferentil. ad dec. 76. corã Burat. & quando statutum instrumentum iuratũ contineat vide inf. vers. solemnitatẽ statuti & si dolo extortum pręsumat non valere Ciria. contr. 2. in fi. vbi etiam mortuo donante insinuari non posse nu. 78. & 128. n. 99. vbi etiam mulieris certiorationem supplere n. 118. non operatur tamen quo ad facienda solemnia post contractum Borg. dec. 30. n. 21. lib. 1.

33 6. Amp. confessionem prælati, tutoris, ac legitimi administratoris contentioso iudicio factam, & voluntariã adminiculatam, aut de facto proprio, vel si iuris habeat præsumptionẽ, vel sæpius repetita sit, successori & Ecclesiæ obesse licet in voluntaria simpliciter secus sit Rot. dec. 453. coram Burat.

34 7. Amp. suspicionẽ antidatæ in scriptura priuata iuramento coniecturis & adminiculis tolli, ac posteriori publico instrumento præferri Burat. dec. 905. vide in appendice executor. vltim. vol. vers. scriptura priuata.

35 8. Amp. stari iuramento tertij dicentis testatorem talem testamenti cedulam sibi rradidisse, sicut ad eã testamento se retulit testator Vasq. de suc. creat. lib. 2. §. 17. n. 53. Add ad Burat. dec. 475. absq; eo quod testator dixerit quod eius manuscripta sit, & si eã tertio dedisse, & à se scriptã affirmarit, vel subscriptam, debet manus recognosci, vel per comparationẽ vel per cõiecturas, quod si eam notario consignarit sua manu scriptam & sigillatam asserendo, quodq; suum sit nũcupatiuum testamentum, recognitione opus non est etiam si testatoris manu nec scripta, nec subscripta sit.

36 9. Amp. vt si in cõtractu mulieris requiratur iuramẽtum propinqui, nisi enunciatum non præsumatur Burat. dec. 924. & a statuto pro forma in actu requiri & in denuncia damni in sindico & bonæ conditionis iurantem esse debere Borg. dec. 13. lib. 1. n. 25.

37 10. Amp. iuramentum & cameralem obligationem hæredes & eorum bona compræhẽdere (periurio excepto) nisi ex facti circumstantijs, exclusa bona colligatur Ferentil. ad Burat. dec. 564. Borg. dec. 9. n. 13. 16. & seq. lib. 1. vbi iuramentum nisi in contractu ipso iure nullo obligare hæredem non autem periurium nisi defunctus in id incurrisset & dec. 30. n. 20. 30. hæredem teneri si pro eo defunctus iurauit vel consensit hæres, secus si ipso iure nullus esset lib. 1.

38 11. Amp. in patrono qui præsentando non variare etiam cumulando iurauit, qui variare etiam cumulando non poterit, sed fine iuramento variare lite pẽdente non potest nisi cumulando collitigantis fauore Ferentil. ad Burat. dec. 942.

39 12. Amp. vt licet articulans non fateatur, fallit articulis eum iuramento datis, & non probato errore principali præiudicant etiam non admissi, & sine iuramento valde adminiculantur Burat. dec. 600. vbi Add.

40 13. Amp. iurantem non didicisse dicta testium nouas probationes facere, etiam si aduocatus vel procurator ea legisset, nec principali propalasset Surd. dec. 153. Ciria. contr. 25.

41 14. Amp. confessionem minoris in responsione ad positiones cum iuramento obesse, quæ sine illo nõ noceret Ferentil. ad d. decis. 60. n. 17.

42 Narratiua etiam iurata probat de communi Grat. cons. 40. n. 18. lib. 2.

43 15. Amp. alienationem fundi dotalis iuratam cum solemnitatibus & causa necessaria validam esse Burat. dec. 749. licet alias nulla sit Ciria. contro. 10. nu. 65. & iurare debent etiam Commissarij in declaratione vtilis alienationis rerum Ecclesiæ Borg. dec. 46. n. 430. lib. 1.

44 16. Amp. iuramentum suppletorium dari circa fructuum liquidationem si coniecturæ concurrant, quæ si de illorum perceptione constet admittuntur Burat. dec. 170. 722. & ex coniecturis iudicem ad semiplenam inducentibus & ei qui de credulitate deponit id, sciensia cuius sensu corporis haberi nequit Ciria. contro. 299. & per arbitros dari & si ante causæ conclusionem petitum non sit Rui. cons. 18. n. 6. lib. 4. & dato suppletorio expensæ non reficiuntur Borg. dec. 15. n. 32. lib. 1. nec dari nisi pars & testis fide dignus probetur dec. 4. n. 49. lib. 2. etiam pro damno dato nec contra forensem ex statuto stari.

45 17. Amp. cautionem iuratoriam pauperis sine sui culpa admitti vt fructibus & expensis non restitutis, audiatur, ijs in fine litis reseruatis, licet rescripto dicatur refectis expensis & assecurato iudicio Bura. dec. 320.

46 18. Amp. vt compensatio liquidi ad liquidum fiat etiam contra obligationem cameralem iuratam, si creditum quod compensari intenditur postea creatũ sit Burat. decis. 717. vbi Add. aliter limitat. licet alias non fiat per iurantem in pecunia soluere, nec nisi in recipientibus functionem, nec solutione promissa fine iuris & facti exceptione nisi pecunia exhibita, nec de credito diuersarum personarum Ciria. contro. 120. n. 13. Borg. dec. 9. n. 10. sequent. lib. 1. vbi etiam pręcise obligare nec interesse solui etiam in fine instrumenti positum, nec in bonis solui posse & idem in hærede & vbi sola facti veritate &c. proceditur obijci posse & dec. 28. n. 43. par. 2. vbi lim. & n. 69.

47 19. Amp. alienationem aduentitiorum à filiofam. cum iuramento factam patri non obesse filio, verò sui iuris effecto nocere Mins. cent. 3. obs. 10. n. 5. Crau. cons. 490. de communi Villalo. lit. I. n. 135. & Matte. verbo. aduentitium Bero. cons. 22. n. 5. lib. 2. Grat. dec. 76. contra Cur. Iun.

48 20. Amp. vt si ex pacto iurato restitutio vel solutio in eadem specie fieri debeat, eadem soluenda sit, licet si non

nō reperiatur alia species iudicis arbitrio solui possit Thes.de augu.mone par.1.n.81.82.dixi in tract.solutionum & quę dare tenetur id facere debet etiā si non habeat facultatem Borg.dec.44.n.105.lib.1.

49 21.Amp.vt si emphit. ex pacto iurato 29. annis elapsis renouationē petere teneatur,ea nō petita cadat sine alia declaratione, licet si dominus renouare teneatur. 30. annis duret donec dominus cecidisse declaret Bero.cōſ.119.lib.1.& ijs elapsis intra annū peti potest Rot.dec.305.n.5.par.1. recentior. & non finire si in perpetuum facta sit 438.n.3.& Burſ. conſ.253.n.55. nec contra hæredem declarari posse, nec cessante dolo n.56.& perpetuum non teneri petere nisi ex pacto vel nisi emphiteosi finita n.61.cadit etiā à pacto francandi eodem instrumento posito maxime ob iuramētū emphiteosi priuatus Laderch.conſ.158.in fi.Borg. dec.37.n.9.lib.3.de communi Gutier.conſ.12.n.36. & si non soluat, intra annum cadit nisi esset hæres, vel minor in quo cesset l.si quis maior C. de trans. Borg. dec.9.n.14.& seq.lib.1.

50 22.Amp.mulierem ex iuramento Velleiano priuari, & fine illo si in negocio sui commodi intercedat, vel quatenus locupletata sit Ciria.contr.129.n.35. & seq. nisi statutum iuramentum annullet, nisi testib. in eius causam versum probetur, & tūc renunciatio etiā iurata non valeret contro.215.vide tamen sup. amp. 1. & contra statutum vetans præstitum non valere Cartar.dec.81.

51 23.Amp. Iuramentum in litem contra non parentē iudicis præcepto deferri, nisi parere nolēs actionis iure non teneretur, & ex conuentione, sed iudicis officio, tūc enim aduersarius testib.vel alijs probationib. legitimis probare teneretur ex cōmuniori. Plo. §. 28. n.2.Ciria.contr.180.n.24.& 25.subdēs nec dolo præsumpto probato dari nu.23. ex eo tamen non oritur actio Iaſ.in §.præterea n.23.Inſt.de actio.nec coniuncta persona illud nec alia defert Iaſ.in l.exigendi n.9. lim.15.C.de procu.Surd.conſ.190.

52 24.Amp.vt licet iuramentum erroris probationem non excludat, eius tamen præsumptionem semoueat Seraph.priuil.iuram.90.& fideiussor sine causa maxime ex iuramento obligetur Soc.Iun.conſ.69.n.5. lib. 2.106.n.25.lib.3.Ceph.conſ.603.n.3.Manti. de contract.lib.11.tit.8.

53 25.Amp. vt donatio à Iudeo minore 25.annis, & maiore 12.in fœmina & 14.in mare, quæ ætas ex lege iudaica perfecta est, iuramento validetur Surd. conſ.122.Ciriac.contr.241.n.49.& per tot probat in ordinatorijs in tribunalib. catholicis ius ciuile Romanorum attendi, iudaicam legem in decisorijs, nec eos in integrum restitui, ita intelligens Surd.dec.133.

54 26.Amp.renūciantem omni legum auxilio statuto, & decreto in ampla forma cum iuramento censeri expresse renunciasse statuto de compromissis,consilio sapientis,ac legibus expressam mentionem requirentibus Borg.dec.28.n.67.68.& 88.par.2.

55 27.Amp.suspicionem iudicis cum causa & iuramento iure ciuili allegari sat esse, licet ius cano. vltra iuramentum causam vrgentem, validam, & admissibilem exigat Borg.dec.28.n.96. & seq. vbi etiam quid agendum sit ea allegata & ex quibus causis suspicio oriatur;

56 28.Amp.vt emphiteota qui singulis annis canonem soluere iurauit licet creditor sit directi domini minoris quantitatis canone debito cadat,quamuis secus foret, si maioris quantitatis creditor esset, vel emphitheota religiosus, minor vel hæres sit, vel nisi conuenisset caducitatem incurri si biennio vel triennio cessaretur Borg.dec.29.n.46.47.vbi etiam subdit cadere si lite pendente non soluat; & l. si quis maior C. de transact.silere si fuerit eius pœna à partib.remissa. par.2.

57 29.Amp. officiales priusquam officia recipiant in manibus Principis, vel eo absente coram Metropolitano Episcopo,& Primate Ciuitatis iurare debent de bene gerendo auth. vt iud. sine quo suffra. ad fi.& in auth.de desenso.Ciuit.§.interim & in tali iuramento administratio accipitur & ante officiū exercere non potest, nec administrationem habet nec iurisdictionē eo. tit.§.necessitatem Pariſ. de Put. de sindica. verbo. iuramentum fol. 284.vbi etiam Consiliarios Principis & Ciuitatis iurare debere, & notarios n.1.& seq. & iudices statuta seruare debere iurare prout, & officiales, & etiam postea edita seruare debere. n. 6.

58 1.Lim.quod dicitur de obseruantia statutorum non procedere si ex iusta vel euidenti vtilitatis causa Reipublicæ illa non seruent Put.rup.n.4.

59 2.Lim.vt si duo eodem volumine statuta contraria extent vltimum seruare teneatur, nisi prius a maiori conditum foret.Io.And.in cap.1.n.2. de iur. iur. in 6. Put.supra n.5.

60 3.Lim.nam intelligitur de vsu receptis, & consuetudine non sublatis Put.sup.n.6 Gutier.de iuram.confir. contract.par.1.cap.38.n.14.Sperel.dec.15.n.13.vbi etiam quando vsu recepta vel sublata censeantur.

61 4.Lim.vt si nō proferat sententiam intra tempus instantiæ sine dolo periurus non sit, licet pœnam pecuniariam ex culpa non euitet Put.supra.n.7.

62 5.Lim. contractum iuratum cum officiali iuramento non firmari sed peti debet absolutio Put. sup.n.7.

63 Contrarium nempe iuramento firmari, & rem emptam retinere posse Bauer de virtu.iurā.n.33.Gutier. supra sup.40.sub.n.5.Ceual.comm.contra. comm. Q. 445.& plurib.casib.cōtrahere posse congestis à Monta.de tute.cap.30.& Mastril.dec.27.

64 6.Lim. non teneri seruare quæ sunt contra libertatē Ecclesiasticam.d.cap.38.n.7.

65 7.Lim.vt ex causa pœnas statutorum alterare queat Put.supra.n.8.9.

66 8.Lim.nam de iustis ac licitis intelligitur non de iniustis & illicitis Put.supra n.8.9.

67 30. Amp. secundum testamentum iuratum tollere primum clauſ.derogatoriam, vel iuramentum continens de eo & ea specifica non facta mentione Bal. in l.sancimus.n.6.C. de testam. Soc.Iun.conſ.143.nu.4. lib.2.de communi si testator dixerit hoc velle esse suū vltimum testamentum Cla.in §.testamentum. Q.99. verſ.item scias Bursa.cōſ.307.n.9.Guid.Pap.dec.128. Trigo.sing.107.de communi Craſ.§.testamentum.Q. 87.& 89.Durant.tit. 10.caut.1. & si primum sit iuratum cum promissione non reuocandi non petita absolutione & non facta iuramenti mentione non tollitur à secundo pro vt si in secundo non sint posita verba quæ apponi debere in primo expressit Borg. dec. 20.n.67.par. 3.& dec.22.nu.101.part.3. vbi ex communi primum iuratum reuocari à secundo non iurato

ex Coua.in rub. de testa.par.2.n.15.& alijs decis 25. n.28.& seq. vbi 2. non tollere primum si 2.factum sit ad alterius interrogationem & testans modico tempore vixerit, & in specie sufficere primo derogatum licet non indiuidua sit derogatio & iuramentum in 2. sufficere vel de posito in primo mentionem in 2.facere & Gallia.cons. 4. non valere iuramentum nō reuocandi primum, nec primum à 2. tolli, si iuratum sit vel ad pias causas eius mentione omissa.

68 1. Lim.non procedere in simplici iuramento, sed si saltem in genere constet hoc testamentum iuratum velle cœteris præualere ita Bal. intelligit Ias. in d. l. sancimus n.14.& Gul.de Bened.verbo. testamentum. 2.n.19.20.de testam.& de primo iurato mentionem in secundo fieri opus esse Coua.supra.n.19. & Gutier. de iur.contir.contr.par.2.c. 1. licet secundum iuratū tollat claus.derogato.primi.vt per eum Borg.dec.25. par.3.n.30.

69 31. Amp. iuramentum firmare contractum contra legis prohibitionem initum,etiam si lex eum ipso iure nullum declaret, si tria concurrant vt iurans seruare possit sine peccato, & is cuius fauore iuratur omni turpitudine careat, & quod contractus formaliter aut æquipollenter promissionem non reuocandi contineat de magis communi Sperel.dec.46. subdens leges naturales, Diuinas, positiuas, & canonicas semper ad culpam obligare, quia ad mores componēdos diriguntur, & idem de ciuilibus quæ immediate ad bonum commune tuendum diriguntur siue in rem siue in personam loquantur, nec iuramentum firmare, secus si principaliter lex ciuilis tenderet ad priuatum bonum licet secundario publicum.

70 32. Amp. statutum præsumens dolum & metum iuramenti vires tollere posse, prout si à Papa confirmatum foret, & tunc non supplet insinuationem prout nec si contractus ob publicam vtilitatem annulletur, nec si insinuatio vel alia solemnitas in contractu minoris requiratur & fraus a lege præsumatur ad quam euitandam solemnitas exigatur non obstante iuramento non contraueniendi ratione minoris ętatis vel alia causa quacumq; contrauenire potest, licet enim controuertatur an iuramentum suppleat solemnitates ad fraudes euitandas requisitas, non supplet si pro forma requirantur vt insinuatio; nec si vltra eam iuramentum à statuto requiratur, nec si statutum contractum dolosum præsumat, & licet decretum iudicis insinuationem suppleat, secus est si vtrumq; exigatur Sperel.dec.47.& 83.n.7. & absolutionem requiri nisi constet de dolo vero, & in præsumpto ex enormissima læsione petendam,& etiam in dolo vero licet non requiratur nisi re ipsa cōtingat sed ex proposito, quia hoc casu deficit consensus & iuramentum nullum est ex communiori n. 28. & seq. sed absolutio non impedit executionem cameralem nu. 34. & ab omnib. iuramentis peti debere ex communi nu. 36. nec periuro prodesse ex communiori n.seq.non facta mentione periurij; quam à Papa tantum periurus impetrat periurij facta mentione n.seq.Veral.dec.200. par. 3. vbi si præsumat dolum & iuramentum nullum reddat etiā contractus nullus erit,nisi iuramētum esse alio instrumento positum & Turret.cons.78.n.27.lib.2.

71 33. Amp. peritos iurare debere de fideliter & legaliter æstimando licet in relatione iurare non teneantur, alioquin relatio nulla est Barz.dec.22.n.11.Rot. dec.630.n.4.par.2.recent.Maresc.resol.70.lib.2.Sperel.dec.54.vbi etiam partes esse in relatione citandas & tradit quid agendum peritis discordantib.

72 34. Amp. pactum quod stari debeat alicuius dicto circa damna expensas & interesse intelligi cum iuramento l.Theopompus de dot.præleg.Ang.in l. de pupillo.§.qui opus.n.2.Cast.n.2.& alij de oper.nou.nūc. Bal. in l.iusiurandum quod ex conuenrione vbi Ias. n. 6.vers.& aduerte de iur.iur. Bellam. in c.finem litib. n.58.de dolo & contu. Alex.cons.37.n.31.lib.2.Cass. in consu.Burg.rubr.1.§.6. tit. des iustices drocitz. dicelles §.6.col.274.n.3.Plo de in lit.iur.§.48.n.9.Bertaz.cons.ciu.68.n.4.& seq. vbi de mobilium consumptione Carpa.c.51.n.2.Ceuallos.Q.1.n.30.Castracā. de socie.offi.c.44.n.10.Gratia.dec. 166. dixi in tract. interesse lim.9.amp. nonæ principalis.

73 1. Lim. & declara vt in quantitate considerabili nō deferatur nisi coniecturæ concurrant, aut verisimilitudines Rota in Romana de Fabijs anno 1570. corā Binafino & in Roma. damnorum & interesse 17. Februarj 1578.coram Robuster. Maresc.resol.15. n. 9.& seq. subdens iurantem omni exceptione maiorē præsumi nec periuro defertur Trigo. sing. 48. nec suspecto Gratia.supra.n. 13. nec alijs casib. vt per Seraph.priu.iuram.31.

74 2. Lim. vt si ex statuto iuramento standum sit, non stetur contra forensem ratione maleficij in loco commissi Roma. sing.259.

75 3. Lim. nam potest a parte remitti cum eius fauore exigatur c.tuis.vbi glo. verbo. remittatur & Doc. de testi.Bar.in l Lucius in fi.de fideiuss.Bal.in d.c.tuis nu. 3.Feli.in c.quia indicante n.1.vers. vnde dicit de præscrip. etiam tempore conuētionis initæ de communi. Viui.opi.573.Felicia.de socie.c.24. n. 76. quando ita partes conuenissent.

76 35. Amp. donationem iuratam etiam inter coniuges & causa mortis cū pacto non reuocandi, vel alias initio validam per donatarium prædecedentem donanti ad hæredes transmitti nec reuocari. Rol. cons. 77.lib.1.Tholos.dec.262. Noal. de transmis. casu 44. num.3.& 6.vbi idem de facta filio & tam contra donantem quam contra eius successores etiam particulares & in remuneratoria n.8.Meno.cons.388.n. 51. 52.Intrigl.sing.87.n.237.& 238. lib. 3.qui Meno. & Intrigl.licet in conditionali secus teneant contrariū tenuit Rot.dec.142.par.2.recentis.

77 36.Amp. iuramentum executionem præstare publicis instrumentis ex cōmuni Thes.dec 26.n. 7. & Turret.cons.93.n.23.lib.2.etiam voluntarium, etiam petita absolutione, licet rescissio intenta sit nisi ex instrumento vel incontinenti probet Borg.dec. 19. nu. 56.& seq.par. 3.

78 Contrarium tenet Zacchi.ad Gallesi.de oblig.came. Q. 2. nu. 16.excepto decisiuo & ita Rot. iudicasse inquit.

79 Lim. d. amp. non procedere nisi agens seu executionem petens habeat legitimam personam, & implenda implesse probet Borg. decis. 19. n. 49. par. 3. alias lim. ponit Alex.in l.2.de iur.iur.& Add. ad Bar. ibi lit.B.in fi.

80 37. Amp. vt iuramentum in mandato generali vim specialis mādati obtineat Seraph.priu.iur. 111.n. 11.

81 38. Amp.

81 38. Amp. vt indicium cum iuramento, vel testis, ac semiplena probatio, similis vel dissimilis tituli à testatore babiti immissionem ex l. fi. C. de edit. D. Adria. per hæredem petitam impediat, prout alijs casibus impeditur vt per Borg. dec. 20. n. 25. & seq. par. 3.

82 39. Amp. clauf. iurantes & quilibet iurans in fine positam ad omnia præcedentia referri, & neminem excludere Borg. dec. 22. n. 19. & seq. par. 3. si verba patiantur.

83 40. Amp. vt quamuis pater consentiat filijs sese diuidentibus oretenus, consensum reuocare possit, secus si in scriptis cum clauf. dominij translatiuis & iuramento Borg. dec. 22. n. 102. par. 3.

84 41. Amp. iurantem pecuniam meretrici pro culpa tradere, culpa secuta tradere teneri, est enim rei licitæ promissio & ex iustitia debitæ quamuis actionem turpem supponat Sanch. in sum. cap. 9. nn. 28. de communi Bonac. 2. Decalogi. pręcep. disp. 4. Q. 1. punct. 4. vers. 5.

85 42. Amp. rem licitam cum iuramento promittentem adimplere teneri, quamuis ea promissio mala fuerit alicuius prohibitionis ratione, vel adiunctæ circumstantiæ puta prohibet superior subdito ne alteri sine suo consensu promittat, si contrafaciat peccat contraueniendo promissis superiori, sed iuramentum seruare tenetur quia est de re licita Sanch. sup. Bonac. supra. vers. 7.

86 43. Amp. vt usuras soluere promittens cum iuramento, iuramentum seruare tenetur, sed repetet nisi nō repetere iurasset, hoc enim casu ante absolutionem nō repetet Suarez. lib. 2. cap. 9. n. 17. de iuram. Sanch. in sum. lib. 3. cap. 11. n. 9. Bonac. supra pun. 9.

87 45. Amp. ad carceres redire iurātem redire tenetur etiam si iniustam mortis pœnam rediens timeat, nisi iurasset cum limitatione mente concepta, aut nisi iuramenti relaxationem obtineat, uel nisi tempore iuramenti tanti periculi inscius esset Sanch. supra. n. 32. & 34 Bonac. d. punct. 9.

88 46. Amp. fideles rationis usum habentes & infideles Iudeos & Hæreticos in iudicio posse iurare nō etiam impuberes licet si sponte iurassent præsumptionem faciant; nec sacerdotes in re leui iurant, sed in graui & necessaria Bonac. supra. pun. 10. secus in atheis dicens.

89 47. Amp. procuratoris uel nuncij speciale mandatū habentis medio iurari posse, si talis actus sit qui à procuratore præstari possit uel proprium iuramētum lex non requirat Sanch. in sum. lib. 3. cap. 13. n. 13. 25. 26. Bonac. d. punct. 10. uel mandatum reuocatum non sit.

90 48. Amp. ab eo qui peieraturus creditur si iusta causa subsit iuramentum exigi posse licet secus causa iusta cessante Sanch. in sum. lib. 3. cap. 8. Bonac. supra. pun. 11. & pun. 12. tradit quando iurans amphibologice & ęquiuoce loqui possit & mendaciter, & an cōsuetudo iurandi inducat mortale pun. 13.

91 49. Amp. violantem iuramentum seriò siue in re magna, vel etiam in parua nisi promissarius rem paruā non curet mortaliter peccare Bonacci. supr. pun. 14.

92 50. Amp. vt licet iuramentum non transeat ad hæredes & successores etiam Vniuersitatis, contractus tamen obligatio transit Bonac. supr. pun. 14.

93 51. Amp. vt Episcopo vel alij præstitum ratione dignitatis, successoribus seruandum sit Bonacc. supra. pun. 17. n. 14. nisi ille cui pręstitum fuit dignitate priuetur n. 15.

94 52. Amp. irritum contractum iuramento firmari vt validus sit Sanch. in sum lib. 3. c. 12. n. 15. Bonac. de contract. disp. 3. Q. 1. pun. 1.

95 53. Amp. iuramentum contractibus plures effectus prębere; prius est nam duas parit obligationes, vnam erga Deum, aliam erga hominem propter validitatem contractus, sed vbi non firmat contractum sola erga Deū oritur obligatio, promissis enim sola iuramenti ratione stari debet Sanchez. in sum. lib. 3. c. 12. n. 59. Bonacci. supra. n. 13. Secundus est vt si confirmet agi possit ad promissa, secus si nō confirmet ideo vsurarius non aget nec promittens iuramentum seruat vbi nequit sine peccato seruari ex communi. Tertius est vbi confirmat, tunc obligatio iurata transit ad hæredes, secus si non firmet, etiam si pro hæredibus & successoribus iurasset si, non iuretur super cōtractu valido, aut inualidum non validet, nec ideo hæredes debitoris vsuras soluere tenentur n. 13. Quartus est vt absolutio peti non possit si contractus iuramento firmetur, secus si non firmetur, & si non firmetur curans absolutionem petere potest & ea obtenta non soluere, non obtenta vero soluet & repetet sed si iuramentum firmet cōtractum nō relaxabitur nisi ex magna & rationabili causa, & ob lesionem nisi eam obtinens oblæsionem sciret eum cui dedit iuste possidere n. 14.

96 54. Amp. secundum dictum testis extraiudiciale etiā in mortis articulo, primum iudiciale iuratum non enerruare etiam ante latam sententiam ex veriori vel iudicis arbitrio erit Fari. Q. 66. n. 207. & seq. Ciria. contro. 250. n. 17. & seq.

97 55. Amp. impedimentū iuramento probari iudicis arbitrio Guid. Pap. dec. 64. de communi Becci. cons. 204. n. 10. & Soarez. lit. I. n. 11. latè Serapb. priuile. iuram. 35. & ignorantiam quæ in præiudicialib. præsumitur & cursum temporis impedit. Rot. dec. 621. par. 1. recentior. & si in partibus longinquis acciderit Masc. concl. 1281. n. 17.

98 56. Amp. à tertio vendicari posse ex pacto recedendi ob iuramentum vel bipotecam, præsertim si tertius scierit onus Ciria. contr. 308. n. 61. & seq. & iuramento quis tenetur manifestare ad creditorem sequestrātem pertinentia & similia, vt sequestrans quod fraus absit Borg. dec. 34. par. 1.

99 57. Amp. conueniri quem posse coram non suo iudice si iureiurando vbique conueniri posse pepigerit Ang. in l. si conuenerit n. 1. Fulg. n. 12. Cast. n. 8. Alex. & Ias. n. 2. de iurisd. om. iud. Balb. dec. 48. Ciria. contr. 318. n. 29. & conueniri potest siue personaliter inueniatur, siue res eius etiam in loco non permansuræ n. 27. & seq. & n. 50. et lite pendente coram seculari potest conueniri coram Ecclesiastico Ias. cons. 9. n. 3. lib. 1. Caroc. de sequest. part. 3. n. 12. & forus eligi potest Serapb. priuil. iur. 67. boc limitans Borg. dec. 1. & 2. lib. 1. vbi declarat.

100 58. Amp. vt licet non teneat à minore facta donatio etiam tutore, vel curatore authore, cum iuramento tamen valet etiam sine solemnitatibus, sed restituetur in integrum si rem particularem nō donarit sed vniuersalia, si non constet scientiam valoris habuisse, vel si enormissimè læsus sit, & si sit correspectiua lęditur & si modicum donare volens plus donasset, vel rei

donatę

donatæ valorem ignoraſſet, doloue ad donandum inductus eſſet Ciria.contro.321.n.16.85. & ſeq. vide tamen Surd.conſ.46.vbi declarat quando minoris donatio & fideiuſſio iurata valeat, etiam data enormiſſima læſione, non valet tamen inter coniuges minores iurata contra formam ſtatuti nec morte confirmatur ſi initio valeret vel poſtea aliquid fieri ſtatutũ vellet Borg.dec.50. n. 21. & ſeq. lib. 1. vbi etiam de fructib.& priuilegio non vti niſi in ſpecie.

101 59. Amp. vt licet reſtitutio in integrum detur aduerſus renunciationem, ſecus ſi iurata ſit & iuramentum non generaliter ſed particulariter renunciationi additum ſit Odd, de reſt.in int. Q.26.art.4.6.7.Ciria. ſupra.n.93.

102 60. Amp. vt licet controuerſum ſit an ex notarij ſtipulatione abſenti ante ratificationem irreuocabiliter acquiratur, & recepta ſit diſtinctio, ius reale nõ acquiri & in tertium alienari poſſe titulo ſingulari non vniuerſali, quia ab hærede & contra eum ratificatio fieri poſſet; ſed perſonalem dari contra promiſſorem & hæredes retinentes rem etiam in contractu oneroſo; ex iuramento promiſſio irreuocabilis fiat Theſaur. deciſ. 70. num. 8. Rot. deciſ. 683. num. 3. par. 1. in nouiſſi. de communiori Turret. conſ. 60. n. 15. lib.2.& Ciria.contro.322. idem de verbo ſincere vim iuramenti ex ſtatuto habente ſubdens.

103 Prorogato termino iurati parti iuramentum prorogatur Iaſ.in l. lecta ſi cert. pet. n. 10. Purp. nu. 55. Curt.n.12.Pic.n.12.de communi Cag.n.101.

104 61. Amp. debiti ſubſtantia probata, quantitatem iuramento probari Ceph.conſ.678.n.62. Surd. conſ. 94.n.28.Ciria.contro.347.n.18. & cauſæ defectum ſuppleri.Borg.dec.17.n.66.par.2.

105 62. Amp. vt ad iurãdũ termino à iudice vel arbitro præfixo ſuper quibuſdam, cõminando quod eo elapſo non audietur, lapſo tempore ad iurandum aliam dilationem propterea concedere nequeat Ciria. contr. 348. ſecus comminatione in futurum facta puta ſilentium imponendi, tunc noua dilatio, & alijs caſib. dari deberet vt contro.349.

106 63. Amp. iuramentum actionem perpetuare ex cõmuniori Rol.conſ.25.n.30. lib.2.Surd. conſ. 158. nu. 16. Manei.de iuram.par.4.eff.85. de cõmuniori Ciria.contro.388.in fi Rota.dec.199.par.4.diuerſo. vbi tollere præſcriptionem ſtatuto inductam niſi inſtrumentis fidem tollat & tota pœna debetur licet ex ſtatuto ſit ad quartum reducta Zuccar. dec. Luc.2. n. 12.

107 64. Amp. conductorem ad damna contra locatorem agere poſſe etiam ſine denunciatione prout emptor de euictione ob iuramentum ſine ea Burſ. conſ. 309.n.13.& quando ceſſet ſtatutum volens ſolutionẽ iuramento conductoris probari Carpa.par. 2. c. 387. 388. Rim.Iun.conſ.198.Aſſi.dec.luc.25.

108 65. Amp. confeſſionem ſine cauſa ex iuramento ex certa ſcientia & deliberate factam cenſeri & valere Maſc.concl.345.n.36.Ond.conſ.41.n.23.lib.2. & cauſæ defectum ſupplet Dec.conſ.681.n.8. Decia. conſ.39.n.107. lib. 2. & ſtricte intelligenda ampliat. n.87.Borg.dec.27.n.66.par.2.

109 66. Amp. hipothecam omnium & ſingulorum bonorum ſpecialem eſſe maxime iuratam, & nullam reddere alienationem Ciria.contro.10.n.69.

110 67. Amp. emphiteotam qui iurauit vti arbitrio boni viri, vel meliorare & non deteriorare ob leuem deteriorationem à ſuo iure cadere Bero. conſ. 1200. n.32.& ſeq.125.n.6.8.lib.1.Corbul.de cauſ.priua. ob deterio.n.11.12.Surd.dec.102.n.9.

111 68. Amp. iuramento emptoris probari quanto minoris emiſſet Caſt. in l.Iulianus.n.3. de act. empt. Ciria.contro.54.n.25.

112 69. Amp. ceſſionario executionem inſtrumenti iurati dari conceſſam ex ſtatuto publicis inſtrumentis. Graſ.de ſtat.reijci excep.in prælud.n.117.

113 1. Lim. à Principe etiam per contractum conceſſa ſi poſtea publicæ vtilitati damnoſa appareant iuramento non obſtante reuocari poſſe Bero.conſ. 138. n.5.lib.3.Ciria.contro.310.n.70.idem ſubdens ſi tertij præiudicium oriatur.

114 2. Lim. vt ſi emptor duob. abſentib. cum iuramento reuendere promiſerit pro eodem præcio poſt certũ tempus, interim alteri vendat ac tradat ante abſentium ratificationem, nullam abſentes contra ſingularem ſucceſſorem habent actionem, nec contra promiſſorem Bero.conſ.164.lib.1.nam iuramentum ſingularem ſucceſſorem non obligat, nec quoad obligationem præciſam, nec quoad intereſſe Surd.conſ.331. n.32.& inter aliquos præſtitum nec obeſt nec prodeſt alijs Gram.conſ.55.n.7.

115 3. Lim. nobilitatis priuilegio ne carcerari poſſit iuramento renunciari non poſſe Coua.var.lib.2. c. 1. n.7.Ceual.Q.689.n.4.

116 4. Lim. iuramentum Capituli non præſtari coram tribunali ſed in loco capituli per canonicos corã Iudice tactis ſcripturis Theſ.Q.56.lib.3.

117 5. Lim. obligationem mulieris cum decreto ex falſa cauſa iuratam etiam non valere Burat.dec.361.

118 6. Lim. ſponſalia prius etiam ſine iuramento contracta per ſecunda etiam iurata niſi ex iuſta cauſa nõ diſſolui Sanch.de matri. lib. 1.diſp.43.n.50.Rot.dec. 412. coram Burat. nec præciſe cogi poteſt ad matrimonium ſed per mulctas & cenſuras Borg.dec. 21. n. 44.par.3.de futuro contractu.

119 7. Lim. capturam de fuga ſuſpecti ſolo iuramento non concedi, & conceſſa probari debet poſt debitum contractum debitorem conditionem deterioraſſe, nec niſi pro debito liquido datur Burat. deciſ. 531. vbi Add.probat facilius fugam ſuſpecti relaxari, vbi & mandatum executiuum poſſet de qua vide Borg. dec. 1.& 2.lib.1.vbi late agit.

120 8. Lim. ſtatuto ob publicam vtilitatem condito iuramento non poſſe renũciari Burat.dec.831. Borg. dec.21.n.66.lib. 1. & ſi perſonas contrahere vetaret ſine ſolemnitate dec.30.n.18.31.n.46.

121 9. Lim. patrem præcium recepiſſe confitentem, vel debitorem eſſe cum iuramento legitimæ filij non obeſſe Oſaſc.dec.172.n.11.& ſeq. Ferentil. ad Burat. dec.560.

122 10. Lim. in confeſſione receptæ dotis conſtante matrimonio, quæ niſi præceſſerit promiſſio iuramẽto non validatur, nec aſſertorio & promiſſorio confirmatur Burat.dec.825.

123 11. Lim. cautionem curatoriam non impedire ſequeſtrum, nec factum eſtinguere niſi perſona honeſta ſit & non ſuſpecta Ferent. ad Burat. dec. 595. vbi etiam cautionem non impedire ſequeſtrum in executionem ſententiæ, nec reuocari etiam appellatione

pendente

pendente ab executione sententiæ, si res iudicata non controuertatur, & debitum velut liquidum non negetur nisi solutione secuta. 2. Fallit in sequestro facto pro obligatione in forma Cameræ si debitum clarum sit quod non reuocatur cautione sed solutione sola. 3. si sequestrum à lege præcipiatur cautione non reuocatur 4. si ad scandala vitanda emanarit 5. si fiat appellatione pendente 6. si inter personas satisdatio vetita sit 7. si factum sit instante in re hipothecam habente cuius fructus sequestrari obtinuit 8. si pro relaxatione daretur ob quam pars altera damno affici posset his 8. casib. cautione non reuocari probat.

124 12. Lim. in pacto contra substantiam compromissi vel contractus etiam census si partes de nullitate non dicere iurassent in principali quod non valet, præsertim si iurisdictionis defectus adesset Laderch. cons. 79. n. 2. & seq. sed si de iure & de facto non molestare cum iuramento promiserit actum nullum cui renunciare non posset vi pacti seruabit Borg. dec. 28. n. 14. par. 2.

125 13. Lim. nam regularis potest à superiore etiam sine iusta causa a beneficio manuali iuramento non obstante amoueri, licet periurus fiat Burat. dec. 346. vbi Ferent. amp. & sublimitat.

126 14. Lim. vt licet scripturæ amissio ad euitandam editionem per eum faciendam qui eas habere præsumitur ex mentione in sententia vel alio actu publico facta iuramento probetur diligentijs adhibitis reperire non potuisse, fallit si de maximo præiudicio agatur, vel si contra iurantem suspicio subsit, vel si ex obligatione vel contractu custodire teneretur, his casib. amissio, eiusque casus plene probari debet, nec iuramentum sufficiet, dolo etiam & culpa non probatis Burat. dec. 266. vbi Add. & 278. vbi etiam de hærede ac Episcopi successore & notarius eiusque successor exhibere debet & dec. 692. & tenetur eius hæres cui scripturæ commodatæ fuere eas exhibere & dec. 750. non edendo verò qui ex officio tenetur interesse soluendo liberatur dec. 808.

127 15. Lim. confessionem debitoris decocti vel proximè decoquendi etiam iuratam creditorib. non obesse, nec contra eos prælationem operari Rot. decis. 104. coram Burat.

128 16. Lim. conductorem molendini ad eius refectionem non teneri, si illud vel pars substantialis velut parata fortuito casu insolito qui susceptione periculi casuum fortuitorum cogitatorum & incogitatorum iurauit destructum sit, eique pensio remittetur Rot. decis. 359. coram Burat.

129 17. Lim. donationem causa mortis reuocari posse pacto iurato de illam non reuocando non obstante. Burat. dec. 581. licet Ferent. ibi inter viuos præsumi probet, si dictum pactum substantiæ donationis, non in executiuis adiectum sit; sed inter viuos esse si ita dictum sit & ex alijs licet dilatiue mortis mentio facta sit & ex iuramento absenti irreuocabiliter acquiri & si notarius vel pater pro eo stipuletur Borg. decis. 42. lib. 1.

130 18. Lim. verba testis iuratus à notario prolata non probare iuramentum nisi à iudice tempore debito fuerit examinatus, vel nisi pars citata sit ad testes iurare videndum, vel nisi pars interrogatoria dedisset sine protestatione omissi iuramenti, vel nisi stilus adsit, aut nisi notarius dixerit iurauit in forma Burat. dec. 148. vbi etiam in teste tactum scripturæ non requiri, & si ad probandum tempus iuxta consuetudinem loci fuerit assignatum examen tenebit, quamuis particularis citatio ad testes iurare videndum non præcesserit dec. 304. 328.

131 19. Lim. vt licet transactio iurata per Episcopum facta ipsum liget, non obligat successores eius, nisi annis 30. in reb. Ecclesiæ fuerit obseruata Burat. decis. 152. quæ an restitutio in integrum concedenda sit non resoluit & secundum istam intelligo Veral. dec. 165. par. 1. stante autem læsione concedendam non ambigitur vt sæpe probaui.

132 20. Lim. nam metus iuramento non obstante eius causa durante, vigere præsumitur actibus spontaneã voluntatem denotantib. minime obstantib. Add. ad Burat. dec. 205. n. 35. & 213. de matrimonio loquens quod sponsalia de futuro iurata præcessere iniecto metu.

133 21. Lim. vt licet iuramentum præcise obliget ad factum, hipothecam tamen non inducit Thes. Q. forens. 85. n. 7. vers. verum aliqui lib. 1. & præcise obligare Borg. dec. 9. n. 10. lib. 1.

134 Contrarium tenet Io. de Amic. cons. 113. n. 12. Seraphi. priu. iura. 158. specialis hipothecæ vim habere subdentes.

135 22. Lim. prælatum qui non alienare iurauit, solita infeudare posse, & si non alienare inconsulto Papa iurasset, licentiam omissa iuramenti mentione impetrare potest, licet si iurasset non alienare inconsulto Papa sine Papæ licentia alienare non posset in casu etiam licito nisi rem modicam, vel nisi magna necessitate imminente si consensum habere difficile foret Redoa. de reb. Eccle. non alie. rubr. de infeudatione n. 8. fol. 357.

136 23. Lim. inter dominum & vasallum calumniæ iuramentum non deferri, controuersia de feudo inter eos orta c. 1. §. in quib. de consuet. recti feud. Intrig. de feud. cent. 1. Q. 37. n. 33. Princeps autem de calumnia iurare tenetur, & positioni alienum factum continenti respondere ex communi Ciria. contr. 13. quia credulitatis est nec valet contraria consuetudo.

137 24. Lim. decisiuum iuramentum a procuratore sine mandato speciali non deferri, nec si oblatio à iudice approbata non sit, nec si ab actore nil fuerit probatum, vel nulla pro eo præsumptio subsit, nec si aduersario iurandi vel referendi facultatem præstitit, nec si fundatam alter habeat intentionem, nec si iurans male affectus, vel inimicus sit Ciria. contro. 37. n. 40. & seq. nec vbi cum iuramento positionibus quis respondisset & vbi peierari posset, nec respondere is tenetur qui delatum suscepit contro. 38. & interrogatus an debitor sit & negatiuè cum iuramento respondit vlterius quæri non potest, nec ad computa edenda compelli Burs. cons. 285. n. 8. & seq. Ciria. contro. 116. est enim iuramentum finitæ litis exceptio, nec positionib. respondere tenetur nec à minore sine tutore Surd. cons. 190. vbi de omni iuramento & procurator cum libera non potest iurare nec alia facere de quibus Barbos. claus. 17. ex Borg. dec. 11. n. 50. lib. 1. sed criminaliter agi potest Iser. in c. 1. n. 13. de consue. recti feudi.

138 25. Lim. suppletorium cessare semiplena probatione

tione

tione cessante, nec in magnis nisi plus quam semiplene probatum sit, nec si contraria vrgens probatio extet contra semiplenam, nec in reprobatione publici instrumenti, nec ei qui omni exceptione maior non sit nec mulieri, nec actori sed reo si probationes pares sint Ciria. contro. 37. n. 49. & seq. nec si statutū tempus præfigat ad probandum & probatum habendum si eo lapso probationes fieri vetet ex communiori Bertaz. cons. cri. 292. n. 23. 24. nec datur vbi legitima probatio requiritur Seraph. priui. iura. 33. n. 170. Ciria. contro. 285. n. 42. nec ignoranti nisi factum scire præsumatur Ond. cons. 80. n. 59. lib. 2. & incertū non attenditur Affi. dec. luc. 25. nec datur ad retractandam sententiam Borg. dec. 45. n. 66. lib. 1. nec datur ad probādum solitum fœnerari pro simulatione Caccialup. in l. admonendi. n. 225. de iur. iur. Cag. in l. 2. n. 55. C. de pact. inter emp. datur stante præsumptione vsurea Crau. cons. 73. n. 24.

139 26. Lim. iuramentum purgationis non dari actori sed reo, & datur quando actor non probauit semiplene ad excludendas probationes imperfectas, & præsumptiones contra Reum extantes vt pro eo sententia ferri possit, & purgationis dicitur, quia iurantis innocentiam purgat ab illis præsumptionib. Seraphi. priuil. iur. 6. n. 5. vbi late quib. casib. detur & Masc. concl. 954. n. 18. vbi etiam quando iuramentum probet & Ciria. contro. 37. n. 55. & executoris si eius non intersit & honestus sit de distributione facta iuramēto stari Masc. concl. 969. alijs, secus.

140 27. Lim. vt licet contractus iuratus ob contrauentionem rescindatur ex l. si quis maior. C. de transact. nisi realiter iuratum sit, vel ex claus. vim iuramenti habent Natt. cons. 479. n. 12. Rol. cons. 62. n. 35. lib. 4. Becci. cons. 45. n. 14. quod procedit etiam in contractu emptionis Mattes. sing. 50 Becci. cons. 106. hoc fallit dolo cessante, & iusta causa subsistente & cum d. l. sit rigorosa vix in praxi seruatur, causa quælibet eam cessare facit, & in dubio illi non esse locum iudicatur Rot. dec. 583. n. 13. par. 1. diuers. Maresco. resol. 89. n. 4. lib. 2. Ciria. contro. 55. n. 73. 74. & 129. n. 27. & seq. subdens pœnas d. l. cessare si pars vtraque contrauenerit, & moram purgari posse si ius partis deterius effectum non sit & dolum requiri & 130. nu. 13. & seq. subdens quod actor transactionem rumpere non potest sed agere debet ad implementū non actione primæua; & si læsio cesset d. l. silere quæ in donatione cessat. Borg. dec. 9. n. 14. & seq. lib. 1. vbi minorem non obligare; nec die in honorem Dei feriato præstitum quo casu non validare donationem inter patrem & filium. n. seq. cessat d. l. si quis si ita iurandi extet consuetudo; vel iuretur in fine contractus. Borg. dec. 30. n. 23. lib. 1.

141 28. Lim. in pacto futuræ successionis etiam ex causa dotis quod iuramento non firmatur ex cōmmuniori Ciria contro. 88. n. 16. & dicitur de futura successione, si de hæreditate agatur vel contineat bonorū obuentionem post mortem, licet secus si de præsenti aliquis promittat quod post obitum hæres bona dabit titulo oneroso, vel conferat obligationis ortum post mortem nec tenet renunciatio si enormissime lædat ex cōiori Ceph. cons. 751. n. 26.

142 29. Lim. ad ignorata non extendi nisi constet in genere cogitatum puta si verba sint vniuersalia geminata & valde prægnantia, vel nisi incogitatis maxime cum iuramento renunciatum sit Ciria. contro. 128. n. 23. 50. & seq. & semper ad tempus contractus & reb. sic stantib. intelligi nec incogitata, & futura contineri in contractibus contro. 378. n. 44. Borg. decis. 30. n 21. lib. 1.

143 30. Lim. vt licet ignorantia iuramento probetur; secus est & fallit si iurans contra se habeat præsumptionem Alba. cons. 18. n. 5. Masc. concl. 881. n. 18. 26. Ciria. supra. n. 113. subdens n. 124. quod error & ignorantia ei qui se tertio obligat ex causa onerosa ad alterius commodum non suffragatur, nec talis exceptio admittitur contra oneroso titulo capiētem, sed tantum contra illum cuius commodo se obligauit.

144 31. Lim in furioso & mente capto & pupillo, iuramentum quorum non tenet, nec actum validat Soarez alleg. 1. n. 9. Mantua. sing. 119. Boer. dec. 23. nu. 48. Gomez. de restit. mino. n. 28. vers. 28. item etiam, caret enim comitib. iuramenti iudicio iustitia & veritate & contra eos non potest executio concedi Frāc. dec. 672.

145 32. Lim. iuramentum necessarium potius cum milite litiganti, quam militi stipendiato dari Ciria. contro. 201. n. 159.

146 Vsuras cum iuramento promittens soluere debet, & repetere. lim. vt per Borg. dec. 13. n. 49. par. 2.

147 33. Lim. nam si deferam tibi iuramentum, vt iures an decem tibi mutuauerim, & tu iures mutuum recepisse, sed restituisse, non operetur iuramentum respectu restitutionis, super qua delatum non fuit, & confessio in parte acceptari poterit Ias. in l. manifestę n. 8. de iur. iur. & alij citati per Borg. decis. 27. nu. 88. par. 2. qui tamen consuluit Reum vt dicat velle iurare super tota causa, vel quod Reus dicere possit nihil habui, vel si quid habui restitui, nec ex hac causa debitor sum.

148 34. Lim. vt licet testes in termino iurati post terminum examinari possint, secus tamen est si tempus ad probādum & probatum habendum esset assignatum Borg. dec. 27. n. 12. par. 2.

149 35. Lim. vt licet confessione parte præsente & acceptante sine causa facta, causa iuramento ante reuocationem probari possit; postea tamen secus. Anch. Q. 58. n. 7. 8. par. 1. Borg. supra. sub n. 66.

150 36. Lim. vt licet dictum testis non probet sine iuramento, si tamen falsum in iudicio non iuratas deponat de falso punietur ex communiori Cabal. resolut. cri. cas. 69.

151 37. Lim. non dari suppletorium nisi parte petente sublimitando quando claus. petens iustitiam &c. in libello adesset Abb. in c. fi. in fi. de iur. iur. Alex. cons. 91. n. 2. lib. 5. Dec. cons. 252. n. 3. Grat. cons. 42. n. 8. lib. 2. Rim. Iun. cons. 211. n. 18. Add. ad Mago. dec. luca. 96. lit. A.

152 38. Lim. vt qui non molestare aliquem cum iuramento promisit intelligatur de iniusta nō de molestia iusta nisi mens alia partium constet Coua. par. 1. relect. §. 4. n. 10. vel nisi de iure & de facto dictū sit Borg. dec. 28. n. 14. & 15. vbi tunc nec inuentarium nec satisdationem peti posse par. 2. Surd. cons. 143. n. 27. vel nisi verbis amplis vetita esset Laderch. cons. 134. n. 6. sed vetitum molestare sub pœna priuationis, non priuari sine dolo, & nisi de facto non de iure molestet

& si

& si ex natura actus molestet, vel ex proprio facto non molestandi. Rot. dec. 899. coram Burat. vbi Add.

153 39. Lim. pœnam dationi quantitatis adiectam ex iuramento non debiti sed sors & interesse peti potest. Borg. dec. 14. n. 22. lib. 2.

154 40. Lim. fructus non posse iudicis officio liquidari nec actoris iuramento nisi legitimè probentur, si sententia ad perceptos fructus condemnarit Borg. decis. 29. n. 47. par. 2.

155 41. Lim. vt licet iurans omnia & singula esse vera & obseruare & renuncians omni iuris auxilio &c. nequeat simulationem allegare, nec impediatur executio nec possit Ecclesiasticus inhibere, secus est si notoriæ vsuræ coniecturæ ex instrumento legantur Borg. dec. 32. n. 70. & seq. par. 2.

156 42. Lim. matrimonium metu contractum ipso iure nullum esse prout iuramentum, nec absolutio requiritur licet in alijs requiratur Sperel. dec. 25. & quādo actus ob publicum bonum principaliter prohibetur vt in matrimonio iuramento non firmetur, secus vbi ob priuatum, licet secundario publicum vt in cōtractib. minorum & mulierum, absolutio tamen requiritur licet iuramentum sit positum super contractu illicito & pernicioso, & periurus nō auditur nisi pars exceptionem periurij non opponat, quia eam non periurium remittere potest amp & lim. Seraphi. priu. iur. vlt. & licet periurus non agat principaliter absolutione à iuramento non petita ante periurium, excipere tamen potest Graf. excep. 4. n. 52. Grego. dec. 64. n. 4. Sperel. dec. 47. n. 20. & lim. tenent Crot. cons. 81. n. 13. Alba. cons. 77. n. 17. Neuiz. cons. 52. n. 5. Botta. cons. 2. n. 10. de cōi. Turret. cons. 28. lib. 1. 15. n. 2. lib. 2. & Burs. cons. 72. n. 24. Moz. de matri. tit. de substan. n. 4. qui tamen absolutionem peti consulit Meno. cons. 786. n. 3. Gram. dec. 103. n. 71. Bonac. de matri. Q. 3. n. 8. Rot. dec. 213. coram Burat. vbi etiam si præcesserint sponsalia de futuro voluntaria iurata Bonacci. 2. decalogi præcep. disp. 4. Q. 1. pun. 9. erga Deum obligare, non erga hominem.

157 43. Lim. iuramentum instrumento emphiteotico adiectam cum pacto caducitatis ipso iure si canon solutus non fit intelligi si dominus caducitatem declaret, nec moram iure canonico purgari impedit, licet iure ciuili facta declaratione purgari nequeat, iure autem cano. intra breue tempus purgari debet iudicis arbitrio Rot. dec. 854 par. 4. diuers. de magis communi Barz. dec. 50. n. 42. & seq. & Sperel. dec. 71. n. 21. & seq. ex communiori etiam si adsit dies & pœna & Barz. supra. in appellatione etiam purgari posse probat vel saltem vsque ad sententiam, nec tempus currere incipit à die declarationis quæ parte non citata fieri potest ex communiori Sperel. supra; si autem emphiteota morę purgationi renunciasset subdit purgari non posse n. 45.

158 44. Lim. iuramentum suppletorium in causa matrimonij dissoluendi puta ob metum non plene probatum non deferri nec mulierib. nisi plus quam semiplene probatum sit Ricci. in prax. dec. 262. Sperel. decis. 75. n. 58. & seq.

159 42. Lim. dolo interueniente iuramentū nihil operari Butr. in c. cum contingat in 4. memb. Abb. n. 23. de iur. iur. Soc. Iun. cons. 148. n. 11. lib. 3. Verũs in rub. de verb. oblig. n. 159. Gag. in l. 2. n. 80. C. de resc. vēd. de communi Dec. cons. 180. n. 7. Seraphi. dec. 770. n. 14. Padil. in l. 2. n. 4. C. de resc. vend. Crau. cons. 635. n. 3. Moli. de primog. lib. 2. c. 3. n. 14. Ceual. Q. 226. in fi. & 727. n. 19. Gutier. de iuram. confirmato, contro. par. 1. c. 37. n. 12. nec requiri absolutionem Moli. supr. n. 25. Bonacci. tract. moral. tom. 2. disp. 4. Q. 1. puncto. 8. vbi quando contra substantiam & causam finalem & in tract. de contract. disp. 3. Q. 1. puncto. 1. n. 7. vbi si dolo metu aut vicitu iuratum sit non firmare contractum, sed iuramentum seruari debere Gargiare. patro. 41. n. 20. lib. 1. & 70. lib. 2. contrauenire posse probat absolutione non petita & Pereg. cons. 73. n. 40. lib. 1. sed peti debere probat Capr. reg. 87. n. 120. vide infra lim. 55.

160 1. Sublim. non procedere nisi in dolo ex proposito, secus si re ipsa interuenerit ex enormissima læsione. Alex. cons. 42. n. 20. lib. 1. Cur. Sen. cons. 65. n. 25. & idē tenent Imbert. de Boneneo. in auth. sacramenta puberum. n. 111. C. de rescind. vend. Ceual Q. 226. in fi. dum dicunt iuramentum non operari, si dolus dederit causam contractui, secus si re ipsa inciderit in cōtractum & quando re ipsa incidit absolutio peti potest vt per eos.

161 Sed Imo. in d. c. cum contingat n. 32. indistinctè cōmunem testatur vt si dolo, vel metu iuramentum præstitum sit absolutio peti possit, licet Alex. supra intelligat distinguere vt supra qui n. 21. si à tertio quis lædatur non teneri stare iuramento probat.

162 Contractus autem stricti iuris dolo initi, & iurati sunt ipso iure nulli, licet ex iuramento non desinant esse bonæ fidei, vel stricti iuris secundum eorum naturam, quod si metu extortum sit per absolutionem relaxari debet Mantic. de contract. lib. 1. tit. 9. n. 36. 37.

163 43. Lim. vt renunciatio beneficij iurata ob metum perdendi patrimonij cassari debeat, & non valeat si pro liberando fratre à carcere in manibus ordinarij facta sit, si probetur quod fratres & parentes, si non fuisset facta renunciatio, in carceribus obijssent Rot. dec. 7. de renunc. in nou. Alex. ad Bar. in l. 1. in ius vocat, vt eant.

164 44. Lim. in pacto iurato non acceptandi vel vtendi acceptatione gratiæ per primum in data factum secundo, quod non valet, nisi quoad hoc vt secundus ad interesse agat ob factum non impletum Bisig. dec. 1. de iur. iur. vbi tamen nil decidit subdens super re minus licita iuramentum seruari debere si sine interitu salutis æternæ seruari possit.

165 45. Lim. iuramenta illicita, & impossibilia damnosa vel contraria Ecclesiasticæ libertati vel decretis Conc. Tridentini exigentes excommunicatos esse, licet in præstantibus secus sit, qui tamen mortaliter peccant nisi ex ignorantia excusentur, quia Deum testem rei illicitę & impossibili adhibent Bonaecina de censur. disp. 2. Q. 3. pun. 17. & in 2. decalogi præcep. disp. 4. Q. 1. punct. 3. tria requiri probat vt iuramenta licita sint iudicium iustitiam & veritatem declarans circa quæ hæc consistant & quatenus peccet aliter iurans & pun. 4. vbi in fi. illicita probat si sint contra ius naturale, Diuinum, seu canonicum.

166 46. Lim. inducentes aliquem voto iuramento vel promissione ad eligendam sepulturam in eorum Ecclesiis, aut electam non mutādam excommunicatos esse nisi intra 10. dies ideo habita restituant, & cadauer

dauer si petatur Bonac. supra. Q. 5. punct. 4.

167 47. Lim. iuramentum non obligare super contrarijs Diuinis consilijs re indifferenti & maioris boni impeditiuis Bonac. disp. 4. pun. 4. Q. 1.

168 1. Sublim. non procedere nisi quamdiu ea res indifferens remanet & non vltra Bonac. d. pun. 4.

169 2. Sublim. non procedere quando alterius fauore iuratum sit nisi ille iuramentum dimittat. Bonaeci. d. punct. 4.

170 48. Lim. quando quis latroni iurauit non denunciare nam præcepto superioris ad iurandum compellenti parere tenetur, non enim potest inferior contra superioris præceptum se obligare Sanch. in sum. lib. 3. c. 9. & 29. Bonac. d. pun. 4.

171 49. Lim. in iuramento non vendendi minori, vel non emendi maiori prætio Sanch. d. c. 9. n. 15. Bonac. d. pun 4. vers. 3.

172 50. Lim. secundam promissionem iuratam contra primam de re licita factam puta secunda spōsalia cōtra prima etiam non iurata, nisi constaret intentioni iurantis fuisse se pro tempore quo fuerit licitum implere secunda sponsalia vel aliud promissum, tunc enim remaneret obligatio pro eo tempore Bonac. supra. vers. 4.

173 51. Lim. prodigi promissionem non obligare in ea parte in qua est prodigalitas, licet curatam Bonac. supra. vers. 6. vbi controuersum probat.

174 52. Lim. iuramentum contra legem principaliter & immediate ob publicum bonum puta de nō extrahendis equis armis & frugib. ex statu non obligare; licet secus si personæ priuatæ fauorem concerneret si non tendat in præiudicium tertij Sanch. supra. n. 37. de cōi. Bonac. supr. pun. 5.

175 53. Lim. iuramentum secundum contra primum super re valida non obligare Bonac supra. pun. 5. n. 1. vbi n. 2. contra obligationem iuramenti gesta valida inquit, nisi aliunde irrita sint, ideo reuocatio testamēti facta contra promissionem iuratam de non reuocando, & venditio contra promissionem non vendēdi, & matrimonium contra votum simplex castitatis, aut sponsalia iurata cum alia valent etiam si iurans haberet voluntatem auferendi sibi potestatem contrarium actum faciendi; sed si mulier promittat cum iuramento non alienare fundum dotalem non valet si cum iuramento alienet Sanch supra. lib. 3. c. 12. n. 38. 24. Doc. citatis Less. lib. 2. c. 17. dub. 7. n. 19. Bonac. supra. punct. 6. & de contract. disp. 3. Q. 1. pun. 1. n. 10. vbi non firmare iuramentum contra aliud iuramentum secus si prior contractus ex se validus esset nec iuramento egeret ad sui validitatem, tunc enim actus valet licet illicitus.

176 54. Lim. ficte iurantem animo non iurandi, vel, iurandi sed se non obligandi, non obligari ex vi iuramenti coram Deo, sed ob scandalum iurans seruare tenetur, si vero iurauerit animo non implendi obligatur ex vi iuramenti Bonaccin. supra. punct. 7. vbi etiam quando mortaliter peccet sic iurans non seruans.

177 55. Lim. iuramentum si dolus vel error sit contra substantiam in re in qua erratum fuit diuidua non obligat, nec si circa finalem causam dolus vel error sit non si circa impulsiuam; & finalis erit si domum emerit vt bonam & fundamenta vitiosa sint, vel si læsus sit in prætio. Bonac. supra. punct. 8. vide supra, lim. 42.

178 56. Lim. iuramentum recipere omnes conditiones quas recipit actus super quo interponitur Bonaccin. supra. pun. 16. vbi illationes 11. videas & si promissio non sit acceptata, etiam si non reuocare iurasset reuocari posset de contract. disp. 3. Q. 1. pun. 1. n. 4.

179 57. Lim. vt minus obliget quam fieri possit iuramentum intelligi debere Bonac. supr. inferens ad promissionem non ludendi, ad prorogationem termini, compromissi, & solutioni præfixi, & medici infirmū vt confiteatur non monentis & ad alia.

180 58. Lim. obligationem iuramenti impediri per legem destruentem contractum super quo cadit, & eius implementum prohibendo, vt sine peccato impleri nequeat Sanch. in sum. lib. 3. c. 22. n. 10. Bonaccin. d. pun. 17.

181 59. Lim. obligationem iuramenti inductam tolli mutatione materiæ relaxatione ab ea facta cuius fauore iuratum fuit, irritatione per superiores facta, quibus subiecta est materia iuramenti, nisi superior consentiens sine noua causa irritare vellet, & idem in patre respectu filij Sanch. supr. c. 17. Bonaccin. supr. punct. 17. subdens non posse curatorem irritare iuramenta minorum, licet secus sit in tutore quoad iuramenta impuberis, & iuramenta non reuiuiscere post mortem irritantium, nec sine consensu eius fauore cuius præstita fuere irritari posse, nisi ex iniuria præcedenti, vel nisi in pœnam ipsius iustam vel nisi ex communi bono; à Principe seculari vero relaxari nequit licet obligatio condonari à creditore possit, & ab Episcopo relaxari potest, nisi votum Papæ annexum habeat reseruatum, castitatis religionis, vel Peregrinationis ad S. Iacobum; & si Deo iuratum sit in melius commutari potest non si homini præstitum sit, & vota commutantes ex potestate sibi tradita non possunt iuramenta commutare, vt per eum.

182 60. Lim. vt qui id non obseruat in quod iuramentum à superiore commutatum fuit non faciat contra iuramentum, sed contra rem loco materiæ iuratæ acceptatam Bonaccin. supr. n. 13. & punct. vlt. de adiuratione agit.

183 61. Lim. contra commune bonum contractus irritus iuramento non firmari puta si clericus fori, priuilegio renunciet & ordini, & statui clericorum concesso, licet secus sit si contra priuatam vtilitatem principaliter prohibeatur, puta quia non læditur cōmune bonum modo cesset turpitudo in eo cuius fauore præstatur, & sine peccato seruari possit Bonac. de contract. disp. 3. Q. 1. punct. 1. num. 7. vbi etiam non requiri absolutionem si sit contra commune bonum, quia non adest obligatio.

184 62. Lim. assertorium de præsenti non firmare contractum sed requiri iuramentum de futuro, puta non reuocaturum vel non contrauenturum & huiusmodi Sanch. in opere morali. lib. 3. c. 12. n. 16. 19. 42. & seq. Bonac d. n. 7.

185 63. Lim. vt iuramentum non firmet contractum nisi tria concurrant. Primum quod sine peccato seruari possit. Secundum vt in eo cuius fauore iuratum sit turpitudo doli, metus illati & vis cessat. Tertium vt formaliter aut virtualiter promissionem contineat

non

non reuocandi contractum Sanch.ſupra.& Bonac. ſupra.

186 1.Amp. 2.requiſitum turpitudinis ceſſantis in creditore procedere etiam ſi turpitudo non ſit formalis, ſed ſolum materialis, etiam ſi oriatur ex iure ciuili inducente peccatum in eo cuius fauore iuratum fuit tuncque turpitudo formalis eſt, dum recipiendo peccat recipiens; tunc adeſt turpitudo materialis dum actus peccatum continet quamuis recipiens ob Ignorantiam excuſetur Sanch. ſupra. n.54. & ſeq. Bonac, ſupra.

187 1.Sublim. nam iuramentum ſeruari debet ne Deus in teſtem falſum videatur adductus & quia ſine peccato ſeruari poteſt, vt vſuras promittens ſoluere poteſt & obtenta relaxatione iuramenti ab Epiſcopo ſolutũ repetet. Bonac.d.n.7.in fi.

188 64.Lim. vt licet ante & poſt contractum iuramentum additum illum firmet à pubere præſtitum ſecus in impubere ſponſalibus exceptis licet pubertati proximus eſſet, mas annorum x. cum dimidio & fœmina 9. cum dimidio Gomez. varia.reſol. c.14. n.18. Sanch.in ſum.lib.3.cap.12.n.28.29.Bonac. ſupra nu. 8. ſubdẽtes non eſſe opus puberem ſciuiſſe reſtitutionem in integrum ſibi competere adhuc enim iuramentum vires habet iure præſcriptas.

189 65.Lim. infideles teneri iuramentum ſeruare, quia vires habet à iure naturali & diuino cui infideles ſubijciuntur; non confirmatur autẽ contractus quia hoc iure cano.& ciu. procedit cui infideles non ſubijciuntur niſi legibus eorum firmaretur, vel niſi in terris fidelium degant Manei.de iuram.par.4.eff.1.Q.7.n.5. Sanch.in opere morali lib.3.cap.12.n.14.Bonac. ſupra.n.9.

190 66.Lim. contractum iuramento non firmari ſi lex ciuilis aliquo caſu confirmationem hanc irritet Coua.de pact. par.2.§.1.n.8.Bonac.ſupra.n.11.iuramẽtum tamen ſeruari debet quia lex ciuilis eius vires tollere nequit: & fallit etiam quando lege cano. firmaretur quam lex ciuilis tollere non poteſt d.n.11.

191 67.Lim. abſolutione obtenta iuramentum non obligare, quæ conceditur ſi per iniuriam extortum ſit, & ex parte eius cui iuratur adſit turpitudo, modo cõſtet de cauſa, & chriſtianæ religionis periculum ceſſet, & datur ob vim metumue lucem in foro poli, nõ in foro fori in quo grauis requiritur; etiam ſi à tertio incuſſus ſit citra culpam recipientis, etiam ſi relaxationem non petiturum iuraſſet. Secundo datur ob doſum in contractum incidentem, licet ſi error vel dolus verſetur circa ſubſtantiam contractus, vel ei cauſam dederit relaxatione non egeat. Tertio ob læſionem enormem, ſed ſi minor iuraſſet non contrauenturum non obtinebit abſolutionem niſi ob enormiſſimam prout nec maior Sanch.in opere morali lib.3.cap.21. n.14.& ſeq.Bonac.ſup.n.16.

192 Abſolutionem verò Epiſcopus, vel alius iuriſdictionem Epiſcopalem habens concedit reſpectu ſpiritualis obligationis, dum is cui promiſſio facta fuit rem acceptam reſtituere tenetur, ſecus ſi non teneatur Bonacci.ſupr.n.16.

193 Ille etiam cui iuratum fuit iuramentum remittere poteſt Bonac.d.n.16.

194 Superior etiam illius cui præſtitum fuit eccleſiaſticus, vel ſecularis legitimus iuramentum relaxare poteſt, ideſt iudex ordinarius, ſi turpitudo verſetur ex parte recipientis, aut iuramentum per iniuriam extortum ſit, ſeu recipiens reſtituere teneatur; ſed ſi relaxari debeat ex alia cauſa ideſt ob commune bonũ ſuperior eccleſiaſticus, vel ſecularis Princeps relaxabit, improprie tamen ideſt obligationem condonando ſi creditor condonare nolit Sanch. opere morali lib.3.cap.22. n.16. & ſequent. Bonac. d. punct. 1. nu. 16.intelligentes ſi is cui iuratum fuit ſubditus ſit ſuperioris relaxantis & propriè accepta abſolutio a prælato iurantis obtinenda eſt, ſi is cui iuratum fuit eidem prælato ſubditus ſit, alioquin ab eo, cui is, cui iuratũ fuit ſubditus eſſet & ibi habitaret Sanch. ſupra. n.35. Bonac.ſupra.n.18. citatio autem eius cui iuratũ fuit non requiritur in abſolutione in foro poli à iuramento, nec in foro fori ſi petatur ad effectum agendi, vel excipiendi; ſecus ſi ad tollendam penitus obligationem iuramenti, & vim contractus ex communi. nu. 19. & ſi relaxetur ad effectum agendi, & contractus iniuſtitia in plenario iudicio probetur alia abſolutione opus non eſt; ſed nil proderit ſi contractus validus declaretur Sanch.ſupra n.23.Bonac, ſupra n. 20.

195 A procuratore inſcio etiam iurante peti poteſt abſolutio Sanch.ſupra n. 37. Bonac.ſupra.n.17.

196 68.Lim. reuocari poſſe promiſſionem iuratam alteri factam ante acceptationem, etiam ſi eam non reuocare iuraſſet Sanch.de matri.lib.1. diſp.7. n. 24. Bonacci. de contract.diſp.3.Q.1.punct.1.n.4.

197 69.Lim. nam ſcienter emens rem fideicommiſſo ſubiectam ſecuta euictione ad præcium tantum agit etſi de euictione ſtipulatus ſit l.fi. §.fi. C.com. delega. cui nec iure iurando renunciari poteſt, quia non pendet à poteſtate iurantis, & cum hoc iuramentum hãc promiſſionem metu periurij, validaret clauſ. ſincere vim iuramenti non haberet Surd. dec.308. n.4.5. Ciria.contr.232.

198 Sublim. re euicta à venditore, vel alijs fideicommiſſarijs qui venditioni conſenſerint ſeque de euictione obligarint, vel ſi venditor promiſerit facere alios conſentire quod non fecerit, vel ſi non euincatur iure fideicommiſſi ſed alio iure, vel ſi res permutata cum fideicommiſſaria euicta ſit ab eo qui permutaret, eiuſue ſucceſſore ex quo ipſi qui permutarat a fideicommiſſarijs res in permutationem data euicta ſit Ciria. contro.233.

199 70. Lim. non præſtari fruſtra ſed tantum vbi neceſſarium eſt Bal. in l. obſeruare. §. etiam nu. 19. de offi.pro conſ. Ciria. contr.308. nu.27. & ſeruata forma ſtatuti Borg.dec.31.n.7.lib.1.

200 71. Lim. non perpetuare actionem ſed præſcribi, niſi mala fides concurrat Surd. dec.3.nu.8.Ciria.contro. 317. nu. 27. quæ ceſſat & præſcriptio procedit non obſtante ſtatuto ſi debitor non ſit in peccato, vel ſi ignoret amplius debere, & in hærede ſi ceſſet in eo culpa, licet defunctus in mala fide eſſet, fideiuſſor etiam iuſtam habet ignorantiam, & præſcriptioni longiſſimi temporis renunciari nequit, longi poteſt, præterquam contra odioſum per tot. Sed contr.321. cum mala fide etiam ſtatutarium numquam currere, & hæredi defuncti nocere etiam in perſonalibus, nec hæredem ex ſua perſona præſcriptionem incipere poſſe de iure cano. & ſi de inualido titulo conſtet non curret præſcriptio n.66. de communiori Ceph. conſ.

624.nu.52.& Ond. conſ.80. n.73.lib.2. dixi in pactis emptionum.

201 72.Lim.vt clauſ. vim iuramenti habens nō validet actū qui aliàs nō valeret,vel eſſet vetitus à lege Caſſa. conſ.7.n.20.Bello. conſ.4.n.3.Ciria. contr.317.n.31.

202 73. Lim. ſtatuta ſeruare iurantem non teneri iniqua ſeruare puta ſi cum mala fide præſcriptionem inducerent Manci.de iuram. par.2. art.17.n.16. Surd. dec.158.Ciria.contr.321.n.55.56.

203 74. Lim. in pacto l. commiſ. quod nec pacto, ſtatuto, nec conſuetudine validatur nec iuramento Lup. in l. 2.n.14.15.C.de pact.inte emp.& vend.Surd. dec. 248.n.17.Ciria.contr. 393.n.11.& ſeq.

204 75. Lim. non poſſe auth. hoc niſi C. de ſolut. cum iuramento renunciari Aſſiſ.deciſ.Peruſ. 64. n.9. quod tamen controuerſum probat Ciria. ſupra nu. 30. & ſequent. vbi ex Surd. dec. 259. probat valere pactum dandi vltra rei æſtimationem quæ pro pecunia inſolutum datur, & ſtatutum etiam non tamen in mutuo, nec ſi conuentio tranſeat in pactum l. commis. nec ſi voluntarie creditor inſolutum accipiat.

205 76. Lim. 2. teſtamentum, primum etiam iuratum annullare Spino. de teſta.glo.31.n.53.& ſeq. & n.84.

206 77. Lim. promittentem ex domo vel carcere non exire ſub pœnas, fideiuſſore, & iuramento, ſi ex iuſta cauſa ſuperueniente recedat, pœnam non incurret, quia iuſta cauſa ſuperueniens eum excuſat Bertaz.conſ. cri.80. n.6. Ond. conſ. 94. n.20.21. lib.2.

207 78. Lim. vt licet reſtitutio in eadem ſpecie ex pacto iurato fieri debeat; ſi non reperiatur poteſt in alia ſpecie ſolui iudicis arbitrio Theſ. de augu. mone. pat.1.n.81.dixi in tract.ſolutionum.

208 79. Lim. vt licet iuramentum in litem detur contra ſubtrahentem probationes aduerſario qui etiam ſi dolo id fecerit cauſam perdit; detur etiam contra rem non reſtituentem in actione reali, & contra conductorem locatione finita rem non reſtituentem, & iudex quantitatem ſuper qua iurari debet taxare queat Ciria. contro. 60. & contra colonum partiarium qui non vocato domino fructus collegit, & ſi duę ſpecies ita commixtæ ſint vt ſeparatio difficilis ſit, ſi alter non vocato ſerio partem capiat, contra illud probatio admittetur, niſi parte præſente, & non contradicente delatum ſit contro. 89. nec datur contra hæredes tutoris ex eius dolo lite cum defuncto non conteſtata Galga. de tuto. lib. 2. tit. 28. n. 6. Ciria. contro. 280. nu.24. nec datur contra officialem qui geſſit cum clauibus & præſentia aliorum ſine quibus gerere non poterat qui non tenetur de caſu fortuito Borg.dec.37.n.20.lib.1.

209 80.Lim. vt licet requiratur citatio ad vidēdum teſtes iurare, nec ſufficiat ad videndum teſtes pręſentare & cognoſcere; ſufficit tamen terminum ad probādum a iudice præfixum partibus intimatum Rot.dec. 604.n.4.par.2.recentior. & nullum eſt examen ſine citatione ad teſtes iurare vidēdū & ſic ab vtraq; parte factum Rot.dec.215.etiam per Fari. ſufficit tamen notificatio admiſſionis capitulorum vt pars det interrogatoria & videat iurare teſtes dec. 280. nu.3. non autem citatio ſufficit ad videndum committi notario iuramenta ac teſtium examen dec.296.

210 Authoritas vnius ex plurib. tutorib.& curatoribus ſufficit non tamen tacita puta fideiubendo Ciria. contro.308.n.37.

211 In pœnam incidere pupillum tutor facere nequit Seraph.dec.421.n.3.Surd.conſ.264.n.53. Ciria. contro.303.n.28.

212 Prorogare tempus reuendendi & nouam dilationē minor & curator ſine decreto dare non poſſunt Ciria. contr.257.n.27. & ſi tempore lapſo reuendat plures habet actiones contra venditorem ac tertium poſſeſſorem vt contro.258.

213 Ætas minor fide Parochi probatur ſi in libro baptiſmi dies natiuitatis ſcriptus ſit manu Parochi ſi de libro legitime conſtet Ciria. contr.252.n.6.&per cōſanguineos, & per inſigne tempus, teſtib. ſingularib. de credulitate, & coniecturis contro.371.

214 Tutor dicitur dominus ſi legitime gerat alioquin ſecus. Ciria.contr.199.n.12.

215 Abſolutio ab omnib. iuramentis peti debet, & ſi obligationem tollat pars citanda eſt, ſecus ſi ad effectum agendi, vel excipiendi petatur de communiori Ciria. contr. 7. per iuro. datur in caſibus per Genuen. pract. Archiepi.iur. Neapo.cap.4. Borg. dec.9. n.25. lib. 1.vbi etiam ad effectum agendi dari parte non citata & in vita, periurum niſi a Papa non abſoluiş non tamen periurum dici qui die feriato in honorem Dei iurauit nec tam validat donationem inter patrem, & filium; ſed Papa ſine iuſta cauſa ab eo non abſoluit in præiudicium tertij de cōi Rol.conſ. 99. n.21. lib.3.

216 Vidua nubens intra tres menſes ab obitu viri legata ſibi à viro non amittit præſertim ſi alia cauſa quam carnis concupiſcentia nubat, vel ſi licentiam à Principe impetrarit, vel ſi communes liberi non adſint, aut virum permiſſurum conijci poſſet, etiam ſi tutorem nō petierit nec rationem reddiderit ſi mater non ſit, nec ſi tutrix de facto geſſerit, & contutori rationem reddidiſſe ſat eſt Gab.concl. fi. de 2. nup. Ciria.contro.135.& legatū vxori ſi caſte, & honeſte vixerit per 2. vota amittit præſertim ſi ea teſtantis voluntas conijciatur ex communiteri contro. 138.pater autem non priuatur proprietate ſucceſſionis filij per 2.vota pręſertim ex cauſa vel conſenſu filij etiam minoris qui in integrum non reſtituetur contro. 137. Sed filij conſenſum expræſſum requiri cum renunciatione contro.139.n.34.& ſeq.

217 Tutor Pecunias pupillares in emptionem ſtabiliū conuertere poteſt, ſi totidem pecunias habuerit prout ſe obtulit occaſio, quod aſſerens probabit, & bona fide & palam pecunias pupillares mutuo accipere poteſt, & ad intereſſe ordinarium tenebitur, ſed ſi clam in ſuam vtilitatem verterit ad intereſſe maius tenebitur Ciria.contro.163.ſufficit eas conuertiſſe in emptionem ſtabilium nec cenſus emere tenetur, & pupillus probare debet idoneos cenſus habuiſſe cū fideiuſſorib. idoneis emendos contr.280.in fi. Mago.dec.Flo. 1.vbi etiam non teneri reſtituere Lucra. per eum facta ex pecunijs pupilli palam mutuo receptis ſed ad intereſſe teneri, ſi proprio nomine ſit negociatus cum eis & in ſuos vſus vertens pupillares, & vniuerſitatis ad vſuras vſurarum tenetur Borg.dec.26. n.64. par.2.

Actiones ad immobilia non poteſt minor ſine ſolemnitatib. cedere & ſi habilitatus ſit ad omnes contractus, donare nequit Ciria.contro.181.n. 19. Sed poſt quinquennium ab ætate legitima in onerosis & decenniū in titulo lucratiuo & poſt annos 30. non poteſt agēdo

deduci

deduci etiam à minore & Ecclesia n.78.79. bona autem periculis subiecta cum decreto iudicis etiam causa necessitatis cessante æris alieni, vel similii alienari possunt prout & damnosa contro. 182.n.60.& seq. & ob mutuum periculum non datur Læsio. contro. 199. n. 19. & à Principe habilitatus fine solemnitatibus obligari & alienare potest contro. 200. & si dispensatus fit pro vna causa & pro alia alienarit, nisi præcium in vtilitatem minoris versum probetur, alienata fine præcij restitutione recuperabit contro. 219. vbi etiam si immobilia vendere non possit, nec census annuos; nulla est etiam dispensatio ex obreptione; alienare autem nõ potest nisi quatenus necessitas exigit, si pars alienari possit alias totum alienare potest Meno. cons. 214.n 33. Ciria. contr.308. n. 14. sufficit autem solemnitas adhibita in constitutione specialis procuratoris, non etiam in generali, si actus solemnitates requirat n.17.& si minor habeat legitimam personam, procuratorem fine solemnitatibus constituit n. 19. nec requiritur solemnitas, si alienet quod reuendere ex pacto etiam mediate tenetur n. 50. & seq. neo si consentiat alienationi vtilis domini per emphiteotam, & potest tutor prælationi renunciare, si pecunias non habeat, quæ denunciatio decennio præsumitur contr. 309.

219 Diuidere tutor potest bona pupilli ex Principis licentia & de euictione promissionem recipere, ad naturalia enim extenditur licentia Ciria contr 188.

220 Subhastatio fine partis citatione, & iudicis decreto nulla est; & noua citatio nouumque exigitur decretum si oblatio post mensem à licitatione fiat, nec nouus oblator tempore ad deliberandum elapso admitti potest, maiori oblatori verò deliberatio facienda est Rota. decis. 703. coram Burat. & 735. & oblatori maiori facta post mensem fine citatione, & decreto valet, si debitoris conditionem meliorem fecisse certum fit dec.786. fecus si dubitetur. Add. ibi deliberatio autem oblatori minori facta nulla est dec. 891.

221 Alienatione à minore nulliter facta siue ex necessaria, vel voluntaria causa si rem vendicet præcium restituere non tenebitur, nisi locupletior factus sit fructus autem à bonæfidei possessore perceptos nõ consequetur, nisi à die litis motæ; locupletatio probanda non est si alienatio voluntaria fit, & solemnitates seruatæ Burat. dec.714.& 814.& versionem in vtilitatẽ probat fine solemnitatib. emens, non factam minor si solemniter alienauit Rot. dec.178.n.8.par.2. recẽtis. vbi de censu.

222 Tutor fine pupillo in iudicio & extra gerere potest l.1.§.sufficit.vbi Bar.de admi.tuto. Pinel. in l. 1. par. 2.n.66.C.de bon.mat. Ferentil. ad Burat. dec. 810. & quilibet tutorum insolidum gerit, ac merum & mixtum Principis imperium administrat Ciria. cõtr. 150. n. 123.& pacem fine pupillo dare & minor fine tutore Io.de Ami.cons. 88. vbi etiam à maiori parte hæredum haberi sat esse Viui. communi opi. 564.& 565. vbi cum iuramento & pœna, vbi etiam an opus fit decreto Facchi. contr. lib.9. cap.43.44. vbi etiam decretum non requiri si tutor & minor eum faciunt.

223 Citari autem impubes, fine tutore nequit ex communiori Pinel. sup. n.63. vers. verior. Osasc. dec. 89. & acta pro minore nulla ab ipso tantum nulla dici contra cum ipso iure nulla sunt Cor. cons. 164. in fi. lib. 4. Affl. dec. 366.n.6.& cum tutore, vel coniuncto citari debere Minf. cent. 2. obs. 35. adultus verò citatus curatorẽ sibi inuenire debet Natt cõs. 542.n.21.& si cõtumax habeatur pro cõfes. 50. Meno. cons. 100.n. 149.

224 Donatio per notarium absenti quæritur, vt pœnitentiæ locus non fit sed pro dominij acquisitione, acceptatio requiritur Burat. dec. 773. subdens vtriusque consensu reuocari.

225 Immemorabilis præscriptio si de initio cõstet probari nequit si titulus etiam à procuratore mandatum generale habente producatur, vel in alia causa inter eosdem productus fit Burat. dec.551. vbi etiam tradit quando iuspatronatus Vniuersitatis ex vsurpatione non præsumatur, nec immemorabilis prodest, si inualidus titulus constet Ond. cons. 80.n.77. lib.2. nisi habeat excusationis colorem, puta errorem, vel dubij iuris defectũ Ciria contr.3. n.65. vel nisi titulus ad aliũ effectum productus fit Rot. dec. 285.n.4 par.2. recentior.& in Lucana iurispatro. 20. Decembris 1628. coram Dunozetto & immemorabilis obest omnib. successorib. etiam futuris Ciria. supra nu. 63. & requisita pro ea ex communiori ponet Sperel. dec. 69. nu. 26. & extrinseca solemnitas non enunciata præsumitur Ciria. contr. 111. Borg. tamen. dec.29. par.2. plenè agit quando cesset solemnitatis præsumptio, & præscriptio præsertim in reb. Ecclesiæ.

226 Præscriptio longi temporis contra pupillos, & orphanos non currit, & contra Ecclesiam sola 40. annorum, sed in integrum restituitur ex communiori Ond. cons. 80.n.82.& seq. lib.2. Burat. dec.774. vbi idem de hospitali, & minor etiam restituitur, nec tempore pestis currit ac belli, si propterea agere volens fuerit impeditus Ond. cons.84.n.28. lib.1. vbi completa est puta cõtra Ecclesiam, iudicis officium implorari potest etiam post longissimum tempus, si causa ob quam petitur futurũ recipiat, puta assignationis in permutationem Ecclesiæ dandæ Bar in l. prætor ait.§. hoc interdictum Roma.n.1. Ias. in §.aliquando n.8. Imo. nu. 37. de noui. oper. nunciat. Rota. in Lucana terrarum. 6. Iunij. 1636. coram Verospo.

227 Dies interpellat & in mora constituit si creditor in loco fit paratus recipere Borg. dec. 3. n. 5. lib. 2. etiã si post certam diem additum fit & dein ad beneplacitũ. Borg. dec. 14. n. 18 par. 2.

228 Moræ purgatio à Rot. Rom. ex æquitate sẽper admittitur si ius partis deterius effectũ non fit, & eo etiã deteriorato, si morosus promissa implere velit, damna & interesse ob moram passa etiam soluẽdo. Mare-sc. resol. 123.n.11. lib.2. Burat. dec. 182. vbi Add. & cleri. satisfactione Rot eã admitti iuramento & obligatione camerali nõ obstante, licet alias venditor nõ implens ad præcij restitutionem & interesse teneatur dec. 819.& 896. per Rot. non admitti si pactum resolutiuũ adsit parte nolẽte, & si geminata fit Beltram. ad Grego. dec. 559.n.6.& Ferentil. ad d. dec. 896. vbi aliter limitat & Ciria. contr. 158.n.34.& seq. ex pacto etiam non purgari, nec contra pactum executiuũ, nec ob iuramentum, nec si executio à lege, vel ab homine ipso iure fiat, nec si contractus ex pacto ipso iure resoluatur, nec inter laicos in foro seculari, nec die & pœna appositis & 239. vbi de conditionaliter initio, vel modaliter, vel cum pacto resolutiuo, & facta oppositione non implementi in iudicio, nec re non

* Q 2 integra

integra, nec si res non possit in pristinum redigi, nec si præterita alimenta donatarius non dederit & 240. minorem non restitui si donatio resoluta sit ex pacto, vel testatoris præcepto contrauenit dolo, vel commitendo, & impleuisse probare debere; nec canonis oblatio moram purgat emphiteotæ nec releuat si dominus recipere paratus sit, nec si dominus iuste recuset Ciria.contr.267 purgatur dilatione ad soluendū data Ond.consf.4.n.66. lib.2. vbi etiam sine interpellatione non incurri per eum qui dare vel facere promisit non addita die nu. 64. non purgatur si de rigore procedi debet, licet de æquitate canonica purgetur Bar. de arbitr.nu.29. Sperel.dec.71.vbi de emphiteota Ecclesiæ.

229 Mora sine interpellatione fauore minoris incurritur Rim.Iun consf.233.n.38.Ciria.contr.51.n.54.sed recepta solutione remittitur Borg.dec.21.n.59.lib.1. & iudicis præceptū incursum impedit non etiā partis Borg.dec.25.n.21.par.2. extremo incurritur in casib. per Sperel. dec. 40. nu.60. & seq.sed eo facto maiore cessat & interpellatio requiritur alias non currit interesse Sperel. dec.90.n.31.

230 Dos constitui & restitui nisi in subsidium ex fideicommisso non potest si alia bona extent etiam si testator de illo deduci posse cauisset, nec si extent sufficientia bona fideicommissi, & si alienata sint fideicommissaria liberis retentis, ea fideicommissarius vēdicare potest, & alienari possunt, etiam si dos fideicommisso posterior esset, & tam mulier quam hæres eius illam ex fideicommisso restitui petunt, etiam si testator alienationem expræsse vetasset, quod procedit fauore omnium descendentium testatoris etiam filiæ naturalis Burat.dec.641.

231 Valor minuitur si res absq; cautione euictionis subhastetur, & debitor alio ære alieno implicitus sit iudicis arbitrio Burat.dec.675.

232 Fides non facit fidem. Fallit si testis esset omni exceptione maioris & iurata. Secunda fallit in fide iudicis de spectantibus ad eius officium. Tertia fallit si verisimilis & adminiculata sit Ferent.il. ad Burat.dec. 113.& licet in curia fides notarij fidem faciat intelligitur si requisita de quibus decis. 444. concurrant. & ibi Ferent. tradit quando valeat exemplatio sine partis citatione & in add.ad dec.588.

233 Ratificatio stipulationis à non habente mandatum factæ nomine alterius non retrotrahitur in præiudicium creditoris qui medio tempore creditum contraxit, nec si conseruabile initium non inueniat Ciriae contr.293.

234 Ratificare tutor potest venditionem stabilitum minoris sine solemnitatibus factam ex causa necessaria solutionis dotis & iudicati Burat.dec.49.

235 Ratificatio excluditur si alio nomine actus fieri poterat, & ex qualibet iusta causa Ciria.contro.139. nu.35. & in successore ignorante, & consensu cessante, vel sine solemnitate facta Borg. decis.46. n.86.& seq. lib. 1.

236 Ratificatio alienationis factæ in beneplacito Principis non inducitur solutione partis prætij, sine venditoris mandato, & nil operatur forma rescripti Papæ non seruata in odium contrahentium ad fauorem creditorum Burat.dec.166.n.15.& 17.

237 Ratificatio actus non requiritur pro quo mandatū adest etiam promissa, quia eam operatur vbi sola voluntas sufficit Burat.dec.190. Crau. consf. 261.nu.2. quod superueniens retro gesta ratificat consf. 159. n.5. fit ex petitione ex contractu Borg.dec.42. n.26. lib.1.

238 Ratificatio facta in omnib.& per omnia ad omnia actu ratificati contenta refertur Burat. dec.189. nec pars ratificari potest, quin totum ratificetur Lab. de contract.mul.in fine n.213.Ciria. contr. 181. n.55.

239 Ratificari potest sententia fauore falsi procuratoris lata etiam a maiore de communi Add. ad Mago. dec. Luc.51.

240 Ratificatio mandato comparatur vbi etiam speciale requiritur & in delictis & omni materia nisi mādatum pro forma requiratur, vel ab initio & ad commodum ratificantis Surd.consf. 60 n. 14.Ond.consf.38. lib.1.Ferentil.ad Burat.dec.381.Borg.dec.31.n.161. par.2. taci tā sufficere subdens quod lim.n.41.& seq.

241 Ratificatur mandatum si dominus iudicium prosequatur Burat. dec.785.n.5.& facit incidere dominum in pœnam, & alijs casibus per Ciria. contr. 239.

242 Secundo dicto nuncij, testis, vel alterius, iurato in tortura etiam ratificato contra primum non statur Burat.decis.176.

243 Ratificatio lapsu quinquennij pluribus casibus nō inducitur de quibus Surd. consf 49.

244 Ratificationem principalis, actuum multiplicatio inducit à non habente mandatum gestorum Seraph. dec.720. n. 1.& mandatum ratificare debentis et datum qui promisit etiam iuramento adhibito Ciria.cōtro.103.n.79.

245 Ratificare minorem promittens maiorem effectū, sine interpellatione morosus non fit loco ac tempore congruis facta, iuramento non obstante, & si difficultas aut impossibilitas superuenia maxime si adsit culpa stipulantis, & si promissor cum iuramento fecit quicquid potuit à pœna liberatur nisi tēpore promissionis difficultas adfuisset, vel nisi alias de suo, vel nisi indemnitatem promisisset vel eatum proprium fecisset, sufficit autem promissorem mandatum ab illo tertio habuisse, nec promissor vltra conuentum tempus tenetur, nec si minoris contractus sine solemnitatib cum læderet enormissime Ciria. contr. 103.

246 Ratificatio ex facto oriens, ad id quod ex facto necessariò oritur restringi debet Borg.dec.21.n.54.li.1.

247 Ratificare contutor & pupillus tenetur locationē etiam officij à contutore factam post ius conductori quæsitum Borg. dec.25.par.2.tradens etiam qui locationi stare teneantur & qui non.

248 Promittens de rato & cum effectu a liàs de suo proprio sub pœna, non excusatur omni adhibita diligentia, non secuta ratificatione, secus si nō promiserit cū effectu, aut de proprio Borg.sup.n.28.& seq subdens pœnam dationi quantitatis adiectam in contractibus maxime in compromisso non censeri in fraudem vsurarum, & facto, vel dationi additam committi vltra interesse, & pœnam & interesse si cōcurrant peti posse, si interesse pœna maius existat; sin autem minus pœna integre petetur, & si pœna non petatur, interesse peti potest & vtrunq; dummodo in vno obtineat, & si primus contraueniat secundus contrauenens obseruantiam, ac pœnam petet, & instrumenti executionem, & præsertim ob iuramentum, & clausulam qua pœna soluta, &c. pœna tamen non debetur si non

si non intersit, & procedatur de bono & æquo & sola veritate facti nisi his casibus promissa sit, ex contractu autem nullo non debetur Borg.d. dec.25.n.27. & seq.par.2.& licet iusta causa litigandi à legati excuset non tamen à conuentionali Rim.Iun. cons.67. nu. 45.Borg.sup.n.37.vbi citat plures contrarium tenentes. & si pœna cum interesse concurrat maius peti potest.dec.26.n.33.par.2

249 Sententia dilatione pendente vel die feriato lata ipso iure nulla est, nec partium consensu ratificari potest, quia non potest partium consensus efficere quod retro exercitium habuisse fingatur Bal.in l.pen. nu.8. C.de arbitr. Ias.cons 44.col.2.vers.item sententia lib. 3.nisi dilationis causa cessaret vt per eum.

250 Nullum quod est ratificari nequit Meno.cons.364. n.18 19. nisi nullus esset defectu consensus qui superueniat etiam si actus dolosus esset qui nec iuratus valeret Affl.dec 220.n.7.8.20.& Ofasc. dec.142. n.8.

251 Ratificationis tempus attenditur & tunc præscriptio currere incipit si res alterius vendita sit; alienationis verò si à domino vendita sit puta à patre, & postea à filijs ratificetur Meno sup.n.20.21.

252 Ratificatio quæ fit ab homine non retrotrahitur ad diem contractus in hipotheca secus si fiat à lege Borg.dec.27.n.22.par.2.

253 Ratificatio contractus vsurarij per hæredem facta ei non obest nisi specificam vsuræ scientiam cum omnibus eius qualitatibus habuerit Surd. cons 328. nu. 25.& seq.Cabal.reso.cri. cas. 286. vbi etiam vsuram non esse si emptor venditori locet, vel in emphiteosim concedat, cum pacto dominium directum ei vendendi.

254 Falsi procuratoris gesta tam contra quam procuratoris fauore ratificari posse es communi cum 13. lim.probat Ias. in l.licet n.10.C. de procur. sed in aliquibus libris prima deest lim. quando falsi procuratoris exceptio ante ratificationē Domini opposita fuit, alias affert Feli.in cap. non nulli. §. sunt & alij de rescrip.& in cap.causam quæ primo, de iud. & Add. ad Mago.dec. Luca.51.lit.C & Mago.n.27.in actis iudiciarijs post sententiam nisi in præiudicium ratificantis non etiam aduersæ partis, nec tempore ad appellādum vel reductionem petendum partis tacito non obstante consensu elapso fieri non posse probat Guid. Pap.dec.320. tutores & curatores gesta falsi procuratoris ratificare posse, non autem pupillum a tutore, vel curatore peracta.

255 Procuratoris actus etiam pœnalis quandocumque ratificari potest Simo.de Pret.cons 116 nu 25. Rim. Iun.cons.450.n.25.454.n.10.Add.ad Mago.d. lit.C.

256 Minor & Ecclesia si contractus eis vtilis sit volentes illi stare possunt, nisi deficiat initio substantialis forma legis quo casu cogi potest ad rescindendum contractum, illumue cum requisitis solemnitatibus ineūdum, & hoc casu vt ex nunc valebit si res integra sit & persona adsit quæ cogi possit ad solemniter ratificandum Borg.dec.30. n.136. & seq. par.2. vbi subdit hoc casu acquirentem non amittere melioramenta licet ea cum fructib. compenset, prout non amittet ad nouennium conductor si non soluat, deterioret vel alienet sed ad damna tenetur, vt per eum.

257 Ratificatio prælati alienationis rei Ecclesiæ à procuratore illegitimo factæ requiritur, alioquin alienatio nulla est, & fieri debet cum solemnitatibus & valet vt ex nunc, canonem tamen possessor soluet Borg.decis.31.nu.541.& seq. par. 2. nec procurator sine speciali mandato ratificare potest, neq; Ecclesiæ præiudicare, & nisi speciales defectus sciat, nec prælati ratificatio successori obest n.561.& seq.

258 Ratificatio præsumitur ex temporis diuturnitate nisi de magno præiudicio agatur Gab. de procur. cōcl.1.n.14.15.Borg.d.dec.31. n.365. nec tunc prælati scientia non improbantis sufficit nu. 567. licet si Ecclesiæ vtilis sit possit cum solemnitatibus ratificari. n. 572.

259 Ratificatione Vniuersitas tenetur eius quod suo nomine gestum sit, si ad hoc solemniter congregata ratificet Mago. dec.Luc.72.n.17. Masc.concl.1420. n.22.vide latè per Farin.Q. cri.24. vbi ampliat & limitat.

260 Ratificatio ex interuallo facta dolosi actus qui nec iuramento validatus fuit illum validū reddit, etenim dolus præteritus remitti potest Affl.decis.220.n.7.8. 20.Ofasc.dec.142.n.8.

261 Ratificatio etiam tacita sufficit vt actus retronullus valideiur sine iure communi vel ex statuto nullus sit, & retrotrahitur si omnino actus nullus non sit, sed fauore minoris eo volente, tacita enim ratificatio sufficit, vel causa confirmans superueniens puta ex professione ingressi monasterium Sperel.dec.16.n.25. & seq.

262 Ratificatio professionis nulliter ob metum probatum factæ non obstante præcedenti iuramento quod consensum voto adhibuerit quod iuramentum non purgat metum; ex interuallo facta professionem metu factam validat Sperel.dec.79.80.

263 Ratificatio à muliere sine solemnitate statuti fieri nequit Meno.cons.138.n.34. Rot. dec.638. n.8. par. 1. recentior. Sperel.dec.91.n.52.

264 Ratificare non possum quod meo nomine gestum non fuit, nisi alia via mihi nequeat esse consultum si habeam interesse de communi Ruin.cons.57.n.5 lib. 5. Sperel.dec.91.n.60. vel nisi re vera negocium spectet ad ratificantem n.61.ex Gab.cons.5. n.39. lib. 1. Surd.cons.9.n.52.

265 Ratificatio matrimonij initio nulli ob metum illud non validat sed iterum contrahi debet cum solemnitatibus à S. Concilio requisitis Rot.dec.395.coram Ludouis. præsertim metus causa durante Grat. cons. 43.48.51.lib.2. Spino.de testam.gl.n.15.n.60. Sanch. de matr.lib.4.disp.18.Rot.dec 65.cri per Farin.

266 Ratificare societatem potest pupillus maior effectus, licet eam contrahere non possit maxime cum tutore sine alterius contutoris authoritate; & eam ratificasse censetur si maior factus eam cōtinuet licet non possit tutor socius ei authorari, nec eam infans vel infantiæ proximus cum tutoris authoritate contrahere possit, nec mortuo pupillo eius hæres ratificare potest nisi de his agatur quæ ad hæredes transeunt Surd. cons.9.Borg.de tuto.n.140. & seq. debet tamen cum solemnitatibus fieri in actu requisitis Seraphin. dec.1242. minor autem nisi cum iuramento ratificet restituetur in integrum Odd. de rest. in integr. Q. 25. art.1.& quamuis statutum reprobet iuramentum minoris in contractu, non impeditur ratificatio maioris effecti Ceph.cons.51.n.40.

267 Ratificationis promissæ non factæ exceptio impedit executionem, quam factam probare debet executionem petens Borg. dec. 19. n. 13. 14. 16. 25. par. 3.

268 Factum nomine defuncti per hæredes in re ad hæredes transitoria ratificari potest l. si sine §. si procuratori rem rat. habe. Din. in cap. ratum. vers. quæro autem de reg. iur. in 6. Bar. in l. bonorum nu. 3. rem. rat. habe. Noal. de transmis. casu. 48. n. 14.

269 Ratificationis natura est solum robur addere confirmato Borg. dec. 22. n. 40. par. 3.

270 Mandatum de manutenendo in possessionem datur instrumentali possessori alio non possidēte, sed immissus authoritate iudicis rite, & rectè procedentis prout ita processisse præsumitur manutenetur licet alius in possessione existat, & anterior possessor etiam in puncto præfertur Burat. dec. 67. & 887. vbi Add. si ius non vehementer resistat, & si titulo careat concedetur si possessio longa sit non obstante irritanti decreto non iustificato sed contra superiorem titulus requiritur dec. 131. & si præsumptio vsurpationis iurispatronatus subesset immemorabilis requiritur, & probari debet vt dec. 139. Ex constituto conditionali purificato non datur contra tertium possessorem, nec ex alio constituto vel locatione non effectuata decis. 145. nec contra immissum iudicis sententia sed ea debet via ordinaria reuocari decis. 158. & facta iudice authore possessore non citato nulla est dec. 160. 299. & 169. familiaritatis iure non attendi, nisi possessorij actus plures sint, & diutina possessio, vel titulata, & ibi Add. & dec. 179. ex constituto manutenibilem esse & posteriori præferri & dec. 216. secundo genitum familiaritatis iure possidere præsumi, & vbi titulus deest; & in reintegranda primum extremū antiquioris possessionis planè probandum, & dari in iurisdictionalibus ex testibus singularibus ex sola iuris assistentia absque possessione, secus in alijs, sed assistentia iuris turbida non suffragatur dec. 219. nec nulliter immisso dabitur. Manutenetur etiam qui scapham olim in flumine tenuit, si alij prohibiti acquieuere decis. 212. 289. non dari contra prouisum ab ordinario si possideat, sed via ordinaria agi debet decis. 242. Possessor æqualis temporis manutenetur si titulum habeat, sed anterior sine titulo posteriori cū titulo præfertur dec. 262. & posterior anteriore non citato non manutenetur dec. 600. & 263. & reintegratur etiam qui defectu spoliatum se dixit ad naturalem ciuili retenta, & pro ciuili manutenetur, nisi simpliciter spoliatum se dixerit, & reintegrari petierit tunc non manutenetur dec. 269. nec possessio turbida manutenetur. dec. 285. vacantem accipiens manutenetur decis. 302. prout & hæres iudicio cum defuncto cœpto dec. 935. vel si statutum possessionem contineret, aliàs noua requiritur appræhensio dec. 312. datur cōtra Principem sine titulo in his quæ sola Principis concessione habentur & dec. 347. cessionario in corporalium dari si cedens quasi possideat etiam vltra annos x. nisi possessio interuersa sit, & vltra annos 30. possessionem peti posse. Testes etiam interessati admittuntur & vnicus sufficit in manutenenda, nec iustitia possessionis attenditur, nec dominij admittitur exceptio dec. 360. Sed incorporalium possessio non acquiritur sine scientia, & patientia aduersarij absq; titulo dec. 434. extra materiam iurisdictionis, non dari ex iuris assistentia dec. 451. & si possessio clara sit non intrat arbitrium pro cumulatione petitorij, & possessorij in manutenenda, secus si turbida & dari pro quasi possessione pascendi dec. 533. & pro solutione pensionis etiam contra successorem dec. 542. post decennium non datur ciuiliter possidenti dec. 604. Præsentato à patrono in possessione existente ex vnica effectuata præsentatione datur dec. 633. vbi Ferēt. multifariam limitat. nec decretū irritans impedit, nisi intrare certum sit dec. 659. 720. & coadiutoriæ capta possessio etiam die Dominico sufficit dec. 688. In iurisdictionalibus inter communitates, si de quasi possessione vnico etiam actu effectuato constet, contra scientem & patientem datur dec. 691. & ex vnica pensionis solutione contra successorem titularis datur nisi Rotæ arbitrium super cumulatione pet. & pos. concessum foret, & constet confessatas esse pro maiori parte pēsionis solutione, intrabit cumulatio decis. 759. & ibi Add. coram Burat. datur etiam contra rem iudicatā restitutione in integrum pendente dec. 823. & in iurisdictionalib. ex sola iuris assistentia datur dec. 827. nisi alter in possessione sit, vel nisi subditus contra superiorem petat Ferentil. ibi datur etiam si in continenti de non iure possidentis constet, nisi de non iure adsit res iudicata, vel confessio partis dec. 904. & ei qui se non habuit pro spoliato à iudice iniuste procedente dec. 908. ex titulo autem præcedenti possidere quis præsumitur etiam nullo, non familiaritatis iure Rot. dec. 92. coram Ludouis. vbi Add. ius nullum familiaritatem tribuere, sed titulo etiā nullo excludi & actuū multiplicitate licet talis possessor, etiam si locasset ac fructus percepisset non possideret dec. 241. nec alteri possessori obesset ius familiaritatis, nisi ex causa superueniēti causam possessionis sibi mutasset dec. 244. n. 10. & 245. subdens iure familiaritatis possidere, si dominium sit alterius, licet ius familiaritatis titulo etiam inualido excludatur Macerat. resol. 40. nu. 19. lib. 3 & iure proprio possidere censeri, nisi bona ad alium pertinere constet etiam si vxor sit, nisi constante matrimonio bona acquisiuisse probetur, tunc enim iure familiaritatis possedisse censeretur quoad virum non quoad extraneum, at si vxóris fuisse appareret, viri, & filiorum possessio familiaritatis iure diceretur Thob. cons. 66. In summarijssimo obtinet qui vltimo detinet fortius, si authore iudice possideat, qui colonos soluere cœgerit, licet eos non expulerit, & locationis instrumentum cum solutione affictus probare contra tertium; In ordinario autem retinendæ is obtinet qui possessionem melius iustificat Ciria. contro. 10. & 366. instrumentalem non manuteneri alio possidente nisi expulso colono, & possessore, nec à sententia in summarijssimo lata appellari contro. 389. conductori etiam dari si se non habuerit pro spoliato, & reintegrari à subordinatè petere potest etiam, quatenus spoliatus dici posset ex Lud. dec. 546. n. 14. 555. n. 1. & coloni expulsio non requiritur in acquirēre possessionem authore iudice Ciria. supra. n. 53. violentus possessor nec Principe authore manutenetur Borg. dec. 45. n. 50. lib. 1. & iunior possessor violentus præsumitur n. 60. vbi etiam non præscribēs non datur ad impediēdam immissionem vigore sententię Rot. dec. 37. n. 5. collect. à Port. de manuten. seu pos. sum. qui de materia latè agit Sperel. decis. 52. sed à Capitulo

preuisum

prouisum & immissum nõ impedit eà Papa prouisum nisi titulum afferat ex quo in iudicio immissionis obtinere possit n. 11. & quando ab eo datur appellatio tradit dec. 96.

271 Immissio fideicommissario datur si ratam bonorum filio pro legitima dimittere velit ac pro Trebellianica pro quib. ratam bonorum filius retinet & petit immitti Burat. dec. 63. vbi etiam pro indiuiso cum hæredi immitti si quantitas ratione loci & quotę certa sit ex obseruantia Rotæ & dec. 115. vbi etiam quãdo non requiratur restitutio pro immissione, sed non impeditur hęredis immissio nisi constet bona testatoris fuisse dec. 596. sed cessat immissio si ex sententia detractio prius fieri debeat decis. 165. eam non impedit fideicommissarius si non possideat vel lite pendēte ingrediatur dec. 431. 494. nec si in continenti & concludenter non doceat de suo iure dec. 544. & 589. bona autem fuisse testatoris probatur diuisione, nisi ex interuallo facta sit, & filij sint industrij dec. 641. vbi Ferentil. sublimitat. si vti de paternis, & paternæ hæreditatis non vt fratres simpliciter diuidissent, & si fideicommissarius non possideat, vel vitiosè possideat nõ impediet hæredem ab intestato immitti dec. 738. n. 15. non dari purificata conditione dec. 781. 914. 946. nec fideicommissarius immittetur si detractiones fieri debeant ex quibus fideicommissarij ius incertum reddatur. Sed Ferentil. ibi probat Rot. solitam eum cum grauato admittere & de hac materia immissionis ex l. si. C. de edict. D. Adria. late agit Pereg. de fideic. art. 48. Et fideicommissarium de cuius iure constet admitti si de non iure hęredum appareat vel valde offuscatum sit Ciria. contro. 11. & 32. vbi etiam teneri restituere possessionem ab hærede non habitam si de non iure hæredis notorio no.i constet, & hæredi nil remansurum fideicommissarios probabit.

272 Mandatum de immittendo vi sententiæ non datur si sententia appellabilis sit puta super titulo lata Burat. dec. 8eo. nec prouiso Apostolico si alter prouisus sit in possessione dec. 842.

273 Recognitio scripturæ facta per testes ex quo habeant notam manum non sufficit sine adminiculis, vel nisi ex statuto, vel consuetudine, & nisi in tribunalibus A. C. non etiam in Rota, & nisi in publicis scripturis, & nisi testes non soleant adhiberi & in literis missiuis Burat. dec. 143. in add. 292. 582. per comparationem 1. requiri petitorum iuramentum 2. quod scripturæ ad quas comparatio fit certæ sint 3. quod periti singulas literas inspiciant; potest etiam iudex eam facere, sed per duos peritos fieri tutius est decis. 611. coram eodem Burat. Recognitio tamen scripturæ centum annos excedentis non requiritur etiã priuatæ, quos si non excedat, sed sit vltra 70. adminicula requiruntur, de quo litis tempus detrahitur si in scriptura totum causæ fundamentum consistat Rot. dec. 667. coram Burat. vbi Ferentil. tradit quatenus ex archiuio publico estracta probent, & testib. deponentibus de manus cognitione cum adminiculis extra curiam probari dec. 716. & non facta oppositione nõ obest recognitionis omissio dec. 750. n. 6. at dec. 878. non antiquo exemplo extracto per notarium authoritatem es fide collegię notariorum habentem, & extrahentis affectione per duos testes fieri debere, & probare licet Papæ nomen desit extra terras Ecclesiæ, vel nomen Imperatoris, si adsit Incarnationis vel Natiuitatis D. N. Iesu Christi à die & anno facta espræssio parte etiam non citata; scripturæ autē priuatæ etiam cum iuramento factę non probant cõtra tertium Ciria. contro. 30. n. 17. 18. distinguit Borg. dec. 27. n. 15. & seq. par. 2. pet comparationem certa scriptura à iudice approbata requiritur, & ad scribendum cogi potest, sed testibus defunctis adminicula requiruntur maxime contra tertium n. 51. & seq. & Decia. consi. 33. n. 116. lib. 1. & cons 11. n. 121. etiã contra tertios lib. 1. a scribente fieri debet iussu iudicis Sperel. dec. 69. n. 18.

274 Solutionis præsumptio statuto inducta licet instrumentum iuratum sit operatur, si instrumento fidem tollat, & forenses ligat, nisi iusta ignorantia in integrum restituantur, at solutionis præsumptio contrarijs fortiorib. præsumptionib. tolletur Ferentil. ad Burat. decis. 98. vbi etiam cameralem executionem cessare personarum legitimatione, & liquidatione minime factis.

275 Nomine proprio non tenetur procurator cum aliquo contrahens procuratorem esse sciente, & licet partem debiti sui principalis soluerit, residuum soluere non tenebitur Burat. dec. 174. & procuratorio nomine contraxisse præsumitur quoad se & constituētem, non quoad tertium mandatum ignorantem, nisi mandatum nimis generale esset, si simpliciter contraxerit, nec si eius facto dominus in pœnam incideret, nec in dubio, nomine enim proprio contrasisse præsumitur. dec. 696. prout si pro se & hæredib. stipulatus sit procuratoris nomine non expræsso vel aliter quam in mandato haberet contraxisset dec. 661. coniecturis etiam probatur an proprio nomine actum gesserit Ciria contro. 10. n. 56. mediator qui dotem pro pupillæ nuptu promisit de eius bonis soluere potest Borg. dec. 34. lib. 1.

276 Nomine proprio empta per tutorem ex pecunia pupilli vel hæreditaria per hæredem in fide mala existentem, vel reinuestire teneatur pupilli & hæreditatis sient Burat. dec. 685. quæ tamen recessit prætetquam in subsidium dec. 784. & 874.

277 Nomine proprio & ad sui vtilitatē negocium gerens ad alium pertinens non habet actionem contra illum nisi quatenus locupletior factus sit Ciria. contr. 61. n. 10.

278 Euictionem præstat tutor si nulliter, non si valide contraxerit Monta. de tutel. c. 31. eff. 5. n. 4. Ciria. contro. 302. n. 96.

279 Exceptio implementi non facti pro remissione totius contractus cessat si in vna non impleatur quoad alia in quibus impletum fuit si prætio in singulas res distributa sint Borg. dec. 8. par. 2.

280 Exceptio implementi non facti quæ agentem repellit ab eo obijci nequit qui ne impleretur causa fuit Burat. dec. 339. nec locum habet nisi ex contractu ex quo oritur agatur, nec pro parte impleta dec. 549. & 571. vbi nec ex capite separato instrumento contento nec ex alio contractu, & obstat debitori agenti, quamuis per ipsum non steterit quominus loco promisso impleret, sed per creditorem qui paratus non accessit, licet enim à mora excusetur, non tamen a debito liberatur & Osasc. consi. 4. n. 26. nec ista exceptio re-

ptio releuat si is cui implendum erat, damno affectus non sit Ferentil. ad Rot. supra & petitione ac implementi receptione remittitur Burat. dec. 640. vbi etiã à contractu nominato recedi non posse sed ad implementum agi debere, & de non implemento excipi posse, at si finalis causæ implementum deficeret, & innominati mixturam haberet, nominatus etiam rescindetur agendo ad præcij restitutionem non vt ad sortem sed vt ad interesse in casu non implementi vt per Fetentil. ibi & executionem impedire statuto non obstante contra publica instrumenta excipi vetante. Lepid. dec. 65. in fi. & ista exceptio obest etiam si in accidentalibus & in minimo defecerit & in iuratis; impletum autem dicetur damnis & interesse solutis rei loco succedentib. Ciria. contro. 129. non obstat si interesse cesset Seraphi dec. 1243. potest tamen iudex condemnare ad tradendum, & præcium soluendum quia intrinseca insunt, licet secus in innominatis & si sit oppositum Gratia. discep. 325. n. 13. & seq. & cessante interesse cessare. Surd. dec. 265. n. 38. Rot. dec. 335. n. 10. 476. n. 3. coram Ludo. Add. ad Burat. dec. 571. n. 5. & ad Ludouis. dec. 261. vbi idem quoad capitula separata secus quoad connexa & remissa censetur recepta solutione, & obseruantia contractus. Rot. dec. 75. coram Ludo. 577. n. 10. par. 1. recentior. Add. ad Burat. dec. 55. n. 14. Surd. dec. 317. Becci. cõs. 45. n. 4. Gratia. disc. 302. n. 20. 29. non impedit executionem nisi liquida sit per sentẽtiam Rot. dec. 146. n. 10. collect. per Zacch. ad Gallef. sed ex iuramento non excludi Add. ad Mago. dec. luc. 21. lit. G.

281 Restitutio in integrum in actione reali in qua iudex loci sitæ rei competens est (licet in personali secus sit prout est restitutio in integrum in qua petenda iudex domicilij Rei conuenti adiri debet, prout si ad contractus rescissionem petatur Odd. de rest. in int. Q. 25. n. 39. & Q. 33. art. 2. & Q. 50. art. 1. Ciria. contro. 380. n. 56. & seq & 74. Pereg. cons. 94. lib. 5. nec dicta restitutione opus est si laudum vel transactio nulla sit, quia minor agit ad suæ rei recuperationem; si validus cum læsione restitutione in integrum pro rescissione opus est Odd. Q. 66. art. 4. Ciria. supra. n. 33. & valida est transactio si minor bona retineat, vel possessori dimittat sine decreto & solemnitatibus, vel cum solemnitatib. possessionem tradat Meno. de arb. cas. 171. n. 74. Ciria. d. n. 33. Gail. obs. 72. lib. 2. & aduersus rem iudicatam principaliter tantum peti potest Mago. dec. luc. 67. n. 14 Rim. iun. cons. 593. n. 51. & 63. Ciria. supra. n. 35. vbi autem incidenter peti potest excipiendo vel replicando, tunc iudex causę principalis aliàs incompetens pro ea competens est Odd. supra. Q. 32. n. 75. Carpa. c. 116. n. 22. lib. 1. Ciria. supr. n. 16. & seq. & coram iudice feudi peti debet Scrad. de feud. par. 10. sect. 1. n. 71. 5. n. 83. Ciria. contr. 381. n. 9. si de feudo agatur n. 40. & seq. vbi etiam si iudex competens sit actionis principalis petita in integrum restitutione principaliter vel incidenter iudicem esse etiam causæ principalis, sed si incompetens sit restitutionis in integrum, & restitutio in integrum incidenter petatur, & competens sit pro restitutione in integrum & pro tota causa, sed si iudex causæ principalis sit incompetens ratione restitutionis in integrum, & restitutio principaliter peti debeat, tunc iudice primo omisso actionis principalis suspenditur actio principalis donec coram competenti impetrata sit in integrum restitutio, qua obtenta recurritur ad iudicem causæ principalis qui totam causam decidet n. 46. 47. maiori aduersus aditam data fuit ob æs alienum anno 1637. D. Margaritæ Dalli ex actis D. Iulij Barili.

282 Restitutio in integrum post quadriennium maiori etiam datur si impedimentum interuenerit ad reclamandum, vel notoria iniusti, vel enormissima læsio & in curia Romana, licet scientia specialis procuratoris domino obsit Rot. dec. 205. n. 31. 404. 452. & minori læso non obstante decreto iudicis vel Principis etiam contra minorem datur si agat de damno vitando Ciria. contro. 303. n. 89.

283 Restituitur in integrum filiusfam. pro obligatione extranei fauore facta ob læsionem enormissimam iuramento & renunciationib. minime obstantibus. Burat. dec. 308.

284 Restitutio in integrum non datur distracta hæreditate & finitis negocijs l. 25. de mino. Marchesa. de cõmis. par. 2. §. 2. n. 49. vbi alios casus ponit quib. nõ datur; si qua autem distracta sint, vel soluta pro legatis & ære alieno testatoris soluendo conceditur. l. 23. de mino. & quomodo petenda sit & intra quę tempora Borg. dec. 19. n. 92. & seq. par. 2. & qui citandi. Odd. de rest. in int. Q. 34.

285 Nec datur hæredi voluntarie adire differenti aduersus caducitatem hæreditate iacente incursam ob non solutum canonem Borg. dec. 30. nu. 40. part. 2. ex Alex. in l. ad diem. n. 3. Ias. n. 4. & seq de verbo. oblig. & Capic. dec. 87. n. 9. probantes tam legales quam cõuentionales pœnas contra hæreditatem iacentem committi; sed restitui si ex iusta causa, vel impeditus non adiuisset.

286 Maiori licet detur ex persona minoris in indiuiduis fallit quando i indiuiduitas esset fauore eius contra quem restitutio petitur vt canonis solutio respectu directi domini alio nõ acto. Borg. dec. 30. n. 21. par. 2.

287 Restitutionis in integrum beneficium transmittitur ad hæredem filij infantis aduersus hæreditatem maternam vel fraternam non aditam vel ius deliberandi in præiudicium substituti, vel cohæredis illius infantis nisi cohæres aut substitutus esset proximior, & ab intestato succederet matri, patriue infantis, & ipsi infanti, vt esset frater vtrinque coniunctus contra vterinum, vel consanguineum, aut patrem Borg. dec. 1. n. 66. par. 3.

288 Restitutio in integrum à statuto non censetur sublata permittente ante 25. annum actum fieri cum certis solemnitatib. nisi ætatem maiorem constituat elapsis. 18. annis, vel nisi eam expresse tollat. Borg. dec. 7. n. 16. & seq. par. 3. & minor eam ad suum hæredem transmittit. n. 22.

289 Restitutionis in integrum petendæ numquam currit tempus stante enormissima læsione glo. in c. 1. verbo. causa de rest. in int. in 6. Redoa. de reb. Eccle. non alien. fol. 478. n. 15. de communi Crau. de antiq. temp. 4. par. sect. materia ista n. 71. fol. 261. vbi subdit hoc damnum non considerari respectu rei alienatæ sed totius patrimonij Ecclesiæ iudicis arbitrio & Soc. cõs. 266. n. 24. & 25. lib. 2. Grauat. ad Vestr. lib. 4. c. 4. nu. 35. Bero. cons. 177. n. 49. lib. 1. secus ob enormem dicens Turza. communi opi. 107. Coua. var. lib. 1. secus ob enor-

ob enormem dicens Turza. cõi. opi. 109. Coua. var. lib. 1. c. 3. n. 10. & 13. idem dicens de Repub. & Communitate Mar. Angel. cons. 79. n. 70. Natt. cons. 525. n. 45. & seq. vbi in Principibus & Vniuersitatib. secularib. secus ait Rim. cõs. 430. n. 49. qui idem ait in administratore laicorum de communi omnium Odd. de rest. in int. Q. 19. art. 7. n. 66. & seq. vbi etiã que enormissima sit & Gamma. dec. 232. n. 2. & 3. Borg. decis. 30. n. 13. par. 2. tam de Ecclesia quam de minore loquentes.

290 Lim. non procedere nisi de damno vitando agatur secus si de lucro captando Ias. cons. 54. n. 5. lib. 4. intellige de lucro odioso velut præscriptionis Odd. supra. n. 72.

291 Restituitur in integrum minor qui iusta Principis proclama ad habitandam non redijt Ciria. contr. 78. & professus ante 16. annum & si postea ignoranter ratificasset & contro. 371.

292 Non restituitur minor ad dandũ interogatoria nõ probata læsione Put. dec. 23. lib. 3. & Burat. dec. 10.

293 Nec contra statutum legis vel naturæ Ciria. contr. 910. n. 138.

294 Ecclesia etiam post 40. annos in integrum restituitur ex cõiori. Rol. cons. 68. n. 24. lib. 3. Borg. dec. 23. n. 96. par. 2.

295 Solemnitas à statuto requisita in contractibus vel testamentis minorum & mulierum, si omittatur acta nulla sunt siue prohibitorijs, vel affirmatiuis verbis statutum vtatur, nec præsumitur nisi probetur nisi 10. 20. vel 30. annis, & si de tertij præiudicio agatur 30. anni requiruntur, & vbi præsumitur allegari oportet Borg. dec. 21. n. 55. & seq. par. 2.

296 1. Amp. consensu à statuto requisito puta proximioris alterius non sufficere, nec proximior ad proprium commodum consentire possit. Borg. supra. nu. 58. & seq.

297 2. Amp. vt licet testamentum sine consensu propinqui à statuto requisiti valeat in foro poli, secus si per venientes ab intestato opponatur nullitas, hi namq; retinere & tuta conscientia petere poterunt hæreditatem; & idem vbi testamentum non esset registratum vt statutum exigeret, statuta enim per rationem & non per præsumptionem disponentia in foro poli seruanda sunt Borg. dec. 21. n. 64. par. 3.

298 Nullitatem autem ob defectum consensus propinqui allegans probare debet in loco fuisse propinquũ habilem, & si duorum proximiorum consensus exigatur, & vnus solus extet, illius consensus sufficeret, & si adsint ex latere paterno & materno illi prius, & in eorum defectum hi sunt. adhibendi; & si statutum requirat consensum duorum agnatorum & his deficientib. duorum cognatorũ agnati vnius & alterius cognati consensus sufficiet Borg. supra. n. 65. & seq.

299 3. Amp. vt si lex actui resistat accipiens non seruata solemnitate ea retinens mortaliter peccet & si monitorium publicetur & non restituat quib. restitui debet excommunicatus remanet Borg. supr. n. 75. & 76. vbi etiam aduocatos & procuratores non teneri propalare, nec ascendentes & descendentes, alij autem nominati in l. lex Iulia de test. tenentur propalare in his quæ ex natura rei in locis fiunt quibus testes non solent adesse vt in domo, antro, nemore & huiusmodi; secus si alij testes adesse soliti essent n. 77.

300 Quod si statutum de vxore vetando loqueretur nõ procederet in marito. Borg. supra. n. 78.

301 4. Amp. vt ex l. fi. C. de edict. D. Adria. hæres institutus, sine solemnitate statuti non immitatur in possessionem si ab intestato succedens maxime possidens de nullitate opponat & eam ex testamento & statuto etiam continuante possessionem in hæredem probet, & immitti petens debet probare notarium esse qui testamentum rogauit, & esse illum qui in eo hæres institutus est quod tamen præsumetur ex productione testamenti Borg. supra. n. 80. & seq.

302 Matre cum filia contrahente non requiritur consensus propinqui Borg. dec. 22. n. 82. par. 3.

303 Solemnitatem statutum exigens in contractib. mulierum vel minorum, quod fraude etiam cessante procedit Burat. dec. 361. quod & clericos ligat si facile seruari queat Ladereh. cons. 103. n. 2. vers. sub eadem & forenses in loco contrahentes, & subditos qui iure extra territorium ad contrahendum Ciria. contro. 10. n. 71. & seq. & iudeos 242. n. 48. nec sine solemnitatib. minor obligatur etsi iurasset, nec fideiussorem indemnem conseruat vt promisit, nisi locupletior factus sit, quod altera pars probabit si contractus nullus sit, licet minor dilapsse probare debeat, si in integrum restitui velit contro. 252. & solemnitates seruare debet licet extra territorium contrahet, præsertim cum subdito & super bonis in territorio existentibus & minor vendicat alienata cum fructibus etiam qui percipi potuere à die alienationis contro. 303. n. 81. & solemnia seruare debet etiam in contractu sibi vtili ex communi Borg. dec. 30. n. 32 lib. 1. & dec. 46. vbi late agit & ratificationi respondet lib. 1. & nu. 5. valere contractum secundum solemnitates iuris communis si vtilis sit vel iure communi non prohibeatur ex Rol. cons. 54. n. 46. lib. 2. & quando non detur regressus contra prælatum Borgni. supra n. 82. & dec. 31. n. 29. formam dare ait lib. 1. sed extra territorium fraude cessante sufficit loci contractus solemnitates seruare dec. 42. n. 35. lib. 1. & dec. 30. n. 5. & de habili intelligi gradatim dec. 30 n. 5. lib. 1. & dec. 20. n. 34. 62. 73. par. 3. nullum esse testamentum sine consensu vel presentia proximiori à statuto requisiti etiam pro dote qui debet in actu adhiberi, nec sufficit si postea consentiat licet in licentia secus sit, nec minor mulier aniles & rusticus excusatur nec ex eo dari immissionẽ ex l. fi. C. de adic. D. Adri. etiam si vellet probare propinqui presentiam & dec. 21. idem ait si extra territorium fiat si statutum etiam affirmatiuum de persona simpliciter loquatur non respectu rei vel loci etiam si cum patre & matre contrahat.

304 1. Lim. quando vetaret vxorem sine viri consensu cõtrahere cum eo enim adhibito iudicis decreto cõtrahere posset Burat. dec. 353. n. 4.

305 2. Lim. in confessione minoris quæ sine d. solemnitate valet si verisimilis vel adminiculata sit Burat. decis. 229. mulieris autem in fraudem statuti facta non valet dec. 274. n. 11.

306 3. Lim. in dote & eius augmento constante matrimonio facto Burat. dec. 274. n. 9. quod etiam coniecturis percipi fat est pro data 2. viro nisi augmentũ esset in fraudem donationis inter coniuges vetita, tunc licet iuramento firmetur secus est si statutum instrumento fidem tollat, nisi testib. aliter iuramentũ probetur

probatur dec.422. tunc enim fine solemnitate valeret nisi statutum simulationem ac fraudem præsumat & dec.612.sed dec.873. tenuit dotis constitutionem valere non etiam dotis maioris confessionem,quam primo viro data sit nisi cum iuramēto promissorio, quod etiam non releuaret si assertorium præcessisset, sed in pactis & donatione certi matrimonij non requiri decis.924.vbi Ferentil.qui ad d.dec.422. statutum probat non continere instrumētum iuratum nisi vt supra, & nisi esset à Papa confirmatum, non in forma communi, sed cum expressa mentione iuramenti; & minorem in immobilibus dotare se posse etiam omnia dando ex coniecturis & saltem congruam debere cōstitui Ciria.contro.29.30.nec fructus dotis à viro restitui, sed ei deberi ab ascendente à die onerum matrimonij, ab extraneo post biennium ad rationem 7. & 8. & vti in loco solui solent & eos lucrari, etsi dos nulliter à minore constituta sit & si non sit constituta ex bona fide industriales consumptos lucretur, & omnes triennio præscribit si mala fides absit contro. 32. & in promissa à matre nisi indotata maneret contro. 41.& si cum viro promiserit & ex communiori statutum vniuersale etiam dotis causa in casibus non priuilegiatis non comprehendere contro.81.& 295.genero dotem dare non posse pro filia, si dans indotata maneret nec vniuersali dispositione dotem contineri. Borg.dec.21.par.3.nisi propia causa n.55. nisi extraneo instituto n.59.

307 4.Lim. in renunciatione iuris quærendi Burat. dec.333.

308 5.Lim. in societate vitæ standi ad vnum panem & vinum in qua non potest alter ab altero sumptus petere, & operas ponens maiores alterius expensas non extenuat, hæc enim tacite & ex legis dispositione contrahitur ac necessario (licet in alia societate requiratur) præsertim testatoris præcepto inita, in necessarijs enim statutum silet Burat.dec.408. à qua tamen recessit dec.467.vbi etiam plus expendentem reficere teneri ratione operarum habita alimētis coæqualium.

309 6.Lim. stante 30. annorum obseruantia Ferentil. ad Burat.dec.444.declarat Borg.dec.46.n.28.& seq. sed 40.in Ecclesiasticis lib.1.& dec.21.n.60. par. 3. intelligit si allegetur.

310 7.Lim. si minor cum minore, vel alio priuilegio contraxisset nisi alter in damno sit, alter in lucro Ferentil.ad Burat.dec.480.Borg.dec.30. n. 33. vbi aliter etiam declarat lib.1.

311 8.Lim. in retrouenditione census etiam fine disdicta & duab.vicib.a tutrice facta Burat dec.526. & in tacita & à lege inducta obligatione Alcia. in l. 1. in prin.n.15.de verbo.oblig.

312 9.Lim. non procedere iuramento adhibito, quod tamen fallit quoad tertium & forma statuti actum annullantibus non seruata, nec si consensus desit, nec si statutum personam concernat Dec.conf. 536. col. fi.Ofase.dec.172.n.16.Ferentil.ad Burat.dec.560.

313 10.Lim. nam minor restituit præcium si à contractu recedat & locupletior factus sit quod emens ab eo probabit si contractus nullus sit,sed si rescindatur per restitutionem in integrum minor dilapidasse probare tenetur ex communiori Ciria.contro.302.n.99.vbi tamen precij oblationem ex communi sufficere iudicatum dicit.

314 11.Lim.fat esse adhibitas in constitutione procuratoris specialis tamen vel minorem potuisse fine eis constituere eum Ciria.contro.303.n. 17.19.

315 Læsio pro rescissione contractus ante & post contractum per annos quinque probato valore probatur per testes qui immobilium respectu rationem reddāt, vel mobilium præciosorum; victualia vero tanti cōmuniter valuisse testes dicere sat est Burat.decis. 538. vbi testes refellit in multis & ex toto cōtractu & onerib. consideratis Ciria. contro. 87. vbi etiam cessare læsionem si ita lucrum speretur vt damnum tenetur, & contro.90.si duo in vno contractu expressa sint pacta tot ex maternis in dotem data, si in vna tantum læsa sit hoc tantum impugnare posse & contro. 182. n.1 & 68.probari debere ait, nec ex actu probari qui ad lucrum & damnū se habet si aliud euenerit in donatione non cadit nisi ob causam facta, vel simplici magna Crau.conf.192.n.1.Rot.dec.Arimin.bonorū. 20. Octobris 1582.coram Blanchet. vbi etiam nulla cautela reductione ex enormissima excludi ex Gab. de arbitr.concl.3.268.in mea manu scriptis & læsio cessat vbi religionem ingrediens pro modico dedit multum Rot.dec.714.n.9 par.2.recentior.

316 Valoris diminutio ob pactum retrouendendi ex stilo Rotæ sit in sexta parte si temporale sit, si perpetuum in 3.vel.4.si negatiuum sit pro tempore quo redimi nequit non minuit, sed alia onera minuunt, & si cautio non reperiatur prout census & canonis onus Rot dec.471.761.coram Burat. vbi Add. & augetur & minuitur ex qualitate, & rei annexis, & ex fideiussore euictionis plus vendetur, & si citius præcium detur Ciria.supra.& ex alijs malis qualitatib. minuitur contro.260.n.61.& seq. puta si ruinosa res esset, & venditor debitis implicitus, vel euictionis periculum immineret & huiusmodi & 263.in fi.vbi etiam de pacto non faciendi restaurum conductori & 261. n. 50. & sequēt. 262.non minuere præcium nisi ad hoc, ne contractus vsurarius arguatur, & iudicem arbitrari quantum d.pactum diminuat secundum maius, vel minus tempus; sed bello peste & penuria non minuitur quia breui durent Borg.dec.46.n.26.lib.1.

317 Accusare matrem pupilli de adulterio non potest tutor nec minor cum curatoris authoritate nec ad hæredes transit accusatio quam pro adulterio vxoris minor facere potest Ciria.contro.304.

318 Oblatio vt à mora excuset debet esse pura, & quod creditor eam fine iusta causa recusarit Marescot.reso. 57.n.6.lib.1.Burat.dec.57. vbi Ferentil. præceptum & sequestrū iudicis à mora & interesse excusat. Borg. dec 4.n 2.lib.1.

319 Præsentatio à pupillo maiore 10. annis patrono facta valet, factæque à tutore præfertur Burat. dec. 647. subdens iuspatro. successorib. relictum, hæreditarium esse in eoque in stirpes succedi.

320 Proximitas grauati non grauantis attenditur in fideicommisso nisi de linea in lineam transitus fiat, sed & hoc casu idem ex coniecturis præsertim si de nascituris & incertis electio sit facienda Burat.dec.682. & 744.nisi testator de proximiorib. suis expresse locutus sit dec.770.& 801.sed grauantis attendi ex cōiori Ciria.contr. 296. & in feudo nouo etiam iure antiquo & hæreditario vltimi defuncti attendi, nec ad renunciantem

cilantem redire contro. 4. nisi vltimi defuncti proximior esset;

321 Administrator, debitor dici non potest nisi administrationis reddita ratione, fallit in quantitate certa per ipsum debita pro qua debitor liquidus semper dicitur Burat. dec. 123. cui salarium deberi pro viatico iustum, & mercedem iudicis arbitrio, & duplex si post, primum secundum addatur officium dec. 508. & 637. n. 12. tutor vero nisi reddita ratione creditor dici nequit dec. 443. nec debitor d. n. 12. nec tenetur aliquis rationem reddere nisi administrasse probetur Ciria. contro. 29.

322 Sequestratarius & quilibet administrator rationē reddere obstrictus inuentarium facere tenetur & rationem reddere Ferentil. ad Burat. dec. 545. & vsufructuarius etiam cui remitti nequit quin faciat descriptionem, & nec ei nec tutori legari potest id in quo debitores remanerent, nec sub pœna, nec si testator ipse pro eis fideiuberet Ciria. contro. 73. & 358. vbi de sequestro vaccarum.

323 Calculus nullus & erroneus est nisi omnia clare liquidata sint, & ex temporis breuitate Burat. cōs. 165. n. 7. error autē plene probari debet dec. 419. proprius autem alicuius calculus contra ipsum eiusque hæredes probat dec. 762. confirmatus & qui in iudicatum transiuit rescindi non potest Ciria. contro. 277. n. 1. & periti pro eo à partib. eliguntur & eis discordantibus à iudice partib. citatis contro. 395. n. 21. ex statuto lucano cap. 56. lib. 2. tres bonos viros iudex eligit quib. liber rationum exhibetur vt calculent & expensas compensent Lepid. dec. 1. sepe factus causa ostendit Borg. dec. 27. n. 65. par. 2. & legata liberatione cū iussu standi calculo per executores dando si non agatur de compens. saldatis & cesset dolus calculo dato standum est Sperel. dec. 29.

324 Rationum redditio realis esse debet nec instrumēto confessionis tutricis contra pupillos statur Burat. dec. 329. coniecturis tamen probatur, coniunctione sanguinis temporis diuturnitate, & pluries rationibus calculatis, vel alia huius loco vt si debitor vir diues & soluere solitus esset Ciria. contr. 280. vbi etiam si creditor distulerit post mortem debitoris petitionē calumniosam præsumi; & vno liberato qui prius conueniri debebat quia gessit vel per aquilianā vel omni meliori modo omnes liberatos censeri, & prius agi debet contra eum qui gessit, at si tutela finita gerant quilibet pro eo quod gesserit tenebitur, & habent diuisionis & ordinis beneficium si alter soluendo sit & illegitimus etiam tenetur; sed si hæres tutoris libros non habere iuret exhibere non tenetur. lim. Borg. decis. 38. lib. 1. & de neglectis tenetur. dec. 39.

325 Redditionis rationis tutelæ exceptio à filijs & hæredib. obijci nequit ad matris dotem retinendā nisi tot pecunias constet ad eius manus peruenisse, vt ex illis sibi satisfieri potuerit quæ exceptio non impedit executionem Burat. dec. 862. mulieri vero pro dote satisfactum præsumetur ex administratione tutelæ, si tot bona ad eam peruenerint ex quibus sibi satisfieri potuerit dec. 914. intelligo nisi redditus bonorū pro pupillis erogasse constaret præsumptio enim veritati cedit l. si. q. mod. met. caus. Surd. cons. 7. n. 61. & contraria probatione tollitur Ond. cons. 35. n. 26. lib. 2. non etiam tutori reputatur quod æqui plus dederit l. 2. vbi pup. edic. debe. Surd. de alim. tit. 4. Q. 8. n. 19. 21. Ciria. contro. 34. vbi 12. consideranda in taxatione alimentorum ponit. Præposteratio partitarum non obest, in modicis statur iuramento tutoris, & iudex arbitratur an tutor in alendo pupillo modum adhibuerit absque facta taxatione per iudicem contr. 163. & 243. tutricem vsufructuariam teneri de fructib. legitimæ filij rationem reddere, & ad interesse si absque solemnitate mobilia quæ seruari possent alienasset, & pro male gestis ad damna & interesse & contro. 395. præpositum negocio rationem reddere teneri eius tamen libro stari probat de lucro, licet alij plus lucrati sint nec iuramentum præpositi de scriptis in libro requiri.

326 Carcerari potest mulier obligata tutelæ rationem reddere pro debito tutelæ gestæ nisi mater esset Gras. in prælud. stat. reijci. excep. n. 109. Mars. in pract. §. attingam n. 64. vbi alios casus ponunt quibus mulier carcerari vel non possit.

327 Executio contra tertium in quem lite pendente in actione personali alienatio facta fuit fieri nequit nisi in fraudem parcitæ executionis alienatio processisset Burat. dec. 204 quia litigiosa res effecta non est; nec fieri potest in bonis mobilib. ab vxore possessis, nisi creditor viri fuisse probet dec. 236. potest tamen fieri contra virum pro debito vxoris. matrimonium præcedente in bonis ei in dotem datis dec. 254. & vt alienatio nulla sit fraus & certa litis scientia, & fraudis tam emptoris quam venditoris exigitur dec. 450. vbi Add. tradit qualiter probetur, in prætorio pignore subhastato & contra tertium possessorem executiue non agi dec. 574. & a tertio impediri non iure pignoris sed dominij possidente dec. 627. non impediet autem executionem tertius in quē lite pendente alienatio voluntaria facta fuit, si ante alienationem mādato obtento pro personali executione subhastata sit vel ad 2. decretum processum, sed eam impediet, si mandato executiuo expedito fraudulenter in nō participem fraudis alienatio facta foret, licet secus si probetur emptorem fraudis fuisse participem, & alia bona debitoris tempore alienationis non adfuisse & probari debet scientia executionis & inopia debitoris in emente quib. non probatis post primum decretum facta alienatione executio impedietur, & rescissoria agetur Ferentil. ad Burat. dec. 917. actio autem personalis datur contra tertium possessorem ob hipothecam & contra donatarium omnium bonorum & in subsidium Ciria. contro. 14. pro legatis annuis decursis non datur contra singularem successorem nisi pro alimentis & huiusmodi contro. 18. & vt sententia contra tertium exequi possit citari debet in quolibet actu etiam si tres conformes sint tertio possidente contro. 139. n. 20. & euictionem trib. conformib. passus hipothecaria agit contra tertiū possessorē bonorū sibi hipothecatorū nullitate sententiarum ab eo allegata non obstante contro. 320. agere etiam potest tutor & minor contra tertium possidentem pupilli bona male alienata præsertim si cessio tutori facta sit vt fieri debet, & res cum fructib. etiam percipiendis restitui debet contro. 321. n. 18. & seq. subdens condictione indebiti agi.

328 Tutor seruus monachus filiusfam. & similes possūt in contractu pacta etiam resolutiua inire etiam cum Ecclesia facto Burat. dec. 223.

329 Tutor datus filijs non censetur nepotib. datus Ciria.contro.8.n.39.sed filio & filijs datus filiab. etiam datus censetur contro.209.n.25.

330 Tutor legitime datus non remouetur si pupilli creditor fiat, vel lis oriatur de maiori parte bonorum sed datus adiunctus Ciria.contr. 93. vbi etiam ventri curatorem non tutorem dari.

331 Tutor confiteri potest à debitore pupilli recepisse. Gratia.dec.155.

332 Tutore bannito in perpetuum legitimo locus est, si temporaliter datiuo l.licet C.in quib.casib.tuto.habe. Albe.de stat.lib.4.Q.14.

333 Compromittere non potest tutor nec procurator minoris de re liquida & clara & iuris articulo, nec de iure & de facto, nec si damnosum minori sit, & mãdatum procuratoris de necessario non de voluntario intelligitur, & procurator solemniter debet compromittere Borg dec.27.n.51.& seq.lib. 1. nec potest super tutela compromitti Bar.in l.prætor.de tut.& cur. dat.ab his.Bero.Q.67.n.5.Monta.de tut. c. 9. n. 51. compromittere etiam non potest tutrix illegitime constituta Rol.cons.76.lib.1.

334 Pro alienandis bonis minoris tutor nequit procuratorem cõstituere l.minorũ C.de præd.mino. Borg. dec.46.n.111.lib.1.

335 Solemnitas aliqua non requiritur in his quæ tutor gerit in executionem præcedentis actus cum authore pupilli gesti, nec iudicis decretum Mago.dec. Flo. 1. n.37.& hoc casu tutorem sibi authorari n.39.

336 Incertitudo tutelam vitiat.Cor.cõs.125.n.4.lib.1.

337 Datus quousque mater pupilli maior fiat legitimus erit etiam ea maiori effecta nisi ipsa tutelam suscipiat ac sibi decerni petat.Burat.dec.524.sed loco minoris agnati datum esse datiuum donec minor maior fiat. Veg.cons.58.n.27.Borg.in reper.dec. vers. statutum vbi requirit consensum.

338 Tutor stuprans pupillam vel adultam bonorum publicatione punitur & arbitrariè & idem in curatore, & commentariense de communi Cabal.reso.cri.283. n.1.& seq.

339 Pecunias pupillares tutor in emptionem stabilium ponere tenetur vel ad honestum lucrum suo arbitrio de iure communi, vel iuxta ius municipale. Sperel. dec.90.n.8.9. quod si non fecerit, tenetur ad interesse quod minor ex prædijs, vel annuis redditibus percepisset, n. 10. non tamen tenetur ad vsuras cambiorũ & recambiorum seu interesse alterius interesse cum nec potuisset cambio dare n. 11. nec tenetur nisi constet adfuisse prædia, vel annuos redditus qui emi potuissent, quod minor probare debet nu.12. 13. & non teneri ad interesse interesse ex cõiori n 20. nec tenetur etiam pro interesse fructuum minoris non venditorũ nisi emptorem adfuisse probetur n.15. quoad hos fructus autem cum soleant vendi & emi, crederem tutorem probare teneri diligentiam vendendi adhibuisse mittendo in publicis plateis & aliter; pecunias autẽ pupillares palam & bona fide pro se ipso tutor potest impendere & in libro tutelari describere, licet puniatur si clam hoc faciat, & si suo nomine negociatus cum ijs sit ad fructus tenebitur quos percepisset ex prædijs & annuis redditib. emptis Sperel.supr.n. 22. & seq.adde vel quos si ad honestũ lucrum penes mercatorem collocando pecunias percepisset exigẽs autem interesse à debitorib. pupilli tenetur ad interesse huius interesse quod respectu tutoris sors est n. 25. Gutier.de tute.par.2.c.9.n.32. & alios; vsuræ etiam pupillares etiam tutela & cura finita debentur etiam per hæredes tutoris & curatoris & pro interesse sicut pro redditione rationum bona tutoris sunt hipothecata etiam post sententiam decurso, durante tamen tutela, interesse duplum excedere potest quia tutor est debitor, à se ipso exigere debet, & exactum in emptionem prædiorum, vel reddituum annuorum conuertere debet, qua finita secus est quia duo postrema cessant n. seq. hoc autem interesse minore effecto maiore ex mora irregulari procedens cessat sine interpellatione n.31.Gab.cons.121.n.6.lib.1. Franch. decis. 16.n.4.Munnoz.de ratiocin.c.25.n.30.& seq.

340 Tutor authorari sibi non potest nec cum pupillo nisi palam & bona fide contrahere, nec per se nec per interpositas personas, & licet ad vtilitatem pupilli sibi authorari possit hoc procedit si bona fide ipse solus obligetur vt in mutuo, non in contractu vltro citroque obligatorio Surd.cons.9.vbi etiam nec infantem ad sui vtilitatem contrahere posse.

341 Tutela finitur suspicione si tutor dissipet bona pupilli. Secundo si ob crimen exulet. Tertio si tutor vel pupillus moriatur. Quartus conditione impleta (vel potius deficiente) subqua datus in testamento fuit, legitimus enim & datiuus conditionem non recipiũt Quintus mutatione status tutoris vel pupilli. Sextus pubertate pupilli. Septimo durante matris minoritate datus sit, quæ maior effecta sit. Octauo excusatur iusta causa senectutis, militiæ, infirmitatis, multitudinis filiorum & huiusmodi Bonac. de contract. disp.3.Q.19.punct.6.

DE CVRATORE.

1 Confessio curatoris testamentarij adminiculata probat contra adultum & pupillum prout prælati contra Ecclesiam, & institor dominum etiam pupillum obligat ac si metipse contraxisset Burat.dec.299. eique institoris confessio obest, & institor & curator bonam fidẽ debiti agnoscere possunt vt ibi; qui verò confiteri non potest, nec alienare, nisi aliunde confessio adminiculetur & dec. 560. vbi Ferentil.

2 Curatoris datio dementiæ præsumptionem inducit, sed cum datur curator interualla dilucida habenti nõ probatur ex post dementia, nec testamenti factionẽ alio impedimento cessante impedit, nec datio tenet sine requisitis à l.fi.§.ex inuentario C.de curat. furios. nec dementiam probat nisi tamquam dementi datus sit, sed quasi dementi Burat.dec.249.

3 Furiosus & mentecaptus sine curatore & iudice vendere nequit, & cum curatoris authoritate alienata recuperat Ciria. contro. 329. sed præcium si extet restituet & Manti.lib. 3. tit. 10. n. 6. actus sanæ menti conueniens valet Mins.cent.2.obs.41.Ceph.cons.753. n.27.Rim.Iun. cons.376.n.53.869.n.33.Boer. decis. 23.n.53.Fari.in fragm.par.1.verbo.furor n.334.licet Ciria. contr.329.non firmet; curator autem cum solemnitatib. contrahere potest Moli. de primog. lib. 2.cap.7.n.46. & nulliter alienata reuocat à 3. Ciria.

contro.

contro. 329. 330. cum fructibus prætio restituto si extet & fructus à die alienationis etiam percipiendi restitui debent, & reintegranda agi satius est contro. 331. 332. 333. 334. & sanæ mentis tempore factum probari debet si dilucida interualla haberet & solutio facta mente capto non liberat soluentē contr. 335.
4 Testamentarius confirmari à iudice debet, nec inuito datur Rot. dec. 324. n. 1. par. 1. diuerso.
5 Curatorio nomine præstitus consensus ei non obest Burat. dec. 252.
6 Sententia lata contra adultos, & pupillos indefensos nulla est, nisi ius nullum eos habuisse notoriè constet Burat. decis. 440. vel nisi lata sit duabus Rotæ decisionibus præuijs, vel nisi defensiones prætermissę nō sint decis. 524. vbi etiam latam cum actore ad lites seruatis seruandis deputato valere Ciria. contro. 74. vbi etiam restitui in integrum pluries & contra alienationem immobilium, & mobilium quę seruari possunt absque solemnitatibus factam.
7 Pupillo curator ad litem non datur, vel actor nisi citatis coniunctis vel amicis qui curam suscipere volentibus cœteris præferuntur Rot. decis. 524. Olasc. dec. 89. vbi etiam si tutor datus sit, intelligi curatorē datū.
8 Dos data à curatore vltra quam mulieris patrimonium ferat non valet Ciria. contr. 74. in fi.
9 Curator non subdito & eius bonis dari non potest, & acta ab eo nulla sunt Surd. cons. 168. nu. 18. & 54 & bonis datus inuentarium facere debet n. 19. Vicarius Episcopi tamen dat maiori 14. annis ad lites spirituales Sbroz. de Vica. Epi. Q. 194.

DE EXECVTORIBVS VLTIMARVM VOLVNTATVM.

1 Creditor ex cuius pecunia res empta fuit cum specialis hipothecæ reseruatione anterioribus creditoribus etiam dotis causa, cum hipotheca expræssa præfertur anterioritate maxime reseruata etiam respectu dotis & piæ causæ Burat. dec. 213. & 719. vbi vxorē in bonis fundaci mariti ex dotalib. pecunijs emptis & specialiter hipothecatis, creditorib. anteriorib. præferri, & is cui prius conditionaliter hipothecata fuere ei præfertur cui ante purificatam conditionem obligata fuere, ea purificata Ciria. contro. 110. n. 10.
2 Cessionarius primi creditoris ob solutionem ei factā licet excipere possit, non tamen agere sine cessione nisi pacto expræsso cum debitore liberato à primo, & talis cessio non operatur contra tertium, nisi pro rata habitæ pecuniæ, nec operatur si solutio de bonis debitoris facta sit nisi ex pacto cessio etiam incontinenti fieri debet eodem vel diuerso instrumento, & vbi soluens sine cessione excipere potest, limitatur vt retinere dumtaxat possit pro quantitate soluta si possideat, & si alij creditores concurrant, & res diuisibilis sit vtique pro rata sui crediti dabitur Burat. dec. 420. vbi Perentil. sed pro alio solutas succedat in locū prioris creditoris cui soluit etiam, sine cessione, si solutio facta sit pro priori creditori satisfaciendo eiusque iuribus acquirendis Burat. dec. 509.
3 Pro dotis quantitate quolibet anno relicta soluenda per hæredem executori qui eam nubēde dare debet, vel promittere, cautio executori in casu reuersionis præstari debet Burat. dec. 432. & si ad executorem ex caduco, vel aliter redeat in simili aliarum dotatione conuertetur dec. 570.
4 Locator pro fructibus fundi potior est creditorib. coloni pro affictib. ex statuto Vrbis Burat. dec. 503. vbi Add. subdit subconductorem nisi pro rata sub conductorum bonorum non teneri.
5 Mercatores ex constitutione Pij. V. habent secundum locū & præferuntur cœteris creditorib. etiā hipothecarijs anteriorib. pro vestiarijs ex eorū fundacis habitis per prælatos im Rom. Curia. decedētes pro ipsorum persona, non etiam familiæ, idem quoad Abbates etiam commendatarios; primus datur pro cibarijs præstitis pro vsu Cardinalium & prelatorum eorumque familiæ Burat. dec. 610. & 715.
6 Dignior ex plurib. ad parrochialem concurrentib. ab ordinario eligi debet, & si examinatores aliquem magis idoneum enunciarint, Episcopus reuocare potest, & alium æque idoneum in quo pares qualitates concurrant eligere Burat. dec. 635. & si digno omisso eligat indignum restituere tenetur distinguendo vt per Gutier. cano. QQ. c. 11. lib. 2. & si ex sinodali constitutione patrimonialis antiquior eligi debeat, aliàs magis idoneus ille non hic eligetur, & in simplicib. beneficijs idoneum dicitur non omnino illiteratus Rota. in Calagumita. benef. prima Iunij. 1590. coram Manti.
7 Dos & fiscus pari passu ambulant & prior in tempore potior est in iure, at si de prioritate non constet, dos præfertur Burat. dec. 639.
8 Creditores anteriores cum camerali, & hipotheca per hipothecariam repetunt solutum per hæredem debitoris posteriorib. creditorib. si omnium diligentia pro suo credito exigendo æqualis fuerit Burat. decis. 687. posterior autem qui rem consumpsit non conuenietur reuocatoria Ceph. cons. 555. Ond. cons. 18. n. 66. lib. 1. Ciria. contr. 16. n. 23. in bonis quæ sine licentia hipothecarii non possunt creditor posterior eam habēs præferetur Surd. dec. 189. n. 18. Ciria. contr. 328. n. 3.
9 Voluntas testatoris à Papa mutari potest Rot. decis. 883. coram Burat.
10 Puellam eligendam & dotādam testatoris iussu per hæredem, virginem esse sat est, si non sit indigna Burat. dec. 129.
11 Executor vltimæ voluntatis etiam si fraternitas sit alienare potest bona relicta panperib. in genere eroganda sine solemnitatib. secus si certi loci, vel pro manutentione pauperum Redoa. de reb. Eccle. non alie. rub. an in ma. alie. Eccle. n. 9. & 12. Fol. 231. Meno. de recup. rem. 15. n. 34. & seq. Cef. de Barz. dec. 124. idem probantes si confraternitas sine ordinarij consensu erecta sit, exceptis bonis per eam simpliciter collatis, eiuē simpliciter relictis, vt ad libitū disponere queat, in quib. solemnitas non requiritur, vt per eos prout nō requiritur, si ita extet consuetudo in casu dubio Abb. cons. 31. n. 2. lib. 1. & vbi est cōtrouersia inter Doc. cōsuetudini stabitur Felin. in c. cum causam. n. 21. de re iud. Redoa. supra fol. 160. Fall 5. vbi aliter limitant.
12 Scriptura priuata anterior cum adminiculis publ. co instrumento posteriori præfertur Rot. dec. 120. crim. per Fari. 505. coram Burat. 879. n. 3. 1221. coram Seraph. Gratia. dec. 203. & ita Lucę tentā in curia mercatorum 25. Februarij 1625.

13 Creditori posteriori soluta reuocat anterior si extat, vel si ex causa lucratiua ad alium peruenerit licet secus pecunia consumpta vel commixta Ciria. contro. 338 n.17.339. n.24. Sed consumptam condiei posse Ceph. cons.448.n.31.555.n.4. Ond. cons.18.n.66.lib.1.Surd.cons.4 n.25.Ciria.contr.338.n.18.& non posse repeti nisi mala fide consumpta sit, & vnius negocij creditores præferri creditorib. alterius Borg. dec. 27.n.68.& seq.par.2.

14 Legatum pauperi sacerdoti eligendo ab executore cũ onere missas qualibet hebdomada celebrandi pro anima testatoris, eo electo & vita functo si pingue legatum sit alter in perpetuum eligi debet, sed si sit tũc primus electus ad hæredem transmittet Ciria. contro. 340.n.41.

15 Possessor bonæ fidei facit fructus suos tam industriales quã naturales, ac ciuiles l. bonæ fidei 48 de acq. rer. domi Bar. in l ex diuerso n.5.& seq d. ercis cundi. vbi distinguit Ias. in l. Nesẽnius. §. fundũ n.4 de re iud. Cur.Sen.cons.78.n.6. vers 2. conclusio. Meno. de recup.rem. 15.n.579.& 624. Gab. cons.108. n.5. lib.1. 35.n.14.lib 2.Bec.cons.95.n.11.Natta.cons.14.n.8. vbi idem in beneficialib. Meno. cons 641.n.12.801. n.67 vbi quando iure vel ex sententia possessio concessa fuit & 1111.n.49.& de cõi si eos triennio possederit Soarez lit.B.n.32. Spino. de testa. glo. 13. n.46. pluries iudicatum testatur Thes.dec.29.n.7.Rot.dec. 583.par. 1.recentis Viui.dec.33.n.5.

16 Contrarium quoad naturales tenent infra citandi. lim.5.

17 De percipiendis verò nunquam tenetur Rot. dec. 577.n.15.par.1.diuers.& 583 par.1. recent. vbi solũ violentum possessorem de percipiendis teneri & dec. 10.de rest.spol.in antiq.vbi de violento, vel titulo reprobato possidẽte restituere obligato & Osas.dec.160. vbi errantem in iure resistente restituere teneri, & 5. limitationes affert Borg.dec.13.n.54.par.2.

18 1.Amp.etiam si bonę fidei possessor titulum habeat à possessore vitioso d. l. bonæ fidei, l. qui scit. §. porrò de vsur.Thes.supra. n.8.Osasc.dec.160 n.15. cessante alienæ rei scientia Meno.d.rem.15.n.620.

19 Cõtrariũ tenet Couar.var.li.1.c.3. n.6.in fi.Surd.cõs. 115. in fi. quando possessori vitioso lex resistit Borg. dec.27.28.lib.1.

20 2.Amp. etiam si bonæ fidei possessor titulo careat Coua.sup.vers.3.cõclusio.de cõi omnium Meno. d. remed.15. n.580.& 629.intellige de industrialib.nõ de naturalib. ex cõi Pereg.de fideic.art.49.n.122.& seq. & Lamb.de contract.mul.glo.1. n.231.250.251.declarantes qui naturales & qui industriales sint Aluis. de Albert.sing.242.Gab.cons.35. n.44. lib.2. Spino. sup.n.48.& seq.Rot.dec.528.n.7.par.2. recentior.

21 3. Amp. etiam superueniente mala fide, vel cessante distinguendo per Bar.in d.l.ex diuerso.n.6. & seq. vbi etiam quid è contra si bona fides superueniat & Coua.sup.n.7.Meno sup.n.592.vbi pro tempore tantum quo fuit in bona fide fructus lucrari & n.612. & seq. vbi amp.& lim.& Pereg. sup. n.135.

22 Contrarium tenet Spino.supra n.48.

23 4.Amp.etiam si bonæ fidei possessor locupletior factus sit ex cõiori & veriori Lamb.supra. glo.1.n.234. Becci.cons.95.n.25.Gal .cons.35.n.30.lib.2.& n.47. Medi.de acq.rer.dom.glo.1.n.35.Petra. de fideicom. Q.15.Thes.dec.29.n.7.&seq.Ceual.Q.119.Ladercb. cõs.165.latè Barz.dec.53.n.38.& de cõiori in iudicio particulari dec.61.n.15.Pereg.d.art.49.n.114. Gab. de acq.rer.dom.concl.2.& tã in industrialib.quam in naturalib.Pinel.in l.2.par.2.c.4.n.59.& seq.C. de rescin.vend.ita in praxi in iudicio particulari obseruari subdens & etiã testatur Maresc.resol.112.n.61. lib.2. vbi ita Rot.Rom.iudicasse testatur & ita in praxi seruari quamuis cõior contraria sit Barbos.in l.diuortio. par.2.n.48.sol.matr.

24 Contrariũ tam in naturalib.quam industrialib.& tã in vniuersali quam particulari iudicio magis cõem & magis æquam dicunt glo.fi.in l.sed & si lege §. scire de petit.hæred.vbi fulg.Spec.de fruct.§.1.n.2. in fi. Cin.in l.certum C.de rei vend.Bar. in d. l. ex diuerso. n.7.8. Bal.in l.ancillæ n.15.C.de furt.Ang.in d.l. certum.n.3.& in d.l.ex diuerso.n.3.& cons.160. in fi. Albe.in l.fructus.n.6.C.de rei vend.Butr.in c.grauis.vbi Abb.n.6.in fi.de resti.spol.& cõs.84.in fi.lib.2. Anch. cons.158.n.14.in fi.Cor.cons.72.n.9.lib.3.Cast.cons. 247.n.6.in fi.lib.2. de cõi Alex. in l. iuste possidet nu. 21.de acq.pos.& in l.si me & Titiũ in fi.si cert.pet.Ias. n.1.Dec.n.2.& 5.Purp.n.9.de cõiori Alcia.n.6. etiam in industrialibus particulari & vniuersali iudicio Ias. cons.84.n.3.lib.1. Dec. cons.282. nu.5. licet dicat ad damni restitutionem non teneri Soc. cons.251. n.25. in fi. lib. 2. vbi idem de industrialib. de cõi Rui. cons. 29.n.12.lib.2.& Vrsil.ad Affl. dec.240.n.4.& Coua. var.lib.1.c.3.n.6.cõcl.3.vbi de veriori & etiã de industrialib.in iudicio particulari & Viui.dec.33.n.11.Affl dec.240.n.2.in fi.Soc. Iun. cõs.150.n.21.lib.1.Cop. de fruct. lib.2. tit.4. cap. 7. in fi. vbi de cõiori Decia. cons.79.n.22. lib.1. idem de industrialibus dicens ex communi n.23. Loriot.in l.fructus. sol.vers.sed quid si de reg.iur. Guid. Pap. dec.468.n.2. Cassa. cons.21. n. 59.de veriori communiori & iudicando seruãda Meno.d.rem.15.n.598.& cons. 1173. n.12. Natta. cons. 576.n.16. Pancirol.cons.46.n.6.Simon.de Pret.cons. 152.n.46.Crot.cons.11.n.43.Ferret. cons.235. n.10. Cur.Sen cons.71.n.11.Cur.Iun.cons 28.in fi.Port.cõs. 59.in fi.Pertaz.cons.ciu.64.n.35.Viui.comm. opin. 33. vbi de communi omnium Canonistarum tam in industrialib.Feli. in cap. de quarta nu. 31. de præscri. Aldob.in §.nunc autem vers.ex contrario glo.locupletior in add. Inst.quib.alie licet Cag.in l.in pœnalibus n.4.5.de reg.iur.Rim.cons.305.n.52. Rim. Iun.cons. 43.n.24.& seq.Anch.Q.15. lib. 1. de magis cõi Crau. cons 737.n.24.Gab.cons.108.n.10. lib. 1. Pinel. in l. 2.par.2.cap.4.n.66 ex communi C.de resc.vend. Lup. in rub.cap.per vestras.§.48. nu. 1. pag.102. de donat. inter vir. & vxo. subdens locupletiorem dici qui in causam vtilem expendit Balb. de præscri.par.4.Q.35. n.7.Card.Alba.in lucubrat.ad Bar.in l.vtrum.de peti. hæredi.de communi & æquiori tam in naturalib.quã in industrialibus Decia. cons.79. nu. 22. lib.2. Bursa. cõs.338.n.65.Osasc.dec.95 n.33.Borg.de vsur n.122. Masc.concl.1169.n.2.Add.ad Papien. in forma lib. actio reali. glo. simul cum fructibus lit. D. Achil. de adipi. posses. nu. 689.690.741. de magis communi Vinc.de Franch. dec.31. nu.1.& in fi. vbi idem in iudicio particulari quod in vniuersali Odd. de rest. in int. Q.45.nu.10.Comaz.decis.134.n.18.de communi Surd.cons.115.num.19.293. nu.13. decis.45. nu.15.

Torniol.

Torniol.conf.64.n.13.Soarez.lit.F.n.348.ex cōi. Bonac.de rest.disp.1.Q.1.n.5.& Q.3.pūct.vlt.n.1.vbi tā de naturalib. quā mixtis, licet secus de industrialibus quos consumptos non restitui Add. ad Bar. in d.l. ex diuerso.n.6.Merli.de legit.lib.2.tit.1.Q.1.nu 41. & quando in iure errauit Soc.Iun.conf.81.n.7.lib.1.de magis communi Barbos. in l. diuortio.§.fi.nu.5.sol. matr.

25 In praxi magis obseruari Bar.opi. in d.l.ex diuerso. n.7.non autem glo.ibi Pinel.supra. nu. 47. in iudicio vniuersali vt quo ad industriales teneatur si locupletior factus sit, at in particulari iudicio procedat glo. volens titulatum non teneri, & Marescot. supra. & Guirba.dec.89.n.36.

26 In hac opinionum varietate Rota. Luca. me secundum opi. defendente anno. 1613. inter hospitale S. Lucæ Misericordiæ, & Baptistam Lena medietatem fructuum naturalium, & industrialium Baptistæ dedit & anno. 1615. idem obtinui pro Siluestro Lena corum Ecc. D. D. Moricono Moriconi Nicolao Saminiati & Hieronimo Palma.iuxta Thes. dec. 89. & alia medietas Hospitali relicta fuit Borg. dec. 4. n. 36.par.3.Ciria.contr.43.n.1.

27 1.Lim.4.amp. non procedere si fructus extarent Meno.de rem.15.nu.582.& sequent.& 595.Thesa. supra n.10.Put.decis.417.lib.1.Gab.conf.35. nu.17. & 31. vbi etiam quæ competat actio lib. 2. Soc. Iun. conf. 150.n.20.lib.1.Pereg.d.art.49.n.112.& quando extare præsumantur Thes.sup. Pinel.d.cap.4. n.48. vbi de naturalibus Guirba.dec.89.n.24.& seq. tunc extare subdens si in aliam causam versi sint Soarez.lit. F. n.349.Bonacci. supra n.7.vide infra lim.1. princ.

28 Contrarium nempè à lite contestata solum deberi in praxi seruari Pinel.supra nu.60.in fi.Barbos.d.par. 2.n.48.

29 2.Lim. quando res cum vitio reali ad possessorem peruenisset puta ex contractu, vel titulo reprobato, tunc omnes restitui debent Rot.dec. 10.de restit.spol. in antiq.Ofasc. dec. 160. nu. 11. & sequent. Pereg. supra nu. 118. qui distinguit inter alienari vetita simpliciter, & prohibita sine certis solemnitatibus Crau. conf.818.n.12.vbi si vitioso titulo, & datione in solutum à iudice facta vltra debitum perci piendos etiā restitui debere & 483. n. 14. Seraph. decis. 1006. nu. 8. vbi fructus extenuare fortem Borg. decis. 27. 28. lib.1.

30 Contrarium tenet Thes.dec.29.n.11.

31 3.Lim.in vniuersali iudicio puta petitionis hæreditatis, & huiusmodi, nam fructus augent hęreditatem, & ante litem contestatam locupletior factus restituet l. item veniunt. §. item eos l. sed & si lege. §. consuluit de peti. hæred & l. illud in fi. Bar. in d.l. ex diuerso nu. 7. Coua. supra. n.6. ante fin.de communi Pereg.supra n.113. Gab. conf. 35. n. 36. & sequent. vbi idem in famil.ercisc. iudicio. lib.2.Soc. Iun. conf. 150. n. 21. lib.1.Crot. conf. 11.n.47.receptissimam in industrialibus ait Pinel.supra.n.47.de communi omnium Marescot.supra.n.59.Torniol.conf. 64.n.11.Gab.de acq. rer.domi.concl.2.n.2.Guirba. supra. n. 36. vide latè per Lambert. de contract. mul. glo. 1. n. 228. vbi de communi omnium & Achil.de adip.n.651.vbi etiam de vsuris fructuum.

32 1.Sublim. non procedere in possessore bonæ, vel non malæ fidei, qui fructus ante litē contestatā percerptos restituere non tenetur, nisi quatenus locupletior factus sit d.l.illud & l.1.C.de peti. hæred. Gab. conf. 108.n.5.& 10.lib.1.Achil.supra ex cōi, nisi extarent & n.741. Lambert. supra Peregr. supra ex cōi. Surd. conf.514. secus probans in perceptis post litem contestatam, quia malæ fidei dicitur ad eosque restituēdos condemnatur, licet petiti non sint, & pendentes etiam tempore oblati libelli n.1.& seq.Torniol.supra.

33 4.Lim.non procedere in existente in præsumpta bona fide, vel si erret in iure, nam iuris ignorantia non prodest in lucris captandis Castr.conf.247.n.7.lib.1. Alex.in l.iuste possidet n.21.de acq pos.Suc. Iun.cōs. 150.n.23.lib.1.Lambert.supra glo.1.n.226.Pereg.d. art.49.n.114.in fi.& 118.vbi distinguit Feli. in c. de quarta n.31.de præscrip. de communiori Borg. decis. 27. nu. 41. & per tot. iuramento non obstante lib. 1. dec.28.

34 Contrarium tenet Meno.d.rem.15.n.618. & seq. in errāte in iure(vbi hanc 2.eōem opi.lim.1.quoad naturales. 2. quoad industriales extantes 3. in errante in iure resistente. 4.quando possessor sciret aliquando ob suum demeritum proprietate priuari debere 5.post litem contestatam 6. quando sententia titulus nullus declaratus esset & conf.990.n.31.) & Surd.conf.115. n.17.si error iuris probetur, vt per eum; nisi possessor locupletior sit effectus n.19.vel nisi lex resistat nu.21. & seq. declarans quando actui lex resistere dicatur, & errorē iuris & facti bonam fidem causare quoad acquirendos fructus non etiam quoad præscriptionem Petr. Ant. Angus.conf.50.n.3.lib.2. Becci. conf.95.n. 12.& seq.Guirba.dec.89.n.16. Rot. dec. 320. par. 2. recentior. vbi tenuit ante litē contestatā possessorem fructus lucrari etiam sine titulo vel cum inualido non tamen reprobo velut rei furtiuæ, & errorē iuris operari, vt fructus non sint restituendi, licet non quoad dominij præscriptionem, & licet error iuris cui ius resistit fructuum acquisitionem excludat, secus vbi non resistit, nec assistit & vbi non resistit absolute sed certam solemnitatem in cōtractu requirit, & licet Surd. supra requirat bonā fidem priuatiue & positiue idest malam abesse & bonam ad esse n. 25. sufficit credidisse viro legali & fide digno se curatorem asserenti maxime iudicij calore roborato etiā quoad dominij præscriptionem & vbi non ageretur de titulo inualido errore iuris causato credendo ad iudicationem nō solemnem valere qui proprie dicitur iuris error, sed de errore facti quia crediderit ad iudicationem solemnē cum præsentia curatoris & iudicis decreto, nō impeditur acquisitio fructuum, iure etiam resistente, deceptus enim falso authore tutore emens in bona fide dicitur, & ita excusatur emens bona Ecclesię sine solemnitatibus à fructuum restitutione ex Feli. in d. cap. de quarta. n.23.& seq.& alijs.

35 1.Sublim.non procedere nisi in errore iuris resistentis nisi cum errore iuris & facti concurrat, & sic bona fides iuris & facti concurrat, quia solemnitates interuenisse credebat Abb. in cap.ad nostram in fi.de reb. Eccle. non alie. Cel.de Barz.dec.61.n.5.& sequent.& alij proxime citati.

36 5. Lim. non procedere in naturalibus etiam consumptis, sed industrialibus & ciuilibus tantum Cur. Sen.conf.71.n.8.Achil.supra n.739.Gab.conf.35.nu. 40.lib.

40. lib. 2. et glo. in l. sequitur. §. fructus verbo, non fuerit de vsucapio. quia tunc agitur de lucro præscribentis Alex. in l. Nesennius. §. fundum n. 6. de re iudic. Feli. supra n. 30. & naturales Cur. & Achil. supra dicunt, quibus plus natura quam industria operatur, industriales verò in quibus plus operatur industria, quã natura ille n. 7. hic n. 740. & Pinel. d. cap. 4. nu. 48. & 52. & naturales restitui debere etiam ante litem contestatam perceptos, industriales autem quatenus eos percipiens locupletior effectus est Meno. cons. 595. nu. 16. de communi Barz. decis. 61. n. 4. & in naturalibus & mixtis Bonacci. supra vbi tamen pro rata fructuũ ait expensas deducendas esse Gab. d. concl. 2. n. 3.

37 Contrarium tenent in conclusione citati, & naturales lucrari Viui. dec. 34 n. 5.

38 Distingue vt prima procedat titulo cessante, secunda, si cum titulo possideret de communi Peregr. d. art. 49. n. 122. Viui supra.

39 6 Lim. quando rem indebitam bona fide accepit, tunc enim restituere tenetur quatenus locupletior factus est etiam industriales Crot. cons. 11. n. 47. Gab. d. concl. 2. n. 5. Gab. conf 35. n. 39. lib. 2.

40 7. Lim. quando possessor suspensiuum & reuocabilẽ titulum haberet, eo enim reuocato res cum fructibus restitui debet l. cum qui emit l item quod, dictum, l. Imperator de in diem adiect. & ibi Doc. Tiraq. in l. si vnqnam verbo reuertatur nu. 278. C. de reuo. donat. Gab. cons. 64. nu. 13. in fi. lib. 1. Rim. Iun. cons. 333. n. 31. Turret. cons. 67. n. 133. lib. 2. subdens nu. sequent. alterius contemplatione possidentem ei fructus acquirere, & restituere teneri, & disponenti quos conditione pendente percepit & 70. n. 30. & seq. lib. 2.

41 8. Lim. in possessore bonæ fidei titulo carente, nullumue habente Gab. d. concl. 2. n. 6. Surd. decis. 45. in fi. de communi quoad naturales Pereg. supra n. 122. Bonacci. d. n. 13. Merli. supra nu. 38. & in re minoris, vel Ecclesiæ nulliter alienata Cacehe. decis. 160. n. 2. & 11. vbi errorẽ iuris resistentis non excusare à restitutione intellige vt sup. lim. 4. Borg. dec. 27. 28. lib. 1.

42 9. Lim non procedere nisi quando cum re ipsa petũtur, secus si soli fructus petantur, tunc enim etiam ante litem contestatam percepti restitui debent, & ita Rot condemnare solitam testatur Maresco. supra nu. 63. & seq.

43 10. Lim. quando aliquis prætenderet fructus lucrari ex quo sententiam quæ reuocata fuit obtinuerit, quia dominus alter erat tunc enim fructus restituere tenetur l. filio. §. contra tabulas de inoffi. testa. Surd. decis. 45. in fi. Afflic. decis. 218. in fi. vbi quando iudicis sententia tenutam minus rite concessisset.

44 11. Lim. in perceptis post litem contestatam l. cum fundus. si cert pet. l. præterea. de rei vend. Decia. cõs. 60. n. 10. lib 5. Barz. decis. 53. nu 32. Surd. cons. 293. n. 8. 9. de cõi Villalo. lit. F. n. 172. Barbos. in l. diuortio. §. si. n. 42. sol. matr.

45 12. Lim. quando possessor titulatus ex aliqua causa sciret se teneri bona restituere, tũc & fructus restituet Mars. sing. 268. & vbi litigiosam, scienter emit, licet si ignoranter à die litis contestatæ vel motę controuersiæ tantũ restituet Achil. de peti. hæred. n. 652. & seq. & alijs 4. casib. in glo. §. si quis à nõ domino verbo cogitur Inst. de rer. diuis. restituet. Borg. dec. 27. 28. lib. 1.

46 13. Lim. non procedere nisi probetur possessorem locupletiorem effectum ex fructib. cum nõ præsumatur, ideo patrimonium, vel hæreditatem ex fructibus auctam probare debet locupletationem allegans Cast. cons. 247. n. 6. in fi lib. 1. Alex. cons. 44. ad fin. lib. 3. Ias. in l. Nesennius. §. fundum n. 4. de re iud. Cur. Sen. cõs. 71. n. 11. Natta. cõs. 15. n. 8. de magis cõi Menode recup. rem. 15. n. 586. & Gab. cõs. 108. n. 10. & seq. lib. 1. & 164. n. 41. 35. n. 21. 22. vbi idẽ in ciuilib. & alijs n. 23. & sequent. lib. 2. de cõiori. Cur. Iun. cons. 28. ad fi. & Rim. Iun. cons. 43. n. 27. & seq. 260. n. 37. subdens locupletationis speciem esse probandam 452. nu. 42. & seq. Cag. in l. ex pœnalibus. n. 34. de reg. iur. Feli. in d. cap. de quarta n. 31. de præscrip. Achil. de adip. n. 658. & quomodo consideretur locupletatio Thes. dec. 29. n. 10. Rui. cons. 204. n. 15. lib. 1. de communi Beec. cons. 95. n. 26. Gab. de prob. concl. 7. nu. 16. & Surd. cons. 115. n. 20. de cõiori Mago dec. Luca. 13. n. 31. Meno. cons. 641. nu. 12. & 1173. n. 12. vbi citat 25. Doc. Viui. dec. 33. nu. 11. de communiori Barz. dec. 61. n. 17. Bonac. sup. n. 7. & speciem probari debere Ang. cons. 160. in fi. Meno. lib. 6. præs. 27. n. 6.

47 Contrarium tenet Ang. in l. vtrum. n 4. et glo. ibi de petit. hæred. Dec. in l. certi condictio. §. quoniam. n. 3. si cert pet. Rui. cons. 29. nu. 13. lib. 2. Soc. cons. 82. nu. 8. ad fi. lib. 4. Bero. cons. 44. nu. 6. 17. lib. 1. Soc. Iun. cons. 150. n. 38. lib. 1. Meno. lib. 3. præs. 9. n. 16. Pereg. d. art. 49. n. 116. Petr. de fideic. Q. 15. nu. 133. Franc. dec. 31. n. 2. vbi ita iudicatum licet primam dicat magis communem latè Cran. cons. 550. n. 10. Pinel. in d. l. 2. par. 2. cap. 4. n. 66. C. de resc. vend. vel coniecturæ sufficient vt per eum de cõmuni Gab. de arb. concl. 7. n. 17. Torniol. cons. 64. n. 16. de communiori Guirba. dec. 89. n. 15. in maiore Anch. Q 15. lib. 1. Cabal cons. 143. n. 51. lib. 1. Merli. de legit. lib. 2. tit. 1. Q. 1. in fi.

48 Distingue vt prima procedat in actore asserente reum locupletatum effectum secunda in Reo negante se locupletatum glo. in l. si verò. §. qui pro rei verbo dubitetur qui satisd. cog. Lamb. de contract. glo. 1. n. 243. & similem distinctionem respectu pupilli ex mente omnium facit Rim. Iun. in § fi nu. 61. & seq. Institut. quibus alie. licet dum dicit pupillum non teneri probare non esse effectum locupletiorem si contractus nullus fit, sed hoc ab aduersario probari debere, secus si via restitutionis in integrum contractum rescindere vellet, quia hoc casu non esse locupletatum est fundamentum intentionis minoris & cons. 43. n. 9. & sequent. Meno. lib. 6 præs. 27. n. 10. & Anch. Q 15. n. 5. lib. 1. minorem rescissoria agentem quia locupletior effectus non sit, id probare teneri Masc. concl. 1169. n. 13.

49 1. Sublim. 13. lim. non procedere quando aliquis pretium ex re mea recepit, tunc enim locupletior factus præsumitur Purp. in l. cum seruum. nu. 13. 14. si cert. peta. Franc. dec. 31. in fi. secus probans, si pro se & familia consumpserit Decia. cons. 79. n. 24. vbi locupletiorem effectum ait, si in necessitatibus consumpserit lib. 2. Masc. concl. 1170. sed si splendidius vixerit locupletiorem non præsumi. Ang. cons. 160. in fi.

50 2. Sublim. in minore quando contractus cum eo gestus valuisset, licet secus vbi inualidus fuisset, vel si de mutuo ageretur Gab. d. concl. 7. n. 18. 19. & in distinctione citati.

51 3. Sublim.

51 3. Sublim. quando præcium, vel rem quam habuit in necessarios vsus conuertit, eiue restituit cui minor restituere tenebatur Meno. de præs.27. vel aliqui demit Masc. supra vel suis rebus pepercit Bonac. de resti. disp.1. Q.3. punct. 10.n.1. quando rem comedit, rebusque suis pepercit.

52 4. Sublim. in dubio locupletiorem effectum præsumi Lup. in cap. per vestras. §.49.n.1. de dona. inter vir. & vxo. (sed est potius contrarium 13. lim.) in viro ex fructibus dotis Rui. conf.29.n.13. lib.2. Feli. in d.c. de quarta.n.31. Dec. in l. certè §. quoniam n.3. fi cert. peta. Bero. conf.44.n.6.17. lib.1. Soc. conf.82.n.8. in fi. lib.4. Decia. conf.84.n.43. lib.4. Meno. lib.3. præs.9. n.16. Ond. conf.91.n.69. lib.1.

53 Contrarium tenent ex communiori Gab. conf.64.n. 41. lib.2. & Surd. conf.290.n.50. Meno. d. rem.15. nu. 588. Becci. conf.97.n.9.26. Ciria. contr.32 n.7.

54 5. Amp. vt possessor bonæ fidei non teneatur quoad fructus quos percipi potuissent Rota. decis.577. nu.15. par.1. diuers. & 583. par.1. recentis. vbi solum violentum spoliatorem teneri de percipiendis Bonac. d. pun. vlt.§.1.n.15.

55 6. Amp. malā fidem abesse sat esse ne possessor perceptos fructus restituere teneatur Rota. dec.467. n.4. coram Caualer.326.n.3. par.2. recentis & 621.n.1. & 6. vbi etiam malam fidem abesse ab indebite recipiēte sponte soluta Surd. conf.115.n.4. quæ ob iuris errorem abesse censetur Cor. conf.294.n.7. lib.4. Rui. cōs. 41.n.30. lib.1. Becci. conf.95. n.15. Cabal. resol. cri. 295.n.13. Rota. dec.74. coram Ludouis.665. nu.6.7. par.2. recentior. vbi qualem, qualē possidendi occasionem sufficere & dec.66. vbi etiam ab initio bonam fidem adfuisse sat esse Surd. conf.115.n.6.7. & ad omnes præscribendum omnes malam fidem abesse sat esse Ciria. contro.32.n.21.

56 Contrarium & bonam fidem positiue adesse requiri Felin. in cap. de quarta n.31. de præscri. & supra dixi.

57 7. Amp. non teneri fructus restituere in malam partem, vel lautius viuendo consumptos Lup. supra vbi pluribus modis locupletationem excludit Ang. 160. in fi. Soc. iun. conf.150.n.39. lib.1.

58 8. Amp. etiam si bonæ fidei possessor titulum non haberet, vel inualidum haberet, nam industrialis suos faciet l. qui bona fide. l. bonæ fidei. l. quæsitum. de acq. rer. domi glo. Bar. & Ang. in l. ex diuerso. de rei vend. de communi omnium Meno. d. rem.15.n.593. Pereg. d. art.49.n.110. & sequent. vbi etiam qui industriales, & qui naturales sint Spino. d. glo.13. nu.45. & sequent.

59 Naturales autem cum re ipsa restituere debet Coua. var. lib.1. cap.3.n.6. in fi. Meno. supra. nu.581. nisi tempore litis contestatæ consumpti essent, & possessor locupletior factus non esset n. seq. Spino. supra.

60 9. Amp. in iudicio vniuersali puta petitiones hæreditatis non venire fructus bona fide à possessore ante litem motam perceptos, nisi quatenus locupletior factus sit l.1.C. de petit. hæredi. vel nisi possessor titulū administrationis haberet dominium excludentem fructus enim domini sunt l. fructus. l. ex diuerso. de rei vend. Rot. decis.451. n.3.4. par.1. 528.n.8. par.2. recentior.

61 10. Amp. vt licet intrusus ob malam fidem ab initio non lucretur fructus ante motam litem perceptos, attamen ab ordinario prouisus de beneficio reseruato, si reseruatio notoria non esset illos non restituet pro vt si in corpore iuris reseruatum non erat, & ab initio bonam fidem adfuisse sat est Rot. dec.66. part. 2. recentior.

62 11. Amp. vt causa etiā bestialis & temeraria à fructuum restitutione excuset Rot. d. dec.528.n.7. & quęlibet credulitas vel fama ex qua bona fides inducatur, vel mala excludatur dec.482.n.2. par.2. recentis. Add. ad Ludouis. dec.74.

63 12. Amp. in fructibus fideicommissi quando restitutio non fieret ipso iure, eos enim grauatus lucratur ante petitionem Bar. in l. in fideicommissariam. n.4. Rip. n.5. & alij ad Trebel. post contestatam litem verò iudicis officio etiam non petiti à iudice dari possūt, quibus ab eo non datis, non potest lata sententia ad eos condemnare, quod posset si iure actionis deberentur alio iudicio facta petitione si in primo in sententia essent omissi Rot. dec.807.n.5.6 part.1. diuers. Surd. conf.293.n.23. Pacif. de saluia. inter. par 4. cap.1. nu. 89. & seq. idem dicentes in iudicijs vniuersalib. quod in debitis actionis iure.

64 3. Amp. triennij præscriptione possessorem fructus lucrari l. sequitur. §. fructus. Bar. n.4. de vsucap. Cur. Sen. conf.71.n.10. vbi de extant. Gab. d. concl.2. nu. 7. Balb. de præscr. 4. par. princ. Q. 35. latè Tiraq. de retract. lig. §.15. glo.2.n.17. Crau. conf.566 ex communiori etiam si accessorie petantur & Coua. supra. n.7. in fi. Pereg. d. art.49.n.123. & seq. idem dicens, si titulum non habeat, & in naturalib. ex cōmuni Becci. conf.6.n.28. vbi tam de consumptis, quam de extantibus & Thes. dec.114.n.1. Lamb. de contract. glo. 1.n.220. Pinel. supra n.48. vbi de naturalib. etiam extantibus quamuis possessor locupletior fit ex communi omnium Meno. d. rem.15.n.588. & tanto tempore præscriptos & consumptos censeri de communi Soarez. lit. F.n.346.351. 355. Bonacci. supra vbi possessionem tanti temporis ac titulum exigi probat.

65 1. Subamp. re præscripta non requiri triēnalem fructuum præscriptionem, quia velut accessorij rem sequuntur Cast. in d.§. fructus. n.3. Rom. circa medium qui tamē vers. sed potest de pendentib. intelligit Balb. supra Q.35.n.2. Lamb. supra n. 227. etiam pendentes Bonacci. supra. n.14.

66 1. Lim.13. amp. non procedere stante mala fide authoris quæ hæredi nocet quoad præscriptionem Bar. in d. l. ex diuerso. Bal. in l.2. C. de peti. hæred. Crau. cōs. 146. in fi. Ond. conf.31.n.35. de vera non de præsumpta intelligens lib.1. de communiori Turret. conf.31. n.38. lib.1. Decia. conf.20.n.79. lib.5. & veram exigi probat Thes. dec.114.n.6. Borg. dec.27. n.30. & seq. lib.1.

67 Fortius si præscribens fuerit in malafide, nam restituere tenebitur Soc. conf.82.n.24. in l. fi. lib.1. Soc. iun. conf.112.n.24. lib.1. Ond. conf.30.n.69. lib.1. Cuua. in reg. peccatum. §.6. nu.4. de reg. iur. in 6. Rui. conf. 204.n.14. in fi. lib.1. de cōi omnium Turret. sup. n.35. & seq. Meno. d. rem.15.n.590. & seq. vbi tam de naturalib. quam de industrialibus & amp. & limitat. multis modis Pereg. supr. n.130. vbi idem de percipiendis si honeste percipi potuerint & 131. Gab. cōs.35.n.16. lib.2. licet expensas recuperet n.35. & tam perceptos quam percipiendos de cōi Turret. conf.67.n.130. lib.

2.Marefc.refol.108.lib.2.vbi deductis expēfis nisi per vim furtiue percepti essent & amp.& lim.multis modis Crau.conf.818.n.12.vbi etiā percipiēdos restituere teneri & Decia.conf.47.n.35.36.lib.5.Meno.conf. 595.vbi etiam de perceptis ante litem contestatam Rim.Iun.conf.623.nu.31.vbi etiam de percipiendis Boer.decif.268.vbi condemnatos per sententiā post moram restituere teneri quos actor percipere potuisset Rot.dec.103.in fi.par.2.recent.vbi de intruso.dec. 181.n.4.vbi de immisso ex titulo nullo quod incurrat pœnas.cap.auaritiæ.de elect.in 6.Franc.Marc.decif. 197.par.1.vbi intrusum decennio possidentem manuteneri, nec titulum ostendere teneri sed dec.1312.in fi. numquam præscribere ait Rot.dec.560.par.2.recētior.intrusum probat ius nullum acquirere,& beneficio priuari, nisi auctoritate rectoris se ingesserit quod non præsumitur, intrusio autem multis casib. cessat vt per Masc.concl.937.Rot. dec.741. n.4.part. 2. recētior.&dec. 74.coram Ludouis. quæ probat pronisū ab ordinario de beneficio reseruato non teneri restituere fructus perceptos ante litem motam si reseruatio notoria non esset, vel in corpore iuris inserta, & vt fructus non sint restituendi non solum sufficere bonam fidem ab initio, & detinendi colorem, verū malam fidem abesse sat esse, nec intrusum dici qui ab ordinario titulum habet & ibi Add. inquit ad fructus lucrandos sufficere titulum inualidum & putatiuum dummodo non reprobatum, & quamlibet temerariā & bestialem causam, & talem qualem possidendi occasionem à fructuum restitutione excusare & etiā opinionem erroneam in facto, vel in iure, at restitui debere si titulus reprobatus sit,puta si vsuram sapiat,vel lex initio acquisitionis resistat, nisi possessor factum ignorasset ex quo oritur d.iuris resistentia Manti.dec. 71.n.4. qui probat claus. dummodo intrusus non sit alio modo quam fuerit expræssum intelligi Macerat. resol.55.lib.1.intrusum non dici probat ad beneficiū iurispatro.ab ordinario institutum, nec edictalib. literis ad Ecclesiæ valuas affixis, sed litis contestatione malam fidem induci,& ad restitutionem omnium fructuum cuiuscumque generis sint teneri etiam consumptorum,licet percipiens locupletior effectus non sit Barz.dec.53.n.37.& seq.Gonz.reg.8. cancel. §. 7. proem.n.142.& Paris.de resig.lib.11.Q.6.n.97. 98. & Rot.in Meliten.cano.24 Maij.1617.coram Burat. tenuit ex triennali possessione titulum validum præsumi & dicit Mœda.dec.15.n.2.de caus.pos.& prop.& cresc. dec. 1. de præscript. præsumi quodcumque ius melius de mundo & Sarnen.de trien.in præfat.n.4.& Manti.dec.50.n.10.vbi etiam dispensationem allegari posse & iuuare in petitorio & in possessorio Cassad.dec.5.n.5.de rest.spol.Rebuf.de pacif.pos. nu.25. vers.ex his ac tenuit Rot.in Mindonien.cano.26.Nouembris.1616.24.Nouembris.1617.coram Burat.ac triennalis possessor eadem securitate gaudet qua ille qui 40.annis præscripsit Ricci. in prax. lib. 2. resol. 110.n.3.& intrusus tantummodo tenetur si initio fuerit in mala fide prout eius hæres, quæ ex lite mota inducitur Veral.dec.111.par.2.Paris. de resig.lib.3. Q. 1.n.46.& vt intrusus possessor fructus lucretur sufficit initio bonam fidem, detinendiq; colorem habuisse Rot.dec.62.n.2.par.2.recentior. imo, malam absuisse sat est,bona etiam non probata Surd.dec.25. nu. 5. 211.n.7.& in possessore bonæ fidei Rot.dec.665.n.7. par.2.recentior.& in Elboren. fructuum 16.Februa. 1618,coram Romboldo & in Salamant.fructuum. 9. Martij.1587.coram.Gipsio vbi etiam sufficere qualē qualem possidendi occasionem, & ignorantiam facti, vel errorem Coua.var. lib.1.c.3. n.8. vers. potest etiam & Rot.in Mantuana fructuum.31.Ianu. 1618. coram Vbaldo Add.ad Grego.XV.dec.74.Cabal.cōs. 144.n.197.& seq.par.1.vbi teneri restituere ex melioramentis perceptos non percipiendos, sed quoad perceptos secus tenent Capic.dec.93.n.10. & Surd. decis. 282.n.30.& 294.n.11. vbi sic pluries iudicatum probat vide infra lim.2.principalem, & veræ malæ fidei possessorem de percipiendis per actorem teneri & fictæ quos Reus cōi adhibita diligentia percepisset de cōi Ias.in l.apud Iulianum n.9.de leg.pri. & Barbos. in l.5.n.59.sol.matr. Alex.ad Bar.in l.demum.in fi.C. de rei vendicat.subdens Bar. distinctionem ibi magis cōem esse nempe actoris personam inspici si de singulari perceptione agatur,sed si de communi perceptione non referre ad quem respiciatur.de cōiori Cabedo. dec.lusit.69.lib.1.non tamen vltra triennium tenetur ad interesse quantiplurimi si lex resistat & actum totaliter fieri vetet sed si absque certa solemnitate fieri nollet, si de iure sine ea disponere potuisset,fructus vsque ad interpellationem lucrabitur Borg.dec.21. nu. 64.par.3.

69 Lite etiam pendente perceptos restituere debet Affl. dec.59.Seraph.dec. 1015. etiā si mala fides superuenerit,si probetur Barz.dec.61. n. 18. 19. & post litē contestatā deberi tā in reali actione, vel bonæ fidei, vel si petam quod meum fuit actione reali vel personali,vel officio iudicis, quam si iudicii officium in actionibus stricti iuris intentetur Cabedo dec.lusit.155.par.1.Peregr.conf.35.n.13.lib.4.probans perempta instantia, nouoq; inchoato iudicio non deberi nisi à die litis cōtestatæ in iudicio restaurato,nisi Princeps instantiam renouaret,& ita pluries iudicatum ait; & absolutoria ab obseruatione iudicij fructus nō deberi Facchi. cōtr. 73. lib. 12. & ita obtinui pro Horatio. & Cesare Frediani. cū Bernardo ser Bernardi 2.semestri.1628. ex actis ego.D.Christophori Bonafede fol. 125.

70 2.Lim.13.amp.non procedere nisi probetur triēnio continuo fuisse possessos absq;eorū consūptione,quia sine possessione non currit præscriptio Bar.in d.§.fructus Soc.conf.251.in fi.lib.2.Soc.Iun.conf.150. n.28. lib.1.Bellam.dec.412.Rui.con 204 n.15. lib 1. Coua.d.c.3.n.7.in fi.Gab.conf.108.n 6 lib.1.PanciroI. cōs.46.n 8. Meno.d.rem.15.n.589.Ond.cōs.30.n.74. lib.1.Lamb.sup.n.224.Alba.cōs.84.n.2. in fi. Cabal. res.cri.292.n.25.Bonacci,sup.n.11. & seq. Merli. de legit lib.2.tit.1. §.1. n.40.

71 1.Sublim.quando fundus pręscriptus esset Bonac.de rest. Q.3.pūct.vlt.§.1.n.14.& sup.1.sub amp.13.amp. & dixi in tract.restitutionis lim. 32. in tract. executorū vlt.vol.

72 Consumptis autē fructib.intra trienniū datur actio ad preciū intra 30.annos Rui. conf.204. n.15. lib. 1. Soc.conf.82.nu.29.lib.4. Ond.supra.nu.74 Bella. supr.& alij citati in 2.lim. 13.amp. Dec.in l.si me & Titiū.n.1.in fi.si cert.pet. Soc. Iun.d.conf.150. n.20. nisi fundum præscripsisset Balb.d.Q.35.n.2.

73 Contrarium nempe scire consumpti sint, vel extent triennio

triennio præscribi ex communi Thes. dec. 114. n. 2.

74 3. Lim. non procedere nisi concurrant ad præscriptionem requisita, titulus, possessio, ac bonafides immobiliũ præscriptione Cepol. caut. 132. vbi alias annos 30. requiri Barb. cons. 81. n. 11. lib. 3. Soc. cons. 251. in fi. lib. 2. Soc. Iun. cons. 150. n. 28. 29. lib. 1. Ferret. cons. 235. n. 12. & seq. Crot. cons. 11. n. 57. 58. Gab. de acq. rer. dom. concl. 2. n. 6. nec titulus pro hærede sufficit Gab. cons. 57. lib. 1. Borg. dec. 27. n. 68. lib. 1. Lamb. supra. n. 221. distinguens acquisitionem à fructuum præscriptione vbi etiam an sufficiat titulus pro suo post Soc. Iun. supra. n. 25. & seq. & Decia. cons. 79. n. 25. lib. 2. Rui. cons. 26. n. 23. lib. 3. vbi titulum rescindibilem etiam per restitutionem in integrum nõ prodesse & Rim. Iun. cons. 244. n. 263. Bonacci. supra. n. 11. & seq. triennalem possessionem requiri in præscriptione mobilium & Alba. cons. 84. n. 2. in fi. & Cabal. d. cas. 292. n. 25.

75 1. Amp. vt si titulo possessor careat, vel inualidum habeat rem cum fructib. restituat Meno. d. remed. 15. n. 580. & seq. Borg. dec. 27. n. 31. & 36. lib. 1. & dec. 28. vbi etiam numquam præscribere.

76 4. Lim. nam si non petantur vt fructus sed vt vsuræ recompensatiuæ ex l. iurabit C. de actio. emp. nisi annis 30. non præscribantur, sicut actio empti & venditi Soc. cons. 82. n. 26. & seq. lib. 4. Gab. cons. 57. n. 2. lib. 1. Ond. cons. 30. n. 71. lib. 1.

77 1. Sublim. & declara vt quib. casib. post triennium fructus peti possunt non species, sed eorum præcium peti debeat quia præsumuntur consumpti Seraph. decis. 1168. n. 3. quod præcium consumptis etiam fructibus intra annos 30. peti potest Soarez. lit. F. nu. 346. Ond. cons. 30. n. 74. lib. 1. est glo. in l. 1. C. si aduers. vsucap. vbi Doc. Monta. de tute. c. 33. n. 169.

78 2. Sublim. vt qui fructus restituere tenetur interesse sibi promissum, vel debitum legitimè puta dotis, expensas & melioramẽta in bonis facta recuperet Feli. in c. de quarta. n. 31. de præscri. Meno. cons. 641. num. 19. & seq.

79 14. Amp. legatæ rei fructus ante, vel post aditam hæreditatem perceptos percipientis esse Soarez. supra. n. 347. nec hæres restituet Villalo. lit. F. n. 169. Rot. dec. 409. coram Caualer. in omnib. interdictis venire non tamen testatore defuncto mala fide cessãte consumptos.

80 15. Amp. annuos redditus & pensiones quorum dies cessit & venit etiam non exactos, censeri exactos, & ad hæredes creditor transmittet, licet in naturalibus secus sit Rui. cons. 193. n. 1. vers. est igitur & n. 3. in fi. lib. 1. Franch. dec. 254. n. 4. 5. Cenc. de censi. par. 2. c. 2. art. 4. n. 3.

81 16. Amp. Post litem contestatam perceptos licet nõ petitos debet nisi ex natura actionis non veniant, vel nisi pendente iudicio petiti non sint, sufficit autem eadem die peti post latam sententiam, & iudicis officio petuntur post litem contestatam Cabed. d. dec. 68. lusit. par. 1.

82 Quod si iudex Reum à fructib. absolnat, & ad rem domino restituendam condemnet sicut vsuræ quæ ex natura cõtractus veniũt pro tempore post appellationẽ ita & fructus quia domini sunt Pereg. cõs. 46. lib. 4.

83 In sententia nisi expresse vel nisi actionis iure debeãtur non veniunt, postea peti non possunt, sed si restitutio rei cum fructib. petita sit, & sententia ad restitutionem condemnet, eos etiam continebit Scain. dec. Bono. 24.

84 Ante litem contestatam percepti non petiti non debentur nisi pendentes sint, vel rei restitutio petita sit, vel vniuersali iudicio agatur, vel sub petitione contineri possint Cabedo dec. lusit. 68. par. 1.

85 17. Amp. bonam fidem in præscribente in dubio præsumi in omni præscriptione Seraphi. dec. 602. n. 4. de communi Burs. cons. 87. n. 54. & Ciria. contro. 3. n. 46. & oriri ex errore facti, iuris dubij, & Principis authoritate contro. 196. n. 123. intellige vt per Borg. decis. 27. 28. lib. 1. & dec. 27. n. 28. 40. & seq. titulum putatiuum non causare bonam fidem nec præscriptionem maxime contra agẽtem de damno vitando; pro agẽte de lucro captando, nec iuramentum operari in indebitis ciuili & naturali iure d. lib. 1. licet Ciria. contro. iur. cap. 198. n. 30. hæredem putatiuum 30. annis præscribere probet quod non procedit vbi ex errore iuris claro, & iure resistente oritur. Borg. d. dec. 28. n. 19. etiam si error facti sit n. 21. & seq. nec si iniustus titulus & inualidus probetur, vel peccati nutritiuus n. 25. 26.

86 1. Lim. principaliter possessorem bonæ fidei non lucrari fructus naturales nec industriales extantes hos enim restituere tenetur Gab. cõs. 108. n. 5. lib. 1. Lamb. de contract. glo. 1. n. 224. Surd. dec. 247. n. 10. 11. vbi ex communi ait bona fide ementem ab hæretico occulto fructus perceptos extantes restituere Barz. dec. 53. n. 36. & seq. deductis tamen expensis vt per eum, ex communi Rot. dec. 48. n. 6. par. 1. recentis. vbi in bonæ fidei possessore exigit seruisse, collegisse, & consumpsisse, conductorem tamen eos non lucrari nisi affictu soluto, & æstimationem consumptorum loco succedere vide supra lim. 1. amp. 4.

87 Contrariam opinionem communem dicunt Balb. de præscr. par. 4. Q. 35. & Villalo. lit. F. n. 170. si triennio fuerint præscripti, vel erit sublim.

88 2. Lim. vel potius secus esse dicas in possessore malæ fidei qui naturales, industriales, & ciuiles restituere tenetur l. si nauis. in fi. de rei vend. l. qui scit. §. fi. de vsur. siue percepti sint, vel percipiendi consumpti vel non Bar. in l. domum C. de rei vend. Silua. cons. 49. n. 79. Coua. in reg. peccatum §. 6. n. 4. de reg. iur. in 6. Spino. d. glo. 13. n. 54. Meno. d. remed. 15. n. 590. & seq. 601. & seq. nisi ex melioramentis per eum factis percepti essent, vel inhoneste percipere potuisset, & non percepisset & n. 625. & seq. Rot. dec. 97. n. 3. par. 2. recentis. vbi etiam restitui eos qui à violento spoliatore & malæfidei percipi potuere Pereg. d. art. 49. n. 130. & seq. vbi etiam malam fidem defuncti, hæredi & illi qui pro possessore iudicium sumpsit obesse. Gab. cons. 57. n. 1. lib. 1. de communi Surd. cons. 45. n. 13. & seq. vbi quando lex resistit & 270. in fi. Becci. cons. 95. n. 35. de communi Turret. cons. 67. n. 130. & seq. lib. 2. 31. n. 35. & seq. lib. 1. Surd. cons. 293. nu. 12. Natta. cons. 235. n. 8. vbi idem de his qui percipi potuere Meno. cons. 595. n. 11. & seq. vbi etiam ante litẽ contestatam Rim. Iun. cons. 37. n. 56. & 61. 333. n. 29. 30. & post eam Mattes. in l. 2. C. de fruct. & lit. expen. & de percipiendis teneri Laderch. cons. 99. vbi de his quos diligens paterfam. percepisset, & etiam de interesse fructuum late per tot. Peregr. de iur. fisc. lib. 2. tit. 5.

tit.5.n.7. & seq.vbi teneri ad omnes probat, sed non ad vsuras pecuniarum nisi post litem contestatam Bonacci.supr.§.2.vbi etiam si partim bonæ partim malæ fidei, pro parte bonæ lucrari Bar.autem in l.ex diuerso.n.9.de rei vendicat. ad restitutionem naturalũ teneri ait si malafides superueniat Coua. in reg. peccatum 2.par.relect §.6. n.4. vbi restitui debere quos etiam dominus non percepisset, si vt fructus non vt interesse petantur deducta iusta mercede sollicitudinis, & in foro poli, si ex eis malæfidei possessor locupletior sit effectus, vel extantes habeat domino restituere teneri, secus si consumpti sint nec locupletior sit, teneri etiam in vtroque foro ad percipiendos cura singulari, vel communi diligentia si dominus possedisset ex communi, quamuis singularis industriæ possessoris malæfidei de percipiendis in vtroque foro ratio non habeatur ex communi ex Bar in d. l. domũ & alijs contra Martel.sing.159.siue actor siue reus sit Rot.dec.689.par 3.lib.3.diuerso. & in alia causa vt per Pacif.de saluia.interd.par.4.c.1.n.71 & seq Gutier.de tutel.par.2.c.5.n.9.& seq.& minori percipiẽdos etiam restitui debere Roma cons.454. n. 28. vbi Add.Rot.ita iudicasse testatur vide supra.lim.1.amp. 13.Borg.dec.27.vbi n 68. lib 1. si contractus nullus sit omnes restitui, si rescindendus à die litis contestatę perceptos deberi.

89 1. Amp.in eo qui dolo desiit possidere qui tenetur ac si possedisset fructusque percepisset l. fructus.de rei vẽdicat.Put.dec.165.lib 3.nisi in sentẽtia ad perceptos condemnatus fuisset, quia intelligeretur de perceptis à condemnato non ab alio dec.198.lib.3.

90 2. Amp. non audiri pro fructuum solutione vitanda opponentem obiectus Rot.dec.606.n.1.par.2. recentior.

91 1. Sublim. quoad percipiendos si præsumptus malæ fidei possessor titulum haberet l. si fundum C. de rei vend.Pereg.supr.n.136.qui secus probat in prædone, & emptore litigiosæ rei, fraudator vero restituit pẽdentes tempore acquisitionis non quos medio tempore percepit l.fi.§. non solum de his quæ in fraud. cred. Natta.cons.535.n.10. & seq. vbi etiam de sententia & titulo ad non titulum reducto Meno.cons.1173. n. 18 & seq.secus dicens si titulo careret, vel cum titulo esset in vera malafide Rom sing.343. vbi Add. iusti titulum ex causa onerosa etiam superuenientem à percipiendis excusare probat ante litem tamen habitum & sing.534.vbi iustum titulum non excusare à percipiendis fauore minoris & alijs casib.Crem.sing. 134. & violentum possessorem tantum condemnari solere ad percipiendos Rot.dec.161.in fi par. 2.recẽtior.& 326.n.4.par.2.recentis.idem in doloso dicẽs.

92 2. Sublim. non procedere in perceptis & percipiendis ex melioramentis quos restituere non tenetur ex opinione iudicando seruata Valasc.de iur.emphi.Q. 25.n 26.licet Coua.var.lib.1.c.8.n.4. & alij contrarium teneant.Surd.cons.282.n.30.294.n.11.Barbos. in l.diuortio §.fin.n.51.sol.matr.Rot.dec.294. part. 1.diuerso.558.coram Burat. Gratia. decis.9. in add. Borg.dec.27.28.lib.1.

93 3. Sublim. non procedere nisi deductis expensis Veral.dec.344.par.1.quibus cum fructus compensari ait Natt.cons.536.n.12.

94 4. Sublim. quando in iure errasset Cabedo.dec.lusi. 69.n.5.par.1.& sup. probaui declarat Borg. dec. 27. 28.lib.1.

95 5. Sublim.non procedere in mala fide inducta per litis contestationem si causa deseratur, cessat enim attentatorum effectus, litigiosi vitium, & malefidei effectus glo.in l.2.C.de fruct.ac lit.expens. vbi Sali. Tiraq.de retr.lig.§.5.glo.2.n.18.19.Pereg.d.art.49.n. 139.Facchi.contro.73.lib.12. Valasc. de iur. emphi. Q.25.n 4.

96 1. Lim. 5. sublim. non procedere si causa per restitutionem in integrum renouata esset vel prosecuta. Seraphi.dec.1245.

97 6. Sublim. non teneri ad interesse quantiplurimi sine mora Surd.cons.179.n.11.& seq.

98 7. Sublim. Rot. Rom. non condemnare percipiendos nisi violentum possessorem dec.551.n.2.par.1.recentior.326.n.4.par.2.recentis.

99 8. Sublim. non deberi percipiendos nisi qui communiter percepti essent Bar.in l. domum C. de rei vend. vbi Add.de communiori vide supr.vers. fortius si pręscribens in fi.

100 9. Sublim.in tertio qui bona fide possedit eique nõ obest mala fides authoris iuramento & hipotheca nõ obstantę sed 10. annis præscribit inter præsentes, & 20.inter absentes cessante constituto, licet ex eo 40. anni requirantur Thes.Q.forens.42.n.4.lib.2.

101 10. Sublim. in fructib. melioramentorum qui malæ fidei possessori debẽtur Burat.dec.558.Rot.Rom. nec cum melioramentis compẽsat nisi post litem cõtestatam perceptos quos compensat & ea excedentes restituit Munnoz.de ratiocin.comput. 13.Valasc.decis.83.n.19.& seq.vbi etiam ex communi melioramẽta nouiter facta non etiam refecta perdere; & pro tempore bonæ fidei vtilia recuperat Mang.de imput. Q.153.n.38.& seq.& 176.n.8 & seq. & vtilia in foro poli retinere Coua.in reg peccatum.§.6.n. 3. de reg. iur.in 6.Borgni.dec.28.lib.2.in addit.

102 3. Lim. non procedere post litem cõtestatam postquam bonæfidei possessor de perceptis percipiendisq; tenet.l.2.C.de fruct.& lit.expens.vbi Bal.n.3.l. illud, §.sed si §.si ante de petit. hæred. l. 3. §. post litem fin. reg. Meno.d.rem.15.n.532.& 595. Pereg. d. art. 49. n.137. & seq. vbi etiam facit nonnullas conclusiones in iudicialibus circa fructus; & post condemnationẽ Barz.dec.43.n.16.Gab.cons.108.n.5.lib.1. & in fi. & n.4. omnes indistincte restituere teneri probat Pinel. in l 2.par.3.c.4.n.48.C.de rescin.vend.Barz dec. 61. n.5.& seq. Spino.d.glo.13.n.48.& seq.Cabal.cons.94. par.2.Rot.dec.130. coram Burat, & 558. a die litis motę deberi a bonæ fidei possessore, a malæ fidei à die possessionis nisi adipiscenda agatur; quia tunc à die litis motę debentur; & in summarijssimo non veniunt sed via ordinaria peti debent. dec.183.

103 1. Sublim. non procedere nisi ad eos fuerit per sententiam condemnatus vbi alia actione peti non potuissent Gab.cons.35.n.19 lib.2.

104 2. Sublim. non procedere instantia perempta, tunc enim effectus malæfidei incœperit qui bonę fidei possessor fuit, ita vt ex tunc bonæ fidei censebitur glo.1. in fi.in d.l.2.secundum quam iudicatum ait Tiraq.de retract.lig.§.15.glo.2.n.18. 19. Bar. opi. aliorum in d.l.2.reiecta & videtur tenuisse Pereg. supra. n. 139. secus si iterum moueatur lis Borg.dec.21.n.74.par. 3.

qui

qui à prima contestatione deberi iudicatum ait.

105 4. Lim quando non petuntur vt fructus sed in compensationem damni quod venditor passus fuit quia re caruit & præcio Gab.conf.57 n.2.lib.1.

106 5. Lim. quãdo ab eo emit qui ad fructus tenebatur tunc ne suo authore conditionis melioris euadat, nõ lucrabitur fructus Maran.disp.9.n.19.

107 6. Lim. in bonæ fidei possessore vitio reali affectæ rei, vel violentia qui non lucratur fructus Natta.cõs. 14.n.14.

108 7. Lim. quando titulus ad non titulum reducitur, tunc omnes fructus restituendi sunt, prout si ortum haberet à causa irrita, etiam si ex sententia irrita orietur Roma.cons.454 n.26.Natta. cons. 535. n. 12. Feli.in c.de quarta n.31.in fi. dum citat Rom.de præscrip.Rim.Iun.cons.333.n.21.Olasc.dec.160.n. 12. vbi etiam quoad percipiendos Mastril.dec. 29. Surd. cõs.372.n.21.Pacif.de saluia.interd.par.4.c.1.n. 69. 70. vbi tamen ex Olasc.supr.n.16.minorem & alium contractum rescindentem præcium cum vsuris restituere teneri Rot.dec.183. coram Burat. vbi ante litẽ perceptos nõ restitui si mala fides absit in summarijssimo,sed via ordinaria petendos esse saltem vt damna & interesse, sed si titulus reprobatus esset restitui debere. Borg.dec.27.28.lib.1.

109 8. Lim. non procedere quando ipso iure aliquid fieret; vel contractus ipso iure resolueretur, tunc fructus omnes restitui deberent Rim Iun.cons.333. nu. 19.& seq.& bonis ipso iure publicatis Soarez.lit.F.n. 351.idem ex communi subdens si per sententiam publicentur Borg.dec.27.n.68.lib.1.licet si rescindatur à die litis contestatæ deberi probet.

110 9. Lim. non procedere in naturalibus etiam consumptis, quos quilibet possessor restituere debet,quia de mero lucro agit, cum fructus sine hominis industria percipiantur l.fructus vbi glo.de vsur, Cur. Sen. cons.71.n.8.de communi Coua var.lib.1.cap.3.n.9. vers.3.tex.& Barz.dec.61.n. 4. & si titulo careat extantes vendicari posse & si non extent officio iudicis conueniri posse, vel condictione sine causa si possessor locupletior effectus sit Coua.supra.n.6.concl.2.de communiori Villalo.lit.P. n.184.

111 10. Lim. quando contractus rerum Ecclesiæ nullus declaratur, tunc possessor etiam bonæ fidei errore iuris fructus restituet, nisi color aliquis, vel prætextus non omnino improbabilis concurrat de communi Soarez.lit.F.n.361.& seq.Borg.d.n.68.

112 11. Lim. nam cum melioramentis compensari debent tam in rei vendicatione, quam hæreditatis petitione Soc.Iun.cons.150.n.32.& 33.lib.1.

113 12. Lim. in fructibus legitimæ si tamen vniuersali iudicio petitionis hæreditatis vel familiæ ercifcundæ petatur, quo etiam consumpti debentur, licet secus si titulo singulari peteretur; ex trebellianica autem percepti & consumpti non restituuntur à bonæ fidei possessore sed à die litis contestatæ tantum Cabal. cons.94.par.2.

114 13. Lim. in moroso qui à tempore moræ fructus rei etiam se mouentis domino præstare debet quos percepit puta fœtus, lanam pecudum, ac percipiendos, & æstimationem pecudum quæ periere de magis communi Rim.Iun.cons.37.n.59.60. & in contractibus bonæ fidei debentur à tempore moræ in cõtractibus stricti iuris à die litis contestatæ, nisi fructus rei cohæreant puta pendentes, tunc enim à tempore moræ debentur Spino.de testa.glo.13 n.83.& seq.

115 14. Lim. nam qui ad bonorum possessionem admittitur, donec alius nascatur quem spes sit ad fideicommissum successiuũ admitti posse eo vocato orto fructus perceptos restituere debet,quia curator & administrator interim censetur Turret.cons.70. nu. 29. lib.2.Ciria. contro. 205. n. 226. vbi licet distinguat residet tamen cum Turretto contra Borg.dec.36.nu. 31.par.1.

116 Probatio fructuum perceptorum & percipiendorum quomodo fiat tradunt Bal.cons.423.n. 5. lib. 2. Natt.cons.536.n.5. Meno.lib.3. præs. 9. n. 26. Masc. cõcl.817.Pereg.d.art.49.n.143.Surd.dec.282 n.26. & cons.293.n.31. Caputaq. dec. 31. lib. 2. Achil. de Gras.dec.127.Seraphi.dec. 955. 1132. 1245. 1397. Meno.cons.741.n. 3. & seq. vbi rusticorum prædiorũ certam quantitatem probari debere ait, nec probari sat esse quanti locari potuerint,quod in ciuilibus sufficere inquit, ac testibus probari qui collectioni interfuerint, vicinorum prædiorum redditibus & coniecturis arbitrio iudicis per possibile, consuetum, practicos & vicinos Rot dec.359.479. par. 2. recentior.Surd.cons.293.in fi.Veral. dec. 30.& 32. par. 2. vbi testi de certa scientia, & alijs de publica fama; cum iuramẽto suppletorio probari.Franch.dec. 687. ex verisimili, rei qualitate inspecta Rota. dec. 370. par. 2. recentis. vbi coniecturis probari Gratia. dec. 81.in fi.eorum taxatione mediam eligi viam, & perceptionem ex possessione probari non dato alio possessore ex Rot.dec.5.de præben.in nou.& Achil.dec. 5. de fructib.contra Veral.dec.30.lib.2.

117 Homicidium siue dolo vel culpa committens tenetur ad interesse animæ occisi id est ad eleemosinas pro orationibus missis & anniuersarijs & pro tali interesse in litem iurari potest; & ad expensas pro vulnerato factas medicorum, medicinarum & omnium aliarum, & ad æstimationem operarum occisi pro tempore quo verisimiliter vixisset, & ad interesse totius familiæ quam occisus alebat Anch.Q.40.n.8.& seq.lib.1. non tamen ad interesse qui ad sui defensionem modum etiam excedendo alium percusserit, nec si percussus in culpa fuisset incipiendo rixam; licet ob excessum in aliquo iudicis arbitrio teneatur Cabal.resol.cri.248. n. 29. & seq. vbi etiam non teneri pro debilitatione vulnerati vel chirurgi culpa procedente, impune autem ad sui defensionem alium occidi posse ex receptissima Theologorum sentẽtia Cras. de offi.hæred.Q 27.n.4.intelligo necessariã & ex cõi etiam in foro poli vim vi repellere licet cum moderamine inculpatæ tutelæ Villalob.lit.V.n. 42. nisi à priuato iuste illata sit Soarez.lit.V.n.65.

118 Princeps in foro poli gratiam delinquenti facere potest si offendens paratus sit congruam arbitrio boni viri satisfactionem offenso præstare, non quã mallet offensus, si illam recuset, & si vterque diuersis regionib. habitet itaut scandali ac rixarum non adsit timor, quod potest remouere Princeps ad locum offensi offendenti accessum prohibendo Thes. dec. 21. Cabal.resol.cri.58.n.16.Ciria.contro.20.

119 Iudeus baptizatus non liberatur à restitutione vsurarum,& male partorum(alia autem retinere potest) & de-

& debita ante baptismum contracta etiam, ex postea quæsitis deducto ne egeat soluere debet, ac vxori dotem restituere, prout & qui bonis cessit si ad pinguiorem fortunam venerit Morbiol. & Gros. inter Ciria. contro. 86. & ipse Ciria.

120 Fur tenetur ablata restituere; quod si nequeat, pro salute animę sat est animo deliberare satisfacere velle si quando facultatē habuerit, Nauar. de restit. ablat. lib. 4. c. 4. n. 19. 20. Azor. inst. moral. par. 3. lib. 4. c. 39. Lessi. de iust. & iur. lib. 2. c. 16. Ciria. contro. 86. n. 36. Cassa. in consuet. Burg. rub. 1. §. 5. col. 185. & seq. rub. des iustices droictz dicelles vbi etiam casus quib. fur mortem euitet.

121 Mutuum in contractu locationis fieri potest nec vsura est nisi animus deprauatus sit, quia contemplatione locationis fit, & lucrum locationi tribuitur, onerique conductori iniuncto Abb. cons. 15. lib. 1. Bertaz cons. cri. 297. n. 6. Rot. dec. 119. par. 1. cri. per Farinac. Gratia. discep. 185. n. 3. Ciria. contro. 87. n. 16. nec ideo restitutioni locus erit; sed vsura erit si locator pro bobus emendis mutuarit conductori pro excessiuo affictu saluo capitali Borg. dec. 3. lib. 2. ibi dat modum vsuram euitandi.

122 Socius qui finita societate non requisitus à socio, lucratur cum parte consocij sibi quærit, nec lucri partem socio restituit, quia periculum ad solum negociatorem spectasset Felicia. de societa. c. 32. n. 55. 58. Ciria. contro. 123. n. 10.

123 Furtiuam rem emptor debet restituere domino absque pręcij restitutione Masc. cócl. 831. n. 18. Farin. Q. 177. n. 16. Ciria. contr. 299. n. 2. dixi in tract. furti.

124 Granatus restituere hæreditatem post annos 10. quibus fructus pauperibus ex bonis emendis percipiēdos distribuere debet, non à die obitus testatoris, si ante stabilia emi non potuere, & fructus pauperibus dari; sed post quam 10. annis fructus pauperibus dati fuerint & bona empta, restituere tenebitur Ciria. contro. 290.

125 Executoris hæres negocia nisi incœpta non expedict Ciria. supra. n. 25.

126 Executor ad vendendum & distribuendum ad pias causas post alicuius mortem, in diem vel sub conditione, ante non potest agere quam debeat restituere nec conditione pendente Bal. cōs. 118. n. 1. lib. 5. subdens ad pias causas omnia subintelligi quibus executio facilius fieri potest & si testator sub die vel conditione alienare vetarit, alienatio interim tenet; secus si pure vel simpliciter alienationem prohibuerit, & dominium sit executoris non hæredis nu. 3. & hæres alienare non potest, nec hæres hæredis n. 4. & executores vniuersales executionem facere possunt, non facta restitutione ex trebelliano eis non facta n. 7. quod si testes ad perpetuā rei memoriam examinentur, sufficit ille modus citandi, qui sufficeret, si fideicommissum purum vel purificatum peteretur; requisita verò in eo examine ponunt Cabal. millelo. 925. Rol. cons. 23. lib. 3. Tholos. dec. 476.

127 Clericus non dicens horas canonicas si beneficiū vel pensionem habeat vel in sacris constitutus sit fructus & pensiones restituere tenetur. Viui. communi opi. 109.

Protestationem vt supra factam repeto.

BAL.

BALTHASSARIS THOMASII, I. C. LVCENSIS.

APPENDIX SECVNDA AD PRIMAM DECADEM. DE LEGITIMATIONE ET CLAVSVLIS.

Legitimatus dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis Rot. decis.316. n..... par.5 diuersis. & legitimandi potestatem habens potest primis natalibus restituere, ac primæuis iuribus legitimorum. n. 26. 27.

Princeps autem proprium spurium legitimare potest vt in certa portione sibi succedat, pro vt & comes ex priuilegio & in Principe nō recognoscente superiorem de communi Marta. dec. Pisa. 57. vbi etiam adulterinos & spurios posse promoueri ad ordines clericales, Episcopos, Cardinales, & Papam esse, & ad decurionatum eligi, & ad maioratum admitti, imo priuatum filios legitimare posse suos, & lege fieri posse vt spurij iam nati patri succedant, licet secus in non natis, & legitimari posse etiam ex parentibus natos inter quos lege diuina matrimonium contrahi non poterat, & filios sacerdotis & monialis professæ & sic sacrilegos & etiam incestuosos potest Princeps legitimare & natalibus restituere, licet solus Papa ad matrimonium dispenset & ita Rot. Rom. tenuisse, nec non & quoscumque defectus patiētes legitimari posse, & semper legitimatos dici non dispensatos Rot. pluries tenuisse Achil. de Graf. dec. 4 5. de legitimat. Mœda. dec. 246. & in alijs causis. Gallus. de excep. succes. 2. except. vbi per subsequens matrimoniū succedere cum legitimis & naturalibus legitimatos tam ex testamento quam ab intestato, rescindere donationem, querelare testamentum, nullum dicere, ac bonorum possessionem contra tabulas petere, legitimamque & ius habere paternum testamentum rumpendi cum sint veri filij sui hæredes ac necessarij siue ante siue post matrimonium nati sint, substitutum excludere & sorores ex statuto à masculis exclusas, in emphiteoticis & feudalib. succedere ad honores dignitates & sacros ordines & ad Episcopatum sine dispensatione Papæ admitti, ad fideicommissa, maioratus, feuda & emphiteoses pro natis de legitimo matrimonio, vel legitimè includi ex communi, licet in dispositione hominis de legitime natis, secus teneat ex alia communi nisi ante matrimonium conceptus & postea natus esset vsque ad n.42. & vbi legitimati non admittuntur ad successionem, nec descēdentes ex eis & n.47.& seq. filium legitimum & naturalem licet minoris ætatis legitimato natum ante legitimationem non excludi à feudo antiquo per legitimatum in primogenijs quia legitimatio per subsequens matrimonium & iuramentum non operatur in præiudicium tertij cui ius sit quæsitum, licet in feudo nouo non tamen iure antiqui concesso; & in merè hæreditario legitimatus admittatur, in feudo ex pacto & prouidentia, vel mixto, legitime natum non excludi à legitimato maiore vsque ad nu.70. & quod dictum fuit legitimatum per subsequens ex statuto fœminas excludere & substitutum ex dispositione hominis amp. 1. in matrimonio putatiuo si in bona fide per decennium steterint n.70. Veral. dec. 25. par. 2. amp. 2. etiam si matrimonium fuerit in articulo mortis contractum de communi Burs. conf. 10. num. 10. & Gall. d. excep. 1. n. 81. amp. 3. si nati sint in clamdestinitate dūmodo postea matrimonium in facie Ecclesiæ contractum sit licet postea impedimentum detegatur de communi Gall. supra. n. 83. amp. 4. matrimonio contracto inter nobilem & rusticam seu meretricem iure cano. inspecto quod debet attendi de communi & iudicando seruata Marza. de fideic. Q. 30. in fi. Osasc. dec. 154. Burs. conf. 10. n. 9. & Gall. supra. n. 87. sed primo. lim. quando ex damnato coitu nati essent puta adulterio incestu & huiusmodi, vel si legitimandi consentire noluerint, & 3. si matrimonium fuisset clamdestinè contractum si impedimentum detectum sit, quia clamdestine contrahentes licet non præsumantur coniuges quoad se, quo ad filios tamen matrimonium legitimum præsumitur Mant. de vlt. vol. lib. 11. tit. 12. n. 13. Ceph. conf. 431. n. 92. Gall. supra. n. 93 & seq.

Legitimati etiam per rescriptum etiam ex coitu damnato orti omnia iura habent quæ & legitime nati & patri succedunt simul cum filijs legitimis fratribus, & alijs agnatis patris, eis legitima debetur & eius supplementum, rumpunt patris testamentum, & fratris querelant turpi instituta persona, ex lege succedunt proximiorem agnatum vocante, vel legitimos & naturales etiam si spurij essent, antiquis tamen natalibus restituti, excludunt substitutum si sine liberis legitimis & naturalibus institutus decedat nisi mentio de legitimè descendentibus facta sit; ei competit remedium l. si C. de natu. lib. & l. iubemus C. ad Treb. & l. cum accus. de cond. & demon. & l. genera liter. C. de inst. & subst. & l. cum acutissimi C. de fideic. & l. si vnquam C. de reuo. don. & consuetudo Bulgari, & omnes leges exorbitantes & stricti iuris loquentes de

legitimis

legitimis, seu de legitimis & naturalibus & eorum legitima aucta est de triente ad semissem, & fœminas ex statuto per masculos excludunt Gall supra.excep. 3.n.1.& seq. vsque ad n. 20. non tamen succedit in feudo, & emphiteosi maxime Ecclesiæ nisi ad ea fuerit legitimatus etiam honorifica & concessa pro natis ex legitimo matrimonio & ex pacto & prouidentia n.20.& seq.ex Burs.cons.85.n.19.& seq. Rot. dec.378.par.1. diuers. ad hæreditaria vero admittetur & si non sit feudorum mentio facta si primi vel vltimi hæres sit sanguinis vel hæreditatis etiam feudorum non facta mentione dum naturalis ad omnia & singula fuerit legitimatus nisi aliter constet ex lege consuetudine vel hominis dispositione n. seq. lim. tamen primo in legitimatione nulla puta ex parte legitimantis, legitimandi, citationis defectu, & exprimendis non expræssis; ex parte legitimantis licet non recognoscentes superiorem & ab eis potestatem habentes legitimare possint etiam si non possint hāc facultatem aliter probare nisi quia immemorabili tempore ea vsi sint potest esse nulla ex parte legitimādi, loci, bonorum, & potestatis legitimantis quia legitimandus ei subditus non esset, nisi Papa esset qui potest legitimare non subditum, in temporalibus, & in loco non suo nisi nollet matrimonium tangere sed cum prole simpliciter dispensaret quoad effectum successionis Gall.supra.n.33.& seq. vbi etiam ex Laud. de legit.n.86.& seq.inquit quod si Papa dispenset circa gradus à lege Dinina prohibitos puta inter ascendentes & descendentes, & collaterales in 1.& 2. gradu vel à iure cano.in 3.& 4.dispensatio cum prole futura tantum procedat, cum in illis casibus Papa non possit legitimare nisi vt ex nunc non autem vt ex tūc.

Loci respectu legitimatio in alterius iurisdictione facta nulla est sine consensu vel licentia Domini loci siue Imperator vel Papa legitimet de magis cōi. Paris. cons.1.n.103.lib.1.& Gall.supra.n.40.& seq.1.lim. quando in alieno loco facta fuit etiam non subditi instante patre de cuius præiudicio ageretur de magis communi Alex.cons.11.n.11.lib. 3.& Rol.cons. 86.lib.1.& Gall. supra. nu. 48. & patre instante non opus est licentia Principis loci de communiori Alex. d.cons.11.Paris.cons.10.n.118.lib.2.Veral.dec.146. & seq par.2.Gall. supra. n. 49. subdens idem si pater ratificet legitimationem ex Put.dec.222.lib.2 & nu. seq. voluntariam iurisdictionem in alieno territorio exerceri posse vt est legitimatio ex communi probat iuramento iurisdictionem ibi non exercendi non obstante; sed si de non subdito facta sit in loco subiecto legitimanti non valet quo ad bona in alieno territorio sita Gall.supra.n.60.vbi etiam posse Imperatorē legitimare suum subditum clericum in sacris sic enim clericale priuilegium non minuitur. nu. 61. quo casu clericus laico potest se submittere n.seq.

Potestatis defectu nulla est legitimatio facta per non habentem tam amplam potestatem in casu particulari, & ideo potestas legitimandi spurios ex quocumque illicito coitu ad odiosa non extenditur puta ex sacrilegio vel monacatu Bero.cons.172.n. 19. lib. 2. Decia.cons.40.n.48.lib.3.Gall.d.except.3. n. 65. & sequent.

Temporis defectu nulla est si post tempus in priuilegio concessum legitimatio facta sit si de tertij prçiudicio agatur Gall.d.excep.3.n.68.& seq. licet non amittat Comes priuilegiū non vtens mille annis si casus vtēdi non venerit n.73.& seq.vbi etiam proprium filium legitimare posse si verba priuilegij adeo ampla essēt vt ipse Princeps maius non posset ius habere vel vbi causæ cognitio non exigeretur.

Legitimandi respectu nulla est legitimatio si inuiti facta sit, requiritur enim eius consensus saltem tacitus, & ratificatio saltem post mortem parentum nisi esset infans, furiosus, absens & ignorans vel si naturales rescripto legitimati occultassent eorum matrem quā pater vxorem ducere volebat Rosel.de legit.rubr. de causa materiali.n.4 & seq.Gall.d.excep.3.nn. 78. & seq.absentis tamen ratificatio in tempore fieri debet cum plena scientia vt per eum Rota.dec.100.nu.43. nonis.diuers.

Citatione agnatorum omissa vel nulliter facta corruit, legitimatio quæ cognitionem causæ requirit distinguendo quod aut legitimatio fit viuo patre ac de bonis de quibus pater disponere potest, & valeat; secus si de emphiteosi feudo, aut fideicommisso agatur; valet etiam facta sine patris licentia si a patre sit ratificata, vel eo mortuo ex patris voluntate, sine ea vero non valet in præiudicium eorum qui citari debebant, licet legitimatio valeat si non sit facta mentio agnatorum, cognatorum, & iurium iam delatorum; at eorum & iurium facta mentione per habentem potestatem absolutam prçiudicare intendentem si expræsse constet citatio non requiritur, non enim potest Princeps sine causa expræssa iuri quæsito præiudicare licet possit in spe quærendi Rot.dec. 368. n. 16.par.1.diuers.Gall.de excep.succes. 3. n. 87. & seq. vbi etiam ponit plures nullitates citationum & per comparitionem non sanari si nulla sit defectu iurisdictionis n.161.Pereg dec. 10. vbi de facta mortuo patre sine eius iussu (nisi Princeps ex certa scientia & potestate plena ad effectum succedendi legitimaret) non obesse agnatis quibus esset ius re quæsitum non citatis, si vero spe non pariente ius æstimabile pecunia puta speratæ hæreditatis viuentis hos citari opus non esse etiam in dispensatione; secus si spes æstimabilis esset puta substituti ex cōmuni nisi Princeps ex certa scientia & potestate plena legitimasset, vel citatis ac non citatis in suis tamen terris & subditis suis; in comite secus. Sed nullius citatio nec mentio requiritur quando petens legitimationem de bonis suis libere disponere poterat Rota.dec.319. nu. 9. & seq.par.5 diuers.& 371 n.7.

Causæ etiam defectu corruit legitimatio quam pater exprimere tenetur, & qualitatem filij naturalis, spurij, adulterini, incestuosi & huiusmodi, & agnatorū mentio fieri debet, ac spurictatis duplicis, & impedimenti matrimonij Gall.supra.n.164.& seq. subdens Principem ex absoluta potestate spurios prædictos legitimare posse cum clausula derogatoria vel legitimis exæquare vbi Princeps & Comes legitimare nō possunt Pereg.dec. 11. n. 11. sufficere pro causa quod patre instante facta sit.

Obreptio & subreptio legitimationem vitiannt ad partis instantiam factam & gratiā 1. Lim. quando Princeps supplet in rescripto omissa 2. quando non fuit illud expræssum quod facilius Princeps ad gratiam induxisset 3.quando id non foret exprçssum circa quod

Princeps

Princeps tacitum à supplicante cogitare potest. 4. si gratia facta sit per motum proprium Veral. dec. 160. par. 1. & 49. Rot. dec. 122. par 1. diuers. Gall. d. excep. 3. n. 180. & seq. vbi etiam ex Vini. dec. 124. n. 7. clausulam ponit subreptionem tollentē Rot. dec. 100. n. 8. & seq. vbi duplex vitium exprimi debere nisi legitimatio verbis amplissimis facta esset quouis modo, prædictis grauiori, & magis prohibito etiā speciē concubitus immutante & si de mente Papæ constet in omni defectu legitimandi nouis. diuers. & maxime. si motu proprio facta sit & dec. 316. par. 5. din. vbi etiam qualitatē exprimi deberet quæ alterat naturā concubitus vel illegitimitatis, non quę grauat vitium parentū loquens de viro qui occidit vxorem non pro matrimonio contrahendo, sed liberius libidine exercenda nec ideo dire mitur matrimonium, sed cōtrahi impeditur nec spurietas oritur.

Filius sacerdotis vti natus ex coitu damnato parentibus non succedit, sed legitimatus cum veniente ab intestato ad medietatē patrimonialiū admissus fuit ab Imperatore legitimus, valet autem si à Papa facta sit Pereg. dec. 11.

Filiorum legitimorū & naturaliū mentio fieri debet ac nepotum legitimationis tempore primum locū tenētium, quoad alios tamen quorum mentio facienda nō erat nocebit, nec omissio vitiabit si Papa de eis constet non curasse Rot. dec. 100. n. 10. 25. & seq. nou. diu.

Legitimatis sine descendentibus vita functis si per subsequens matrimonium ascendentes succedunt, siue per rescriptum si natalibus restituti sint, vel per curiæ oblationem quo ad bona loci curiæ etiā non consentientib. agnatis, & si fratres cum ascendentibus concurrant simul succedūt & ipsi agnatis & cognatis succedunt Gall. de excep. succ. tit. 4. excep. 3. n. 142. & seq. transuersales etiam inter se succedunt siue per subsequens, vel per rescriptū cum restitutione nataliū, vel quoad omnia facta legitimatione etiam si consensus agnatorum non interuenerit in legitimatione, si legitimatio de ordine patris facta sit, vel eo vita functo à Principe seruatis seruandis, & data validitate legitimationis, secus si per oblationem curiæ facta esset excep 4. n. 39. & seq. succedit etiam legitimatus sicut legitimus & naturalis, & substitutum excludit etiam si patri postea legitimus & naturalis oriatur, si legitimatio legitimè facta sit, & in testamento non sit clausula codicillaris in futurum concepta, vel non sit habilitatus ad partem tantum per patrem assignatam, vel sit posita clausula sine præiudicio venientium ab intestato, qui extent ac succedere velint vsque ad 4. gradum, vel si legitimatus non obierit viuo testatore, vel legitimatio inscio patre a Principe facta non sit. tit. 1. excep. 2. par. 3. n. 38. & seq.

Pacem legitimatus ex statuto requisitam ob remissionē banniti facere potest Ang. cons. 401. n. 4.

Legitimatus in lege exorbitanti & correctoria nomine legitimi continetur & ideo non computat fructus in trebellianicā, & rescripto legitimatus ad postulationē patris vere legitimus censetur & quartā vtrāq; detrahit alienationis prohibitione nō obstante Pereg. dec. 35. n. 5. 17.

Legitimatus matrimonio subsequenti dicitur vere legitimus & legitimè natus, & ad Episcopatum, & Ecclesiasticas dignitates admittitur & ad omnia ad quę legitime nati admittuntur tam in dispositione legis quam hominis nisi ex legitimo matrimonio nati & procreati vocati sint & non aliter Peregr. decis. 107. matrimonium etiam probatur nominatione coniugū in actibus præsertim seriosis, matrimoniali tractatu & fama viciniæ; & probata amissione libri Parochi, & vbi incidenter deducitur pro legitimitate prolis illa tria, vel alterum eorū sufficit; nec obstat Conc. Trid. si dictus liber non reperiatur puta ob pestem & ex cohabitatione & tractatu matrimoniali per decennium dec. 108. ita per Sacr. Congreg. super Concilio dicens fuisse responsum dec. 108. vbi etiam ex cōi spuriū per subsequens legitimari ad effectum in bonis paternis succedendi. Ad Cardinalatum autem admitti nō posse subsequenti etiā matrimonio legitimatos, aut super defectu natalium à Papa dispensari nec eorum affines & consanguinei sine Papæ dispensatione in assūptione ad Cardinalatum Leo. in thes. fori Eccle. c. 2. n. 14. 15. & spurius legitimatus subsequenti matrimonio etiam sine dotalib. instrumentis etiam in terris imperij de communi Gome. dec. 24. lib. 1.

Legitimatus rescripto eū fiat agnatus, & iura agnationis consequitur ex communiori ad retractum sanguinis admittitur Lamb. de contr. mul. glo. 19. n. 6. & seq.

Dispensatione concessa pro matrimonio nulliter contracto inter consanguineos, vel affines intra 4. gradū ad prolem legitimandam, licet gratia non possit effectum habere quoad matrimoniū ob mortē alterius coniugum superuenientē, valebit tamen quoad prolis legitimationem in præiudicium etiam ab intestato venientium Aneh. cons. 409 Rot. dec. 207. par. 1. diu. Gonz. reg. 8. cācel glo. 5. §. 9. n. 57. Put. dec. 483. par. 2.

Papa etiā quoad temporalia dispensare nequit ac legitimare (sed quoad spiritualia seu Ecclesiastica) extra loca suæ iurisdictioni temporali subiecta, prout nec secularis Princeps quoad Ecclesiastica, nisi in radice matrimonij dispensaret, quod etiam parētibus defūctis & per alios bonorū possessione quæsita facere potest Put. dec. 483. lib 2. Molin. de primog. lib. 3. c. 2. n. 12. in fi. Peregr. de fideic. art. 24. in fi. receptissimam probat Sanch. de matr. lib. 8. disp. 7. n. 1. & 6. & prolē habitam non ex matrimonio irrito, sed ex coitu concubinario non potest Papa legitimare quoad temporalia extra loca suæ iurisdictionis temporalis Pereg. supra n. 76. Sanch. sup. n. 7. nec si impedimentum iuris diuini naturalis matrimonio obstabat n. 8. nec si proles ex professo orta esset, secus si ex constituto in sacris ordinibus n. 9. nec posse etiam si matrimonium nullum fuerit defectu consensus, quia naturali iure irritum est, si naturale impedimentum & defectus consensus sit certus, vbi enim dubium foret posset in radice matrimonij dispensare n. 10. post Moli. sup. nō posse etiam Principem secularem legitimare prolem ex irrito matrimonio, vt capax sit ordinum & cœterorū Ecclesiasticorum nec potest filium Regis patris consensu ad regni successionem Lanar. cons. 1. n. 17.

Radice autē matrimonij dispensare Papa dicitur, primo quādo matrimonium initū non erat, & ad illud ineūdum dispensatio impetratur, & tūc proles antea suscepta non legitimatur nisi secuto matrimonio Sanch. supra n. 15. & seq. secunda si Papa dispenset, vt matrimonium prius initum iteretur non legitimabitur spuria proles nisi expræssum sit Coua. in 4. decr. 2. par. c. 8. §. 8. n. 13. Moli. sup. n. 10. Sanch. supra n. 18. secus dicēs si prolis naturalis esset quia orta ante matrimo-

nium initum. n.19. ex communi, & quoad spiritualia tantum legitimare censeri nu. 20, vbi idem si prolem legitimam efficeret n.21, Moli. d.n.10, Pereg. supra. n.80, Gamma.dec.453, n.2. Coua.d. n.13, tertio si vt ex tunc super matrimonio irrito dispensaret, idest ab initio contractum legitime censeri, dispensasse in radice dicetur, & prolem quoad omnia in terris sibi temporaliter subiectis legitimasse de communi omnium Sanch. sup. n.22. quarto matrimonio, & prole legitimata a Papa, censetur in radice matrimonij dispēsasse, & legitimatio quoad omnia plenissima erit. Anch. cons.409.n.5. Laud. de legit.art.2.n.85, Coua.d.n 13. Pereg.d.n.77. Sanch. supra n.28. qui tenet, vel prolis mentionem exigi, vel dictum fuisse, vt ex tunc.

Non dicetur verò in radice matrimonij dispensasse, nec proles quoad omnia legitimata; primo si post primum initum nulliter matrimonium dispensaret, vt valide iniretur hac iuncta clausula prolem susceptam si qua sit & suscipiendā exinde legitimam decernēdo Sanch. sup n.23. nec quādo Papa dispensaret in matrimonio irrito cōcedens licentiā in eo permanēdi perseuerādique Cou.d.n.13, Sanch. sup. n.24.25. 3. nec si Papa vsus sit verbo legitimationis ita vt disposuerit prolem succedere ac si de legitimo matrimonio nata esset Capr. cōs. 1.n.7. quod non admisit Sanch. supra.n.29.

Legitimatio impetrata antequam quis haberet filium legitimum & naturalem nulla illius facta mentione, valet etiam filio nato, quia legitimatio non ad solum successionis effectum, sed & ad alios fit, & licet viuente filio legitimo & naturali effectum non habeat successionis in præiudicium d. filij mortuo eo patri legitimanti succedit Cast. cons. 22. lib. 2. Cancer. var. res. par. 1. cap. 3.n.77.

Inuitus quis non legitimatur nec etiam per matrimoniū nisi filius naturalis matrem occultaret, ne pater eam vxorem duceret Tiraq. de nobil. c.7.n.41. & seq. Gonzal. reg. 8. cancel glo.58.n.8.9.

Comes a Papa vel Imperatore legitimandi potestatem habens; non potest filium suum legitimare nisi ei fuerit expræsſè concessum ex cōi Add. ad Alex. cons. pen. lib.5, Marta de succes. lega. par. 1. Q 16. art. 2 n. 1.

Principes sçculares non possunt quoad ordines, & Ecclesiastica legitimare Sanch. de matr. lib. 8. disp. 7. n. 11.

Commissarij cruciati dispensare possunt vt matrimoniū contrahatur & ex eo proles legitimetur Sanch. supra. disp. 6.n.23, & seq.

Legitimatio ex illicito coitu natorum fieri non potest in præiudicium legitimorum nisi expræsſè concessum sit Marta d.Q 16.art.1.n.16. & nisi de potestatis plenitudine Q.18. art 2 n. 12.

Sacerdotis filius ab Imperatore legitimari potest Achil. dec.7. qui fil. sint. legi. Marta. d. par. 1. Q. 18. art. 2. sed clericus clerici filius nō potest à Principe seculari legitimari. Diana. resol. 111. par. 1. tract. 2. nec clericum nec eius filium quoad patri succedendum ex veriori licet valeat legitimatio Gras. eff. clericat. 35. infantis legitimati consensus tacitus sufficit ex scientia cum taciturnitate procedens Moz. de matrimonio. col 4.n.16. amp.9.

Magnatum filijs exceptis à potestate legitimandi comiti data de existentibus in potentatu, vel baronia, intelligi tradit Bal. in c. innotuit n. pen. de elect. Sanch. de matri. lib.8. disp.19.n.2. in fi.

Legitimatio dicitur etiam limitate facta de magis cōi. Marta, d.Q.18. art.2.n.6 & seq.

Vulgo quæsiti à patre cogniti legitimari possunt Mart. d Q.16. art.1.n.21.

In dubio puta ex varietate Doctorum pro legitimatione & matrimonio iudicatur Cassado, de spons. dec. 1.n.7. in fi. Gutier. pract. QQ. lib.2. Q.105. in fi.

Primogenitus legitimatus secundo genitum excludit ex communi Cabal, resol. cri, 112. n.25.

Bona fides vnius coniugum & putatiuum matrimonium sufficit pro legitimatione prolis de cōiori. Moz. de matrimo. col.4.n.16. amp.11. Thes. Q. foren. 94. lib. 3. vbi idem si alter coniugū altero viuente secundas nuptias ignoranter contraxisset Gutier. d. Q.105, n.9, Garz. de benef. par.7. c.2 n 30, Mart. sup. Q.7. n.1, & in fideicommisso succedere vocante filios de legitimo matrimonio art.2. & in feudis & dignitatibus Ecclesiasticis art.3. Rota. dec. 3.n.10, coram Caualer. 257. cri. per Farin. vbi etiam sufficere quasi possessionem matrimonij coloratam si de legitimitate, & successione agatur & 277. vbi matrimonium probari ad effectum successionis & legitimitatis leuiorib. probationibus vbi adminicula ponit constito etiam de præcedenti cōcubinatu 354, vbi de nato ex incestis nuptijs, & quod diutina cohabitatione dispensatio præsumatur, & dicit Viui. dec. 14. alterius ignorātiam sufficere, quæ præsumitur si palam contraxerint; non tamē legitimabuntur matrimonio cum ea contracto cum qua prius scienter adulterio commisso filij orti essent Thes. supra Soarez. tit. de toto Gome. n.8. & seq. nec in præiudicium tertij puta substituti Thes supra; nati autem ante matrimonium statuto, de legitimis, ac legitime natis continentur Moz. supra, n 17. Mart. d. Q. 18. art.6 licet autem matrimonio sequenti legitimati ad ordines sacros & beneficia Ecclesiastica admittātur non tamen ad Cardinalatum Moz. d.n.17. Garz. de benef. par.7. c 2.n.18 Gall. de excep. succes. 2. nec impediet medium matrimonium Moz. d.n.16. ex cōi. amp.10. & per secundas nuptias legitimari ex cōi Medic. reg. 2. inter regulas 1, V. diuers. tom. 2, lib. 10, fol. 22 vers. legitimatio. succedent etiam legitimati matrimonio subsequenti in feudo & emphiteosi Ecclesiæ Moz. d.n.17. Ceph. cōs. 23.n.114. de cōiori Mini. obs. 42. cent. 5. Ricci. collect. dec. 832. Viu. dec. 519. Gallus de excep. 2. matrimonio etiam in articulo mortis contracto legitimantur, Soc. in l. sed est n. 2. vbi limitat quatuor modis de libe & posth Sanch. de matr. lib.7. disp. 105. Gab. cons. 24. lib. 1. Marta. d. Q.18, art.4 n. 30, Gall. de exe. 2.n 81. & licet nati sint ex muliere nō retenta in schemate concubinatus Moz sup. amp. 2. & omnis spurius ex solutis natus ex magis cōi Matt. cōi. opi. vers. legitimus, & quidē quoad omnia matrimonio sequenti legitimantur ac si initio ex legitimo matrimonio conceptus esset de cōi omnium Moz. sup. n.17. & legitimi etiam sunt nati ex coniugib. mutuo castitatis voto legatis, & post viri religionis ingressum ignara vel contradicente vxore Sanch. de matr lib 9. disp. 38. & substitutū excludent d. disp. 105. n.8. ex receptissima idem probans si fraudandi substitutū animum habuisset contra cōem ferè omnium sententiam Rot. dec. 100.n.52. nou. diu. bonā fidem initio matrimonij sufficere.

Non legitimantur verò sequenti matrimonio nisi dotalia instrumenta præcesserint Moz. d. col.4.n 16. amp. 6. & n.17. Garz. de benef. par.7. c.2.n.29. Ricc. colle. dec.

dec. 832. secundum ius ciuile nõ iure cano. vt per eos; & quod dicunt de iure ciuili non procedit nullis legitimis filijs extantibus, secus si extarent Mart. d. Q. 18. art. 5. in fi. vbi Rot. Rom. ita iudicasse ait.

Nec nati ex viro nobili & muliere vili, vel meretrice Soarez. tit. de los casamientos n. 32.

Contrarium tenet Moz. supra amp. 7. & Gall. d. excep. 2. n. 85. & seq.

Nec nepotes ex eo legitimantur patre præmortuo de magis cõi Moz. sup. n. 17. vers. similiter.

Nec incestuosi ex consanguineis orti Gallus supra n. 93. nisi Papa super matrimonij radice dispensasset, vt dixi in tract. legitimatio. tit. 9. n. 98.

Nec spurij nec adulterini cum eorum matrimonio contracto mortua vxore legitimantur. Garz. de benef. par. 7. c. 2. n. 33. Gall. d. exc. 2. n. 93. Ricci. sup. vbi de natis ex coniugato & soluta; vel si ex coitu damnato orti sint Meno. consl. 615. n. 35. Intrigl. sing. 51. lib. 3.

Contrarium probat Pereg. consl. 22. n. 5. lib. 3.

1. Lim. primam nam possunt ab Imperatore quoad successiones & honores ad primæua naturæ iura restitui Gall. sup. excep. 3. dixi d. tit. 9. n. 111.

2. Lim. non procedere nisi cum copula probetur etiam fidei datio de matrimonio contrahendo Rot. dec. 64. n. 10. cri. per. Farin. vbi etiam confessionem coniugũ datæ fidei collusionis suspicione cessante ad matrimonium dirimendum sat esse.

Nec si matrimonium non sit in faciem Ecclesiæ contractum Moz d. col. 4. n. 16. Garz. d. c. 2. n. 31. de communi quo ad effectum successionis Marta. d. Q. 18. art. 6. n. 11. vbi reijcit Sanch. de matrimo. lib. 3. Q. 44. contrariã opinionẽ cõem testantem Gall. d. excep. n. 95.

Nec matrimonio non probato Put. dec. 72. lib. 1. vbi ad effectum legitimationis probari instrumento dotali fama, & reputatione, & Ricci. d. collect. dec. 832. & præsumptum sufficit Mart. d. Q. 18. art. 6. n. 18. & seq. vbi etiam sacram Congregationem declarasse Consilium loqui de sponsalib. per verba de præsenti, vel si de futuro cum copula secuta & non aliter sess. 24. c. 1. de reforma. matri. Rot. dec. 142. coram Cauaier. vbi ad effectũ legitimitatis probari coniecturis, & leuioribus probationibus, & 444. libro parochi probari etiam denunciationibus omissis; & si de successione agatur præsumptiones sufficere dec. 62. cri. per Farin. & 73. semiplena probatione cum coniecturis probari 322. 277. 317. vbi tamen concludentem requiri si de fœdere matrimonij agatur, sed fide parochi & fama probari si nõ agatur de alio dirimendo. Illegitimitas verò dispensatione probabitur Rota. dec. 425. par. 1. & leuiores probationes sufficere, si de matrimonio incidenter agatur puta transumpto cum adminiculis, confessione procuratoris reuocata, scripturis informib. Rot. dec. 79. coram Cauaier. & 150. inquit non esse legitime natos ex ea quæ sciebat viuere primum virum, dum secundo nubit.

Nec nisi matrimonium in facie Ecclesiæ, & bona fide inter prohibitos contractũ sit Moz. d. n. 16. amp. 11. nec inualido Garz. d. n. 31. Rot. Auen. dec. 6. n. 6. Ricc. supra.

Rescripto Principis fit legitimatio Rot. dec. 368. par. 2. recentis. etiam si verbo legitimamus additum sit dispensamus amp. & lim. Gall. de excep. suc. 3. exc. non tamen in feudo succedere nisi per habentẽ potestatẽ ad feuda legitimandi Moz. sup. n. 17. Regul. V. I. tom. 2. fol. 23. Minf. cent. 3. obs. 42. Ricci. d. dec. 832.

Nominatione filij nõ fit legitimatio si ex muliere natus sit quæ honeste copulari non potuisset ex qualitate familiæ viri, vel morib. Ciuitatis Duen. reg. 348. præsumitur tamen in dubio digna Cast. cõs. 429. vers. 2. lib. 2. Duen. supra nec vbi nominationis tempore matrimoniũ parentes contrahere non potuissent dixi d. tit. 9. n. 249. sat tamen erit natiuitatis tempore potuisse Castr. sup. n. 1. Duen. sup. nec si mulier obijsset Duen. supra Cassa. in cons. Burg. rubr. 8. §. 3. n. 16. vbi tamen se remittit ad Card. & alios in c. per tuas, qui fil. sint legit. dissentit tamẽ Cast. sup. & Bal. cõs. 195. n. 2. lib. 3.

Religionis ingressu secuta professione fit legitimatio Marta. de suc. leg. par. 1. Q. 26. art. 1. n. 8. Soarez. alleg. 25. vbi necessariũ hæredẽ esse; & spurios non succedere parentib. secus in naturalib. legitimatis Mart. sup. n. 9. nõ petet supplementũ legitimæ contra testamentum Thes. Q. foren. 75. in fi. lib. 3. Graf. eff. clericat. 57. vbi idem de clericatu, & succedere parentib. sed ad prælaturã sine Papæ dispensatione non admitti.

Matrimonio cũ legitimo muliere illegitima contracto legitimatur, patrique succedit Arno. solilo. 25. Gram. vot. 4. n. 20.

Extra suam iurisdictionẽ legitimare quis non potest etiã Imperator de magis cõi Matte. cõi opi. verbo. legitimus. vers. Imperator. Papa verò quoad spiritualia potest Garz. de benef. par. 7. c. 2. n. 40. & in consequens quoad temporalia & ita decisum probat; nec potest Imperator & eius comes in terris Ecclesiæ quoad bona in eis existentia ex cõiori Matte. d. verbo. legitim' & idẽ quoad territoria Principum non recognoscentiũ Papã, vel Imperatorẽ Senat. Dol. dec. 82. n. 18. & seq. vbi de facta ab Imperatore vt nõ operetur Burgũdię, nec nõ subditũ posse legitimare quoad bona alterius territorij Meno. consl. 537. n. 9. eũ patris consensu potest vbique fieri Senat. Dola. dec. 32. n. 27. de communiori Scain. dec. bono. 108. n. 92. non posse in alieno territorio sine tertij nec præiudicaretur consensu Dolan. supra n. 25. subdens requiri subditum esse, & legitimatum simpliciter in alieno territorio.

Qualitates plures quæ impedirent legitimationem exprimi debent Reg. V. I. tom. 2. fol. 22. vers. legitimationis Soarez. alleg. 12. n. 37. de cõ Senat. Dolan. dec. 82. n. 11. & seq. vbi de nato ex sacerdote & soluta.

Probatur confessione patris quam nequit hæres impugnare nec legitimatus hoc casu tenetur authenticum legitimationis exhibere Alcia. consl. 447. n. 3.

Carere filio legitimo & naturali oportet petentem legitimari naturalem Coua. var. resol. lib. 1. c. 20. n. 8. Gutier. cano. QQ. lib. 2. c. 15. n. 97. probantes numeri filiorum exigi mentionem si de eorum præiudicio agatur pro rata paternæ successionis minuenda non ad alium effectum eis non præiudicialem Marta. de suc. lega. d. par. 1. Q. 18. art. 2. n. 11. & legitimorum mentionem fieri debere ex cõi Port. lib. 3. concl. 3. & in facta post mortem patris distinguit Pereg. dec. 10.

Consensus seu ratificatio legitimandi non requiritur si à Principe facta sit ex cõi. Gutierez. consl. 20. n. 8. nec in facta per subsequens matrimoniũ Moz. d. col. 4. n. 16. amp. 9.

Filiatio in petitorio & consanguinitas ex tractatu nominatione & huiusmodi probatur ex cõiori Crau. consl. 249.

249.n.2.3.Rot.dec.268.n.5.corā Caual.vbi inter patrem,& filiū, virum & vxorem nominationem,& tractatum probare non inter alios sed coniecturis & præsumptiuenib. probari cū sit difficilis probationis Cabal.conf.48.n.25. par. 1. retro legitimum reputatum talem præsumi, nisi contra probetur Rot.dec.46.corā Caualer.vbi ex vnico actu tractatus, ex nominatione cum institutione, testib.qui parentes cognouerint, ac matrimonij notitiā habuerint & dec.76.par.1. recentis.vbi nominatione alimentis,& publica reputatione & 199.vbi de successione patris non tertij,de habitatione conditione, baptizatione instante patre, tractatu, educatione, confessione patris, & publica voce & fama.279.cri.per Farin.vbi etiam de illegitima & confessione matris,& quod filius eius præsumatur qui tempore conceptionis assidue cū matre conuersata esset etiā si cum alijs mater conuersata esset & 285. & in nato ex concubina domi retenta 332. 223. par. 2. filiationē ac legitimitatem probari testibus de eorum scientia deponentib per legis præsumptiones& dotationem & ex viro non ex adultero natam præsumi, si domi natus sit quam vir & vxor in figura matrimonij habitabant veramque filiationem probari Thes. Q. 103.lib.3.Rot. dec. 164. par. 1. recentis. & si adulter accessum haberet nisi viri absētia probaretur &Thes. supra &441.quæ posita est post dec. 496. vbi etiā coniecturas adulterij non obstare, ad effectum tamen excludendi præsumptionem natiuitatis ex adulterio probari debet superuiuentia viri per allegantem ex viro ortum tempore conceptionis, vitam enim seu superuiuentiam allegans probare tenetur ex Coua. var.lib.2. cap.7. n.6, vers 3. Lamb.de contract.mul. glo.9.n.4 & sequent & dicit Surd. conf.1.n.54. & sequent. duabus coniecturis probari, & si in domo viri natus sit, ex eo præsumi; adulteri autem, si in domo adulteri, sed filij legitimitatē probari debere cū non præsumatur legitimus,& quidem plenè Rot dec.117. par.1.recent.maxime si pro illegitimitate coniecturæ concurrant, tuncque coniecturas vrgentiores requiri Rota.dec.cri.72.171.244.per Farin. At si filius sit in possessione bonorū & filiationis se legitimū probare nō tenetur Gutier.pract.QQ.lib.2.Q.112.secus dicēs in agente,vt naturalis, vel legitimus,tunc in qualitates istas probare teneri, idē in reo dicens quādo actor vt agnatus peteret non confitendo filiationē, reo se filium excipiente. Non tenetur etiā se filiū probare legitimū coniecturis pro legitimitate extantib. Peregr. conf.2.n.50.lib.1.per instrumenta dotalia testibus in facto de recenti probari debere fama, testib. de auditu,vel scripturis in antiquis Rota.dec.123.corā Canal.vbi libro priuato probari cohabitatione, tractatu,coniugū quietatione dotis,& successione filiorū in parte debita legitimis, ex admissione ad ordines ex cohabitatione coniugum decennali, & si essent in gradu prohibito. Coniecturæ filiationis; cohabitatio maris & fœminæ Rot.dec.279.332.crim per Farin. vbi etiam de educatione & expensis à patre naturali factis pro filij baptismo liber autē baptismi adminiculatur & iuncta nominatione vt filij in institutione nō in legato dec.641.par.1.recentis.& dec.18. par.2. ex nominatione institutione à patre facta, diuisionis instrumento, ac testib.de cōi reputatione iunctis adminiculis probatur & dec.2.&578.& in petitorio famā nō probare sine requisitis, licet hoc non seruet,sed cōtenta sit testes publice dici audiuisse Granuc.theo. 22. n.6. Fari. Q.47.nu.259. Veral.dec.7.par.2.nec nominatione d.dec.164.maximè in prœiudicio tertij & dec. 645.n.4.par.2.recētis,& n.16. Lotter.de re benef.lib. 2.Q.11.n.112. nisi adminiculata sit in antiquis, nec nisi principaliter propter se facta sit Pereg. conf. 47. n.21.lib 2.vbi de nepote & consanguineo,& quando in articulo mortis filiam alteri cōmendauit, dotemq; reliquit d.dec.332.& vnicum instrumentū antiquum sufficere si disponat dec.2.par.2.recentis,nisi ad instātiā partis facta esset narratiua,tunc plura instrumenta requiruntur,& contra tertiū nō debent habere originem ab eisdem Veral.dec.347.par.3. Ex tractatu filij erga patrē arguetur Rot.dec.61.coram Caualer.279. cri.per Farin.641.par.1.recent.vbi tam quo ad legitimitatē, quā successionem &223.par.2.recent. vbi nō exigi requisita à Bar.in l. filiū. de his qui sui sunt, nisi alternatiue,ac dotatione probari. testib. etiā probari Rot.dec.641.par.1.& 123 par.2.recent.& matris assertione non tamē ei credi, si ex adultero ortum dicat Thes.d.Q.103.lib.3.Rot. d. decis.279. libro patris & batismi Veral.dec.314.par.1.& 645.n.3.par.2.recētis.ex legitimo matrimonio natum probari, si ad bona,& honores fuerit admissus vt talis & Rot. d. dec. 164. in fi. inpetitorio si de præiudicio tertij agatur vrgentiores probationes requirit,licet secus sit in possessorio filiationis & alimentis.

Quamuis autem si de successione agatur leuiores probationes sufficiant pro legitimitate secus tamē est,si fortiores pro illegitimitate cōcurrant, & de matrimonio agatur Veral.dec.210.par.2. Rot. decis.244. cri. per Farin.&264.n.53.par.5.diuers.& n.50. vitam ab eo probari debere qui in ea se fundat.

Et pro filiatione opus est probari talem esse filium talis, & quod fuit habitus & tractatus, vt talis Surd. conf. 1.n.41.Rim.Iun.conf.383.n.15.Viui.decis.212. n 7. & hoc in proprietate; nam in quasi possessione filiationis sufficit tractatus, nominatio, & publica fama. n.8.Sim.de Pret.conf.34.n.11.136.n 14.& vbi filius est, in quasi possessione filiationis, & legitimatus nō est opus probare legitimitatē Pereg.cōl.70. lib.2. nec alterutrum Rot.dec.223.n.2 par.2. recent. & legitimitas pro successione fideicommissi vocātis natos ex legitimo matrimonio vere & nō ficte probatur testib. de fama,idest quod dici publice audierint eū cōi reputatione, & adminiculis,vel cum vno teste certæ scientiæ, & confessione patris & quasi possessio filiationis sufficit, vel quod possideat bona patris, vel quod ex ea natus sit quæ vxor credebatur nō obstantib. testib. contrarijs; licet si de fœdere matrimonij agatur plene probari debeat & dec.201.nouis.diuers.par.5.vbi vera,& non ficta legitimitas requiritur sat esse matrimoniū etiam præsumptū præcessisse,maxime si nō agatur de matrimonio principaliter sed effectū successionis n.15.& si sit in quasi possessione legitimitatis et & ab illo causam habentib. prodest,& in cōcursu præualet probatio pro legitimitate n 39. & 747. n.5. par.2. recentior.& dec.264.par.5.diuc legitimū probari, si constet natum ex ea quę vxor credebatur,& ex his qui legitimi coniuges se reputabant & ex cōi reputatione iuncta fama,vel coniecturis & matrimoniū præcedēs probatur,si coniuges se pro legitimis reputabant si nō

agatur

agatur de præiudicio alterius matrimonij, & matrimonij præsumptio iuris, & de iure oritur ex tractatu & copula secuta & nutu ac signis, & si principaliter non discutiatur sed incidenter pro successione leuiores probationes sufficiunt, & legitimum præsumitur. & dec. 363. n.2 nati ex adultera nisi probetur maritum ad eam accedere non potuisse, legitimum censeri coniecturis etiã & adulteri, & mariti probari de quib. dec.409. Rot. dec.7. coram Coccino. & 64. & 98. Gomez.dec.77.lib.1.

Consensus patris in legitimatione requiritur, nec post mortem fieri sine mandato potest, nec spurio sufficeret nominatio facta in testamento, sed naturali tantum Ancħ conf.241.n.2. Dec. conf.338. nu.9. Rota. dec.164. in fi.par.2.recentis.

Legitime natus censetur filius legitimatus Marta. de succes. lega. par.1.Q.18.art.1.& à legitimis non differre & art.5. statuto de legitimis contineri Gall. de excep.succes.2.excep. n.1. Ang. conf.401. n.4. in statuto pacis dandę Marta.supra.art.6. Arno. caut. 63. & vere esse legitimum si dispositio dicat habeatur & sit Medic. reg. 3. inter Reg. V. I. tom. 2. fol.23. Soc. conf.3.nu.17.lib.3.Rip. in l.1.n.38.de leg. 1. Marta. supra.art.7.n.16.secus probans communi vsu in contrarium n.13.& vere esse legitimum etiam legitimatione restricta art.2.& par.2.Q.4.art.5. n.20. & licet alij contrarium teneant, quos citaui in tract. legitimationis tit.14. n.2. primam tamen probaui magis communem & 2. non procedit in legitimatione per subsequens matrimonium, sed tantum per rescriptum n.8.& quod per subsequens matrimonium tam in dispositione legis quam hominis vere legitimus fiat Peregr.decis.107. & distinctionem quam posui n.9. probauit etiam Marta.supra n.10. & non differt à legitimis Rot.dec.100.n.5. nouis. diuers. vide infra in appendice. ad tract. Incapacis. vers. filiatio.

Legitimis, & naturalibus superuenientibus legitimatio non retractatur ex communiori Viui. decis.266. nu.8.

Suus hæres patri fit legitimatus & in patris potestate transit siue à Principe, vel per curiæ oblationem Soarez.in tit.de los pleitos n.6.Gall.de excep. 2. n.15.

Legitima debetur legitimato Viui. decis.213.nu.5. nisi ab intestato non possit succedere in præiudicium legitimorum Rot. dec.38. par. 2. recentis. vi clausulæ sine præiudicio ab intestato venientium & sat esse Comitem in eorum præiudicium legitimare non posse.

Fœminas ex statuto excludit de magis communi Marta. d.art.7. n. 11. præsertim si statutum dicat habeatur & sit &c. ex Soc. conf.3.n.17. lib.3. Rip. in d. l.1. n.38. Arno.d. caut.63. & licet plures contrarium teneant quos citaui d. tit. 14. n. 32. eorum opinio non procedit in legitimatis ex subsequenti matrimonio ex communiori Gall. de excep.2.n.18.

Testamentum rumpit legitimatus præteritus Marta. d. Q.18. art.1.n.6. vbi reijcit Peregr.de fideic. art.23. n. 28.dissentientem. Viui. dec.213.n.4.

Agnascitur parentibus & agnatis Manti. de vltim. volu. lib.8 tit. 12 nu.22. Meno. conf.1286.nu.21.22.& in fideicommisso relicto familiæ succedit Manti. supra. Sed non dici de familia, nec agnatis succedere nisi fuerit expressum Crau. conf.138. Marta.de succes.lega.d par.1.Q.18.art.1. n.6. & licet non contineatur statuto de agnatis loquente vt dixi d. tit. 14.n.86. fallit si ex communi vsu de domo censerentur Ceph conf. 591.n.13.Meno.lib.4.præs.88.n.14. Fusar. de subst. Q.354 n.6. 360.5.6. Rim.Iun.conf.563.n.31.Bello. Iun.cōs.11.n.8.Garz.de ben. par.7 c.15.n.46.& seq.

Substitutum excludit Marta.d.Q.18.art.8.Rot.dec.600. par. 1. recentis.quomodocumque ex soluto, & soluta natus sit Gall.d. exc.2. n.8. etiam filio testatoris, vel pia causa substitutus Peregr.conf.54 n.28. lib.2. vbi de filio naturali; nisi expressa qualitas esset naturales excludens Gall. supra n.28.& seq. vbi tamen post matrimonium natum, licet ante conceptum admitti n. 42. vel nisi dedecus testatori fuisset naturalem admitti vt dixi d.tit.14.n.10. licet contrarium teneant citati à Meno.d.præs.79.n.6.Marta.d.Q.18.art 8. n 23. vel nisi conditio loquatur de veris, iustis, & legitimis filijs de communi Marta.supra.n.17.Gall.d. excep. 2. secus probans de concepto ante matrimonium, & postea nato & vbi non succedent legitimati nec ex eis orti succedent. legitimatus verò de potestatis plenitudine substitutum excludet vt dixi d. tit. 14.n.153. prout & quando præiudicare voluisset Marta. supra n.19. Rot.dec.100.n.6.nouis.diuerso.

Monasterium etiam substitutum excludet sub conditione si sine liberis si sit capax Mart.d.art.8.n.34.sed. nō haberi loco filij ex communiori probat par.3.Q. 13. art.3. sed loco hæredis, nec delatam consequi hæreditatem mortuo monaco & art. 4. monasterium excludere substitutum etiam filium, sed si pro agnatione conseruanda grauetur filius monasterium eius vita vigente succedet Rota. dec. 151. par. 1. recentis. vbi posteritate vocata filiam monialem eius vita durante, & monasterium admitti, & impedire conditionem, si posteritas defecerit purificari, si temporalis sit exclusio substituti, & monasterium capax excludere substitutum, & si fideicommissum sit pro bonis in agnatione conseruandis institutum Rot. dec. 151. part. 1. recentis. vbi cippo domus vocato posteritate deficiente subdens ingressum retinere iura legitimæ successionis & suitatis & dixi d.tit. 14.n.179. & grauatus effectus clericus secularis substitutum excludet Marta.d.par.3.Q.13.art.4. n. 32. & monasterium excludet etiam substitutum in conditione si sine liberis legitimis, & naturalibus ab eo procreatis, vt dixi d.tit.14.n.188. vel ex suo corpore natis de magis communi Coua.var.lib.1.cap.19.n.11. ex cōmuniori nisi de primogenitura agatur, vel alia mens testatoris appareat, & Marta.de succes.lega.par.3.Q.2.art. 1.n.22.& Q.13.art.4.n.3. Idem subdens, si ante emissam professionem obijsset. Ingressus autem monasterium incapax non excludit substitutum Thes. Q. 36.lib.3.Gutier.cano.QQ. lib.2. cap.1. n. 62. & seq. subdens substitutum obeuntem ante monachum incapacis monasterij transmittere, secus si monasteriũ capax esset Marta.d.art.4. n.3. nec monasterium excludet, si ante professionem exierit, vel obierit d n.3. licet secus teneat par.1.Q 4. n.15. nec excludet aliud monasterium, vel piam causam substitutam d.art. 4. n.9.nec si alter testatoris filius substitutus esset Peregr. conf.59.lib.3. Rota. decis. 518. n.5. par.1. recentis. licet contrarium teneat Marta. d.art.4.nu.18. nisi ratio agnationis habita esset, tuncque morte grauati

monasterium excludi. n. 11. & seqne. nec si contraria mens testatoris appareret nu. 34. subdens non tamen monasterium expræsè excludi posse, sed expræsse etiam excludi posse tradit Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 7. n. 18. 19. subdens tuta conscientia non posse à monasterio excludi substitutum; licet agnationis ratio non excludat monasterium, si fœminæ à testatore vocatæ sint, vel ad easum certum se restrinxerit Rot. dec. 118. par. 1. recentis. excludetur autem, si de liberis ex se natis, ex suo corpore, vel de legitimis, & naturalibus, aut ex legitimo matrimonio natis locutus esset, vt dixi d. tit. 14. n. 219. & tradunt Manti. d. tit. 7. n. 20. & Cabal. conf. 46. par. 2. & monasterium excludi, si de veris filijs testator locutus fuisset Rota. dec. 358. par. 1. recentis (dixi d. tit 14 n. 216.) quæ secus probat quando conditio, si sine filijs non esset expræssa nec tacite inesset, vbi autê esset expræssa verbis veris filijs inclinare videtur pro exclusione monasterij, non tamen resoluit est enim cõtrouersum in huiusmodi verbis, vt per Manti. d. n. 20. & Meno. lib. 4. præs. 83. n. 27. quos citat n. 3. & expræsse monasteriũ excludi posse probant Meno. supra n. 26. & Marta. d. art. 4. n. 19. non excludetur etiam substitutus, si de masculis & fœminis actum fuisset Marta. de success. leg. par. 3. Q. 2. art. 1. n. 23. nec continetur filijs legitimis & naturalib. & ex legitimo matrimonio natis, & procreatis vocatis Rota dec. 306. n. 11. par. 5. diuers.

Monasterium etiam loco filij nô habetur in statutis, cõtractibus, & vbi non reperitur iure cautum Rota. dec. 92. n. 11. par. 2. diuers. Gallus. de exc. success. tit. 4. exc. 11. n 48.

Legitimati non succedunt, si eos tacite vel expresse testator exclusisset Reg. V. I. tom. 2. fol. 23. Marta. de success. lega. par. 1. Q 18. art. 8. n. 27. Rot. dec. 645. par. 2. recẽtis. vbi si legitimi & naturales & ex legitimo matrimonio procreati & nati, verè & non ficte in fideicommisso non succedere, nisi istæ qualitates probatę sint ex Seraph. dec. 1081. nisi legitimatio ab habente potestatem cum clausula, ac si de legitimo matrimonio nati essent Marta. dicto art. 8. n. 29. vel cum clausulis amplissimis Rota. dec. 578. n. 4. par. 2. recẽtis. vel nisi ante matrimonium conceptus post contractũ natus esset, quia censebitur ex legitimo matrimonio natus, vt dixi d. tit. 14. n. 303. & probat Gallus. de excep. succes. 2. except. n 41. & si ad bona & honores vt legitimo matrimonio natus admissus sit talis censeri debet. Rot d. dec. 645. n. 3. & dec. 412. par 1. legitimatos ex constitutione Pij IV. excludere substitutos, si tamen exclusio sit contra voluntatẽ testatoris; secus si secundum eam, & constitutionem prędictam reprobare potestatem legitimandi vel legitimationem factã cum facultate succedendi contra voluntatem testatoris, subdens nomen descendentiũ naturale esse, & naturales continere maxime si testator illegitimus fuisset & substitutũ excludere, & si ex coitu damnato nati sint, & legitimati succedunt, & substitutum excludunt, vt mere naturales n. 6. 7. & secundũ. d. decis. 412. intellige quod dicunt ex d. constitutione legitimatus substitutum non excludere Ond. cons. 64. n. 39. lib. 1. Odd. cons. 16. n. 14 Meno. cons. 461. n. 13. Facchi. cõs. 3. n. 8 lib. 2. Rot. dec. 145. n. 14. par. 1. recent. & 388. n. 4 & Fusar. de subst. Q 408. n. 187. & ex d. bulla reuocari omnes legitimationes in fraudem substitutorum factas si tamen ius quęsitum foret Euge. cons. 52. n. 63. Laderch. cons. 23. in fi. Rot. dec. 600. n. 12. par. 1. recentis.

Substitutum non excludet legitimatus cum clausula sine præiudicio ab intestato veniẽtium, si ab intestato veniens substitutus sit, est enim in spe probabili, vel si iã ei ius quæsitum fuisset Ang. cons. 164. Alex. cons. 187. n. 12. lib. 5. Marta. sup. n. 14. nec legitimatus per ablationem curiæ n. 35. d. 18. art. 1.

Nobilis non fit legitimatus ex his natus inter quos matrimonium contrahi non poterat nisi expræssum sit, ex lege hispaniarum Gutier. in §. sui. n. 189. Inst. de hęred. quali. & diffe.

Legitimati per rescriptum cum legitimis & naturalibus succedunt Marta. d. Q. 18. art. 1. n. 3. 4. vbi etiã ab intestato patri succedere etiam agnatis non citatis, si nulli extẽt filij legitimi & naturales & Reg. V. I. tom. 2. fol. 22. secus in feudis Marta. supra par. 1. Q. 11. art. 2. n. 2. præsertim si inuestitura diceret pro filijs ex te legitime descendentibus & Q. 18. art. 3. idem probãs si cuique relinqui posset ex clausula quib⁹ dederit posse tamen legitimari vt in antiquo etiam succedat d. art. 2. & d. art. 3. n. 18. 19. & n. 8. & seq. ab Imperatore legitimatum nõ succedere in feudo & emphiteosi Ecclesiæ; legitimatus autem matrimonio subsequenti succedet in feudis d. Q. 18. art. 4. sed art. 2. intelligit si Princeps consentiat & d. art. 4. n. 18. & seq. tunc posse in nouo cum Principis consensu præiudicari, quod si primogenitus succedat, & ex eadem matre primogenitus legitimatus, & secundo genitus legitimus & naturalis extent, primogenitus admittetur, vt dixi. de legitimat. tit 14. n. 667. vbi citaui de contraria magis cõi testantes, & hanc cõtrariam receptissimam testatur Marta. d. art. 2. Moli. de primog. lib 3. c. 1. n. 7. Pereg. de fideic. art. 27. n. 35. Surd. cons. 369. n. 25. & legitimatum per subsequens etiam sine dotalib. instrumentis succedere probaui d. tit. 14. n. 674. vbi contrarium communius dixi iure ciuili & hanc 2. opi. Rot. Rom. tenuisse respectu successionis si filij legitimi extarent, primam vero ijsdem cessãtibus probat. Mart. supra. . . . . & succedere etiam si matrimonium fuerit in articulo mortis contractum. par. 1. Q. 18. art. 4. n. 32.

Ex Bulla Pij V. edita anno 1571. nullus illegitimus etiã legitimatus ad Ecclesiastica admittitur dixi d. tit. 14. n. 729. tenet Pereg. cons. 11. n. 7. lib. 1. quæ tamen cessat in bonis patrimonialibus defuncti Marta. supra. par. 1. Q. 17. art. 2. & quando non vt naturalis vel legitimatus, sed vt extraneo de iure communi succedere vellet d. art. 2. vbi etiam clericum spuriæ filiæ posse patrimonialia in dotem dare & ex bulla Leonis X. in Vrbe illegitimi sunt capaces emphiteosis Ecclesiæ, quamuis secus sit in spurijs sacerdotum ex Bulla Pij V. dixi d. tit. 14. n. 808. Rot. dec. 319. par. 1. recentis. dicit bullam Pij V. tollere tantum testandi facultates iure speciali non communi competentes & decis. 100. n. 1. & seq. nouiss diuers. par. 5. subdẽs illegitimis concedi posse feudalia & emphiteotica ab initio à prælatis Ecclesiarum præsertim si Papa amplissime legitimasset & si sit derogatum d. bullæ succedere in eis & n. 56. probat d. bullam tollere legitimationes quæ fiunt contra non secundum voluntatem testatoris & dec. 319. par. 5. diuers. Bonifacia. nam procedere etiam

re etiam legitimatorum fauore; & bullam Pij V. contra illegitimos non tollere ius commune, sed speciale, idest quod faceret capaces qui capaces non sint & bullam Pij IV. contra illegitimos tollere legitimationes factas contra non secundum patris voluntatem probat. & dec. 359.n.22.in bonis Ecclesiæ nō succedere si emphiteosis sit concessa, nec in pacto francandi in ea posito nisi tesolutus esset contractus emphiteoticus ob datam permutationem, & finita linea resolui dictum pactum n. 30. & seq. & ex Bonifaciana & Paulina legitimati succedunt in emphiteosi Ecclesiæ in territorio Ferrariensi.dec.371.n.22. par. 5. prout vbi ad instar allodialium emphiteotica redacta fuere n.25.vbi etiam tunc institutione hæredis contineri & bullam Pij IV.procedere tantum vbi legitimatur vt succedat contra expræssam vel tacitā testatoris voluntatem Giouagno.consf.21.n.38.lib.1.

Retrotrahitur legitimatio non tamen in præiudicium tertij Moz. de matri. col.4.n. 17.versf.adde.de magis communi Gutier.in §.sui.n.193.de hęred.qual.& diffe. Gallus.d.esc.2.n.49.si irreuocabiliter medio tempore quæsitum esset, secus vbi spe tantum competeret dixi d.tit.14.n.861.& 862.Rot.dec.730.n.4. vbi Principem filium illegitimum legitimando non dici agnatis præiudicare qui alias successissent, quia Princeps legitimando vtitur iure suo, & ius succedendi agnatis competēs erat euentuale scilicet si alij agnati decederent sine filijs legitimis & naturalibus, & sic Princeps impedit ne ille casus eueniat in quem agnati succedere debuissent.

Donationem reuocat ex l. si vnquam C. de reuo. dona. legitimatus dixi.d.tit.14.n.891.de communi Moz.de donat.col.fi.n.88.Gall.d.excep.2.n. 10.de legitimato per subsequens matrimonium loquentes, secus si rescripto sed postea natos reuocare nisi spurij sint ex dānato coitu orti Marta.de suc.leg.par.1.Q. 18. art. 5. n.9.& rescripto legitimatus reuocat si sit citatus donatarius cum speciali expræssione Rim.Iun.consf.46. Moz.supra.n.89. in spurio & d. l. habere locum in legitimatis post donationem susceptis Dec.consf.366.n. 8. versf. vltimo non obstat, secus probans in antea natis vel post mortem patris legitimaris, quia citatio requiritur.Matte.communi opi.verbo.legitimus;quę citatio non requiritur in legitimatione facta viuente & consentiente patre.

Clausula sine præiudicio ab intestato venientium excludit legitimatum à successione intestati extantibus agnatis vsque ad 4. gradum vt dixi,tit.15.n.1.in tracta.legitimat.Gratia.discep.724 n.24.Marta.d.par. 1.de suc.lega.Q.18.art.2.n.11.& seq.fat esse subdens contra fiscum operari Rot.dec.38.par.2 recentis.vbi legitimam cum d.clausula legitimato non deberi, si venientibus ab intestato præiudicium inferatur, nec potest patris testamentum impugnare, nec legitimę supplementum petere,nec spurius sic legitimatus pręteritus impugnat patris testamentum, & ita legitimatus in eo tantum succedit quod pater ei reliquit per totam vbi etiam cum d. clauf. censeri legitimatū quando aliter comes legitimare non poterat legitimatu antē instituto non pręiudicatur legitimę filiorū legitimorum, & naturalium ex legitimo matrimonio. Rota.dec.587.par.2.recentis.nec d.clauf.operatur nisi vbi principaliter agitur de præiudicio ab intestato venientium.Cef.de Graf.dec.177.n.8. Pereg. de fideic.art.23.n.77.Giouagna.consf.21.n.15.& in dec.ibi posita.n.17. non operatur quando legitimatus vocatur ex testamento ab eo qui poterat disponere.Rota.dec.319.n.13.par.5.diuerso.

Clausula sine præiudicio partium intelligitur excepto expræsso Rot.dec.340.n.16.par.5.diuersf.

Clauf. amoto quolibet detentore, operatur, vt etiam omisso verbo, illicito, amoueri debeat illicitus, ac facti possessor. Rot.dec.353.par.2. recentis. & executorem de mero mixtum facit Rota. dec. 211. coram Caualer.vbi amoto & verificato.478.& 341. nu. 3. par.1.recentis.vbi ideo citare debere, & appellationi deferre & 451.& 670.par.2.nisi non adesset legitimus contradictor Mœda.dec.16.vt lit. pend. Rota. dec.278.n.8.coram Caualer.subdens talem non dici qui contra se habet irritans decretum; & vt nisi posita esset ad executoris authoritatem corroborandam. Rota.dec.686.n.6.par.1. recentis. & nisi non esset in dispositiuis appositiuis apposita. Et si dicat remotis &c. præterquam à nobis prouisis Apostolicas prouisiones reseruat vt dixi in tract.legitimat.tit. 15.n.76. Rot.dec.355.coram Caualer. vbi tunc executiue agi non posse contra prouisum, gratia etiam non iustificata; in literis beneficialibus posita nisi negocium esset discussum facit executorem mixtum Rot. dec. 507.par.2.recentis & in executiuis posita m non operari effectum suum dec.359.n.9.coram Caualer. 119. n.8.nouis.diuersf. in executiuis positum non attendi, & executorem mixtum facere 142.n.7. nouis. diuersf.

Clauf. appellatione remota non operatur si constet de notorio grauamine, vel iniustitia Pacif.de saluia.interd.insp.3.c.2.n.95. Viui.dec.60.n.9.& si iudicis dolus constet non refert de partium consensu esse adiectam, & idem de dolo partis dixi d.tit. 15. n. 104. licet aliàs secus sit Pacif. supra. n. 94. 98. & iudex non potest deferre quamuis deuoluat. nu. 97.et de friuola intelligi.n. 96. nec tertio præiudicat. Gutier. pract. QQ.lib.1.Q.118.Viu.dec.69. n. 6. vbi etiā non operari quoad incontinenti deuolutiuum, nec appellationem tollit quam incontinenti probare offert appellans Pacif. sup.vide tract.de tutori.tit.19.n.1676 posita in clauf. contradictores &c.intelligitur quo ad contradictores de facto non de iure Rot.dec.225.n.9.coram Coccin.

Clauf. arbitrio rotæ intelligitur pro vt de iure Rot.dec. 11.coram Caualer.& dec.22.nec impeditur executio trium conformium n.2.maxime cœpta n.4.nec transactio dec. 23. & 40. nec sanat nullitatem ex defectu iurisdictionis maxime totalis.dec 63.& 185.vbi impedire cumulari petit. & possess. nisi possessio turbida sit & non dat facultatem à iuris dispositione recedendi Rot.dec.403.par. 1. recentis. nec impedit spoliati restitutionem, nec à iure sine iusta causa recedi potest 586.& 418.part.2.cumulationem pet.& pos. admittere & 530.dare facultatem cognoscendi nullitatem pensionis; sed iuncta clausulæ sine retardatione solutionis pensionis ad fauorem translatarij non suspenditur executio si adsint literæ Rot.dec.308.par.1. recentis.nec potest turbidas exceptiones admittere æquitatem sequens Rot.in Cremo. pensio. 25. Februarij.& 2.Maij.1622.23.Iunij.1623.Lotte.de re bene. lib.1.Q.38.n.102.nec retardat pensionis executionē in retinenda. Seraph.dec.1429. Rot. dec. 387. 562. par.2.

par.2.recentis.& d.dec.308.Lotter.supra.n.104.& seq.nec operatur quando negocium cum dominis de Rota,participatum fuit ante mandati expeditionem vel bis resolutum fuit d.dec.308.n.5.nec de rigore iuris remittit, nisi ex iusta causa & sine alterius praeiudicio.Rot.dec.688.par.1.recentis.nec impedire executionem pensionis etiam respectu translatarij & cessionarij probat dec.30.nouiss.diuers. quam habent literæ trāslationis pensionis & literæ Apostolicæ quæ si per cedulam pronunciatæ sint exequendæ non datur appellatio suspensiua.n.41.& dec.65.n.3.4.19.rigori iuris detrahere equitate suadente non tollere ius tertij nec in claris operari probat & dec.123.non intrare si attentata clara sint & dec.278.coram Coccino, etiam ex clausula in petitorio tantum super eo tātum procedi posse stante sequestro.

Clauf. contradictores compescendo etc. intelligitur de facto non de iure contradicentibus. Rota. dec. 283. coram Caualer. 366.coram Coccino.Garz.de benef. par.6.c.2.n.115.

Clauf.constito quod Aegidianæ locus sit operatur vt ecclesiasticæ personæ et bona non contineantur.Rota. dec.51.n.1.13.et seq.nouis.diuers.

Clauf. constito de assertis rescriptum conditionale reddit, et omnia acta nulla sunt ante purificatam conditionem dixi d.tit.15.n.157. et exequi non potest obreptione, et subreptione obstante Rot.dec.621.n.5. par.1.recentis. et in materia spolij non operatur nisi constet per confessionem vel rem iudicatam 751.d. par.1.et de facto constare sat est dec.517.n.5.d.par. 1.et si persona citanda certa non sit extraiudicialis sufficit informatio dec.628.n.10.par.2.recentis. et cōstito de obitu debere plene probari, 234. par.1.recēt.'et parte citata verificari debere Rot.dec.65.n.6. nouis.diuers. facit executorē mixtum, sed conditione purificata merus est dec.225.coram Coccino.

Clauf. conscientiam tuam oneramus de publica et legali intelligitur vt dixi d.tit.15.n.205. Pereg. cons.77. n.7.et seq.lib.1.non tollere appellationem, et ius cōe si pars valde grauetur Rot.dec.188.n.4.coram Caualer.vbi quod operatur personæ industriam electam.

Clauf. cum iuramento in derogatione statutorum à Papa facta tollit etiam à Papa confirmata Rot.dec. 18. n.1.par.2.diuerso.

Clauf.dummodo non sit alteri ius quæsitum executorem mixtum facit Rot.dec.565.par.1.et 670.par.2. recētis.præseruat ius ad rem quæsitum ex præsentatione etc. dec.231.n 4.et 478.coram Caual.Gutier. cano. QQ.lib.2.c.5.n. 39. non intelligi de iure reuocabili licet conditionali ex Roma. cons. 256. vers. tertio et alijs et ius præsentanti reseruat si necessario instituendus sit dec.643.in fi.par.2.recentis. intelligitur de iure valido Rota.dec.280.coram Caualer.et 142.n. 7. nouis.diuerso.Lotter.de re benef.lib.2.Q 23.n 4.

Clauf. dedit et tradidit nisi in conspectu rei non probat veram traditionem Rot.dec.397.n.14.par.5.diuers.

Clauf. dummodo remaneant centum pro rectore de qua dixi d.tit.15.n.262.Rotæ inter D.Blasium Mei et D. Franciscum Cagnoli de lena de aureis 60. reduxit ad 40.Lotter.supra.lib.1.Q.36.n.41.vbi 100. pro rectore et 1000.pro Episcopo,et gratia non iustificata nullum esse & Q. 38. n. 66. & seq. gratiam suspendere, nec titularem soluere cogi nisi per manutentionem si sit in possessione exigendi & n. 71. & seq. si possessorio agatur titularem probare teneri 100.non supereſſe, pensionarium vero si petitorio Manti.dec.196.& si possessorium differatur, titularis causam Rotæ cōmitti impetrat à signatura cū clauf. appellatione remota a Sanctissimo Lotter.supra.n.75.Rot.dec.148. n.5.coram Caualer.vbi nō teneri pensionarium probare quod 100. remaneant nisi reseruationi pensionis sit adiecta, non post eam inferius & 181. pensionarium probare teneri etiam si rector consensisset, nisi scienter à Papa supra Episcopatu imposita fuisset & 183. vbi arbitrium retardare executionem & dec.227.confirmat dec.148.& cōtraria tollit & 251. & 262.vide supra. n. 1119. & in summarijssimo non esse iustificandam à pensionario Rot.dec.126.coram Coccino.& 483.coram Buratto.

Clauf. dummodo dispositio hac vice pertineat gratiam conditionalem facit & ante omnia verificari debet. Rot.dec.142 n.5.nouis.diuers.

Clauf. decreti irritantis in gratia concessa ad supplicationem non tollit obreptionem Rota.dec.92. coram Caualer.& 522. vbi donec videatur an dispositio applicetur & quando super certo corpore beneficij non est posita non operari; & ante quam iustificetur non tollit detentationem, & facti insistentiam dec. 341. n. 5. par. 1. recentis. & restringi ad naturam dispositionis.dec.23.n.24.nouis.diuerso. par. 5.& dec. 231. vbi irritare alteri concessum si gratia primo vacatori facta sit & ignorantes ligare, quoad pœnam nullitatis & licet pars renunciare possit, si tamen postea acceptet interim alij collatio facta corruit & priuilegium retrotrahitur.

Clauf. ex certa scientia vim obtinet totius substantiæ narratio Rot.dec.191.n.3.par.1.recentis. Lotter. de re benef.lib.1.tit.25.n.88.Seraphi.dec.460.nu.3. & geminatio vim eiusdē clauf.obtineat Serad. de feud. par. 10.sect. 20. n. 132. & vim clausulæ non obstante habeat n.133.vbi etiam omne obstaculum iuris tollere & causæ cognitionem adhibitam operari vt ex certa scientia rescriptum censeatur; & vim specialis expressionis habere non tamen operatur in ignoratis Soarez.alleg.12.n.28.& seq.nec in his quæ facti sunt Gutier.cons.11.n.17.18.vbi nec si cognitio causæ nō præcesserit, nec si causa sit falsa & Soarez. supra.nu. 45.& seq.non operari in rescripto contra ius habens clauf.derogatoriam ad futura.

Clauf.ex nunc pro vt ex tunc facit vnum tempus alij in esse data habilitate terminorum à quo & ad quem. Rot.dec.350.n.9.par.5.diuers.de qua vide Iaf.&Crot. in l.si is qui.de vsucap.

Clauf. & alias prout discretioni vestræ videbitur intelligitur præterquam quo ad expressa, recipit interpretationem à iure communi nec tribuit potestatem iudici suo arbitrio alterandi Rot.dec.159.n. 2. par. 1. diuers.& 214.crim.per Farin.

Clauf. in omnibus & per omnia omnimodam æquiparationem operatur Rot.dec.398.n.7.par.2.recentis.

Clauf. liberam &c. in pensione quid operetur Lotter.de re benef.lib.1.Q.38.n.23.&seq.

Clauf. licita tamen non operatur quoad ea quorum tenor expressus fuit, sed ad ea ad quæ confirmans se retulit Seraphi.dec.460.n.3.4.dixi d.tit.15.n.521.

Clauf. motu proprio obreptionem, & subreptionem tollit

tollit Rota.dec.353. par. 2. recentis, licet dissentiat. Soarez.alleg.12.n.40.13.n.2.cum claus.non obstante habet si de intentione cōcedentis constet Scrad.de feud.par.10.sect.20.n.136.dixi d.tit.15.n.527. operatur vt gratia in pinguiori verificetur dixi d.tit.15. n.544.nec indigeat iustificatione Seraph.dec. 1484. n.10.& 1498.Lotter.d.lib.1.Q. 40. 348. non operatur stante falsa narratione Soarez.alleg.12.num.43. Gutier.cons.11.n. 15. vbi etiam nec in præiudicium tertij,nec supplet intentionis defectum Rot.dec.325. n.16 cri.per Farin.Soarez.alleg.12.n.41.nec contra præsumptam voluntatem,13.n.2.nec exigunt gratiæ iustificationem Rot.dec.30.n.6.nouis.diuers. fauorabilem dispositionem reddit & vltimæ volūtati ęquat nec inutili vel impossibili adiectione vitiatur.n.37.& motus proprij fauorabiles sunt 46.n.8.119. non operari quin probari possit defectus intentionis Papæ & dec.330.n.12.par.5.diuers.operari etiam si præcesserit supplicatio & si Papa non concessisset sine postulatione & licet in signatura iustitiæ attendatur regētis extensio secus in signatura Papæ qui in mere gratiosis ad partis petitionem signat, per verbum fiat vt petitur, sed si concedat motu proprio signat, fiat motu proprio; at si per viā iustitiæ agatur signat placet. n.16.& seq.

Claus. non obstante non requiritur si de publica vtilitate agatur. Ias. in l. de quibus. n.54.de legi.Scrad. d. par.10.sect.20.n.137.in constitutione generali motu proprio posita anteriores leges tollit, ac priuilegia continentia derogatorias derogatoriarum etiam in concessis ad partis instantiam Rot.dec 398.n. 9. par. 2.recentis.late Gōz.reg.8.cancel.glo.36. quē videas quia ad hoc plura deducit & per claus. derogatorias derogatoriarum censetur derogatum regulis cancellariæ Rot.dec.200.par.2.recentis.restringitur autem ad contenta in supplicatione dec.605.n.6.par. 2.recentis.nec præiudicat conuentionibus in fundatione beneficij appositis Lotter.de re benef.par.1.Q.45.n. 20.& seq.vbi non tollere conuentiones etiam inter titularem & pensionarium circa onera à titulari subeunda & ita Rot iudicasse & dixi d.tit.15.n.691.nec derogat constitutionibus in Concilio edictis Paris. cons.68.n.404.lib.4.Rot.dec.101.n 2.601.n.2.3. & difficulter conceditur 229.n.4.censetur autem Concilio derogatum si Papa scienter contra illud disponat.181.n.3.438.n.3.si de voluntate derogandi constet 601.n.3.par. . . . . & 181. corā Caualer. vbi censeri Papam derogasse si scientiam habuerit & 229.specialem derogationē requiri probat & 230.idem in concordatis Germaniæ & 438. derogari si talis constet mens Papæ & non derogare concordatis Lotter.supra.& lib.2.Q. 20.nu.63.sed Rot.dec. 398. par. 2. recentis. inquit non derogare concordatis Germaniæ quoad Ecclesias comprehensas in concordatis, secus si extensio vi veniret nec operari quoad priuilegium in corpore iuris insertū Rebuf.de priuil.scol.179.Intrigl.sing.101.n.93.lib. 3.Rot.dec.645.n.5.par.1.recentis.nec reseruationibus in corpore iuris clausis 200 n.11.par.2.recentis. vbi etiā quando extrauagantes in corpore iuris clausæ censeantur nec intentionis defectum supplet Lotter.de re benef.lib.2.Q.54.n.46.Rot.dec.739.par.2. recentior.& Concilijs generalibus derogat.dec.7.n. 7.in nouis.diuers.stricte tamen capitur & quo ad naturam dispositionis cui similes clausulæ adiectæ sint dec.23.n.24.vbi de irritanti decreto & 71. consuetudini immemoriali derogari verbis vniuersalib. consuetudinū, vel si priuilegiorū derogatorijs si esset cōtra ius cōe, vbi etiam Papam non ligare sibi manus quin concessionem suam reuocare possit etiam sine speciali derogatione, sine dubio autem successoris & dec.530.n.29.par.5. diuers. ex claus. non obstantib. non censeri derogatum constitutioni Conciliari, vel à Papa in Concilio factæ sed specificam exigi derogationem probat.

Claus. vt asseris iustificari debet, non vt asseritur Rot. dec.533.n.5.coram Caualer.

Claus. ex certa scientia, de plenitudine potestatis, motu proprio, non obstantibus simul iunctæ non operantur vbi certa forma requiritur Peregr. cons. 1. n. 31. lib. 1.nec ex eis tollitur nullitas ex falsa causa expressa oriens cons.2 n.31.lib.1.

Claus. non iudicandi secundum formam supplicationū procedit tantum si de gratia canonizanda agatur nō ad alium finem Lotter.de re benef.lib.1.Q.37.n. 85.

Claus. omni meliori modo, operatur etiam vltra modos expressos Rot.decis 643. par. 2. recentis. & eius vim obtinet iuramentum non tamen operatur vltra expræssa dec.107.n.7.366.n.36.par. 1. diuers. prout & si sine copula.841.par 4.diuerso.Lotter. supra. Q. 40.n. 329. & in substitutione vulgarem, & fideicommissariam contineri Rot.dec.257.n.8.par. 5. diuers. in fine autem testamenti posita nō plus operatur quā in eo disponatur dec.342.n 6.d.par.5.

Claus. non alias &c. actum resoluit etiam ab initio. Soc. cons.251.n.4.lib 2. Lotter.d.Q.37.n.60.

Claus. non tamen à nobis prouiso, non exigit prouisionis iustificationem Rota.dec.355.coram Caualer.

Claus. cum omnibus iuribus &c. restringitur ad corpus expræssum Rot.dec.55.coram Coccino.

Claus. omnesque alios litis pendentiam inducit quoad habentes interesse citatos. Rot.dec.516.n. 9. part. 2. recentis.& dec.47.n.12.coram Coccino.& actori qui causam commisit non datur dilatio contra tertium ad causam venientem Gomes.dec.52.lib.2.

Claus. de plenitudine potestatis vim habet clausula omni meliori modo Meno.cons.250.n.89.Senat.Dolan. dec.28.n.49. & quando noluit actum ab interessatis impugnari posse Rot.decis.281.crim. per Farin. non supplet formam iuncta etiam cum claus. motu proprio, & ex certa scientia Pereg.cons.2.nu. 29. lib. 1. nec inferior ea vti potest nisi inuestituram vel dominium perpetuum haberet n. 17. vbi de Ducibus Italiæ; non præsumitur Principem ea voluisse vti Soarez.alleg.12.nu.47. non præsumitur ea Princeps vti voluisse Feli.in cap.1.n.35.de const.Lanar.cons.52. n.11.

Claus. perinde valere non facit executiue procedi posse si iuncta sit claus. vocatis vocandis Rota.dec.119. n. 21.nouis.diuers.

Claus. pro expræssis habentes omnia expræssa censeri facit Rot.dec.430.n.4.coram Caualer.& iurisdictionem tribuit.38.num.4.crim. per Farin. non operatur quoad non expræssa, & in his quorum mentio facta non fuit non inducit certam scientiam, nec operatur vt causæ cognitio adhibita censeatur dec.40.n. 8. 9. par.2.

par.2.recentis. & 398. n. 6. nec tenore vel ſubſtantia non expræſſis Perret.conſ.38.n.2.Lotter.d.lib. 1. Q. 25.n.89. Rot.dec 40 n.7.par.2.recentis. vbi quando ſi ſciuiſſet veriſimiliter non conceſſiſſet & 398.n.6. vbi quando non potuit in genere cogitare; nec alterat diſpoſitionem licet ſubreptionem tollat dec.597. par.1.recentis.& d dec.40.n.6.nec operari ad partis inſtantiam Perret.conſ.38.n.2 nec operatur alterari principalem diſpoſitionem acceſſorie poſitam deciſ. 597.par.1.recentis.& 23.n.24.nouiſ.diuerſo.

Clauſ. perinde valere nouum partis conſenſum non requirit Rot.dec.266.n.3 par.1.

Clauſ parito iudicato non impedit executionem niſi iniuſtitia clara ſit Pacif.de ſaluia.interd.inſp.4.c.4.n. 47.2.edit.Rot.dec.60.cri.per Parin. vbi non tribuere iuriſdictionem niſi parito, ſed per æquipollens ex decreto iudicis impleri poteſt 400.par. 1.recentis. operari vt executio rei iudicatæ officio iudicis nobili petita per iudicem à quo concedatur, ſed in actione in factum coram quocumque intentari poteſt dec. 705. vbi idem de tertio ad cauſam admiſſo Rot.dec.47.n. 15.coram Coccino. intelligi ait quatenus pars vti velit, & idem de clauſula refectis expenſis & 155. impedire executionem donec pareatur afficere ſucceſſorem & omnes expenſas refici debere & eſt conditionalis ſi adſit iudicatum deciſ.357. & tres conformes requirit, nec ſufficit vnam ſententiam in iudicatum tranſioiſse dec.446.

Clauſ. parito breui arbitrio Rotę executionem retardat Rota dec.92. coram Caualer.ſi probabilis dubitatio ſubſit, nec exequitur ſi in breui adſit ſubreptio & deciſ.110.vbi iudicem nil poſſe antequam paritum ſit, & conditionem probari debere & 483. n. 10. inquit conſiſtere in dimiſſione poſſeſſionis ac fructuum reſtitutione, nec iuriſdictionis exercitium tribuere ſed quoad ſubſtantiam vide Garz de benef.par.6.c.3.

Clauſ. ponens &c. importat ceſſionem & conſtitutionē procuratoris in rem propriam Pariſ.conſ.107.n.33. & ſeq lib.3.

Clauſ. pro tempore ad futurum refertur Rot.dec.398.n. 11.par.2.recentis.

Clauſ. ponens in locum & ius ſuum ceſſionem importat de communi Pariſ.conſ.107.n.33.lib.3.Bertaz.clauſ. 28.glo.2.

Clauſ.cum præiudicio alterius intelligitur de præſenti non de futuro Viui.dec.124.n.8.

Clauſ.quatenus opus ſit operatur fieri debere ſi pro actus validitate requiritur Rot.dec.73.n.28.nouiſ. diuerſo. Quatenus reperias idoneum diligenti informatione non eget citatione partis 428.coram Coccino.

Clauſ. quam & quas compræhendit cauſam appellationis, ac principale negocium, & operatur iudicem cognoſcere poſſe & ſi non adſit appellatio, vel minus legitima extet Rot.dec.292.& 475.coram Caualer. 47. coram Coccino.& operatur omne ius cenſeri deductum dec.210.in fi.par.1.recentis.268. in fi. crim. per Farin.& tam petitoriam continet quam poſſeſſoriam.dec.710.n.4.part.1.recentis.426.part. 2. & in commiſsione appellationis operatur vt iudex pronunciare poſsit vt in prima.Rot.dec.789.par.1.recentis. & in commiſsione omiſſa quandocumque ſpecificari poſſunt dec.187.n.5. coram Caualer. & operatur vt etiam ſuper petitorio cauſa commiſſa cenſeatur deciſ.200.n.5.& 789.par.1.recentis. & ſi verbis futurū concernentibus facta ſit cauſas etiam committendas continebit vbi etiam commiſsione ante appellationem obtenta. Sed non tranſportatis actis non poteſt vt in prima procedi,Rot.dec.210.n.5.par.1. recent. & reſtricta ſuper præmiſsis non extenditur deciſ. 87. par.2.etſi pars non vtatur non prodeſt dec.150.n.8.d. par.2.Rot.deciſ.30.n.27. ſi commiſſio ſit communis puta ex citatione ad dicendū contra omne ius à principio deductum operatur, & poteſt ferri ſententia ſuper probatis licet non deductis nu. 26. & 30. & vt in executiuis vna via electa alia eligi poſſit non refectis expenſis.n.39.40.

Clauſ. quorum tenores,reſtringitur ad naturam rei cui adiecta fuit Rot.dec.23.n.24.nouiſ.diuerſ.& vim derogationis habet.198.n.7.part.5.diuerſ.

Clauſ. rebuſq; alijs ad deducta in actis reſtringitur Rot. d.dec.87.n.2.par.2.

Clauſ. ſeruatis ſeruandis operatur non poſſe extraiudicialiter procedi Rot.dec.350.n.5.par.5.diuerſ.

Clauſ. ſtatus & meritorum cauſæ plene informati quorum tenores &c. motu proprio ex certa ſcientia de plenitudine poteſtatis defectum intentionis tollunt. Rot.dec.330.n.20.par.5.diuerſ.

Clauſ. ſupplentes non ſupplet conſenſum Rot. dec.618. n.17.coram Caualer.nec tollit naturales defectus & ſi expræſſe tolleret naturalis diuiniue iuris defectus. Soarez.alleg.12.n.21.

Clauſ. ſine alterius præiudicio operatur vt non cenſeatur præiudicatum niſi quoad expręſſa diai in tract.legitimat tit.15.n.1218.Rot.dec.62.n.6.328.n. 4. coram Caualer.Seraphi.dec.1445.n 4.Cocci.dec.500. vbi de ſpe competenti & vbi conſtat præiudicare voluiſse de modico intelligi Rot.dec.23.n.30.nouiſ.diuerſo.& dec.24.ſi conſtet velle præiudicare poſse nec eſse conſiderabile præiudicium in tranſlatione penſionis nec dari ſubreptionem ſi alij non pręiudicetur.

Clauſ. ſublata facultate aliter iudicandi, & audientia denegata proceſsum nullum reddit.Rot.dec.430.coram Caualer.66.crim.per Farin.& 67.vbi ſi opponatur intelligit, quæ oppoſitio quandocumque fieri poteſt; & os claudit quouſque per Papā aperiatur 428. n.7.par.1.recentis.de qua vide Garz.de benef.par.6. c.3.& nulla ſunt acta ante & poſt eius oppoſitionem vt dixi d.tit.15.n.1243. Sed Rot.dec.438.coram Caualer.non annullare proceſsum tenuit, niſi oppoſita ſit, præſertim ſi certæ perſonæ fauore poſita ſit; poteſt tamen de ſubreptione dici ſi non ſit additum, & non dicendi de ſubreptione dixi.d.tit.15.n.1251.Rota.dec.92.coram Caualer.vbi quando gratia conceſſa fuit ad ſupplicationem partis nec operatur in diſpoſitione conditionali, conditione non purificata. Rot.dec.404.coram Caualer. vbi tamen non operari ſi gratiam obtinens cauſam ſuper ipſius validitate committi feciſset,non tollit ſubreptionem ſi conceſſio parte inſtante facta ſit dec.621.n.3.par. 1. recent. vbi etiam tunc intelligi veris exiſtentibus narratis, non operatur quando a Papa os fuiſset apertum dec. 275.cri.per Parin.vbi dare facultatem gratiam impugnandi, ſed alios effectus nō elidere ſiue motu proprio vel parte inſtante facta ſit & dec.621.par.1. recentis.ex clauſula arbitrio Rotæ iudici viam aperiri ad iuſtitiam miniſtrandam, nec operatur donec vi-

deatur

deatur an dispositio applicetur, nec quando super certo corpore posita non fuit dec.522.n.4.coram Caualer.nec operatur quin Iudex iudicare possit de cõpræhensione priuilegiorum Put. dec. 48. n. 6. lib. 1. Rot.dec.597.n.8.par.1. recentis. restringitur ad naturam dispositionis.23.n.24.nouis.diuerso. par. 5. & iuncta decreto irritanti & claus. quorum tenores ex certa scientia & similes tollunt contrariam consuetudinem præsentem & futuram. Rot.dec.373.n.7.part. 5.diuerso,non intrat vbi dispositio cessat cui iuncta fuit Rot.in Vriol.19.Iunij.1592.coram Rpd.Gipsio.

Claus. siue præmisso, siue alio quouis modo non operatur vt verificata vacatione de facto ex persona resignantis possit peti alia vacatio de iure ex persona alterius Rot.dec.393.par.1.recentis.

Claus. sine præiudicio executionis literarum Apostolicarum operatur procedi ad executionem posse vt dixi d. tit. 15,nu.1288.Rot.dec.4.n.3.coram Caualer. & 19.& 535.possessionem dari posse sine vitio attentatorum, non tamen impedit nullitatis dictionem etiam in possessorio Garz.de benef.par.1.c.5.n.573. vbi non impedire quominus iudex ad quem reuocet iniustè gesta.

Claus. si quid exequendum; habet implicitam clausulam si de iure sit exequendum & prius videndum est quantum exequendum sit, dat iurisdictionem vt prius cognoscatur super exceptionibus, nec locum habet si non iustificetur ex ijsdem actis, Reus opponere potest non esse locum executioni non modo ex ijsdem, sed etiam ex nouiter deducendis, quia pro sententiæ iustificatione eisdem actis opus est, sed impediretur executio ex nouiter deducendis & facta iustificatione fiet executio, quia post factam iustificationem non impeditur executio Rota.dec.423.487. nu. 7. lib. 3. par. 3.diuerso.64.162.260.261. collectarum per Pacif.de saluia. interd.insp.4.c.4.n.7.& seq.& n. 72. 2. editio.Rot.dec.165. & 173. coram Caualer. & 414. inquit opus esse ex ijsdem actis iustificari sed in decis. 56.n.5.coram Coccino ad effectum impediendi executionem posse ex nouiter deductis ostendi sententiæ iniustitiam; & debet intelligi si res iudicata extet. Gomes.dec.18.lib.2.

Claus. si ita est causæ cognitionem requirit, sufficit tamen extraiudicialis informatio Rot.dec.27.num. 6. par.2.recentis.

Claus. si compereris, conditionalem gratiam facit Rot. dec.155.par.2.recentis.

Claus. si & in quantum, operatur admissam appellationem & præsentationem vbi admitti debebat Rot.decis 53.n.40.nouis.diuerso.

Claus. sine præiudicio iurium, resoluit immissionem si is iura cuius reseruantur possideat, vel iura meliora constet habere Rot.dec. 446. coram Caualer. & ius reseruat etiam post sententiam de cuius iniustitia cõstat dec.58.coram Coccino.

Claus. sine præiudicio executionis intelligitur si de credito constet Achil.dec.20.Pacis.supra.n. 42. & repetita censetur in qualibet instantia Rot.dec.43.par.2. diuerso. Pacif.supra.n.41.& sine prçiudicio executionis literarum Papæ ad terminos iuris restringitur, nisi aliud ex certa scientia Papa dixerit Lotter. de re benef.lib.1.Q 38.n.1.88.& seq.Marchesan.tom.2.fol. 490.potest tamen impediri illegitima executio Rot. dec.586.par.1.recentis.& si dicatur legitimæ executionis, non exequetur constito de iniustitia sententię Rot.dec.58.coram Coccino. & dec. 144. tunc poniuit quando executor cognouit super executione literarum, & quando literæ non fuere executori exhibitæ & sine præiudicio literarum Apostolicarum non ligari manus executoris literarum per inhibitionem & idem importare quod sine præiudicio executionis.

Claus. sine retardatione, non operatur constito de non iure Rot.dec.349.n.7. par. 1. diuers. & non constito de credito Pacif.supra.n.42. Achil. dec. 20. nec operatur si vitium ex ventre constet, licet secus sit si aliũde oriretur Rot.dec.310.par.1.diuers. 263. 264. collect.per Pacif.supra.n.45.& sine præiudicio legitimę executionis operatur vt iudex à quo exequi possit, nõ tamen impedit iniustæ, & illegitimæ executionis reuocationem Rot.dec.182 par.3.lib. 2. diuers. Pacif. supra. n. 43. & sine retardatione pensionis operatur non posse procedi non soluta pensione Rot.dec.326. coram Coccino.

Claus. sine retardatione resolutionis tribuit iurisdictionem conditionalem & in paupere intelligitur de possessione, non de fructibus & expensis, quæ in fine litis reseruantur sola pauperis promissione, sine cautione Pacif.supra.insp.4.c.4.n.39.2.edit.& semel posita in commissione, in alijs repetita censetur Rota. dec. 11. coram Caualer.dec.78.193.n.15.& 308.par.1. recentis.& in omni instantia Rot.dec.43.n.2.par. 2. diuers.Pacif.supra.n.41.

Claus. sine præiudicio prioritatis intelligitur de alijs personis non expræssis. Rot.Rom.dec.232.n.3.par.2. recentis, vbi nec operari respectu non possidentis.

Sed si cum præiudicio iuris alterius concessio facta sit de modico intelligitur nisi non possit nisi in magno verificari Gomez.in reg.de non tollen.iur.lit.D.

Claus. si præces veritate nitantur facit actum conditionalem Pereg.cons.72.n.6.lib.5.& in qualibet gratia posita intelligitur Rota. dec.295.n.5.par.5. diuerso.

Claus. in statu & terminis ad causas antiquas refertur, & vbi qui nouiter ad causam venit Rot.dec.47.n. 8. coram Coccino

Claus. statum & merita; iurisdictionem tribuit Rot. decis.cri.38.n.4.per Farin.

Claus. sub protestu in acceptatione literarum cambij, operatur vt scribens obligatus maneat, nisi protestus reuocetur. Rot.dec.26.nouis.diuerso.

Claus. si per diligentem informationem vtilitas ecclesiæ &c. ex actis vtilitas constare debet Rot.dec.215. n.4.coram Caualer.

Claus. sublata restringitur ad naturam dispositionis cui adiecta fuit. Rot.dec.23.n.24.nouis.diuerso.dixi sup. hac claus.

Claus. supersedendi &c. non operatur perfecta executione, nec vt nulliter gesta reuocentur. Rot.dec.287.coram Caualer.

Claus. vocatis vocandis subreptionem tollit, & operatur merum executorem mixtum fieri. Rot.decis. 274. coram Caualer.391.par.2.recentis.non habet locum non iustificata vacatione dispositiue narrata Rota. dec.318.n.4.crim.per Farin.nec operatur vt capiens vi resignationis obtineat per obitum reseruatum Papæ non facta mortis mentione dec.379.par.1.recentis.& non posse extraiudicialiter procedi. decis. 350. n.5.

n.5.par.5.diuerſo. ſed Iudicialiter cauſa cognita dec. 371.vbi etiam ſi citandi certi non ſint ſufficere citationem generalem; & facit executorem mixtum & datur appellatio & executio impeditur Rot.dec.251. coram Coccino.

Clauſ. vt aſſeritur, nil concludit Maſc.concl.888.n.40. Sanch.de matri.lib.8.diſp.35.in fi.Rot.dec.533.n.5. coram Caualer.vt aſſeris operatur vt gratia non exequatur niſi iuſtificetur.571.n.3.par.2. recentis. 631. n.5.ad plures referri poſſe, niſi poſita ſint poſt narrata à parte, nec iuſtificationem reſpicit, licet ſecus ſit in verbis vt aſſerit, etſi de contrario conſtet, literæ poſſunt de intentionis defectu argui & dec. 287. nn. 10.par.5.diuerſ.vt aſſeris facit gratiam conditionalē & probari debere loquēs in valore expræſſo per aſcēſum & dec.371.nu.12.vt aſſeritur iuſtificatione non indigere ſiue vnus ſiue plures ſupplicent & deciſ. 89. coram Coccino.

Clauſ. vocatis vocandis; operatur citari debere intereſſe habentes,alioquin ſententia nulla erit Rot.dec.707. par.1.recentis.ſub intelligitur ſi alter ſit in poſſeſſione Ferret.conſ.4.de cōmuni Genua.in prax.Archiep. Neapol.c.83.n.4.

Clauſ. in prima commiſsione poſita, in alijs poſita cenſetur Rot.dec.464. coram Caualer. ſed reſtringuntur ad naturam diſpoſitionis cui adiectæ ſunt dec.23.n. 24.nouiſ.diuerſ par.5.47.n.5.coram Coccino.vbi reſtringi ad cauſas antiquas n.6.

Lim. generaliter clauſ. ſuprascripta, decreti irritantis motus proprij & ſimiles,nam non operantur vltra eaſus diſpoſitione compræhenſos Gab. de clauſ. concl. 3.n.81.Rota.In Oriol. 18. Iunij. 1592. coram Rpd. Gipſio.& in Calagorrita. motus proprij. 15. Iunij. 1592.coram Rpd.Pamphilio.

De legitimatis aliqua vide apud Giouagn.lib. 1. & 2. conſ.

Adita etiam hæreditate peruenientes ab inteſtato legitimatio fieri poteſt Moli.de primog.lib.1.c. 7. n. 19. Rim.Iun.conſ.796.n.33.Graſ.eff.cleri.4.n.168.Goz. conſ.56.n.26.ſed Iaſ.in l.Gallus.§. & quid ſi tantum. n.30.& ſeq delib.& poſtb.contrarium probat.

Legitimatio vitiatur niſi omnia ſint expræſſa quæ Principem retardaſſent, debet etiam diuerſa parentum exprimi conditio.Viui.dec.339.n.6.& ſeq.

Legitimati nulliter inſtitutio corruit ob errorem inſtituentis Rot.dec.61.n.8.par.2.recentis.

Corruit etiam non conſtito de ſubſtantia, & principali fundamento, niſi narratio reſcripti contineret clauſ. vt aſſeritur quę non indiget iuſtificatione & ſi plures ſupplicaſsent Rot.dec.371.n.11.& ſeq.par. 5. diuerſ.

DE INCAPACIBVS.

1 INcapaci relictum ad eum pertinet qui relicto oneratus fuit vt dixi in tract.de incapaci.tit.1.n.2.de communi Farin.in fragmen.par.1.verbo. fiſcus. n.35.& Q.25.n.139.

2 Damnati vltimo ſupplicio ſunt incapaces, niſi ex lege municipali vt in Hiſpanijs actiuam teſtamenti factionem haberet, tunc enim paſsiuam etiam retineret Gutierez.pract.QQ.lib.2.Q.38.

3 Damnati in metallum,vel ad triremes ſunt incapaces ſed eis non ſuccedit fiſcus, at ij qui ei ſucceſſuri eſsent Marta.de ſuc.lega.par.3.Q 14.art.3.& idem in damnatis ad perpetuos carceres de communi Craſ.in §.teſtamentum. Q.17. Marta. ſupra art. 2. ſecus probans de iure canonico, & art.3.n.7.ſecus probat in dānatis ad tempus.& art.4.Q 14.

4 Deportati in inſulam alimentorum capaces exiſtunt Surd.de alim.tit.8.priuil.7.quibus ęquiparantur banniti noſtri temporis,ſi poſſint impune offendi Marta. ſupra par.1, Q. 8. art.3. ex communi & filium patris deportati bona conſequi non vt hæredem, ſed d.bannitum non poſse alios actus ciuiles, & habetur pro mortuo, ac mors ciuilis eumdem quem naturalis effectum producens pro naturali habetur Marta. d. Q. 8.art.1.& 2.vbi de antenatis intelligit dixi in tract. de incapa. tit. 1.cap.5. vbi etiam filios deportati ex teſtamento capere poſſe & d. art. 2. ante cōceptos conditionem ſi ſine filijs deficere operari, poſtea natis autem debet fiſcus poſt obitum deportati reſtituere; fallit autem quod dicitur de incapacitate in teſtamento militis, & vbi in contumaciam ſententia lata eſset, & ſi à ſententia appellaſset Marta.ſupra.par.3.Q.14. art.4.& ad pias cauſas teſtari poteſt Gall. de excep. ſucceſ.tit.1.exc.3.n.44.par.2.

5 Banniti noſtris temporis ſi nequeāt ex ſtatuto offendi retinent iura communia dixi d.tit.1 n.100. Marta. d.Q.14.art.1.n. 6. vbi etiā retinere iura ciuitatis ſuę, ſecus ſi impune offendi poſsent, tunc gentium & communia tantum retinerent & Zuccar. dec. Luca. 9. nec ex teſtamento vigore ſuę ciuitatis facto capere nec teſtari poſse, ſecus ſi iure communi d. tit. 1. num. 105. Peregr.conſ.91.n.47.lib.1. Medic. dec.42. patriā poteſtatem retinent Pereg.conſ.71.n.2 lib.3.& ſi ſit pleniſſime reſtitutus bona publicata & alienata recuperat ſi ex iuſtitia reſtitutus ſit,nam ſi ex gratia non operabitur in præiudicium tertij d.tit.1.n.136.Marta.d. art 1.n. 10.& ſeq. relinqui tamen ei poteſt cum capere poterit Pereg conſ.71. lib 1. quo ad exiſtentia extra territorium bannientis eſse capacem d. tit. 1. nu. 141.& Marta.d.par.3.Q 14.art.1.

6 Rebelles & qui læſę maieſtatis crimē committere incapaces ſunt,nec parentibus ſuccedunt filij eorum licet filiæ dotentur Marta ſup.par.1.Q.8.art.1.n 16 & ſeq.dixi d.tit.1.n.144.& ſeq.& l. quiſquis C.ad l.Iul. maie.non continere ante natos, nec inducere conditionis defectum ſi ſine filijs, nec ſubſtitutum excludere Mart.d.par.1.Q.8.art.1.

7 Heretici etiam ſunt incapaces Marta. ſup. n. 19. etiā filij, & nepotes etiam ex filia nati etiam ante patratum crimen de magis communi Intrig. ſing. 78. nu. 249.lib.3.licet ſecus teneat Marta.ſupra, & filios etiā incapaces eſse Meno.lib.5.præſ.33.n.23.

8 Adſcribens ſibi vel patri in cuius poteſtate eſt legatū etiā in nūcupatiuo teſtamēto incapax ſit Bello. conſ. 79.fallit ſi teſtator ſpeciali approbatione teſtamentum ſubſcripſiſset Pereg conſ.80.lib.2. ſecunda ſi hæres iuſſu teſtatoris ſcripſiſset Bello. d. conſ. 79. nu. 8. Montan.de tute. cap. 10. n. 35. & ſeq. tertia quando poſset illud teſtibus probare Bello.d.n.9.& dicit Areti.conſ.88.n.2.accreſcere inſtitutis.

9 Proditorum filij incapaces ſunt Marta. d.par. 1. Q.8. art. 1. quoad ſucceſſionem reſtringit quoad Imperatorem & Collaterales.

10 Fra-

10 Fratres minores S. Francisci sunt incapaces Marta. de succes. leg. pat. 3. Q. 13. art. 1. n. 9. Rota. decis. 477. pat. 2. recentis. etiam si ad dignitatem Episcopalem promoueatur Gall. de exc. succes. tit. 4. ex c. 1. n. 10. nec naturaliter eis debetur & hæredes in foro poli retinere possunt Nauar. de testa. consil. 14. n. 3. lib. 3. sed contrariam tenet Silu. in sum. verbo. legatum. 2. n. 4. Verum Clem. 7. posse fratres componere declarauit medio procuratoris vt in Bullario fol. 501. & apud Cherubi. in compêdi. bullar. tom. 1. Clem. 7. c. 15. fol. 11. Conclusio fallit. 1. in conuentualibus Marta. supra n. 14. 2. in relictis pro alimentis Surd. de alim. tit. 8. priuil. 7. 3. Cherub. d. c. 15. in fi. in Iesuitis qui licet quo ad eorum domus professorum incapaces sint, tamen Collegia eorum membra possident Gab. consil. 28. lib. 1. Meno. consil. 1014. Marta. supra n. 17. & seq. vbi de Regularibus non mendicantibus (exceptis Cistercièsibus) quos etiam in maioratu succedere vita religiosi durante, nisi ante monachus renunciasset. 4. fallit in legato librorũ Intrigl. sing. 101. n. 76. lib. 3. 5. fallit in mendicantibus ordinis prædicatorum Marta. sup. n. 15. 6. in societate ministrantium infirmis n. 31. & in Iesuitis Rota dec. 477. par. 2. recentis. 6. fallit in relicto pro necessitatibus imminentibus, licet cautius sit alteri relinquere vt vendat & eorum necessitatibus subueniat Marta. supra n. 13. Rodriquez. tom. 2. de regular. Q. 78. n. 4. 7. fallit quando ex dispensatione ad aliam capacem religionem transfertur, nam vsusfructus bonorum in primam translatorum viuens in secundam transferet, necnon & bona quæ ei postea obuenient, at si primum incapax monasterium intrasset, bona quæ tunc habebat coniunctis remanebunt, & postea obuenta, secundo monasterio capaci deferẽtur Marta sup n. 27 Rota. dec. 365. n. 7. & seq. par. 5. diuers. vbi posse eis legari pecunias vel speciem vnica vice simpliciter vel pro necessitate eorum modo ingẽs non sit arbitrio superiorum considerata, non tamẽ esse capaces annuorum reddituum etiam cũ onere missas perpetuo celebrãdi si perpetuum sit, vel temporale saltim vltra x. annos perpetuum tamen valere pro vsu sacratij & seruitio missarum, & cultui diuino necessarijs sit pro libris & causa studij n. 45. Gomes. dec. 34. lib. 1. ex cõi capaces esse legari domus vt vendãt; sed si ante aditam hæreditatem Episcopus fiat succedit Bal in l fi § fi. n. 6. C. de Epi. & cle.

11 Spurij ex vilissimis concubinis & patre in dignitate constituto nati incapaces sunt nec statutum valeret quod eis relinqui posset disponens dixi in tract. de incapaci. tit. 1. n. 344. & seq. nec statutum valeret disponens opponentem spurium non posse puniri Bat. in l. secus. 17. n. 2. ad leg Falcid. Soarez. in tit. de los casamientos. n. 24 sed spurius ex meretrice natus pro filio recognitus, & legitimatus per matrimonium sequens & patri succedit Rot. dec. 661. pat. 2. recentis. & fratres spurij inter se succedunt, & matri, & cognatis matris laltẽ ex testamento Marta. de suc. leg par. 3. Q 4 art. 6. n. 3. & Vrsil. ad Affl. dec. 96. ita iudicatũ testantes nepos autẽ legitimus ex filio spurio institui potest dũmodo non constet patris cõtemplatione institutum ita iudicatũ ait Marta. sup. par. 2. Q. 4. art. 5. n. 26. de magis communi Soarez. tit de todo Gome. n. 17. vbi etiam in dubio patri spurio vsum fructum non acquiri.

12 Naturales cessante legitima prole succedunt vt dixi d. tit. 1. n. 406. licet de filijs naturalibus dicta nepotes non comprehendant, nisi aliud statuto caueatur Marta. sup. par. 1. Q 16. art. 1 n. 5. Rot. dec 199 par. 1. recentis. ex concubina legitima natum ab intestato patri in duabus vncijs succedere si filiatio probetur per coniecturas; & concubinatus legitimus ex quo tãtum naturales nascuntur ex quo omnes alij illegitimi spurij sunt, in quo 7. requiruntur de quibus per Luc. de Pêna in l. si cohortalis col. 2. C. de cohortal. lib. 12. & Rot. dec. 254. par. 2. diuers. primum quod potuerit esse matrimonium. 2. quod vnica fuerit. 3. quod domi retenta fuerit in schemate concubinæ. 4. quod publice ducatur. 5. quod ad liberos suscipiendos retineatur. 6. quod diligatur vt vxor. 7. protestatio; quod 7. non requiritur quando concubina imparis gradus est concubinario dec. 199. par. 1. recentis. Soarez. tit. de todo home n. 12. vbi stantibus legitimis, vel matre testantis vnciam tantum naturalibus relinquere posse, naturalibus verò non extantibus solam semunciam concubinæ, alia redeunt ad legitimos successores testantis; legitimis cessantibus relicta ascendentibus legitima totum naturalibus relinquere posse, ab intestato autem si legitimi cessent & defuncti patris coniunx succedent naturales cum matre in duabus vncijs si legitimi extent in nihilo cũ eis succedere auth licet. C. de natur. lib. Surd. de alim. tit. 7. Q. 10. & Soarez. supra n. 16. probat nepotem naturalem ex filio legitimo vel legitimum ex naturali, & naturalem ex naturali filio mortuo non extante legitima sobole in totum ex testamento succedere ab intestato autem in duabus vncijs ex l. fi C. de natura. libe. ad beneficia non admitti Garz. de benef. pat. 7 cap. 2. vbi in iure patronatus hæreditario cum legitimis succedere; in gentilitio secus si verbis ciuilibus gens &c. vocati sint aliud si verbis naturalibus consanguinei vocati sint Lotter. de re benef. lib. 2. Q 11. n 137 & sequent. Rot. decis. 571. pat. 2. recentis præteriti tamen non possunt dicere testamentum nullum Marta. de succes. lega. par. 1. Q 16 artic. 1. nu. 7. Surd. de alim. tit. 7. Q. 11. nu. 26. filij clericorum inuicem succedunt Gutier. prac. QQ. lib. 2. Q. 103. ex magis communi actiue, & passiue inter sese succedere consanguineis probat ex parte matris licet ex damnato coitu orti sint vbi etiã veriorem, sed Q. 104. filios clericorum non constitutorum in sacris parentibus succedere probat, licet beneficium haberent. Matri & ex materna linea ascendentibus naturales in totum succedunt prout legitimi Marta. supra n. 9 nisi ex clerico nati sint Gutier supra Q 102. ex l. Regia 6. tit. 8. lib. 5. nouæ collect reg in natis ex adultera Q. 105. n. 7. Marta. supra nu. 9. alimenta naturalibus per hæredes eorum patris debentur, etiam si voluntati patris contraueniãt, aut ab intestato in duabus vncijs succedant Soarez. d. tit. de todos home n. 14. 15. Surd. supra tit. 7. d. Q. 11. licet duæ vnciæ ei a patre relictæ sint nisi exhæredari posset Q. 12. & in quo succedit iure ciuili succedit etiã iure canonico & vtroque iure coitus omnis prohibetur, excepto vxorio de communi omnium Soarez. tit. de todo home. n. 12. & licet vltra duas vncias alimenta debeantur, hoc fallit si naturalis habeat aliunde Surd. d. Q. 11. ex bulla Pij V. reuocatoria facultatum testandi non succedunt laicis in Ecclesiasticis, ex eis-

quæ quæsitis, nec clericis, nisi eorum dispositio valeat de iure communi, puta si clericus ex bonis patrimonialibus filiam spuriam dotet Marta.de succes. lega.par.1.Q 17.art.2.

Naturalis autem non spurius in dubio præsumitur si non constet de matrimonio ex communiori Rota. decis. 360.n.16.par.5.diuers.

13 Spurij sunt incapaces tam ex vltima volũtate quam inter viuos vt dixi in tract. incapacis n. 458. tit. 1. Pereg.conf.71.n.11 lib. 2. 22 n.8.lib.3. de communi in natis ex coitu adulterino vt nec matri, nec ex matre coniunctis succedant Peregr. de iur. fisc. lib 3. tit. 18. n.42 Marta. supra. Q.16. art. 1. n. 15. intelligens de natis ex damnato & punibili coitu n. 19. Rot. decis. 164.in fi.par.1.recentis vbi de iure ciuili in bonis patris nil præten lere posse de iure cano. sola alimenta. sunt incapaces etiam si nati sint ex coniugato & soluta de magis communi Peregr.d. conf.22. n.4. matri non illustri succedunt, illustri non nisi legitima prole cessante Soarez.d.tit.de todo home n.27. & seq. Gutier.pract.QQ.lib.2. Q.108.nec ei succedunt si ex dãnato coitu nati sint Soarez.d. n.27. & seq. subdens dãnatum coitu dici si lege puniatur, nec si nati sint ex vtriusque coniugatis Soarez supra; nec ex quolibet damnato coitu vt ex sacerdote moniali & c.Marta. d. art.1.n.33.& seq. secus dicens in nepotibus ex eis Soarez. supra vbi idem de clerici filio minoribus tamen beneficiato, secus in non beneficiato; & statuto disponi posse vt succedant Marta.d.art.1.vbi tamen ista statuta strictè intelligi debere, nec ad nepotes extendi nec succedere auo auiæ & pro auiæ Soarez. supra. nu. 18. nisi error adfuisset. nec filio mater succedit Marta supra art.2.n.25.nec inter se spurij succedunt Surd.dec.249.n 20.Marta.d.art.1 n 24 subdens nec legitimatos ex eis inter sese succedere n. 28. nepos autem spurius ex filio spurio ab auo capere potest de magis communi Soarez de los pleitos n.5.& de todo home. n.20.Nepos legitimus ex spurio capere potest Marta.de succes. lega.par.1 Q.2.art.3. n 27.& Q 8. art. 4. vbi etiam quando essent vulgariter substituti spurio patri etiam in compendiosa Q. 20. art. 7. Sed ex filio spurio nepotem legitimum capere non posse ex communi Marta d.Q 16.art.2.n.23.Soarez.d. tit. de todo home n.19 lim.2. si patris contemplatione ei relictum sit, alias secus, & in dubio nepotis contemplatione legatum censeri Marta d art.2.at sui patris contemplatione institui posse, cum capax erit, & ex communi Palaez.de maiorat 1 part. 1. Q 2. Cur. Iuo. conf.84.n.3.Surd.de alim tit.5.Q 7. nu. 26. nepotem autem spurium ex filio legitimo & naturali incapacẽ esse Soarez d n.19. nec clericus testans legitimos ex spurio instituere potest nisi nepotem vt filium adoptet Soarez.tit.de los pleitos n.4.vbi subdit filium adoptare posse vel arrogare Principe authore. nec nepoti ex filio incestuoso relinqui potest ex clerico, & cõsanguineo orto Surd d.tit.5.Q 7.n 35. nec ab intestato legitimum ex spurio succedere Marta. supra nu. 8. vbi nec verò hæretico ab intestato succedere & stante legitima prole nõ plus ei quam patri spurio relinqui potest Soarez.tit.de todo home.n.19.lim. 3.

Alimenta & dotes filijs spurijs debentur ab eorum parẽtibus vt dixi.tit.1.in tract de ineapaci.n.576. Cabal. conf.154.in omni foro seruari debere probans etiam respectu nepotis spurij ex filio spurio,& 171. nu. 9. & seq.par.1.idem de vxore spurij dicens etiam vidua nu. 20.& seq.& hæredes patris ad hæc onera tenentur n. 36.& dicta de filijs in parentib. procedere probat Bar. bos.in l.1.par.4.n.78. sol. matri, de cõi Gutier. pract. QQ.lib.2.Q.166.idem dicens de relicto quinti,etiam si plures extent filij legitimi Q.107. Marta.d. Q.16. art. 1.n.18.Rot.dec.164.in fi par.1.recent.82. erim. per Farin.vbi etiam à fisco & cessionario deberi Soarez alleg.27.n.16 & tit.de todo home. n.21. vbi etiã fundum pro alimentis relinquere posse Rot. dec.517. par.1.recentis.vbi etiam institutionem vsque ad alimenta sustineri;& Barbos d.n.78.ait arbitrio iudicis constitui quæ pro alimentis etiam filiorum sufficiat, & viuo marito reuocari Surd.de alim.tit.5.Q.7.n.12. & mortua filia dos ad patris hæredes reuertitur Pereg.conf 83.in fi. lib.1. de magis cõi Barbos. supra n. 71.etiam fundo in dotem dato n.72.Surd.d.tit.7.debentur autem alimenta quibuscumque illegitime natis secundum receptissimam Barbos. supr n.65.& pro dictis alimentis & dote pater coram Ecclesiastico cõueniri potest vt dixi d. tit. 1. n. 583. nec tenet pactum etiam iuratum contrarium Cabal. sup. n.18. Gutier. sup.Q.109.in fi.& hæredes patris etiam spurios alere tenentur Cabal.conf 154 n.9 par.1.& proprietas potest eis pro alimentis relinqui non tamen excessiua Soarez.de todo hom.n.23.

Deberi autem secundum quantitatem patrimonij ac dignitatem patris nisi ex operis vel aliter viuere possint Barbos.in collect.tom.2.lib 4.tit.7.c.5.nu.12.Franc. dec.283.n.18.Diana.resol.85 par.1.vbi idem quoad parentes ait, & filio etiam sacerdotis debentur, facta taxatione iuxta quantitatem patrimonij patris & deductione pater agat de communi Surd.de alim.tit.1. Q.10.Thes.decis.211. Hip.Maia. consult. 29. par. 1. Meno.de arb.cas. 69.

Mater intra triennium filium inuito patre retinere potest & à patre alimenta petere Surd.de alim. tit.7. Q. 4.n.13.

Fundum pro alimentis relictum non transmittet spurius ex receptissima de qua Barbos.d. par 4 n.72. nisi testator ad filios spurios trã ire debere cauisset Soarez. tit de todo home.n.24.& seq vbi transmitti sub sit ad congrua alimenta relictum & ita iudicatum probat.

Alimenta autem & dos non debetur vbi aliunde haberet Cabal.conf.154 n 11.par.1. non tamen alteri domi, vel bello, pro alimentis seruire tenetur nu. 27. & seq. Gutier.d.lib.2.Q 110.Surd.d.tit 7.Q 8.

Nec debentur maiora quam pro victu necessario de cõi Barbos.d.par.4.n.66 sed secundum personæ dignitatẽ præstari debere Surd.d.Q.8.Rot. dec.92. n.15. nouiss. diuers. vbi etiam a fratre diuite etiam fratri pauperi etiam spurio.

Nec ij qui bona patris emere spurios alere tenentur Cabal.d.conf.154.n.8.

Proprietas relicta pro dote vel alimentis nõ trãsit in spuriũ Cabal.sup.n 19.Pereg.cõf.83.lib 1.& dos mortua spuria etiã cũ filijs ad reliquẽtẽ reuertitur Cabal.sup. nisi alimenta necessaria non excederet n. 22. & seq.

Nec incestuosis & nephariis alimenta debentur Soarez. tit.de to.do ho.ne n.22.sub dubio tamen.

Extantibus filijs legitimis non potest spurio vltra quintũ relinqui pro alimentis necessarijs, secus eis cessatibus & Gutier.

& Gutier.pract.QQ. lib.2. Q. 109. post Moli. de primog.lib.2.cap.15.n.53.ex l.10. Tauri non tamen potest cogi pater totum quintum pro d. alimentis relinquere filio, si minus sufficiat Moli.supra n.54.Gutier. supra.Q.110.Princeps donare potest eius spurio matrique Marta.de succes.lega. par.1. Q.16.art.2. si tamen superiorem non recognoscat.

Spurio relinqui potest quando capere poterit, vel legitimabitur ex receptissima Sanch. de matrimo. lib. 5. disp.5.n.12.Marta.d.par.1.Q.8. art.3. curatorem interim dari subdens.

Potest etiam indirectè relinqui,puta si esset socius omniũ bonorum alterius amici, vel coniuncti testatoris Barbo.sup.n.80.nec ex sola admissione ad cõmunionem iure familiaritatis incapax fiet capax Pereg. conf.91. n.23.lib.1.

Spurio etiam pater aliena relinquere potest, puta si spurium filio legitimo pupillariter substituisset, nisi mater in medio esset Thes.Q.119.lib.3.

Spurio legitimato relinqui potest Peregr. conf.22. nu.5. vbi per matrimonium cum soluta contractum ex qua vxor a tus spurii susceptit lib.3.dixi in tract. legitimat. tit.9.n. 105. & legitimatum istum sorori legitimæ,& naturali succedere Pereg sup.n.67. item spurio relinquere potest nisi natus ex his esset inter quos matrimoniũ contrahi nõ poterat,dixi in tract.incapa.tit. 1. n.709.& si natus sit ex soluta non dici natum ex coitu punibili & patris testamento capere posse Capra.cõs. 1.teneat Rot.vt testatur Marta.d par.1.Q.16.art.1.

Iurispatronatus etiam naturalis capax est & pro duabus vncijs præsentat nisi ex coitu damnato ortus sit Lotter.de re benef. lib.2.Q. 11. n.148. si fũdator verbis naturalib. vsus esset, consanguineos & c. non ciuilib. gentem &c.admitti autem actiue & passiue,ex verbis naturalib. si ex dãnato coitu natus non sit, præsertim si à fundatore pro consanguineo cognitus esset, & tũc cũ legitimis succedere iudicatum probat, & quod natus ante sacerdotiũ patris ex soluto & soluta capax iurispatronatus existit,nec prohibetur succedere ex bulla Pij.V. reuocatoria facultatũ testandi si iure cõi succedit vt in Hispanijs ex soluto & soluta nati cessãtib. legitimis patri succedunt; nisi ius patronatus ex bonis Ecclesiasticis quæsitũ fuisset Rot.dec.319.n.45. par. 2.recentis.& 571.par.2 præsertim si constet mẽs testatoris pro successione iuris patronatus, etiam si consanguineos verbo iunctũ sit proximiores, & à testante pro cõsanguineo agnitus sit & 616.idẽ probat de nato ex coitu damnato si testator naturalib. verbis vsus eũ agnouerit,licet secus probet vbi quis vellet venire vocatus à lege & ex contractu inito cum Ecclesia.

34 Forenses statuto incapaces fiunt immobiliũ sui territorij Cabal.conf.149.par.1.9.n.27.par 2.Bonacos. Q.cri.verbo.alienans.& validum ait Marta. de succ. lega.par.2.Q.4.art.8.n.3.par.3. Q.15.art. 1.n.5. Pereg.dec.86.vbi etiam qui forenses censeantur, & mater forensis ex cluditur Ond.conf.6.n.32.lib.2.Marta. sup.par.2.Q.3.art.1.n.33.

Sed hæredis institutionem non continere Rim.Iun.conf. 15.n.63. & verbo venditionis alienationi iuncto ad actus inter viuos restringi Surd.conf.77 n.23. Marta. d.par.2.Q.3.art.1.n.37.& forenses non posse heredes institui Odd.de prohib.alien.Q.17.n.59.& Q.18.sed institutionem hæredis non contineri à statuto lucensi Cabal.conf.16.n.19.lib.2.Marta.sup.par.3.Q 15.art. 2.vbi quando vendere donare & nullo modo alienare posse diceret, & legatum pecuniæ successione immobilium vetita non contineri.

Nec publicam respicere vtilitatem nec extendi Cabal. conf.149 n.2.par.1.A cessionario fisci opponi potest, secus non facta cessione Pereg conf. 19.n.25. lib.1. Alienans contrauenire potest Pereg dec.86 n.17.

Alienatione seu venditione aliquo modo prohibita pactũ vendendi continetur Seraph priu.iur 23.n.45.

Forẽses nõ excludit si fœminas propter masculos excludat & vterq; forensis sit,opus est.n. bona & personas statuto subiectas esse Rot.dec.484.par.2.recentis.

Forensis possessionẽ per hipothecariam auocare potest Bar.in l.quorum de pignor.Bal.& Sali.in l.fi. Castr.n. 3.Albe.ad fin.C.de reb.alien. Laderch. conf.64.n.1. Rot.dec.249.n.8.9 par.2.recent.Lanc. conf. 231. n. 8.Fusar.de subst.Q.703.n.3 Add.ad Bertaz. conf. cri. 399.licet in speciali dissentiat.

Contrarium tenuit Phanuc. in conf. edito post tract. inuent.sed contra illud iudicatum fuit vt per Cornaz. dec.10.& cum Phanuc.Mazol.conf.59.

1.Lim.primam quando pro tanta summa hipothecata res esset vt spes luitionis cessaret l.fi. C. de reb. alien. Bar.in l quorum de pig Alex ad Bar.in l.99. deleg.3.

2.Lim. acquisitione prohibita vt dixi in tract. de incapaci.tit.1.n.810.contrarium iudicatum fuit vt sup.in statuto lucano quod prohibet acquisitionem; & quãdo statutum loquitur in personam non continet hipothecam Bar.supra Feli.in cap.fi. n.3. de accusar. Cornaz sup.vers non obstat,& statutum prohibens acquiri non procedere nisi in casibus quibus loquitur Marcabr.conf.91.n.46.& seq & in rem loqui si de re disponat Surd.conf.276.n. 10.& contra Feli. citatum d. n.810.tenent Bal.in d.l.fi.n.3.Add. ad Bar. in d.l. in quorum & Castr.d.n.3.

3.Lim.stantibus verbis vniuersalib.Natta.conf.474.n. 23.sed ad specificata in statuto restringi Cornaz. sup. vers.non obstat etiam & ita pluries obtinui in curia mercatorum.

4.Lim. stante speciali hipotheca Add. ad Bertaz. conf. cri.399.intellige si spes luitionis cesset vt per Bal.Afã. & alios ab eo citatos & Simon.de decret.lib.1. tit.1. n.13.sed quod in hipotheca speciali cesset Pereg cõs. 19.n.18.lib.3.

1.Lim. principaliter quando forensis tẽpore testamenti ciuilitatem adeptus fuisset tunc statutum non procederet Marta de suc.lega.par.3.Q.15. art.1.nu.8. & par.2.Q.4.art.8.comitatiuum onera sustinentem, & ciuem ex incolatu non continere & si alibi annis 30 habitasset; vxor tamen forensis nõ dicitur ciuis vt iudicatum ait Marta.sup.n.14. nec qui onera non sustinet & quando incolatum aditionis hæreditatis tempore acquireret Rot.dec.52.nouis.diu. & si non habitasset decennio & sat esse tempore acquisitionis habilem esse Soc.conf.81.n.11.lib.3.Opizo.in l. filiusfa. §. diui.n.114.Loaz.n.153. lim.5. Crot. nu.73. de leg. 1. Meno.conf.742.n.5.1140. n.34. imo si postea capax fiat Crot.sup.n.74.Cast.conf.234.n.3.lib.2.imo sufficit habilitatum ante adeptã possessionẽ Meno. conf. 165.n.16.Grat. disc.219.Ciarl.contr.forens.c.70. n. 24.& seq vbi secus contra Meno. conf. 473.n. 16. & alios nõ sufficere quod ciuẽ fieri sit paratus subdit.

2. Lim. nā capax est æstimationis immobiliū Cabal. cōs. 16. lib. 2. Gall. de excep. succes. tit. 4. excep. 1. nu. 35. par. 2 vbi quando ita testator iussit.

1. Sublim. quando statutum fauore publico in forenses alienari vetaret Mant. de contr. lib 13. tit. 23. n. 2.

3. Lim. in alienatione ex causa dotis Thes. Q. 108. lib. 3. Cabal. cons. 69. n. 18. lib. 1. Meno. cons. 1210. n. 27. Saec. cons. 231. n. 7. Mazol. cons 59. n. 23. vbi in hoc reijcit Phanuc. supra Odd. de prohi. alie. Q. 45. n. 13. ex cōi de lucro dotis Gall. d. tit. 4. excep. 11. n. 73. saltem quoad æstimationem, licet contrarium teneat Phanuc. supra de cōi. Pereg. cons 20. n 9. 10. lib. 3. & & limitatio procedit & si dos statuto excepta non esset Saul de alie. reb fideic. par. 2. n. 265.

4. Lim. vt si prohibeat alienari in non subditum non contineat locum pium Cabal. cons. 180. n. 54. par. 1. nec clericos Marta. sup. par. 3. Q. 2. art. 5. licet continere dicat par. 2. Q 4 art. 8. n. 4 sed Pereg. dec. 86. n. 4 clericum in forensem alienantem continere ait, & clericos non continere Surd. cons. 2. n. 34. ex veriori & communiori.

5. Lim. quando forensis in forensem alienat Pereg. cōs. 19. n. 1. & 29. lib. 1. Rim. Iun. cons. 7. n. 65. Burs. cons. 8. n. 27. Marta. sup. n. 9. Surd cons. 48 n. 27 vbi ratio.

6. Lim quando sub conditione in forensem alienaretur si subditus fieret Add. ad Bertaz. d. cons. 399.

7. Lim. in muliere alibi nupta Bertaz. cons ciu. 103. n. 3. Cabal. cons. 125. in fi. par. 2. vbi idem si vidua fiat, vel a nubat. sed viro effecto ciue vxori eius viduę acquisitionem, & alia priuilegia non ad dignitatem sed ad patrimonialia spectantia non competere Peregr. cōs. 13. n. 12. lib. 2. Marta. supra par. 3. Q. 15. art. 1. vbi etiā ciuem dici loci viri n. 19. & seq. & si nondum cum viro cohabitauerit.

8 Lim. in ciue alibi habitante, & forense qui in loco statuti incola sit Bertaz. cons. ciu. 56. n. a t.

9 Lim. quando Princeps venderet, vel donaret dixi d. tit. 1. n. 879. si tamen duo Principes essent vnus non posset sine alio statuto derogare Peregr. cons. 3. n. 45. & seq. lib. 3.

10. Lim. quando forensis non sibi sed alteri acquirit Claud. ad Bertaz. d. cons 39. cri. vbi etiam limitat In alienatione momentanea.

11. Lim. nam statutum de immobilibus loquens in mobilib. cessat Mart. d. art. 1 n. 11. Pereg d dec. 86. n. 18.

12. Lim. quando ex consuetudine forenses acquirere possent Pereg cons. 19. n. 26. lib 3. 20 n. 5. lib. 4.

13. Lim. hæc statuta strictissime intelligi debere velut iuris communis correctoria Rim. Iun. cons. 640. n. 6. Ladereh. cons. 64. n. 2. Cabal. cons. 16. lib. 2. Cornaz. supra n. 14.

14. Lim. vt si per actus inter viuos alienationem prohibeat in vltima voluntate neutiquam vetet Gall. de excep. succes tit. 4. excep. 1. n. 36. par. 2.

15. Lim. clericos & personas Ecclesiasticas & Ecclesias non ligare Cabal. cons. 180. nu. 54. par. 1. Marta. de succes. lega. par. 3. Q. 15. art. 1. n. 7. & si eas comprehændat non valet Surd. cons. 301. n. 67. ex communi & Diana. resol. moral. 57. par. 1. tract. 2.

1. Sublim. quando eorum mentionem non faceret sed formam seruatu facilem daret Barba. cons. 65. n. 8. 9. lib. 4.

16. Lim. alienationis prohibitione immobilium non contineri vsusfructus constitutionem vt dixi in tract. de incapaci. tit. 1. n. 957. nisi expræsse prohibitus esset Peregr. cons. 20. n. 19. lib. 3.

17. Lim. non continere necessariam alienationem in Iudicio factam vt dixi supra n. 974. Saul. de alie. rub. fideic. par. 2. n. 265.

18. Lim. non comprehendere coniunctum ab intestato succedentem Surd. cons. 90. in fi. dixi d. tit. 1. nu. 990. Surd. cons. 90. in fi.

19. Lim. nam ex contractu alienari vetitus iussu testatoris alienare potest ex veriori & communiori Monta. de tutel. cap. 33. n 432.

20. Lim. vt de immobili loquens ius ad immobile continere nequeat dixi supra n. 1000. nec censum Peregr. cons. 19. n. 10. & seq. lib. 3. si statutum de re immobili, non de immobili simpliciter loquatur & cons. 20. nu. 14. & seq. lib 3.

21. Lim. nam forensis bona capere potest non vt sua retineat, sed vt vendat sibique ex præcio satisfaciat Rot dec. 162. n. 3 par. 1. recentis dixi d. tit. 1. n 5011. contrarium tenent Meno. cons. 165. Marta. de succes. lega. par. 3. Q. 15 art. 1. n. 26.

1. Sublim. non posse præcium immobilium forensi legari Decia. cons. 33. n. 10. lib. 1. Manti. de vlt. vol. lib. 9. tit 3. n. 4. Gutier. pract. QQ. lib. 5. Q 86. nu. 4. nisi aliud statuto caueretur.

22. Lim. non comprehændere piam causam Bal. cons. 358. n. 3. lib. 1. Ceph. cons. 722. Odd. de prohib. alien. Q. 36. n. 23.

23 Lim. non procedere quando in consequentiam quis illud caperet quod principaliter non posset capere, & accessoria veniunt etiam in stricta materia Rot. dec. 403 par. 5. diuerso.

24. Lim. vt si prohibeat legari vel aliquo alio modo relinqui non comprehendat heredis institutionem Fulgos cons 215. post princ Rui. cons. 139. n. 17. lib. 5. Meno. cons. 1140. n. 23 nec si statuto cautum sit ne vllo modo immobilia forensibus alienentur Bal. cons. 349. n. 10. lib 1. 310. n. 3. lib. 3. est enim alienatio necessaria Gab. de fideicom concl. 10. n. 1. quæ statuto non continetur Opizo. in §. Diui. n. 62. Loaz. nu. 154. Cro. n. 74. Rim. Iun. Inst. quib. alie lic. n. 306. Lamb. de contrac mul. glo 1. de cōi Alex. cons 55. n. 3. lib. 3.

1. Amp. vt si institutus forensis sit in rebus quarum incapax non sit, per ius accrescendi ea etiam consequatur quarum incapax esset Fulgos. cons 101. cui subscripsere Anch. Butr. Zab. Salic Floria. Ziliol. & Dād.

2. Amp. non compræhendere successionem ab intestato Cuma cons. 85. Fulgos cons. 215. n. 3. Bal. cons. 349. in fi. lib. 1. sed Bar. in l. peto. §. fratre. n. 2. de leg. 2. distinguit.

Sublim. vt si verbis vniuersalibus prohibita sit etiam necessaria alienatio vetita censeatur ex recepta sentententia Dec cons. 23. n 3. Rol cons. 80. n. 37. lib. 3. Burs. cons. 37. n. 3. Gab. supra n. 6. Pereg. art. 14. n. 41. & ab intestato successio ac ex testamento ex communiori Decia. cons. 2. n. 101 lib. 2.

25. Lim. non compræhendere originarium qui alibi domicilium contraxit Surd. cons. 346. n. 14. & si bannitus esset.

26. Lim. non compræhendere vicem effectum delatæ successionis tempore etiam in præiudiciū consanguinei qui ante successionem delatam ciuis fuisset Meno. cons. 473.

cōſ 473. n. 13. idemq; de eius filijs pro quib. ciuilitas acquiſita fuit cōſ. 165. n. 13. & ſeq. Mart. de ſucc. lega. par. 3. Q. 15. art. 1. n. 8. & ſeq. etiā ſi alibi an. 30. habitauerit n. 15. Crau. conſ. 441. Bertaz. conſ. 103. Decia. conſ. 71. n. 1. lib. 2. dum tamen onera in loco originis ſuſtinuerit Marta. ſupra. n. 17. qui n. 26. probat vbi locus eſt excluſioni æſtimationem non deberi.

27. Lim. vt de immobilibus loquens mobilia non compræhendat Ceph. conſ. 619. Marta. ſupra n. 12. 13. tametſi in immobilibus dicat ſuccedere non poſſe n. 14. quod intellige, vt ſupra dixi lim. 24.

28. Lim. vxorem eius non compræhendere quia & ante cohabitationem ciuis exiſtit Theſ. dec. 123. Surd. dec. 330. impræſſa poſt 4. vol. conſ. Marta. ſupra n. 19.

29. Lim. vt ſi prohibeat alienationem & ſucceſſionem quamlibet tam ex teſtamento quam ab inteſtato in forenſem, legatum pecuniæ non contineat ſi pecuniæ vel mobilia extent Marta ſupra n. 12. & ſeq.

30. Lim. vt ſi vendere donare, & alienare prohibeat de actibus inter viuos intelligatur, nec ſucceſſionem ex teſtamento comprehendat Ond. conſ. 13. n. 12. lib. 2. Ceph. conſ. 549. n. 113. Burſ. conſ. 157. n. 32. Surd. conſ. 77. n. 3. Marta ſupra n. 19. nec ſi alienatio in forenſes ſimpliciter vetita ſit Surd. ſupra n. 21. Rim. Iun. conſ. 528. n. 18. Marta. ſupra. art. 2.

31. Lim. vt ſi à ſucceſſione excludat non cenſeatur filios ab inteſtato excluſiſſe Marta. ſupra n. 7. Plo. conſ. 108. n. 76. lib. 1. conſ. crim. in magnis nec ab inteſtato ſucceſſio prohibita cenſetur ex alienatione prohibita per verba nullo modo & huiuſmodi de communi Vegi. conſ. 74 n. 368. & 379. & Marta. ſupra n. 8. de teſtamentaria dubium probant; at ſi prohibeat hæreditatem ab inteſtato acquiri, eam forenſis ab inteſtato non acquiret niſi ſe faciat allibrari Rui. conſ. 144. lib. 3. Marta ſupra n. 11.

Beneficiorum illegitimi incapaces exiſtunt c. cū in cunctis vbi glo. verbo. matrimonio de elect. Lotter. de re benef. lib. 2. Q. 48. n. 6. in fine.

1. Lim. vel potius ſecus dicas in eorum filijs legitimè procreatis Rot. in Hiſpalen. illegit. 22. Febr. 1574. coram Rubeo. Lotter. ſupra. n. 7.

2. Lim. nam illegitimis ex gratia beneficia cōferri poſſunt c. innotuit vbi Abb. n. 4. not. 5. delect. Add. ad Bellam. dec. 293. Lotter. ſupra n. 10.

1. Sublim. nam gratia corruit niſi defectus iſte in ſupplicatione fuerit expræſſus Paleot. de noth. & ſpur. c. 57 n. 5. Lotter. ſup. n. 11. nec ſimplex Papæ ſciētia ſufficit, ſed in litteris expræſſum requiritur. Grego. decif. 109. n. 8. Lotter. ſupra n. 13.

2. Lim. in legitimato vel diſpenſato Rot. decif. 3. de fil. præsb. in antiq. 214. n. 4. par. 1. diuerſ. Lotter. ſupra. n. 16. & ſeq. 125. & 131. & ſeq.

1. Sublim. diſpenſationem ad obtinendum beneficium non operari ſi poſtea permutetur quia gratia illa in primo actu conſumpta fuit Creſc. dec. 1. de reb. Eccle. non alienan. Gonzal. glo. 14. n. 56. Lotter. ſupra n. 22. & ſeq.

1. Lim. nam permutantibus regreſſus datur ad beneficia permutata Bellam. dec. vlt. Rot. dec. 1. de fil. præsb. in nou. Lotter. ſupra. n. 25.

2. Sublim. requiri legitimationem per matrimonium ſaltem bona fide initio ab altero coniugum cōtractō, Ceſ. de Graſ. dec. 176. n. 6. Put. dec. 77. n. 2. lib. 2. intelligens niſi publica vox & fama impedimenti ſubeſſet tunc enim ignorantes non excuſaretur & Lotter. ſupra. n. 29. & ſeq. ſubdens vxorem in bona fide eōſtitui, ſi viri primum matrimonium ſciuiſſet contra quod iudicatum fuiſſet ex Rot. in Vicent. illegit. 28. Ianuarij. 1541. coram Rpd. Roma de Tanis, quod ſi initio verēque in mala fide fuiſſet, ſiue ante conceptionem, proles illegitima foret Put. dec. 243. lib. 3. Rota. in Veron. legit. 20. Martij. 1589. coram Bubalo Lotter. ſup. n. 35.

1. Amp. vt licet præſumpta mala fides 30. annis tollatur ſecus ſit vbi titulus requiritur Caſt. in l. Celſus 27. n. 4. de vſucap. Put. dec. 250. lib. 3. Lotter. ſup. n. 38. & ſeq. vbi etiam putatiuum matrimonium ſufficere etiā ad Epiſcopatum, debet tamen eſse colorata poſseſsio, bona fides contrahentium ex publicitate, & conſequenti Eccleſiæ toleratione ex Butr. in cap. 2. n. 6. qui filij ſint legit. vbi enim de matrimonio probando agitur pro legitimitate prolis ſufficiunt leuiores probationes ideſt præſumptiuæ & coniecturales Ceſ. de Graſ. dec. 181. Rot. dec. 198. & 310. par. 1. recent. Lotter. ſupra. n. 39. & ſeq. & matrimoniū duob. teſtib. vel libro parochi probari Meno. conſ. 491. n. 19. & ratione officij parochi eius libro credi Rot. dec. 434. n. 1. par. 1. recēt. Lott. ſup. n. 47 & ſeq licet ex libro batiſmatis non probetur legitimitas, ſed ſola filiatio, & deſcendentia cum adminiculis Lott. ſupra. n. 50. 51.

Filiatio legitima probatur matrimonio inter parentes probato quoad ſolemnitates extrinſecas, & quod ijs viuentibus matrimonium non fuit impeditum Abb. in cap. peruenit. n. 2. Butr. n. 2. qui fil. ſint legit Lotter. ſupra n. 43. & ſeq. & per illud etiam ante nati legitimi fiunt, & ad Epiſcopatum admittuntur n. 78. & ſeq. vide ſupra in hac. 2. appendice ad tract. legitimationis. verſ. filiatio.

1. Amp. etiam ſi aliorum acceſsus probaretur l. miles §. defuncto. ad l. Iul. de adulte. dum mariti aditus tempore conceptionis non excludatur, vel natus non ſit in domo adulteri Surd. conſ. 1 n. 54. 55. Lotter. ſupra nu. 52. vel niſi conſtet marito aeceſſum fuiſſe prohibitum Achil. decif. 1. qui fil. ſint legit. quæ tamen prohibitio excludetur ſi conſtet vxorem potuiſſe vbi libet publicè ire Rot. in Romana de Bonellis 29. Nouembris. 1613. coram Rpd. Vbaldo. Lotter. ſupra. n. 54. & ſeq. Verum probationes, & contrariæ coniecturæ admittuntur ad præſumptam legitimitatem excludendam dummodo vrgentiſſimæ ſint & concludentes Achil. ſupra & Lotter. ſupra nu. 60. & ſeq. vbi aſſimilationem cum acceſsu adulteri probat attendi Moeda. decif. 1. & 2. qui fil. ſint. legit. licet hæc aſſimilationis coniectura tuta non ſit Lotter. ſupra. nec educatio, tractatus, adulteri confeſſio & huiuſmodi ſufficerent, niſi vir tempore conceptionis impotens, vel abſens fuerit Rot. in Romana alimentorum prima. Decembris. 1595. coram Mellino. niſi publica vox & fama cōcurrerent vt ibi & Meno. lib. 3. præſ. 53. n. 20. nec adulteri confeſſio poſſet attendi in præiudicium tertij puta ſubſtituti de communi Lotter. ſupra. n. 69. & ſequent. vbi etiam ad elidendam præſumptionem legitimitatis, teſtes omni exceptione maiores requiri ex Rot. in d. Romana alimentorum niſi filius ad alimenta contra adulterum ageret n. 76. ex Rota. in Romana filiationis 4. Febr. 1611. coram Rpd. M. Montio.

1. Lim. non procedere quando coniuges conuersi essent & filios haberent, tunc enim incestuosi essent Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 4. Lotter. supra n. 77.

2. Lim. quando matrimonio impedimentum legitimũ obstaret, hoc enim sequenti matrimonio nõ purgatur Maiol. supra n. 16. Lotter. supra. n. 90.

1. Sublim. quando Papa dispensasset Osasc. dec. 154. n. 5. Surd. cons. 213. n. 21. Lotter. supra n. 91. & seq. vbi etiam extra territorium extendi probat, licet secus sit in facta a Principe seculari.

1. Amp. vt hæc dispensatio duplicem gratiam contineat respectu matrimonij & prolis, & si mortuo interim altero, matrimonium contrahi nequeat, proles, tamen legitima erit Rot. decis. 207. par. 1. diuers. Seraphi. decis. 1121. nu. 4. Gonz. glo. 1. §. 9. 57. Lotter. supra. n. 111. etiam respectu successionis ab intestato dummodo proles in figura matrimonij suscepta sit Put. dec. 472. lib. 2. Seraph. supra n. 2. Lotter. supra. n. 112.

1. Lim. d. 1. amp. non procedere nec legitimationem intrare si initio alio quam positiuo iure matrimonium prohibitum foret Lotter. supra n. 112.

Quod autẽ ad ecclesiastica beneficia spectat requiritur Papæ legitimatio, vel ab eo potestatem habentis Lotter. de re benef. Q. 48. n. 113. & seq. probans etiam à dispensatione legitimationem differre, illa enim respectu actus est, hæc autem primeuæ naturæ restituit & n. 121. & seq. tria in legitimatione exigi, potestatẽ legitimantis, vel dispensantis; capacitatem legitimati, vel dispensati circa consensum adhibendũ subiectioni patriæ potestatis, & veram natalium explicationem.

Dispensatus etiam ab Episcopo à quacumque illegitimitate, & à Capitulo sedeuacante beneficium habere potest nisi aliud statuto a Papa confirmato caueretur Gemi. in c. 1. de fil. præsb. in 6. Franc. n. 5. Lott. supra n. 140. & seq.

1. Lim. nam ante promotionem Episcopum dispensasse opus est, nec sufficit eum scienter promouere Lotter. supra n. 144. ex communi.

2. Lim. non nisi ad ordines minores, & beneficia simplicia Episcopum dispensare posse, non ad ea quibus ordo sacer annexus sit, dum tamen talis ordinis annexio consecutiue non veniat, & dummodo ea ordinem receptionis tempore exigat Lotter. supra. n. 147. & seq. nec in personatu, vel dignitate sine cura Episcopus dispensabit, nec in canonicatu Cathedralis Ecclesiæ nu. seq.

Illegitimus à successione paterni beneficij arcetur, legitimus autem succedere potest in beneficio quod pater immediate obtinuit Seraph. dec. 1442. n. 7. & in diuerso in eadem Ecclesia Lotter. sup. n. 180. & seq. illegitimus nec in eodem, nec in diuerso in eadem Ecclesia succedet, non tamẽ diuersum in Ecclesiam qua pater administrauit acquirere prohibetur Seraph. & Lotter. supra n. 201. & seq. nepos autem ex filio legitimo ob personam aui illegitimam non excluditur à beneficio quod auus obtinuit vt ex cõiori indistinctè Seraph. sup. n. 11. & Grati. discep. 397. n. 6. Lotter. supra. n. 207. nec illegitimus paternum beneficiũ quod speciem mutauit obtinere prohibetur, licet beneficiũ quod media persona 30. annis obtinuisset, habere nequeat n. 210. & seq.

Monasterium illegitimo ingresso natalium defectus abstergitur nisi de prælatura, vel cura animarum agatur Lotter. supra n. 212. & seq.

Quasi possessio beneficij prouisum eximit à probatione legitimitatis, quam probare deberet pro assecutione Lotter. sup. n. 216. & seq. & ex publica voce & fama in quasi possessione constitui n. 225. & seq.

Filiationis nominatione sine tractatu legitimitas nõ probatur, nec solo tractatu nisi alia præcedentia concurrant quod domi natus sit, vel extra solitas ad eam accedere & huiusmodi n. 224.

Legitimitas autẽ quasi possessione cessãte probari debet ex vero matrimonio præsũpto, vel putatiuo, cohabitatione diutina & coniugum nominatione Meno. cons. 490. Lotter. sup. n. 235. & seq. vbi tamen ipse in nominatione diffidet. Si verò pater dixerit tales esse suos filios ex tali muliere libera cum qua non esset contrahere vetitus in publica scriptura legitimatus præsumitur, & quando vir & vxor se tractabant, vt coniuges actibus matrimonio congruis & ex communi voce & fama n. 235. & seq. 257. 258. Meno. sup. n. 18.

Illegitimitas si ordinarius inquirendo remouere intendat, probata dicitur non probata legitimitate, si vero via mixti obiectus per alium competitorem, is concludenter probare tenetur illegitimitatem Bella. in c. Michael. n. 6. 7. 10. de fil. præsbite. Lotter. d. Q. 48. nu. 260. & seq. &

Primo probata censebitur si ex matre legitimus nasci non potuerit puta moniali & si ex marito absente vel infirmo filius nasci non potuerit, & si negatiua matrimonij non cõtracti probetur Lotter. sup. n. 263. & seq.

2 Ex parte patris probabitur si sacris ordinib. initiatus vel sacerdos probetur & aliter Lotter. sup. n. 269. & seq.

Dispensationem autem probari sufficit, si illegitimitas probetur, quæ verè probatur ex literis obtẽtis, & præsumptiuè, si diu vel saltem triennio beneficium possedisse constet, vt Rota tenuisse tradit Lotter. supra. n. 274.

Amp. vt claus. super quo cum eo saltem sufficienter dispensatum non est posita in impetratione ob illegitimitatem, non grauet prouisum onere probandi legitimitatem sed impetrans illegitimitatem probare tenebitur Lotter. sup. n. 286. & seq.

Ciuis & incola loci probatur ex libro baptismatis & habitatione decennali maiori parte bonorum, & vxore etiam si mercator forensis esset incola dicetur Rota. dec. 37. par. 5. diuerso;

Pensionis incapax puta bigamus capax fit ex dispensatione Papæ super bigamia cum claus. non obstantibus &c. Rot. dec. 7. & 12. d. par. 5. vbi n. 39. si vt laico detur dispensatione non egere probat & dec. 50.

Substitutus statim secuta professione in monasterio incapaci admittitur Rot. dec 6. d. par. 5. vbi etiam nepotes & alios descendentes filiorum appellatione cõtineri ex coniecturis de quibus ibi & decis. 21. & 40. vbi etiam ex quibus coniecturis perpetuum fideicommissum colligatur; & nepotum appellatione pronepotes ex communiori contineri, & ex mente contrahentium omnes descendentes dec. 194. n. 63. d. par. 5. vide tract. tuto. tit. 19. n. 283o. amp. 52.

Confessio etiam iurata incapacis fauore facta non valet Bar. in l. cum quis. 35. §. Titia. de leg. 3. Papien. in forma

in forma libel. ad dotem. glo. dedi. nu. 5. vbi tamen morte viri confirmari.

Papa conferens scienter beneficium incapaci vel indigno cum eo dispensare videtur & collatio tenet; si ignoranter, & tunc si incapacitas, vel inhabilitas ea fit quę penitus incapacem reddat vt quia irregularis, mulier, vel infans sit, & non valet ipso iure collatio aut vero incapacitas non reddit eum incapacem penitus sed per accidens veluti ob periurium vel similes causas, & tunc collatio tenet ipso iure, & impetranti ius in beneficio quæritur, licet ab eo auferri possit per declarationem postea eius incapacitatis factam per sententiam Card. in c. querelam. in fi. de iur. iur. Feli in c. 2. n. 4. vers. sed contrariam. de rescr. de cõi. Bello. conf. 72. n. 15. 16.

DE INDIGNIS.

1 Indignus is dicitur quem lex declarat indignum, & ab eo hæreditatem fiscus aufert dixi in tract. de indign. nu. 1. de communi Farin. in fragmen. par. 1. verbo fiscus. n. 2. & 37. & fructus etiam perceptos aufert ab eo n. 15. nec quartai detrahit n. 14. ex cõi amittit actiones contra defunctum Peregr. de iur. fisc. lib. 2. tit. 2. n. 16. Farin. supra. n. 13.

1. Lim. nam hæreditas ablata in fiscum transit cum honoribus, cunctis & oneribus Barbos. in l. si ante n. 31. sol. matr. vbi tamen acceptationem fisci exigi, nec à tertio hoc ius fisci deduci posse & lim. tenet Farin. supra. n. 12. vbi tamen quoad legata non teneri, n. 6. cum Villalo. lit. L. n. 26. nisi fiscus remaneret hæres insolidum cum indigno; vel nisi constet testatorem voluisse legata præstari, vel nisi ob necem defuncti non vindicatam indignus priuetur.

2. Lim. indignus respectu certæ partis, non est alterius indignus Farin. supra. n. 30. nec vnius alteri in quæsitis nocet n. 31. secus in quęrendis probans.

3. Lim. vt indigni persona spectetur an Ecclesiasticus, vel secularis fiscus succedat Farin. supra. n. 4.

4. Lim. fiscum non delatum ius non auferre Farin. supra. n. 27.

5. Lim. fiscum non ex eo tantum quod sit contra bonos mores ab indigno auferre Farin. supra. n. 20.

6. Lim. quando ante commissam indignitatem ius delatum indignus repudiasset, licet secus si postea Farin. supra. n. 28. 29.

7. Lim. nam fiscus tantum indignitatem allegat ex cõi Farin. supra. n. 25.

8. Lim. si testamentum nullum sit defectu testamenti vel posthumi natiuitate ruptum Farin. supra. n. 22.

9. Lim. indignum neminem censeri nisi in casibus iure expræssis Farin. supra. n. 36. Phanuc. de lucr. dot. glo. 14. n. 4.

10. Lim. nam deferens se fisco dimidium hæreditatis lucratur Farin. supra. n. 17.

11. Lim. vt si quis lucro alterius contemplatione priuetur, ei applicetur, cuius contemplatione priuatur. Fari. supra. n. 23.

1. Sublim. non procedere quando non legis, sed hominis dispositione priuaretur, hoc enim casu cohæredi, vel substituto priuati acquiretur de communi Peregr. de iur. fisc. lib. 2. tit. 10. n. 19. & Farin. supr. n. 24.

12. Lim. quando legatum aufertur legatario qui testamentum subripuit, tunc enim hæredi remanebit: n. 19.

2 Interficiens aliquem ei & hæredi in bonis interfecti nec ex testamento nec ab intestato succedit Barbos. in l. ab hostibus. § si. n. 20. & seq. sol. matri. vbi amp. & lim. & si frater fratrem occidet neuter a fisco excludetur Marta. de succes. leg. par. 2. Q. 4. art. 5. n. 16. & de magis communi par. 3. Q. 4. art. 6. n. 6. vbi etiam extantibus alijs fratribus occisi.

Contrarium tenet Thes. Q. 80. lib. 3.

Fiscum verò à lucro dotis indistincte excludi Bal. Nouel. de dot. par. 8. priuil. 31. Intrigl. sing. 89. nu. 145. lib. 3.

1. Lim. conclusionem principalem non procedere si ex statuto filij occisoris excludantur ab hæreditate occisi, nam intelligetur si ex persona occisoris filij succedere velint, secus si ex propria; & secus etiam si clerici essent Marta. de suc. lega. par. 1. Q. 4. art. 3.

3 Indignus est quem testator indignum vocauit de cõi. Farin. in fragm. par. 1. verbo. fiscus. n. 38.

1. Lim. vt si mens testatoris colligatur quod eius bona in suos proximiores veniant fiscus excludatur Farin. supra. n. 39.

2. Lim. nam si testator nomen deleuit, & dixit indignum licet succedat fiscus, secus est si alios succedere velle dixerit, & si delendo non declarauit voluntatē suam si in totū deleuit fiscus non auferet, nec si vnius hæredum nomen, nec si exemplum tantum cancellasset. Farin. supra. n. 42. & seq.

4 Ab hærede via iuris necem defuncti non vlciscente fiscus aufert Gutier. cano. QQ. lib. 2. c. 5. n. 9. Fari. supra. n. 47. cum fructibus etiam non extantibus n. 48. & idē in eo qui alio quā qui titulo vniuersali immediate ex defuncti bonis lucratur n. 50. & in filio qui à patre occiso fuerat exhæredatus n. 49.

1. Lim. quando filij patrem interfectorem non detulere. Fari. Q. cri. 13. n. 10. & si cędis authores non reperirentur. n. 11. 12. vel alius in accusando præuenit. Farin. d. verbo. fiscus. nu. 54. nec procedit in fisco qui abstulit hæreditatem ab indigno n. 55. nec priuatur hæres accusans si delictum probare non potuit d. Q. 13. n. 11. nec via facti hæres tenetur n. 9.

2. Lim. non priuari hæredem ipso iure sed per sententiam Barbos. in l. si ante. nu. 32. sol. matr. vbi non ideo impediri effectus acquisitionis ipso iure nisi quod non fiet executio nec perdetur possessio post Pereg. de iur. fisc. lib. 4. tit. 6. n. 23.

3. Lim. vt vnius negligentia non obsit alijs Farin. d. verbo. fiscus. n. 51.

4. Lim. Fideicommissarium grauare posse hæredem vt sibi restituat volenti necem vendicare Farin. supra. n. 52.

5. Lim. fisci acceptationem requiri nec à tertio allegari posse Barbos. in l. si ante n. 31. sol. mat. licet in lucratiuis titulis si ipso iure acquiratur tertius ius fisci alleget.

5 Prohibens aliquem testari, eius hæreditatis indignus fit & ab eo fiscus aufert dixi in tract. de indig. n. 227. de cõi. Farin. Q. 161. n. 14.

1. Lim. nam si proximus testatori vel in gradu æqualis prohibuit ab intestato alijs succedentibus deuoluitur Thes. Q. 49. lib. 3. sed contra impedientem ne testator eum

eum quem volebat instituere non instituit actio non instituto ad interesse datur Gutier. cano. QQ. lib. 1. c. 37. n. 20.

2. Lim. non procedere nisi tria copulatiue concurrant primum quod quis testari vellet. 2. quod fuerit prohibitus notarium vel testes introire vitando. 3. cuius fauore testari vellet. Rot. dec. 299. crim. per Farin. & licet solis blanditijs institutione non priuetur, attamen alter institutus reuocabit ab eo qui testatorem induxit ad illius institutionem reuocandam dixi supr. n. 287. Gutier. d. Q. 37. n. 20.

6 Testamentum nullum dicens personæ defectu indignus est & ab eo fiscus aufert. Farin. in fragm. par. 1. verbo. fiscus. n. 56. dixi vbi supra. n. 289.

1. Lim. quando impugnatur a fratre ab intestato veniente quia spurius sit institutus Crau. cons. 200. vers. præterea Rot. dec. 61. n. 7. par. 2. recentis. vbi subdit idem si impugnaretur quia institutus esset tamquam filius qui filius non esset, nisi spurius valide legitimatus esset si nulliter enim esset legitimatus, nulla foret institutio.

7 Ingratus erga defunctum indignus est dixi. supra. nu. 331. Fari. d. verbo. fiscus n. 57. vbi exemplificat si testatorem illicitæ negociationis detulisset, vel filiam, vxorem, vel sororem defuncti, post obitum cognouisset n. 58. vel si vulnerauerit, vel occiderit testatoris coniunctum n. 59.

1. Lim. ingratitudine commissa viuo testatore qui cũ posset testamentum non reuocauit Farin. supr. n. 62.

8 Concubinæ relictum cum qua coitus erat prohibitus aufertur & fisco applicatur dixi supra. n. 342. sed cõcubinæ notarij ab eo posse relinqui Scain. dec. bono. 106. vbi etiam quid de legatis adulteræ.

9 Disponens inter viuos per contractum hæreditatis, alicuius in totum vel in partem indignus est Farin. d. verbo fiscus. n. 64.

10 Status quæstionem alicui mouens indignus est illi succedere Fari. supra. n. 62.

11 Vxorem vetitam ducens ei relinquere nequit Fari. supra. n. 67.

1. Lim. de iure canonico, si eo iure nuptiæ non sint prohibitæ Fari. supra. n. 69.

12 Testatoris pręcepto non parens eius hęreditate priuatur & fisco applicatur Farin. supra. n. 33. etiam si in parte contraueniat Cabal. cons. 13. n. 45. lib. 2. dixi in d. tract. de indignis n. 381. & n. 390. posui requisita sed quoad interpellationem, dic non requiri in casibus per Paris. cõs. 19. n. 197. & seq. lib. 2. Fusar. Q. 582. Surd. cons. 437. n. 35. Ceph. cons. 497. n. 70. & seq. Marescot. res. 123. n. 22.

13 Fidem accomodans restituendi incapaci indignus fit. Thes. dec. 66. lib. 3 idem contra cessionarium probans de communi Farin. d. verbo. fiscus. nu. 75. & seq. vbi etiam non facta restitutione etiam facto secundo testamento fide prædicta non reuocata, & interrogatus an fidem accomodarit respondere tenetur, & coniecturis vrgentibus probatur, scriptura, vel si testator dixit ei restituas quem tibi oretenus dixi.

1. Lim. non procedere nisi clam relictum sit ac tacite fides restituendi spurio fides accomodata Farin. supr. n. 99. secus si palam n. 98. & in testamento bona fide facto n. 100.

2. Lim. non priuari nisi eo pro quo fidem accomodauit Farin. supra. n. 110. & n. 106. & seq. non posse hæredem scriptum in conscientia retinere post Manti. de vlt. vol. lib. 10. tit. 4 n. 15.

3. Lim. non præsumi fraudem in vltima voluntate. Thes. supra. vbi 10. coniecturas ponit Fari. supr. vbi etiam non argui fidem ex oneroso titulo datis, vel si modica sint, & si iusserit pauperibus restitui & spurium testatoris instituat, & fiscum vendicare etiam à venientibus ab intestato si non auferant à spurio, ex sola amicitia autem inter testatorem & hæredem nõ præsumi accomodatam fidem n. 102.

4. Lim. nam fiscus spurium alere tenetur Gab. de alim. concl. 1. n. 12. Farin. supra. n. 105.

14 Imperiali fisco non Episcopali applicatur spurio tacite à clerico alioue relictum per interpositam personam Thes. Q. 66. lib. 3. & à laico cessionario clerici qui fidem accomodauit auferatur fisco laico dari ait, Episcopali vero si à clerico instituto auferatur dixi vbi supra. n. 456.

15 Meretricis occultę lucrum fiscus aufert dixi supra. n. 466. meretrix vero solitum, vel promissum lucrum petere potest Moli. de iust. & iur. Q. 94. Marta. de succes. lega. par. 3. Q. 1x. art. 3. n. 4. & Gab. à me citatum, d. n. 466. secutus est Viui. dec. 482.

16 Legatum vxor amittit ob adulterium, quod retinere potest si sit occultum Vasq. de succes. progres. lib. 1. in præfat. n. 89.

17 Alienæ rei scienter venditæ præcium fiscus aufert dixi supra n. 469. Farin. d. verbo. fiscus. n. 70.

18 Mater vidua nubens nõ petito filio tutore illius successione priuatur dixi supra. n. 480. fallit quando vidua mansit & filius obijt intra annum Rim. Iun. cons. 604 n. 21.

19 Legatum à viro sciente impedimentum matrimonij vxori ignoranti valet sed non donatio glo. & Sali. in l. præfectus de ritu nup. de cõmuni Lanar. cons. 86.

Alia quædam de indignis ponit Cancer. var. resol. tit. de his quib. vt indig. c. 6.

DE LEGITIMA.

1 Legitima est quota vel quarta pars eius quod ab intestato quis fuisset habiturus, dixi in tract. legitimæ. tit. 1. n. 1. ex communi Cabal. cons. 129. n. 4. par. 1. est quota bonorum non hęreditatis dixi supra. n. 5. de communi Marta. de successio. lega. par. 1. Q. 25. art. 9. & de communiori Rot. dec. 399. n. 24. par. 5. diuers. Rot. dec. 325. coram Canaler. & differt a iure successionis vniuersalis Pereg. cons. 17. nu. 14. lib. 3. & an dos loco legitimæ succedat vide Mart. supra. par. 1. Q. 13. art. 2. Viui. dec. 415 vbi etiam si dotata statuto sit exclusa, secus si simpliciter exclusã dotari mandaret. Rot. dec. 368. n. 11. par. 2. recentis. ex communiori probat quod nisi ex testamento ita res se habeat vt ab intestato fuisset non esse quotam eorum quæ quis ab intestato habiturus fuisset.

2 Non posse filium propria authoritate pro sua legitima capere bona propria authoritate ex hæreditate probaui supra. n. 33. Contrarium probat Surd. dec. 92. n. 7. 224. n. 18. vbi primum limitat si hæres institutus esset ac restituere grauatus & ego limitaui supra. n. 36.

3 Libe-

5 Liberis debetur iure ciuili naturali æquitate in bonis parentum Pereg.conf.14.n.2.lib.2.probaui supra tit. 2.nu.1. pro vna opinione & contrariam nempe naturali iure deberi esse communem quam tenuit Rot.decis.341.coram Caualer.vbi in bonis matris primi tamen gradus extantibus, non debetur sequentibus ex propria persona sed illius primi. Rot. dec. 47. nouiss. diuers.

4 Ascendentibus non debetur iure naturali, sed à iure ciuili miserationis ratione ex cõmuniori quam probaui d.tit.2.n.3. & de qua Seraphi. dec. 1365. n. 5. Alex.conf.3.n.8.lib.7.Thob.conf.18.n.19.Goz. cõs. 43.n.15 Petr.Q.15.n.76.Mastril.dec.23.n.8.ex cõi Marza.conf 32.n.2.Peregr.dec.84.n.4.

Contrarium verius & æquius vt iure naturali debeatur Rot.dec.61.n.17.nouiss.diuerso.vbi late.

5 Ante legata etiam pia & fideicommissa detrahitur dixi d.tit.2.n.24 Marta.dec.8.n.66.& 67.

6 Filijs vtriusque sexus legitima cum fructibus debetur dixi supra.tit.3.n.1.Rot.dec.159.& 186.collect. per Pacif.de saluia.interd insp.3.c 4.n.473.2. editio. & 260.coram Caualer.& vtriusque gradus dec.192. & ex propria persona nepotibus debetur dec.235.n.14. par.2.recentis.62.nouiss.diuerso.

Legitimatis etiam debetur Marta.de succes.lega. par. 1.Q 25 art 2.n.11.12. idem in nepotibus ex eo Rot. dec.401 par 1.recentis 368.n.2.par. 2. nisi legitimi extent & legitimatio facta sit cum clausula sine præiudicio ab intestato venientium dixi supra tit 3 n.7. Thes.Q.75.lib.3.vbi etiam de legitimato per religionis ingressum Rot.dec.360.n.15.par.5.diuers.

Transmittitur ad hæredes extraneos vt dixi d.tit.3.nu. 45.Rota. dec. 17 par. 2. recentis. & 422. vbi etiam causam habẽtem ab eo cui legitima debebatur, eam petere posse; & receptissimam dicit Medic.dec.6. n. 15 etiam in supplemento; & si filius habeat substitutum vulgarem vt dixi supr n.50.vel pupillarem Thes. Q.22 n 22.lib.3.& auia etiam non agnitam in hæredem ext-aneum eam transmittit.Rot.dec.17.par. 2.recentis & idem in dote de paragio eiusque supplemento Loffr.conf 25.Marta.supra.Q.24.art.2.n.14. quod subdit non esse minus legitima Viui.decis.187. & a scende tes eam non agnitam transmittunt Rot. d.dec 17.& dec.27.nouiss.diuers.& 61.n.64.Rot.dec. 341.n.2.par.5.diuers.& quidem sine onere n seq.

Fisco non debetur si ex filio condemnato filij extent, sed nepotibus ex filio reseruatur Surd. dec. 167. vbi etiam statutum eam publicans non continere in vita filio à patre datam & valere statutum ex cõiori.

Mater legitimam filijs relinquere tenetur Viui. decis. 187.n.9.non tamen potest prohibere ne pater vsumfructum habeat n 10.

Filius fideicommisso grauatus legitimam detrahet dixi.d tit.3.n.96.& dicit Rot.dec.326.coram Caualer. filium declarare posse accepisse possessionem non ex causa fideicommissi sed pro legitima.

Adoptatis filijs in bonis adoptantis debetur Rota. dec. 360.n.21.par 5.diuerso.

Emancipatis etiam debetur probaui d.tit.3.num. 98. Mart.d.Q 24.art.2.n. 10. vbi contra parentibus deberi.

Ascendentibus debetur sicut descendentibus dixi supr. n.108.de communi Thes.Q.58.n.3. lib. 4. de magis communi Gutier.cano.QQ.lib.2.c.1.n.96.late Rot. dec.61.nouiss.diuers.vbi etiam cum fructibus qui non imputantur & 116.

1. Lim. In matre ab intestato exclusa dixi.d.tit. 3. nu. 110.Dec.conf 290.n.5.Surd.conf.45. Affl. dec. Peruf.21.n.4.t.Gozad.conf.43.n.21. Seraph. dec. 963. Soarez.lit.L.n.89.

2. Lim. in auia materna Rot.dec.272.n.13.part.5. diuers.vbi etiam ab intestato non deberi.

1. Lim. principaliter non deberi filio naturali & spurio dixi d.tit.3.n.134. qui præteritus nil petere potest ex communi Craf.in §.institutio Q.7. nu. 5. & Senat. Dolan.dec.88.n.10.

1.Sublim. non procedere in bonis matris naturalis nisi ex coitu nephario natus sit vt dixi d.tit.3.num.136. Gall.de excep.tit.4.cxc 20.n. 16 par. 2. etiam si ex adulterio natus sit & postea matrimonium sequatur non deberi probat.

2. Sublim. in filijs post clericatum susceptis Gall. supr. n 15.licet in ante susceptis secus probet.

2. Lim. in bannito & ære cui legitima non debetur dixi.d.tit.3.n. 149.Pereg.conf.91.n.47.lib.1.nisi in cõtumaciam bannitus esset Rot.dec.175.191.crim.per Farin.

3. Lim. patre viuente non deberi dixi.d.tit. 3.nu. 152. Rota dec.235.n.14.par.2.recentis.Surd.de alim.tit. 8.priuil.26.subdens datam reuocare posse.

1. Sublim. quando pater bona dissiparet dixi d.tit.3.n. 154 Pacif.de salui.interd.insp.3.c.4.n.482.2.editio. Surd.d.priuil.26.n.5.

2. Sublim.vt licet non publicetur publicatis bonis filij Surd supr.d.tit.3.n. 162.secus est si ex statuto pater eam soluere teneretur n.163.Marta. de succes. lega.par.1.Q 25 art 8.n.4.quamuis tale statutum strictissime intelligi debeat n.9 nec si filius in contumaciam bannitus esset, nisi ex statuto contumacia sufficeret n.6 & si nepotes extarent non posset cogi pater legitimam soluere n 8.vbi idem si filios legitimos haberet Ond conf 95.n.114 lib.1.Farin.Q 20.num. 188.sed si delinquat mortuo patre publicatur probaui supra.n.171. & quando fauore alterius fuit prohibita alienatio vt continuo ad alium vadat secuto delicto nec etiam viuo bannito fructus publicari ex cõi. Dec.conf.441.n.28 & Monta.de tute.c.33.n.510 & Odd.de prohib.alie.Q 60.n 50.& seq. vbi non publicari si ad certam ætatem alienatio prohibita sit, & si legitimam vniuersaliter instituto alienari testator, vetasset, & si non acceptasset, legitimam tantum reliquisset, ac testamentum acceptasset, si filios haberet eis legitima deberetur.

1. Amp.3.lim.vt patre etiam ciuiliter mortuo filijs legitima non debeatur dixi d tit.3.n.181.de magis cõi si monasterium ingressus esset bonorum capax Gutier.cano.QQ.lib.2.c.1.n.75.& seq. & n. 90. secus si incapax ingressus esset,tunc patris professione secuta legitimam filius petere posset ex communi n.94 dixi supr.n 192. & filios alere teneri Marta. mox citando loco. n. 10. & parentibus debetur etiam si filij ingrediantur Gutier.supra.n.96.vbi n.100. ex communiori non amittere vsum fructum aduentitiorum.

3. Sublim.d.3. lim.filio iudeo effecto christiano dixi supra n.184.Marta.d par.1.Q.25.art.8.n.12.

4.Sublim.quãdo pater omnia in ludo amisisset Marta. d.par.1.

d par. 1. Q. 25. art. 7. n. 22. vel viuens dissiparet n. 11. art. 8.

5. Sublim. quando pater professionem emisit, tūc enim à die professionis debetur ex æquiori & communiori etiam in religione capaci Ond. cons. 60. n. 23. lib. 2. Rot. dec. 267. par. 5. diuersor.

2. Lim. filiæ dotatæ à statuto exclusæ non deberi dixi d. tit. 3. n. 238. Marta. supra. Q. 13. art. 2. vbi effectus etiam si statutum dotari iuberet, vel diceret dummodo dotentur & si velit esse dotatas dotem loco legitimæ succedere, sed si dotari mandet dos non succedit loco legitimæ, nisi pater dotem constituisset & d. distinctionem tenet Rot. dec. 399. n. 33. par. 5. diuers. 565. coram Ludouis. & de communiori si simpliciter excludat Senat. Dolan. dec. 118. n. 9. vbi etiam de filio manus mortalis seorsum à patre habitante & hāc lim. amp. quando statutum excluderet filiam sine patris consensu nubentem, vt legitima, sic nubenti non debeatur Pereg. cons. 6. lib. 1. idem dicens si patri reconcilietur sed exclusæ propter masculos eis non extantibus legitima debetur Rot. dec. 360. n. 13. par. 5. diuers. nec filius adoptatus eam à legitima excludit. n. 14. & dec. 399. n. 33. & seq. d. par. 5. si statutum exclusas dotari mandet ex quo dos non succedit loco legitimæ de fideicommisso detrahi, sed si dotatas excludat quia dos succedit loco legitimæ, de legitima detrahi probat non de fideicommisso, & licet non desit tenentes dotem loco legitimę succedere licet statutum dotari mandet Ond. cons. 63. n. 129. lib. 1. secus tamen iudicando seruatur & si iure institutionis reliquit dotem loco legitimę succedet cōs. 53. n. 12. lib. 1.

Matri exclusæ à successione filij agnatis extantibus si sint exclusi extraneo instituto, legitima debetur de cōi. Rot. dec 181. nouis. diuerso. par. 5.

Supplemētum autem legitimæ petet filia dotata à matre vel fratribus Ladereh. cons. 127. n. 6. Thes. Q. 4 n. 9. lib 4. & quando statutum simpliciter excludit, vel dotari mandat & alijs casibus quos congessi d. tit. 3. n. 276. & seq. vbi etiam quibus casibus illud non potat primo, si dote data debeat esse contenta & Thes. supra. n. 11. & seq. ex Ladereh. supra. vbi tamen cessante enormissima læsione, nisi dos viuo patre data esset & coniuges renunciassent bonis paternis & maternis.

Supplementum non petet si successioni parentum renunciarit cum iuramento vel sine vt dixi d tit. 3. nn. 308. Thes. d. Q 4 n. 7. 10 lib 4. magnn excessu silente & quando statutum simpliciter excludit dotari mandans iudicis arbitrio est Pereg. cons 86. n 8 lib. 1. & non potest a testatore vetari Rot. dec. 360. n. 17. part. 5. diuerso.

3. Lim. quando semel in vita traditam legitimam cōsumpsit, tunc enim iterum non petet, licet alimenta debeantur vt dixi d. tit. 3. n. 321. 324. & Marta. d. art. 2. n. 10.

4. Lim. non deberi ex hæreditate alicuius ab hærede nisi probetur aditio, Rota. dec. 315. coram Caualer. nec ei qui grauati hæres non est dec. 462. n. 6. par. 2. recentis.

7 Legitima ex omnibus bonis testatoris debetur Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 25. art. 4. ex cōi. Rot. dec. 368. n. 7. par. 2. recentis. dixi in tract. legit. tit. 4.

1. Amp. fructus etiam legitimæ non solutæ à die mortis testatoris deberi de communi Pereg. cons. 32. nu. 27. lib. 2. Rot dec. 159. 186. collect. per Pacif. de saluian. insp. 3. c. 4. nu. 473. 2. editio. & decis. 341. coram Caualer. etiam si bona fide consumpti essent Cabal. cons. 94. n. 12. par. 2. nec in d. fructibus filius grauari posset nisi ad victus necessitatem inspecta qualitate, dignitate personæ Soc cons. 93. n. 11. & seq. lib. 1. Tiraq. de retract. lig § 1. glo. 7. n. 41. Gutier. cano. QQ. lib. 1. Q. 69. n. 2. vers. 3. sed Soc. & Tiraq. non videntur probare & fructus etiam cum legitima ascendētibus deberi Rot. dec 759. n 3. par. 1. recentis.

1. Lim. primam amp. non procedere quando pecuniæ solæ essent in hæreditate dixi d. tit. 4. n. 15. Senat. Dolan. dec. 98.

2. Lim. vt fructus vltra legitimam percepti testatoris iussu in illam imputentur & in vsufructus totius grauari potest si ei vltra legitimam relictum sit dixi. supr. n. 18. Ceph. cons. 153. n. 77. Meno. cons. 303. n. 53. Senat. Dolan. dec. 61. n. 11. intelligens si filius habeat aliunde ex quo viuere possit. Thes. dec. 137. Surd. dec. 21. n. 20. Assis. dec. luca. 28. n. 42.

2. Amp. detrahi etiam de relictis ad pias causas dixi d. tit. 4. n. 27. Rota. dec. 518. pat. 1. recentis. & ratio habetur ante testamentum ad pias causas d. tit. 4. nu. 29. Sanch de matrimo. lib 6 disp. 36. n. 11.

1. Lim. nam si hæres inuentarium non fecerit non extare bona probare teneri, secus si illud fecerit Rota. dec. 246 coram Caualer.

3. Amp. ex bonis hæreditarijs deberi nec in pecunia assignari posse dixi d. tit. 4. n. 36 de cōi. Marta. supra. art. 4. Rot. dec 541. n. 4. par. 1. recentis. 185. 235. n. 13. par. 2. nec in fructibus dari potest. d. tit. 4. n. 36. Mart. supra. n. 10. 11. sed in vsufructu & iure eos percipiendi dari potest. Rot. dec. 230. par. 2. recentis.

1. Lim. 3. amp. quando filius in pecunia legitimam assignari consensisset Rot. d. dec. 230. Viui. dec. 528. n. 22. dixi. d. tit. 4. n. 51. vel ex causa in pecunia assignaretur Ond. cons. 66. n. 21. lib. 2.

2. Lim. nam sufficit in aliqua re hæreditaria datam quæ si non sufficiet in alia iudicis arbitrio supplebitur. d. tit. 4. n. 59. Scain. dec. 108. n. 27. & seq.

3. Lim. quando filius non fecit inuentarium & in stabilibus expræsse prohibita esset Rot. dec. 77. n. 5. nouis diuerso.

4. Amp. deberi ex donatione remuneratoria d. tit. 4. n. 63. Sanch. d. disput. 36. n. 4. & de donatis à Principe d. tit. 4. n. 71. Rot. dec. 368. n. 2. par. 2. recentis.

5. Amp. deduci de substitutionibus reciprocis etiam in contractibus factis d. tit. 4. n. 70. Cras. in §. legitima. Q. 39. n 9. Senat. Dolan. dec. 134.

6. Amp. de fraudulenter alienatis detrahi d. tit. 4. nu. 72. Mart. d. Q 25. art. 7.

7. Amp. de donatione & fideicommisso etiam particulari deduci d tit. 4. n 75. Mart d. Q 25. art. 4. n. 28. Senat. Dolan. dec. 58. vbi de rebus donatis reuocari quantum sufficiat pro legitima quod ei deest ex Surd. cons 332. n. 14. at si ex post tantum inofficiosa fieret non reuocari primam donationem, & donata calculando legitimam computari Rot. dec. 416. par. 2. recentis. Gab. cons. 181. n. 8. vbi idem de legitima matris lib. 1. & de alienatis lucratiuo titulo deduci d. tit. 4. n. 121. Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q. 68. qui modicus donationes valere ait, quæ modicum etiam excedant

quintum

quintum seu legitimam Marta.d.art.7.Rot.dec.518. par. 1. recentis. de particulari tamen non deducitur non excusso vniuersali dec.337.n.19.par.5.diuers.

8. Amp. deduci de bonis patris publicatis Marta.d.art. 4.n.17 Ond.cōs.110 lib.1.& si duo vel vnus filius extet semis erit, si tres vel plures nil fiscus habebit.n.9. & Marta. supra. ita iudicatum testatur, vbi etiam adoptiuos sine fraude, & emancipatos numerari, nō tamen post condemnationem conceptos ex Rol.cōs. 97.n. 30.lib.2.

9. Amp. in vsufructu non posse assignari d.tit.4.n.127. Marta.d.art.4.n.10.

10. Amp. ex materna etiam hæreditate deberi d.tit.4. n.130.Rot.dec.256 coram Cauales.

11. Amp. filium legitimum petentem non teneri stare locationi nisi ei consensisset.d.tit.4.n.131.

12. Amp. deduci ex amissis in ludo à patre Bal. in l. 1. in fi.C. si quid in fraud.patro. Ias.in l.arrogator.n.24. de adopt. Mart.d.art 7 in fi.

13. Amp. deduci ex quæsitis ex fructibus Ecclesiasticorum quia clerici sunt Rot.dec.368.n.2.par.2.recētis.

14 Amp. ex feudo mere hæreditario deberi siue antiquum siue nouum sit Rot.dec.93.n.8 nouis.diuers.

1. Lim non detrahi de dignitatib. Regno, feudo, maioratu & huiusmodi.d.tit.4 n 134. & Pereg. conf. 98. lib.2.sed de prætio feudi deduci. Rot.dec.227. nu. 1. par.2.recentis.& saltem ex alijs, vel in pecunia debetur.d.tit.4.n.144 Marta supra n.12.& seq.& de feudo & emphiteosi alienabilibus deduci.d.tit.4.n 146. Rot.dec.368 n.2 par.2.recentis.& quando ex pecunijs paternis empta fuissent d.tit 4.n.147 Marta supra.Rot.dec.185.n.8.par.2. recentis vbi de hæreditario non etiam ex pacto & prouidentia detrahi.

2. Lim. eligi in vna re vel omnibus non posse, at iudicis arbitrio d.tit.4.n.150.Rota.dec.514.n.4.par.1.recētis.Medic.dec 6.n.9. & iudex in mediocribus tradet, Marta.supra.n.13.Meno.de arb.cas.163.d.tit.4. nu. 179.

3. Lim. de directis substitutionibus deduci non posse d. tit.4.n 180.Thes.Q.21.lib. 3. ait deduci cum trebellianica si fit in codicillis facta, matre etiam in medio existente vsufructuaria relicta cuius tamen vsusfructus pro rata legitimæ minuetur.

4. Lim. non deberi ex bonis quæ in alios peruentura erant ex aliorum dispositione.d.tit. 4. n. 183. Pereg. conf.98.n.3 lib 2.

5. Lim. non haberi rationem bonorum in quibus ab intestato non succeditur d.tit.4.n.188.Pereg.d.conf. 98.n.2.

6. Lim. non posse de legatis & fideicommissis particularibus & alienari prohibitis deduci dixi.d.tit.4. nu. 189.Scain.dec 108 n.32.Viui.dec.528.n.24.& seq. nisi in subsidium vt per eum & d.tit.4.n. 194. vel nisi meliora essent alienari vetita n.196 & Viui.supra. n. 26.Rot.dec.47.nouis.diuersa præsertim si is cui debebatur non sit conquestus in vita, tunc eius hæredes non possunt ea in ex alienare prohibitis deducere, nec dotes deduci ex eis posse si sint prohibitæ deduci non facto inuentario.Rota.dec. 88.n. 19. nouis. diuerso. posse eligi in fideicommisso particulari probat, si substitutus sit hæres eligentis probat sed dec. 185. n. 14. de primogenitura deduci non posse si alia extent vt præsumitur inuentario non facto nouis.diuers.par. 5. & ex communi de particulari posse deduci. Simo. de Pret.de vlt.vol.lib.5.dub. 3.n.122. fol. 137. intellige si alia non extent vt ex Ossc.dec.34 n.24.

Alia autem extare vel non cui incumbat dixi d. tit. 4. n.201.& Fusar.Q. 561.fideicommissario incumbere, nisi alia quæ non adsint adfuisse probet, & si ex primis alienationibus detractiones consumptas dicat fideicommissarius ipse probabit.Rot dec 461.n.7. par. 2.recentis detractiones non fuisse consumptas hæredem probare debere ait, qui non fecit inuentarium, nec pro se habet præsumptionem; quod si hæres testes adduceret dicentes talia & talia in hæreditate remāsisse, & non plura, vel inuentarium fecit fideicommissario ac tertio probandi onus incumbet d.tit.4. n. 208.Scain dec.108.n.56 & seq vbi grauato neganti alia extare non incumbere onus probandi, si coniecturæ concurrant, sed fideicommissario particulari alia extare ex Rota.dec.210.par. 2. in nouissimis. & Gab.138 lib. 2. & hæredi onus probandi detractiones non esse consumptas, quando hæres alienauit aliqua quæ legitimæ inæqualia dicit Rot.dec.432.n.8. par.2.recentis.d.tit.4.n 214 & si non fecit inuentarium.n.215.& Rot dec.540. coram Caualer. & modum probandi alia non extare tradidi n. 216. & coniecturas vrgentiores attendi Pereg art 39.in fi.Medic.dec.9.n.11 Rot.dec.47 n.4 nouis.diuers. negatiuam alia bona non extare per asserētem probari debere non facto inuētario & detractiones consumptas præsumi & si detractiones illiquidæ sint fideicommissario immissionem dari.par.5.& 351. actores debere probare alia non extare quod probatur inuentario legitime facto, & tot remansisse probando etiā in actione subsidiaria Mang.de euict Q. 108. si inuētarium factum sit vel aliter probetur valor, hæreditatis fideicommissarium debere probare detractiones esse consumptas si inuentarium sit validum; eo non facto nec aliqua probatione vel coniectura extante adhuc fideicommissarius probabit n.24.ex Surd.dec. 224.n.40.Rot.dec.742 nu.3.part.1. si autem nec inuentarium nec probatio, nec coniectura adducatur imo extet contraria præsumptio puta quod testator dixerit plura bona esse in hæreditate; onus probandi hæredis erit, at si fideicommissum particulare foret hæres vel emptor probare debet ex alijs non potuisse deduci ex Rot.dec 648 par.1.diuers. Seraphi. decis. 321.n.18 Rot.Bono.dec.106.n.46.nouiss. Barz. dec. 165.& Mang.supra.n.30. & idem si plura sint vendita.n.34.Seraphi.supra.n.16. vel si fideicommissarius tantumdem prius alienatum probet excedens valorē prætensorum Mang supr.n.35. sed si fideicommissarius alienationi consenserit de euictione non aget. num.37.

7. Lim.non deberi ex dote quæ debuit per virum vxori constitui Sanch.de matri.lib.6.disp.8.

8 Legitima triens est si quatuor sint pauciores hi quibus debetur, si plures semis dixi de legit.tit. 5. Cabal. conf.28.n.5.par.1.Peregr.conf.98.n.1.lib.2. Marta. de succes. lega.par.1.Q.25.art.2.n.2.& 14.Senat.Dolan dec.70. vbi idem de successione ex consuetudine & statuto.Rot.dec.543.par. 2. recentis. vbi quinque nepotibus venientibus ex persona propria patre defuncto.n.6.& si non sufficiat pro dote filiæ augetur ex fructibus vel in bonis Rot.dec. 143. coram Coccino. Ma-

Matris triens est totius non eius quod habitura ab intestato fuisset d. tit 5. n. 2. idem in auia materna Thes. dec. 58. lib. 4. Gab. conf. 101. n. 7. lib. 1. & plures casus supra n. 1. & seq. distinxi in primo quo frater fratri legat, vel soror & matrem in aliquo instituit sit tertia totius solutis legatis ante legitimam Marta. de succ. lega. par. 1. Q. 25. art. 2. n. 23. & idem in 1. si fratres fiut præteriti Marta. supra. n. 24. 3. 4. & 5. casum ibi positos n 8. 9. 10. secutus est Marta. supra n. 15. & 27. Rot dec. 116 n. 1. nouis. diuers & 181.

Matri autem institutæ in 3. parte si aliæ partes proximioribus debeantur nec legitimam nec supplementum deberi iudicatum dicit Marta. supra n 28.

Turpi persona instituta legitima fratris impugnãtis testamentum erit tertia portionis non totius d. tit. 5. n. 14. Marta. sup n. 29. sed Cras. citat. in §. legitima. Q. 10. de communi in contrarium testantem.

Publicatis bonis patris legitima filiorum & si vnus sit & etiam adopratus sine fraude tamen semis est d. tit. 5. n. 21. & seq. Marta. d. art. 4. n. 17 & seq. nec ius patronatus in fiscum transire ex communiori Rot. dec 336. n. 17. par. 5. diuers.

Parentum legitima semper triens est d. tit. 5. n. 38. Viui. dec. 405.

Fratribus pluribus ijsdemque ex filio prædefuncto extãtibus quanta sit dixi d. tit. 5 n. 35. Marta. d. Q. 25. art. 2. n. 8. citat Bal. conf. 342. n. 2. lib. 2. qui distinguit sed eius distinctionem refellit Rouescal. ibidē & pro vno haberi vult etiam si pater eorum viuo auo prædecessisset cum Bal tenet Alex. conf 63. n. 2. lib. 2. Rota Luca. anno 1634. inter sp. Hieronymum Sexti & sp. Hieronymum (enami tenuit nepotes in capita succedere si patruus non concurrat ex actis egr. D. . . . . .

Non minuitur legitima nec augetur si post mortem bona minuantur vel augeantur Paris. conf. 45. n. 35. lib. 2. ex communi Lanar. conf. 70. n 8.

Statuto autem augeri legitima potest Rot. dec. 586. n. 3. par. 2. recentis.

9 Exclusæ filiæ a successione partem faciunt ad impinguandam masculorum legitimam, quorum fauore excluduntur dixi in tract. legitimæ tit. 6. Peregri. conf. 107. n. 7 lib. 3. & sæpe firmauit Rota. vt in decis 543. n. 7. par. 2. recentis. Medic. dec. 7. licet cōtrariam opi. tenuerint quamplures vt ibi dixi & Marta. dec. Pisa. 69. n. 12.

Tertia est opinio quod exclusæ partem faciant ad commodum filiorum non exclusorum, nam quod exclusis vltra dotem debetur ratione legitimæ masculis accrescit nec ad partem admittentur vt ibi dixi. n. 3. & Peregri. d. n. 7. Rot. dec. 141. n 6 par. a recentis. vbi tamen citat Rotæ decis. in contrarium & dec. 302. n. 7. si fauore masculorum exclusæ sint Senat. Dolan. dec. 34. n. 59. Distinxi d. tit 6. n. 7. & d. distinctionem tenuit etiam Cabal. conf. 140. n. 1. par. 1. & Marta. dec. 8. & 64. dicit quod si ex statuto dotata excludatur, & dos relicta sit non faciant partem, & Pereg. conf. 107. n. 8. lib. 3. probat quod si statutum reseruat legitimam exclusis partem faciant. Senat. Dolan. decis. 75. n. 8. ex cōi probat statuto exclusæ mediante dote inter liberos nō numerari in cōputatione legitimæ si dos loco legitimæ non sit. Quod si filius facto testatoris excludatur puta ex hęreditate, tūc si fili⁹ in sola legitima institutus sit, vel in re certa, alij autē vniuersales hęredes exhęredatus habetur in nume. filiorū & partē facit, sed in sola legitima, vel re certa instituto non accrescit, at vniuersali hæredi dixi d. tit. 6. nu. 19. late Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 25. art 3 n. 9.

Exclusus ob delictum, religionem incapacem, vel iustam exhæredationem non facere partem probaui d. tit. 6. n. 23. & de magis communi Senat. Dolan. dec. 34. n. 31. & seq. vbi non facere partem, sed capaci nō hęredi accrescere nec numerari inter filios quibus legitima debetur, & exhæredati iuste, hæredi accrescere non quinque fratribus. Marta. dec. Pisa. 69. & primam lim. 3. partis distinctionis positę d. tit 6. n. 24. 25. & 26. secutus est Senat. Dolan. dec. 34. n 62. & nō facere partem ad minuendam quotam legitimę Rot. dec. 116. n. 2. nouis. diuers. sed fœminas non excludi si persona concurrat masculos excludens n. 5. auiæ maternæ statuto exclusæ non deberi etiam facto testamento Rot. dec. 172. n. 10. par. 5. diuers. nec ei legitimam iure deberi in bonis nepotis.

Dotes vero prius detrahi quam masculorum legitima calculetur probaui d tit 6. n. 54. nisi dos loco legitimæ succedat, vel filiæ statuto exclusæ relicta sit per testamentum à patre, tunc enim de filiorum legitima deducetur de communi Gab. cōs. r 1. n. 10. lib. 1. Ond. conf. 63. n. 125 lib. 1. Rota. dec. 152. par. 2. recentis. vbi tamen subdit quod vt filia agnita dicatur pro legitima relictum exigatur, vel in quota non in re certa institutam & dec 272. n. 5. par. 5. diuers. prius legitimam filiorum detrahi dotibus filiabus legatis statuto exclusis.

Monasterium in communi capax licet incapax in particulari ingressu partem facit monasterio applicandam probaui d. tit. 6. n. 63. Senat. Dolan. cōl. 24. n. 55.

10 Onus & dilatio nulla potest legitimæ imponi dixi in d. tract. legitimæ tit. 7. Marta de succes. lega. part. 1. Q. 25. art. 10. vbi nec respectu quātitatis, temporis, loci, modi, conditionis nec vsusfructus ex Berl conf. 92. n. 10. Bal conf. 237. in fi. lib. 2 & in Cardinali disponendi potestatem habente Rota. dec. 368. num. 3. par. 2 recentis. & 543. de fideicommisso etiam reciproco Saul. de alien. reb. fideic. par. 1. Q 18 & Milan. dec. 8. n. 399. lib. 1. e. communi contra communem & ipso iure onus reijci vt opus non sit hæredem onus reijci petijsse vt hæres hæredis eam sine onere petere posset Rota. dec. 342 par. 5 diuers.

1. Amp. vel si pater C. de inst. & subst. disponens testamentum nullum si pater sub conditione casuali, vel mixta nisi in cius defectū sit exhæredatus, sit correcta per l. quoniam in prioribus & l. scimus. C. de inof. test. & sublata conditione quatenus legitima capit testamentum valet Bar. in d. l. si pater n. 2. verior est Decia. conf. 50. lib. 2. magis communem Seraph. decis. 743. Mart. de succes. leg. par. 1. Q. 25. art. 10. nu. 10. Seraph. impugnat quæ tamen est magis cōis vt probaui. d. tit. 7. n. 7. vide Ceual. Q. 122.

2. Amp. in proprietate sola, vel solis fructibus relinqui non posse vt d. tit. 7. n 19. nec in vsufructu Marta. d. Q 25. art. 4. n. 10. & d. art. 10. n. 7.

3. Amp. in conditione potestatiua d. tit. 7. n. 43. Mart. d. art. 10. n. 21. Saul. supra. n. 15. sed contrariam opinionem cōem probat Marta. supra.

4. Amp. & si filius vltra legitimam honoratus esset. Bello. conf. 9. n. 17. nisi in casu quo nollet acceptare in legitima

legitima institutus fuisset Rot.dec.206.n.7.par.1. recent.Mart.sup.n.10.Cras.in §.legitima.Q.15.in fi.39. n.23.Senat.Dola.dec.61.n.5.& 11.vbi es cõiori in vsufructu grauari posse si vltra legitimam relictum sit.

1. Subamp. vt si hæreditate priuetur ex quo non seruauit voluntatem testatoris adhuc legitima debeatur d. tit.7.n.48,Scrad.de feud.par.10.sect.20.n.81.Saul. supra.n.6.

1. Lim. 4. amp.vt in eo quod est vltra legitimam onus possit imponi d.tit.7.n.51.Saul.supra.n.31.& seq.

5. Amp. in onere cõpẽsandi d.tit.7.n.51.Saul.sup.n.30.

6. Amp. etiam si dubium sit an læsionem contineat d. tit.7.n.53.Saul.supra.n.34.

7. Amp. etiam si filius iudiciũ patris simpliciter agnouisset d.tit.7.n.54.sed Thes.Q.32.lib.2.quãdo expresse prohibita fuisset contrarium iudicatum dicit, sed æquiuocus actus dictam acceptationem non inducet, nec legitimæ oberit, si autem in tota hæreditate instituisset prohibita legitimæ detractione; quã si detrahere vellet in sola legitima instituerit, acceptãdo sibi prçiudicat Rot.dec.342.par.recẽt.342.par.1. diuers.

8. Amp. in onere imposito doti inter viuos quæ loco legitimæ succederet d.tit.7.n.65.& 83.Marta.sup.par. 1.Q.13.art.3.vbi distinguit Rota.dec.62.n.5.coram Caualer.359.par.2.recentis.si loco legitimæ succedat puta si dotata excludatur, alias secus puta si exclusas dotari mandet, subdens loco legitimæ succedere si supplementum legitimæ peti vetaret Viui.decis.415. Rota.dec.58.in fine. nouis.diuerso.vbi etiam à patre dari debere & ab eius hæredibus ad quos bona cum onere isto transeunt & dotasse censetur frater hæres animo compensandi cum relicta à patre,nisi sit à duobus ascendentibus relicta diuersa,& conditione diuersa.Rota dec.215.coram Buratto.

1. Lim. in parte dotis excedente legitimam Marta. supra.Saul.supra n.33 Viui.dec.238.

2. Lim. vt si statutum fœminas excludat ac dotari mãdet onus apponi possit vt per citatos.8.amp.

3. Lim. quando auus filiam hæredis dotaret Grat. cõs. 119.n.66.lib 2.Port.cõcl.42.lim.28.Sãch.sup.n. 35.

9. Amp.etiã si filiorũ legitima aucta statuto esset dixi d. tit.7.n.96.Cabal.cõs.64.n.4.par.2.Mart.d.art.10.n.8.

10. Amp. idem in legitima parentum & transuersaliũ etiam aucta d.tit.7.n.97.Gallus.de excep.succes.tit.3. excep.15.n.4.par.2. Rot.dec.62.n 61.nouis.diuers.

11. Amp. in onere legati vel fideicommissi etiam illico restituendi d.tit.7.n. 106. Saul. de alie. reb. fideic. par.1.Q.18.n.4.idem in reciproco probans.

1. Lim. in hçrede filij impuberis d.tit.7.n. 110. de cõi. Saul.supra.n.8.

12. Amp. etiam si filius sit grauatus piæ causæ restituere d.tit.7.n.137.Marta.d.art.10.n.21.

13. Amp & si filius testamento consenserit in quo legitima grauata fuit, ac testamentum patris approbarit.d.tit.7.n.149.de magis cõi Saul.supra.n.28.vide d. tit.7.n.54.& 235.Rot dec 142.par.1.recentis.

14. Amp.in legitima statuto aucta d.tit.7.n.159.nisi fauore piç causç vltra debitũ iure naturç Med. exa. 29. n.41.

15. Amp. non minui legatis pijs nec confessione debiti vel receptorum seruitiorum nisi probentur. Alex. cons.45.n.11.lib.1.Saul.supra.n.27.d.tit.7.n.168.

16. Amp. vt hæres etiam extraneus hoc onus à legitima reijci petere possit,licet filius non petijsset d.tit. 7. n.205.vbi citaui cõtrarium tenentes his addo Meno. cons.206.n.121.Fusar.Q.296.n. 110. Gratia. discep. 983.Rim.Iun.cons.379.n.109.

17. Amp. de primogenitura feudi regalis reijci ex cõi maxime si à grauante emptum feudum non esset Peregr.cons.2.n.16.lib.3.

18. Amp. prohibitionem alienationis à legitima reijci d.tit.7.n.224.Pereg.cons.102.n. 3. lib. 3. nisi filij fauore facta esset Dec cõs.442.n.28.Scrad.de feud.par. 10.sect.19.n.232.si tẽporalis sit nõ perpetua vbi late.

1. Lim. principaliter in onere filij fauorem concernente quod à legitima non reijcitur d.tit.7.n.256.Cabal. cons.61.par.2.prçsertim temporali Saul.supra.Q.18. n.17.& seq.& Scrad.sup.Viu.dec.238.vbi in dote filiç.

1. Sublim. quando non fuisset expræssa causa d.tit.7.n. 259.sed assertioni patris stari ea coniecturis Scrad.supr.n.234.& seq. causã exprimi cautius esse probãs & n.240. filium minorem suo fauore nõ posse renunciare probat imposito oneri.

2. Sublim. nisi fauor filij certus sit, secus si dubius d. tit. 7.n 261.Scrad.supra.n.240. vbi quando probaretur vtilius esse onus reijci.

2. Lim. in substitutione pupillari quæ à legitima non reijcitur d.tit.7.n.262.Saul.supr.n.11. vbi tamen subdit matrem non ita substituere & d.tit.7.n.263 278. nisi hæredi instituto verbis obliquis substituisset vel à Principe impetrasset n.279.de cõi.Fusar.Q.118.n.28. vbi contrarium tenentes citat & lim. ex Rip. in l. 23. de vulga.

3. Lim. descendentes filij in legitima grauari posse ex magis cõi Ceph.cons.188.n.15.294 n.58. & Marta. d.Q 10. n 24. intellige nisi successione aui primum locum obtinerent.

4. Lim. quando tota hæreditas filio cum onere relicta esset,tunc legitima sine onere peti nõ posset d.tit.7. n. 331.de magis cõi.Surd.dec.21.n.20.Scain.dec.Bono. 108.n 27. & seq. vbi quando vltra legitimam relictũ fuit nisi viliora essent relicta; nec tota hæreditate relicta legitima sola peti potest Lepid.dec.Luc.vlt.vers. minus aliquid & Bero Q 87.n.10.ex cõi.

Contrarium tenent citati d tit.7 n.332 Scrad.de feud. par.10 sect.20.n.80.Marta.de succes.lega. par. 1. Q. 25.art.10 n 9.& seq.etiam si plus legitima in fraudẽ relictum sit, nisi filius vltra legitimam honoratus esset cum clausula. quod si legitimæ prohibitionem acceptare nollet, in legitima institutus foret, licet secus sit vbi si onus acceptare nollet, in legitima institutus nõ esset ex Rot.dec.206.n.7.par. 1. recentior. & probat Odd cons.63.n.23.& de prohi.alie.Q.6 n.33.34.nu. 31.Rim.Iun.cons.50.n.71.& seq.Rot.dec.342.n. 10. & seq.par.5.diuers. vbi non excludi a petitione legitimæ etiam si in maiori parte sit institutus non imputare fructus nisi in legitima tantum sit institutus,si onus renuat acceptare & si inuiolabiter suam voluntatem acceptari iussisset sub pœna priuationis hæreditatis etiam si in fine testamẽti addita sit clausula omni meliori modo,& differre in sola legitima instituisse,à priuatione totius hæreditatis,nam primo casu ex quo legitimam consequitur in residuo hæreditatis grauari & priuari potest in 2.non potest valere prçceptum in fraudem legitimæ.

1. Lim. hanc 2. opi. non procedere quãdo filius adiuit,

nec legitimam petijt solá cum reiectione oneris Surd. sup. Pacif. de saluia, interd. insp. 3. c. 2. n. 886. 2. editione.

5. Lim. quando pater ex licentia Principis maioratum in omnibus suis bonis constituisset d. tit. 7. n. 352. Gutier. in c. quamuis in prin. n. 34. de pact. in 6. vbi si filij consentirent, & pater vsque ad mortem in eadem voluntate perseuerares, idem è contra probans respectu ascendentium quoad eorum legitimam.

6. Lim. quando inter duos fratres consentiente patre de modo succedendi conuenisset d. tit. 7. n. 375. Gutier. supra n. 13. 14 & seq.

7. Lim. in eo quod relictum fuit vltra legitimam d. tit. 7. n. 447. Manti. de vlt. vol. lib. 11. tit. 18. n. 13. Pereg. de fideic. art. 36. n. 63. & de fructib. vltra quantitatem legitimæ perceptis Surd. dec. 21. si ita testator dispofuerit restitui debere.

8. Lim. quando filius oneri consensit Gutier. in l. nemo potest. n. 144. de leg. 1. vel non contradixerit d. tit. 7. n. 450 Pereg. conf. 16 n. 20. lib. 6. Mastril. dec. 181. n. 17. Manti. de vlt vol. lib. 7. tit. 8. n. 10. Surd. de alim. Q. 15. n. 185. Gratia. discep. 271. n. 14. vel non contrauenire oneri iurau Gutier. supra n. 39.

9. Lim. vt molestia prohibita etiam pro legitima per filium inferenda, legatum perdatur si legitima petatur d. tit. 7. n. 458 Surd conf. 215. n. 16. dec. 21. n. 20. Ceph conf. 153. n. 91. Laderch. conf. 27. n. 14. Affif. decif. luc 23. n. 60. & 108.

10. Lim. quando legitima in vita assignata fuisset cum prohibitione alienationis verbis resolutiuis, tūc enim non tenebit alienatio Rota. dec. 623. par. 2. recentis.

11. Lim. quando vltra legitimam relictum fuit, tunc acceptans onus etiam legitima potest grauari Surd. decif. 21. n. 20.

11 Legitima titulo institutionis filijs relinqui debet dixi in tract. legitimæ tit. 8. de magis cōi Marta. de succ. lega par. 1. Q 25. art. 1. vbi idem iure canonico & in testamento inter liberos nu. 21. & in legitima ascendentium d. tit. 8. n. 12. & Marta. supra. art. 2. n. 21. Gallus. de excep. succes. tit. 3 excep. 15. n. 5. par. 2. nec fatest titulo vniuersalis fideicommissi relictum ex cōi Marta supra. n. 25. in legitima ascendentium, Rota. dec 62 n. 64. nouif diuerso.

1. Lim. in testamento matris quod filij præteritione nō annullatur d. tit. 8. n. 63. vide auth. non licet C. de liber. præter. Crot conf. 117.

2. Lim. in legitima statuto aucta d. tit. 8. n. 68. vbi nu. 69. contrariam cōem probaui hanc probauit Marta. supra n 9. Vasq. lib. 2 §. 20. n. 240.

3. Lim nam transuersalibus non debet institutionis titulo relinqui d. tit. 8. n. 70. nisi turpi persona instituta Gallus. supr n 22. de cōi Soarez. in l. quoniam in prioribus n. 12. C. de inof. testa.

4. Lim. quando statuto valet testamentum sine institutione vt in Hispanijs Molin. de primog. lib. 2. c. 15. n. 16. Gutier. pract. QQ. lib. 2. Q 34. & Lucæ lib. 2. c. 4.

12 Tempus mortis patris inspicitur in deductione legitime dixi in tract. legitimæ. tit. 9. Cabal. conf. 129. n. 5. 6. ex cōi. par. 1. & 140. n 9. Rota. dec. 241. par. 2. recētis. Marta. de succes. lega par. 1. Q 25. art. 2. n. 15.

1. Amp. tam respectu bonorum quam valoris d. tit 9. n. 4. Marta. supra. n. 16. contrarium tenent quos ibi enaui. n. 5. & Rot. dec. 602. n. 7. par. 1. 475. par. 2. recentis.

1. Lim. quando pater pro filio delinquente legitimam soluere tenetur, tunc enim tempus condemationis inspicitur d. tit. 9. n. 36. & statutum hoc mandans valet si filius veris probationibus fit condemnatus Craf. in §. legitima. Q. 12. Marta. supra. art. 8. n. 4. nisi ex statuto sufficiat contumacia Farin. Q. 20. n. 177. & statutū in filijs naturalibus non procedere ex Onded. cōf. 95. lib. 1. & si alij filij legitimi & naturales extent illis, & nepotibus ex eo, referuari debet ex Ond. supra. n. 114. Farin. supra. n. 188. Affif. dec. Peruf. 11. n. 27. nec si patris bona publicentur ex Meno. conf. 1152. Surd. dec. 167. n. 15. Marta. supra.

2. Lim. nam si pater religionem fuerit ingressus professionis tempus inspici debet d. tit. 9. n. 37. Marta. supra. art. 8. n. 10. nisi monasterium vellet alimenta præstare. Rot. dec. 116. n. 13. & seq. nouif. diuerf.

3. Lim. vt si legitima vel dos semel in vita data fit, & culpa amissa non fit iterum præstanda, sed alimenta d. tit. 9. n. 63. Munnoz. de ratioc. comput. 18. sed Surd. de alim. tit. 7. Q. 5. eleemosinā ex pietate dandā tenet.

13 Aucta est legitima de quadrante ad trientem dixi d. tract. legitimæ tit. 10. etiam in legitima ascendentiū. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 25. art. 2. n. 19.

14 Supplementum legitimæ peti potest dixi in tract. legitimæ tit. 11. etiam à filio in certa re instituto Rot. dec. 111. n. 10. par. 2. recentis, de cōi. Gall. de exc. succes tit. 3. excep. 15. n. 8. par. 2.

1. Amp. & si filius relictum acceptauerit plus peti vetās dixi. sup. n. 3. Gutie. de tute. par. 3. c. 5. n 73. nisi onus ante obitum patris expræsse approbasset & dixi. supra. n. 10.

2. Amp. ascendentibus deberi d. tit. 11. n. 15. & per eos transmitti ad quoscumque Marta. supra. par. 1. Q. 24. art. 2. n. 10. & seq. Rot. decif. 558. par. 1. diuerf. de cōi. Gall. sup. n. 7. Crau. conf. 312. n. 5. Rota. dec. 62. n. 61. nouif. diuerso.

3. Amp. non agnitum ad extraneos etiam à filio transmitti Mart. d. art. 2. n. 4. & seq.

1. Lim. quando statuto peti prohiberetur per dotatam a patre d tit. 11. n. 47. & si ei à patre testamēto aliquid relictum fuisset n. 48. Pereg. conf. 14. n. 3. lib. 2. Rot. decif. 38 par. 2. recentis, vbi quando filiæ statuto exclusæ pater aliquid reliquisset. n. 7.

2. Lim. 30. annis elapsis dixi d. tit. 11. n. 59. Rot. decif. 256. coram Caualer.

3. Lim. non posse peti per dotatam à patre nisi fuisset enormissimè læsa d. tit. 11. n. 83. Marta. de succes. legali par. 1. Q. 13. art. 2. n. 56. ad supplementum congruæ dotis agere posse iudicatum probat. Rota. autem dec. 538. par. 1. recentis, non congruæ dotis, sed legitimę supplemētum secundum tempus mortis deberi tenuit si legitimæ supplementum petatur, secus si dotis.

4. Lim. incapaci & bannito non deberi si tamen aliter quam per contumaciam de delicto constet Rota, dec. 175. cri. per Farin.

15 Æs alienum & funeris impensa ante legitimam detrahi debent dixi d. tract. de legit. tit. 13. Gab. conf. 10. lib. 1. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 25. art. 2. nu. 17. Rota. dec. 241. in fi. par. 2. recentis, vbi per totum valorem fideicōmissi secūdū tempus mortis inspici debere non postea, & deduci debere mobilia quæ tempore restitutionis nō probātur extare, funeris impēsā meliorameuta post obitū patris facta, sata, fructus pēdentes

legata

legata annua, legitima & trebellianica.dixi in tract. tuto.tit. 19.n.3009.lim.332.vers. calculus hæreditatis & conclusionem tenet etiam Marta. dec.8. nu. 65. dos materna ante deducitur d.tit.13.n.21. Rot. decis. 241.n.9.par.2.recent.& libertates Cast.cons 469. lib. 1.Marta.sup.n.17.Rot.dec.93.n.4.nouis. diu. æs alienum,funeris impensam & dotem detrahi debere.

1.Lim. nam quando dos loco legitimæ succedit vt accidit si statuto fœminæ excludãtur & dotatæ, vel propter dotẽ, vel si testator dotes iure institutionis relinquat, non de hæreditate sed de legitima detrahetur. d.tit.13.n.19.Gab.cõs.11.& 15.n 20.lib.1.Rot.dec. 152.par.2.recent.Thes.dec.159.Sena.Dolan. dec.97. n.19 & dicit Rot.d.dec.152. nu.8. non sufficere in re certa filiã institutã vt agnita dicatur,nisi quotæ vel legitimæ sit facta mentio; & quod vltra legitimam pro dote fuisset cõstitutum de tota hæreditate detrahi debere, quando .n. dos est super portione legitimæ non minuit portionẽ masculorũ, licet quod infra est ipsorum commodo cedat, & eorum legitimã impinguat, nec hæreditatem augeat.& 620. si statutũ dotari mãdet integer triens pro masculis reseruari ait.

Non potest tamen filia ante nuptias per fratres pro legitima alienata reuocare,quia legitima statim debetur, dos nuptijs secutis, Rot. dec.302.n.3.par.2.recentis.ex Card cons. 151 in fi.

2.Lim.legata ad pias causas etiam non minuere legitimam d.tit 3.n 39.Cuma.cons.70.Marta. d.n.17.

3.Lim. nam hæres ex fructibus & mobilibus illud soluisse præsumitur si inuentarium non fecerit Rot. dec. 77.n 14.nouis. diuerso.

XVI. Tribus actionibus legitimam peti posse probani tit. 14.in tract.legitimæ. Contrarium in petitione hæreditatis vt non detur ex cõtori Alex. in l. fi.nu. 6. C. de edict. Diui Adria.Ias.n.7.Turret.d nu.176. Gail. obs. 120. lib. 2. & Marta. de succes. leg. par. 1. Q. 25. art. 9.

Hipothecariam pro legitima nõ dari d.tit.14. n.3. Marta.sup.n.7.Rot.dec.273. n.4. par.2. recentis. Peregr. dec.37.

Contrarium tenent citati d. tit.14. nu.4. Viui. dec.212. secus dicens in dute de paragio.

1.Lim pri.opi.quando legitima legata fuit d. tit.14. n. 5.Affl. dec.162 n.8.Marta.sup.n.10.Gram dec.90.n. 2.licet in supplemento secus teneat Marta.sup.n.2. & Pereg dec.37.dixi d tit.14.n.6.8.9.

1.Lim.d.2.opi.vt vbi competit hipothecaria tacita sit, nec expræssæ anteriori præfertur. d. tit. 14.n.19.Affl.dec.162.n.8.vbi quando legata esset.

Peti debere alias non deberi d.tit.14.n.19.Surd.dec.25. n 25.26.

Separationem bonorum filius pro legitima petere potest ante aduentum diei fideicõmissi Rot dec.34. vel 341. coram Caualer.302.n.4.par.2 recentis.vbi tamẽ subdit non posse residuum hæreditatis repudiare si eam separare velit.

Hæres conueniri prius debet pro solutione legitimæ quã legatarius vel tertius possessor d.tit.14.n.26.Rot.dec. 192.par.2.recentis vbi hæredem esse conueniendum si remaneat ei pro legitima, vel supplemento non tertium possessorem nisi in subsidium, & si hæres & tertius condemnati sint, in subsidium tertius condemnatus censebitur, nisi hæres soluendo sit.

Non impedit fideicommissarij immissionem legitimæ detractio Rot.dec.51.nouis.diuers.vbi etiam de æquitate canonica, & si agatur contra grauatum non esse opus restitutione nec in remedio l. fi. C.de edic. Diui Adria.appellari suspensiuè.

XVII. Imputare in legitimam debet filius quæcumque ex bonis defuncti capit per vltimam volũtatem quocumque titulo dixi in tract.legit.tit.xv. Marta. de succes.lega.par.1.Q.25.art.11.n.1.Rot. dec.446. par.1. recentis 230.n.1.par.2.& de feudo hæreditario Viui. dec.528.n.19.

1.Amp. mobilia etiam consumpta imputari d.tit.15.n. 2.Cabal.cons.140.n.6.& seq.par.1.Rot.dec.446.

2.Amp. alimenta a patre relicta in legitimam imputari d.tit.15 n 6.Rot.dec.80. par. 1. recentis & computari iuxta l. hæreditatum ad l. Falcid. post acceptationem.

3.Amp. in legato annuo d.tit.15.n.8. Ias.in auth. nouissima.nu.45. C. de inoffi. testa.Peregr.cons.34.nu.24. lib 2.

4.Amp. omnia imputari quæ conferuntur, sicut è contra non imputantur quæ non conferuntur d. tit.15. n. 9.de communi Gutier pract.QQ lib.2.Q.64.n.5.

5.Amp.imputari quæ æstimationem recipiunt d.tit.15. n.15.Rot d.dec.446.n.4.

6. Amp. dotem in legitimam imputari quando patet ita mandauit Barbos. in l.si cũ dotem.§.si pater.n.32. sol.matr.

7.Amp. in vsufructu d.tit.15.n.29.Capra. cons.68. n.5. & filio volente Ias.d. n.45 intellige quoad valorem secũdum tempus mortis testatoris.Seraph.dec 1365. & Rot.dec 230. par.2. recentis. intelligit in causali non informali,& licet non imputentur fructus, imputatur ius percipiendi eos, & imputari Rota seruat.vt dec.62.n.9.nouis.diuerso.vsumfructum non fructus in legitima ascendentium & 340.n 6.par.5 diuersor. & 360.n.22.vbi etiam non operari testantis prohibitionem & decis 376. vbi fructibus perceptis annis 20. extingui legitimam, & vsumfructum formalem calculari tempore quo legitima est detrahenda secũdum l. hæreditatum ad l. falcid. & decis. 391.nu.6. par.5. diuers.

8.Amp.in mobilibus, se mouentibus, & iuribus per filium receptis d.tit.15.n.30. Rot.d. decis.446.

9.Amp. imputari officia Romanæ curiæ quia cum beneplacito Papæ resignabilia sunt Rot.dec.24. coram Burat.

1.Lim. non imputari quæ filius extra substantiam defuncti capit d.tit.15.n.48.Marta.supra.n.39. Rot. d. dec.446 n.5.vbi pro imputatione duo requiri ex substantia testatoris, & eius iudicio, & voluntate, qua cessante nõ imputari, sed cum credito legitimæ compensari quia compensatio in materia fauorabili & dote admittitur; & licet inter viuos recepta non computentur, fallit si constet de voluntate dantis pro imputatione ex communi n.1.& seq.& dec. 514. n.3. par.1.recentis. lim. istam firmat; nec ideo imputatur ex substitutione pupillari accepta.d.tit.15.n.50.Marta.supra n.42.par.1.Q.11.seu art. 11. nec si quid filio à patre debeatur ex alterius substitutione nu. 43. nec quod filius lucratur ob transitum matris ad secunda vota nu.40.& quod capitur ex l. hac edictali nisi filij sint æqualiter cum vitrico instituti, & tunc prius legi-

tima detrahetur Marta, d. Q. 11. nec lucrum dotis quod faciat maritus ob vxoris adulterium quod filijs debet seruari d.tit.15.n.68. nec quæsita per filium ex lucris dotalibus Marta.supra n.42. nec percepta à filijs ex pactis dotalibus d.tit.15.n.67. nisi contemplatione neptis data dos sit Marta.supra n.42. vel quarta statuto reseruata imputari, nec conferri Medic. exam.29.n.32. Nec quæ ab alio sua industria filius acquisiuit, nec aduentitia l.fi.C.de collat.Marta.supra.n.40.nec quod filius à coherede capit ex iure accrescendi n.41.& d.tit.15.n.71. nec data causa conditionis implendæ de communiori Marta.supra.n.7.& seq. in mera conditione non in ablatiuo absoluto.

1. Sublim. nam profectitia extra patrimonium patris contemplatione patris habita imputantur d.tit.15.n.76 & de dote a fratre nepti data Marta.supra n.3. secus dicens si neptis contemplatione data sit coniecturas ponit Meno.lib.3 præs.28.at in dubio filij contemplatione non nepotis data censetur Ceph.cons.105.n.33.& seq Marta supra.

2. Lim quando testator iussit non imputari,& si hoc per coniecturas colligatur Surd.de alim.tit.11.Q.34.d tit.15.n.79.

3. Lim in fructibus perceptis nisi post moram in restituendo percepti essent Meno.cons.535.n.21.Rot.dec.330.n.22.par 5.diuerso.& dec.342.n.10. si vltra legitimã institutus sit eos non imputare nisi in casu quo si recusaret in sola legitima institutus esset Rot.dec.143.coram Coccino. vbi non imputari in prima, sed in extensa puta si legitima non sufficiat ad dotem filię quę ideo augetur.

XVIII. Inter viuos ex patris dispositione habita non imputantur in legitima d.tit.15 n.94.Marta.supra n.11.Rot dec 446 par.1.recentis.

1. Amp in datis nepoti, vel nepti etiam extra causam dotis d.tit.15.n.95.Contrarium tenet Pereg.cons 14.n.10.lib.2. nisi filij cõtemplatione data fuissent Marta supra.n.5.vel nisi filius soluendo esset Barbos.in l.1.par.4 n.111.sol.matr.

2. Amp. in expensis à patre factis pro sacerdotio, vel alia filij dignitate d.tit.15.n.119.Gutier.pract.QQ.lib.2.Q 65.n.12.in officio, vel militia a patre emptis transitorijs tamen ad hæredes d.tit.15.nu.121.& Gutier.sup.Q 64.n.5.idem in foro poli probans Pacif.de Salula interd.insp.3 c.2.n.643.2.edit.Marta.d.part.1.Q.25.art.11.n.29.& seq.& n.34. non tamen imputari nisi quatenus vendi possent Pacif.sup.n.644.nec imputatur etiam nec confertur donatio, vel patrimonium filio datum ad sacros ordines de communi Gutier.d.Q 65.n.11.Garz.de benef.lib.1.Q.2.n.43.

3. Amp. in donatione facta filio in præmium emancipationis, nisi aliud dictum sit d.tit.15.n.134.de communi Marta.supra n.17.

Officio filio emptum non transmissibile non imputatur nisi respectu æstimationis quia alienabile est Rot.dec.54 nouiss.diuers.vbi de officijs Romanæ curiæ & clericatus & Auditoratus etiam agit.

4. Amp. in donatis causa matrimonij & simili quæ nec imputantur, nec conferuntur d.tit.15.n.147.Peregr.cons.78.n.13.lib.3. vbi etiam de matre. At ob causam matrimonij data imputari ex communi Becci.cons.20.n.10.& seq.Gutier.d.Q.65.n.9.Marta.sup.n.19.& seq.intelligens si ex causa voluntaria facta sit non si ex necessaria puta dotis etiã pro clerico constitutæ ex cõi ex Mont.dec.Arag.10.Rot.Auen dec.56.

1. Lim. quando pater id dedit ad quod tenebatur puta dotem d.tit.15.n.150.Pereg.cons.78.n.13.vbi de patre & matre.lib.3.Marta.supra n.24.& seq.

2. Lim. quãdo pater cauisset imputari debere d.tit.15.n.182.Pereg.cons.92.n.3.lib.3.Rota.dec.446.par.1.recentis.vbi ex communi.

3. Lim. quando neptis capit extra patrimonium patris contemplatione d.tit.15.n.187.Pereg.cons.14.n.11.lib.2.98.n.12.13.lib.2. vbi quando ex domini patris fratris consensu filiæ pater rem communem legasset; debet tamen constare saltem coniecturis de dicta cõtemplatione d.tit.15.n.188.Marta.sup.n.5. Patruus verò si non constet de bonis communibus dotasse præsumitur fratris contemplatione animo repetendi d.tit.15.n.190.Pereg.cons.51 nu.15.98.nu.17.lib.2.Marta.supra n.6.nepti etiam non imputatur si dos pro se & suis hæredibus ei data sit d.tit.15.nu.196.& in simplici legato Pereg.cons.98.n.14.lib.2.

Auus autem nepotem dotasse eiqȝ legasse patris cõtemplatione censetur & ideo filio imputatur d.tit.15.nu.197.Cabal.cons.143.par.1.Peregr.cons.98.n.10.lib.2.Marta.supra n.36.

1. Amp. in dote filiæ à patre data quæ nepotibus in legitimam imputatur d.tit.15.n.206.de cõmuni Gab.cons.58.n.1.lib.1.& Marta. supra n.38. Rota. decis.329.par.5.diuers.secus in data a matre nisi aliud aſtũ tenet.

2. Amp. vt dos nepti per auum paternum datã nepti in legitima in bonis patris imputetur d.tit.15.n.222.Pereg.cons.98.n.10.lib.2.

3. Amp. dotem filiæ datam ei in legitimam imputari.d.tit.15.n.224 & 289.Peregr.d.cons 97.n.6.lim.quãdo sine sui culpa esset amissa Affl.dec.247. Muniozde ratioci.comput.18.Rot.dec.27.nouiss.diuers.vbi idem de iocalibus licet postea instituatur & fideicommisso grauetur.

4. Amp. etiam si filius diues sit vel inops secundum vnam opinionem d tit 15.n.227.& Peregri.supra.nu.11.Barbos.in d.l.1.par.4.n.123 sol.matr.quando diues est filius, secus si inops, nisi in dote successisset quando patri successit.

Donatio propter nuptias filio in legitimã imputatur d.tit.15.n.295.

1. Lim. vt ibi & non procedere nisi quando filius eã habuit Alex.cons.26.lib.1.Cor.cons.34.n.4.lib.3. Soc.Iun.cons.79.n.53.lib 3.Rot.dec.169.n.4 par.1.recẽt.

Data filiæ monasterium ingredienti imputantur d.tit.15.n.300.Cabal.cons.44.n.11.par.1.

Feudum & emphiteosis noua etiam non hæreditaria imputari dixi d.tit.15.n.320.Marta.supr.n.27.& seq.& etiam emptum d.tit.15.n.325.Manti.de contract.lib.22.tit.17.n.25. nisi iure antiqui feudi concessum fuisset Marta.supra.n.28.d.tit.15.n.326. Manti.de contract.lib.22.tit.17.n.25. mixta ecclesiastica imputari, & pretium nouæ ex pacto & prouidentia Rota.dec.93.n.6.nouiss.diuerso.hæreditarium simpliciter imputari.

1. Lim. in concessis ex pacto & prouidentia d.tit.15.n.329.Marta.supra.n.27.

Donata à patre inter viuos valide nõ imputantur d.tit.15.n.39.Mart.de succ.leg.par.1.Q.25.art.11.n.13.vbi etiam

etiam donata spurio non imputari qui ab intestato legitimatur vt in Regno Lusitaniæ. n.25. Lim. quando in æqualitas inter filios oriretur d.tit.15.n.348.Becci. cons.29.

Donatio ob causam filio factam ad quam de iure donans tenetur in legitimam imputatur d.tit.15. nu. 352. & 353. vbi idem in simplici si imputari debere expræssum foret Becci cons 20.n.1.

Condemnatio pro filio à patre soluta in legitimam ei imputatur d.tit.15.n 362.Pereg.cons.92 n.1.lib.3.secus si sponte soluisset d tit.15.n.365.Rota.decis.235. n.17.par.2.recentis.& 506.

Expensæ pro studio filij non imputantur d.tit.15. n.372. Marta.supra n 33 vti pro doctoratu & expensis studij ita iudicatum inquit; imputantur tamen expensæ factæ pro filio ad quas non tenebatur pater nisi donare voluisse constet.d.tit.15.n.40. Peregr. cons.52. nu. 3. lib.3 vbi expensas vestimentorum & côuiuiorum pro nuptijs filij a patre factas non imputari, nec imputari libros emptos & expensas studij pro filio factas nisi pater expræsse dixerit Rota. decis.54.n.14.15. nouis. diuers.

Tradita autem à patre filio sine donatione imputari Surd.de alim.tit.6.Q.6 n 25.

Alienare hæres potest pro sua legitima & imputat alienata d.tit.15.n.411.Cabal.cons.140.n.5. par.1. Rot. decis.459.coram Caualer. vbi constituto censu. 540. & dec.235.par 1 recen vbi de bona fide alienatis etiã contradicente fideicommissario, & si iurisdictionalia alienata sint, si alia remaneãt & dec.302.Odd.de prohib.alienatio.Q.34.n.88.& seq.nec obstat à testatore alienationem prohibitam d tit.15.n.421. Odd. supra n.103.& seq.& pro vero valore imputat non pro precio extracto tempore alienationis inspecto Odd.supra n.105.d tit.15.n.432.Rot.dec.226.n.15. nouis. diu. par.5.vbi subdit ex communiori hæredi qui non fecit inuentarium probandi onus incumbere, alienata non correspondere legitimæ.

1.Lim. in eo quod est vltra legitimam quod non imputatur cum non valeat alienatio d.tit.15.n.441. Peregr.cons.52.n.36.lib.1.sat autem est quod est vltra legitimam in fideicommisso reponi Rota. dec.236. nu. 12.par.2.recentis.

2.Lim. in alienatis in fraudem & mala fide d. tit. 15. n.446.Rota.dec.506.n.5.par.2.recentis.

3.Lim. nam prius alienata tantum non postea imputantur d.tit.15.n.455.Medic.dec.9.nu.1. probari tamen debet alia prius alienata fuisse Rot.dec.302.nu. 2.par.2.recentis.

4.Lim. quando meliora alienata fuissent d. tit. 15. nu. 460.Odd d.Q 34.n.103.

XIX. Præscribitur 30. annis ius petendi legitimam dixi in tract. legitimæ tit 17.

1.Lim. quando is cui legitima debetur in manibus vltra eam haberet Rota.dec 17.par.2. recentis. vel bona possideret Medic.dec.6.n.25.Rot.dec.337.nu.20. par.5.diuers.

2.Lim. quando interrupta fuisset extraiudiciali etiam interpellatione Viui.dec.392.

XX. Deportatione filius legitimâ priuatur Senat.Dolan. dec.34.n.5.

XXI. Semel assignata si culpa filij perdatur amplius non debetur, secus si absque eius culpa d.tit.17.n.17.Lup. in cap. per vestras.§.27. nu. 9. de donat. inter vir. & vxo.Munnoz.de ratioci comput.18 n.8. Mangil.de euict. Q.95.vbi eedere damno filij si res pereat quæ ei pro legitima dari potuit vel res aliqua pereat ante deductionem minui, nec deberi si culpa hæredis euicta sit.

XXII. Inuentarij omissione non amittitur d.tit.17.n.28 de communi Rot.dec.192 coram Caualer. vbi etiam veriorem Rota dec.302.n.5.par.2.recentis.de magis communi Medic.dec.6.n.28.Rot dec.399.n 25.par. 5.diuers.subdens idem de inobedientia contra testatorem legemue commissa.

Contrarium tenuit Rota dec.67.nouis. diuers. sed ibi testator fieri iusserat & reliquerat pro legitima & 309. n.5 par 5.diuerso.non detrahi ex legatis quia satisfactum præsumitur & 349 vbi tamen non amitti sed si bona hæreditaria non sufficiunt legata, & fideicõmissa ex legitima & suis bonis soluere tenetur, & d. dec. 309. n. 20.

1.Lim. nam nihilominus hæres vltra vires hæreditarias tenetur d.tit.17 n 34 Rota. dec.302.n.6.7. par. 2. recentis vbi interim pro legitima alienare posse licet personaliter legata integra soluere teneatur supra vires hæreditarias maxime si legata sint in quantitate & conditionalia & decis 77.nouis diuerso non amitti probat sed filium teneri probare alia bona nõ extitisse par.5.& dec.309 n.27 filio asserenti alia bona extitisse ex quib. detrahi debeat probationem incumbere omisso inuentario.

23 Renunciatione generali non venit legitima d. tit. 17 n.38 Rot.dec 446 n 3.par.1 recentis.111.par.2. etiam si in ampla forma facta sit eo viuo, vel vita functo ex bonis cuius detrahi debet & 420. d. par.2. Senat. Dolan. dec.34.n.9 Medic. dec 6 nu.17, etiam si institutus sit filius & fideicommisso grauatus nulla legitimę facta mentione d.tit.17 n 47. Marta. de succ. leg.par 1.Q.25 art.5.n.18.vbi idem si filia cui pater pro sua legitima quid legauit cum onere plus non petendi legatum simpliciter acceptarit & d. tit. 17. nu. 54.etiam si renunciatio iurata esset n. 56. de communiori Rot. decis.420. n 5. par. 1. recentis. nec approbatione testamenti in quo sit prohibita renunciatum censebitur dec.342.n.9 par.5.diuers.

1.Lim. quando legitimæ fuisset specifice renunciatum d.tit.17.n.81.Marta.d.art.5.n.15.Rota d.n.9.

2.Lim. quando testamentum in omnibus & per omnia approbasset d.tit.17.n.89. sed vt legitimæ renunciatum censeatur, specialem legitimæ expræssionem requiri, vt ad aliud verba generalia referri nequeant Rota.dec.541.n.2. par.1. recentis subdens approbationem testamenti in iudicio factam reuocari posse nisi irreuocabiliter ac deliberata facta foret. Peregr. cons.68.n.13.14.lib.1.

3.Lim. quando generalis renunciatio aliud operari nõ posset d.tit.17.nu.95.Rota. decis.111.nu.9.par.2. recentis.

24 Statuto & consuetudine legitima tolli potest Pereg. cons.14.n.2.lib.2.vbi ratio d.tit.17.nu.222. Contrarium ibi probaui Marta supra d. art. 5. & par. 3. Q. 11. art. 2. vbi de veriori, & communiori cum causa tolli posse probaui d. tit.17. n. 224. & de magis communi Marta. supra nu. 12. & Carpa. cap. 180. num. 10.& Gallus. de excep.succes. tit. 3. excep. 14. n.36.

tima detrahetur Marta. d. Q. 11. nec lucrum dotis quod faciat maritus ob vxoris adulterium quod filijs debet seruari d.tit.15.n.68. nec quæsita per filium ex lucris dotalibus Marta.supra.n.41. nec percepta à filijs ex pactis dotalibus d.tit.15.n.67. nisi contemplatione neptis data dos sit Marta.supra n.42. vel quarta statuto reseruata imputari, nec conferri Medic. exam.29.n.31. Nec quæ ab alio sua industria filius acquisiuit, nec aduentitia l.fi.C.de collat.Marta. supra, n.40. nec quod filius à coherede capit ex iure accrescendi n.41. & d. tit.15. n.71. nec data causa conditionis implendæ de communiori Marta. supra, n.7. & seq. in mera conditione non in ablatiuo absoluto.

1. Sublim. nam profectitia extra patrimonium patris contemplatione patris habita imputantur d. tit. 15. n.76. & de dote à fratre nepti data Marta. supra n. 3. secus dicens si neptis contemplatione data sit coniecturas ponit Meno.lib.3 præs.28. at in dubio filij contemplatione non nepotis data censetur Ceph. cons. 105.n.33.& seq Marta.supra.

2. Lim. quando testator iussit non imputari, & si hoc per coniecturas colligatur Surd.de alim.tit.11.Q.34. d tit.15.n.79.

3. Lim in fructibus perceptis nisi post moram in restituendo percepti essent Meno. cons.535.n.21. Rot.dec. 330.n.12.pat 5.diuerso.& dec. 342. n.10. si vltra legitimã institutus sit eos non imputare nisi in casu quo si recusatet in sola legitima institutus esset Rot. dec. 143.coram Coccino. vbi non imputari in prima, sed in extensa puta si legitima non sufficiat ad dotem filię quę ideo augetur.

XVIII. Inter viuos ex patris dispositione habita non imputantur in legitima d.tit.15 n.94. Marta.supra n.11. Rot dec 446 par.1.recentis.

1. Amp. in datis nepoti, vel nepti etiam extra causam dotis d.tit.15.n.95. Contrarium tenet Pereg.cons 14. n.10.lib.2. nisi filij cõtemplatione data fuissent Marta supra.n.5. vel nisi filius soluendo esset Barbos. in l. 1.par.4.n.111.sol.matr.

2. Amp. in expensis à patre factis pro sacerdotio, vel alia filij dignitate d.tit.15.n.119. Gutier. pract. QQ. lib.2.Q 65.n.12. in officio, vel militia à patre emptis transitorijs tamen ad hæredes d.tit.15.nu.121.& Gutier.sup.Q 64.n.5. idem in foro poli probans Pacif.de Saluia.interd.insp.3 c.2.n.643. 2.edit.Marta. d.part. 1.Q.25.art.11.n.29.& seq.& n. 34. non tamen imputari nisi quatenus vendi possent Pacif. sup. n.644 nec imputatur etiam nec confertur donatio, vel patrimonium filio datum ad sacros ordines de communi Gutier.d.Q 65.n.11.Garz.de benef.lib.1.Q.2.n.43.

3. Amp. in donatione facta filio in præmium emancipationis, nisi alliud dictum sit d. tit.15.n.134. de communi Marta.supra n.17.

Officio filio emptum non transmissibile non imputatur nisi respectu ęstimationis quia alienabile est Rot. dec. 54 nouiss.diuers. vbi de officijs Romanæ curiæ & clericatus & Auditoratus etiam agit.

4. Amp. in donatis causa matrimonij & simili quæ nec imputantur, nec conferuntur d.tit.15.n.147. Peregr. cons 78.n.13. lib.3. vbi etiam de matre. At ob causam matrimonij data imputari ex communi Becci. cons.20.n.10. & seq. Gutier.d.Q.65.n.9. Marta. sup. n.19.& seq. intelligens si ex causa voluntaria facta sic non si ex necessaria puta dotis etiã pro clerico constitutæ ex cõi ex Mont.dec.Arag.10.Rot.Auen dec.56.

1. Lim. quando pater id dedit ad quod tenebatur puta dotem d.tit.15.n.150. Pereg.cons.78.n.13. vbi de patre & matre.lib.3. Marta.supta n.24.& seq.

2. Lim. quãdo pater cauisset imputari debere d. tit.15. n.182. Pereg.cons.92.n.3.lib.3. Rota.dec.446. par.1. recentis. vbi ex communi.

3. Lim. quando neptis capit extra patrimonium patris contemplatione d.tit.15.n.187. Pereg. cons.14.n.11. lib.2. 98.n.12.13. lib.2. vbi quando ex domini puta fratris consensu filiæ pater rem communem legasset; debet tamen constare saltem coniecturis de dicta cõtemplatione d.tit.15. n.188. Marta.sup. n.5. Patruus verò si non constet de bonis communibus dotasse pręsumitur fratris contemplatione animo repetendi d. tit.15.n.190. Pereg.cons 51 nu.15.98. nu.17. lib.2. Marta. supra n.6. nepti etiam non imputatur si dos pro se & suis hæredibus ei data sit d. tit.15.nu.196. & in simplici legato Pereg.cons.98.n.14.lib.2.

Auus autem nepotem dotasse eiq; legasse patris cõtemplatione censetur & ideo filio imputatur d.tit.15. nu. 197. Cabal.cons.143.par.1. Peregr.cons.98.n.10.lib. 2. Marta.supra n.36.

1. Amp. in dote filiæ à patre data quæ nepotibus in legitimam imputatur d.tit.15. n.106. de cõmuni Gab. cons.58.n.1.lib.1.& Marta. supra n.38. Rota. decis. 329.par.5.diuers. secus in data à matre nisi aliud actũ tenet.

2. Amp. vt dos nepti per auum paternum data nepti in legitima in bonis patris imputetur d. tit. 15. n. 222. Pereg.cons.98.n.10.lib.2.

3. Amp. dotem filiæ datam ei in legitimam imputari. d.tit.15.n.224 & 289. Peregr.d.cons 97.n.6. lim. quãdo sine sui culpa esset amissa Affl. dec. 247. Munioz. de ratioci. comput. 18. Rot.dec. 27. nouiss. diuers. vbi idem de iocalibus licet postea instituatur & fideicommisso grauetur.

4. Amp. etiam si filius diues sit vel inops secundum vnam opinionem d.tit 15.n.227.& Peregri.supra.nu. 11. Barbos.in d.l.1.par.4.n.123 sol.matr. quando diues est filius, secus si inops, nisi in dote successisset quando patri successit.

Donatio propter nuptias filio in legitimã imputatur d. tit.15.n.295.

1. Lim. vt ibi & non procedere nisi quando filius cã habuit Alex.cons.26.lib.1. Cor.cons.34.n.4.lib.3. Soc. Iun.cons.79.n.53.lib 3. Rot.dec.169.n.4 par.1.recẽt.

Data filiæ monasterium ingredienti imputantur d. tit. 15.n.300. Cabal.cons.44.n.11.par.1.

Feudum & emphiteosis noua etiam non hæreditaria imputari dixi d.tit.15.n.320. Marta.supr.n.27.& seq. & etiam emptum d.tit.15.n.325. Manti. de contract. lib.22.tit.17.n.25. nisi iure antiqui feudi concessum fuisset Marta.supra.n.28.d. tit.15.n.326. Manti. de contract.lib.22.tit.17.n.25. mixta ecclesiastica imputari, & prætium nouæ ex pacto & prouidentia Rota.dec.93.n.6.nouiss.diuerso. hæreditarium simpliciter imputari.

1. Lim. in concessis ex pacto & prouidentia d.tit.15.n. 329. Marta.supra.n.27.

Donata à patre inter viuos valide nõ imputantur d. tit. 15.n.39. Mart.de succ.leg.par.1.Q.25.art.11.n.13. vbi etiam

etiam donata spurio non imputari qui ab intestato legitimatur vt in Regno Lusitaniæ. n.25. Lim. quando in æqualitas inter filios oriretur d.tit.15.n.348.Becci. conf.29.

Donatio ob causam filio factam ad quam de iure donans tenetur in legitimam imputatur d.tit.15. nu. 352. & 353. vbi idem in simplici si imputari debere expræssum foret Becci conf 20.n.1.

Condemnatio pro filio à patre soluta in legitimam ei imputatur d.tit.15.n 362.Pereg.conf.92 n.1.lib.3.secus si sponte soluisset d tit.15.n.365.Rota.decis.235. n.17.par.2.recentis.& 506.

Expensæ pro studio filij non imputantur d.tit.15. n.372. Marta.supra n 33 vti pro doctoratu & expensis studij ita iudicatum inquit; imputantur tamen expensæ factæ pro filio ad quas non tenebatur pater nisi donare voluisse constet.d.tit.15.n.40. Perrgr. conf.52. nu. 3. lib.3 vbi expensas vestimentorum & conuiuiorum pro nuptijs filij a patre factas non imputari, nec imputari libros emptos & expensas studij pro filio factas nisi pater expræsse dixerit Rota. decis.54. n.14.15. nouis. diuers.

Tradita autem à patre filio sine donatione imputari Surd.de alim.tit.6.Q.6 n 25.

Alienare hæres potest pro sua legitima & imputat alienata d.tit.15.n.411.Cabal.conf.140.n.5. par.1. Rot. decis.459.coram Caualer. vbi constituto censu. 540. & dec.235.par 2 recen vbi de bona fide alienatis etiã contradicente fideicommissario, & si iurisdictionalia alienata sint, si alia remaneãt & dec.302.Odd.de prohib.alienatio.Q.34.n.98.& seq.nec obstat à testatore alienationem prohibitam d tit.15. n.421. Odd. supra n.103.& seq.& pro vero valore imputat non pro prętio extracto tempore alienationis inspecto Odd.supra n.105.d tit.15.n.432.Rot.dec.226. n.15. nouis. diu. par.5.vbi subdit ex communiori hæredi qui non fecit inuentarium probandi onus incumbere, alienata non correspondere legitimæ.

1.Lim.in eo quod est vltra legitimam quod non imputatur cum non valeat alienatio d.tit.15. n.441. Pereg.conf.52.n.36.lib.1.stat autem est quod est vltra legitimam in fideicommisso reponi Rota. dec.236. nu. 12.par.2.recentis.

2.Lim. in alienatis in fraudem & mala fide d. tit. 15. n.446.Rota.dec.506.n.5.par.2.recentis.

3.Lim. nam prius alienata tantum non postea imputantur d.tit.15.n.455.Medic.dec.9.nu.1. probari tamen debet alia prius alienata fuisse Rot.dec.302.nu. 2.par.2.recentis.

4.Lim. quando meliora alienata fuissent d. tit. 15. nu. 460.Odd d.Q 34.n 103.

XIX. Præscribitur 30. annis ius petendi legitimam dixi in tract.legitimæ tit 17.

1.Lim. quando is cui legitima debetur in manibus vltra eam haberet Rota.dec 17.par.2. recentis. vel bona possideret Medic.dec.6.n.25.Rot.dec.337.nu.20. par.5.diuers.

2.Lim. quando interrupta fuisset extraiudiciali etiam interpellatione Viui.dec.392.

XX. Deportatione filius legitima priuatur Senat.Dolan. dec.34.n.5.

XXI. Semel assignata si culpa filij perdatur amplius non debetur, secus si absque eius culpa d.tit.17.n.17.Lup. in cap. per vestras §. 27. nu. 9. de donat. inter vir. & vxo.Munnoz.de ratioci comput.18 n.8. Mangil.de euict. Q.95.vbi cedere damno filij si res pereat quæ ei pro legitima dari potuit vel res aliqua pereat ante deductionem minui, nec deberi si culpa hæredis euicta sit.

XXII. Inuentarij omissione non amittitur d.tit.17.n.28 de communi Rot.dec.192 coram Caualer. vbi etiam veriorem Rota dec.302.n.5.par.2.recentis.de magis communi Medic.dec.6.n.28.Rot dec.399.n 25.par. 5.diuers.subdens idem de inobedientia contra testatorem legemue commissa.

Contrarium tenuit Rota dec.67.nouis. diuers. sed ibi testator fieri iusserat & reliquerat pro legitima & 309. n.5 par 5 diuerso. non detrahi ex legatis quia satisfactum præsumitur & 349 vbi tamen non amitti sed si bona hæreditaria non sufficiunt legata, & fideicõmissa ex legitima & suis bonis soluere tenetur, & d. dec. 309. n.20.

1.Lim. nam nihilominus hæres vltra vires hæreditarias tenetur d.tit.17 n 34 Rota. dec.302. n.6.7. par. 2. recentis vbi interim pro legitima alienare posse licet personaliter legata integra soluere teneatur supra vires hæreditarias maxime si legata sint in quantitate & conditionalia & decis 77.nouis diuerso non amitti probat sed filium teneri probare alia bona nõ extitisse par.5.& dec.309 n.27 filio asserenti alia bona extitisse ex quib. detrahi debeat probationem incumbere omisso inuentario.

23 Renunciatione generali non venit legitima d. tit. 17 n.38 Rot.dec 446 n.3.par.1 recentis.111.par.2. etiam si in ampla forma facta sit eo viuo, vel vita functo ex bonis cuius detrahi debet & 420. d. par.2. Senat.Dolan.dec.34.n.9 Medic. dec 6 nu.17, etiam si institutus sit filius & fideicommisso grauatus nulla legitimę facta mentione d.tit.17 n.67. Marta. de succ. leg.par.1.Q.25 art.5 n.18.vbi idem si filia cui pater pro sua legitima quid legauit cum onere plus non petendi legatum simpliciter acceptarit & d. tit. 17. nu. 54.etiam si renunciatio iurata esset n. 56. de communiori Rot. decis.420. n 5. par. 1. recentis nec approbatione testamenti in quo sit prohibita renunciatum censebitur dec.342.n 9 par.5.diuers.

1.Lim. quando legitimæ fuisset specifice renunciatum d.tit.17.n.81.Marta.d.art.5.n.15.Rota d.n.9.

2.Lim. quando testamentum in omnibus & per omnia approbasset d.tit.17.n.89. sed vt legitimæ renunciatum censeatur, specialem legitimæ expræssionem requiri, vt ad aliud verba generalia referri nequeant Rota.dec.541. n.2. par.1. recentis subdens approbationem testamenti in iudicio factam reuocari posse nisi irreuocabiliter ac deliberata facta foret. Peregr. conf.68.n.13.14.lib.1.

3.Lim.quando generalis renunciatio aliud operari nõ posset d.tit.17.nu.95.Rota. decis.111.nu.9.par.2. recentis.

24 Statuto & consuetudine legitima tolli potest Pereg. conf.14.n.2.lib.2. vbi ratio d.tit.17.nu.222. Contrarium ibi probauit Marta supra d. art. 5. & par. 3. Q. 11. art. 2. vbi de veriori, & communiori cum causa tolli posse probaui d. tit.17. n. 224. & de magis communi Marta. supra nu. 12. & Carpa. cap. 180. num. 10.& Gallus. de excep.succes. tit. 3. excep. 14. n.36.

1. Lim. quando filius non haberet ex quo viueret aliunde loco legitimæ d. tit. 17. n. 231. & alimenta dotemque deberi Gall d. n. 36. 37.

2. Lim. quando statutum specialem non faceret mentionem legitimæ d. tit. 17. n. 237. contra tenet Goz. conf. 43. n. 17.

Negatiua opinio quæ habet tolli non posse, non procedit in legitima parentum d. tit. 17. n. 245. Marta. sup. n. 13. de magis communi Senat. Dolan. dec. 34 n. 11. nec si ex causa rationabili tolleretur, vt agnationis fauore Marta. supra n. 12. d. tit. 17. n. 249. nec si à successione intestati nulla legitimæ facta mentione excludat. n. 252. & Tiraq. de primog. Q. 55. n. 9.

25 Exheredationis iusta causa, est etiam priuationis legitimæ d. tit. 17. n. 263. Senat. Dolan. dec. 34. n. 6.

26 Religionem profitens legitima priuatur d. tit. 17. n. 311. Senat. Dolan. dec. 34. n. 7.

27 Repudians paternam hæreditatem legitimā amittit. d. tit. 17. n. 315. de magis communi contra aliam communem Gutierez in §. sui. nu. 96. Inst. de hæred. quali, & differen. & Vasq. de succes. creat. §. 20. n. 102. Senat Dolan. dec. 34. n. 20.

1. Lim. quando filius haberet substitutum vulgarem d. tit. 17. n. 316. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 25. art 6.

28 Pupillaris expræssa matrem legitima priuat non etiam tacita, nisi alia appareat mens testatoris d. tit. 17. n. 317. Senat. Dolan. supra n. 18. & idem in compendiosa facta verbis communibus fauore fratrum pupilli d. tit. 17. n. 320. vide tamen Burs. conf 8.

29 Ius accrescendi locum habet in legitima filiorum dixi in tract. legitimæ tit. 18. & ex communiori Gall. de excep. succes. tit. 2. excep. 3. n. 117. par. 3.

1. Lim. quando à testatore fuisset expræsse prohibitum d. tit. 18. n. 7. vel plus peti vetitum Marta. decis. Pisa. 69. n. 19.

30 Prohiberi legitima non potest dixi supra tit. 19. nec pœnam incurrit pro legitima alienans Gab. conf. 90. n. 9. lib. 1. Ond. conf. 58. n. 61. lib. 1. 72. n. 5. lib. 1. Odd. de fideic. Q 34. n. 60. 64. & si prohibitio valeret, alienans à parte tantum alienata caderet Ond. d. conf. 58. in fi. ex Rot. Rom. apud eum tenet alienantem contra testatoris præceptum pœnam incurrere Cabal. conf. 147. par. 2. vbi quando tunc ei sola legitima relicta fuit. Rota. decis. 239. par. 5. diuers. prohiberi posse filiæ fauore à matre, vt consulat indigentiæ filiorum, vel ob dementiam, imbecillitatem, vel minorem ætatem, prodigalitatem, vel ne à patre dissipetur, alias non potest onus apponere ex veriori & communiori In residuo verò prohibere potest ne patri vsusfructus acquiratur, nec potest renunciare legitimæ, vt ex fideicommisso dotetur, prout nec si à viro ad inopiam vergente dotem non exigat, nec legato renunciare, nec si possit prohibitioni renunciare, & decis. 342 nu. 5. d. par. 1. prohiberi non potest probat.

Vide alia de legitima in tract. de tuto. tit. 19. sub n. 3009. lim. 332. & aliqua per Cancer. variar. resol. tit. de legitima cap. 3.

DE TREBELLIANICA.

1 Trebellianica, quæ est quota hæreditatis non bonorum Rot. dec. 399. n. 2. par. 5. diu. quia omnes actiones actiuæ & passiuę inter hæredem & fideicommissarium restituuntur, & hæredi grauato vniuersaliter restituere debetur n. 3. non perditur inuentarij omissione dixi in tract. trebelliani. tit. 6. n. 27. de magis cōmuni Panuc. de in lit. iuran. par. 2. membr. 1. n. 25. præsertim si ex interuallo debeat fieri restitutio, de magis communi Marta. dec. Pisa. 112. de communiori æquiori & iudicando seruata Rota, dec. 399 n. 5. par. 5. diuers.

2 Duas quartas detrahunt filij hæreditatem sub conditione restituere grauati d. tit. 6. n. 50. Marta. de succ. lega. par. 1. Q. 25. art. 4. n. 35. idem probat si falcidia deducenda sit. Rot. dec. 103. par 2. recentis quæ dimidiam absorbent d. tit. 6. n. 51. Senat. Dolan. decis. 107. & si legitima dimidiam absorbeat, de alia dimidia trebellianica deducetur d. tit. 6. nu. 50. contrariū tenet Medi. exam. 29. nu. 20. & eam detrahunt etiam ascendentes d. tit. 6. n. 56. Marta. sup n 42. ex cōi. Viui. dec. 405. & nepotes & alij vlterioris gradus d. tit. 6. n. 59. Rota. dec. 111. par. 2. recentis. & legitimati. d. tit. 6. n. 61. Rot. dec. 401. par. 1. recentis.

1. Lim. non deduci trebellianicam per grauatum restituere pure d. tit. 6. n. 71 Cabal. conf. 103. nu. 3. par. 1. Rota, dec. 143. n. 3. coram Coccino.

2. Lim. quando præteriti filij restituere grauantur ex clausul. codicil. nam solam legitimam detrahunt d. tit. 6. n. 78. & 70. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 26. art. 1. n. 32. si claus. codicil per verba præsentia non valet concepta sit; sed si per futurum non valebit etiam trebellianicam deducet præteritus, & iniustè exheredatus ex Alex. conf. 142. nu. 15. lib. 2. Simo. de Pret. de vltim. vol. lib. 2. interp 1. sol. 11. n. 19. Cabal. conf. 103. n. 3. par. 1. ex communiori non deduci posthumi tamen natiuitate deduci, & si duæ quartæ detrahantur Rim. iun. conf 78. n. 16. Rot. d. dec. 143.

3. Lim. non deduci de relictis ad pias causas d. tit. 6. nu. 189. Viui. dec. 419. licet contrarium teneant citati d. tit. 6. n. 190. sed lim. ampliaui n. 191. & si filij primi gradus instituti sint & Thes. Q. 36. lib. 4. & etiam si priuato hæreditas immediate restitui debeat mediante autem piæ causæ nisi sub conditione restituere grauatus sit, quo tamen casu cauere debet in euentum fideicommissi trebellianicam se restituturum Tiraq. priuil. piæ causæ 26. Viui. supra. d. tit 6. n. 194. & seq. Rot. dec. 27. n. 12. nouis. diuers. vbi priuatum immediate succedentem cauere piæ causæ restituere eueniēte casu substitutionis si dubitetur an sit successura, at si non sit dubium non detrahi indistinctè nisi mens testatoris constet pro detractione Rot. decis. 210. coram Coccino, vbi etiam si non sit locus pius, vt confraternitas si pia opera exerceat & dec. 271. vbi non deduci si certum sit tempore obitus grauati piā causam successuram.

1. Sublim. nam legitima deducitur ex pijs relictis d. tit. 6. n. 219. Rot. dec. 111. par. 2. recentis.

2. Sublim. quando dubium foret an fideicommissū esset ad pias causas peruenturum d. tit. 6. nu. 220. Peregr. art.

art. 3. n. 64. 65. & conf. 8. n. 13. lib. 2. Rot. d. dec. 210. secus tamen probat si hæres numquam filios habuisset.

3. Sublim. quando restitutio ex interuallo vel sub conditione facienda esset d. tit. 6. n. 223. Craf. in §. trebellianica, Q. 6. in fi.

4. Lim. non posse detrahi de legatis alijs relictis modo quarta supersit d. tit. 6. n. 233. Rot. dec. 204. n. 2. part. 1. recentis. Peregr. de fideic. art. 3. n. 7. 5. n. 21. ideo vxore instituta hærede in vsufructu, alio post eius mortem; institutus post mortem vxoris dicitur hæres in proprietate pure & in vsufructu post obitum, vxoris vsufructuaria vero legataria cẽsetur nec quartam detrahet ex veriori communiori & humaniori. Bero. conf. 58. n. 6. lib. 2. Soarez. cõi. opi lit. V. n. 114. Laderch. conf. 57. Odd. conf. 91. n. 21. Facchi. contro. iur. lib. 4. c. 16. Rot. dec. 310. coram Caualer. pręcipue si coniecturæ mentis testatoris concurrant quarum plures adducunt.

5. Lim. non deduci per succedentem non vti hæredem, sed vt fideicommissarium Rota. dec. 462. part. 2. recentis.

6. Lim. nam hodie prohiberi potest d. tit. 6. n. 278. Gutier. de tutel. par. 3. c. 5. n. 80. Rot. dec. 94. coram Gomes. lib. 1. vbi etiam filijs primi gradus. Rot. dec. 441. coram Caualer. vbi etiam coniecturas sufficere si per necesse concludentes ex testamẽto deducantur. Saul. de alie. reb fideic. par. 1. lim. ab omnibus teneri probat & coniecturas vrgentes exigi. Rot. dec. 401. part. 1. recentis. etiam filijs primi gradus. 185. n. 13. nouiss. diuerso. par. 5. & 226. n. 14. & 330. n. 23. 253. coram Coccino.

1 Prohibita censetur alienatione vetita. d. tit. 6. n. 285. Rot. dec. 540. n. 5. coram Caualer. Rota. d. decis. 253. coram Coccino. vbi etiam si extra familiam alienatio vetita esset & dec. 300. Saul. supra. n. 18. præterquam liberis primi gradus ex magis cõi. n. 19. & d. tit. 6. n. 296. & d. dec. 226. n. 14. vbi idem in filijs primi gradus vt Rota seruat & testatur dec. 399. n. 9. & seq. par. 5. diuers. etiam si tacite sit probibita.

2 Prohibita dicitur quando integre suam hęreditatem testator restitui iussit d. tit. 6. n. 307. de magis communi. Saul. supra n. 8.

3 Si totam vel integram restitui mandarit d. tit. 6. nu. 313. de communiori Saul supra. n. 6. 7.

Contrarium tenẽt citati d. tit. 6. n. 314. de communiori Marta. dec Pisa. 115.

4 Si sine diminutione restitui deberet d. tit. 6. n. 322. de communiori Saul supra n. 5. Rota. dec. 184. n. 9. nouiss. diuers. par. 5. subdẽs idem si pleno iure & dec. 368. n. 11. 399. n. 8.

5 Si executores capere voluit ac distribuere vsque ad integram legatorum solutionem d. tit. 6. n. 331. Mantica. de vlt. vol. lib. 9. tit. vlt. n. 14. Saul. supra. Q. 16. num. 5.

1. Sublim. non censeri prohibitum ex eo quod testator dixerit omnia mea bona restitue d. tit. 6. n. 337. Saul. supra. Q 17. n 13. nisi additum sit pleno iure n. 17.

Nec si pleno iure hæreditatem restitui voluit d. tit. 6. n. 342. de communiori Saul. Q 17. n. 14. nisi aliud operari non possent d. tit. 6. n. 344. de cõiori Gutier. de tute par. 3. c. 10. n. 3 quod accidit si integre & sine diminutione restitui debet; secus si omnia legata, vel pleno iure, aut huiusmodi solui mandasset & requiri dicta verba aliud operari non posse Rot. dec. 203. n 6 par. 2. recentis.

1. Sublim. 6. lim. in filijs primi gradus quibus prohiberi non potest d. tit. 6. n. 381. Peregr. conf. 27. n. 10. 54. n. 18. lib. 2. Gail. obs. 138. lib. 2. Senat. Dolã. dec. 107. Marta. dec. Pisa. 113.

Contrarium tenent citati d. tit. 6. n. 382. Rot. dec. 441. coram Caualer. 204. par. 1. recentis. Viu. dec. 3. & ita Rota seruat. d. dec. 399. n. 8. & seq.

Tertia est opinio vt per medium diuidatur si per descẽdentem descendenti restitui debet d. tit 6 nu. 383. & consuetudo loci seruabitur Medic. dec X. exam. 4. nisi alia concurrant ex quibus priuatio fieri debeat puta inuentarij omissio, si legitima semis sit dec. 11.

1. Amp. primam siue alteri filio vel extraneo restitui debeat d. tit. 6 n. 384. Senat. Dolan. dec. 107. vbi idẽ si duæ quartæ sint diuersis temporibus detrahendę de quo vide d. tit 6. n. 387.

2. Amp. in legitimato etiam per rescriptum d. tit. 6. n. 396 Gutier. in l. nemo potest. n. 333. de leg. 1. Contrarium tenet Scain. dec. 108. n. 72. & seq. Bonon. vbi n 88. primam limitat. in dispensato.

1. Lim. d. prim. sublim. in fideicommisso simpliciter ac impersonaliter relicto, quia non filius sed illius hæres grauatus censetur. d. tit. 6. n. 402. Surd. conf. 570. n. 9. & Gratia. discep. 983. n. 12.

2. Lim. quando testator legitimam voluit in trebellianicam imputari Viui. dec. 3. n. 10.

3. Lim. quando patris testamentum in quo trebellianica esset expræsè prohibita filius approbasset Marta. dec. Pisa. 113. n. 20.

4. Lim. pia causa substituta si casus fideicommissi ante vetitæ trebellianicę detractionem euenerit. d. tit. 2. n. 431. Thes. Q. 30. 37. lib. 4.

5. Lim. in alijs filijs non primi gradus Marta. supra. n. 19. vbi si nepotes primum gradum obtineant & d. tit. 6. n. 436.

Tenendo 2. opi. contrariam d. primæ sublim.

1. Lim. non procedere nisi expræsse vetita sit d. tit. 6. n. 443. Rota. dec. 441. coram Caualer.

2. Sublim. principaliter vt vni hæredum, vel vno casu facta probibitiò, alteri nec alio facta non censebitur. d. tit. 6. n. 459. Rot. d. dec. 441. n. 5.

7. Lim. non deduci quando filius pure grauatur qui legitimam detrahit d. tit. 6. n. 474. nisi posthumus præteritus esset clausula codicillari adiecta Rim. Iunior. conf. 78. n. 16. vide supra lim. 2.

8. Lim. non detrahi de alienari prohibitis d. tit. 6. nu. 475. Rot. dec. 140. n. 5. coram Caualer. & 462. nu. 4. par. 2. recentis.

9. Lim. in hærede fiduciario d. tit. 6. n. 484. Rota. dec. 381. coram Caualer. vbi fiduciarium dici ex verbo confido & huiusmodi.

2. Sublim. vt vno casu vetita alio non censeatur prohibita Pereg. de fideic. art. 3. n. 122. Rot. d. dec. 399. n. 12. par. 5. diuers.

3 Deducitur ante trebellianicam creditum & dotes dixi in tract. trebellian. tit. 8. de magis cõi Thes. Q. 44. n. 4. lib. 3. vbi infert ad feuda pro dote hipothecata. Cabal. conf. 83. par. 1. Rota. dec. 463. coram Caualer. vbi datam filiæ testatoris detrahi, sed quæ non probatur soluta non detrahitur & 504. vbi de dote materna

terna Viui.dec.408.restitul dotem vltra legitimam si filia à patre instituta sit & grauata etiam in dote. Rota 360.n.t.dec.28.par.5.diuers.& de dote.dec.399.n.31.d.par.5.

Soluta legatarijs & creditoribus testatoris deducuntur d.tit.8.n.2.Thes.Q.23. lib.4. si tamen de credito constet Rota.dec.130.coram Caualer. vbi etiam bona retinere posse secūdum valorem temporis solutionis; si soluta constet dec.476.Rot.d.dec.360.n.32.

Fructus perceptos iudicio testatoris post aditam etiam pro legitima, & trebellianica deducet.d.tit.8 n.3.at domi repertos tempore obitus testatoris restitui debent Pereg conf.65.n.13.lib.3.

Legata etiam deducentur Cabal conf.83.n.14.par.1.d.tit.8 n.7.Rota.d.dec.399.n.38.& seq. vbi etiam nō facto inuentario; annua vero ex fructibus sed prius imputantur mobilia, quæ seruari nequeunt argentea margaritæ, fructus reperti tempore mortis testatoris detractis necessarijs pro victu & vsu familiæ nisi creditum sit ex causa mobilium, & non facto inuentario circa fructus mobilia & argentea fideicommissarium probare, sed posse; iudicem ea arbitrari considerata qualitate testantis & alijs circumstantijs & grauato non esse clarum an iuramētum in litem dari debeat, eius hæredi tamen non dari. Pereg de fideic. art.35.n.22.& seq. Rot supra.vbi n.43 de suo ab hærede legata & debita soluta præsumi ex communi, nisi etiam non facto Inuentario ex Fusar. Q.275. nisi facto inuentario constaret de mobilibus quę restitui deberent vt per eos.

Legitima & trebellianica ante fideicommissum restitutum deducetur d.tit.8 n.8.Cabal.conf.83. part.1. Rota.dec.341.coram Caualer. vbi separatio em peti posse a fideicommisso.Rot.d.dec.360.399.n.22 & seq. par.5. diuers. legitimam deduci probat quæ est triens si filius vnicus sit,

Melioramenta, & expensæ factæ deducentur d. tit. 8. n.9.Cabal conf.83.n 20.par.1. & expensas in litibus & alias vtiliter factas dod ici Rot.dec.86.par.1. recētis.d.dec.360.n 33.& d.dec.399. n.45. vbi etiam cū fructibus non compensari, nec restitui nisi quod minus est expensum vel melioratum.

Dotes filiarum testatoris etiam naturalium deducentur d.tit.8.n.11.Rota dec.463.coram Caualer.

Aliunde quæsita quam iure hæreditario detrahuntur. d.tit.8 n.11.Thes Q.29.lib. 4. vbi de fideicommisso. Rota.dec.374 n.8 coram Caualer. secus probans in quæsitis iure hæreditario, nec restitui bona quæ non erant testatoris. 463. vbi nec etiam quæsita per hæredes; & de fideicommisso grauati Pereg. conf. 37. n.9 lib. 1. & aliunde quam iudicio testantis obuenta grauato Rot dec.586.par 2.recentis.n.2.

Iuspatronatus non venit in restitutione fideicommissi d.tit.8.n.13.Pereg conf.25.n.10. secus probans quādo villæ in quibus prætenderetur iurisdictionis essent ab eis in quib. constitutum foret lib.2. & ex communi non transire in fideicommissarium conf.27.n 6. & seq.lib.2. sed ex veriori contra communem transire. Molina.de primog.lib.1.c 24.n.5.6.& Gutier. de tutel.par.3.c.29.non transire Coua.var.lib.2.c.18.n.8. de cōi Saul.de alie reb.fideic.par.1.Q.70.& 71. vbi idem de iure sepulcrorum.

Aes alienum & funeris impensa deducitur d.tit.8.n.14. & vltimæ infirmitatis Thes.Q.24.lib.4.Cabal. conf. 85.par.1. vbi etiam de dote vxoris Rota dec.476.coram Caualer.360.n.35.par.5.diuers.vbi si incerta sit impensa funeris taxabitur iudicis arbitrio & 399.nu. 13.& seq.funeris impensam præferri anteriorib. priuilegiatis & doti ex communi & si alij creditores anteriorem expræssam haberent licet hoc sit dubium & in expensa funeris rationem haberi facultatum & dignitatis defuncti & cum mobilibus compensari nisi ratio reddatur & debita etiam naturaliter tantum detrahi & præiudicata etiam non facto inuentario vsque ad n.22.

Redempta per hæredem ex propria pecunia præsumi nisi ex creditis hæreditarijs ex vita constet Rot. dec. 50 coram Caualer.378. par. 2. recentis. ex pecunia hæreditaria empta in restitutione venire ex Surd.decis.15.n.18.Peregr.art.40.n.32.& ex ea redempta. dec.50.coram Caualer.

Feudali & emphiteotica non veniunt in restitutione fideicommissi.d.tit.8. n. 19. nec directum dominium acquisitum per grauatum emphiteotam Cabal. conf. 134.nu.7.par.2.Pereg.conf 37.lib.1. nec antiquum de cōi Saul de alie reb.fideic.par.1.Q.69.

Pupillari substitutione habita an in restitutione veniāt disi d.tit 8.nu.26.aliter distinguit Thes.Q.70.lib.3. & Saul supra.Q.66.

Portiones cohæredum non restituuntur d tit.8. nu.28. distingue vt per Pereg.art 8 & Thes d.Q.70.

Lucrum dotis ex statuto ante legitimam deduci d. tit 8.n.32. contrarium iudicatum Marta, de succes. lega.par.3.Q.11.art.2.

Augmenta facta restitui debent d. tit. 8. n. 33. qualia extant grauati culpa cessante Rot. decis.491. coram Caualer.

Hæreditario iure quæsita restitui debent d.tit.8.n.50.& quæ constat testatoris fuisse tempore mortis etiam assertione ipsius, quæ contra hæredem & eius successorem probat Rot dec.521.coram Caualer.Peregr.art. 44.n.14 20.

Prælegata veniunt in restitutione fideicommissi d. tit.8. n.51.Thes.Q.33 lib.4.& si partem maiorem hæreditatis absorberent de communi Gutier conf.18.nu.23. Peregr.art.7 & conf.47.n.24.25. lib.1. vbi non contineri quando in eis particulare fideicommissum fecit, nec stante clausula in omnibus autem alijs &c. & 44.lib 3. non contineri si filio valde dilecto factum fuit et, nec si filius prælegatarius cum non prælegatario institutus esset, nec si non caderet reciprocatio. n.10.11.Rot dec.761.par.1.recentis. ex verbis vniuersalibus att indistincte contineri, & ex mente præsumpta, & codicillos nisi in expræssis testamentum non mutare &.401.par.2 vbi diuisa hæreditate inter filios, in eaque illis institutis, & postea vniuersaliter iisdem institutis prælegata in restitutione venire & trebellianicam deduci.& dec.646.n 5.d. par.2. legata, & prælegata contineri, etiam si institutio in omnibus alijs bonis facta sit, & substitutio, in tota, vel vniuersa hæreditate & quando alienatio vetita fuit, vt bona in agnatione conseruentur prohibita omni detractione, & etiam titulo particulari relicta contineri nu.seq.Saul.de alie. rub. fideico. siue præcedant, siue sequantur non contineri, nisi fere totam hæreditatem caperent, vel nisi extraneus grauetur filio testatur

ftatoris reftituere, nifi coniecturæ exclufiuæ adeffent par.1.Q.65. Viui. dec. 402. vbi fi præcedant, vel inftitutione vniuerfali contineantur in reftitutione venire declarat Rot.dec.168.coram Buratto. vt ex coniecturis pendeat.

Tranfmittitur etiam ad extraneos ius trebellianicæ deducendæ dixi tit.12.Rot dec.203.par.2 recentis.

Ex fubftitutionibus percepta quando reftituantur d.tit. 8.n.53.Cabal.conf.105.n.28.& feq.par.1.vbi de portione acquifita maxime iuncto grauamine facta inftitutione. Saul.de alie.reb.fideic.part.1. Q.66. reftitui quod recepit ex vulgari vel pupillari fi coactè adiuit, fi fponte omnia cõtineri facto fideicommiffo poft fubftitutionem, non autem ante, nifi omnia fit reftituere grauatus ex Gomez.var.c.5.n.17.ex fideicommiffo autem percepta reftitui fi grauatus fimpliciter fit fecus fi de hæreditate reftituenda ex Thob.conf.29.n. 5.& feq.vel fi grauamen fequatur debeat reftitui fecus fi præcedat.

Feuda & emphiteofis hæreditaria fideicommiffi reftitutione veniunt d.tit.8.n.58. & quando de eis teftari poterat Peregr art. 6. n. 30. prout fi ex communi vfu hæreditaria cenferentur Meno.præf.197.n.13.lib.1. Fufar.Q.630.n.7.Rim.Iun.conf.319. nu. 8. & feq. & n.21.

Mobilia & fe mouentia reftitui debent nifi fui natura, vel cafu extincta fint d.tit.8.n.59.Pereg.dec.64. & in ftatu reftituuntur quo funt tempore obitus grauati fine dolo, licet in alijs tempus obitus grauantis attendatur Cocci.dec.409. fed fructus perceptos conditione pendente non reftitui.

Alienata reacquifita reftitui debent d.tit 8.nu.62. Cabal.conf.140.nu.9. par. 1. fed fi pro debito teftatoris alienata fuiffent, redimenti præcium folui debere ait & idem de hipotheccatis per hæredem redemptis cui præcium reftitui debet conf.112.n.5.& 8.par.1.

Iure accrefcendi obuenta reftitui debent d.tit.8.n.78. Saul.de alie.reb.fideic.Q 67.par.1.

Hæredis bona vel cum teftatore communia reftituenda funt nifi teftator ad partem fuam fe reftrinxerit Peregr.conf.41.n.16.lib.3.Rui.conf. 74. lib. 2. Bertaz. conf.58.n.39.

Pupillariter fubftitutus & legitimus hæres filij fideicõmiffo grauati an legitimam & bona pupilli reftituere debeant Fufar. Q. 300. fed fubftitutus pupillaris non tenetur reftituere quod ex tacita vulgari habuit Q. 301.

4 Imputantur fructus in trebellianicã dixi tit.9.in tract. trebelli.n.11.Rota.dec.378.par.1.recentis. vbi fructibus 20.annis perceptis extingui in tranfuerfalibus. dec.88.n.23.nouif.diuerfo.par.5.& 272.n.8.

1. Lim.in filijs primi gradus d.tit.9.n.28.Rot.dec.540. n.6 coram Caualer. Viui.dec.402.vbi etiam fi teftator imputari iuffiffet & idem in legitimatis probaui. n 32.fed contra tenet Marta.de fucceſ.lega.par.1.Q. 58.art.1.n.7. & lim. procedit & fi duæ quartæ detrahantur.Viu.fupra licet fecus fit in parentibus reftituere grauatis Pereg.dec.84.n.5.& poft litem conteftatam deberi Peregr.conf.94.n.5.par.2.Rot. dec. 271. coram Coccino.vbi etiam fi certum fit fideicommiffi cafum euenturum ftatim poffe deduci, licet alias cafus fideicommiffi expectetur.

Alienata imputari d.tit.9.n.80.probaui Rot.dec.540. coram Caualer.Odd.de prohib.alienat.Q.35.vbi etiã quando omnia bona alienari prohibita fuiffent, & Rot.dec.20.coram Caualer. alienata non reuocari fi poftea fructus percepti fint.

1. Lim.in rebus a teftatore vetitis alienari de cõi Odd. d.Q 35.n.15.fecus dicens fi legatario, vel fideicommiffario prohibita effet, fed in vniuerfali prohibitione deduci nifi in contractu facta fit, vel reali, vel filijs primi gradus n.feq.

2. Lim. quando non poteft detrahi Rot.d.dec.271.

Alienata fi non fit factum inuentarium pro trebellianica fufficere cenfentur nifi grauatus contrarium probet Rot.dec.399.n.7.par.5.diuerf.

Inftituto in re certa dato cohærede vniuerfali non debetur trebellianica nec ei qui hæres non eft, nec eius creditori Rot.dec.300.coram Coccino.

Alia de trebellianica vide in tract.de tuto.tit.19.num. 3009.lim.332.& per Caneer.var.refol. tit. de trebellianica cap.2.

DE FALCIDIA.

Hæres falcidiæ creditor eft Viui.dec.115. Deducitur falcidia etiam de fpecie legata nifi bona teftatoris pro omnibus legatis fufficiant, vel falcidiam vetaffet Marta. dec.91.

1. Amp. vt ipfo iure defalcet dixi in tract.falcid. tit. 6. n.6.Viui. fupra. vbi etiam æftimationem offerri non poffe.

2. Amp. ex donatione caufa mortis deduci d.tit.6. nu. 13.Thef. Q. 33. lib. 3. & ex donatione inter virum & vxorem, patrem & filium d.tit.6.n.27. Sanch. de matrimo.lib.6 difp.14.n.4.nifi initio valida fuiffet.

3. Amp. deduci tam de legatis quantitatis quam fpecierum d.tit.6.n.49.Thef.Q.114 lib. 3. vbi etiam iudicatum teftatur legata folui debere ante particulare fideicommiffum.

4. Amp grauatum legatis conditionalibus prius legitimam & veniente conditione falcidiam detrahat. Marta.de fucceſ.lega.par.1.Q.25.art.4.n.41.d.tit.6. n.55.& de commodo repræfentationis falcidiam detrahi & pro eo dotem grauari poffe Lanar.conf.46. num 4.

5. Amp. vt omnia minuat tam pia quam profana d.tit. 6.n.110.Thef.Q.114.lib.3.fed quę non detrahitur de pijs legatis alia non grauare d.tit.6.n.111. contrariũ tenet Surd.de alim.tit.8.priuil.18 n.1c.

1. Lim. non deduci de legato dotis filiabus facto d. tit. 6.n.123.Thef.fupra fecus dicens in extraneo Surd.cõf. 209.n. 7. nec deduci etiam de relicto pro maritandis pauperibus, licet in diuitibus fecus Intrigl fing.89.n. 21.idem probans in legato dotis reftituẽdę Bal. Nou. de dot.par.6.priuil.49.par.8.priuil.11.

2. Lim.quando teftator falcidiam detrahi expræffe vetaffet d.tit.6.n.187.Gutier.de tute.par.3 c.5. nu. 79. Saul.de alie.reb.fideic.par.1.Q.16.Rot.dec. 253. coram Coccino.vbi idẽ fi alienatio extra familiam vetita effet.

1. Amp. filijs primi gradus vetare poffe d.tit.6.n. 188. licet contrarium teneant ibi citati & hanc contrariã magis communem teftatur Pereg.conf.51.n. 18. lib. 2.fed primum tenet Rot.d.dec.253.

2. Amp.

2. Amp. quando testator omnia vel integra legata solui iussisset d.tit.6.n.191.Rota.dec.537. coram Caualer.Saul supra.n.4.sine diminutione n.45.Rot d.dec. 537. & idem si testator iusserit executoribus vt integre distribuant Saul supra. ex communi ex Manti. de vlt.vol.lib.9. tit. vlt. n. 18. & censebitur prohibita in casibus d.tit.6.n. 196. & seq. & quando totius vel integræ hæreditatis possessionem capiendi licentiam dedit; licet secus sit, si absque verbo integræ, vel totius.Sali.in l.irritum C.ad leg falcid.Gutier. in l. nemo potest n.370.de leg.primo.Rota dec. 537. coram Caualer.

Deducuntur ante falcid. am æs alienum,funeris impensa,& seruorum manumissorum præcia, & quod extra bonorum quantitatem est §. fin. Inst.de leg. falcid.

3 Lim. non detrahi de legatis si non excedant dodrantem,nec de alienari prohibitis, nec si legatum purum sit & fideicommissum conditionale, sed si venerit fideicommissi casus tunc de cœteris bonis trebellianica detrahetur Rot.dec.88.n.22.nouiss.diuerso.par. 5. & 272.n. 8.d par.5.

4. Lim. non deduci non facto inuentario Rot. dec.399. n 4 par. 5. diuers. vbi indubitatum dicit et §. si vero non fuerit auth. de hæred.& falcid.

5. Lim. instituto in re certa dato cohæredi vniuersali falcidiam non deberi Rota.dec. 300. coram Coccin. Alia de falcidia vide in trac.de tuto.tit.19.n.3009.lim. 332.& per Cancer. var. resol.tit.de trebel.& falci.c.2.

DE INVENTARIO.

Crucis signi omissio non vitiat inuentarium vt dixi in tract.inuentarij tit.8. ex cōiori de qua Gutier.in l.nemo potest.n 117.de leg.pri;

1 Tempus inuentarij conficiendi nō incipit nisi ab adita hæreditate d.tit.8.n.5.& de magis communi Senat. Dolan dec. 143. absenti annus datur nisi breui redire posset Thes Q. 82. lib. 3. & impedito non imputatur omissio Bello.cons. 19.n.15.

1. Lim. nam sufficit intra tres menses perfici d.tit. 8.n. 42 Borg.de tuto.n.8 t.

2 Citari debent legatarij & creditores in confectione inuentarij d tit.8.n 72.Rota.dec.92 par.2. recentis. & nominatim si certi sint.d.tit.8.n.73.Rot. dec. 293. part. 1. recentis. & hoc casu non citatos non afficere nisi abessent dec 199.n.5.crim.per Farin. 326. nu. 1. par.1.recentis. omnino autem incertos per proclama citare satest dec.508.coram Caualer.& 724.n.5.par. 1. recentis. vbi etiam certos non dici respectu futuræ euictionis nondum lite mota, & si ex statuto detur restitutio in integrum suffragabitur etiam quo ad nō citatos specialiter & absētes per proclama citare sat est d.tit 6 n.84 Rot. dec.597.n.3. part. 2. recentis. & quoad citatos valere d.tit 8.n 94.Rot.dec. 199. n 7. crim.per Farin. subscriptio hæredis præsentia, & decreto iudicis suppletur Rot.dec.584.n.3.coram Caualer.597.par.2.recentis d. tit.8.n.112.& seq. testes etiā loco creditorum absentium sufficere d. dec. 597. nisi ex statuto citandi non esset Rota.dec.310.n.4.par.5. diuerso 331.n.1.sufficere præsentiam creditorum inuentarij confectioni, & licet tres testes loco absentiū adhibendi sint quo ad præsentes vel citatos tenet inuentarium.n.18.19. Sed clerici creditores sunt citandi coram Ecclesiastico Diana.resol.moral. 20. tract. 2.par. 1. & clerici etiam pro suo interesse possunt coram laico citari Fari.Q.8.n.89.Rot.dec. 151. coram Coccino.vbi etiam valere quo ad citatos.

3 Omnia bona inuētario describi debent d.tit.8.n. 130. Rota. dec.293.n.2.part.1. recentis. clare & distinctè d. tit. 8. num. 131. Rot. decis. 92. part. 2. recentis. 597. vbi etiam immobilia per confines ponenda, & circa debita d.tit 8. n. 139. sed quid si testator quædā testamento scripserit Rot.dec.199.n.10.cri. per Fari. & 151.coram Cocci.

1. Lim. vt aliquibus omissis non perdatur inuentarij beneficium dolo cessante d.tit.8.n.160.& seq.Rot.decis.199 n 4 & 219.per Farin.crim.& 597. in fi. par. 2.recentis.Senat.Dolan dec.143 n.11 & n.7.& asserens alia extitisse probare debet.d.dec.119.d.tit.8 n. 172.& sufficit protestatio alia addendi si ad notitiam venerint Rota.dec.131.coram Coccino & decis.508. coram Caualer.199 cri.per Farin.597. par 2. recentis.nec poni debent penes tertios extantia Rot.dec. 351.par.5.diuersor. & relatiue describi sufficit & etiā dicendo tot saccos scripturarum d.dec.199.n. 8. 9. & 351.par.5.diuersor.n.10.& 151.coram Coccino, vbi etiam relatiue ad scripturam.

2. Lim. quoad ea quorum non extant instrumenta nomina scilicet debitorum Surd.dec.222.n.9. Rot. dec. 310.n.10.par.5.diuers. & dec. 331 n. 2. sufficere ait omissionem non esse dolosam n.21. dolus probatur si sciens omiserit nisi procurator id fecerit cui in hoc non credi, & ad interesse teneri n.24.& dec. 351.

Declaratoria iudicis quod solemniter factum sit nō requiritur nisi de stilo loci exigatur.Senat. Dolan. decis. 121. sed iudicis exigi decretum vt interloquatur hæredem cum beneficio legis & inuentarij admittendū ad adeundum Rot. dec. 33.n.5 par.5.diuerso.& initio & in fine inuentarij decretum poni posse, tutius vero esse in fine poni.n.7. hæredis subscriptionem nō requiri si notarius instrumentum confecerit n.15.

4 Solemnitatibus omissis ex consuetudine inuentarium valere d.tit 8 n.225.Rot.dec.508.coram Caualer. & ob iudicis decretum.d.dec.597.& dolo cessante nullitatem silere d dec. 199 & d tit.8.n. 235. & statuto & consuetudine stari circa solemnitates inuentarij Rot. dec.310.n 4.par.5.diuerso & dec.331.351.n.5.

5 Indemnem conseruat hæredem inuentarium legitime factum d tract.inuent.tit.13 Rot.dec.724 par 1. recentis. & ab omnibus litis vexationibus etiam facti. Rot dec 310.n.7.par. 5. diuers. vbi etiam non teneri recuperare bona in quibus eorum valorem eroget & 331.

1. Lim. quando hæres nouasset d.tit.13.n.18.Surd.dec. 131.n.27.

2. Lim. nam tenetur quatenus est in bonis d.tit 13. nu. 23. & quando non constaret ex inuentario legitime confecto de viribus patrimonij Seain.dec. bono. 116. n.7.

3. Lim. quando insolidum se obligasset vel integre soluere promisisset d.tit.13.n.29.Pacif.de salvia.interd. insp.3.c.2.n.324.322.323.Surd. dec. 132.n.24. dat bona insolutum creditoribus & legatarijs nisi hæreditas opulenta sit ac debeat euictionem promittere si non sit opulenta Mangil.de euict. Q. 52.

6 Sc-

6 Separare potest ac deducere Ius suum ac legitimam d.tit. 13.n. 33. & bona retinere suum creditum transcendentia si indiuisibilia sint, alioquin pro suo credito tantum Rot.dec.559.n.3.5. par. 1. recentior. non tamen separare tenetur Surd.cons.128.n.25.26.

7 Conueniri non potest hæres inuentarij conficiendi tẽpore vigente d.tit.13.n.63.Borg.de tuto.n.109.

1. Lim. quando alimenta peterentur d.tit.13.num.75. Gallus.de excep.success.tit.4.exc.13.n.59.par.2.

2. Lim. pro exoneratione conscientiæ defuncti Rot.decis.144.n.11.coram Buratto.

8 Expensas deducit hæres cum inuentario d.tit.13. nu. 88.& de factis in confectione inuentarij l.6.§.in computatione.C.de iur.delib.at si alter hæredum solus inuentarium fecerit, & alij simpliciter adierint pro sua parte tantum eas deducet Senat.Dolan.dec.17.

9 Fructus autem creditoris esse Cabal.cons.144.par. 2. vide d.tit.13.n.108. Contrarium tenet Rot.dec.259. par.5.diuers.& idem in mobilib.tempore consumptis sed dec.304.secus tenuit si hæres sciuisset æs alienum, vel creditores litem mouissent circa fructuum lucrum de mobilib. consumptis stetit in decisis & 338 n.4.ex communi mobilia consumpta præsumi ab hærede grauato sed vsufructuaria ratione reddit etiam instituta in vsufructu.

10 Soluere potest primo venientibus creditoribus d.tit. 13. n. 119. & ideo bona sine subhastatione vendere. Rot.dec.228.n.5.coram Coccino.etiam litigiosa.

1. Lim. quando non solueret bona fide n.123.& Thes. Q.60.lib.3.

2. Lim. quando priores litem mouissent n. 128. & facta contestatione Thes.supra.

3. Lim. quando non soluit ex rebus hæreditarijs vel earum præcio n.113.Cabal.cons.26.par.1 nisi obtenta cessione nec dari retẽtionem vbi etiam ab his quibus solutum fuit creditores recuperare etiam solam personalem habentes; sed cessionem obtentam sibi non prodesse Franc.dec.272.n. 6. sed hæredi soluenti dari retentionem ex communiori Benin.decis. 50. Mago. dec.Flo.59.n.3.

11 Insolutum dare potest creditoribus hæreditaria bona d.tit.13.n. 117. non posse tamen creditori census tenuit Rota.luca. 1636. 2. semestri inter hæredes D. Laurentij Bertolini & D.Stephanum Bonu si, sed cẽseo non recte quia census actu retrosimili, & compensatione extingui potest Rot.dec 354 & 374 par.5.diuers.& quia insolutum vim solutionis habet Paris.cos. 75.n.32.lib.4.Rot.dec.209.n.4.per Paci de saluia. interd.Surd. dec. 266. n. 4. & census inuito creditore extingui potest pro parte considerabili d.dec. 354. n. 9.vide tract. de tuto.tit.19.n.4529.vers.minoris & decis.278.n.17.d.par.5. vbi de datione in solutum & licet Rot.luc.citet Ciriac.contro. 24. contra tamen tenet Cenc.de censi.par.3.c.1.Q.2.art.6.n.13. Duard. de extin.cens.tom. 2.Q.8.Ser.lul.quem citaui in tract. inuen.tit.8.num.141.nisi decisio illa saluetur quia est contra fideiussoris hæredes ex Barz.dec. 56. alioquin non recederem ab opinione contraria cum negari nõ possit hæredem ex inuentario obligari ad annuos cẽsus, cum tamen inuentarium operatur ac si non adiuitiet, & penitus indemnem conseruat etiam à lite vt late dixi in effect. inuentarij.

1. Lim. quando hæreditas soluendo esset n.148.Rot.decis.243.n.7.par. 1. recentis. sed in proprijs bonis conueniri non posse Thes.Q 81.lib.3.

Speciem legatam præstare debet, fallit si hæredis interesset rem habere etiam ob affectionem tunc posse soluere æstimationem Rot.dec.272.n.25.par.5.diuers.

12 Actiones non confunduntur facto inuentario d. tit. 13.n.176.& seq. vbi lim.si sit soluendo hæreditas; & quatenus est in hæreditate actiones etiam dotis confundi. Rot.dec.668.par.2 recentis.nec bona hæredis 331.par.5.diuers.

13 Præsumitur pro inuentario nisi contrarium probetur d.tit.13.n.193.Gutierez.pract.QQ lib.2.Q.15.n.4. Rota.dec.246.coram Caualer.& alia bona non extare nisi contrarium probetur Rot.dec.310.n.2.part.5. diuerso.

14 Factum defuncti non tenetur approbare hæres cum inuentario d. tit. 13. n.197.Rota.dec.724.par.1. recentis. & præseruat hæredem in statu quo erat ante aditionem dec.151.

1. Lim quatenus vires hæreditariæ sufficiunt d.tit.13. n.206.computatis tamen fructibus Intrigl.sing.71.n. 1.lib.3.etiam si bona relaxare vellet ex Franch. dec. 153.n.17.351.n. 7. contra magis communem vt per Intrigl.supra.n.11.Rota.dec 430.n 6. coram Caualer.de cõi.Senat. Dolan. dec. 18. n. 60. & rationem fructuum & augmenti intrinseci haberi Intrigl.supr. n.1.d tit.13.n.221.& etiam quatenus legitima capit, in eo quod est vltra legitimam n.212.213.Intrigl. supra.n.4.Rot.dec.88.n.14 nouis.diuers.& 89 de fideicommisso hæredis disponere posse si hoc aperte constet non vniuersali institutione par.5. Lanar.cons. 69. vbi de feudo & fideicommisso Mãgil.de euict. Q.112. vbi de fideicommisso, & tradit etiam quod si alienationi consenserit pracium recuperet quod lim. 4. modis.

2. Lim. quando hæres ex suo contractu conuenitur d. tit.13.n.225.& quando soluere simpliciter promisit. Pereg.cons.89.n 11.lib. 1. nisi obligatio fieret partim ex causa hæreditaria, & partim propria d.tit.13. nu. 230 de cõi Barbos in l.quæ dotis.n.12.sol.matr.

15 Effectus inuentarij cessant si testator illud fieri vetasset d.tit.13.n.343.Rota.dec.471.coram Caualer. vbi etiam post aditam non restitui nisi hæreditatem dimittere velit; cessant etiam alijs casibus vbi supra cõgestis, sed circa dimissionem vide tract.tuto.tit. 19. n. 4349.& non posse hæredem vti inuentario contra voluntatem testatoris Surd.dec.30.n.19.

Nec censuum solutio quasi possessione summarijssima intentata retardari potest per hæredem anteriora iura habentem nisi pro spoliato possessor se haberet d. tit.13.n.254.Rot.dec.1.par.1.recentis.

16 Dominio testatoris inuentario descripta fuisse probatur d.tit.13.n.369.Rota.dec.578. coram Caualer. & inuentarium probare contra conficientem & ab eo causam habentem n.5.353.n.13.cri. per Farin. & 442.post dec.496.par.1.recentis.200.n.1. part.5. nouis.diuers. vbi dominium & possessionem probari & manuteneri & communionem si à duobus hæredibus factum sit.

17 Hæredi non prodest tutoris inuentarium vt probaui d.tract.de inuent.tit.14.n.17.Carpan.c.272.n.54.nec à legatario vel vsufructuario factum n.31.contrarium in hoc tenuit Rot.dec.310.n.7.coram Caualer.tutoris tamen

tamen hæredi prodeſſet ſi ſolemnitates vtriuſque inuentarij interueniſſent d.tit.14.n.22. Rota. dec. 668. par.2.recentis.

18 Omiſſo inuentario hæres tenetur creditoribus & legatarijs inſolidum d.tract.de inuent.tit. 15.n.1.& ſi illud illegitimè feciſset. n.5.Rot.dec.358.par.2.recēt. non tamen perdet legitimam ſed vltra vires hæreditarias tenebitur d.tit.15.n.10.& perſonaliter conuenietur, non tamen pro legitima alienata reuocabuntur. Rot.dec.302 n.6.par.2.recentis.& dec.4.nouiſ.diuerſ. vbi etiam ſi hæres ignorauerit rem ſuam legatā quia grauantia non attenditur, ſi damnum veniat conſequenter, nec in pœna legali & contra eum dari hipothecariam & Saluianum & actiones confundi vel inefficaces reddi & dec.19.in re propria grauari poſse vltra vires hæreditarias,niſi in tota vel quota hæreditatis in qua honoratus fuit; nam tunc vltra eam non tenetur habita ratione fructuum perceptorum; vel niſi in re aliena grauetur,quia tunc in quantitate relicta tantum cum fructibus teneri probat & dec. 31. & 67. non detrahere legitimam quia bona ſubtraxiſse pro ea præſumitur & dec.77.vbi amitti legitimam ſed filium probare teneri alia bona non extitiſse 163. legitimam detrahi non poſse,niſi alia non extitiſse probetur, quamuis in fideicommiſſo vniuerſali probare fideicommiſsarius debeat quæ extitere par. 5.& deciſ. 279.n 16 hæredi ſatisfactum præſumi,niſi aliud probet dicenti non extitiſse alia bona ex quibus legitima detrahi poſset probandi onus incumbere & mandatū dari ſicut dabatur contra defunctum Rot.dec.59. coram Coceino.niſi offerat bona meliora & de euictione promittat aliaque faciat vt per eum nec inuentarium tutelare ſufficit,nec illegitimum pro aditione hæreditatis etiam à minore fieri debere.

1. Lim. quando teſtator iuſſit ex ſuis bonis debita & legata ſolui d.tit.15 n 44.& 46. vbi idem in legato arbitrario Cabal.conſ.131.n.2 par.1.

2. Lim. ex delicto defuncti non teneri hæredem vltra vires hæreditarias d.tit.15 n.64. de hærede vſurarij Gutier.cano. QQ.lib.2.c.18 n.63.ex cōi etiam quando hæres tenetur ex delicto defuncti.

3. Lim. de iure canonico d.tit.15.n.66.Marta. de ſuc. lega par.1.Q.20.art.5. n. 17. contrarium probat ex cōi Gutier.ſupra.n.72.

4. Lim. in foro poli ex receptiſſima d.tit.15.n.71. Gutier. ſupra. n. 67. & ſeq. tam quoad creditores quam quoad legatarios.

5. Lim. in fiſco d.tit.15.n.94.Boſſi.de publi. bono. nu. 25.Senat.Dolan.dec.3.n.16. idem dicens de Domino ſuccedente ſubdito manu mortali.

19 Remitti à teſtatore hæredi poteſt in præiudicium legatariorum & fideicommiſſariorum dixi in tract. inuent.tit.18.n.6.Cabal.conſ.131.n.2.par.1.Iaſ.in l.cū. n.2.C.de tranſact.& hæredi remitti poteſt, ac ceſſionario illius prodeſt. Rota dec.310.n.8.coram Caualer.non tamen in præiudicium creditorum d.tit.18.n. 8.Iaſ.d.n.2.de magis cōi.Mangil.de euict.Q.55.n.16.

20 Renuncians inuentario tenetur vltra vires hæreditarias d. tract. tit. 19. vbi idem probaui ſi hæres poſt factum inuentarium tenentes citaui & hanc tenuit. Rot.dec.43.collectarum à Pico.de ſtat.Vrbis. prima tamen opinio non procedit in obligatione ex cauſa neceſſaria facta vt ibi dixi & Rot.dec.700. par. 1. recentis.nec ſi ſecunda obligatio facta ſit ſub commemoratione primæ d.tit.19.n 7.Rot.ſupra.

21 Cedi non poteſt inuentarij beneficium,licet cedi poſſit reſtitutio in integrum ad illud conficiendum cum ceſſione hæreditatis Theſ.Q.82.n.5.lib.3.

22 Inuentarium probat bona in eo deſcripta teſtatoris fuiſſe & identitatem inter hæredes deſcendentes & cauſam ab eis habentes, & idem in confeſſione diuidentium & ſi conſtet hæredes teſtatoris in eodem loco bona poſſidere, & duobus finibus Rot.dec.42. nouiſ.diuerſ.vbi etiam in antiquis leuiores ſufficere probationes; ſed antiquorum & modernorum notitiam exigi.Bar.in l. demonſtratio falſa in princ. de condit. & demo.& in l.1.C.ſi vnus ex plur. Dec.conſ. 109.n.2. Crau.conſ.57.n.7.Meno.conſ.21.n.33.Lepid.dec.96. Rot.dec.710.n 5.par.1.diuerſ.104 n. 14. par. 2. vbi vel per famam num.15.& ſat eſſe conſtare de corpore quia ſemper poſſeſſa fuerint à deſcendentibus 141. in ſi.d.par.2.Natt.conſ.235.n.13.& ſeq.Rot. dec. 81. n. 16.& ſeq. nouiſ diuerſo. operas identitatem duabus demonſtrationibus probari & ſi aliæ non conueniant; & ex denominatione,& in antiquis ex coniecturis præſumptionibus & argumentis & dec. 84. vbi & fideicommiſſarium teneri probare deſcendentiam,quę libris publicis cū adminiculis probatur & obitus vltimi ex libro Eccleſiæ qui præſumitur ſine filijs deceſſiſſe & obitus probatur teſtibus de fama, & deſcendētia probatur etiam duabus enunciatiuis inſtrumentorum, & fideicommiſſum in ſtirpes diuidi inter tranſuerſales vlterioris gradus non aſcendentium, & maſculis vocatis continentur maſculi ex fœminis, niſi agnationis ratio habita ſit vel maſculi ex maſculis vocati, & probatis prædictis fideicommiſſarium immitti in poſſeſſionem, & qualitas matris excluſæ & cognationis irreleuantis non attenditur & ſubdit diuiſionem probare inter diuidentes & ſucceſſores eorum vniuerſales & particulares & dec.87.& deciſ. 90. deſcendentiam & filiationem probari libris & pluribus enunciatiuis,licet partitæ extractæ ſint pendente lite ſine compulſorijs per notarium publicum in officio ſucceſſorem,de quo ſtatur ipſius aſſertioni & dec.117. n.14.& ſeq. identitate loci cum vno confine probarī & in antiquis nec nominis mutatio nec alia alteratio debet attendi,dummodo remaneant duo confinia vel demonſtrationes & 118. & nu. 12. & 129 probari, ſi ſucceſſor ea poſſideat,quæ author poſſidebat ſi de nouo acquiſitionis titulo non conſtet & 160. vbi etiam quando ſucceſſiue fuere per deſcendētes poſſeſſa, maxime iuncta confeſſione partis & coniecturis ac præſumptionibus maxime in antiquis leuiores ſufficere; & duas demonſtrationes identitatem probare licet aliæ diſcrepent ſed in dec.227.d.par.5.diuerſo. ſi paternæ hæreditatis diuiſio facta eſſe ſpiratur probari à patre veniſſe prout ſi minores eſsēt vel minus induſtrij, ſecus ſi maiores & longum tempus à morte patris prętcrijſſet & ſimpliciem bonorum diuiſionem feciſsent præſertim ſi eſſent induſtrij ex Surd.dec.339.n. 19.& dec.328.nu.16.230.d. par. 5. inſtrumentum probare tradit continens diem menſem, annum teſtes clauſ. actum & notarij rogati ſubſcriptionem & exemplatum probare ſine citatione partis, vel compulſorialibus ſi à notario rogato extractum ſit vel ab eius in officio ſucceſſore & 233.nu. 14. ſumptum informe concurrentibus

currentib. adminiculis & obseruantia plene probare & dec. 136. n. 4. exemplum à notario rogato publicũ probare Rota. pluries seruasse testatur, & si fuerint consignata notario folia probari debet identitas foliorum de quo credetur notario si cum cœteris solemnitatibus coram 7. testibus notarius se rogauerit præsertim si testes se subscripserint & dec. 153. notario proprio extrahenti credi sine alia solemnitate siue ante litem vel ea contestata leuarit, vel eius successor cui de successione credi & dec. 279. d. par. 5. diuers. fideicommissarium agentem remedio l. fi. C. de ædicto D. Adria. teneri probare possessionem testatoris & identitatem quę probatur ex quo testator possederit bona incerta in loco quæ nunc successores possident non vnica enunciatione, nec confessione diuidentium quæ eis & successoribus non tertio ex proprio iure agente & dec. 186. d. part. 5. si filij industrij fuerint tam viuo quam vita functo patre cum temporis interuallo ex industria acquisiuisse censeri & dec. 297. n. 12. d. par. 5. non credi notario qui instrumentũ non rogauit in exemplo dicenti instrumentum esse authenticum & dec. 302. Episcopo credi de actu extraiudiciali sibi commisso, & scripturam informem contra illam approbantem probare & dec. 313. probat constito de possessione fideicommittentis continuatam præsumi in hæredes, qui si bona diuidant vti fideicommittentis ad eum referri & dari immissionẽ non obstante quod diuidentes aliqua asserant acquisiuisse, nisi identitatem probent, quæ excluditur diuersitate finium demonstrationum & locorum & decis. 330. identitatem assertione testatoris probari contra hæredem & ab eo causam etiam mediatam habentem n. 25. par. 5. diuers. 353. n. 89. & seq. copiam copiæ non probare & recognitionem requiri nec archiuium probare nisi concurrant requisita in dec. 45. nec scripturæ informi fidem dare præsertim contra non subditos & dec. 359. n. 42. & seq. duab. demonstrationib. identitatem probari, coniecturis & præsumptionibus præsertim in antiquis & contra personam in quam bona decernere ex successione compræhensorum inuestitura nec alia bona in loco habuisse constet & 360. n. 10. descendentia vero non probatur nisi ex eodem patre probetur nec vna enunciatiua antiqua sine adminiculis Rota. dec. 366. par. 5. diuerso. & supplicationi non sumpto ex registro, dec. 387. d. par. 5. & dec. 396. ob originalis vetustatem sumptum desumi posse cum præsentia trium notariorum & iudicis ordinarij loci etiam parte non citata si ob solã vetustatem fiat, licet citatio requiratur si ad instantiam alicuius fiat suspicantis aduersarias certas personas sibi in ea causa futuras cuius gratia priuilegiũ ex antiquo originali extrahebatur; præsumi autem ex temporis antiquitate prout & aliæ solemnitates extrinsecæ; & fortius sumpto stari iunctis adminiculis, & obseruantia quæ in parte probata etiam in reliquis quæ non possunt non esse eadem ac similia cũ ijs quę obseruata probantur Rota. dec. 396. part. 5. diuerso. & dec. 231. coram Coccino. ne dum confinia duo, sed & plures demonstrationes identitatem probare; & dec. 241. inuentarium à testatore factum non probare in eius hęreditate bona remansisse, licet fideicommisso subiecta probentur ex eo quod in diuisione pro talibus habita fuerint & dec. 270. fideicõmissaria probari etiam si vti talia mortuo fideicommittente inuentario descripta sint & habita ab alijs descendentibus & ex nominatione in testamento & 289. duos fines non probare identitatem nisi rei conueniant maximè si alijs prędijs aptari possent, & nomen diuersum sit & 460. per sententias, ac testes, & in antiquis per enunciatiuas & coniecturas ac pręsũptiones probari decis. 460. & illegitime extractum iunctis adminiculis probat Rot. dec. 243. coram Buratto. sed extracta non seruata forma compulsoria liũ non probant. dec. 290.

Quoniam vero supra tetigi de successione transuersalium, si agatur de successione patrui vel auunculi amitę vel materteræ nec extet patruus &c. qui cum nepotib. concurrat, sed soli extent ex alijs fratribus filij qui patruo &c. succedere velint in capita, succedent non in stirpem licet cum patruo in stirpes succedant l. 1. §. hęreditas. de suis & legit. Azo. in sum. C. de legit. hęred. n. 7. vers. illud dubium Cast. in l. interdum. n. 2. C. de hęred. inst. Ias. in l. te coniuncti. n. 43. de leg. 3. Albe. in auth. cessante n. 1. C. de legitim. hęred. de magis communi Bal. n. 1. Ceph. cons. 431. Rui. cons. 163. n. 7. lib. 2. Morot. cons. 1. n. 9. Cabal. cons. 114. n. 32. & seq. lib. 2. Anto. Faber in C. lib. 6. tit. 31. defi. 1. de communiori Marta. de succes. par. 1. Q. 2. art. 2. 5. & seq. Mins. cent. 3. obs. 94. Gratia. discep. 709. n. 29. de communiori & iudicando seruata Thesaur. decis. 162. Senat. Dolan. decis. 130. nu. 12. Manti. de contract. lib. 23. tit. 32. Gall. de excep. succes. in rubr. nu. 157. & sequ. Rota. dec. 27. par. 1. recentior. 196. par. 2. recentis. 391. 392. par. 4. diuerso. & in alijs causis citatis in Lucana diuisionis 15. Decembris. 1636. coram Panzirolo. Cras. in §. successio ab intestato. Q. 30. & in d. Lucana fuit responsum cap. 9. lib. 2. stat. Lucani quod loquatur quando nepotes cum patruo vel amita succederent, nõ si patruus &c. cesset. Rot. dec. 382. coram Burat. vbi Rot. solitam istam tenere.

Contrariam tamen opinionem receptissimam & iudicando seruatam quam plures citando probat Becci. cons. 16. n. 5. & Soarez. comm. opi. lit. F. nu. 343. de communiori Mar. Angus. cons. 133. n. 10. & Turret. cons. 68. n. 35. lib. 2. sequentes Glo. opinionem contra Azo. in Auth. cessante verbo in stirpes C. de suis & legit. Io. And. in add. ad Spec. de succes. ab intest. §. 1. vers. sed an filij Bar. in l. 2. §. hæreditas de suis, & legit. & cons. 173. de communi Add. ibi lit. D. Bal. cons. 293. 342. lib. 2. Din. Cin. Fab. & Ang. in d. auth. cessante & Cor. iudicando sequendam ait de communi Fab. in §. cœterum Inst. de legit. agnat. succes. & Matte. de succes. ab intest. 3. art. princ. vers. 2. dub. & Alex. cons. 19. col. 1. lib. 5. 55. n. 4 lib. 4. Aret. in §. vim filius. col. fi. de hæred. quæ ab int. defer. & Port. in d. §. cæterum dicit consulendo & indicando tenendam & Ias. cons. 173. n. 2. lib. 4. & Dec. in l. 3. C. vnde legit. & ita iudicatum ait Guid. Pap. dec. 134. & Bertr. cõs. 2. lib. 2. & Rui. cons. 8. in fi. lib. 1. & Paris. cons. 25. n. 9. lib. 2. & Boer cons. 2. & Soc. Iun. cons. 104. n. 29. lib. 1. de communiori Tiraq. de retr. lig. §. 11. glo. 12. nu. 5. Add. ad Alex. cons. 55. lib. 4. receptissimam probat, & hanc maxima æquitate sustineri ait Cras. supra licet ob nouam Imperatoris constitutionem stet pro contraria sententia de magis communi Mar. Angus.

consl. 133. n. 9. in fi. & Soarcz. cōi. opi. lit. F. n. 343. de cōi. Rim. Iun. conf. 31. n. 47. 557. n. 49. Gab. conf. 1. n. 23. & seq. lib. 2. de cōi iudicando seruanda Cur. Iun. de feud. 2. par. 3. par. princ. n. 53. Burs. conf. 67. n. 21. de magis cōi. Ruin. conf. 25. n. 23. lib. 1. & Cla. in §. feudum, Q. 75. ad fi. & ita iudicatum testatur Pereg. de fideic. art. 30. n. 25. nō obstante approbatione opinionis Azonis per Carol. V. anno. 1529. in Comitijs Germaniæ Valasc. de iur. emphi. Q. 50. n. 3. Sonsbec. de feud. 9. par. n. 100. de cōi Gomez. in l. 8. Tauri. nu. 12. & Lopez. l. 5. tit. 3. par. 6. verbo. porcabicus de cōi. Molina. de primog. lib. 3. tit. 7. n. 22. licet d. l. 5. aliud Hispaniarum lege caueatur de cōi. Villalo. lit. C. n. 164. Surd. conf. 178. n. 11. & ad d. Cesaris constitutionem respondet Becci. supra.

23 Venditione facta per hæredem vt creditoribus satisfaciat si eis non soluat sed præcium consumat creditores hipothecaria agere possunt contra emptores nisi cauti fuerint vt præcium creditoribus solueretur. Bal. in l. fi. §. & si præfatam n. 6. C. de iur. delib. si vero creditoribus prioribus sit solutum non potest emptor à posterioribus conueniri, & si creditoribus soluerit ex venditione rei vti hæreditariæ hipothecarius creditor non potest agere contra emptorem las. n. 1. vers. quinta vtilitas & cum Bal. tenet Ang. ibi Cast. n. 7.

24 Statutum insolidum obligans ad æs alienum hæreditatis soluendum vltra vires hæreditarias clericos, & Ecclesias non compræhendit Abb. in cap. Ecclesiæ S. Mariæ. n. 13. Feli. n. 66. de constit. Marta. de iurisd. par. 4. cent. 1. cas. 75. n. 5. Diana. resol. moral. par. 1. tract. 2. resol. 70.

25 Creditor hæres non facto inuentario tenetur insolidum creditoribus & legatarijs hæreditatis & actiones confunduntur, secus quoad fideicommissariū vniuersalem & emptorem hæreditatis Mang. de euict. Q. 49. hipothecaria etiam extinguetur si irreuocabiliter hæres fit, secus si reuocabiliter n. 21. & Q. 50. fructus perceptos restitutionis fideicommissi tempore pendente non compensare cum suo credito ex contractu vel quasi secus si ex legis dispositione procedat Pedro, conf. 23. n. 146. Marza. conf. 24. Rot. Auen. dec. 45. n. 6. & pro credito innouato tenetur etiam facto inuentario nisi dixerit hæres saluo beneficio inuentatij, vel citra nouationem, vel nisi hæres hæreditario nomine transegerit Mang. supra vti subdit inuentarium in creditorum præiudicium non posse remitti, licet possit in odium legatariorum, & fideicommissariorum; nisi creditores fateantur in hæreditate bona nō adesse, vel nisi vna res sola sit in hæreditate, quo casu fieri opus non est, prout & si maior esset impensa quam valor hæreditatis, nec hęres eius qui bonis cessit illud facere tenetur, nec si testator ex suis bonis debita solui iusserit, nec si testatori successerit is, qui non tenebatur nisi in quantum facere poterat & Q. 53. n. 18. si emptor venditori hęres sit & euictio vel viuo testatore vel eo defuncto ante aditam secuta sit ob inuentarium duplum deberi, simplum vero si post aditam.

Alia quędam de inuentario vide apud Cancer. var. resol. tit. de inuentar. c. 2.

DE PRIMOGENITVRA.

1 Primogenitura stricte intelligitur quia odiosa saltem quatenus filiorum pręiudicium cōtinet licet fauorabilis sit quatenus publicam vtilitatem concernit Molin. de primog. lib. 1. c. 1. n. 6. Gonzal. reg. 8. cancel. §. 6. proem. n. 57. dixi in tract. primog. tit. 1. n. 20. & pro conseruatione agnationis instituti Rot. dec. 15. n. 3. par. 2. diuerso.

2 Iure naturę ac gentium primogenitura inuenta est dixi. d. tract. tit. 4. Pereg. conf. 21. n. 2. lib. 2. & 4. n. 2. lib. 3.

3 Instituta censetur vnius vocatione puta filij vel proximioris dixi supra tit. 5. n. 4. Viui. dec. 412. n. 23. pręsertim si cum eo testator conuersari solitus esset, & coniecturę pro eo subessent.

4 Quilibet qui contrahere ac testari potest primogenituram instituere valet dixi. supra tit. 8. secus si testari vel contrahere nequeat Gutier. cano. QQ. lib. 2. Q. 21. n. 6. vbi non posse in contractu constitui per vetitum contrahere, vti per testamentum, non etiam per donationem causa mortis, nec adultus sine curatore eam instituere potest & Q. 39. n. 4. à damnato ad mortem in bonis non publicatis constitui posse post Moli. lib. 4. c. 11. n. 21. Cald. de testit. in integr. verbo. hunc contractum. n. 22. per adultum sine curatore constitui non posse probat. & Pereg. conf. 4. lib. 1. n. 1. & 2. inter Principes conuenire & constitui valere clerici autem non possunt ex fructib. beneficij nisi in casibus per Molin. de primog. lib. 2. c. 10.

5 In feudo nouo & mixto constitui potest d. tit. 8. nu. 5. Marta. de succes. lega. par. 1. Q. 23. art. 3. n. 34. & seq. vbi etiam de antiquo. par. 3. Q. 1. art. 3. vbi tam à primo acquirente, quam à Principe Ceph. conf. 3. n. 9. & seq. & in antiquo Brun. conf. 1. nu. 59. vbi Campeg. conf. 2. n. 41. Becci. conf. 56. n. 42. & seq. & in ea castri pertinentia contineri Ceph. conf. 3. nu. 45. & seq. vbi etiam alijs non dari recompensam & conf. 12. ex causa in pręiudicium tertij posse constitui.

1. Lim. nam soli primogeniti grauati continentur non aliorum filiorum Thes. Q. 33. n. 8. lib. 4.

2. Lim. non posse constitui in pręiudicium tertij cui ius quęsitum fuisset sine eius consensu d. tit. 8. n. 60. nisi ab Imperatore Viui. decis. 519. vel cum consensu Principis. Ceph. conf. 3. nu. 34. maxime non dum nai. n. 35. Becci. conf. 56. n. 36.

3. Lim. in feudo ex pacto & prouidentia quale pręsumitur si prima concessio non extet in quo non potest constitui in pręiudicium descendentium Rot. decis. 415. n. 12. 13. par. 5. diuerso. Moli. de primog. lib. 1. cap. 8. num. 28. lib. 4. cap. 3. num. 10. Gras. eff. 4. cleri. n. 174.

6 Pacta licita & honesta in constitutione primogenitura fieri possunt dixi supra tit. 9. n. 9.

1. Amp. in pacto habitandi in certo loco, quod tamen limitatur nisi noua causa superueniat Sanch. de matri. lib. 1. disp. 4. n. 7.

2. Amp. onera apponi posse per feudi acquisitorem cū pecunia, si ex domini concedentis licentia alienari posset Thes. Q. 23. lib. 3.

3. Amp.

3. Amp. in onere matrimonium contrahendi cum cõsanguinea etiam 2. gradus quia licet difficilis sit dispensationis impetratio, Papa tamen sæpe solet dispensare disi d.tit.9.n.19. A Costa.lib. 1.select.c.7.n. 14.Molina.in annot quas posuit in fi.tract.primog. n. 12.Gutier.conf.18.num.Sanch de matri.lib.5.disp.5. n.20.non obstante Concil.Trid. sess. 24. de matrimo. cap.5.grauato autem contrahere incumbet a Papa dispensationem obtinere si maioratum velit, pro vt & alia iniuncta onera implere Mieres. de maioratu, par. 1.Q.50.n.3.& 4.par. Q.40. nu. 20. Sanch. supra. n.21.

4. Amp. in pacto exclusiuo monacorum & clericorum d.tit.9.n.35.Sanchez.supra.lib.1.Q. 34.n. 14.

7 Vnus tantum in primogenitura succedere debet dixi supra.tit.10.n.2.Marta.de succes.lega. par. 1. Q. 11. art.1.n.2.

Fructus primogenito debentur à die deuolutæ successionis, diuiduntur tamen vt disi d.tit. 10. n. 39. & feudi post Kal. Martij vsque ad Kal. Septembris ad hæredem vasalli pertinent Surd.de alim.tit.7.Q.14.n. 34. vide supra.tit.24. & Corb. ob non sol. cano.amp. 37. Viui.dec.8.

1. Lim. in mulctis & condemnationibus quæ debentur possessori maioratus tempore condemnationis, non delicti d.tit.10 n.40. de cõi Gutier. de tutel. par. 3. c. 24.n.20.nisi pœna esset ipso iure commissa d.tit. 10.n. 42.Cabal. resolut.crim cas.267.n. 19. Gutier. supra. n.23.vel condemnatio tempore primi facta esset, executio autem à successore disi supra.n.43. Cabal. supr. n.20.Gutier. supra. n. 25. vel nisi à primo condemnatio processerit, licet fuerit appellatum tempore successoris.n.29.& dixi.supra.n. 44. & Gutier. supra. pro primo inquit sat esse in causa conclusum, & sententiã retrotrahi & disi n.45 vide infra vers.28.

A Regni successione inferiores dignitates regulantur d tit. 10.n.74. Peregri cons.25.n.13 lib. 2.Gutier. de tutel.par.1.c 18.n. 40.sed in primogeniorum successione consideranda sunt quæ dixi.sup. n.3., Fusar. Q. 3 9.n.50.in regno autem succedunt omnes in infinitum iure sanguinis sed non fœminæ, nisi masculis etiam vocatis primogenitis extinctis Lanar. cons.1.

1. Lim. nam Monachus effectus primogenitus non succedet sed 2.genitus admittetur d. tit. 10. n. 8c. præsertim si ita cautum sit Sanch.de matr. lib.1. disp 34. nu. 14.Gutier. cano.QQ.lib.2.cap.25.n.6. post Moli. de primog. lib.2.cap.12.n.54.55 intelligens in maioratu ex Regia facultate instituto, secus si ex tertio bonorum authoritate legum Regni, tunc enim hi nec alij inhabiles muti, surdi &c. excludentur.

2. Lim. primogenitum natum ante Regnum à patre adeptum non succedere d.tit. 10. n.86. vbi contrarios citat & contrarium tenent Moli. supra. lib. 3. cap. primo.n. 3.Marta.de succes.lega.par.1.Q.11.art.1.n. 8.& seq. secus probans in fœmina nisi ex statuto, vel consuetudine succederet.

8 Primogenitus 2. genitum escludit etiam clericus effectus post statutum primogenitum inducens. dixi d. tit. 10.n. 106.107.de magis communi Gras.de eff. cleric. eff.2.n.280. Feli. in cap. Ecclesia n. 101. de constit.

1. Lim. quãdo primogenitus naturalis legitimatus esset nam à 2 genito legitimo & naturali orto excludetur d.tit. 10. nu.137. de veriori magisque communi Gall. de excep. succes. esc.2.n.48.nisi feudum nouum, vel hæreditarium esset n. sequent. dum tamen nouum nõ sit concessum iure antiqui nu. 67. natus autem ex matrimonio inter consanguineos de facto contracto licet à Papa dispensetur super matrimonio nisi super iudice matrimonij Papa dispensasset, vel prolis ante susceptæ meminisset, secundo genitus post dispensationem ortus admittetur d. tit. 10. nu.140.& sequent. Cabal. resol. cri. 112. nu. 22. & sequent. & si Papa dispensasset super radice primogenitus admitteretur, vt per eum & d.n.144.Rot. Auen.dec.12.n.5.

2. Lim. nam si de priori natiuitate non constet, vterque succedit nisi alter possideat tunc ipse succedet, donec alter primogenitum probet. d. tit. 10. n. 148. & inter eos præuentioni locus est, nisi iurisdictionis excreitium diuitum foret Gonzalez. reg. 8. canc. §.3. proc. nu. 19.Gomez.l.40.Taur.n.60.Coub.prac.QQ.cap. fi. n. 1.

3. Lim. quando primogenitus esset furiosus, surdus, cœcus, vel aliter incapax d.tit. 10.n.150. Surd. de alim. tit.1.Q.58.n 4.

4. Lim. nam ex prærogatiua capilli innupta præfertur primogenitæ nuptæ, & dotatæ ex bonis eius de cuius successione agitur d. tit. 10. nu.193. Marta. supra n.17.

5. Lim. ex pacto, vel statuto primogenitum præferri secundo genitum posse Marta.d.art.4.

9 Nepos primogeniti filius patruum 2. genitum excludit probaui d.tit. 10.n.214. Gamma. decis.51. Ricci. coll.dec. 1702.& in pluribus tribunalibus ita decisũ probat collect. 1837. & à Rot.Rom.& Camera Imp. Marta.supra par.1.Q 11.art.2.vbi idem de transuersalibus, in testamentaria Meno.cons.981. Senat. Dolan.dec. 146. n.13. ita vsu communi receptũ probans. Viui.dec 502.

Contrarium tene t citati d.tit. 10. n.215. & ita pluries iudicatum probat Ricci.d.collect. 1837.& Marta. supra par.3.Q.9. art.2. n.11. & seq. vbi in testamentaria, vel per contractum instituta Pereg.cons.65.n.25. lib.1.in feudo ex pacto.

1. Amp. primam in nepte ex filio d.tit. 10. n.208. sed id regni constitutione, nõ ex feudi natura procedit Manti.de contract.lib.23.tit.33 n 26.& seq.

2. Amp. ut etiam ubi succedit patruus repræsentationi locus sit d. tit. 10.n.243. Pereg cons.65. n.25. lib. 1. vbi in succesione feudi ex pacto & prouidentia patruum nepoti præferri Marta. supra Q.23. par.1. art. 3.vbi in feudis nouis fratrem non succedere fratri sec s in Francia, & Neapoli, in antiquis filius intrat locum patris, vt cum patruo succedat, & in mixto, & art.4.statuto vocante proximiores repræsentationi locum fore, secus si velit sexum & gradum seruari, vel ad litteram intelligi.

1. Lim, non procedere in succesione ex testamento d. tit. 10.n.240. Marta. d.art.2.n.11.& seq.

2. Lim. in transuersalibus d.tit. 10.n.260.Thes. Q.109. n.16.lib.3.Lanar.cons.1.n.66.

Contrarium tenent citati d.tit. 10. n.261. & Marta. d. par.1.Q.11.art.3.n.6.

3. Lim. quando vocatus fuit primogenitus inter liberos à testatore descendentes d.tit. 10.n.271.Thes.sup. n.6.

4. Lim. vbi ex statuto verba ad liberã intelligi debẽt d.

10.n.272. Decia.cons.63.lib.3.Marta.d.par.1.Q.23. art.4.n.9.

5. Lim quando filij proximior, vel fratres vocati fuere, vel saiua gradus prærogatiua d. tit. 10 n 278. Pe regr.cons.63 n.16.& seq.lib.2. Contrarium tenēt citati d tit.10.n.279. Marta d Q.23 art.3. vbi tamen proximiore à statuto vocato nepotem ingredi locum patris.

1. Sublim. in fideicommisso relicto familiæ, vel si nomine collectiuo proximior vocatus sit d.tit 10 n.281. 314. Viui dec.4 8. vbi in relicto cippo, & agnationi Thes.d.n 6

2. Sublim.in dispositione legis d,tit. 10. nu. 282. Pereg. cons.63.n.21 lib.2.

6. Lim in emphiteosi Ecclesiæ in qua repræsentatio cessat si ex pacto & prouidentia sit d tit. 10. nu. 291, Manti de contract lib.22 tit.18 secus in mixto probans & contrarium opi. fatetur communem de qua testatur etiam Ond. cons.70.n 68 lib.1.

7. Lim. repræsentationem cessare si alio quam iure hereditario succedatur Pereg cons.65.n 24. lib.1. sed si Titio & filijs primogenitura concessa fit, repræsentatio procedat, nisi proximitatis, sanguinis, vel prærogatiuæ intenta sit vt in dispositione hominis probat Marta, supra. par. 1.Q. 1.art.3.

8. Lim in concessione facta filijs & descendentibus tūc patruus nepotem excludet quia filij nomen speciale præcedit collectiuum descendentes Pereg. cons.65.n, 23 & seq.lib.1. Rui cons.25.n.24 lib.1.

9. Lim. quando nepos esset minor natu Milan dec. 9. n 47 lib.1. Viui dec.502.n 14 & quando ille de quo repræsentando agitur si viueret non succederet Lanar.cons.1.n.78.

1. Lim. 2.opi. nepotis exclusiuam & repræsentationes quando primogenitus suo patri superuixit d. tit. 10. n.333, vbi n.335. sublim. quando ex pacto & prouidētia non successionis iure vocaretur. & Milan. decis.9. n.71.lib 1.

2 Lim. quando nepos esset maior natu; licet secus si minor Milan & Viui.supra d.tit 10.n.343.

Sublim. quando filius primogenitus vocaretur d. tit. 10 n.344. Milan.supra n.43.112.

3. Lim. in fideicommisso in vltima voluntate relicto d. tit.10.n.354.

Contrarium tenent ibi citati n.355. de magis communi Dec.cons.1.n.7.& Decia.cons.1. n.358. & seq.lib.1. & Milan.dec.8.n.247.lib 1.

Tertia est opinio quo simul concurrant in successione patrui d.tit 10.n.356. Manti.d. tit 18, n.16. in fideicommisso ascendentium Marta.d.par.1.Q 21. art.1. secus probans in transuersalibus, & in descendentibus repræsentationem excludi claus.salua gradus prærogatiua.

Contrarium tenent citati d. tit.10, nu. 357. & de magis communi Milan.supra.

1 Distingue vt in relicto ab ascendente cum propatruo etiam pronepos concurrat sed in relicto a transuersali nec etiam cum patruo d.tit 10.n.358. & in descendētibus in infinitum admitti Mart.d par.1.Q.23. art 1. in transuersalibus verò filijs fratrum & sororum tantum competere.

2 Distingue vt cum patruo nepos per eum à successione exclusus non concurrat, alioquin secus Pereg.cons.63. n.13.lib.2.& de fidele.art.20 21.

3. Amp.3.opi.& si nepos tempore mortis testatoris nec natus, nec conceptus esset d.tit.10 n 359. Marta.sup. nu. 18 in successione ex testamento, licet alia opinio procedat in successione intestati.

Coniecturis repræsentatio excluditur d.tit. 10.n.370. & 371. primum posui ex claus. salua gradus prærogatiua Dec. cons 1 n 7.8. Meno.cons.200.n.40. Marta.supr. & dicit Marta supra art.2. nepotes ex filia statuto exclusa ex propria persona succedere prout si filia renunciasset querelę inofficiosi, sed si nepos ex filia eum patruo succedere velit auo ex persona matris veniet.

2 Coniectura proximioris vocatione patruus nepotem excludet d.tit 10.n.378. Pereg cons.63 n. 16. & seq. lib.2. nisi addita sit claus.salua gradus prærogatiua d. tit 10.n 383. Marta.d.par.1.Q 21. art. 1. n. 14. contrarium tenentes citaui n.382.

3 Si constet testatorem filios prædilexisse d. tit. 10. num. 393. Marta.d.art.1.n.21. vt si institutos & substitutos nomine proprio vel appellatiuo substituisset.

4 Si testator diuersos gradus substitutionis fecisset filiorum, ac nepotum d.tit.10.n 398. Couar.pract. QQ.c. 38.vers.6 7.

Repræsentationem vero quoad nominatos cessare Cabal.supr.n. 13.

4 Lim. in feudis in quibus nepos excludit patruum d. tit.10.n.458 contrarios citaui n.459. & hanc probat. Milan.dec.8.n 245 & seq lib.1.9.n. 30. & 43. inquit statuto vocante primogenitum nepotem excludere patruum, secus si filium primogenitum, & pro patruo pluries iudicatum n 106.& seq.

5. Lim. in emphiteusi hæreditaria vel priuata in qua admittitur repræsentatio d.tit. 10 n 473. Manti. de contract. lib. 22. tit.vbi idem de Ecclesiastica si mixta sit.

10 Filia non succedit in primogenitura d.tit.10.n.499. Marta de succes.lega.par.1.Q 11. art 1. num. 10. & seq.

1. Amp. vt de masculis facta masculum tertiogenitæ fœminam primogenitam amitam excludat, & si masculi semper vocati sint fœmina semel admissa excludetur superueniente masculo; vbi etiam quando tempus testamenti vel purificatæ conditionis attendatur. Thes.Q.85 lib.3.

1. Lim. nam vt fœmina per masculos excludatur eiusdem lineæ esse debet d.tit. 10.n.565. Gutier. de tutel. par.1.c.18.n.37.38.

2. Lim. quando ex inuestitura vocatur & tunc masculū remotiorem excludet Osasc.dec.23.n.27.& 34 & seq. vbi immitti in possessionem iubdit & si agnatus possideret & vide Thes.Q.12 n 41.& seq.lib.2.

11 Proximiore vocato attenditur proximitas in perpetuis primogenijs vltimi Mart.de suc.lega.par.1.Q. 11. art.1.n. 17. & iuxta ordinem successionis ab intestato & ius feudorum & sic vltimo morientis & in successiuis vltimi proximitatem attendi ex communiori iudicando seruata Rot.dec.72.n.2.par 1.recentis. Burs. cons.170.n 23 Marta supra.par. 3.Q.1.art.1.n.9.nisi in casu contrauentionis proximior uocatus sit, uel nisi addita sit dictio suos n. seq. uel nisi grauasset proximiores. num. 14. ubi remotiorem grauatum non censeri.

Con-

Contrarium tenēt d.tit.10.n.603.& Fusar.Q.379.n.69.
1. Amp. vt in regnis proximior defuncti ex linea 3 geniti præferatur remotiori ex linea 2. geniti, vt iudicatum in Regno Portugalliæ testatur Marta. supra par. 3.Q prima.art.2.contra Peregr.conf.1.lib.2.
12 Primo geniti omnes in infinitum ius successionis habent dixi supra tit. 11.& Medic decis. 3. vbi etiam transuersales excludi, etiam milites Hierosolimitani Moli.de primog.lib.1.cap.13.n.92.Osasc.decis.27.n. 18.Graf.eff.cleric.4.n.73.
13 Vendi ac cedi potest ius primogenituræ dixi supra tit.12.Marta.de succes.lega.par.1.Q.11.art.4 n.1.
14 Alienari non potest primogenitura dixi supra tit. 13. Cabal. cons. 147. n. 16. nec primogenito viuente par.2 maxime si alienatio esset expræsse prohibita.d tit.13 n.55.Soarez.alleg.3.
1.Lim quando alienans vltimus de familia esset d. tit. 31.Gutier.pract.QQ.lib.5.Q.79 n.10.
2.Lim quando vtilius permutaretur dixi d. tit. 13. nu. 47.Moli.supra lib 4 cap 4 Soc.lun.cons.28.n.5.lib. 2.Capi.dec.108.n.17 Gomez.l.4 Tauri n.82.
15 Consuetudo & statuta seruari debēt in primogenijs dixi supra tit.14.
1.Amp. vt consuetudo præscripta per vnum vel alterū contrarium actum non tollatur d. tit.14.n.12. Moli. de primog lib.1.cap.11 n.61.ex communi Rota.dec. 491 n 9 par.1.recentis.
2.Amp. actum vnicum sufficere tempore ad consuetudinem vel præscriptionem inducendam requisito cōtinuatum d.tit 14.n.13.Gutier. pract. QQ lib. 2 Q. 73.vbi tamen in immemorabili a l. 21. Tauri requisita vnicum actum non sufficere, nec in actibus momētaneis etiam cum 40.annis Garz de expens.c.9.n.47.
16 Præteribitur ius primogenituræ 30.annis & bona fide dixi supra tit.15.Rota. dec. 349. n. 9. crim. per Farin.maxime autem immemorabili cui contrarij actus non obstant Soarez.alleg 3.Molin.de primog. lib. 2. cap.6.n.61 Rota.dec 491 n.9 par 1.recentis.
17 Alimenta 2 generis tenetur primogenitus assignare & dotis fœminis dixi supra tit 16.Milan.dec.5 lib. 1. si essent allodialia vt per eum quod autem extent asserens probare debet ex Becci cons. 100.n.22.Surd. de aliment.tit.1.Q 27.
18 Æs alienum pro rata hæreditatis primogenitus soluere tenetur dixi supra tit. 16. n. 57. & censum super feudo constitutum, & in defectum in alijs bonis ab omnibus pro rata hæreditaria solui debet Surd. vel Rota.coram Caualer vel Viui.vel. . . dec. 313.
19 Dotes ex primogenijs deducentur d. tit.16. n. 87. in fi. Saul.de alie.reb. fideico par.2.n 170.
20 Aucupari in viuario potest primogenitus iuxta solitum dixi supra tit.17.n.3. Gutier de tutel. par. 3. cap. 27.n.22.& seq. vbi idem de piscibus stagni.
26 Siluam ceduam secundum consuetudinem cedere potest d.tit.17.n.1. sed loco ventorum vi deiectorum præeium successori soluere debet Barbos.in l si diuortio.§ si fundum.n.23.sol.matr.Gutier.sup.n.14.&21.
22 Vena aurea argentea &c. non renascatur maioratus possessoris est d.tit.17.n.11.vbi n.12. communem contrariam probaui.
1. Lim. si fundus deterior reddatur d. tit.17.n.13. Gutier.de tutel,par.3.cap.25.n.21.24.
1. Lim. 2.opi.quando renasci solita essent d.tit.17.nu. 14 Gutier supra n.22.
2. Lim. 2.opi. si venæ antiquæ essent Gutier. supra nu. 14.15.d.tit.17.n.15.
23 Pœnæ fiscales ad maioratus possessorem spectant si ius cōfiscandi maioratui annexum foret d. tit. 17.n. 33.de communi Barbos.in l.diuortio.§.si vir. n. 41. solut.matrimo. sed tempus condemnationis attendi nu. 46.& seq non eius confirmationis vt vbi nisi ipso iure pœna incurratur quia tunc possessoris erunt delicti tempore n 55.& ex veriori tempus condemnationis attendi Gutier. de tute.par.3.cap.24. & de communi Senat. Dolan. de c.140. etiam si appellatum fuiset, idemque in commisso ex communi licet ipse dissentiat vide supra vers.7.
24 Collatio cessat respectu primogenituræ dixi d. tit. 17.n.17.Intrigl.sing.81.n.26 lib 3. nisi empta fuisset Vital.de collat.Q.14.Mangil. de imputat.Q.88. n.6. sed dari debet aliqua recompensa Vital supra
25 Perpetua est primogenitura & si pro aliquo, & eius filijs constituta sit d.tit.17.n.39.Rot.dec.61 n 2 par. 1.recentis.vbi idem in fideicommisso perpetuo.
26 Possessoria remedia primogenito competunt d. tit. 17.n.53.
1. Amp. vt filiæ vltimi possessoris competant contra primogenitum alterius lineæ vocalis fœminis cum masculis ad primogenituram cum masculorum prælatione, Decia. cons 17.lib 4 Thes. Q.11 lib 2 & 12.idem in petitorio ait vt filia vltimi possessoris excludat remotiorem masculum alterius lineæ stante d. prælatione & Gutier pract QQ.lib 2.Q.87 ventrique prægnanti dari etiam ad exclusionem filiæ, & filiæ ad exclusionem agnati remotioris. & Rot. decis. 185.nouis.diuers. par.5 si clare constet de primogenitura contrarias exceptiones non admitti probauit & in primogenitura obseruantiam attendi.
27 Instrumenta penes primogenitum stare debent d. tract. tit. 18.n. 9. Senat. Dolan decis. 146. vbi etiam apud maiorem & masculum, si cum alijs communia sint sed si ex primogenito nepos exter, ab ipso non à patruo custodientur.
28 Grauari à testatore non potest præsertim si non ab eo sed ab auo empta fuisset de communi Peregr. cōs. 2.n.16.lib 3.
29 Agi non potest viuo patre vt declaretur eo mortuo primogenium ad agentem pertinere. dixi supra tit. 19 Pereg.cons 4.n.63.lib. 1.Gutier.cons.13.n.1.vbi ita iudicando seruari contra Soarez.alleg. & alios citatos d.tit. 19.
1 Lim. quando vltimus maioratus possessor bona libera prætenderet d.tit. 19.n.5. Gutier.d cons. 13. n. 1. vbi idem si bona dissiparet & Pereg d.cons.4. n.64.
1.Lim.contrariam opi.agi uolentem non procedere in conditionali dixi supra n. 11. vbi sublim 6. modis 7. sublim. in fideicommisso in casu mortis Viui. decis. 433. vbi idem in annuis relictis.
30 Probatur primogenitura immemorabili, vel 40. annis cum titulo Gutier.pract. QQ lib.5. Q.62. iuncta bona fide Rot.dec. 369.cri. per Farin. vbi requisita etiam pro immemorabili. & 491.par. 1. recentis.
31 Sententia contra maioratus possessorem lata substitutis nocet etiam non citatis dixi supra tit.23. Pereg. n.19.vbi etiam de Principibus & prælatis lib.3.
1.Amp.etiam si maioratus possessor causam nō defenderit

derit Rota. dec. 17. n. 31. par. 1. recentis.

1. Lim. quando lis fuisset iuramento decisa d. tit. 23. n. 19 Pacif de saluia interd. par. 4. c. 1. n. 136.

2. Lim. quando sententia notorie iniusta pateret Ond. cons. 28 n 48. lib. 1. & quidem ex ijsdem actis.

32 Priuatur primogenitus si patris voluntatem non impleat dixi supra. tit. 25. Rota. dec. 30. n. 3. cri. per Fari. Renunciatione etiam priuatur d. tit. 25. n. 73. Gutier, pract. QQ lib 5. Q 79. n. 8.

1. Lim. non sufficere passum fuisse fratres secum diutius frui d tit 25. n. 90 Pereg. cons. 4. n 9. lib 2 nisi 2 genitus probet suo iure vsum, ac primogenitum passum fuisse.

Immemorabilis autem non tollitur contrarijs actibus secutis Rota dec. 491 n. 9. par. 1. recentis.

33 Reuocari non potest vt dixi d. tit 25 n 131 Marta, de succes. lega. par. 1. Q 11. art 4. n 8. vbi testatur ita iudicatum.

Licentia autem eam reuocandi prima viee ex vltima voluntate non consumitur Moli de primoge lib. 2. c. 11 n. 44 & seq. Gratia. discept. 854 n. 15 & seq.

34 Positi in conditione in primogenitura vocati censentur, prout habita ratione agnationis conseruandę, & si alioquin substituti excluderent in conditione positos Medic dec. Senen. 8. & si statuto vocantur etiam in transuersalibus & ne minus dilectus pręferatur. Rota. dec. 417. par 2. recentis. Gab cons. 115. n. 13. lib 1. Rota. dec. 221 par 5. nouiss. diuers probans quod licet ex coniecturis vocati censeantur, non sufficit descendentes in conditione positos nisi verba successiui temporis adsint, nec digressus ad plures gradus substitutionum, nec qualitas legitimi vel ex legitimo matrimonio, nec vocatio in stirpes nec compendiosa, nec clausula omni meliori modo, nec codicillaris & dec. 237. n 14. si ex statuto vocati censentur positos in conditione non differre à dispositiue vocatis & in eisdem personis & oratione continuata ex actiua vocatione inferri ad negatiuam conditionem si sine filijs & dec. 355. ex coniecturis vocatos censeri & statuto etiam quoad bona extra territorium sita.

35 Alienandi seu donandi bona licentia à Principe data in erectione primogeniturę operatur vt hypothecari & obligari possint etiam ex causa dotis & si suo arbitrio & libere alienari possit non restringitur ad necessitatis casum expressum, nec tenetur reseruare quadrantem qui quod superest debet ex auth contra rogatos C. ad trebel. Rot dec. 167. nouiss diuers subdens hoc casu non requiri excussionem aliorum bonorum.

36 Officio pro hæredib concesso primogenitus tantum admittitur, quod si duo eodem tempore nati sint nec constet de primo vterq; admittetur Bal Ang. & Alex. n 3. in l. ex duob. de vulg. Ang cons. 287. Lazar. cons. 59. n. 1. & 30.

DE MAIORATV.

1 Maiore natu in primogenitura vocato intelligitur vocatus maior natu descendentium ex primogenito, & proximitatem vltimi attēdi dixi in tract. Maiorat. tit 2. n. 12. Marta, de succes. lega. par. 1. Q. 20. art. 3. n. 1. vbi etiam non attendi postea natum ex Molin de primog lib 3 c. 10. n. 7.

2 Maioratus & primo genitura idem sunt d. tit. 2. n. 21. Lanfr. dec. 191. Marta supra par. 3 Q 9. art. 2. nu. 13. vbi tamen par. 1. Q. 11. art. 1. n 5. contrarium tenentes citat & n. 6. sequitur distinctionem quam posui supra n. 23. & esse idem Moli. d. lib. 3. c. 8. n. 6. Grauia, discept. 835. n. 27.

3 Feudis similis est dixi supra. n. 17. Ricci. collect. decis. 1702.

4 Fideicommissis perpetuis pro agnationis cōseruatione constitutis similis est d. tit 2. n. 18 & ita apud Hispanos seruari testatur Ricci. d. collect. 1702.

5 Inuentus fuit maioratus pro conseruatione agnationis d tract. tit. 3. Barbos. in l. diuortio. §. si. n. 118. sol. matr.

5 Constituitur ex perpetuitate relicti, & si vni tantum deferatur Gamma. decis. Lusit. 224. Ricci. d. collect. 1072.

Ex iussione arma gestandi d tract. tit. 5. n 3 Intrigl sing. 70. n. 5. Thes. dec. 270. n. 10. subdens etiam vilissimæ familiæ gestari debere, nec à Principe remitti posse, alioquin fructus restitui debere post Peregr. art. 11. n 12.

Proximioribus familiæ relictis bonis institutus censetur d tit. 5. n. 8. Gratia. supra. & si maior vel antiquior nomine appellatio non proprio substitutus sit Fel. in rub. de maio. & obedi. n. 12. & Natt. ad Alex. cons. 4. lib. 4.

Donatione causa mortis institutus irreuocabilis est Gamma. dec. 262. Ricci d collect 1702.

Onere missarum proximiori iniuncto constitutus censetur Gamma. dec. 48. Ricci. supra. & ex appositione clausularum solitarum Gamma. dec. 325. & si pluribus annis succedendi modus secūdum formam maioratus præcessit dec. 3 5. & si tertia generatio prætērijt quæ in eo successit, vel annis 40. elapsis dec. 218. Ricci d collect. 1072. infra vers. 17. probatur.

6 Proximior vltimo defuncti adm ttitur dixi supr. tit. 8. n 23. & Pereg cons. 47. n 17 lib. 2 differre ius primogenituræ à fideicommisso iure proximitatis ex Rol. cons. 38 n 22. lib 4 quamuis secus fit in maioratibus Hispanis quia ad instar successionis Regni censentur; at in maioratibus Italiæ maior succedit etiam si non sit grauato proximior.

Ordo successionis in primo datus in alijs substitutis datus censebitur Gutier. cons. 13. n. 10.

Naturalis in maioratu non succedit si legitimi & naturales vocati sint Peregr. cons. 73. lib. 2. dixi supra tit. 8. n 74.

Monachus non succedit in monasterio d. tit. 8. n. 75. Gutier. cano. QQ. lib. 2. c 25 n. 6 ex cōi.

Masculis & fœminis vocatis in eodem gradu masculus minor natu fœminæ maiori natu præfertur dixi. supr. tit. 5. n. 6 Gamma dec. 51. Ricci. d. collect. 1702. cessantibus masculis in eodem gradu fœminæ admittuntur nisi fundator aliud dixerit d tit. 9. n. 11. Moli. de primog. lib 3. c. 5. n. 70. Gutier. cons. 13 n. 24. & de tute. par. 1. c. 18. n. 37. 38. sed masculis vocatis pro conseruatione agnationis ijs extantibus fœminæ non succedunt & si eas post masculos testator vocasset Rota. dec. 135. nouiss. diuers.

Clerici in maioratu etiam dignitatis succedūt Moli. lib. 1. c. 13. n. 67. & 97. Grass. eff. cleri. 4. n. 74.

Fœmi-

Fœminæ etiam in maioratu à fœmina constituto succedunt d.tit.9.n.15.Gutier.d.cons.13.nu. 20. Rol. cons. 76.n.15.lib.3.Moli.de primog.lib.3.c.5.n.73. Grat. supra.n.303.

Filia etiam vltimi possessoris patruum excludit in maioratu pro fœminis constituto in defectu masculorum Gutier.supra.n.9.& seq.

Fœminæ in Hispanijs admittuntur & agnationem conseruant. Moli.de primog.lib.3.c.4. Marta. de success. lega.par.1.Q.12.art.2.n.43.

7 Transigi super maioratu non potest dixi supra.tit. 10. n.5.Gamma.dec.84.Fusar.Q 561. n. 14. in præiudicium successorum Rot.dec.147.nouiss.diuers.

Vsumfructum tamen sua vita durante constituere possessor potest nisi alienatio fuerit expræsse prohibita sed hoc casu commoditatem constituere potest sua vita durante d.tit. 10.n.45.& seq.Barbos.in l. vsufructu. n. 16.solut.matr.

8 Successor maioratus debita prædecessoris soluere tenetur si rei perpetuam vtilitatem concernant, alias pro rata vtilitatis successoris,non si solius possessoris commodo sint contracta de cõi Molin.de primog.lib.1.c. 10 n.24.Garz de expens.c.16.n.14.Surd.de alim. tit. 8.priuil.54.dixi,supra tit 11.n.4.

9 Locationi ad breue tempus successor maioratus stare tenetur d.tit 11. n. 12 vbi etiam de facta ad longum tempus; sed locationi stare non teneri Valasc. de iur. emphi Q.29.n.7.vers. hæc tamen & Gutier. de tute. par.2 c.20.

10 Expensas litis & alimenta secum litiganti præstare tenetur d.tit 11.n. 16. & legitimato cui deberi Surd. de alim.tit.1.Q 11.n.9.& seq. & quando frater sibi debita à primogenito petit Moli.lib.2.cap.16.nu. 35. Surd.d.tit 1.Q 116.

11 Maioratus possessor dominus dicitur dixi. supra. tit. 12.Gutier pract QQ lib 2.Q.17 n. 2 sed vsufructuarium censent Gamma dec.370.Ricci.d. collect. decis. 1102.

Thesauris,lapidicinæ & huiusmodi in re maioratus possessoris sunt d tit. 12 n.4.Barbos.in l diuortio.§ si fundum n. 30.sol matr vbi late de thesauro agit Garz. de expens.c 22.n 5c.Gutier.de tutel.par. 3.c.26.n.11.

Iuspatronatus & præsentandi ad maioratus possessorem spectat d tit. 12 n.5.Garz.de benef par.5.c. 5. n 15. & seq vbi tamen lege Regia caueri posse vt ad verum spectent quid decennali negligentia priuabitur.

Perpetua est maioratus constitutio d.tit.12.n.6.

1. Lim. in Italia quia à testatoris dispositione regulantur Pereg.cons 70.n 16 17.lib.3.

Melioramenta in maioratu facta sumptibus hæredis facientis sunt nisi in regno facta sint d tit.12. n. 12. Barbos.in l. diuortio §.si n.112.& seq.sol matr.subdens ex Moli.lib. 1.c.26. n 13, cessare d. l. si melioraus repetere velle protestetur; sed Gutier.pract QQ. lib. 2 Q. 83. magnas tantum expensas repeti probat habita ratione filiorum quos expendens habuerit & aliorum ad Rol. cons.28.n 25 lib 1.

Hæreditate repudiata maioratus retineri potest Gamma.dec.174.Ricci,collect.dec.1702.

12 Possessio & tenuta maioratus successori datur dixi in tract.maioratus tit 14 Gutier.pract.QQ lib. 2 Q. 86 post Moli lib.1.c.1 n.26 possessorium l 45. Tauri probat ei competere probat etiam sine Regia licentia, constituti, & idem in anniuersarijs & patronatibus, ac ventri etiam prægnâti dari & fœminæ agnato remotiori excluso Q 87.

13 Reuocabilis ex lege non potest fieri irreuocabilis pacto Barbol.in l quæ dotis.n. 116.sol matr.

14 Renunciasse primogenituræ an facta censeatur per fratres qui maioratus bona ei dederc, qui sine liberis distinguit Odd.de fideico.Q.11.n.170.

15 Licentia Regis in maioratu non requiritur nisi pater filio grauet vltra metas lege Regia limitatas,nec quando ex 3 vel 5.si liberos habeat illum constituat vel in legitima filiorum consensu vel ijs non extantibus si fiat ex omnibus bonis Moli.de primog lib.1.c. 1.n.25.Gutierez.pract.QQ.lib 2.Q.85.

16 Alienata reuocari possunt vt dixi hoc tract.tit.19.

1. Lim.expræssa alienationis prohibitione cessante die vel conditione pendente alienata reuocari non posse Soarez alleg.3.n.4.5.7.

17 Probatur maioratus immemorabili vel 40.annis cũ titulo Gutier.pract QQ.lib.5. cum bona fide vide supra. vers.5.constituitur.

18 Principis licentia maioratus perpetuo constitutus non reuocatur licentia reuocata Moli.de primog lib. 4.c 3.n.12.Gutier.lib 3.pract.QQ.c.76.n.3. 4. Rot. dec.328.n.32.par.5.diuerso.

19 Claues instrumenta & libri rationum penes maiorẽ natu castrorum &c. stare debent suspicione cessante. lat in l.cum quid nu. 40. 41 si cert pet sed cons.192. col.1.vers.item instrumenta lib 2.idem ait licet. col. pen.vers.tenẽdo dicat clauem vnumquemque habere debere Tiraq de nobil.c.20.n. 180. instrumenta cõia penes nobilem stare debere vbi idem si ignobilis antiquior esset & de primog. in præfatio nu. 132. & seq. penes seniorem & fiscum eius successorem stare debere si non ex pacto stare debent apud seniorem secus si ex pacto & est cõis vt per Alex.in procurator.n. 3. C. de eden.

DE DISPOSITIONE AD PIAS CAVSAS.

1 Monasterio vel Ecclesiæ relicta ad pias causas facta censentur, dixi in tract de dispositione ad pias causas tit. 1.n.2 quod procedit & si monasterium non egeat Rom.cons.235. col. 2. n. 4. Scain.dec.Bonon 44 n.32.

1. Amp. in relictis fratribus & sororibus tertij ordinis. Cor.cons 205 n.2.lib.1.dixi. supra. n. 8 Lotter. de re benef.lib.2.Q. 10.n.44. & seq & Cor probat ad collectas non teneri Rot.dec.144 n.21.nouis diuers.

2. Amp. in hospitali relictis dixi.d.tit 1.n.15 Feder. de Sen.cons.111.n 3.Garz.de benef par.5 c. 1. n. 600. & seq. idem probans in fundato absque Episcopi authoritate.

Contrarium probaui supra.n 16.Rot dec. 268. par. 1. recentis. in priuato quod à laicis regitur & per Episcopum visitatur & ita distinxi supra. n. 17. vt prima procedat in habente Ecclesiam, campanile & alia de quibus ibi.2.in priuato & Gab.cons. 62.n.6.7.lib 1.Marta.dec Pisa.169.& quoad vultum Diuinum visitari & si sub protectione Regum sint licet aliter seruetur Diana.resol.100.par.1.tract.2. & visitari posse nisi aliud fundator disposuerit Barbol. de iur. Eccle vniuers.

vniuerſ lib.2 c.11.n.37. 38. vel niſi ſub regum protectione ſint n.56. immediata ſcilicet n. 62. & non eſſe pium niſi conſecratum ſit & adſit Eccleſia cum campanili ſacra celebrentur infirmi curentur & ab eccleſiaſticis adminiſtretur adhibito Epiſcopi conſenſu in electionibus Craſ.1.eff.clerica.n. 122. ex Aſſiſ. deciſ. Peruſ.60.n.7.vide Leo theſ fori.eccle.par 4.c.2.

1. Lim. pri. quando authoritate Epiſcopi non eſſet fundatum vt dixi ſupra.n.23. Pereg conſ 34.n.13.lib. 1.

Contrarium tenent Caſt. & Ancha. ſupra. citati n. 24. & Rim. conſ.435.n.25.

2. Lim. longo tempore à laico poſſeſſum laicale præſumi Scain dec.bono.112.n. 53. vbi ſi per laicos adminiſtretur in alienatione bonorum Eccleſię neceſſarias vide d. tit. 1 .n.33.

Sublim. vt ſi in eo miſſa publice celebretur religioſum pręſumatur & Epiſcopi authoritate conſtructum. Meno.lib.6.præſ 79. vbi de Eccleſia & Oratorio.

3. Lim. non viſitari ab Epiſcopo ſi fundator ita cauerit at ex communi S. Congregationem declaraſſe ait Diana.reſol.83.par.1.tract.2.

3. Amp in confraternitatibus d.tit.1.n.63. & ex decr. Concil.Trid.ſeſſ.22.c.9.Garzia.de benef. par. 5. c. 1. n 606.

Contrarium tenent citati d.tit.1.n 64. & ex magis cõi. Mago.dec.luca.19.n.15.niſi Eccleſiam habeat campanile & alia vt per eum Gab. conſ. 62 n 6.7. lib. 1. & Redoa. de reb.Eccle. nõ alien fol 135.& 261 & ſi Papæ authoritate fundata ſit Iaſ conſ 218. lib 2 vbi etiam per Doctores expelli poſſe ſi ſtudium imped ãt Lotter.de re benef.lib 2.Q 10 n.45.& ſeq & non dici Eccleſiaſticam ſi pro maiori parte laici ſint Rot. dec. 574.par.1.diuerſ.144.n 7 nouiſ.d uerſo ſed Eccleſiaſticas & religioſas non eſſe niſi Epiſcopi authoritate fundatæ ſint; licet pia loca ſint de cõi.Barboſ de iur. Eccle vniuerſ.lib 2.cap.11.n.78.ſi authore Epiſcopo ſint fundatæ corpora ſunt Eccleſiaſtica, & eorum bona ſine ſolemnitatibus alienari nequeunt ſecus ſi ſine Epiſcopo erecta ſint n 88. licet perſonæ particulares ſi de cauſa ſpirituali non agatur ſeculari ſubſint n.83. & in integrum reſtitui etiam ſi ſine Epiſcopo fundatę ſint, nec ex eis relictis ad pios vſus gabellæ ſoluitur n. 80.nec falcidia n 9.in integrum reſtitui n. 90. & non pręſcribitur contra eas niſi 40 annis etiam per aliam confraternitatem etiam ſine Epiſcopo fundatas nu. 97.nec ſoluerit ſubſidium a Papa ſuper Eccleſiaſticis impoſitum niſi ſint Epiſcopi authoritate fundatæ nu. 99.quartam canonicam non debent niſi authoritate Epiſcopi fundatę, vel pro pijs alicui Eccleſię ſint annexæ vel loco religioſo.lib.3 cap 19.n.17. Rota. dec. 210 coram Coccino. vide tract. quib. caſib. Eccleſiaſticus in ſeculares cognoſcat n.135. vide Leo.d.c.2.

1. Lim. non poſſe viſitari his viuentibus qui conſtruere eique reliquere Meno.de recup. rem. 15 n. 33. dixi d. tit.1.n.69. niſi authoritate Epiſcopi conſtitutas conſtaret n.71.& Meno. ſupra; nec ſi ſub protectione Regum ſint niſi quo ad cultum Diuinum Diana. d.reſol. 100.

1. Lim. 2. opi. in operarijs qui licet laici ſint pro bonis Eccleſiæ coram eccleſiaſtico conueniri poſſunt d. tit. 1.n.88.& ſeq vbi aliæ limitationes; & coram laico conueniri poſſe & Eccleſiaſtico rationem reddere, & non ſunt eccleſiaſticæ Lotter.de re benef.lib.1.Q.36.

n.44 & ſeq. oblationes in eorum confraternitatibus, colligunt n.55.

4. Amp. pauperibus relicta pia cenſeri d. tit. 1. n. 115. Rota.dec 27.coram Caualer.

1. Subamp. etiam ſi conſanguineo pauperi relictum ſit d.tit.1.n.118.Gutier. conſ.26. n. 8. vbi refellit Dec. contrarium tenentem conſ. 120. n. 4. & contrarium etiam tenet Hipo. Maria. cõſult.24.par.1.ſed Tiraq. quem citat ſecus tenet.

1. Lim. d. ſubamp. non procedere niſi pro anima relictum ſit, vel cauſa pia d.tit.1.n.120. Sanch.de matri. lib.1.diſp.4 n.9. contrarios citaui.n.121. quod tamen non ſufficeret ſi diues eſſet d.tit.1.nu. 145. Marta. de ſucceſ.lega.par.1.Q.15.art.1.

2 Subamp. pauperem iudicis arbitrio dici inſpecta cõditione perſonæ d.tit. 1. n. 114 Manzi. de tute Q. 7. prin n.11. Monta.de tute.Q.35. nu. 144. Rota. deciſ. 200.n.4.par.1.recentis.

3. Subamp. conſanguineum executoris, ac teſtatoris, pauperem eligi poſſe d.tit.1.n.130. Gutier., cano.QQ. lib 2.cap.11.n.39.

4 Subamp. augmentum & publicationem recipere Rot dec.207.par.1.recentis.

1. Lim.4 amp. nam de pauperibus loci teſtatoris intelligitur relictum pauperibus factum d. tit.1. n.135. Simon.de Pret de vlt.vol.lib.3.interpr.1.dub.3.n.7.fol. 9.dixi in tract executorum.

2. Lim vt ſi pauperes in genere & indiſtincte fuerint inſtituti, & in Ciuitate pauperum hoſpitalia duo ſint, de pauperiori intelligatur, & ſi dubitetur, Epiſcopus interloquetur Bal.in l.ſi quis ad declinandam nu. 4.C.de Epiſc & cler Gutier conſ.26 n 7.

5. Amp. in legato pro male ablatis quod pium dicitur d tit.1.n.159.

1. Lim. nam pia legata à manifeſto vſurario relicta nõ debentur niſi contrito Lup. in cap. quamquam n. 39. de vſur.

6 Amp. in legato dotis tam pro carnali quam pro ſpirituali matrimonio relicto quod pium eſt Rot deciſ. 27.& 40 coram Caualer.d.tit.1.n.174.

1. Lim.in facto diuiti d.tit.1.n.178 Surd de alim.tit.8. priuil.1.n.3.& debet probari paupertas d. tit 1. nu. 179. ſufficit autem nobilem non habere ſecundum ſuam qualitatem & familiam Surd ſupra.n.10.

7. Amp. in relictis collegio pauperum etiam ſtudentiũ Garzia de benef par 5 c.1.n 612 & pro ſtudio & libris Ond.conſ.57.n.9.lib.2.Carol.de Graſ.eff.1. clericat n 94.

8. Amp.in legato incertis facto d.tit.1.n.191.Viu.dec. 412 n.17.

2 Eccleſiæ vel ciuitati perpetuo relictum centum annis non finiat de cõi contra cõem Viu.dec.406.n. 19. dixi ſupra tit.2.n.11.

Indebite ſoluta piæ cauſæ non repetuntur.d.tit.2. n. 15. §.fi. Inſt.de oblig.quæ ex quaſi contract.

A non honorato poteſt piæ cauſæ fauore legari d.tit. 2. n 23.Surd.de alim.tit.8.priuil.14.vbi ab hærede pręſtari probat.

Repudiata vel non adita hæreditate pia legata debentur d.tit.2.n.24.Theſ.Q.38.lib.4.vbi idem fiſco bona capiente Pereg.conſ.41. n. 5. de iure canonico deberi hæreditate non adita ſecus de iure ciuili ex cõi.lib. 2. vide infra verſ.hæreditate.

Tre-

Trebellianica & falcidia non deducuntur de relictis ad pias causas d.tit.2.n 68.Cabal.conf. 100.par. 2. Cras. § trebellianica.Q.6.Pereg art 3. n. 36. nec à pia aduersus piam Surd de alim tit.8. priuil. 18. Barbos. de iur eccle.vniu.lib.3.c 27.n 84.& seq.

Filiusfam. patris consensu ad pias causas testari potest d.tit.2.n.69.Gallus de excep succes.par.2.tit. 1. exc. 2.n.5.

Incertitudo duplex rerum & personarum legata pia nō vitiat d tit.2.n.117.Alba.conf.437.n.4.Surd.de alim. tit 8.priuil.17.

Inhabilis ad testandum ad pias causas legare non potest d.tit 2 n.121.Galluf.supra.tit. 1.exc.3. par. 2. n. 31.& 4 excep.

Dote & alimentis pauperi relictis & alia pia legata mixti fori sunt, secus si diuiti dos & alimenta debeātur, tunc enim coram laico agi debet Gutier. pract. QQ lib. 1.Q 44 es cōi disi d.tit.2.n. 122.

Substitutio reciproca non censetur inducta inter positos in conditione,nisi pia causa substituta & alijs casibus vt per Marta.de succes lega.par.1 Q 9.art 5.

Solemnitates non requiri in testamentis & legatis pijs dixi d tit.2.n.126.Valasc.dec.67 n.5.& seq ex cōmuni probat, scripturam manu testatoris sine duobus testibus sufficere, licet ipse contrarium defendat n. 7 nisi contraria testatoris mens arguatur, vel nisi talis scriptura a remotis partibus veniat si sit subscripta requiritur quod subscribens scripturam & in ea contenta viderit n 8.9 Gab.conf. 101. lib. 1. legata pia minus solemni testamento deberi & conditionem fideicommissario adiectam non censeri additam vulgari in illa contentæ Rota.dec. 27. coram Caualer. vbi legatum pium duobus testibus etiam iure probati & 49. mulierem testem esse posse & 168. deberi etiā minus solemni testamento relicta Soarez tit. delas deudas.n. 3 4. contractum ad pias causas sine solemnitate statuti valeret licet statuto contrariam caueretur n.6 Rot.dec.321.n 2 par.2.recentis,testamenta piæ causæ fauore sine solemnitatibus facta valida esse ex æquiori, veriori, & communiori, nec præsumi Imperat res secus voluisse, cum non possent sancire, secus & idem de scripta testatoris manu Viui.decif. 5. vbi etiam laico instituto si vocationis Ecclesiæ casus euenerit; & dec. 13.imperfectum defectu solemnitatis ad pias causas valere, secus ratione voluntatis, & duos testes sufficere Barbos.de iur.Eccle.vniu.lib.3 c. 13.n.42 & 43. sed si parochi manu scriptum sit recognosci legitimè debet Paris. conf. 146.lib. 4. Ciarli. contro.forensf c. 114.n.35

Maius quod est in dubio pio legato venit d.tit.2.n.130. Surd de alim tit.8.priuil.25.

Alienata res, piæ causæ legata si postea redimatur debetur d.tit.2.n.135.Cabal.conf.80.vel 88.par.1.Surd. de alim.tit 8.priuil.21.

Propria authoritate pia legata accipi possunt Surd. supra.priuil. 16 d.tit.2.n 138.

Tempus mortis etiam post eam attenditur piæ causæ fauore d.tit.2.n.140. sed testamenti tempus attendi. Marta.dec.6.

Conditiones alternatiuæ positæ non resoluuntur in coniunctas Viui.dec 7.n.3.

Mandatum piæ causæ fauore morte non finitur d. tit. 2.n.161.Sanch.de matrimo.lib.1.disp.6.n.9.

Absenti stipulari quis potest piæ causæ fauore d.tit.2.n 183.Rot.dec 606.n.10.coram Caualer.

Distributio legati pij ante tempus a testatore præfixum fieri nequit ex vna opi.de qua d.tit 2.n. 191.& Gratia. discep 73 n.2 secus probans vbi tempus fauore hæredis additum foret.

Conditio si sine liberis excludit piam causam etiam tacita & etiam si naturalis sit filius Tiraq priuil. 94. de cōi.Marta de suc.leg par.1.Q 16 art. 3.

Cancellata in testamento consulto & a testatore deleta censentur, fallit piæ causæ fauore d.tit.2.n.210.Thes. Q 45.lib. 3.Rota.dec.49. coram Caualer. nisi alia testantis voluntas appareat sed dec.321.par.2.recentis. probare nisi in primo testamento etiam minus solemni alia pia causa instituta fuisset.

Ante aditam hæreditatem pia legata solui debent d. tit 2 n 216.Surd de aliment tit.8.priuil.12.

Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum piæ causæ fauore valet d tit.2.n. 227. late Manti. de contract.lib 13.tit.28. vbi receptissimam & limitat.si non principaliter piç causæ facta sit sed in consequens ex Tiraq priu piæ cauf 100.Medices.dec.36.Barbos. de iur. Eccle. vniu.lib.3 c 1 /.n.17.

Statuto & lege generali pia causa non comprehenditur d.tit.2.n.248.Marta.de succes.lega.par. 1. Q. 13. art. 13.

Positi in conditione piæ causæ fauore vocati censentur Surd.de alim.tit.2.Q 14.n. 12.

Caduca pia relicta debentur d tit.2.n.281.Cabal.conf. 100.par.2.vbi caducato testamento ex clausula codicillari; vel omni meliori modo pia legata deberi.

Late pia legata intelligi debent d.tit.12 n 302. quatenus tamen verba important Pereg.cōf 81.n.10 lib.3.

Iudex supplet ex officio in legatis pijs Surd.de alim.tit. 8 priuil.4.

Edit actori Reus instrumenta ad intentionem fundandam piæ causæ fauore Surd.supra priuil.3.n.3.

Reuocatio generalis legatorum pia non continet Surd. supra priuil 20.limitarem nisi testamentum ea continens reuocatum fuisset, maxime cum omnibus in eo contentis vt ipse mea reuocaui, nec legata pia etiam in eis relicta deberi volo.

Alia de pia causa vide supr.tract de tuto.tit.19.n.2478. 12. sublim. & in tract. de tuto. in pluribus locis vt in iudice vers.pia causa.

Oblationes sacris imaginibus factæ spectant ad parochum, non ad Episcopum, & si ad vsum certum relictæ vel factæ sint, præcise seruari debet offerentis voluntas, & harum administratio spectat ad parochū Rot.dec.37.nouif diuers.par.5. licet Episcopo debeātur imaginibus factæ extra omnem parochiam sitis, & vbi Episcopo de iure competeret & ad ipsum spectaret, parocho committere posset, & in oblationibus consuetudo inspicitur ex Decia.conf. 16 lib. 2. & alijs & ad rectorem non ad confraternitatem spectāt Rot.dec.161. n. 9. nouif diuerso. par 5. & si fiant in Ecclesijs monacorum vniuerso conuentui acquiruntur dec.373.n.11. par. 5. diuers. & funeralium & alia pia in Ecclesia factæ parocho debentur. dec 402.

Consuetudo pia seruanda est & pro validitate consuetudinis pia causa sufficit pro qua quilibet de populo titulum allegare potest Rot.dec.389. n. 9. & seq. par. 5.diuerso.

Pro

Pro monacatu relicta testiariæ deberi iudicatum ait. Diana resol.84 in fi par. 1 tract. 2. si caste viuere uouerint solemniter & si stent in suis domibus.

1. Amp. Priuilegijs Fisci temporalis Ecclesia & pia causa gaudeat Mart. de iurisd. par.4. cent. 1. cas 11. n. 48. Barbos. d.c. 13. n. 2. militum alimentorum & dotis n. 3. & seq. dixi d.tit. 2. c. 159.

2. Amp. restitui in integrum iure minoris Gutier. canon. QQ. lib. 1. c. 35. n. 14. Barbosa, supra. n. 9. dixi d. tit. 2. c 139.

3. Amp. gaudere omnibus Reip. fauore dispositis Barbos. d c. 13. n. 10.

4. Amp. iure imperij & priuilegijs gaudere Ceual. Q. 500 Barbos. d. c. 13. n. 11.

5. Amp. dominium sine traditione transferri piæ causæ fauore Ceual. Q. 899. n. 178. Barbos. supr. n. 13. vbi etiam in donationibus & venditionibus ei factis cessat l. quoties C. de rei vend. Moz. de natu. emp. nu. 34. Mart. de iurisd. par 4. cent. 1. cas. 19. n. 5. & Barbos. supra. n. 14. dixi d. tit. 2. c. 145. & 147. & fideicommissi vniuersalis ex communiori Cras. in §. fideicommissum Q. 41. n. 7.

6. Amp. vt Ecclesiæ & piæ causæ possessio numquam vacet Gug. de pensio. Q. 46. n. 9. & Q. 47. Barbos. d. c. 13 n. 15.

7. Amp. donationem piæ causæ fauore præsumi Meno. de arb. cas. 88. n. 7. Barbos. d. c. 13. n. 18.

8. Amp. ingratitudine prælati donationem Ecclesiæ & piæ causæ factam non reuocari Meno. de recup. rem. 9. n. 102. Barbos. supra. n. 19.

9. Amp. legatis reuocatis generaliter pia non censeri reuocata Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 20. nu. 7. Affis. concl. 14. decl. 5. Barbos. supra. n. 25.

1. Lim. quando totum testamentum reuocatum fuisset Guid. Papa. dec. 200 Caroc. dec. 85. Rot. dec. 721. nu. 5. par. 2. recentior. Barbos. d. c. 13. n. 26.

10. Amp. piæ causæ fauore quem cogi rem suam vendere Gamma. dec. lusit. 75. Franc. Marc. dec. 636. par. 1. Franc. dec. 123. Moz. de empt. c. de reb. quæ emi &c. n. 58. dixi d. tit. 2. c. 148.

11. Amp. insinuationem non requiri in donatione ad pias causas Gomez. var. tom 2. c. 4. n. 10. Duen. reg. 224. fall. 6. Barbos. d. c. 13. n. 22. dixi d. tit. 2. c. 151.

12. Amp. vt soluens pro alio agat sine cessione Barbos. supra. n. 23. ex Bal. in c. vigilanti. de præscrip.

13. Amp. Ecclesiam & piam causam loco filij habere & conditionem si sine filijs deficere faciat Meno. lib. 4. præs. 83. n. 55. Barbos. supra. n. 24.

14. Amp. vt legatum relictum à substituto sub conditione si institutus hæres non erit debeatur purè ab instituto si hæres sit piæ causæ fauore Tiraq. de priuil. piæ caus. priuil. 62. Barbos. supra. n. 27.

15. Amp. vt Testamenta ad pias causas duobus testib. facta teneant & iuris naturalis solemnitas sufficit etiã interris Imperij Cras. in §. testamentum Q 18. licet nõ sit priuilegiatum quoad personas inhabiles & incapaces Q. 17. Barbos. d. c. 13. n. 43. sed ratione voluntatis imperfectum, quia non omnia legata scribere potuerit non valeat Cras. supr. Q. 19. & si manu sua scripserit nec potuerit coram notario & testibus publicare valebit; prout si manu alterius perfecerit & notarium vocauerit qui accedere non potuerit intellige si testator habuerit testamẽtum pro perfecto, alioquin secus Surd. dec. 292. n. 11. Barbos. supra. lib. 3. c. 27. n. 68. licet pia legata valere dicat d. tit. 2. cap. 44. & c. 66.

16. Amp. legatum pro exoneratione cõscientię ad pias causas à condemnato ad mortem valere Tiraq. l. si vmquam verbo. liberis. sub n. 88. C. de reuoc. dona. Barbos. d. c. 13. n. 28.

17. Amp. vt dominium & possessio piæ causæ semel acquisita numquam vacent etiam mortuo prælato. Paris. consl. 24. n. 7 lib. 1. Barbos. d. c. 13 n. 40.

18. Amp. donationem piæ causæ absenti factam reuocari non posse Tiraq. priuil. 115. Manti. de contract. lib. 3. tit. 7. n. 15. Barbos. supra. n. 29. n. 29. dixi d. tit. 2. c. 115.

19. Amp. vt si quis disponat post mortem suam eius bona esse Ecclesiæ dispositio est perfecta & immediatæ Ecclesiæ acquiruntur Barbos. supra. n. 39. dixi d. tit. 2. c. 59.

20. Amp. fauore Ecclesiæ & piæ causę reum teneri sua instrumenta edere contra se M. Ant. Genu. in pract. Eccle. Q. 174. Barbosa. supra. n. 30.

21. Amp. vt volens aliquid piæ causæ & Ecclesiæ dare adstringi possit & si pro ea nemo fuerit stipulatus Barbos. supra. n. 38.

22. Amp. in contractibus innominatis fauore piæ causæ & Ecclesiæ non esse pœnitentiæ locum Manti. de contract. lib. 1. tit. 18. n. 13. dixi d tit. 2. c. 125.

23. Amp. indebitum Ecclesiæ solutum non repeti nisi soluens ad paupertatem redigeretur Tiraq. priui 119. Marta. de iurisd. par 4 cent. 2. cas. 170. Gomez in §. ex maleficijs n. 36. Inst. de action. dixi d. tit. 2. c 10.

24. Amp. legata pia non minui nec ex Falcidia, nec ex trebellianica Barbos. supra. n. 34. dixi d. tit. 2. c. 70.

25. Amp. communem opi. non esse contra aliam facientem piæ causæ attendendam Alex. cons. 204. n. 12. lib. 6. Mart de iurisd par. 4. cas. 164. Barbos. d. c. 13. n. 35.

26. Amp. sine mandato quemlibet pro pia causa admitti Roma. cons. 60. n. 3. 428. n. 11. Barbosa. supra. n. 36.

27. Amp. mandatum ad pias causas non extingui morte mandantis Trigon. sing. 81. dixi d. tit. 2. c 96.

28. Amp. fœminam testem esse posse piæ causæ fauore Dec. in l. 2. n. 27 de reg. iur. Couar. in c. relatum n. 5. de testam. Barbos. d. c. 13 n 45.

29. Amp. in dubio pro pia causa iudicandum Alex cõs. 121. in fi. lib. 2. Cala. cons. 107. n. 6. & seq. Barbos. d. c. 13. n. 46. dixi d. tit. 2. c. 23.

30. Amp. ad pias causas dici legatum Dei intuitu relictum ex causa & personę pietate cui relinquitur Bal. in l. illud. n. 1. C. de sacr. san. Eccle Meno. lib. 4 præs. 115. n. 2. Barbos. de iur. Eccle. vniu. lib. 3. cap. 27. nu. 2. Manti. de vlt. vol. lib. 6. tit. 3. n. 22. Sanch. de matri. lib. 1. disp. 4. n. 9.

1. Subamp. vt in dubio pauperi factum ad pias causas factum censeatur nisi alia mens testatoris colligatur; secus si diuiti amore Dei relictum fuerit Sanch. dicto. n. 9. Manti. supra. n. 22. & 27. Barbos supra. n. 6. & seq.

2. Subamp. etiam si consanguineo pauperi sit relictum Manti. supra. n. 18. & 22. Boer. dec. 94. nu. 2. Barbos. supra. n. 10. vbi alios citat, & contrarium tenentes dixi d. tit. 2. c. 9.

3. Subamp. in legato pro anima, siue pauperi vel Ecclesiæ promissis Mãti. d. n. 22. Barbos. d. c. 17. n. 11. & seq.

4. Subamp.

4. Subamp. ad pias causas relictum censeri si pro captiuis redimendis legatum sic l.nulli C.de sac.san.Eccle. Barbos.supra.n.13.& pro carceratis ex carcerandis n.14.libertatis enim causa fauorabilis est non tamen in praeiudicium legitimae n.15.

5. Subamp. in legato pro maritandis vel monacandis pauperib. etiam testatoris consanguineis Caualcr. dec.27.Barbos.supra.n.16.& seq.

6. Subamp. pupillis relictum pium censeri Castr. cons. 100.n.3.lib.1.Barbos.supra.n.18.

7. Subamp. in relictis pro alimentis pauperum Crau. cons.199.n.10.Barbos.d.c.27.n.18.

8. Subamp. in relicto causa studij Rim.Iun. cons. 117. n.15.Ond.cons.57.n.9.lib.2.non stricte sed late Barbos.supra.n.19.

9. Subamp. in relicto pro constructione monumẽti. Meno.lib.4.praes.115.n.25.Intrigl.sing.97. n. 150. Barbos.supra.n.20.

10. Subamp. in relicto pro bono publico pro viarum & pontium restauratione, custodia Ciuitatis & locorum publicorum si necessitas extet,licet eius executio ad Ecclesiasticum non spectet si in ius Ecclesiae non tangatur Barbos.supra.n.21.

31. Amp. vt Incertitudo non vitiet institutionem & legatum ad pias causas causas Tiraq.priuil. pię causae 55.56.Meno.cons.292.n.12.Barbos.de iur.Eccle.vniuers.lib.3.c.27.n.70.dixi supra. vers. incertitudo. dixi In tract. dispositionis ad pias causas tit.2.c.61.Lopez.de contract.lib.2.c. 44. vers. praeterea si vbi mediocria deberi Bello.cōi.opi.lit.I.col.6.vers. incertitudo.Spino.de testam.glo.12.n.41.

32. Amp. vt generalis pauperum institutio licet liberę alterius voluntati committi non possit, secus tamen est quoad electionem, declarationem voluntatis, & similis executionis Barbos.supra n.71.

33. Amp. nam institutio hęredis alterius voluntati pię causae fauore committi potest Cras. in §. institutio Q. 18.n.8.Barbos.supra n.72.vbi alios citat, videtur sibi ipsi aduersari his quae dixit.n.71.

34. Amp. vt voluntas captatoria piae causae fauore valeat de communi Cras. d.Q.18. in fi.& Barbos supra. n.75.dixi d.tit.2.cap.58.in tract.dispositiunis ad pias causas.

35. Amp.vt filiusfam. sine patris consensu ad pias causas testari possit Cras.in §.testamentum Q.17.nu. 12. Gratia.discep.79.n.10.Barbos.supra n.74 ex cōi.

36. Amp. vt incapaci puta fratribus minoribus legari possit species aliqua vini frumenti & pecunia vnica vice pro eorum necessitatibus, vel simpliciter, modica & non ingens Meno. cons. 1014. n. 4. & seq Barbos.supra.n.76 secus in annuis redditib. perpetuis cū onere missarum Sanch.in praecepto Decalogi.lib. 7. c.26.n.36.& 42.Surd.de alim.tit.3.Q.4.n.13 Barbos. supra.n.76.& seq. nisi legatum modicum foret & intra decennium vt per eos, vel nisi pro seruitio & vsu Ecclesiae vel sacristiae annuum relictū foret puta oleū pro Lampadib. vinum & frumentum pro missis, & pro calicib. & huiusmodi n.80.Meno.supra.n.36.37. Sanch.supra.n.42.

37. Amp. nam Haereditate non adita pia legata debentur Tholos.dec.89.Barbos.supra. n. 82. & nu. 83. subdit quod si ex loco legatum nequeat praestari ex alio non praestabitur si vnica oratione, secus si diuersis Rot.dec.662.par.1.diuers.Laderch.cōs 159.Gab cons.105.n.9.lib.2.Manent.cons.6.n.14.& seq.lib.2 vide supra.vers.repudiata.dixi d.tit.2.c.17 & 144.

38. Amp. vt Donatio loco construendo relicta vel facta piae causae fauore valeat Coua.in c.3.n. 12. de testam.M.Anto.Genu.in pract.Eccle.c.266.ad fin.Barbos.d.c.27.n.88.

39. Amp. vt Indebite solutum legatum piae causae non repetatur Vasq.de succes.creat.lib.3.§.21.n. 6. Mart. de iurisd.par.4.cent.2.cas.170. Barbos. supra. n. 89. dixi.d.tit.2.c.10.

40. Amp. vt Ecclesiae relictum in specie non expressae valet & si S. Mariae expresserit & parochiali ita nūcupatę debetur si plures sint, in dubio pauperiori debebitur si plures sint coniecturę,& si duas testator haberet in quib. sacramenta reciperet Episcopus alteram eliget, & si duo sint monasteria mulierum & mēdicantium pręferentur Cras.in §.legatum.Q. 64. Molina.de iust.tract.2.disp.197.de cōi.Barbos.supra. nu. 90.& seq.

41. Amp. nam Legata pia in minus solemni testamento in quo persona prosana instituta fuit debentur. Coua.in c.relatum.n. 3. de testa. Molina.supra. disp. 134.col.3.

Contrariam opi. magis communem ait Cras. in §. testamentum.Q.18.n.6.& Barbosa supr.n.95 & si pia causa instituta vel substituta sit valere coram duob. testib.etiam non rogatis Ciarli contro. forens. c. 21. n.7.ex communi Gallus.de excep.fuc.par.2.tit. 2. excep.2.Boer.dec 93.n.3.

E contra profana relicta in testamento ad pias causas coram duob. vel tribus testib. facto tenent ex communi Cras supra.n.7.Mol.supra.col. 1. Cla. §. testamentum.Q.6 n.8.Barbos.supra.n.96.secus probans si cum pia causa profana instituta fuisset; & secus etiā si pia causa non sit instituta nec substituta, sed aliter honorata Gratia.discep.605.n.24.Ciarli.supra.n. 8.

42. Amp. vt Testamentum nutu factum ad pias causas teneat Cla.supra.n 7.Manti.de vlt.vol.lib.4.tit.3.nu. 15.Barbos.d.c.27.n.97.dixi d.tit.2.c.42.

43. Amp. vt Testes duos scripturam pij legati subscribere sufficiat Cla.supra.n.1.Manti.supra.lib.6. tit. 3. n.4.Barbos.supra.n.98.

44. Amp. vt Interpretatio minuens pia legata reijciatur Barbos.supra.n.95.dixi d.tit 2.c.128.

45. Amp. vt Scriptura manu testatoris sine testib. pię causę fauore teneat Meno.cons.167.n.20.& 224. nu. 59.Manti.d.tit.3.n.13.Coua.in c. relatum. nu. 12. de Barbos.d.c.27.n.100.

46. Amp. nam quilibet de populo agere potest vt pia legata soluantur Roma.cons.69.n.8.Barbos.supra.n. 104.

47. Amp. vt Statutum nouam solemnitatem inducens pro pijs legatis non valeat Calderi.cons.23.Ana. cōs. 57.Barbos.supra.n.103.

48. Amp. vt commutari regulariter non possit dispositio testatoris de vno in alium vsum Barbos. de iur. Eccle.vniuers.lib.3.c.27.n.55.dixi in d.tit.2.num.25. Cacche.cons.37.n.41.dixi tit. 2. dispositionis ad pias causas c.18.nisi a Papa Barbos.de offi. epi. alleg. 83. n.1.

1. Subamp. vt licet numerus missarum & anniuersariorum ante Concil. Trid. iniunctum Episcopi consensu-

sensu commutari possit in sinodo dioecesana, Abbates autem & Generales in generali capitulo, attamen semper commemoratio animarum defunctorum qui pia legata reliquerant fieri debet, vel in merito, vel in collectis; in fundatione autem iniuncta minui non posse; nec post Concil. relicta nisi authore Papa. & Sacr. Congreg. Concil. decreuisse probat Barbosa. supra n. 66.

2. Subamp. non posse à Papa nisi ex iusta & rationabili causa commutari dixi d. tit. 2. nu. 26. in tract. dispositionis ad pias causas Gutier. in l. nemo potest nu. 83. de leg. 1. subdens Episcopum delegatum Papæ veritatem narratorum inquirere teneri, & Papam nisi ex potestatis plenitudine non posse ex iusta causa mutare & cons. 4. nu. 25. probat ex ordinaria non posse, at ex plenitudine & de relicto pro Virginib. nubendis Gutier. cons 26. n. 14. & Episcopos vti Papæ delegatos nisi ex iusta causa non commutare disponit S. Cōcil. Trid. sess. 22. cap. 6. de reformat. Sed Diana. par. 2. tract. moral. tract. 17. resol. 26. probat, quod si causa iusta sit ex parte rei quia in coæquali meliusue mutetur, Episcopi consensus sufficiat, quòd si solo bono fine fiat, non in melius, vel æquale, Papæ consensus exigatur & dictionem & de qua in d. cap. 6. stare pro, vel, aut seu.

3. Subamp. ab Episcopo non posse etiam in melius cōmutari etiam consensu hæredis nisi testatoris voluntas de iure, ac de facto impleri non posset Vasq. de succes §. 7. n. 21. Barbos. d. alleg. 83. nu. 3. vel nisi vti delegatus Sedis Apostolicæ ex iusta causa, sed cum hęrede vel executore minueret vel mutaret n. 4. & seq. & si hæres & executores nolint consentire solus poterit, maxime si Ecclesia legataria consentiret hærede dissentiente n. 6 & iusta causa erit si pecunia relicta ad opus non sufficiat n. 7. vel vsus legatus impleri nequeat. n. 8. vel si res legata seruire non possit pro vsu destinato impedimento iuris vel facti n. 9. si monasterium vbi testator iussit fieri nequeat alibi fiet nu. 10. post Ricci. collect. dec. 558. par. 3.

4. Subamp. vt non possit Episcopus pro vna vice etiā cum consensu patroni ad beneficium admittere non habentem qualitates in fundatione adiectas vt S. Cōgreg. censuit Garzia. de benef. par. 7. c. 1. n. 107. & seq. Barbo. d. alleg. 83. n. 15.

5. Subamp. posse Episcopum ex iusta causa reducere missarum numerum siue in vltima voluntate vel inter viuos ordinatum facta semper commemoratione animarum defunctorum qui eas celebrari ordinarūt vel in memento vel collectis, quæ non possunt reduci si in fundatione iunctæ sint, vel Ecclesiæ vel beneficij, nec in votiuis Barbos. de offi. epi. alleg. 29. & in eius additione fol. 845. vbi tamen nouissime S. Congreg. Concil. decreuisse probat non posse per Episcopos in Diocesana Sinodo, nec Generales in capitulis generalib. vel alias quoquomodo reducere onera missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderādis vel commutandis ad Apostolicam sedem recurrendum esse, quæ re diligenter perspecta id statuet quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones moderationes & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit omnino nullas atque inanes decernit & onera missarum perpetua acceptari vetuit per seculares & regulares, & capitula collegia societates & congregationes sine licentia in scriptis Episcopi vel eius Generalis Vicarij, quoad seculares, & Generalis vel Prouincialis quo ad regulares; sub pœna interdicti quoad seculares, & priuationis officiorū quoad regulares & infra fol. 55. in cōstitutionib. & decretis collectis vt late per cū, vbi etiā relicta pro missis perpetuo celebrādis deponi debere vt in immobilib. fructiferis conuertantur cum oneris iniuncti expræssione sub eadem pœna.

1. Lim. quando legatum nec de iure nec de facto execui potest modo quo fuit relictum, tunc enim in alios pios vsus poterit conuerti, velut si monasterium non possit ædificari sine superioris requisita licentia, vel in loco præfixo, vel missa non possit in loco expræsso, in alio celebrari poterit Monta. de commut. vlt. vol. c. 5. n. 330. Barbos. de iur. Eccle. vniu. lib. 3. c. 27. num. 46. & seq. & d. alleg. 83. n. 3.

1. Amp etiam si de facto nequeat, de iure vero valeat impleri Barbos. supr. n. 55. subdens quod si de iure nequeat impleri caducum non fiat, sed in alium vsum commutatur piæ causæ fauore Coua. in c. nos quidā n. vlt. de testam. Barbos. supra. n. 55.

2. Amp. vt ex causa legitima cum authoritate Episcopi valeat commutari Concil. Trid. sess. 22. cap. 6. de reformat. Moneta supra cap 6. n. 86. & 110. Barbos. supra n. 56. & seq. licet iusta & rationabili cessante causa sine consensu Papæ commutari non possit, nisi ex vrgente necessitate ita vt Papa adiri non possit.

3. Amp. vt si testator singulis annis certam quantitatē inter pauperes, vel virgines maritandas distribui iusserit, possit executor primo anno totam quantitatem erogare Dec. in l. cum tempus n. 2. de communi Cag. n. 6. de reg. iur. de cōi & veriori Barbos. supra. n. 60.

2. Lim. conditionale relictū ad pias causas alicui personæ legatario vita functo ad alium pium vsum conuertetur, quia talis præsumitur fuisse defuncti voluntas; nisi ratione personæ quæ defecit, aut loci pij nō alterius mens testatoris constaret Bar. in l. pater. §. tusculanus. de leg. 3. Barbos. supra n. 81. qui in dubio pro pia causa relictum putat.

3. Lim. Episcopum non executa posse in alium vsum conuertere, licet secus in executis Masil. sing. 194. n. 2.

4. Lim. vt mortua puella nubenda, alia eligi debeat quæ eodem modo nubat vt prima nubere debebat. Bal. Nouel. de dot. priuil. 77. Coua. in c. 3. n. 11. vers. 6. de testa. Sanch. de matrimo. lib. 1. c. 33. sub n. 30.

5. Lim. ex causa ab executore vltimæ voluntatis commutari posse cum consensu ordinarij Rot. dec. 574. n. 1. & 2. loquens de iure patronatus par. 1. diuers.

6. Lim. quando vsus non esset ita necessarius tunc in alium ab Episcopo posset conuerti magis necessariū Genuen. in pract. Archiep. Neap. cap. 19. n. 12. Barbo. d. alleg. 83. n. 12.

7. Lim. nam potest Episcopus redditus alicuius cappellæ pro missis celebrandis deputatos pro paramentis pro vna vice tantum conuertere Ricci. collect. decis. par. 3. coll. 558. vers. 5.

8. Lim. vbi legatum non respicit certam personam & causam Guid. Pap. dec. 556. Ricci. supr. collect. 1270. vers. 4. Barbos. d. alleg. 83. n. 16.

49. Amp.

49. Amp. possessionem rei ad pias causas legatæ legatariũ capere posse authoritate propria, & in alimentis pauperi relictis prout ex clauſ. & omni meliori modo. Rim. Iun. Inſt. de donat. in principio n. 561. & seq. Meno. de adipi. rem. 2. n. 60. & 86. Ciarlin. contro forens. cap. 28. n. 5.

50. Amp. mãdatum vnius beneficiatorum sufficere pro Eccleſiæ defenſione Rota. dec. 61. n. 4. corã Coccino.

51. Amp. nam legitima excepta, plus piæ cauſæ quam filijs fauetur ex magis cõmuni Marta. de ſucceſ. par. 3. Q. 13. art. 4.

56. Amp. vt licet tempus non ſit modus tollendæ nec inducendæ obligationis, fallit hoc piæ cauſæ, & alimentorum fauore l. 1. C. de fideico. vbi Doc. Tiraq. priu piæ cauſæ 60. Surd. conſ. 254. n. 5.

57. Amp. vt Doctoris vnius opinio pro pia cauſa & matrimonio ſi ratione probabili nitatur, plurium opinioni præferatur niſi textui innitatur Sanchez. de matrimo. lib. 1. disp. 18. n. 7.

58. Amp. vt conſuetudo ſi ius commune non reſiſtat, vel ſit præter ius, & fauore piæ cauſæ 2. annis inducatur, ſed contra ius 40. annos requirit. Rot. dec. 3. coram Burat. in annot. n. 15.

1. Sublim. ſupraſcriptas lim. vt quando commutatio fieri poteſt non poſſit niſi in alium pium vſum fieri, qui proximior ſit voluntati teſtatoris & ſalutis eius animæ vtilior, & cum conſenſu grauati hæredis & legatarij Barboſa d. c. 27. n. 59.

2. Sublim. vt executor qui debet inter pauperes distribuere pro ſe paupere nequeat retinere niſi in extrema ſit neceſſitate & tunc cum conſenſu Episcopi, vel confeſſarij ſi aliorum pauperum miſeria grauior non foret Barboſ. ſupra n. 61.

3. Sublim. vt ſi legatum adeo tenue ſit vt non adſit qui onus ei adiunctum acceptare velit & ſi recurrendum foret ad Papam ferè totum expendi deberet, adhuc Sedes Apoſtolica pro moderatione oneris adiri debere cenſuit S. Congreg. vt per Barboſ. in collect. bullar. verbo legatum.

1. Lim. priuilegia piæ cauſæ non habere locum niſi in caſibus iure expræſſis. d. tit. 2. n. 230. Pariſ. conſ. 74. n. 20. lib. 3. Marta. de ſucceſ. lega. par. 1. Q. 16. art. 3. & dec. 6. n. 15. & ſeq.

2. Lim. non procedere contra aliam piam cauſam Rot. d. dec. 321. par. 2. recentis.

3. Lim. quando aliquid pro forma requiritur d. tit. 2. n. 330. vbi vide alias lim.

4. Lim. vbi certa eſt mens teſtatoris; vel eius voluntatis defectus Pariſ. conſ. 74. n. 22. lib. 3. Rota. dec. 306. n. 16. par. 5. diuerſ.

5. Lim. nam talis intentio ſtatuti præſumitur qualem verba demonſtrant etiam contra piam cauſam Surd. conſ. 426. n. 9.

6. Lim. piæ cauſæ non faneri contra regulas iuris cap. 1. de teſtam. in 6. Pariſ. conſ. 86. n. 74. lib. 2. vbi in ſubſtitutionibus. de communi Marta. dec. 6. n. 15.

7. Lim. vt ſi legatum ſit pro miſſis celebrandis non faciat beneficium Eccleſiaſticum, ſed ſit laicale & ſeculare itaut careat erectione & inſtitutione ordinarij quæ ſola erectio, ſeu fundatio attenditur in beneficij qualitate iudicanda nec niſi in re dubia beneficij ſtatus vltimus attenditur, ſecus ſi de anteriori elare conſtet, & collatio in neceſſarium antecedens beneficij exiſtentiam exigit Rota. dec. 238. nouiſ. diuerſ. par. 5. & dec. 2. n. 8. ſi vltimus ſtatus ſit legitime præſcriptus priorem clarum non attendi probat. & dec. 726. n. 3. par. 1. recentis. & 788. n. 4. vbi non attendi vltimum ſtatum ſi non agatur de beneficio Eccleſiaſtico vel collatiuo & prouiſiones Apoſtolicas nõ mutare ſtatum probari & 320. vt mutatus cenſeatur 40. annis requiri cum ſcientia & voluntate mutandi in conferente & nouum ſtatum inducẽdi & 421. & 472. an quum ſtatum regularitatis non cenſeri in vltimum ſecularitatis mutatum niſi 40. annis cum bona fide, nec mutatur ex poſſeſſione habita vi prouiſſionis Apoſtolicæ vide tract. tut. tit. 19. ſub. n. 4475.

8. Lim. donationes piæ cauſæ ante acceptationem à pœnitente reuocari poſſe Dian. par. 3. tract. 5. reſol. 107. vbi vtramque opi. probabilem oſtendit.

9. Lim. relicta pro male ablatis ſi incertis pia cenſeri, ſecus ſi certis quia hoc 2. caſu debitum ſoluitur Rui. conſ. 21. n. 9. lib. 2.

10. Lim. alienatione rei legatę pium legatum reuocari licet ſi iterũ acquiratur reuiuiſcat Meno. conſ 429. Manti. de vlt. vol. lib. 12. tit. 6. Mate. conſ. 1287. nu. 102. & ſeq. de veriori & communiori Ciarli. contro. Forenſ. cap. 79. n. 26. & ſeq.

11. Lim. fundum dotalem piæ cauſæ fauore alienari non poſſe in caſibus iure non permiſſis Spec. de emp. & vend. §. 3. loco. n. 11. Surd. dec. 86. n. 11.

Abbas & capitulum ſtatuũt circa pia ſuffragia & miſſarum celebrationem Eccleſiæ relicta Rot. dec. 145. nouiſ. diuerſ. par. 5. non autem beneficiati. Cæſ. de Graſ. dec. 131.

Inſcribi nomen eius in opere publico vel pio qui fieri fecit poteſt, dummodo à veritate aliena non contineat Rot. dec. 365. n. 49. par. 5. diuerſ.

Exactio legati pro miſſis celebrandis ſpectat ad rectorẽ Eccleſiæ in qua celebrari debent Rot. deciſ. 369. corã Caualer.

Viſitare poteſt Epiſcopus hoſpitalia etiã priuata laicorum ob negligentiam, & dilapidationem bonorũ vtque voluntas teſtatoris ſeruetur, & ſi ei opponatur ſub immediata Regum protectione exiſtere, hoc Epiſcopus ſolus cognoſcet, nec ſub dicta protectione veniunt niſi ea quę expreſſe reperiuntur ſub immediata Regum protectione vt S. Congreg. decreuit Barboſ. in collecta. bullari. verbo hoſpitalarius; non tamen viſitare illud poſſe ſi ita fundator cauerit ante tamen quam de hoc ſibi fides fiat viſitare illud poteſt & rationes videre; laici etiam illud viſitare poſſunt ſi hoc eis legitimè competat.

Amp. vt non valeat conſuetudo etiam immemorabilis derogãs iuriſdictioni quam habet Epiſcopus in viſitatione Rota. dec. 62 par. 1 recentior.

Parochiæ fauore legatum ſi eam mortis tempore mutarit ſi in in prima diu habitauerit & ſacramenta receperit, illi debebitur; ſecundæ ſi legatum modicum foret Meno. lib. 6. præſ. 114. 125. Ferro. de pręced. Eccl. cap. 32. n. 8.

Oblationes imagini in muro priuati pictæ parochiali Eccleſiæ. d. muri debentur & per Epiſcopum diſtribuentur Ferro. ſupra. n. 10.

FINIS.

IN-

INDEX
DECADIS SECVNDÆ AC TERTIÆ.

A

TIT. XXXVI.

Vsuras

TIT. XXXVII.

Plu-

ætc

Alie-

Alie-

TIT. XL.

Appro-

Autho-

B

Banni-

 berato

Cap.

Colonus

Contra-

Correla-

Cura-

TIT. I.

TIT. II.

TIT. III.

TIT. IV.

Curator

TIT V.

Pater

TIT. VI.

TIT. VII.

TIT.

TIT. VIII.

TIT. IX.

TIT. X.

TIT. XI.

TIT. XII.

TIT. XIII.

TIT. XIV.

TIT XV.

D

TIT. XX.

TIT. XXXI.

TIT. XVI. ET XIX.

Minor

Compro-

TIT. XXIII.

Contrarium

Donate

eius

E

d Edi in-

Emente

TIT. XXV.

Curator

tariq

TIT. XLI.

TIT I.

Executores

TIT. II.

TIT. III

TIT. IV.

TIT V.

Dona-

TIT. VI.

TIT. VII.

TIT. VIII.

Executor

nec

TIT. XI.

TIT. XII.

restituta

Executor

Contrarium

TIT. XIII.

TIT XIV.

TIT. XV.

TRACT. II. EXECVTO. TIT. I.

TIT. II.

TIT. III.

TIT IV.

TIT. V.

TIT. VI.

ante

ante aditam hæreditatem distribuenda exequi possunt nn. 7. præsertim vero ex mente testatoris ante aditam exequi possunt. n. 8.

TRACT. III. EXECVTO. TIT. I.

Datiui executores sunt qui à Iudice dantur de executo. tract. 3. tit. 1. n. 1. lim. n. seq.

Executor testamentarius minus solemnis à iudice confirmatus non datiuus sed testamentarius censetur d. tit. 1. n. 2.

TIT. II

Datiuos executores constituunt iudex vel consul Ciuitatis præses & præfectus d. tract. 3. de execut. tit. 2. n. 1. lim. n. seq.

Iudex secularis executorem constituere nequit licet cum certis casibus compellere possit d. tit. 2. n. 2.

Iudex originis vel domicilij dumtaxat executorem constituit d. tit. 2. n. 3.

Iudex secularis vt executorem dare possit requisita d. tit. 2. n. 4.

TIT. III.

Executores interdum causa honoris, notitiæ, & vt gerant dari solent d. tit. 3. n. 1.

TIT IV.

Datiui executores post aditam hæreditatem constituuntur d. tit. 4. n. 1. lim. n. seq.

Datiuo executori locus non est quando testamentarius, vel legitimus exequi volunt d. tit. 4. n. 2.

Pluribus executoribus constitutis cum clausula quod vnus sine alio exequi non possit, altero vita functo cæteri exequi non possunt, nec alius dari potest sed Episcopus exequetur d. tit. 4. n. 3.

TIT. V.

Datiui executoris constitutione vocandi sunt hi quibus distributio facienda est, & qui interesse prætendere possent, idemque in distributione per executorem facienda d. tit. 5. n. 1.

Inuentarium datiuus executor facere tenetur & rationes reddere sicut cæteri executores d. tit. 5. n. 2. lim. nam testator inuentarium executori remittere potest non etiam rationis redditionem n. 3.

Satisdare tenetur datiuus executor d. tit. 5. nu. 4. lim. in dato ex inquisitione n. 5.

Satisdare tenetur datiuus executor qui ex post non soluendo factus fuit d. tit. 5. n. 6.

TIT. VI.

Datius executor, agere, distribuere vendere, transfigere pacisci & alia facere & exequi potest, quæ testamentarius & legitimus facere possunt de execut. tract. 3. tit. 6.

TIT. VII.

Datiuus executor donec negocium exequendum perfecerit exequi potest de executo. tract. 3. tit. 7. n. 1. lim. nam lapso tēpore præscripto executoris officium finitur n. 2.

Remotus executor velut suspectus aut negligens exequi non potest d. tit. 7. n. 3.

Datiui executoris potestas morte committentis expirat d. tit. 7. n. 4.

TRACT. IV. EXECVTO. TIT. I.

Tutores curatores, & executores exequi parantur, & executores magis curatoribus, quam procuratoribus comparantur de executo. tract. 4. tit. 1. n. 1. lim. nam differunt vt n. 2.

Officium tutoris publicum est & necessarium; executoris priuatum, & voluntarium d. tit. 1. n. 3.

Tutores inuentarium facere tenentur, executores bonorum descriptionem d. tit. 1. n. 4.

Executores rationem ex bono & æquo, tutores autem strictè reddere tenentur d. tit. 1. n. 5.

Officium testatoris & curatoris plurium annorum est, executoris excluditur anno d. tit. 1. n. 6.

Tutores nisi ratione finita rationea non reddunt; executores autem simul ac male gerunt d. tit. 1. n. 7.

Potestas executorum minor est potestate tutorum d. tit. 1. n. 8.

Tutores inuiti creantur, executores secus d. tit. 1. n. 9.

Tutores de rigore iuris gerunt, executores secundum eorum conscientiam & voluntatem testatoris exequuntur d. tit. 1. n. 10.

Tutores de leui & leuissima tenentur, executores de dolo & lata tantum d. tit. 1. n. 11.

Differentias prædictas secuta est Rota Lucana d. tit. 1. n. 12.

Executores ab eligentibus differunt d. tit. 1. n. 13.

TIT. II.

Eligendi potestatem executor habens in morte instituendo vel legendo elegisse censetur seruata forma à testatore præscripta de executo. tract. 4. tit. 2.

TIT. III.

Electo in pauperem alter ex pauperibus substitui potest de executo. tract. 4. tit. 3.

TIT. IV.

Executorem esse fama, & coniecturis probatur de execut. tract. 4. tit. 4. n. 1.

Distributio per executores facta probari debet d. tit. 4. n. 3.

Executori de commissione sibi secreto facta non creditur d. tit. 4. n. 4.

TIT. V.

Voluntas testatoris seruanda est per executores nec aliter exequi possunt de executo. tract. 4. tit. 5. n. 1. amp. & lim. n. seq.

Executores si certa sit persona & dispositio nisi pro mera executione se nequeunt intromittere d. tit. 5. n. 2.

Maritandis virginibus relictum in alium vsum etiam meliorem conuerti minime potest d. tit. 5. n. 3. nec monasterium ingredientibus distribuere possunt n. 4.

Voluntas testatoris si eo modo quo disposuit impleri non potest, si testator quid agendum disposuerit, eius voluntas nisi de absoluta potestate Papæ non potest commutari d. tit. 5. n. 5.

Distribuēda pro anima testatoris erogari possunt pro Reipublicæ reparatione d. tit. 5. n. 6. amp. n. seq.

Ornamentis Ecclesiæ relicta quibus non aget pro rectore agente distribuere executores possunt d. tit. 5. n. 7.

Pauperibus distribuenda pro Ecclesiæ reparatione quando erogari possint d. tit. 5. n. 8.

Male ablatorum causa, certa summa distribuenda, si tanta, non fint, ac insferit testator in aliam causam non conuerti reddetur quod superuenerit hæredi eo verò non expresso in aliam piam causam erogabitur d. tit. 5. n. 9.

Dotis causa vni relicta quādo alteri dari possint d. tit. 5. n. 10

Executoribus iuxta mandatum testatoris exequi non valentibus alibi illud effici debet d. tit. 5. n. 11.

Ecclesiæ relictum quæ in loco non reperitur, cathedrali restitui debet d. tit. 5. n. 12. lim. n. seq.

Exequi

Litigans

F

f pater

Fori

G

Hipotho-

TIT. XXXVIII.

I

Incertitú-

Inuenta-

TIT. VII.

Iudex

Donatio

Amissio-

Iudi-

Abso-

Con-

Insi-

Con-

Inter-

Con-

Mutuo

mulieris

Cessio-

Præla-

DE SVPPLETORIO IVRAMENTO.

Sup-

DE IVRAMENTO DECISIVO.

Deci-

DE IVRAMENTO. CALVMNIÆ.

Ca-

An.is-

Alienatio

Of-

Iacet-

S s Le-

TIT. XXXV.

Li-

Litteræ

Loca-

M

TIT. XXI.

Fidei-

Fideiu-

TIT. XLI.

Pu-

N

Ne-

Iudex

O

Pa-

Plu-

Poe-

Dif-

Poena

Emphi-

de tu-

Præ-

Pater

Plu-

Poe-

Dif-

Poena

Emphi-

de tu-

Præ-

Procu-

TIT. XXII.

TIT. XXXIV.

non

TIT. XII.

n &

tenetur

Peri-

n 3 Famu-

Vxor

Resti-

Fortuit

o Minor

Soluens

soluete

Statutum

ficium

TIT. XXVI.

Con-

T

Testis

TIT. I.

TIT. II.

TIT. III.

TIT. IV.

TIT V.

Tutor

Tu-

Tu-

So-

TIT. XIV.

TIT. XIX.

So-

TIT. XIV.

TIT. XIX.

Officio

TIT. XXXI.

TIT. XXXIII.

TIT. XLI.

V

FINIS.